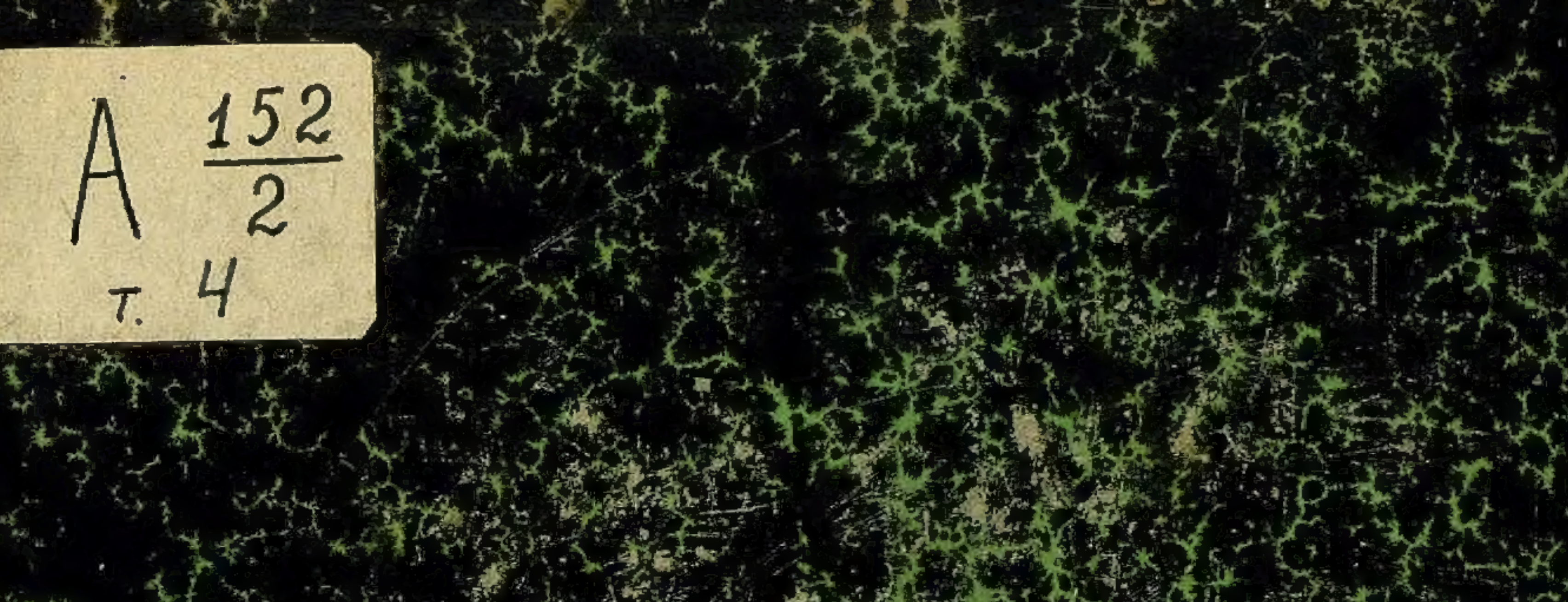

А 152/2
т. 4

АКТЫ

ИЗДАВАЕМЫЕ

ВИЛЕНСКОЮ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЮ КОММИССІЕЮ.

Томъ IV.

АКТЫ БРЕСТСКАГО ГРОДСКАГО СУДА.

ВИЛЬНА.

Въ типографіи Губернскаго Правленія

1870.

A 152/2

АКТЫ

ИЗДАВАЕМЫЕ

ВИЛЕНСКОЮ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЮ КОММИССІЕЮ.

Томъ IV.

АКТЫ БРЕСТСКАГО ГРОДСКАГО СУДА.

ВИЛЬНА.

Въ типографіи Губернскаго Правленія

1870.

ЛИЧНЫЙ СОСТАВЪ КОММИССІИ:

Предсѣдатель: *Яковъ Θедоровичъ Головацкій.*

Члены:
Никита Ивановичъ Горбачевскій.
Семенъ Вуколовичъ Шолковичъ и
Иванъ Яковлевичъ Спрогисъ.

2007044656

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Въ прежнемъ томѣ III и настоящемъ IV всѣхъ актовъ, относящихся къ администраціи Сѣверо-западнаго края, напечатано 262. По заглавіямъ они распадаются на слѣдующія группы:

1) *Инструкцій посламъ, отправляемымъ на сеймы* — 38. Онѣ находятся подъ №№ 201, 212, 243, 244, 249, 256, 271, 277, 278, 280, 286, 290, 310, 313, 323, 330, 345, 351, 368, 372, 378, 379, 387, 388, 393, 394, 395, 398, 400, 402, 405, 406, 407, 408, 409, 412, 413, 414.

2) *Постановленій дворянъ Брестскаго воеводства на частныхъ сеймикахъ* — 56. Они находятся подъ №№ 180, 195, 205, 241, 248, 258, 261, 272, 274, 275, 279, 285, 291, 294, 302, 311, 312, 316, 322, 329, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 341, 342, 343, 344, 346, 347, 348, 350, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 362, 363, 364, 365, 367, 369, 371, 380, 382, 386, 390, 391, 392, 396 и 417.

3) *Постановленій дворянъ в. кн. Литовскаго на съѣздахъ бывшихъ въ предѣлахъ его же территоріи*—5. Они находятся подъ № 155, 165, 219, 321 и 340.

4) *Протестацій и заявленій,* какъ всего дворянства брестскаго такъ и лицъ частныхъ—10. Они находятся подъ №№ 166, 182, 207, 287, 339, 349, 361, 366, 377 и 399.

5) *Универсаловъ и ординансовъ гетмановъ в. кн. Литовскаго и другихъ правительственныхъ лицъ*—55. Они находятся подъ №№ 171, 177, 178, 179, 193, 196, 203, 204, 215, 216, 222, 223, 224, 225, 228, 229, 230, 232, 233, 235, 238, 239, 240, 245, 246, 247, 250, 251, 255, 259, 262, 263, 273, 276, 281, 282, 288, 298, 304, 305, 307, 308, 309, 328, 370, 375, 376, 381, 383, 384, 389, 397, 411, 415, 416,

6) *Королевскихъ универсаловъ и разныхъ листовъ*—45. Они находятся подъ №№ 157, 158, 159, 160, 168, 169, 172, 175, 176, 183, 184, 192, 194, 197, 198, 199, 206, 208, 209, 211, 214, 226, 227, 231, 236, 237, 253, 265, 266, 268, 270, 283, 284, 287, 292, 296, 297, 300, 301, 303, 314, 326, 327, 373, 414.

7) *Королевскихъ рескриптовъ и инструкцій Брестскому воеводству*—6. Они находятся подъ №№ 220, 221, 299, 306, 325, 359.

8) *Королевскихъ привилегій и грамотъ разнымъ мѣстностямъ и лицамъ* — 17. Онѣ находятся подъ №№ 181, 189, 200, 234, 242, 252, 254, 260, 264, 267, 289, 315, 332, 360, 374, 401 и 404.

9) *Актовъ разнаго наименованія*, какъ-то: коммиссарскихъ опредѣленій по спорнымъ дѣламъ о границахъ, записей, завѣщаній, контрактовъ, реестровъ убыткамъ, причиненнымъ жолнерами и другими лицами, и жалобъ по онымъ—

27. Они находятся подъ №№ 156, 161, 162, 163, 164, 167, 173, 174, 185, 186, 187, 188, 190, 191, 202, 210, 217, 218, 269, 295, 317, 318, 319, 320, 324, 403, 410.

10) Указъ Его Императорскаго Величества Петра I Ржевускому на счетъ сбора провіанта для русскихъ войскъ, подъ № 331; универсалъ генералъ-аншефа русскихъ войскъ Ласси бр. воеводству о доставленіи провіанта — подъ № 385 и таковой же универсалъ Ливена—подъ № 398.

По характеру своему и языку большинство изъ этихъ актовъ — *польскіе*. Древнѣйшіе изъ нихъ не восходятъ ранѣе 1577 года, т. е. времени послѣ люблинской уніи, когда польскія начала имѣли уже свободный доступъ въ Западно-русскую жизнь; позднѣйшіе простираются до 1799 года. Цѣльные акты на языкѣ русскомъ встрѣчаются только при Стефанѣ Баторіѣ и Сигизмундѣ III-мъ; но при нихъ встрѣчаются уже и польскіе съ русскими сусцептами. Первый такой актъ на языкѣ польскомъ находится подъ 1580 г.: это контрактъ Евстафія Воловича и Николая Сапѣги съ королемъ Стефаномъ Баторіемъ на провозъ румовой соли изъ Кракова въ м. Кодень и письменное обязательство между Воловичемъ и Сапѣгою. Съ 1667 года по 1697-й г. встрѣчаются уже и польскіе сусцепты, но гораздо рѣже русскихъ, а съ 1698 года всѣ акты сполна написаны на языкѣ польскомъ, не исключая и древнѣйшихъ привилегій, утратившихъ свой подлинный русскій языкъ при подтвержденіи ихъ королями во времена позднѣйшія; на русскомъ языкѣ встрѣчаются одни только декреты. Первое оффиціальное заявленіе со стороны брестскихъ дворянъ о введеніи въ актовыя гродскія книги польскихъ сусцептовъ выражено ими въ инструкціи 1699 года (1).

Не смотря на то, что русскій языкъ и православная вѣра почитались *зеницею вольностей* Западнаго и Юго-западнаго русскаго народа, въ актовыхъ книгахъ Брестскаго гродскаго суда не встрѣчается никакихъ документовъ, которые бы могли подтверждать истинность этого общеизвѣстнаго историческаго факта. Брестскіе дворяне выступаютъ въ нихъ въ качествѣ католиковъ поляковъ, ревностно преданныхъ интересамъ Польши и римско-католической вѣры; о русскихъ началахъ нѣтъ и помину, какъ будто ихъ и не существовало здѣсь вовсе. Такое странное явленіе, идущее въ разрѣзъ съ Западно-русской исторіей, хотя и объясняетъ причины исчезновенія изъ актовыхъ книгъ древнѣйшихъ историческихъ документовъ на языкѣ русскомъ, но въ то же время лишаетъ ее возможности прослѣдить любопытный процессъ перерожденія брестскаго дворянства въ поляковъ въ его непосредственной такъ сказать осязательности и полнотѣ.

О православной вѣрѣ и православномъ духовенствѣ есть нѣсколько отрывочныхъ извѣстій; краткость ихъ и назидательность заставляютъ насъ привести ихъ въ переводѣ цѣликомъ.

Подъ № 183-мъ (г. 1658-й) находится универсалъ Яна-Казиміра брестскимъ диссидентамъ. Въ немъ говорится:

«Если что въ нашемъ государствѣ и производитъ найбольшія замѣшатель-

---

(1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 62.

ства и всеобщіе раздоры, такъ это внутренняя ненависть между подданными,— та самая, которая сильнѣйшія государства приводитъ на край погибели, повергая ихъ въ нескончаемыя и неугасимыя войны. Съ цѣлію предупрежденія такихъ золъ и успокоенія между диссидентами несогласій, мы подтвердили имъ ихъ права и вольности въ день счастливой коронаціи нашей рескриптомъ въ Бидгощахъ. Но желая еще лучше уврачевать это зло, мы, по просьбѣ диссидентовъ брестскихъ, несшихъ тяжести послѣдней войны наравнѣ съ прочими нашими подданными, обѣщали, что и они ничего не потеряютъ изъ нашихъ милостей. По этой причинѣ мы и запретили нашимъ подданнымъ дѣлать имъ разныя несправедливости и обиды, исключать ихъ изъ сеймиковъ и публичныхъ съѣздовъ, на что диссиденты имѣютъ такія же права, какъ и прочіе дворяне брестскаго воеводства.

Но такъ какъ находятся лица, необращающія должнаго вниманія на нашъ рескриптъ и угнетающія диссидентовъ по-прежнему, лишая ихъ голосовъ безъ всякой вины и изгоняя изъ сеймиковъ,—какъ это явствуетъ изъ прошенія каменецкихъ диссидентовъ, поданнаго намъ и рѣчи-посполитой и засвидѣтельствованнаго въ истинности своей какъ показаніями людей достойныхъ вѣры, такъ и слѣдственной коммиссіей,—какъ это извѣстно намъ и относительно брестскихъ диссидентовъ, которыхъ ожидала такая же участь единственно вслѣдствіе ненависти къ нимъ недоброжелателей; то мы, желая сохранить въ нашемъ государствѣ полное спокойствіе и безопасность, желая ненарушимо сохранить всѣмъ нашимъ подданнымъ ихъ права и вольности, какъ прежнимъ, такъ и настоящимъ нашимъ рескриптомъ, выданнымъ ex senatus-consulto въ присутствіи 30 сенаторовъ, подтверждаемъ брестскимъ диссидентамъ полную безопасность и пользованіе дарованными имъ правами на публичныхъ и частныхъ съѣздахъ; нарушителей же этой нашей воли мы позволяемъ имъ преслѣдовать судомъ. Если же кто изъ обывателей будетъ имѣть къ нимъ какія либо претензіи, то долженъ вѣдаться съ ними путемъ закона (1)».

Универсалъ этотъ изданъ былъ королемъ Яномъ-Казиміромъ въ 1658 году, т. е. при началѣ второй польской войны царя Алексѣя Михайловича.

Подъ №201, (г. 1661) въ инструкціи дворянъ брестскаго воеводства говорится: «Въ видахъ безопасности уніи, позаботиться совмѣстно съ государственными чинами рѣчи-посполитой о недопущеніи дизунита на вакантное мѣсто Владимірско-брестскаго епископа (2)».

Подъ № 257 (г. 1670) находится протестація дворянъ Брестскаго воеводства противъ Василія Красинскаго— „*чужеземца, недавно перешедшаго въ подданство рѣчи-посполитой*“, и получившаго отъ короля Яна Казиміра нѣсколько имѣній въ кобринской экономіи. Дворяне протестуютъ собственно противъ желанія Красинскаго увеличить свои имѣнія присоединеніемъ къ нимъ имѣній новыхъ; но при

(1) Т. III. стр. 346.
(2) Т. III. стр. 382.

этомъ они высказываютъ причины, руководящія ихъ оппозиціей и направленныя не только противъ его личности, но и противъ всего русскаго и православнаго.

«Мы, протестуютъ дворяне, видя въ этомъ желаніи Красинскаго ущербъ столовымъ королевскимъ имѣніямъ и желая предостеречь ихъ отъ онаго, не позволяемъ вписывать его въ инструкцію,— тѣмъ болѣе, что Красинскій не оказалъ никакихъ услугъ ни королю, ни рѣчи-посполитой: ибо, обѣщая нашимъ посламъ, трактовавшимъ съ Московскимъ царемъ о мирѣ, не прежде вступать въ подданство рѣчи-посполитой, какъ сдавши намъ Смоленскую крѣпость (по Андрусовскому договору Смоленскъ остался за Россіей), обѣщанія своего не исполнилъ. Къ тому же онъ не только не учинилъ присяги нашему королю и не принялъ нашей святой католической вѣры; но, оставаясь въ своей вѣрѣ *схизматической,* безъ согласія короля строитъ и починяетъ схизматическія церкви изъ лѣса королевскихъ пущъ и поддерживаетъ тѣхъ, благодаря измѣнамъ которыхъ наша отчизна потерпѣла великія разоренія. Вслѣдствіе этого мы не можемъ довѣрять и ему самому.....» (1).

Недовѣріе, высказанное въ этомъ документѣ къ русскимъ православнымъ, было въ то время общей чертой политическихъ убѣжденій дворянства польскаго, которое начинало уже смотрѣть на католическую вѣру, какъ на знамя польской національности. Въ памятникахъ, изданныхъ Кіевской коммиссіей, встрѣчается нѣсколько подобныхъ заявленій. Такъ въ письмѣ Львовскаго синдика говорится: „мы опасаемся тайныхъ замысловъ отъ людей православной вѣры: несомнѣнно что лица православной вѣры съ радостію ожидаютъ непріятеля» (2); а въ переписке коронпаго подчашія съ коронным канцлеромъ говорится: «трудно найти шпіона между русскими, потому что всѣ они измѣнники» (3). Такое недовѣріе поляковъ очевидно ставило православныхъ русскихъ въ самое безвыходное положеніе: они принуждены были или молчать, или же принимать католичество и отрекаться отъ своей національности.

Подъ № 290 (г. 1676) въ инстуркціи посламъ на сеймъ говорится:

«Возобновленіе дизунитской церкви въ Лепесахъ и фундація черпецамъ находящимся при ней, — которые не только служатъ великой заразой (wielką zarazą) для простыхъ людей, находящихся въ уніи, но притѣсняютъ еще и нобилей (nobilitatem), какъ напримѣръ недавно они избили палками знатнаго шляхтича Табенскаго, — какъ факты совершившіеся вопреки древнѣйшимъ законамъ, требуютъ отъ пословъ домогательства, чтобы фундація pro zelo fidei Romanae была уничтожена» (4).

Подъ № 244 (г. 1699) въ инструкціи же посламъ говорится:

«Такъ какъ бѣлорусская епископія, начиная отъ временъ блаженнаго мученика Іосафата (Кунцевича) и при преемникахъ его епископахъ полоцкихъ, не-

---

(1) Акт. Вил. Ар. Ком. Т. IV. стр. 106.
(2) Пам. Отд. II, стр. 57.
(3) ibid. стр. 438.
(4) Ак. Вил. Ар. Ком. Т. IV, стр. 188.

исключая и настоящаго епископа Бѣлозора, всегда принадлежала уніятамъ, о чемъ свидѣтельствуютъ привилегіи королей польскихъ, какъ древнѣйшія, такъ и позднѣйшія, выданныя Колендѣ, Жоховскому и самому Бѣлозо у. а въ день счастливой коронаціи (Михаила Вишневецкаго) ad male narrata и хищнически получилъ на нее привилегію дизунитъ Пелеховскій; то послы съ сердечною ревностію предложатъ государственнымъ сословіямъ рѣчи-посполитой объ уничтоженіи этой послѣдней [1])».

Подъ № 330 (г. 1701) въ инструкціи же посламъ на сеймъ говорится:

«Въ особенности же послы должны наблюсти надъ дизунитами, чтобы они не могли внести въ конституцію ничего вреднаго для правъ, вольностей и прерогативъ святой уніи..... Чтобы духовныя мѣста греческой религіи не были роздаваемы лицамъ неспособнымъ (incapacibus (?)), чтобы имъ воспрещены были посессіи и чтобы отторгнутыся и незавоеванныя имѣнія были возвращены ими митрополіи Кіевской» [2]).

Подъ № 366 (1719 г.) находится протестація дворянъ Новогородскаго повѣта противъ диссидентовъ этого же повѣта по поводу открытія ими сеймика: въ ней дворяне протестуютъ противъ тѣхъ правъ, которыя подтверждены были имъ королемъ Яномъ Казиміромъ въ универсалѣ, данномъ въ Бидгощѣ [3]).

Подъ № 387 (1733 г.), есть требованіе дворянъ въ инструкціи о подтвержденіи диссидентамъ конституціи 1696 года; но оно вмѣстѣ съ другими требованіями воеводствъ и повѣтовъ в. кн. Лит. было отложено Августомъ III-мъ до слѣдующаго сейма [4]).

Подъ № 402 (г. 1754) въ инструкцію посламъ говорится: «Точно также послы обязываются настаивать, чтобы всѣ церкви, какъ добровольно перешедшія въ унію, такъ и отнятыя у дизунитовъ и присоединенныя къ уніятамъ zelo fidei,— оставались на вѣчныя времена во владѣніи послѣднихъ» [5]).

Эти не многія свѣденія, разбросанныя на длинномъ разстояніи времени, проникнутыя, за исключеніемъ универсала Яна Казиміра диссидентамъ, однимъ и тѣмъ же духомъ нетерпимости и вражды, не только указываютъ на безотрадное состояніе православныхъ, но объясняютъ еще и причины постоянной уклончивости сеймовъ отъ окончательнаго разрѣшенія спорныхъ дѣлъ между уніятами и православными. Знали сеймы въ чемъ заключались эти дѣла, но при содѣйствіи такихъ и подобныхъ заявленій дворянъ, не считали нужнымъ разрѣшать ихъ: ибо въ нихъ заключались грѣхи рѣчи-посполитой. Мы дополнимъ эти свѣденія выписками изъ Volumina Legum — *о греческой вѣрѣ* въ теченіи 13 лѣтъ, съ 1618 по 1631 г. включительно, чтобы яснѣе можно было видѣть, какъ дружно дѣйствовали въ этомъ дѣлѣ и власти мѣстныя и высшія центральныя, преслѣдуя однѣ и тѣ же цѣли.

---

(1) Ibid. T. IV. стр. 66.
(2) Ibid. T. IV. стр. 311—312.
(3) Ibid. T. VI. стр.
(4) Vol. Leg. T. VI. стр. 320.
(5) Ак. Вил. Арх. Ком. T. IV. стр. 549.

Въ сеймовомъ постановленіи 1618-го года подъ титуломъ: religia Graecka говорится:

«Такъ какъ вслѣдствіе *большаго накопленія дѣлъ рѣчи-посполитой,* нельзя было успокоить *«разрозненныхъ религіи греческой»;* то дѣло ихъ мы откладываемъ *до слѣдующаго ближайшаго сейма.* До того же времени мы сохраняемъ имъ покой и обыкновенное ихъ богослуженіе,— съ тѣмъ однако же, чтобы никто изъ нихъ не былъ понуждаемъ или привлекаемъ къ нему по закону» (1).

На слѣдующемъ сеймѣ 1619 г. о религіи греческой *не было рѣчи;* въ 1620 г. было постановлено слѣдующее:

«Для успокоенія разрозненныхъ религіи греческой мы подтверждаемъ имъ конституцію 1607 г. и повелѣваемъ руководствоваться ею при раздачѣ бенефицій и на будущее время» (2).

На слѣдующихъ сеймахъ о религіи греческой не было рѣчи; въ 1623 г. было постановлено слѣдующее:

«Успокоеніе разрозненныхъ религіи греческой, *по причинѣ большаго накопленія дѣлъ рѣчи-посполитой,* мы откладываемъ *до слѣдующаго сейма;* теперь же обезпечиваемъ спокойствіе и тѣмъ и другимъ какъ свѣтскаго званія, такъ и духовнаго; но при этомъ уничтожаемъ всѣ тяжебныя дѣла,— процессы, надворные и комиссарскіе декреты, баниціи, секвестры и подозрѣнія относительно отпаденія отъ вѣры, если бы таковыя обнаружились у тѣхъ или у другихъ» (3).

На слѣдующихъ сеймахъ 1624, 25-го и 26-го гг. о религіи греческой *не было рѣчи;* въ 1627 г. постановлено было слѣдующее:

«Такъ какъ по причинѣ краткости времени на настоящемъ сеймѣ ничего не могло быть постановлено относительно религіи греческой, то откладываемъ ее *до слѣдующаго сейма;* а interim обезпечиваемъ спокойствіе и тѣмъ и другимъ» (4).

На слѣдующихъ сеймахъ 1628, 29 и 30 гг. о религіи греческой *не было рѣчи;* но въ 1631 году постановлено было слѣдующее:

«Хотя мы всегда желаемъ, чтобы разрозненные религіи греческой жили между собою въ согласіи; но такъ какъ на настоящемъ сеймѣ, *по причинѣ большаго накопленія дѣлъ рѣчи-посполитой,* мы не могли имъ этого устроить, то откладываемъ ихъ дѣло *на сеймъ будущій.* Теперь же, подтверждая ихъ прежнія конституціи, обезпечиваемъ имъ общее спокойствіе какъ въ Польшѣ, такъ и въ Литвѣ и конституціей настоящей.»

Мы указали на сеймовыя постановленія временъ Сигизмунда III-го, какъ на ближайшія по времени къ началу уніи, когда рѣчь-посполитая, по силѣ вещей, не могла еще пренебрегать спокойствіемъ своихъ подданныхъ русскихъ въ та-

(1) Vol. Leg. T. III. p. 158.

(2) Vol. Leg. T. III. p. 184. Въ конституціи 1607 г., въ духовномъ званіи позволяется быть только лицамъ *шляхетнымъ* и воспрещается владѣть двумя бенефиціями подъ штрафамъ 1,000 гривенъ; богослуженіе пользуется свободой. Vol. Leg. T. 2, p. 438—439.

(3) Vol. Leg. T. III p. 217.

(4) Vol. Leg. T. III, p. 263.

кой мѣрѣ, въ какой считала для себя возможнымъ препебрегать ими во времена позднѣйшія; но и въ этихъ постановленіяхъ она высказывается уже о религіи греческой, хотя и осторожно, какъ о чемъ-то для нея постороннемъ и второстепенномъ. Позднѣйшія постановленія явно уже склоняются въ пользу уніи.

Если читатель сопоставитъ эти свѣденія съ тѣми, которыя уже напечатаны въ III томѣ, въ числѣ актовъ, относящихся къ исторіи православной церкви, то и получитъ все то, что только можно было извлечь изъ актовыхъ книгъ Брестскаго гродскаго суда относительно судебъ православія и русской жизни въ тѣсномъ смыслѣ этихъ словъ; всѣ же остальныя свѣденія относятся или къ общей исторіи рѣчи-посполитой, или же въ частности къ исторіи в. кн. Литовскаго и Брестскаго воеводства подъ владычествомъ Польши.

Чтобы сдѣлать ихъ вполнѣ доступными для русскихъ читателей, незнакомыхъ съ языкомъ польскимъ, коммиссія почла необходимымъ изложить въ началѣ каждаго почти болѣе или менѣе значительнаго документа довольно подробное его содержаніе на языкѣ русскомъ. Изложеніе содержанія коммиссія предпочла дословному переводу, какъ въ видахъ лучшаго разъясненія самихъ актовъ, такъ и съ цѣлію избавленія читателей отъ опасности—потонуть въ волнахъ многошумящаго польскаго краснорѣчія, отличающагося крайней витіеватостію и нерѣдко темнотой. Бѣглое обозрѣніе актовъ этого *втораго* отдѣла по рубрикамъ, представленнымъ нами въ началѣ предисловія, познакомитъ читателей въ общихъ чертахъ съ сущностію заключающагося въ нихъ историческаго матерьяла; частности же мы оставляемъ на ихъ личный произволъ. Такой, а не другой способъ обозрѣнія изданныхъ коммиссіею актовъ предпринятъ нами потому, что при чрезвычайной разнородности ихъ содержанія, они въ общей сложности все таки мало даютъ историческихъ данныхъ для составленія болѣе или менѣе подробнаго очерка одной какой либо стороны исторической жизни Брестскаго воеводства.

I.

Инструкціи посламъ, отправляемымъ на сеймы.

Документы этого рода заключаютъ въ себѣ рядъ постановленій дворянъ Брестскаго воеводства по поводу предстоящихъ сеймовъ. Въ нихъ дворяне, какъ полноправные (de jure) распорядители и общихъ судебъ рѣчи-посполитой и своего роднаго края, всегда касаются двоякихъ вопросовъ: общегосударственныхъ и своихъ частныхъ. Тѣ и другіе вытекали или изъ событій внѣшнихъ или внутреннихъ,—новыхъ, или не осуществившихся старыхъ—все равно. Потому содержаніе этихъ документовъ представляетъ собою длинный перечень просьбъ, заявленій, требованій и желаній воеводства. Для непосредственнаго ознакомленія съ характеромъ, формой, и сущностію послѣднихъ, мы приведемъ содержаніе одной изъ многихъ инструкцій, находящихся въ настоящемъ изданіи, цѣликомъ.

Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ (1), отправляемымъ на вальный сеймъ въ Варшаву, въ 1672 году.

«Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ городъ Брестъ, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на вальный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) По засвидѣтельствованіи королю о вѣрноподданническихъ чувствахъ воеводства, говорится въ этой инструкціи, послы обязываются благодарить его за тѣ заботы о мирѣ внутреннемъ и внѣшнемъ, которыя онъ не перестаетъ оказывать рѣчи-посполитой со дня вступленія своего на польскій престолъ, и которыя дѣйствительно приносятъ ей несомнѣнную пользу: окончаніе сейма, дважды срываемаго, движеніе войскъ на Украину подъ личнымъ его предводительствомъ, и открытіе предстоящаго сейма—служать яснымъ тому доказательствомъ.

2) Въ виду постоянныхъ несогласій и раздоровъ между государственными сословіями, порождающихъ опасности и внѣшнія и внутреннія, послы обязываются совмѣстно съ чинами рѣчи-посполитой горячо просить короля—употребить все свое благоразуміе къ примиренію враждующихъ сторонъ, чтобы сеймовыя прѣнія и постановленія совершались въ должномъ порядкѣ, такъ какъ отъ успѣха оныхъ зависитъ и благоденствіе государства.

3) Должны настаивать, чтобы pacta conventa были читаны и повѣряемы—все ли относящееся къ нимъ выполняется? а равно, чтобы оныя были внесены въ v lumina legum.

4) Чтобы хотадатайства объ отмѣнѣ законовъ, отложенныя на сеймъ настоящій, были непремѣнно на немъ же исполнены, какъ для успокоенія напряженнаго состоянія дѣлъ, такъ и для защиты униженной свободы.

5) Въ виду угрожащихъ войнъ — и со стороны Оттоманской порты и со стороны Москвы, сколько тяжелыхъ, столько же и гибельныхъ для рѣчи-посполитой при настоящемъ положеніи дѣлъ, послы обязываются просить короля—употребить всѣ средства (mnem movere lapid m) къ устраненію сихъ опасностей не оружіемъ, а переговорами. Если же настанетъ война и король пріобрѣтетъ себѣ союзниковъ, то послы не должны соглашаться на введеніе ихъ во внутрь государства ни подъ какимъ видомъ. Жалованье войскамъ наемнымъ можно выдать изъ собранной уже третьей раты (третьяго срока сборовъ) для войскъ рѣчи-посполитой,—съ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы эта рата, уже заслуженная, была возвращена имъ впослѣдствіи; на новыя же подати не соглашаться ни подъ какимъ видомъ; рату вторую — выдать по принадлежности. Это первый способъ—оказать отечеству помощь; другой—составить ополченіе изо всѣхъ имѣній, а равно и изъ жидовъ, прописавши: съ сколькихъ дымовъ слѣдуетъ поставить въ поле гусарскую и козацкую лошадь. Составленное такимъ образомъ войско избавило бы государство отъ тѣхъ угнетеній, которыя оно испытываетъ отъ войскъ наемныхъ.

---

(1) Ак. Вил. Ар. Ком. Т. IV, стр. 133—136.

6) Что касается до пѣхоты, то просить короля о возобновленіи по сему предмету старыхъ конституцій временъ Баторія, по которымъ требовалось съ каждыхъ 20 дымовъ королевскихъ имѣній и экономическихъ, давать по одному вооруженному пахолку. Дымы можно привести въ извѣстность чрезъ люстраторовъ; ротмистровъ для такого войска можно назначить изъ шляхты съ производствомъ имъ жалованья изъ скарба рѣчи-посполитой. Во всякомъ случаѣ, хотя бы рѣчь-посполитая и не согласилась на такую пѣхоту, послы все таки должны настаивать, чтобы помянутый законъ Баторія былъ возобновленъ въ полной его силѣ.

7) Не меньшему вниманію подлежатъ и татары. Прежде они выставляли въ поле не менѣе 5,000 коней, а теперь на силу 1,000, и то разной сволочи. Посему послы потребуютъ, чтобы для приведенія въ порядокъ дѣлъ татарскихъ, были назначены особые коммиссары, а также чтобы татарамъ воспрещено было имѣть собственные хоругви, тѣмъ болѣе служить въ войскахъ наемныхъ.

8) Для увеличенія доходовъ скарба просить рѣчь-посполитую подвергнуть строгому разслѣдованію подати жидовскія. И въ самомъ дѣлѣ: не смотря на кажущееся презрѣніе къ этому народу въ польскомъ государствѣ, онъ несетъ едва ли одну десятую долю тѣхъ тяжестей, подъ которыми стонутъ христіане, внося въ скарбъ около 15,000 поголовнаго и около одной тысячи подымнаго— при постоянномъ возрастаніи его въ численности и при развитіи его торговли съ явнымъ ущербомъ для тѣхъ мѣстъ, среди которыхъ оная распространяется! Послы обязываются не только предложить, но и потребовать исполненія, чтобы съ жидовъ были увеличены поборы—какъ поголовные, такъ и подымные, посредствомъ приведенія въ извѣстность численности какъ самихъ жидовъ, такъ и ихъ дымовъ.

9) При этомъ, чтобы не только были возобновлены прежнія конституціи о неукрывательствѣ челяди, оставленныя безъ всякаго вниманія гродскими судами, но чтобы также позволено было каждому—позывать и самые суды въ трибуналы и штрафовать ихъ за нерадѣніе по 1,000 флориновъ.

10) Требовать чтобы подскарбій представилъ надлежащіе отчеты доходовъ и расходовъ, при чемъ должны находиться и присяжные.

11) Относительно таможенныхъ пошлинъ, послы должны предложить,—чтобы подскарбій вносилъ въ казну тѣ же серебряныя деньги, которыя самъ получаетъ, а не другія; чтобы шляхтѣ позволенъ былъ безпошлинный провозъ товаровъ изъ-за границы для собственныхъ надобностей, въ особенности сельдей, и чтобы таможенныхъ писарей за обиды можно было позывать въ суды.

12) Ходатайствовать, чтобы, по примѣру воеводствъ коронныхъ, чоповое было оставлено при воеводствѣ.

13) По причинѣ угрожающей войны со стороны Московскаго государства, просить короля, чтобы согласно съ его собственными желаніями, были какъ найлучше вооружены пограничныя крѣпости.

14) Требовать, чтобы виленская коммиссія обнародовала свои реляціи, изъ

которыхъ можно будетъ усмотрѣть: исполнили ли коммиссары всѣ постановленія предшествовавшаго сейма? удовлетворены ли солдаты жалованьемъ, обиженные— правосудіемъ? и много-ли останется долгу, долженствующаго быть уплаченнымъ въ другое, болѣе счастливое время?

15) Спросить у гетмана обстоятельнаго отвѣта: почему литовское войско, простоявшее въ обозѣ нѣсколько недѣль и вступившее въ службу, было потомъ распущено и несвоевременно и неумѣстно, съ явнымъ безславіемъ для княжества?

16) Требовать, чтобы по примѣру короны экзекуціи декретовыя и судебныя были отдаваемы въ руки старостъ, чтобы шляхта не гонялась за дворомъ во время окончательныхъ сроковъ дѣлъ, а могла бы получать должное удовлетвореніе на мѣстѣ, безъ потери времени и матерьяльныхъ издержекъ.

17) Чтобы подтверждена была конституція 1635 года о неподсудности свѣтскихъ лицъ духовнымъ судамъ.

18) Чтобы назначены были соотвѣтственныя наказанія для срывателей сеймовъ.

19) Чтобы оправданъ былъ посолъ ковенскій — Прозоръ и наказаны ковенскія городскія власти, лишившія его чести и посольскаго достоинства за то, что онъ свободно пользовался голосомъ.

20) Чтобы послы не давали своего согласія на вити о посполитомъ рушеньи, совмѣстно съ податьми.

21) Чтобы посполитое рушенье совершалось соотвѣтственно древнѣйшимъ узаконеніямъ, какъ относительно конницы, такъ и пѣхоты, и чтобы обыватели болѣе состоятельные являлись въ ополченіе лично, такъ какъ отъ несоблюденія сего правила происходитъ крайній безпорядокъ, когда драгуны или земяне при шляхтичахъ заступаютъ лучшія панскія маетности.

22) Чтобы вакантныя мѣста раздавались лицамъ заслуженнымъ и имѣющимъ недвижимыя имущества (bene possessionatis).

23) Чтобы должности воеводъ и каштеляновъ были надѣлены имѣніями, такъ какъ отсутствіе таковыхъ въ нѣкоторыхъ мѣстахъ лишаетъ этихъ сановниковъ средствъ всегда находиться при королевскомъ дворѣ; въ особенности, чтобы это было исполнено относительно брестскаго воеводства и староства.

24) Послы должны разслѣдовать: внесены ли въ скарбъ суммы, слѣдуемыя съ ленныхъ владѣльцевъ, или нѣтъ? Если нѣтъ, то потребовать немедленнаго ихъ взноса. Равнымъ образомъ должны домогаться, чтобы для пресѣченія непомѣрно возросшихъ смертоубійствъ были поставлены тюрьмы и одна изъ таковыхъ въ Брестѣ.

25) Чтобы судебныя опредѣленія по дѣламъ уголовнымъ составлялись въ гродскихъ судахъ, по примѣру короны, и чтобы декреты уничтожались не присягою пословъ, а гривнами [1]).

26) Чтобы реестры публичныхъ податей подавались сборщиками въ суды гродскіе, а изъ судовъ воеводскимъ посламъ для контролированія скарба, кото-

1) т. е. денежнымъ взносомъ.

рый часто взыскиваетъ недоимки съ такихъ имѣній, которыя подлежать имъ никакъ не могутъ.

27) Чтобы скарбъ не расплачивался съ войсками податными недоимками, а деньгами уже собранными; недоимки же чтобы взыскивалъ самъ чрезъ своихъ же скарбовыхъ дворянъ.

28) Чтобы установлена была надлежащая цѣнность монеты, отсутствіе которой непомѣрно увеличиваетъ цѣны на вещи, и чтобы новая чеканилась соотвѣтственно таковой же въ государствахъ сосѣднихъ; предложеніе же короля—понизить курсъ шеляговъ, тынфовыхъ ортовъ—отвергнуть по той простой причинѣ, что не имѣя другой монеты, нельзя понижать той, которая есть, хотя бы она была и плоха.

29) Чтобы былъ возобновленъ законъ, запрещающій роскошь среднему и низшему классамъ и извѣстный подъ названіемъ: «lex sumptuaria», и чтобы гродскія власти строго слѣдили за его исполненіемъ.

30) Равнымъ образомъ, чтобы не только было воспрещено купцамъ поднимать произвольно цѣны на товары, но чтобы чрезъ особыхъ коммиссаровъ составлены были для оныхъ соотвѣтственныя таксы.

31) Въ видахъ пресѣченія увеличивающагося зла отъ непомѣрнаго возрастанія разныхъ бродягъ (vagabundi) изъ подданныхъ, послы должны предложить королю—частію образовать изъ нихъ пѣхоту, которая бы стоила государству дешевле, чѣмъ войско вербованное (котораго поставлять воеводство не можетъ); частію же—и мужчинъ и женщинъ—обложить ежегодными поголовными податьми.

32) Предложить также, чтобы шляхтѣ брестскаго воеводства, по примѣру другихъ воеводствъ, разрѣшена была безпошлинная торговля солью съ Гданскомъ для домашняго потребленія, или же, чтобы оная доставлялась изъ Подлясія и продавалась по той цѣнѣ, по которой продается въ этой провинціи.

33) Чтобы дворъ маршалка в. кн Литовскаго, находящійся въ Брестѣ, былъ отданъ старостству для отбыванія въ немъ судебныхъ, сеймиковыхъ и др. засѣданій, а для маршалка чтобы выстроенъ былъ новый на счетъ королевскихъ экономическихъ имѣній.

34) Чтобы всѣ дѣла курляндскія и инфлянтскія выдавались, по древнему закону, подъ двойными печатями.

35) Въ случаѣ сорванія сейма, чтобы немедленно были обнародованы в и т и—первыя за двои, а потомъ сейчасъ же и третьи.

36) Спросить: что было причиною замедленія отправленія коммиссаровъ въ Москву? такъ какъ проволочка эта со стороны рѣчи-посполитой оказывается вредоносною.

37) Чтобы трибунальскіе декреты, постановленные послѣ слѣдственнаго процесса, не подлежали новому разслѣдованію.

38) Чтобы к с е н д з ъ писарь—администраторъ столовыхъ королевскихъ имѣній не вмѣшивался въ дѣла подскарбія и не оспаривалъ у него старшинства—honoris causa.

39) Чтобы привилегированнымъ еще до уніи имѣніямъ, согласно съ конституціями, не дѣлалось препятствій въ торговлѣ.

40) Чтобы исполнены были заявленія литовскаго войска, отложенныя по причинѣ чрезмѣрнаго накопленія дѣлъ до сейма настоящаго.

41) Чтобы коронным войскамъ воспрещено было переходить литовскія границы и отягощать жителей вымогательствами и поборами.

Прошенія воеводства:

42) О дарованіи льготъ имѣніямъ луцкаго епископства.

43) О воспрещеніи краковскому воеводѣ Любомирскому открывать соляную копальню.

44) Объ исполненіи заявленій гетмановъ.

45) О вознагражденіи разныхъ лицъ: трокскаго каштеляна—за заслуги и убытки; брестскаго каштеляна—уплатой 7,000 злотыхъ и дарованіемъ ему въ наслѣдство деревни Бобровниковъ; подчашія в. кн. Литовскаго уплатой ему давно уже назначенной суммы; генерала подольской земли—уплатой ему суммы, затраченной на укрѣпленіе Каменца.

46) Объ увольненіи отъ контрибуцій крѣпости Глуска, принадлежащей маршалку в. кн. Литовскаго, по причинѣ всегда находящихся въ ней войскъ.

47) Объ уплатѣ ему же трабской суммы.

48) Объ укрѣпленіи Ляховичъ, находящихся въ новогородскомъ воеводствѣ.

49) О разрѣшеніи венденскому подкоморію внести 8,000 зл. на право владѣнія зеловскимъ войтовствомъ.

50) О дарованіи индигената оберштеръ-лейтенанту Штанцелю.

51) Объ оставленіи на брестскомъ рынкѣ костела и монастыря ксендзовъ августіановъ.

52) О внесеніи суммы 30,000 злот. на трабское староство и о передачѣ онаго женѣ бывшаго литовскаго крайчаго Сапѣги, въ вознагражденіе за траты ея мужа по выкупу плѣнныхъ.

53) О внесеніи суммы 20,000 злотыхъ на имѣніе Долку, и о передачѣ оной наслѣдникамъ Сапѣги—польнаго писаря в. кн. Литовскаго.

54) Объ освобожденіи отъ баниціи брестскаго подкоморія, по дѣлу съ брестскимъ хоружимъ.

55) О вознагражденіи брестскаго стражника за его продолжительную службу рѣчи-посполитой.

56) О вознагражденіи сына покойнаго судьи брестскаго за заслуги отца и его собственныя.

57) Объ окончаніи судебнаго процесса между литовскимъ стражникомъ и Шуйскими - мужемъ и женой.

58) О вознагражденіи Шуйскихъ и Лыщинскихъ за убытки, причиненные имъ войсками.

59) О дарованіи льготъ греко-уніятскому духовенству и о возвращеніи архимандріи обратно кіевскому митрополиту и епископамъ.

60) Объ исходатайствованіи у короля десятины экономической земли для вистицкаго костела.

61) Объ уничтоженіи донативы Купеческому Мѣсту, по случаю отсутствія въ немъ купцовъ изъ христіанъ, и о подтвержденіи ему прежнихъ привилегій.

62) Объ освобожденіи отъ мѣстныхъ повинностей двора трокскаго каштеляна и уволокъ Коханскаго.

63) Также объ освобожденіи отъ повинностей и двора Шуйскихъ въ городѣ Брестѣ.

64) О внесеніи 10,000 на имѣніе Грабе—смоленскому подчашію.

65) О выдачѣ квитанціи коронному референдарію, по учиненіи имъ отчетовъ.

66) О дарованіи льготъ разореннымъ имѣніямъ Лыщинскаго.

67) Объ удовлетвореніи королемъ просьбъ Хоментовскаго.

68) О дарованіи льготъ разореннымъ имѣніямъ брестскихъ францишканъ.

69) О возвращеніи церковныхъ утварей брестско-владимірскому епископу, забранныхъ Околовичемъ у гершоновицкой церкви.

70) О продолженіи права виленской воеводинѣ и ея сыновьямъ на имѣнія шавельскія.

71) О подчиненіи Старой Воли земскому праву, согласно съ желаніемъ владѣльца оной Жардецкаго».

Пункты, выраженные въ этой инструкціи, за исключеніемъ внѣшнихъ политическихъ событій и ходатайствъ по частнымъ дѣламъ, въ большинствѣ случаевъ повторяются и въ другихъ инструкціяхъ, такъ что если присоединить къ нимъ еще и другіе, собственно относящіеся къ внутренней государственной жизни рѣчи-посполитой, то о документахъ этого рода получится довольно ясное понятіе. Таковы главнѣйшіе пункты: о соблюденіи королемъ закона относительно очередной его резиденціи на Литвѣ; о соблюденіи имъ же очереднаго сейма на Литвѣ; о невмѣшательствѣ коронныхъ властей въ дѣла в. кн. Литовскаго; объ уравненіи въ правахъ одинаковыхъ должностей литовскихъ съ таковыми же коронными; о сохраненіи очереди то за Княжествомъ, то за Короной въ назначеніи луцкаго епископа; о сохраненіи очереди въ пользованіи канцлерской печатью в. княжества Литовскаго то за лицемъ духовнымъ, то свѣтскимъ— по примѣру Короны; о разграниченіи земель коронныхъ отъ литовскихъ; о предоставленіи дворянамъ в. кн. Литовскаго права пользоваться службой въ Коронѣ, наравнѣ съ лицами коронными, пользующимися ею на Литвѣ; о невключеніи короннымъ подскарбіемъ въ свои диспозиціи имѣній, находящихся въ предѣлахъ в. кн. Литовскаго; о воспрещеніи лицамъ короннымъ переходить границы в. кн. Литовскаго; о сохраненіи для княжества его собственныхъ мѣръ и вѣсовъ, вмѣсто навязываемыхъ коронныхъ; о воспрещеніи чужестранцамъ пріобрѣтать въ княжествѣ индигенаты; объ открытіи монетнаго двора на Литвѣ; объ исправленіи курса монетъ, о правильности мѣръ и вѣсовъ; объ исправленіи законовъ; о

недопущеніи жидовъ и влоховъ къ отправленію экономическихъ должностей и о воспрещеніи первымъ защищаться отъ долговъ желѣзными листами; объ уничтоженіи привилегій и листовъ, выдаваемыхъ изъ королевской канцеляріи ad male narrata; о прекращеніи жолнерскихъ разбоевъ и грабежей, происходящихъ вслѣдствіе отсутствія дисциплины и о разрѣшеніи судить жолнеровъ гражданскимъ и уголовнымъ судомъ; о воспрещеніи брестскимъ крестьянамъ уходить на Волынь, а волынскимъ дворянамъ укрывать ихъ у себя: о храненіи актовыхъ книгъ, разбросанныхъ по разнымъ рукамъ, въ скарбѣ: объ освобожденіи шляхетскихъ имѣній отъ повинностей и податей; о расширеніи шляхетскихъ правъ и свободъ, объ устраненіи причинъ къ разрыву сеймовъ: объ изысканіи мѣръ къ устраненію постоянной вражды между государственными сословіями; о трубецкой суммѣ и неаполитанскихъ капиталахъ; о дарованіи льготъ римско-католическимъ ксендзамъ и монахинямъ разныхъ орденовъ и *ксендзамъ* уніятамъ; о разрѣшеніи шляхтѣ свободной торговли и входовъ въ королевскія пущи. Въ позднѣйшихъ инструкціяхъ встрѣчаются уже требованія о недопущеніи въ военную службу *не католиковъ и не поляковъ* [1]) *и о поддержаніи шляхетскихъ правъ и свободъ и римской вѣры, какъ главнѣйшихъ основъ государственной жизни рѣчи-посполитой* [2]).

Такимъ образомъ въ инструкціяхъ дворянъ брестскаго воеводства отражается съ отрицательной стороны политическая и государственная жизнь рѣчи-посполитой, конечно на столько, на сколько она соприкасалась съ интересами этого же дворянства. Постоянныя жалобы его на нарушеніе Короной международныхъ правъ Литвы и Польши ясно указываютъ какъ на насильственное порабощеніе Польшей в. кн. Литовскаго, такъ и на безконечные, хотя и напрасные протесты противъ него со стороны брестскаго дворянства, при всемъ желаніи его видѣть въ рѣчи-посполитой свое общее отечество. Постоянныя жалобы его на безпорядки въ администраціи, государственной экономіи, законодательствѣ и судопроизводствѣ ясно указываютъ какъ на отсутствіе въ рѣчи-посполитой правильнаго теченія государственныхъ дѣлъ, такъ и на то зло, которому подвергались ея подданные. Возрастающія требованія относительно безконечнаго расширенія кардинальныхъ шляхетскихъ правъ и свободъ, чрезмѣрное покровительство римско-католическому и уніятскому духовенству и такое же преслѣдованіе духовенства православнаго ясно указываютъ какъ на послѣдовательный ходъ развитія польскаго вліянія въ воеводствѣ, такъ и на степень проникновенія имъ началъ русскихъ въ интеллигентныхъ ихъ представителяхъ, которые постепенно отпадали отъ вѣры и преданій своихъ отцевъ и входили во вкусъ жизни новой.

Но съ другой стороны, по этимъ же документамъ нельзя не замѣтить, что, проникаясь польскими началами, брестскіе дворяне никогда не теряли сознанія, что они *не поляки*, а только обыватели рѣчи-посполитой, состоящіе въ уніи съ

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 468.
2) Ibid Т. IV, стр. 494.

Польшей: потому-то въ нихъ никогда не ослабѣвала энергія отстаивать отъ посягательствъ Короны свои политическія и международныя права. Дворяне брестскіе всегда сознавали, что настоящее ихъ отечество есть в. кн. Литовское: потому-то и въ инструкціяхъ своихъ, относительно сомнительныхъ или спорныхъ общегосударственныхъ вопросовъ, они приказывали своимъ посламъ прислушиваться и принаравливаться къ заявленіямъ пословъ не коронныхъ, а в. кн. Литовскаго и всегда стоять за цѣлость его территоріальныхъ границъ. Такая упорная самозащита, препятствовавшая окончательному подчиненію Литвы Польшѣ, сильно не нравилась полякамъ и они не стѣснялись уличать представителей в. кн. Литовскаго въ сепаратизмѣ; дворяне въ свою очередь горячо принимали къ сердцу эти упреки и приказывали своимъ посламъ представлять сеймамъ самыя вѣскія доказательства какъ неосновательности такихъ подозрѣній, такъ и всегдашнихъ желаній в. кн. Литовскаго жить въ дружбѣ и уніи съ Польшей; но въ это же время они не забывали требовать, чтобы короннымъ войскамъ воспрещено было переходить во всякое время литовскія границы, чтобы княжество Литовское, при заключеніи мира съ Москвою не потерѣло никакихъ ущербовъ въ цѣлости своихъ границъ [1]).

Чѣмъ ближе къ нашему времени, тѣмъ рѣзче и опредѣленнѣе высказываютъ брестскіе дворяне свои опасенія о неизбѣжной погибели Польши. Постоянныя срыванія сеймовъ, отъ успѣшнаго веденія которыхъ зависѣла внѣшняя и внутренняя безопасность рѣчи-посполитой, пріостановливали правильное теченіе въ ней государственныхъ дѣлъ и повергали ее въ неисчислимыя бѣдствія. Духъ партій и вражды и повсемѣстное пренебреженіе законовъ, проникая все глубже и глубже во всѣ сферы правительственной и общественной жизни, не могли не отразиться и на брестскомъ воеводствѣ, дворяне котораго часто жалуются на эти анархическія начала, воцарившіяся и между ними, и непозволявшія имъ хладнокровно обсуждать своихъ дѣлъ, и непредвидѣтъ возможности скораго и вѣрнаго отъ нихъ избавленія. Въ каждой почти позднѣйшей инструкціи они просятъ королей употребить всѣ зависящія отъ нихъ средства къ устраненію поводовъ къ сорванію сеймовъ и къ умиротворенію враждующихъ сторонъ; но просьбы ихъ могли быть только голосомъ вопіющихъ въ пустынѣ, уже потому самому, что поддаваясь все больше и больше польскому вліянію, дворяне въ своихъ просьбахъ не забывали требовать расширенія и тѣхъ шляхетско-польскихъ правъ и свободъ, которыя приводили рѣчь-посполитую на край погибели и отъ которыхъ страдали и они сами.

Инструкціи обыкновенно составлялись въ особой коммисіи знатоками этого дѣла: потому языкъ ихъ отличается особеннымъ щегольствомъ польскаго канцелярскаго краснорѣчія. Послы, при полученіи ихъ, произносили установленную присягу; форма ея встрѣчается въ инструкціи подъ № 244 и др.

---

1) Ibid. T. III. стр. 378.

II.

Постановленія дворянъ Брестскаго воеводства на частныхъ сеймикахъ.

Документы этого рода заключаютъ въ себѣ разныя административныя распоряженія по тѣмъ предметамъ, которые входили въ предѣлы власти сеймиковъ воеводскихъ. Таковы были: внутренняя безопасность въ воеводствѣ; роскладка назначаемыхъ на сеймахъ податей, сроки и способы ихъ взиманія; выборы фискальныхъ судей, податныхъ сборщиковъ, коммиссаровъ, сеймовыхъ пословъ, сеймиковыхъ маршалковъ и др. лицъ; распредѣленіе податныхъ суммъ, какъ на нужды общегосударственныя, такъ и свои частныя и контроль за правильностію ихъ расходованія; составленіе податныхъ тарифовъ и люстрацій; удовлетвореніе служащихъ лицъ вознагражденіемъ, частныхъ — исполненіемъ ихъ дѣлъ, или же — ходатайства о нихъ предъ королемъ и сеймомъ; наблюденіе за правильностію монеты, мѣръ и вѣсовъ, назначеніе сроковъ для сеймиковъ предстоящихъ и созваніе посполитаго-рушенья; исправное содержаніе путей сообщенія и др. предметы.

Кромѣ этихъ предметовъ, такъ сказать обыкновенныхъ и постоянныхъ, встрѣчаются и чрезвычайные, по поводу разныхъ событій — внѣшнихъ и внутреннихъ. Такъ подъ 1632 г. встрѣчается постановленіе о поголовномъ участіи въ избраніи новаго короля (Владислава IV) [1]); подъ 1703 г. постановленіе противъ обывателей, неявившихся на посполитое рушенье съ цѣлію изгнанія непріятеля изъ предѣловъ рѣчи-посполитой силою кварціальнаго войска; нѣсколько постановленій временъ Августа II о продовольствіи московскихъ и саксонскихъ войскъ и Августа III о продовольствіи войскъ россійскихъ. Въ постановленіяхъ относящихся къ продовольствію войскъ саксонскихъ дворяне безпрестанно жалуются на свою бѣдность и самоуправство саксонцевъ, позволявшихъ себѣ не только грабительства, но и вмѣшательства во внутреннія дѣла жителей. Въ постановленіи напр. 1714 года говорится:

«Такъ какъ вслѣдствіе покровительства, оказываемаго саксонцами жидамъ, обиженные послѣдними не могутъ найти себѣ удовлетворенія ни въ судѣ гродскомъ, ни въ судѣ старостинскомъ; то маршалокъ обязанъ будетъ включить объ этомъ особый пунктъ въ инструкцію посламъ, отправляемымъ къ королю» [2]). Въ инструкціи же посламъ 1732 г. дворяне просятъ короля сдѣлать зависящее отъ него распоряженіе объ удовлетвореніи саксонцами жителей Матовой Горы за убійство крестьянина [3]).

Воеводскіе сеймики носили разныя названія: *реляційныхъ* (на которыхъ выслушивались посольскія реляціи), *фискальныхъ* (на которыхъ избирались фискаль-

1) Ак. Вил. Арх. Ком. Т. III, стр. 338.
2) Ibid. T. IV, стр. 405.
3) Ibid. T. IV, стр. 463.

ные судьи и производился контроль податныхъ сборовъ), *пописовыхъ* (на которыхъ составлялось посполитое-рушенье), *громничныхъ* (срѣтенскихъ), *погромничныхъ, лимитаційныхъ, предсеймовыхъ, господарскихъ, предкоммиссіальныхъ, каптуровыхъ*, т. е. междуцарственныхъ, смотря по роду предметовъ сеймиковыхъ засѣданій и обстоятельствъ, бывшихъ причиною ихъ открытія. Но вообще строгаго и опредѣленнаго разграниченія предметовъ для сеймиковыхъ засѣданій не было; на сеймикахъ фискальныхъ напр. назначались подати, на реляційныхъ тоже и избирались полковники и трактовые ротмистры и наоборотъ.

За неимѣніемъ особаго помѣщенія сеймиковыя засѣданія отбывались въ костелахъ или ксендзовъ бернардиновъ, или августіанъ, или доминиканъ; нѣкоторыя отбывались въ замкѣ, по весьма рѣдко. Частыя ссылки на ломку костельныхъ скамей указываютъ, что эти засѣданія бывали бурны и воинственны, не смотря на святость мѣста, въ которомъ они совершались. Подъ № 361 помѣщена одна изъ протестацій брестскаго дворянства противъ акта срѣтенскаго сеймика, могущая познакомить читателя какъ съ порядкомъ сеймикованья, такъ отчасти и причинами порождавшими несогласіе между дворянами. Въ ней разсказывается слѣдующее:

«По открытіи сеймика Рейнальдомъ Садовскимъ — брестскимъ каштеляномъ (г. 1716), когда приступлено было къ избранію сеймиковаго маршалка и розданы голоса, вдругъ начался споръ между Грабовскимъ — съ одной стороны и Садовскимъ и другими панами—съ другой, вслѣдствіе безчестій и поношеній, наносимыхъ этими послѣдними предсѣдателю сеймика, съ явною цѣлью прекратить засѣданіе и учинить *фарсалію*. Скромность и спокойствіе другой стороны ни къ чему не повели: сепаратисты, вооруженные саблями, вышли изъ костела августіанъ и открыли свое засѣданіе въ замкѣ; здѣсь они поставили вооруженную стражу и стали дѣлать все, что имъ было угодно. Прежде всего они избрали себѣ въ маршалки Тышковскаго, извѣстнаго *банита*, человѣка не имѣющаго никакихъ правъ на изданіе рескриптовъ; потомъ приступили къ разрѣшенію текущихъ дѣлъ. И это все терпѣла другая сторона въ надеждѣ на всеобщее соглашеніе. Но когда сепаратисты записали лимитацію своего quasi- сеймика и однихъ стали принуждать къ подписи, а за другихъ отсутствующихъ сами росписываться, то дальнѣйшее терпѣніе сдѣлалось невозможнымъ. Посему другая сторона для очищенія своей совѣсти предъ рѣчью-посполитой и потомствомъ за всѣ послѣдствія, могущія возникнуть изъ такого положенія дѣлъ, для защиты своей чести и своихъ поруганныхъ правъ, во имя Божіе и во имя правды протестуетъ: во 1) противъ сорванія сеймика и насилій, при которыхъ оное совершилось; во 2) противъ запрещенія подачи вольныхъ голосовъ; въ 3) противъ гвалтовнаго наступленія съ оружіемъ въ рукахъ на здоровье обывателей; въ 4) противъ неучтиваго поношенія достоинства сенаторскаго, земскихъ и гродскихъ властей; въ 5) противъ попранія всѣхъ правъ и свободъ равноправности; въ 6) противъ всего акта срѣтенскаго сеймика и его постановленій, свидѣтельствуясь при этомъ,

что не она—сторона, а панъ Тышковскій со своими сторонниками были причиною сихъ печальныхъ событій [1])».

Протестація эта осталась впрочемъ безъ послѣдствій и постановленія, совершившіяся подъ предсѣдательствомъ Тышковскаго, имѣли законную силу. По достоинству своему и серьезности они не только не уступаютъ другимъ постановленіямъ, но въ нѣкоторыхъ отношеніяхъ даже и превосходятъ ихъ. Такъ въ одномъ изъ нихъ выражена попытка привлечь къ отбыванію государственныхъ повинностей какъ магнатовъ такъ и тѣхъ лицъ, которыя, пользуясь своими *либертаціями* и *эксцепціями* уклонялись отъ нихъ, не безъ отягощенія для другихъ сословій [2]); въ другихъ постановленіяхъ подобнаго распоряженія не встрѣчается.

Податные налоги, о которыхъ дворяне трактуютъ чуть ли не въ каждомъ своемъ постановленіи, имѣли характеръ прямыхъ и косвенныхъ, постоянныхъ и экстраординарныхъ, денежныхъ и натуральныхъ. Одни изъ нихъ зависѣли отъ воеводствъ, а другіе отъ королей—въ имѣніяхъ экономическихъ. Налоги прямые или косвенные утверждались сеймомъ; въ случаѣ сорванія сейма—королемъ и сенаторами. Первые собирались сборщиками воеводства; вторые—особыми администраторами, бравшими ихъ по контрактамъ со скарбомъ. Кромѣ этихъ налоговъ, были еще и частныя назначавшіеся воеводствомъ на его частныя нужды и не входившія въ общую государственную роспись. Противъ этихъ послѣднихъ часто возставали евреи и жаловались королю, какъ это читатель увидитъ изъ актовъ, относящихся къ судьбамъ еврейства. Тѣ и другіе носили разныя названія. Мы приведемъ здѣсь только встрѣчающіяся въ двухъ послѣднихъ томахъ Виленской коммиссіи. Подати были: *подымныя, поголовныя жидовскія* и *татарскія, гиберны, чоповое,* и *шеляжное;* мыта: *мыто старое, мыто нововозвышенное, табачная монополія, мыто шляхетское,* или иначе—*auctio subsidiorum, пневщизна, капщизна* и *купеческое donativum;* цла: *замковыя, воеводскія, скопныя, мостовыя, дорожныя, фурманскія обвѣстки* и *роговщизна.* На практикѣ же, кромѣ поименованныхъ, существовали еще и многія другія.

Размѣры податныхъ налоговъ зависѣли частію отъ предстоящихъ нуждъ, частію же отъ воли сеймиковъ, сеймовъ и королей. Чѣмъ ближе къ нашему времени, тѣмъ они значительнѣе. Такъ въ 1698 г. были собраны; *подымное* въ размѣрѣ 14 злотыхъ съ дыма; *гиберна* въ размѣрѣ 28 злотыхъ съ дыма; *чоповое-шеляжное* въ размѣрѣ 25,000 злотыхъ и подати *поголовныя;* въ 1699 году, кромѣ обыкновенныхъ податей, были собраны еще и экстраординарныя: *чоповое-шеляжное, гиберны, поголовныя жидовскія* и *татарскія* и разныя *монополіи;* въ 1711 году подать *талерная* по 1 талеру съ дыма и *подымная* по 20 злотыхъ и 15 грошей съ дыма; въ 1713 году — *экстраординарная* подать на содержаніе саксонскаго войска по 18 тынфовъ съ дыма, а всего *300,000 тынфовъ* и т. д.,— въ то время, когда въ 1669-хъ годахъ подать подымныя взимались въ размѣрѣ только 3-хъ грошей съ дыма.

1) Акты Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 415.
2) Ibid. Т. IV, стр. 415.

Способы взиманія податей отличались крайнею запутанностію. Случилось одну и туже подать собирать разнымъ сборщикамъ и отъ воеводства, и отъ скарба, и отъ гетмана и отъ грода. Сборщики эти иногда путешествовали по краю и собирали съ жителей назначенныя суммы; а другой разъ къ нимъ приносили подати сами плательщики въ назначенныя сеймиками мѣста. Эта последняя мѣра предпринималось воеводствомъ въ видахъ огражденія жителей отъ насилій и грабительствъ самихъ сборщиковъ. Въ полученіи они должны были выдавать квитанціи, которыя при вторичномъ востребованіи предъявлялись плательщиками и принимались pro persoluto. Сборщики отъ воеводства за свои труды получали установленные сеймомъ %; но за то они обязывались не только доставлять собранныя суммы въ указанныя мѣста, но и отвѣчать за исправность сборовъ. Не смотря на постоянныя подтвержденія сеймиковъ—не отягощать жителей вымогательствами, сборщики, какъ это значится во многихъ постановленіяхъ, позволяли себѣ брать лишнее; въ свою очередь и имъ приходилось иной разъ расплачиваться собственными деньгами за подати собранныя вмѣсто ихъ другими. Въ постановленіи подъ № 285 говорится:

«Въ возмѣщеніе убытковъ, понесенныхъ сборщиками трехподымнаго Теофиломъ Костей по той причинѣ, что эту подать, равно какъ и другія, вмѣсто его собиралъ съ чрезмѣрными жестокостями и вымогательствами скарбовый дворянинъ Брокъ при содѣйствіи войсковыхъ депутатовъ, взыскивая съ недоимочниковъ въ-двойнѣ и болѣе, — суммы, недоплаченныя Костей, простить и предоставить ему право доискиваться своихъ обидъ на помянутомъ дворянинѣ и войсковыхъ депутатахъ путемъ закона [1]).

Собранныя суммы обыкновенно передвались или въ скарбъ, или особымъ коммиссаромъ, или же отдѣльнымъ лицамъ, получавшимъ право на вознагражденіе по постановленіямъ воеводства. Недоимки взыскивались при помощи военной экзекуціи; но случалось, что ими расплачивалось и воеводство, предоставляя взысканіе оныхъ на произволъ получателей. Отчетность въ собранныхъ и израсходованныхъ суммахъ производилась большею частію въ фискальныхъ судахъ, но иногда и въ особыхъ коммисіяхъ. Вообще податные сборы шли очень туго и неисправно.

При раскладкѣ податей дворяне обыкновенно старались наблюдать слѣдующее правило: давать изъ своихъ имѣній и имѣній римско-католическаго и уніятскаго духовенства какъ можно меньше, а получать и раздавать своимъ же какъ можно больше. Вслѣдствіе этого на подати подымныя и поземельныя они соглашались весьма неохотно, и согласившись требовали скорѣйшаго ихъ прекращенія. Въ инструкціи напр. 1676 года—они заявляютъ:

«Послы обязываются снестись съ прочими воеводствами и совмѣстно просить короля (Михаила Вишневецкаго) объ усовершенствованіи податной системы т. е. о замѣнѣ поземельныхъ податей такими, которыя бы равномѣрно распадались

---

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 160.

на всѣхъ вообще жителей: тогда общее бремя ляжетъ и на избранныхъ. Такими податьми *могутъ быть: шеляжное*, акцизы, мыта, цла съ людей лозныхъ (бездомныхъ скитальцевъ — гольтаевъ) и поголовное жидовское; не малую услугу въ этомъ дѣлѣ могло бы оказать и открытіе монетнаго двора съ монетой лигатурной [1])».

Въ инструкціи 1733 года говорится слѣдующее:

«Такъ какъ подымная подать, назначенная на содержаніе войска в. кн. Литовскаго, была позволена только до слѣдующаго сейма, въ видахъ облегченія староствъ, уже поправившихся, и крайне обременительна для нобилей (statui nobilitati), то послы обязываются употребить все свое стараніе, чтобы эта подать на будущее время была уничтожена законодательнымъ порядкомъ (ut abrogetur et annihiletur), даже съ сорваніемъ конвокаційнаго сейма и совмѣстно съ прочими чинами рѣчи-посполитой подумать объ изысканіи другихъ средствъ, потому что воеводство этой подати нести не можетъ. А такъ какъ гораздо больше выходитъ на содержаніе офицеровъ, нежели на самые полки, то требовать сокращенія штатовъ и оставить на службѣ только истинныхъ поляковъ-католиковъ, исключивъ иностранцевъ и иновѣрцевъ [2])».

Въ другой инструкціи того же 1733 г. дворяне требуютъ, чтобы подымная подать была totaliter уничтожена, а прочія чтобы взимались даже въ тройнѣ, если только будетъ предстоять надобность [3]).

Очевидно, что при такихъ условіяхъ раскладки податей, наибольшая ихъ тягость должна была падать на имѣнія экономическія, староства, королевщизны. Въ видахъ облегченія и этихъ послѣднихъ, дворяне очень часто привлекали къ налогамъ людей *люзныхъ*, находившихся большею частію въ услуженіи у жидовъ; при этомъ они требовали, чтобы жиды не смѣли удерживать денегъ слѣдуемыхъ имъ въ видѣ жалованья, въ случаѣ если приходилось имъ расплачиваться за свою прислугу. Подать эти сначала не превышала одного злота, потомъ возвысилась до 1 тынфа, а въ позднѣйшее время въ 1714 году до 2-хъ злотыхъ.

Собранныя суммы предназначались частію на нужды общегосударственныя, частію же на спеціальныя воеводства. При расходованіи ихъ наблюдались больше интересы частные, нежели общественные, не смотря на то, что сами же дворяне въ инструкціяхъ своихъ посламъ на сеймы часто возставали противъ такихъ способовъ расходованія. Въ инструкціи напр. 1676 они требовали:

«Для устраненія бѣдности скарба, порождающей въ свою очередь и общественныя затрудненія, слѣдовало бы ординарныя подати (podatki ordynaryine) расходовать на нужды государственныя, а не лицъ частныхъ, а главное—не позволять скарбу арендовать за безцѣнокъ такихъ статей, которыя бы могли принести государству доходовъ гораздо больше. И когда дѣло дойдетъ до этого, то по-

1) Акты Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 168—169.

2) Ibid. T. IV, стр. 468.

3) Ibid. T. IV, стр. 494. Въ позднѣйшихъ инструкціяхъ эти требованія повторяются безпрестанно.

слы обязываются потребовать отчета: какія, куда и на какой предметъ были израсходованы имъ суммы и что сталось съ милліономъ неуплаченнаго имъ жалованья? Во всякомъ случаѣ, при назначеніи текущихъ контрибуцій, пусть тамъ же по сеймѣ будутъ заключены на нихъ и контракты, исключая подымнаго; тогда по крайней мѣрѣ можно будетъ оріентироваться приблизительной цифрой доходовъ, соотвѣтственно которымъ можетъ быть назначена и плата войску» [1]).

На практикѣ же дворяне распредѣляли подлежащія имъ суммы ничѣмъ не лучше самаго скарба. За исключеніемъ части суммъ, предназначавшихся на содержаніе войска, уплачивавшихся между прочимъ неисправно, другая распредѣлялась дворянами больше на ихъ цѣли частныя, нежели государственныя и общественныя. Въ то время, когда въ воеводствѣ не было ни хорошихъ дорогъ, ни тюрьмы для преступниковъ, ни помѣщенія для сеймиковыхъ и другихъ засѣданій, когда портовыя рѣки заносились пескомъ и мѣшали водяной торговлѣ, дворяне щедрою рукою разсыпали деньги bene meritis и разнымъ ксендзамъ, подъ разными благовидными предлогами: то подъ предлогомъ починки изломанныхъ во время сеймикованья костельныхъ скамей, то на постановку часовъ, то за уничтоженіе ксендзовскихъ торговыхъ лавокъ, то на поправленіе ихъ разоренныхъ имѣній. Мы не говоримъ уже о другихъ благахъ, которыми пользовались эти лица къ явному ущербу и вреду цѣлой рѣчи-посполитой. Рѣдкое постановленіе не заключаетъ въ себѣ такихъ затратъ; рѣдкая инструкція ходатайствъ объ утвержденіи за ними фундушей и бенефицій. Особенными милостями взысканы были монахини бригидки и августіане; много перепало также бернардинамъ, доминиканамъ и базиліанамъ (уніатамъ), гораздо меньше — езуитамъ; духовенству же православному одни только ограниченія и преслѣдованія, какъ это изложено нами въ началѣ.

Нельзя при этомъ не указать и на другіе необыкновенные расходы. Въ 1661 году во время покоренія Бреста русскими войсками, противъ нихъ выступилъ въ походъ съ горстью людей каштелянъ Савицкій. Отрядъ его не имѣлъ *«ни пороху, ни оружія, ни олова»* и самъ сознавалъ, что ничего не сдѣлаетъ. Тѣмъ не менѣе вслѣдствіе одной и единственной его стычки съ русскими, дворяне, по истеченіи двухъ лѣтъ, назначили каштеляну Савицкому за его подвигъ двойное подымное. Протестація по сему дѣлу Жардецкаго ни къ чему не повела и подать была собрана [2]).

Въ 1707 году вмѣсто разрѣшенія жалобъ по разнымъ дѣламъ ксендза Городецкаго, брестскихъ мѣщанъ и жидовъ, дворяне присудили имъ по гарнцу муки съ дыма, а дѣла отложили до слѣдующаго сеймика [3]).

Въ 1711 году назначено было вознагражденіе войсковому депутату Тышѣ

(1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 169.
(2) Ibid. Т. III. стр. 207.
(3) Ibid. Т. IV. стр. 371.

за отправленіе имъ своей обязанности. Но прежде чѣмъ получилъ это вознагражденіе, Тыша умеръ. Вслѣдствіе этого дворяне постановили:

«Такъ какъ святой памяти Тыша, получивши наше обѣщаніе умеръ; то половину слѣдуемой ему суммы отдать ксендзамъ августіанамъ, какъ на помипъ грѣшной души покойнаго, такъ и на поправленіе ихъ разстроенныхъ имѣній и на починку костельныхъ скамей, такъ какъ въ костелѣ ихъ часто отбываются наши сеймики сопровождаемые обыкновенною ломкой помянутыхъ скамей и другими безпокойствами [1]).

Что касается до частныхъ свѣдѣній относительно количества платы войску, цѣнности предметовъ, денежнаго курса, то такихъ встрѣчается и въ постановленіяхъ и въ другихъ актахъ весьма немного, не смотря на то, что предметы эти входили въ кругъ сеймиковыхъ занятій и составляли источникъ безпрестанныхъ жалобъ дворянъ въ инструкціяхъ. Мы укажемъ здѣсь по нѣкоторыя изъ нихъ.

Въ 1632 году въ универсалѣ Льва Сапѣги (№ 178) количество жалованья пѣшему отряду исчислено въ слѣдующихъ размѣрахъ: ротмистру по 20 венгерскихъ талеровъ въ мѣсяцъ; поручику — 10 талеровъ; хоружему, барабанщику, десятникамъ—по 5 талеровъ; рядовому—по 4 тал. Кромѣ этого ротмистру сукна фалендышоваго—58 локтей по 2½ зл. за локоть; поручику—7 локтей тоже по 2½ зл. за локоть; солдатамъ на троихъ два постава каразеи.

Въ 1676 году въ универсалѣ Яна III продовольствіе козака оцѣнено въ недѣлю на 36 грошей, а полковнику, кромѣ продовольствія, назначено еще 200 злотыхъ.

Въ 1702 году было постановлено на сеймикѣ лимитаційномъ выдать на хоругвь—по 20,000 злотыхъ; на каждаго ротмистра—по 5,000 злотыхъ; всего на 4 хоругви—100,000 злотыхъ [2]).

Въ 1711 году было постановлено на сеймикѣ фискальномъ вмѣсто провіанта вносить деньги въ слѣдующемъ размѣрѣ: за мѣрку ржи—2 зл.; за мѣрку овса—1 зл. и 15 грошей; за мѣрку ячменя — 50 грошей [3]).

Въ 1713 году на содержаніе саксонскаго войска было постановлено собрать 300,000 тынфовъ; въ этомъ же году саксонскимъ офицерамъ назначено было жалованье: полковнику — 100 червоныхъ злотыхъ; оберъштеръ-лейтенанту—50 черв. злот.; квартермистру—50 битыхъ талеровъ [4]).

Въ 1714 году было постановлено выдать вознагражденіе: двумъ диспозиторамъ тынфовой подати по 6,000 тынфовъ; гетману в. кн. Литовскаго 5,198 тынфовъ; брестскимъ маршалкамъ — прежнему и настоящему по 3,000 тынфовъ; ксендзамъ августіанамъ за то, что въ ихъ костелѣ magna incommoda et damna fiunt—

1) Ак. Вил. Ар. Ком. Т. IV, стр. 360.
2) Ibid. Т. IV. стр. 327.
3) Ibid. Т. IV. стр. 370.
4) Ibid. Т. IV. стр. 383—386.

1,000 тынфовъ; на костелъ св. Станислава и Казиміра in sede apostolica по *битому шестаку* съ дыма при сборахъ будущихъ [1]).

Въ 1718 было постановлено выдать слѣдующее вознагражденіе литовскому войску: изъ суммъ перваго сбора: пѣшему королевскому полку—17,560 зл.; пѣшему полку в. гетмана литовскаго—21,848 зл.; хоругви витебскаго воеводы—983 зл. и грошей 10; хоругви янычарской гетмана—11,350 зл.; изъ суммъ втораго сбора пѣшему королевскому полку 45,204 зл. и 10 гр., хоругви витебскаго воеводы—983 зл. и 10 гр.; а всего—103,500 зл. и 20 гр. При этомъ и ксендзамъ августіаномъ за *incommoda* et *damna* по *одному грошу* съ дыма [2]).

Въ 1712 году относительно денежнаго курса встрѣчается слѣдующее постановленіе: червонецъ считать въ 18 зл.; тынфъ—1 зл. и 8 гр.; талеръ битый—8 зл.; копѣйку—8 шеляговъ.

Вообще о монетномъ дѣлѣ можно извлечь слѣдующія данныя. Въ брестскомъ воеводствѣ, какъ и во всей рѣчи-посполитой, были въ обращеніи деньги какъ свои литовскія и польскія, такъ и иностранныя. Въ настоящемъ изданіи встрѣчаются слѣдующія ихъ названія: червоный злотый, талеръ венгерскій, талеръ битый, злотый, шестакъ битый, грошъ и копа грошей, тынфъ, пѣнязь, шелягъ, гривна и копѣйки. Деньги эти не имѣли установленнаго курса, какъ объ этомъ свидѣтельствуетъ король Янъ III въ своей инструкціи дворянамъ брестскаго воеводства, а принимались въ такой цѣнѣ, въ какой угодно было принимать ихъ и плательщикамъ и купцамъ. Вслѣдствіе этого на рынкахъ происходили постоянныя недоразумѣнія и драки. Къ тому же въ обращеніи весьма часто попадались и деньги фальшивыя, производившія еще большія замѣшательства и дороговизну товаровъ; особеннымъ недовѣріемъ народа пользовались шеляги. Мѣръ противъ этого рѣчь-посполитая не предприняла никакихъ, не смотря на безконечныя заявленія по сему дѣлу воеводствъ. Подъ 1685 г. есть по сему дѣлу универсалъ короля Яна III-го, въ которомъ говорится слѣдующее:

«Со всѣхъ сторонъ доходятъ до насъ извѣстія и жалобы на браковку шеляжной монеты, которая затрудняетъ и покупателей и продавцевъ,—до такой степени, что они часто обливаются своею собственною кровью; и все это происходитъ отъ накопленія шеляговъ, которые осмѣлилась чеканить и распространять чья-то бѣшенная злость (wsciekła złość) вопреки ясному и суровому закону»... По этому король предписываетъ властямъ ловить дѣлателей фальшивыхъ шеляговъ и казнить ихъ на горло; относительно же шеляговъ дѣлаетъ такое распоряженіе: «чтобы каждый шелягъ, на которомъ находится *образъ* или *написаніе* (twarz, albo cecha), былъ принимаемъ всѣми и безъ всякаго прекословія, подъ опасеніемъ наказаній, которыя не замедлятъ учинить гродскія и мѣстныя власти» [3]).

Этотъ же самый король въ 1694 году писалъ дворянамъ:

«Такъ какъ при настоящемъ положеніи вещей курсъ монеты сдѣлался раз-

---

1) Ак. Вил. Ар. Ком: Т. IV, стр. 395—398.

2) ibid. Т. IV стр. 427—438.

3) Ibid. Т. IV. стр. 201.

нообразенъ и нѣтъ для него никакихъ постановленій, напротивъ того каждый назначаетъ его по собственному усмотрѣнію (pro libitu suo), а равно и цѣнность вещей не имѣетъ надлежащей таксы и исключительно зависитъ отъ произвола купцовъ; то король полагаетъ, что объ этомъ должна подумать законодательнымъ порядкомъ рѣчь-посполитая, какъ полновластная domina, и сдѣлать зависящія отъ нея распоряженія» [1]).

Спустя 22 года послѣ этой инструкціи въ постановленіи дворянъ по сему же предмету говорится:

«Не маловажной причиной чрезвычайныхъ замѣшательствъ, раздоровъ и забойствъ по городамъ и мѣстечкамъ служитъ браковка шеляговъ: посему, для отклоненія этого зла, постановляемъ, чтобы помянутые шеляги всѣми принимались *«безъ всякаго браку и цензуры»*, а ослушники подвергались установленнымъ наказаніямъ» [2]).

Курсъ монеты установленъ былъ рѣчью-посполитой только въ 1766 году при Станиславѣ Августѣ [3]).

Подъ № 380 помѣщено постановленіе, въ которомъ многіе изъ дворянъ по неграмотности подписались *крестами* [4]). Всѣхъ депутатовъ исчислено въ немъ до 450 человѣкъ.

III.

Постановленія дворянъ в. кн. Литовскаго на съѣздахъ, бывшихъ въ предѣлахъ его же территоріи.

Постановленія эти, какъ и самые съѣзды, были вызваны разными чрезвычайными политическими событіями, угрожавшими или внѣшней, или внутренней безопасности в. кн. Литовскаго. Потому въ нихъ заключается рядъ правительственныхъ мѣропріятій, временно предпринятыхъ княжествомъ съ цѣлію самозащиты или отъ враговъ внѣшнихъ или внутреннихъ. Первыя два подъ №№ 155 и 165 написаны на языкѣ русскомъ; остальныя—на польскомъ. Кромѣ свѣденій о причинахъ этихъ постановленій и о мѣрахъ къ устроенію первыхъ, въ нихъ заключаются еще и факты уясняющіе отчасти отношенія в. кн. Литовскаго къ коронѣ польской въ данное время.

Первое изъ этихъ постановленій (№ 155) состоялось въ Волковыйскѣ, въ 1577 году, вслѣдствіе универсала короля Стефана Баторія о наложеніи новой подати по случаю угрожающей войны со стороны царя Ивана Васильевича Грознаго. Въ немъ депутаты сначала протестуютъ противъ королевскаго универсала — о созваніи *сеймиковъ повѣтовыхъ и головного въ Волковыскѣ*, какъ несогласныхъ съ законами рѣчи-посполитой, по которымъ такіе сеймики должны были состав-

1) Ак. Вил. Арх. Ком. Т. IV. стр. 220.
2) Ibid. Т. IV, стр. 424.
3) Vol. Leg. Т. VII, стр. 199.
4) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV. стр. 477—490.

ляться только предъ сеймами *вальными* [1]); но принимая во вниманіе, что «*тое панство великое князство Литовское съ тое стороны не есть убезпечено: такъ зъ земли Ифляндское частые новины и вѣдомость насъ доходитъ, ижъ великій князь Московскій, такъ черезъ князя Магнуса, якэ и черезъ разные люди и войска свои о посягненье тое всее земли Ифлянское пильне усилуетъ и теперь немалые войска войной земли Ифлянской забраные маетъ; съ другое стороны отъ Татаръ такжо великіе а уставичные небезпечности при границахъ того панства великого князства Литовского се оказуютъ, чому всему ижъ для небезпечныхъ припадковъ збираньемъ войска отпоръ чинити есть потреба*», депутаты, не придавая настоящему своему съѣзду законнаго значенія, соглашаются на назначеніе податей въ слѣдующихъ размѣрахъ:

«Ижъ подданые короля его милости и всихъ обывателей великого княжства Литовского, никого съ того не выймуючи, которые кольвекъ кгды и земли подъ собою держатъ, зъ волокъ такъ давно, яко новоселыхъ, также войты, бояре панцырные, путные и тежъ кухары и дворные машталеры, стрѣльцы, осочники, псарцы, мысливцы, бортники, сокольники и иные всякіе слуги и подданные, никого зъгола съ того не выймуючи, податку теперь черезъ насъ постановленого, добровольне будутъ повинни давати, съ каждое волоки и зъ службы по грошей двадцати литовскихъ; а шляхтичи убозшіе, которые подданыхъ не маютъ, отъ дому — по грошей двадцать чотыри платить повинни; также татарове, которые домами только мѣшкаютъ, а земли подъ собою не маютъ, отъ дому—по грошей двадцать чотыри литовскихъ, а огородники, которые только на огородѣ сѣдятъ,—по грошу одному, пѣнезей пяти; а тые огородники, которые ку огородамъ земли маютъ, по грошей три литовскихъ; а гдѣ волокъ и службъ нѣтъ, тамъ маютъ давати зъ дыму по грошей шести литовскихъ; перекупни и перекупники сельскіе, которые только такимъ товаромъ, што живности належитъ, торгуютъ, повинни дати по грошей три литовскихъ; ремесленники сельскіе отъ ремесла своего по грошу одному литовскому; рыболове, которые ся при мѣстѣ и мѣстечкахъ и въ селахъ въ рѣки и озера уступуютъ, а только тымъ ремествомъ обыходятся, маютъ дати по грошей чотыри; а которые земли подъ собою маютъ, тые заровно зъ земель зъ другими платити повинни; къ тому съ корчомъ дорочныхъ въ мѣстѣхъ и мѣстечкахъ, также и въ селѣхъ, которыхъ шинки пивные и медовые бываютъ, отъ корчмы по грошей десяти; а отъ паленья горѣлки въ мѣстѣхъ и мѣстечкахъ по грошей осьми; зъ млыновъ, которые млинаре дѣдичные держатъ, або иные арендаре арендуютъ, также и отъ фолюша, отъ кола одного—по грошей дванадцати; къ тому особливе въ мѣстѣхъ и мѣстечкахъ на тотъ податокъ прикладатися маютъ, то есть, у мѣстѣхъ упривилеваныхъ: зъ домовъ рынковыхъ, съ каждого дому—по грошей осьми, отъ уличныхъ дымовъ—по грошей чотыри, а на предмѣстью отъ

---

1) Въ Vol. Leg. T. II. p. 151, въ универсалѣ Стефана Баторія подъ заглавіемъ: Litterae confirmationis articulorum Henrico regi antea oblatorum постановлено было, чтобы предъ вальнымъ сеймомъ, который долженъ продолжаться отъ 2-хъ до 6 недѣль, дворяне в. кн. Литовскаго собирались на главный съѣздъ въ Волковыйскѣ, послѣ предварительныхъ сеймиковъ повѣтовыхъ.

дымовъ—по грошей два; а у мѣстѣхъ и въ мѣстечкахъ малыхъ не упривилеваныхъ: зъ домовъ рынковыхъ по грошей три, съ уличныхъ—по грошей два, а зъ нендзныхъ халупъ по грошу одному; вѣдь же хто при домѣхъ огородъ мѣти будетъ, тотъ особно зъ огорода дати маетъ; жидове вси въ мѣстѣхъ и мѣстечкахъ и по селахъ зъ головы по грошей дванадцати; шотове, которые речи свои ку продаванью на себѣ носятъ, а въ мѣстѣхъ и въ мѣстечкахъ перемѣшкиваютъ, платити маютъ по грошей дванадцати; а которы товары свои коньми возятъ, тые маютъ дати отъ кождого коня по грошей двадцать чотыри; ремесники всякіе, въ мѣстахъ головныхъ упривилѣеваныхъ мѣшкаючіе, маютъ дати сами отъ себе по грошей пяти, а товариши ихъ по грошу одному, а въ мѣстѣхъ и мѣстечкахъ неупривильеваныхъ сами ремесники по грошей два, а товариши ихъ по пѣнезей пяти; вѣдь же только тые ремесники платить маютъ, которые только ремествомъ, а не чимъ инымъ обыходятъ; также люди люзные, то есть гольтаи, мужчины и невѣсты, и цыгане, которые на службу дорочную не наймуються, маютъ дати каждый зъ особы своее по грошей осьми; которыхъ людей люзныхъ, пжъ бы ся отъ того податку не укрывали, въ каждомъ мѣстѣ и мѣстечку врадъ мѣсткій подъ присегою досмотрѣти маетъ. Якожъ отъ тыхъ всихъ податковъ, верху меновите описаныхъ, нихто боронитися не маетъ жадными вольностями, которые ку теперешней потребѣ речи посполитое никого въ томъ вспомогати не маютъ, выймуючи только тые, которые бы на воли чотырехъ годъ не высѣдѣли, або погорѣли, а не вышло бы вольностямъ ихъ лѣтъ чотырохъ, также и тымъ, которымъ збожья градъ выбилъ, фолкга въ томъ податку чинена быти маетъ; але которымъ вольности лѣтъ чотыри вышли и иные вси, безъ кождыхъ выймовъ платити маютъ».

Подати эти должны быть собраны повѣтовыми сборщиками ко дню св. Михаила и представлены сборщикамъ главнымъ, «которые на мѣстцу певномъ у *Вильни* мѣшкати и тые податки отъ пановъ поборцовъ повѣтовыхъ отбирати и личбы ихъ слухати маютъ, почавши отъ светого Михаила ажъ до светого Шимона Іюды, въ року нинѣшнемъ семьдесятъ семомъ». Расходовать ихъ нужно только на содержаніе и продовольствіе войска.

При этомъ депутаты просятъ короля, чтобы, согласно настоящему ихъ постановленію, онъ распространилъ эту подать и на имѣнія королевскія—столовыя и экономическія [1]).

Второе постановленіе состоялось въ Вильнѣ въ 1587 году во время междуцарствія *«для спольныхъ намовъ и застановенья межи нами порядку и покою внутренного»*. Юридическую силу оно имѣло только до коронаціи новаго короля [2]). Постановленіе это иначе называется *каптуровымъ*, т. е. междуцарственнымъ.

Третье постановленіе состоялось въ 1665 г. на гродненской конвокаціи, кокоторая была открыта королемъ Яномъ Казиміромъ вслѣдствіе двукратнаго сорванія предшествовавшихъ вальныхъ сеймовъ. Главнѣйшею цѣлію этой конво-

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. III, стр. 271—277.
2) Ibid. Т. III, стр. 310—319.

каціи было изысканіе средствъ къ продолженію войны съ царемъ Алексѣемъ Михайловичемъ [1]). На ней назначено было: 22 подымныхъ; 20—на содержаніе наемнаго войска и 2—коммиссарамъ, трактовавшимъ съ московскимъ царемъ о мирѣ, и подати экстраординарныя; назначено было вознагражденіе разнымъ военнымъ лицамъ и постановлены другія мѣры—экономическія.

Четвертое постановленіе состоялось въ 1698 году въ лагерѣ подъ Городномъ, между Пузовичами и Лавномъ, вслѣдствіе постановленій виленскаго сейма *«о защитѣ вольностей, правъ, равноправности, репартицій, локацій и раціоновъ в. кн. Литовского»*. Главною цѣлью этого съѣзда было: съ одной стороны—изысканіе средствъ къ удовлетворенію войска жалованьемъ и его роспущенію; съ другой—защита правъ и свободъ в. кн. Литовскаго отъ посягательствъ разныхъ высшихъ правительственныхъ лицъ. Въ постановленіи говорится:»

«Исполняя главнѣйшую цѣль настоящаго нашего посполитаго рушенья, выраженную въ постановленіяхъ виленскаго сейма, т. е. распущеніе войска, которое заставило насъ показать нашимъ потомкамъ, какъ они должны защищать свои вольности и права, мы, не безъ труда перенося снѣгъ и морозы ноябрскіе и декабрскіе, предпочитая учтивую смерть насилію и поруганію нашихъ правъ, передаемъ на память будущимъ вѣкамъ слѣдующее: когда въ день элекціи счастливо царствующаго короля Августа II намъ нужно было исправить нѣкоторые законы, внесенные уже въ Volumina Legum подъ заглавіемъ: *равноправность великаго княжества Литовскаго съ Короной,* и когда приступлено было къ ограниченію своеволія войска и преобладанія высшихъ правительственныхъ лицъ надъ шляхтой, а именно: власти булавы, достоинства печати, злоупотребленія ключей, маршалковскихъ жезловъ и др. предметовъ; то, магнаты хотя и ничего не могли сдѣлать вслѣдствіе протеста нѣсколькихъ тысячъ шляхтичей, изъ короны, воеводствъ, повѣтовъ и земель, тѣмъ не менѣе мы должны были искать для себя другихъ способовъ къ самозащитѣ, пользуясь которыми уже два съ половиной года, мы считаемъ лучше покрыть ихъ болѣзненнымъ молчаніемъ, чѣмъ предавать гласности. Наибольшія насилія мы испытали отъ военачальниковъ, которыхъ поддерживало и войско, желавшее лучше оставаться при прежнихъ злоупотребленіяхъ, чѣмъ подчиняться новому закону» [2]).

Далѣе депутаты сообщаютъ, что при разрѣшеніи этихъ вопросовъ, они чуть было не дошли до междоусобной войны, которую удалось однакоже отклонить виленскому епископу. Затѣмъ, уговоривши войско разойтись, они назначили ему вознагражденіе и простили всѣ тѣ преступленія, которыя сдѣланы были имъ до начала съѣзда. А для защиты своей равноправности съ магнатами и съ короной постановили слѣдующее: избрать генеральнаго полковника съ правомъ созвать посполитое рушенье; избрать генерала для в. кн. Литовскаго, котораго спеціальною обязанностію должна быть защита шляхты, угнетенной или угнетаемой магнатами; убійство пословъ в. кн. Литовскаго къ королю—Леона Огин-

1) Ак. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 13—21.
2) Ibid. Т. IV, стр. 175—176.

скаго и Людвига Поцѣя, какъ непозволительное нарушеніе международнаго права, считать обидой для всего великаго княжества и доискиваться удовлетворенія по ней на предстоящемъ сеймѣ; точно также настаивать на исполненіи приговора, послѣдовавшаго на сеймѣ объ обійствѣ Кароля Бѣлозора, Богуфала Бокеця и Творовскаго; предложить для сеймоваго подтвержденія правило, чтобы послѣ трехъ сеймовъ коронныхъ, каждый четвертый сеймъ былъ посвящаемъ для текущихъ дѣлъ в. кн. Литовскаго [1]).

Пятое постановленіе есть актъ конфедераціи войскъ и в. кн. Литовскаго и польскихъ, бывшихъ подъ начальствомъ гетмана в. кн. Литовскаго князя Вишневецкаго, въ обозѣ подъ Бѣльскомъ въ 1705 г. Цѣлію этой конфедераціи было: стоять за римскую вѣру, главенство апостольской столицы и короля Августа II; держаться сандомірской конфедераціи, какъ одобренной рѣчью-посполитой, и въ случаѣ произвольнаго захвата кѣмъ-нибудь податей противиться всему тому, что несогласно съ правами равноправности, что вредно достоинству булавы и получаемому конфедератами жалованью [2]).

IV.

Протестаціи и заявленія Брестскаго дворянства и частныхъ лицъ.

Документы этого рода заключаютъ въ себѣ разныя частныя свѣденія о тѣхъ предметахъ (по преимуществу сеймовыхъ засѣданій), по поводу которыхъ они возникали. Какъ выраженія мнѣній и заявленій противной стороны, онѣ имѣютъ одностороннее значеніе; но взятые вмѣстѣ съ причинами ихъ порождавшими и съ заявленіями другой стороны, они могутъ пролить болѣе яркій свѣтъ на ходъ упоминаемыхъ въ нихъ событій.

Первое такое заявленіе встрѣчается подъ 1587 годомъ, во время междуцарствія, по смерти Стефана Баторія. Оно принадлежитъ трокскому воеводѣ Яну Глѣбовичу. Посланный вмѣстѣ съ другими сенаторами в. кн. Литовскаго на варшавскую конвокацію въ качествѣ спеціальнаго посла для напоминанія рѣчи-посполитой о необходимости снарядить посольство для заключенія съ Москвой вѣчнаго мира и видя, *«нижли дей ихъ милость* (коронный сенатъ и посольское коло) *«забавившися своими справами, не уважаючи рихлого выйстья примира, не только послы слать, але жадного отказу слушного ихъ милость не вчинили»*, трокскій воевода счелъ нужнымъ заявить объ этомъ дѣлѣ варшавскому гродскому суду такъ какъ оно, по его мнѣнію, не только служитъ *ущербкомъ звязку унеи,* но можетъ причинить вредъ и рѣчи-посполитой [3]). Потомъ онъ внесъ его и въ книги брестскаго суда.

Дѣйствительно на варшавской конвокаціи коронные чины отнеслись къ этому дѣлу небрежно: о снаряженіи посольства они ничего не постановили, а для

1) Акты Вил. Арх. Ком. Т. IV, № 321.
2) Ibid T. IV, стр. 345—346.
3) Ibid. T. III, стр. 319—320.

безопасности русскихъ (южно-русскихъ) границъ назначили только 2.000 конныхъ жолнеровъ [1]).

Второе заявленіе принадлежитъ двумъ канцлерамъ: коронному - луцкому епископу Пражмовскому и литовскому-Христофору Пацу, и смоленскому воеводѣ Михаилу Пацу, по поводу обвиненій взведенныхъ на нихъ послами минскаго воеводства - Володковичемъ и Лукомскимъ, будто они дѣйствовали къ разрыву сейма. Въ немъ канцлеръ в. кн. Литовскаго отъ имени своихъ товарищей фактически доказываетъ несостоятельность протеста минскихъ пословъ, какъ учиненнаго несвоевременно, подробно излагаетъ весь ходъ дѣла и въ свою очередь уличаетъ своихъ же противниковъ и въ искаженіи истины и дѣйствіяхъ, бывшихъ истинною причиною указываемаго ими факта.

«Посланные на сеймъ, говоритъ канцлеръ, они ничего не заявляли ни на сеймѣ, ни въ посольской избѣ, ни въ сенатѣ, чтобы клонилось къ общественной пользѣ, къ облегченію настоящихъ затрудненій, согласно инструкціи в. кн. Литовскаго; напротивъ того, секретно сносясь съ лицами завѣдомо пріѣхавшими для сорванія сейма, не сдѣлавши должнаго заявленія ни при закрытіи сейма въ сенатѣ, ни въ двухъ засѣданіяхъ в. кн. Литовскаго, ни въ другомъ присутственномъ мѣстѣ, какъ этого требуютъ обычаи, они стали потомъ бродить по шляхетскимъ домамъ и разносить нужныя извѣстія о сеймѣ. Наконецъ по истеченіи довольно долгаго времени, они учинили манифестацію въ слонимскомъ гродѣ противъ канцлера в. кн. Литовскаго, будто онъ, созвавши частнымъ образомъ пословъ в. кн. Литовскаго, но не всѣхъ, сталъ завлекать ихъ къ разрыву уніи и открытію особой конвокаціи, на которой бы не только были назначены подати, но и избраны коммиссары для заключенія съ Москвой трактатовъ» [2]). Далѣе канцлеръ объясняетъ, что дѣйствительно было частное собраніе всѣхъ сенаторовъ и пословъ, но не безъ вѣдома короля. На этомъ собраніи были толки относительно слѣдующихъ трехъ вопросовъ: 1) что предпринять великому княжеству Литовскому для защиты своей отъ ожидаемой на веснѣ войны съ Москвою—въ то время, когда срывается второй уже сеймъ? 2) какъ собрать противъ такого непріятеля войско, которое вслѣдствіе неполученія за свои труды жалованья совершенно разстроилось? 3) что дѣлать съ шеляжной монетой, подвергающейся въ вел. княжествѣ сильному преслѣдованію? Всѣ послы и сенаторы предлагали по этимъ вопросамъ разныя мнѣнія. Относительно перваго вопроса было постановлено просить короля о подтвержденіи конституціи 1663 г. и совмѣстно съ чинами коронными отправить пословъ на Москву, что и было сдѣлано раньше конвокаціи. Относительно втораго вопроса было также много толковъ; но болѣе цѣлесообразнымъ показалось предложеніе объ открытіи конвокаціи, какъ на основаніи древняго обычая, совершенно терпимаго рѣчью - посполитой, особенно въ тѣхъ случаяхъ, когда оно предоставляетъ в. кн. Литовскому самому заботиться о своей защитѣ, такъ и потому что подати назначать гораз-

1) Vol. Leg. T. II, p. 231.
2) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. III, стр. 343.

до удобнѣе чрезъ сеймовыхъ пословъ, нежели чрезъ королевскіе универсалы. Правда, противъ этого были возраженія трехъ пословъ, въ томъ числѣ и двухъ минскихъ, что о конвокаціи у нихъ ничего не говорится въ инструкціяхъ; но и они вмѣстѣ съ прочими подтвердили, что въ случаѣ согласія на нее короля, они не будутъ протестовать и дѣйствительно не протестовали. Этого мало. Самъ Володковичъ лично передавалъ писарю в. кн. Литовскаго Котовичу, что онъ будетъ на сеймикахъ поддерживать конвокацію; потому заявленіе его въ слонимскомъ гродѣ еще болѣе неосновательно. Что же касается до требованій гетмана оставить войска при себѣ, а равно и до ходатайствъ о его вознагражденіи, то они весьма понятны. Одинаково опасно оставлять войска какъ при тѣхъ, которые срываютъ сеймы, такъ и въ виду непріятеля безъ уплаты ему вознагражденія: мало ли на какія предпріятія отважится оно съ отчаянія? Гораздо безопаснѣе ввести его въ владѣнія коронныя, нежели отдавать непріятелю, какъ это дважды сдѣлали протестующіе, разъ отдавшись Москвѣ, а другой—Шведамъ, не считая такого поступка нарушеніемъ уніи съ Короной.—Отвѣтивши такимъ образомъ на всѣ нападки минскихъ пословъ, канцлеръ присовокупляетъ, что причиною этихъ неудовольствій были еще и частныя ихъ неудачи: Володковичъ билъ на минское земское писарство, но вмѣсто его получилъ это мѣсто другой его родственникъ; а Лукомскій, какъ вѣчный банитъ, вѣроятно хотѣлъ поднять свою упавшую честь (chciał honor swoy reperować) [1])».

Мы привели здѣсь подробности этого документа съ цѣлію пополнить очень краткое изложеніе его содержанія въ текстѣ.

Подъ №№ 257 и 366 находятся двѣ протестаціи, о которыхъ мы уже упоминали въ началѣ предисловія. Одна изъ нихъ принадлежитъ брестскому дворянству и направлена противъ Красинскаго; другая—Новогородскому дворянству и направлена противъ тамошнихъ диссидентовъ.

Подъ № 339 (г. 1705) находится манифестъ депутатовъ сандомірской конфедераціи изъ брестскаго воеводства, исполненный самаго торжественнаго краснорѣчія. Въ немъ депутаты протестуютъ противъ разныхъ чудовищъ, т. е. Гнѣзненскаго архіепископа Радзѣевскаго и Петра Якуба Бронища съ ихъ сторонниками за то, что они возстали противъ законнаго короля Августа II-го и завязали сношенія со Швеціей съ цѣлію посадить на польскій престолъ его противника Лещинскаго; сами же протестующіе остаются при Августѣ II-мъ и сандомірской конфедераціи, обѣщаютъ преслѣдовать своихъ противниковъ какъ враговъ отечества и не признавать юридическаго значенія ни за ихъ съѣздами, ни постановленіями [2]).

Подъ № 349 (г. 1713) находится протестація пословъ брестскаго воеводства, бывшихъ на вальномъ варшавскомъ сеймѣ, противъ акта самаго сейма съ поясненіемъ, что не они были причиной его сорванія, а самовластіе, произволъ

---

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. III, стр. 344—345. Документъ этотъ по ошибкѣ помѣщенъ подъ 1655 годомъ; его слѣдуетъ читать подъ 1665 г. Ошибка произошла отъ сусцепта, въ которомъ означенъ годъ *первый*.

2) Ibid. Т. IV, стр. 341—344.

и насиліе высшихъ правительственныхъ лицъ. Документъ этотъ заключаетъ въ себѣ разныя подробности относительно хода сеймовыхъ занятій. Такъ въ немъ указывается: какъ у депутатовъ отнята была свобода слова; какъ они въ посольской избѣ принуждены были въ теченіи двухъ дней и двухъ ночей выслушивать всякую вздорную болтовню и отложить свои инструкціи и проекты, составленные прежде; какъ уничтожались ихъ попытки къ возобновленію серьезныхъ занятій и т. д. [1])

Подъ №№ 361, 377 и 399 находятся три протестаціи дворянъ брестскаго воеводства противъ разныхъ злоупотребленій, совершавшихся на ихъ частныхъ сеймикахъ. О первой мы уже упоминали раньше; во второй — дворяне высказываютъ негодованіе противъ брестскаго воеводы Сапѣги за то, что онъ, по открытіи сеймика, не позволилъ имъ ни избирать сеймиковаго маршалка, ни подавать голосовъ, а собственною своею властію отложилъ засѣданіе до слѣдующаго дня [2]); въ третьей протестуютъ противъ акта антекомиціальнаго сеймика 1740 года, на которомъ противная протестующимъ сторона, привлекши на свою сторону множество шляхты непоссессіонатой и диссидентовъ, избрала своихъ кандидатовъ въ послы на вальный сеймъ, составила для нихъ свою инструкцію и рѣшила такимъ образомъ всѣ сеймиковыя дѣла не per verbum placet, а чрезъ незаконное большинство голосовъ.

Небольшое количество подписей подъ этой протестаціей позволяетъ думать, что она учинена противной воеводѣ партіей.

Нельзя здѣсь не замѣтить, что такихъ документовъ встрѣчается въ актовыхъ книгахъ весьма мало, не смотря на то, что факты изложенные въ нихъ повторялись очень часто, хоть бы на примѣръ срыванія сеймовъ. Чему приписать въ данныхъ случаяхъ молчаніе дворянъ, рѣшить трудно. Быть можетъ такія и подобныя явленія были для нихъ уже слишкомъ обыкновенными и не возбуждали въ нихъ особыхъ негодованій; быть можетъ боялись возвышать свой голосъ, чтобы не порождать *фарсалій* и не подвергаться преслѣдованіямъ своихъ противниковъ.

Еще болѣе трудно объяснить себѣ причины отсутствія въ актовыхъ книгахъ протестацій русскаго дворянства противъ попранія ихъ вѣры и народности, особенно въ то время, когда есть косвенныя указанія въ королевскихъ универсалахъ на жалобы ихъ по этому дѣлу и упорство (zawziętość), съ которыми они его отстаивали [3]).

---

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 376—379.

2) Ibid. Т. IV, стр. 458.

3) Ibid. Т. III, стр. 85—универсалъ Яна III о созваніи православныхъ и уніатовъ въ Люблинъ для соглашенія по дѣламъ вѣры; ibid. Т. III, стр. 188 постановленіе Августа III-го о назначеніи коммиссіи для разбора жалобъ между православными и уніатами; ibid. Т. III, стр. 346 универсалъ Яна Казиміра въ обезпеченіе правъ диссидентовъ и другіе.

V.

Универсалы, ординансы и разные листы королей, гетмановъ, маршалковъ, подскарбіевъ и другихъ правительственныхъ лицъ.

Документы этого рода заключаютъ въ себѣ рядъ временныхъ правительственныхъ распоряженій по поводу текущихъ событій. Одни изъ нихъ относятся къ исторіи великаго княжства; другіе—къ исторіи брестскаго воеводства и въ частности, къ судьбѣ извѣстныхъ городовъ и лицъ. Такъ какъ о нѣкоторыхъ изъ нихъ было уже упомянуто нами выше, а о другихъ упомянемъ въ связи съ извѣстіями о городахъ и крестьянахъ, то здѣсь мы ограничимся указаніемъ только на главнѣйшіе изъ нихъ и именно тѣ, которые не войдутъ въ эти рамки.

Подъ №№ 172, 184, 214, 273, 301 и 327 находятся универсалы королей Сигизмунда III-го (г. 1621), Яна Казиміра (г. 1660 и 1664), Яна III-го (г. 1689) и Августа II (гг. 1700 и 1729) по поводу предстоящихъ войнъ. Въ нѣкоторыхъ изъ нихъ находятся еще и оповѣщенія объ усиленномъ взиманіи податей и пошлинъ по случаю военнаго времени. Подъ № 328 (г. 1700) находится листъ рѣчи-посполитой брестскому воеводству по поводу предстоящей шведской войны, исполненный укоризнъ воеводству за равнодушіе, съ которымъ оно относится къ интересамъ общаго отечества. «Не разъ уже мы утѣшались надеждой, пишетъ рѣчь-посполитая, что и вы (т. е. воеводство) примете участіе въ защитѣ достоинства короля и общихъ свободъ по-братски; но такъ какъ надежды наши были уже неоднократно обманываемы, то мы съ сердечною болью не можемъ не удивляться такой холодности вашихъ душъ (oziembłość animorum). Поэтому рѣчь-посполитая, напоминая воеводству, что здѣсь дѣло идетъ о защитѣ правъ и свободъ о поддержаніи равноправности и ойчистыхъ вольностей, покорно проситъ его не отставать отъ общаго движенія и подписываться на листѣ *униженными слугами* (uniżeni słudzy) [1])

Подъ № 183 находится приведенный уже нами универсалъ короля Яна Казиміра брестскимъ диссидентамъ; подъ №№ 296 и 298 (г.г. 1685 и 1687) два универсала относительно обязанностей военной службы для шляхты позднѣйшаго происхожденія. Первый принадлежитъ королю Яну III-му; второй—Коронному маршалку Любомірскому. Въ королевскомъ универсалѣ между прочимъ говорится, что король Янъ III-й соглашаясь съ общимъ убѣжденіемъ Польши, что шляхетское достоинство по уваженію къ нему цѣлаго свѣта есть такое достоинство, котораго можно достигнуть только рыцарскими подвигами, кровію и жизнью, а не гнусностію, не подлой индустріей или какою либо случайностію; принимая также во вниманіе, что въ послѣднее время развелось очень много шляхты этой второй категоріи, не несущей военной службы, о чемъ были уже

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 299—300.

неоднократныя заявленія на сеймахъ и конституціи до сихъ поръ впрочемъ неисполнявшіяся, онъ предписываетъ: 1) каждому шляхтичу этой второй категоріи поставить на три кампаніи по три гусарскихъ коня въ полномъ вооруженіи и самому явиться лично безъ всякихъ отговорокъ, подъ опасеніемъ потери шляхетскаго достоинства; 2) лицамъ неявившимся заплатить надворному коронному маршалку Любомирскому повинность въ 5,100 зл.; 3) чтобы никто не уклонялся отъ исполненія этой обязанности, разослать по всей рѣчи-посполитой повѣстки, а маршалку передать точные списки такой шляхты; 4) въ случаѣ смерти отцовъ обязательство это перенести на дѣтей.

Исполненіе этой повинности было въ такой мѣрѣ обязательно, что ее должны были нести и лица, которыя находились въ военной службѣ [1]).

Въ универсалѣ же короннаго маршалка заключается подтвержденіе объ исполненіи этой мѣры, по поводу сопротивленія ей нѣкоторыхъ ослушниковъ изъ брестской шляхты, и угроза, что имѣнія ихъ будутъ конфискованы и переданы лицамъ, могущимъ ее исполнить [2]).

Подъ именемъ такой шляхты разумѣлись всѣ тѣ, которые имѣли индигенаты, нобилитаціи и деклараціи, утвержденные закономъ, начиная отъ сейма 1653 года. Служба эта предназначалась исключительно для короны. По этой причинѣ вѣроятно она и казалась тягостной для шляхты брестскаго воеводства. Въ Volumina Legum оно озаглавлено: «Subsidium usarskiey milicyi z nowcy szlachty» [3]).

Подъ № 314 находится универсалъ короля Августа II-го татарамъ брестской, гродненской, могилевской и другихъ экономій, воспрещающій имъ подъ страхомъ смерти и конфискаціи имуществъ поступать на службу къ разнымъ лицамъ, образующимъ для себя полки и купы съ цѣлію ниспроверженія существующаго порядка. Татары, какъ извѣстно, были обязаны военной службой за право пользованія экономическими землями исключительно рѣчи-посполитой и королю. По древнимъ конституціямъ они должны были нести ее безъ всякаго вознагражденія; но въ послѣдствіи времени и они получали оное наравнѣ съ другими жолнерами, о чемъ протестовали дворяне всего в. кн. Литовскаго на съѣздѣ, бывшемъ въ Гроднѣ въ 1698 г. и вслѣдствіе чего отказали имъ въ *четырехъ четвертяхъ* заслуженнаго жалованья [4]). Изъ инструкцій и сеймиковыхъ постановленій видно, что татары не чужды были общихъ, жолнерскихъ наклонностей, позволяли себѣ разбойничать и грабить жителей и злоупотреблять своими обязанностями. Такъ въ инструкціи 1672 года, еще гораздо ранѣе вышеприведенныхъ документовъ говорится: «не меньшему вниманію подлежатъ и Татары. Прежде они выставляли въ поле не менѣе 5,000 лошадей, а теперь на силу 1,000 и разной сволочи. Посему послы потребуютъ, чтобы для приведенія въ порядокъ татарскихъ дѣлъ были назначены особые коммиссары, а так-

---

1) Ак. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 199—200.
2) Ibid. T. IV, стр. 202.
3) Vol. Leg. T. V, стр. 348.
4) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 283.

же чтобы воспрещено было имъ имѣть собственныя хоругви, тѣмъ болѣе служить въ войскахъ наемныхъ» [1]).

Какія самоуправства и грабительства позволяли себѣ дѣлать татары даже въ королевскихъ имѣніяхъ, съ этимъ можетъ познакомить отчасти документъ подъ № 218, въ которомъ исчислены убытки, причиненные крестьянамъ двумя татарскими хоругвями подъ командой ротмистровъ его королевской милости Абрамовича и Асановича [2]).

Подъ №№ 227, 282 и 307 находятся универсалы,—первый и послѣдній гетмановъ, второй—короля Яна Казиміра ксендзамъ уніятамъ объ освобожденіи ихъ имѣній отъ войсковыхъ повинностей. Подъ № 268—упоминальный листъ короля Михаила униатскому митрополиту Колендѣ, чтобы подвѣдомственное ему духовенство не дѣлало обидъ брестскимъ жидамъ, не позывало ихъ въ свои суды, а руководствовалось въ своихъ спорахъ съ ними общими узаконеніями—гражданскими.

Подъ № 247—универсалъ митрополита Коленды брестскимъ гражданскимъ властямъ, чтобы они помогли священнику Гавріилу Купяльскому снять съ неприличнаго мѣста св. Крестъ и перенести его въ брестскій уніятскій монастырь. Крестъ этотъ былъ поставленъ тайкомъ уніятскимъ священникомъ Лазаровичемъ, который, желая оттягать у жидовъ козьмо-демьянскій плацъ, которымъ владѣли они на основаніи привилегій, данныхъ имъ владимірско-брестскими епископами, доказывалъ, что на этомъ плацѣ была когда-то церковь; онъ предъявлялъ даже и разные документы, которые были признаны подложными, за что и былъ лишенъ имущества и священническаго сана, какъ объ этомъ читатель узнаетъ изъ документовъ юридическихъ.

Подъ № 228, 229 и 250 находятся универсалы — первые два гетмановъ, а третій—короля Михаила въ огражденіе брестскаго воеводства и брестской и кобринской экономіи отъ своеволія жолнеровъ во время прохожденія ихъ чрезъ воеводство.

Подъ №№ 170 и 276 находятся два универсала гетмановъ, первый—Карла Ходкевича 1621 г. войску, расположенному на Украинѣ, чтобы оно преслѣдовало разныя *купы* (козацкія), которые онъ кое-гдѣ же сокрушилъ [3]); а другой—Казиміра Паца (1671 г.) брестскому воеводству, чтобы оно приняло мѣры къ защитѣ своей безопасности по случаю распущенія 10 хоругвей жолнеровъ, находившихся подъ его начальствомъ и чтобы оно не позволяло имъ собираться въ купы и производить жителямъ насилія [4]).

Подъ №№ 171, 224 и 288 находятся универсалы гетмановъ подвѣдомственному имъ войску о скорѣйшемъ выступленіи его въ походъ противъ непріятеля. Они указываютъ какъ на полное равнодушіе войска къ защитѣ своего

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 139.
2) Ibid. Т. III, стр. 8—12.
3) Ibid. Т. III, стр. 324.
4) Ibid. Т. IV, стр. 132.

отечества, такъ и на отсутствіе въ немъ военной дисциплины. Въ универсалѣ напр. Ходкевича (№ 171) говорится: «уже не разъ и не два я посылалъ вамъ (предводителямъ) свои универсалы, чтобы вы скорѣе спѣшили на Украину; но мои универсалы остаются безъ всякаго исполненія и отвѣта, а слѣдовательно и мои распоряженія, въ то время, когда непріятель съ большими силами находится уже на границѣ и наступаетъ на наши шеи. Кажется, что уже настало время одуматься, понять свои рыцарскія обязанности и отказаться отъ насилій и вымогательствъ: ибо не для того рѣчь-посполатая собираетъ войска, чтобы они, шатаясь съ одного конца государства въ другой, устроивали для себя стоянки (кормежки) и грабительства». Поэтому гетманъ предписываетъ имъ спѣшить денно и ночно на Украину, подъ опасеніемъ подвергнуться за промедленіе *безчестію* и установленному наказанію [1])

Подъ №№ 157, 158, 159, 160, 175, 193, 196, 197, 222, 262, 263, 273, 303, и 375 находятся листы и универсалы относительно таможенъ и пошлинъ, по преимуществу соляныхъ. Изъ документовъ этихъ можно извлечь слѣдующія данныя.

Соль въ брестское воеводство привозилась изъ Велички, Бохни и Кракова. Въ городѣ Брестѣ былъ соляной складъ, и въ Коднѣ, имѣніи Сапѣговъ, соловарня. Соль доставлялась сюда и сухимъ путемъ и водянымъ. Изъ Кракова напр. въ Коденъ она шла водой (Вислой) до Стежицы, и изъ Стежицы—сухимъ путемъ [2]). Доставлялась она въ бочкахъ и носила разныя названія: *румовой, ледоватой, толпястой, сухедневой.* Первая приходила изъ Кракова и переваривалась въ Коднѣ; остальныя—изъ Велички и Бохни. На основаніи контракта Евстафія Воловича и Николая Сапѣги съ королемъ Стефаномъ Баторіемъ, по которому они пріобрѣли исключительное право на продажу соли для всего брестскаго воеводства въ теченіи 4-хъ лѣтъ, видно, что количество потребляемой воеводствомъ соли въ теченіи одного года простиралось до 2,250 бочекъ.

Соляныя пошлины составляли главнѣйшій доходъ mensae regiae и находились въ вѣденіи королей. Короли сдавали ихъ по контракту разнымъ лицамъ, не исключая и жидовъ—или сами лично, или чрезъ подскарбіевъ. Если снимали ихъ не жиды, то все равно передавали имъ же въ завѣдываніе, такъ что пошлины не только соляныя, но и другія очень часто находились въ ихъ рукахъ. Такъ при Стефанѣ Баторіѣ арендаторами брестскаго солянаго склада были: Лазарь Абрамовичъ и Липманъ Шмерлевичъ Они же вступили въ товарищество въ третьей долѣ и съ Воловичемъ и Сапѣгой, принявши на себя и завѣдываніе ихъ и своими общими солеваренными дѣлами. Нельзя здѣсь не замѣтить, что обязавшись по контракту нести третью часть расходовъ, нужныхъ для предпріятія, они при самомъ началѣ оного не преминули выговорить себѣ уплаты изъ панскаго кармана 2,000 зл., слѣдовавшихъ съ нихъ по контракту [3]).

---

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 325—326.

2) Ibid. Т. III, стр. 299.

3) Ibid. Т. III, стр. 293—305—308.

При королѣ Янѣ Казимірѣ сборщикомъ пошлинъ, называвшихся auctio subsidiorum, во всемъ в. кн. Литовскомъ былъ королевскій факторъ Израиль Абрамовичъ [1]). При королѣ Янѣ III генеральными суперъинтендентами таможенъ были: Ицка Зельмановичъ Становицкій и Шмерль Зельмановичъ Шерешевскій, а арендаторами—таможенъ Пинской, Яновской, Каменецкой и Брестской—Айзикъ Наумовичъ и Шая Якубовичъ [2]).

Размѣры соляныхъ пошлинъ въ разное время были различны. При Стефанѣ Баторіѣ съ соли толпястой (сбитой въ форму усѣченной пирамиды) платили: съ 1000 толпъ великихъ по 2 гроша, а малыхъ—по 1 грошу; съ бочки румовой соли—1 злотъ, а за каждый ластъ вываренной въ Коднѣ—20 злотыхъ [3]). При королѣ Янѣ Казимірѣ: съ соли чужеземной и сельдей, привозимыхъ рѣками Нѣманомъ, *Виліей*, Двиною, также сухими путями въ в. кн. Литовское и и *Бѣлую Русь*; также съ коронной соли величской и бохнинской: съ сельдей, привозимыхъ изъ Гданска рѣками Бугомъ и Наревомъ и сохопутными дорогами,— съ каждой бочки соли—по 2 зл., а съ бочки сельдей—по 4 зл.; съ соли, провозимой чрезъ Волынь, Самборъ въ Рокотичи и Калишъ,—съ бочки—по ползлоту, съ тысячи большихъ толпъ—по 1 зл. и семи съ половиной грошей, съ тысячи малыхъ толпъ—по пяти грошей; а равно и съ привозимой изъ Украины по рѣкамъ: *Стырь*, Днѣпру, Припяти, Березинѣ, *Лѣснѣ*, *Случи* и по другимъ рѣкамъ и дорогамъ сухопутнымъ [4]).

Въ документѣ этомъ западно-русскія области во второй разъ называются *Бѣлою Русью* [5]), тогда какъ въ конституціи 1661 утвердившей эти пошлины, на основаніи которой изданъ былъ и приведенный нами универсалъ, названія *Бѣлой Руси* не встрѣчается, а встрѣчаются названія *Русского и Польского* краевъ, (см. Vol. Leg. T. IV, стр. 382). Указываются также торговые водяные пути, въ настоящее время существующіе только отчасти: Вилія, Стырь, Лѣсна и Случь давно уже перестали быть рѣками судоходными.

На городненской конвокаціи 1665 г. были назначены пошлины съ соли и сельдей въ размѣрѣ 2-хъ злотыхъ отъ бочки [6]).

При королѣ Михаилѣ въ 1670 году назначены были пошлины съ соли и сельдей въ его пользу въ размѣрахъ, поставленныхъ при Янѣ Казимірѣ. Общее количество ихъ со всего в. кн. Литовскаго должно было равняться 150,000 зл. Онѣ внесены въ Vol. Leg. подъ титуломъ: «gratitudo i. k. m. od w. x. Litewskiego».

Пошлины взимались на таможняхъ, носившихъ названіе *цѣльныхъ* и *митныхъ коморъ* и *прикоморокъ*. Таможни были: въ Вильнѣ, Юрборгѣ, Верболовѣ, Динабургѣ, Полоцкѣ, Витебскѣ, Могилевѣ, Рѣчицѣ, Брестѣ, Пинскѣ, Яновѣ и Каменцѣ (Литовскомъ); прикоморки—въ Столинѣ, Погостѣ, Невелѣ, Мелейчицахъ,

---

1) Акт. Вил. Арх. Ком. стр. 369.
2) Ibid. T. IV, стр. 210—211.
3) Ibid. T. III, стр. 293, 298—299.
4) Ibid. T. III, стр. 365—366.
5) Первый разъ—въ рескриптѣ Яна Казиміра дворянству в. кн. Литовскаго. T. IV, стр. 23.
6) Ibid. T. IV, стр. 25.

Песчаткѣ, Дивинѣ и Уневчицахъ (?) [1]). Сборами завѣдывали или одни лица скарбовыя, если пошлины находились въ непосредственномъ завѣдываніи казны, или же частныя вмѣстѣ съ скарбовыми, если пошлины находились на арендѣ у лицъ частныхъ. Въ послѣднемъ случаѣ скарбовые наблюдали только за исправностію уплаты, причитавшейся съ арендаторовъ казнѣ. Подъ № 303 въ универсалѣ короля Яна III-го значится, что одинъ изъ арендаторовъ—Илья Исаковичъ Кричевскій умеръ, не заплативши въ казну довольно значительныхъ суммъ [2]).

Взиманіе пошлинъ сопровождалось частыми недоразумѣніями и неудовольствіями съ обѣихъ сторонъ,—и со стороны сборщиковъ и плательщиковъ. Сборщики, особенно жиды, позволями себѣ дѣлать разныя вымогательства. Этому способствовала и сама администрація, не рѣдко издававшая въ одно и тоже время по два совершенно противоположныхъ распоряженія. Такъ въ 1669 г. королемъ Михаиломъ подтверждена была привиленія городу Быхову, по которой быховскіе купцы освобождались отъ уплаты всякихъ пошлинъ на 20 лѣтъ; привилегію эту подтвердилъ въ свою очередь и сеймъ 1670 года; но въ 1671 году, т. е. чрезъ годъ, администраторы таможенъ издали универсалъ, которымъ привлекаютъ и ихъ къ уплатѣ пошлинъ. Въ универсалѣ ихъ говорится: «такъ какъ вольности, дорованныя конституціей 1670 года (которая внесена въ Vol. Legum безъ общаго согласія государственныхъ сословій) городамъ Несвижу, Быхову, Гомелю, Ляховичамъ и Кричеву, выражены крайне неопредѣленно и не показываютъ— отъ какихъ именно пошлинъ они освобождаютъ жителей поименованныхъ городовъ: освобождаютъ ли ихъ сполна теперь, или на будущее время? и такъ какъ противъ нихъ учинена уже манифестація; то скарбовые дворяне писаря и ихъ помощники не должны обращать вниманія на эти вольности и взыскивать пошлины со всякихъ товаровъ по тарифу» [3]). По поводу такихъ и подобныхъ злоупотребленій дворяне брестскаго воеводства часто жаловались въ своихъ инструкціяхъ рѣчи-посполитой; особенно оскорбительны были для нихъ злоупотребленія жидовъ, которые ставили шляхту какъ бы въ зависящія отъ нихъ отношенія. Въ свою очередь жаловались на плательщиковъ и сборщики пошлинъ. Изъ универсала короля Сигизмунда III-го (1632 г.) по поводу жалобъ таможенныхъ чиновниковъ видно, что шляхтичи и купцы очень часто объѣзжали таможни окольными путями, провозили товары для продажи подъ видомъ товаровъ шляхетскихъ для домашняго потребленія и вообще не соблюдали таможенныхъ правилъ; въ случаѣ же настоянія таможенныхъ чиновъ, они обращались за содѣйствіемъ къ земскимъ управамъ и тѣ давали имъ помощь противъ таможенныхъ къ явному ущербу королевскихъ доходовъ [4]).

1) Ак. Вил. Ар. Ком. Т. IV, стр. 210—211.
2) Ibid. Т. IV, стр. 211.
3) Ibid. Т. IV, стр. 129.
4) Ibid. Т. III, стр. 333—334.

О другихъ пошлинахъ въ актахъ брестскаго гродскаго суда свѣдѣній встрѣчается очень мало.

Нельзя здѣсь не указать еще на универсалъ короля Яна III о назначеніи имъ дня для своей коронаціи. Въ этомъ универсалѣ король до того превозноситъ свои военные подвиги на Украинѣ, въ Крыму и Турціи: столько онъ настрѣлялъ въ этой войнѣ султановъ, башей, беевъ и мурзъ, что читая его похвальбу, нельзя неудивляться: какъ это до сихъ поръ уцѣлѣли и Украина и Крымъ и Турція, а не рѣчь-посполитая?

Подъ № 216-мъ находится окружное письмо коронпаго маршалка Яна Браницкаго по поводу толковъ о его измѣнѣ королю Яну Казимиру.

VI.

Королевскіе рескрипты и инструкція Яна III Брестскому дворянству.

Королевскіе рескрипты брестскому дворянству заключаютъ въ себѣ отвѣты на вѣрноподданническія чувства и прошенія по поводу разныхъ дѣлъ.

Въ первомъ рескриптѣ (№ 221, г. 1665) король Янъ Казиміръ благодаритъ дворянъ за поздравленія; соболѣзнуетъ о понесенныхъ обывателями разореніяхъ отъ войскъ, проходившихъ чрезъ воеводство въ корону, заявляетъ, что причиною неудовлетворенія обиженныхъ было ихъ собственное молчаніе, но что они могутъ получить оное у гетмана, если только пожелаютъ и наконецъ обѣщаетъ охранить его на будущее время, особенно имѣнія земскія, отъ жолнерскихъ насилій и когда будутъ возвращаться войска домой, то направитъ ихъ по другой дорогѣ, минуя воеводство [1]).

Во второмъ рескриптѣ, озаглавленномъ *«отвѣтомъ»*, (№ 299, г. 1688) король Янъ III точно также благодаритъ за вѣрноподданническія чувства, поставляетъ на видъ знаменитость своихъ дѣлъ и заслугъ, обѣщаетъ открыть сеймъ въ Городнѣ, соболѣзнуетъ о сорванномъ сеймикѣ въ Брестѣ, но отвѣтъ по сему дѣлу пришлетъ послѣ, посовѣтовавшись съ канцлерами в. кн. Литовскаго, находящимися въ отсутствіи.

Въ третьемъ рескриптѣ (№ 325, г. 1699) король Августъ II-й, отвѣчая на инструкцію пословъ брестскаго воеводства (№ 323), обѣщаетъ оградить шляхетскія имѣнія отъ жолнерскихъ своеволій, сохранить за донаторіями имѣнія экономическія, а столовыя — за Виленскимъ каштеляномъ; что же касается до другихъ просьбъ воеводства, въ томъ числѣ и просьбы о воспрещеніи офицерамъ вербовать дѣдичныхъ крестьянъ въ чужеземные полки, или забирать ихъ насильно, а потомъ требовать съ нихъ большихъ окуповъ, то король откладываетъ ихъ до предстоящаго сейма.

Въ четвертомъ рескриптѣ (№ 359, г. 1715), выданномъ изъ коммиссаріата ко-

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 23—24.

ролевской канцеляріи, королевская камера требуетъ отъ воеводства немедленнаго взноса 128,092 тынфовъ на содержаніе саксонскаго войска.

Гораздо важнѣе по полнотѣ своего содержанія и фактамъ рескриптъ короля Яна Казиміра дворянству в. кн. Литовскаго (№ 220) и инструкція короля Яна III брестскому воеводству на предстоящій вальный сеймъ (№ 306). Первый относится къ 1665 году; вторая—къ 1694 году.

Такъ въ рескриптѣ король Янъ-Казиміръ благодаритъ дворянъ в. кн. Литовскаго за назначеніе податей для уплаты войску жалованья, соглашается на уничтоженіе рижскихъ и прусскихъ шеляговъ, на открытіе монетнаго двора въ в. кн. Литовскомъ, на возвращеніе литовскому скарбу суммъ за нобилитацію Брянскаго, захваченныхъ короннымъ скарбомъ, на уплату жалованья лицамъ служащимъ, вознагражденія—потерпѣвшимъ отъ жолнерскихъ своеволій, но на сокращеніе податей не соглашается впредь до будущаго сейма.

Въ инструкціи 1694 г. король Янъ III-й, въ виду предстоящаго сейма, старается познакомить брестское дворянство съ тогдашнимъ положеніемъ государственныхъ дѣлъ рѣчи-посполитой и представляетъ довольно полную картину, какъ своихъ отношеній къ ней, такъ и обуревавшихъ ее въ то время внѣшнихъ и внутреннихъ золъ. Свидѣтельство это тѣмъ болѣе важно, что оно высказано было самимъ королемъ, т. е. человѣкомъ, старавшимся пробудить въ своихъ подданныхъ сознаніе опасности и вызвать ихъ къ дѣятельной самозащитѣ посредствомъ изысканія цѣлесообразныхъ мѣропріятій. Считаемъ не лишнимъ привести ее здѣсь цѣликомъ, какъ она изложена въ русскомъ текстѣ содержанія акта:

1) «Король не желаетъ дѣлать сословіемъ рѣчи-посполитой никакихъ обязательствъ, такъ какъ сорваніе предшествовавшаго сейма было приписано его вліянію, хотя время однакоже и показало—кому именно не нуженъ былъ этотъ сеймъ и съ какою цѣлью были пущены въ ходъ эти оскорбительныя для короля толки. Въ самомъ дѣлѣ, что за расчетъ былъ бы королю срывать тотъ сеймъ, который могъ онъ и не открывать вовсе? Напротивъ того, какъ прежде, такъ и теперь, онъ желаетъ и совѣтуетъ государственнымъ сословіямъ—строго обсуждать общественныя и государственныя дѣла и слѣдовать древнему правилу, заключающемуся въ слѣдующихъ трехъ словахъ: „consulite, prospicite patriae!“ Такъ точно и теперь, прибывши въ эти края на свадьбу своей дочери, въ виду оканчивающейся войны, онъ намѣревается открыть сеймъ, на которомъ желаетъ предложить обсужденію и вниманію государственныхъ чиновъ—какъ общее положеніе дѣлъ въ государствѣ, такъ и сущность прежнихъ своихъ инструкцій, свои желанія и отеческія заботы.

2) Рѣчь-посполитая теперь находится въ войнѣ—страшной и тяжелой, хотя и не въ такой мѣрѣ, чтобы ее можно было назвать, по примѣру предковъ, днемъ суднымъ. Продолжительность ея происходитъ главнымъ образомъ оттого, что союзникъ Польши—австрійскій императоръ, находясь въ войнѣ съ Турками, вовлеченъ еще и въ другую войну—христіанскую. Эта послѣдняя пока не окончится, всегда дастъ поводъ турецкому султану—быть надменнымъ и укло-

няться отъ заключенія мира съ Польшей. Впрочемъ въ умиротворенію враждующихъ христіанъ подаетъ надежду св. отецъ Римскій, который и издалъ уже по сему предмету свое breve. Что же касается до короля, то съ своей стороны онъ постарается, какъ и до сихъ поръ старался, не упустить изъ виду ничего такого, что бы могло служить къ пользѣ и успокоенію рѣчи-посполитой; но такъ какъ завязавшіеся съ Турціей переговоры относительно мира, при содѣйствіи Англійскаго, Голландскаго и Австрійскаго дворовъ, до сихъ поръ еще не имѣли никакихъ положительныхъ результатовъ, то дать въ настоящее время какой-нибудь вѣрный и положительный отвѣтъ по этому дѣлу онъ затрудняется: миръ еще сомнителенъ.

3) Между тѣмъ война постоянно продолжается и вовсе не съ такими успѣхами, какихъ бы въ правѣ ожидать отъ нея строгіе цѣнители ея и судьи. Главнѣйшій источникъ ея неудачъ заключается въ отсутствіи правильной и своевременной выдачи войскамъ жалованья и продовольствій. Но и при такихъ условіяхъ, благодаря особенной заботливости короля, она не лишена и нѣкоторыхъ дѣлъ удачныхъ; доказательствомъ этому могутъ служить, какъ забранныя у Волоховъ крѣпости, такъ и недавнее разбитіе Татаръ близъ Каменца. Таково положеніе дѣлъ рѣчи-посполитой политическихъ — внѣшнихъ. Что же касается до дѣлъ внутреннихъ, то король, не желая утруждать общественнаго вниманія перечисленіемъ ихъ по главамъ и пунктамъ, предлагаетъ напомнить государственнымъ сословіямъ сущность прежнихъ своихъ инструкцій и указовъ, а именно:

4) Уплата войску жалованья идетъ крайне неаккуратно, такъ что новые сборы и подати успѣваютъ только погашать долги за прежнее время.

5) Содержаніе пяти крѣпостей Волошскихъ—Сочавы, Сороки, Нямца, Драгомирны и Кампелонги, также двухъ шанцовъ—св. Троицы и св. Маріи, а равно и продовольствіе жалованьемъ казаковъ—подлежатъ внимательному обсужденію рѣчи-посполитой,— тѣмъ болѣе, что апостольская столица, выдававшая пособіе на содержаніе вышеупомянутыхъ крѣпостей при Иннокентіѣ XI, теперь выдала только 100,000 злотыхъ, и совершенно отказалась отъ него по причинѣ собственной бѣдности, не смотря на всю любовь къ Польшѣ и обязательныя обѣщанія нынѣшняго папы Иннокентія XII.

6) Таковому же точно обсужденію подлежитъ и продовольствіе артилеріи, производящееся не своевременно и не въ полныхъ размѣрахъ.

7) Долги, сдѣланные королемъ, какъ на снаряженіе войска въ поле, такъ и на продовольствіе расположеннаго на границахъ, до сихъ поръ еще не покрыты по причинѣ невзноса слѣдуемыхъ на покрытіе ихъ суммъ: посему король надѣется, что эти долги, во вниманіе къ той пользѣ, которую принесли ему и государству, будутъ уплачены раньше всякихъ другихъ долговъ рѣчи-посполитой.

8) Совершенное разстройство лановаго войска, сколько необходимаго и полезнаго для государства, столько же и дешеваго, требуетъ заботливаго возстановленія и сохраненія его въ прежнемъ видѣ.

9) Слѣдуетъ обязать радомскій скарбовый трибуналъ, до сихъ поръ еще не

учинившій законныхъ реляцій, чтобы онъ представилъ по сему дѣлу точныя объясненія, по которымъ бы рѣчь-посполитая могла освѣдомиться, какъ о количествѣ войска и неслыханыхъ узурпацій сборщиковъ податей, такъ и о томъ, сколько и въ какомъ воеводствѣ накопилось податныхъ недоимокъ, вслѣдствіе срыванія сеймовъ?

10) Такъ какъ право патронатства, не смотря на многолѣтнія хлопоты короля и благодушныя обѣщанія св. отца Римскаго до сихъ поръ остается еще только на точкѣ надежды, то король, чтобы дѣло не казалось конченымъ посредствомъ молчанія ne videatur silentio finitum negotium, совѣтуетъ сословіямъ рѣчи-посполитой трактовать о немъ такъ, какъ оно есть.

11) Въ виду безконечнаго разнообразія цѣнности монеты, король совѣтуетъ рѣчи-посполитой назначить для нея курсъ опредѣленный, тѣмъ болѣе, что законы, ограничивающіе въ этомъ дѣлѣ произволъ частныхъ лицъ, не имѣютъ на практикѣ никакой силы и значенія; къ монетному дѣлу соприкосновенны также и наслѣдники Баратынія, доискивающіеся долга на в. кн. Литовскомъ.

12) Въ виду постояннаго срыванія сеймовъ, отъ успѣшнаго веденія которыхъ зависитъ между прочимъ спокойствіе, цѣлость и благоденствіе государства, король желаетъ и проситъ государственныя сословія окончить предстоящій сеймъ какъ слѣдуетъ—мирно и благополучно.

Переходя къ в. кн. Литовскому, король считаетъ нужнымъ указать на слѣдующіе предметы:

13) Рѣчь-посполитая должна озаботиться изысканіемъ мѣръ къ устраненію и удовлетворенію жалобъ обывателей княжества, которые подвергаются притѣсненіямъ и разореніямъ всякаго рода—сколько отъ частыхъ передвиженій войскъ и солдатскихъ постоевъ, столько же и отъ ихъ своеволія и буйства, происходящихъ вслѣдствіе совершеннаго упадка военной дисциплины.

14) Въ свою очередь и в. кн. Литовское должно позаботиться объ исправной выдачѣ заслуженнаго жалованья и войску наемному и артиллеріи, такъ какъ неудовлетвореніе служащихъ Беллонѣ жалованьемъ отнимаетъ у нихъ охоту къ дальнѣйшему продолженію военной службы.

15) Относительно разнообразія въ курсѣ монеты, который назначается чуть ли не всякимъ по собственному усмотрѣнію, и происходящей вслѣдствіе этого дороговизны товаровъ, король полагаетъ, что объ устраненіи такихъ неудобствъ должна позаботиться рѣчь-посполитая, какъ полновластная въ этомъ дѣлѣ domina.

16) Въ такой же точно мѣрѣ подлежитъ обсужденію и неудобство путей сообщенія съ Варшавой, въ особенности для пословъ, прибывающихъ сюда на сеймы весною: сначала они подвергаются опасной переправѣ чрезъ Вислу—на лодкахъ или на паромѣ, по причинѣ отсутствія моста, а потомъ въ Варшавѣ, по частямъ должны распродавать все свое наличное имущество и вещи, по причинѣ недостатка въ продовольствіи; король думаетъ, что устранить это зло можно посредствомъ постройки моста на Вислѣ совокупными заботами и издержками обоихъ народовъ.

17) Жалобы обывателей в. кн. Литовскаго на незаконные постои войскъ въ дѣдичныхъ имѣніяхъ и происходящее отъ оныхъ разореніе,—король считаетъ правильнымъ удовлетворить посредствомъ взысканія убытковъ съ лицъ, назначившихъ такія неправильныя диспозиціи; объ этомъ уже поднято дѣло канцлеромъ в. кн. Литовскаго, а разрѣшитъ его рѣчь-посполитая.

18) При этомъ онъ не желаетъ упускать изъ виду и тѣхъ недоразумѣній, которыя возникаютъ между Литвой и Короной вслѣдствіе покровительства, оказываемаго коронымъ трибуналомъ разнымъ перебѣщикамъ изъ войскъ в. кн. Литовскаго; король считаетъ необходимымъ, чтобы какъ таковыя побѣги, такъ равно и происходящіе, вслѣдствіе вмѣшательства въ эти дѣла лицъ постороннихъ, пріостановки сеймовъ,—на будущее время были предупреждены, такъ какъ дѣла таковыя подлежатъ юрисдикціи войсковыхъ коммиссій и должны разрѣшаться согласно съ международными законами, опредѣляющими политическія права Литвы и Польши.

19) Такъ какъ коммиссія, назначенная для переговоровъ съ Московскими царями относительно опредѣленія спорныхъ границъ в. кн. Литовскаго, не смотря на свои двухлѣтніе переговоры, до сихъ поръ еще не добилась никакихъ положительныхъ результатовъ и добиться не можетъ, по причинѣ смерти одного изъ коммиссаровъ; то король, на мѣсто умершаго коммиссара готовъ назначить новаго, но при этомъ желаетъ знать: должна ли быть эта коммиссія партикулярной,—какъ этого желаетъ онъ король, или же генеральной—какъ этого требуетъ сторона противная? желаетъ также, чтобы коммиссарамъ выдано было назначенное и до сихъ поръ не полученное ими жалованье.

20) Относительно жалобъ духовенства смоленской діецезіи на то, что имѣнія ихъ епископства вмѣстѣ съ г. Смоленскомъ отошли къ Москвѣ, въ то время, когда дизуниты пользуются имѣніемъ Печерскомъ около г. Могилева, подвѣдомственнымъ Кіевской митрополіи и находящимся въ предѣлахъ польской территоріи,—король считаетъ необходимымъ завязать переписку съ Московскими царями, чтобы оному духовенству былъ уступленъ Печерскъ, или обмѣненъ на другія имѣнія, а затѣмъ, чтобы возвращены были ему и всѣ костельные аппараты.

21) Желаетъ также, чтобы рѣчь-посполитая изыскала средства для вознагражденія Доминика Довмонта, бывшаго московскаго посла, какъ во вниманіе къ его дѣйствительнымъ заслугамъ на этомъ поприщѣ, такъ и къ тѣмъ лишеніямъ и испытаніямъ, которымъ подвергался онъ при отправленіи своихъ обязанностей, чего скарбъ литовскій, за отсутствіемъ на сей предметъ суммъ, исполнить не можетъ; равно также напоминаетъ о необходимости обезпеченія содержаніемъ и другаго посла, въ случаѣ если въ таковомъ будетъ настоять надобность.

22) Признаетъ также необходимымъ вознаградить и Казиміра Рожицкаго—польскаго переводчика при московской резиденціи за его усердные труды по изготовленію экспедиціи.

23) Затѣмъ, не желая утруждать вниманія общественнаго подробнымъ перечнемъ предметовъ, подлежащихъ обсужденію предстоящаго сейма, и поручая досказать все остальное своему послу, король шлетъ свои благопожеланія будущему сейму и своимъ подданнымъ».

VII.

Королевскія привилегіи и грамоты нѣкоторымъ городамъ, мѣстечкамъ и лицамъ.

Документовъ этого рода въ актовыхъ книгахъ брестскаго гродскаго суда встрѣчается очень мало; потому и коммиссія могла напечатать ихъ всего — 16. Изъ нихъ *три* относится къ городамъ, *пять* къ мѣстечкамъ; *два* къ уніятскому духовенству,—привилегія брестскимъ базиліанамъ на учрежденіе *братства чулочниковъ и шапочниковъ* и Корнелію Лебецкому на Владимірско-брестское епископство; *два* къ королевскимъ крестьянамъ и *четыре* къ разнымъ лицамъ на право взиманія пошлинъ. Подъ № 189 находится еще жалованная грамота кн. Александра Кириловича Шаховскаго шляхтичамъ Дембинскимъ на разныя имѣнія.

Такъ какъ въ документахъ этихъ заключаются нѣкоторыя свѣдѣнія о городахъ, мѣстечкахъ и крестьянахъ, то говорить о нихъ мы считаемъ болѣе удобнымъ въ связи съ другими извѣстіями разбросанными въ разныхъ мѣстахъ прежняго и настоящаго изданія.

Въ прежнемъ III и настоящемъ IV т. заключаются краткія, отрывочныя свѣденія о слѣдующихъ городахъ и мѣстечкахъ: о гг. *Брестѣ*, *Старомъ Быховѣ, Кобринѣ, Каменцѣ Литовскомъ* и мѣстечкахъ: *Высокомъ, Вишницахъ, Коднѣ, Ломазахъ, Мальчѣ и Песчаткѣ.*

А) Городъ *Брестъ* или Берестье былъ главнымъ городомъ воеводства; имѣлъ таможню, соляной складъ и до 1666 г. монетный дворъ, закрытый королемъ Яномъ Казиміромъ вслѣдствіе постановленія рѣчи-посполитой подъ Ленговичами [1]); имѣлъ также крѣпость, разоренную русскими войсками въ 1660 г. и возобновленную въ 1667 г. по распоряженію гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казиміра Паца [2]). При нашествіи русскихъ были сожжены почти всѣ бумаги брестскаго магистрата, т. е. древнѣйшія привилегіи князей литовскихъ и королей польскихъ данныя городу, цеховыя постановленія, магистратскія книги и податныя квитанціи; самый городъ подвергся страшному опустошенію, такъ что цѣлыя улицы приходилось застроивать вновь [3]). Вслѣдствіе этого же жители обращались къ королю Яну Казиміру съ просьбой о дарованіи имъ льготъ и о подтвержденіи уничтоженныхъ привилегій; то и другое было имъ даровано: привилегіи были подтверждены (какія? въ актовыхъ книгахъ нѣтъ) и всѣ жители были

1) Ак. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 33.
2) Ibid. Т. IV, стр. 36.
3) Ibid. Т. III, стр. 362—363.

освобождены отъ податей, исключая пошлинъ, на *четыре* года, какъ объ этомъ значится въ Vol. Leg. (T. III, стр. 385) и въ универсалѣ маршалка коронныхъ войскъ Жеромскаго подвѣдомственному ему войску [1]). Подъ №№ 225, 230, 232, 245, 281 и 287 находятся 5 универсаловъ гетмановъ в. кн. Литовскаго съ 1666 по 1676 гг. и охранный листъ короля Яна III-го тоже 1676 г., выданные г. Брестю въ огражденіе его отъ своеволія и вымогательствъ жолнеровъ. Во времена Августа II-го и III-го г. Брестъ и брестское воеводство часто страдали и въ нравственномъ и матерьяльномъ отношеніи отъ союзныхъ саксонскихъ и русскихъ войскъ, какъ объ этомъ свидѣтельствуютъ инструкціи и сеймиковыя постановленія воеводства. Къ этому же времени относятся и распоряженія императора Петра Великаго (подъ № 331, г. 1701) генералъ-аншефа россійскихъ войскъ Ласси (подъ № 385, г. 1733) о взносѣ воеводствомъ провіанта и кн. Ливена.

Мы привели здѣсь эти извѣстія о г. Брестѣ, не смотря на довольно подробный очеркъ его исторіи въ предисловіи къ III т. актовъ брестскаго гродскаго суда, частію потому что о нихъ не упоминается даже въ такихъ спеціальныхъ польскихъ изданіяхъ, какъ напр. Starożytna Polska Balińskiego, частію потому что они составляютъ продолженіе его исторіи подъ владычествомъ Польши, на основаніи актовъ, напечатанныхъ въ настоящемъ томѣ IV-мъ. Не лишнимъ считаемъ дополнить ихъ еще нѣкоторыми свѣдѣніями, извлеченными изъ названнаго нами сочиненія Балинскаго.

Магдебургскія права дарованы были г. Брестю впервые Ягайломъ въ 1390 г., въ Краковѣ. Ихъ подтвердилъ в. кн. Литовскій Витовтъ привилегіей отъ 1408 г. данной въ Вильнѣ. Въ 1441 году Казиміръ Ягеллончикъ присоединилъ г. Брестъ къ главнѣйшимъ городамъ литовскимъ. Въ 1511 году Сигизмундъ I-й опять подтвердилъ его привилегіи, а Сигизмундъ Августъ даровалъ еще новыя: одну въ 1551 году, разрѣшавшую недоумѣніе—кому обязаны мѣщане платить чиншъ за 60 лановъ—ратушѣ или замку? и другую въ 1554 году, надававшую городу гербовую печать съ изображеніемъ замка на берегу двухъ рѣкъ, на красномъ полѣ. Недоумѣніе разрѣшено было въ пользу города; на деньги получаемыя отъ плательщиковъ жители обязаны устроить городскіе часы и содержать при нихъ трубача. Въ 1580 году Стефанъ Баторій подтвердилъ его привилегіи прежнія и даровалъ новую на взиманіе мостоваго мыта. Въ 1558 г. Сигизмундъ III-й издалъ листъ, по которому отдѣлилъ часть городскихъ доходовъ на мощеніе улицъ, а въ 1607 г.— новую привилегію, по которой городу разрѣшалось каждую изъ трехъ его ярмарокъ продолжать въ теченіе мѣсяца, а купцамъ торговать безпошлинно въ теченіи двухъ недѣль. Пожаръ, бывшій въ Брестѣ въ 1613 г., и разныя контрибуціи взбунтовавшимся жолнерамъ сильно подорвали его благоденствіе; вслѣдствіе этого король Сигизмундъ III-й даровалъ ему новую привилегію въ 1614 году на право взиманія мыта по 1 гр. отъ бочки солоду, привозимаго на торгъ, и по 1 полѣну съ воза дровъ. Послѣ шведскаго нашествія, бывшаго

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. III, стр. 382.

въ 1657-хъ годахъ, городъ сталъ сильно упадать, вслѣдствіе чего Янъ Казиміръ не только даровалъ ему новую привилегію въ 1661 году, подтверждавшую его прежнія свободы и права [1]), но предпринялъ еще мѣры къ погашенію старыхъ, неоплаченныхъ его долговъ, и къ возобновленію погорѣвшихъ мостовъ. Мѣры эти главнымъ образомъ заключались въ привлеченіи къ отбыванію повинностей всѣхъ городскихъ классовъ [2]). Политическія событія позднѣйшаго времени, для которыхъ г. Брестъ бывалъ нерѣдко ареной, какъ напр. конфедерація войскъ литовскихъ подъ предводительствомъ кн. Огинскаго во время безкоролевья 1676-хъ годовъ и слѣдовавшій за тѣмъ шведскій погромъ Карла XI въ этомъ же году; конфедерація 1764 года и занятіе г. Брестя Казиміромъ и Францишкомъ Пулавскими въ 1769 году; пребываніе Тарговицкой конфедераціи въ 1792 году и пораженія, потерпѣнныя подъ его стѣнами Каролемъ Сѣраковскимъ отъ Суворова въ 1794 году, разрушили его богатство и низвели на степень обыкновенныхъ убогихъ западно-русскихъ городовъ.

Изъ политическихъ событій литовско-польскаго владычества, совершившихся въ его стѣнахъ, укажемъ еще на слѣдующія: Въ 1446 г. при Казимірѣ Ягеллончикѣ здѣсь былъ съѣздъ сенаторовъ коронныхъ по поводу желанія литовско-русскихъ дворянъ присоединить къ Литвѣ, Волынь и Подолію. Въ 1454 году— съѣздъ литовскихъ дворянъ по поводу предстоящей войны съ крестоносцами; на съѣздѣ этомъ Казиміръ Ягеллончикъ требовалъ, чтобы дворяне литовскіе, въ случаѣ желанія инфляндцевъ оказать помощь крестоносцамъ, не пропускали ихъ къ Пруссамъ и дѣйствовали противъ нихъ вооруженною силой за одно съ поляками. Въ 1505 году былъ сеймъ на которомъ по совѣту Михаила Глинскаго королъ Александръ согласился было на казнь Станислава Кишки, Жорновскаго, Глѣбовича и Забрезинскаго и принималъ шаха Ахмета. Въ 1511 и 1515 гг. были сеймы, открытые Сигизмундомъ I-мъ собственно для Литвы, съ цѣлію изысканія средствъ къ защитѣ отъ Татаръ. Въ 1605 и 1612 гг. были двѣ войсковыхъ конфедераціи; а въ 1653 г. сеймъ всей рѣчи-посполитой [3]). О послѣднихъ событіяхъ нами уже было упомянуто выше.

Римско-католическое духовенство, какъ думаетъ Балинскій, открыло для себя доступъ въ г. Брестъ при Ягайлѣ [4]); но съ большею достовѣрностію полагаетъ, что при Витовтѣ. Первый костелъ здѣсь былъ выстроенъ по его мнѣнію въ 1412-хъ годахъ во имя св. Креста; за тѣмъ приглашены были августіане.

Не оспаривая втораго предположенія Балинскаго объ августіанахъ по неимѣнію данныхъ, нельзя здѣсь не указать, что церковь св. Креста, которую выдаетъ онъ за костелъ, была напротивъ того церковь православная. Вотъ, между прочимъ, что говоритъ о ней Балинскій и что говорятъ акты. Балинскій говоритъ: «*Кажется*, что Ягайло впервые построилъ здѣсь приходскій римско-

1) Starożytna Polska Balińskiego. T. III, стр. 723—734.
2) Vol. Leg. T. IV, стр. 385.
3) Baliński Polska Starożytna. T. III, стр. 727—735.
4) Ibid. T. III, стр. 725.

католическій костелъ. Однако же возобновленіе его фундаціи принадлежитъ Витовту, какъ объ этомъ свидѣтельствуетъ привилегія его, данная въ 1412 г. въ Трокахъ, въ пятницу предъ взятіемъ св. Маріи на небо, *капеллану* его и мѣстному приходскому ксендзу Андрею, котораго онъ вновь фундуетъ и надѣляетъ костелъ подъ именемъ св. Креста. Кромѣ плаца подъ костелъ и усадьбы подъ ксендза надѣляетъ еще *деревней подъ Мухавцомъ*. Въ этой же привилегіи упоминается еще о *церкви русской* (sic) *св. Микулы*, объ улицѣ Мочусской и рѣкѣ Рылѣ» [1]).

Въ актахъ же, подъ № 63-мъ, стр. 97, говорится: «Кромѣ этого, пишетъ король Янъ III-й въ подтвердительномъ листѣ брестской каѳедральной церкви св. Спаса на разныя угодья и грунты косьмо-демьянскіе, начиная отъ двора вельможнаго Курча — брестскаго воеводы до двора жида Файбиша, а также церковныя плацы (cmyntarzy) св. Спаса, *св. Креста за Муховцамъ* и св. Параскевы на Пѣскахъ, которые со времени московской войны находятся впустѣ и только нѣкоторые ихъ участки, принадлежащіе церкви св. Спаса, находятся на чиншу у жидовъ, чтобы они давностію или какимъ нибудь образомъ не отпали отъ церкви, сохраняемъ ихъ за нею на вѣчныя времена»....

Подъ № 121-мъ (стр. 185) говорится:

«Мы желаемъ, пишетъ прототропій Теофилъ Годебскій архидіакону брестской каѳедры Никодиму Анашкевичу и другимъ, чтобы вы, *составивши инвентарь грунтамъ, огородамъ, сѣнокосамъ и другимъ принадлежностямъ, когда либо наданнымъ брестскому номинату церкви св. Креста* и бенефиціи, согласно съ древними фундуціями, визитами и ревизіями, отдали во владѣніе настоящему владѣтелю оной церкви и бенефиціи св. Креста—Николаю Кищенятѣ. И если окажется, что нѣкоторыя изъ земель отчуждены отъ нея и находятся въ незаконномъ пользованіи другихъ лицъ, то ихъ отнять и передать ему же по принадлежности» [2]).

Изъ сопоставленія этихъ извѣстій ясно видно, что и Балинскій и акты указываютъ на одну и туже церковь *св. Креста, расположенную близъ Мухавца*; что церковь эта имѣла *фундушъ*, состоящій изъ *заселенной земли*—грунтовъ, огородовъ и сѣнокосовъ: въ этомъ заключается ихъ сходство; но въ остальномъ они совершенно расходятся. Балинскій прямо говоритъ, что это церковь была *римскою*, а акты говорятъ, что она принадлежала *греко-унитамъ*. Послѣднее свидѣтельство отличается большею достовѣрностію противъ перваго по слѣдующимъ причинамъ: въ актовыхъ книгахъ нѣтъ извѣстій, чтобы *надъ рѣкою Мухавцомъ* когда либо существовали *и костелъ и церковь св. Креста*, а упоминается только *объ одной церкви*; допустить же, что она возникла изъ костела весьма трудно уже потому самому, что такихъ случаевъ во время литовско-польскаго владычества не существовало и существовать не могло. Церковь эта по всей

1) Baliński T. III, стр. 725—726.

2) Въ предисловіи къ III т. въ ссылкѣ на эти два акта помѣчены вмѣсто страницъ №№ актовъ, вслѣдствіе чего вкралась погрѣшность; слѣдуетъ читать: стр. 97 и 185, а №№ 63 и 121.

вѣроятности сгорѣла въ 1656 году, вмѣстѣ съ другими двумя церквами, находившимися вблизи предмѣстія, какъ объ этомъ свидѣтельствуетъ письмо Яна Потѣя къ Брестскому протопопу Трацевичу, въ которомъ онъ приказываетъ ему и другимъ священникамъ учинить по сему дѣлу протестацію и постараться о возобновленіи ихъ на томъ плацѣ, на которомъ существовала когда-то церковь св. Косьмы и Даміана [1]). Были ли возобновлены упоминаемыя здѣсь церкви, прямыхъ извѣстій объ этомъ въ актовыхъ книгахъ нѣтъ; напротивъ того есть указанія, что желанія брестскаго духовенства по этому предмету встрѣтили сильное противудѣйствіе, какъ со стороны жидовъ, такъ и представителей уніатскаго духовенства. Нѣкто священникъ Лазаревичъ поставилъ было тайкомъ на мѣстѣ бывшей церкви крестъ съ цѣлью оттягать у жидовъ землю и возобновить на ней церковь; но крестъ этотъ былъ снятъ по повелѣнію митрополита Коленды (см. № 247), какъ находящійся на неприличномъ мѣстѣ, а самъ Лазаревичъ подвергнутъ суду за то, что будто бы онъ поддѣлалъ документы; судъ этотъ призналъ между прочимъ подложнымъ и приведенное нами письмо Яна Потѣя, не смотря на то, что вѣрность его засвидѣтельствована была въ послѣдствіи, какъ коммиссарами, такъ и королемъ Яномъ III-мъ и распоряженіями Теофила Годебскаго. Но что касается фундушей, то они были сохранены за духовенствомъ. Подъ 1681 годомъ король Янъ III-й въ своемъ подтвердительномъ листѣ брестской каѳедральной церкви св. Спаса упоминаетъ и о дворахъ погорѣвшихъ церквей, въ томъ числѣ и *церкви св. Креста за Мухавцемъ.* Подъ 1743 г. помянутый прототроній Теофилъ Гудебскій, увѣдомляя брестскую капитулу о назначеніи новаго номината Николая Кищепяты, требуетъ, чтобы всѣ земли—грунты, огороды и сѣнокосы, съ древнѣйшихъ временъ принадлежавшіе *церкви св. Креста*, были приведены въ порядокъ для передачи ихъ по принадлежности новому владѣтелю.

Гораздо вѣрнѣе допустить, что наплывъ римско-католическаго духовенства въ г. Брестъ совершился во времена Сигизмунда III-го и позднѣйшія. При этомъ королѣ были приглашены сюда: бернардины, іезуиты, тринитары и базиліане, а въ другое время—еще доминикане, бернардинки, бригидки и францишканки.

При Стефанѣ Баторіѣ въ Брестѣ открыта была первая аптека. Аптекаремъ былъ нѣкто Генрихъ Петерсонъ—брестскій «цирульникъ».

Въ Брестскомъ воеводствѣ была еще экономія. Доходы съ нея въ 1780-хъ годахъ простирались до 397, 935 зл., кромѣ податей и костельныхъ аннуатъ. Было также и староство, но безъ содержанія.

Послѣ мятежа 1831 года г. Брестъ получилъ новое устройство, во время котораго многіе изъ уніатскихъ и римско-католическихъ монастырей и церквей были или уничтожены, или же обращены на другіе предметы. Такъ изъ монастыря бернардиновъ и бернардинокъ былъ сдѣланъ кадетскій корпусъ; изъ монастыря августіанъ — комитетъ для крѣпостныхъ инженеровъ; изъ монастыря

---

1) Ак. Вил. Ар. Ком. Т. III, стр. 55.

2) Baliński. T. III, стр. 731.

тринитаровъ—помѣщеніе для военно-рабочей роты; изъ монастыря бригидокъ- арестанская рота; изъ іезуитскаго коллегіума—домъ для коменданта; изъ монастыря базиліанъ - артиллерійскія казармы съ церковью; приходскій костелъ а равно и уніатскія церкви св. Троицы, св. Михаила и св. Спаса вмѣстѣ съ православнымъ монастыремъ—были сломаны подъ крѣпость. Изъ католическихъ костеловъ остался только доминиканскій [1]).

Б) Къ г. *Старому Быхову* относятся три документа: двѣ подтвердительныхъ привилегіи и одинъ универсалъ администраторовъ таможенъ рѣчи-посполитой. Первыя двѣ были выданы ему по ходатайству дѣдичныхъ его владѣтелей Сапѣговъ за мужественное стояніе противъ московско-козацкихъ войскъ; третій—по поводу неопредѣленности выраженій конституціи 1670 г. относительно уплаты слѣдуемыхъ съ города и его жителей пошлинъ.

Первая привилегія подъ № 242 принадлежитъ королю Михаилу; она была выдана въ 1669 г. Въ привилегіи этой находится текстъ сеймоваго постановленія 1655 года и генеральной конфедераціи 1668, которыми назначалось жалованье изъ скарба в. кн. Литовскаго на содержаніе 300 человѣкъ нѣмецкой пѣхоты для крѣпости и увольнялись жители *ab om..ibus oneribus на 20 лѣтъ.* Въ подтвержденіи этихъ льготъ королемъ Михаиломъ *omnia onera* опредѣлены имъ въ слѣдующихъ размѣрахъ: «мы освобождаемъ городъ и мѣщанъ на 20 лѣтъ отъ уплаты *целъ и всякихъ мытъ,* т. е. *отъ цла обыкновеннаго и стараго, отъ мытъ мостовыхъ, гребельныхъ и торговыхъ,* какъ въ нашихъ имѣніяхъ, такъ и духовныхъ и шляхетскихъ во всей рѣчи-посполитой и *отъ всякихъ налоговъ, какіе ни будутъ назначены на сеймахъ вальныхъ или частныхъ съѣздахъ, а также и отъ всякихъ войсковыхъ повинностей—настоящихъ и будущихъ, на 20 лѣтъ сполна безъ всякихъ остановокъ»* [2]).

Въ слѣдующемъ 1670 г. Быховъ получилъ новое подтвержденіе своихъ льготъ на сеймѣ, вызвавшее впрочемъ противодѣйствіе какъ со стороны нѣкоторыхъ членовъ этого же сейма, такъ и таможенныхъ чиновниковъ, привлекшихъ его къ уплатѣ пошлинъ, не смотря на то, что и это подтвержденіе какъ и прежнія были внесены въ Vol. Legum (см. Т. V подъ 1670 г.).

Обстоятельство это по всей вѣроятности и было причиной, что Быховцы предприняли въ 1676 г. путешествіе въ Краковъ къ королю Яну III и тамъ просили его подтвердить имъ ихъ прежнія привилегіи и въ особенности подлинную привилегію короля Яна Казиміра. Изъ сличенія этой послѣдней съ текстомъ Vol. Leg. и привилегіей короля Михаила оказывается, что въ Vol. Legum было внесено и подтверждено королемъ Михаиломъ не все то, что было даровано городу королемъ Яномъ Казиміромъ. Въ привилегіи короля Яна Казиміра говорится: «принимая во вниманіе непоколебимую вѣрность, мужество и отвагу какъ мѣщанъ г. Быхова, такъ и другихъ его обывателей, которые вмѣстѣ съ людьми дѣдичнаго его владѣтеля Сапѣги и шляхтой, во время продолжительной войны

---

1) Baliński. Т. III, стр. 736.

2) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 74—48.

съ вѣроломнымъ Москвитиномъ и казаками, не только выдерживали продолжительную и трудную осаду, но отбивались отъ нея удачными вылазками, въ особенности же въ настоящемъ (1661 г.), когда дѣдичный непріятель рѣчи-посполитой Москвитинъ послѣ двадцати-лѣтняго приготовленія двинулся на нее съ громадными силами въ союзѣ зъ запорожцами и покорилъ многіе изъ ея городовъ: Полоцкъ, Мстиславль, Смоленскъ, Дубно, Витебскъ, Шкловъ, Могилевъ, Кіевъ и др. города на Украинѣ..... мы признаемъ ихъ вполнѣ достойными нашей благодарности и нашего благоволенія. И чтобы вознаградить ихъ за ихъ труды и потери, а равно чтобы посредствомъ ихъ заохотить и другихъ обывателей къ такому же вѣрноподданническому служенію рѣчи-посполитой и сопротивленію непріятелю, мы, по ходатайству дѣдичнаго владѣтеля этого города подканцлера в. кн. Литовскаго Казиміра Сапѣги и съ согласія сеймовыхъ чиновъ, всѣмъ мѣщанамъ и обывателямъ этого города, какой-бы они ни были религіи или сословія, подтверждаемъ всѣ ихъ привилегіи и свободы, дарованныя имъ Сигизмундомъ Августомъ, Сигизмундомъ III и Владиславомъ IV. При этомъ, для засвидѣтельствованія нашего особеннаго благоволенія, всѣхъ мѣщанъ и предмѣщанъ, купцовъ и обывателей Быховскихъ, а равно и жидовъ, привозящихъ свои товары въ Корону или в. кн. Литовское, или назадъ, сухимъ ли путемъ, или водой: Днѣпромъ, Березиной, Сожью, Припятью, Двиной, Вислой, Виліей, Нѣманомъ, Наревомъ, Бугомъ, Вислой и др., какъ-то: хлѣбъ, соль, пеньку и всякіе лѣсные товары, воскъ, сало, шкуры, хмѣль, коней, воловъ, скотъ, шубы, сукно, ткани, вина, дорогіе камни, золото, серебро, цинкъ, мѣдь, олово и др.... освобождаемъ ихъ: *на вѣчныя времена*—отъ уплаты мыта стараго, также отъ мытъ другихъ и пивщизны и отъ целъ—замковыхъ, воеводскихъ, скопныхъ, мостовыхъ, уличныхъ, отъ обвѣстокъ фурмановъ, отъ роговщизны—со скота рогатаго, и поголовщизны отъ ихъ самихъ, ихъ слугъ и стырниковъ (рулевыхъ), а равно и лицъ духовныхъ и свѣтскихъ, пріѣзжающихъ въ городъ, *на двадцать лѣтъ*—отъ уплаты подымнаго, мыта новозвышеннаго, чоповаго, шоссоваго, и мыта шляхетскаго, а жидовъ—отъ уплаты поголовнаго и другихъ податей рѣчи-посполитой, которыя теперь постановлены, или будутъ постановлены послѣ»... [1])

Очевидно, что въ Volumina Legum, а равно и въ подтвердительную привилегію короля Михаила вошли только льготы дарованныя на 20 лѣтъ; а другія, дарованныя на вѣчныя времена, были уничтожены.

Не смотря на такое очевидное противорѣчіе между привилегіями короля Казиміра и короля Михаила, король Янъ III-й подтвердилъ Быховцамъ и ту и другую (№ 289). Невольно рождается вопросъ: которою же изъ этихъ двухъ привилегій могли пользоваться Буховцы?

Фактъ этотъ ясно показываетъ, что Быховцамъ гораздо легче было отстоять свою политическую независимость отъ непріятелей внѣшнихъ, нежели гражданскія права отъ административнаго произвола рѣчи-посполитой, которая даже въ самыя

1) Ibid. T. IV, стр. 179.

трудныя для нея времена цѣнила русскую преданность на столько, что находила возможнымъ отнимать у нея одной рукой то, что давала другою. Привилегіи быховскія были подтверждаема и вносимы въ Vol. Leg. шесть разъ: въ 1649 г. 55, 68 (т. IV), 70, 76 и 77 гг. (т. V). Г. Быховъ былъ вотчиннымъ имѣніемъ Ходкевичей. Одинъ изъ Ходкевичей Янъ Карлъ устроилъ здѣсь въ 1610-хъ годахъ крѣпость. Потомъ онъ перешелъ къ Сапѣгамъ. Въ административномъ отношеніи принадлежалъ къ Мстиславскому воеводству.

В) Къ г. *Кобрину* относится одинъ только документъ подъ 1665 годомъ: это универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Павла Сапѣги войскамъ, находившимся подъ его начальствомъ, чтобы они, во исполненіе королевской воли (Яна Казиміра), не дѣлали никакихъ вымогательствъ и насилій городу, по причинѣ крайняго его убожества, какъ отъ непріятельскихъ, такъ и жолнерскихъ разореній. Это послѣднее совершилось въ 1662 году, когда литовскія войска составили здѣсь конфедерацію подъ командой маршалка Жеромскаго вслѣдствіе неуплаты имъ рѣчью-посполитой жалованья; они гостили здѣсь до тѣхъ поръ, пока не получили всего своего жалованья сполна; но городъ былъ разоренъ до такой степени и въ матерьяльномъ и нравственномъ отношеніи, что между мѣщанами, не находилось достаточнаго количества лицъ для занятія должностныхъ магистратскихъ мѣстъ. Шведская контрибуція въ 1706 году, моровое повѣтріе и пожаръ 1711 года разрушули его окончательно, такъ что въ 1768 г. онъ былъ причисленъ къ экономіи брестской [1]).

Г. Кобринъ былъ однимъ изъ древнѣйшихъ западно-русскихъ городовъ; принадлежалъ Владимірско-Волынскимъ князьямъ. Въ XV столѣтіи онъ имѣлъ своихъ князей—Кобринскихъ, какъ это видно изъ дарственныхъ записей Кобринскихъ княгинь «Өеодоры Ивановое Семеновича» (изъ рода Рогатинскихъ) и «Уліаны Семеновое съ сыномъ Иваномъ» Свято-Спасскому монастырю и Петро-Павловской церкви [2]). Въ XVI ст. Сигизмундъ І-й присоединилъ княжество Кобринское къ Подляшскому воеводству, а въ 1569 г. оно было присоединено къ брестскому воеводству. Съ 1549 по 1556 г. доходами съ него пользовалась королева Бона; а съ 1589 королева Анна—вдовая жена Стефана Баторія. Она даровала Кобрину магдебургскія права. Послѣ ея смерти кобринская экономія перешла въ вѣдѣніе жены Сигизмунда III-го Констанціи. Въ 1626 г. здѣсь былъ синодъ грекоунитскихъ епископовъ подъ предсѣдательствомъ митрополита Веньямина Рутскаго, на которомъ постановлено было открыть духовную семинарію для уніатовъ въ Кіевской митрополіи [3]).

Въ 1795 г. кобринская экономія, считавшая въ себѣ 6,922 душъ, была пожалована Императрицей Екатериной II фельдмаршалу Суворову.

Г) Къ г. *Каменцу-Литовскому* относится четыре документа и всѣ 1661 года: подъ № 190 донесеніе вознаго о разореніи города русскими войсками; подъ № 192

1) Baliński. T. III, стр. 759.

2) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. III, стр. 1—3.

3) Baliński T. III, стр. 756—758.

предостерегательный листъ короля Яна Казиміра оршанскому старостѣ Галинскому о недѣланіи обидъ пострадавшимъ жителямъ; подъ № 199 листъ того же короля объ увольненіи мѣщанъ каменецкихъ отъ всѣхъ податей и пошлинъ на 4 года и подъ № 200 привилегія того же короля городу (собственно жидамъ) о назначеніи новаго торговаго дня. Мы остановимся на нихъ въ связи съ другими извѣстіями объ этомъ городѣ.

Каменецъ-Литовскій прежде назывался *русскимъ*, потому что основателемъ его былъ Владиміро-Волынскій кн. Владиміръ философъ. Построенъ онъ былъ для защиты отъ татарскихъ набѣговъ во время возобновленія Брестя. Во время литовскаго владычества часто подвергался набѣгамъ крестоносцевъ (1375, 78 и 79-хъ) и былъ неоднократнымъ свидѣтелемъ междоусобныхъ княжескихъ войнъ (Ягайлы съ Кейстутомъ въ 1382—83-хъ годахъ и съ Витовтомъ въ 1389-хъ годахъ. Въ княженіе Витовта въ немъ неоднократно происходили свиданія его съ Ягайломъ, пріѣзжавшимъ сюда для совѣщаній и для охоты. Въ 1409 году здѣсь они принимали посла папы Александра V съ буллой о не признаніи папами его противниковъ Григорія XII и Климента VI. Въ 1569 г. онъ былъ присоединенъ повѣтовымъ городомъ къ брестскому воеводству [1]). Нашествіе русскихъ подъ предводмтельствомъ кн. Хованскаго произвело въ немъ страшныя опустошенія. «Я видѣлъ это опустошеніе вмѣстѣ со стороной шляхтой, говоритъ возный брестскаго воеводства Янъ Лясота, во всемъ городѣ: замокъ его королевской милости, церковь Рождества Пресвятой Богородицы и костелъ св. Духа сожжены дотла; колокола и утварь всѣхъ церквей и костеловъ похищены; ратушное зданіе ммѣстѣ съ книгами—тоже сожжено; также сожжены почти всѣ дома, фольварки и гумна; разный скотъ и домашнія птицы увезены; знатнѣйшіе граждане убиты, или отведены въ неволю; городская казна съ податными квитанціями, привилегіями, декретами и другими бумагами частію сожжена частію пограблена; между оставшимися въ живыхъ, я видѣлъ многихъ обожженныхъ и израненыхъ, шатающихся въ простыняхъ, сермягахъ и рубищахъ [2])». Вслѣдствіе такихъ бѣдствій король Янъ Казиміръ, частію по просьбѣ жителей, частію по ходатайству сановниковъ, издалъ три документа въ обезпеченіе города отъ конечной погибели. Въ предостерегательномъ листѣ старостѣ Галинскому онъ требуетъ возврата назадъ отнятыхъ имъ у города земель м угодій; требуетъ даже удовлетвотенія обиженныхъ. Въ листѣ каменецкимъ мѣщанамъ освобождаетъ ихъ отъ всѣхъ податей и повинностей на 4 года. Наконецъ въ привилегіи, для поднятія торговли и промысловъ, прибавляетъ къ одному торговому дню—въ субботу еще другой—во вторникъ. Эта послѣдняя льгота относилась впрочемъ не столько къ христіанамъ, сколько къ жидамъ, которые при этомъ получили еще право на покупку земель и плацовъ, на построеніе синагоги (которая бы красотою и великолѣпіемъ не превосходила церквей христіанскихъ), бани и на открытіе особаго кладбища. Привилегія эта впрочемъ

1) Baliński. T. III, стр. 763—764.

2) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. III, стр. 361.

не та, которая была утверждена сеймовою конституціей 1661 года и на основаніи которой король освободилъ мѣщанъ отъ податей на 4 года. Въ этой послѣдней, внесенной въ Vol. Legum подъ заглавіемъ: Miasto Brześć, Szereszow y Kamieniec-Litewski», г. Каменецъ-Литовскій освобождается отъ податей, назначенныхъ на настоящемъ сеймѣ на 4 года, исключая мытъ, пошлинъ и чоповаго [1]).

Еще въ XIII ст. здѣсь былъ построенъ замокъ; при короляхъ польскихъ—образовано староство. Доходы этого послѣдняго въ 1765 г. простирались до 34, 9843 зл. [2]), а въ 1779 г. до 7,719 зл. кварты и 6,600 зл. гиберны [3]).

Д) Къ м. *Высокому* относится привилегія короля Михаила на вѣчную ярмарку. Выдана она была въ 1671 г. по просьбѣ дѣдичнаго владѣтеля этого мѣстечка Венедикта Сапѣги.

Ярмарка должна была открываться въ день св. Михаила и продолжаться 4 недѣли. Сапѣгѣ представлялось право пользоваться торговыми пошлинами; но за это онъ долженъ былъ слѣдить за порядкомъ на торгахъ и защищать безопасность пріѣзжающихъ сюда съ товарами лицъ [4]).

Торговали здѣсь по преимуществу лошадьми и украинскимъ скотомъ.

Высокое находилось въ 5 миляхъ отъ г. Брестя. Въ 1785 г. Александръ Сапѣга, тогдашній канцлеръ в. кн. Литовскаго, открылъ здѣсь госпиталь на 20 человѣкъ, а для присмотра за нимъ пригласилъ ксендзовъ Бонифратровъ [5]).

Е) Къ м. *Вишницамъ* относится привилегія короля Августа, выданная въ 1715 г. тоже по просьбѣ дѣдичнаго ихъ владѣтеля брестскаго воеводы—Владислава Сапѣги.

Привилегіей этой разрѣшалось жителямъ, кромѣ древнѣйшихъ двухъ ярмарокъ, отбывавшихся въ праздники св. Юрія и Успенія Пресвятой Богородицы, пользоваться еще новыми двумя—въ день св. Ивана по русскому календарю и св. Мартина— по римскому календарю. На ярмаркахъ позволялось заниматься всякими торговыми сдѣлками, невоспрещенными закономъ [6]).

Ж) Къ м. *Коднѣ* относится пять документовъ 1580 г., заключающихъ въ себѣ свѣденія о существовавшей въ немъ соловарнѣ, открытой Евстафіемъ Воловичемъ и Николаемъ Сапѣгой—дѣдичнымъ владѣтелемъ этого мѣстечка, по контракту съ королемъ Стефаномъ Баторіемъ. О соловарнѣ этой мы упоминали уже прежде.

Мѣстечко Кодень возникло въ началѣ XVI столѣтія. Основателемъ его былъ Иванъ Сапѣга—родоначальникъ Сапѣговъ Коденскихъ. Въ 1511 году онъ выхлопоталъ у короля Сигизмунда I-го привилегію на построеніе здѣсь замка и на магдебургскія права жителямъ. Королевскою привилегіей здѣсь разрѣшены были еженедѣльные торги и 3 ярмарки. Въ 1513 г. самъ Сапѣга надѣлилъ мѣ-

---

1) Vol. Leg. T. IV, стр. 385.
2) Акт. Вил. Арх. Ком. T. IV, стр. 756.
3) Baliński. T. III, стр. 765.
4) Акт. Вил. Арх. Ком. T. IV, стр. 121.
5) Baliński. T. III, стр. 761.
6) Акт. Вил. Арх. Ком. T. IV, стр. 414—415.

стечко особою привилегіей, по которой даровалъ ему гербъ—ангела стоящаго съ мечемъ, освободилъ на 12 лѣтъ отъ податей, опредѣлилъ порядокъ выбора бурмистра и 3-хъ райцевъ и назначилъ повинности на будущее время. Повинности эти были слѣдующія: съ каждой уволоки по 16 грош. польскихъ и по корцу овса мѣры берестейской; съ каждаго дома расположеннаго въ центрѣ по 12 грошей, въ предмѣстьи по 6 грошей. Мѣщане пользовались рыбною ловлею (только не тригубицей и не неводомъ) и лѣсомъ (только не для продажи [1]).

3) Къ м. *Ломазамъ* относится подтвердительная привилегія короля Августа II-го 1697 г., на магдебургское право и другія льготы. Подлинная была выдана Сигизмундомъ Августомъ въ 1568 году и подтверждена его преемниками Сигизмундомъ III, Яномъ Казиміромъ, Михаиломъ, Яномъ III и наконецъ Августомъ II. Изъ нея видно, что основателемъ этого мѣстечка былъ канцлеръ в. кн. Литовскаго и берестейскій староста Николай Радивилъ. Въ бытность свою берестейскимъ старостою, онъ заложилъ здѣсь поселеніе около королевскаго ломазскаго замка и исходатайствовалъ для поселенцевъ разныя льготы, какъ то: увольненіе отъ всѣхъ податей и повинностей до 1570 года; взиманіе мостоваго мыта въ размѣрѣ 4-хъ пѣнязей съ купцовъ проѣзжающихъ возомъ, и 1-го пѣнязя съ купцовъ *верховныхъ,* исключая шляхты и людей служилыхъ; мѣру и вѣсы; двѣ ярмарки, одну—въ день св. Петра, а другую—въ день Всѣхъ Святыхъ и торгъ каждую недѣлю въ четвергъ.

Въ 1568 году, т. е. за два года до истеченія льготнаго срока, мѣщане ломазскіе обратились къ королю съ просьбою о дарованіи имъ права нѣмецкаго. По ходатайству старосты берестейскаго Евстафія Воловича, а равно и по собственному своему желанію «размножити, разширити и осадити свое мѣсто» король Сигизмундъ Августъ, по примѣру другихъ мѣстечекъ *Бѣльска и Мельника,* и доровалъ имъ привилегію какъ на нѣмецкое право, такъ и на другія льготы. Въ силу этой привилегіи мѣщане пріобрѣтали слѣдующія права: 1) мѣстное самоуправленіе, независимое отъ берестейскаго уряда, съ правомъ приговаривать виновныхъ къ смерти, въ случаѣ обиды кому либо изъ подсудимыхъ, обращаться съ жалобой къ ломазскому двору и наконецъ къ самому королю; 2) гербовую печать съ изображеніемъ волчьей головы и орлиной ноги; 3) право—брать мостовое, строить воскобойни и лавки, доходы съ которыхъ должны поступать въ мѣстную казну, подвѣдомственную замковому старостѣ; 4) увольненіе отъ разныхъ работъ, толокъ, гвалтовъ, стражи и взноса дякла, исключая времени пріѣзда сюда самого короля; 5) право—строить солодовни и винокурни съ тѣмъ, чтобы съ 4-хъ бочекъ мѣры берестейской вносимо было въ королевскую казну по 7 грошей; 9) входить въ королевскія пущи и пользоваться лѣсомъ, а равно и заниматься рыбной ловлей, въ р. Зелявѣ сѣтьми малыми, но только пониже пруда и не *сзами;* 7) торговать каждую недѣлю въ субботу и отбывать двѣ ярмарки въ году, одну—въ день св. Петра, а другую—въ день Всѣхъ Святыхъ съ пра-

---

1) Baliński. T. III, стр. 747.

вомъ взиманія *торговаго* на мѣстный урядъ; и 8) строить при дорогахъ корчмы; «а корчмы покутные по селамъ быти немаютъ для злодѣйства и иныхъ сбытковъ».

По истеченіи льготнаго срока, мѣщане обязывались вносить въ королевскую казну ежегодно слѣдующія подати: 1) *капщизну,* съ корчмы медовое — 60 грошей, горѣлчаное — 30; 2) съ мѣстечковой уволоки — 42 гр.; съ прутовъ гуменныхъ — по 1 пѣнязю; съ морговъ пахатныхъ, селидебныхъ, уличныхъ и закоулочныхъ по ревизорскому листу; 3) кромѣ взносовъ они обязывались еще на свой счетъ чинить мосты и гребли и мостить у себя улицы.

Къ мѣстечку присоединены были еще два застѣнка для рубки дровъ и нѣсколько выгоновъ. Въ видѣ особой льготы и по всей вѣроятности для развитія лѣснаго промысла король постановилъ, чтобы всѣ лица, желающія вывозить изъ ломазской волости какой бы то ни было лѣсной матерьялъ, за границу ли, въ корону ли, или въ другія имѣнія королевскія, княжескія и панскія, — чтобы продавали его и покупали только на мѣстѣ — въ Ломазахъ.

При подтвержденіи этой привилегіи королемъ Сигизмундомъ III была сдѣлана особая приписка относительно невмѣшательства *урядниковъ дворныхъ тамочныхъ неприсяглыхъ* во внутреннія дѣла мѣстечковаго самоуправленія, которое видѣло «въ томъ неякую противность и уближенье праву майдсбургскому» [1]).

Въ XV ст. м. Ломазы было незначительной деревней. Въ 1447 г. король Казиміръ Ягеллончикъ присоединилъ его къ брестской экономіи отъ парчевскаго староства. Обстоятельство это дало поводъ польскимъ панамъ упрекать короля Казиміра въ предпочтеніи Литвы Польшѣ. Въ 1451 году, когда вслѣдствіе стараній Гастольда уничтожить унію съ Польшей, несостоялся сеймъ, назначенный въ Парчевѣ, король пріѣзжалъ сюда для убѣжденія литовскихъ пословъ въ принятіи ими участія въ сеймѣ брестскомъ. Чрезъ тринадцать лѣтъ Ломазы снова были свидѣтелями такихъ же недоразумѣній между Литвой и Короной. Въ это время Поляки не хотѣли ѣхать на сеймъ въ Брестъ, а Литовцы въ Парчевъ, король собралъ ихъ въ Ломазахъ, но совѣщанія кончились ничѣмъ и отложены были до слѣдующаго случая. Ломазы избраны были мѣстомъ для помянутаго сейма по причинѣ пограничнаго ихъ положенія съ Подлясіей [2]). Ломазское войтовство приносило доходу въ 1765 году съ арендъ корчемъ и др. статей — 80 зл.; гиберны — 20 злотыхъ.

И) Къ м. *Мальчу* относится подтвердительная привилегія короля Яна Казиміра, заключающая въ себѣ и подлинную — короля Владислава IV на магдебургскія права. Подлинная выдана была въ 1645 г. «въ огражденіе королевскихъ крестьянъ отъ угнетеній сосѣдней шляхты, позывавшей ихъ въ свои суды, и дѣлавшей имъ разныя обиды, отъ чего происходилъ ущербъ казнѣ рѣчи-посполитой и королевской.» На основаніи этой привилегіи мѣщане освобождались отъ подсудности гродскимъ и земскимъ судамъ и пріобрѣтали слѣдующія права:

---

1) Акт. Вил. Арх. Ком. стр. 245—252.

2) Baliński T. III, стр. 744—745..

3) Акт. Вил. Ар. Ком. Т. IV, стр. 579.

1) избирать изъ среды себя ежегодно въ первый понедѣльникъ новаго года 4-хъ кандидатовъ, одного въ бурмистры и 3-хъ въ райцы, и представлять ихъ на утвержденіе блуденскому старостѣ, или подстаростѣ; 2) въ судѣ своемъ войтовскомъ и бурмистрскомъ рѣшать всякія гражданскія и уголовныя дѣла и постановлять по нимъ приговоры, а также изыскивать мѣры къ улучшенію своего быта; 3) въ случаѣ обиды кому-либо отъ мѣстнаго уряда, обиженная сторона могла жаловаться войту, а въ отсутствіе его ландвойту, который вмѣстѣ съ лавниками долженствовалъ быть присяглый, и наконецъ—самому королю; 4) всѣ свои дѣла печатать своею же печатью (изображеніе св. Петра съ ключами) на зеленомъ воскѣ; 5) свободно и безпрепятственно курить вино, варить пиво и меды и шинковать ими по обычаю сосѣдняго м. Пружанъ съ платою однакоже чоповаго и др. податей, установленныхъ люстраціей, а равно и поземельнаго чинша за мѣстныя уволоки.

Для скорѣйшаго заселенія мѣстечка назначаются на вѣчныя времена еженедѣльные торги по четвергамъ и три ярмарки въ году: первая на *Петра и Павла*, вторая въ недѣлю *середопостную*; третья—на *Русскую* (въ подлинникѣ пропускъ); продолжительность послѣднихъ предоставляется усмотрѣнію мѣстнаго уряда. На торги могутъ пріѣзжать всякіе купцы, ремесленники и другіе люди (исключая находящихся подъ запрещеніемъ закона), «привозить сюда коней, воловъ, воскъ, сало и другіе товары» и заключать всякія коммерческія сдѣлки. Безопасность пріѣзжающихъ на торги и возвращающихся домой король беретъ на себя.

Лица постороннія могутъ судиться съ мѣщанами не иначе, какъ въ ихъ судѣ, но съ правомъ аппелляціи къ войту и королю [1]).

I) Къ м. *Песчаткѣ* относится подтвердительная привилегія короля Михаила на магдебургскія права. Первоначальная была дарована Сигизмундомъ Старымъ и подтверждена потомъ его преемникомъ—Сигизмундомъ Августомъ и Сигизмундомъ III-мъ.

Въ первоначальной привилегіи говорится: «отецъ нашъ приказавши садить мѣсто ку пожитку своему на р. Песчаткѣ», благоволилъ даровать поселенцамъ нѣкоторыя льготы, какъ то: полное увольненіе отъ всѣхъ податей и повинностей, на 12 л.; а по выходѣ ихъ обязалъ вносить въ королевскую казну: съ каждой уволоки по 16 грошей и по полчетверти овса мѣры берестейской, по куряти и по 10 яицъ; не имѣющимъ уволокъ—съ дыма по 6 грошей; а во время пріѣзда короля—тѣмъ и другимъ отбывать *стацію:* по полчетверти овса, по 20 гусей и куръ и по 2 камени лою. При этомъ король обѣщалъ даровать мѣстечку и магдебургскія права, по примѣру другихъ городовъ подляшскихъ и выдать особую привилегію, какъ только увеличится его народонаселеніе. Такъ какъ мѣщане песчатскіе давно уже высидѣли свою вольность и до сихъ поръ исполняли и теперь исполняютъ всѣ повинности, обозначенныя въ ревизорскихъ уставахъ, то мы господарь, для лѣпшого запоможенья ему размножитися и разширитися и для причины старосты берестейскаго Евстафія Воловича и даемъ имъ право нѣ-

2) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. III, стр. 340—342.

мецкое магдебургское. Въ силу этой привилегіи въ мѣстечкѣ учреждено было войтовство; первый войтъ назначенъ былъ королемъ. Войту, бурмистрамъ, райцамъ и лавникамъ предоставлено право судить всякія уголовныя дѣла и карать преступниковъ на горло; въ постановленія ихъ не должны вмѣшиваться, ни ломазскій, ни кіевскій дворы. Мѣстному уряду предоставлено было право взимать судныя пошлины и обращать ихъ въ свою пользу. Въ случаѣ обиды кому либо изъ подсудимыхъ, ему предоставлялось право аппеллировать къ брестскому двору. Всѣ мѣстныя дѣла должны печататься гербовою печатью, носившею на себѣ изображеніе человѣка съ крогульцемъ (ястребомъ).

Мѣстечку разрѣшено было имѣть свои воскобойни, ятки, солодовни, винокуренные заводы; дарованы были также вѣсы и мѣры; доходы съ нихъ, какъ и съ ремесленниковъ и перекупней должны были поступать въ пользу мѣстной казны, подчиненной контролю мѣстнаго старосты. Торговый день назначенъ былъ во вторникъ каждой недѣли.

Кромѣ этого мѣщанамъ даровано было право входить въ королевскія пущи и безплатно пользоваться строевымъ деревомъ на хозяйственныя постройки; не платить мостоваго мыта въ Ломозахъ и Кіевцѣ, а въ Брестѣ—по полгроша съ дыма и ѣздить въ какія угодно мельницы. Для выгоновъ и для дровъ къ мѣстечку присоединены два застѣнка,—одинъ дарованный королемъ подъ *Голочью*, а другой купленный мѣщанами у бояръ Горбовскихъ — подъ *Горбовымъ* и еще позволено рубить дрова въ застѣнкахъ *Ясенницѣ* и *Костентиновой Волѣ*. Мѣщане увольнялись также отъ всѣхъ работъ, толокъ, гвалтовъ, стражи, стацій, данинъ и дякла.

Повинности съ мѣщанъ и подати назначены были слѣдующія: чинить мосты, мостить свои улицы; съ пивоваренъ вносить въ королевскую казну, съ 4-хъ бочекъ мѣры берестейской—по 7 грошей; съ корчемъ капщизну, съ горѣлчаной—30 гр. съ медовой—60; покутныя корчмы должны были находиться подъ вѣдѣніемъ уряда; чиншу, съ уволоки—42 гр., съ прутовъ гуменныхъ по пѣнязю одному; съ морговъ пашныхъ, селидебныхъ, уличныхъ и закоулочныхъ по ревизорскому уставу; при чиншѣ съ уволоки бирчаго—1 грошъ, писчаго—2 пѣнязя съ дымовъ и морговъ—тоже по 1 пѣнязю. Съ коморниковъ, проживающихъ въ мѣстечкѣ, по 2 гроша.

Всѣ лица, которыя пожелали бы пріобрѣтать въ этомъ мѣстѣ лѣсные товары, должны закупать ихъ и продавать здѣсь же.

Жидамъ имѣть свои дома и уволоки въ Песчаткѣ было воспрещено; но если бы кто изъ нихъ пожелалъ имѣть ихъ, то таковые «долженствовали во всемъ держати зъ мѣстомъ и мѣщаны, будучи послушны ихъ права майдебурского» [1]).

Песчатское войтовство въ 1765 г. приносило доходу съ арендъ, корчемъ, пивоваренъ 120 зл.; кварты 130 злотыхъ [2]).

---

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 92—96.
2) Ibid. Т. IV, стр. 579.

К) Къ м. *Шерешеву* относится листъ короля Яна Казиміра № 194 (1661 г.), которымъ онъ освобождаетъ мѣщанъ на 4 года отъ всѣхъ податей: отъ мытъ, донативъ, чоповаго, шоссоваго, шеляжнаго, и др.; отъ подводъ гонцамъ на Москву и обратно и отъ войсковыхъ повинностей. Льготы эти дарованы были мѣстечку вслѣдствіе крайняго его разоренія во время русско-польскихъ войнъ. Въ м. Шерешевѣ было староство. Въ 1765 г. оно приносило доходу: съ арендъ, корчемъ и др. статей 32,0693; кварты 7,719 зл. [1]); а въ 1776—7602 зл. кварты и 4,000 гиберны [2]).

Кромѣ вышеупомянутыхъ городовъ и мѣстечекъ, считаемъ нелишнимъ привести здѣсь еще и другіе, перечень которыхъ встрѣчается въ актовой книгѣ брестскаго гродскаго суда за 1673—1676 гг. съ показаніемъ количества корчемъ и полученныхъ съ нихъ сборовъ шеляжнаго въ теченіи 4-хъ мѣсяцовъ. Актъ этотъ не напечатанъ; онъ находится на стр. 2073—2080.

1) Съ города Брестя за пиво, вина, меды и водку внесено	335 зл.
2) Съ г. Кобрина	100 «
3) Съ м. Вишницъ	80 «
4) Съ м. *Янова*	70 «
5) Съ м. *Войни*	40 «
6) Съ г. Каменца	80 «
7) Съ м. Песчатки	24 «
8) Съ м. Ломазъ	40 «
9) Съ м. *Чернавчицъ*	25 «
10) Съ м. *Володавы*	30 «
11) Съ м. *Словатичъ*	36 «
12) Съ м. *Городца*	25 «
13) Съ м. *Бѣлой*	33 «
14) Съ м. *Мелейчицъ*	32 «
15) Съ м. *Пружанъ*	35 зл. 27 гр.
16) Съ м. Шерешева	29 зл. 20 гр.
17) Съ м. *Сельца*	18 зл. 6 гр.
18) Съ м. *Березы*	20 зл. 7 гр.
19) Съ м. Мальча	5 зл. 25 гр.
20) Съ корчмы Комаровки	14 «
21) Съ корчмы Гонной	9 «
22) Съ Рожанки	4 «
23) Съ волости Опольской	16 зл. 20 гр
24) Съ села Хворостичей и покутныхъ ея корчемъ . .	6 зл.
25) Съ Рамонова	6 «
26) Съ Очковъ	3 «

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 579.
2) Baliński. T. III, стр. 765.

27) Съ Косичъ . . . . 3 зл.
28) Съ Волчина . . . . 15 «
29) Съ м. Кодня . . . . 25 «
30) Съ Кривой Вербы (жидъ арендаторъ) . . . . . 6 «
31) Съ Рожанки и Дубковъ . . . . 2 зл. 15 гр.
32) Съ Бѣльска (жидъ арендаторъ) . . . . . . 2 зл. 15 гр.
33) Съ м. Высокаго . . . . не показано.
34) Съ Расны . . . . тоже.
35) Съ Булкова . . . . тоже.
36) Съ Ваганова, Долбнева и Звадова и Ярбычъ . . тоже.

Изъ перечня этого видно, что въ брестскомъ воеводствѣ, кромѣ вышеприведенныхъ нами и сохранившихъ свои привилегіи городовъ и мѣстечекъ, было еще 11 магдебургскихъ мѣстъ, которыхъ привилегій не оказалось.

Видно также и то, что съ 36 мѣстъ, имѣвшихъ корчмы, въ $^1/_3$ года поступало питейныхъ сборовъ—1,107 зл. и 10 гр., а въ теченіи цѣлаго года приблизительно могло поступить около 3,322 злотыхъ; что въ 36 корчемныхъ мѣстахъ жидовъ-арендаторовъ показано только 2.

Интересно было бы сличить: сколько въ настоящее время числится корчемъ въ районѣ бывшаго брестскаго воеводства? сколько получается съ нихъ питейныхъ сборовъ? и есть ли хоть одинъ арендаторъ—шинкарь *не еврей?*

Изъ другихъ привилегій вниманія заслуживаетъ привилегія короля Михаила брестскимъ базиліанамъ (подъ № 250) на учрежденіе при церкви св. апостоловъ Петра и Павла братства *чулочниковъ* и *шапочниковъ,* выданная съ цѣлію распространенія уніи. Въ ней между прочимъ говорится, что братство это открывается по примѣру другихъ церковныхъ братствъ религіи греческой; что ему разрѣшается варить меды, но съ тѣмъ, чтобы весь воскъ шелъ на церковь.

VII.

Акты разнаго наименованія, какъ то: коммиссарскія опредѣленія по поводу спорныхъ поземельныхъ крестьянскихъ границъ, жалобы разныхъ лицъ на жолнеровъ и другихъ наѣздниковъ по поводу ихъ разбоевъ и грабительствъ и др.

Большинство напечатанныхъ подъ этими наименовіями актовъ, судя по заглавіямъ ихъ, слѣдовало бы отнести къ актамъ юридическимъ, которые должны составлять особый III-й отдѣлъ по программѣ для изданія актовъ Виленской Коммиссіи; но такъ какъ они, съ одной стороны, заключаютъ въ себѣ свѣдѣнія болѣе экономическія, нежели чисто юридическія, а съ другой—количество ихъ очень ограничено, чтобы изъ нихъ можно было составить особый отдѣлъ; то Коммисія и нашла болѣе удобнымъ напечать ихъ вмѣстѣ съ актами административными, тѣмъ болѣе, что свѣдѣнія въ нихъ заключающіяся могутъ до извѣстной степени служить дополненіемъ къ актамъ этого II-го отдѣла.

О нѣкоторыхъ изъ документовъ этого рода, какъ напр. о контрактѣ Воловича и Сапѣги съ королемъ Стефаномъ Баторіемъ, мы уже упоминали прежде; о другихъ, какъ напр. о реестрахъ разныхъ убытковъ, причиненныхъ жолнерами королевскимъ крестьянамъ, о коммиссарскихъ опредѣленіяхъ относительно крестьянскихъ повинностей и поземельныхъ надѣловъ, мы упомянемъ теперь въ связи съ другими извѣстіями, извлеченными изъ настоящаго же тома актовъ о крестьянахъ.

Королевскіе крестьяне въ административномъ отношеніи составляли волости и ключи, непосредственно подвѣдомственныя разнымъ державцамъ. Эти послѣдніе назначались или королями, или администраторами ихъ имѣній, смотря потому въ чьемъ непосредственномъ завѣдываніи находились земли.

Поземельные надѣлы и повинности съ крестьянъ назначались королевскими коммиссарами; тѣ и другіе вносились въ уставы и утверждались королями.

Размѣры тѣхъ и другихъ въ разныхъ мѣстностяхъ были различны, по по большей части велики. Нѣкоторыя села имѣли даже привилегіи.

Въ охранномъ напр. листѣ короля Михаила сѣнникскимъ крестьянамъ (№ 253, г. 1670) повинности ихъ исчислены въ слѣдующихъ размѣрахъ:

Крестьяне обязываются: съ каждой уволоки давать ежегодно по 8 рабочихъ,— двухъ пѣшихъ и шесть тяглыхъ; чиншу—по 8 зл. и 9 грошей, *по польскому* счету; овса по одному шанку или корцу мѣры *краковской,* и съ каждаго дыма по одной курицѣ; съ морговъ и застѣнковъ—платить по ревизорскимъ уставамъ; починять мосты и гребли (гати) на своихъ участкахъ, косить и расчищать луга; уплачивать также и всѣ подати, назначаемыя на сеймахъ.

При этомъ крестьянамъ разрѣшается вывозить для себя изъ королевскихъ лѣсовъ каждую недѣлю по два воза сухихъ дровъ (валежнику?) и имѣть на своихъ дворахъ сколько угодно пчелиныхъ ульевъ безъ всякаго препятствія со стороны чахецкаго двора[1])

Въ грамотѣ же того же самого короля (№ 264, г. 1671), подтверждающей коммиссарское постановленіе относительно поземельныхъ надѣловъ и повинностей крестьянъ воинскаго ключа, эти послѣднія исчислены въ гораздо большихъ размѣрахъ:

Въ селѣ *Руднѣ* тяглые крестьяне обязаны были платить: съ каждой уволоки—по 3 зл. 9 гр. и 6 пѣнязей; по бочкѣ ржи и по 2 овса (мѣры не показано); по 1 гусю, по 1 курицѣ, по 1 каплуну и по 10 яицъ.

Привилегированные крестьяне — Степановичи, вмѣсто всѣхъ повинностей, должны были платить съ каждой уволоки—по 7 зл. 15 гр.; съ чиншевыхъ уволокъ—по 8 зл. 6 гр. и 4 пѣнязя, и рожь, овесъ, куръ, гусей на равнѣ съ крестьянами тяглыми.

Въ этомъ же селѣ числилось при уволокахъ 300 морговъ. Изъ нихъ 44 находилось въ пользованіи у Степановичей, а остальные частію впустѣ, а частію у крестьянъ. Степановичи обязаны были платить: съ морга пахатнаго по 2 гр. и 4 пѣнязя; съ сѣнокоснаго по 3 гр. и 6 пѣнязей; 10 морговъ у нихъ

1) Ак. Вил. Ар. Ком. Т. IV, 90—91.

было безплатныхъ. Остальные морги прежде находились у крестьянъ и приносили огульнаго доходу 109 зл., а во время ревизіи каждый крестьянинъ платилъ только за свой участокъ, а всѣ вмѣстѣ—45 зл.

Кромѣ этихъ повинностей чиншевыхъ, должны были отбывать еще и слѣдующія повинности натуральныя: съ каждой уволоки ежегодно поставлять по 12 рабочихъ; отбывать три толоки и возить въ Бресть рожь; давать отдѣльно одну подводу на 20 миль и годичнаго сторожа въ тулупѣ, сопогахъ, съ топоромъ и мѣшкомъ; убирать съ дворовыхъ сѣнокосовъ сѣно и во время пребыванія эконома доставлять во дворъ же по одному возу дровъ въ недѣлю.

Въ другомъ селѣ тогоже ключа *Березовъ* съ нѣкоторыми измѣненіями. Съ тяглой напр. уволоки не по 3 зл. 9 гр. и 6 п., какъ въ Руднѣ, а 4 зл. 11 гр. и 2 п.; вмѣсто куръ, гусей, каплуновъ и яицъ вносить деньги—по 1 зл. и 10 гр.; съ чиншевой уволоки по 8 зл. 6 гр. и 2 пѣняза, а не 4 [1]).

Не смотря на довольно высокій уровень изложенныхъ въ этихъ документахъ крестьянскихъ повинностей, все таки положеніе королевскихъ крестьянъ, если не въ экономическомъ, та въ юридическомъ отношеніи было гораздо лучше, нежели съ имѣніяхъ помѣщичьихъ. Коммиссарскіе и ревизорскіе уставы ставили крестьянъ на почву законности и ограждали ихъ какъ отъ административнаго произвола державцевъ, такъ и посягательствъ на ихъ земли лицъ частныхъ. Подъ №№ 108, 208, 236, 238, 253, 265 и 266 находятся документы, свидѣтельствующіе о защитѣ ихъ королями отъ тѣхъ и другихъ насилій. Въ упоминальномъ напр. листѣ короля Яна Казиміра (№ 236) каменецкому подстаростѣ Стефану Зембоцкому говорится: «при содѣйствіи сановниковъ, находящихся при особѣ нашей, дошла до насъ жалоба нашихъ же каменецкихъ крестьянъ, что твоя вѣрность взимаешь съ нихъ чинши сверхъ установленныхъ по уставамъ, гоняешь на работу къ своему тестю и роднымъ въ ихъ собственные фольварки, заставляешь ихъ возить на пристани хлѣбъ, купленный для себя, чего они не обязаны дѣлать по своимъ уставамъ; но что еще преступнѣе—приказываешь ихъ бить и сажать въ колодки (gąsiory). Если это вѣрно, то такіе поступки твоей вѣрности не могутъ не возбуждать въ насъ негодованія и огорченій». [2]) Посему король предписываетъ ему воздержаться отъ такого *безправья* и на будущее время строго руководствоваться ревизорскими уставами. Въ такомъ же листѣ тогоже короля полковнику Тетерѣ говорится: «дошло до нашего свѣдѣнія, что въ кіевецкомъ ключѣ, находящемся въ администраціи твоей вѣрности, дѣлаются разныя обиды и насилія нашимъ крестьянамъ: ибо одни (шляхтичи?) завладѣваютъ осѣдлыми уволоками подъ видомъ пустыхъ и угнетаютъ крестьянъ, другіе же дѣлаютъ имъ насилія, грабятъ ихъ и оскорбляютъ; твоя же вѣрность не только не защищаешь ихъ, но ведешь себя такъ, какъ будто и

---

1) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 117—118.
2) Ibid. Т. IV, стр. 39.

знать ихъ не желаешь» [1]). Посему король предписываетъ Тетерѣ не только защищать крестьянъ отъ такихъ и подобныхъ обидъ на будущее время, но подвергнуть еще суду угнетателей и удовлетворить обиженныхъ.

Вполнѣ справедливое и естественное право — въ случаѣ обиды обращаться съ жалобой въ суды, котораго однакоже лишены были крестьяне помѣщичьи и которымъ пользовались крестьяне королевскіе, давало имъ то важное преимущества передъ первыми, что оставляло за ними до извѣстной степени правоспособность юридическихъ лицъ, опиравшихся на почву законности, и такимъ образомъ поддерживало въ нихъ сознаніе своего человѣческаго достоинства.

Обстоятельства эти и были по всей вѣроятности причиной того, что помѣщичьи крестьяне чаще переходили въ имѣнія экономическія, нежели на оборотъ. По крайней мѣрѣ другихъ причинъ мы не видимъ, особенно, если примемъ въ соображеніе, что въ экономическомъ отношеніи положеніе королевскихъ крестьянъ было гораздо хуже. При назначеніи податей, при переходахъ и стоянкахъ войскъ, помѣщики, ссылаясь на свои terrestria jura, не только старались оградить свои имѣнія отъ излишнихъ тяжестей и возложить ихъ на имѣнія королевскія, но привлекали еще послѣднія къ уплатѣ такихъ контрибуцій, которыя назначались на сеймикахъ частныхъ и вовсе къ нимъ не относились. О существованіи такихъ контрибуцій есть указанія въ королевскомъ листѣ администратору кобринской экономіи Котовичу (№ 266, листъ короля Михаила 1671 г.) и въ сеймиковыхъ постановленіяхъ. Въ особенности тяжелы были для королевскихъ крестьянъ жолнерскіе постои, всегда сопровождавшіеся неслыханными грабительствами и разореніями. Эти послѣднія заставляли въ свою очередь крестьянъ укрываться на время и въ имѣніяхъ помѣщичьихъ. Въ инструкціи 1670 г. (№ 249) указывается на такой фактъ укрывательства съ слѣдующими поясненіями: «послы потребуютъ, чтобы королевскіе крестьяне, перешедшіе въ имѣнія шляхетскія *или по причинѣ нашествія непріятелей* или *по причинѣ войсковыхъ отягощеній,* прожившіе въ нихъ 10 лѣтъ и *назадъ возвратившіеся въ имѣнія королевскія же,* немедленно были выданы обратно помѣщикамъ по той причинѣ, что они платили за нихъ подати de proprio» [2]).

Подъ №№ 173, 185, 218, 317, 318, 319 и др. находятся реестры убытковъ, причиненныхъ жолнерами крестьянамъ во время ихъ стоянокъ и наѣздовъ. Въ послѣднихъ трехъ реестрахъ исчислено убытковъ до 72,882 зл. При наѣздахъ жолнеры не только производили грабительства, но нерѣдко цѣлыя деревни превращали въ развалины.

Въ реестрѣ подъ № 319 деревня Сычи выражаетъ свои убытки въ такихъ словахъ:

«Разрушивши деревню Яковичи, они (жолнеры подканцлера в. кн. Литовскаго) пришли въ деревню Сычи и, остановившись въ самое рабочее время Іюня, поголовно поразгоняли всѣхъ людей и разграбили все, что только могли и чего

1) Ibid. T. III, стр. 372.
2) Ак. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 80.

даже *сосчитать нельзя:* въ полѣ потравили жатву, позабирали въ снопахъ, разорили огороды, захватили телятъ, поросятъ, откормленныхъ вепрей, куръ, гусей и остальныя хозяйскія достатки, по меньшей мѣрѣ на 1,000 зл...» [1]).

Изъ этихъ реестровъ можно извлечь еще и свѣденія о цѣнахъ, существовавшихъ тогда въ 1698 годахъ на хлѣбъ и другіе предметы. Цѣны эти, не смотря на близкое сосѣдство деревень, показаны въ одномъ и томъ же ключѣ нѣсколько отличныя. Бочка *ржи* на нашу мѣру—(полторы четверти, или 12 четвериковъ съ $^1/_3$), оцѣнена отъ 30 до 32 зл.; бочка *пшеницы* тоже до 32 зл.; бочка *гречихи* до 20 зл.; *шанокъ ржи*—(48 гарнцевъ) отъ 8 до $8^1/_2$ зл.; шанокъ ржаной муки или ржаныхъ крупъ до 9—10 зл.; шанокъ *ячменю* до 3 зл. и 10 грошей, а *бочка*—до 16—17 злотыхъ; шанокъ *гороху* до 10 зл.; *гарнецъ (=одному русскому гарнцу и $^9/_{10}$) ржаной муки* до 10 грошей; гарнецъ *соли* до 16 грош., сыръ господарскій, т. е. хозяйскій до 6 гр., курица молодая и старая—тоже; поросенокъ 18 гр.; рубаха 2 зл.; платокъ шейный—15 гр.; телѣга со всѣми принадлежностями—8 зл.

Вообще и королевскимъ и помѣщичьимъ крестьянамъ жилось очень плохо. Вслѣдствіе этого они нерѣдко бросали свои деревни и уходили куда глаза глядятъ. Такъ одни изъ нихъ частію поступали въ наймиты къ евреямъ, частію бродяжничали подъ общимъ названіемъ *людей люзныхъ;* другіе же уходили на Волынь, Подолію и вѣроятно далѣе въ Запорожье. Въ томъ и другомъ случаѣ они составляли сколько безпокойную, столько же и опасную силу. Въ запискахъ современника Августа II-го (Отвиновскаго) говорится: «было между прочимъ въ обычаяхъ литовскаго войска и то чрезвычайное злоупотребленіе, что товарищъ гусарскій, петигорскій или панцырный, укрывалъ у себя по нѣсколько человѣкъ *людей люзныхъ,* которымъ не паны платили, а они сами платили панамъ по талеру и болѣе на недѣлю; такимъ *люзнымъ людямъ* позволялось грабить кого угодно, выходя на *чаты* (т. е. на сторожевые пункты)» [2]).

Противъ тѣхъ и другихъ дворяне предпринимали разныя мѣры. Людей люзныхъ привлекали къ уплатѣ поголовныхъ податей, рекомендовали даже образовывать изъ нихъ пѣхоту и воспрещали имъ поступать на годичную службу къ евреямъ, а евреямъ укрывать ихъ у себя, подъ штрафомъ во 100 копъ литов. грошей [3]); бѣглыхъ—вытребывали назадъ у волынскихъ помѣщиковъ, подъ штрафомъ въ 1,000 злотыхъ съ лицъ не выдавшихъ [4]). По поводу тѣхъ и другихъ составлялись коммиссіи, писались и издавались конституціи; но результатовъ отъ этого не выходило никакихъ, доказательствомъ чему могутъ служить

1) Ibid. T. IV, стр. 271.

2) Pamiętniki do panowania Augusta II-go niewiadomego autora, podobno *Otwinowskiego.* Poznań, 1838 г., стр. 25. Въ запискахъ этихъ приводятся весьма любопытные факты изъ времени пребыванія въ рѣчи-посполитой Саксонцевъ.

3) Акт. Вил. Арх. Ком. Т. IV, стр. 56.

4) Ibid. T. IV, стр. 534; ibid. T. IV, № 402. Подъ этимъ № находится инструкція, въ которой брестское воеводство предлагаетъ рѣчи-посполитой слѣдующія мѣры:

Для пресѣченія зла, испытываемаго брестскимъ воеводствомъ отъ воеводства Волынскаго вслѣдствіе многочисленныхъ крестьянскихъ побѣговъ на Волынь, куда влечетъ крестьянъ сколько природное легкомысліе (płochość), столько же и увѣренность, что ихъ не выдадутъ, послы должны до-

постоянныя жалобы дворянъ по этимъ дѣламъ въ ихъ инструкціяхъ и требованія, чтобы возобновляемы были тѣ или другіе законы и конституціи вслѣдствіе ихъ неисполненія.

Сгрупированныя нами свѣдѣнія о крестьянахъ тѣмъ болѣе важны, что кромѣ ихъ, другихъ въ актахъ брестскаго гродскаго суда не имѣется; не имѣется потому что крестьяне въ это время были уже обезличены, слѣдовательно и писать объ нихъ было нечего. Чтобы пополнить этотъ весьма важный пробѣлъ въ историческихъ свѣдѣніяхъ о западно-русскомъ краѣ, Виленская Коммиссія почла необходимымъ извлечь изъ земскихъ книгъ Гродненскаго воеводства документы, относящіеся къ этому вопросу и издать ихъ въ видѣ дополненія къ напечатаннымъ уже сю актамъ этого же суда. Документы эти важны въ юридическомъ и бытовомъ отношеніи; по времени—они древнѣе другихъ такихъ же, встрѣчающихся въ актовыхъ книгахъ другихъ воеводствъ.

Подъ № 156. находится жалоба Аполлоніи Коптевой на Каспра Дембинскаго о разграбленіи ея имѣнія. Документъ этотъ важенъ въ экономическомъ отношеніи. Въ немъ очень подробно изложенъ инвентарь имѣнія помѣщика зажиточнаго, располагавшаго чрезвычайными ботатствами въ золотѣ, серебрѣ, драгоцѣнныхъ камняхъ, платьяхъ и убранствахъ, оружіи и хозяйственныхъ запасахъ. Такъ какъ документъ этотъ на языкѣ русскомъ, то приводить здѣсь эти подробности изъ него мы считаемъ излишнимъ.

Объ указѣ Петра Великаго Ржеускому на счетъ доставки провіанта россійскому войску слѣдуетъ замѣтить, что онъ весьма рѣзко отличается отъ польскихъ дѣловыхъ бумагъ, изобилующихъ непомѣрнымъ краснорѣчіемъ,—своею краткостію и опредѣленностію языка и содержанія.

Подъ № 410 находится перечень *староствъ, войтовствъ и державъ,* бывшихъ въ предѣлахъ брестскаго воеводства, съ показаніемъ количества получаемыхъ съ нихъ доходовъ; документъ этотъ относится къ 1765 году.

могаться у названнаго воеводства законнаго и братскаго удовлетворенія. А чтобы скорѣе и подешевле устроить это дѣло, брестское воеводство совѣтуетъ, между прочимъ, прибѣгнуть къ слѣдующимъ мѣрамъ:

а) Выбрать изъ среды депутатовъ на текущій сеймъ 6 человѣкъ, но только принадлежащихъ къ воеводствамъ незаинтересованнымъ въ этомъ дѣлѣ, и образовать изъ нихъ особую коммиссію съ правами ассесорскихъ судовъ.

б) Время и мѣсто для дѣйствій ея опредѣлить на сеймѣ, а порядокъ назначить—тотъ, который опредѣленъ на сей предметъ въ конституціи 1667 года, одобренной и самимъ воеводствомъ Волынскимъ.

в) Въ случаѣ непринятія реляціи въ одномъ судѣ, оная должна быть подана въ другой; но если бы и этотъ не принялъ ея, то должна быть подана въ судъ Брестскій.

г) Позывъ долженъ быть—четырехнедѣльный; крайній срокъ— безъ всякихъ отговорокъ, а декреты—по смыслу конституціи: или штрафъ въ 1,000 польскихъ злотыхъ, или выдача бѣглаго въ теченіи 4-хъ недѣль, или же присяга, что таковаго передъ позвомъ не было и гдѣ оный, не извѣстно.

д) Коммиссія пользуется содѣйствіемъ гродскихъ властей и противъ непокорныхъ назначаетъ наказанія, предусмотрѣнныя въ законѣ.

е) Во избѣжаніе уклончивости отъ суда со стороны лицъ обвиненныхъ, истдамъ предоставляется свободный выборъ forum'а.

Акты, относящіеся къ быту евреевъ, не могли войти въ настоящій томъ и будутъ напечатаны вмѣстѣ съ *актами юридическими* брестскаго воеводства въ слѣдующемъ томѣ *пятомъ.* Они уже изготовлены къ печати. Вмѣстѣ съ ними будутъ помѣщены и еврейскіе акты Гродненскаго гродскаго суда, частію потому что ихъ очень немного, а частію въ видахъ полноты свѣдѣній по этому предмету.

Ординація королевскихъ лѣсничествъ печатается и выйдетъ въ свѣтъ въ непродолжительномъ времени.

Къ печати приготовляются: *акты Гродненскаго гродскаго суда* и вновь извлеченные о крестьянахъ—*акты земскаго Гродненскаго суда.*

Приготовляется также къ печати и писцовая книга Пинскаго староства, составленная въ половинѣ XVI ст. Лавриномъ Войною. Она будетъ переведена на языкъ русскій.

Что касается до алфавитнаго указателя къ настоящему тому, то таково будетъ напечатанъ вмѣстѣ съ *пятымъ* томомъ актовъ брестскаго гродскаго суда—въ одной книгѣ ко всѣмъ вообще актамъ брестскимъ.

С. Шолковичъ.

АКТЫ ОТНОСЯЩІЕСЯ КЪ АДМИНИСТРАЦІИ ЗАПАДНАГО КРАЯ.

(ПРОДОЛЖЕНІЕ)

1665 г.

Изъ книги за 1665—1669 годы, стр. 103—105.

215. Универсалъ в. гетмана Павла Сапѣги, данный городу Кобриню.

Въ этомъ универсалѣ излагаются: бѣдственное состояніе г. Кобриня, доведеннаго до послѣдней степени убожества—какъ военными постоями, такъ и непріятельскими разореніями; желаніе короля спасти этотъ городъ отъ конечнаго разоренія; освобожденіе его отъ войсковыхъ повинностей и предостереженіе, чтобы никто не смѣлъ наносить ему вреда и обиды, подъ опасеніемъ подвергнуться самому строгому военному суду, изложенному на сей предметъ въ военныхъ артикулахъ, къ какому бы роду войскъ ни принадлежалъ виновный.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсеца Февраля деветнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казимеромъ Еленскимъ—хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Миколай Онихимовскій, универсалъ ясневельможного его милости пана воеводы Виленского, гетмана великого князства Литовского, о рѣчь въ немъ нижей менованую, на охрону мѣста его королевское милости Кобрыня и всей економіи тамочной служачій, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, который въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маетъ:

Paweł Jan Sapieha—woiewoda Wilenski, hetman wielki w. x. L. ichmościom panom pułkownikom, obersztérom, obersztérleytenantom, maiorom, rotmistrzom, kapitanom, porucznikom y wszystkiemu in genere woysku iego królew. mści w. x. L., tak ieznemu rycerstwu polskiego y cudzoziemskiego, starego y nowego zaciągu, po zaleceniu moich towarzyskich chęci. Jako to nie ieno sama consideratia ledwo nie funditus zniszczonego miasta iego królewskiey mości Kobrynia y wszystkiey oekonomiey do niego należącey, która tak przez nieprzyiaciela, iako nie mniey przez związek woyska w. x. L. y częste stanowiska y ustawiczne żołnierskie inkursye do ostatniey przywiedziona zostaie desolatiey; w czym że wyrazna wola y rozkazanie iego królewskiey mości mieć to chce po mnie, abym od dalszey oną zaszczycił zguby: tedy z władzy urzędu mego hetmanskiego, wydaiąc teraz uniwersał, mieć chcę y serio zakazuię, aby w pomienionym mieście Kobryniu y w całey oekonomiey żaden z woyskowych, ile się kto mieni być w zaciągu y służbie rzeczy-pospolitey, a pogotowiu różne, mimo Kobryń y oekonomią tameczną przechodzące chorągwie nie ważyli się stanowisk, pokarmów, noclegów odprawować; chlebów, ugod pieniężnych, prowiantów wyma-

gać, zabiegów czynić; podwód, grabieżów przeyściem przez trakt tameczny zabierać; ani innych iakichże kolwiek exactiy, pod srogą animadversią (abo na każdego nie minie) y karaniem w artykułach woyskowych opisanym,—które supra excessivos y temu uniwersałowi contravenientes, za doyściem skargi naymnieyszey, bez żadnego respectu na wszelakie excusatie, w sądzie moim extendowane będą. A ieżeli by należytego respectu ten móy uniwersał u każdego woyskowego nie miał; takowego, iako nieposłusznego y buntownika, pozwalam—brać, łapać, znosić y do sądu mego odsyłać.—Dan w Wysokim, dnia trzydziestego Januarii, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątego.

У того универсалу при печати притисненой, подписъ руки тыми словы: Paweł Sapieha—woiewoda Wilenski, hetman wielki w. x. L. Который же тотъ универсалъ, ку актикованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ принятъ и уписанъ.

1665 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 369—372.

216. Окружное письмо надворнаго коронного маршалка Яна Браницкаго.

Этотъ актъ относится къ извѣстному эпизоду въ исторіи Польши, до сихъ поръ еще вполнѣ неразъясненному историками, именно, къ мятежу, въ которомъ главное участіе принималъ великій коронный маршалокъ и польный гетманъ Юрій Любомирскій. Неудержимый въ своемъ высокомѣріи вельможа, озлобленный на королеву, поднялъ знамя мятежа (рокошу) противъ короля, и ставъ во главѣ враждебной королевскому двору шляхты и неудовлетвореннаго платою войска, подъ благовиднымъ предлогомъ защиты вольностей и свободы шляхетской противъ замысловъ короля, будто бы посягающаго на привилегіи шляхты, вступилъ въ жестокую битву съ королемъ и его партіей и подъ Монтвами вынудилъ силою оружія королевскій декретъ, удовлетворяющій его честолюбивымъ намѣреніямъ.—Юрій Любомирскій, сынъ Краковскаго воеводы Станислава и Софіи—княжны Острожской, родился въ 1616 году; вступилъ въ молодыхъ лѣтахъ въ государственную службу; участвовалъ въ сраженіяхъ съ Хмѣльницкимъ подъ Пилявцами, Зборовомъ, Берестечкомъ,—съ Шведами, Ракоціемъ и въ другихъ войнахъ. Въ 1650 году онъ былъ возведенъ въ достоинство великаго короннаго маршалка и польнаго гетмана. Когда Польшею овладѣлъ Шведскій король Карлъ Густавъ, Любомирскій непоколебимо стоялъ за короля Яна Казиміра; однакоже и тогда еще не оставлялъ своихъ честолюбивыхъ видовъ, стараясь склонить короля къ избранію для себя въ сообщники правленія и наслѣдники Седмиградскаго князя Ракоція, сродника Любомирскаго. Но послѣ поссорившись съ королевой, прочившей въ кандидаты французскаго принца, Любомирскій разорвалъ пріязнь съ королевскимъ дворомъ, и, имѣя въ виду свои личные расчеты, заявилъ себя защитникомъ шляхетской вольности и свободныхъ выборовъ короля и сталъ на сторонѣ оппозиціи. Королева Марія Гонзага, мстя Любомирскому, направила всѣ пружины женской интриги на погубленіе измѣнившаго ея планамъ приверженца. Любомирскій былъ позванъ предъ сеймъ на судъ, и, вслѣдствіе разныхъ козней и подкупленныхъ королевой свидѣтелей, онъ былъ лишенъ всѣхъ своихъ достоинствъ и осужденъ на смерть. Всѣ староственскія имѣнія, которыми онъ владѣлъ, розданы (въ 1664 и 1665 г.) другимъ лицамъ; Любомирскій, какъ изгнанникъ, бѣжалъ въ Силезію. Но поддерживая свои сношенія съ Нѣмецкимъ императоромъ и Прусскимъ курфирстомъ, и маскируя свои намѣренія, онъ нашелъ поддержку и сочувствіе у шляхты, которая на сеймѣ громко протестовала противъ рѣшенія сейма и требовала оправданія Любомирскаго. Самъже онъ, не унывая, заявилъ письменно, оправдываясь предъ обществомъ, желаніе помириться

съ королемъ. Между тѣмъ онъ вступилъ во главѣ сконфедерованной шляхты и наемныхъ войскъ въ предѣлы Польши, разбилъ королевскую партію подъ Частоховой, и затѣмъ, во второй разъ нанесши королю рѣшительное пораженіе подъ Монтвами, въ которомъ пало королевскаго войска около 4000 *), Любомирскій принудилъ его объявить себѣ амнистію и отказаться отъ поддержки французскаго электа. Король простилъ Любомирскаго, который между тѣмъ, въ ожиданіи формальнаго возстановленія своихъ потерянныхъ правъ, умеръ въ Вратславѣ въ 1667 году. Настоящій актъ относится къ тому времени, когда послѣ осужденія Любомирскаго, ему угрожала конфискація имѣній, но онъ еще надѣялся предотвратить грозу и помириться съ королемъ. Содержаніе акта слѣдующее: надворный коронный маршалокъ Янъ Браницкій, состоя въ сродствѣ съ Любомирскимъ, извиняется предъ чинами и дворянствомъ короннымъ и в. кн. Литовскаго, что онъ не имѣлъ никакого участія въ мятежѣ, поднятомъ противъ короля Любомирскимъ и его партіей и что онъ всегда былъ преданъ королю и рѣчи-посполитой. Любомирскій, собравъ въ Венгріи нѣсколько сотъ войска, съ намѣреніемъ вступить въ предѣлы Польши, выдалъ въ Любовнѣ въ Спижѣ (Любляу въ графствѣ Ципсъ) универсалъ ко всѣмъ господамъ обывателямъ, въ которомъ, извиняя свое вступленіе въ предѣлы Польши и называя Браницкаго своимъ братомъ, утверждаетъ, будто бы Браницкій, состоя въ согласіи съ нимъ, посылалъ нѣкоего Сладковскаго, съ приглашеніемъ Любомирскаго вступить въ Польшу, представляя, что будто бы король вовсе не будетъ тому противорѣчить. Браницкій въ своемъ циркулярномъ письмѣ утверждаетъ, что объ этомъ онъ никогда и не думалъ. Сладковскій былъ во время сейма у Браницкаго, сообщилъ ему кое-что о Любомирскомъ и его намѣреніяхъ, что Любомирскій препоручилъ Сладковскому навербовать для него въ Польшѣ нѣсколько сотъ человѣкъ. Затѣмъ, когда Любомирскій приблизился къ границѣ съ войскомъ, онъ требовалъ, чтобы Браницкій пріѣхалъ къ нему въ Венгрію съ прежнею довѣренностью, чтобы увѣриться въ его силахъ,—онъ просилъ его, чтобы Браницкій вступился за него предъ королемъ, увѣряя, что онъ все дѣлаетъ съ егоже согласія. Не подозрѣвая въ то время ничего худаго и вѣря клятвѣ Сладковскаго, Браницкій хотѣлъ было ходатайствовать у короля за Любомирскаго, надѣясь предотвратить угрожающую конфискацію его имѣній. Послѣ того Сладковскій, опять встрѣтившись съ Любомирскимъ въ лѣсу (въ Карпатахъ), послалъ письмо изъ Частоховой съ извѣщеніемъ, что у Любомирскаго 4000 войска, что онъ желаетъ просить прощенія у короля, и что онъ ведетъ солдатъ своихъ не на войну съ королемъ, а только для безопасности своей особы. Вотъ содержаніе письма Любомирскаго (говоритъ Браницкій), которое хранится у меня. Браницкій сознается, что Любомирскій просилъ у него совѣта, который давали ему нѣкоторые изъ его пріятелей, чтобы онъ повелъ свое войско на Украину, и, соединившись съ королевской арміей и воюя съ непріятелемъ отечества, искалъ милости и прощенія у короля; но что онъ совѣтовалъ Любомирскому отнестись въ этомъ дѣлѣ прямо къ королю и свѣдать у него—приметъ ли король его услугу? ибо въ противномъ случаѣ, вступая самовольно съ военными силами въ предѣлы государства, онъ будетъ поступать какъ бунтовщикъ, осужденный декретомъ рѣчи-посполитой. Не имѣя никакихъ порученій отъ короля, Браницкій не занимался болѣе этимъ дѣломъ и вовсе не знаетъ, какъ поступилъ Сладковскій, и опасаясь подпасть подозрѣнію въ связи съ врагами отечества, не имѣлъ болѣе никакихъ сношеній съ Любомирскимъ. Въ заключеніи своего окружнаго письма, Браницкій проситъ господъ согражданъ, чтобы они не вѣрили носящимся слухамъ, такъ какъ оные не больше, какъ хитро разставленныя сѣти людьми, посягающими на его честь и наводящими подозрѣніе на всегдашнюю его вѣрность королю.

*) Съ какимъ остервененіемъ дрались партіи, видно изъ словъ участвовавшаго въ этомъ сраженіи на сторонѣ короля Яна Собѣскаго, сражавшагося съ конфедератами, который пишетъ въ письмѣ къ своей супругѣ: «Больше всего погибло въ этомъ сраженіи отъ того, что конфедераты бѣжавшихъ въ болота королевскихъ солдатъ приглашали къ себѣ, давая имъ пардонъ и пароль, а затѣмъ, заведши за гору, рубили ихъ въ куски. Не только татары и козаки никогда не позволяли себѣ такого тиранства, но ни въ оной исторіи о самыхъ дикихъ народахъ не упоминается о такой жестокости. Послѣ сраженія не было ни одного человѣка, который бы не имѣлъ на себѣ до сорока ранъ; потому что конфедераты свирѣпствовали и надъ тѣлами мертвыхъ».

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсеца Мая двадцать шостого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казимеромъ Еленскимъ—хоружимъ и подстаростимъ

Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Андрей Кгролимонтъ, дворянинъ и покоевый вельможного его милости пана Яна Браницкого, маршалка надворного коронного, листъ вельможного его жъ милости пана маршалка, въ рѣчи нижей менованой, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Jaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmość panom senatorom y urzędnikom y wszytkim stanu rycerskiego, tak koronnym, iako y w. x. Lit. obywatelom, moim miłościwym panom y braci przy braterskim usług moich zaleceniu. Non praesumo nigdy tantum authoritatis in republica, aby mi się prywatnemu człekowi, w wiernym poddanstwie króla pana mego żyiącemu, zeiść miało otwartemi listami, albo uniwersałami compellere cives tey oyczyzny, y dla tegoż w pierwszych słowach moich s tym się declaruię, że nie za żaden uniwersał kartę te puszczam do oczu wielmożnych moich miłościwych panów y braci, ale za iedną, wcale mnie y na mnie włożoney, którą niżey wyrażę, obronę. Doszedł dnia dzisieyszego rąk moich uniwersał iego mości pana Lubomirskiego, przeszłego marszałka koronnego z Lubowni, pod datą ósmego Maia, do wszystkich ichmościow moich miłościwych panów obywatelów oyczyzny, w którym przy iustifikaciey weyścia swego w granicę iego królewskiey mości, y raczey mnie też acz bratem, bo tak iest, wspomina, nie braterską iednak na mnie imposturę kładzie, aby mię u maiestatu iego królewskiey mości y całey rzeczy-pospolitey, przez tak gęste rozesłane uniwersały reum complicitatis exquisitae uczynił, kiedy to twierdzi, żem iegomości pana Sładkowskiego słał do iego mości, zapraszaiąc do oyczyzny y opowiadaiąc iego królewskiey mości na to zezwolenie y dalszey łaski skuteczney nadzieię; co że w myśli moiey nie powstało, przychodzi miłościwym moim panom y braci rzecz samą donieść: Pan Sładkowski, bywaiąc u mnie w seym y z wielą rzeczy otworzywszy mi się poufanych sobie od pana Lubomirskiego, mianowicie, że tego po nim potrzebował, aby był kilkaset człeka na niego w Polszcze zaciągnął; po rozerwanym iuż ostatnim seymie, kiedy owe nowiny gęsto latały, że się pan Lubomirski zbliża z woyskiem ku granicy, ofiarował mi się z tym, iechać do niego, y, sub specie veteris confidentiae, tak intentie iego dalsze wyrozumieć, iako y w siłach przeyrzeć się, prosząc mię tylko, abym go chciał protegere u iego królewskiey mości, ieżeli by sobie kto chciał po nim ratione complicitatis kaduk uprosić. Wiem że na ten czas każdemu należało wiedzieć o podeyrzanych, z tey przyczyny, że z woyskami wniść chciano, zamysłach, ponieważ to, iako powiadał, ea intentione uczynił, aby był o wszytkim króla iego mości przeze mnie ostrzegł. Nie rozradzałem mu tey drogi y fidem iego, bo mi się zdał na ten czas, iako y przysięgał, optime wszytko agere, podjołem się iego u królewskiey mości pana promovere y zatrzymać, kto kolwiek by chciał z tey okazyey na substantią iego nastąpić. Jakoż iezdził tam, y w lesie dogoniwszy pana marszałka przeszłego, powracaiąc pisał do mnie z Częstochowey to tylko, że ma ludzi cztery tysiące, iako mu się w ten czas zdało, y że na Lubownią prosto idzie, y żeby rad króla iego mości przeprosił, gdyby wiedział sposób iaki, gdyż y tych ludzi nie na woynę, ale pro securitate osoby swoiey prowadzi. Te są formalia listu iego, który dotąd chowam. Prawda, że się mnie pytał, co mi się zda consilium iego mości pana sędziego Krakowskiego, iego mości pana Xięskiego, burgrabiego

Krakowskiego, iego mości pana Pękosławskiego y inszych przyiacioł pana marszałka przeszłego, żeby z woyskami temi, które zaciągnął, szedł prosto na Ukrainę do woyska koronnego, y tam, z nim pracował, dosługuiąc się łaski iego królewskiey mości y rzeczy-pospolitey respectu, alem ia mu na to tak odpowiedział—niech pisze do króla iegomości, żebrząc pańskiego miłosierdzia, y spyta się: ieżeli hac via benemerendi z ludźmi temi pozwoli mu iego królewska mość o łaskę swoią starać się? bo ieżeli bez pozwolenia wnidzie, będzie miał iego królewska mość ius aggredi go, iako comdemnatum decretem rzeczy-pospolitey swywolnie wdzieraiącego się w państwo iego królewskiey mości, y executią z niego pewnie uczynić rozkaże. Jako się tam sprawił pan Sładkowski, ia tego nie wiem, atoli o sobie tę genuinam daię sprawę, to y twierdzę, żem nad to nic więcey z panem Sładkowskim nie mówił: bo co mi było potym wdawać się w prywatne, iakie od króla iego mości declaratie, kiedym żadney nie miał? wszak iego królewska mość publice całey rzeczy-pospolitey, przez usta wielkiego pieczętarza swego declarować raczył. Wielkie dosić beneficium y otuchę dalszey łaski swey, za przyczyną ich mości panów senatorów y woiewodztw niektórych, by to było wdzięcznie przyięto, żadnegom tedy zlecenia w tym od iego królewskiey mości pana m. m. nie miał; tylkom to iego królewskiey mości opowiedział, że tam na szpiegi iechał pan Sładkowski. Y panu Sładkowskiemu też nic do odpowiedzenia, tam gdzie iechał nie zleciłem, bo to; cokolwiek mówił, mówiłem per discursum z nim nie na to, abym miał przez niego w czym z panem Lubomirskim conferre, pamiętaiąc na ostrość praw y paenarum na takowych ściągaiące się, którzy sobie z ludźmi sub onere podobnych secretów leżącemi, correspondecyi pozwalaią. Przeto, abyście ichmość panowie wiary temu dawać nie chcieli, pokornie proszę,—bo to są tylko chytro zastawione sidła na cnotę y wierność moię, z którey mam nadzieię w panu Bogu, torem antenatorum meorum idąc, ku panu y oyczyznie nigdy się nie pośliznę. Łasce się za tym braterskiey ichmcściów panów z powolnością usług moich oddaię. Dan w zamku Nowosondeckim, dnia iedynastego Maia, tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątego roku.

У того рескрипту подпись руки тыми словы: Ichmość panów brat y sługa powolny Jan Branicki, marszałek. Который жъ то рескриптъ, черезъ особу верху мененую ку актикованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1665 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 402.

217. Присяга королевскихъ крестьянъ въ дѣйствителности причиненныхъ имъ разореній и убытковъ татарскою ротою, подъ командою Абрамовича и Ассановича.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсеца Іюня пятого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казимеромъ Еленскимъ — хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто подданный его королевской

милости лѣсництва Бѣловѣзского, на-име Богданъ Мелешевичъ, съ села Бабей Горы, Касперъ Миколаевичъ, съ села Тихое Воли, Якубъ Томиленя, съ села Ровбецка, юраментъ выконали, въ тые слова писаный:

Ja Bohdan Mieleszewicz, ze wsi Babiey Góry, leśnictwa Białowieżskiego, woytowstwa Fałożskiego y ławnicy tych wsi, przysięgamy Panu Bogu wszechmogącemu w Tróycy świętey iedynemu na tem: iż chorągwie Tatarskie, to iest pana Abramowicza y imści pana Assanowicza, rotmistrza j. k. mści, szkody w tych wsiach wyż mianowanych, na regestrze pomienionych, nie małe poczynili rożnemi czasy; naczem iako sprawiedliwie przysięgamy, tak nam Panie Boże dopomoż; a ieśli nie sprawiedliwie, Boże nas ubiy.

Который же тотъ юраментъ выконаный есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ вписанъ.

1665 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 395—402.

218. Реестръ разнымъ убыткамъ, причиненнымъ польскими войсками въ селахъ лѣсництва Бѣловѣжскаго.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсеца Іюня пятого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казимеромъ Еленскимъ—хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Никодимъ Сузинъ—подстаростій Сухопольскій, реестръ починеныхъ шкодъ отъ пановъ жовнеровъ въ лѣсництвѣ Бѣловѣзкимъ, у селахъ нижей выражоныхъ, ку актыкованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Regestr poczynionych szkod w leśnictwie Białowiezkim od chorągwie iego mości pana Abramowicza, rotmistrza jego królewskiey mości, która stała stanowiskiem u Szoroycach, w roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątym, spod którey chorągwie tatarskiey różnego towarzystwa czeladź, a osobliwie y samego pana Starynskiego, komendanta teyże chorągwie, pokilkakroć naiazdy czyniła, czeladź y poddanych po wsiach rabowała.

Naprzód we wsi Niemerzy: Gwałtownie naiachawszy, swirnie, komory poodbiiawszy, nie tylko zboża, ale y fanty brali: u Parfiena Czeberaki wzięto: gryki szanków siedm, po trzy złote szanek, uczyni—złotych dwadzieścia y ieden; żyta iarego beczek dwie, także miary Szereszewskiey, po pułczwarta złotego, czyni—złotych dwadziescia y ośm; ciele spod krowy—złotych cztery; fantow, co było pobrano—na złotych piętnaście. Hawry Kijczkało—wzięto: żyta szanków trzy, miary Szereszewskiey—złotych półdwunasta; gryki dwa szanki—złotych sześć; owsa pułbeczki—trzy złote y groszy dziesięć; grochu, bobu y szocewice pułtora szanka—złotych sześć; sadło wielkie wieprzowe s podrobami od wieprza—złotych cztyry; siekir wielkich dwie—złotych dwa. Iwan Naumowicz, wzieła czeladź u niego: z obory woła—złotych dwadzieścia; świnia pro-

śną—złotych sześć; ciele odkupił, dał pół talara; pszenice siemienia y rożnego zboża pół beczki—złotych sześć; chusty białe, przędze pobrano—na złotych dziesiątek; dzieże s ciastem po szanku mąki—złotych pułczwarta. Kasper Mikołaiewicz—wzięto: rożnego zboża z swirna y gumna beczek trzy—na złotych trzydzieści y połtora; fantów pobrano—chust różnych y płótna—na złotych cztyry. U Matwicia Sienowca: rożnego zboża z swirna kilka szanków—na złotych dwanaście. U Bohdana Kowalczuka wzięto: żyta trzy szanki—złotych dziesięć y groszy piętnaście; owsa pół beczki—złotych trzy, groszy dziesięć; chusty, siekiry, świdry pobrano. Sawka Meleszewicz: wieprzów karmnych dwóch—złotych trzydzieści; rożnego zboża, jako żyta, krup, gryki, grochu etc. szanków pięć—złotych piętnaście; różne fanty pobrano z komory odzieży białogłowskiey, bóty, kożuchy, także soli lodowatey kilka garcy, wszystkiego—na złotych dwanaście pobrano. Sawka Tymoszewicz: wieprzów trzech zabito w pół karmnych—złotych dwadzieścia y cztyry; owsa dwanaście szanków Szereszewskiey miary, po piędziesiąt groszy, czyni—złotych dwadzieścia; żyta szanków dwanaście po pułczwarta złotego—czterdzieści złotych y dwa; szocewicy szanków dwa—złotych ośm; ięczmienia, gryki, grochu kilka szanków—na złotych dwanaście; koszul y fantów białogłowskich, odbiwszy zamek u bodni, wzięto—na złotych dziesiątek; czapek dwie lisich—złotych sześć; naczynia żelaznego różnego wzięto—za złotych trzy. U Stephana Bryczyka wzięto: żyta szanków trzy, pszenice ćwierci trzy—złotych trzynaście y groszy piętnaście; gryki szanek—złotych trzy; siermięgę nową—złotych pięć. U Jakowa Łysnewicza wzięto: żyta, gryki y rożnego zboża kilka szanków z świrna, odbiwszy zamek, bóty nowe, siekir dwie, świdrów dwa, motykę, sierzpów pięć, soli kilka garcy lodowatey y chusty białego płótna pobrano, kładzie szkody—na złotych dwadzieścia; u tegoż iałowice—za złotych piętnaście. U Bogdana Mieleszewia: odbito komorę, pobrano zboże z odzieżą białogłowską y męzką, naczynie rożne żelazne pobrano, wszystkiey szkody ma—na złotych dwanaście. U Panasa Skibczyka rożnego zboża wzięto: ośm szanków — złotych dwadzieścia y cztyry; chusty białogłowskie, siekiery, świdry pobrano.

Taż chorągiew Tatarska pana Abramowicza zrabowała dwie wsi: Halany y Klene, naiachawszy kilkadziesiąt czeladzi, komory, świernie odbiwszy, zboża co było, fantów, chust, siekir, świdrów, sierzpów, co było u chłopów, gwałtem pobrali, samego siana wzięli do trzechset wozów; przez co u chłopów bydło pozdychało z głodu, ani respectowali nato, że ubodzy ludzie z lesnictwa Białowieżskiego dwa kroć zimowy chleb musieli wydawać na półk iego mości pana starosty ieneralnego xięstwa Żmuidzkiego. Taż chorągiew zrabowała wieś Borki; u Szymona Zdanowicza: żyta y pszenice wzieli półsiódma szanka—za złotych siedmnaście. U Tarasowicza wzieli rożnego zboża piętnaście szanków—złotych czterdzieście y pięć y owcę kotną—złotych trzy. U Jarosza wzięto: dwa szanki zboża—złotych sześć. Wieś Radeckie zrabowała ta chorągiew, rożnego zboża wzieli szanków dwadzieścia—złotych sześćdziesiąt; wieprzy karmnych czterech, oprocz świniey dwornych y prosiąt co byli—złotych trzydzieści.

При которомъ реестру и другій реестръ починеныхъ шкодъ черезъ хоруговъ Татарскую пана Асановича, ротмистра его королевское милости, въ тые слова писаный:

Reiestr szkod, poczynionych od chorągwie Tatarskiey pana Asanowicza, rotmistrza króla iegomości, który s chorągwią stanowisko w Nowym Dworze maiąc, przeszedszy przez Podlasie, powróciwszy aż ku Pinsku y nazad obróciwszy się z chorągwią ku Kobryniu, do włości Kamienieckiey przyszedszy, a potem do lesnictwa Białowieskiego nawróciwszy, w kilku wsiach noclegi odprawił z wielką szkodą y zniszczeniem ludzi ubogich.

Pierwszy nocleg w Czornakach z wielkim uciążeniem ubogich ludzi odprawił. U Hołubkowicza towarzysz stał, iałowicę kazał zabić, która stała—złotych dwadzieścia; piwa kupił garcy trzydzieści y pięć, czyni—półczwarta złotego; świni dwie zabito—złotych ośm; syrów dziewięć do woza—złoty y groszy sześć; masła pół garnca—groszy ośmnaście; oprocz tego mu dawał ieść y pić y co potrzeba u Maruszki, oprocz co na obrok, dawał owsa dla koni; na wyieznym, odbiwszy czeladź świren, wzięli do wozu owsa szanków trzy—złotych pięć; na mięso dał pół talara; piwa kupił za pół talara; gotowych pieniędzy dał trzy złote. U Demiana Cekalika, odbiwszy świren, czeladź wzieli: mąki beczkę—złotych cztyrnaście; siermięgę nową—złotych sześć; na piwo dał—groszy osiemnaście; na mięso—groszy dwadzieścia; wziął krup garcy pięć—złoty ieden; gryki ćwierć, chleba bochenów do woza cztery—złoty ieden. U Parchocia sam pan rotmistrz stał, któremu wydał: na piwo—złotych trzy; za mięso dał—złotych dwa; kąpia dał y słoniny dostatek do kuchni; dla czeladzi także masła, syra, krup, iarzyny—co potrzeba, prosiąt troie, owsa dla koni—co potrzeba, a zosobna do wozu wzięto szanków dwa—złotych trzy y groszy dziesięć; ięczmienia szanek—złotych trzy; syrów do wozu dał kilka, a pieniędzy półtalara gotowych. Iwaszkowicz dał: pół szanka owsu do woza; piwa kupił garncy ośm—dwadzieścia groszy y cztyry złoty pieniędzy, dał do woza bochenów chleba wielkich, po szanku pieczywa—złotych trzy; znowu dał—groszy sześć. Misko Haiewicz ieść dawał co potrzeba; wzieli do wozu: owsu szanków dwa—złotych trzy y groszy dziesięć; gotowych pieniędzy dał—złotych trzy. U wdowy Hanny wzięto: iałowicę, y zabiła czeladź, za którą dała dwadzieścia złotych gotowych pieniędzy; dano—groszy piętnaście. U Łukasza Byłowczyka: ieść y pić dawał co potrzeba; wzieli do wozu: mąki szanków trzy—złotych dziesięć y groszy piętnaście; gotowych pieniędzy dał—złotych trzy. Mackiewicz, ubogi człowiek, dał gotowych pieniędzy—groszy dwadzieścia pięć. Wdowa mieszczanka ieść, pić dawała, co potrzeba, y owsa dla koni; zosobna gotowych pieniędzy dać musiała—złotych dwa, y płótna sztukę wzieła czeladź—złoty ieden; z osobna owsu do woza musiała kupić szanek—za groszy piędziesiąt. Taż chorągiew, ruszywszy się z Czornaków y wziąwszy na podwody z dziesiątek par wołów, za mil dwanaście musieli prowadzić, aż do stanowiska—do Nowego Dworu, te zboża, mąki, leguminę, co u nich pobrali, które woły wniwecz zmorzyły, na stanowisku niemi robili, aż we dwie niedzieli do domu powrócili nazad, odprawuiąc za puszczą drugi nocleg w Robycku. Olexiewicz ieść, pić piwo, gorzałkę dawał—na złotych sześć kosztuie; a do wozu wzięli: półtora szanka zboża—złotych półpiąta. Pilip Buszko,—co potrzeba było do iedzenia: mięsa, słoniny, masła, syra, piwa y gorzałki kupował—za złotych pięć; do woza wzięli: żyta y krup szanek—złotych cztery. U Michała Dobuszynca kazał towarzysz zabić iałowicę—złotych ośmnaście; piwa, gorzałki kupił—

za złotych dwa; żyta do wozu szanek— złotych półczwarta; masła, syra, krup nie rachuie. Jakub Brytwa gotowemi pieniędzami dał—złotych półtrzecia; owsu, żyta, gryki do wozu wzięli—szanków trzy—złotych półośma; oprócz tego ieść, pić dla samych dawał y dla koni obrok, co go kosztuie—na złotych sześć. Mikołay Mancewicz—ieść, co potrzeba, dawał; owsa dla koni, piwa y gorzałki kupił—za złotych dwa; a gotowych pieniędzy dał towarzyszowi—półtrzecia złotego. Bogdan Przystuła—ieść, co potrzeba, dawał, y dla koni obrok, piwa y gorzałki—za pół talara kupił; zosobna do wozu wzięli, a za podwodę dał towarzyszowi—półtrzecia złotego. Semen Łukszyc — piwo y gorzałkę kupował; ieść, y koniom obrok dawał; iałowicę zarzneli—za złotych piętnaście. Andrzey Łukszyc—ieść dawał; piwa y gorzałki kupił—za parę złotych; za podwodę musiał dać—złotych trzy; do wozu wzieli owsa szanek—groszy piędziesiąt. Andrzey Żedyk—piwa, gorzałki kupił—za pół talara, y ieść dawał; a pieniędzy gotowych za podwodę—półtrzecia złotego; do woza wziął ten towarzysz żyta szanek, gryki pół szanka, uczyni—złotych pięć. Andrzey Kucewicz—ieść y pić dawał; koniom—obrok; za podwodę dał pieniędzy—złotych ieden, y ćwierć do wozu grochu. Panas Kowal—na piwo, gorzałkę y iedzenie wydał—złotych trzy; za podwodę gotowych pieniędzy dał— półtrzecia złotego. Semen Honczar, oprócz tego co karmił, dał gotowych pieniędzy—dwa złote. Waśko—Korzeniow zięć, ieść, pić, co potrzeba, dawał y obrok dla koni; zosobna gotowych pieniędzy—półtrzecia złotego; płótna pięć łokci wzięli, czyni—złoty; ięczmienia do woza pół szanka—pół talera. Ihnat Tereszko—piwa, gorzałki kupił—za złotych dwa masła, syra, słoniny, kiełbas, kaszę y, co potrzeba do iedzenia, dostatek dawał y owsu dla koni; zosobna musiał dać pieniędzy gotowych—złotych trzy samemu towarzyszowi; owsa do wozu szanków sześć, uczyni—złotych dziesięć; iałowicę dobrą zarznęli—za złotych ośmnaście. Filip Puzik—ieść, co potrzeba, dawał; piwa y gorzałki kupował; a z osobna musiał dać gotowych pieniędzy towarzyszowi—złotych pięć za podwodę. Semen Rokalczuk—ieść dawał, y owsa na obrok, co potrzeba; piwo kupował; za podwodę musiał dać—złotych trzy. Roman Markiewicz wydał: na strażę, na piwo, gorzałkę y obrok—złotych sześć. Daniło Kowal—traktował samych y konie; a gotowizny dał towarzyszowi— półczwarta złotego. Hrehor Kniżka— piwa, gorzałki kupił—za złotych dwa; masła, syra, słoniny, kaszę, co potrzeba, do iedzenia dawał; owsa pułtora szanka, kładzie—na złotych sześć; u tegoż—woła we trzech leciech kazał zarznąć towarzysz, za którego dawano— złotych ośmnaście. Olexiey Bobaczenicz— do iedzenia mięsa, masła, syra, kaszę, iarzyn, co potrzeba, dawał; piwa, gorzałki za pół talara kupił; a do woza zosobna wzieli gwałtem z komory półtora szanka żyta—złotych pięć; owsa półtora szanka do wozu—złotych półtrzecia; a płótna łokci pięć—złoty ieden; gotowych pieniędzy za podwodę— groszy piętnaście. Oleksiey Kusznierz— ieść, pić dawał; gotowych pieniędzy musiał dać—złotych sześć, y pół szanka owsa—dwadzieścia y pięć groszy. Parchwin Ławryszewicz — do iedzenia dawał, co dom miał; obrok dla koni; piwa, gorzałki kupował; zarzneli mu owcę kotną y dwoie iagniąt wyrzucili—złotych cztyry. Hawryło Dobuszenicz—kosztuie iego złotych pięć, co wydał. Ostap Nucewicz—dawał gotowych pieniędzy— złotych trzy; piwa y gorzałki kupił za pół talera; masła, syra, kaszę, co potrzeba, dał; obrok dla koni dawał; za-

rznięto owcę kotną u niego—za złotych cztery; do woza wzięto owsa szanek y gryki szanek — złotych cztery, groszy dwadzieścia. Mikołay Mordaszewicz — ieść y pić dawał—co potrzeba; a zosobna musiał dać za podwodę--pół talara y owsa do wozu szanek—groszy piędziesiąt. Matfiey Piekaczewicz—do iedzenia dawał mięsa, masła, syra, krup, iarzyn, co potrzeba, owsa na obrok; piwa, gorzałki kupował —na złotych sześć; rachuie z osobna: samemu towarzyszowi musiał dać pieniędzy gotowych — złotych pięć; płótna łokci dziesięć—złotych dwa; żyta szanek do wozu ieden—złotych półczwarta; a zosobna czeladnikowi za podwodę— złoty ieden. Iwan Baranowicz dał gotowych pieniędzy towarzyszowi—złotych pięć y płótna cienkiego łokci dziewięć — złotych dwa; a przy tym ieść dawał, co miał w domu. Iwan Orzeszkow — piwa, gorzałki kupił—za złotych dwa; iałowicę zarznęli—za złotych piętnaście; owsa wzięli do wozu półtora szanka—złotych półtrzecia; czeladnikowi za podwodę dał groszy dziesięć; ten że rotmistrz wzioł z przyległey wioski z Przykolesia—złotych trzydzieście.

У того реестру подписъ руки тыми словы: Nikodym Suzin, ręką swą. Который же тотъ реестръ, за поданьемъ черезъ особу верху менованую, ку актикованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ тогожъ дня.

1665 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 543—556.

219. Постановленіе дворянъ всѣхъ воеводствъ в. кн. Литовскаго на Гродненской конвокаціи.

Послѣ прерванныхъ двухъ сеймовъ король Янъ Казиміръ назначаетъ конвокацію депутатовъ изъ всѣхъ воеводствъ и повѣтовъ великаго княжества Литовскаго въ г. Гроднѣ. Цѣль этой конвокаціи — чтобы дворянство само обдумало средства къ поправленію своего быта послѣ разоренія страны непріятелями. На конвокаціи постановлено: 1) Назначить на уплату наемнымъ войскамъ подать—двадцать подымныхъ, также экстраординарныя подати, таможенныя пошлины и подвышенное мыто, пошлины на соль и проч. 2) Стараться прежде всего объ уплатѣ долга короля и выкупѣ Шавельской экономіи. 3) Вознаградить заслуги Виленскаго воеводы и польнаго гетмана Смоленскаго, уплативъ ему нѣсколько сотъ тысячъ, частію изъ податей, частію изъ казны. 4) Назначить десять тысячъ злотыхъ на раненыхъ. 5) Утвердить условія соляной пошлины, заключенныя съ подскарбіемъ. 6) Мелкая монета, которая, вопреки универсаламъ короля, не вездѣ равно принимается, должна быть уравнена, чтобы одинаково могла ходить какъ въ Литвѣ, такъ и въ Коронѣ. 7) Подтвердить контрактъ на арендное содержаніе монетнаго двора, который передается отъ Боратыни Горну. 8) Учредить судъ въ Вильнѣ, по образцу скарбоваго трибунала, въ который, подъ предсѣдательствомъ подскарбія, члены должны быть назначены королемъ изъ сената, а депутаты должны быть избраны изъ воеводствъ и повѣтовъ на реляцiйныхъ сеймахъ. Судъ этотъ долженъ рѣшать всѣ дѣла о сборѣ податей и недоимокъ; ему же поставляется въ обязанность собрать два подымныя для коммиссаровъ. Далѣе слѣдуютъ заявленія отъ воеводствъ и повѣтовъ на счетъ взноса двадцати двухъ подымныхъ, именно, воеводства Виленскаго, Троцкаго, Брестскаго, Новогородскаго, княжества, Жмуд-

скаго. Земля Инфляндская изъявила свое согласіе на внесеніе 22-хъ подымныхъ; но воеводства—Смоленское, Полоцкое, Мстиславское, Витебское, и повѣты—Мозырскій, Рѣчицкій—отказались отъ взноса этихъ податей, по причинѣ военнаго положенія и крайняго ихъ разоренія.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесять пятого, мѣсяца Августа семого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Іеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ — хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто ихъ милости: его милость панъ Казимеръ Подгайскій—писаръ декретовый великого князства Литовского и его милость панъ Александеръ зъ Райска Райскій,—послове воеводства Берестейского, екстрактъ съ книгъ кгродскихъ Городенскихъ вписанья въ немъ инструкціи, въ рѣчи нижей менованой, перъ облятамъ ку актыкованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писаный:

Выписъ съ книгъ справъ кгродскихъ повѣту Городенского.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсеца Іюля двадцать первого дня.

На врадѣ кгродскомъ Городенскомъ, передо мною Андреемъ Котовичемъ—писаромъ великого князства Литовского, старостою Городенскимъ, городничимъ и деревничимъ Виленскимъ, ясневельможный его милость панъ Криштофъ на Баштахъ Завиша—маршалокъ великого князства Литовского, вельможный его милость панъ Янъ Антоній Храповицкій—подкоморій Смоленскій, маршалокъ кола посольского, по сконченью конвокаціи, черезъ ясневельможныхъ ихъ милостей пановъ сенаторовъ и вельможныхъ ихъ милостей пановъ пословъ зъ воеводствъ, земель и повѣтовъ великого князства Литовского, за волею его королевское милости пана нашого милостивого до Городна згромажоныхъ, одправованое, тое постановенье конвокаціи и съ подписами своими и съ подписами ясневельможныхъ ихъ милости пановъ пословъ, ку активованью до книгъ кгродскихъ Городенскихъ справъ подали, которую, я староста—принявши, велѣлъ есми до книгъ уписать; а уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

Convocatia Grodzienska w roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątym, dnia trzeciego Iulii odprawowana.

My rady duchowne, świeckie, dygnitarze, posłowie, rycerstwo z woiewodstw, ziem y powiatów w. x-twa L-go.—Luhośmy życzyli, aby iego królewska mość, pan nasz miłościwy, consuetis seymom remediis chciał tantis od nieprzyiaciela Moskiewskiego inflictis w. x. Litewskiego vulneribus paterne mederi; żeiednak ieden po drugim immediate seym inaudito exemplo iest rozerwany,—bono magis exemplo przez tych convocacii, quam concesso iuri inhaerendo, złożyć nam iego królewska mość, pan nasz miłościwy, convocatią raczył w Grodnie, abyśmy, zostaiąc in faucibus nieprzyiaciela, sami o sobie radzili y te przedsięwzieli media, które sama extorquet necessitas. Podziękowawszy tedy iego królewskiey mości, panu naszemu miłościwemu, że nas z oycowskiego nie wypuszczaiąc starania, ab extremis (lubo extraordinariis usitatis iednak w w. x. Lit. mediis) wyrwać pragnie naufragiis y pożądaney zgóry restituere tranquilitati, tak wiele razy z ostatniey toni periclitantem wydzwignowszy patriam, tyle oycowskiey opatrzności zostawuie dokumenta, ile victricibus nobilitata trofeis liczemy loca,—my tedy senatorowie y rycerstwo woiewodstw y powiatów w. x. Litewskiego, non praeiudicando seymowi, o starego prędkie złożenie, prae-

missis iednak solenitatibus iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, pokornie prosimy, takowe czynim postanowienie, in praesentia iaśnie wielmożnego imci pana Alexandra Sielskiego, kasztelana Gnieznienskiego, zesłanego na tę convocatią od iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, posłow, nic sacrosanctis w. x. Lit. z Koroną polską uniy vinculis non praeiudicando.

Naprzód, maiąc w borgowey służbie niepłatne woyska, a nie mogąc onych in hosticum ruszyć s consistencyi, pozwalamy podymnych dwadzieścia, według ostatnich abiurat, a dwie na ich mość panów kommisarzów do Moskwy; inne wszystkie extraordinariyne podatki, iako: cło, myto nowopodwyższone, także cło nowe solne—auctio subsidiorum, czopowe in duplo generalne, po woiewodztwach y powiatach w. x. Litewskiego na lat dwie, immeditate po sobie idących, pozwalamy y w administratią skarbowi oddaiemy,—który, iako w naylepszey te wszystkie podatki maiąc dispositii y aręduiąc plac offerentibus, na samą szczegulnie zapłatę woysku, za assignatiami iaśnie wielmożnego imci pana woiewody Wilenskiego, hetmana w. x. L-go obracać będzie y z onych, na przyszłym da Bóg seymie, liczbę uczyni.

Te zaś pozwolone podymne dwiema ratami do skarbu wydać mamy: pierwsza rata—na święty Michał; druga—na święty Marcin; pierwszą ratą—dwanaście podymnych, drugą—dziesięć, poborcowie do skarbu wnieść powinni. Czopowe ieneralne w wielkim x. Litewskim a prima Augusti ma się zaczynać; także y wszystkie inne cła y myta od tegoż terminu zaczynać się maią. A podatki uchwalone, tak z dóbr iego królewskiey mości ekonomicznych, dożywotnych y szlacheckich maią być wydawane, także y z duchownych.

Znamy się dobrze, iż vitas et fortunas nostras debemus iego królewskiey mości, panu naszemu miłościwemu, który wzaiem utramque to dla conservacii w. x. Litewskiego nieraz na szanc lubricae fortunae odważył; zaczym vigore constitutiey anni millesimi sexcentesimi saxagesimi primi, ratione census od oekonomiey Szawelskiey, życzemy, aby prima cura z skarbu była exsolvendi winny dług iego królewskiey mości, panu naszemu miłościwemu (nim na zupełnieysze siły zbierze się xięstwo Litewskie) okupienia oekonomiey Szawelskiey podatków; tedy extraordynarynych—czterdzieście tysięcy, z mennice Hornowey w. x. Litewskiego—sześćdziesiąt tysięcy wypłacić skarbowi.

Wysokie merita iaśnie wielmożnego imści pana woiewody Wilenskiego, hetmana wielkiego w. x. Litewskiego, głęboko w sercach y pamięciach naszych są radicata: pamiętamy bowiem, iako cadentem xięstwa Litewskiego orbem od ostatniey podźwignął ruiny, prodigus zdrowia y wszystkich fortun swoich, które ochoczo nie szczupłą effudit ręką; zaczym, aby to pozostałym długu y już seymem assecurowanym był certus iego mość pan woiewoda Wilenski, powszechną naszą upewniamy zgodę, nie wątpiąc, że iego królewska mość, pan nasz miłościwy, iako supremus meritorum censor w panskim swoim będzie miał iego król. mość respekcie. A że świeżo odważonych y liquidowanych na komissiey Wilenskiey kosztów iego mości per angustas res x-twa Litewskiego protunc ex integro wypłacić nie możemy; tedy sto tysięcy z skarbu wielkiego xięstwa Litewskiego in delate oddaiego królewska mość.

Jaśnie wielmożnego iego mości pana woiewody Smolenskiego, hetmana polnego w. x. L., in campo Martio świeże y dawnieysze horowania urgent gratam recordationem pectorum civium, restitutam xięstwa Litewskiego rem y ab extrema zatrzymaną pernitie martia for-

titudine y pierwszym szczęśliwie obięciem buławy tribuimus auspiciis, który nie tylko domowe szczęśliwie extinxit incendium, ale y tak wielką nieprzyiaciela z małą ludzi garścią obiectu pectoris sui memorabili et posteritati exemplo zatamował inundatią: za co lubo nie wątpiemy, że baczny iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, gwoli respectu; iednak ad rationem skazanych kosztów (których liquidatią do przyszłego odkładamy seymu) trzydzieście tysięcy skarbowi w. x. Litewskiego in primordiis urzędu swego exhaustum publicis expensis zastawszy aerarium, żadnego przez całe dwie lecie, ex quo publiczne podatki przed tym przez wielebnego w Bogu xiędza Jerzego Białozora, biskupa Wilenskiego, iako skarbu vacante na onczas subselio administratora, zaarędowane, które prętko potym, ledwo fructificowawszy, cunei recesserunt—nie mało na potrzebę rzeczy-pospolitey y woienne—tak de propio, iako też credituiąc y dłużąc się, spendować musiał; recenter także teraz woysku w służbie nowey czwierci wkraczaiącemu, maiąc sobie per decretum commissionale iniunctum, sto tysięcy porożnie pożyczywszy ad rationem służby pomienioney y woysku insuper y fantami—za złotych dwadzieścia półczwarta tysiąca wydał; tedy tę summę sta tysięcy dwadzieścia y półczwarta tysiąca s podymnego pierwszey raty na wypłacenie zaciągnionego creditu ma sobie wybrać. Expensa zaś inne z mennicy wybić onemu pozwalamy, których iednak liquidacyą na seymie, da Bóg przyszłym, uczynić będzie powinien.

Ten z dusze dobrze sporządzoney rzeczy-pospolitey bywał respekt, aby na woynach skaleczeni y dla ciężkich szwanków do dalszey woyny inhabiles swoie odnosiły ukątentowanie; eodem y my ducti respectu do wydaney od iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, na siedm tysięcy assignacyi—trzy tysiąca przyłączamy, aby zupełne dziesięć tysięcy złotych skarb wielkiego x. L-go pokaleczonym wypłacił.

Cło nowosolne w. x. L-go tym że ichmościom, którzy w roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątym nowy zawarli kontrakt, trzymali na dwie lecie, arędować pozwoliliśmy—za dwa kroć sto tysięcy złotych, które cztyrma ratami do skarbu wnosić maią, według kontractu z iegomość panem podskarbim w. x. L-go zawartego, na który we wszystkich punctach całe się referuiemy. Jeśli by iednak woyna na morzu dłużey trwać miała, albo iakowe znaczne domowe impedimenta nastąpiły; tedy słuszną defalkacią ichmościom uczynić submituiemy się.

Widząc wielke, mimo wydane iego królewskiey mości uniwersały, zbrakowania starych y Ryskich szelągów, in populo zamieszanie, przez co żadna lubo namówiona zgodnym woiewodztw y powiatów consensem nie może woysku stanąć zapłata: ponieważ iego król. mości, pana naszego miłościwego, ani skarbowe uniwersały iure monetaria non observantur powszechną tey konwocacyi declaruiemy zgodą, że tak stare, iako y Ryskie, Pruskie szelągi (oprócz samych Wołoskich) bez wszelkiego braku wszędzie y od wszystkich maią być brane y te podatki uchwalone tąż monetą do skarbu w. x. L-go od poborców y arędarzów ceł wniesione y skarbu maią być wydane y od żołnierzów brane sub poenis w uniwersale i. k. m. expressis, prosząc i. k. m., pana naszego miłościwego, aby y w Koronie uniformiter ex vi unionis taż moneta była brana.

Ponieważ z niektórych woiewodztw iest to nam delatum, że ex cineribus uchwalonych domów nowe eriguntur colonie, które podatki w. x. L-go mogą augere; za czym, nobis inquisitio, którzy anni quinquagesimi primi abiurat nie

mieli, pozwalamy one w grodach czynić na pierwszych roczkach septembrowych, które maią być po woiewodztwach y powiatach sądzone.

Chorągiew husarska i. k. mości, pana naszego miłościwego, iako exemplum dała fidei ku panu w tym, gdy ad nexum militarem nie interesowała się currentium in nexu czwierci wypłacenia; upewniamy tym bardziey, gdy osobliwa iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, chorągwi husarskiey zaszła assecuratia; do tegoż należą chorągwie wszystkie in praesidio będące, które ex aevo in opere belli zostawały, przez wszytek czas innixi ductiiey ich mość woyskowey, aby w tych że zasługach swych upewnieni byli, assecuruiemy *).

Zaczym nil aequius, iedno żeby substantia imci y wszystkich kreditorów iego dla przysługi rzeczy-pospolitey w tych ścisłych czasach ochotnie łożona, iako naylepiey była obwarowana, którego kontract do żadney nie podlega wątpliwości, aby iednak securius imć pan Baratyniy zostawał satisfaccyi swoiey, przez wybicie sam sobie należących, uprasza iego król. mość, aby nowym reskryptem kontract iego assecurare raczył; który na przyszłym seymie, żeby per constitutionem był aprobowany, wszelkiego przy powadze iego królewskiey mości przykładać będziemy starania. A że ten że i. w. pan Baratiniy kontractu dalszego mennicznego benevole ustąpił i. w. panu Hornowi, s którym ichmość panowie komisarze nowy zawarli kontract, który po większey części do zapłaty woyska y wypłacenia innych długów rzeczypospolitey należy; tey że iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, submittimus, y żeby eadem securitate, iako iego mość pana Baratyniego, perscriptum króla iego mości był obwarowany. Y upraszamy kupcy w wielkim xięstwie Litewskim od summ, według constitucyi tysiąc sześćset sześćdziesiąt, którą maią dawne do skarbu summy naznaczone wyiąwszy miast tych Wilna y Grodna, które libertacyą constitutią anni millesimi sexentesimi sexagesimi primi sobie służącą, do pewnych lat miały, in usu iednak ich być nie mogły *).

Żydzi w. x. Litewskiego, wydawszy podymne na tenczas uchwalone—insuper pogłównego, ośm tysięcy zapłacić maią y zupełną summę do skarbu wnieść; po wydaniu tego pogłównego do żadnych exacciy innych nie będą należeć. A te pogłówne za assecuracią od skarbu dane według podanego regestru od starszych żydów Brzeskich, Grodzienskich, Pinskich maią być wydawane.

Podymne zaś według ostatnich abiurat. Pogłówne na Tatarów w. x. L-go wkładamy trzy tysiące złotych, który dwiema ratami do skarbu wnieść będą powinni. Tych że Tatarów lustracią do woiewodztw y powiatów odsyłamy, pozwalaiąc na seymikach relacyinych obrać sobie lustratorów ratione podymnego, excepto pod szlachtą będących. Ciż Tatarowie od summ maią quinque per centum do skarbu wnosić; plebei od summ na arędach y zastawach dóbr ziemskich quinque per centum maią do skarbu oddawać.

Libertaciami, którym iuż według konstituciey wyszedł termin, więcey zaszczycać się miasta nie maią, chiba te, które in usu tych libertacyi swoich nie były (iest to miasto Wilno y Grodno, które in usu tych libertacyi nie były); miasto Dzisna ze wszystkiemi obywatelami, którzy tam zostaią y ciężary wszystkie ponoszą, postradawszy dóbr swoich,—ponieważ odważnie przeciwko nieprzyiacielowi stawało y teraz iest in hostico; od wszystkich—tak podymnego, cła solnego, czopo-

*) Пропускъ въ подлинникѣ.

*) Пропускъ въ подлинникѣ.

wego y od summ kupieckich ma być wolne, także od myta nowo-podwyszonego wolnemi maią zostawać.

Wielmożny imć pan Władysław Mikołay Judicki, kasztelan Nowogrodzki, kawaler maltanski, ienerał artyleryi w. x. L-go za dziesięć tysięcy złotych amunicią woienną sporządził, na to tylko cztyry tysiące z skarbu wzioł; aby to residuum sześć tysięcy skarb w. x. L-go wypłacił, zlecamy.

Aby te wszystkie in genere uchwalone podatki na terminach wcześnie do skarbu wniesiono z dawnieyszemi podatkami y od retentorów wyciągnione były, postanawiamy na to sądy adinstar trybunałów skarbowych, na które według dawnego zwyczaiu przy iaśnie wielmożnym imci panu Heronimie Kryszpinie Kierszenszteynie, podskarbim w. x. L-go, iego królewska mość, pan nasz miłościwy, z senatu ich mościów panów senatorów naznaczyć będzie raczył; a deputatów z woiewodztwa y powiatów na seymikach relacyinych po iednemu, którym skarb ex senatorio, iako y ex equestri ordini, naznaczonym y obranym, żadnego solaryum, sub refusione de suo, dawać nie będzie. Zaś sądów mieysce—miasto iego królewskiey mości Wilno, y czas- dzień dziewiąty Decembris, w roku teraznieyszym tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątym naznaczamy. Który trybunał więcey nad niedziel trzy trwać nie ma. Na którym to trybunale wszyscy retentorowie podymnych, pogłownych, ceł, czopowych, osobliwie czopowego, sine consensu reipublicae, anni millesimi sexentesimi sexagesimi tertii arędowanego, kwart simplici, nomine donativi y donaty w kupieckich, pogłównych żydowskich y tatarskich y innych wszystkich retentorów, przy kim by się iakie kolwiek podatki do skarbu należące zatrzymane być pokazały, nemine excepto, samych lubo sukcesorów ich; także grody poborców, dworzan— sądzić y od nich zatrzymane y nie wydane podatki y wszelkie contrybucie wyciągać y onych vigore constitucyi, o trybunałach skarbowych postanowionych, sądzić maią. Tamże iego mość pan Wincenty Orda, casztelan Żmudzki, z minnice Oliwskiey przez pana Horna, za dozorem ichmościów wybieraney*) successorami w Bogu zeszłego iego mości xiędza biskupa Wilenskiego sprawić się ma, osobliwie z dawnych retent pięciu kroć sta tysięcy złotych y z innych dawnieyszych, y wyciągnionych—pan sam y z dworzanami swemi stanąć y skutecznie usprawiedliwić sub poenis, in volumine legum sancitis, powinien będzie. W czym wszystkie constytucye o trybunałach skarbowych, osobliwie anni millesimi sexcentesimi sexagesimi primi na seymie postanowione, reassumuiemy y tym sądom teraznieyszym, aby służyły, postanawiamy.

Tamże do sprawy wielmożnego imci pana kasztelana Żmudzkiego deputaci woyskowi, którzy przy dworzanach na executią militarem wieżdżali, adesse y deducere, wiele gdzie wyciągneli, maią; którzy iednak tak z poborców grodów y retentorów quity główne maią, ci do tego sądu pociągani być nie powinni; a żeby tym wcześniey wszyscy retentorowie y poborcowie wiedzieli, delata w każdym woiewodztwie y powiecie po parafiach publikowana być ma.

Podymnych dwoie na ich mościach panach comisarzach, na teraznieyszey convocatiey uchwalonych, iegomość pan podskarbi w. x. L-go nie ma ni na co ynszego wydawać, ani obracać za żadnemi assignatiami, ieno na ichmość panów commisarzów, od rzeczy-pospolitey naznaczonych, którzy będą in opere tractatów z Moskwą; equaliter wszystką summę między ichmość podzieliwszy, wypłacić, uważaiąc, iakoby omieszkania do ziachania pro termino na tę functią nie było; a retenta, in

*) Summy.

quantum by iakie były, s tego dwóyga podymnego tymże ichmość panom commisarzom należeć będą. Co wszystko in ratihabitionem przyszłego seymu communi consensu postanowiwszy, do approbacyi odsyłamy, pokornie prosząc, aby to protunc, lubo od prawa pospolitego devium sancitum nostrum regio assensu utwierdziwszy, takowym in futurum ziazdom y consultatiom lege publica obviare raczył. Po którey zgodzie naszey woiewodztwa y powiaty takie declaratie podali:

Declaratie woiewodztw y powiatow:

Woiewodztwo Wilenskie, lubo iest bardzo zdezolowane, iednak upatruiąc nagłą potrzebę rzeczy-pospolitey, declaruie dwadzieścia dwoie podymnych prowentis, extraordynaryine wszystkie w ieneralnym postanowieniu convocationis wyrażone pozwala, praecavendo sobie salvam coaequationem na przyszłym seymie ratione czopowego, post expirationem termini wybieranego. Ta iednak coaequatio nie do tych, które teraz na convocacyi są uchwalone, ale do przyszłych, które będą na seymie postanowione, ma extendi podatków; seymik relacyiny w Wilnie dnia iedynastego Augusti. Powiat Oszmianski zgadza się z woiewodstwem Wilenskim, salva eadem strony czopowego coaequatione; seymik dnia cztyrnastego Augusti w Oszmianie. Powiat Lidzki zgadza się z woiewodztwem Wilenskim, salva coaequatione czopowego; seymik dnia czwartego Augusti w Lidzie. Powiat Wiłkomierski, praecavendo sobie wprzód względem szesnastu podymnych, ieszcze za urzędu sławney pamięci imć pana Gonsiewskiego, podskarbiego, wielkiego hetmana polnego w. x. Lit., coaequatione na seymie przyszłym; teraz na też podatki, iako y woiewodztwo Wilenskie, pozwala, salva coaequatione czopowego; seymik w Wiłkomirzu. dnia szóstego Augusti. Powiat Brasławski, iako pograniczny, zruinowany y wszystkim excursiom nieprzyiacielskim podległy, mediatem dwudziestu dwóyga podymnych, salvis abiuratis wydać declaruie, na extraordinaryine proventa wszystkie pozwala; seymik w Bracławlu dnia trzynastego Augusti.

Woiewodztwo Trockie we wszystkiem zgadza się z woiewodztwem Wilenskim; seymik w Trokach dnia trzynastego Augusti. Powiat Grodzienski zgadza się z górnieyszymi woiewodztwy ratione podatków; a że miasto Grodno y inne miasteczka w powiecie Grodzienskim czopowe do niektórych osób prywatnych wydało, a to do skarbu nie weszło: zaczym salvam actionem tym, którzy wydali,—do tych, przy których to czopowe zostało, w trybunale skarbowym zachowuie; iakoby dwa razy iednego nie płacili podatku. Seymik w Grodnie dnia (. . . . .) Augusti. Powiat Kowienski na też wszystkie podatki pozwala, iako woiewodztwo Trockie; seymik dnia siódmego Augusti. Powiat Upitski także z woiewodztwem Trockim y z powiatami iego zgadza się salva coaequatione szesnastu podymnych; seymik w Poniewieżu, dnia trzynastego Augusti.

Xięstwo Żmuydzkie podymnych dwadzieścia dwoie y wszystkie extraordinaryine proventus declaruie salua coaequatione szesnastu podymnych y seymik w Rossienach, dnia trzynastego Augusti.

Woiewodztwo Smolenskie żadnych ob hostilitatem nie może declarować podatków; proventy iednak extraordinaryine declaruie; seymik w Grodnie dnia dziesiątego Augusti. Powiat Starodubowski,—tak, iako woiewodztwo Smolenskie declaruie się; seymik w Wilnie dnia dziesiątego Augusti.

Woiewodztwo Połockie na żadne podatki ob hostilitatem nie pozwala; seymik dnia dwudziestego Augusti w Miedziole.

Woiewodztwo Nowogródzkie declaruie dwadzieścia dwoie podymnych y proventy extraordinariyne wszystkie; seymik w Nowogrodku dnia trzeciego Augusti. Powiat Słonimski zgadza się z woiewodztwem Nowogrodzkim, salva coaequatione czopowego; seymik w Słonimie dnia Augusti. Powiat Wołkowyski także in toto, iako powiat Słonimski, exclusa iednak hostilitate; seymik w Wołkowysku ultima Iulii.

Woiewodztwo Witepskie, funditus przez nieprzyiaciela zniszczone y teraz in hostico zostaiące, żadnych podatków wydać nie może; seymik w Borysowie, dnia trzynastego Augusti. Tamże y insze seymiki, durante hostilitate, odprawować ma. Powiat Orszański, także, iako woiewodztwo Witepskie; seymik tamże w Borysowie, dnia dwunastego Augusti.

Woiewodztwo Brzeskie, lubo przez różnych nieprzyiaciół y rozmaite domowe incommoda bardzo zdesolowane y teraz w ustawicznych, iako pograniczne, zostaie od Polesia y od Kozaków niebezpieczenstwach, iednak wygadzaiąc tak nagłey rzeczy-pospolitey potrzebie, non discrepando a communi wyzszych woiewodztw sensu, zgadza się ratione extraordynaryinych podatków z woiewodztwy górnieyszemi, exclusa iednak omni hostilitate; seymik relacyiny w Brześciu, dnia siódmego Augusti. Powiat Pinski na też wszystkie podatki pozwala, salva coaequatione czopowego et exclusa hostilttate; seymik w Pinsku, dnia trzynastego Augusti.

Woiewodztwo Mścisławskie ob hostilitatem nie deklaruie żadnych podatków; seymik w Krzyczewie, dnia ośmnastego Augusti.

Woiewodztwo Minskie, podymnych dwadzieścia dwoie, proventus extraordynariyne wszystkie declaruie, exclusa hostilitate et salva coaequatione czopowego; seymik w Minsku, dnia siódmego Augusti. Powiat Mozyrski nie declaruie żadnych podatków ob hostilitatem; seymik w Lachowiczach, dnia trzeciego Augusta. Powiat Rzeczycki także nie declaruie żadnych ob hostilitatem podatków.

Ziemia Inflanska—do powszechney zgody.

У тое конвокаціи подписъ рукъ тыми словы: Alexander Sapieha, biskup Żmuydzki salvis iuribus unionis; Kazimierz Pac, biskup Smolenski, salvis iuribus unionis korony z w. x. Lit.; Paweł Sapieha, woiewoda Wilenski, hetman wielki w. x. Lit.; Krzysztoph Zawisza, marszałek wielki w. x. Lit., oraz y director koła Senatorskiego convocatiey Grodzienskiey; Mikołay Stephan Pac, woiewoda Trocki, salvis iuribus unionis korony z w. x. Lit.; Jerzy Hlebowicz, ieneralny xięstwa Żmudzkiego starosta, salvis iuribus unionis korony z w. x. Lit.; Michał Pac, woiewoda Smolenski, hetman polny w. x. Lit. salvis iuribus unionis z w. x. Lit.; Alexander Naruszewicz, podkanclerzy w. x. Lit., salvis iuribus unionis korony z w. x. Lit.; Ian Karol Kopeć, woiewoda Połocki, salvis iuribus unionis korony z w. x. Lit.; Alexander Sielski, kasztelan Gnieznienski, poseł iego królewskiey mości na konwokacyą, salvis iuribus unionis; Hieronim Kryszpin Kierszenszteyn, podskarbi wielki w. x. Lit.; Mikołay Władysław Judycki, kawaler maltanski, kasztelan Nowogrodzki, artilleryi w. x. Lit. ienerał; Malcher Stanisław Sawicki, kasztelan Brzeski; Jan Antoni Chrapowicki, podkomorzy woiewodztwa Smolenskiego, marszałek posłów ziemskich na convocatiey; Michał Leo Drucki So-

kolinski, marszałek Orszański, poseł woiewodztwa Wileoskiego; Jerzy-Łukasz Ihnatowicz, poseł woiewodztwa Wilenskiego; Troian Strawinski, podsędek y poseł powiatu Oszmianskiego; Andrzey Odlamski Poczobut, pisarz ziemski, poseł powiatu Oszmianskiego; Kazimierz Sapieha, podskarbi nadworny w. x. Lit., poseł powiatu Lidzkiego; Kazimierz-Teophil Kuncewicz, woyski y poseł powiatu Lidzkiego, sekretarz i. k. mości; Stanisław z Braskoszyna Zienowicz, podkomorzy y poseł powiatu Wiłkomirskiego, leśniczy Wilkiski; Jerzy Kimbar, czesznik y poseł powiatu Bracławskiego; Stanisław Kazimierz Chmielnicki, poseł powiatu Bracławskiego; Marcian z Kościelska Oginski, stolnik w. x. Lit., poseł woiewodztwa Trockiego; Mikołay Franciszek Rosochacki, sędzia ziemski y poseł woiewodztwa Trockiego, deputat do pisania tego postanowienia; Jan Kazimierz Kierdey, chorąży y poseł powiatu Grodzienskiego, Przewalski, starosta; Kostanty Alexandrowicz, sędzia ziemski y poseł powiatu Grodzienskiego; Jan Alexander Ihnatowicz, stolnik y poseł powiatu Kowienskiego; Samyel Turłay, sędzia grodzki y poseł powiatu Kowienskiego; Hrehory Podbereski, rachmistrz w. x. Lit., poseł powiatu Upitskiego; Wołminski Michał Kazimierz Żegrza, podsędek Upitski; Michał Eustachi Stankewicz, ciwun Eyragolski, poseł xięstwa Żmudzkiego; Cyprian Paweł Brzostowski, referendarz y pisarz w. x. Lit., poseł z woiewodztwa Smolenskiego; Hieronim Władysław Sołtan, podkomorzy y poseł powiatu Starodubowskiego; Malcher Gabryel Mielvid, pisarz ziemski Starodubowski; Albrycht z Ciechanowca Ciechanowiecki, obozny w. x. Lit., starosta Opeski, poseł woiewodztwa Połockiego; Michał Obuchowicz, podkomorzy Nowogrodzki, poseł tegoż woiewodztwa; Jan Kiersnowski, sędzia ziemski Nowogrodzki, starosta Diwinski, poseł tegoż woiewodztwa; Benedykt Sapieha, podstoli w. x. Lit., poseł powiatu Słonimskiego; Władysław Jerzy Chałedzki, strażnik w. x. Lit., poseł powiatu Słonimskiego; Stanisław Władysław Tryzna, sędzia ziemski y poseł powiatu Wołkowyskiego; Alexander Woyna, woyski Witepski, poseł woiewodztwa Witepskiego; Samuel Woyna, stolnik Witepski, poseł woiewodztwa Witepskiego; Hieronim Komar, podsędek y poseł powiatu Orszanskiego; Kazimierz Puchalski, pisarz dekretowy w. x. Lit., poseł woiewodztwa Brzesckiego; Alexander z Rayska Rayski, poseł woiewodztwa Brzeskiego; Stanisław Ciechanowicz, łowczy Smolenski, poseł powiatu Pinskiego; Władysław Ioachim Orda, podczaszy Orszanski, poseł powiatu Pinskiego; Włodzimierz Dadzibog Kaminski, chorąży y poseł woiewodztwa Mścisławskiego. Samuel Izydor Suchodolski, stolnik y poseł woiewodztwa Mścisławskiego; Stephan Cedrowski, woiewodztwa Minskiego poseł; Krzysztoph Haraburda, poseł woiewodztwa Minskiego; Kazimierz Kruniewicz, woyski y poseł Mozyrski; Samuel Przybora, podstarości sądowy y poseł Mozyrski; Zygmont Służka, chorąży w. x. Lit., starosta y poseł powiatu Rzeczyckiego.

Которая тая конвокація, за поданьемъ оное до актъ черезъ ясневельможныхъ ихъ милости пановъ сенаторовъ и ихъ милостей пановъ пословъ великого князства Литовского, есть до книгъ кгродскихъ Городенскихъ уписана, съ которыхъ и сесь выпись подъ врадовою печатью ихъ милостямъ паномъ посломъ воеводства Берестейского есть выданъ. Писанъ у Городни. У того екстракту перъ облятамъ поданого при печати притисненой подписъ руки тыми словы: Александеръ Сопотко—писаръ.

Который же то екстрактъ, перъ облятамъ ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1665 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 719—722.

220. Рескриптъ короля Яна Казиміра дворянству в. кн. Литовскаго.

Король 1) одобряетъ ревность Литовскаго дворянства къ общему благу, особенно-относительно изысканія имъ средствъ къ уплатѣ войску жалованья; 2) вполнѣ соглашается на уравненіе мелкой монеты, за исключеніемъ шеляговъ Волошскихъ; 3) не видя никакого вреда для короннаго монетнаго двора, равно какъ и прускаго, даетъ распоряженіе подскарбію, чтобы онъ осмотрѣлъ мѣсто для постройки монетнаго двора въ Литвѣ; 4) такъ какъ предстоитъ уплата жалованья войску, то король не видитъ надобности уменьшать податей; 5) жалованье нѣкоторымъ правительственнымъ лицамъ обѣщаетъ выдать по рѣшенію сейма; 6) подати съ купцовъ и городовъ неиначе могутъ быть облегчены, какъ по окончаніи будущаго сейма; тоже и относительно татаръ; 7) король признаетъ за обиду для великаго княжества Литовскаго, что сумма за набилитацію Брянскаго внесена въ казну короны, а не Литвы; а потому обѣщаетъ сообщить объ этомъ коронному подскарбію; 8) лицамъ, потерпѣвшимъ разореніе отъ войска, обѣщаетъ вознагражденіе на будущемъ сеймѣ; 9) одобряетъ постановленіе конвокаціи скарбоваго трибунала; 10) передачу монетнаго двора отъ Боратынія Горну обѣщаетъ подтвердить на сеймѣ.

Лѣта отъ Нарожена Сына Божого тысяча шестьсотъ пятого, мѣсяца Октября, девятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимномъ Казимеромъ Еленскимъ — хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Михаилъ Іорбургскій, рескриптъ Его королевской милости, въ речи нижей въ немъ менованой, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Reskript jego k. mości za instrukcią w Bogu wielebnych, wielmożnych, urodzonych Senatorów y Posłow Ziemskich, z woiewodstw y Powiatow w. x. Lit., na convocatią do Grodna pro die tertio Julii anni currentis zgromadzonych, przez wielebnego w Bogu Alexandra Sapiehę—biskupa Zmuidzkiego, wielmożnego Jana Karola Kopcia—woiewodę Połockiego y urodzonych: Marcina Ogińskiego—stolnika w. x. L., Michała Obuchowicza—podkomorzego Nowogródzkiego, posłów z teyże convocatii do jego k. m. wyprawionych. Dan w obozie pod Pilicą, dnia dziesiątetego Septembra, roku pańskiego millesimo sexcentesimo sexagesimo quinto.

Jak j. k. m. nic milszego u siebie niema y mieć niemoże nadto samo, co salutem publicam państw iemu od Pana Boga powierzonych concernit, tak, gdy stany w. x. L. na termin convocatii w Grodnie, przez uniwerszały j. k. m. złożoney, zgromadzone, stosuiąc się do intentij i. k. mości, sposób ratunku w. x. Lit. wynalazły, obmyśliwszy zapłatę woysku, niemoże j. k. m. ieno pochwalić eum zelum stanow w. x. L., którym oycowskie j. k. m. koło conserwatii w. x. L. pieczolowania secundarunt. Approbat tedy ex senatus consilio postanowienie pomienioney convocatii, ponieważ z nim, ani prawu pospolitemu, ani dawnym zwyczaiom y seymom et, quod maius,

związkom unii w. x. L. z koroną nic przeciwnego nie znayduię.

Brakowanie szelągów Ryzkich y Pruskich, uważaiąc j. k. m. że wielkie czyniło in populo zamieszanie, wydać raczył ex senatus consilio postcomitiali universały swoie, żeby wszendzie brane były, krom samych Wołoskich. Aże y convocatia Grodzieńska inharendo j. k. m. uniwersałom, toż postanowiła, approbat j. k. m. y temiż universałami, na aprobacią convocatii wydanemi brania tych szelongów, iniungit y oraz pisze do wielmożnego podskarbiego koronnego, aby także w państwach koronnych branie tych szelongów ogłosił uniwerszałami swoimi, aż do seymu, który decidet cursum monety.

Założenie minnicy w Malborku, prez urodzonego Horna nie wątpił j. k. m. że musi displicere wielmożnemu podskarbiemu koronnemu y pruskiemu, którzy przez to rozumieią derogari iuribus regni; iednak j. k. m., nie widząc aby ztąd damnum miało koronie promanare, daie listy swoie do wielmożnego podskarbiego koronnego y do Malborka, aby tam mieysca na minnicę w. x. L. nie broniono; interea skarb w. x. L. urgeat kontrahenta, żeby w koronie iako nayprędzey erigował minnicę, listy za przyiazdem j. k. m. będzie miał.

Urodzony Horn chwali po j. k. m. stanom w. x. L. (aby) reinstancią j. k. m. y samą słuszność maiąc w consyderacyi obmyślili, acz non in toto refusionem kosztow wielmożnym Hetmanom w. x. L.; zatym zleca skarbowi w. x. L., żeby według uchwały convocatii satisfaciat, iako nayprędzey; co do munificencyi j. k. m., to bez pochiby w podawających się okazyiach uznawać będą. Jurgeltow czas wypłacenie differt j. k. m. acz do seymu, na którym exsolutionem ich zaleci j. k. m. stanom w. x. L. poniewaz podatków, na convocatii uchwalonych na zapłate woysku, uszczuplać exsolutione iurgieltow teraz j. k. m. non visum.

Meryta wielmożnego woiewody Trockiego, jako nie są j. k. mci tayne, tak osobliwym chce one j. k. m. nagrodzić respektem. Dezolacyey zaś dobr iego y przez nieprzyjaciela y przez woyska nasze także j. k. m., powracaiąc z Ukrainy, był oculatus spetator; wczym condolet sorti iego y dopomoc rzeczy-pospoitey obiecuie, aby na seymie propositum,—a maiąc respekt na zruynowanie starostwa Krzyczowskiego, przez obozy woysk naszych, nadgrodę obmyśliła.

Niemnieyszego respektu godnego być uznawa j. k. m. wielmożnego woiewodę Połockiego, którego maiętność Wierzchowicka przez nasze y nieprzyjacielskie obozy nader zrujnowana; y temu do otrzymania nagrody od rzeczy-pospolitey zechce j. k. m. na seymie suffragari. Zasługi wielmożnego marszałna wielkiego w. x. L., iako samemu j. k. m., tak antecessorόm iego oddawane, haerentae w sercu y pamięci j. k. m., które omnimodo łaskę swą pańską nagradzać obiecuie. Jurgieltu zaś exsolucii odkłada j. k. m. do seymowey decyzyi.

Poniewasz convocatia postanowiła, aby kupcy, według constytucyi anni tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtórego, od summ płacili; za czym j. k. m. deklaruie, że nikomu żadne libertacye currere nie mogą, ani miastom Wilnowi i Grodnowi, poniewasz y stan szlachecki wszystkie wydaie podatki, odłożywszy w senacie na dalszy czas; w inszych podatkach z przyszłego seymu będzie być mogła folga pomienionym miastom, a teraz wielmożny podskarbi ma y od nich exigere według constytucyi.

Tatarowie aby pogłówne od summ płacili, którzy według constytucyi powinni,—nie broni j. k. m.; ktorych zaś constytucya uwalnia,—onerare j. k. m. nie chce.

Uznawa w tym j. k. m. krzywdę w. x. L., że od nobilitacyi urodzonego Brańskiego summy nie są oddane do skarbu w. x. L.; pisze w tey materyi do wielmożnego podskarbiego koronnego; ale y same w. x. L. na seymie należytości swoiey domówić się nie zaniecha.

Uważaiąc j. k. m. wielmożnych y urodzonych obywatełów Białoruskich cnotę y skuteczną w powinney ku panu y rzeczy-poslitey wierze perseverantią, mieć obiecuie respekt osobliwy meritorum ich.

Nietylko cnota y wiara urodzonego podkomorzego Smoleńskiego żadnemi nienaruszone adversitatibus, ale też prace iego na seymach commissyi Moskiewskiey y na tey samey convocatii Grodzieńskiey podięte, zostają w pamięci j. k. m., któremu wdzięczność swoią samym skutkiem oświadczać deklaruie.

Zruinowanie dobr urodzonych Brzuchańskich przez obozy woysk naszych merentur osobliwą compassią j. k. m.; z ktorey to pochodzi, że na seymie da Bóg przyszłym powagą swoią wesprzeć y z senatu pewnych deputatów na tenże Trybunał przez listy swoie naznaczy.

Minnica urodzonego Boratyniego, lubo iusz ex senatus consilio post-commitiali approbowana; jednak aby y na seymie iey ratihabitio było, dopomoc j. k. m. deklaruie; także kontrakt o minnicę, z urodzonym Hornem, przez skarb zawarty, gdy się w nim j. k. m. przyczyni, approbować zechce.

A że trybunał skarbowy optimo consilio convocatią na dzień dziewiąty miesiąca Decembra postanowił y deputatów z każdego woiewództwa y powiatów naznaczył; jako to j. k. m. approbat, tak ich interes deklaruie, gdy go urodzeni posłowie ziemscy promować będą.

У того рескрипту Его королевской милости печать большая великаго княжства Литовского притиснена, а подписъ рукъ тыми словы: Krzysztoph Pac Kanclerz w. x, L.; A. Kazimierz Giełgut—secretarz j. k. m. Который то рескриптъ Его королевской милости, ку актываню черезъ особу выше менованую поданъ, естъ до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1665 г.

Изъ книги за 166—1666 годы, стр. 817—819.

221. Рескриптъ короля Августа III Брестскому воеводству.

Король, принимая съ благодарностію поздравленіе Брестскаго воеводства, изъявляетъ сожалѣніе о понесенныхъ имъ невзгодахъ отъ войскъ; но такъ какъ обиженные не являлись, то и не могли получить удовлетворенія. Однакожъ они могутъ жаловаться гетманамъ, которые могутъ удовлетворить ихъ претензіямъ. Но, если войско будетъ возвращаться назадъ, то король обѣщаетъ, что оно не пойдетъ чрезъ Брестское воеводство.

Лѣта отъ Нароженія Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсеца Декабра двадцать второго дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казимеромъ Еленскимъ—хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Янъ Зеленевскій, рескриптъ его королевское милости, въ рѣчи ниже въ немъ менованой, ку активованью до кникъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слоοы писаный:

Reskript jego królewskiey mości na instrukcyą woiewodstwa Brzeskiego przez wielebnego Andrzeia Kazimierza Ostrowskiego, canonika Kruszwickiego, w obozie pod Kromolowem, dnia piętnastego miesiąca Septembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątego dany.

Powinszowanie wielmożnych y urodzonych obywatelów woiewodstwa Brzeskiego, iako wiernych poddanych swoich, przez wielebnego Andrzeia Kazimierza Ostrowskiego, canonika Kruszwickiego, uczynione, wdzięcznie iego królewska mość przyimować raczy. Condolet i. k. m. niewczasowanie woiewodztwa Brzeskiego, które od przechodzących woyska w. x. Lit., do boku iego królewskiey mości ordinowanych, chorągwi poniosło. Co się zaś tknie poczynionych szkod, gdyby iniuriati compararent y dochodzili krzywd swoich, y tu skuteczną odnieśliby satis factią; ale że nikt na żadną chorągiew nie dowodził, nie mogło tu institui iudicium; iednak nie wątpi i. k. m. że każdy iniuriatus skuteczną przez sąd wielmożnych hetmanow odniesie sprawiedliwość.

Urodzony krzysztoph Carol Połubiński, że zaciągnąwszy się pod chorągiew powiatową y żołd zupełny wziąwszy, nie dosłużył czwierci, iako był powinien—agat z nim o to urodzony rotmistrz in foro fori; aże niebędąc w zaciągu z okazyi przeyscia chorągwi do boku naszego ordinowanych, żołnierskim sposobem różne exactie w dobrach szlacheckich poczynił,—oto z nim iniuriati in foro, iako się constitutiae seymowe opysały, agere y krzywd swoich dochodzić iure powinni.

Iako wszystkich woiewodztw y powiatów omni meliore modo consulere zwykł iego królewska mość indemnitaty, tak osobliwie powracaiącym od boku swego chorągwiom iniungere to zechce, żeby woiewodztwo Brzeskie we wszystkiey miały ochronie,—mianowicie dobr ziemskich, prawem pospolitym ab omni onere militari wolnych, żeby ullo modo weyrzeć y insertować nie ważyły się; y kiedy nazad od boku iego królewskiey mości powracać to woysko będzie, inszym traktem ordinować ie i. k. m. zechce.

Ratione wyprawy woienney za przeszły rok woiewodztwo Brzeskie do pospolitego ruszenia stringi nie może, ieżeli ma attestacyą wielmożnego hetmana, że wysłużyli.

У того рескрипту его королевской милости печать большая великого князства Литовского притиснена, а подписъ руки тыми словы: Krzysztoph Pac—kanclerz wielki w. x. Lit.; Kazimierz Giełgud—sekretarz i. k. m. Который же то рескриптъ его королевское милости, ку активованью черезъ особу выше менованую поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1665 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 747—748.

222. Универсалъ канцлера в. кн. Литовскаго Христофа Паца, которымъ онъ даетъ знать городамъ и мѣстечкамъ о наложеніи постановленной на Гродненской конвокаціи пошлины на соль и сельди.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсеца Октября двадцать третьяго дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казимеромъ Еленскимъ, хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто слуга его милости пана Казимера Пухальского, писара декретового в. к. Л., панъ Казимеръ Колонтай, листъ универсалъ ясневельможного его милости пана Христофа Паца, канцлера великого великого князства Литовского, на цло сольное выданый, ку актыкованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Jaśnie wielmożnym, wielmożnym ich mć. p. p. senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, rycerstwu, szlachcie, obywatelom woiewodztwa Brzeskiego y powiatu Pińskiego w. m. panom y braci, Chrystoph Pac, kanclerz wielki w. x. Lit., Wiłkowiski, Kozieniecki, Ostryński, Kleszczelski starosta, leśniczy Niemonoytski, w ekonomiey Olitskiey administrator, po zaleceniu braterskich powolności moich; także woytom, burmistrzom, raycom, ławnikom, magistratu y pospolstwu miast y miasteczek, donoszę do wiadomości. Ponieważ stany w. x. Lit. na convocatii teraznieyszey za uniwersałami i. k. m., w Grodnie odprawioney, postanowiły spólnie y uchwaliły cło solne w w. x. Lit. y one pewnym kontraktem mnie y imć. panu podkanclerzemu w. x. Lit. koledze memu, puściły; tedy ia z mey strony zleciłem komorę ceł solnych Brzeską ze wszystkiemi iey przykomorkami w zawiadywanie imci. panu Kazimierzowi Julianowi Puchalskiemu — pisarzowi dekretowemu w. x. Lit. Zatym proszę wmć. panów, żebyście według postanowienia convocatii Grodzieńskiey, wygadzaiąc potrzebie rzeczy-pospolitey, pomienione cło solne, według constitutii anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtorego, od beczki soli y od beczki śledzi—po złotych dwa wybierać nie bronili, będąc tego pewni, że żadne nadto exactie dziać się nie będą, które iesliby pisarze celni popełnić ważyli, serio animadvertere y skuteczną iniuriatis sprawiedliwość uczynić rozkażę. Toż uczyni y imci pan podkanclerzy w. x. Lit. kollega móy z strony swoiey. Dan w obozie pod Kromłowem, dnia piętnastego miesiąca Septembra, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątego.

У того листу при печати притесненой подписъ руки тыми словы: Ww. mm. panów życzliwy brat y sługa Chrystoph Pac — kanclerz wielki w. x. Lit. Который то листъ универсалъ, ку актыкованью поданый, до книги вписанъ.

1665 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 769—771.

223. Универсалъ подскарбія в. кн. Литовскаго Іеронима Криспина Киршенштейна о сборѣ подымнаго.

Подскарбій в. кн. Литов. Іеронимъ Криспинъ Киршенштейнъ, отдавая свои заслуги на благосклонный судъ господъ и обывателей Брестскаго воеводства, напоминаетъ имъ, что взносъ податей, назначенныхъ на конвокаційномъ сеймѣ, идетъ очень туго, не смотря на то, что первая половина срока ихъ уже оканчивается и Литовское княжество внесло уже до 30,000 злотыхъ. Причины такого неудачнаго сбора заключаются въ томъ, что одни изъ сборщиковъ еще не явились, а другіе, внося мало, жалуются на обывателей, что эти послѣдніе больше занимаются промѣномъ одной монеты на другую и сборщикамъ или ничего не отдаютъ, или же, если и отдаютъ, то монету старую и подозрительную; отсюда происходитъ и другое зло, именно—поводъ простонародью къ замѣнѣ монеты. Указывая на возвращеніе пословъ изъ конвокаційнаго сейма и универсалъ короля, разрѣшающій всякія недоумѣнія относительно этой подати, подскарбій проситъ обывателей—лучше вносить въ казну деньги, нежели бумажныя донесенія о недоимкахъ и откладываетъ срокъ до 27 октября съ тѣмъ, чтобы въ этотъ промежутокъ времени внесены были всѣ недоимки безъ всякаго замедленія. Въ случаѣ же неповиновенія, приказываетъ сборщикамъ сдѣлать внушенія по сему дѣлу по приходамъ, деньги собранныя и счеты представить въ казну, къ св. Мартину, а недочеты—въ трибуналъ для экзекуціи. Въ заключеніе подтверждаетъ, чтобы сборы втораго срока совершались безъ всякихъ проволочекъ, такъ какъ долженствующій наступить послѣ сего скарбовый трибуналъ исключаетъ уже всякое промедленіе.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсяца Ноября шестнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Геронимомъ Казиміромъ Еленскимъ — хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто Аронъ, школьникъ, жидъ Берестейскій, листъ универсалъ вельможного его милости пана Іеронима Криспина Киршенштейна, подскарбего великого князства Литовского, въ справѣ и речи въ немъ ниже выражоной, ку актыкованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный.

Jaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmościom panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim y wszystkim obywatelom woiewodztwa Brzeskiego, po zaleceniu usług moich w łaskę waszmościow panów y braci. Życząc należnym staraniem adaequare funktią moią y iako naywygodniey służyć rzeczy-pospolitey na termin raty pierwszey wniesienia podatków, na konvokacyi powszechną zgodą całey rzeczypospolitey y wielkiego xięstwa Litewskiego uchwalonych, pośpieszyłem się ad locum aerarii publici. Gdzie omni spe inferiorum stanowszy, gdy z całego wielkiego xięstwa Litewskiego iuż nie dopiéro po terminie mało co nad trzydieście tysięcy złotych wniesionych znayduie się, eam tego odbieram rationem,—że iedni ichmość panowie poborcowie non comparent, drudzy szczupłym do skarbu wniesieniem odezwawszy się, na ichmościow panow obywatełów woiewodztw y powiatow, conqueruntur,—że albo tarde w wydaniu tych podatków poczynaią, albo wybrawszy, w brew artykułowi konvokacyinemu, miedzy monetą opisaną (aby wszelka zarówno brana y wydawana była), niektory ichmość dystinctią czyniąc, nowe teraznieysze z mennicy szelągi miedzia-

ne od poddannych wybrane, z kupcami y z żydami handle czyniąc, zamieniaią, a do ich mść panów poborców monetam suspectam et vetustate consumptam oddawaią,—et exinde, czyniąc brak miedzy nową a starą monetą, podaią occasionem plebi do teraznieyszey w monecie wiele szkodliwey oyczyznie waryaty. Ponieważ tedy ich mość panowie posłowie e gremio convokationis do iego k. mości, pana naszego miłościwego, wysłani cum aprobatione całego actu convokacyinego powrócili, — co iuż y osobliwie uniwersały j. k. m. po woiewodztwach y powiatach ogłosiły y przyczyny, ieżeliby iakie tenerent kogo wątpliwości w wydaniu tych podatków, znieśli (lubo iuż termin raty pierwszey steriliter pominoł); życząc barziey na accomodowanie woyska wielkiego xięstwa Litewskiego pieniędzy gotowych do skarbu, niżeli delat papierowych ad condemnandos retentores na przysłym trybunale skarbowym, pociągnowszy terminu raty pierwszey do dnia dwudziestego siódmego miesiąca Octobra, upraszam w. m. panów abyście intra hoc spatium ratę pierwszą bez remory żadney et sine ulla w monecie disquisitione wydać do tychże ich mość panów poborców raczyli. Których to monere serio, aby cum contumacibus, po expirowaniu prorogowanego terminu, iure na roczkach Nowembrowych, blizko nadchodzących, praevia po parafiach adcitatione rozprawiwszy się, condemnaty na trybunał przysły skarbowy executioni przynieśli; a wprzód—calculum y pieniądze bez odmiany żadney, iakie wybrane będą do skarbu na święty Marcin blizko przysły oddali. W tym też w. w. moich mości panów zawczasu ostrzegam, aby rata wtóra na terminie bez żadney przewłoki wydana była, za którą blizko następuiący trybunał skarbowy omnem spem prolongationis excludit. Oddawam mię zatym łasce ww. m. m. panów y braci. Dan w Wilnie, dnia siódmego Octobra, roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego piątego.

У того листу универсалу при печати притисненой подпись руки тыми словы: W. w. moish panów życzliwy brat y sługa powolny Heronim Kryspin Kierszensteym — podskarbi wielki w. x. Lit. Который же тотъ листъ, ку актыкованью поданый, естъ до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1665 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 723—724.

224. Ординансъ в. гетмана в. к. Литовскаго Павла Яна Сапѣги о томъ, чтобы войско шло немедленно къ обозу и не занималось грабежами.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого, тысеча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсеца Октября двадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Іеронимомъ Казимеромъ Еленскимъ—хоружимъ и подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто Лейбъ, школьникъ, жидъ Берестейскій, листъ ясневельможного его милости пана воеводы Виленского, гетмана великого князства Литовского, до ихъ милости пановъ жолнеровъ выданый, на речь въ немъ ниже помененую, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Paweł Jan Sapieha, woiewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit. iego mści panu porucznikowi, albo comendatowi chorągwie iego mość pana woiewody Mścisławskiego. Nie ieno o to, że mimo tak wiele ordinansow moich, którem wydał, żebyście wmść . . . . . . ze wszystkim połkiem mężnie, szli iako naprędzey do obozu, tak odleglem ciągnieniem, y łupieżstwem, nigdy dobremu żołnierzowi nieprzystoynym, bawicie się wmść, ale y o to, że nad uniwersał móy, Brześciowi na ochronę dany, stawiliście tam y też co y wszędy czynicie exactie, iako na sąd móy y artykułow woyskowych rigor zasłużiliście, wmość, tak ten pewnie minąć wmść nie może. A teraz y serio rozkazuie, abyście ex nunc z tamtąd ustąpili y pozew o to samo wydać po w. mściow rozkazałem. Dan w Rasney, dnia dwunastego Octobra, tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątego.

У того листу при печати притисненой подписъ руки тыми словы: Jan Sapieha, Woiewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit. Который же тотъ листъ, за поданьемъ черезъ верху мененую особу ку активованью, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ активованъ и вписанъ.

1666 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 905—906.

225. Универсалъ гетмана в. к. Лит. Михаила Казиміра Паца объ освобожденіи города Бреста отъ военныхъ постоевъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ шестого, мѣсеца Февраля третяго дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Александромъ Палневскимъ, намѣсникомъ кгродскимъ Берестейскимъ, отъ вельможного пана его милости, пана Казимера Яна Сапѣги, подскарбего надворного великого князства Литовского, Бѣльского и Солпенскаго старосты, зостаючимъ, постановившисе очевисто Левко Ицковичъ, жидъ и школьникъ мѣста Берестейского, универсалъ ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца, воеводы Смоленского, гетмана польного великого князства Литовского, въ речи нижей въ немъ выражоной, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał Kazimierz Pac, woiewoda Smolenski, hetman polny w. x. Lit., Feydanski, Tryski starosta, ekonomii Mohilewskiey administrator, ichmć panom pułkownikom, obersterom, obersterleytnantom, rotmistrzom, maiorom, kapitanom, porucznikom y wszystkiemu in genere rycerstwu woysk i. k. mści w. x. Lit., chęci me towarzyskę zaleciwszy. Conformuiąc się do wyrazney woli y uniwersałów i. k. mści, pana mego miłościwego, którem miasto Brześć od wszelakich exakciey żołnierskich uwalniać raczył, z władzy mey hetmanskiey mieć chcę y serio upominam, aby żaden z wmć. w pomienionym mieście i. k. mści Brzeskim tak u mieszczan, iako y u żydow, noclegów y pokarmów nie odprawował, ugod, staciy y podwód brać nie ważył się y żadnym sposobem nie agrawował pod penami w artykułach

woyskowych opisanemi, które in contravenientes niechibnie extendowane będą. Dan w Wilnie, dnia dwudziestego piątego Ianuarii, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt szóstego.

У того универсалу при печати подпись руки тыми словы: Michał Pac, wojewoda Smolenski, hetman polny w. x. Lit. Который же то универсалъ ку активованю поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1666 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 1045—1046.

226. Упоминальный листъ короля Яна Казиміра, суперъ-интенденту Брестскаго монетнаго двора Киру Бандинели, чтобы работники монетнаго двора не дѣлали оскорбленій Брестскимъ жидамъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ шестого, мѣсеца Марца двадцать второго дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто Левко Ицковичъ, школьникъ, жидъ Берестейскій, листъ его королевской милости упоминальный до его милости пана Цируса Бандинелего, суперитендента минницы Брестской, въ справѣ нижей менованной выданый, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król Polski etc. Szlachetnemu Cyrusowi Bandynelemu, superintendentowi minnice Brzeskiey, wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Szlachetny, wiernie nam miły! Suplikowali nam przez niektórych panów rad y urzędników naszych, przy boku na ten czas będących, wszystkie kahału Brzeskiego żydzi, że rzemieśnicy y czeladź w minnicy Brzeskiey, na ten czas będące, pomienionych żydów bez żadney przyczyny w domach y na ulicach nie tylko słowy nieuczciwemi znieważaią, ale też lżą, krzywdy y szkody, różne pochwałki na zdrowie y dobra ich czynią. My tedy, dalszym zabiegaiąc inconvenientiom chcemy po wierności waszey mieć y serio rozkazuemy, aby wierność twoia rzemieśnikom y czeladzi w minnicy Brzeskiey, pod swoią władzą będącym, żeby oni żydom Brzeskim żadney krzywdy y szkody, zniewag y pochwałek na zdrowie, ani na dobra ich nie czynili, surowo przykazał y występnych za doniesieniem tobie skargi sprawiedliwość nieodwłoczną czynił, inaczey nie czyniąc z powinności swey dla łaski naszey. Dan w Warszawie, dnia szesnastego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt szóstego, panowania naszego polskiego—siedmnastego, a szwedzkiego—ośmnastego roku.

У того листу его королевской милости при печати подписъ рукъ тыми словы: Jan Kazimierz król; Andrzey Kotowicz, pisarz w. x. Lit. Который же тотъ листъ его корол. милости, ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1666 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 1207—1209.

227. Универсалъ короля Яна Казиміра депутатамъ, отправленнымъ въ Брестскую экономію, чтобы они не требовали военныхъ повинностей отъ сказанной экономіи и духовенства латинскаго и греческаго исповѣданій.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ шестого; мѣсеца Мая двадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившися очевисто его милость панъ Казимеръ Чапскій съ велебнымъ отцемъ свещенникомъ Львовскимъ, листъ его корол. милости универсалъ, въ справѣ и на речь въ немъ нижей менованую даный и служачій, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писаный:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski, król Polski etc. Urodzonym deputatom z assignaciey wielmożnego woiewody Smoleńskiego, hetmana polnego w. x. Lit. do dobr duchownych utriusque ritus y donatariuszow, w ekonomii naszey Brzesckiey będących, zasłanym, łaskę naszą królewską. Urodzeni wiernie nam mili! Mamy tę informatią, iż wierność wasza, otrzymawszy snadź ad malam et sinistram informationem assygnacią od wielmożnego hetmana polnego w. x. Lit., do ekonomii naszey Brzesckiey, od duchowieństwa tak Rzymskiego, iako y Greckiego nabożeństwa, tudzież y donatariuszow tamecznych, od których nam do skarbu naszego czynsz goły pieniężny idzie, chlebów y staciy nieznośnych upominacie się, wymagacie, y onych angarizuiecie; co, iż przeciwko wyraznemu iest prawu, które dobra nasze stołowe ekonomiczne ab omnibus militaribus uwalnia contributionibus y exactiy, y hetmani na wydawanie assignaty prawa żadnego nie maią; tudzież że przez te wierność wasza exactie y wyciąganie chlebów znaczno musielibyśmy w szczupłych dość naszych prowentach y intratach stołowych mieć y ponosić diminutią: przeto powagą naszą królewską chcemy mieć y surowie przykazuiemy wierności waszey, abyście zarazem, za doyściem tego listu—uniwersału naszego, z ekonomiy naszey ustąpili, plebanów y popów Ruskich, także y donatariuszów naszych, którzy się w tey ekonomii Brzesckiey znayduią, zaniechali y nie inquietowali y chlebów się nie upominali; a ieśliby się iuż co od kogo wzięli, żebyście koniecznie powracali, albo nagradzali, nie czekaiąc, póki byśmy was ztamtąd rugować kazali,—inaczey dla łaski naszey y dla surowego sądu, który byś my nad wiernóścią waszą extendere kazali, nie czyniąc. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą przy pieczęci w. x. Lit. podpisuiemy. Dan w Warszawie, dnia szóstego miesiąca Kwietnia, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt szóstego, panowania królewstw naszych polskiego y szwedzkiego—ośmnastego roku.

У того листу его королевской милости универсалу, при печати притисненой, подписъ рукъ тыми словы: Jan Kazimierz król; Walerian Stanisław

Judycki—archidiakon Wilenski, pisarz w. x. Lit. Который же тотъ листъ, ку активованью поданый, до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1666 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы; стр. 1339—1341.

228. Универсалъ короннаго гетмана Станислава Потоцкаго о томъ, чтобы войска не смѣли проходить чрезъ Брестское воеводство.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ шестого, мѣсеца Іюня десятого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Казимеръ Дунинъ Корвицкій, мечникъ Смоленскій, поселъ воеводства Берестейского, универсалъ ясневельможного его милости пана Станислава съ Потока Потоцкаго—воеводы Краковского, гетмана великого коронного, въ речи ниже въ немъ менованной, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Stanisław z Potoka na Podhoycach Potocki, woiewoda Krakowski, hetman wielki koronny, Barski, Dolinski, Grodecki, Mosciski, Drahimski, Rodnuski starosta, ichmć panom pułkownikom, obersztерom, obersztеr-leytnantom, rotmistrzom, maiorom, kapitanom, porucznikom, ich namiestnikom y wszystkiemu ichmć rycerstwu,—iezdnemu, pieszemu, polskiego y cudzoziemskiego zaciągu. Czynię wiadomo, iż nie tylko do prawa pospolitego stosuiąc się, które dobrom dziedzicznym wszelką od żołnierza warowało ochronę, a że maiąc osobliwy respekt na wielkie spustoszenie włości w woiewodztwie Brzesckim Litewskim,—tak przez nieprzyiaciela koronnego, iako też częste woysk przechody; aby tedy wszystkie dobra w pomienionym woiewodztwie przychodzić do siebie mogły, tym uniwersałem od wszelakich in genere ciężarów żołnierskich zasłonionymi chcąc mieć we wszelakiey ochronie, gdzie aby żadna chorągiew z woysk i. k. mści nie tylko przechodzić, ciągnieniem się bawić, stacyi, chlebów pobocznych wyciągać, ale y nogą postać nie ważyła się,—z władze moiey upominam y przykazuię, dęklaruiąc, iż za pierwszą skargą, który nie poszanował tego uniwersału, iako też o naymnieyszą krzywdę uiąć się gotowem y każdego woli moiey sprzeciwnego bez wszelakiey folgi, zwłoki y respektu na osoby, sądzić surowie y na gardło karać każę, upewniam. Który uniwersał, dla lepszey wagi ręką moią podpisawszy y pieczęcią stwierdziwszy, na zaszczyt woiewodztwu pomienionemu daię. Dat. w obozie Podkolu, dnia dwadziestego dziewiątego Iunii, tysiąc sześćset sześćdziesiąt szóstego roku.

У того универсалу при печати притисненной подписъ руки тыми словы: Stanisław Potocki—woiewoda Krakowski, mpria. Который же то универсалъ, ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1666 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 1343—345.

229. Универсалъ в. гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казиміра Паца о томъ, чтобы войска не обременяли обывателей военными повинностями во время перехода чрезъ Брестское воеводство.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесять шестого, мѣсеца Іюля десятого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Казимеръ Дунинъ Корицкій—мечникъ Смоленскій, посолъ воеводства Берестейского, тотъ универсалъ ясневельможного его милости пана Паца, воеводы Смоленского, гетмана польного великого князства Литовского, на сеймику реляцiйномъ въ рѣчи ниже мекованой ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał Kazimierz Pac—woiewoda Smolenski, hetman w. x. Lit., Feydanski, Triski starosta, ekonomii Mohilewskiey administrator, wszytkiemu in genere rycerstwu woysk i. k. mści w. x. Lit. polskiego y cudzoziemskiego, konnego y pieszego zaciągu, po zaleceniu chęci mych towarzyskich. Doszła mię skarga od ichmć panów obywatelów woiewodztwa Brzesckiego, iż przez częste różnych chorągwi przeyście przez woiewodztwo Brzeskie, wielkie ponoszą ichmć pp. obywatele praeiudicia y uciążenia niesłuszne; z władze przeto mey hetmanskiey mieć chcę y surowie przykazuię, abyście wmość, takowe zaniechawszy ausus, noclegami, pokarmami, ugod wymaganiem et omni in genere et specie modo nie byli pomienione na woiewodztwo iniuriosy, pod surowemi w artykułach woyskowych opisanemi poenami, które za doyściem skargi nie chibnie in contravenientes musiały by extendi. Datum w obozie z pod Woli, dwudziestego dziewiątego Iunii, anno tysiąc sześćset sześćdziesiątego szostego.

У того листу универсалу подписъ руки тыми словы: Michał Pac—woiewoda Smolenski, hetman polny w. x. Lit. Который тотъ универсалъ, до актъ поданный, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1666 г.

Изъ книги за 1665—1666 годы, стр. 1423—1434.

230. Униварсалъ гетмана польнаго в. кн. Литовскаго Михала Казиміра Паца о доставкѣ изъ г. Брестя провіанта для проходящаго войска.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ шестого, мѣсяца Августа семнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ,

подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Ерій Яцевичъ, листъ ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца, воеводы Смоленского, гетмана польного великого князства Литовского, въ справѣ и рѣчи ниже въ немъ менованой, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał Kazimierz Pac, woiewoda Smolenski, hetman polny w. x. Lit., ichmościom panom namiestnikom, uczciwym woytom ekonomii i. k. mści Brzesckiey, po zaleceniu chęci moich. Obviando, aby ekonomia ta nie była aggrawowana zabiegami z woyska od boku i. k. mści powracaiącego na żywności, bez którey żołnierz obeyść się nie może, życzę y ten wmć. podaie sposób, abyście wmć. zawczasu proviant chlebem, krupami, mięsem gotować kazali dla woyska, gdy się tam zbliży, od którego wszelki ekonomia cum attinentis będzie miała pokoy, gdy mu pożywienia sposób subministrabitur; w czym zniosą się z wmściami ustnie zesłani ode mnie towarzystwo, imść pan Stabrowski, starosta Surażski y imść pan Tyszkiewicz. Datum w obozie pod Rykami, dnia iedynastego Augusta, tysiąc sześćset sześćdziesiąt szóstego anno. Miasto Brzeskie aby się do tego prowiantu przyłożyło, pilno żądam tak y do żywotniey.

У того листу универсалу, при печати притисненой, подписъ руки тыми словы: Michał Pac—woiewoda Smolenski, hetman polny w. x. Lit. Который же тотъ листъ, ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1666 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 53—54.

231. Листъ короля Яна Казиміра на опечатаніе монетнаго двора въ Брестѣ.

Король Янъ Казиміръ, вслѣдствіе трактата подъ Ленговичами и вслѣдствіе усильной просьбы становъ рѣчи-посполитой, даетъ согласіе на закрытіе всѣхъ монетныхъ дворовъ въ рѣчи-посполитой. По этой причинѣ онъ приказываетъ и Жмудскому каштеляну Ордѣ, чтобы, съ полученіемъ сего ординанса, немедленно былъ опечатанъ монетный дворъ и въ г. Брестѣ. Но такъ какъ урожденный Боратыни, Осецкій староста, содержатель этого монетнаго двора, заключивши контрактъ съ рѣчью-посполитою на чеканъ монеты, по отношенію къ рѣчи-посполитой выполнилъ его въ точности, а для себя, согласно этому же контракту, не успѣлъ отчеканить до полутора милліона злотыхъ; то король допускаетъ эту мѣру только до будущаго, ближайшаго сейма.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ семого, мѣсеца Генваря двадцать девятого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Александеръ Бейнаръ, листъ его королевское милости, въ речи въ немъ нижей менованой, ку активованью до квитъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król Polski etc. Wielmożnemu Stanisławowi Wincentemu Ordzie, casztelanowi Żmudzkiemy,—samemu, lubo, in absentia, substitutowi, przy miennicy Brzeskiey zostaiącemu, tudzież urodzonemu Aleksandrowi Beynarowi, dworzaninowi skarbo-

wemu y pisarzowi, od wielmożnego podscarbiego w. x. Lit. przy tey że miennicy attendentią maiącemu, wiernie nam miłym łaską naszą krolewską. Wielmożni, urodzeni, wielce nam mili! Lubo urodzony Boratyni, starosta Osiecki, wszystkie summy, ex vi contractus, na rzecz pospolitą należące wypłaciwszy, sobie y kredytorom swoim na półtora circiter miliona nie dobił, a według contraktu z rzeczą-pospolitą zawartego et publica fide upewnionego nie pierwiey miała być zamkniona miennica, aż by in toto był satisfactus od rzeczy-pospolitey urodzony Boratyni w swoich interessach. Wygadziąc iednak traktatowi pod Lengowiczami zawartemu y gorącey proźbie stanów rzeczy-pospolitey, ochotnie zezwoliliśmy na to, aby wszystkie miennice w państwach naszych tak srebrne, iako y miedzianne instantanee były zawarte. Co wielmożnemu podskarbiemu wielkiemu w. x. Lit., przy boku naszym na ten czas residuiącemu, pilno zaleciwszy, chcemy mieć po wierności waszey, y surowo rozkazuiemy, abyś się wierność wasza tegoż momentu, którego ten ordynans nasz wierności waszey oddanym będzie, żadney około niego nie czyniąc dyspozytiey, insumul z factorami urodzonego Tytusa Liviusa Boratyniego, wszystkie instrumenta mienniczne porządnie zinwentowawszy, one do iednego sklepu sprowadzili y sklep ten pieczęciami swemi, a faktorowie urodzonego Baratyniego także swemi pieczęciami zapieczętowali. Pieczętuiecie oraz wierność wasza wszystkie beczki z opłatkami, co kolwiek ich ten ordynans nasz w miennicy zastanie y one do tego sklepu, gdzie instrumenta mienniczne sprowadzone będą, złożycie do dalszey woli naszey y całey rzeczypospolitey, która na drugim da Bóg seymie, od nas złożonym, decisionem uczyni koło ukątentowania urodzonego Boratyniego w słusznych pretensyach iego. Interea nikomu wierność wasza żadnego przystępu tak do instrumentow mienniczych, iako y do opłatkow, nie pozwolicie sub poenis fisci in contraventores erogatis, które nie tylko na faktorach y sługach urodzonego Boratyniego, ale y na wierności waszey, gdybyście tego, co wierności waszey iniugimus, do exekucyi przywieść nie mieli, extendowane będą; ynaczey tedy wierność wasza nie uczynicie s powinności swey, dla łaski naszey. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego ósmego miesiąca Decembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt szóstego, panowania naszego polskiego y szwedzkiego—dziewiętnastego roku.

У того листу его королевское милости печать большая вел. кн. Литовского притисненая, а подписъ рукъ тыми словы: Jan Kazimierz król; Andrzey Kotowicz—pisarz w. x. Lit. Который же тотъ листъ его королевское милости, ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1667 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 215—218.

232. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Паца, оберштеръ-лейтенанту Станцелю.

Гетманъ в. кн. Литовскаго Михаилъ Пацъ даетъ распоряженіе оберштеръ - лейтенанту Станцелю, чтобы онъ, въ случаѣ опасности городу Берестю, шелъ къ нему на помощь съ полкомъ польнаго писаря в. кн. Литовскаго и съ другимъ полкомъ Кришпина оберштера и, по прошествіи зимы, оберегалъ бы его всяческими средствами.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ семого, мѣсеца Марта одинадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Станиславъ Домановскій, слуга его милости пана Станцеля оберстерлейтенанта его королевское милости, ординансъ ясневельможного его милости пана Михала Паца, каштеляна Виленского, гетмана великого великого князства Литовского, въ справѣ и речи нижей въ немъ менованой, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał Kazimierz Pac, kasztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit., i. w. i panu Stancelowi, obersztleytenantowi iego królewskiey mości, chęci me zaleciwszy, daiemy ten móy ordynans, aby in casu ingruentis periculi z regimentem iego mość pana pisarza polnego w. x. Litewskiego y z drugim iego mości pana Krypzpina, obersztera i. k. mści, na Brześć pro praesidio wchodził, y za iak czasu, skoro zima zeydzie, securitatem, mieysca tego omni possibili modo opatrywał, condexteritati waszmości poruczam. Datum dnia iedynastego Februaryi, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego, w Minsku.

У того ординансу при печати приписненой подписъ руки тыми словы: Michał Pac—kasztelan Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же тотъ ординансъ ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1667 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 173.

233. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казиміра Паца объ укрѣпленіи города Брестя.

Михаилъ Казиміръ Пацъ, кашт. Виленскій, гетманъ в. кн. Лит., излагая бѣдственное состояніе Брестской крѣпости, подверженной постояннымъ нападеніямъ отъ казаковъ и татаръ, а равно выражая боязнь, чтобы она не досталась въ руки неприятелей, убѣждаетъ дворянство—озаботиться ея укрѣпленіемъ и оказать помощь Литовскимъ войскамъ, расположеннымъ въ этой мѣстности.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ семого, мѣсеца Марта третего дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Марекъ Романовскій, листъ универсалъ ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца—каштеляна Виленского, гетмана великого великого князства Литовского, въ справѣ и речи нижей въ немъ менованой выданый, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Jaśnie wielmożnym ichmć. panom senatorom, dignitarzom, rycerstwu, szlachcie, obywatelom woiewodztwa Brzesckiego, moim wielce miłościwym panom y braci, Michał Lazimierz Pac, kasztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit. po zaleceniu usług mych życzliwych. Upatruiąc, iż fortecom, confinibus w. x. Lit. od Polesia będącym metuendum od kozackiey rebelliey z Tatarami zligowaney, życzę z powinności urzędu mego y proszę was miłościw. panów, abyście, propriae consulendo securitati, fortificatią Brześcia przedsięwzięli y wszelkiemi do opatrzenia mieysca tego sposobami dopomogli ludziom z woyska w. x. Lit. zesłanym,—praevidendo, by w ręce nieprzyiacielskie niedostały się; co, iakie przyniosło by (strzeż Boże) nie tylko wielm. mm. panom y woiewodztwu, ale y całemu w. x. Lit. incommodum, snadnie waszmość panowie penetrare możecie. Ażeby to do wiadomości wszystkich przyszło, proszę, aby ten uniwersał, po przyięciu do akt, po mieyscach zwyczaynych był publikowany. Datum dnia iedynastego Februaryi, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego, w Minsku.

У того универсалу при печати притисненой поднисъ руки тыми словы: Wielm. mości panów braci sługa powolny Michał Pac—casztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit. Который же тотъ универсалъ, ку актикованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1667 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр 193—194.

234. Привилегія короля Яна Казиміра Ѳеодору Савицкому на взиманіе мостоваго мыта.

Привилегія короля Яна Казиміра, данная, по представленію судьи К. Умястовскаго и подсудка Мар. Буховецкаго—Ѳедору Савицкому въ томъ, что онъ—Савицкій—имѣетъ право взымать пошлины съ торговыхъ и простыхъ людей, за исключеніемъ духовенства и шляхты, во время проѣзда ихъ чрезъ построенный имъ мостъ на рр. Погони и Лехновкѣ въ имѣніи Кивовертахъ,—съ людей торговыхъ за подводу—2 гр. польск., съ простыхъ, за скотину, отправляемую на торгъ—шелягъ; если же евреи станутъ объѣзжать этотъ мостъ рѣкою Мухавцемъ, то взымать съ челна—тоже по 2 гроша; по дорогѣ позволяется ему—ставить шинки и корчмы и заниматься торговлею.

Roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, miesiąca Iunii dwudziestego dziewiątego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, przede mną Janem Beklewskim—podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto imć pan Woyciech Grodzicki, przywiley i. k. mści osobom y na rzecz w nim wyrażoną służący, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisany:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy. Iż gdy urodzeni—Jan Kazimierz Umiastowski—sędzia, y Marcin Buchowiecki—podsędek, urzędnicy ziemscy Brzescy, kommissarze nasi, od nas osobliwym listem naszym naznaczeni, do maiętności dziedziczney urodzonego Theodora Sawickiego, nazwaney Kiwowert, w woiewodztwie Brzeskim leżącey, ziechali, a tam na dwu mieyscach, to iest, na rzece Pohoni y drugiey—Lehnowce alias Diohtiarze, na gościncu wielkim Breskim, do Kobrynia y innych miast y miasteczek idącym, zły y niebezpieczny ludziom podróżnym przeiazd oglądali y za podięty w pobudowaniu przez urodzonego Sawickiego mostu koszt, myto mostowe na ludzie, żydy y furmany postanowili y do nas pro confirmatione odesłali. My tedy, zabiegaiąc temu, aby, za zagęszczeniem myt y wielkim braniem onych, poddani nasi, ludzie kupieccy, uciążeni nie byli, ordynacią kommissarską moderuiąc, tak postanawiamy y urodzonemu Theodorowi Sawickiemu w maiętności iego dziedziczney, Kiwowertach rzeczoney, myto mostowe na ludziach kupieckich, żydach, furmanach, od wozu towarem nałożonego, po dwa groszy polskie, a od koni, bydła rogatego, na przedaż prowadzaiącego—po szelągu nadaiemy. A iż insi kupcy żydzi, chcąc uniknąć tego myta, rzeką Muchawcem czołnami towary prowadzą; tedy od czołna ładowanego—także po dwa groszy polskie nadaiemy, y karczmę na tym że gościncu dla ludzi podróżnych pobudować, szynki y handle wszelakie w niey mieć pozwalamy. Stan iednak duchowny y szlachecki, także y podwody ich y ci, co pieszo idą, od płacenia tego myta wolni być maią. Waruiemy też y to, aby mosty zawsze na tamtych rzekach dobre y bespieczne byli. Co do wiadomości wszem wobec, a mianowicie żydom, furmanom y innym kondyciy kupieckiey ludziom, przywodząc, chcemi mieć y rozkazuiemy, aby przez pomienione mosty ieżdżąc, także y czółny prowadząc, myto mostowe, krom wszelkiey trudności urodzonemu Theodorowi Sawickiemu—iemu samemu y sukcesso-

rom, po nim następuiącym, płacili y oddawali corocznemi czasy. Na co, dla lepszey mocy, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, miesiąca Kwietnia dnia czwartego, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego, panowania naszego polskiego y szwedzkiego—dziewiętnastego roku.

U tego przywileiu przy pieczęci podpis ręki i. k. mści temi słowy: Jan Kazimierz król. Myto mostowe urodzonemu Theodorowi Sawickiemu w dobrach dziedzicznych, nazwanych Kiwowerty, w woiewodztwie Brzeskim, na rzekach Pohoni y Lehnowce. Andzey Kotowicz, pisarz w. x. Lit., mpria. Który to przywiley i. k. mści, przez osobę wyż mianowaną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1667 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 491.

235. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казиміра Паца объ увольненіи отъ службы 3-хъ ротъ и изъ каждой роты—опредѣленнаго количества солдатъ.

Гетманъ великій великаго княжества Литовскаго Михаилъ Казиміръ Пацъ посылаетъ ординансъ на имя оберштеръ-лейтенанта, въ которомъ излагаетъ слѣдующее: хотя на настоящемъ сеймѣ и постановлена уплата войску и для этого назначена особая коммиссія; но такъ какъ въ ожиданіи исполненія ея дѣйствій солдаты должны были бы терпѣть большія невыгоды, а бѣдные люди крайнее разореніе; потому, по волѣ короля и цѣлой рѣчипосполитой, онъ приказываетъ, чтобы изъ полка польнаго писаря, съ полученіемъ этого ординанса, удалены были три роты (chorągwi), и чтобы тѣ, которые по удаленіи соберутся въ толпы были разгоняемы силою.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ семого, мѣсяца Іюня третего дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Станиславъ Мрочекъ, универсалъ ясневельможного его милости пана Паца—гетмана великого великого князства Литовскаго, въ справѣ и на речь нижей въ немъ менованую, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał Kazimierz Pac—kasztelan Wileński, hetman wielki, w. x. Lit. Imć panu obersterleytnantowi i. k. mści, a w niebytności, któremu kolwiek z panów oficerów, comędę nad regimentem wielmożnego imść pana pisarza polnego w. x. Lit. maiącemu, chęci moiey. Ponieważ na teraznieyszym seymie iest umówiona woysku zapłata y commissia na to złożona, na którą czekaiąc y żołnierzowi na szczupłym stanowisku y z niewygodą y ubogim ludziom z ostatnią zgubą było by; tedy, gdy z tych przyczyn iest wola i. k. mści y consensus całey rz-ptey, aby część woyska przed commissyią uwiniona była: stosuiąc się ad intentionem i. k. mści y do iednostayney umowy rz-ptey, a przytym bacząc, że wwmm., na tym stanowisku dla tey zostaiąc ze wszystkiemi chorągwiami, y sami niedostatek wyżywienia cierpielibyście y tameczni poddani przez długą consisten-

tią wmściów do zniszczenia przyszli by,— z władze mey hetmańskiey daię ordinans, abyś waszmość, w regimęcie imść pana pisarza polnego, zaraz za doyściem tego ordinansu, chorągwi trzy zwinął, ludzie wszystkie rozprawił, a stanowiska onym ustąpić rozkazał, y z tych zwinionych chorągwi, ludzi do regimentu nie przyimował,—owszem, pod chorągwiami temi, które nie zwinione zostaią, nie więcey, ieno po sześciu dziesiąt ludzi, w tęż liczbę kładąc oficerów, zatrzymał; tych zaś, którzy by się po zwinieniu chorągwi gromadą trzymali, abyś waszmość gromił, znosił y rozpłaszał—pilno zlecam y z władzy mey żądam; a na doyście należących z skarbu rz-ptey chorągwiam tym, które się zwinąć maią, zasług, assekuratią posyłam. Dat. w Warszawie, dziewiątego dnia Maia, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego.

У того универсалу подписъ руки тыми словы: Michał Pac—kasztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit. Который то универсалъ, ку активованью поданы, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1668 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 1438—1440.

236. Упоминальный листъ короля Яна Казиміра Стефану Зембоцкому.

Король напоминаетъ Стефану Зембоцкому, что, вопреки ревизорскимъ уставамъ, онъ позволяетъ себѣ дѣлать разныя насилія корол. крестьянамъ—отнимаетъ у нихъ земли, грабитъ и заставляетъ ихъ дѣлать разныя для себя работы; и совѣтуетъ ему впредь этого не дѣлать.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ осьмого, мѣсеца Апрѣля четвертого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ и подстаростимъ, постановившисе очевисто Павелъ Яковицкій, подданый волости Каменецкое, листъ его королевское милости упоминальный, въ справѣ и речи нижей въ немъ менованой, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król Polski etc. Urodzonemu Stephanowi Zembockiemu—podstarościemu Kamienieckiemu, wiernie nam miłemu, łaską naszą królewską. Urodzony, nam wiernie miły! Doniesiona nam iest przez panów rad y urzędników dwornych, przy boku naszym na ten czas będących, imieniem poddanych naszych starostwa Kamienieckiego suplika s kwerimonią, iż wierność twoia nad ustawę rewizorską u nich czynsze wybierasz, na robotę do swoich y teścia swego folwarków pędzić każesz, zboża, na swoią potrzebę skupione, podwodami ich prowadzić do spustu roskazuiesz, czego oni, podług ustawy opisaney, czynić nie powinni, — a nadto co większa, z roskazania wierności twoiey, onych biią y do gąsiorów wsadzaią—co ieśli tak iest, musiał by nas wierności twoiey postępek obchodzić y urażać. A tak chcemy mieć po wierności twoiey y roskazuiemy, abyś czynszów u nich, nad ustawę rewizarską, wybierać nie ważył

się, na robotę do folwarków swoich, którey oni odprawować niepowinni, pędzić ich nie kazał, do wożenia podwodami ich zboża swego do spustu przymuszać necessitować, a pogotowiu bić, violentii y bezprawia im czynić zaniechał, ale we wszystkim, do ustawy rewizorskiey stosuiąc się, ku nim zachował się—inaczey, wierność twoia, nie uczynisz dla łaski naszey, s powinności swey. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego pierwszego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt ósmego, panowania królestw naszych polskiego a szwedzkiego—dwudziestego roku.

У того листу его королевское милости упоминального печать большая великого князства Литовского а подпись рукъ тыми словы: Jan Kazimierz król; Cypryan Paweł Brzostowski—referendarz y pisarz w. x. Lit. Который же тотъ листъ его королевское милости упоминальный, ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1668 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 1312—1315.

237. Листъ короля Яна Казиміра къ Ходкевичевой, старостинѣ Мозырской, по дѣлу мѣщанъ м. Мальча.

Король Янъ Казиміръ, въ письмѣ къ Ходкевичовой—старостинѣ Мозырской, напоминаетъ ей объ обязанностяхъ вѣрноподданной, поставляетъ на видъ насилія, сдѣланныя ею мѣщанамъ м. Мальча, отправлявшимся въ Варшаву въ королевскій ассесорскій судъ для засвидѣтельствованія своихъ правъ и привилегій, и совѣтуетъ ей не попирать правъ, дарованныхъ имъ королями, и освободить заключенныхъ изъ тюрьмы, во избѣжаніе неудовольствій со стороны его величества.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ осьмого, мѣсеца Марца второго дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто славетные Петръ Тарановичъ и Кондратъ Гавриловичъ—мѣщане мѣста его королевское милости Малча, листъ его королевское милости упоминальный до ея милости пани Ходкевичовое, старостиное Мозырское, въ справѣ тыхъ же мѣщанъ Малецкихъ, на речь нижей въ немъ выражоную выданый, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писаный:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król Polski etc. Urodzoney Izabelli Ladzkiey Chotkiewiczowey — starościney Mozyrskiey, wiernie nam miłey, łaską naszą królewską. Urodzona, wiernie nam miła! Supplikowali nam poddani nasi z miasteczka Malcza, w dzierżeniu wierności twoiey, iż gdy oni, będąc od urodzonego Wictoryana Wypokinskiego—wóyta tamecznego do sądu naszego assesorskiego zapozwani dla pokazania spraw swoich od nayiaśnieyszyh antecessorów naszych, a od nas samych im confirmowanych, niektórych s posrzodku siebie mieszczan obrawszy, do Wazszawy wyprawili; wierność twoia, iakobyś w pogoń za niemi czeladź swoią posławszy, onych bić y wiązać kazała,—iakoż snać, z roskazania wierności twoiey, czeladź onych zbiwszy, prawa im służące u nich pozabierawszy

y samych wziowszy do więzienia wzrucili, którzy iakoby y dotąd ieszcze w więzieniu u wierności twoiey zostaią; co, ieśli by tak być miało, musiało by to nas nie pomału obchodzić y urażać. A tak chcemy mieć po wierności twoiey y rozkazuiemy, abyś od tego bezprawia y uciemiężenia supersedować kazała, y onych więcey oggrawować y krzywdzić, pogotowiu bić y mordować poddanych naszych, zaniechała. A nadto, abyś wierność twoia prawa im służącego łamać nie kazała, z więzienia onych wypuścić y sprawy im powracać rozkazała,—inaczey wierność twoia nie uczynisz dla łaski naszey y z powinności swey. Dan w Warszawie dnia dwudziestego pierwszego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt ósmego, panowania królestw naszych polskiego y szwedzkiego—dwudziestego roku.

У того листу при печати подписъ руки его королевское милости тыми словы: Jan Kazimierz król; Cypryan Paweł Brzostowski—referędarz y pisarz w. x. Lit. Который же тотъ листъ его королевское милости упоминальный, ку активованью поданый, есть до книгъ врадовыхъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1668 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 1610—1612.

238. Приватный листъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казиміра Паца.

Вслѣдствіе письменнаго сообщенія короля, гетманъ в. кн. Литовскаго Михаилъ Казиміръ Пацъ предписываетъ оберштер-лейтенантамъ, маіорамъ и всѣмъ офицерамъ польнаго писаря в. кн. Литовскаго и полковнику Кришпину, чтобы они перестали дѣлать разныя обиды и притѣсненія подданнымъ ключа Кіевецкаго и Мѣлейчицкаго и удовлетворили обиженныхъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ осьмого, мѣсеца Мая семнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Ернмъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Войтехъ Соколинскій, листъ ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца, гетмана великого князства Литовского, приватный, въ речи нижей мененой, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał Kazimierz Pac, casztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit., ichmść panom oberszter-leytnantom, a w niebytności—maiorom, albo comendantom y wszytkim oficerom regimentow imć pana pisarza polnego w. x. Lit. y imść. pana Kryszpina—pułkownika ikmci, chęci me zaleciwszy. Zachodzi mię skarga na waszmościów o niesłuszne exactie od poddanych kluczow Kiowieckiego y Mieleyczyckiego przez w. m. stałe, co szyrzey wyrażono iest w suplice do i. k. m. podaney, tak też w regestrze szkod y liście i. k. m. do mnie pisanym, których wszytkich rzeczy kopie, autentiki przy sobie zostawiwszy, posyłam do w. m., mieć chcąc y seryo upominaiąc, ieśli się w tym cale poczuwacie, abyście uspokoili ukrzywdzonych, iako bym żadney nie

mieli na w. m. skargi, gdyż alias, wydałem pozwy moie po waszmościach, abyście się przedemną sprawili,—gdzie za takowe exactie surowego sądu, kiedy w tym conwinkowani będziecie, nie uydziecie. Datum w Wilnie, dnia pierwszego Maia, tysiąc sześćset sześćdziesiąt ósmego. Dalszemi zaś exactiami, abyście się w. m. nieprzykszyli poddanym tamecznym, ostrzegam. У того листу приватного подписъ рукъ тыми словы: Michał Pac, casztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit. Который же тотъ листъ ясневельможного его милости пана Паца, гетмана великого великого князства Литовского, приватный, ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1668 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 1814—1815.

239. Универсалъ короннаго гетмана Яна Собѣскаго на свободный проѣздъ изъ Константинополя въ Москву царскому посланнику Мануилу Ивановичу съ освобожденными плѣнниками.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ осьмого, мѣсеца Іюня десятого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Реміанъ Чернявскій, универсалъ ясневельможного его милости пана маршалка и гетмана великого коронного Яворовского, Стрыйского, Калуского, Кгневского и пр. старосты, въ справѣ и речи нижей въ немъ менованой, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Jan na Złoczowie y Zołkwi Sobieski, marszałek y hetman wielki koronny Jaworowski Stryski, Kałuski, Gniewski etc. etc. starosta, wszem wobec y każdemu zosobna, komu by o tym wiedzieć potrzeba była, mianowicie, iednak ichmść panom dygnitarzom urzędnikom, starostom, podstarościm y wszelkim w miastach, zamkach y miasteczkach państw i. k. m. koronnych y w. x. Lit. przełożonym, przy zaleceniu służb moich ninieyszym listem moim oznaymuiemy. Iż pan Manuyło Iwanowicz—posłannik posła wielkiego Cara imści Moskiewskiego z Konstantynopola z wyswobodzonemi więźniami y inszemi sobie zleconemi sprawami idzie do Cara imści Moskiewskiego, pana swego; który, aby wszędy za pokazaniem tego przeiezdzego listu mego bez wszelkich w państwach ikmśi koronnych y w. x. Lit. ni od kogo trudności, wczesnieysze z należytą, podług zwyczaiu, wygodą miał przeyście, pilnie tego z władze urzędu mego potrzebuię, mieć chcę y usilnie żądam; gwoli czemu y towarzysza z pod chorągwie moiey nadworney przydawszy, ręką własną przy pieczęci moiey podpisuię się. Datum w Żołkwi, dnia wtórego Iuniy, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt ósmego.

У того универсалу, при печати притисненой, подписъ руки тыми словы:

Jan Sobieski. Который же тотъ универсалъ, ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1668 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 2097—2099.

240. Универсалъ Михаила Казиміра Паца, вел. гетмана в. кн. Литовскаго, о порядкѣ въ войскѣ, оставляемомъ въ Брестской экономіи на время междуцарствія.

Михаилъ Казиміръ Пацъ, каштелянъ Виленскій и гетманъ в. кн. Литовскаго, предписываетъ польному писарю в. кн. Лит.—принять начальство надъ двумя конными полками, въ 120 чел. каждый, и двумя пѣшими—въ 100 человѣкъ, а Кришпину, оберштеру его королев. мил.,—надъ двумя пѣшими полками—во 100 человѣкъ, продовольствовать ихъ на счетъ Брестской экономіи, исключая имѣнія духовенства и шляхты, и производить надъ ними судъ и расправу, въ случаѣ могущихъ произойти безпорядковъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ осьмого, мѣсеца Октебра тринадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Андрей Шимановскій, универсалъ ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца—каштеляна Виленского, гетмана великого великого князства Литовского, въ справѣ и речи нижей въ немъ менованой, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał Kazimierz Pac, kasztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit., oznaymuię. Iż dla wszelkiego rzeczy-pospolitey bezpieczenstwa, którey zewsząd, po abdicatiey i. k. m., za nastąpieniem interregni, minantur pericula, conservuiąc resztę wóyska z kommissiey Wileńskiey niezwinionego pozostałą do dalszey z convocacyi obrady rz-ptey, naznaczam consistentią w ekonomiey Brzeskiey, excepto dóbr duchownych utriusque ritus y wszytkich dożywotników, ponieważ ab hybernis wolnymi nie byli, chorągwiom im. pana pisarza w. x. Lit., konnym dwóm—kozackiey y tatarskiey, pod któremi ma być po stu dwudziestu koni, y dwóm pieszym, pod którem ma być po stu ludzi, także dwum pieszym imć pana Kryszpina, obersztera i. k. m., pod którem ma być po stu ludzi, którym pomienionym chorągwiom im. pan pisarz polny, iako oekonom tey oekonomiey, mieysce consistentii, habito respektu wygody ieździć, y piechocie ukazać y statią hac proportione wydać każe: kozackiey—pięć tysięcy, tatarskiey—trzy tysiące pięćset, pieszey każdey—po półtrzecia tysiąca złotych—leguminami. Które odebrawszy, niczym więcey dobra pomienione uciążać, ani do robot y powinności dworney, a osobliwie do wydania czynszów poddanym, przeszkadzać nie będą; ciągnieniem zaś te chorągwie aby sie nie bawiły, w dobrach duchownych y szlacheckich nie stawały, ugod żadnych nie wymagały, podwod nie braly, na przystawstwa cudze nie następowały y za trzy dni z obozu na kwaterach stanowszy, iak nayspokoyniey się zachowały,—serio z władze mey upominam y animadwer-

syey przełożonych zlecam. Commędę nad tymi wszytkiemi chorągwiami zlecam i. p. pisarzowi polnemu w. x. Lit., dawszy moc zupełną występnych sądzić y karać pro qualitate excessus y ukrzywdzonym skuteczną czynić sprawiedliwość, dla którey sędziego ienеralnego naznaczy im. pan pisarz. A ten uniwersał aktykowawszy w grodzie Brzesckim, każda chorągiew mieć u siebie będzie, a sam originał przy im. panu commendancie zostawać ma. Datum w Grodnie dnia pierwszego Octobris, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt ósmego.

У того универсалу подписъ руки тыми словы: Michał Pac—kasztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit. Который же тотъ универсалъ, ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1669 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 7—10.

241. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймикѣ.

Сперва избраны сборщики податей. Поставлена подать по три гроша съ дыма. Изъ этого податнаго сбора постановлено уплатить: депутатамъ, возвратившимся съ конвокаціи—по 500 злотыхъ; послу Бобровницкому, который посланъ былъ въ Варшаву къ королю—300 злотыхъ; Брестскимъ Бернардинамъ—100 злотыхъ, а Доминиканамъ—200 злотыхъ. Такъ какъ передъ избраніемъ короля каптуровые суды, по закону, закрываются за три недѣли; то въ предотвращеніе могущихъ послѣдовать безпорядковъ, назначаются ротмистры по всѣмъ трактамъ, на которыхъ возлагается обязанность собирать по распоряженію войскаго и чиновъ гродскихъ Брестскихъ—оставшуюся дома шляхту, въ видѣ ополченія, для преслѣдованія нарушителей порядка. Чинамъ этимъ дано право уголовнаго суда, по которому они могутъ казнить смертію виновныхъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсеца Генваря деветнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Самуель Бѣльскій и Павелъ Янковскій, лявдумъ ихъ милостей пановъ обывателевъ воеводства Берестейского, въ речи нижей менованой, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писаное:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy y grodzcy, y wszystko rycerstwo woiewodztwa Brzesckiego, na seymik relacyiny convocationis, a oraz y przedelekcyiny, pro die piętnastego Januaryi, w roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątym do Brześcia zgromadzeni, takówe między sobą postanowienie uczyniliśmy unanimi consensu wszyscy, nemine excepto:

Naprzód obraliśmy ichm. panow poborców do wybierania na convocatii uchwalonego podatku—podymnych sześciorga obywatelów woiewodztwa naszego dwóch: imć pana Michała Przyszychockiego y imć pana Krzysztopha Bukrabę, którzy nazaiutrz, zaraz po seymiku skończonym, maią podług prawa pospolitego wykonać przed sądem kapturowym woiewodztwa naszego iuramentum; solarium po groszu od złotego iednego na obudwu. Którzy ichmć. pano-

wie poborcowie maią się we wszytkim sprawić podług prawa w confederatiey teraznieyszey opisanego, na żadną inną potrzebę nie wydawać tych podymnych pieniędzy, tylko na samą zapłatę woyska, za assygnatiami imć pana hetmana wielkiego w. x. Lit.

Na tym że naszym ziezdzie postanowiliśmy y pozwoliliśmy po trzy grosze z dymu, z dobr tak ziewskich, iako królewskich przy zwysz pomienionym podatku, z których to wybranych groszów maią ichmć panowie poborcowie nasi dać ichmć panom posłom, z convocatii powróconym, to iest: imć panu Krzysztophowi Cziżowi, podczaszemu Mścisławskiemu, y imć panu Theodorowi Tokarzewskiemu, podczaszemu Słonimskiemu, za ich koszty, gratitudinis erga— po pięciuset złotych; imć. panu Jakubowi Bobrownickiemu, sędziowi ziemskiemu Brzesckiemu, ratione poselskiey functii do Warszawy, do króla imć. przeszłego—trzysta złotych, residuum zaś tak disponuiemy: oycom Bernardynom Brzesckim—złotych sto; oycom Dominikanom Brzesckim—złotych dwieście; tym że oycom Bernardynom, aby długu reszta winnego od woiewodztwa, przez pana Reszkę darowanego, była zapłacona y reszta, przez panów poborców, na delacie ieszcze zostaiąca u wielu, wybrana była y im oddana; imć panu Rewelskiemu, skarbnikowi Brzesckiemu, assecurowany dług od woiewodztwa naszego aby z teyże reszty był wypłacony,—naznaczamy.

A że przed electią na niedziel trzy sądy kapturowe ustawać powinni y nie sądzić aż znowu po electii we trzy niedziele, zabiegaiąc, aby się iaka swowola zkąd nie wszczeła y ad legum prospiciendo securitati woiewodztwa, zdało się nam, adinstar pospolitego ruszenia, namówić gotowość w woiewodztwie y, stosuiąc się do laudum na seymiku przed convocacynym, postanowić to, abyśmy wszyscy, którzy w domach swych pozostaiące, a na elektią nie poiadą, za pierwszemi uniwersałami im. pana woyskiego y ichm. panów urzędników grodzkich Brzesckich, którzy rze-ptey securitatem y dla sądzenia excessow w woiewodztwie zostawać maią, do rotmistrzów swych, którycheśmy na tem że seymiku obrali, to iest: traktu Zabuskiego—im. pan Stanisław Szuyski; traktu Kobryńskiego—im. pan Karol Januszkiewicz; traktu Prużańskiego—im. pan Waleryan Żardecki; traktu Wysockiego y Kamienieckiego—im. pan Piotr Łyszczynski, zieżdżali się we wszystkim porządku woiennym, swowolnych gromili y łapali, y zaraz do Brześcia prowadzili; ciż ichmć panowie urzędnicy pozostali będą mieli potestatem in criminalibus takowych sądzić y na gardle karać,—co sobię fide et coscientia obowiązuiemy dotrzymać. Pisan w Brześciu.

У того лаудумъ подписъ рукъ тыми словы: Benedykt Sapieha, stolnik w. x. Lit. director seymiku relaciynego woiewodztwa Brzesckiego; Stefan Kurcz, kasztelan y marszałek sądów kapturowych woiewodztwa Brzesckiego; Dominik Mikołay xiąże Radziwił, woiewodzic Połocki; Andrzey Kazimierz Ossowski, kanonik Kruszwicki, i. k. m. sekretarz; Jan Kazimierz Zardecki, sędzia ziemski Brzescki; Heronim Kazimierz Łyszczynski, podsędek woiewodztwa Brzesckiego; Jerzy Stanisław Umiastowski, stolnik Wendenski, podstarości Brzescki, mp.; Konstanty Przezdziecki, sędzia grodzki y kapturowy woiewodztwa Brzesckiego; Krzysztof Turowski; Jerzy Władysław Grabinski, podkomorzy Wendenski; Mikołay Kazimierz Naruszewicz, podstoli Połocki; Kazimierz Mikołay Gintowt Dziewiałtowski, podczaszy Oszmianski; Mikołay Piotr Łoknicki; Piotr Stanisław Grek, maior i. k. m., sędzia kapturowy woie-

wodztwa Brzesckiego; Krzysztoph Czyż z Woronney, podczaszy Mścisławski; Wereszczaka; Bazyli Theophil Kościa; Franciszek Zahorski; Wacław Korowicki; Bolesław z Woronney Czyż mp.; Adam Tabenski—ręką; Kazimierz Umiastowski; Kazimierz Dunin Korwicki, miecznik Smolenski; Andrzey Zahorski—ręką swą; Paweł Jankowski; Maciey Radzikowski; Andrzey Laskowski; Jan Zorakowski; Samuel Zorakowski; Nikodem Suzin; Teodor Karasiewicz; Tokarzewski, podczaszy Słonimski; Stephan Jurkowski. Которое жъ то лядумъ, ку актикованью поданое, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписано.

1669 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 1057—1060.

242. Привилегія короля Михаила, данная городу Старому Быхову.

Король Михаилъ, принимая во вниманіе усердное служеніе Стараго Быхова рѣчи-посполитой и крайнее разореніе жителей и крѣпости, при защитѣ государства отъ совокупныхъ казацкихъ и московскихъ нападеній, даруетъ ему полную свободу отъ всякихъ повинностей и пошлинъ—на 20 лѣтъ, какъ съ цѣлію заохоченія жителей къ дальнѣйшему вѣрноподданническому служенію рѣчи-посполитой, такъ и дѣйствительнаго осуществленія той же самой привилегіи, которая была дарована ему его предшественникомъ, но не могла осуществиться вслѣдствіе угрожавшей отечеству всеобщей опасности, трудности и потери, которымъ онъ подвергался.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Августа тринадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто Абрамъ Вольфовичъ, жидъ Быховскій, екстрактъ съ книгъ кгродскихъ Оршанскихъ вписанья въ немъ листу его королевское милости либертацыйного, въ справѣ и речи ниже въ немъ мепованой, перъ облятамъ ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Видимусъ съ книгъ кгродскихъ староства Оршанского. Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсеца Ноября двадцать пятого дня.

На врадѣ господарскомъ кгродскомъ Оршанскомъ, передо мною Геронимомъ Романомъ Бучацкимъ Творовскимъ—подстолимъ и подстаростимъ Оршанскимъ, отъ вельможного его милости пана Ольбрахта Констаптого съ Тихановца Тихановецкого—обозного великого князства Литовского, Оршанского и Опеского старосты, установленымъ, постановившисе очевисто слуга вельможного его милости пана Казимера Яна Сапѣги—подстаростего надворного великого князства Литовского панъ Михалъ Котлубай, либертацію, отъ наяснѣйшого короля его милости Михала мѣсту Быховскому даную и належачую, до актъ подалъ, просечи, абы была до книгъ кгродскихъ Оршанскихъ записана, которую огледавши и читаную передъ собою выслухавши, велѣли есьмо до книгъ кгродскихъ Оршанскихъ уписать, а вписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

Michał, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem naszym, komu

by o tym wiedzieć należało. Iż my, maiąc zaleconą od panów rad y urzędników naszych cnotę y wiarę mieszczan Starego Bychowa, nam y rzeczy-pospolitey statecznie dotrzymaną, nie tylko za dzierżenia wielmożnego niegdy Kazimierza Leona Sapiehi, podkanclerzego w. x. Lit., ale też y za possesyi teraźnieyszey urodzonego Kazimierza Jana na Bychowie Sapiehi, podskarbiego nadwornego w. x. Lit., zostaiąc na pograniczu, przez różne kozackie y Moskiewskie incursie extenuati, nie mały przecie koszt w restauracii fortecy Bychowskiey y wałow około miasta ważą; którą onych życzliwość naiaśnieyszy król iego mość Kazimierz, antecessor nasz, osobliwym chcąc nagrodzić swym respectem, od wszelakich ciężarów, od rzeczy-pospolitey uchwalonych, na lat dwadzieście uwolnił y constitutią anni millesimi sexcentesimi quinquagesimi quinti warował, która de verbo ad verbum in volumine legum, taka iest: securitas Bychowa, dla zatrzymania fortecy Bychowskiey przy Dnieprze, która przez czas kozackiey woyny praesidio y kosztem wielmożnego Kazimierza Leona Sapiehi, podcanclerzego w. x. Lit., zostaie dotąd przy rzeczypospolitey, in possesione tegoż wielmożnego podkanclerzego w. x. Lit. Waruiąc securilatem tegoż mieysca, żeby in casum, strzeż Boże, potęgi y nawalności nieprzyiacielskiey, tak od kozakow, iako y od Moskwy, przy ludziach in praesidio tam będących pewnieysza bydż mogła, ordinuiemy, aby na trzysta piachoty niemieckiey zwyczayney z skarbu naszego w. x. Lit. póki tych ludzi conservatia fortecy pomienioney potrzebować będzie, za assygnatią hetmanską, stipendium do rąk commendanta na Bychowie będącego oddawane było. Ażeby się y obywatele tegoż miasta w życzliwości swey, którą przez czas ciężkiego po dwakroć oblężenia swego wyświadczali stratą dostatkow swoich y z odwagą zdrowia, utwierdzić tym lepiey mogli, w nagrodę oney y przychęcaiąc na dalszy czas, uwalniamy ich ab omnibus oneribus do lat dwudziestu y przywiley miastu temu z kancelarii naszey wydany in toto aprobuiemy, także y na ieneralney confederatiey, niedawno przeszłey, po abdicatiey króla jego mości, antecessora naszego, in anno milesimo sexcentesimo sexagesimo octavo teyże libertacyi staneła confirmatia hoc textu: miasto Bychow imć pana Kazimierza Jana Sapiehi—podskarbiego nadwornego w. x. Lit., iest libertowane constitutią anni millesimi sexcentesimi quinquagesimi quinti do lat dwudziestu; którą constitutią reassumuiąc, przy tey libertatiey do czasu tam wyraźnego ante praesentes conventus zachowuiemy. Inhaerendo tedy tak constitutiey quinquagesimi quinti, iako y generalney confederatiey sexagesimi octavi, chcąc tedy mieszczan Bychowskich wierność ku rzeczy-pospolitey tym fundamentalniey ugruntować, a niemniey, aby forteca Bychowska w osobliwey opatrzności y munitiey, iako na pograniczu będąca, zostawała, ponieważ propter calamitatem reipublicae constitutia pomieniona y przywiley in suo robore nie był zachowany y miasto Bychow tey wolności swey, w ustawicznych będąc od nieprzyiaciół obrotach y zruynowaniu, nie zażyło,—tedy adpraesens stosuiąc się do tych constitucyi y do prożby urodzonego podskarbiego nadwornego w. x. Lit., iako dziedzicznego pana miasta Buchowa, łaskawie skłoniwszy się, miasto y mieszczan do lat dwudziestu liberuiemy y czyniemy wolnemi od płacenia ceł, myt wszelakich, to iest: od cła zwyczaynego y starego, od mostowych, grobelnych, torgowych, tak w naszych, iako y duchownych y szlacheckich całego państwa naszego korony polskiey y w. x. Lit. dobrach, zgoła

od wszystkich in genere et specie ciężarow, na seymach walnych, albo iakich ziazdach uchwalonych, y od contuberniey wszelakich, iakimkolwiek imieniem nazwanych, teraz y napotym będących, wyzwalamy do pomieniouych lat dwudziestu spełna, bez wszelkiey innterruptiey. Co do wiadomości wielmożnego podskarbiego w. x. Lit. pisarzów y przełożonych na cłach y mytach, na komorach y przykomorkach będącym przywodząc, mieć chcemy y przykazuiemy, aby od tego czasu przez lat dwadzieścia non interruptim od mieszczan Bychowskich, którzy by list swóy od urzędu, albo przełożonego y gubernatora tego miasta, albo pana swego pokazali y inviolatum swego w tym mieście Bychowie testimonią w tym mieście Bychowie urzędu należnego dowiedli, aby żadnego myta y cła teraznieyszego y napotym uchwalonego, iakim kolwiek imieniem nazwanego, nie brali, ani żadney trudności mieszczanom Bychowskim y żadnym ich towarom, handlom nie zadawali y nie ćzynili,—pod łaską naszą, y srogim karaniem y winami na sprzeciwnych woli naszey opisanemi, inaczey nie czyniąc. Ażeby to do wiadomości każdego przyszło, chcemy mieć, aby ten list przywiley nasz po urzędach panstwa naszego do act był przyięty y publikowany, do której libertatiey naszey na większą powagę y wiarę ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Krakowie, na seymie walnym szczęśliwey coronatiey naszey, dnia dwudziestego mca Octobra, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego, panowania naszego—pierwszego roku.

У того либертацийного его королевское милости листу, при печати великого князства Литовского его королевское милости, подписъ тыми словы: Michał król. А потомъ ниже подписъ руки писара великого князства Литовского тыми словы: Waleryan Stanisław Judycki—archidiakon Wilenski, pisarz w. x. Lit.

Который жъ тотъ либертацийный листъ, за поданьемъ звышреченое особы до книгъ кгродскихъ Оршанскихъ, есть уписанъ. Съ которыхъ книгъ и сесь видимусъ подъ печатью врадовою, въ семъ року тысеча шестьсотъ семдесятомъ, мца Апрѣля третьяго дня, Изашу и Авраму Вольфовичомъ, брати рожоной, жидомъ и мѣщанамъ мѣста Старого Быхова, есть выданъ. Писанъ у Ворши.

У того екстракту, при печати притисненой, подписъ руки тыми словы: кориговалъ съ книгами - Прибытокъ. Который тотъ екстрактъ, ку актикованью перъ облятамъ поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1669 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 11—30.

243. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ на избирательный сеймъ.

Дворянство Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ предъизбирательный, и назначивши депутатовъ на главный сеймъ, для избранія короля, даетъ имъ слѣдующую инструкцію: 1) чтобы они избирали короля—католика; 2) чтобы постановлено было закономъ, чтобы король самовольно не слагалъ съ себя короны; 3) чтобы бывшему королю, въ знакъ благодарности, отдаваемы были доходы изъ экономическихъ имѣній, а не изъ казны; 4) чтобы во время междуцарствія доходовъ столовыхъ не захватывали частныя лица, но чтобы собиралъ ихъ подскарбій и отдавалъ въ нихъ отчетъ рѣчи-посполитой, и чтобы назначенъ былъ по примѣру короны писарь скарбовый; 5) послы должны домогаться установленія таксы; 6) подкоморіи коронные и великаго княжества Литовскаго должны совершить присягу, наблюдать за иноземными послами и доносить объ нихъ сейму; особенно же референдаріи не должны выдавать такихъ бумагъ изъ своихъ канцелярій, которыя могли бы повредить рѣчи-посполитой; 7) чиновники коронные не должны вмѣшиваться въ дѣла Литовскаго княжества, и уничтоженіе баницій, сдѣланное по приговору судовъ коронныхъ, не можетъ и не должно имѣть законнаго значенія въ Литвѣ; два сейма должны быть въ коронѣ, а третій долженъ происходить въ Литвѣ, — и именно въ городѣ Брестѣ; 8) резиденція королей чрезъ каждые три года должна быть въ Литвѣ; 9) требовать, чтобы всѣ привилегіи, данныя княжеству Литовскому, особенно привилегіи Владислава Ягайлы, внесены были въ volumina legum и исполнены; 10) чтобы всеобщее ополченіе оставалось въ воеводствѣ, и чтобы число пожизненныхъ должностей не было ни увеличиваемо, ни уменьшаемо; 11) постановить закономъ, чтобы двѣ должности не были совмѣщаемы въ одномъ лицѣ; 12) чтобы должность канцлера отдавалась по опредѣленію сейма; 13) чтобы было опредѣлено—въ какихъ случаяхъ подвергаются сеймовому суду лица, обвиняемыя въ государственной измѣнѣ или оскорбленіи царскаго величества; 14) чтобы всѣ вообще присутственныя мѣста оставались безъ перемѣны; чтобы женщины не вмѣшивались въ дѣла о повышеніяхъ должностей, и чтобы будущій король не медлилъ подписаніемъ бумагъ; 15) увеличеніе податей, подъ названіемъ пособій, въ Брестѣ чтобы было прекращено по примѣру короны; 16) такъ какъ Брестское воеводство не имѣетъ ни юрисдикъ, ни содержанія для войскъ, то просить о присоединеніи къ нему староства Шерешевскаго, а равно и къ Брестскимъ старостамъ, которыя поносятъ издержки, не имѣя никакихъ доходовъ—о присоединеніи какого—нибудь староства съ юрисдикою; 17) чтобы постановленія дворянства во время междуцарствія были утверждаемы,—и чтобы коронныя не переходили Литовскихъ границъ; 18) чтобы постановлено было закономъ, дабы крестьяне не смѣли переходить изъ помѣщичьихъ имѣній въ экономическія и временно-свободныя; 19) чтобы правительственныя должности Литовскія сравнены были съ таковыми же должностями коронными; 20) домогаться, чтобы соблюдаема была очередь въ назначеніи Луцкаго римско-католическаго епископа, который, по прежнему обычаю, разъ назначаемъ былъ отъ короны, а другой разъ отъ Литвы; 21) чтобы назначенъ былъ въ духовный трибуналъ депутатъ изъ Луцкой епархіи, изъ Брестскаго воеводства, или Пинскаго повѣта; 22) ходатайствовать о выдачѣ 30 тысячъ злотыхъ крайчему Христофору Сапѣгѣ,—за бытность его въ Татарскомъ плѣну; 23) чтобы постановленіе сейма 1659 года о имѣньяхъ и наданіяхъ было утверждено и чтобы эти имѣнія преобразованы были въ имѣнія земскія; 24) постановить закономъ, подъ страхомъ штрафа, чтобы вносили недоимки на пополненіе издержекъ подскарбія; 25) вновь подтвердить, чтобы пѣхота въ Брестскомъ воеводствѣ состояла изъ 200 человѣкъ; 26) такъ какъ въ коронѣ канцлерская печать вручается поочередно — сперва духовному, а потомъ свѣтскому лицу, то просить, чтобы этотъ порядокъ былъ соблюдаемъ и въ Литвѣ на основаніи уравненія правъ; 27) такъ какъ нѣкоторые помѣщики имѣютъ свои имѣнія въ разныхъ воеводствахъ, и когда бываетъ ополченіе, ни въ одномъ не ставятъ отъ себя ратника; по просить, чтобы постановлено было закономъ, чтобы каждый являлся въ своемъ воевод-

ствѣ или ставилъ вмѣсто себя ратниковъ; 28) такъ какъ по причинѣ отдаленности гетмановъ нельзя укрощать буйства солдатъ; то просить, чтобы дозволено было по военнымъ дѣламъ позывать ихъ въ трибуналъ; 29) такъ какъ съ подати кварты мало поступаетъ дохода, то ходатайствовать, чтобы постановлено было назначить люстраторовъ и надъ королевскими имѣніями, которыя по закону подлежатъ вносу кварты; 30) просить, чтобы дано было мѣсто Греко-унитскому митрополиту въ сенатѣ, и чтобы его юрисдика въ Вильнѣ ничего не терпѣла отъ тамошняго магистрата; 31) домогаться постановленія, чтобы жиды не имѣли у себя христіянъ — слугъ, подъ штрафомъ ста копъ; 32) такъ какъ дворянство много терпитъ отъ произвола города Гданска (Danzig), то просить, чтобы установленъ былъ законъ, ограждающій дворянъ отъ этого произвола безъ всякихъ противной сторонѣ уступокъ; 33) хлопотать объ уплатѣ долга рѣчи-посполитой великому гетману Павлу Сапѣгѣ въ 200 тысячъ злотыхъ; 34) хлопотать, чтобы запрещены были частныя сходбища во время сеймовъ; 35) такъ какъ нѣкоторые частные долги въ тоже время долги и рѣчи-посполитой, то просить, чтобы постановлено было закономъ, чтобы ихъ и уплачивали частныя лица; 36) чтобы подати вносимы были не по новымъ абъюратамъ, но по существующимъ; 37) чтобы неявившіеся для присяги, для показанія числа дымовъ, и назначившіе на свое мѣсто другихъ которымъ это число неизвѣстно, подвергались преслѣдованію закона; 38) нѣкоторые изъ шляхты коронной насильно присоединены къ Брестскому воеводству и несутъ всѣ его повинности и тяжести, — слѣдуетъ озаботиться, чтобы они освобождены были отъ гибернъ и другихъ тяжестей; 39) стараться возобновить законъ о запрещеніи вывоза соли изъ Гданска, и о привозѣ изъ копальни Величкп; 40) ходатайствовать объ удовлетвореніи нѣкоторыхъ обиженныхъ лицъ; 41) стараться, чтобы купцы, пріѣзжающіе на ярмарку въ Брестъ, освобождаемы были отъ пошлинъ; 42) послы должны озаботиться чтобы нѣкоторыя имущества королевскія, перешедшія, вопреки закону, въ наслѣдство, вновь востановлены были въ своихъ правахъ; 43) исходатайствовать, чтобы всеобщее ополченіе могло избирать въ полѣ маршала изъ дворянъ великаго княжества Литовскаго; 44) нѣкоторыя имущества дворянъ, пожалованныя имъ прежними королями, присоединены опять къ королевскимъ имѣніямъ; послы должны хлопотать, чтобы эти имѣнія были возвращены ихъ владѣльцамъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесять девятого, мѣсяца Генваря девятнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Самуель Бѣльскій и его милость панъ Павелъ Янковскій, инструкцію ясневельможныхъ ихъ милости пановъ сенаторовъ и ихъ милости пановъ обывателевъ воеводства Берестейского, въ речи въ ней нижей менованой, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писаную:

Instructia na seymiku relationis z convocatiey blizko przeszłey przed electią, dnia piętnastego Januaryi, tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego, dana im. panom posłom, obranym na electią przypadaiącą w Warszawie, dnia wtórego Maia, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego, to iest: wielmożnemu im. panu Benedictowi na Czerczi Sapiezie—stolnikowi w. x. Lit., Słonimskiemu, Rosławskiemu staroście, oswieconemu xiążęciu imci na Ołyce y Nieświeżu, hrabi na Szydłowcu, Mierzcykowcach, Dominikowi Radziwiłowi—woiewodzicowi Połockiemu, im. panu staroście Trabskiemu, im. panu kasztelanicowi Brzeskiemu, im. panu Władysławowi Sapiezie, im. panu chorążemu Brzeskiemu, im. panu Grawinskiemu — podkomorzemu Wędęskiemu, im. panu sędziemu ziemskiemu Brzesckiemu, im. panu Szuyskiemu—pisarzowi ziemskiemu Brzesckiemu, im. panu Constantemu Przezdzieckiemu — sędziemu grodzkiemu Brzesckiemu, im. panu Leonowi Połubinskiemu—marszałkowi Sło-

nimskiemu, im. panu Ostaphianowi Tyszkiewiczowi—podkomorzycowi Brzesckiemu, im. panu Kazimierzowi Łyszczynskiemy—podstolemu Mielnickiemu, im. panu podstolemu Połockiemu, im. panu Woyskiemu Mozyrskiemu, im. panu Kazimierzowi Gintowtowi Dziewiałtowskiemu—podczaszemu Oszmianskiemu, im. panu Theodorowi Tokarzewskiemu—podczaszemu Słonimskiemu, im. panu Krzysztophowi Czyżowi—podczaszemu, Mscisławskiemu, im. panu Korwickiemu—miecznikowi Smolenskiemu, im. panu Łoknickiemu, im. panu Grekowi, im. panu Jerzemu Szuyskiemu im. panu Łukaszowi Łyszczynskiemu, im. panu Mikołaiowi Sadowskiemu, im. panu Maciejowi Dembinskiemu, im. panu Leonardowi Pocieiowi, im. panu Wacławowi Karowickiemu.

In hac orbitate oyczyzny naszey, nigdy a condita gente w tey rzeczy-pospolitey naszey niesłychaney po abdicatii corony ikmcią stupendo et formidabili exemplo, expositi będąc omnibus periculis, iako pupilli absque patre et capite, nie opuszczamy iednak rękę, ale insistendo onych przodkow naszych vestigiis do spólney obrony y obrady z całą rz-ptą unitis animis accedimus. Stosuiąc się do generalney confederatiey na blizko przeszłey convocatiey, magnis votis uchwaloney, uwazamy: naprzod, sąsiad nam nieprzyiaznych zawziętości szkodliwe y kolligatie na zruinowanie wolney electiey spectant naufragium nostrum, życząc malis et in fortunis nostris zawisne napaść oczy; non sumus absque meto, gdy widziemy zagęszczone w oyczyznie naszey diffidentie między stanami rz-ptey, które uno ictu zabić mogą tak piękną formam rz-ptey, gdy nietylko iakośmy się spodziewali naszey convocatiey są ugaszone, ale ieszcze tym bardziey osobliwie w naszym xięstwie Litewskim inter primarios cives in maiores inimititias exusserunt: żeby tedy do iakowych wielkich inconvenientiey rz-pta nie przyszla, ante omnia ich miłość panowie posłowie nasi dalszą obronę tey rze-ptey naszey wziowszy przed się y uspokoienie, oto się usilnie starać będą, aby y przez interpositią ichm. panow senatorow, iako starszych braci naszych, tak wielkich in republika ludzi, pomiarkować mogli, aby też kiedyż kolwiek zakwitnąć mogła ona niewinnego wieku w sercach civium animorum unum y pospolitego dobra miłośi y życzliwośi:

Futurum też da Bóg reguantem ichm. panowie posłowie nasi nie innego obierać będą, tylo, według praw y zwyczaiów tey rzeczy-ptey naszey, katolickiey religii Rzymskiey—rex catholicus esto.

Jeżeli też kiedy sposobnieyszy czas znaleść się może w oyczyznie naszey, iako teraz podczas interregnum,—errata corrigendi, a osobliwie materiis exorbitantiarum, z których się nigdy rz-pta na electiach wyplątać nie mogła,—day Boże, aby teraz tandem aliquando onych desiderabilem mogła imponere finem, iakoż promovebunt ichm. panowie posłowie nasi serio pectore naybardziey agrawowaną rz-ptą, osobliwie że inpracticabili exemplo a tot seculis abdicatia ikmci niespodziewana, tak dalece mentes civium przestraszyła, że ledwie imminentibus malis mederi sie może,—bo zgoła oną nazwać możemy fontem et originem omnium malorum; uważaiąc ligi postronnych monarchow, prawie in destrutionem wolności naszey nasadzone,—s tey okaziey, zabiegaiąc tedy y na potym tanto malo na przyszłey, da Bóg, elektii, formuiąc prawo, zniosszy się z inszymi woiewodztwy, aby żaden pan, ani monarcha nasz, przez wolną electią włożoney sobie na głowę corony składać nie mógł y deserere sponsam suam. Iakoż futuro, da Bóg, regnanti, iako naywarowniey w iurament inserować będą, aby państwa sobie raz

powierzonego nie odbiegał, o co trzeba invigilare autori abdicationis. A żeśmy są moderno edocti mało, iako nas cudzoziemskich posłów, przy boku panskim residuiących *), zamieszał practiki, iako straszne innocentum civium persecutiones et sedes zruinowanie tak wielu woiewodztw nastąpiły, y wszytkie prawie w oyczyznie z practiki ich ruperant mala, iako tedy długo residować maią, y nie wszyscy z nimi conversowali, gdyż factiami przewrótnemi y corruptiami implicant subiecta et rempublicam.

Stosuiąc się też do raz postanowioney, za zgodą wszech stanow, prowizyi naznaczoney ikm. za rzecz szłuszną być się rozumiemy, aby in vim wyświadczoney wdzięczności naszey panu przeszłemu naszemu, była oddawana z oekonomicznych prowentow, a nie z skarbu rze-ptey, w czym się iednak ichm. panowie posłowie nasi do zgody górnieyszych woiewodztw stosować się będą.

Należy też to do rządu dobrego rz-petey naszey, aby pod czas interregnum proventa stołowe ikm. in privatorum usus obracane nie były, ale, aby more solito, według praw dawnych, im. pan podskarbi wielki w. x. Lit. one do siebie odbierał, a potym z nich rationem rze-ptey uczynił,—instabunt ichm. panowie posłowie nasi, aby w prawo dawne reasumowane było. Pisarz też skarbowy naywyższy przykładem corony instituatur do prowentow oeconomicznych y innych w. x. Lit.; stanowniczowie marszałkowscy, a nie pokoiowi, żeby gospody rozdawali, także aby do sądow marszałkowskich należeli.

I to też nie mniey należy do conserwatii rze-ptey, aby pretia rerum tandem kiedyż kolwiek w rezę słuszną y sprawiedliwą wprawione być mogły,—instabunt ichm. panowie posłowie.

Ichmść panowie podkomorzówie coronni y w. x. Lit. aby na swe urzędy przysięgali, y między seymem a seymem osobliwie posłow cudzoziemskich, w pokoiu będących, na seymie rze-ptey revellować powinni będą,—gdyż przez te prywatne rady abdycatia corony urosła.

Osobliwie iednak ichm. panowie pieczętarze aby na żadną rzecz expedytii z kancelarii swych nie wydawali, coby kolwiek szkodzić mogło rze-ptey, y zaraz to na seymie rewellowali secundum nexum iuramenti sui.

Ichm. panowie urzędnicy coronni aby się in jura w. x. Lit. nie wdawali, iako się dotąd działo, osobliwie kiedy neutralitatem bez pieczęci w. x. Lit. xięciu iegomci Kurlandskiemu coronna kancellarya wydała; także sublevatia na banitie litewską. Siła na tym należy w. x. Lit. żeby seym trzeci odprawował się w w. x. Lit.; kiedy alternata na xięstwo Litewskie przypadać będzie, mieysce naysposobnieysze, rozumieiąc do odprawowania seymow—miasto Brześć, do którego ichm. panowie koronni niedaleko iezdzić będą mieli.

Residentia królów ichm. aby trzeciego roku w w. x. Lit. bywała,—instabunt o to ichm. panowie posłowie.

Uważamy nadto przywileow od nayiaśnieyszych xiążąt ichm. Litewskich, królow polskich, osobliwie od nayiasnieyszego Władysława pierwszego Jagiełła, króla Polskiego y w. xięcia Lit. pana naszego w. xięstwu Lit-u nadanych notitiam y executionem onych nam wielce potrzebno; zaczym ichm. panowie posłowie nasi instabunt, aby te przywileia, osobliwie króla Władysława Jagiełła pierwszego, in volumen legum wpisane y do executii przyprowadzone były, z któremyśmy poprzysiężonemi ad corpus rzeczy-pospolitey przystąpili.

Zabiegaiąc wszelkim niebezpieczęstwom, nad rzeczą pospolitą wiszącym od różnych nieprzyiaciół, aby pospolite

*) Въ подлинникѣ пропускъ.

ruszenie w woiewodztwach, a nie gdzie indziey zostawało,—instabunt ichm. panowie posłowie.

To się też in ruinam oyczyzny zagęściło malum, gdy przysięgi prywatne cum conditionibus y scripta reversalia, przywileiom contraria, wymagaią; aby to zniesiono było et sine conditione przywilegia wydane nie benemeritis były,—instabunt ichm. panowie posłowie.

Derogaty w tym multum dawnym prawom et antiquae praxi, które wszytkie urzędy dożywotne mieć chcą, na co królowie panowie nasi przysięgaią nec augere ne minuere, że iednak w niektórych urzędach poczęli się naydować szkrupuły inpracticabili exemplo za przyszłego pana, że ad rivalitates inpugnantii, żeby lege temu zabieżano,—instabunt ichm. panowie posłowie.

De incompatibilibus, lubo się leges formatae, przeciwko którym, że wbrew dzieie, tak w koronie iako y w w. x. Lit. statuatur lex novella, iako naywarownieysza de incompatibilitate dwóch urzędow in persona unius, iako to: laski z buławą, także pieczęci z buławą.

Pieczęci w. x. Lit. według zwyczaiu praw coronnych y w. x Lit. aby nie na convocatiach, ani prywatnie, ale na seymach publice oddawane były.

Sądy seymowe, osobliwie in causa perduellionis, albo criminis lesae maiestatis ex levi occasione zwykły bywać intentowane ex privato odio privatorum, którzy dworowi niepochlebuią, y tym którzy bronią in republica exorbitates; zabieżeć temu in futurum y opisać—w iakich sprawach maią być pociągane, aby ex odio dworu ludzie wielcy in republica vexowani nie byli.

Urzędy wszystkie generice aby in suo esse zostawali, osobliwie pieczętarskie; aby ludzie letcy, osobliwie białogłowy, w promotie nie wdawały się. Siła natym należy wolnościom naszym y dobru całey rze-ptey, żeby król imść przyszły nie był trudny do podpisów spraw y ludzie na residentii Warszawskiey do kosztu nie przychodzili, et cavebunt to imć. panowie posłowie. Confederatia in punctis iudiciorum kapturowych sądów aby mieliorowana była.

Dekreta trybunalskie et in aliis quibusve subseliis posłancami żeby nie były znoszone y przesądzane,—cavebunt lege nowella ichm. panowie posłowie.

Auctio subsidiorum w Brześciu aby zniesiona była adinstar panów koronnych,—instabunt ichm. panowie posłowie.

Woiewodztwo Brzeskie ponieważ ani iuricdiki, ani prowisii nie ma, interim ichm. panowie woiewodowie de propriis fortunis na publiczne potrzeby spezy wielkie ważyć muszą; aby starostwo Szereszowskie, w tymże woiewodztwie będące, było przyłączone,—instabunt ichm. panowie posłowie salvis nihilominus modernis possessoribus.

Toż infortunium premit starostwo sądowe Brzesckie, gdzie ichm. panowie starostowie, zieżdżaiąc na jurizdiki y sądy, nie małe koszty ważyć muszą, niemaiąc na to żadney intraty; zaczym, serio instabunt ichm. panowie posłowie, aby iakie starostwo, nie iurizdyczne przyłączone było salvis modernis posessoribus.

Laudum et iudicia interregni aby approbowane były; przechodzenie woysk koronnych do w. x. Lit. aby zabronione było, aby lege novella to było cautum cum poenis,—instabunt ichm. panowie posłowie.

A że częstokroć wypłacaiąc długi w. x. Lit. podatki dawać musimy wielkie, osobliwie podymne, według abiurat ostatnich, a poddani z dobr szlacheckich swowolnie częścią do oekonomiey królewskiey, częścią na słobody roschodzą, przez co w podadkach wielka by być musiała uyma rze-ptey; instabunt ichm. panowie posłowie serio, aby do

dawnych constytuciey nowe ieszcze prawo napisane było, aby tak z oekonomicznych dóbr ikm., iako y innych wszelakich, wszystkim ukrzywdzonym nieodwłocznie, bez żadnego zatrudnienia, poddani wydawani byli,—a ieżeliby niechcieli czynić, tedy y dworzanow y urzędnikow sprzeciwiaiących się wolno będzie do trybunału, lub w koronie lub w w. x. Lit., zapozwać inter causas militares.

Warowało to prawo per constitutionem tak unionis, iako y coronationis króla imci Władysława czwartego, aby urzędy wszystkie w koronie y w w. x. Lit. porównane były, to jest: aby te urzędy, które w koronie były ex antiquo,—erigowano y w wielkim xięstwie Lit. et viceversa: które byli w Litwie,—aby erigowane y w koronie, iakoż iuż w niektórych urzędach na obie strony satisfactum est, iako to: w koronie—w chorąstwie nadwornym coronnym y w Litwie; podkomorstwie w. x. Lit. W koronie iest nieposledni urząd secretarii maioris regni; w w. x. Lit. luboś my ich przedtym miewali, to officium ustało: tedy, że adaequalitare należy xięstwu Litewskiemu z koroną, aby porównane były w dygnitarstwach y urzędach, zlecamy to ichm. panom posłom naszym, aby zniosszy się z ichmość pany pieczętarzami w. x. Lit. promowowali erectionem secretarii maioris w. x. Lit. porównawszy go in omnibus z wielkim koronnym sekretarzem.

Urzędy wszystkie nadworne, poczowszy od większych, iako to: laski, pieczęci y klucza, tudziesz referendarze, pisarze w. x. Lit. aby kożdy in exercitio sui ofitii zostawał,—promowebunt ichm. panowie posłowie,—ile go się domawiać maią,—aby wszystkie promotie przez imść. panów pieczętarzów, a expeditie—przez kancellarye rp-tey expediowane były; gwoli czemu obwarować będzie potrzeba in pactis conventis, aby podpisy publiczne, a nie prywatne bywały, przezco snadnie zabieżeć się może zagęszczeniu kilku przywileiów na iedną rzecz; z teyże okazyi przypomnieć maią ichm. panowie posłowie, iż pacta conventa inserere iurgielta dawne hetmanom, marszałkom, pieczętarzom y pisarzom w. x. Lit.

Zaniechana y opuszczona od kilkadziesiąt lat alternata biskupstwa Łuckiego—iniuria iest w. x. Lit., gdyż przedtym raz koronny, drugi raz Litewskie nasi biskupi Łuccy bywały; instabunt tedy ichmość panowie posłowie nasi, aby ta alternata wskrzeszona została, ponieważ w naszym woiewodztwie pars bonorum mensae im. xiędza biskupa Łuckiego zostaie,—niechay post sera fata, albo post assensum teraznieyszego im. xiędza biskupa nacyey w. x. Lit. obywatelów conferowane było biskupstwo Łuckie: ponieważ in paucitate beneficiorum spiritualium nie mogą mieć prałaci za swoie meryta condigna od królów panów premia, zwłaszcza kiedy teraz biskupstwo Smolenskie cum suą dioecesi w nieprzyiacielskim zostaie ręku, insze też beneficia, post ruinam, ieszcze do siebie nie przyszły. Ażeby tym skuteczniey koło tego ichm. panowie posłowie nasi zładzić mogły, ichm. xięży biskupów, Wilenskiego y Żmudzkiego, także ichm. panów senatorów swieckich y urzędników większych w. x. Lit. ichm. panów posłów woiewodztw y pawiatów w. x. Lit. uprasząc będą, aby pro ornamento w. x Lit. unanimi assensu tey naszey poprzeć dopomogli propositii.

Większe duchowięstwo woiewodztwa Brzesckiego y powiatu Pinskiego z dioecesii Łuckiey w trybunale Wilenskim swoie in iudicio composito miewaią sprawy, a deputata swego w trybunale tamecznym nie maią, przez co nie małe odnoszą praeiudicia; instabunt ichm. panowie posłowie nasi, aby deputat ex

clero dioecesis Łuccensis, z woiewodztwa Brzescktego, albo powiatu Pinskiego, przydany był ad compositum iudicium.

Ponieważ dotąd godney pamięci wielmożnemu im. panu Krzysztofowi Sapiezie, krayczemu w. x. Lit., benemerito in patria civi, summa trzydziestu tysięcy zł. od rz-ptey za więzy imci tatarskie asseкurowana nie iest wypłacona; tedy, aby na teraznieyszym seymie electionis summa na starostwo Trabskie wniesiona była,—serio instabunt ichmci panowie posłowie nasi.

Więc iż nihil aequius nad to reperiri może, iako aby sancita publica in suo valore zostawały; tedy promovebunt ichm. panowie posłowie nasi serio, aby constitutia anni tysiąc sześćset pięździesiąt dziewiątego—o dobrach y daninach, transformowanych, in bona terrestria haereditaria approbowana na teraznieyszym seymie była.

Na expensa tak wielkie w. xięstwa Litewskiego, które posuit im. pan podskarbi wielki w. x. Lit. ex currentibus proventibus mogłyby provideri, gdyby retentores proventów czopowych, ceł y myt, według kontraktów wypłacali; czemu że dość nie czynią, niedbaiąc ani na constitutie, ani na dekreta komisarskie do skarbu dość nie czynią, ... *) imć. pan podskarbi,—inibunt modos panowie posłowie z inszymi woiewodztwy, iakoby retentores do skarbu dość uczynili et super extravenientes formabunt legem cum poenis.

Piechota w oeconomii Brześckiey, na potrzebę woiewodztwa Brzesckiego prawem ustawiona, której de lege dwieście być powinno, ponieważ per abusum denegatis y woiewodztwa in necessitatibus ingruentibus swoiey wygody nie ma; gorąco im. panowie posłowie instabunt, ażeby reasumatur lex, iakoby piechota woiewodztwu była przywrócona. Jako nie bez osobliwego respectu w koronie iest ten zwyczay y prawo, iż pieczęć koronna iedna swieckiemu, druga duchownemu alternato na seymach conferowana być powinna; więc żeśmy się z koroną in vinculo unionis we wszystkich zwyczaiach y prawach porównali: promovebunt ichm. panowie posłowie, aby y w w. x. Lit. o takoweyże alternacie napisane było pawo, aby iedna pieczęć przy duchownym, a druga przy swieckim zostawała, saluis modernis possessoribus.

Wiele na tym do obrony rze-ptey należy, ażeby rycerstwo w woiewodztwach y powiatach iako w naywiększey gromadzie na pospolitym ruszeniu w następuiących niebespieczęstwach stawać mogło; aże większych ichmościów znayduie się takowych, którzy, w różnych woiewodztwach y powiatach maiąc swoie dobra y maiętności, pod czas y w żadnym nie stawiaią woiewodztwie, albo powiecie pocztow według prawa y kwitów opisanych; co iż się dzieie contra aequalitatem, przeto intabunt ichm. panowie posłowie nasi, aby prawo napisane o tym było, żeby każdy w tymże powiecie albo woiewodztwie, w którym maiętność, która znayduie, stawił, sub poenis de bellica expeditione sancitis, poczty.

Dla odległości residencii ichm. panów hetmanów iniuriati od ichm. panów woyskowych w krzywdach swoich sprawiedliwości doyść nie mogą; aby more ichm. panów koronnych wolno było kożde tatowego żołnierza excessum—lubo z dobr, lub ex persona, na trybunał pozwać inter causas militares.

Iż prowenta w. x. Lit. bardzo są szczupłe, osobliwie z kwarty, z którey penitus mało co do skarbu wschodzi; zaczym mowebunt ichm. panowie posłowie, aby ex hoc actu panowie lustratorowie naznaczeni byli do dóbr królewskich, które subiacent quarcie.

*) Въ подлинникѣ пропускъ.

Do pomnożenia chwały Bożey y rozszerzenia religii Greckiey, w uniey z kościołem Rzymskim ziednoczoney, nie mnieyszym rozumiemy być incitamentem—pozwolenie mieysca in senatu im. xiędzu metropolicie teraznieyszemy y successorom igmść: gdyż iako nas za religią romano-catholicą per assistentiam w senacie ichm. xięży biskupów bierze swoie pomnożenie y ornamentum, tak gdy igm. xdża mitropolitę do senatu przyimiemy, wielkim to powabem ludziom religii greckiey po ziednoczeniu się z kościołem katolickim będzie; instabunt tedy im. panowie posłowie nasi y upraszać będą ordines reipublicae, osobliwie ichm. xięży biskupów y proceres regni, aby im. xiędzu mitropolicie in senatu mieysce pozwolili y naznaczyli. Przy tey że okazyi ichm. panowie posłowie nasi instabunt, aby tenże im. xiądz metropolita w iurizdice swoiey, którą ma w Wilnie, na placach cerkwie soborney, żadnego od magistratu Wilenskiego nie odnosił praejudicium.

Lubo iuż kilka constitucyi iest napisanych, aby Żydzi nie chowali tak męskiey iako y białogłowskiey płci ludzi chrześciianskich na służbie, ani w domach swoich, gdyż przez to się wielkie skandala dzieią z obrazą Bożą, y ludzie roboczy, lekki chleb ulubiwszy, do nich się garną, skąd wielka po wsiach robotnika penuria; promovebunt tedy im. panowie posłowie, przy dawnych constitutiach zasadzaiąc się, żeby novellam legem napisali, aby kożdy takowy Żyd, deprehensus, chowaiący czeladnika chrześciańskiego, któremi in oprobrium religionis nostrae abutuntur—tak w dobrach królewskich, iako y w szlacheckich, ad instantiam cuiusvis—winą stem kop irremissibiliter in foro competenti był karany; tóż się ma rozumieć y o Tatarach.

Spław Gdanski, ponieważ stan szlachecki aggravatur zbytnią wolnością miasta Gdanska tak dalece, że niemal wszytkiemi intratami naszemi, iako chcą disponują, contrakty y targi raz zawarte zrzucaią, zboża brakuią in testimoniis iakie chcą stanowią pretie rerum y inne nieznośne w sądach swych in convulsionem iurium y wolności naszych szlacheckich nieznośne czynią gravamina; inibunt tedy consilium ichm panowie posłowie nasi z ichm. pany koronnemi posłami, aby constitutią prawo iako nayostrzeysze za nas napisane było; nadto starać się o to będą ichm. panowie posłowie, aby na żadne desideria ich nie pozwalali, aż w tym ukontentowani zostaniem.

Promovebunt też ichm. panowie posłowie desiderium im. pana Hayka, sędziego Mścisławskiego, aby przy dawnych przywileiach na maiętność Oziato, w Woiewodstwie Brzeskim leżącą, domowi swemu conferowaną y przy collacii teyże maiętności swieszczenika, integre zostawał.

Lubo iuż in volumine legum niegodne casus prawo y konstitucia napisana o długu winnym od rzeczy-pospolitey iaśnie wielmożnego im. pana Pawła Sapiehi, woiewody Wilenskiego, hetmana w. x. Lit. y sukcessorom należącym; instabunt iednak ichm. panowie posłowie y teraz, aby ta refusio tak długa dwuch kroć sto tysięcy sukcesorom wysz pomienionego iaśnie wielmożnego im. pana woiewody Wilenskiego in hoc actu electionis obmyślona bydż mogła.

Iż libertatibus nostris multum derogatur w tym, że pod czas seymowy convocatiey prywatne conventicula bywaią, na których przez factie malevolorum zatrudniaią się sprawy rzeczy-pospolitey; żeby tedy po tym tego in posterum nie bywało, cavebunt lege ichm. panowie posłowie przy innych exorbitancyi traktowania.

Nie próżny iest metus w sercach ci-

vium, iż iakieś prywatne długi bez wiadomości całey rzeczy-pospolitey pokazuią się na Szawlach zostaiące, iako y osobliwie długu *); zaczym, iż się to działo z prywaty pewnych ludzi, instabunt ichm. panowie posłowie serio, aby novella lege cautum to było, żeby nie z rzeczypospolitey, ale prywatne persony ten takowy dług ex bonis suis wypłacali.

A któże nie widzi, iako są szkodliwe w oyczyznie nowiny wszystkie, które znaszą mutationem status, iako y to, że osoby szlacheckie same inpracticabili exemplo w oyczyznie dymy zaprzysięgać musieli; żeby tedy in posterum takowe inconveniencye nie były, cavebunt lege, aby moribus antiquis, ieżeliby iakie miały być podatki, za zgodą wszech stanów w. x. Lit. wydawane były nie według abiurat ostatnich, ale salvis abiuratis.

Na tak wielu seymach im. pana Wołodkiewicza, woiewody Nowogródzkiego, dług, konstituciami seymowemi approbowany, za Wabecką summę, do skarbu koronnego należące, aby tandem aliquando mógł mieć satisfactią,—promovebunt ichm. panowie posłowie.

Zastawnik, który by z owych podymnych pietnaściorga w. x. Lit. będących seymem postanowionych, cum iuramento personarum cuiuscunque status, praeeminentiae et conditionis, nie przysiągł w grodzie należnym, ubi bona consistunt, iedno ordynował osobę, od którey sua ob ignorata eadem bona, przysiądz w dymach poddanskich, a siebie od iuramentu uchilił y utaił, ieśli nie sądzony o to, na komissyey w Wilnie, tenue instigante, takowy nayduiący się zastawnik succumbat fisco et poenae infamiae; tedy petant konstitucyi o to ichm panowie posłowie.

Constant to woiewodztwu naszemu, iż szlachta z Kutney, nie mniey z Hoszcza, per opressionem podbici są do ekonomii Brzesckiey, y oni pospolite ruszenie y onera wszelkie szlacheckie równo z nami ponoszą; zaczym, aby od tey oppressyi, tudzież y od hiberny żołnierskiey, osobliwie ci, którzy są właśnie szlachtą z koronnych woiewodztw y powiatow tam przeniesieni, wolni byli,—promovebunt ichm. panowie posłowie.

Lubo iuż konstitucią warowano iest, iż woiewodztwu Brzesckiemu w nagrodę te, że się soli ze Gdanska kupować nie godzi, pozwoliła rzecz-pospolita z Zakroczymca sol z Wieliczki po beczce na konia odbierać, oddawszy kopę za każdą beczkę; zaczym, aby to prawo reassumowano było,—promovebunt ichm. panowie posłowie.

Desiderium im. pana Bazylego Krasinskiego, względem leśnictwa Czachowskiego, które, ponieważ wprzód przywileiem i. k. mści conferowane, a potym konstitucią seymową approbowane iest; a że im. pan pisarz w. x. Lit. im. pan Kotowicz, nulla habita ratione ani przywileiu, przez którego ręce iest otrzymany y imci ręką podpisany, ani na konstitucią, za dyrectią imci otrzymaną w spokoynym dzierżeniu y w prowentach należących iemu czyni praepeditią: promovebunt ichm. panowie posłowie, aby private, raz mu konferowane przywileiami, konstitutiami approbowane, in suo zostawuiąc valore, tak w spokoynym dzierżeniu żadney praepeditii, iako y w prowentach impediciey żadney czynić nie chciał, a szkody, ieśli które poniosł przez zwyż pomienionego imci pana Kotowicza—pisarza w. xięstwa Litewskiego, aby mu były nagrodzone,—instabunt ichm. panowie posłowie.

Wioska, alias włość Borodicka, dobra i. k. mści in centro woiewodztwa Brzesckiego, niemal w mieście, a podatki do Wołkowyska wypłacaiące, aby iako w woiewodztwie Brzesckim leżące, in posterum do Wołkowyska nie należały

*) Здѣсь въ подлинникѣ пропущено слово.

y podatków nie wypłacały, iako y summa im. panu Trabinskiemu—podkomorzemu Wendenskiemu, na też dobra wniesiona była,—promovebunt ichm. panowie posłowie.

Iarmarki w Brześciu, że do effektu nie mogą przyjść za extorsią żydowską y celnicką, aby do lat kilku wolni od ceł byli, kupcy na iarmarkach przybyli,—promovebunt ichm. panowie posłowie. Alienatiae bonorum regalium, mianowicie Tykocin y Bratanów, że przeciwko prawom cessionowane in haereditatem, przeciwko czemu y protestacie zaszły; urgebunt ichm. panowie posłowie, aby iure suo restituantur.

Lubo statut w. x. Lit. tak ordynował, aby pospolite ruszenie, gdy w pole wynidzie, pod władzą ichm. panów hetmanów w. x. Lit. za ordynansem królów panów naszych zostawało; atoli aby to prawo poprawione było, ommimodo swobody y wolności naszey należy: zaczym exemplo ichm. panów koronnych za ciągnieniem się wszystkich województw, powiatów, aby marszałek ex civibus xięstwa Litewskiego do rządzenia y nim władania był obierany, starać się o to będą, żeby rzetelne o tym stanęło prawo.

Pewne dobra w woiewodztwie naszym, od Zygmónta pierwszego przywileiami iure haereditario bene meritis nadane, że do dóbr i. k. mści, przeciwko prawom y wolnościom szlacheckim przyłączone; instabunt ichm. panowie posłowie, aby restituantur in persona ichm. panów Kopciów.

Cetera fidei et dexteritati ichm. commitimus.

У тое инструкціи подписъ рукъ тыми словы: Benedykt Sapicha, stolnik w. x. Lit., dyrektor seymiku woiewodztwa Brzesckiego; Stefan Kurcz, kasztelan y marszałek woiewodztwa Brzesckiego; Andrzey na Osowie Osowski, kanonik Kruszwicki, i. k. mści sekretarz; Heronim Kazimierz Łyszczynski, podsędek woiewodztwa Brzesckiego; Jerzy Stanisław Umiastowski, stolnik Wendenski, podstarości Brzescki; Karol Januszkiewicz; Krysztof Turowski; Jerzy Kazimierz Brzostowski; Bolesław z Woronney Czyż; Michał Kazimierz Przyszychocki; Teofil Koscia Wereszczaka; Bazyli Samuel Bielski; Hrehory Karasiewicz Tokarzewski, pisarz grodzki Brzescki; Maciey Radzikowski; Paweł Jankowski; Dawid Florian Tupalski; Jerzy Sawicki; Stephan Żatowski; Stefan Czerniewski; Krzysztof Bukraba; Andrzey Laskowski; Jakub Władysław Wierzbicki; Alexander Eyśmont; Paweł Jan Wierzbicki; Tokarzewski Kazimierz; Stanisław Teodor Jan Abram Tokarzewscy. Котораяжъ то инструкція, ку актикованью поданая, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписана.

1699 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 1376—1387.

244. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная избраннымъ ими депутатамъ, отправляемымъ на сеймъ.

Инструкція депутатамъ или посламъ, избраннымъ на сеймъ, состоявшійся въ 1699 году, заключалась въ слѣдующихъ пунктахъ:

1) Просить короля о выведеніи одного отдѣленія войска и объ удовлетвореніи обиженныхъ.

2) Послы не должны приступать къ обсужденію дѣлъ, пока не будутъ предъявлены въ подлинникѣ pacta conventa.

3) По случаю отнятія крѣпости Ельбинга, король желаетъ успокоить волненія; а потому послы должны соображаться съ мнѣніями пословъ другихъ воеводствъ, пока другія державы не войдутъ въ посредничество; а въ случаѣ войны, условиться на счетъ сбора войска.

4) Послы должны домогаться, чтобы часть денежной суммы изъ тѣхъ милліоновъ, которые король обѣщалъ предъ своимъ избраніемъ, была обращена на содержаніе польскихъ войскъ.

5) Послы должны хлопотать объ уравненіи цѣнности монеты съ сосѣдними державами.

6) Чтобы войско содержалось въ такомъ количествѣ, въ какомъ позволятъ экстраординарные сборы податей.

7) Послы не должны соглашаться на индигенатъ иностранцовъ.

8) Домогаться уравненія правъ съ воеводствами коронными.

9) Чтобы въ гродскихъ судахъ заведены были сусценты—тѣже, какіе въ коронѣ.

10) Должно домогаться объ округленіи границъ между воеводствами Брестскимъ, Подляскимъ и Люблинскимъ.

11) Должно домогаться о возвращеніи 80-и пушекъ, перевезенныхъ изъ Брестскаго замка въ Глускъ.

12) Чтобы Бѣловѣжское лѣсничество платило гиберну Брестскому воеводству.

13) Чтобы отечественныя заслуги были вознаграждены.

14) Чтобы обиженные войсками могли судиться въ трибуналѣ.

15) Чтобы не были въ употребленіи мѣры и вѣсы польскіе, но литовскіе.

16) Требовать возвращенія крестьянъ, перешедшихъ на Волынь.

17) Повторяется тоже самое, что въ 13-мъ пунктѣ.

18) Михаилъ Радивилъ, будучи въ посольствѣ въ Римѣ, издержалъ нѣсколько милліоновъ собственныхъ денегъ для рѣчи-посполитой; въ вознагражденіе этихъ издержекъ, Гродненскій сеймъ назначилъ ему только 80 тысячъ,—послы должны домогаться, чтобы на старостве Кричевскомъ, три преемника его были освобождена отъ постоя и гиберны.

19) Ходатайствовать объ освобожденіи имѣнія Тороканей, принадлежащаго къ Жидичинской архимандріи, отъ всѣхъ военныхъ повинностей.

20) Просить короля не выдавать желѣзныхъ листовъ на записи жидовскія и самимъ жидамъ запретить испрашивать выдачи такихъ листовъ.

21) Дворянству, имѣвшему прежде право на входы въ пущи Бѣловѣжскую и Кобринскую, воспрещены эти входы; а потому дерутаты должны просить короля о назначеніи коммиссіи по этому дѣлу.

22) Понесшему по этому же поводу значительныя потери стольнику Брестскому Николаю Махвицу, чтобы сдѣлано было приличное удовлетвореніе.

23) Тоже самое и земскому судьѣ Жардецкому.

24) Чтобы десятина, слѣдуемая фарному (приходскому) Брестскому костелу, вѣрно доходила.

25) Домъ, состоящій въ Брестѣ при костелѣ Августіановъ, занятъ нынѣ Саксонскими солдатами, которые тамъ безчинствуютъ и мѣшаютъ богослуженію; потому послы должны домогаться, чтобы онъ принадлежалъ съ плацомъ къ монастырю и навсегда былъ освобожденъ отъ постоя.

26) Домогаться освобожденія двухъ деревень, принадлежащихъ Доминиканскому монастырю, отъ военныхъ и другихъ повинностей, по причинѣ разоренія ихъ отъ пожара.

27) Чтобы Буховецкому подтверждена была привилегія на войтовство Дивинское.

28) Ассигновка для войска, выданная Витебскимъ каштеляномъ, пришла въ забвеніе; а потому послы должны хлопотать, чтобы каштелянъ обдумалъ средства къ удовлетворенію.

29) Хлопотать объ исполненіи записи Доминиканскому костелу, данной Казиміромъ Пухальскимъ.

30) Хлопотать, чтобы захваченные участки земли отъ Кіевской митрополіи, были ей возвращены.

31) Хлопотать, объ освобожденіи уніятскаго духовенства отъ военныхъ постоевъ и всякихъ военныхъ повинностей.

32) Чтобы привилегія, данная православному епископу Пелеховскому на Бѣлорусскую эпархію, была отмѣнена.

33) Такъ какъ по поводу Турецкой войны, имущества духовныхъ подпали временнымъ военнымъ повинностямъ, то по заключеніи міра съ Турціею, просить объ освобожденіи ихъ отъ этихъ повинностей.

34) Также и объ освобожденіи села Пощинъ, принадлежащаго Луцкому капитулу, отъ военныхъ повинностей.

35) Также и объ освобожденіи имѣній монахинь Бернардинокъ отъ военныхъ повинностей.

36) О назначеніи коммиссіи для опредѣленія границъ между имѣніемъ Яновщизною и ключемъ Черевачицкимъ.

37) Послѣ перваго Гродненскаго сейма домогаться выдачи крестьянъ, ушедшихъ на Волынь.

38) Просить объ отмѣнѣ постановленія 1669 года о наслѣдственныхъ имѣніяхъ.

39) Просить, чтобы нѣкоторые дворы и плацы заслуженныхъ лицъ были освобождены отъ всякихъ повинностей.

40) Просить равнымъ образомъ объ освобожденіи отъ всѣхъ повинностей и дома Брестскаго хоружаго въ Люблинѣ.

41) Послы должны настаивать на уплату стараго милліона, слѣдуемаго на удовлетвореніе войску.

42) Чтобы подлинныя судебныя опредѣленія, послѣдовавшія по дѣлу такихъ отвѣтчиковъ, кои не имѣютъ осѣдлости въ воеводствѣ и не подлежатъ подсудности этихъ судовъ, не имѣли законной силы.

43) Чтобы управители королевскихъ имѣній были туземцы-шляхта, а не иностранцы.

44) Пустыя уволоки, пожалованныя королями, чтобы не подлежали никакимъ податямъ, кромѣ чиншевыхъ.

45) Хлопотать объ освобожденіи двухъ домовъ, принадлежащихъ Брестскимъ Августіанамъ, отъ всякихъ повинностей.

46) Тоже объ освобожденіи отъ всѣхъ повинностей и домовъ пана Бжосли и пана Блоцкаго.

47) Хлопотать, чтобы войтовство Каменецкое было отдано шляхтичу, и чтобы привиллегіи, данныя людямъ недворянскаго происхожденія, были отмѣнены.

48) Также, чтобы войтовство Малейчицкое, данное судьѣ гродскому Сигизмунду Хржановскому, поступило въ дѣйствительное его владѣніе.

49) Чтобы форма присяги, которую совершили послы, была внесена въ эту же инструкцію.

Roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziawiątego, mca Iunii piątego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzesckim, przedemną Janem Bęklewskim—podstaroscim Brzeskim, stanowszy oczewiście imść Piotr Galimski—stolnik Orszanski, marszałek seymiku antekomicialnego woiewództwa Brzesckiego, instrukcią seymikową, ichm. panom posłom na seym daną, do grodu Brzesckiego podał, w te słowa pisaną, którą wpisuiąc do xiąg słowo do słowa tak się w sobie ma:

Instrukcia od nas senatorow, dygnitarzów, urzędników, in genere rycerstwa, szlachty, obywatelów woiewodztwa Brzesckiego, na seymik antecomicialny za uniwersałem ichmści zgromadzonych, w roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątym, piątego dnia Maia, dana panom posłom naszym na seym, zgodnie od nas obranym: wielmożnemu imć panu Ludwikowi Pocieiowi—podkomorzemu Brzesckiemu, y imć panu Renaldowi Sadowskiemu.

Tak pilna i. k. mść p. n. m. około dobra pospolitego sollicitudo, tak czułe około oyczyzny naszey obrad, velut e Nilo wynikaiące z dobroci serca pańskiego circumstancye manifeste to pokazuią, że nam addit fidum obsequium non terrea vincula ducum, sed regit unus amor. Któż tego nie wiedzi, iako in tractandis consiliis i. k. mść p. n. m. indefessum agit studium, kiedy nam seym propter primum et unicum necessarium dla otrzymania praw, swobod y wolności naszych, złożyć raczyli, maiąc sobie za codzienną maximę y domową praxim nullum magno principi impendi merito genus dignun, quod erogatur in cives? kto nie uznaie, że regem patremque gerit et consulit cunctis, kiedy przy wdzięcznym poranku panowania ad solam gloriam imienia i. k. mść p. n. m. tobie, miła oyczyzna nasza, laeta columba refert oleam, post nubila et imbres floridam? Sic bello pax tibi parta redit, kiedy Othomanskiey burzy nadentość, która tylo nam turbulentissimas tempestates wróżyła niezwyciężona i. k. mści p. n. m. przezorność tak wypogodziła, że pokoy auspicatissimo omine nam ogłosiwszy, pożądaney zgody zawitał empir. Zaprawdę, hic est Augustus, quo non praestantior alter princips belli potens; caetera fama canit. Mogą nam tego słusznie vicini zayrzeć principes, mogą się wszystkie stany reipublicae bespiecznie z tego cieszyć, kiedy Augusti pietas regnum firmavit et auxit y iuż każdy z nas sobie tak tuszyć może. Aurea nunc vere sunt saecula, plurimus inde venit oyczyznie honos, kiedy Kamieniec antemurale christianitatis, avulsam a corpore reipublicae z Podolem Ukrainą redit ad sua. Za co słuszniey j. k. msci p. n. m. to convenit, co kiedyś pochlebne Rzymskiemu monarsze przypisało pióro: Romam laterinam accepit, marmoream reddidit; ponieważ tedy niezbrodzonych tak i. k. mści p. n. m: lene fluit Nilus, sed cunctis omnibus, extat utilior, dopióroż ex statione nas wiernych poddanych i. k. mść p. n. m. ichm. panowie posłowie nasi, przy naywyzszym maiestatowi pańskiemu podziękowaniu cum hoc staną pleni affectus voto—semper honos nomenque tuum, laudesque manebunt.

1) W wyprowadzeniu zastempów Saxonskich singulare contentum i. k. mść clementiae kiedy w. x. Lit. przynosi, bierze woiewodztwo nasze pro praetio et sponsione felicitatis, że y ten regiment wrychle sublevare raczy; o co iako instantissime urgebunt ichm. panowie posłowie nasi, tak y o acquietatią iniuriatorum całego woiewodztwa naszego per commissarios u maiestatu i. k. mści p. n. m. ante omnia starać się będą.

2) Stosuiąc się ad mentem całey rzeczy-pospolitey et obloquentiam konstitucyi coronationis, ante omnia ichm. panowie posłowie nasi—pod karą Bozką, do żadney nieprzystąpią meteryi, póki originale pactorum conventorum non producetur.

3) Kiedy niespodziane za niesżłusznym odebraniem manu forti Elbiąga alia ex alia cura fatigat, vexatque animos nova tempestas, na którey uśmierzenie i. k. m. p. n. m. wszystkich nas allicit; więc do górnieyszych woiewództw assensu ichm. panowie posłowie applikować się będą, in quantumby monarchow pobliższych przywróceniem Elbiąga tantam iniuriam patriae nie uspokoi mediacya, dederitque, strzeż Boże, do woyny, viam casusve Deusve, namówią z stanami rzeczy-pospolitey porządek milicyi, by też mota nobilitate.

4) Kiedy iuż wszystkie woiewództwa y powiaty w. x. Lit. podług umówionych traktatów tak zwinionemu, iako y konserwowanemu woysku, cztery cwierci wypłacaią; uproszać będą i. k. mść p. n. m. ichm. panowie posłowie nasi, aby tak y woysko koronne aequaliter z przyobieca-

nych ante electionem od ichm. millionów pro sorte sua woysko w. x. Lit. gaudere mogło.

5) Cum maiora incommoda bono publico przynieść może iaka monety appretiatio; aby tedy huic malo zabieżeć się mogło, ichm. panowie posłowie nasi z stanami rzeczy-pospolitey coaequatią monety z pogranicznemi panstwy namówić maią.

6) Ordynacya woyska, po uczynionym, da Bog, pokoiu, iaka ma być, że ieszcze non constat; tedy inquantum by militia iakowa ex validissimis conserwowana być miała rationibus, aby in eo zostawała numero, ile extraordinaryine na zapłatę sufficere mogą podatki, interponować się o to serio ichm. panowie posłowie nasi maią.

7) Naypierwsza y naywiększa każdego narodu in causa honoris concurencya, a osobliwie w oyczyznie naszey, gdzie non formidine poenae, sed solo amore reguntur cives, o co vita sanguine et fortunis patriotae nasi wszyscy zwykli desudare; aby in praeeminentiis suis zostawała omnino, zlecamy ichm panom posłom, aby na żadne cudzoziemcom nie pozwolali indigenaty.

8) Ponieważ per expressum punkt sonat in pactis conventis o to—atoli że województwo nasze ma coaequari z województwy y powiaty koronnemi; quam urgentissime instabunt ichm. panowie posłowie nasi, aby prawo przez i. k. mść zaprzysiężone, suum robor wzięło y ten punkt do effektu adducatur.

9) Imść panowie regenci grodowi, aby mieli suscepte z przyznaniami w ręku ad normam korony Polskiey, y rota aby była dla nich opisana, tudzież aby iura omnia cancellariae były otaxowane et circumscriptae,—ichm. panowie posłowie nasi o to sedulo starać się maią.

10) Dla zachodzących różnych dyferencii reassumptią granic województwa naszego z województwem Lubelskim, tudzież z ziemiami Drogicką, Chełmską, Łukomską y Mielnicką, aby stanęła,—ichm. panowie posłowie nasi w tym allaborabunt, to iest, według konstitucii seymu Lubelskiego, na którym staneła unio w. x. Lit. z koroną, iako też inszych nastempuiących konstituciy, aż do roku Pańskiego 1661—de dislimitatione województwa Brzesckiego, Podlaskiego y Lubelskiego ferowanych, kędy kommissye nie od króla imści, ale z seymu de consensu ordinum maią być naznaczone. Wielm. im. pań Szczuka—referendarz koronny ważył się otrzymać kommissyą contra praescriptum iuris, naprzód od iaśnie wielmożnego im. pana podskarbiego w. x. Lit., stante interregno, vigore którey kommissyey imć. pan referendarz od graniczył wieś Wołkę od klucza Woinskiego, dóbr ekonomicznych i. k. m. Brzesckich; tandem in subsequens, niekątentuiąc się, od teraz nam szczęśliwie panuiącego króla imsci Augusta wtórego, otrzymawszy kommissią, przeciwko wyżey wyrażonym prawom drugą wieś Woin— naygłównieyszą y naypierwszą, do ekonomii Brzesckiey należącą, z uszczerbkiem podatków tak w. x. Lit., iak y dobr i. k. msci, przez kopcow wysypanie, któremi od w. x. Lit. do dóbr swoich dziedzicznych Radzynia oderwał na mil dwie wzdłuż, a na trzy cwierci wszerz: tedy to sub fide, honore et constientia commitimus ichm panom posłom, aby ichm. kommissyi iuxta praescripta legum ad dignoscendum de limitibus między województwem Brzesckim, Podlaskim y Lubelskim przez konstitucią ius vetandi y poenas, aby similia non patrentur, toż konstitucią warować domawiali się.

11) Działa, które były na zamku Brzesckim odebrane od Moskwy—numero ośmdziesiąt, y z innemi rożnemi amunicyami, co regestrami fusius deducetur, ponieważ do Hluska są wyprowadzone, ichm. panowie posłowie, ut restituantur

de integro ad fundum suum, serio domówić się maią.

12) Lesnictwo Białowieskie, według taryfy na seymie grodzienskim, postanowioney anno.....*), że płacić hibernę na woysko w. x. Lit. powinne było, a teraz, male narrato, dekretem ś. pamięci króla imsc Jana III zniesiona; tedy o cassatią dekretu, iako też, aby in posterum, iuxta repartitionem, woiewództwu naszemu hibernę płaciło pomienione wyżey lesnitstwo,—ichm. panowie posłowie nasi i. k. m. upraszać będą.

13) Kiedy tak i. k. m. p. n. m. wszystkich nas oyczysty ut erigat vireta rivus irrigat dopiero, tym bezpieczney ichm. panowie posłowie nasi będą upraszali i. k. m., aby panis bene meritorum nie ginął: boć pospolicie mówią: inanis labor,—nulla praemia sequatur.

14) Nieposlednia in causis iniuriatorum od żołnierza y ta była per abusum sprawiedliwości protractio z okazyi niedoszłych, albo niesконczonych kommissyi; zaczym aby każdy ukrzywdzony dla snadnieyszego y prętszego doyścia sprawiedliwości ś. forum competens w trybunale w. x. Lit. mógł mieć z imc. pany żołnierzami,—ichm. panowie posłowie nasi providebunt.

15) Jawną y w tym krzywdę ponosi woiewództwo nasze, ile pograniczne, iż chociay w. x. Lit. muneribus et oneribus subiacemus, miara iednak łokciowa y waga różnych towarów polska, a nie litewska w używaniu u kupców servatur: zaczym, aby in posterum to inconveniens nie było,—inferent ichm. panowie posłowie.

16) Zbiegłych poddanych od panów na Wołyń cum summo praeiudicio y uszczerbkiem persoluty podatków znacznym, na zapłatę woysku należących, imć. panowie posłowie nasi u im. panów obywatelów woiewództwa Wołyńskiego, ut omni modo restituantur, rekwirować będą.

17) Odkryta heroicznych dzieł iaśnie wielmożnch ichm. panów hetmanów y całego rycerstwa dignitas, nim póydzie w wieków wzmiankę ad seram posteritatem, lubo dość o sobie obloquitur palam, aby tak wielkie merita ichm. iak nayprędzey ukontentowane były,—iniungimus ichm. panom posłom naszym.

18) Jak wielkie y dosyć znakomite in republica obóyga narodów merita ś. pamięci iaśnie oświeconego imść xięcia Michała Radziwiłła—podkanclerza w. w. x. Lit., który w tak wielu okazyach rzeczy-pospolitey, a osobliwie w legacyi Rzymskiey tak wielkim sumptem, kilka millionów przenoszącym, gloriosissime odprawioney, praestitit, et inserviendo oyczyznie sibimet consumptam vitam obsequio publico impendit, derivatur successive na osobę magni nominis syna iaśnie oświeconego im. xięcia Karola Radziwiłła, podkanclerzego w. x. Lit., który iako non degener ab aquila pullus, plenus znacznych w teyże oyczyznie naszey zasług, meretur praemia digna y wielkich respektów i. k. mści y całey rzeczy-pospolitey; a że non ingrata respublica, lubo non ad proportionem erogowanych straty kosztów, summę tylo ośmdziesiąt tysięcy, publico wszystkich ordinum assensu na seymie Grodzieńskim, in vim ukontentowania naznaczyła, która iż dotąd niewypłacona,—instat gorąco woiewództwo nasze, aby na starostwie xięcia im. Krzyczewskim od hyberny et omni onere militari wolnym per constitutionem na successorów xięcia im. troie dożywocia wniesione były, którym sposobem pomieniony dług insensibiliter, bez żadnego ciężaru rzeczy-pospolitey, extenuabitur,—o co urgentissime instabunt ichm. panowie posłowie nasi.

19) Dobra ab antiquo ziemskie Torokanie, z których służba woienna currit

*) Годъ не обозначенъ.

rzeczy-pospolitey, ex vi fundationis, do Żydyczynskiey archimandryi należące, cum praeiudicio prawa y wszelkiey słuszności w niwecz consistencyami, stativis, hybernis y różnemi oneribus militaribus zdezelowane, aby in posterum żadnym nie podlegały żołnierskim depactatiom y aby ta archimandrya Żydyczynska, iako in fundo terrestri sita, spokoynie utatur iure suo,—obwarowanie rzeczy-pospolitey ordinum urgebunt ichm. panowie posłowie.

20) Przeciwko zapisom żydowskim, że kancellaria i. k. mści p. n. m. żelazne zwykla wydawać listy pod pieczęcią pokoiową, czym derogatur iuribus et constitutionibus, aby i. k. mść. napotym takich wydawać nie kazał listów, żeby tedy żydzi, ad sinistram delationem przeciwko zapisom swoim, nie ważyli się upraszać takowych listów, y ieżeli się pokażą takowe listy, aby były nullitatis—o to upraszać będą i. k. mść. p. n. m. ichm. panowie posłowie nasi.

21) Aggravat iniuriosissime tak wielka opressya y krzywda bracią szlachtę woiewództwa naszego, która maiąc swoie ab antiquo dziedziczne przy fortunach swoich ziemskich dziedzicznych uchody w puszczy i. k. mści Białowieskiey y Kobryńskiey, iuż nie dopióro niesłusznie y nienależycie, per violentiam, avulsionem et appropriationem od dzierżacych do leśnictwa Białowieskiego y ekonomii Kobryńskiey uchodów pomienionych żadnego militante sibi iure terrestri, dotąd nie odnoszą usumfructuum, ale ten census, czy ad mensam regiam, czyli in privatum dzierżących commodum obraca się—doścignoć trudno; zaczym iż iniuriatis braci naszey subvenire sama słuszność każe, instant gorąco woiewództwo nasze do i. k. mści p. n. m., aby generalną kommissię z kancellarii swoiey wydać rozkazał, zleciwszy plenariam potestatem decidendi, satisfaciendi et unicuique iuris sui, iuxta probabilitates, de pleno retribuendi—o co urgentissime instabunt ichm. panowie posłowie nasi.

22) Recurrit nie mniey per instantiam woiewództwa naszego do respektu y łaski i. k. mści p. n. m. im. pan Mikołay Machwic—stolnik Brzescki, meritissimus z przodków y własnych zasług in republica civis, który in simili teyże krzywdy y oppressyi zostaiąc gradu, od tak dawnego czasu przez gwałtowną od dóbr własnych dziedzicznych, Horodyszcza y Holonczyc nazwanych, avulsią uchodów dziedzicznych, a do tegoż leśnictwa przywłaszczenia do tych czas ab usu fructus ma usolowany, nie tylko że mu należące w barciach y sianożęciach uchody nullo iure odebrano, ale y własny młyn dziedziczny Czeczotkę na rzece Białey, do maiętności dziedziczney Horodyszcza y Holonczyc należący y ab antiquo z tąż wespół maiętnością prawem wieczystym kupiony (co videntibus documentis probabitur) violenter odięto y do leśnictwa iniuriosissime incorporowano, o co ieszcze dotąd zaczęta manet litispendentia; ażeby tedy i. k. mść p. n. m. w teyże generalney kommissyi do rozsądzenia uchodów szlacheckich naznaczoney, o którą instabunt ichm. panowie posłowie nasi singulariter determinować raczył, iakoby y w tey tak wielkiey krzywdzie im. pana stolnika Brzeskiego należyta stała się onemu, praevia demonstratione documentorum, w przywróceniu tegoż młynu y uchodow satisfakcią; także y wioska Suchopole, od leśnictwa Bialowieskiego na dwódziestu włokach osiadła, która ab antiquo, ex respectu meritorum o godney pamięci dziadow y rodzica imc. pana Machwica—stolnika Brzeskiego w dzierżeniu była, na którą y konfirmacią dawnych przywileiów od i. k. mści p. n. m., szczęśliwie nam panuiącego, otrzymał im. pan Stolnik Brzescki, ażeby in virtute collati privilegii taż wioska

iure colonorum ad vitae tempora cedere mu mogła, merentur eum respectum wielkie zasługi onego y woiewództwo nasze pokornie instat do i. k. mści p. n. miłościwego.

23) I to nie mniey afficit et aggravat stan szlachecki et immunitates onego, że dobra ziemskie dziedziczne in contiguitate bonorum mensae regiae będące, przez zabranie od dzierżących y gwałtowne przywłaszczenie granic szlacheckich do ekonomicznych dóbr i. k. mści, wielkie ponoszą praeiudicium, które iż super vicinitatem dóbr ichm. panow Żardeckich, sędziów ziemskich Brzesckich, Bayki nazwanych, naybardziey extendowane, że do klucza Pruzańskiego ekonomii Kobryńskiey y do starostwa Błudenskiego granice własne ichm. są violenter, cum praeiudicio prawa ziemskiego zabrane y przywłaszczone;—instat gorąco woiewództwo nasze, aby i. k. mść p. n. m. generalną kommissyą z kancellarii swey wydać rozkazał, dawszy plenariam potestatem ograniczenia, rozsądzenia y każdemu prawa y swey własności przywrócenia.

24) Dziesięcina kościołowi farnemu Brzesckiemu należąca, aby solito more et usu, podług fundacyi, na proźby tegoż kościoła currere mogła,—zlecamy ihm. panom posłom naszym.

25) Wielebni oycowie Augustinianie conventu Brzesckiego, maiący dom in fundo ecclesiae, tuż przy kościele stoiący, a teraz ob hanc solam rationem, że tam mieszka ex annuo censu pan lantwoyt Brzescki sonsistencia żołnierza i. k. m. Saxonskiego tak dalece aggravat, że nie tylo ichm. panowie oficerowie rezidencią tam położyli, warty in portico ecclesiae z przeszkodą wielką nabożeństwa, różne exercitia militaria odprawuią, ale też, in opprobrium romanae catholicae fidei, zbor sobie z psalmami y kazaniem uczynili, iuste tedy zelo ducti, aby na potym dom ten pod bokiem kościoła zostaiący nie był domus Beliala, commitimus ichmć panom posłom naszym, aby się starali o to, iakoby ten dom do kościoła z placem był incorporowany et gaudeat immunitate ecclesiastica; tudzierz patrimonium Christi od trzechset lat ośmdziesiąt nadane kościołowi przy starym kościele, wielą konstitucyami et iure diurno immune, aby nie podlegało impedicyi.

26) Maiąc także osobliwy wzgląd na cięszką desolacyą dość szczupłych dwóch wiosek dziedzicznych wielebnych oycow Dominikanow Brzesckich, tak przez ustawiczne przechody żołnierskie, iako y przez niedawny ogień, z dopuszczenia Bozkiego, piorunowy zruinowanych, zlecamy ichm panom posłom naszym, aby przez konstitucyą seymowę folwarczek, Łuski nazwany, pod Brzesciem, na gruncie mieyskim będący, z gruntami, tak a prima fundatione do niego należącemi, iako y potym nabytemi ab oneribus militaribus et civitatis był libertowany.

27) Imć pan Benedykt Buchowiecki, podczaszy Brześcianski, singularem meruit zawsze w woiewództwie naszym respectum, qua ex occasione ichm. panowie posłowie nasi, ut approbetur privilegium i. k. mci na woytowstwo Dywinskie—instabunt, tudzierz y wszystkie przywileie magdeburgiey miasta i. k. mości Diwyna służące, aby approbowane były.

28) Assygnacya, która oschła na chorągiew dobrze zasłuzoną godney pamięci wielmożnego im. pana Chotkiewicza, oboznego w. x. Lit., wydana przez jaśnie wielmożnego im. pana Witepskiego, ichm. panowie posłowie nasi expostulować o to będą, aby im. pan kasztelan Witepski medium satisfactionis obmyślił.

29) Deklaracya fundacii klasztoru y kościoła Buchowieckiego wielebnych o. o. Dominikanow prowincyi Ruskiey, od wielmożnego godney pamięci im. pana Kazimierza Puchalskiego, pisarza w. x. Lit., ponieważ per errorem in partem prowin-

cii Litewskiey eiusdem ordinis, post introductionem wielebnych o. o. Dominikanów prowincii Ruskiey authenticam fundationem tegoż zeszłego im. pana Puchalskiego, pisarza w. x. Lit., et approbationem eiusdem fundationis na seymie anno 1673 et anno 1676 w w. x. Lit., a w woiewództwie naszym Brzesckim, sub titulo ś. Dominika staneła; tedy na proźbę pozostałey wielmożney ieym. pani Puchalskiey, pisarzowey w. x. Lit., iako fundatorki tegoż kościoła y klasztoru Buchowieckiego, ponieważ promotor rożanca ś. z prowincii Litewskiey, po stałey deklaracii seymowey, introductus, a iuż post fata zeszłego fundatora przy kościele we wsi—Puchały nazwaney, ziemie Łomżeńskiey należący, od wielmożney pozostałey fundatorki ufundowany, zlecamy ichm. panom posłom naszym, aby praeproperae declarationis, w konstitucyi ingressowaney relaxacyi, serio domówili się.

30) Ponieważ różne osoby avulsa bona od metropolii Kijowskiey nienależycie trzymaią et vigore pactorum conventorum i. k. mość takowe dobra do metropolii znowu przywrócić deklarował; dla tego ichm. pp. posłowie urgebunt ten punkt do skutku per constitutionem przyprowadzić, aby teraznieyszy metropolita unitus y iego successores compententem suo muneri mieli provisionem y na rozkrzewienie wiary ś. subsidium.

31) Clerus unitus, w swoich plebaniach, cerkwiach y samych kapłanskich osobach, że iest bez respectu przechodami, noclegami, grabieżami, y nienależytemi w w. x. Litewskim assignaciami chlebowemi, zimowemi ad summam egestatem przywiedziony; dla tego dawnieysze konstitucye eo nomine nie reassumuiąc, specialiter iaśnie wielmożnym ichm. panom hetmanom obóyga narodow i. k. mśc. y cała rzecz-pospolita zaleci, aby takowe assygnacye nie wychodziły z kancelariy hetmanskich y proszący żołnierz o takowe dobro ziemskich fundacyi, ile żadnego poddanego nie maiących, aby poenis, de disciplina militari sancitis irremissibiliter był karany, ichm. panowie posłowie nasi instabunt.

32) Episkopia Białoruska, iako zawsze ieszcze za błogosławionego Iozaphata męczenika y iego sukcessorów Połockich archiepiskopów unitów inclusive aż do teraznieyszego imć xiędza Białozora przy unitach zostawała, o czym extant dawne przywileia nayiaśnieyszych królów polskich y swieższe p. m. Kolendzie, Żochowskiemu ac tandem y samemu im. xiędzu Białozorowi dane, tak y teraz wielebnemu Pelchowskiemu disunitowi, ad male narrata et subreptitie, przywiley podczas szczęśliwey koronacyi i. k. m. mści. wydany, aby był skasowany,— zeloso pectore ichm. pp. posłowie promovebunt.

33. Ponieważ laudum universalne całey rzecz-pospolitey w Grodnie in anno 1698, 30 Octobris stanęło in virtute konstitucyi seymowey anni 1668, w Grodnie ferowaney, aby dobra duchowne, solo tylo durante bello Turcico oneribus belli podlegały, a zaś za utwierdzeniem pożądanego z portą Othomańską pokoiu, ab hybernis et stativis y od wszelkich ciężarów żołnierskich wolnę były; tedy y woiewodztwo nasze, stosuiąc się tak do konstitucyi wyż mianowaney seymu Grodzienskiego, iako y do generalnego laudum rzeczy-pospolitey w Grodnie postanowionego, instat do maiestatu i. k. mści y wszech stanów rzeczy-pospolitey, aby wszytkie dobra duchowne y plebanie, które subsunt oneribus militaribus, iuż stabilita cum Turcis firma pace y za uspokoieniem oyczyzny, wolne od wszelkich ciężarow zostało,— o co instabunt ichm. panowie posłowie.

34) Wieś Pozczyn, do kapituły Łuckiey należąca, iako in fundo terrestri sita, ponieważ dotąd nie należycie, prze-

ciwko prawu, oneribus militaribus podlegała, aby abhinc hybernami, konsistencyami y żadnemi zgoła nie była depaktowana żołnierskiemi extorsyami,—lege caveri curabunt ichm. panowie posłowie.

35) I też podaie dexteram woiewodztwo nasze dobrom wielebnych ichm. panien zakonnych Bernardynek konwentu Brzesckiego, funditus zruynowanym et onere militari nienależicie zdepaktowanym, które dobra ex natura sua, iako ziemskie, nie podlegaią żadnym cieżarom,—bo ta fundo terrestri sita, a iednak dotąd oneribus militaribus et tot incommodis belli wniwecz są zruynowane; ażeby tedy in posterum tak hybernami, konsistencyami, iako y innemi cuiuscunque nominis et tituli exactiami nie były aggrawowane,—instabunt ichm. pp. posłowie do stanów rzeczy-pospolitey, aby novella lege wszelka immunitas pomienionych dóbr caveatur.

36) O granice miedzy dobrami Janowszczyzna, dziedzicznemi im. pana Nestarowicza—podstolego Brzesckiego, á kluczem Czerewaczyckim od ekonomii Kobrynskiey y o młyn per avulsionem et appropriationem granic na rzece Troscienice nowo postawiony, iako dawniey praecesserunt do antecessorów i. k. mści o wydanie kommisyi woiewodztwa naszego instancye, tak y teraz o też samą do maiestatu i. k. mści p. n. m. instat woiewodztwo nasze.

37) Konstitucya seymu pierwszego Grodzienskiego ratione wydania zbiegłych poddannych na Wołyń y gdzie by się kolwiek pokazali, aby reasumatur,—instabunt ichm. panowie posłowie.

38) Także reassumptionem constitutionis anni 1669 sub tituto,—dobra dziedziczne, tak się w sobie maiącey, dóbr dziedzicznych na nową fundacyą sine consensu reipublicae contra constitutiones oddanie, iako prawa przeciwne et vim ordinationis w sobie maiące, aby nullitas była tak w koronie, iako y w. x. Lit.,—ichm. panowie posłowie promovebunt.

39) Lubo same dosyć godne y znakomite tak wielu ichm. panów urzędników y rożnych ichm. braci szlachty, obywatelów woiewodztwa naszego, niżey specifice wyrażonych, merita y rezolutne dzieła do należytey reipublicae pociągaią wdzięczności y zasług każdego recompensyi; iednak y woiewodztwo nasze, nim dalsze occurrent praemia, instat przez imć. panów posłów swoich do stanów rzeczypospolitey, aby dwory y place ichm. ab omnibus cuiuscunque nominis aut tituli oneribus libertowane były, a naprzód in specie: dwór na rogu przy moście Bernardynskim wielmożnego im. Patia Krzysztofa Dunina Raieckiego, pisarza w. x. Lit.; dwory dwa im. pana sędziego ziemskiego Brzesckiego; im. pana Krzysztofa z Konopnice Grabowskiego, ieden nad Bugiem na piaskach, ex opposito panien zakonnych Bernardynek, w mieście i. k. mści. w Brześciu; dwór im. pana Kazimierza Wyganowskiego, woyskiego Brzesckiego, z placem na piaskach nad Bugiem; dwór im. pana Renalda Sadowskiego, pisarza ziemskiego Brzesckiego, z placami przyległemi; także dwór im. pana Alexandra Kampowskiego, łowczego Sehowskiego, na Piaskach w Brześciu; dwór z placem im. pana Jana Bęklewskiego, podstarościego Brzesckiego, za słuzą; dwór meritissimi civis im. pana Alexandra Kościuszka, na ulicy Kowalskiey, ex opposito collegium Iezuickiego, na placu Hlebanowskim, a miedzy żyda Zaiąca; także dworki dwa im. panów Rayskich w mieście i. k. mści w Brześciu; dworek im. pana Andrzeia Bronikowskiego, wedle im. pana Greka, w rynku w gruncie mieyskim; dworek na placu ś. Ducha im. pana Woyciecha Niepokoyczyckiego; także dworek im. pana Stanisława Sierzputowskiego, podczaszego Mozyrskiego,

przeciwku collegium Jezuickiego na placu mieyskim; dworek im. pana Stanisława Towianskiego, woyta Prużanskiego, z budynkami y placami do niego przynależącemi, aby był libertowany; iako też y wszystkie wyżey specifikowane dwory y place, ażeby ab omnibus cuiscunque nominis aut tituli oneribus, libertowane były,—urgebunt ichm. panowie posłowie nasi.

40) Merita in principali respectu wielkich y dość znakomitych in republica zasług swoich y resolutnych dzieł wielmożny pan Dominik Szuyski, chorąży woiewodztwa Brzesckiego naszego, przeto nim dalsze sequentur praemia digna meritorum i. k. mści., teraz urgentissime instat do i. k. mści y wszech stanów rzeczy-pospolitey woiewodztwo nasze, aby kamienica im. pana chorążego w mieście i. k. mści Lublinie, na rogu sita, ex opposito ichm. oo. Dominikanów, conwentu Lubelskiego, na ulicy Dominikanskiey, olim ichm. panów Kozminskich, a teraz in possesione im. iure haereditario będącą, ab omnibus in genere et specie oneribus consensu omnium reipublicae ordinum libertowana była,—co instantissime promovebunt ichm panowie posłowie nasi.

41) Stary million, aby za krwawą zasługę rycerstwa w. x. Lit. był wypłacony,—instabunt gorąco im. panowie posłowie nasi.

42) Ponieważ moc invaluit, że extra forum otrzymawszy dekrety, mianowicie na tych, którzy nie maią w iakim woiewodztwie osiadłości, iako też y do trybunału nie należnie pociągaią y condemnuią; zaczym aby takie condemnacyi extra forum otrzymane, były annihilowane y żadne iudicium a żeby tego nie acceptowało, owszem reassumuiąc konstitucyi dawnieyszey in instanti poenis sancitis, aby był taki karany,—ichm. panowie posłowie nasi promovebunt.

43) Ekonomowie dobr stołowych i. k. mści ażeby byli osiadła szlachta, a nie cudzoziemcy;—ichm. panowie posłowie nasi domówić się maią.

44) Włoki puste od ekonomii, które za przywileiami królów ichm. y listami kommisarskiemi obywatele trzymaią,—z tych, ażeby do żadnych exakcii nie byli pociągani, oprócz szczegulnych czynszów w prawach opisanych, serio ichm. panowie posłowie doyrzeć maią.

45) Dworek Kmiczycowski, adpraesens na fundacyą y obligi wieczne oycom Augustianom Brzesckim dany, za sluzą, item dworek Kanigowski nad Muchawcem, odpraesens tychże wielebnych oo. Augustianow Brzesckich, aby ab omnibus oneribus był libertowany,—ichm. panowie posłowie nasi starać się maią.

46) Plac w mieście Kobryniu y dom na nim będący, kupiony w rynku ex opposito domu im. pana Brzoski, także y grunta w mieście i k. mści Prużanach kupne im. pana Łukasza Błockiego, komornika Brzesckiego, aby ab omnibus cuiuscunque nominis et tituli oneribus byli libertowane,—instabunt ichm. panowie posłowie nasi.

47) Ponieważ ius publicum edocet, aby panis bene meritus zasłużonemu szlachcicowi, non plebeae conditionis człowiekowi, ex distributiva iustitia i. k. mści był rozdawany; insistendo konstytuciom różnych, osobliwie anni 1647, urgebunt ichm. panowie posłowie, aby woytowstwo Kamienieckie w woiewodztwie Brzesckim było oddane bene merito nobili, cassando in plebeas personas wydane przywileia.

48) Woytowstwo Maleyczyce osobliwego respektu i. k. mści p. n. m., tam toga, quam sago meritissimo w woiewodztwie naszym civi, im. panu Zygmuntowi Chrzanowskiemu, czesznikowi y sędziemu grodzkiemu naszemu, konferowane

szczegulney clemencii pańskiey konsens, na pomienione woytowstwo dany, suum aby mógł sortiri effectum; tudzież mieszczanie tameczni, aby circa iura et privilegia, tak przez antecessorów i. k. mści, iako y samego i. k. mści confirmata, zachowani byli,—quam urgentissime instabunt ichm. panowie posłowie.

49) Jurament, na który ichm. panowie posłowie przysięgli inseruie się do tey że instrukcii: My Ludwik Pociey, podkomorzy Brześcianski, y ia Renald Sadowski, pisarz ziemski, urzędnicy y posłowie na seym obrani, przysięgamy Panu Bogu Wszechmogącemu, w Tróycy świętey iedynemu, na tym: iż my żadnemi prywatnemi interesami seymu trudnić nie mamy, nie wiążąc się do żadnych fakcii rzeczy-pospolitey szkodzących cokolwiek do zatrzymania wolności szlacheckich, praw dawnieyszych y świeżą postanowioney coaequatii należeć będzie. Także też punkta w instrukcyi sobie od woiewodztwa zlecone, które się do powszechnego siągaią dobra y zgody całey rzeczy-pospolitey, do tego zgadzać się będziemy, od nich nie odstępuiąc, szczerze promowować y popierać mamy, osobliwie punkt, względem wyprowadzenia woyska cudzoziemskiego, nieprzystępuiąc do żadney materii, popierać będziemy; na indigenaty żadne cudzoziemcom pozwalać nie mamy; na czym, iako prawdziwie przysięgamy, tak nam Panie Boże dopomoż. U tey instrukcii podpisy rąk temi słowy: Piotr Galemski, marszałek seymiku antecomitialnego woiewodztwa Brzesckiego; Krzysztof Grabowski, sędzia ziemski woiewodztwa Brzesckiego; Jan Buchowiecki, podstoli Grodzienski; Ludwik Gieszter, czesnik Nowogródzki; Dominik Jan Szuyski, chorąży w. B.; Mikołay Kazimierz Machwic, stolnik Brzescki; Kazimierz Wyganowski, woyski w. B.; Jan Hryczyna, woyt dziedziczny Woinski; Franciszek Szuyski, podstoli y pisarz grodzki Brzesckiego woiewodztwa; Jan Beklewski, podstarości w. B.; Alexander Kampowski, łowczy Wschowskiey ziemi; Michał Gabriel Gintowt, woyski Wiłkomirski; Karol Januszkiewicz, skarbnik Brzescki; Piotr Piekarski, z Piekar, miecznik woiewodztwa Brzesckiego; Benedykt Buchowiecki, podczaszy y rotmistrz w. B., woyt Dywinski; Stanisław Tyszkowski, podstoli w. B.; Stanisław Krupicki, czesznik Bracławski; Jan Nesterowicz, podstoli Brzescki; Kazimierz Niepokoyczycki, strażnik w. B.; Michał Guzelf; Władysław Żardecki, czesznik Starodubowski; Stanisław Wincenty Żardecki, podkomożyc Wendeński; Alexander Jan Kościuszko; Stanisław Rusiecki, kasztelanic Minski, mp.; Zygmunt Benedykt Chrzanowski, czesznik y sędzia grodzki Brzescki; Karol Żardecki; Żardecki Kazimierz, stolnik Smolenski mp.; Łukasz Gabryel Sawicki, czesznik Czernihowski; Alexander Rayski; Rafał Wodeysza; Albricht Borkowski, podczaszy Bracławski, sędzia fiskalny w. B.; Stanisław Bielski, czesznik Brzescki.; Maximilian Bieykowski; Jan Karol Hohol mp.; Michał Kościuszko Sięchnowski; Karol Alexander Roszczyc; Heronim Niepokoyczycki; Stephan Ratołt Zadarnowski; Michał Dominik Niepokoyczycki; Stephan Kazimierz Iwaniewicz; Ludwik Urbański; Franciszek Baierski; Antoni Niepokoyczycki mp.; Michał Bohusławski; Michał Koscia, podstoli Wiłkomirski; Jan Michał Olszewski; Łukasz Kazimierz Trembicki; Jan Jodziewicz Szukżda c. w.; Adam Gronszewski; Michał Butkiewicz; Dominik, Rzeszotarski, łowczy w. B.; Woyciech Kochański mp.; Adam Rzączynski; Tomasz Gawin Duninski, czesznik mp.; Samuel Buchowiecki; Heronim Buchowiecki; Jan Hornowski; Władysław Grodziecki; Ludwik Grodziecki; Franciszek z Chrzanowa Chrzanowski,

łowczy w. B.; Paweł Jan Wierzbicki, komornik w. B.; Michał Tchorznicki, skarbnik Drogicki; Michał Chrzanowski; Jan Michalkiewicz, s. Minski; Franciszek Fiedziuszko; Jan z górnych Trembicz Trembicki, lustrator w. B.; Jerzy Lewalt Iezierski; Jakób Okołowicz; Abram Tokarzewski mp.; Michał Krzymowski; Jerzy Michał Osękowski, czesznik Nurski; Wincenty Hornowski, obozny w. B.; Władysław Siestrzewitowski, w. M.; Jan Mirciewski; Kazimierz Kolczyra, m. B.; Mikołay Kościa, podstoli Wiłkomirski; Antoni Hornowski, podstoli S.—Która to instrukcya, przez osobę wyż pisaną do akt podana, iest do xiąg grodzkich Brzesckich przyięta y wpisana *).

1669 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 289—291.

245. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казиміра Паца оберштерълейтнанту Станцелю, чтобы онъ не вымогалъ отъ жителей города Брестя какихъ-то ежемѣсячныхъ денежныхъ взносовъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсеца Сентября второго дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто Левко—школьникъ Берестейскій, универсалъ ясневельможного его милости пана Паца—Каштеляна Виленского, гетмана великого великого князства Литовского, въ речи ниже менованой, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał Kazimierz Pac—kasztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit., imści panu Stancelowi, oberszterleytnantowi regimentu imci pana pisarza polnego w. x. Lit., na praesidium w mieście Brześciu zostaiącemu, po zaleceniu chęci moich. Po kilka razy dochodziły mnie wiadomości, że w. m. extraordinaryine z miasta wybierasz prowianty y honorarium na się, to iest, miesięczne iakieś pieniądze z tamtąd wyciągasz. Przeto serio w. m. upominam, abyś za doysciem tego listu mego, exnunc od takowych supersedował exactyi y exorbitancyi, ponieważ to miasto, na wybranie prowiantu generalnego na chorągwie iest assygnowane. Datum w Grodnie, dnia siódmego Augusta, anni tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego.

У того универсалу при печати притесненой подписъ руки тыми словы: Michał Pac—kasztelan Wilenski, hetman wielki, wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же то тотъ универсалъ, ку активованью поданный, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

---

*) Актъ этотъ помѣщенъ здѣсь несогласно съ хронологическою последовательностію годовъ—по ошибкѣ.

1669 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 155—156.

246. Универсалъ в. гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казиміра Паца, которымъ онъ предостерегаетъ драгунскую роту, чтобы она не смѣла вымагать у крестьянъ по сорока злотыхъ съ уволоки, вопреки его ординансамъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсеца Іюня четвертого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившися очевисто его милость панъ Янъ Служевскій, универсалъ ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца, каштеляна Виленского, гетмана великого великого князства Литовского, въ речи въ немъ ниже менованой, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał Kazimierz Pac—kasztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit., im. panu kapitanowi, podporucznikowi, albo komendantowi chorągwi dragunskiey im. pana Kryszpina Kierszensteyna, pułkownika i. k. mści. Doszła mię skarga od poddanych assistentii w. mści naznaczoney, iż w. mść. po cztyrdziestu złotych z włoki wydawać sobie z konsystencii rozkazuiecie, co iż iest przeciwko ordynansowi memu y z uciążeniem ostatnim poddanych tamecznych być musiałoby, upominam z władze mey, abyście się w. mść tego nie ważyli, y ieślibyście iuż w. mści z tym pretextem wzieli, powracali y żadnemi exakciami poddanych tamecznych nie agrawowali, tym się sustentuiąc co w. m. według ordynansu mego wydano,—gdyż przyszłoby w. mści krzywdy mimo słuszność y ordynans, także exakcie poczynione sciśle nagradzać cum poenis o sprzeciwienstwo. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego ośmego Maia, tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego.

У того универсалу при печати притисненной подписъ руки тыми словы: Michał Pac—kasztelan Wilenski, hetman wielki w. x. Lit. Который же то универсалъ, ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1669 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 227—229.

247. Универсалъ митрополита Кіевскаго Гавріила Коленды ко всѣмъ чиновникамъ воеводства Брестскаго о томъ, чтобы они помогли коммиссару его Гавріилу Кунялъскому снять крестъ, поставленный на неприличномъ мѣстѣ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсеца Августа шестого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ,

подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Янъ Ивашкевичъ, листъ ясневельможного въ Богу превелебного его милости ксендза Кгабріеля Коленды, архіепископа метрополиты всей Руси, особомъ и на речь въ немъ нижей менованую даный и служачий, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Gabryel Kolęda, z Bożey y stolice Apostolskiey łaski arcybiskup, metropolita Kijowski, Halicki y wszystkiey Rusi, archiepiskop Połocki, Witepski, Mścisławski episkop, dobr religiey Greckiey wakuiących w koronie y wielkiem xięstwie Litewskiem na zawsze administrator, zakonu wielkiego Bazylego świętego protoarchimandryta Berezwecki; Supraslski archymandryta, iaśnie wielmożnym, wielmożnym ich mościom panom dignitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim y kapturowym woiewodztwa Brzesckiego, moim wielce miłościwym panom y braci. Po zaleceniu usług moich, oznaymuię. Iżem od sądu kapturowego waszmościom m. m. panom był requirowany, ażebym iegomość xiędzu episkopowi Włodzimierskiemu kazał supersedować od wszelakich tumultow, względem postanowienia świętego krzyża na niezwyczaynym y sprosnym mieyscu stałych; ażem wydał był na to inhibitią pasterską y żadnego posłuszeństwa nie widzę, proszę y zażywam w tym assistentii i potęgi waszmościów m. m. p. p., ażebyście dla zachowania pokoiu w mieście dopomogli wielebnemu oycu Gabryelowi Kupialskiemu, odemnie commisarzowi zesłanemu, krzyż postawiony z tak sprosnego y niezwyczaynego zdiąć mieysca y do klasztoru moiego Brzesckiego oycow Bazyliianow zaprowadzić. Uczynicie to waszmościowie m. m. panowie y dla pokoiu pospolitego y dla samey chwały Bożey, żeby ona na zwyczaynym y przystoynym mieyscu oddawała się maiestatowi Boskiemu. Y na to przy pieczęci moiey podpisuię się. Dan w Suprasłu, dnia dwudziestego dziewiątego Julii, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego.

У того листу универсалу, при печати притисненой, подписъ рукъ тыми словы: Gabriel Kolęda—archiepiskop, metropolita wszystkiey Rusi; Cypryan Żochowski, auditor metropolitanski, archimandryta Leszczynski. Который же тотъ универсалъ, ку актикованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1669 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр 273—276.

248. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства.

Пришло извѣстіе, что татарская орда соединилась съ козацкими войсками и угрожаетъ не только воеводству, но и цѣлой рѣчи-посполитой; вслѣдствіе сего дворянство назначаетъ ополченіе, которое должно собраться около Бреста, и не прежде выступать изъ предѣловъ воеводства, пока не подоспѣетъ войско в. княжества Литовскаго; но въ случаѣ, если бы коронныя войска двинулись въ Краковъ на коронацію, тогда и Литовское ополченіе, имѣя въ виду единство и безопасность рѣчи-посполитой, должно отправляться туда же.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесять девятого, мѣсяца Августа двадцать второго дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Миколай Петръ Локницкій—хоружій земли Бѣльское, ляудумъ ихъ милостей пановъ обывателевъ воеводства Берестейского, въ речи нижей менованой, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанное:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy y grodzcy, rycerstwo, obywatele woiewodztwa Brzesckiego, na seymik przedkoronacyiny pro die dwudziestego Augusta zgromadzeni, upatruiąc nie tylko publiczną rzeczy-pospolitey, ale y prywatną woiewodztwa naszego securitatem, maiąc przy tym tak z przestrog i. k. mści (z którego obrania przez powszechną zgodę providentia Bozka salutem populorum mieć chciała), iako y od ichm. panów hetmanów w. x. Lit. de imminentibus za złączeniem się woysk tatarskich z kozackiemi periculis, pewną wiadomość, aby na nas praevisa nie mogły iacula, iako zawsze ochotne na zaszczyt oyczyzny y woiewodztwa naszego opposuimus pektora, tak y moderno obowiązuiemy się laudo.

Iż inhaerendo bezpieczęstwu kraiów naszych ustanawiamy pospolite ruszenie w woiewództwie naszym, według dawnych zwyczaiów, praw, w statucie opisanych, y starych kwitów, determinowawszy termin y mieysce popisu—pro die dziesiątego Septembra pod Brześciem, na który czas wszyscy, sub poenis ordinatis legibus, de expeditione bellica sancitis y dawnego prawa, stawać, według dawnych zwyczaiów y opisania, z pocztami usarskiemi y kozackiemi, sine ulla exceptione mamy y na tenczas porządek między sobą ustanowiemy, przy obraniu ichm. panów rotmistrzów powiatowych, sprawiwszy się na ten czas pro exigentia necessitatis et rationis belli, nie wprzód iednak ruszymy się, gdzie woienna nas pociągać będzie pora, aż woysko w. x. Lit. subsidium nam feret do wspólney oyczyzny y kraiów naszych obrony.

A że ex veteri usu constat, iż z dóbr i. k. mść. ekonomicznych Brzesckich dwieście piechoty stawiano; tedy uprosiliśmy xięcia imść pana directora naszego seymiku, że imieniem naszym i. k. mść o skutek tego upraszać będzie, otoż samo y do im. pana starosty Żmudzkiego y do im. pana Kotowicza, pisarza w. x. Lit., napisawszy, ponieważ

communi niebezpieczęstw następuiących incendio et securitati nie tylko nasze szlacheckie, ale y samego i. k. mść subsunt dobra; że zaś inter arma zwykły silere iura y z pospolitym ruszeniem sądy kapturowe zmieścić by się nie mogły, tedy postanowiamy limitationem kapturu za tydzień, to iest, dnia dwudziestego ósmego praesentis, iako byśmy się tym skuteczniey na czas naznaczony wybrać y stawić mogli.

Jeśliby też ichm. panowie koronne pospolitym ruszeniem do Krakowa na koronacią stawać mieli, tedy że iedna nas fovet wolności et unionis ratio, gotowiśmy y my toż samo praestare, na zaszczyt całości rzeczy-pospolitey y maiestatu i. k. mści; pomienione zaś pospolite ruszenie pod senatorami naszemi tegoż woiewództwa zostawać, według prawa, a in absentia—pod starszymi urzędnikami, na ten czas przy pospolitym ruszeniu będącemi, maią, a za bytnością ichmściów panów hetmanów, według prawa y dawnego zwyczaiu sprawi się pospolite ruszenie, które iednak nad granice woiewództwa swego daley przechodzić nie ma. Co że skutecznie wszyscy to exequemur, obliguiemy się fide, honore et conscientia. Dan w Brześciu, na seymiku przedkoronacyinym, dnia dwudziestego pierwszego Augusta, anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego.

У того лявдумъ подписъ рукъ тыми словы: Michał Kazimierz xiąże Radziwił, podkanclerzy y hetman polny w. x. Lit., direktor woiewództwa Brzesckiego; Chrzystoph z Piekar Piekarski, woiewoda Brzescki; Stephan Kurcz, kasztelan woiewództwa Brzesckiego; Paweł na Ryszkach Ryszkowski, kasztellan Mścisławski; Władysław Alexander Szuyski, chorąży woiewództwa Brzesckiego; Jan Kazimierz Żardecki, sędzia ziemski Brzescki; Konstanty Jan Szuyski, pisarz ziemski woiewództwa Brzesckiego; Jerzy Stanisław Umiastowski, stolnik Wendenski, podstarości Brzescki; Konstanty Przezdziecki, sędzia grodzki Brzescki; Kazimierz Łyszczynski, podstoli Mielnicki; Jerzy Władysław Grabinski, podkomorzy Wendenski; Krzysztoph Turowski. Которое то лявдумъ, ку активованью поданное, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписано.

1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 513—532.

249. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ на предсеймовый сеймъ Варшавскій.

Настоящая инструкція заключаетъ въ себѣ слѣдующіе пункты:

1) Хлопотать, чтобы сеймъ изъ частныхъ видовъ не былъ разрываемъ. 2) Такъ какъ рѣчи-посполитой угрожаетъ война со стороны Оттоманской порты, то должно посовѣтоваться о мѣрахъ отклонить ее, а въ случаѣ ея неизбѣжности—посовѣтоваться о средствахъ для ея веденія и о союзникахъ. 3) Чтобы вновь постановленныя pacta conventa ни въ чемъ не были нарушаемы и чтобы положено было читать ихъ на каждомъ сеймѣ въ присутствіи короля. 4) Чтобы общее подтвержденіе правъ и вольностей было изложено въ самой общирной и опредѣленной формѣ. 5) Дабы своеволіямъ, получившимъ свое начало на предшествовавшемъ сеймѣ, вслѣдствіе его разрыва, безотлагательно былъ положенъ конецъ на настоящемъ сеймѣ.

6) Чтобы вознагражденія раздавались по представленію канцлеровъ и гетмановъ. 7) Чтобы войско расположено было въ Литвѣ сообразно съ ея силами и средствами по образцу распредѣленія его въ коронѣ. 8) Просить объ обеспеченіи крѣпостей и особенно крѣпости Брестской. 9) Относительно Андрусовскаго договора входить въ соглашеніе съ послами другихъ воеводствъ. 10) Озаботиться объ исправленіи законовъ, и и особенно о томъ, чтобы сеймы не были разрываемы. 11) Указать на необходимость поправки Литовскаго статута и улучшенія дѣятельности главнаго Литовскаго трибунала. 12) Чтобы всѣ повышенія выходили отъ надлежащихъ вѣдомствъ и чтобы подписи на привиллегіяхъ не были приватныя; такъ же напомнить о жалованьи гетманамъ, маршалкамъ, референдаріямъ и писарямъ. 13) Чтобы не строить больше шеляжнаго монетнаго двора и чтобы серебреная монета въ цѣнности была уравнена съ сосѣдними державами и не допускать уничтоженія ходячихъ шеляговъ и счета ихъ по 6-и на одинъ грошъ; не допускать ввоза иностранныхъ шеляговъ подъ Литовскимъ штемпелемъ—подъ строжайшимъ наказаніемъ. 14) Чтобы по прежнему обычаю соблюдалась очередь на полученіе римско-католической Луцкой епископіи, и чтобы по смерти настоящаго епископа избираемъ былъ епископъ изъ Литвы. 15) Просить о назначеніи коммиссаровъ для разграниченія имѣній коронныхъ отъ Литовскихъ, чтобы не было захватовъ, нерѣшенныхъ дѣлъ и убійствъ подданныхъ. 16) Хлопотать объ уничтоженіи привиллегіи, данной нѣкоторымъ особамъ—по случаю того, что они отошли къ Ливоніи. 17) Озаботиться о законѣ относительно издержекъ, чтобы запрещено было купцамъ и мѣщанамъ носить шелковыя матеріи и дорогіе мѣха. 18) Чтобы люди праздношатающіеся были обложены податьми въ родѣ поголовнаго. 19) Чтобы существованіе пѣхоты въ Брестской экономіи, прекращенное по случаю непріятельскихъ дѣйствій, опять было возобновлено. 20) Домогаться для каждаго члена сейма свободнаго голоса, или—liberum veto. 21) Чтобы послѣ каждыхъ двухъ сеймовъ третій отправлялся въ Литвѣ, и чтобы сеймовые и фискальные суды производились два дня въ недѣлю. 22) Королевскихъ крестьянъ, по какимъ бы ни было причинамъ перешедшихъ къ помѣщикамъ и прожившихъ у нихъ 10 лѣтъ, а потомъ возвратившихся на прежнее мѣсто жительства, отдавать обратно помѣщикамъ по востребованію. 23) Чтобы экономіи раздавались лицамъ, имѣющимъ свои имѣнія въ томъ же воеводствѣ. 24) Чтобы суммы, обеспеченныя на державахъ и староствахъ, были возвращаемы тому, кому онѣ слѣдуютъ—такъ, чтобы не внесшій этихъ суммъ не могъ занимать ни староствъ, ни державъ. 25) Чтобы былъ уплаченъ долгъ великому гетману Литовскому и жалованье пѣхотѣ и конницѣ. 26) Такъ какъ подскарбіи своими кредитами помогаютъ въ нуждѣ республикѣ, то домогаться о подкрѣпленіи къ нимъ довѣрія. 27) Чтобы войска коронныя не останавливались въ земскихъ имѣніяхъ, минуя королевскія. 28) Хлопотать, чтобы пóдать подъ названіемъ «кварта», назначенная на артиллерію, лучше была устроена люстраторами. 29) Князь Курляндскій—по праву вассальства, долженъ вносить въ казну извѣстную сумму, которую слѣдуетъ затребовать у него и за прошедшее время. 30) Чтобы дозволено было Брестскому воеводству вывозить соль изъ Закрочимской таможни, наравнѣ съ другими коронными воеводствами. 31) Позаботиться о скорѣйшемъ окончаніи дѣла между княземъ Курляндскимъ и Пилтинскою шляхтою. 32) Обратить также вниманіе на дѣло объ ординаціи Замойской. 33) Обдумать средство уплатить долгъ князю Павлу Сапѣгѣ. 34) Тоже имѣть въ виду и о референдаріи и писарѣ в. кн. Лит., также и Володковичѣ—воеводѣ Новогородскомъ. 35) Озаботиться о возстановленіи должности верховнаго секретаря. 36) Хлопотать объ уплатѣ наслѣдникамъ крайчаго в. кн. Лит. Криштофа Сапѣги 30 тысячъ злотыхъ, назначенныхъ конституціею. 37) Также объ обращеніи леннаго имѣнія Старой Воли Марцелина Заруцкаго, за его заслуги, въ земское. 38) Также о рѣшеніи на сеймѣ дѣла Станислава Шуйскаго съ Пацомъ объ убійствѣ, о нанесенныхъ ранахъ женѣ и о грабежѣ на нѣсколько десятковъ тысячъ. Далѣе слѣдуетъ изложеніе домогательствъ о вознагражденіи нѣкоторыхъ частныхъ лицъ. 39) Должно просить, чтобы обдумано было средство къ защитѣ шляхты, отправляющей свои товары въ Гданскъ (Данцигъ), гдѣ они терпятъ притѣсненія. 40) Должно хлопотать, чтобы архивы, находящіеся въ неудобныхъ мѣстахъ, отданы были въ скарбъ в. кн. Лит. 41) Также, чтобы дозволено было монахинямъ Бригидкамъ замѣнять свои плацы на плацы церковные и жидовскіе. За сими пунктами слѣдуютъ подписи маршала и дворянъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семдесятого, мѣсеца Генваря двадцать третяго дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто на врадѣ его милость панъ Андрей Пакославскій и его милость панъ Казимеръ Ханикгчовскій, инструкцію на сеймъ предсеймовый Варшавскій ихъ милости пановъ сенаторовъ, дигнитаровъ, урядниковъ земскихъ, кгродскихъ, рыцерства и обывателевъ воеводства Берестейского, ихъ милости паномъ посломъ тогожъ воеводства Берестейского, за добровольною згодою ихъ милостей обранымъ, даную въ речи нижей менованой, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писаную:

Instrukcia od nas senatorów dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, obywatelów woiewodztwa Brzesckiego na seym walny sześćniedzielny w Warszawie, pro quinta Martii, w roku teraznieyszym tysiąc sześćset siedmdziesiątym od i. k. mści, pana naszego miłościwego, złożony, dana ichm. panom posłom naszym, to iest: imci panu Konstantemu Janowi Szuyskiemu—pisarzowi ziemskiemu Brzesckiemu y im. panu Jerzemu Grabinskiemu—podkomorzemu Wendeńskiemu, od woiewodztwa Brzesckiego zgodnie obranym.

Dawne wszelkiego szczęścia zdadzą się in rem et securitatem oyczyzny tot fatis et procellis ustawicznych niepokoiów ucišnioney redire tempora, kiedy zgodnemi głosy ziemię y iedyną wolą nieba coronatum caput na stolicy panstwa takowe zasiadło, które omni vigilantia incumbit securitati tam internae, quam externae rzeczy-pospolitey, submituiąc się nie tylko radą, ale y zdrowiem prowidere integritati nachiloney do upadku, per ingruentem Ottomanicam potentiam, rzeczy-pospolitey y chcąc ią reprimere et confundere, a granice, nieprzyiacielską protekcią okryte, do teyże iako antiquitas niosła przywrucić oyczyzny, y iakoby tantam aggredi molem belli wcześnie querendo modos drugi seym sześcioniedzielny po rozerwanym cum intimatione stanom rz-ptey składa; zaco i. k. mści pro paterna około dobra pospolitego vigilantia podziękuią ichm. panowie posłowie.

Seym, lubo król imci, stosuiąc się do prawa pospolitego, sześćniedzielny złożył, ku temu ichm. panowie posłowie wszystkie swoie inclinabunt starania, aby w tych niedzielach propter rationes, w instrukcii i. k. mści intimatas, mógł sortiri optatissimum et comodissimum finem; tamze in praesentia całey rz-ptey dabunt operam, aby seymów z letkich y priwatnych interessów nie rwano, bo ztąd privatum commodum osobom dobra pospolitego nie postrzegaiącym, tylko do rz-ptey summa przychodzi pernicies.

Securitas tam interna, quam externa—iest to fundamentum pacis, którą iednym woiewodztwem ugruntować, zda się rzecz albo zradna albo niepodobna, ile contra potentiam Ottomanicam incursio ab oriente następuiącą, wspieraiącą się na rebelliey kozackiey; zlecamy tedy ichm. panom posłom naszym, aby cum toto reipublicae statu ineant modos tak stabiliendae pacis, iako y reprimendae potentiae, od wschodu następuiącey, quam pacatissimis mediis, które ieżeliby rz-ptey prodesse nie mogły y ta potentia, albo przez kommissie, albo przez posły sedari nie miała, communicatis cum ordinibus consiliis, iakoby molem bellicam aggredi zwątłonemi siłami naszemi znaleść się mogła possibilitas,—omnem movebunt lapidem.

Ieżeli by bez tey woyny, na którą się zanosi, obeyść się nie mogło, ichm. panowie posłowie cum tota republica consulent de subsidiis et coniunctionibus armorum cum externis, tak iednak, aby to sine damno et gravamine rz-ptey być mogło.

Pactą conventa, recenter postanowione, aby nie tylko in suo robore, nic z nich nie wyimuiąc, zostawały, ale żeby we wszystkim swóy brały effekt, starać się będą ichm. panowie posłowie, aby to prawem dostatecznie obwarowano było y żeby co seym, post vota senatoria, i. k. mści czytane były.

Confirmatio generalis praw, swobod y wszystkich iurium, exemplo inszych predecessorum i. k. mści pana naszego miłościwego, aby in amplissima et sufficienti forma dana była rz-ptey, upomnią się tego ichm. panowie posłowie ante omnia.

Exorbitancye ponieważ dla rozerwanego seymu coronationis nie są skączone, staną ichm. panowie posłowie przy tym, aby ante omnia, finitis solennitatibus seymu, traktowane y konkludowane były, nie puszczaiąc ich w dalszy reces; gdyż gdyby nie miały być na tym seymie skączone, musiała by rz-pta wielką confusią pati przez zepsowanie z swey kluby wypadłego od niemałego czasu prawa.

Ponieważ rzeczy-pospolitey praemio et poena conservantur, tedy ichm. panowie starać się o to omnibus modis będą, aby iustitia distributiva, dotąd z swey rezy wypadała, iuxta praescripta legum administrata była, przez i. k. mści pana naszego miłościwego, za promocią ichm. panów pieczętarzów, a nie czyią inszą, ludzi bene de republica merentium, także za instantią ichm. panów hetmanów za ludźmi rycerskimi, którzy są spectatores et arbitri ich krwawych zasług, dzieł y odwag, co aby dostatecznie y prawem obwarowano było,—efficient ichmościowie.

Zapłata woysku w. x. Lit., dobrze zasłużonemu, że dotąd protracta dzieie się, ta remota częścią per interregnum, z okazyi abdicationis króla imści przeszłego, częścią przez rozerwanie seymu coronationis, a naybardziey ex inopia extenuatae reipublicae; teraz ichm. panowie posłowie, stosuiąc się do inszych woiewodztw, in parte ukontentowania woysku w. x. Lit., dotąd zasług swoich czekaiącemu; które to podatki, ieżeliby stanąć miały, przy woiewodztwie zostawać będą y za assygnacyami im. pana hetmana wydawane, ieżeliby exigentia necessitatis była przyczynienia woyska, a to insuper praevia ex vi unionis ichm. panom koronnym,—inibunt modos ichm. panowie posłowie, iakoby quantitas woyska tego proportionata zdebilitowanym siłom naszym, non gravaminosa być mogła, y to woysko adinstar ichm. panów koronnych na woiewodztwa y powiaty rozdzielone było; a to dla tego, żeby bez borgu zapłata zawsze woysku dochodzić mogła. Do ugruntowania wnętrznego pokoiu nic potrzebnieyszego być nie może, iako ammunicia fortec, przy których cała pignora nostra ubespieczać się mogły by, osobliwie forteca Brzescka aby opatrzona była; ale przytarte siły nasze że temu sufficicere nie mogą szczęśliwszemu to czasowi zostawiwszy, intimacia i. k. mści confirmationis pactorum Andrusowskich, iako iest potrzebna, tak ichm. panowie posłowie do zgody całey rz-ptey w tym punkcie conformować się będą.

Correctura iurium universalis, że iest niebezpotrzebna in republica, każdy to ex civibus widzieć może; proponować tedy ordinibus rz-ptey będą ichm. panowie posłowie, aby chciała respublica inire modos, przez które by poprawa praw stanąć gruntownie et sine omni difficul-

tate mogła, osobliwie zabiegaiąc temu, aby seymy, które maią sanare rz-ptey vulnera, ex levi occasione rozrywane nie były, przez co winnym periculis obnoxia bywa rz-pta, iako przeszłych czasów extant tego exempla, także de modo concludendorum consiliorum aby gruntowna obrada stanąć mogła,—proponent et instabunt ichm. panowie posłowie.

Poprawa statutu w. x. Lit., przez którą by prędszy doyścia sprawiedliwości mógł być wynaydziony sposób, bardzo iest potrzebna; zaczym urgebunt ichm. panowie posłowie, aby lege cauta y do swego skutku przywiedziona tak była, żeby y trubunał w. x. Lit. w iako w naylepszą rezę mógł być wprawiony, ponieważ in multis często w nim exorbitatur, a mianowicie, żeby adinstar koronnego miał w ręku swoich banicyi y ich exekucią, aby przez starostów y urząd grodzki, iako per brachium regale administrata była; przyczym serio staną ichm. panowie posłowie et sine quo non, aby to na tym seymie dostatecznie warowano było.

Urzędy wszystkie nadworne, począwszy od większych, iako to: laski, pieczęci y klucze, tadzież referendarze, pisarze w. x. Lit., aby kożdy in exertitio sui officii zostawał, promovebunt ichm. panowie posłowie, y tego się domawiać maią, aby wszytkie promocye—przez ichm. panów pieczętarzów, a expedycie—przez kancellarie rz-ptey expediowane były; gwoli czemu obwarować będzie potrzeba in pactis conventis, aby podpisy publiczne a nie prywatne bywały, przez co snadnie zabespieczeć się może zagęszczeniu kilku przywileiów na iednę rzecz. Z teyże okazyi przypomnieć maią ichm. panowie posłowie in pactis conventis iurgielta dawne hetmanom, marszałkom, pieczętarzom y pisarzom w. xięstwa Lit.

Minnica szelężna, aby więcey erigowana nie była, necessario to ma być lege cautum, ażeby moneta srebrna conformis innych sąsiedzkich panstw monecie wprowadzona była, proponent ichm. panowie posłowie y serio urgebunt. Na abrogacią zaś teraznieyszych szelągów y na liczenie ich w grosz po sześciu pozwalać żadnym sposobem nie maią y nie będą ichm. panowie posłowie, bo by to ingens damnum każdemu civi in republica nostra przyniosło. A iż defraudatur rz-pta przez wprowadzenie z obcych państw szelągów, iakoby pod naszym sztęplem wybitych, tedy ma byc to severissima lege cautum, aby na to pilne oko ichm. panowie podskarbiowie mieli, y żeby na takich, którzy by ie ważyli się wprowadzać, quam severissimae penae postanowione były,—serio instabunt.

Zaniechana y opuszczona od niemałego czasu alternata biskupstwa Luckiego cum iniuria iest w. xięstwa Lit., gdyż przed tym raz koronnemu, drugi raz Litewskiemu pomienione biskupstwo conferowane bywało; instabunt tedy ichm. panowie posłowie, aby ta alternata wskrzeszona została, ponieważ w naszym woiewodztwie potior pars bonorum mensae im. xiędza biskupa Łuckiego zostaie: niechay post sera fata, abo post ascensum tereznieyszego im. xiędza biskupa naciey w. xięstwa Lit. obywatelowi conferowane będzie z łaski i. k. mści biskupstwo Łuckie; ponieważ in paucitate beneficorum spiritualium nie mogą mieć prałaci Lit. za swoie merita condigna od królów panów praemia,—zwłaszcza, kiedy teraz biskupstwo Smolenskie cum sua diaecesi w nieprzyiacielskim zosiaie ręku, insze też beneficia post ruinam ieszcze do siebie nie przyszły.

Lubo nierozerwana unio pod równym prawem narodów koronnych y w. x. Lit. obywatelów fovet libertatem, że iednak insza iest animorum nobilitatis, insza ich dobr terestrium ratio; agent w tym serio ichm. panowie posłowie, aby kommissarze do

rozgraniczenia dóbr koronnych z dobraw. x. Lit., in confinio z sobą będących, authoritate moderni conventus naznaczeni byli, y to iako nayprędzey uprzątneli negotium. Więc że od ekonomii i. k. mści poddanych niektórzy panowie obywatelowie nasi, tak u zabraniu gruntów, iako y na gruntach swych własnych opprimuntur et damnificantur, a częstokroć in criminalibus o zabicie poddanych swych sprawiedliwości doyść nie mogą; serio instabunt ichm. panowie posłowie, żeby in causis fundi kommissarze naznaczeni, ratione zaś prędszey sprawiedliwości causalium tak sami ichm. panowie ekonomowie, iako ich namieśnicy y słudzy, zwierzchność w ekonomiach maiąc, aby w temże woiewodztwie, albo powiecie, gdzie te ekonomie będą, dobrze osiedli byli.

Żadne nie iest validius fundamentum regnorum et regnatium, iako prawa dobrze formowane; zaczym cokolwiek w przeszłych konstitucyach extra mentem powszechney zgody ingrossatum, aby kasowano było; a mianowicie przywiley kilkom tylko osobom ratione avulsionum ich cum Livonia bonorum dany, aby był kassowany; ponieważ to się dzieie cum iniuria inszych, których też dobra także z Inflantami odeszły; in posterum zaś iako naywarownieyszy sposób namówiony być ma, żeby prawa y uchwały seymowe quam fidelissime et exactissime z kancellariey do druku wydawane były.

Lex sumptuaria, iako zawsze w rzeczy-pospolitey iest potrzebna, tak daleko bardziey teraz, gdy in immensum excrevit precium wszytkich rzeczy, y kiedy stan mieyski, kupiecki y inszych ludzi bardzo exorbituie, zażywaiąc sukien drogich, materyi iedwabnych, futer różnych, a mianowicie rysi y soboli; zaczym aby y dawne o tym prawa reassumowane były y świeże dostatecznie napisane były, żeby taki luxus, ile stanu mieyskiego y kupieckiego mógł być pohamowany, czego aby exekucia według praw dawnych starostom, tanquam brachio regio y grodom poruczona była,—starać się będą ichm. panowie posłowie. Precia rerum aby zniżone y w porządek słuszny wprawione być mogły—starać się o to ichm. panowie posłowie, aby na to słuszny modus był wynaleziony y do skutku przywiedziony zaraz na tymże seymie.

Nayduie się wiele ludzi vagabundos ex utraque sexu po miastach y wsiach, którzy unikaią przez to samo podatkow rzeczy-pospolitey, że od miasta do miasta przenoszą się; tedy aby y ci in ordinem byli redacti y podatki rzeczy-pospolitey z swych osób per modum pogłównego dawali,—warować to przy deklaraciach podatków maią ichm. panowie posłowie.

Piechota wybraniecka z ekonomiey Brzesckiey dawnych czasów lege iest ordinowana; która, że per hostilitatem cessavit, tedy teraz, aby de nowo zordinowana była, któraby tempore periculi mogła być usui tegoż woiewodztwa,—prosić będą ichm. panowie posłowie i. k. mści, pana naszego miłościwego.

Auctio subsidiorum lubo iest zniesiona na przeszłym seymie, atoli y teraz na nią nie będą pozwalać ichm. panowie posłowie.

Między exorbitanciami y to non postremum, że libera vox czasem na seymie acclamatione opprimitur, y choć czasem przez posła, iaka się dzieie contradictia, albo zanosi się protestacia, confusione to zacieraiąc, przez co convellitur owa generalna y naypotrzebnieysza wolności naszey reguła, że nemine contradicente wszytko stawać powinno,—żeby przez to sensim non introducatur pluralitas votorum cum summo praeiudicio praw y swobod oyczystych, ustanowić, aby podobnych concitatores na aggrawa-

cią wolnych głosów, ad instantiam iniuriatorum, in voce opressa sądzono, iako też wzaiem, aby nie wolno było wychodzić cum protestatione z izby ante terminum prefixum conclusionis seymu, ale na mieyscu zostaiąc w izbie poselskiey, popierać rationibus swey contradikciey, nie przywodząc ad interitum na publiczne obrady determinowanego czasu et stante absentia, żeby permissive tylko wolno było publica tractare negotia.

Sumarius processus, iako iest aggravans stan szlachecki, kiedy innocenti praecluditur droga ad expurgationem, aby lege publica był zniesiony,—solidam ichm. panowie posłowie dabunt operam.

Prawo o seymach, aby w xięstwie Lit. z procedentią trzecie po roku odprawowały się y sądy seymowe y fiskalne Lit., aby dwa dni w tygodniu miały,—ichm. panowie posłowie fortissime promovebunt.

Poddani z ekonomiy y dzierżaw i. k. mści, którzy albo per hostilitatem, albo per gravamen militare in bona accesserunt terrestria y zasiedziawszy lat dziesięć y więcey, za których tak onera reipublicae sami panowie de proprio wypłacali, teraz od panów swoich poodchodzili do dóbr ekonomicznych i. k. mści.; instabunt ichm. panowie posłowie fortissime, aby tacy od ichm. panów ekonomów requirentibus wydani byli.

Wielkie ztąd grawamen ponosi nobilitas, osobliwie in confinio z ekonomiami i. k. mści będąca, kiedy inpossesionatis ekonomie conferuntur, u których sprawiedliwość exulat y doyść iey, iako ab inpossesionato nie mogą; upraszać będą ichm. panowie posłowie i. k. mści, aby ekonomie benepossesionatis w woiewodztwie tymże, gdzie ekonomia consistit, arędowane były, które to contractus nie przez prywatne osoby, ale przez im. papana podskarbiego w. x. Lit. stanowione być maią.

Wielka y w tym dzieie się krzywda et praeiudicium prawu, że starostwa, albo dzierżawy i. k. mści donotarii, zaieżdżaią sine exolutione summ ante unionem wniesionych; instabunt tedy ichm. panowie posłowie, aby takowe dzierżawy, summy na sobie maiące, należącym powracane były y więcey takich zaiazdów aby nie bywało,—obostrzą iako naywarownieyszym prawem.

Dlug im. pana hetmana wielkiego w. x. Lit., iuż liquidowany y prawem pospolitym approbowany, aby ex proventibus z skarbu w. x. Lit. sine dilationibus był wypłacony; także stipendia piechocie y konnicy, prawem pospolitym pozwolone, żeby dochodziły, ut provideat skarb, ichm. panowie posłowie promovebunt, instando quam fortissime, aby skarb rationem z prowentów, do skarbu wniesionych, z których by necessitates rz-ptey provideri mogły y ta assygnacya na buławy quotannis exolvi długom na rzeczy-pospolitey będącym, tak i. k. mści, iako y xięciu imści Brandeburskiemu winnym; ponieważ ob defectum uciśnionych czasów non sufficit respublica ad exolvendum; upraszać będą ichm. panowie posłowie, aby i. k. mść, widząc rempublicam dosyć afflictam, zażył compassiey y dobrotliwey ad feliciora tempora pacientii.

In defectu skarbu rzeczy-pospolitey ten iest usus, że ichm. panowie podskarbiowie swoiemi kreditami necessitati rz-ptey prospiciunt, iako y teraz im. pan podskarbi w. x. Lit., in rem rz-ptey contestatus est, aby fides im. pana podskarbiego eliberowana była,—inibunt omnes cum ordinibus ichm. pp. posłowie modos.

Wiele derogatur nie tylko immunitati dobr szlacheckich, ale y prawu pospolitemu wielka dzieie się violentia, kiedy woyska koronne granice xięstwa Lit., contra leges toties reassumptas, wchodząc, w dobrach szlacheckich stawaią,

y choćby dobra i. k. mści naybliżey były, pominowszy, bona terrestria, sub oneribus rz-ptey stękaiące, agravant, daiąc się z tym słyszeć, że pod garłem noclegów w dobrach i. k. mści y zabiegów zakazano, tylko w szlacheckich dobrach, aby stawali, commissum maią; tak wielki ciężar y nieznośną krzywdę, iedno tylko ponosi woiewodztwo Brzeskie: zaczym instabunt ichm. panowie posłowie, aby woysko koronne in eam nie odważało się licentiam, ani im. pan hetman koronny tantam woysku nie pozwalał, żeby immunitas dobr szlacheckich y prawo pospolite violari miały, przy reassumptii dawnych praw paenam na takowych domawiać się będą ad instantiam cuiusvis; którąby się chorągiew wchodzić w granice xięstwa Litewskiego y noclegi odprawować ważyła, od wszystkich ipso facto odpadała zasług.

Pisarze skarbowi aby przysięgli byli y szlachta dobrze osiadła, prawem to ichm. panowie posłowie obwaruią.

Quarta z dobr i. k. mści, na artyleria od rz-ptey ordinowana, iż ob devastationem ich bardzo małą dotąd skarbowi przynosiła quotę; tedy aby, według dawnego prawa, w nową rezę per lustratores iuratos wprawiona była, żeby słuszny provent tey kwarty mógł być na też artyleria użyty,—starać się będą ichm. pp. posłowie.

Xiąże im. Kurlandskie ex vi vassalatus, pewny kanon do skarbu rz-ptey annuatim powinien oddawać, któregoż od wielu lat iuż nie oddaie; słuszna aby y pro praeterito, to co winien, oddał y in futurum zawsze wypłacał; zaczym to deferent rz-ptey ichm. panowie posłowie.

Wielką w tym krzywdę ponosi woiewodztwo Brzeskie, że maiąc zboż swoich do Gdańska defluitacią, soli na potrzebę swoią ztamtąd prowadzić nie może, dla tego, iż to iest prohibitum prawem; zaczym aby z komory Zakroczymskiey sól na te woiewodztwo dawana była takim sposobem, iako innym koronnym woiewodztwom teraz daią,—starać się bedą o to ichm. panowie posłowie.

Gleyt im. panu Klenskiemu y im. panu Tabeńskiemu ad iure agendum aby był wydany,—promovebunt ichm. pp. posłowie.

Między xiążeciem imść. Kurlandskim a szlachtą Pitlinską, że zachodzą pewne differencie, do których rz-pta maiori ex parte należy; tedy, iako rz-pta naznaczyła kommisarzów na uznanie zachodzących ab utrinque praetensiy, tak aby in fundum ziachawszy realiter ten interes upacifikowali,—instabunt ichm. pp. posłowie.

Instancya iaśnie oświeconey xiężny ieymści pani woiewodziney Ruskiey meretur u nas considerationem względem sprawy ordinacii Zamoyskiey, w którą aby rz-pta weyrzawszy iudiciariam illam xiężney ieymści według słuszności suffragari chciała,—ichm. pp. posłowie invigilabunt.

Lubo iuż in volumine legum nie iedno iest prawo y constitucya napisana o długu winnym od rz-ptey świętey pamięci iaśniewielmożnemu im. panu Pawłowi Sapiezie—woiewodzie Wileńskiemu, hetmanowi wielkiemu w. x. Lit., y sukcessorom należącym; instabunt iednak ichm. panowie posłowie y teraz, aby ta refusio tak długu, na Szawlach zostaiącego, iako y osobliwego długu dwuch kroć sta tysięcy, sukcessorom wyż pomienionego iaśniewielmożnego im. pana woiewody Wilenskiego in hoc actu obmyślona być mogła.

Imść panu referendarzowi y pisarzowi w. x. Lit., tot meritorum civi y teraz bene de rempublica merenti et in obsequio oney na traktatach z Moskwą będącemu nie możemy deesse, któremu żeby summa w skarbie w. x. Lit. winna

y konstitucyą anni tysiąc sześćset siedmdziesiątego siódmego assekurowaną, z tego seymu wypłacona, albo na którey z dzierżaw i. k. mści assekurowana była, urgebunt ichm. panowie posłowie et instabunt do króla im., za im. panem, aby meritorum imści condigna w podaiących się okaziach habeatur ratio.

Na tak wielu seymach im. pana Wołodkowicza, woiewody Nowogrodzkiego, dług konstitucyami seymowemi approbowany za Trubecką summę z skarbu koronnego należący, aby tandem aliquando mógł mieć satisfactią,—promovebunt panowie posłowie.

A że retroactis temporibus bywali przed tym supremi w w. xięstwie Lit. sekretarii; upraszać króla i. mści maią, aby vigore pactorum conventorum, które chce mieć, aby urzędy wszystkie w koronie y w w. x. Lit., teraz y przed tym będące, zostawały sine diminutione, ten urząd sekretarii supremi w. x. Lit. bene merito et capaci i. k. mść conferre raczył.

Znaczne godney pamięci im. pana Krzysztofa Sapiehi, kraycczego w. x. Lit., w oyczyznie zasługi, tudzież wielkie straty y więzy Tatarskie, po kilka kroć pro bono publico na usłudze rz-ptey poniesione, wyciągaią po nas eam gratitudinem, abyśmy pozostałych sukcessorów naszą nie pomiiali instancią; przetoz summa z trzydziestu tysięcy złotych od rzeczy-pospolitey im. panu kraycczemu, per constitutionem anni tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtórego assecurowana, aby z teraznieyszego seymu zapłacona, albo też vigore teyże konstitucyi na starostwo Trabskie, w powiecie Oszmianskim leżące, wniesiona była,—serio instabunt ichm. panowie posłowie nasi.

Dobra im. pana Marcelina Wacława Żardeckiego lenne, wieczysto na służbie ziemskiey woienney conferowane, Stara Wola nazwane, funditus przez Chowanskiego zruynowane, a prawie in cinerem obrócone, ponieważ dotąd na służbie woienney, gdzie iako bene meritus y za stratę syna zostaiącego, czas nie mały pod chorągwią pana Dobrownickiego, sędziego ziemskiego Brzesckiego, w różnych okaziiach zostawał,—instabunt ichm. panowie posłowie, aby in terrestria bona obrócone były.

Instabunt ichm. panowie posłowie nasi, aby translatis funduszu z za okopiska żydowskiego, w rynek do placów sobie legowanych wolną była ichm. xięży Augustianom Brzesckim.

Sprawa im. pana Stanisława Szuyskiego z im. panem Pacem, strażnikiem w. x. Lit., o zastęp drogi, o zamordowanie syna, o posieczenie samey ieymci, także do zabranie na kilkadziesiąt tysięcy teraznieyszey ieym. pani Szuyskiey, a przeszłey Wysockiey,—sędziny grodzkiey Wilenskiey, instabunt ichm. panowie posłowie, aby na przyszłym seymie sądzona była.

Sprawa ichm. panów Newelskich, ratione odeyścia Newla, oyczyzny ich, aby według obietnicy dawney królów ichm. z całey rz-ptey gratitudinem odniosła.

Wniosą instancią za im. panem Bazylim Krasinskim, aby według przywileiu, od i. k. mści danego, konstitucią utwierdzonego był konserwowany.

Zasłużonego dobrze żołnierza pana Mikołaia Parzymienskiego recomendabunt ichm. panowie posłowie, aby wioska Dychowicze, w powiecie Słonimskim leżąca, w dobra dziedziczne, albo lenne obrócona była.

Szlachta w Hoszczy y Tuczney mieszkaiąca, aby gaudeant privilegis suis, promovebunt ichm. panowie posłowie, co wszytko fidei et dextecitati ichm. panów posłów committimus, przy zniesieniu się we wszystkich publicznych interesach z innemi tak koronnemi y w. x. Lit. woiewodztwy.

Ponieważ stany szlacheckie od Gdanszczan w defluitatiach zboż y różnych towarów, nie tylko defraudantur znacznie, ale też opprimuntur różnemi sposobami przez niesłuszne sądy y inne od nich wymyślne sposoby; tedy aby temu zabieżeć się mogło, proponent ichm. panowie posłowie stanom rz-ptey.

Wiadome są dobrze wszystkim im. pana podczaszego w. x. Lit. zasługi tam in toga, quam in sago w rz-ptey przez lat kilkadziesiąt continuo oddawane, za które aż dotąd żadnego nie ma proemium; zlecamy ichm. panom posłom, aby gorące chcieli instare za im. do i. k. mści, pana naszego miłościwego, stanom rzeczy-pospolitey, żeby condignam za nie odebrał mercedem, nie mniey y o to, aby sprawa im. z im. panem Kleckim, od lat kilkunastu zaczętą, sądzona była.

Desiderium iaśniewielmożney ieym. pani Naruszewiczowey, podkanclerzyney w. x. Lit. ratione dzierżawy Połongowskiey, która za odeszłe przy Smolensku dobra godney pamięci im. pana podkanclerzego Litewskiego, małżonką ieymci, iest dana.—pilnie promowować będą ichm. posłowie.

Zasługi im. pana Chryzostoma Jundziła, rotmistrza i. k. mści, od wielu lat w rz-ptey continuovane, aby debitam odniosły gratitudinem a republica,—promovebunt ichm. panowie posłowie.

Archiwa w. x. Lit., iż zostaią dotąd na mieyscu nienależnym sobie, więc aby oddane były wszystkie do skarbu w. x. Lit.,—proponent ichm. pp. posłowie.

Im. pana Chaleckiego, łowczego Podlaskiego, desiderium względem odeyścia Białego-Stoku, dóbr dziedzicznych imci, aby za niesłuszną mógł mieć recompensę od rz-ptey,—promovebunt ichm. panowie posłowie.

Merita im. pana Kmiecia, chorążego Orszanskiego, same loquuntur, które chcąc debita coronare gratitudine wnosiemy instancią, aby desiderium im. u i. k. mści respectum miało,—ichm. panowie posłowie promovebunt.

Im. pana Grabinskiego, podkomorzego Wendenskiego, desiderium w pierwszey instrukcii położone, aby ad effectum przywiedzione było,—instabunt ichm. panowie posłowie; także im. pana Jurgielewskiego.

Instabunt ichm. panowie posłowie za im. panem Stefanem Szumskim, iako tym, który bonis meritis zasłużonego toties reipublicae, za krwawe tak same iego zasługi, iako y zeszłego z tego świata rodzica im. y braci rodzoney onego, którzy odważnie na placu marsowym polegli od rąk nieprzyiacielskich, tak pod Beresteyskiem, iako y pod Wierzchowiczami, aby, z miłościwey łaski i. k. mść. y wszystkiey rzeczy-pospolitey, zasługi y straty wszystkie w nagrodę włok sześć s kolei puste, które zostaią in medio ziemskich dóbr, między szlachtą w woiewodztwie naszym, a ekonomii Brzesckiey, kluczu Rzeczyckim, lennością otrzymać mógł, które y teraz in manus onego są dożywotnym prawem,—o co ichm. panowie posłowie tak i. k. mści, iako y wszystkiey rz-ptey upraszać maią za iegomością.

Ichm. pannom zakonnym konwentu Brzesckiego świętey Brigidy, aby zamieniać place swoie na place tak cerkiewne, iako y żydowskie, na Piaskach będące, a to dla lepszey wygody dla fundacii tak klasztoru, iako y kościoła, aby wolno było, —ichm. panowie posłowie prawem obwaruią.

Instant też za im. panem Janem Mayczakiem, mostowniczym Minskim, i. k. mści y rz-ptey dobrze zasłużonym, aby i. k. mść cum consensu całey rz-ptey raczył conferować prawem lennym wieczystym dobra—nazwane Horany, w woiewództwie Witebskim a w starostwie Jewierzyskim leżące, które on teraz

z małżonką swoią prawem dożywotnym trzyma.

Horodnictwo Brzeskie, iako iest imći panu Janowi Heronimowi Gryniewskiemu od naiasnieyszego króla imści, antecessora teraznieyszego, naiasnieyszego króla imści, pana naszego miłościwego, conferowene y od i. k. mści confirmowane, aby według tych przywileiów y dawnych konstitucyi był zachowany y teraz ninieyszą konstitutią obwarowany,—ichm. panom posłom złecamy.

Co wszystko fidei et dexteritati ichmć panom posłom naszym zlecamy, obligando fide, honore et conscientia.—Pisan w Brześciu, dnia dwudziestego trzeciego Januarii, anno tysiąc sześcset siedmdziesiątego.

У тоей инструкціи ихъ милости пановъ обывателевъ подписи рукъ тыми словы: Stefan Kurcz, kasztelan woiewodztwa Brzesckiego, dyrektor seymiku Brzesckiego; Władysław Alexander Szuyski, chorąży woiewodztwa Brzesckiego; Jan Kazimierz Żardecki, sędzia ziemski Brzescki; Heronim Kazimierz Zyszczynski, podsędek woiewodztwa Brześćkiego; Mikołay Kazimierz Naruszewicz, podstoli Połocki; Krzysztof Czyż z Woroney, podczaszy Mścisławski, mp.; Kazimierz Dunin Kornicki, miecznik Smolenski: Wacław Karnicki; Maciey Dembinski; Jerzy Stanisław Umiastowski, stolnik Wendenski, podstarości Brzescki; Konstanty Przezdziecki, sędzia grodzki Brzescki; Stanisław Szuyski; Piotr Stanisław Grek, maior i. k. mści; Andrzey Gałęski; Andrzey Koscia; Benedykt Kuwnicki; Jan Szostowicki; Kazimierz Skalski; Jan Kazimierz Witeź; Jan Dembinski; Jan Kazimierz Horain; Adam Turski—mp.; Michał Przyszychocki; Konstanty Alexander Wieloiewski; Stanisław Sierzputowski; Marcin Kazimierz Przyszychocki; Karol Januszkiewicz; Stanisław Kazimierz Tabenski; Krzysztof Sadowski; Augustyn Milkowski; Alexander Bobr; Franciszek Baiewski; Mikołay Kazimierz Machwic; Jan Zdzitowicki; Kazimierz Antonowicz; Stanisław Zarzecki; Daniel Jerzy Lesiecki; Gabryel Narkuski; Jan Jodzewicz Bugoda; Benedykt Adamowicz; Heronim Skulmowski; Symon z Wyszot Zaleski; Teodor Tokarzewski: Stefan Szuyski; Alexander Kazimierz Niepokoyczycki; Jerzy Palniewski; Antoni Jerzy Zienowicz; Krzysztof Bukraba; Jerzy Brzostowski; Lew Michał Bukraba; Jan Przyszychocki; Jan Stefan Niepokoyczycki; Wacław Bohusz Halkiewicz; Andrzey Worotynicki; Jan Mikołay Brzozowski; miecznik Kijowski; Jan Kreczonowski; Bazyli Guzelf; Krzysztof Jundził; Jerzy Konstanty Szuyski; Daniel Jelec; Kasper Kochanski; Mikołay Koscia; Marcin Szaniewski; Bazyli Sawicki—mp.; Piotr Żubowski; Kazimierz Witeź; Samuel Narkuski; Kasper Jan Chrząstowski; Mikołay Krzyczewski; Stanisław Jakub Jarzyna; Andrzey Laskowski; Marcian Albrycht Oziembłowski; Symon Witeź; Tomasz Niepokoyczycki; Stefan Alexandrowicz; Marian Dubina Kniażycki—mp.; Kaminski Andrzey; Jan Pełczycki.—Которая жъ то инструкція, черезъ особу верху мененую ку активованью поданая, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписана.

1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 499—500.

250. Универсалъ короля Михаила объ увольненіи Брестской экономіи отъ военнаго постоя и о назначеніи вмѣсто него денежнаго взноса.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семдесятого, мѣсеца Января шестнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Михалъ Щепановскій, коморникъ его королевское милости, универсалъ его королевское милости, въ справѣ и речи въ немъ нижей менованной, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанный:

Michał, z Bożey łaski król Polski etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, mianowicie sławetnym y uczciwym mieszczanom, woytom y wszystkim wobec poddanym naszym, w ekomnomii Brzeskiey y inszych ogułem wsiach y włościach mieszkaiącym, także dożywotnikom, oznaymuiemy: iżeśmy od stanowiska zimowego żołnierskiego y assygnacyi wielmożnych hetmanów tę ekonomią y wszystkie insze wsi y włości oswobodziwszy, pieniężną stacią, dla snadnieyszego ubogich ludzi wydania, postanowili, zleciwszy wielmożnemu Połubińskiemu, marszałkowi wielkiemu w. x. Lit., a w niebytności—namiesnikóm y substytutóm iego, aby on, według ordinansu naszego, tę stacyą przez sług swoich co prędzey wybrał, nie daiąc okazyi, aby sami żołnierze po nię przyieżdżaiąc y ludzie uciążać mieli. Chcemy tedy po wszystkich mieć, aby się te pieniądze, iako nayprędzey wydali, uwolniaiąc się od samych żołnierzów, na te pieniądze wyglądaiących uciążenia. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, secunda Januarii, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiątego, panowania naszego roku pierwszego.

У того универсалу, при печати притисненой, подписъ руки тыми словы: Michał król. Который же то универсалъ, ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 601—602.

251. Довѣренность Брестскаго дворянства депутатамъ, избраннымъ въ трибуналъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на громничный (срѣтенскій) сеймикъ и избравши депутатовъ въ скарбовый трибуналъ, даютъ онымъ довѣренность на право отправленія ихъ должностей съ подтвержденіемъ, чтобы означенные депутаты, во время суднаго срока, назначеннаго для воеводства, не допускали къ слушанію и рѣшенію дѣлъ другихъ воеводствъ и чтобы защищали цѣлость декретовъ судовъ коптуровыхъ (междуцарственныхъ).

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятого, мѣсяца Февраля шестого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившися очевисто его милость панъ Александръ Палневскій, кредéнсъ ихъ милости пановъ обывателевъ воеводства Берестейскаго, обранья ихъ милости пановъ депутатовъ на рокъ теперешній, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo y wszyscy obywatele woiewodztwa Brzeskiego, w roku teraznieyszym tysiąc sześćset siedmdziesiątym, pro die wtórego Februarii, na seymik gromniczny zgromadzeni do Brześcia. Na którym zgromadzeniu, czyniąc dosyć prawu pospolitemu, za deputatów na przyszły trybunał do w. x. Lit., w Wilnie w tym roku sądzić przypadaiącym, obraliśmy zgodnie: imci pana Ostaphiana z Łohoyska Tyszkiewicza—podkomorzya y woyta dziedzicznego woiewodztwa Brzeskiego, im. pana Stanisława Szuyskiego—chorążyca woiewodztwa Brzeskiego: którym ichm. daiąc ten nasz kredens, upraszamy ichm., aby prawa pospolitego y całości woiewództwa naszego postrzegać raczyli, iakoby y dekreta sądów kapturowych, z oczewistey controversii ferowane, w całości zostawały y w termin spraw woiewodztwa naszego żadnych inszego woiewodztwa y powiatów nieprzypuszczali. O co upraszaiąc, ten nasz credens im. panu direktorowi koła naszego zleciliśmy imieniem naszym do podpisu. Diało się w Brześciu, wtorego Februarii, roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego.

Т того кредèнсу подписъ руки тыми словы: Władysław Alexander Szuyski, chorąży Brzescki—direktor koła rycerskiego. Который же тотъ кредèнсъ ихъ милостей пановъ обывателевъ воеводства Берестейскаго, черезъ особу верху менованую ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1075—1084.

252. Подтвердительная привилегія короля Михаила королевскимъ крестьянамъ села Хорощанки на грунты и повинности.

Король Михаилъ въ огражденіи своихъ крестьянъ, съ одной стороны—отъ вымогательствъ Кіевецкой экономіи, съ другой—отъ захватовъ у нихъ грунтовъ крестьянами Сапѣговъ, сею привилегіею подтверждаетъ прежнюю привилегію Яна Казиміра, заключающую въ себѣ два коммиссарскихъ листа, изъ коихъ въ первомъ подробно обозначаются границы села Хорощанки, а во второмъ — подтверждаются льготы самихъ крестьянъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятого, мѣсеца Мая второго дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто Иванъ Сенчукъ и Павелъ Бабко—поданные его королевское милости съ села Хорощенки, листъ его королевское милости, конфирмацiйный привилей, въ речи нижей менованой, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писаный:

Michał, z Bożey łaski król Polski, wielki xiąże Litewski, etc. Oznaymuiemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy. Pokładany był przed nami list, ręką naiaśnieyszego króla imści pana Kazimierza, antecessora naszego, podpisany, pieczęcią zawiesistą wielką w. x. Lit. zapieczętowany, pewne ustawy poddanym ekonomii Brzesckiey, klucza Kiiowieckiego, wsi Choroszczynkom służący, w sobie zawieraiący. Supplikowali nam przez niektórych panów rad y urzędników, przy boku naszym będących, pomienioney wsi, poddani nasi, prosząc nas, abyśmy przerzeczony list mocą y powagą naszą królewską stwierdzili, zmocnili y approbowali, który od słowa do słowa tak się w sobie ma: Jan Kazimierz, z Bożey łaski król Polski, wielki xiąże Litewski, etc. Oznaymuiemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy. Pokładane byli przed nami listy, ustawy siołu—Choroszczynka rzeczonemu, w ekonomii naszey Brześćkiey leżącemu, w sobie zawieraiące,—ieden z podpisem ręki naszey de datą w Janowie, dnia trzeciego miesiąca Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiąt wtórego; drugi—z podpisem urodzonego Andrzeia Kotowicza, na on czas kuchmistrza, teraznieyszego pisarza w. x. Lit., y pod pieczęcią, iego z approbatią urodzonego Alexandra Hilarego Połubinskiego—pisarza polnego w. x. Lit., ekonoma Brzeskiego, które od słowa do słowa tak się w sobie maią:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król Polski, wielki xiąże Litewski, etc. Oznaymuiemy etc. Pokładany był przed nami list ustawy sioła Choroszczynków, pospołu z ograniczeniem tego sioła, extractem z rewiziey pośledनieyszey, w roku tysiąc sześćset czytrdziestym dziewiątym odprawowaney wyięty, cały, zupełny y ni w czym nieporuszony, y proszeni iesteśmy imieniem pomienionych poddannych sioła Choroszczynków, abyśmy ten list, albo ustawę, powagą naszą królewską stwierdzili, który tak się w sobie ma:

Ustawa siołu Choroszczynkom, pospołu z ograniczeniem tego sioła, extractem z rewizii poślednieyszey, w roku tysiąc sześćset czterdziestym dziewiątym odprawowaney wyięta.

Ta wieś wszystka na gołym czynszu, z włoki płacąc po złotych szesnastu, iako y Dubrowica Mała, siedzi; morgów pięćset dwadzieścia y siedm; z tychże im odięto do Kodnia, maiętności Sapierzynskiey, teraz nie płacą, tylko z morgów dwuchset ośmdziesiąt siedmiu, z każdego,— czynszu— po groszy półośma polskiego. Ta wieś pospołu z inszemi wsiami, to iest: Dubrowicą Małą, y Dubrynką od granic maiętności Kodenskiey wielką krzywdę mieć mieni y uymę w gruntach, w których za świętey pamięci im. pana Sapiehi—woiewody Wileńskiego, hetmana wielkiego w. x. Lit., pomiarkowane y uspokoienie przez kopce y przesieki, do którego się grunty królewskie ciągnęły y zostawały; teraz, iako zapewne powiadaią, ieszcze ta im. pana ekonoma y kopce rozrzucone y przesiek bardzo zaroszły (znaczny, iednak zostaie dotąd); lecz dziedzice Kodenscy, na przesiek nic niedbaiąc, daley się w grunty królewskie włamuią y na własnych że gruntach ekonomii praetenduiąc one sobie, poddanym królewskim dobytki zaymować każą, na opał dla drew wieżdżać niedopuszczaią, zabieraiąc wozy sprzężałe, siekiery, y różne krzywdy poddani królewscy ponoszą. A ten przesiek, przez pomienionego im. pana woiewodę uczyniony, między lasem króla imści, a lasem maiętności Kodenskiey, ciągnie się od wiosek: wsi klucza Łomazkiego—do Bohuszych y kopca nazwanego; od Bohuszycha—do nawozow Zdanowskich; od Nawozow— do Sowiego Błota, do Bliznic, do Sadego Krza, do Zakicia; od Zakicia—do Choroszczynki rzeczki ku Połoskom; od Choroszczynki rzeczki—do Kluczow; od Kluczow do Kopcow ku Liebiedzieiow,— który roskopane y kamień, który był z literami znaczny — zatracono, — mil trzy rachuiąc: a termino, a quo od wiosek, ad terminum, ad quem za Lebiedziow, na górze pod lipami. Które kopce y granice zeznawali poddani, że są przez podanych z Kobylan po przysiężone. Takowe tedy ograniczenie y powinność tey wsi, wyżey mianowane, opisawszy, nad którą do inszych żadnych należeć nie będą, powinni extractem z rewiziey wypisanym, potrzebuiącym Choroszczanom wydać rozkazałem. Na co, dla lepszey wiary, przy pieczęci, ia niżey, na podpisie mianowanym, podpisałem się. Dan w Brześciu, dnia dwudziestego siódmego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset piędziesiąt trzeciego. Jan Dowgiało Zawisza — referendarz, pisarz w. x. Lit. (locus sigilli).

Wniesiona przytym do nas imieniem mianowanych poddannych sioła Choroszczynkow, abyśmy ten list we wszystkim stwierdzili y approbawali. My tedy, do prożby ich łaskawie skłoniwszy, list ten we wszystkich onego punktach, clausulach, mocą y powagą naszą królewską stwierdzamy, approbuiemy; na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąc rozkazaliśmy. Dan w Janowie, dnia trzeciego Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset piędziesiąt trzeciego, panowania naszego Polskiego y Szwedzkiego—piątego. Jan Kazimierz król.

Drugi zaś list urodzonego Andrzeia Kotowicza, na on czas kuchmistrza, a teraz pisarza w. x. Lit.

Prawo sioła Choroszczynki, przywileiem króla imści pana miłościwego confirmowane we wszystkim całe y nienaruszenie zostawuie, zachowuiąc ich przy tych wolnościach, które maią sobie nadane; y tym listem moim commissarskim waruie: iż teraznieyszy im. pan admini-

strator ekonomii i. k. mści Brzeskiey y po nim następuiący, pogotowiu substitutowie ichm. nie będą ich powinni do żadnych robot, ani zaciągów, by też w nagwałtownieyszey potrzebie, przymuszać, stosuiąc się w tym do wyrazney woli i. k. mści y prawa, siołu temu nadanego, czynsz z włok ich dosić dostatecznie w inwentarzu u confirmaciey i. k. mści opisaney. Zaczym, niewidzę tego potrzeby, abym go tu miał przypominać; dosić na tym, że nad tamten czynsz żadney inszey powinności do dworu i. k. mści Kiiowieckiego odprawować nie powinni, y na to daie im ten list moy kommissarski, przy pieczęci, ręką moią podpisany. Działo się w Połoskach, dnia ośmnastego Oktobra, roku Pańskiego tysiąc sześćset pięddziesiąt siódmego. Andrzey Kotowicz—kuchmistrz w. x. Lit., kommisarz i. k. mści.

Które listy, za podaniem nam suppliki od poddannych sioła Choroszczynkow, we wszystkim stwierdzamy, zmacniamy y według onych cale zachowuiemy. Na co, dla lepszey wiary, ręką naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwunastego miesiąca Augusta, roku Pańskiego tysiąc sześćset pięddziesiąt ósmego, panowania królewstw naszych, Polskiego—dziesiątego, Szwedzkiego—iedynastego roku. U tego przywileiu konfirmacyinego podpis rąk temi słowy: Jan Kazimierz król; Andrzey Kotowicz — pisarz w. x. Lit.

My tedy Michał król, do intercessyi panów rad y urzędniow, za poddanemi naszemi wniesioney, tudzież do ich suppliki łaskawie się skłoniwszy, wyżey inserowany list we wszystkich punktach, paragrafach y clausulach y condyciach, mocą y powagą naszą królewską stwierdzamy, zmacniamy, approbuiemy y poddanych naszych w przerzeczoney wsi Choroszczynkach, teraz y na potym będących, przy włokach y morgach, onym zdawna należących, cale y nienarusznie zachowuiemy. A zatym po wielmożnych urodzonych ekonomiey Brzeskiey y administratorach, osobliwie po teraznieyszym Kiiowieckiego klucza dzierżawcy y ich substitutach, mieć chcemy y przykazuiemy, aby poddanych wsi Choroszczynkow do płacenia większych czynszów, do odprawowania podwód, robot, straży y do żadnych pełnienia powinności, nad ustawy im służące, nie pociągali y nie przymuszali; ale we wszystkim, według ustaw, w tey konfirmacyi naszey wyrażonych, przeciwko poddanym naszym zachowali się. Na co dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit., przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dziewiątnastego mca Apryla, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiątego, panowania naszego pierwszego roku.

У того листу—его королевской милости привилею при печати великого князства Литовскаго завѣшеной подписъ рукъ тыми словы: Michał król; Andrzey Kotowicz—pisarz w. x. Lit. lewą ręką.

Который жъ то его королевское милости привилей конфирмацыйный, черезъ особъ верху менованныхъ ку актикованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1105—1107.

253. Охранный листъ короля Михаила экономическимъ крестьянамъ села Сѣнна относительно натуральныхъ повинностей.

Король Михаилъ симъ охраннымъ листомъ подтверждаетъ привилегіи своихъ предшественниковъ крестьянамъ села Сѣнна съ обязательствомъ, чтобы они съ своей стороны, исполняли Чахецкому двору слѣдующія повинности: 1) давали ежегодно восемь рабочихъ—двухъ пѣшихъ и шесть конныхъ; 2) вносили съ уволоки 8 злотыхъ польскихъ и 9 грошей—чиншу; 3) давали съ уволоки овса по шанку; 4) починяли на свой счетъ мосты и плотины; 5) косили сѣно и расчищали луга, и 6) давали по одной курицѣ съ каждаго дыма. За это крестьяне будутъ пользоваться правомъ—рубить дрова и ставить пчелиные ульи въ королевскихъ лѣсахъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятого, мѣсяца Мая пятнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Ериемъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Базылій Савицкій, листъ его королевской милости консерваційный, въ справѣ и речи ниже въ немъ менованой, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał, z Bożey łaski, król Polski, etc. Oznaymuiemy ninieyszym listem naszym wszem wobec y każdemu z osóbna, komu to wiedzieć należy, iż my, stosuiąc się do dispozycyi naiasnieyszych antecessorow naszych—Władysława czwartego y Jana Kazimierza, tudzież y lustracyi, za panowania tychże antecessorow naszych czasy róznemi uczynionych w ekonomii naszey Kobrynskiey, włosci Czacheckiey odprawionych, nam authentice produkowanych, umyslismy poddanych wsi, Siennie nazwaney, w teyże włości Czacheckiey zostaiących, przy wszystkich prawach, przywileiach, zwyczaiach y wolnościach, od dawnych czasów onym służących, zachować y zostawić także na pokorną ich supplikę zachowuiemy y zostawuiemy wszystkie prawa y rewizyi dawnieysze y świeższe approbuiemy y stwierdzamy tym listem naszym, mocą których praw, przywileiów, rewizyi y teraźnieyszego zachowania naszego, ciż poddani pomienioney wsi Siennie powinni będą do dworu naszego Czacheckiego onera niżey wyrażone ponosić y otprawować. Naprzód, będą powinni ośm dni, a nie więcey, to iest: dwa dni z dymu pieszą, z włoki, zaś sześć dni konmi, albo wołami na każdy rok odrabiać. Czynszu także z każdey włoki powinni będą na czas zwyczayny corocznie oddawać po złotych ośmiu y groszy dziewięciu łiczby polskiey rachuiąc, includuiąc w tey nowalne prokuratorskie—wożenie drew do dwora, fury albo podrożczyzne, stróża y inne ciężary wszystkie, od których, za oddaniem czynszu zwysz specifikowanego, wolni cale bydź maią; owsa z włoki lasowego po szanku iednym, albo korcu miary Krakowskiey; z dymu przy tym każdego po kurze iedney na każdy rok oddawać będą. Onym też wolno będzie, według pomienionych rewizyi y zwyczaiu dawnego, na każde lato, w każdy tydzień, po dwa wozy drew suchich, leżących na opał swoy z puszcze wywieźć; z zaścianków zaś y morgów, według opisania w inwen-

tarzu przy czynszu do tegoż dworu Czacheckiego płacić maią; groble przy tym upusty y mosty na swych dzielnicach naprawować, łąki też te y na tych mieyscach kosić y siano z nich sprzątać maią, z których od dawnych czasów sprzątać zwykli byli, więc y sianożęci trzebić; pobor też, lub iaki inszy podatek, seymem uchwalony, płacić będą powinni; nad które powinności do żadnych inszych przymuszeni być nie maią. Pozwalamy też przerzeczonym poddanym pięki y pszczoły każdemu na podworzu swoim, według możności swoiey, mieć y chować, bez żadnego dworskiey zwierzchności uciążenia y przeszkody. Co do wiadomości wszystkich, osobliwie iednak urodzonego Bazylego Krasińskiego, włosci tey dzierżawcy teraznieyszego, y innych napotym będących donosząc, mieć chcemy y surowo rozkazuiemy, aby poddanych tey wsi Siennie przy ustawie y ordinacii wzwyż wyrażoney y innych wszystkich wolnościach zwyczaiach y prawach, onym z dawnych czasów służących, tak y nienaruszenie zachowali, do żadnych powinności y ciężarów niezwyczaynych onych niepociągaiąc, dla łaski naszey y z powinności swoiey. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia iedynastego miesiąca Kwietnia, roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego, panowania naszego roku pierwszego.

У того листу его королевское милости консервацыйного, при печати притисненой, подписъ руки его королевское милости тыми словы: Michał król. Который же тотъ листъ его королевское милости консервацыйный, ку актикованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1670 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 2593—2602.

254. Подтвердительная привилегія короля Михаила, данная мѣстечку Песчаткѣ.

Король Михаилъ симъ листомъ подтверждаетъ Песчатскимъ мѣщанамъ древнюю ихъ привилегію, дарованную имъ нѣкогда Сигизмундомъ старымъ и подтвержденную потомъ его преемниками—Сигизмундомъ Августомъ и Сигизмундомъ III-мъ.

Въ первоначальной привилегіи Сигизмунда Августа говорится: Отецъ нашъ, приказавши «садить мѣсто на р. Песчаткѣ», благоволилъ даровать поселенцамъ нѣкоторыя льготы, какъ то: на 12 лѣтъ полное увольненіе отъ всѣхъ податей, а по истеченіи оныхъ небольшія подати,—съ уволоки—по 16 грошей, по полчетверти овса, мѣры Берестейской, по курати и по 10 яицъ; неимѣющимъ же земли—по 6-ти грошей съ дыма,—съ обѣщаніемъ даровать этому поселенію и право нѣмецкое—магдебургское. Такъ какъ мѣсто это достаточно уже заселилось, то мы, король, и даемъ ему обѣщанное право.

И будутъ пользоваться мѣщане Песчатскіе и ихъ потомки на вѣчныя времена слѣдующими льготами:

1) Въ мѣстечкѣ Песчаткѣ учреждается войтовство, мѣстное самоуправленіе и мѣстный самосудъ, ни въ чемъ независимые—ни отъ Брестского замка, ни отъ Ломазскаго двора, развѣ только въ случаѣ обиды кому либо изъ гражданъ отъ войта, или бургомистровъ; въ такомъ случаѣ обиженный имѣетъ право жаловаться на нихъ въ вышесказанныхъ мѣстахъ и, если бы и оныя не учинили ему удовлетворенія, то—самому королю.

2) Мѣщанамъ дается право на рубку строеваго лѣса въ сосѣднихъ королевскихъ имѣніяхъ—на вѣчныя времена.

3) Жиды если поселятся среди ихъ, то должны будутъ подчиняться мѣстной юрисдикціи.

4) Для развитія торговли и промышленности, въ Песчаткѣ назначается какъ, мѣсто для заключенія торговыхъ сдѣлокъ, такъ и торговый день—вторникъ каждой недѣли, когда могутъ пріѣзжать сюда всякіе люди и, заплативъ извѣстныя пошлины, продавать свои товары.

5) Для хозяйственныхъ потребностей жителей присоединяются къ мѣстечку два застѣнка: одинъ додъ Голочью отъ короля, а другой подъ Горбовымъ, пріобрѣтенный мѣщанами на ихъ собственныя средства.

6) Всѣ доходы, получаемые въ мѣстечкѣ, должны итти на его спеціальныя нужды, какъ то: на постройку ратушнаго зданія, на мощеніе площадей, улицъ, на постройку мостовъ и другихъ предметовъ. Въ израсходованіи собранныхъ суммъ мѣстное самоуправленіе должно отдавать отчетъ Брестскому старостѣ въ назначенное для сего время.

7) Мѣстечку дается гербъ, изображающій человѣка съ крогульцемъ (т. е. ястребомъ).

8) Мѣщане освобождаются отъ всѣхъ податей и повинностей, кромѣ слѣдующихъ; они обязываются платить: а) съ пивоварень, съ 4-хъ бочекъ пива, мѣры Берестейской—7 грошей литовскихъ; б) капщизны съ корчемъ,—медовой—60 грошей, горелчаной—30; в) чиншу съ уволоки—42 гроша, съ грунтовъ гуменныхъ—1 пѣнязь; бирчого—1 грошъ, писчого—2 пѣнязя; г) съ дымовъ и морговъ—по пѣнязю; д) коморники (кутники)—по 2 гроша, и е) должны чинить свои мосты и плотины въ предѣлахъ своей мѣстности.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семдесятъ шестого, мѣсеца Августа осмьнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто славетный панъ Лукашъ Карповичъ—бурмистръ и панъ Симонъ Грегоровичъ Артецкій—писарь, мѣщане мѣста его королевское милости Песчацы, привилей конфирмацыйный светое памети одъ небощика его королевское милости Михала, съ канцеляріи великое великого князства Литовского цѣлому мѣсту Печацкому, на речь въ немъ выражоную, выданый и служачій, ку актикованью до книгъ кгродскигъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писаный:

Michał, z Bożey łaski król Polski, etc. Oznaymuiemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy. Iż pokładany był przed nami przywiley confirmciyny świętey pamięci naiaśnieyszego Zygmunta trzeciego, króla imści, antecessora naszego, na pargaminie po rusku pisany z podpisem ręki tegoż króla imści, y z pieczęcią, mieyscami podziurawiony, sławetnym mieszczanom naszym miasta Pesczacca na wolności dany; a na dowód tego pokładali przed nami extract tegoż przywileiu, wypisem s ksiąg metrik naszych wielkich w. x. Lit. Wnosili do nas ciż mieszczanie miasta naszego Pesczacca, przez panów rad y urzędników naszych, przy boku naszym residuiących,—na imię: Simon Hrehorowicz—pisarz, Iwan Kucewicz—rayca mieyski, sami od siebie y imieniem wszystkiego miasta, prozbę, abyśmy ten extrakt przywileiu, z metryk naszych wyięty, powagą naszą królewską we wszystkich punctach stwierdzili y zmocnili, który tu wpisuiąc, de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

Michał, z Bożey łaski, król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy. Iż byliśmy proszeni o wydanie extraktem s ksiąg metriki naszey kancelariey wielkiey w. x. Lit. przywileiu confirmaciynego, miastu Pesczackiemu służącego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, który od słowa do słowa tak się w sobie ma:

Жикгимонтъ третій, Божою милостью,

король Польскій, великій князь Литовскій. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ всимъ вобецъ и каждому зъ особна, кому того потреба вѣдати, нынѣшнимъ и напотомъ будучимъ. Покладалъ передъ нами войтъ мѣстечка нашого Пещацкого Янъ Яцевскій, зъ бурмистры и со всими мѣщаны мѣстечка Пещацкого листъ продка нашого, славное намети короля его милости Жикгимунта Августа, на паркгаминѣ писаный, съ подписомъ руки его королевское милости и съ печатью привѣсистою, которымъ листомъ король его милость Жикгимонтъ Августъ надалъ вольность мѣстечку Пищацкому и тымъ же стверджаетъ наданье тому мѣстечку отъ короля его милости Жикгимунта першого; при которыхъ вольностяхъ и гербъ тому мѣсту чоловѣка съ кренгульцомъ надаетъ, яко ширей на томъ листѣ продка нашого описано есть; и били намъ чоломъ, абысьмо имъ тое наданье вольности листомъ нашимъ утвердили. Которого листу мы, огледавши а припустивши то ку вѣдомости нашей, казалисьмо его въ сей листъ вписать, который въ слово отъ слова такъ се въ собѣ маетъ:

Жикгимонтъ Августъ, Божою милостью, король Польскій, и проч. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ, хто на него посмотритъ, або чтучи его услышитъ, нынѣшнимъ и напотомъ будучимъ, кому будетъ потреба того вѣдати. Били намъ чоломъ войтъ Пещацкій Янъ Скирмонтъ, зъ бурмистры и зо всими мѣщаны мѣстечка нашого Пещацкого, и покладали предъ нами листъ короля его милости Жикгимонта, славное памети отца нашого, въ которомъ пишетъ: ижъ, розказавши садити мѣсто ку пожитку своему на Пещатцѣ, рачилъ дати вольность мѣщанамъ, которые бы въ томъ мѣстѣ поселилисе, отъ всихъ платовъ и податковъ и повинности ихъ по двадцать годъ; по выстю тыхъ дванадцати лѣтъ постановилъ давать имъ на его королевскую милость въ кождый годъ съ кождое волоки—по шеснадцати грошей и по пулъчверти овса—мѣры Берестейское, а по курати и по десяли яецъ; а которые бы зъ нихъ волокъ не мѣли, тымъ зъ дому давали по шести грошей. А стація на пріѣздъ нашъ господарскій, кгды въ томъ мѣстечку Пещацѣ будетъ, давати и кождому зъ нихъ по пулъ чвертницы овса, а гусей двадестеро, курей двадцатеро, два камени лою, дозволивши мѣщаномъ тамочнимъ справовати и судитися правомъ майдебурскимъ по тому, яко въ иншихъ мѣстахъ Подляскихъ справуются и судятся. На которое право ихъ майдебургское король его милость Жикгимонтъ, отецъ нашъ, обѣцалъ имъ дати привилей свой въ тотъ часъ, кгды тое мѣсто Пещацкое осадятъ и подданые спомогутъ. Ино, ижъ вжо они давно оную вольность, его королевское милостью даную, высѣдили и податокъ до скарбу нашого и иные повинности, водле постановенья ревизорского, даютъ и полнятъ, мы господаръ хотечи, абы тымъ способней оное мѣсто Пещатка, будучи у свободахъ, лѣпшое запоможенье розмножитися и разширитися могло, зъ ласки нашое господарское и на причину пана Троцкого, подканцлерого великого князтва Литовского, старосты Берестейского и Кобринского, пана Остафія Воловича, и на чолобитье войта и мѣщанъ Пещацкихъ, то чинечи оному мѣсту, подданымъ нашимъ въ томъ мѣстѣ мѣшкаючимъ, даемъ право нѣмецкое—майдебурское, которого права маютъ мѣщане Пищацкіе уживать нынѣ и на вѣчные часы, имъ ся радити и справовати во всихъ члонкахъ и артикулахъ, моцъ оного права заховываючи—по тому, яко и въ иныхъ мѣстахъ

Подлѣскихъ справуютъ. Якожъ тому мѣсту надаемъ гербъ—человѣка съ крогульцемъ, которыйжъ гербъ и на семъ листѣ нашомъ вымалевати есьмо казали, и тымъ гербомъ вжо они справы свое мѣстцкіе печатовати маютъ вѣчными часы. И подлугъ того права нѣмецкого въ томъ мѣстѣ нашомъ Пещацкомъ войтовство уставляемъ, который отъ насъ господаря вжо есть наданъ. И маетъ войтъ, зъ бурмистры, зъ райцами и зъ лавники присяжными, которые въ ономъ мѣстѣ прикладомъ и звычаемъ правъ майдебурскихъ обираные будутъ, и всякіе речи о кгвалты, бой, пожоги и злодѣйство судити и на горло сказывати, и пересуды одъ того брати, водле права майдебурского, што войту, а што бурмистромъ будетъ належати. У которые суды и во всякіе иншые справы ихъ мѣстскіе врадъ замку Берестейского и никоторого двора нашого Ломазкого и Кіевецкого ничимъ уступоватисе не маютъ; одно, если бы кому у судѣ войта, бургомистровъ кривда се дѣлала, тогды маетъ таковый до враду замку нашого Берестойского апелявати. А гдыбы одъ враду собѣ кривду видѣлъ, ино вольно будетъ апелявати и до насъ господара, а врадъ нашъ того ему боронити не маетъ. Къ тому надаемъ тому мѣсту помѣрное, важчое, воскобойню, ятки, бровары, солодовни, млиникъ, вешнякъ у мѣстѣ и зъ ремесла отъ ремесниковъ и отъ прекупневъ и со вшелякого шинку, съ того всего до скринки мѣское беручи на поправу мѣскую оборочати и за то збудовати ратушъ и инный порадокъ у мѣстѣ чинити повинни будутъ; и съ тыхъ пожитковъ мѣстскихъ маетъ урадъ мѣстскій передъ старостою нашимъ замковымъ людемъ посполитымъ, кгды того потребовати будутъ, личбу вчинити; также и мосты у мѣстѣ и по улицахъ мостити повинни будутъ; нижли роботъ, толокъ, и пѣнезми за толоки, а ни кгвалтовъ и сторожи, подводы, и ни которыхъ иныхъ повинностей полнити, стацій никоторыхъ, дани и дякла давати не маютъ, заховываючи се по тому, яко есть у листѣ короля его милости, отца нашого, имъ написано; а зъ бровару пива отъ чотырохъ бочокъ—мѣры Берестейское маютъ платити по семи грошей литовскихъ. А што се дотычетъ дерева бортного на волокахъ мѣйскихъ, и въ застѣнкахъ, въ томъ маютъ быти захованы водле уставы тамочное ревизорское. А торгъ постановляемъ и даемъ имъ мѣти въ день вторковый на каждый тыждень. И вольно будетъ подданымъ нашимъ князскимъ, панскимъ и земянскимъ дня того торгового, почавши одъ святого Барталомея, ажъ до запустъ, мясо всякого быдла привозити и торговое на врадъ мѣйскій, и за лопатки надворное пѣнезми давати повинны будутъ; а корчмы покутные по селамъ быти маютъ за вѣдомостью врадовою. И будутъ они повинни платити до скарбу нашого въ годъ, водле постановенья ревизорского, капщизну съ корчмы медовое—грошей шестьдесятъ, а зъ горѣлчаное корчмы—грошей тридцать. А коморники *) въ томъ мѣстѣ мѣшкаючіе по два гроши платити повинны будутъ, чиншу зъ волокъ мѣскихъ—по грошей сорокъ два; съ прутовъ гуменныхъ—по пѣнезю одному; зъ моркговъ пашныхъ и съ прутовъ также съ селидебныхъ прутовъ мѣйскихъ и уличныхъ и зъ заулковыхъ маютъ давати, яко на реестрѣ ревизорскомъ описано; а при чиншу зъ волоки—бирчого гроша, а пищого—по пѣнезей два; а зъ дому и зъ моркговъ—по пѣнезю. А къ тому застѣнокъ до того мѣста одъ ре-

---

*) *Коморникъ*—кутникъ или бобыль.

визора приданый на выпусть, на будованье и на дрова вольный, то есть, со врочишъ, подъ Голочью, — зъ одное стороны—одъ застѣнка Яна Скирмонта, зъ другое—одъ волокъ села Дубровицы Меншое, съ третее—одъ наддатковъ мѣйскихъ подполосецкихъ, у клинѣ, волокъ чотыри приподлыхъ лѣсныхъ. И надто, дозволили есьмо имъ въ застѣнкахъ нашихъ у Ясенницы и за Волею Костеневскою, подъ село Гощу и Тучвую Волю, Бокиную—дерево на будованье брати вѣчными часы. А складъ начинья всякого деревного, хтобъ зъ волостей нашихъ тамошнихъ, до иншихъ мѣстъ нашихъ и тожъ князкихъ и панскихъ возити хотѣлъ; тогды въ мѣстѣ Пищацкомъ, на торгу, яко продавано, такъ и скуповано быти маетъ. Жидове домовъ и волокъ у мѣстѣ мѣти не маютъ, а которые бы домы и волоки мѣти хотѣли; теды во всемъ зъ мѣстомъ и зъ мѣщаны держати маютъ, будучи послушны ихъ права майдебурского. Мыта на мостехъ, яко въ Ломазахъ, такъ въ Кісвцу мѣщане Пещацкіе платити не маютъ,—бо они мосты немалые въ Пещацу мостятъ, а мыта не будутъ, але у Берестью мостового па Бузѣ повинни будутъ давати, водле своего давного звычаю, зъ кождого дому въ годъ— по пулъгроша. До млыновъ вольно тежъ тымъ мѣщаномъ Пещацкимъ, гдѣ буде найближей до млива ѣхати, кгыжъ нашихъ млыновъ по близу нигдѣ нѣтъ. И во всемъ томъ, яко вышей поменено, войтъ бурмистръ, райцы и вси мѣщане того мѣста Пещацкаго захованы быти маютъ вѣчными часы. И на то есьмо имъ дали сесь нашъ листъ, рукою нашою господарскою подписаный, до которого на твердость того и печать нашу привѣсити казали. Писанъ у Люблинѣ, лѣта Божого Нароженья тысеча пятьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсеца Августа четвертого дня. У того листу печать привѣсистая и подписъ руки короля его милости подписанъ есть тыми словы: Sigismundus rex; Лавринъ Война—подскарбій дворный и писаръ.

А ку тому повѣдили передъ нами войтъ и мѣщане Пещацкіе, ижъ дей застѣнокъ подъ Горбовомъ они своимъ властнымъ накладомъ достали одъ бояръ Горбовскихъ, который застѣнокъ мы имъ симъ листомъ нашимъ утверждаемъ на вѣчность. Надто, кгды збудуютъ ратушъ въ томъ мѣстечку Пещацкимъ, маютъ въ немъ мѣти шинкъ вшелякій, а намъ господару и до скарбу нашого, яко съ того застѣнку подъ Горбовомъ, такъ изъ шинку ратушного, ничого давати не маютъ и не будутъ повинны.

И били намъ чоломъ войтъ и мѣщане Пещацкіе, абыхмо имъ то все листомъ нашимъ утвердили. Мы господаръ, видечи быть прозьбу ихъ слушную, то есьмо на чолобитье ихъ учинили,—тотъ привилей продка нашого во всемъ при моцы зоставуемъ и симъ листомъ нашимъ утверждаемъ, такъ ижъ будучи въ томъ мѣстечку нашомъ, маютъ во всемъ вольностей своихъ ужывати они сами, дѣти и потомки ихъ, на вѣчные часы. И на то дали есьмо имъ сесь нашъ листъ, подписавши его рукою нашою, до которого на твердость, и печать нашу великого князства Литовского привѣсити есьмо велѣли. Писанъ у Краковѣ, лѣта Божого Нароженья тысеча пятьсотъ осьмдесятъ осьмого, мѣсеца Сентября двадцатого дня. Подписъ руки: Sigismundus rex; Матей Война—секретарь.

My tedy król, do pomienioney prozby łaskawie się skłoniwszy, ten extrakt z xiąg metriki kancelaryey wielkiey, pod pieczęcią wielką wielkiego xięstwa Litewskiego stronie potrzebuiącey wydać

roskazaliśmy. Pisan w Warszawie, dnia iedynastego miesiąca Maia, roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego, panowania naszego—pierwszego roku. U tego extraktu, przy pieczęci przyciśnioney wielkiey wielkiego xięstwa Litewskiego, podpis rąk temi słowy: Chrystoph Pac—kanclerz wielki wielkiego xięstwa Litewskiego; correxit Huszcza.

My tedy Michał król, do pomienioney prozby przez panów rad y urzędników naszych dwornych, imieniem mieszczan miasta Piszczackiego do nas wniesioney, łaskawie się skłoniwszy, pomieniony extrakt przywileiu z metryk kancelaryey naszey wielkiey wielkiego xięstwa Litewskiego, tu inserowany tą naszą ingrossowawszy confirmacyą — we wszytkich punktach, condicyiach, contentach, clausulach, paragrafach, powagą naszą królewską (in quantum iure communi non repugnant) stwierdzamy y zmacniamy. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dziesiątego miesiąca Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiątego, panowania królestw naszych pierwszego roku.

У того конфирмацийного привилею, при печати завѣсистой великой великого князства Литовского, подписъ руки его королевское милости тыми словы: Waleryian Stanisław Judycki—archidiakon Wilenski—pisarz w. x. Lit., а корекга тыми словы: correxit Huszcza. Который же тотъ привилей его королевское милости конфирмацыйный, съ канцеляріи великое великого князства Литовского выданый, за поданьемъ оного черезъ особы верху мененые до актъ, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1479—1481.

255. Универсалъ Яна Собѣскаго, маршалка и великаго короннаго гетмана, на свободный провозъ его собственной соли въ г. Брестъ.

Янъ Собѣскій симъ универсаломъ извѣщаетъ, что онъ послалъ изъ своихъ жупъ 1,000 бочекъ соли для продажи въ г. Брестъ. Посему онъ проситъ всѣхъ и каждаго не дѣлать никакихъ препятствій его двумъ слугамъ, посланнымъ вмѣстѣ съ этою солью въ Брестъ, какъ во время провоза ея, такъ и продажи на мѣстѣ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семдесятого, мѣсеца Іюля четырнадцатого дня.

Передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, вставши очевисто на врадѣ панъ Янъ Опацкій, универсалъ ясневельможного его милости пана маршалка, гетмана великого коронного, на речь въ немъ выраженную служачій, до актъ подалъ, въ тые слова писанный:

Jan na Złoczewie y Żołkwi Sobieski, marszałek y hetman wielki koronny Jaworowski, Stryżski, Kałuzki, Gniewski, Barski etc. etc. starosta, wszystkim wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, a osobliwie iaśnie wielmożnym, wielmożnym ichm. panom dygnitarzom, urzędnikom y wszelkiey prae-

eminentii ludziom, tudzież administratorom ceł, myt y ich succollecterom, na komorach y przykomorach siedzącym, tak też w koronie, iako y w wielkim xięstwie Litewskim, przy zaleceniu chęci moich do wiadomości donoszę. Iż soli beczek plus minus tysiąc z żup starostwa mego Kałuskiego, dla sprzedania, na własną potrzebę moią, do Brześcia Litewskiego posyłam, przy którey y sługa moy pan Jan Opacki—dla sprowadzenia, a dla sprzedania—pan Brok idą; wielce tedy za onemi uproszam, aby im w tym zupełna wiara dana była y ni od kogo tak w koronnie iako y w wielkim xięstwie Litewskim, podług praw y prerogatyw naszych szlacheckich, na cłach y mytach żadnemi extorsiami nie byli aggrawowani, wyświadczoną uczynność każdemu w podanych ocasiach wzaiemną moią propensią zawdzięczać obliguię się. A teraz, dla niewątpliwey wiary y wagi, ręką się własną przy zwykłey podpisuię pieczęci. Dat w Jaworowie, dwunastego Maia, roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego.

У того универсалу ясневельможного егомость пана маршалка и гетмана коронного, при печати притисненой, подписъ руки его милости тыми словы: Jan Sobieski mp. Который же то универсалъ, ясневельможого его милости пана маршалка и гетмана великого коронного, за поданьемъ оного до актъ, есть до книгъ врадовыхъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1547—1573.

256. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на вальный шестинедѣльный сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Брестскаго воеводства, отправляя своихъ пословъ на вальный шести-недѣльный сеймъ въ Варщаву, дали имъ инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) По принесеніи вѣрноподданническихъ чувствъ и благодарности королю за его заботы о сохраненіи цѣлости и славы рѣчи-посполитой, послы—совмѣстно съ послами прочихъ воеводствъ—обязываются изыскать средства къ установленію болѣе дружескихъ отношеній между королемъ и рѣчью-посполитой, такъ какъ непрочность оныхъ наноситъ большой вредъ государству.

2) Ходатайствовать, чтобы всѣ неоконченныя по преступленіямъ дѣла, вслѣдствіе срыванія сеймовъ, были окончены на сеймѣ настоящемъ, такъ какъ неисполненіе ихъ указываетъ и на слабость законовъ и на разстройство рѣчи-посполитой.

3) Должны позаботиться объ устраненіи всякихъ поводовъ къ сорванію сейма; въ случаѣ же опасности — просить короля о выдачѣ третихъ оповѣщеній, за полученіемъ которыхъ и воеводство не преминетъ принять участіе, наравнѣ съ остальною рѣчью-посполитой, въ обузданіи и преслѣдованіи нарушителей общественнаго блага и спокойствія.

4) Ходатайствовать объ удовлетвореніи Литовскаго войска уже давно заслуженнымъ и до сихъ поръ неполученнымъ жалованьемъ, послѣ чего оное должно быть распущено.

5) Ходатайствовать о продленіи сейма на двѣ недѣли для окончанія дѣлъ фискальныхъ, такъ какъ таковыя дѣла въ теченіи сейма окончены быть не могутъ.

6) При изысканіи средствъ къ удовлетворенію войска напомнить также рѣчи-посполитой, чтобы она позаботилась и о содержаніи посольствамъ.

7) Ходатайствовать объ исправленіи законовъ и объ изданіи такихъ, которые бы могли обезопасить сеймы отъ постоянныхъ срываній и сообщить сеймовымъ дѣйствіямъ основательность и твердость.

8) Принять участіе въ составленіи посольства къ Московскому царю, для заключенія съ нимъ вѣчнаго мира, на основаніи статей Андрусовскаго договора.

9) Настаивать, чтобы шеляжнаго монетнаго двора больше не строили; чтобы курсъ серебряныхъ монетъ былъ уравненъ съ таковымъ же въ государствахъ сосѣднихъ; чтобы шеляги не считались по шести на грошъ, и чтобы подскарбіи строго преслѣдовали лицъ, ввозящихъ въ рѣчь-посполитую изъ чужихъ государствъ шеляги фальшивые.

10) Ходатайствовать о назначеніи коммиссіи для разграниченія смежныхъ земель коронныхъ и в. кн. Литовскаго.

11) О назначеніи таковой же коммиссіи для разбирательства жалобъ обывателей Брестскаго воеводства по поводу обидъ, наносимыхъ имъ крестьянами королевскихъ имѣній, которые то отнимаютъ у нихъ земли, то убиваютъ крестьянъ; воеводство проситъ, чтобы на будущее время, для устраненія такого зла, и экономы и ихъ намѣстники были осѣлые, т. е. имѣли постоянное жительство или въ воеводствѣ, или въ повѣтѣ, гдѣ находятся королевскія имѣнія.

12) Домогаться, чтобы привилегіи и архивы в. кн. Литовского—эти единственныя его украшенія, расходящіеся по рукамъ и до сихъ поръ невозвращенные скарбу, были возвращены ему для ихъ помѣщенія и сохраненія.

13) Такъ какъ съ реформой королевы согласны всѣ государственныя сословія; то послы должны наблюдать, чтобы, при обсужденіи ея, не вносилось ничего вреднаго для республики.

14) Ходатайствовать: о вспомоществованіи несостоятельнымъ сенаторамъ.

15) О пониженіи цѣнностей на вещи.

16) О взысканіи поголовныхъ податей съ лицъ обоего пола, ведущихъ скитальческую жизнь.

17) Объ ограниченіи власти духовныхъ судовъ.

18) Въ видахъ успокоенія рѣчи-посполитой, относительно затраты чоповаго и таможенныхъ пошлинъ, а также и правильности дѣйствій продовольственной коммиссіи, послы должны настаивать, чтобы скарбъ представилъ узаконенные отчеты.

19) Постараться о возобновленіи конституціи, извѣстной подъ названіемъ: «сокращенія процессовъ» и узаконяющей выдачу бѣглыхъ подданыхъ ихъ законнымъ владѣльцамъ.

20) Просить объ огражденіи шляхетскихъ имѣній отъ солдатскихъ постоевъ и грабежей посредствомъ воспрещенія короннымъ солдатамъ переходить Литовскія границы, подъ страхомъ лишенія слѣдуемаго имъ жалованья.

21) Ходатайствовать объ изданіи закона, по которому бы въ скарбовые писаря выбирались люди присяжные и имѣющіе осѣдлость.

22) Объ удовлетвореніи артилеріи уплатой, слѣдуемой ей съ королевскихъ имѣній,—кварты.

23) Объ удовлетвореніи наслѣдниковъ Павла Сапѣги уплатой имъ долга, какъ числящагося на Шавельскихъ имѣніяхъ, такъ и особаго въ 200,000 зл. затраченнаго на нужды рѣчи - посполитой.

24) О пополненіи податныхъ недоимокъ, безъ раскладки оныхъ на шляхту.

25) О вмѣненіи коронному скарбу въ обязанность представлять въ свое время отчетность въ израсходованіи имъ подвѣдомственныхъ ему суммъ.

26) О запрещеніи новой шляхтѣ вступать въ дворянское сословіе, такъ какъ съ чрезвычайнымъ возрастаніемъ его можетъ упасть его значеніе и достоинство.

27) О свободномъ пользованіи сословными и мѣстными привилегіями, пріобрѣтенными современниками въ наслѣдіе отъ своихъ предковъ.

28) Объ утвержденіи конституціей артикуловъ, предложенныхъ государственными сословіями въ отмѣну Замойской ординаціи, составленной съ цѣлію подавленія посполитаго права и справедливости.

29) Объ утвержденіи заявленій гетмановъ в. кн. Литовскаго, относящихся какъ ко благу общественному, такъ и къ ихъ личной пользѣ.

30) Объ удовлетвореніи законнаго наслѣдника покойнаго Полубинскаго уплатой ему части Трабецкой суммы,—тѣмъ болѣе, что сумма эта продана была царю Московскому, по желанію коронныхъ сановниковъ, и собрана не безъ отягощеній для княжества.

31) Объ удовлетвореніи этого же Полубинскаго какимъ нибудь имѣніемъ, какъ за его матеріяльныя пожертвованія, такъ равно и за службу.

32) Во уваженіе къ заслугамъ Криштофа Сапѣги, не разъ подвергавшагося тягостямъ татарскаго плѣна, просить рѣчь-посполитую, чтобы она или уплатила его наслѣдникамъ обѣщанную на сеймѣ 1662 г. сумму въ 30,000 злотыхъ, или же вмѣсто оной отдала имъ въ замѣнъ Трабское старостинство, находящееся въ Ошмянскомъ уѣздѣ.

33) О воспрещеніи чужестранцамъ (какимъ именно — не говорится) пріобрѣтать и владѣть церковными—костельными фундушами.

34) О подтвержденіи привилегій, данныхъ г. Несвижу, относительно его укрѣпленія.

35) Во вниманіе къ потребностямъ и расходамъ, вытекающимъ изъ обязанностей старосты, просить короля, чтобы онъ Брестскому старостѣ, кромѣ ежегоднаго жалованья въ 3,000 злот., пожаловалъ еще и Шерешевское староститство.

36) Въ силу обѣщаній короля—сохранить за Литовско-русскимъ дворянствомъ право на службу и въ коронѣ и въ княжествѣ, просить его, чтобы вакантное мѣсто великого секретаря в. кн. Литовскаго было оставлено въ распоряженіи княжества Литовскаго.

37) О вознагражденіи владѣтелей Невеля за потерю этого ихъ имѣнія.

38) О вознагражденія писаря и государственнаго докладчика в. кн. Литовскаго или уплатой ему обѣщанной суммы изъ скарба, или же пожалованіемъ какого нибудь имѣнія.

39) О возобновленіи іезуитского коллегіума, одобренномъ на предшествовавшемъ сеймѣ.

40) О безпошлинной торговлѣ солью—скарбовою и привозимою изъ Данцига.

41) О возвращеніи Костямъ ихъ имѣнія, неправильно присоединеннаго къ имѣніямъ столовымъ, а также и другого—Эйсымонтамъ.

42) О вознагражденіи потомковъ Бобровницкого—земскаго писаря за пожертвованія, труды и страданія въ плѣну московскомъ ихъ отца.

43) Объ удовлетвореніи просьбъ Кмецица, котораго заслуги сами за себя говорятъ.

44) Такъ какъ имѣнія Жардецкаго, заслуженныя имъ и въ службѣ земской и военной, въ пепелъ почти превращены Хованскимъ, то просить о замѣнѣ оныхъ другими.

45) Для заохоченія къ военной службѣ просить о вознагражденіи Монтыгоморія.

46) О разрѣшеніи Заранкѣ пользоваться Тыкоцинскимъ фундушомъ.

47) О выдачѣ іезуитамъ Еленскаго, нарушившаго своими безчинствами дарованный ему охранный листъ до послѣдняго пункта.

48) О дозволеніи ордену св. Бригиды замѣнять свои фундуши на фундуши церковные и жидовскіе въ г. Брестѣ—на Пескахъ, въ видахъ улучшенія и костела и монастыря.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семдесятото, мѣсеца Іюля тридцать первого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившися очевисто ихъ милость панове Александеръ Непокойчицкій и панъ Томашъ Петровскій, инструкцію, на сеймъ предсеймовый отъ ихъ милости пановъ обывателевъ воеводства Берестейского ихъ милостямъ паномъ посломъ даную, ку актыкованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ, въ речи ниже менованой подали, въ тые словы писаную:

Instrukcia od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodskich, rycerstwa, obywatelów woiewodztwa Brzeskiego na seym walny sześć—niedzielny w Warszawie, pro die 9 Septembris, w roku terazniey-szym tysiąc sześćset siedmdziesiątym, od i. k. mści, pana naszego miłosciwego, złożony, dana ichmć panom posłom naszym, to-iest: wielmożnemu imść. panu Franciszkowi Stefanowi Sapiezie—koniuszemu w. x. Lit. y imść panu Jerzemu Grabinskiemu—podkomorzemu Wendenskiemu.

Kto kolwiek na dawne iako y teraznieyszych panstw y wielkich monarchii spóyrzy rewolucie, przyznać musi, że ich odmiany y całe ruiny z nieuważnych propositiy, z nieporządych publicorum consiliorum pochodzą konkluzii; tym prędzey im okazałey wystawiona walić się musi fabryka, gdy, ani bespiecznego gruntu porywczy niedobierze archiselit, ani porządnego nieobmysli nakrycia od nagle następuiących burzliwych niepogod. Widziemy w dozornym panowaniu dzieł waszey królewskiey mości, pana naszego miłościwego, vigilantem boni publici curam, widziemy iakie tylko z przedwiecznego wyroku y ordynacii

Boskiey, tudzież y za wolnemi wszech stanow obóyga tych narodów głosy zasiadł tron y maiestat onego tego królewstwa nie insze panowania swoiego, tylko te założyć raczyłeś fundamenta: całość y sławe rz-ptey naszey, miłość ku wiernym poddanym nie tak łaskawego pana, iako raczey dobrotliwego oyca affectem ku wszystkim stwierdzona. Którą my communibus boni vigilantiam waszey królewskiey mości ziednoczonemi affectibus tanto impensius exosculamur, quanto proprius życzemy, aby Bóg wszechmogący szczesliwe waszey królewskiey mości przy długim panowaniu zdzowia faustis zmacniał successibus.

Naypierwsze y naygruntownieysze antidotum iest do szczęsliwości rz-ptey poufałość miedzy oyczyzną a królem imścią, panem naszym miłościwym, do którey wszystkie ichmć. panowie posłowie applicabunt media, iakoby ugruntowaną być mogła et consequenter diffidencie penitus wykorzenione.

Exorbitancye ponieważ dla rozerwanych seymow nie są ckonczone; staną ichm. panowie posłowie przy tym, aby ante omnia finitis solennitatibus seymu, traktowane y concludowane były, nie puszczaiąc ich w dalszy reces; gdy gdyby nie miały być na tym seymie skonczone, musiałaby rz-pta wielką confusyą pati przez zepsowane y z swey kluby wypadłe od niemałego czasu prawa.

Naypewnieysze y naybespiecznieysze na wszystkie rz-ptey potrzeby y ustanowienia praw, swobod y wolności naszych iest farmacum—obrada seymowa; która że per malevolos animos et turbulenta subiecta subsistere nie może y coraz rwąc seymy, oyczyźnie in necessitatibus żadnego uspokoienia dać y uczynić nie chcą: invigilabunt ichm. panowie posłowie, aby tandem zabieżeć się mogła tym rozrywania seymow inconvenientiom. A ieżeliby y na tym przyszłym seymie impium dorozerwania seymu miało się znaleść subiectum, przy samey tylko zasadzaiące się malevolentii ichm. panowie posłowie upraszać będą i. k. mści o wydanie trzecich wici, za któremi stanowszy in loco loci cum tota republica investigabimus in autores dissensionum y rozrywania seymow.

Zapłata woysku w. x. Lit., dobrze zasłużonemu, że dotąd protracta dzieie się ta remora,—szęscią przez rozerwanie seymow, a naybardziey—ex inopia extenuatae reipublicae; teraz ichm. panowie posłowie, stosuiąc się do inszych woiewodztw in parte ukontentowania woysku w. x. Lit., dotąd zasług swoich czekaiącemu, które to podatki ieżeliby stanąć miały, przy woiewodztwie zostawać będą, y za assygnacyami imść. pana hetmana wydawane, y to woysko, po odebraniu zasług swoich, aby zwinione było.

Causae fisci ponieważ in tempore seymu zmieścić się nie mogą; tedy za zgodą wszystkich stanow prorogabunt ichm. panowie posłowie czasu po seymie dwie niedziele sądzenia, zkąd nie małe accedere może rz-ptey commodum.

Na expensa legationum y innych potrzeb rz-ptey przy podatkach na zapłatę woysku ichm. panowie posłowie, stosuiąc się do innych woiewodztw y powiatow, adinvenient modos — zkądby obmyślone być mogły?

Correctura iurium universalis że iest wielce potrzebna in republica, każdy to ex civibus widzieć może; proponować tedy ordinibus rz-ptey będą ichm. panowie posłowie, aby chciała respublica eos inire modos, przez któreby poprawa praw stanąć gruntownie et sine omni difficultate mogła,—osobliwie zabiegaiąc temu, aby seymy, które maią sanare rz-ptey vulnera, ex levi occasione rozrywane nie były, przez co rożnym periculis obnoxia bywa rz-pta iako przeszłych czasow ex-

tant tego exempla; także de modo concludendorum consiliorum, aby gruntowna obrada stanąć mogła,—proponent et instabunt ichm. panowie posłowie.

W tym czasie doczesnego pokoiu z Moskwą, według pact Andrusowskich et consequenter potwierdzonych, ma bydź traktament o wieczny pokoy z Carem imść. Moskiewskim, do którego electionem mediatorow ichmć. panowie posłowie inibunt ze wszystką rz-ptą.

Minnica szelężna aby więcey erigowana nie była. Necessitario to ma być lege cautum, ażeby moneta srebrna conformis innych sąsiedzkich państw monecie, wprowadzona była—proponent ichm. panowie posłowie y serio urgebunt. Na abrogacyą zaś teraznieyszych szelągów y na liczenie ich w grosz po sześciu,—pozwalać żadnym sposobem nie maią y nie będą ichm. panowie posłowie: bo by to ingens damnum każdemu civi in republica nostra przyniosło. A iż defraudatur rz-pta przez wprowadzenie z różnych państw szelągów, iakoby pod naszym sztęplem wybitych; tedy ma być to severissima lege cautum, aby na to pilne oko ichm. panowie podskarbiowie mieli y żeby na takich, którzy by ie ważili się wprowadzać, quam severissimae penae postanowione były,—serio instabunt.

Lubo nierozerwana unio pod równym prawem narodów koronnych y w. x. Lit. obywatelów fovet libertatem; że iednak insza iest animorum nobilitatis, insza ich dobr terrestrium ratio,—agent w tym serio ichm. panowie posłowie, aby kommissarze do rozgraniczenia dóbr koronnych z dobrami w. x. Lit., in confinio z sobą będących, autoritate moderni conventus naznaczeni byli y to iako nayprędzey uprzątneli negotium.

Więc że od ekonomii i. k. mści poddanych niektórzy panowie obywatelowie nasi, tak w zabraniu gruntow, iako y na gruntach swych własnych opprimuntur et damnificantur, a częstokroć in criminalibus o zabicia poddanych swych sprawiedliwości doyść nie mogą; serio instabunt ichm. panowie posłowie, żeby in causis fundi kommissarze naznaczeni byli. Ratione zaś prędszey sprawiedliwości causa aliorum tak sami ichm. pp. ekonomowie, iako y ich namiesnicy y słudzy zwierzchności w ekonomiach maiący, aby w tymże woiewodztwie, albo powiecie, gdzie te ekonomie będą, dobrze osiedli byli.

Przywileia y archiwa xięzstwa Litewskiego, iedne te są ornamenta w. x. Lit., które, iniquitate czasow sparsim chodząc, do skarbu nie są wrócone; upomnią się ichm. pp. posłowie, aby gdziekolwiek by się naydowały, do skarbu xięzstwa Lit. wrócone y tam locowane były.

Reformacye królowey ieymści do zgody wszech stanow iako conceditur; tak committitur ichmć panom posłom, aby o tym quam sufficientissime sine excessu et damno reipublicae traktowano było.

Rezydencya ichm. pp. senatorow nie tylko pro seu usitata, ale et lege civium scripta, aby poparta była; a że niektórych egestas fortun od tego excipit,—upraszać króla imści, żeby pańskim respektem defektus zasłużonych suppeditował, którzy przy boku i. k. mści zostaiąc, consilia swoie podpisować et ad archivum podawszy, według prawa pospolitego, equestri ordini na seymie praesentować będą, w czym reassumemus dawne prawa y constitucye.

Precia rerum aby znižone y w porządek słuszny wprawione być mogły; starać się o to będą ichm. pp. posłowie,—aby na to słuszny modus był wynaleziony y do skutku przywiedziony zaraz, natymże seymie.

Nayduie się wiele ludzi vagabundos ex utroque sexu po miastach y wsiach, którzy unikaią przez to samo podatków rz-ptey, że od miasta do miasta przeno-

szą się; tedy aby y ci in ordinem byli redacti y podatki rz-ptey z swych osob, per modum pogłownego, dawali,—warować to przy deklaracyach podatków maią ichm. pp. posłowie

Subselia sądow duchownych więcey pozwalaiąc sobie, aniżeliby należało, aggravant nobilitatem et iura sądow ziemskich convellunt; która gravamina żeby się więcey nie działy, reassument constitutią anno 1635; a ieżeliby dekreta iakie wyszły in praeiudicium iurium, aby skasowane były.

Rachunki skarbowe, według zwyczaiu, quam exquisitissime aby były uczynione od skarbu,—instabunt ichm. pp. posłowie, ponieważ czopowy prowent y celny nie widziemy żeby miał fructificować in rem rz-ptey, y negotia commissionum do uspokoienia rz-ptey, kiedy z skarbu prowizie denegantur, tym samym tamuią się.

Constitutia, pod tytułem: „Skrócenia processow", o wydaniu poddanych, żeby reassumowana była, — dabunt operam ichm. pp. posłowie.

Wiele derogatur nie tylko immunitati dobr szlacheckich, ale y prawu pospolitemu wielka dzieie się violentia, kiedy woyska koronne granice xięstwa Lit. contra leges toties reassumptas wchodząc, w dobrach szlacheckich stawaią y, choćby dobra i. k. mści nayblizey były, pominowszy, bona terrestria sub oneribus rz-ptey stękaiące, aggravant,—daiąc się z tym słyszeć, że, pod gardłem, noclegow w dobrach i. k. mści y zabiegow zakazano, tylko w szlacheckich dobrach aby stawali. commissum maią; tak wielki ciężar y nieznosną krzywdę iedno tylko ponosi woiewodztwo Brzeskie: zaczym instabunt ichm. pp. posłowie, aby woysko koronne in eam nie odważało się licentiam, ani imć. pan hetman korrony tantam woysku nie pozwalał, żeby immunitas dobr szlacheckich y prawa pospolite violari miały; przy reassupcyi dawnych praw poenam na takowych domawiać się będą, aby ad instanciam cuiusvis, ktora by się chorągiew wchodzić w granice xiężstwa Lit. y noclegi odprawować ważyła, od wszystkich ipso facto odpadała zasług.

Pisarze skarbowi aby przysięgli byli y szlachta dobrze osiadła,—prawem to ichm. pp. posłowie obwaruią.

Kwarta z dobr i. k. mści na artilerią od rz-ptey ordinowane, iż ob devastationem ich bardzo mało dotąd skarbowi przynosiła quotę; tedy aby według dawnego prawa w nową rezę per lustrarores iuratos wprawiona była, żeby słuszny prowent tey quarty mogł być na tęż artilerią,—starać się będą ichm. pp. posłowie.

Lubo iuż in volumine legum nie iedno iest prawo y constitutia napisana o długu winnym od rz-ptey swiętey pamięci iaśnie wielmożnemu im. panu Pawłowi Sapiezie, woiewodzie Wilenskiemu, hetmanowi wielkiemu w. x. Lit., y sukcesorom należącym, — instabunt iednak ichm. panowie posłowie y teraz, aby ta refusio tak długu na Szawlach zostaiącego, iako y osobliwego długu dwuchkroć sto tysięcy sukcessorom wyż pomienionego iaśnie wielmożnego im. pana woiewody Wilenskiego in hoc actu obmyślona być mogła.

Jako ten sposob zaprzysiężonych anno 1667 dymow solennitarius wszytkim obiasnił skarbu w. x. Lit. auctią, tak nie mnieyszą w różnych woiewodztwach y powiatach przyniosł trudność per decessum dymow, kiedy lubo temporum iniquitate zniszczały, lubo poddani z prawa pospolitego (iż unicuique quod suum est przywrócić potrzeba) do własnych powrócili panow; przeto na przyszłym seymie disquiratur modus, iakoby circumspecta, bez złożenia na stan szlachecki ciężarow, takowym mogło zabieżeć się obstaculis.

I to iest rzecz non levioris momenti— in examinandis skarbu koronnego rationibus mieć baczne oko, zwłaszcza kiedy xięźstwo Litewskie per incorporationem zarówno do ustanowienia wszelkich w rzeczy-pospolitey należy porządków; iż tedy całey rz-ptey wielka musiałaby być damnificatia, gdyby się we wszystkich do skarbu wchodzących perceptach—sat superque nie miała przeyżeć congrui aequitati czynienia liczby, abo devolutii na successorów, która (liczba) aby rzetelnie y doskonale na seymie czyniona była; po wykonaniu którey nie wprzódy kwit dany być ma, aż po relacyinych seymikach przez ichm. pp. posłow wszystkie woiewodztwa y powiaty informabuntur.

Aby stan szlachecki nie spowszedniał, którego ignobiles na wielu seymach dopinać się zwykli, a ten kleynot przy odważnych przodkow naszych męstwie, krwią zafarbowany, a multo partus sudore zostaie; ne obruantur dawnieysze prozapiae nową crescente szlachtą na żadne nie pozwalamy indigenaty.

Nie inne każdego tey oyczyzny syna iest intentum, ieno te—frui hac libertate, his legibus et consuetudinibus oycow antecessorow swoich y w długim wżywaniu swoim sukcessorom zostawić naszym; zaczym serio instabunt ichm. panowie posłowie, aby woiewodztwa, powiaty, ziemie mogli gaudere tempore unionis et incorporationis privilegiis et immunitatibus suis.

Uznawała to oyczyzna nasza, która synom swoim prawa ad regulas iuris naturalis ex aequo opisała, iako repugnat primere iustitiae y pospolitemu rz-ptey naszey prawu ordinacya Zamoyska; dla tego, ponieważ namówione iuż zgodnie ob ordinibus regni są ad abrogationem teyże ordinacii artykuły, żeby reassumowane constitutią przyszłą były,—pilne swoie ichm. pp. posłowie nasi interponent temu staranie.

Desideria ichm. pp. hetmanow naszych w. x. Lit. tak te, które pro bono publico militant, iako te, co samych ichm. respiciunt, ius od rz-ptey onym dla tegoż dobra pospolitego collatum,—promovebunt ichm. pp. posłowie.

Jako gravat w. x. Lit. studio ichm. pp. urzędnikow koronnych (summa) Trabecka ad possesionem Cara im. Moskiewskiego prostitutio, tak tym barziey afficit ta krzywda że summa Trabecka, magno motu exagitata, należnym dotąd nie iest oddana, reliquum którey, że iest per successionem et fata legitimatum, possessorem *) im. pan Hilary Alexander Połubinski, marszałek wielki w. x. Lit.; gorącą ichm. pp. posłowie wniosą instancyą aby żadnego prawa nowego y konstitucii na żadną rzecz nie pisano, aż staremu o summę Trubecką do realney y skuteczney im. panu Połubinskiemu—marszałkowi wielkiemu w. x. Lit. satisfactiey dosić się stanie, y skarb koronny będzie miał determinatum lege indisolubilem z pewnych podatków summy y prowizii samey solutią.

Tudzież merita, odwagi, koszty im. pana Połubinskiego—marszałka wielkiego w. v. Lit., które przez wszystkie czasy z uszczerbkiem dobr oyczystych ważył, aby korresponduiąca dzierżawami była gratitudo,—instabunt ichm. pp. posłowie.

Znaczne godney pamięci im. pana Krzysztopha Sapiehi—krayczego w. x. Lit. w oyczyznie zasługi, tudzież wielkie straty y więzy Tatarskie pokilkakroć pro bone publico na usłudze rz-ptey poniesione, wyciągaią po nas eam gratitudinem, abyśmy pozostałych sukcessorow naszą nie pomiiali instancyą; przetoż summa trzydziestu tysięcy złotych, od rz-ptey im. panu krayczemu per constitutionem anno 1662 assecurowana, aby z teraznieyszego seymu zapłacona, abo też, vigore teyże constitucyi, na starostwo

*) Пропускъ въ подлинникѣ.

Trabskie, w powiecie Oszmianskim leżące, wniesiona była, — serio instabunt ichm. pp. posłowie nasi.

Wielka się krzywda y narodowi naszemu y kościołowi Bożemu dzieie, kiedy cudzoziemcy duchowne beneficie otrzymuią,—bo się nie tylko nie wygadza duszom ludzkim, ale kościelne ochędostwa giną y dobra pustoszeią: zaczym zlecamy ichm pp. posłom, aby takowe beneficię spiritualia pro vacantibus u i. k. mści upomnieli się et in futurum, lege perpetua caveant, aby externis nie dawane były.

Dla niedoyścia seymów przez niezgodne obrady ex summa oyczyzny naszey infelicitate, iż do tych czas miasto iaśnie oświeconego xięcia im. pana podkanclerzego y hetmana polnego w. x. Lit. Nieśwież approbatione dawnych przywileiów od naiaśnieyszych antecessorów i. k. mści, pana naszego miłościwego, na pewne libertacye nadanych, nie otrzymał; aby tedy, per singularem respectum, że po kilkakroć wielkie nieprzyiacielskie w szturmach wytrzymawszy insnltus, z nie małą ichm. panow obywatelów tamecznego woiewodztwa y innych zdrowia y substancyi ochroną, y teraz z wielkim kosztem fortifikuie się, — autoritate futuri conventus per constitutionem wszystkie prawa nadane wolności miastu temu reassumowane były,—instabunt ichm. pp. posłowie nasi.

Nie trzeba tego dowodzić żadnemi racyami, co iest per se evidentissime, że kożdy grod, iako brachium regale, a precipue starosta, niemoże być in pleno et legitimo urzędu y powinności swey exercicio, kiedy nie ma vim iustitiae executricem; y dla tego dawno lege definitum, żeby każde starostwo sądowe na takowe expensa miało zkąd swoie percepta, iakoż y Brzeskie nasze starostwo nie było penitus przed tym eo presidio choć dosić temu privatum, bo z ekonomiey Brzesckiey dawano kiedyś starostom quotannis po trzy tysiące; teraz, że y to nie dochodzi per diminutionem intraty i. k. mści ekonomiczney: przeto żeby post sera fata alicuius iakie poblizsze starostwo nie iuryzdyczne, abo dzierżawa, a mianowicie— Szereszewskie, była starostwu Brzesckiemu applikowana, y owszem propter adunationem autoritatis sądow grodowych niepotrzebnie y szkodliwie u nas in duo subiecta divisae, aby starostwo Brzesckie salvo moderno possesore abhinc przy woiewodztwie zawsze zostawało,—intercedant ichm. pp. posłowie; interim, żeby taż quota doroczna trzy tysiące, iako y przed tym, z ekonomiey Brzeskiey dochodziła.

Ponieważ pactis conventis assekurował król i. mść zachować nas przy urzędach wszelkich w koronie y w wielkim xięstwie Litewskim, które zastał, albo które in usu zdawna były bez umnieyszenia; tedy circa vacanti pp. posłowie domówić się maią, aby urząd sekretarii wielki w. x. Lit. był od króla i. mści przywrócony, którego narod nasz był przed pułtoraset lat in usu, iako originalibus deprobabitur, a ten interes publiczny całego xięstwa Lit. pp. posłowie promovebunt. Sprawa ichm. pp. Newelskich ratione odeyścia Neula--oyczyzny ich, aby, według obietnicy dawney królów ichm. y całey rz-ptey, gratitudinem odniosła.

Pretensyą do skarbu w. x. Lit constitutią tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego warowaną im. pana referendarza y pisarza w. x. Lit. pilney ichm. pp. posłow promocyi rekomenduiemy, któremu summa winna, żeby, abo z skarbu wypłacona, albo na którą z dzierżaw im. wniesiona byla,—instabunt, a osobliwie merita im., które przez tak wiele lat in obsequio publico zostaiąc, około uspokoienia z Moskwą trawił, respektowi pańskiemu zalecić maią.

Collegium ichm. oycow Iezuitow Warszawskich, aby erigowano było y swoe ex auspici tego seymu accipiat incrementa przez otworzenie szkoł y nauk w nim inchoatią, — instabunt ichm. pp. posłowie.

Sol w wielkim x. Lit. ad normam ichm. pp. koronnych—skarbowa, aboli też zamorska—od Gdańska, ad usum aby wolna była,—serio promovebunt ichm. pp. posłowie.

Braci naszey woiewodztwa Brsesckiego obywatelom ichm. pp. Kosciom pewne dobra, nazwane Lihatow Starosielski, nadane na wieczność przywileiem od naiaśnieyszego króla imść Polskiego Zygmunta pierwszego, aliquo casu przyłączone do dóbr stołowych i. k. mści ekonomii Brzesckiey, aby przywrócone były y seymem post factam commissionem approbowano; adinstar praeiudicatum w sprawie ichm. pp. Eysmontow obywatelow powiatu Grodzienskiego.

Disideria imści pana Krasinskiego w nagrodę opuszczonych dobr iego w panstwie Moskiewskim, na co od przeszłego króla i. mści dane przywileiem, aby przytym spokoynie zostawał, a bez odmiany nic od niego nie odbierano.

Instabunt ichm. pp. posłowie do izby poselskiey y do i. k. mści, aby dwadziescieletnie odwagi, straty, więzienie Moskiewskie godney pamięci im. pana Bobrownickiego, sędziego ziemskiego Brzesckiego, pułkownika i. k. mści, w osobie iego pozostałemu potomstwu, tandem za szczęśliwey i. k. mści koronacii capitis panowania, mogły bydź prędszym y snadnieyszym ukątentowane skutkiem.

Merita im. pana Kmiecia—chorążego Orszanskiego same loquuntur; które chcąc debita coronare gratitudine, wnosimy instancią, aby desiderium im. u i. k. mści respectum miało,—ichm. panowie posłowie promowebunt.

Dobra im. pana Marcelina Żardeckiego lenne, wieczysto, na służbie ziemskiey woienney conferowane, Stara Wola nazwane, funditus przez Chowanskiego zruynowane, a prawie in cinerem obrocone; ponieważ dotąd służba woienna idzie iako benemeriti y za straty syna, zostaiącego czas niemały pod chorągwią pana Bobrownickiego — sędziego ziemskiego Brzesckiego w różnych okaziach,—instabunt ichm. pp. posłowie, aby in terrestria bona obrócone były.

Ponieważ siła rz-ptey należy na zachęceniu woiennych ludzi; przeto im. pana Montygomorego, iako dobrze u rz-ptey zasłużonego zasługi recommendabunt ichm. pp. posłowie y upraszać będą i. k. m., aby panskim pespektem ukontentowane były. Im. pana Zaranka, aby, według funduszu Tykocinskiego, nie tylko mieysca alumnatu, ale też y prowizii, funduszem postanowioney, mógł gaudere,—promovebunt ichm. pp. posłowie.

Z ichmściami oycami Iezuitami Brzesckiemi przez dekreta in contumacyam aż do ostatniego punktu banicyi przywiedziony im. pan Ielenski — podkomorzy Derpski, aby gleyt ad iureagendum był wydany,—instabunt ichm pp. posłowie.

Ichm. pp. zakonnym konwentu Brzesckiego świętey Brygidy, aby zamieniać place swoie na place tak cerkiewne, iako y żydowskie, na Piaskach będące, a to dla lepszey wygody dla fundacyi tak klasztoru, iako y kościoła, aby wolno było,—ichm. pp. posłowie prawem obwaruią.

Co wszystko fidei a dexteritati ichm. pp. posłom naszym zlecamy, obligando fide honore et consciencia. Pisan w Brześciu, dnia trzydziestego pierwszego miesiąca Iulii, roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego.

У тое инструкціи подписъ рукъ тыми словы: Stefan Kurcz — kasztelan y direktor seymiku woiewodztwa Brzesckiego; Krzysztow Piekarski—wo-

iewoda Brzescki; Jan Kazimierz z Żardek Żardecki—zędzia ziemski woiewodztwa Brzeskiego; Ostaphian Tyszkiewicz; Konstanty Przezdziecki, stolnik Brzescki; Jerzy Stanisław Umiastowski, stolnik Wendenski, podstarości Brzescki; Kazimierz Łyszczynski, podstoli Mielnicki; Sebastian Przyborowski, podczaszy Czernihowski; Piotr Łyszczynski, podczaszy Mielnicki; Krzysztof z Komornice Grabowski, horodniczy Brzescki, strukczaszy i. k. mści; Marcelin Władysław Żardecki; Tomasz Niepokoyczycki; Zygmunt Hornowski; Jan Szostowicki; Jakub Bobrownicki; Jan Ryło; Teofil Koscia; Jerzy Konstanty Szuyski; Bazyli Sawicki; Marcelin Stanisław Parsklinski; Jan Zdzitowiecki; Bazyli Heronim Sawicki; Symon Witeź; Heronim Bohusławski; Stanisław Kazimierz Bielski. Которая же то инструккія, черезъ особу верху мемованую ку активованью поданая, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписана.

1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1535—1537.

257. Протестація дворянъ Брестскаго воеводства противъ Василія Красинскаго и постановленіе о неутвержденіи за нимъ захваченной части королевскаго имѣнія.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на предсеймовый сеймъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, учинили противъ Василія Красинскаго протестацію слѣдущаго содержанія: Помянутый Красинскій, вступивши въ подданство польскаго короля, получилъ привилегію на экономическія имѣнія въ Кобринской экономіи; но такъ какъ онъ обнаружилъ желаніе увеличить эти пріобрѣтенія посредствомъ захвата другихъ имѣній—смежныхъ, и дѣйствительно успѣлъ завладѣть ими; то дворяне Брестского воеводства постановляютъ—не включать въ инструкцію своего ходатайства объ утвержденіи за нимъ вышесказанныхъ имѣній въ Кобринской экономіи, тѣмъ болѣе, что помянутый Красинскій не только не учинилъ присяги на подданство и не принялъ римской вѣры, не только не исполнилъ своего обѣщанія — содѣйствовать къ завладѣнію Смоленскою крѣпостію, но напротивъ—строитъ еще изъ скарбоваго лѣса схизматическія церкви и монастыри и самъ остается въ схизмѣ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семдесятого, мѣсеца Іюля тридцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Константый Стефановскій, протестацію ихъ милости пановъ обывателевъ воеводства Берестейского, въ справѣ и речи ниже менованой, до актъ подалъ, въ тые слова писанную:

My, rycerstwo, obywatele woiewodztwa Brzeskiego, na seymik przedseymowy w roku teraznieyszym tysiąc sześćset siedmdziesiątym, dnia dwudziestego dziewiątego miesiąca Julii, zgromadzeni do Brześcia, protestuiemy się przeciwko contradictorom głosów naszych, a przeciwko imść Bazylemu Krasińskiemu, nowo do państw i. k. mści korony polskiey y w. x. Lit. przybyłemu cudzoziemcowi, o to:

Iż mianowany pan Krasiński, otrzymawszy z łaski przeszłego króla i. mści Jana Kazimierza pewne dobra z dóbr i. k. mści stołowych w ekonomii za przy-

wileiem, potym, po abdicatii i. k. mści Jana Kazimierza, mimo przywiley, dany na dobra, nazwane Czachec, Siła, sobie nie należnych dobr y prowentów, śmiał y ważył się oderwać od ekonomii y przywłaszczyć (iako mamy wiadomość od substitutow wielmożnego im. pana Andrzeia Kotowicza — pisarza w. x. Lit., starosty Grodzieńskiego, ekonomii Kobryńskiey administratora) y per vim odebrał; co, aby y na seymie przyszłym approbowano, starał się o to wyż mianowany pan Krasiński, y aby w tym iego desiderium w instrukcii woiewodztwa naszego inserowano było, prosił. W czym my, widząc szkodę i. k. mści, szczęśliwie nam teraz panuiącego, y postrzegaiąc uymy dobr stołowych, nie pozwalamy na to, ile kiedy pomieniony pan Krasiński na żaden respect i. k. mości y rz-ptey nie zasłużył, — ponieważ deklarowawszy ichm. panom z Carem i. mść Moskiewskim o pokoy docześny traktuiącym, że miał nie wprzód do państwa i. k. mści udać się, ażby Smoleńską poddał fortece, a tego nie uczynił; a do tego że według prawa (iako mamy od ichm. panów posłów naszych na seymy obieranych wiadomość) królowi i. mść y rz-ptey nie przysiągł y wiary naszey s-tey katolickiey nie przyiął, ale sismatyckiey będąc, sine consensu i. k. mści, cerkwie y monastery chysmatyckie z puszczy i. k. mści buduie y restawruie, y onych też nam krzewi tych, przez których zdrady wielką oyczyzna nasza poniosła ruinę. A za tym y po nim samym nie możemy się niebespiecznego spodziewać; w czym iaśnie wielmożnego i. mść pana kasztellana y direktora na ten czas woiewodztwa naszego, aby do instrukcii nie kazał wpisywać, prosimy; co gdyby inaczey było, tę protestacią rękoma naszemi podpisawszy, do xiąg grodzkich Brześćkich ku zapisaniu daiemy.

У тое протестацыи подписъ рукъ тыми словы: Chryzostom Kościuszko Siechnowicki, Samuel Bielski—ręką, Heronim Zaiecznicki, Woyciech Telatycki, Alexander Jan Kościuszko Siechnowicki mp., Marcin Horbowski, Alexander Kazimierz Żardecki, Jan Heronim Kirsza, Stanisław Jacewicz, Jan Pełczycki, Thomasz Piotrowski, Stanisław Woyciech Kochański, Samuel Piekarski, Alexander Czechowski—dworzanin i. k. mści, Adam Tabeński— sędzic ziemski Brzescki—ręką swą, Jerzy Kiełbsz, Adam Sokołowski, Heronim Kościuszko Siechnowiecki, Bazyli Jan Wasilina, Marcin Zaięcznicki, Jarocz Kościuszko Siechnowicki, Jan Władysław Telatycki, Mikołay Telatycki, Theofil Kazimierz Worotynicki, Maciey Odyniec, Krzysztow Malinowski, Jan Kazimierz Erwinek, Konstanty Jan Ruszczyć, Adam Turski — mp., Bogusław Olszewski, Piotr Bielski, Konstanty Stephanowski, Stanisław Zawdziński, Kazimierz Sokołowski, Dominik Przeuski. Которая жъ то протестація, ку актикованью поданая, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписана.

1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1797—1800.

258. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на понисовомъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на пописовый сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили:

1) Такъ какъ всеобщее ополченіе совершится еще очень не скоро, а время для сформированія его назначено очень непродолжительное, то срокъ этотъ отложить вмѣсто 10 Сентября къ 10 Октября съ тою цѣлью, чтобы могли явиться къ нему и лица, находящіяся въ отдаленнѣйшихъ мѣстностяхъ.

2) Въ виду неизбѣжныхъ расходовъ на это ополченіе, сопряженныхъ съ достоинствомъ воеводства, назначить на покрытіе оныхъ одно подымное, одну половину котораго отдать въ распоряженіе сеймовому директору, а другую обратить — частію на издержки Брестскаго хоружаго, частію же на вознагражденіе земскому писарю за его двукратное отправленіе посольскихъ обязанностей; за тѣмъ остатокъ, если таковой окажется, сохранить въ распоряженіи воеводства, собственно для уплаты обѣщанныхъ суммъ — ксендзамъ Доминикамъ и ксендзамъ Бернардинамъ Брестскимъ.

3) Подать эта должна быть собрана ко времени будущаго пописоваго сеймика; въ уплатѣ ея должны принимать участіе имѣнія какъ шляхетскія, такъ экономическія и духовныя.

4) А чтобы настоящее постановленіе имѣло надлежащую силу, препроводить его въ посламъ для сеймоваго подтвержденія.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятого, мѣсеца Октября первого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Томашъ Догличинскій, лявдумъ въ справѣ и речи въ немъ нижей менованой, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное:

My, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewodztwa Brzeskiego, trzydziestego dnia Septembra, na seymik popisowy, do Brześcia zebrani, za naszą zgodliwą tegoż seymiku uchwałą donosim do wiadomości: iż za zgodą nas wszystkich, uważaiąc, że termin pospolitego ruszenia, uniwersałem—wiciami i. k. mści naznaczony, ieszcze daleki, a bracia opodal mieszkaiący za ścisłością czasu innotestenciy wydanych na termin trzydziestego Septembris popisowy naznaczony ziechać się nie mogli; tedy, autoritate zgromadzenia naszego, powszechną zgodą czasu do popisu pozwoliwszy, termin dziesiątego Octobris popisu postanowiliśmy.

A że na to pospolite ruszenie pro gloria woiewodztwa naszego iaśnie wielmożny im. pan kasztelan Brzescki przy pracach y dawnych kosztach swoich osobliwy koszt pro expeditione bellica ważyć musi; tedy uchwałą naszą pozwoliliśmy y pozwalamy—iedno podymne, według ostatnich iuramentów, w ten sposób, że medietas, to iest, puł podymnego ma cedere in personam im. pana kasztelana Brzeskiego, iako dyrektora y wodza naszego, a drugą zaś—na różne tegoż woiewodztwa naszego expensa, to iest: im. panu chorążemu Brzeskiemu złotych tysiąc,—a to na chorągiew powiatową; im. panu pisarzowi ziemskiemu—dwa tysiąca złotych—za dwie funkcie seymowe. z wielkim kosztem y pracą odprawione; residuum zaś co zostanie, do dyspozycyi woiewodztwa zostawać będzie in exolu-

tione obiecaney kwoty, tak ichm. oycom Dominikanom, iako y ichm. oycom Bernardynom Brzeskim.

Do którey contribucyi odbierania uprosiliśmy ichm. pana Wacława Korowickiego, który ten podatek wybrawszy ichm. pomienionym, według tey uchwały naszey odda; a residuum do naszey dalszey disposiciey zostawać będzie.

Ten pomieniony podatek na przyszłym terminie popisowym każdy z dymów swoich oddać powinien będzie, do czego dobra ekonomiczne, duchowne należeć powinne będą.

A żeby to laudum nasze rzetelnieysze y gruntownieysze było, do ichm. panów posłów naszych posłane być ma, aby seymem approbowane było. Pisan w Brześciu, trzydziestego Septembra, anno tysiąc sześćset siedmdziesiątego.

У тое лявдумъ подписъ рукъ тыми словы: Stephan Kurcz—kasztelan y dyrektor seymiku woiewodztwa Brzeskiego, Ostaphian Tyszkiewicz — podkomorzy Brzeski, Władysław Alexander Szuyski—chorąży woiewodztwa Brzeskiego, Jan Kazimierz Żardecki - sędzia ziemski Brześćki, Heronim Kazimierz Łyszczynski—podsędek wdz-twa Brzeskiego, Konstanty Przezdziecki—stolnik Brzescki, Jerzy Stanisław Umiastowski—stolnik Wendenski, podstarości Brzescki, Jan Bęklewski—sędzia grodzki Brzescki; Kazimierz Łyszczyński—podstoli Midnicki, Jarosz Kazimierz Masalski, Jerzy Grecz, Tomasz Zgliczyński, Wacław Kurowicki mp., Walenty Kołakowski, Stanisław Bielski, Jan Michałowski—podczaszy Oszmiański, Andrzey Pakosławski z Sokiszyna, Kazimierz Piotr Grodzianowski Wereszczaka, Bazyli Stanisław, Jan Eysymont, Mikołay Karsnicki z Granowa, Maciey Jan Gieszkowski—podczaszy Mozyrski, Paweł Władysław Jankowski—mieczny Kiiowski, Paweł Jan Wierzbicki, Benedykt Karsnicki, Dobrogost Kazimierz Skolimowki, Franciszek Gorecki, Karol Januszkiewicz, Heronim Piekarski, Jan Hylary Hayko, Abram Kursadcki, Piotr Dąbrowski—dworzanin i. k. mści, Kazimierz Stocki—ręką swą. Которое жъ то лявдумъ, ку актикованью поданое, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписано.

1670 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 601—602.

259. Универсалъ в. гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казиміра Паца о поголовной подати.

Михаилъ Казиміръ Пацъ, гетманъ вел. кн. Литовскаго, извѣщаетъ военно-служащихъ и предписываетъ имъ, чтобы сборщикамъ поголовныхъ еврейскихъ податей, предназначенныхъ для уплаты жалованья войску, дѣлаемъ былъ свободный проѣздъ по еврейскимъ обществамъ и оказываемо было всякое содѣйствіе; въ противномъ же случаѣ, ослушникамъ онъ угрожаетъ наказаніями, означенными въ войсковыхъ артикулахъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Апрѣля шестого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ,

подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто Левко Ицковичъ, школьникъ Берестейскій, универсалъ одъ ясневельможного его милости пана Михаила Казимера Паца, воеводы Виленского, гетмана вел. великого князства Литовского, жидамъ старшимъ на выберанье поголовного даный, ку активованью до книгъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał Kazimierz Pac—woiewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit., ichm. panom woyskowym, którym to wiedzieć będzie należało, po zaleceniu chęci moich, oznaymuię. Iż wysyłaią starszy żydowscy dla wybierania pogłównego seymem przeszłym na zapłatę woysku uchwalonego, obranych s pośrodka siebie: przeto gdziekolwiek przybędą, abyście wmści nie tylko im żadney nie czynili przeszkody, ale owszem dopomagali do wybierania pogłównego od żydów, pod iaką kolwiek iurisdiką znaydować się będą, gdyż samym wmciom należy na tym, aby pogłówne żydowskie, według uchwały seymowey, do skarbu wniesione było, in subsidium zapłaty woysku; więc y w drodze, gdzie kolwiek się obrócą ci poborcy żydowscy, aby od wmciów we wszelkim zostawali bezpieczęstwie y wolny mieli bez żadnego zatrudnienia przeiazd, upominam y mieć chcę z władze mey, pod poenami, w artykułach woyskowych in contravenientes ordynansom hetmanskim opisanemi. Datum w obozie pod Sereszowem, dnia czwartego Decembris, anno tysiąc sześćset siedmdziesiątego.

У того универсалу подпись руки тыми словы: Michał Pac — woiewoda Wilenski, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же тотъ универсалъ, ку активованью поданъ, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ упианъ.

1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1933—1935.

260. Привилегія короля Михаила Брестскимъ Базиліанамъ (уніатамъ) на учрежденіе при церкви св. апостоловъ Петра и Павла братства чулочниковъ и шапочниковъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятого, мѣсеца Декабря одинадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Янъ Будиловичъ, листъ привилей его королевское милости особомъ, на речь въ чемъ нижей менованую, даный и служачій, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał, z Bożey łaski król Polski, etc. Oznaymuiemy tym listem naszym, komu by o tem wiedzieć należało. Za naypierwszy cel y sposób dobrego sprawowania państw, sobie od Pana Boga powierzonych, zakładaiac pomnożenie y rozszerzenie chwały Bożey y ozdobę kościołów y cerkwi iemu poświęconych, chętnie my do prozby y instantiey panów rad naszych, przy boku naszym będących, przy-

padli y skłonili się, którą do nas za wielebnemi oycami Bazylianami monastyru Brzeskiego, przy cerkwi świętych apostołów Piotra y Pawła, w iedności z świętym kościołem Rzymskim katholickim zostaiącemi, wnieśli, aby oni przy pomienieney cerkwi przykładem inszych miast większych, w wielkim xięstwie Litewskim będących, dla szczególnego pomnożenia chwały Bożey, ozdoby y wygody cerkwie świętey erigować, założyć y promowować mogli, Bractwo Ponczoszników y Szapeczników, iakiey kolwiek conditiey y natiey ludzi, wełnianną bawiących się robotą, którym eximene—do ich od obligatiey inszych cechów, wszelakie wolności praerogatiwy, których bractwa religiey Greckiey, przy cerkwiach Bożych, w wielkim xięstwie Litewskim będących, zażywaią, tak iakoby tu wyrażone y specificowane były, nadaiemy y zażywać onych dopuszczamy, a mianowicie: aby im wolno było de more et consvetudine wszystkich bractw, miody brackie sycić y szynkować, ea conditione et obligatione, aby od tych miodów wosk cale do cerkwie świętych apostołów Piotra y Pawła oddawane były, pozwalamy y wolność daiemy. Co do wiadomości wszem wobec, komu by wiedzieć należało, a osobliwie magistratowi et communitati miasta naszego Brzścia y innym wszelkim cechom Brzeskim przywodząc, chcemy mieć y surowie przykazuiemy, aby pomienionemu bractwu, przy cerkwi świętych apostołów Piotra y Pawła od nas nadanemu y erigowanemu, żadney y naymnieyszey nie czynili przeszkody y sprzecznemi nie byli, y owszem one promowowali y pomnażali, wolności, praw, swobod y praerogatiw, które takowym bractwom służą, zażywać y onemi się szczycić dopuszczali, sub vadio na każdego sprzeciwnego tysiąca kop Litewskich, temuż bractwu applicando, y dla łaski naszey inaczey nie czyniąc. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęc wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąc rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia ósmego miesiąca Octobra, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiątego, panowania królestwa naszego polskiego wtórego roku.

У того листу его королевское милости привилею печать великого князства Литовского меньшая притисненая, а подписъ рукъ тыми словы: Michał król; Waleryan Stanisław Judycki— archidiakon Wilenski, pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же тотъ листъ его королевское милости привилей, ку актикованью поданъ, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1937—1940.

261. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по выслушаніи посольскихъ реляцій, постановили:

1) Для уплаты жалованья Литовскому войску назначить 27 подымныхъ и для взыманія избрать сборщиковъ.

2) При этой же подати сборщики обязываются собрать и 1 подымное для нуждъ воеводства.

3) Подать эта должна быть собрана въ три срока. Изъ перваго выдать 12 подымныхъ Литовскому войску и требовать его распущенія; въ случаѣ же несогласія на это, коммиссаръ воеводства уполномочивается учинить протестацію.

4) Одно подымное израсходовать на уплату разнымъ лицамъ жалованья и вознагражденій.

5) Сборы втораго и третьяго сбора оставить въ распоряженіи воеводства.

6) Сборщикамъ за труды позволяется взять 1 грошъ со злотаго.

7) Постановленіе долженъ подписать сеймовый директоръ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятого, мѣсеца Декабря тринадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Павелъ Янковскій, лявдумъ, въ справѣ и речи въ немъ нижей менованой, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное:

My—senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewodztwa Brzeskiego, na seymik relationis po skączonym szczęśliwie seymie, pro die dwunastego Decembris, anni praesentis, do Brześcia zgromadzeni. Po wysłuchaniu ichmość panów posłów naszych relacyi y przeczytaniu porządnym constitucii z skarbu na seymik nasz przysłaney, zgodnie iednostaynie na podatek dwadzieścia siedmioro podymnego na zapłatę woysku w. x. Lit., dobrze zasłużonemu, pozwalamy—na trzy raty, według constitutiey seymu blizko przeszłego podzielonych; do których wybierania porządek między sobą takowyśmy uchwalili: naprzód, stosuiąc się do laudum naszego przed seymem coronationis i. k. mości, pana naszego miłościwego, postanowionego, za directiey iaśnie oświeconego xięcia imc. pana podkanclerzego y hetmana w. x. Lit., obranych poborców do pierwszey raty dwanaściorga podymnego y teraz mianuiemy: imc pana Łukasza Łyszczyńskiego, imc. pana Piotra Stanisława Greka, imc. pana Piotra Łyszczyńskiego, imc pana Jana Niepokoyczyckiego; iakoż ci ichmość zaraz y iurament przed nami wykonali.

Przy którey pierwszey racie publiczney dwanaściorga podymnego, także iedne podymne na potrzebę woiewództwa naszego uchwaliliśmy y zgodnie pozwoliliśmy y pozwalamy, pilnie to zlecaiąc et iniungendo autoritate seymu przeszłego approbowaną zgodę naszą, aby ich mość panowie poborcy nasi do pierwszey raty obrani, te iedne podymne, nemine excepto, tak z dobr i. k. mości wszelkich, duchownych y naszych szlacheckich wybierali, iako seymem utwierdzone te zezwolenie uchwałą y zgodą naszą, nikomu niefolguiąc sub paena solutionis de proprio.

Reassumuiąc zaś in omnibus też laudum, za directiey xięcia iego mości pana podkanclerzego y hetmana w. x. Lit. uformowane, na commissyą następuiącą zgodnie pozwoliliśmy na obranego od nas commissarza imć pana Jerzego Władysława Grabińskiego—podkomorzego Wendeńskiego, którego imci obliguiemy, aby, wcześnie da Bóg na mieysce commissiey przybywszy, we wszystkim prawa pospolitego postrzegaiąc, osobliwie w tym, aby, po wypłaceniu pierwszey raty woysku w. x. Lit., podziękowawszy za wyświadczone oyczyznie naszey merita, cale rozporządzone y zwinione było, czemu quam maxime ma imć pan commisarz nasz attendere ex vi legis; a inaczey żeby się stać miało, in suis nobis solenną powinien będzie zanieść protestacyą.

Iż sancita publica vim patiuntur, we wszystkim zaś conferuiąc się do pomienionego laudum distribute y podział wybranego podymnego iednego na potrzebę woiewodztwa naszego, według tegoż przeszłego laudum, prawem aprobowanego, ich mość panowie poborcy takowy za zgodą naszą czynić będą powinni: iaśnie wielmożnemu panu Stephanowi Kurczowi kasztelanowi woiewodztwa Brzeskiego za unkoszta pospolitego ruszenia y na innych publicznych aktach erogowanych, naznaczamy połowę podymnego—złotych pięć tysięcy y pięćset; imć panu commissarzowi do zapłaty woysku w. x. Lit.—złotych tysiąc; na chorągiew imć panu Władysławowi Alexandrowi Szuyskiemu — chorążemu Brzeskiemu — złotych tysiąc; imć panu Konstantemu Janowi Szuyskiemu—pisarzowi ziemskiemu Brzeskiemu, za pokilkakrotne na seymach od nas odprawionych legacyi — dwa tysiąca złotych; ich mość oycom dominikanom gratitudinis ergo, ratione odprawowania seymików — złotych trzysta; iegomość panu Tomaszowi Mężykowi — chorążemu roty husarskiey wielmożnego imć pana kuchmistrza w. x. Lit. humanitatis, iako posłowi od woyska w. x. Lit. do nas przybyłego—złotych sześćset; imć panu Kazimierzowi Łyszczyńskiemu—złotych czterysta; imć panu Newelskiemu—skarbnikowi Brzeskiemu—złotych trzysta, salva coaequatione między ichmość; — którey woli naszey y dispozitiey ichmość panowie poborcy sub fide, honore et conscientia satisfacere powinni będą.

Drugie zaś piętnaściorgo podymne, na dwie raty podzielone, według czasów determinowanych w constitutiey seymu przeszłego, obrani od nas poborcowie do każdey raty, osobliwie tych ichmciów mianowaliśmy, mianowicie, do podymnych sześciórga wtorey raty w roku przyszłym tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego dnia... miesiąca Septembra do wybierania:—imć pana Alexandra Niepokoyczyckiego y imć pana Alexandra Kościuszka—poborcami obraliśmy; którzy ichmość, zacząwszy na terminie wybierania, według uchwały seymowey, we wszystkim do konstitutiey teraznieyszey stosować się maią.

Trzecia zaś rata dziewięciorga podymnego w roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt wtórym, miesiąca Marca trzydziestego pierwszego dnia przypadaiąca, ma bydź wybierana przez imć pana Krzysztofa Bukrabę, imć pana Jana Szostawickiego y imć pana Jerzego Brzostowskiego, pilnuiąc terminów y czasu constitutiey tegorocznie stwierdzonych y naznaczonych tak, iakoby się przez ichmość panów poborców naszych Brzeskich we wszystkim prawu pospolitemu dość działo; solarium zaś ichmość panom poborcom naszym, do wszystkich rat obranym, na odwiezienie do skarbu w. x. Lit. pieniędzy, po groszu od złotego pozwalamy, nad to zaś nic sobie więcey wymagać nie będą powinni.

Na tymże seymiku, za prośbą imć pana Marcelina Żardeckiego, imć pana Ja-

kuba Bobrownickiego—sędzica Brzeskiego y imć pana Theofila Kością, pozwoliliśmy, z respektu strat ich, dla woiewodztwa stałych, po groszy trzy z dymu; które te datki przy drugiey racie podymnego przez tychże imć panów poborców, do drugiey raty naznaczonych, wybierane być maią; do rąk iednak pomienionych osób oddawać nie będą powinni, aż za wolą woiewodztwa, albo komu woiewodztwo zleci między ichmość uczynić distributę. Do którego laudum naszego nomine całego woiewodztwa naszego iegomość pan director podpisać się ma.— Pisan w Brześciu, dnia trzynastego Decembris, tysiąc sześćset siedmdziesiątego.

У того лявдумъ подписъ руки тыми словы: Stephan Kurcz — kasztelan y director seymiku relacyinego woiewodztwa Brzeskiego. Которое жъ то лявдумъ, ку актикованью поданое, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписано.

1670 г.

Изъ книги за 1669—1670 годы, стр. 1965—1968.

262. Универсалъ подкоморія Оршанскаго Іеронима Котла о порядкѣ взыманія назначенныхъ для короля пошлинъ съ соли и сельдей.

Оршанскій подкоморій Іеронимъ Котелъ симъ универсаломъ извѣщаетъ кого слѣдуетъ, что вслѣдствіе назначенія на сеймѣ новыхъ пошлинъ съ соли и сельдей въ пользу короля и отдачи оныхъ ему—Котлу—въ администрацію, онъ послалъ своихъ повѣренныхъ на таможни съ надлежащими инструкціями для взиманія оныхъ. Повѣренные обязываются требовать у лицъ, провозящихъ товары, удостовѣреній: у кого куплены эти товары и по какой цѣнѣ, и, по удостовѣреніи въ семъ, выдавать имъ въ полученіи пошлинъ свои квитанціи. Лица же, позволившія себѣ уклониться отъ уплаты ихъ, будутъ подвергаемы конфискаціи ихъ имуществъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семдесятаго, мѣсеца Декабря двадцать семого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Казимеръ Кучинскій, универсалъ вельможного его милости пана Самуеля Іеронима Котла—подкоморого Ошмянского, старосты Скирстымонского, въ справѣ и речи въ немъ нижей менованой, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Jaśnie wielmożnym, wielmożnym mnie wielce miłościwym panom, po zaleceniu moich powolności, Samuel Heronim Kocieł—podkomorzy Oszmiański, starosta Skirstymoński, tudzież ichmość panom burmistrzom, raycom, mieszczanom y kupcom w miastach, miasteczkach y we wsiach, tak i. k. mości pana mego miłościwego, duchownych, iako y świeckich, oznaymuię. Iż rzecz-pospolita na seymie blizko przeszłym, w Warszawie, diebus Nowembris, in anno tysiąc sześćset siedmdziesiątym skonczonym, cło solne na lat dwie, które się naczynaią dnia pierwszego Januaryi, anno sześćset siedmdziesiąt trzeciego, uchwaliwszy i. k. mości, panu memu miłościwemu, in vim gratitudinis conferowała. A i. k. mość, pan

móy miłościwy, mnie y colledze memu do administratiey podać raczył, obligando fidem et conscienciam nostram, abyśmy quam exactissime te cło od wszytkich, nemine excepto, tak iako constitutie anni tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego y teraźnieyczego seymu chcą mieć, sami przez się, lubo przez substitutów naszych—odbierali. Zaczym, czyniąc dosyć w tym woli y rozkazaniu i. k. mści, pana mego miłościwego, zsyłam imć pana Kazimierza Kuczyńskiego—dworzanina i. k. mści do miast, miasteczek y mieysc tych, gdzie się sól y śledzie złożone, zwyczaynie w beczkach będące, nayduią, zleciwszy imci nayprzód, aby doskonało wszędzie wespół z urzędem tym, pod czyią iurisdikcią będzie się to odprawowało, uczynić rewizyą; sól wszytka y śledzie, ile się naydzie, do regestru introligowanego opisał, a iako podpis rąk tych ludzi, z urzędu zesłanych w tymże regestrze miał, tak y przeciwny od siebie onym podpisał, y cło, należące i. k. mści, panu memu miłościwemu, według constitutiey anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego y teraznieyszego seymu, odebrał; a potym, zostaiąc na komorach y przykomorkach, sobie do attenciey poleconych, te cło od soli y śledzi, lądem y wodą kto kolwiek y pod czyim kolwiek tytułem noviter do w. x. Lit. wprowadzać będzie, quam fidellissime wybierał; kwity każdemu, wyrażaiąc liczbę towaru tego y pieniędzy wziętych, dawał; do regestru wyżey wspomnianego każdego de nomine mianuiąc, zaraz ordine, dzień po dniu wpisował, y podpis ręki tego, kto się odprawi, pod tymże wpisem towaru tego otrzymał; a ieśli by który pisać sam nie umiał, tedy aby tenże sam urzędu o podpis uprosił. Insuper życzę, aby o każdym, kto cło zapłaci, urząd wiedział y u siebie regestra miał drugie, (a to dla uyścia suspicyi u pana y dla doskonalszey o tym prowencie wiadomości czyniąc); aby tedy żaden prawu postanowionemu y woli i. k. mści, pana mego miłościwego, contravenire et diffugia na szkodę skarbu i. k. mści quaerere nie ważył się, poenamque confiscationis na sól y śledzie swoią zaciągać nie chciał, a według wyrażonego w tym uniwersale porządku sprawił się, ia wielce proszę y z woli i. k. mości, pana mego miłościwego, ostrzegam, to declarando, że taki każdy, tak ode mnie, iako y od collegi moiego, z woli i. k. mści, pana mego miłościwego, dla dozoru tegoż prowentu przydanego, folgi et compassionis (in quantum by szkodzić panu chciał) nie uzna. A że na różnych mieyscach, gościńcach y drogach prywatnych straż zasadziwszy inquirować zleciłem, z każdego, kto kolwiek sol y śledzie powiezie, aby dał sprawę—u kogo kupił y kartę per modum attestacyey od tego, kto onemu przedać miał; dla tego ten iest fermowany sposób: naprzód, od soli y śledzi odmyconych, aby drugi raz cła nie brano; drugi—aby te attestacye z regestrami, pod czas rewizyey spisanemi confrontowano, ieżeli więcey nie przeda kto, a niżeli czasu rewiziey znaydowało się; co gdyby się pokazało na kogo, sequeretur confiscatio soli y śledzi za taki szkodliwy postępek przeciwko panu na każdego. Zaczym, wiedząc wszyscy, że wszelakie sposoby niesłuszne uyść nagany nie będą mogli, wcześnie ostrzegam y proszę, aby onych żaden zażywać y takiego człowieka protegere y bronić nie chciał, bo iako w krzywdzie y szkodzie i. k. mści, pana mego miłościwego, musiał bym samemu to donosić panu, a zatym nieomylna sequeretur na każdego w prawie pospolitym opisana wina. Dan w Bienicy, dnia dwudziestego Decembris, anni tysiąc sześćset siedmdziesiątego.

У того универсалу, при печати при-

тисненой, подписъ руки тыми словы: WW. mm. panów życzliwy przyiaciel y powolny sługa: Samuel Heronim Kocieł—podkomorzy Oszmiański. Который же тотъ универсалъ, чрезъ особу верху менованую ку актикованью подан, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1670 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр 451—454.

263. Универсалъ короля Михаила о назначеніи пошлины съ соли.

Король Михаилъ, извѣщая всѣ станы рѣчипосполитой, а равно и завѣдующихъ сборами пошлинъ, что рѣчь-посполитая, для поддержанія чести и цѣлости государства присудила ему пользованіе соляными пошлинами, въ томъ числѣ и двухлѣтними пошлинами съ в. кн. Лит., предписываетъ: завѣдывать сборами оныхъ—подскарбію в. кн. Лит., а всѣмъ остальнымъ—въ точности исполнять свои обязанности, т. е. согласно съ конституціей 1661 г. уплачивать эти пошлины писарямъ безъ всякихъ отговорокъ, по обычаю.

Лѣта отъ Нарожсенья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Генваря двадцать шестого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто козакъ скарбовый Николай Каплевскій, листъ его королевское милости—универсалъ, въ справѣ и речи въ немъ ниже менованой, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał, z Bożey łaski król Polski, etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, wszelkiey praeeminentiey, kondycyey stanu duchownego, szlacheckiego y kupieckiego ludziom, także urodzonym administratorom ceł y myt w. x. Lit., tudzież pisarzom celnym skarbowym y ich substitutom na cłach, komorach y przykomorkach, do wszystkich granic w. x. Lit. będącym, oznaymuiemy. Jż iako cała rzecz-pospolita, vigore constitutiey na przeszłym seymie sub titulo—gratitudo, respektem znacznych sumptów naszych, które zatrzymuiąc honor y całość narodu impendere musiemy, postanowiła podatek cła solnego, według constitutiey tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego, we wszystkim tę constitutią circa modum exactionis tego podatku reasumuiąc y ten provent do naszey dyspozyciey powagą seymu tego iest dany, tak, aby prowent nam do lat dwuch, od stanów w. x. Lit. pozwolony, porządnie był wybierany, pilnemu dozorowi wielmożnego podskarbiego w. x. Lit. iest zlecony; przeto y my, inhaerendo constitutioni, pilnemu tegoż wielmożnego podskarbiego wielkiego w. x. Lit. dozorowi pomieniony provent cła solnego poruczamy, y aby był porządnie wybierany a die prima Januarii anni tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego, do takiegoż dnia anni tysiąc sześćset siedmdziesiąt trzeciego, tym universałem naszym zlecamy. A oraz po wszystkich in genere iakichkolwiek kondycyi y stanu ludziach chcemy mieć y rozkazuiemy, abyście, o tey wyraźney wszystkich stanów rzeczy-pospolitey woli wiedząc, przerzeczony prowent cła solnego bez żadney con-

tradikcyi, solito usitatoque more, stosując się do constituciey tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego, oddawali y bez żadney praepedycyey pisarzom celnym, od skarbu w. x. Lit. postanowionym, żadnemi się nie zasłaniaiąc libertacyami, wypłacać kazali y wypłacali, inaczey nie czyniąc dla łaski naszey y s powinności swey. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego trzeciego miesiąca Decembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiątego, panowania naszego Polskiego—wtórego roku.

У того листу его королевское милости—универсалу печать великая великого князства Литовского притиснена, а подписъ руки тыми словы: Michał król; Cypryan Paweł Brzostowski—referendarz y pisarz w. x. Lit. Который же тотъ листъ его королевское милости, универсалъ, черезъ особу верху менованую ку актикованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 551—554.

264. Грамота короля Михаила, подтверждающая коммиссарское постановленіе относительно крестьянъ Воинскаго ключа, съ показаніемъ количества владѣемой ими земли и податей.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Марца семнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Якубъ Желязовскій, листъ его королевское милости конфирмацыйный, подданымъ его королевское милости ключа Воинского даный и служачій, на речь нижей въ немъ менованую, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał, z Bożey łaski król Polski, etc. Oznaymuiemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy, iż pokładany był przed nami extrakt z xiąg commisarskich, poddanym naszym do oekonomiey Brzeskiey—klucza Woińskiego służący, y suplikowano nam iest przez panów rad y urzędników dworu naszego imieniem pomienionych poddanych naszych, abyśmy przerzeczony extrakt powagą naszą królewską zmocnili y stwierdzili, który od słowa do słowa tak się w sobie ma:

My commissarze, od i. k. mści zesłani do oekonomiey Brzeskiey: Mikołay Ginwił z Piotrowa Piotrowski—kuchmistrz w. xięstwa Lit-go, Jan Władysław Newelski—skarbnik Brzeski, dworzanie y commissarze i. k. mści, zostaiąc na verificacyi w kluczu Woynskim woytowstwa Rudzieńskiego. Ustawa sioła Rudno: włok siedmdziesiąt y iedna, to iest, włoka na woyta wolna—iedna; na cerkiew—włok trzy; pustych włok—trzydzieście ośm y czwierci trzy: hayduckich włok—trzy; pogorzałych z chałupami, gumnami—włok cztyry y czwierci trzy; pogorzałych bez gumien — włok dwie; ciągłych — włok iedynaście y czwierci trzy. Z tych powinni płacić: z każdey włoki—po złotych trzy y groszy dziewięciu, pieniędzy sześciu; żyta po becz-

ce, owsa po dwie z włoki; gęś iedna, kura iedna, kapłan ieden, iaiec dwadzieścia, albo za to złoty ieden, groszy dziesięć z włoki; zosobna włok uprzywiliowanych Theodora y Hrehorego Stephanowiczów—włok trzy. Za wszystkie powinności powinni płacić — z włoki po złotych siedmiu, groszy pietnastu, a czynszowych wieś—włok trzy y czwierci trzy, powinni płacić—z włoki po złotych ośmiu, groszy sześciu, pieniędzy cztery, to iest, żyto y owies, kury, gęsi, tak iak ciągłe. Morgów wszytkie sioło trzyma trzysta. Z tych Stephanowiczowie trzymaią morgów czterdzieście cztery; płacić powinni z morga—po groszy dwa, pieniędzy cztery; a morgów dziesięciu wolne bez płaty zostaią. Też z morgów dziewięciu sianożętnych powinni płacić—po groszy trzy, pieniędzy sześciu. Zostaie morgów całey wsi do płacenia dwieście czterdzieście sześć; ogułem płacili przy włocznym czynszu—złotych sto dziewięć; teraz z tych morgów inaczey płacą, dla spustoszenia, iak wiele włok trzymaią. Arędy z całey wsi—złotych czterdzieście pięć, powinność według dawnych rewizyi—dni dwanaście do roku y tłok trzy z włoki; także przez cały rok więcey nic nadto, żyto do portu odwozić do Brześcia. A z włoki zosobna podwoda raz w rok, za mil dwadzieścia cztery, stróż rokowy ieden, według dawnego zwyczaiu, któremu powinni kożuch, buty y siekierę y wór, y zarobić pola czwierć iedne; siano na łąkach dwornych, według dawnego zwyczaiu, powinni sprzątywać, a według możności tych czasów. A drew, pod bytność imci pana oekonoma—po wozie z włoki każdey w tydzień ieden. Sioło Brzozów—kont włok dwadzieścia ośm; z tych na leśniczego Krolebrodzkiego—włoka iedna; pustych—włok siedm, czwierci trzy y sześcina; włoka pogorzała iedna y czwierć; hayduckich—włok trzy, — daią dziakło; ciągłych—włok iedynaście, płacą po złotych cztery, groszy iedynaście; pieniędzy dwa, trzecin dwie; za gęsi, kury, kapłuny, iayca—po złotemu iednemu y groszy dziesięciu; żyta—po beczce iedney; owsa—po beczek dwie. Czynszowych—włok trzy, czwierci trzy, morg ieden y pół, z włoki płacić powinni—po złotych ośmiu, groszy sześciu, pieniędzy dwa y trzecinie iedney; dziakło iako y s ciągłych włok; kury, gęsi, kapłuny także powinni dać z morgów przywłocznych y zaścianków; tak płacą ogułem przywłocznym czynszu—złotych trzydzieście siedm, groszy dwa. Arędy karczemne—złotych dwadzieścia, groszy ośmnaście; powinność, roboty y stróż, zarówno ze wsią Rudnym. Sioło Wiski—włok ośmnaście; pustych włok cztery, czwierć iedna; ciągłych—włok iedynaście, czwierci trzy; czynszu po złotych cztyry, groszy dwadzieścia dwa; kury, kapłuny, iayca, gęsi y dziakło, zarówno z wyszmianowanemi wsiami, z morgów ogułem przywłocznym, czynszu płacą—po złotych dwadzieścia siedm, groszy dwa. Arędy karczemney — złotych dwadzieście; powinność z wyszspecificowanemi wsiami. Na co my commissarze, będąc zesłani od i. k. mści, pana naszego miłościwego, benificatią uczyniwszy, przy dawnych ustawach zostawiliśmy, y na tośmy dali stwierdziwszy im ustawy, s podpisem rąk naszych. Działo się anno tysiąc sześćsct piędziesiat szóstego, dnia dwudziestego wtórego miesiąca Augusta. U tego extraktu, przy pieczęciach, takowe podpisy: Mikołay Ginwił Piotrowski—kuchmistrz w. xięstwa Lit-go y commisarz; Jan Władysław Newelski—skarbnik Brzeski, dworzanin y commisarz i. k. mści do oekonomiey Brzeskiey, ręką własną.

My tedy król, do pomienioney zwyż łaskawie się skłoniwszy supliki, przerzeczony extrakt z xiąg commisarskich poddanym naszym klucza Woin-

skiego wydany, we wszystkich punctach, klawsulach y paragrafach stwierdzamy et in toto mocą y powagą naszą królewską zmacniamy, approbuiemy, y przy dawnych cale y nienaruszenie zostawuiemy ustawach. Na co dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Białołęce, dnia dwudziestego pierwszego miesiąca Stycznia, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego, panowania naszego—wtórego roku.

У того листу его королевское милости конфирмацыйного, при печати великого князства Литовского притисненой, подписъ руки тыми словы: Michał król. Который же тотъ листъ его королевское милости конфирмацыйный, черезъ особу верху менованую ку актикованью поданъ, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 431—433.

265. Листъ короля Михаила къ администратору Кобринской экономіи объ оставленіи крестьянъ этой экономіи при правахъ, предоставленныхъ имъ ревизорами.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ первого, мѣсеца Генваря осемьнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто Мартинъ Панасовичъ, Прокопъ Гавриловичъ, Корнило Сацевичъ, подданые економіи его королевское милости Кобринское, ключа Черевачицкого съ села Тевелевъ, листъ его королевское милости въ справѣ и речи нижей въ немъ менованой, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писаный.

Michał, z Bożey łaski król Polski, etc. Urodzonemu Andrzeiowi Kotowiczowi, pisarzowi wielkiego xięstwa Litewskiego, staroście Grodzieńskiemu, oekonomiey naszey Kobryńskiey administratorowi, wiernie nam miłemu, łaska nasza królewska. Urodzony, wiernie nam miły! Suplikowali nam poddani naši oekonomiey Kobryńskiey, klucza Czerewaczyckiego, abyśmy ich przy dawnych y poślednieyszych ustawach rewizorskich zachowali y one im utwierdziwszy, wierność waszą intimowali, zatrzymanie onych, iakoby w nich od substytutów wierności waszey żadnego nie ponosili praeiudicium, osobliwie aby w zbieraniu dani miodowey, którey połowica tylko z drzewa bortnego do wydawania należy, a do ulów y pniów, w domach tych poddanych będących, zciągać się nie ma, według tych że ustaw nie byli pociągnieni. My tedy król, w supliki ich łaskawie weyrzawszy y do słuszności samey przychylaiąc się, pomienionych poddanych naszych przy dawnych y poślednieyszych ustawach rewizorskich nienarusznie zostawuiemy y po wierności waszey mieć chcemy, abyś substytutom swoim, według pomienionych ustaw, zachować się rozkazał y połowicę miodów tylko z drzewa bortnego, a nie z domowych ulów

exigere dopuszczał. Uczynisz to, wierność wasza, z powinności swoiey y dla łaski naszey. Dan w Warszawie, roku millesimo sexcentesimo septuagesimo primo, miesiąca Stycznia dnia ósmego, panowania naszego wtórego roku.

У того листу его королевское милости при печати великой великого князства Литовского поднисъ руки его королевское милости тыми словы: Michał król. Который жъ тотъ листъ его королевское милости, чрезъ подданыхъ вышъ менованыхъ ку актикованью поданый, естъ до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 455—457.

266. Листъ короля Михаила администратору Кобринской экономіи Котовичу, чтобы онъ, кромѣ установленныхъ для крестьянъ податей, никакихъ другихъ не взималъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Стычня двадцать седмого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Ольшевскій, листъ его королевское милости упоминальный до вельможного его милости пана Андрея Котовича, писаря великого князства Литовского, старосты Городенского, економіи его королевское милости Кобрынское администратора, на речь въ немъ нижей менованую, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał, z Bożey łaski król Polski, etc. Urodzonemu Andrzeiowi Kotowiczowi, pisarzowi w. x. Lit., staroście Grodzieńskiemu, oekonomiey naszey Kobrińskiey administratorowi, wiernie nam miłemu, łaska nasza królewska. Urodzony, wiernie nam miły! Doniesiono nam iest przez panów rad y urzędników naszych, iż pod pretextem appendicis przy declaracii woiewodztwa Brzeskiego przyłączoney niemałe praeiudicium dobrom naszym stołowym y rzeczy-pospolitey, względem aprobowanego laudum infertur; tedy, ponieważ wszytkie appendices rzecz-pospolita prawem pospolitym zniosła y teraznieysze laudum, które się sadzi na declaratiey aggravare nie może, z tych przyczyn chcemy mieć po wierności twoiey, abyś takowym uchwałom, które cum praeiudicio iuris publici et privatorum na seymiku postanowione są, nie podlegał y dobr naszych uciążać priwatnemi contributiami y laudami nie kazał, ale tylko podatki rzeczy-pospolitey na zapłatę woysku postanowione wybierać y skarbowi rzeczy-pospolitey, według rat w constitutiey opisanych, dość czynić wskazał, inaczey nie czyniąc dla łaski naszey. Dan w Warszawie, dnia dziesiątego miesiąca Stycznia, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego, panowania państw naszych—wtórego roku.

У того листу его королевское милости упоминального печать великая в. к. Лит. притисненая и поднисъ рукъ тыми словы: Michał król; Cyprian Pa-

weł Brzostowski, referendarz y pisarz w. xięstwa Lit-go. Который тотъ листъ его королевское милости упоминальный, чрезъ особу верху менованую ку активованью поданъ, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 559—561.

267. Привилегія на ярмарку мѣстечку Высокому.

Король Михаилъ, по просьбѣ Литовскаго надворнаго подскарбія Венедикта Сапѣги, даетъ привилегію на ярмарку принадлежащему ему мѣстечку Высокому—въ Брестскомъ воеводствѣ. Ярмарка ежегодно должна открываться со дня св. Михаила и продолжаться четыре недѣли. Сапѣга чрезъ своихъ урядниковъ долженъ будетъ наблюдать за порядкомъ, тишиною и правильною мѣрою во все время продолженія ярмарки.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Марца двадцать первого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Стефанъ Янушевичъ, листъ его королевское милости—привилей, на речь въ немъ ниже менованую даный и служачій вельможному его милости пану Бенедиктови Сапѣзѣ, подскарбему надворному великого князства Литовского, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał, z Bożey łaski król Polski, etc. Oznaymuiemy tym listem naszym, iako naszey królewskiey zwierzchności w państwach nam od Pana Boga spowierzonych, wiernych poddanych naszych y ich dobra wszelakimi należy providować porządkami, tak słuszną chcąc potrzebie ludu pospolitego uczynić wygodę w dobrach dziedzicznych ziemskich, za prośbą do nas wniesioną urodzonego Benedykta Sapiehi, podskarbiego nadwornego w. x. Lit., w mieście iego, nazwanym Wysokie, w w. x. Lit., w woiewodztwie Brzeskim leżącym, iarmark na dzień pewny, to iest, na dzień Michała świętego, święta rzymskiego ustanowić y uprzywileiować umyśliliśmy, iakoż y ninieyszym listem naszym pomienionym dobrom urodzonego Benedykta Sapiehi, podskarbiego nadwornego w. x. Lit., ten iarmark nadaiemy y conferuiemy. Ma tedy y wolen będzie urodzony Benedykt Sapieha, podskarbi w. x. Lit., powagą ninieyszego przywileiu naszego ten iarmark w pomienionych dobrach swoich obwołać kazać y owy wyrażony dzień każdego roku zgromadzony y przez niedziel cztery trwaiący mieć; za tym iako we wszelkich krzywdach, czasu iarmarku gościom zgromadzonym stałych, podług prawa, sprawiedliwość świętą sam przez się y przez urzędników swoich czynić, zwyczaynę zaś y należytę, przykładem innych, miarę targowę y inne przychody od ludzi kupieckich odbierać kazać y zażywać każdego iarmarku wiecznemi czasy. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisaliśmy y pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Datum w Warszawie, dnia piętnastego miesiąca Stycz-

nia, roku tysiąc sześćset siemdziesiąt pierwszego, panowania naszego polskiego wtórego roku.

У того листу его королевское милости привилею печать великая великого князства Литовского, а подписъ рукъ тыми словы: Michał król; Waleryan Stanisław Judycki, referendarz y pisarz w. x. Lit. Который же тотъ листъ его королевское милости привилей, чрезъ особу верху менованую ку актикованью поданъ, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 423—426.

268. Упоминальный листъ короля Михаила Гавріилу Колендѣ, архіепископу митрополитанскому всея Руси, чтобы пресвитеры греко-унитской церкви не дѣлали обидъ жидамъ.

Король Михаилъ поставляетъ на видъ архіепископу Колендѣ жалобы евреевъ на притѣсненія и самоуправство подвѣдомственнаго ему греко-унитского духовенства, которое дѣлаетъ имъ разныя обиды, судитъ ихъ своимъ духовнымъ судомъ, издаетъ свои декреты и, на основаніи ихъ, производитъ надъ ними экзекуціи; вмѣстѣ съ симъ вмѣняетъ ему въ обязанность произвести по сему дѣлу строгое разслѣдованіе и удовлетворить обиженныхъ; на будущее же время руководствоваться общими узаконеніями, о претензіяхъ своихъ заявлять подлежащимъ мѣстамъ и судиться съ евреями по законамъ гражданскимъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Генваря шестнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Ериъмъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто Левко Ицковичъ, школьникъ Берестейскій, листъ его королевское милости упоминальный, до вельможного въ Богу его милости ксендза Кгабріеля Коленды, архіепископа метрополитанского цалойРуси, въ справѣ и речи нижей въ немъ менованой выданый, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał, z Bożey łaski król Polski, etc. Wielebnemu w Bogu xiędzu Gabryelowi Kolendzie, archiepiskopowi metropolitańskiemu całey Rusi, uprzeymie nam miłemu łaska nasza królewska. Wielebny, uprzeymie nam miły! Podana nam iest przez niektórych urzędników dwornych przy boku naszym na tenczas będących, imieniem żydów Brzeskich supplika, iż oni wielkie a nieznośne praeiudicia, krzywdy y szkody od oycôw praesbiterów Brzeskich ritus graeci unitorum, pod władzą uprzeymości waszey będących, ponoszą, którzy gwałtownym na nich nastepowaniem pomienionych żydów infestuiąc, onych nienależnie przed sąd duchowny, do którego, podług prawa sobie służącego, nie nalczą pociągaią et exinde za dekretami, incontumaciam otrzymanemi, executią pro libitu suo czynią y do szkod y nakładów żydów przywodzą; co wszystko, lubo kilka kroć uprzeymości waszey żydzi donieśli y takowe angariae sobie stałe sprawiedliwości z winnych prosili, iednakże iey otrzymać nie mogli.

Zaczym żądam pilnie po uprzeymości waszey, abyś nie tylko praesbiterom swoim, pod władzą swoią będącym, żydów Brzeskich ciemiężyć onych, do contrybutii nienależnych, do szkod y nakładów przywodzić, tumultów y innych ciężarów czynić nie pozwalał, ale owszem za poczynione szkody nagrodzić iniuriatis rozkazawszy, in futurum pomienionych praesbiterów od takowey violentiey y bezprawia powściągnął y substitutom swoim tamecznym dekretów na żydów indebite, cum convulsione prawa im służącego, sub nullitate iudicatorum et executionum, ferować zakazał; wszakże iednak ieśli, albo sam uprzeymość wasza, albo substitutowie uprzeymości waszey, pogotowiu oycowie praesbiterowie Brzescy ritus graeci, maią iakie od żydów tamecznych praetensie, abyście onych raczey prawnie, a nie violenter, in foro fori dochodzili,—uczynisz, uprzeymość wasza, dla samey słuszności y dla łaski naszey. Dan w Warszawie, dnia piątego miesiąca Stycznia, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego, panowania państw naszych wtórego roku.

У того листу его королевское милости упоминального печать великого князства Литовского притиснена, а подписъ рукъ тыми словы: Michał król; Cypryan Paweł Brzostowski—referendarz y pisarz w. x. Lit. Который же тотъ листъ его королевское милости упоминальный, ку активованью поданъ, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 413—414.

269. Присяга тивуна Филимона Грицевича и лавника Грица Гружовича о томъ, что рота, подъ командою крайчаго в. к. Лит. Дольскаго, слѣдуя въ обозъ изъ Шерешева, причинила убытку въ имѣніи Ельной на 330 злотыхъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Генваря пятнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Ерпмъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто Хилимонъ Грицевичъ—тивунъ и Грицъ Гружовичъ — лавникъ подлавенства вельможное ее милости паней Бутлеровой, подкоморпной коронной, юраментъ выконаный ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писанный:

Ja Chilimon Hrycewicz—ciwón y ia Hryc Hrużowicz — ławnik maiętności wielmożney ieymość paniey Butlerowey, podkomorzyney koronney, nazwaney Jelney, przysięgamy Panu Bogu wszechmogącemu w Trójcy świętey iedynemu na tym: iż chorągiew wielmożnego imć pana Dolskiego, krayczego w. x. Lit., idąc ciągnieniem w woiewództwie Brzeskim do obozu y z obozu od Szereszewa po dwakroć,— raz ugodę wzięli, a potym, z chorągwią na nocleg stawszy,—wielkie krzywdy y szkody, grabieże różne według processu y reiestru, w maiętności y wsiach nazwaney Jelney, wszystkiego na złotych trzysta trzydzieście, lekko kładąc, uczynili y zabrali. Na czym iako spra-

wiedliwie przysięgamy, tak nam Panie Boże pomoż, y męka iego święta.

Который же тотъ юраментъ, чрезъ особы верху менованые выконаный и ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 547—549.

270. Листъ короля Михаила подстаростѣ Одаховскому, чтобы онъ по случаю пожара въ селѣ Руднѣ не взималъ съ королевскихъ крестьянъ дякла въ теченіи одного года.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсяца Марца семнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Янъ Желязовскій, листъ его королевское милости упоминальный до его милости пана Одаховскаго—подстаростего Воинского, въ справѣ и речи нижей въ немъ менованой даный, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał, z Bożey łaski król Polski, etc. Urodzonemu Stanisławowi Odachowskiemu podstarościemu naszemu Woińskiemu wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony, wiernie nam miły! Doszła nas suplika przez panów rad y urzędników dworu naszego imieniem poddannych naszych ze wsi Rudna, klucza Woińskiego, iż świeżo będąc, z dopuszczenia Bożego, ogniem nawiedzeni, nie mogą powinnemu względem oddawania dziakła, na rok teraźnieyszy należytego, dosyć uczynić postanowieniu; przeto my, bacząc rzecz słuszną, z powinnego nad ubogiemi ludźmi politowania, chcemy mieć po wierności twoiey y serio rozkazuiemy, abyś wierność twoia przerzeczonych pogorzelców ze wsi Rudna do oddawania na rok teraźnieyszy dziakła nie turbował, stosuiąc się w tym do wyraźney woli naszey. A że z teyże wsi Rudna drudzy poddani nasi suplikowali do nas, że wierność twoia, mimo postanowione ustawy, dworną narzucasz gorzałkę, którey szynkować nie powinni, płacąc podług dawnych commissyi arędę do skarbu naszego; przeto y w tym wierność twoią napominamy, abyś całemu woytowstwu żadney w tym nie ważył się czynić przeszkody dla łaski naszey, co y powtóre wierność twoię intimowawszy, chcemy mieć po wierności twoiey, abyś wierność twoia Stephana Ostrzeszeckiego, poddanego na ten czas naszego, we wsi Rudnie mieszkaiącego, od lat kilkunastu zasiedziałego, iako nam iest delatum za requisitią urodzonego Białobrzeskiego, nie wydawał. Inaczey tedy wierność twoia nie uczynisz z powinności urzędu swego, dla łaski naszey. Dan w Białołęce, dnia dwudziestego wtórego miesiąca Stycznia, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego, panowania naszego wtórego roku.

У того листу его королевское милости упоминального, при печати притисненой, подписъ руки тыми словы:

Michał król. Который же тотъ листъ его королевское милости упоминальный ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 509—512.

271. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на конвокацію въ Вильну.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на конвокацію въ Вильну, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Заявить чтобы подобныя конвокаціи на будущее время не составлялись въ в. кн. Литовскомъ, такъ какъ они отзываются нѣкоторымъ сепаратизмомъ и предметами своими имѣютъ не столько благо общественное, сколько пользу нѣкоторыхъ лицъ частныхъ; въ данномъ же случаѣ дать свое согласіе во вниманіе къ той опасности, которая угрожаетъ рѣчи-посполитой со стороны Оттоманской Порты, но съ тѣмъ условіемъ, чтобы кромѣ изысканія средствъ къ защитѣ государства, о другихъ предметахъ ни какихъ разсужденій не было.

2) На увеличеніе войска не соглашаться ни подъ какимъ видомъ, а соглашаться только на всеобщее ополченіе и то съ согласія другихъ воеводствъ и въ случаѣ серьезной опасности.

3) Чтобы вооруженное ополченіе, въ ожиданіи могущихъ возникнуть опасностей, расположено было по границацхъ в. княжества Литовскаго.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсяца Февраля двадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Ернмъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Павелъ Янковскій—мечникъ Кіевскій, инструкцію ихъ милости пановъ обывателевъ воеводства Берестейскаго, въ справѣ и речи нижей въ ней менованой, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаную:

Instructia woiewodztwa Brzeskiego, dana wielmożnym: imci panu Franciszkowi Sapiezie—koniuszemu w. x. Lit., staroście Brasławskiemu, Olkinickiemu, imci panu Ostaphianowi Tyszkiewiczowi—podkomorzemu Brzeskiemu, posłom naszym na convocatią do Wilna, die piątego Martii zaczynaiącą się, obranym.

Lubo to exemplis tot comprobatum, że podobne acta convocationis w w. x. Lit. odprawuiące się nullo fructu reipublicae tractowane, bardziey studiis privatorum accomodowane były, ex quo in capite est, że contra sacra iura unionis z koroną aperte pugnant y iakowąś sonant dismembratią; iednak że novella legis dispensavit et stringente necessitate woyny Othomanskiey znaczne instat periculum, z instruktiey i. k. m. na seymiki proponowane, przeto ichmość panowie posłowie nasi, uczyniwszy praecautią braterską, z ichmościami pany collegami swemi zniosą się, aby similes actus więcey nie były agitowane, ad actum przystąpią convocationis.

Gdy tedy ichmość panowie posłowie in praefixo termino staną, ante omnia ostrzedz powinni et quam diligentissime promovebunt, iako od nas fide, honore, conscientia obowiązani, aby żadne insze materiae status, tak publiczne, iako y privatne, do..... ichmościów nie wchodziły.

Maiąc zatym in consideratione praesentem statum rzeczy-pospolitey y enervationem iey civium per tot bella et calamitates, któremi byliśmy oppressi y ieszcze non respiravimus od nich, na żadną auctią woyska, ani na przypowiedanie służby temu, który teraz iest, pozwalać nie będą ichmość panowie posłowie, ale tylko, ieśli consensus na to wszystkich woiewództw będzie, na pospolite ruszenie pozwolą, daiąc ie, że in casu ingruenti periculorum i. k. m., panu naszemu miłościwemu, w ręce cum hac appendice, aby gdy in arena pospolite ruszenia staną, libera była wyprawa żołnierza, którym się succurować braci koronney może; nad to na żadne insze media succurrendi koronie pozwalać mocy mieć nie będą ichmość panowie posłowie, w czym fidem et conscientiam obligamus ichmościów, aby, nad to braterskie nasze praescriptum, nic ichmościowie nie pozwalali.

To też cavebunt ichmość, panowie posłowie, iako insze woiewodztwa pograniczne, tak y to nasze, aby circa fines proprias zostawało, ieśliby za nastąpieniem iakich niebezpieczństw przyszło w pole wychodzić. Datum w Brześciu, dnia dziewiętnastego Februarii, anno tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego.

У тое инструкціи подписъ руки тыми словы: Władysław Alexander Szuyski, chorąży y direktor seymiku woiewództwa Brzeskiego; Constanty Jan Szuyski, pisarz woiewództwa Brzeskiego; Krzysztoph Czysz z Woronney, podczaszy Mścisławski, mpr.; Piotr Stanisław Grek, maior i. k. m. m. s. c.; Alexander..... Karol Januszkiewicz Wereszczaka, Bazyli Jerzy Brzostowski, Michał Głembski, Jakób Władysław Wierzbicki—mpr.; Alexander Eysymont, Adam Niepokoyczycki Jerzy Grecz, Paweł Władysław Jankowski—mieczny Kijowski, Stephan Zatowski, Paweł Jan Wierzbicki, Tomasz Piotrowski, mpr. Stanisław Bielski mpr. Которая жъ то инструкція, ку актикованью поданая, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписана.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 855—858.

272. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на сеймикѣ, собранномъ по волѣ короля.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ Брестѣ по третьему оповѣщенію короля, для соучастія въ предупрежденіи опасности, угрожающей со стороны Оттоманской Порты, постановили:

1) Принять участіе въ защитѣ общаго отечества и срокомъ набора (popisu) назначить четвертый день Іюля.

2) Вмѣнить также и имѣніямъ, принадлежащимъ королю, чтобы и они приняли должное участіе во всеобщемъ ополченіи.

3) За неожиданною смертію прежняго хоружаго и кратковременностію срока, не позволяющаго избрать хоружаго новаго, права и обязанности, присвоенныя этой должности, возложить на Брестскаго подкоморія—Евстафія Тышкевича.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Іюня двадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ

Самуель Бѣльскій лявдумъ ихъ милости пановъ обывателевъ воеводства Берестейскаго, въ речи въ немъ ниже мянованой, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное:

My dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, obywatele Brzeskiego woiewodztwa, na seymik dwunastego Junii, od i. k. mci, pana naszego miłościwego, złożony, przez trzecie wici wydane, iako naszemu, tak y inszym woiewodztwom w. x. Lit. publikowanym, zebrani y zgromadzeni.

Stosuiąc się do wyraźney woli i. k. mci, a oraz tak niespodziane pericula rzeczy-pospolitey maiąc in consideratione, a zatym insistendo prawom fundamentalnym, które wszytkich cives stringunt do tego, aby ochotnie pectora swoie na zaszczyt oyczyzny wynosili, a zatym bardziey, gdy i. k. mość, pan nasz miłościwy, supremum tey rzeczy-pospolitey caput, osobą swą pańską chcąc avertere wszystkie następuiące od porty Othomańskiey niebezpieczeństwa w pole wychodzić raczył, zgodnie wszyscy na tę usługę i. k. mości, pana naszego miłościwego y całey rzeczy-pospolitey pectora et manus ofiaruiemy y termin popisu quarta Julii, pod Brześciem, determinuiemy, na który ze wszelaką do woyny gotowością na dalszą usługę oyczyzny stawić się mamy, sub poenis de expeditione bellica sancitis; także miasta, miasteczka iego królewskiey mości, w woiewództwie naszym zostaiące, aby powinności swoiey w służbie pospolitego ruszenia dosyć czynili praecavemus, według prawa y wici i. k. mci, novissime wydanych.

A ponieważ recenter decessit godney pamięci imć pan Szuyski, chorąży woiewodztwa naszego, et in ea angustia temporis nie przyszło nam do obrania inszego; tedy, aby vices, chorążemu należące, adimpleret et suppleret na ten czas i. mci pana Ostaphiana Tyszkiewicza, podkomorzego Brzeskiego, uprosiliśmy zgodnie wszyscy imci, y obtemperare muneri imci, iako chorążemu na teraźnieyszey expeditiey obiecuiemy y declaruiemy; do którey zgodney uchwały naszey podpisuiemy się. Dat. w Brześciu, dwunastego Junii, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego.

У того лявдумъ подписъ рукъ тыми словы: Franciszek Sapieha, koniuszy w. x. Lit., y director seymiku Brzesckiego woiewodztwa; Ostaphian Tyszkiewicz, Podkomorzy woiewództwa Brzesckiego; Jerzy Władysław Grabiński, podkomorzy Wendeński; Jan Kazimierz Żardecki, sędzia ziemski Brzescki; Konstanty Jan Szuyski, pisarz ziemski woiewództwa Brzesckiego; Krzysztoph Sawicki, woiewodzic Brzescki; Jerzy Stanisław Umiastowski, stolnik Wendenski, podstarości Brzescki; Jozephian z Jelney Jeleński, podkomorzy Derbski; Daniel Zembocki, podstoli Brzescki; Łukasz Łyszczyński; Korzysztoph Czyż z Woronney, podczaszy Mścisławski; Piotr nà Dobronizu Dobronizki, łowczy woiewodztwa Brzesckiego; Kazimierz Alexander Buchowiecki; Alexander z Rayska Rayski, stolnik Starodubowski; Adam Pociey; Mikołay Sadowski; Mikołay Karsnicki z Granowa, sekretarz i. k. mci; Piotr Łyszczyński m. pr.; Kazimierz Dunin Karwicki, miecznik Smoleński; Bazyli Sawicki m. pr.; Andrzey Kościa; Kamiński Andrzey, czesznik Brzescki; Jan Kazimierz Witeź; Jan Pociey; Tomasz na Kanigowie Kanigowski, podstoli Parnawski; Antoni Zienowicz; Jan Kazimierz Tur; Kazimierz Wygonowski, podstarości Brzescki; Konstanty Alexander Niełoiewski; Andrzey Stanisław Chomętowski, mieczny Mozyrski; Stanisław Michał Niepokoyczycki; Krzysztoph Kazimierz Jundził; Michał

Kazimierz Puciata. Которое жъ то лявдумъ, ку актикованью поданое, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписано.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 1005—1008.

273. Универсалъ администраторовъ таможенъ речи-посполитой о назначеніи чиновника въ Брестскую таможню, по поводу повышенія пошлинъ.

Таможенные администраторы рѣчи-посполитой симъ универсаломъ извѣщаютъ:

1) Что, при посредничествѣ подскарбія в. кн. Литовскаго, они заключили контрактъ на вновь увеличенныя пошлины и, въ силу его, отправили въ Брестъ писаремъ своего кандидата, который и обязывается взымать ихъ, согласно съ пошлиннымъ уставомъ.

2) Такъ какъ освобожденіе отъ пошлинъ нѣкоторыхъ мѣстъ, какъ то: Несвижа, Быхова, Гомля, Ляховичъ и Кричева, ясно не обозначено въ тарифѣ, а напротивъ того—сдѣлано уже противъ онаго манифестація; то дворяне, писаря и другія таможенныя лица должны безъ различія брать пошлины съ товаровъ, принадлежащихъ и этимъ мѣстностямъ.

3) Всѣ товары, провозимые безъ вѣдома таможенныхъ, будутъ считаться контробандой.

4) Всѣ таможенные обязываются—и не принимать и не выдавать квитанцій на языкѣ еврейскомъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семдесятъ первого, мѣсеца Іюля тридцать первого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Симонъ Шмаль—писаръ коморы Берестейское цельный, листъ его милости пана Давида Станислава Амброжевича, писаря великого княжества Литовского скарбового, и его милости пана Бартломея Цынакого, секретаря его королевское милости — целъ речи-посполитое администраторовъ, собѣ на писарство цельное коморы Берестейское даный, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писанъ:

Jaśnie wielmożnym, wielmożnym ich mościom panom, senatorom dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, rycerstwu y szlachcie, naszym wielce miłościwym panom, Dawid Stanisław Ambrożewicz—pisarz w. x. Lit. skarbowy, Bartłomiey Cynaki—sekretarze iego królewskiey mości y ceł rzeczy-pospolitey administratorowie, po zaleceniu usług naszych, tudzież szlachetnym y sławetnym ich mościom panom burmistrzom, woytom, raycom y ławnikom miast y miasteczek y wszystkim in genere obywatelom w. x. Lit., różne handle tak w państwach i. k. mci, iako y extra prowadzącymi, po opowiedzeniu y ofiarowaniu przyiaźni naszey, donosiemy do wiadomości.

Żeśmy interventu supremae w skarbie rzeczy-pospolitey authoritatis iaśnie wielmożnego imci pana Hieronima Krispina Kirszenszteyna, podskarbiego wielkiego y pisarza ziemskiego w. x. Lit., zawarli contrakt o cło nowopodwyszone, na seymie świeżo przeszłym, anno tysiąc sześćset siedmdziesiątym w Warszawie odprawionym, uchwalone; mocą tedy y powagą tego kontraktu naszego, chcąc na komorach wszelkich celnych porządną tey intraty rzeczy-pospolitey postanowić exactię, aby szkody skarb pro virili starania naszego namnieyszey nie ponosił,—ludzi, iako naysposobnieyszych do tey functiey adoptuiąc, — zsyłamy szlachet-

nego pana Symona Szmala na cło nowopodwyszone za pisarza do komory Brzeskiey y przykomorków, do niey przynależących; który, gdy stanowszy na komorze, według instruktarza to cło nowopodwyszone ma exigere, aby mu, iako officiali skarbowemu, per assistentiam tego uniwersału naszego, nie tylko dana była wiara, ale y na contravenientes iuri publico, swawolnie y bezmytnie przechodzących kupców pomoc dodawana była, upraszamy, obiecuiąc za to wszelkie zawdzięczenie y zasłużenie od nas praestare. A że libertacye Nieswiżowi, Bychowowi, Homlowi, Lachowiczom y Kriczewowi, per constitutionem anni tysiąc sześćset siedmdziesiątym dane, (która constitutia bez powszechney wszystkich stanów rzeczy-pospolitey zgody in volumen legum irrepsit), wyraźney o cłach nie ukazuią decyziey, ieżeli tych miast, taliter libertowanych obywatele od płacenia ceł są, albo maią być wolni, insuper, że y manifestacya przeciwko tym libertatiom iest zaniesiona; tedy, nie oglądaiąc się na nie, panowie dworzanie, pisarze y succollektorowie ich na cłach od nas zostaiące, od wszelakich towarów, wodą y lądem idących, to co skarbowi rzeczy-pospolitey należeć będzie, podług instruktarza, odbierać powinni będą. Kupców zaś tych, którzy by do gospod, albo domów swoich bez woli y wiadomości attendentów skarbowych ieszcze przed rewizyą wieżdżać, y ten ordynans za nic u siebie mieć ważyli się; tedy takowych ludzi towary — za przemycone, bez wszelkiego respektu, deklaruiemy. To też mieć chcemy, aby pomieniony pan pisarz kwitów tak z komor, iako y przykomorków po żydowsku pisanych nie przymował y pisarzom przy komorkach, pod władzą onego będącym, wydawać takowych nie dopuszczał, sprawuiąc się we wszystkim według ordinatiey naszey, aby skarb rzeczy-pospolitey uszczerbku nie ponosił, pilno intimuiemy. Dan w Wilnie, dnia dwudziestego czwartego Julii, anno tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego.

У того листу при печати притисненой подписъ рукъ тыми словы: Dawid Stanisław Ambrożewicz—pisarz w. x. L. skarbowy, i. k. mci sekretarz y ceł rzeczy-pospolitey administrator; Bartłomiey Cynaki—sekretarz i. k. mci, administrator ceł w. x. Lit. Который же тотъ листъ, ку актикованью поданъ, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 1051—1054.

274. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись по реляційный сеймъ для выслушанія посольскихъ реляцій, постановили:

1) Требованіе короля — собрать полтора подымнаго, для специяльныхъ нуждъ короны, за неявкой на сеймъ многихъ обывателей, отложить до слѣдующаго сейма.

2) Такъ какъ сборщики подымнаго перваго срока, предназначеннаго для нуждъ воеводства, не смотря на то, что выбрали оное сполна, но до сихъ поръ еще никому не производили уплаты, даже не представили счетовъ; то обязать ихъ представить таковые Брестскому каштеляну на слѣдующемъ же сеймѣ.

3) Въ случаѣ же ихъ сопротивленія вѣдаться съ ними путемъ закона.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсяца Августа одинадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Криштофъ Садовскій, лявдумъ ихъ милостей пановъ обывателевъ воеводства Берестейского, въ речи нижей менованой, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, szlachta, rycerstwo, obywatele woiewodstwa Brzeskiego, za powrotem ich mość panów posłów naszych od iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, na wysłuchanie relacii pro undecima Augusti, anni praesentis, do Brześcia zgromadzeni.

Za odebraniem reskryptu iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, którym, rationem succursu dania ichmość panom braci koronnym, opposuit iego królewska mość, abyśmy półtora podymnego złożyli; lecz propter absentiam wielu ichmość panów braci naszych, obywatelów woiewództwa naszego nie przyszło do żadney conclusii; przeto dla większego zgromadzenia braci naszey defferimus to negotium ad diem vigesimam tertiam praesentis, na który termin za iaśnie wielmożnego imć pana kasztelana naszego Brzesckiego universałem, do Brześcia, według statutu w. x. Lit., wszyscy stawać ze wszelaką gotowością, do woyny należącą, deklaruiemy się y submittuiemy y tam dalszą obradę in desideriis iego królewskiey mości uczynić gotowi będziemy.

A że pro privata necessitate woiewodstwa naszego na pewne expensa pozwoliliśmy iedne podymne, które ichmość panowie poborcowie nasi, do pierwszey raty podymnego naznaczeni, wybrawszy, należącym osobom non exolverunt, —przez co et fidem nostram in dubium vocarunt; tedy na tym terminie autoritate praesentis conventus nostri mieć chcemy, aby ichmość panowie poborcowie, do pierwszey raty dwonaściorga podymnego obrani, uczynili calculacyą doskonałą przed iaśnie wielmożnym imci panem kasztelanem Brzeskim y urzędem ziemskim. Inquantum by ich mościowie contumaciter stawali y czynić calculacyi nie chcieli, tedy via iuris ordinaria satisfactionem od ichmościów repetere pozwalamy. Do

którego laudum rękoma naszemi podpisuiemy się. Dat w Brześciu, dnia iedynastego Augusti, roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego pierwszego.

У того лявдумъ подписъ руки тыми словы: Benedykt Sapieha, podskarbi nadworny w. x. Lit., dyrektor seymiku Brzesckiego, manu propria; Ostafian Tyszkiewicz, podkomorzy Brzescki; Stephan Kurcz, kasztelan woiewódstwa Brzesckiego; Franciszek Sapieha, koniuszy w. x. Lit.; Konstanty Jan Szuyski, pisarz ziemski woiewódstwa Brzesckiego; Jerzy Stanisław Umiastowski, stolnik Wendeński, podstarości Brzescki; Alexander z Rayska Rayski, stolnik Starodubowski; Benedykt Korowicki mp.; Wacław Korowicki mp.; Mikołay Karsnicki z Graniewa, sekretarz iego królewskiey mości, mp.; Jerzy Brzostowski; Jan Pociey mp.; Filon Olszewski; Jakób Przyszychocki; Krzysztof Sadowski mp.; Bronisław Olszewski; Tomasz Piotrowski; Bazyli Sawicki; Adam Wodeysza. Которое жъ то лавдумъ, ку активованью поданое, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписано.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 1069—1072.

275. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ, по выслушаніи посольскихъ реляцій, постановили слѣдующее:

1) Не смотря на все ихъ желаніе—принять участіе въ посполитомъ рушеньи (во всеобщемъ шляхетскомъ ополченіи), а равно исполнить и другія королевскія желанія, вслѣдствіе отсутствія многихъ обывателей, не имѣющихъ возможности явиться на сеймъ— или по причинѣ лагерной стоянки войскъ, или по причинѣ ихъ перехода,—дѣло это отложить до слѣдующаго сейма;

2) такъ какъ нѣкоторыя лица еще не получили назначеннаго имъ на прежнемъ сеймѣ вознагражденія, то, по истребованіи отчетности у сборщиковъ 12-го подымнаго, уплатить имъ слѣдуемое изъ подымного 13-го,—съ тѣмъ, что если они не будутъ удовлетворены сборщиками и на этотъ разъ, то имѣютъ право доискиваться своего путемъ закона.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Августа двадцать третяго дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Михалъ Хилко, за згодою братерскою ухваленое лявдумъ воеводства Берестейского, на речь въ немъ ниже менованую, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, maiąc specialem rationem uchwały naszey, dnia 11 Augusta, na seymiku relationis imci panów posłów naszych od iego królewskiey mości powróconych, postanowioney, przybyliśmy ex vi laudi in termino vigesima tertia Augusti.

Chcąc ad executionem przywieść woli y postanowienie nasze względem pospolitego ruszenia, in eo termino postanowionego, y dalszey obrady naszey in desideriis iego królewskiey mości, a że ex

ratione woyska w woiewództwie naszym,—iednego w obozie stanowiącego się, drugiego—przychodzącego, bracia na termin ten zebrać się nie mogli; z tych przyczyn y tę uchwałę naszą przyszło nam hoc negotium differre do zgromadzenia naszego pro occasione naypierwey przypadaiącego, — a to dla większego braci naszey zgromadzenia.

W drugim zaś punkcie tegoż laudum naszego, względem non exolutionis należącym osobom pewney od nas naznaczoney quoty, ex quo fide nostra non est eliberata z prywatnego podatku naszego, laudo postanowionego, — ponieważ imć pan Grek sam od siebie y kolegi swego do dwunastu podymnego od nas uproszeni, tak perceptię, iako y delaty regestr podać submitował się,—przeto tą uchwałą conventus nostri tak deponimus: aby tak expensae, iako y delaty tego podymnego iednego, pro necessitate woiewodstwa pochwalonego, przez ich mość panów poborców wybieranego, regestr był ieden do groda, drugi do imci pana kasztelana woiewództwa naszego podany y sufficiens calculacya przed tym że przy ichmość panach sędziach ziemskich czyniona była; po którym podaniu, następuiący ichmość panowie poborcowie, do drugiey raty naznaczeni, przy odebraniu podatku publicznego od ichmość panów retentorów tego podymnego trzynastego repeterent uchwalonego pro necessitate woiewództwa exsolutionem; w czym ieżeli by contumaciter mieli ichmość panowie poborcowie stawać, każdemu z ich mościów ordinaria iuris via repetere od nas naznaczoną designamus quantitatem. Pisan w Brześciu, dnia dwudziestego trzeciego Augusta, anno tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego.

У того лавдумъ поднисъ рукъ тыми словы: Stefan Kurcz, kasztelan y dyrektor seymiku woiewództwa Brzeskiego; Jerzy Władysław Grabinski, podkomorzy Wendeński; Konstanty Jan Szuyski, pisarz ziemski woiewództwa Brzeskiego; Jerzy Stanisław Umiastowski, stolnik Wendeński, podstarości Brzeski; Krzysztof z Woronney Czyż, podczaszy Mścisławski; Wacław Korowicki; Benedykt Korowicki; Kazimierz Skokowski; Benedykt Brylinski z Dobrey—ręką swą; Marcyan Dubina Kniażycki mpr. Которое жъ лавдумъ, ку актикованью поданое, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписано.

1671 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 1193—1195.

276. Охранный универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Казиміра Паца Брестскому воеводству.

Гетманъ в. кн. Литовскаго—Казиміръ Пацъ симъ универсаломъ даетъ знать обывателямъ Брестскаго воеводства, что подъ Яновымъ распущено до 10 полковъ жолнеровъ, а потому проситъ ихъ не позволять имъ собираться въ шайки, своевольничать и самоуправничать, и поступать съ ослушниками по закону. Универсалъ этотъ не долженъ относиться къ лицамъ, проѣзжающимъ по своимъ надобностямъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Сентября двадцать седмого дня. На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ,

подстаростимъ Берестейскимъ, ставши очевисто его милость панъ Янъ Зарецкій, листъ универсалъ ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца, воеводы Виленского, гетмана великого великого князства Литовского, на охрону цѣлого воеводства Берестейского отъ своевольныхъ громадъ жолнерскихъ, которыхъ десять хоругковъ подъ Яновомъ звинулосе, далъ и ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał Kazimierz Pac—woiewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, oznaymuię. Ponieważ chorągwi z dziesiątek pod Janowem zwineło, przeto ieżeliby iakie gromady swawolne z zwinionych zgromadziwszy się, krzywdy czynili, pro munere meo ostrzegam, żebyście w. m., moi miłościwi panowie, nie dopuszczali, owszem z swawolnemi, tak iako prawo mieć chce, postapili: do iadących zaś stateczznie, iako należy o swoim koszcie, nie ma się ściągać ten móy uniwersał. Dan w obozie pod Janowem, dnia dwudziestego trzeciego Septembra, anno tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego.

У того листу универсалу охронного подписъ руки тыми словы: Michał Pac—woiewoda Wilenski, hetman wielki wielkiego xiestwa Litewskiego. Которыйжъ тотъ листъ—универсалъ охронный, черезъ особу въ верху менованую ку актикованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ уписанъ.

1672 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 1587—1612.

277. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ на вальный сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ городъ Брестъ, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на вальный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) При засвидѣтельствованіи королю о вѣрноподданническихъ чувствахъ воеводства, послы обязываются благодарить его за тѣ заботы о мирѣ внутреннемъ и внѣшнемъ, которыя онъ не перестаетъ оказывать рѣчи-посполитой со дня вступленія своего на польскій престолъ, и которыя дѣйствительно приносятъ ей несомнѣнную пользу: окончаніе сейма, дважды срываемаго, движеніе войскъ на украину, подъ личнымъ его предводительствомъ, и открытіе предстоящаго сейма—служатъ яснымъ тому доказательствомъ.

2) Въ виду постоянныхъ несогласій и раздоровъ между государственными сословіями, порождающихъ опасности и внѣшнія и внутреннія, послы обязываются совмѣстно съ чинами рѣчи-посполитой горячо просить короля—употребить все свое благоразуміе къ примиренію враждующихъ сторонъ, чтобы сеймовыя пренія и постановленія совершались въ должномъ порядкѣ, такъ какъ отъ успѣха оныхъ зависитъ и благоденствіе государства.

3) Должны настаивать, чтобы pacta conventa были читаны и повѣряемы — все ли относящееся къ нимъ выполняется? а равно, чтобы оныя были внесены въ volumina legum.

4) Чтобы ходатайства объ отмѣнѣ законовъ, отложенныя на сеймъ настоящій, были непремѣнно на немъ же исполнены, какъ для успокоенія напряженнаго состоянія дѣлъ, такъ и для защиты униженной свободы.

5) Въ виду угрожающихъ войнъ—и со стороны Оттоманской порты и со стороны Москвы,—сколько тяжелыхъ, столько же и гибельныхъ для рѣчи-посполитой при настоящемъ положеніи дѣлъ, послы обязываются просить ко-

роля—употребить всѣ средства (omnem movere lapidem) къ устраненію сихъ опасностей не оружіемъ, а переговорами. Если же настанетъ война и король пріобрѣтетъ себѣ союзниковъ, то послы не должны соглашаться на введеніе ихъ во внутрь государства ни подъ какимъ видомъ. Жалованье войскамъ наемнымъ можно выдать изъ собранной уже третьей раты (третьяго срока сборовъ) для войскъ рѣчи-посполитой,—съ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы эта рата, уже заслуженная, была возвращена имъ впослѣдствіи; на новыя же подати не соглашаться ни подъ какимъ видомъ; рату вторую—выдать по принадлежности,—это первый способъ — оказать отечеству помощь; другой—составить ополченіе изо всѣхъ имѣній, а равно и изъ жидовъ, прописавши: съ сколькихъ дымовъ слѣдуетъ поставить въ поле гусарскую и козацкую лошадь. Составленное такимъ образомъ войско избавило бы государство отъ тѣхъ угнетеній, которыя оно испытываетъ отъ войскъ наемныхъ.

6) Что касается до пѣхоты, то просить короля о возобновленіи по сему предмету старыхъ конституцій временъ Баторія, по которымъ требовалось съ каждыхъ 20 дымовъ королевскихъ—имѣній даже экономическихъ, давать по одному вооруженному пахолку. Дымы можно привести въ извѣстность чрезъ люстраторовъ; ротмистровъ для такого войска можно назначить изъ шляхты съ производствомъ имъ жалованья изъ скарба рѣчи-посполитой. Во всякомъ случаѣ, хотя бы рѣчь-посполитая и не согласилась на такую пѣхоту, послы все таки должны настаивать, чтобы помянутый законъ Баторія былъ возобновленъ въ полной его силѣ.

7) Не меньшему вниманію подлежатъ и Татары. Прежде они выставляли въ поле не менѣе 5,000, а теперь на силу 1,000, и то разной сволочи. Посему послы потребуютъ, чтобы для приведенія въ порядокъ дѣлъ татарскихъ, были назначены особые коммиссары, а также чтобы татарамъ воспрещено было имѣть собственные хоругви, тѣмъ болѣе, служить въ войскахъ наемныхъ.

8) Для увеличенія доходовъ скарба просить рѣчь-посполитую подвергнуть строгому разслѣдованію подати жидовскія. И въ самомъ дѣлѣ: не смотря на кажущееся презрѣніе къ этому народу въ польскомъ государствѣ, онъ несетъ едва ли одну десятую долю тѣхъ тяжестей, подъ которыми стонутъ христіане, внося въ скарбъ около 15,000 поголовнаго и около одной тысячи подымнаго—при постоянномъ возрастаніи его въ численности и при развитіи его торговли съ явнымъ ущербомъ для тѣхъ мѣстъ, среди которыхъ оная распространяется! Послы обязываются не только предложить, но и потребовать исполненія, чтобы съ жидовъ были увеличены поборы—какъ поголовные, такъ и подымные, посредствомъ приведенія въ извѣстность численности какъ самихъ евреевъ, такъ и ихъ дымовъ.

9) При этомъ, чтобы не только были возобновлены прежнія конституціи о неукрывательствѣ челяди, оставленныя безъ всякаго вниманія гродскими судами, но чтобы также позволено было каждому—позывать и самые суды въ трибуналы и штрафовать ихъ за нерадѣніе по 1,000 флориновъ.

10) Требовать чтобы подскарбій представилъ надлежащіе отчеты доходовъ и расходовъ, при чемъ должны находиться и присяжные.

11) Относительно таможенныхъ пошлинъ, послы должны предложить,—чтобы подскарбій вносилъ въ казну тѣ же серебреныя деньги, которыя самъ получаетъ, а не другія; чтобы шляхтѣ позволенъ былъ безпошлинный провозъ товаровъ изъ за границы для собственныхъ надобностей, въ особенности сельдей, и чтобы томоженныхъ писарей за обиды можно было позывать въ суды.

12) Ходатайствовать, чтобы, по примѣру воеводствъ коронныхъ, чоповое было оставлено при воеводствѣ.

13) По причинѣ угрожающей войны со стороны Московскаго государства, просить короля, чтобы, согласно съ его собственными желаніями, были какъ найлучше вооружены пограничныя крѣпости.

14) Требовать, чтобы Виленская коммиссія обнародовала свои реляціи, изъ которыхъ можно будетъ усмотрѣть: исполнили ли коммиссары всѣ постановленія предшествовавшаго сейма? удовлетворены ли солдаты жалованьемъ? обиженные—правосудіемъ? и много ли останется долгу, долженствующаго быть уплаченнымъ въ другое, болѣе счастливое время?

15) Спросить у гетмана обстоятельнаго отвѣта: почему Литовское войско, простоявшее въ обозѣ нѣсколько недѣль и вступившее въ службу, было потомъ распущено и несвоевременно и неумѣстно, съ явнымъ безславіемъ для княжества?

16) Требовать, чтобы по примѣру короны экзекуціи декретовыя и судебныя были отдаваемы въ руки старостъ, чтобы шляхта не гонялась за дворомъ во время окончательныхъ сроковъ дѣлъ, а могла бы получить должное удовлетвореніе на мѣстѣ, безъ потери времени и матерьяльныхъ издержекъ.

17) Чтобы подтверждена была конституція 1635 года о неподсудности свѣтскихъ лицъ духовнымъ судамъ.

18) Чтобы назначены были соотвѣтственныя наказанія для срывателей сеймовъ.

19) Чтобы оправданъ былъ посолъ Ковенскій—Прозоръ и наказаны Ковенскія гродскія власти, лишившія его чести и посольскаго достоинства за то, что онъ свободно пользовался голосомъ.

20) Чтобы послы не давали своего согласія на вити о посполитомъ рушеньи, совмѣстно съ податьми.

21) Чтобы посполитое рушенье совершалось соотвѣтственно древнѣйшимъ узаконеніямъ, какъ относительно конницы, такъ и пѣхоты, и чтобы обыватели болѣе состоятельные являлись въ ополченіе лично, такъ какъ отъ несоблюденія сего правила происходитъ крайній безпорядокъ, когда драгуны или земяне при шляхтичахъ заступаютъ лучшія панскія маетности.

22) Чтобы вакантныя мѣста раздавались лицамъ заслуженнымъ и имѣющимъ недвижимыя имущества (bene possessionatis).

23) Чтобы должности воеводъ и каштеляновъ были надѣлены имѣніями, такъ какъ отсутствіе таковыхъ въ нѣкоторыхъ мѣстахъ лишаетъ этихъ сановниковъ средствъ всегда находиться при королевскомъ дворѣ; въ особенности, чтобы это было исполнено относительно Брестскаго воеводства и старостинства.

24) Послы должны разслѣдовать: внесены ли въ скарбъ суммы, слѣдуемыя съ ленныхъ владѣльцевъ, или нѣтъ? Если нѣтъ, то потребовать немедленнаго ихъ взноса. Равнымъ образомъ должны домогаться, чтобы для пресѣченія непомѣрно возросшихъ смертоубійствъ были поставлены тюрьмы и одна изъ таковыхъ въ Брестѣ.

25) Чтобы судебныя опредѣленія по дѣламъ уголовнымъ составлялись въ гродскихъ судахъ, по примѣру короны, и чтобы декреты уничтожались не присягою пословъ, а гривнами *).

26) Чтобы реестры публичныхъ податей подавались сборщиками въ суды гродскіе, а изъ судовъ воеводскимъ посламъ, для контролированія скарба, который часто взыскиваетъ недоимки съ такихъ имѣній, которыя подлежать имъ никакъ не могутъ.

27) Чтобы скарбъ не расплачивался съ войсками податными недоимками, а деньгами уже собранными; недоимки же чтобы взыскивалъ самъ чрезъ своихъже скарбовыхъ дворянъ.

28) Чтобы установлена была надлежащая цѣнность монеты, отсутствіе которой непомѣрно увеличиваетъ цѣны на вещи, и чтобы новая чеканилась соотвѣтственно таковой же въ государствахъ сосѣднихъ; предложеніе же короля—понизить курсъ шеляговъ, тынфовыхъ ортовъ—отвернуть по той простой причинѣ, что не имѣя другой монеты, нельзя понижать той, которая есть, хотя бы она была и плоха.

29) Чтобы былъ возобновленъ законъ, запрещающій роскошь среднему и низшему классамъ и извѣстный подъ названіемъ: «lex sumptuaria», и чтобы гродскія власти строго слѣдили за его исполненіемъ.

30) Равнымъ образомъ, чтобы не только было воспрещено купцамъ поднимать произвольно цѣны на товары, но чтобы чрезъ особыхъ коммиссаровъ составлены были для оныхъ соотвѣтственныя таксы.

31) Въ видахъ пресѣченія увеличивающагося зла отъ непомѣрнаго возрастанія разныхъ бродягъ (vagabundus) изъ подданыхъ, послы должны предложить королю—частію образовать изъ нихъ пѣхоту, которая бы стоила государству дешевле, чѣмъ войско вербованное (котораго поставлять воеводство не можетъ); частію же—и мужчинъ и женщинъ — обложить ежегодными поголовными податьми.

32) Предложить также, чтобы шляхтѣ Брестскаго воеводства, по примѣру другихъ воеводствъ, разрѣшена была безпошлинная торговля солью съ Гданскомъ для домашняго потребленія, или же, чтобы оная доставлялась изъ Подляси и продавалась по той цѣнѣ, по которой продается въ этой провинціи.

33) Чтобы дворъ маршалка в. кн. Литовскаго, находящійся въ Брестѣ, былъ отданъ старостинству для отбыванія въ немъ судебныхъ, сеймовыхъ и др. засѣданій, а для маршалка чтобы выстроенъ былъ новый на счетъ королевскихъ экономическихъ имѣній.

34) Чтобы всѣ дѣла Курляндскія и Инфлянтскія выдавались, по древнему закону, подъ двойными печатями.

35) Въ случаѣ сорванія сейма, чтобы немедленно были обнародованы вити—первыя за двои, а потомъ сейчасъ же и третьи.

36) Спросить: что было причиною замедленія отправленія коммиссаровъ въ Москву? такъ какъ проволочка эта со стороны рѣчи-посполитой оказывается вредоносною.

*) т. е. денежнымъ взносомъ.

37) Чтобы трибунальскіе декреты, постановленные послѣ слѣдственнаго процесса, не подлежали новому разслѣдованію.

38) Чтобы ксендзъ писарь—администраторъ столовыхъ королевскихъ имѣній не вмѣшивался въ дѣла подскарбія и не оспаривалъ у него старшенства—honoris causa.

39) Чтобы привилегированнымъ еще до уніи имѣніямъ, согласно съ конституціями, не дѣлалось препятствій въ торговлѣ.

40) Чтобы исполнены были заявленія Литовскаго войска, отложенныя по причинѣ чрезмѣрнаго накопленія дѣлъ до сейма настоящаго.

41) Чтобы короннымъ войскамъ воспрещено было переходить Литовскія границы и отягощать жителей вымогательствами и поборами.

Прошенія воеводства:

42) О дарованіи льготъ имѣніямъ Луцкаго епископства.

43) О воспрещеніи Краковскому воеводѣ Любомирскому соленой копальни.

44) Объ исполненіи заявленій гетмановъ.

45) О вознагражденіи разныхъ лицъ: Трокскаго каштеляна—за заслуги и убытки; Брестскаго каштеляна—уплатой 7,000 злотыхъ и дарованіемъ ему въ наслѣдство деревни Бобровниковъ; подчашія в. кн. Литовскаго—уплатой ему давно уже назначенной суммы; генерала Подольской земли—уплатой ему суммы, затраченной на укрѣпленіе Каменца.

46) Объ увольненіи отъ контрибуцій крѣпости Глуска, принадлежащей маршалку в. кн. Литовскаго, по причинѣ всегда находящихся въ ней войскъ.

47) Объ уплатѣ ему же Трабской суммы.

48) Объ укрѣпленіи Ляховичъ, находящихся въ Новогрудскомъ воеводствѣ.

49) О разрѣшеніи Венденскому подкоморію внести 8,000 зл. на право владѣнія Зеловскимъ войтовствомъ.

50) О дарованіи индигената оберштеръ-лейтенанту Штанцелю.

51) Объ оставленіи на Брестскомъ рынкѣ костела и монастыря ксендзовъ Августіановъ.

52) О внесеніи суммы 30,000 злот. на Трабское старостинство и о передачѣ онаго женѣ бывшаго Литовскаго крайчаго Сапѣгѣ, въ вознагражденіе за траты ея мужа по выкупу плѣнныхъ.

53) О внесеніи суммы 20,000 злотыхъ на имѣніе Долку, и о передачѣ оной наслѣдникамъ Сапѣги—польнаго писаря в. кн. Литовскаго.

54) Объ освобожденіи отъ баниціи Брестскаго подкоморія, по дѣлу съ Брестскимъ хоружимъ.

55) О вознагражденіи Брестскаго стражника за его продолжительную службу рѣчи-посполитой.

56) О вознагражденіи сына покойнаго судьи Брестскаго за заслуги отца и его собственныя.

57) Объ окончаніи судебнаго процесса между Литовскимъ стражникомъ и Шуйскими—мужемъ и женой.

58) О вознагражденіи Шуйскихъ и Лыщинскихъ за убытки, причиненные имъ войсками.

59) О дарованіи льготъ греко-унитскому духовенству и о возвращеніи архимандрій обратно Кіевскому митрополиту и епископамъ.

60) Объ исходатайствованіи у короля десятины экономической земли для Витицкаго костела.

61) Объ уничтоженіи донативы Купеческому Мѣсту, по случаю отсутствія въ немъ купцовъ изъ христіанъ, и о подтвержденіи ему прежнихъ привилегій.

62) Объ освобожденіи отъ мѣстныхъ повинностей двора Трокскаго каштеляна и уволокъ Коханскаго.

63) Также объ освобожденіи отъ повинностей и двора Шуйскихъ въ городѣ Брестѣ.

64) О внесеніи 10,000 на имѣніе Грабе—Смоленскому подчашію.

65) О выдачѣ квитанціи коронному референдарію, по учиненіи имъ отчетовъ.

66) О дарованіи льготъ разореннымъ имѣніямъ Лыщинскаго.

67) Объ удовлетвореніи королемъ просьбъ Хоментовскаго.

68) О дарованіи льготъ разореннымъ имѣніямъ Брестскихъ Францишканъ.

69) О возвращеніи церковныхъ утварей Брестскому и Владимірскому епископу, забранныхъ Околовичемъ у Гершоновицкой церкви.

70) О продолженіи права Виленской воеводинѣ и ея сыновьямъ на имѣнія Шавельскія.

71) О подчиненіи Старой Воли земскому праву, согласно съ желаніемъ владѣльца оной Жардецкого.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ второго, мѣсеца Генваря двадцатого дня.

На врадѣ кгродскоиъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Каролемъ Коптемъ, каштеляномъ Троцкимъ, старостою Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Казимеръ Шокальскій, мѣрничій Берестейскій инструкцію ихъ милостей пановъ обывателевъ воеводства Берестейского, въ речи въ ней ниже мененой, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаную:

Instrukcya od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, szlachty y wszytkiego rycerstwa woiewództwa Brzesckiego, na seym walny od i. k. m., pana naszego miłościwego, pro die dwudziestego szostego Januarii, w Warszawie, anni praesentis złożony, wielmożnemu iego mość panu Franciszkowi Sapiezie, koniuszemu w. x. Lit., y oświeconemu xiążęciu iego mości Dominikowi Radziwiłowi a staroście Lidzkiemu, dana w Brześciu, dnia dwudziestego Januarii, tysiąc sześćset siedmdziesiąt wtórego.

Widzi to wszytek świat polski, iako i. k. mść, pan nasz miłościwy, zaraz za włożeniem per libera tot populorum suffragia na głowę swoię regii diadematis, na to wszytkie swoie obrócił curas, aby ab intus tranquillam, ab extra zaś tutam mógł mieć rempublicam. Dowodem tego są przeszłe reipublicae przez zerwanie dwóch seymów naufragia, gdy consiliorum rzeczy-pospolitey fractam navem, zebrawszy iey dissipatas tabulas, własnemi rękoma swemi spoił, i in portu pożądaney stawił szczęśliwości za szczęśliwym przeszłego seymu skończeniem documenta. Y to bydź musi curarum i. k. mści y ustawicznego pieczołowania, gdy też ab extra chcąc securam rzecz-pospolitą, a oraz rebelles, recalcitrantes przywodząc do posłuszeństwa, nie tylo woysko rzeczy-pospolitey w Ukrainę obrócił, ale się y sam osobą swą ruszyć raczył, czym tak perterruit rebelles, że iedni fortece poddawać, drudzy odbiegać ich musieli, same zaś capita rebellium ustępować extra fines regni adegit. Na ostatek, gdy seym następuiący na uleczenie tot vulnerum rzeczy-pospolitey na ugruntowanie wnętrzne.....*) y na postanowienie obrony y zaszczyt przeciwko wszytkim praesentibus periculis złączyć raczył. Za co wszytko i. k. mści, panu naszemu miłościwemu, ichmść panowie posłowie, przy powinszowaniu dobrego zdrowia, szczęśliwego y długiego panowania, a oraz pożądanego nad wszytkiemi nieprzyiacioły tey rzeczy-pospolitey zwycięztwa, ex qua parte et animi submissione podziękuią przez imć pana marszałka poselskiego.

Patet nam dobrze y z instructiey i. k. mści y z inszych consideratis circumstantis, iako iest anceps teraźnieyszy rzeczy-pospolitey status, y iakiemi iest circumdata ab intus et ab extra rzecz-pospolita periculis; czego gdy przychodzi indagare causas, nie co inszego naydziemy bydź przyczyną, ieno tot et tantas civium qua publice, qra privatim contentionis ex scissione animorum, a zatym ex maxima diffidentia inter se ordinum promanatas; te póki nie będą sopitae, trudno obiecować sobie mamy, aby y na teraznieyszym seymie rzeczy-pospolitey consilia sortiri mogły optatum finem: proponent tedy ante omnia to ichmć panowie posłowie ordinibus rzeczy-pospolitey, aby i. k. mość, pana naszego miłościwego,

*) Вырвано въ подлинникѣ нѣсколько словъ.

gorąco upraszali, żeby to prudentią swoią pańską uspokoić, a do pożądaney zgody animos civium przywieść raczył, iakoby te rzeczy-pospolitey consilia w pożądaney confidentiey y zgodzie traktowane były, za którą wszytkie res crescunt.

Wiele na tym należy rzeczy-pospolitey zawsze, tak osobliwie hoc tempore, kiedy ab intus et ab extra nie iest tuta, aby ratione.... consultorum, według prawa y zwyczaiu, quam....... *) exciperet et examinaret; upomnią się tedy ichmość panowie posłowie, aby zaraz, post vota senatoria, produkowane były.

Pacta conventa aby były czytane y examinowane,—ieśli się im per omnia dosić dzieie? instabunt ichmość panowie posłowie nie mniey o to, aby były in volumen legum introducta.

Exorbitancye, które z przeszłego seymu do teraźnieyszego są odłożone, aby były traktowane et tandem w swą rezę wprawione, iakoby przez to samo enervati status et liberatis extenuatae stać się mogła corroboratio.

Proponit i. k. mość nie tylko od Porty Othomańskiey pewne imminentia pericula,—a to z okazyey Ukrayny, do którey cesarz Turecki impatronować się chce,—ale też ostrzegać raczey, że y z carem Moskiewskim dubia est pax. Considerando zatym, iż to utrumque bellum, ieśliby do tego przychodzić miało,—czego niech Pan Bóg broni,—i nie tylko może grave et intolerabile, ale też eventu anceps esset; doniosą ichmość panowie posłowie nasi i. k. mści, panu naszemu miłościwemu, (który servato omni maiestatis decore naywięcey o nas y naszey obronie myślić iest obowiązany), cum ordinibus rzeczy-pospolitey gorącą proś bę, aby i. k. mość omnem raczył movere lapidem, aby te pericula od oboiey ściany consiliis raczey, a nie armis odwrócone bydź mogły. A ieśliby sie fatis visum było, żebyśmy uyść nie mogli Tureckiey y Moskiewskiey woyny, więc tempestiva auxilia szukać u panów chrześcianskich per aversionem armorum, non recusabunt ichmć panowie posłowie,—naco y na przeszłym seymie zaszła zgoda, ale wprowadzać woysk cudzoziemskich, praetextu suppetitiarum, in viscera rzeczy-pospolitey pozwalać nie będą. A iż wspomnione pericula necessituią nas do iakieykolwiek gotowości ad reprimendum ich; więc uważaiąc to, że nowym podatkom, dla znisczenia fortun naszych y wielkiey mizeryey poddanych naszych, niepodobna, abyśmy sufficere y wydać ie tak prędko, iako periculorum et succurendi oyczyznie exigit ratio, mogli, a zgoła żadney possibilitatem contributionum novarum nie widząc, consulti ius bydź rozumiemy, aby trzecia rata teraz currentium contributionum na succurs, tali iednak conditione, ieśliby tedy inevitabilis rzeczy-pospolitey necessitas posceret, względem tak gwałtowney potrzeby, obrócona była, ażeby przez to żołnierz nie był frustratus, któremu trzecia rata in exsolutionem ostatka zasług winnych cedere miała, aby per constitutionem ad feliciora tempora był assecurowany;—proponent to ichmość panowie posłowie ordinibus rzeczy-pospolitey, a na nowe pozwalać podatki nullatenus nie będą. Ta iednak wtóra rata, teraz currens, ma distribui sine ulla difficultate na żołnierza, podług assignacii przeszłey commissii Wileńskiey.

Drugi sposob succurrendi oyczyznie, ratione wspomnionych pericula, proponent ichmość panowie posłowie stanom rzeczy-pospolitey wyprawę żołnierza in genere tak z dobr i. k. mci, sine exceptione oekonomicznych, iako duchownych y szlacheckich, includuiąc w to miasto y żydów, z dymów wszytkich uczyniwszy

*) Въ подлинникѣ вырвано мѣсто.

circumscriptią: z iako wielu koń usarski y kozacki dymów miał być wyprawiony? Gdyby na to wszytkich zaszła zgoda, byłby non contemnendus excertitus, przez co uszlibyśmy tych incommoda, któremi dies noctesque premimur przez zaciągowe woyska; uszłyby y włości i. k. mci wydawania z ostatnią swoią evisceratią żołnierzowi chleba,—którego to medium consultus trzymać się et sine quo non bydź rozumiemy y zalecamy ichmościom.

Ratione zaś piechoty, bez którey sufficiens exercitus bydź nie może, trzeba reassumować anni millesimi quingentesimi septuagesimi octavi ordinatią króla imci Stephana y millesimi quingentesimi y nonagesimi y nonagesimi octavi annorum constitutiones, co bywało in praxi, aby ze dwudziestu dymów iednego pochołka cum omnibus requisitis do woyny wyprawowano ze wszytkich dobr i. k. mci etiam oekonomicznych; na co potrzebaby surową legem napisać, aby tenutuarii dobr i. k. mci impedimento w tym nie byli rzeczy-pospolitey commissariis, który, na relacynych seymikach trzebaby obrać, aby byli iurati; którzyby, data sibi per constitutionem potestate od rzeczypospolitey, aby w keżdym woiewództwie w dzierżawach i. k. mci lustratią odprawili y tego doyrzeli, aby według tey ich lustratiey ta wyprawa piechoty primo vere staneła. Rotmistrzow zaś do tey piechoty aby i. k. mć. ludzi stanu szlacheckiego y dobrze osiadłych, do woyny zgodnych, podać raczył, których by płaca pro persona każdego z skarbu rzeczy-pospolitey według zwyczaiu co czwierć roku dochodziła. A choćby ex nunc in ordinem redacta bydź nie mogła ob aliqua impedimenta piechota; tedy iednak przełożywszy do rzeczy-pospolitey, ichmć panowie posłowie instabunt, aby pomieniona ordinatia króla imci Stephana in toto reassumowana, iako w naypretszym czasie do skutku przywiedziona była.

Augendo numerum sił xięztwa Litewskiego pospolite ruszenie Tatarskie według dawnych praw y constitutii renovare y w swą rezę wprawić necessario potrzeba. Gdyż przed tym był numerus pospolitego ruszenia circiter pięć tysięcy koni, a teraz ledwo podobno tysiąc y to motłochu bywa; zaczym, naprzód, per lustrationem tych dobr Tatarskich w każdym woiewództwie przez commissarzów obranych iuratos, którym by potestas od seymu dana była, te rzeczy in ordinem redigere trzeba; druga—dawne obostrzyć prawa, aby Tatarowie chorągwi nie miewali y pod chorągwiami zaciągowemi nie służyli, ale osobami swemi także y wszyscy possessores dobr tatarskich y sami Tatarowie to servitium bellicum odprawowali,—co wszytko przełożą ichmć panowie posłowie y, aby skutek wzięło, starać się będą.

In succursum skarbowi w. x. Lit. nie mała by accederat summa z tąd, gdy pogłowne y podymne żydowskie in meliorem ordinem, aniżeli teraz iest, wprawione było. Y zaprawdę: ta gens, abiecta y niby contempta w naszych państwach, ledwo decimam partem tych contributii, pod któremi chrześcianie gemunt, daie do skarbu, kiedy tylko piętnaście tysięcy pogłównego, a podymnego ledwo daią tysiące; a interim ich wielką po różnych miastach widziemy coluviem et quod maius,—handle znaczne cum ruina miast wielu prowadzącą. Co proponent ichmć panowie posłowie na seymie y seryo przy tym staną, aby—abo auctia znaczna pogłownego y podymnego na nich włożona była, albo przez odprawienie lustracyey tego oboiego przez commissarzów przysięgłych mógł augeri ten od nich census.

A przytym, aby o niechowanie czeladzi, per neglectum grodów zaległe, tot

constitutiones in executionem przywiedzione były, abo per designatam certam, mianowicie,—mille florenorum na grody niedbałe poenam, o którąby wolno każdemu do trybunału było pozwać.

Rachunki skarbowe ieśli kiedy, tedy hoc tempore, kiedy summa egestate laboramus pieniędzy, nie maią bydź postępowane; zaczym, aby sufficientem calculum wszytkich tych contributionum y ordinaryinych prowentów, które kolwiek weszły do skarbu, imci pan podskarbi uczynił; do czego aby iurati byli deputati—urgebunt ichmość panowie posłowie, a osobliwie na cła y myta słuszną mieć będą animadwersią, iako ztąd iest auctia rzeczy-pospolitey, które telonea ile na Dzwinie, iż imci pan podskarbi odbiera śrebną monetę, więc aby się z teyże rachował pilno,—tego doyrzą ichmościowie. A iż pisarze celni aggravant bardzo stan szlachecki w tym naszym woiewodztwie, ratione śledzi, gdy ze Gdanska powracaią szkuty, na których po kilka, abo dziesiątku, beczek dla wygody swey domowey obywatele tego woiewództwa prowadzą; więc, aby te exactiones cessare abhinc mogły,—efficient ichmość panowie posłowie; niemniey y to, aby celni pisarze ob illatas komużkolwiek iniurias w grodzie się sprawowali.

Czopowe, ex multis rationibus, aby przy woiewództwie bydź mogło, exemplo woiewództw koronnych,—starać się będą o to ichmość panowie posłowie.

Wiele na tym należy securitati w. x. Lit. kiedy nam iest pax suspecta z carem Moskiewskim y innemi, aby fortece pograniczne iako naylepiey mogły bydź opatrzone, co y i. k. mość w swoiey instructiey przypominać raczy; zaczym tym barziey to promovebunt ichmość panowie posłowie, im większa tego iest necessitas.

Relacya commissiey Wilenskiey y pierwszey y tey powtórney, ieśli doszła, upomnią się ichmość panowie posłowie serio, aby pateret rzeczy-pospolitey: ieśli się ichmość panowie commissarze iuxta praescriptum constitutii, na przeszłym seymie napisaney, sprawili? Jeśli miles bene meritus ukontentowany? Jeśli iniuriatis, (których iest ingens multitudo), satisfactum? Y wiele iescze zostaie winnego długu woysku—aby ad feliciora tempora per constitutionem był odłożony y warowany—proponent ichmościowie.

Pytać się y o tym będą ichmość panowie posłowie: czemu woysko Litewskie non suo loco et tempore, ale ze szkodą nas wielu, a ile naszego woiewództwa, kędy obozową consistencyą przez niedziel kilka miało, y gdy iuż wkroczyło w służbę, cum ignominia w. x. Lit. zwinione? lubo nam imci pan hetman wielki w. x. Lit. doskonałą dał informatią.

Gdy circa publicum bonum desudamus, przepomnieć nam nie godzi y tego, że multa patitur stan szlachecki przez to, gdy ani ultimariam in causis civilibus w tribunałach sententiam, ani executionem iudicatorum mieć nie możemy, ale musiemy za dworem post magnam temporis et sumptus iacturam biegać, kędy wszytkie koniec swóy biorą sprawy; w czem quaerendo remedium y to prawie ciężkie iugum życząc kiedy kolwiek zwalić z karków naszych, bratersko obtestamur et per communem libertatem prosiemy ichmość panów posłów, aby proponowali ordinibus rzeczy-pospolitey correcturam trybunału naszego, za którąby mogła bydź introducta banicya, a za nią aby dana była w ręce executio decretorum et iudicatorum starostom sądowym, eo exemplo, iako się dzieie w Koronie.

Reasumptionem constitutii anni millesimi sexcentesimi trigesimi quinti ratione evocationis extra forum z ichmość pany

duchownemi, — promovebunt ichmościowie.

Securitas seymików aby poenis obostrzona była, y modus iudiciorum super excessivos, tamże na seymikach, aby był formowany,—efficient ichmość panowie posłowie.

Jest to unicum asylum libertatis, et praesidium—głos wolny, który iżeli w sobie imść pana Prozora, posła Kowienskiego, na convocatią Wileńską wysłanego per iudicium inaudito exemplo et contra institutum tey rzeczy-pospolitey iest od urzędu Kowienskiego oppressus; staną przytym ichmość panowie posłowie, aby ten dobry syn oyczyzny in libertatem był vindicatus, a ci, którzy tantum sibi praesumebant, usurpando iure maiestatis, że go czci odsądzili y incapacem functiey poselskiey, honorum et dignitatum uczynili, aby iustas poenas odnieśli.

Wici na pospolite ruszenie ambiguae et cum opposita optione podatków aby wydawane nie były,—lege cavebunt ichmość panowie posłowie.

Pospolite ruszenia według statutu aby odprawowane były y aby ie do dawnego porządku reducowano, tak w wyprawowaniu koni usarskich, iako y kozackich, także y pieszych ludzi; y aby ci, których są ampliores fortunae, nie pocztami, ani dragonią odprawowali, ale sami równo z bracią osobami stawali: bo w tym summa inaequalitas, kiedy dragun, abo ziemianin przy szlachcicu główne pańskie zastępuie maiętności; do tegoż aby należały dobra królewskie, duchowne, miasta y żydzi: bo szlecheckie piersi za nich zastawiać się nie powinni,—to wszystko iako naylepiey prawem obwaruią ichmościowie.

O wacantiach prawa reassumować, żeby bene possessionatis et bene meritis dawane były,—nie przepomnią ichmościowie.

Ichmość panowie senatorowie residencye swoie przy boku i. k. mości aby odprawowali,—lubo to iest cautum prawem et poenis,—iednakże nie są in executione te poenae; tedy y to nowa cavebunt lege, iako by się tey powinności przez ichmość dosyć działo. A iż wiele iest takich woiewództw, które więcey kasztellanie, że nie maią żadnych intrat, z kądby mogły fulcire et tueri senatoriam dignitatem, a tym łacniey residentią przy boku pańskim odprawować; aby temu rzecz-pospolita, przyłączeniem pewnych dzierżaw ex primis vacantibus do takich woiewództw y kasztelaniey, prospiciat,—instabunt ichmość; a osobliwie promovebunt, aby woiewództwo nasze y starostwo Brzeskie, które żadney nie maią intraty, opatrzone przyłączeniem iakich kolwiek dzierżaw były.

Principes feudatarii ieśli summy te, które debent inferre, quotannis skarbowi oddawali dotąd, inquirent w tym ichmość; a ieśli pokażą się zaległe iakie summy, urgebunt, aby in moderna necessitate rzeczy-pospolitey quam primum odyskane były. Iż się homicidia et profusiones sanguinis, iako wszędy, tak w naszym woiewodztwie bardzo zamnożyły, a to że żadney nie maią publicam poenam; więc ad cuiusvis instantiam aby statuatur publica poena y wieża na główniki aby w Brześciu była erigowana, efficient ichmościowie.

Scrutinia in causis criminalibus aby się w grodzie odprawowały, exemplo Korony, reassument ichmość tysiąc pięćset ośmdziesiąt osmego roku constitutią. Otrzymane in contumaciam dekretą nie przysięgą posłańców, ale aby grzywnami znoszone były,—promovebunt ichmość in omni foro.

Regestra contributionum publicarum od poborców do grodu, a z grodu posłom naszym, aby dawane były dla rachunków z skarbem; ponieważ często skarb producit retenta na dobrach takich, któ-

re in rerum natura nie były,—cavebunt to ichmość panowie posłowie.

Skarb aby nie retentami zasługi wypłacał żołnierzowi, ale parata raczey pecunia; retenta zaś aby sam odyskował przez dworzan skarbowych, — starać się ichmość o to będą.

Moneta aby do słusznego valoru reducovana była,—iest to aequissimum, dla której na ten czas wszystkie rzeczy in immensum excreverunt precium; w czym aby modos et rationes iniret respublica,—staną przytym ichmość panowie posłowie. Nie mniey y to proponent, aby ta moneta nowa taka bita była, która by była conformis monecie panstw sąsiedzkich. A interim, uważaiąc rzeczypospolitey trudne czasy, na zniżenie szelągów y ortów tymfowych, iako to i. k. mość proponit w instructiey, pozwalać nie będą: bo byśmy ztąd mieli ingens detrimentum, gdyby inszey nie maiąc monety, te zniszczyli.

Legem samptuariam plebeorum promovebunt ichmość, aby reasumowana była, przez któreby wszytkie luxus, które się w stanach mieyskich, kupieckich, rzemieśniczych y innych ludziach barzo zawzieły, odciąć mogły, żeby ta zbytnia drogość nieco extenuari mogła, żeby executia tego serio grodzkim urzędom commissa była.

Precia rerum słuszne aby tandem w swą reze były wprawione, kiedy kupcy intuitu monety wysoko idącey, iaką chcą sami stanowią y podnoszą cenę tym wszytkim mercibus, które wchodzą do panstw naszych; zaczym nie na iednym mieyscu, ale y w Koronie y w Litwie, podług constitutiey tysiąc sześćset trzydziestego wtórego, y tysiąc sześćset trzydziestego trzeciego, na mieyscach pewnych, per commissarios iuratos, aby odprawić się mogły y do skutku swego przyszły,—elaborabunt w tym ichmość panowie posłowie.

Nayduią się multi vagabundi, których in dies augetur numerus z poddanych naszych, tak w miasteczkach, iako y we wsiach; item i. k. mość tych potrzeba omnino in ordinem redigere takim sposobem, aby tych, którzy valent viribus, brano, z których by piechota mogła bydź na usługę rzeczy-pospolitey in moderna summa tey necessitate, a mogłoby tego bydź barzo wiele, nie ważąc kosztów wielkich na werbunki na regimenty, którym sufficere nie możemy iuż; zaś debilioris aetatis y sexus muliebris aby pogłowne quotannis płacili,—cavebunt lege ichmość panowie posłowie.

Wielką iniuriam to województwo patitur, kiedy całe xięstwo Litewskie, maiąc dwa porty, ma też eam libertatem, że sól prowadzą sobie nie tylko in proprium usum kożdy szlachcic, ale też in usum poddanych swoich; nasze zaś województwo, iż ma deflugitatią swoię przez Koronę do Gdanska, nie ma tey libertatis, aby choć iedną beczkę ze Gdanska soli szlachcicowi przyprowadzić wolno było; proponent tedy to summum gravamen nostrum ichmość panowie posłowie. A zatym ulterutrum staraniem swoim efficient, aby—albo ze Gdanska wolno nam było sol prowadzić, albo—żebyśmy adinstar woiewódstwa Podlaskiego od i. k. mości solą opatrzeni byli, za którą byśmy nie drożey, ale eodem precio, iako y Podlaskie województwo, płacili beczkę, gdyż ta sól, którą do nas prowadzą warzoną sufficere nam nie może, a to y teraz beczółkę tak małą po złotych kilkunastu płacimy.

Dwór imci pana marszałka w. x. Lit., w mieście Brzeskim będący, do starostwa na odprawowanie sądów grodzkich, także y ziemskich y seymików aby był przyłączony, a imci panu marszałkowi łożone na zabudowanie go koszty aby i. k. mość ex proventibus oekonomiey

refundere rozkazać raczył,—pilno starać się o to będą ichmościowie.

Jest o tym dawne prawo, aby sprawy Kurlandskie, Inflantskie pod dwiema pieczęciami wydawane były, co zawsze też in usu było; zaczym y teraz aby to ad effectum deducatur,—inferent ichmościowie.

In casum rozerwania seymu następuiącego, czego broń Boże, aby wici zaraz po seymie pierwsze za dwoie, a y trzecie incunctanter wydane były,—domówią się tego ichmościowie.

Pytać się: kto iest przyczyną nie prętkiego wyiachania ichmość panów commissarzów do Moskwy? bo ta retardatia rzeczy-pospolitey zda się bydź nociva.

Dekreta trybunalskie, ex seriis partium controversiis ferovane, aby nie przychodziły in disquisitionem.

Imci xiądz pisarz administrator dobr i. k. mości stołowych aby contra consuetudinem tey rzeczy-pospolitey, praetextu tey administrationis, którą vi, sobie od i. k. mości zleconą, żadney w urzędzie imci pana podskarbiego w. x. Lit. praepeditiey nie czynił y starszenstwa ani mieysca, honoris causa, nie praetendował sobie,—praecavebunt ichmościowie.

Ante unionem privilegiata bona aby podług praw y constitutii zachowane były,—ichmość panowie posłowie invigilabunt; y które iniuriata są,—constitutione cavebunt, iako Jasianowka w Branskim powiecie, aby w targach impedimentu nie ponosiła, in simili et alia bona.

Desideria woyska w. x. Lit. przeszłego seymu ob molem spraw rzeczy-pospolitey w reces do teraźnieyszego puszczone, aby były ad effectum teraz deducta,—prosić będą i. k. mość.

Ratione przechodzenia woysk koronnych, którzy transgressis finibus xięstwa Litewskiego osobliwie w naszym woiewodztwie barzo noclegami, przechodami, exactiami dobrom naszym są cieżci; aby dawne prawo, to iest, tysiąc sześćset pięćdziesiąt piątego roku reassumowane było, cum addita poena na tych, którzy-by śmieli hanc legem transgredi in ipso facto infamiae.

DESIDERIA.

Dobra biskupstwa Łuckiego w woiewództwie naszym ponieważ consistentią obozową przez niedziel kilka pod Janowem do wielkiey przyszły desolatiey; instabunt ichmość panowie posłowie, iakoby abo w przyszłych podatkach levamen mieć mogły, albo uwolnieniem przez constitutią od hyberny mogły się levare. A że z tychże dobr duchownych skarb w. x. Lit. przed kilkunastą lat zaległych sobie dziewięć tysięcy praetendit, nie maiąc na to słusznych dowodów, aby ab hac impetitione te dobra per constitutionem uwolnione były,—agent to ichmość panowię posłowie.

Desiderium ichmość panów Lubomirskich, a mianowicie imci pana woiewody Krakowskiego, względem szybu solnego, który nie tylko res est decisa, ale pactis conventis et iuramento regio firmata, aby ichmość panowie posłowie na żadne commissye nie pozwolali: bo by simili modo wszytkie takie iudicata et finaliter decisa ruere mogły,—praecavebunt ichmość panowie posłowie.

Desideria ichmość panów hetmanów promovebunt ichmość panowie posłowie.

Patet to dobrze wszytkim, iako dobra imci pana kasztelana Trockiego, Wierzchowicze nazwane, przez obóz Moskiewski funditus zruynowane są y dobra Opolskie trzydniową consistentią recenter Litewskiego obozu nadwerężone, więc y samego imci maiąc in consideratione koszty y spezy, tempore hostilitatis w tem woiewództwie z odwagą zdrowia łożone; commitimus tedy ichmość panom posłom,

aby gorącą do i. k. mości wnieśli instantią, aby w tym wszytkiem imci ex primis vacantibus był ukontentowany.

Desideria imci pana kasztelana Brzesckiego, ratione strat iego circa obsequia rzeczy-pospolitey, aby a republica wniesieniem ośmiu tysięcy na leśnictwo Kowniańskie y Dubiańskie ukontentowane było,—promovebunt ichmości posłowie; temuż imci panu kasztelanowi wieś Bobrowniki, włok sześć w sobie maiącą, aby in haereditatem imci była dana—instabunt.

Instabunt też ichmość panowie posłowie za imci panem podczaszym w. x. Lit., aby summa dekretem comissiey anni millesimi sexcentesimi sexagesimi secundi, ratione stipendiorum imci winnych przysądzona, po tak długim zatrzymaniu, tandem z skarbu wypłacona była, y żeby ratio habeatur zasług imści.

Desiderium imci pana ienerała ziem Podolskich, ratione expens de proprio łożonych na różne necessaria Kamienieckiey fortecy, które iusto calculo chce pokazać, aby mu a republica wypłacone były; a przy tym aby ratio habeatur z codziennych kosztów imci in futurum,—instabunt ichmość panowie posłowie, żeby ex primis vacantibus był ukontentowany.

Kwit ratione administrationis skarbu w. x. Lit., przez nieboszczyka imci pana woiewodę Smoleńskiego, aby był confirmowany y to wydane ad exigentiam boni publici za kilkanaście tysięcy zboża; także ruinę starostwa Dubienskiego przez teraźnieyszą consistentią obozową, —promovebunt ichmć panowie posłowie, aby w tem imść był ukontentowany.

Pograniczna forteca imci pana marszałka w. w. x. Lit-go Hłusk, ponieważ zawsze iest sub onere ob resistentiam bliskich niebespieczeństw, praesidii, aby od contribucii publicznych wolna była,—instabunt ichmość panowie posłowie.

Summy Trubeckiey, ponieważ na imci pana marszałka w. x. Lit. iure successivo należy, aby exsolutionem mogła sortiri, recomendabunt ichmość nie mniey y merita samego imci, iako wielkiego w oyczyznie człowieka.

Lachowicze, forteca woiewodztwa Nowogrodzkiego, ponieważ wtręt na sobie sił nieprzyiacielskich zatrzymała, y teraz sine praesidio zostaie, aby libertatią mieć mogła similiter iako insze, y żeby constitutia o tey fortecy anni tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątego reassumowana była,—starać się będą ichmość panowie posłowie.

Ponieważ było concessum na przeszłym seymie imci panu Grabińskiemu, podkomorzemu Wendeńskiemu, wniesienie summy na dzierżawę Borodycką, alias woytowstwo Ziołowskie, ośm tysięcy złotych; zaczym y teraz ichmość panowie posłowie promovebunt, aby za horowite zasługi od zaczęcia rebelii z iednym zostaiąc półkownikiem, aż do zwinienia woyska w. x. Lit., w swey prośbie odniosł effect.

Za imci panem Stanclem, oberszterleytnantem i. k. mści, wniosą instancyą, aby indigenatum, względem zasług swoich, rzeczy-pospolitey wyświadczonych, mógł otrzymać.

Kościoł y klasztor oyców Augustyanów, w Brześciu Litewskim, w rynku wystawiony, iako antiqua fundatio, mieć chce, aby zostawał,—efficient ichmościowie.

Desiderium ieymci paniey krayczyney Litewskiey, względem trzydziestu tysięcy, summy godney pamięci imci panu Krzysztophowi Sapiezie, krayczemu Litewskiemu, względem okupu w niewoli Tatarskiey, constitutią pozwoloney a republica, a dotąd nie zapłaconey, wniosą instantią, aby ta summa na starostwo Trabskie wniesiona była.

Godne są tego dosyć clara merita god-

ney pamięci imci pana Sapiehi, pisarza polnego, aby za nie remuneratiey pozostałym onego non denegaret rzecz-pospolita successorum, osobliwie wniesieniem summy złotych dwudziestu tysięcy, zasług nieboszczykowi od rzeczy-pospolitey winnych na dzierżawę Dolkę, w ziemi Przemyskiey leżącą,—o co instabunt ichmć do i. k. mci y stanów rzeczy-pospolitey.

Instabunt ichmść za imci panem podkomorzym Brzesckim, aby był libertowany od baniciey, przez imci pana chorążego Mielnickiego wyniesioney, do czego concurrunt y inszych woiewództw instantii.

Za iegomość panem Turowskim, strażnikiem woiewództwa Brzesckiego, aby za swoie merita, przez wszystek wiek swóy rzeczy-pospolitey w dziełach woiennych wyświadczone, tandem aliquando mógł być ukontentowany,—wniosą prośbę.

Jegomść pana Bobrownickiego iustissimum desiderium, godney pamięci imci pana sędziego Brzesckiego, pułkownika i. k. mci, optime de republica meriti successora, który też y swoie młode lata na usłudze, inhaerendo vestigiis rodzica swego, trawił,—promovebunt ichmość, aby za tak clara merita rodzica swego y swoie tandem byli ukontentowani.

Iudicium z imci panem strażnikiem Litewskim w sprawie imci pana Stanisława Szuyskiego y małżonki imci, aby formatum było, starać się będą ichm. Ratione desolatiey Terebunia y Łyszczyc przez różne woysko, obozem stawaiące, instabunt ichmość, aby possessores tych dóbr ukontentowani byli, mianowicie ichmość panowie Szuyscy y ichmość panowie Łyszczyńscy.

Novitates in republica nocivae, przeto eruatur administratio perpetua przez imść xiędza metropolita Kiiowskiego, in unione zostaiącego, wyiednana iako rzecz nigdy nie bywała et antiquis legibus nociva et derogans była abrogovana, coadiutoria metropolitańska tollatur, iako rzecz niepotrzebna et suspecta, ponieważ constitutia iest, że expectatiwy zniesiono. Duchowieństwo in ritu graeco unito aby libertowane zostało, iuxta novellam constitutionem, od poborów y podymnych, pensia przytym nigdy niebywała, teraz ex nulla ratione włożona na episcopią Włodzimierską, która, y tak in hostico zostawaiąc et sub oneribus varis, aby zniesiona była, także archimandrie uprzywileiowane, niesłusznie wzięte od imci xiędza metropolity, powracane były episcopis,—o co serio instabunt imść panowie posłowie.

Kościoł Wisticki uprasza, aby dziesięcina ze wsi Kwasówki, w Grodzieńskiey oekonomiey będącey, była oddawana,—promovebunt to ichmościowie u i. k. mci, pana naszego miłościwego.

Donativum Miasta Kupieckiego żeby było zniesione; ponieważ żadnego w nim kupca chrześcianina niemasz, ale wszytko sami tylko żydzi; iarmarki dawnemi constitutiami naznaczone z uwolnieniem od ceł y myta, względem wielkiey desolatiey tego miasta, aby były potwierdzone; gdyż kupcy koronni y litewscy dla ciężarów tych ceł nie mogą się zieżdżać z towarami; prawa y przywileie miasta tego aby były utwierdzone; od soli, ratione składu—po pułtoraku od beczki, miastu przywileiem pozwolone, znowu aby przywrócono było, o to wszystko wniosą prośbę do i. k. mci ichmść panowie posłowie.

Jaśnie wielmożnego imci pana kasztelana Trockiego dwor w Mielniku aby był ab onere miasta uwolniony y libertate nobilitari utwierdzony,—instabunt ichmść panowie posłowie; także też y włoki imci pana Kochańskiego.

Także imci pana Konstantego Jana Szuyskiego, pisarza ziemskiego Brzesckiego, dwor y sklepy murowane w ryn-

ku Brzesckim stoiące, aby similiter libertowane były,—committimus diligentissime ichmść panom posłom.

Za imci panem Zygmuntem Hornowskim, podczaszym Smoleńskim, instabunt ichmść, aby wniesiona była summa na Hrabie—maiętność, ratione zasług woyskowych, dziesięć tysięcy.

Imci panu refferendarzowi koronnemu, po uczynioney calculatiey, aby non denegaretur kwit a republica.

Imci pana Mikołaia Brzozowskiego, miecznika Kijowskiego, dobra Brzozowiec, przeyściem woyska zniszczone y cale zdesolowane, respectowi i. k. mści zalecić, y aby abiurata pozwolona była w przyszłych podatkach.

Za imci panem Mateuszem Łyszczynskim instabunt ichmść panowie posłowie, ratione więzienia y postrzałów, aby consolatio iaka z clementiey i. k. mci pokazana była.

Za iegomość panem Jędrzeiem Chomętowskim instabunt ichmość panowie posłowie, aby w swoiey prośbie u króla iegomościa był ukontentowany.

Za wielebnemi ichmość panny zakonnemi conventu Franciszka świętego, Brzesckiego, instabunt ichmość panowie posłowie ratione zruynowania y porabowania dworu Sobiborskiego y wsi należącey przez zwinionych ichmość panów żołnierzów, aby z clementiey i. k. mci dobrodzieystwo iakie pokazane było.

Desiderium iegomścia xiędza biskupa Włodzimierskiego y Brzesckiego, ratione apparat cerkwie Gierszonowickiey, w oekonomiey i. k. mci Brzesckiey będących, przez imci pana Okołowicza zabranych,—instabunt ichmość panowie posłowie aby wrócone były.

Prawo tak wielo constitutii utwierdzone ieymość paniey woiewodziney Wileńskiey y synów ieymci ratione Szawel, aby nieporuszone usque ad exsolutionem summy zostawało,—praecavebunt ichmościowie.

Desiderium iegomści pana Marcelina Żardeckiego, aby Stara Wola w ziemskie prawo obrócone było.

У тое инструкціи подписъ рукъ тыми словы: Jan Karol Kopeć, kasztelan Trocki, starosta Brzescki, iako director; Ostaphian Tyszkiewicz, podkomorzy Brzescki; Piotr na Ryszkach Ryszkowski, kasztelan Mścisławski; Constanty Jan Szuyski, pisarz ziemski woiewodztwa Brzesckiego; Adam Skaszewski, stolnik Zakroczymski; Krzysztoph Czyż z Woronney, podczaszy Mścisławski; Jerzy Władysław Grabiński, podkomorzy Wendeński; Jerzy Stanisław Umiastowski, stolnik Wendeński, podstarości Brzescki; Ludwik Jeziorkowski, podstoli Piński; Jan Manczak, mostowniczy Miński, pisarz grodzki Brzescki; Piotr Stanisław Grek, maior i. k. mci; Adam Pociey, rotmistrz i. k. mci; Tomasz Skaszewski; Jakub Władysław Wierzbicki; Krzysztoph Turowski; Jan Stanisław Kuza; Jakub Franciszek Bobrownicki; Jerzy Brzostowski; Jerzy Grecz mp.; Krzysztoph Grabowski, horodniczy Brzescki i. k. mci; Mateusz Łyszczyński; Teophil Załowski mp.; Wincenty Łyszczyński; Krzysztoph Bukraba; Mikołay Rywocki; Kazimierz Szokalski, mierniczy i. k. mci; Bazyli Sawicki; Adam Wodeysza; Jan Kazimierz Hornowski; Alexander Żardecki; Chryzostom Hornowski; Thomasz Piotrowski; Konstanty Rakowicki; Kazimierz Lasota Słotwiński; Floryan Nowicki. Котораяжъ то инструкція, черезъ особу верху мемованую ку активкованью поданая, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписана.

1672 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 2486—2490.

278. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная на announcement сеймѣ послу, отправляемому къ королю.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на announcement сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своему послу, отправляемому къ королю, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Благодарить короля за его старанія объ успокоеніи и безопасности рѣчи-посполитой.

2) Засвидѣтельствовать предъ нимъ о желаніи обывателей и ихъ рѣшимости — стать, за третьими вітами, въ открытое поле и вооруженною силою защищать какъ его достоинство, такъ и свои права и вольности.

3) Въ виду не успокоившихся еще внутреннихъ волненій, просить его—принять кроткія и миролюбивыя мѣры къ ихъ окончательному замиренію; но въ случаѣ безуспѣшности этихъ мѣръ, они, обыватели, обязуются не щадить для защиты его достоинства, ни своихъ головъ, ни своего здоровья.

4) Просить его же, чтобы 200 человѣкъ пѣхоты, назначаемыхъ по закону для безопасности воеводства изъ имѣній экономическихъ, были оставлены въ воеводствѣ же, подъ начальствомъ Брестскаго воеводы.

5) По случаю приготовленій къ предполагающейся экспедиціи, просить его же о продленіи срока собранія податей.

6) Для покрытія текущихъ издержекъ назначить одно подымное; но такъ какъ въ прежнихъ податяхъ не принимали участія ни имѣнія духовныя, ни экономическія; то просить его же — объ изданіи универсала, по которому бы назначенное на этомъ сеймѣ одно подымное было собрано въ одинаковой мѣрѣ со всѣхъ имѣній, какъ шляхетскихъ, такъ и духовныхъ и экономическихъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ второго, мѣсеца Августа осмънадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто ихъ милость панъ Криштофъ Букраба и его милость панъ Бенедиктъ Беклевскій, инструкцію ихъ милости пановъ обывателевъ воеводства Берестейского, въ речи въ ней менованой, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писаную:

Instrukcya od nas obywatelów woiewództwa Brzeskiego na seymik popisowy, dnia szesnatego Augusta, do Brześcia zgromadzonych, imć panu Mikołaiowi Sadowskiemu—strukczaszemu i. k. m., dana.

Jest s powszechnego pokoiu całey rzeczy-pospolitey commune bonum et solatium, tak z niebezpieczeństwa nastąpuiącego communis et summa calamitas et aflictio, którey że iego król. mość pro paterna solicitudine obstare raczy, y całą rzecz-pospolitą ad reprimenda swoią pańską concitat czułością,—imci pan poseł nasz i. k. mci, panu naszemu miłościwemu, podziękuie.

Doniesie przytym i. k. mci, panu naszemu miłościwemu, ochotę naszą, s którą stosuiąc się do wici y woli iego k. m., aby tylko inne woiewództwa pro termino et loco pospieszyły, y my pro integritate maiestatu pańskiego pro conservatione kościołów y chwały Bożey, praw, swobod y wolności naszych, równo z innemi, stawać nie omieszkamy.

A że internarum diffidentiarum sancita ieszcze nie są totaliter ugaszone, s których szkodliwy, strzeż Boże, płomień

wybuchnąć by musiał, y nie spore spólnych rad i sił auxilia być by musiały, — upraszać będzie imć pan poseł nasz i. k. m., pana naszego miłościwego, aby civilibus et pacatis mediis ugasić y uspokoić się mogły. A ieżeli by malcontenti ad media adakcyi nata przystąpić y onych aprehendere nie chcieli; owszem, żeby w swoich zawziętościach perseverando, quid ultra moliri, przeciwko panu mieli, głowy nasze y zdrowia z ostatnią kroplą krwie za dostoieństwo maiestatu i. k. m., pana naszego miłościwego, zastawiać obowiązuiemy się przeciw każdemu nieprzyiacielowi oyczyzny.

A że zwyczay y prawo pospolite pro necessitate województwa z oekonomiey i. k. m. dwieście piechoty na potrzebę województwa instituit; upraszać będzie imć pan poseł i. k. m., aby ta piechota na teraznieyszą expedicię y potrzebę województwa stawiona była, która by pod władzą woiewody naszego zostawać mogła.

Upraszać też quam diligentissime i. k. m., pana naszego miłościwego, zlecamy imć panu posłowi naszemu, iż vocati trzeciemi wiciami i. k. m. et necessitate publica inpulsi na publiczną zabieramy się usługę; przeto uchwalonych podatków z obu rat poślednieyszych, pro fixo termino, wydać nie możemy, — o prolongatią tedy czasu upraszamy i. k. m., że gdy da Bóg szczęśliwa expeditia skonczona będzie, powróciwszy non gravatim contribuimus.

Potrzeby woiewództwa privatae, wiele expens, kiedy woiewoda żadney ekonomiey y obwencyi niema, potrzebuią, aby uchwaliliśmy na różne potrzeby woiewództwa naszego podymne iedno w roku tysiąc sześćset siedmdziesiątym, uczyniwszy osobliwą uchwałą naszą dispositionem onego, którego seymowa przy deklaracyach staneła approbata; do czego, że się dobra ekonomiczne y duchowne przyłożyć nie chciały, a interim nobilitas tak za królewskie, iako y za duchowne dobra, piersi swoie zastawiać musi, — upraszać będzie imć pan poseł nasz i. k. m., pana naszego miłościwego, aby universał wydać raczył, iakoby równo cum nobilitate to pomienione podymne na potrzeby woiewództwa wydane było. Co wszystko dexteritati imć pana posła naszego committimus.

У тоей инструкціи подписъ рукъ ихъ милостей пановъ обывателевъ воеводства Берестейского тыми словы: Stefan Kurcz — woiewoda y dyrector seymiku popisowego woiewództwa Brzesckiego, Ostafian Tyszkiewicz — podkomorzy Brzescki, Jerzy Władysław Grabiński — podkomorzy Wendeński, Daniel Felicyan Zembocki — podstoli Brzescki, Jan Władysław Brzostowski — pisarz w. x. Lit., Adam Skażewski — stolnik Zakroczyński, Constanty Jan Szuyski — pisarz ziemski woiewództwa Brzesckiego, Mikołay Sadowski — strukczaszy i. k. m., Jerzy Stanisław Umiastowski — stolnik Wendeński, podstarości Brzescki, Jan Manczak — mostowniczy Miński, grodzki Brzescki pisarz, Waleryan Ciołek z Żardek Żardecki manu propria, Władysław Żardecki manu propria, Szuyski Jerzy, Constanty Kazimierz Witeź, Benedykt z Bęklewa Beklewski, Alexander Wodeysza manu propria, Jarosz Kulen Chodynicki, Kazimierz Hornowski, Stanisław Kazimierz Tabeński, Stanisław Jan Witeź, Stanisław Lewalt Jezierski, Samuel Bielski, Michał (Leon*) Lewalt Jezierski, Wereszczak Bazyli, Władysław Ancuta, Jan Władysław Mrokowski, Paweł Władysław Jankowski — mieczny Kiiowski, Krzysztoph Bukraba, Michał Lewalt Jezierski, Alexander Osowski, Mikołay Kazimierz Sienkiewicz, Jan Krzywobłocki, Karol Alexander Ruszcza, Bazyli Guzelph, Kazimierz Buchowiecki, Ancuta

(*) Сверху надписано.

Adam, Jakub Władysław Wierzbicki, Tomasz Piotrowski, Jan Stanisław Kuza. Которая жъ то инструкція, через особу вышъ менованую поданая, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписана.

1672 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 2482—2485.

279. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства о всеобщемъ ополченіи.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на попсовый сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, въ видахъ пресѣченія разныхъ уклоненій отъ личнаго участія многихъ лицъ во всеобщемъ ополченіи, постановили: обязать всѣхъ безъ исключенія лицъ, долженствующихъ принимать участіе въ ополченіи, явиться лично, въ полномъ вооруженіи, по первому зову Брестскаго воеводы или подкоморія, подъ страхомъ наказаній, изложенныхъ по сему предмету въ конституціяхъ; срокомъ для выступленія въ поле назначить 30 Августа, т. е. то время, когда вооружатся и воеводства другія.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ второго, мѣсеца Августа семьнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ —стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Криштофъ Букраба и его милость панъ Бенедиктъ Беклевскій, лявдумъ ихъ милостей пановъ обывателевъ воеводства Берестейского, на сеймику посполитого рушенья, за вицями его королевское милости выдаными, згромажоныхъ, постановленого, въ речи въ немъ ниже выражоной, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писаное:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, obywatele województwa Brzeskiego, na seymik popisowy, za wiciami iego król. mci, na dzień szesnasty Augusta ziachawszy się do Brześcia, a chcąc porządek pospolitego ruszenia y wyprawy woienney w dawną rezę wprawić, powszechną zgodą naszą y tą uchwałą teraznieyszą postanawiamy: Widząc, że potentia województwa naszego coraz diminuitur, kiedy tak wiele nayduie się, którzy pospolite ruszenia y wyprawę woienną przez poczty ziemiańskie odprawuią y sami do pospolitego osobami swemi ruszenia nie stawaiąc,— przez co wiele derogatur potentii województwa naszego, postanawiamy tedy zgodnie wszyscy, aby, stosuiąc się do constitutiey tysiąc sześćset dwudziestego pierwszego, każdy swą osobą z pocztami we wszytkim porządku żołnierskim, do boiu należącym, według dawnego zwyczaiu y starych kwitów, na pospolite stawali ruszenia, osobliwie według teyże constitutiey pomienioney ichmość panowie zastawnicy, arędarze od summ, aby porządnie stawili poczty, sub poenis de expeditione bellica sancitis, które my sami wszyscy wespół promovebimus y wszelkim urgebimus sposobem, na każdego tey uchwale naszey sprzeciwnego. Miasta zaś y miasteczka, aby według teyże constitutiey ex facultatibus y od summ swoich piechotę na tęż teraznieyszą expeditią, bez którey milicia porządnie być nie może, także wozy, prochy swe, zgoła

ze wszystkim porządkiem woiennym stawili y wyprawili; czego wszystkiego imci pan woiewoda Brzescki, albo imci pan podkomorzy przy popisie według powinności urzędu swego animadvertere powinien będzie.

A że na dzisieyszym terminie dla nienamówionego porządku do popisu nie przyszło y dla nieprzybycia ieszcze woiewodztw górnieyszych z tych przyczyn do dalszego czasu, to iest praefixe do dnia trzydziestego Augusti, odkładamy. Na którym terminie, za obwieszczeniem przez uniwersały imci pana woiewody, albo imci pana podkomorzego naszego, do Brześcia ziachawszy się, popis, według dawnych kwitów, starych regestrów, odprawić y w pole zaraz ruszyć się submituiemy się,— hoc praecauto, gdy nas wyszsze wszystkie poprzedzą woiewództwa.

Które to laudum nasze, aby tym większą wagę y powagę miało, wszyscy spólnie powszechną approbuiemy zgodą y naszemi podpisuiemy rękoma. Dan w Brześciu dnia szesnastego Augusti, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt wtórego.

У того лявдумъ ихъ милостей пановъ обывателей воеводства Берестейского подписы рукъ тыми словы: Stephan Kurcz—woiewoda y director ziazdu popisowego woiewództwa Brzesckiego, Ostaphian Tyszkiewicz—podkomorzy Brzescki, Jerzy Władysław Grabiński—podkomorzy Wendeński, Jan Władysław Brzostowski pisarsz w. x. Lit, Konstanty Jan Szuyski—pisarz ziemski woiewództwa Brzesckiego, Daniel Stanisław Zembocki—podstoli Brzeski, Jerzy Stanisław Umiastowski—stolnik Wendeński, podstarości Brzescki, Adam Skaszewski—stolnik Zakroczymski, Mikołay Sadowski—strukczaszy i. k. m., Hieronim Okołowicz, Wincenty Łyszczyński, Jan Manczak—mostowniczy woiewództwa Mińskiego, pisarz grodzki Brzeski, Jozeph Korzeniewski, Thomasz z Nosiłowa Ostrowski—czesznik Nowogrodka Siewierskiego, Teophil Kościa, Jan Franciszek Bucholc, Kazimierz Lasota Słotwiński, Maciey Gogolewski, Leon Michał Lewalt Jezierski, Mikołay Czesławski, Kazimierz Buchowiecki, Władysław Ancuta, Alexander Ostrowski, Tomasz Piotrowski, Jan Stanisław Kuza, Jakub Kazimierz Sadowski, Kazimierz Grodzonowski, Bazyli Guzelf Ancuta, Adam Samuel Pietraszewicz. Которое жъ лявдумъ, черезъ особу вверху менованую ку актикованью, поданое, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписано.

1672 г.

Изъ книги за 1671—1672 годы, стр. 2642—2649.

280. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на генеральный сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на предсеймовый сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на генеральный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Просить короля—содѣйствовать къ объединенію разрозненныхъ желаній и дѣйствій подданныхъ рѣчи-посполитой, какъ къ главнѣйшей основѣ ея политическаго самосохраненія — особенно въ это опасное время; въ случаѣ же обнаруженія кѣмъ либо изъ ея зложелателей непріязненныхъ дѣйствій на сеймѣ, таковыхъ судить тутъ же во исполненіе божеской справедливости.

2) Соглашаться на всеобщую конфедерацію не иначе, какъ только подъ условіемъ—чтобы трибуналы в. кн. Литовскаго были уравнены въ правахъ съ коронными и чтобы подати на войска были равномѣрно распредѣлены на всѣ воеводства.

3) Требовать у рѣчи-посполитой уплаты жалованья уже распущенному по домамъ Литовскому войску—съ тѣмъ однако же условіемъ, чтобы были вознаграждены и лица обиженныя.

4) Въ виду возникающей турецкой войны—ходатайствовать о наймѣ чужестраннаго войска—приблизительно въ 4,000 человѣкъ — съ тѣмъ условіемъ, чтобы Брестское воеводство было уволено отъ взноса по крайней мѣрѣ первой четверти податей на его содержаніе за издержки, понесенныя имъ на посполитое рушенье.

5) Потребовать, чтобы сборщики податей подавали на сеймахъ счетные листы платежей и недоимокъ для лучшаго контроля надъ скарбомъ.

6) Во вниманіе къ затратѣ королемъ 100,000 зл. на содержаніе войска—просить рѣчь-посполитую, чтобы она уплатила ему эту сумму изъ податей, предназначаемыхъ на содержаніе войска, а также чтобы уплатила ему и 40,000 злотыхъ, числящихся на имѣніяхъ Шавельскихъ, посредствомъ зачисленія въ столовыя имѣнія первыхъ вакантныхъ имѣній.

7) Просить также объ удовлетвореніи гетмановъ в. кн. Литовскаго изъ первыхъ экстраординарныхъ сборовъ.

8) Чтобы былъ вознагражденъ за военныя заслуги—Ганенко, а равно и Запорожское войско.

9) Чтобы были заключены оборонительные союзы съ сосѣдними государями, въ особенности съ царемъ Московскимъ.

10) Не соглашаться на заключеніе мира съ Турціей съ уступкой значительнаго числа польскихъ провинцій.

11) Требовать подтвержденія по прежнему ходатайству, о воспрещеніи коронным войскамъ переходить Литовскія границы.

12) Ходатайствовать, чтобы Брестскому старостинству назначена была рѣчью-посполитой какая либо субсидія.

13) Чтобы для пресѣченія поблажекъ злодѣяніямъ, былъ возстановленъ законъ, извѣстный подъ названіемъ: «Turrica lex», какъ въ коронѣ, такъ и в. кн. Литовскомъ.

14) Чтобы Трубецкая сумма было уплачена изъ короннаго скарба.

15) Чтобы удовлетворенъ былъ рѣчью-посполитой референдаръ в. к. Литовскаго уплатой ему кредитовъ.

16) Чтобы также были удовлетворены въ своихъ просьбахъ и Краковскіе езуиты за убытки, понесенные ими отъ солдатскихъ постоевъ.

17) Ходатайствовать, чтобы бѣлое духовенство греко-уніятскаго исповѣданія было уволено какъ отъ солдатскихъ контрибуцій, такъ и отъ другихъ податей рѣчи-посполитой.

18) Чтобы вознагражденъ былъ за заслуги, оказанныя Брестскому воеводству Туровскій.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ второго, мѣсеца Декабря четырнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Каролемъ Копемъ—каштеляномъ Трокскимъ, Берестейскимъ, Юрборскимъ, Вержболовскимъ, etc. старостою Ковенскимъ и.... державцою, постановившисе очевисто его милость панъ Марциньянъ Островскій инструкцію ясневельможныхъ ихъ милости пановъ сенаторовъ, дигнитаровъ, урядниковъ земскихъ и кгродскихъ, обывателевъ воеводства Берестейского, за универсаломъ его королевское милости дня тринадцатого Декабра, року тысеча шестьсотъ семьдесятъ второго, до Берестя зграмажоныхъ на сеймикъ, зъѣздъ енеральный у Варшавѣ упережаючій, въ справѣ и дезидеріяхъ въ немъ нижей описаныхъ, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаную:

Instrukcya od nas senatorów, urzędników ziemskich, grodskich, y wszystkich obywatelów woiewództwa Brzeskiego, zgromadzonych za uniwersałem iego kr. mci, pro die decima tertia Decembris tysiąc sześćset siedmdziesiąc wtórego, na seymik, ziazd

ieneralny w Warszawie uprzedzaiący, dana ichmć panom posłom naszym: imci panu Ostaphianowi Tyszkiewiczowi—podkomorzemu Brzesckiemu, imci panu Stanisławowi Sapiezie—staroście Prażskiemu, imci panu Alexandrowi Rayskiemu — stolnikowi Starodubowskiemu, imci panu Kazimierzowi Łyszczyńskiemu—podstolemu Mielnickiemu, imci panu Adamowi Pocieiowi, imci panu Kazimierzowi Duninowi Korwickiemu—miecznikowi Smoleńskiemu, imci panu Michałowi Przyszychockiemu, imci panu Benedyktowi Korowickiemu.

Sama ab iutra et ab extra utrapiona oyczyzna pokazuie nam nieznośne rany swoie, od własnych synów oyczyzny zadane, woła do nas, abyśmy tandem zmiłowali się nad nią y upadłey, a ledwo nie konaiącey dextram podali; pobudza nas do tego oycowskie i. k. m. około dobra pospolitego staranie, kiedy nam składa na ratunek oney w Warszawie ziazd ieneralny: za co naypierwiey ichmść panowie nasi przez imci pana Czarneckiego, pisarza polnego koronnego, marszałka ziazdu ieneralnego, podziękuią. A że między xięstwem Litewskim a koroną nierozerwana zachodzi braterska unia, in omni casu oney odbiegać nie chcemy y protestamur przed Bogiem, że iako raz zgodnemi głosami obraliśmy króla imci Michała, szczęśliwie nam teraz panuiącego, tak do wylania ostatniey krwie naszey wolney electii y panowania iego bronić gotowiśmy, żadnemi fakcyami postronnych, żadnemi domowemi moliminibus nie uwodząc się, owszem contra machinationes pectora nasze opponere gotowiśmy; co i. k. m., stosuiąc się oraz do związku całego woiewództwa naszego uczynionego, sacrosancte spondemus.

Wielą punctów instructią naszą nie chcemy onerare; dosić nam, gdy ichmść panowie posłowie nasi i. k. m. integram honoris, maiestatis y panowania, oraz praw, swobod, wolności nienaruszoną zachowaią observantiam, — co wszystko in unitate animorum zależy; która gdy będzie, facile nieprzyiaciel inhians na oyczyznę naszą, (w którey honor Bozki et integritas omnium comprehenditur,) pogrożony będzie. Dla tego omnimodam ichmć panom posłom naszym daiemy potestatem, aby tak obronę oyczyzny, praw, swobod naszych integritatem, iako conservationem i. k. m. panowania przed oczyma maiąc, spolnie s Koroną y z wielkim xięstwem Litewskim znosząc się, unitis animis et viribus we wszystkim postępowali, ut salvetur utrapiona oyczyzna y król pan, in solium liberis votibus obrany y posadzony, długoletnie nam panował y całość praw y swobod naszych była wcale zachowana; a kto się conturbationum et motuum oyczyzny reus, niech per iudicium na tym ziezdzie formandum, praevia citatione, będzie osądzony, aby sprawiedliwość Bozka ukontentowana została.

A że do zgody confoederationis wszytkiey rzeczy-pospolitey accedere non retractamus, czyniemy etiam intuitu ukontentowania in nostris publicis desideriis, wszystkiemu xięstwu Litewskiemu służących, mianowicie—żeby trybunały w. x. Lit. autoritate y w banicyach s koroną porównane byli; tudzież woyska, gdy będą, aby po woiewództwach podzielone zostały proporcionaliter do podatku. Co serio injungimus ichmość panom posłom naszym y bez tego nullo modo compareant przed nami, etiam accedant do zgody confoederationis.

Meruit w. x. Lit. woyska zwinione etiam omnem gratitudinem, nie tylko mercedem; aby tedy odbierali swoię zapłatę nihilominus tak iednak, żeby iniuriatis ante omnia, według constitutiey tysiąc sześćset siedmdziesiątego, satisfactum było.

A że imminet bellum turcicum, tak

walnego totius christianitatis nieprzyiaciela, nie podobno aby woyska nowego zaciągu nie było; zaczym numerum onego, (a zdałoby się cztyry tysiące) et modum zapłaty do zgody y uwagi wszystkich woiewództw w. x. Lit. odkładamy,— hoc praecauto, aby respectus był przynaymniey iedney czwierci pierwszey wytrącenia naszemu woiewodztwu, ponieważ exacte pospolitego ruszenia służyliśmy. Więc, że niektórzy panowie poborcowie podaią incognita nomina, ad avertenda haec inconvenientia, expedit, żeby na seymikach przedseymowych podawali regestra perceptorum et retentorum dla snadnieyszey rachunku w skarbie od panów posłów adtendentiey.

Wyświadczył i. k. mść łaskę swą pańską, gdy podczas teraznieyszey inundationis pogaństwa sto tysięcy na woysko nowego zaciągu dać raczył; nihil aequius, aby i. k. mść przy należytey od nas wdzięczności z uchwalonych od rzeczypospolitey przyszłych podatków na woysko odebrać mógł,—osobliwie, aby w nieoddanych czterdziestu tysiącach in recompensam Szawel, iustissimum est, aby i. k. mść ukontentowany został. Ażeby rzecz-pospolita ab isto onere liberior była, póki non refundetur summa zostaiąca na Szawlach, ex primis vacantibus proporcionalne intracie czterdzieście tysięcy dzierżawy do stołu i. k. mci applicentur.

Merentur omnem affectum merita ich mść panów hetmanów w. x. Lit., którzy że przy swoich odważnych pracach na potrzebę rzeczy-pospolitey nie małe summy łożyli; nihil congruentius, aby rzecz-pospolita z extraordinarnych podatków ichmościom dosyć uczyniła.

Wiarą, odwagą, życzliwością przeciwko królowi imci y rzeczy-pospolitey imci pan Hanenko z woyskiem i. k. mści Zaporozkim zasłużył omnem gratitudinem; serio tedy rzeczy-pospolitey respectowi merita imci y całego woyska intimabunt ichmść panowie posłowie nasi, oraz y desideria, które na osobliwey są wyrażone instruktiey od imci pana hetmana Zaporozkiego do woiewództwa przesłane, aby sortiantur suum effectum,— starać się maią ichmść panowie posłowie nasi.

Do obrony oyczyzny należy conjunctio armorum cum principibus externis, osobliwie iednak s Carem imścią Moskiewskim cum tota republica (cum omni iednak cautela) invigilandum; a że do conferenciey z Carem imścią potrzebna iest poczta, mieć ią należy.

Pakta z cesarzem Tureckim cum avulsione tantarum provinciarum żadną miarą ichmść panowie posłowie nie maią pozwalać.

Tot constitutionibus warowano, aby woyska koronne granic w. x. Lit. nie przechodzili, co teraz violatur; zaczym serio invigilent ichmść panowie posłowie, aby prawo iuż nie ponosiło tak wielkiego praejudicium, ale żeby in executione zostawało.

Starostwa sądowe prawo chce mieć, aby miały swoie provisie, ut coerceatur swawola, w czem starostwo Brzesckie wielką ma krzywdę,—bo żadney niema wsi y intraty, nawet provisia nie dochodzi; instabunt ichmść panowie posłowie, żeby satisfiat wygodzie całego woiewództwa et iustitiae.

A że impunita zostaią scelera; dla zatrzymania swawoli curabunt ichmść panowie posłowie, aby turrica lex, sposobem coronnym, y w w. x. Lit. służyć mogła.

Summa Trubecka aby exoluta była z skarbu koronnego, — promovebunt iustum desiderium imść pana marszałka w w. x. Lit.

Meruit imść pan referendarz w. x. Lit. omnium nostrorum affectum, aby swoie odebrać mógł, y każdemu aby w kreditach rzecz-pospolita dosyć uczyniła.

Desiderium iustissimum reverendorum patrum societatis Jesu colegium krakowskiego świętego Piotra słuszny ma mieć respekt od rzeczy-pospolitey, ponieważ tota prawie fundatio zgubiona przez zniszczenie dobr od consistenciey obozów wszystkich woiewództw koronnych.

Ritus graecus, in unione sancta zostaiący, ut nihil detrimenti patiatur; owszem onych antiqna sanctae unionis privilegia ut conserventur,—zelose instabunt, y żeby świeccy kapłani, iako ubodzy, niemaiący żadnych poddanych,— ab exactionibus et impetitionibus żołnierza y podatków rzeczy-pospolitey wolni zostawali, żeby tym liberius Panu Bogu y duszom ludzkim służyli.

Zasłużył dobrze imci pan Turowski respectum rzeczy-pospolitey; słuszna rzecz, aby, iako osobliwie bene meritus naszemu woiewódstwu, był promowowany y zalecony do respectu rzeczy-pospolitey.

Co wszystko ichmść panów posłów naszych fidei et dexteritati committimus, w tey zostaiąc nadziei, że samo tylko dobro pospolite y uspokoienie oyczyzny ab intra et ab extra przed oczyma maiąc, starać się będą, aby commissa od woiewództwa naszego exequi mogli.

У тое инструкціи подписи рукъ тыми словы: Jan Karol Kopeć—kasztelan Trocki, starosta Brzescki, iako director seymiku, Jerzy Władysław Grabiński—podkomorzy Wendeński, Leonard Pociey—podsędek Brzescki, Jerzy Stanisław Umiastowski—stolnik Wendeński, podstarości Brzescki, Mikołay Sadowski—strukczaszy i. k. mci., Adam Skaszewski—stolnik Zakroczymski, Daniel Felician Zembocki—podstoli Brzescki, Piotr Łyszczyński—podczaszy ziemie Mielnickiey, Wacław Kurowicki, Krzysztoph Kurowski, Mikołay z Granowa Karśnicki, Szuyski Jerzy Constanty, Jerzy Grecz, Jan Leonard Żardecki—łowczy Pinski, Abram Karśnicki, Krzystoph Bukraba, Teofil Kościa, Jerzy Jan Borecki, Constanty Kosmowski, Michał Umiastowski, Adam Parski, Jakób Kazimierz Sadowski, Stefan Kazimierz Iwancewicz, Marcin Jan Ostrowski, Jan Alexander Hornowski, Jakób Władysław Wierzbicki, Franciszek Zahorski, Alexander Wodeysza, Władysław Terlecki, Chryzostom Kościuszko, Adam Niepokoyczycki, Jerzy Gieżkowski, Jan Stanisław Kuza, Jan Kazimierz Buchowiecki, Adam Wodeysza. Которая жъ то инструкція, черезъ особу вверху менованую ку актикованью поданая, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписана.

1673 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 635—636.

281. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казиміра Паца объ охраненіи города Бреста отъ вымогательствъ проходящихъ войскъ рѣчи-посполитой.

Михаилъ Казиміръ Пацъ, великій гетманъ в. кн. Литовскаго, симъ универсаломъ предписываетъ войску рѣчи-посполитой не дѣлать во время прохода городу Брестю никакихъ обидъ, такъ какъ городъ этотъ послѣдними событіями, т. е. набѣгами и грабежами, разоренъ до послѣдней степени. А для болѣе успѣшнаго осуществленія своей воли, онъ приказываетъ оберштерлейтенанту Штенцелю поставить въ городъ свой полкъ и преслѣдованіемъ всѣхъ непокорныхъ его распоряженіямъ оберегать оный и жителей его отъ могущихъ встрѣтиться насилій.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ третего, мѣсеца Іюня двадцать осьмого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Ерямъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ поручникъ регименту ясневельможного его милости пана маршалка великого кн. Литовского, универсалъ ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца, воеводы Виленского, гетмана великого в. кн. Литовского, въ справѣ и речи въ немъ нижей менованой, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał Kazimierz Pac, woiewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit., wszystkiemu in genere rycerstwu konnemu y pieszemu polskiego y cudzoziemskiego zaciągu woysk i. k. mci y rzeczy-pospolitey w. x. Lit-go, po zaleceniu chęci moich towarzyskich. Każdemu iest wiadoma przez różne incommoda y zabiegi wielka desolacya miasta i. k. mci Brześcia, które, ażeby przy taraznieyszym ruszeniu się woyska, do ostatniego pędzone nie było zniszczenia, wydaię ten móy ochronny y surowy uniwersał, upominaiąc serio, abyście wmść przechodami, pokarmami, noclegami, ugod, stacii, podwod braniem y żadnemi, iakimkolwiek tytułem nazwanemi, exactiami, pod ścisłym sądem, agrawować nie ważyli się. Ażeby też skuteczniejsza temu miastu Brzeskiemu ochrona była, imci pan Stencel, obeszter-leytnant i. k. mci, z iedną chorągwią, pod władzą swoią zostaiącą, tak długo w Brześciu zabawi się, aż wszystkie chorągwie przeydą y od nich miasto zaszczycać będzie, nie dopuszczaiąc ciężarów żadnych; sam też s pomienioną chorągwią, iako nayskromniey się w mieście Brześciu zachowa, y desygnowanym postanowieniem kontentować się będzie. Datum w Wilnie, dnia dwudziestego ósmego Maia, anno tysiąc sześćset siedmdziesiąt trzeciego.

У того универсалу при печати притисненой подписъ рукъ тыми словы: Michał Pac, woiewoda Wilenski, hetman wielki w. x. Lit-go. Который же тотъ универсалъ, черезъ особу вверху менованую, ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1673 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 809—812.

282. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казиміра Паца, данный для охраненія греко-унитскаго духовенства отъ военныхъ повинностей.

Михаилъ Казиміръ Пацъ, великій гетманъ в. кн. Литовского симъ универсаломъ подтверждаетъ свои прежніе и королевскіе универсалы—объ освобожденіи греко-унитскаго духовенства отъ всякихъ военныхъ постоевъ и повинностей, которыя, не смотря на эти охранительные универсалы, все—таки взимаются съ духовенства подъ разными видами и съ разными жестокостями, какъ объ этомъ поступали къ нему уже неоднократныя жалобы. Гетманъ строго запрещаетъ всѣмъ безъ различія войскамъ дѣлать оному духовенству обиды, подъ угрозой наказаній, изложенныхъ на сей предметъ въ войсковыхъ артикулахъ.

Лѣта отъ Нарожевья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ третего, мѣсеца Августа шеснадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто велебный отецъ Михайло Кондратовичъ, презбитеръ Высоцкій, универсалъ ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца, воеводы Виленского, гетмана великого великого князства Литовского, въ речи въ немъ нижей менованой, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał Kazimierz Pac—woiewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit-go, wszystkiemu in genere rycerstwu konnemu y pieszemu, tak polskiego iako y cudzoziemskiego zaciągu woysk i. k. mci y rzeczypospolitey w. x. Lit-go. Doniesiona mi iest supplika, płaczliwie uskarżaiąc się o zniszczenie y wielkie ukrzywdzenie kapłanów graeci ritus w diecesyi Brzesckiey przez żołnierzów z różnych znaków, nieuważaiąc, ani respektuiąc tak na i. k. mci uniwersały, iako też y moie hetmańskie, które wydałem, aby byli ab omnibus oneribus militaribus ochronieni y uwolnieni (ponieważ rzecz niesłuszna, aby kapłani y osoby, na służbę Bożą poświęcone, zarówno z włościami podlegali ciężarom). Które to uniwarsały y teraz ponawiam, chęci moie zaleciwszy towarzyskie, mieć chcę y surowie z władzy mey hetmańskiey upominam, aby się żaden z wmści nie ważył w dobrach duchownych ritus graeci, w episkopiey Brzeskiey, tak po miasteczkach, wsiach królewskich, duchownych, iako też y ziemskich u kapłanów świeckich mieszkaiących, żadnym sposobem statii, chlebów, podwod, ugod, grabieżów nie ważył brać y wymagać; także pokarmów, noclegów y od pachołków pobocznym sposobem zabiegów y stanowisk, statii w domach kapłańskich żadnych czynić y innych quocunque nomine aut titulo exactiy, tak od przechodzących chorągwi, iako też y ciągnieniem idących, pilno po wmściach żądam y serio upominam, abyście się nie ważyli uciskać, pod surowym y srogim karaniem, według artykułów woyskowych, które niechybnie y bez żadney odwłoki, według ścisłego sądu mego, bez miłosierdzia na nieposłusznych extendowane będą. Dan w Wilnie, roku tysiąc sześć—

set siedmdziesiąt trzeciego, Julii trzydziestego dnia.

У того универсалу при печати ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца, воеводы Виленского, гетмана великого великого князства Литовского, притисненой, подписъ руки тыми словы: Michał Pac—woiewoda Wilenski, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же тотъ универсалъ, за поданьемъ черезъ особу вверху помененую ку активованью, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1675 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 1744—1747.

283. Универсалъ короля Яна III о назначеніи дня коронаціи.

Король Янъ III-й, совершивши много—сколько тяжелыхъ, столько же и блистательныхъ военныхъ подвиговъ, усмиривши непокорную Украину, завладѣвши многими Крымскими и Турецкими крѣпостями, «престрашилъ и разгромилъ султановъ, пашей, беевъ и мурзъ», возвращается назадъ въ свое отечество и назначаетъ сроки, какъ для своего коронованья, такъ и для сеймовъ. Сроки эти слѣдующіе: для предварительныхъ сеймовъ—31 Декабря 1675 года; для коронованья—2-й день февраля 1676 года; для сейма 4-й день того же февраля.

При этомъ король высказываетъ надежду, что заботливые о своемъ благѣ его подданные, не только съѣдутся къ означеннымъ срокамъ въ Краковъ, но не откажутъ ему также и въ помощи и средствахъ противъ враговъ христіанства, если въ этомъ будетъ только настоять надобность.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ пятого, мѣсеца Декабря тринадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Костя, слуга его милости пана Константина Шуйского—писара земского воеводства Берестейского, листъ его королевское милости—универсалъ на розные акты, то есть: коронацыйный, сеймиковый, парентаціонный наяснѣйшихъ антецессоровъ его королевское милости сеймики передъ сеймовые, съѣзду до Кракова его королевское милости и на речь ширей въ немъ нижей выраженую выданый, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Jan trzeci, z Bożey łaski obrany król Polski etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tem wiedzieć należy, osobliwie iednak naywielebnieyszemu, przewielebnemu y wielebnym w Bogu, iaśnie wielmożnym, wielmożnym y urodzonym senatorom, dygnitarzom, urzędnikom y wszystkiemu rycerstwu, także miastom y wszelkiey condiciey ludziom, w koronie Polskiey, w. x. Lit. y prowincyach do nich przyległych, ius et interesse habentibus, uprzeymie nam miłym do wiadomości donosiemy:

Iż wracamy się in sinum rzeczy-pospolitey, miłuiący ociec ad pupillam, syn do matki, ex studio, nie z miętkich y delikackich sub patronis przechadzek,

ale z głodnych y millionami z dziedziczney substantii naszey osypanych obozów, zimowisk chłodnych, lgnistych, albo ostrych przepraw, pustyń, ledwo wiarą poiętych, studio zaszczytu rzeczy-pospolitey mężnie wytrzymanych, — wracamy po złamaney rebelliey y przymuszoney do posłuszeństwa Ukrainie, przyłączonych ad compagem y succurowanych fortecach, wyrzuconych meczetach, wykorzenionych nowego Krymu gniazdach,— wracamy po przepłoszonych y nastrzelanych sołtanach, baszach, beiach y murzach, bez liczby bitych, albo powiązanych, spędzonych huwcach z Mesieru, Anatoliey, nie tylko z Rumeliey, albo Graeciey zebranych, że się przy wezyrze, albo samym cesarzu mało licznieyszych spodziewać. Po wydartym nieprzyiacielowi moście y przyiętey od Dunaiu communicatiey, oczyszczonym Dniestrze, obnażonym ze wszelkiey usługi y wygody Kamieńcu, zgoła cursum consumavimus, rempublicam conservavimus y czekamy coronam iustitiae. Wszystkie wprawdzie naiaśnieyszych antecessorów naszych przykłady, owszem cursus naturae sollicitae prowadziły nas dawno do koronatiey, która solii et gloriae twierdzą, jussit nadto lex, vigesimam Julii, potym primam Jannuarii aktowi temu świętemu naznaczywszy; ale ussit miłość synowska, że siebie samego zapomniawszy, mereri, quam coronari woleliśmy—vigesimam Julii. Zbliżone na Cecorę y ku Lwowu zmierzaiące potęgi wschodnie, żeby się były in mutuas z wiarołomnemi caedes w Ukrainie wykierowały curarum vi extraxerunt primam Januarii; wzieło zordinowanie Ukrainy, przezimowanie extra viscera et in hostico żołnierza munitamentum zbliża do iedności sił Moskiewskich, zasłona na ostatek rzeczypospolitey od hana ieszcze primis Ianuarii w polach bliskich ziawionego, który się ku Wiśle ze wszystkiemi sołtanami zabierał. Teraz iednak, gdy Bóg zastępów za staraniem naszym, męstwem wodzów, radą przytomnego senatu, odwagą rycerstwa, wszytkich pułtoroletnią pracą bez odpoczynku y trwałością zdioł te aerumnas z karków naszych y rzecz-pospolitą in securo zostawił, curas obozów in curas stałe przemieniamy y bierzemy się do seymu, któremu ex senatus consilio — dzień czwarty miesiąca Lutego; seymikom zaś—dzień trzydziesty pierwszy miesiąca Grudnia na mieyscach zwyczaynych w roku przyszłym naysposobnieyszy rozumiemy. Który to seym, iż bez coronatiey bydź nie może, aby integra republica, zupełny był consiliorum vigor, magistratuum powaga, subselliorum activitas, legum authoritas; tedy post parentationem naiasnieyszym antecessorom naszym, którey dzień trzydziestego miesiąca Stycznia, obieramy, coronatiey dzień wtórego miesiąca Lutego, także w roku przyszłym naysposobnieyszy rozumiemy y naznaczamy y do ujściwości aktów pomienionych uprzeymości y wierności waszych oycowskie invitamus,—przydaiąc, że do Krakowa, stołecznego miasta naszego, dnia dwudziestego dziewiątego miesiąca Stycznia wiazd mieć chcemy. Pełni nadziei, że których zdrowie zdrowiem własnym, wczasy domowe niewczasami królewskiemi, głową na ostatek własną całość głowy każdego zastąpiliśmy y uwolnili ku ozdobie naszey y całego narodu drogi y niewczasu żałować nie zechcecie, uprzeymości y wiernosci wasze, y tak rady swoie miarkować będziecie, iakobyśmy y czasu złotego do przygotowania się na odpór zaiuszonemu na wygubienie chrześciaństwa nieprzyiacielowi nie zgubili y ad excubias za rzecz-pospolitą do tey samey powracać wcześnie wystawienia woysk z postronnemi chrześcianskiemi pany o posiłki, ieśli się tak rzeczy-pospolitey będzie zdało, conferre mogli.

Który uniwersał, aby do wiadomości wszytkich przyszedł, onego publikować po grodach y per extractum po powiatach rozsyłać urzędom zlecamy; a dla większey iego wagi ręką własną podpisuiemy y pieczęć przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w obozie nad Zbruczą rzeką, pod Czarnokozincami, dnia siódmego miesiąca Listopada, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt piątego, panowania naszego wtórego roku.

У того листу его королевское милости универсалу при печати его королевское милости притисненой подписъ тыми словы: Jan król. Который же тотъ листъ его королевское милости — универсалъ, черезъ особу вверху менованую ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1676 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 1921—1923.

284. Универсалъ короля Яна III-го администратарамъ Кобринской экономіи на счетъ продовольствія козаковъ.

Король Янъ III-й предписываетъ универсаломъ администратору Кобринской экономіи и его помощникамъ—озаботиться о продовольствіи посылаемыхъ въ экономію 700 козаковъ, подъ командой Лончинскаго; продовольствіе ихъ должно производиться натурой, — каждому человѣку не болѣе какъ на 36 грошей; Лончинскому сверхъ этого выдать еще 200 злотыхъ. При этомъ онъ обѣщаетъ администратору, что издержки, понесенныя имъ на этотъ полкъ, будутъ включены въ счетъ уплаты, слѣдуемой съ него донативы.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ шестого, мѣсеца Февраля осемнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ — стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Станиславъ Сохацкій универсалъ его королевское милости въ справѣ и речи ниже выражоной, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Jan trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Wielmożnemu Andrzeiowi Kotowiczowi — kasztelanowi Wileńskiemu, oeconomiey naszey Kobryńskiey administratorowi, uprzeymie nam miłemu, iako też urodzonym iego wice-oeconomom, pisarzom, urzędnikom, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wielmożni, uprzeymie nam mili. Tak wiele na tym saluti et integritati całey rzeczypospolitey zawisło, aby woyska, w służbie rzeczy-pospolitey zostaiące, conserwowane być mogły,—ile gdy tak straszna nad miłą oyczyzną woyny tureckiey pendet procella; tak o to sollicita serce nasze exercet cura, abyśmy wyprobowanym w służbie woienney y dobrze zasłużonym ludziom, słuszną providere mogli consistęcyę. Więc że kozacy, którzy przed tym pod comendą urodzonego niegdy Hulanickiego—półkownika naszego zostawali, a po iego zeyściu, w directię urodz. Stanisława Łozińskiego—skarbnika Halickiego, półkownika także naszego cesserunt, w compucie

woyska nie byli y dla tego consistentiey zarówno z inszemi nie wzieli; ani inszego mieysca y sposobu conservatiey ich mieć możemy, tylko żebyśmy ich w którey oeconomieynaszey locowali. Przyszło nam do Kobryńskiey ordynować ich oeconomii. Jest ich numero siedmset, a za pułkownika na ten czas maią urodzonego Krzysztopha Łączynskiego. Pilnie tedy uprzeymości waszey żądamy, chciey taką uczynić ordynatię, aby każdego z nich na tydzień w leguminach y zbożu in natura na chleb tak wiele wydawano, co by cenę trzydziestu sześciu groszy monetą currenti wynosiło; samemu zaś zosobna urodzonemu Łączynskiemu—złotych dwieście, uprzeymość wasza naznaczyć y wydać każesz. Któremu to incumbet, aby w surowey ludzi tamtych, pod comendę swoią oddanych trzymał karności, nic im nadto niepozwalaiąc, tylko co się im naznacza. Cokolwiek zaś na nich w teyże wydano będzie oeconomiey sposobem wyżey naniesionym, to z uprzeymości waszey w donatywie zwyczayney na szczęśliwey coronatii naiaśnieyszych antecessorów naszych, z tey że oeconomiey przychodzoncey, przyiąć każemy, upewniamy. Co dla większey wiary ręką się naszą przy pieczęci podpisuię. Dan w Jaworowie dńia IX miesiąca Stycznia, anno Domini MDCLXVI. У того универсалу, при печати подписъ руки его королевское милости тыми словы: Jan król; X. Adam Sarnowski—i. k. mci sekretarz. Который же тотъ универсалъ его королевское милости естъ до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1676 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 2143—2146.

285. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, послѣ коронаціи, по избраніи сеймового маршалка, постановили:

1) назначить сборщиковъ для собиранія двухъ-поголовныхъ обоихъ сроковъ;

2) назначить также сборщика и для девяти-подымныхъ, за смертію прежняго;

3) срокъ присяги за неявкой пословъ отложить на одну недѣлю;

4) изъ перваго сбора выдать вознагражденіе по одному грошу: Брестскому земскому писарю Кон. Шуйскому—за посольство и Ал. Непокойчицкому — за издержки въ послѣдней компаніи;

5) въ возмѣщеніе убытковъ, понесенныхъ сборщикомъ трехъ-подымныхъ Теофиломъ Костей, по той причинѣ, что эту подать, равно какъ и другія, вмѣсто него собиралъ съ чрезмѣрными жестокостями и вымогательствами скарбовый дворянинъ Брокъ, при содѣйствіи войсковыхъ депутатовъ, взыскивая съ недоимчиковъ въ двойнѣ и болѣе,—суммы, недоплаченныя Костей,—простить и предоставить ему право доискиваться своихъ обидъ на помянутомъ дворянинѣ и войсковыхъ депутатахъ судебнымъ порядкомъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ шестого, мѣсеца Мая десятого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ

Криштофъ Юндзилъ тое лявдумъ до актъ книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, который уписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

My senatorowie, urzędnicy ziemscy, grodzcy y wszyscy obywatele województwa Brzesckiego, na seymik relaciyny po seymie coronatiey Jana trzeciego, króla iegomci pana naszego miłościwego, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt szóstego zgromadzeni, wysłuchawszy relacyey ichmciów panów posłów naszych y constitutiey z tegoż seymu nam przeczytaney y ogłoszoney, stosuiąc się do niey, obraliśmy naprzód do wybierania uchwalonego dwoyga pogłównego, na dwie racie rozdzielonego, ichmciów panów poborców; do pierwszey raty: ichmć pana Konstantego Przezdzieckiego—podsędka Brzeskiego, y imć pana Constantego Niełoiewskiego; do drugiey raty: imć pana Piotra Tura y imć pana Adama Niepokoyczyckiego. Przytym, ponieważ poborca do dziewięciorga podymnego obrany śmiercią s tego świata zszedł; tedy, conformuiąc się do constitutiey teraznieyszey coronationis, na mieysce zeszłego teraz, iterato imć pana Alexandra Czechowskiego—komornika województwa Brzesckiego zgodnie obraliśmy.

A że nie przyszła do nas constitutia na seymik relaciyny, ex lege przypadaiący, dla czego też y ten seymik do tygodnia musiał bydź odłożony; przeto angustiae temporis, nie mniey indemnitati contribuentium exactorum consulendo, musieliśmy consequenter czasu do wykonania iuramentów y wybierania tey a personis contributiey pomknąć do tygodnia także iednego.

Przy teyże exactiey raty pierwszey uchwaliliśmy zgodnie y postanowili: od każdey osoby, która ieno do tego podatku tenetur, dać po groszu imć panu Konstantemu Szuyskiemu — pisarzowi ziemskiemu Brzesckiemu, iako posłowi naszemu, ratione poselszczyzny; przytym drugi także grosz iegomci panu Alexandrowi Niepokoyczyckiemu, maiąc braterską compassię nad stratą iego w woysku na teraznieyszey rzeczy-pospolitey companiey.

Uznawszy przytym znaczną krzywdę y stratę imć pana Teofila Kości, który poborcą będąc tróyga podymnego dla niewydanego dotąd od ichmć panów obywatelów niektórych, na delacie będących, podatku, y nie wybrawszy od wielu ichmć obszernieyszych fortun należytego solarium, na przeszłych commissiach niemałe poniosł szkody y daley następuiących cum dispendio fortun ponosić by musiał; tedy, aliquo modo reservire te damna tego brata naszego, ponieważ słyszeliśmy na tym że seymiku słuszną querimonię od wielu braci województwa naszego, którym pan Alexander Bobr, dworzanin skarbowy z ichmościami panami deputatami od różnych chorągwi do rat wszytkich piętnaściorga y siedmiorga podymnych, za assignatiami zesłanemi z delatą po retentach w niemałey frequentiey ieżdżący, wielkie gravamina ubogim ludziom czynić ważyli się, retenta in duplo y więcey, także solaria, panom poborcom należąca, y inne honorarie sobie dawać rozkazowali y inne różne exakcye cum summo onere czynili przeciwko prawu y dekretom commissionis, które nie tylko exorbitanti, ale y poen żadnych, y co w pośledneyszych ratach na retentorach extendować niepozwalało: przeto, aby się takie y tym podobne stanowi szlacheckiemu y ubogim ludziom napotym nie działy się violencye, te wszytkie szkody sowite, wybierania honoraria y inne wszytkie quocunque modo nazwać się mogą gravamina, które ichmościowie extorserunt, imć panu Teofilowi Kości, in vim sufragii, daiemy y wiecznie daruiemy, y żeby

co modo swoie nagrodził szkody y straty tak na trybunale skarbowym, iako też na commissyach y we wszelkich sądach, gdzie by sobie prędszą mógł otrzymać sprawiedliwość, tak na panu dworzaninie skarbowym, iako y na ichmościach panach deputatach woyskowych, prawnie dochodzić, mocą tego laudum naszego zgodnie pozwalamy y moc do prawa daiemy. Działo się w Brześciu dnia dziewiątego Maia, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt szóstego.

У того лявдумъ подписъ рукъ тыми словы: Jan Karol Kopeć—kasztelan Trocki, starosta Brzeski, director seymiku. Которое жъ то лявдумъ, ку актикованью поданое, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принято и уписано.

1676 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 1799—1825.

286. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на предкоронаційный сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на предкоронаційный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отравляемымъ на коронацію въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Послѣ счастливѣйшихъ и знаменитѣйшихъ подвиговъ короля, не безызвѣстныхъ небу и землѣ, въ трудной борьбѣ съ сильнѣйшимъ и жесточайшимъ непріятелемъ въ мірѣ, которому безсильная и безденежная рѣчь-посполитая чуть было не заплатила дани, и котораго онъ—король не только съ урономъ прогналъ со своихъ границъ, но и поразилъ его съ совокупными полчищами, составленными изъ народовъ Азіи, Африки, Европы, Крыма, Нагайской Орды и Бѣлгорода,—сохранивши на свои милліоны армію, и приведши ее въ отечество здравой и невредимой; послѣ усмиренія козацкихъ своеволій 30 лѣтъ уже не находившихъ отпора, и превратившихъ въ груды развалинъ не одну польскую провинцію; послѣ трудовъ и заботъ чуть ли не рядоваго солдата,—воеводство не можетъ не выразить королю и своего безпредѣльнаго уваженія и своихъ вѣрноподданническихъ къ нему чувствъ, исполненныхъ благодарности и благожелательствъ. Засвидѣтельствовавши обо всемъ этомъ всенародно, послы обязываются прежде всего похлопотать у рѣчи-посполитой объ уплатѣ королю долговъ, какъ лично имъ самимъ сдѣланныхъ на государственныя нужды, такъ и тѣхъ, которые до сихъ поръ еще не уплачены скарбу его предшественниками, ибо безъ денегъ нельзя ни вести войны, ни содержать войскъ и крѣпостей, ни снаряжать посольствъ.

2) Присягу король долженъ учинить на pacta conventa безъ всякихъ прибавленій къ нимъ и сокращеній.

3) Генеральная конфирмація должна совершиться также по древнему обычаю и по формѣ установленной для его предшественниковъ.

4) Гетманамъ короннымъ и в. к. Литовскаго, за ихъ труды и отвагу въ недавней кампаніи, выразить глубокую благодарность въ виду цѣлой рѣчи-посполитой.

5) Для вящшаго укрѣпленія государства ходатайствовать о водвореніи между королемъ и рѣчью-посполитой взаимнаго согласія и дружбы.

6) Въ виду угрожающей опасности со стороны Турціи, послы обязываются просить короля и рѣчь-посполитую объ изысканіи средствъ къ защитѣ государства. Воеводство полагаетъ, что лучше всего было бы заключить съ превосходнымъ въ силахъ непріятелемъ миръ; но такъ какъ оный весьма сомнителенъ, а помощи иностранной ожидать нельзя, по причинѣ обуревающихъ христіанство войнъ, то издать заблаговременно манифесты по всей рѣчи-посполитой съ подтвержденіемъ, чтобы, послѣ витей королевскихъ, всѣ кому слѣдуетъ были готовы къ выступленію на войну всеобщимъ ополченіемъ.

Въ это же время все таки не мѣшало бы завязать и переговоры съ иностранными государями, въ особенности съ тѣми, которые находятся въ мирѣ, и просить у нихъ или войскъ, или денегъ; не мѣшало бы даже обратиться за помощью и къ царю Московскому, хотя онъ и ищетъ больше погибели Польши; и въ случаѣ, еслибы онъ обѣщалъ таковую, то принимать ее не иначе, какъ въ видѣ вспомагательныхъ войскъ надъ Днѣпромъ, или Днѣстромъ, но отнюдь не соглашаться на введеніе арміи его во внутрь Польши. Было бы полезно также сократить настоящій сеймъ, ограничивши предметы его дѣйствій только изысканіемъ средствъ къ оборонѣ государства, а всѣ частныя дѣла отложивши до дальнѣйшаго времени.

7) Въ этомъ смыслѣ послы должны настаивать, чтобы прежде всего изысканы были средства для удовлетворенія войска,—сражавшагося ли въ непріятельской землѣ, или на границахъ своей собственной—все равно.

8) Потомъ, чтобы изысканы были мѣры къ уврачеванію войсковыхъ неурядицъ, особенно въ такое опасное для государства время: ибо не смотря на то, что рѣчь-посполитая изнуряетъ свои силы многочисленными податными сборами, постоянными переходами и стоянками войскъ, часто случается, что воины, получивши свою плату за годъ, не отслуживаютъ и 1/4 года, а другіе дезертируютъ изъ своихъ полковъ, покинувши лагерь на произволъ непріятелю. Понятно, что при такомъ положеніи дѣлъ, въ успѣхѣ войны не могутъ быть увѣрены ни гетманы, ни полковники, ни ротмистры,—самая война не можетъ вестись какъ слѣдуетъ, особенно, когда и войсковые артикулы потеряли всякое значеніе, и что, слѣдовательно,—и рѣчь-посполитая не можетъ быть увѣрена въ своей цѣлости и безопасности.

9) Чтобы спасти королевщизны отъ окончательнаго ихъ упадка, нужно перемѣнить способъ взиманія съ нихъ гиберновыхъ повинностей, т. е. требовать взносовъ съ общаго количества податныхъ дымовъ, какъ это дѣлается въ коронѣ, а не съ каждаго въ отдѣльности; тогда и войска будутъ получать равномѣрную уплату и имѣнія перестанутъ нести несвоевременныя и неравномѣрныя тяжести—въ томъ и другомъ случаѣ для нихъ разорительныя.

10) Снестись съ прочими воеводствами и совмѣстно просить короля объ усовершенствованіи податной системы, т. е. о замѣнѣ подымныхъ и поземельныхъ податей такими, которыя бы равномѣрно распадались на всѣхъ вообще жителей; ибо общее бремя ложится и на избранныхъ; такими податьми могутъ быть: шеляжное, акцизы, пошлины, мыта съ людей праздныхъ и поголовное съ жидовъ; не малую услугу въ этомъ дѣлѣ могло бы оказать и открытіе монетнаго двора съ монетой пробной (z ligą).

11) Для устраненія бѣдности скарба, порождающей въ свою очередь и общественныя затрудненія, слѣдовало бы прямыя подати расходовать на нужды государственныя, а не на частныхъ лицъ, а главное — не позволять скарбу арендовать за безцѣнокъ тѣхъ статей, которыя могли бы принести государству доходовъ гораздо больше. И когда дѣло дойдетъ до него, то послы обязываются потребовать отчета: какія, куда и на какой предметъ были израсходованы имъ суммы и что сталось съ милліономъ неуплаченнаго имъ жалованья? Во всякомъ случаѣ, при назначеніи текущихъ контрибуцій, пусть тамъ же на сеймѣ будутъ заключены на нихъ и контракты, исключая подымнаго; тогда по крайней мѣрѣ можно будетъ оріентироваться приблизительной цифрой доходовъ, соотвѣтственно которымъ можетъ быть назначена и плата войску.

12) Для третьяго сейма въ Гроднѣ просить соглашенія и обезпеченія квартиръ для депутатовъ; въ случаѣ же желаній перевести его въ Вильну или Брестъ, гдѣ пребываніе его можетъ быть устроено съ большими удобствами—дать свое согласіе.

13) Споры возникшіе между знаменитыми мужами въ республикѣ, т. е. между Бѣльскимъ воеводой—съ одной стороны и князьями Острожскими—съ другой, относительно ординаціи имѣній Острожскихъ, вполнѣ законные и основанные на постановленіяхъ рѣчи-посполитой, а также и ходатайство князя Любомирскаго о наслѣдствѣ въ этихъ же имѣніяхъ не въ 4-й степени, какъ значится въ ординаціи, а въ 3-й, — все это предложить на зависящее разрѣшеніе рѣчи-посполитой.

14) Точно также рѣшить на этомъ же сеймѣ и тяжбу между Конецпольскимъ и Замойскими, относительно претензій, перваго на ординацію Замойскаго староствства, во избѣжаніе лишняго бремени на будущемъ сеймѣ.

15) Ходатайствовать о сохраненіи выбранской (wybrańskiey) пѣхоты, согласно съ древнею ординаціей рѣчи-посполитой и въ количествѣ 200 чел. для Брестскаго замка, съ тѣмъ однакоже, чтобы эта пѣхота служила не частнымъ лицамъ, а рѣчи-посполитой.

16) Ходатайствовать объ уплатѣ долговъ гетмана в. кн. Литовскаго, сдѣланныхъ имъ на

пользу государственную во время продовольствованія войска жалованьемъ изъ собственнаго кармана.

17) Ходатайствовать объ огражденіи шляхты отъ разныхъ отягощеній, причиняемыхъ ей во время частныхъ переходовъ войскъ, посредствомъ возстановленія военной дисциплины и охраненія шляхетскихъ имѣній отъ постоевъ и поборовъ.

18) Предложить вниманію рѣчи-посполитой то обстоятельство, что плебеи, а равно и молодая шляхта, втискиваются въ преэминенцію, и оттягиваютъ для себя должности, такъ что старой шляхтѣ и поссессіонатамъ просто некуда дѣться, и ходатайствовать объ устраненіи такого зла. Спросить также генерала в. кн. Литовскаго: почему онъ, взявши у короля пушки, самъ не явился къ своему посту не безъ величайшаго вреда для рѣчи-посполитой?

19) Ходатайствовать о назначеніи коммиссіи для открытія давно обѣщаннаго и до сихъ поръ не открытаго монетнаго двора въ в. кн. Литовскомъ, который бы чеканилъ серебряную монету одинаковаго достоинства съ таковою же въ государствахъ сосѣднихъ.

20) Просить короля о воспрещеніи Лембурскому судьѣ срубать для своей пользы тѣ бортныя деревья въ Бѣловѣжской пущѣ, которыя принадлежатъ сосѣдней шляхтѣ, получившей право на входы въ королевскую пущу.

21) Для прекращенія безчинствъ жолнеровъ, доходящихъ до огня и меча, требовать не только возстановленія дисциплины, но и разрѣшенія всѣмъ обиженнымъ позывать въ трибунальные суды войсковую старшину, съ правомъ возмѣщать свои убытки на ея имѣніяхъ.

22) Вслѣдствіе запрещенія воеводству имѣть свободныя торговыя сношенія съ Кролевцемъ и Ригой, чѣмъ пользуются воеводства другія, и прекращенія торговыхъ сношеній съ Подоліей и Покутьемъ, по причинѣ военныхъ событій,— просить короля о доставленіи соли воеводству изъ копей коронныхъ.

23) Для уменьшенія преступленій, возрастающихъ безпрестанно вслѣдствіе ихъ безнаказанности, просить о постройкѣ тюрьмы на общественныя издержки.

24) Въ видахъ справедливости домагаться, чтобы товары провозимые чрезъ г. Брестъ въ Корону, оплачивались здѣсь пошлиной, такъ точно какъ оплачиваются оные въ коронѣ, когда провозятся въ воеводство изъ Волыни и другихъ мѣстъ, чего впрочемъ до сихъ поръ не дѣлалось.

25) Просить маршалка в. кн. Литовскаго объ уступкѣ имъ дома, находящаго въ Брестѣ, для судной избы, съ уплатой ему издержекъ на постройку онаго изъ суммъ экономическихъ.

26) Позаботиться о неприкосновенности декретовъ судовъ каптуровыхъ съ тѣмъ, чтобы лица, позывающія отвѣтчиковъ extra forum, подвергались наказаніямъ.

27) Равнымъ образомъ и о починкѣ кѣмъ слѣдуетъ мостовъ и дорогъ; о введеніи одинаковыхъ мѣръ по всему княжеству Литовскому и о возстановленіи на сеймѣ права и порядка.

28) При содѣйствіи канцлера в. кн. Литовскаго стараться объ исполненія слѣдующихъ желаній воеводства:

29) Объ удовлетвореніи наслѣдниковъ покойнаго подканцлера и польнаго гетмана в. кн. Литовскаго Гонсевскаго уплатой обѣщанныхъ конституціей суммъ изъ скарба рѣчи-посполитой.

30) О сохраненіи съ Московскимъ царемъ мира, согласно съ заключенными съ нимъ трактатами; объ учиненіи прошлогодней коммиссіей реляціи по сему дѣлу и объ удовлетвореніи пословъ жалованьемъ.

31) Объ утвержденіи за референдаріемъ в. кн. Литовскаго леннаго имѣнія Деревинскаго, на правахъ наслѣдственныхъ за его ревностную службу тремъ королямъ польскимъ.

32) О предоставленіи права ксендзу Особскому—регенту в. кн. Литовскаго, за его продолжительную и многостороннюю безвозмездную службу — воспользоваться однимъ изъ тѣхъ первѣйшихъ вакантныхъ мѣстъ въ духовенствѣ, которыя получаютъ и другія духовныя лица.

33) Объ утвержденіи за Каролемъ Дольскимъ—крайчимъ в. кн. Литовскаго и полковникомъ королевскимъ—Венденскаго воеводства на правахъ наслѣдственныхъ.

34) О предоставленіи духовенству права пользоваться одною писарскою должностію въ в. кн. Литовскомъ.

35) О присоединеніи къ Брестскому староству нѣсколькихъ близлежащихъ экономическихъ деревень, для поддержанія его юрисдикціи.

36) Объ уплатѣ Кмицицу—Ошмянскому хоружему 10,000—стараго долга изъ скарба рѣчи-посполитой, или же о передачѣ ему въ пожизненное владѣніе имѣнія—Краснаго Села.

37) Объ утвержденіи за Брестскими Августіанами фундуша, находящагося за жидовскимъ кладбищемъ (okopiskiem).

38) Объ утвержденіи королемъ избраннаго воеводствомъ хоружаго.

39) Объ утвержденіи за маіоромъ Зельскимъ, на правахъ наслѣдства небольшой мельницы принадлежащей Брянскому старостинству.

40) Объ удовлетвореніи владѣтелей Рожанца, изъ скарба в. кн. Литовскаго за убытки, причиненные имъ военными постоями.

41) Объ уплатѣ Корецкими долга раненому Скольскому, или же о предоставленіи ему въ пользованіе ихъ фольварка, такъ какъ помянутый Скольскій, будучи раненъ пикой (dzidą) въ Хотинскомъ сраженіи, болѣлъ, болѣетъ и будетъ болѣть (szwankował, szwankuie i będzie szwankować).

42) Объ уплатѣ маршалкомъ в. кн. Литовскаго суммъ, числящихся на его старостинствѣ наслѣдникамъ Тризны.

43) О передачѣ Жардецкому въ потомственное владѣніе Старой Воли, такъ какъ единственный сынъ его, убитый подъ Хотинымъ, оставилъ послѣ себя дочь.

44) Объ утвержденіи за настоящимъ старостою Сейванскимъ владѣемаго имъ старостинства на правахъ наслѣдства или эмфитевтическихъ за смертельныя раны, полученныя имъ въ Хотинскомъ сраженіи, а равно и объ устраненіи изъ-подъ реформаціи королевы имѣній жены его—Сѣмна и Метелъ.

45) О дарованіи уніатскому духовенству свободы отъ общественныхъ повинностей.

46) Объ удовлетвореніи Любельской стольниковой, за убытки понесенные ею отъ военныхъ постоевъ.

47) Объ утвержденіи фундушей за монахинями Бригидками, перенесшими свой костелъ и монастырь съ Песковъ на другое мѣсто.

48) Объ увольненіи отъ податей Бржозовскаго, по случаю солдатскихъ опустошеній.

49) О подтвержденіи законовъ противъ Аріанъ и ихъ защитниковъ.

50) Объ освобожденіи на будущее время Бернардиновъ и имъ подобныхъ, отъ войсковыхъ повинностей.

51) Напомнить королю о наслѣдникахъ покойнаго судьи Брестскаго, не безызвѣстнаго рѣчипосполитой своею 20-лѣтнею службой и Московскимъ плѣненіемъ.

52) Объ уплатѣ коронным скарбомъ Трабской суммы ея законнымъ наслѣдникамъ.

53) Объ освобожденіи изъ турецкаго плѣна Рощица—полковника его королевской милости.

54) О сдачѣ дѣлъ въ архивъ и о храненіи ключа отъ него лицами, поставленными закономъ.

55) О возвращеніи дворянину Костѣ его законнаго имѣнія, несправедливо пріуроченнаго къ Брестской экономіи.

56) О дарованіи нѣсколькихъ уволокъ земли Юрію Шуйскому за заслуги рѣчи-посполитой.

Прочее поручается благоусмотрѣнію пословъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятого шестого, мѣсеца Генваря третего дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Крпстіанъ Кграбовскій—городничій Берестейскій, инструкцію яснеосвецоныхъ и ясневельможныхъ ихъ милости пановъ сенаторовъ, дигнитаровъ и вельможныхъ ихъ милости пановъ обывателевъ воеводства Берестейского, на сеймику передъкоронаційнымъ, при згромаженью написаную и подписаную, въ справахъ и речахъ въ ней ниже выражоныхъ, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаную:

Instrukcya seymiku woiewództwa Brzeskiego, odprawiaiącego się w Brześciu, dnia trzydziestego pierwszego Grudnia, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt piątego, ichmć panom wielmożnemu imci panu Benedyktowi Sapiezie—podskarbiemu nadwornemu w. x. L., imci panu Konstantemu Janowi Szuyskiemu — pisarzowi woiewództwa Brzeskiego y posłom, od nas obranym dana.

Napatrzył się świat y niebo dzielności, odwadze y szczęściu, rzadko kiedy widzianemu i. k. m., pana naszego miłościwego, qua dexteritate cura et divini-

tus danemi darami, longa experientia oyczyznę consilio destitutam, bez potencyi y pieniędzy, przez te wszystkie trudne y nieszczęśliwe czasy piastować raczył, y gdyśmy już nieszczęśliwi praemium et unica praeda zaiuszonemu, okrutnemu y naypotężnieyszemu in orbe nieprzyiacielowi naszemu et totius christianitatis zostawać mieli, opatrzność Bozka ruenti patriae pro fulcro dała, którą nie tylko zwątloną y osłabiałą dosić ciężkiemi y ustawicznemi woynami et difficultatibus mężnie bronił, ale y z granic iey Tureckie z Asii, Afryki, Europy zebrane na zgubę naszą woyska s tak wielką potentią, która cladibus Christianitatis urosła, sromotnie z wielką tego nieprzyiaciela hardego confusią wypędził; niezliczone Krymskie, Nahayskie, Białogrodzkie y inne ordy sławne pogromił, sławę narodu naszego humatam znowu renatam et redivivam tot victricibus signis przywrócił; gdy czego przez tak wiele lat z wielkiemi y płatnemi woyskami dokazać nie można, czem Ukraińską y swawolą Kozacką tak wiele razy, przez lat niemal trzydzieści, z wielką państw naszych ruiną wybuchaiącą osadziwszy w Ukrainie, co celnieysze fortece niesłychaną odwagą, nie szanuiąc zdrowia swego królewskiego, całą zimową pracą z woyskiem niezwyciężonym pracami, przy dostoieństwie i. k. m. zostaiącym, mocnie ukiełznał,—prawdziwie princeps ad bella natus koronę naymilszą y naypowabnieyszą na świecie szczęśliwości, dla dobra pospolitego przez czas niemały et omnia lucra privata despexit et contempsit; woysko tak koronne, iako y w. x. Lit. pracami zruynowane y osłabiałe z własney swey oyczystey substantiey millionami swemi nie tylko ratował, ale nazad zdrowym reduxit et deduxit in via mirabili s podziwieniem świata wszystkiego; owo zgoła fata państwa naszego fortunie zatrzymał, oyczyznę proprio fato nostro dla obrad teraźnieyszych in securo zostawiwszy. Stanowszy tedy ichmć panowie nasi ad initia seymu coronationis zdrowia dobrego et inter victricia nieprzyiacioł trophea gloriae immortali coronam regi et victori debitam powinszowawszy, uniżenie podziękuią za tak wielkie około dobra pospolitego starania, trudy, prace, ledwie nie gregario militi przyzwoite, oddaiąc takie wdzięczności naszey vota, gdy nowey cnocie nowego imienia potrzeba, aby zaczynaiąc y kończąc złote lata na tym tronie rządu y sprawiedliwości i. k. m. pan nasz miłościwy devotas sibi habeat manubias et aras triumphales. A oraz, aby debitam gratitudinem, w wydatkach zaś swoich plenam satisfactionem a republica i. k. m. pan nasz miłościwy, iako nayprędzey otrzymał, na wszelakie dotąd rzeczy-pospolitey erogowane necessitates, bez których ani by się woyna prowadzić mogła, ani woyska y fortece utrzymywać, więc ani expensa na różnych posłów, posłaników, gońców; dla tego expedit, aby z przyszłego da Bóg seymu był i. k. m. modus exolutionis wynaydziony, iakoby y dalszym rzeczypospolitey mógłby i. k. m. skutecznie suffragari potrzebom; także y pensia czterdziestu tysięcy zatrzymana ratione oekonomicy Szawelskiey, przy tym y długi antecessorów i. k. m. winne skarbu rzeczy-pospolitey, aby wypłacone byli,—instabunt ichmć panowie posłowie.

Jurament, aby i. k. m. secundum votum in pactis conventis expressum wykonał, nihil imminuendo nec addendo, coby było cum praeiuditio rzeczy-pospolitey, doyrzą tego ichmć panowie posłowie.

Generalis confirmatią iurium more usitato, aby in ea forma, którą mamy a praedecessoribus i. k. m. in volumine legum expressam, dana była,—instabunt ichmć panowie posłowie.

Jaśnie oświeconym, iaśnie wielmożnym

ichmć panom hetmanom za tak wielkie pracy, odwagi, koszty ichmć panom senatorom koronnym y w. x. Lit., pułkownikom y wszytkiemu cnemu rycerstwu— tak korony polskiey, iako y w. x. Lit., naszym wielce młść. panom y braci, którzy w tey campanicy statecznie, odważnie przy i. k. m. zdrowia non parcendo, gloriose et large krew swoię wylewali, głowy y piersi swoie za imie Boskie, wiarę świętą katolicką, za całość oyczyzny, dostoieństwo i. k. m. et pro gloria narodu naszego z wielką ochotą y dzielnością opposuerunt; ichmć panowie posłowie nasi imieniem woiewództwa naszego in facie reipublicae podziękuią.

Non minoris momenti ad conservationem reipublicae est, aby prima w oyczyznie naszey lumina unita virtutae et studio succurent oyczyznie, któraż albowiem reipublicae maior felicitas, iako unio animorum civium (et ubi concordiae ibi crescit imperium) y uspokoienia; tedy diffidentiarum, które tangunt maiestatem et afficiunt rempublicam,—bo to iest fundamentem nieposledniey obrony,— starać się będą pilno ichmć panowie posłowie nasi salvo cuiusvis honore; do czego interpositii samego i. k. m. pana naszego miłościwego prosić będą.

Od Porty Ottomańskiey wschodniey burze nadchodzące straszne pericula, o których nas i. k. m. pan nasz miłościwy obwieszcza, iż nam iest moles gravis eventu anceps y gdy rzecz-pospolita enervata propriis viribus defensy swoiey sufficere nie może; od postronnych zaś monarchów, aby tak prędko, iako periculorum poscit ratio, suppensa bydź mogła, żadney nie masz nadziei, ponieważ cała Europa zamieszana et concutitur mutuis armis; tedy consultius iest, brać przed się honesta pacis media. Lecz że pax nie może sine armis stawać y owszem suo clypeo armorum pacis negotium prędzey succedere zwykło; tedy y szable z rąk wypuszczać nie potrzeba. Ale gdy nieprzyiaciel wszystkie swoie conatus y siły na to obraca, aby nas ze dwuch stron mógł aggredi, iako mamy w instrukcyi i. k. m. informacyę; zaczym, tempestive aby i. k. m. s stanami rzeczy-pospolitey prospicere temu raczył,— prosić będą ichm. panowie posłowie nasi. Expedit tedy na przyszłym seymie coronationis przez obmyślenie sił domowych tak woysk zaciągowych, iako y pospolitego ruszenia, exemplo przodków naszych, którzy własnemi zaszczyt czynili dobru pospolitemi piersiami: miło albowiem dla wiary świętey, ołtarzów, świątnic Pańskich, oyczyzny miłey y dla tego pana dostoieństwa umierać, który nie sobie żyie. W czym i. k. m. incumbet cura, aby, oko maiąc ex speculo salutis populorum na te extrema imminentia pericula, wcześnie zaraz po seymie woiewództwa wszystkie recustodiat, aby, za wydanemi od i. k. m. wiciami, gotowi wszyscy sine divisione belli ad reprimendos hostiles impetus byli. Interea cum externis princibus tractować in omnem casum osobliwie z tymi, którzy non sunt impediti bellis, z iednemi — coniunctionis armorum, z drugiemi—diversionem belli et subsidia pecuniarum, żeby nas praevisa mniey mogły ferire iacula. I z Carem imć Moskiewskim lubo zaprzysiężona staneła unio armorum y lubo aeque państwa Cara imci, iako y nasze teyże subiacent ferocii pogańskiey; ale gdy to czas pokazał, że Car imć, nulla habita ratione toties ab utrinque wykonanych iuramentów, żadnych posiłków, ad manum nad Dnieprem woyska maiąc, dać nie chciał, y owszem inhiat ku zagubie naszey, gdyby, strzeż Boże, quid adversi nam w tey woynie Tureckiey przyniosły fata; tedy nie maiąc nadziei, aby ztamtąd iakie miały bydź posiłki, które lubo by y byli, nam debilioribus non expedit potężnieysze arma wprowadzać, ile tu wgłąb oyczyz-

ny; chyba ieśliby dał Car imć przy brzegach Dniestrowych, Dnieprowych, złączywszy z naszemi siłami, trzymać,— ieśli kiedy teraz, gdy moles woyny Tureckiey primo na nas paratur vere, iak nayprędszą expedit rzeczy-pospolitey maturare obronę, od którey salus dependet universus. Więc, ponderando czasu krótkość do wiosny, a zatym prędko nastempuiąca kampania, naywiększe w tym ichmć panom posłom commitimus studium, żeby seym teraźnieyszy mógł bydź skrócony y onego solennitates y sama tylko szczególna, żeby się w nim mieściła obrona.

Gdy temu primario będzie prospectum, zawsze desideria privata pomieścić będą mogli.—Nic słusznieyszego, iako żeby woysko w. x. Lit., w krwawie zahorowanych zasługach skutecznie odebrali ukontentowanie: gdyż to iest sanguineus partus, iako ci którzy y zdrowiem y fortuną zasczycaią całość rzeczy-pospolitey; za zniesieniem się tedy z innemi woiewództwy modum ukontentowania skuteczny adinvenient; nie mniey maiąc osobliwy respekt na tych, którzy incessanter nie idąc, iż to przez dwie kampanie in viscera w. x. Lit., na granicy od nieprzyiaciela Ukrainy w ustawicznych zostaiąc od nieprzyiaciela experimentach, nie tylko podziękowanie, ale y osobliwą merentibus wdzięczność y ukontentowanie.

Uważaiąc, iż nic bardziey nie może perimere rzeczy-pospolitey, iako gdy sama się exviscerando tak częstemi podatkami, niemniey przechodami woyskowemi; nihilominus, gdy przychodzi do woiennych czynów, wiele się takich znaydzie, którzy hibernę zupełną na rok cały wziowszy, a ledwie czwierć iedną wysłużywszy, a drudzy y mniey—nie tylko chorągwie swe y rotmistrzów, ale castra in hostico y pod nieprzyiacielem deserunt; żeby tedy y temu na seymie była sufficiens adinventa medela, osobliwey się to zaleca circumspectiey; gdyż za takiemi postępkami, ani rzecz-pospolita swey całości, ani hetmani woyska y consuetum woiowania cursum, ani pułkownicy y rotmistrze swych chorągwi thowarzystwa pewni bydź nie mogą, y to samo, strzeż Boże, sufficeret kiedy ad interitum oyczyzny naszey, gdyby się wcześnie takim nie zabiegło inconvenienciom, a mianowicie, gdy y artykuły woyskowe żadney prawie nie maią observacyi, a za tym y dobra szlacheckie indebite petuntur,— czemu ante omnia zabiedz expedit.

Niemałą ztąd ponoszą iacturam wszelkie królewszczyzny, gdy przez hyberny inordinatae od chorągwie wybierane nie tylko same niszczeią, a raczey iuż y zniszczałe, ale y żołnierz in aequalitate hyberny, gdy iedni więcey, drudzy mniey, albo mało co ex pane benemeritorum fructificant, niszczyć się przez to muszą; modus tedy w tym adinveniendus, żeby wszystkie bona hybernom podległe exacte scomputowane były y, iako się w koronie dzieie, secundum quantitatem et qualitatem dymów wszytkie aequaliter wydawały, a tak y królewszczyzny conserwować się będą y żołnierz zostanie ukontentowany, gdy każdy aequalem odbierze należytości swey portionem.

Osobliwy to i. k. mci sprawuie in patriam zelus, in cives amor et benevolentia, gdy to, co naybarźiey perimere dotąd rz-ptą zwykło, przez tak ciężkie y częste onera podatkowania per agrariam contributionem; życząc, aby mogła być w tym allevitatio y lżeysze podatkowania wynalazły się, sine pauperum gemitu, sposoby; exactam tedy tego circumspectionem ichmość p. p. posłom naszym zalecamy, aby zniosszy się ze wszystkiemi woiewództwy y fumales et agrarias contributiones uchiliwszy, według propor. cyi woyska, ex vinculo unionis uchwalonego, modum contribuendi wynaleźli

taki, który by każdego aequaliter tangat, bo communia (onera) meritos laedere zwykły, iako to: szelężne, akcyze, cła, myta od lóznych ludzi, pogłówne żydowskie, otwarcie miennicy dobrey monety z ligą zgadzaiąc się z postronnemi prowinciami.

Ztąd in sufficiencia aerarii, a za tym różne publica incommoda pochodzą, gdy podatki rzeczy-pospolitey ordynaryine nie tylko maiori ex parte in usum privatorum convertuntur, ale też iawna się w tym dzieie damnificatia, gdy to, co by mogło więcey in rem rzeczy-pospolitey fructificować, za małą summę zwykł skarb arędować; że tedy ob hanc insufficientiam walić się zwykły in cives onera podatkowe: tedy iako in rationes skarbu i. k. mści panowie posłowie exacte weyrzą y pieniądze dawniey y teraz złożone, gdzie y na co się obróciły, iako y milion dawnych zasług, co po woiewództwach y powiatach małe chyba już znaleźć się mogą reszty, tak iakie staną ex consensu ordinum contribucye salva specificata exceptione podymnego, żeby na nie kontrakty na seymie ad plus offerentium chodziły, a tak zaraz constabit rzeczy-pospolitey quantitas summy, według którey y woyskowa regulować się może zapłata. Insuper do dalszego desiderabitur obmyślenia—z iaką naymnieyszym rzeczy-pospolitey na seymie stanowić się może ciężarem.

Trzeci seym w. x. Lit. postanowiony w Grodnie, aby miał tak do seymowania loci pacitatem, iako y dla seymuiących w stanciach commoditatem, spólną temu subvenire należy obradą, pro habita iednak consideratione z szczupłości stancyi et omnium comoditatum, którym tanto vix sufficiet mieysce, ieśliby się zdało, większa wygoda do seymowania w Wilnie, lub w Brześciu; tedy w tym ad communem stosować się będą consensum.

In negotio ordinaciey Ostrowskiey, która stabilitamentum swoie zakłada ex statuto rzeczy-pospolitey, concurencye in fundamento legis zachodzą magnorum in republica virorum, iako xiążęcia imci pana woiewody Bełzkiego, hetmana koronnego, którego wielkie in republica dzieła y zasługi osobliwą merentur considerationem, suadente oraz iustitia, iakoby domu xiążąt ichmść Ostroskich, będąc od xiążąt ichmść ordinatów w zawiedzeniu dobr dziedzicznych Zasławskich, iniuriata concernentem samey słuszności otrzymało in emundatione bonorum declarationem y ukontentowanie. Accedant w tymże ordinationis interessie instancye xiążęcia imci pana podkanclerzego y hetmana polnego w. x. Lit. y imci pana Lubomirskiego—kawalera Maltańskiego, ratione concurentii domu imści pana podkanclerzego w. x. Lit. ad successionem do ordynaciey Ostrozkiey ex gradu tertio specificato, in ordinatione zaś dopiero ex gradu quarto et ultimo na ichmść panów kawalerów Maltańskich wzięto negotium, integram rzeczy-pospolitey potrzebuią applicationem; tedy injungimus ichmść panom posłom, aby salva per omnia ordinatione, ta sprawa s teraźnieyszego seymu, ieśli czas y potrzebna obronie pozwoli obrada, conclusivam ex iusta odebrała decisionem.

Instancya imci pana Koniecpolskiego, starosty Dolińskiego, względem zachodzących pewnych dyfferencyi o ordynacyą Zamoyską z imci panem Zamoyskim starostą Skirońskim (sic), że iuż decisionem rzeczy-pospolitey, tedy, aby co ieszcze requiritur do gruntownego między ichmściami uspokoienia, ichmć panowie posłowie w tym informati na seymie, inibunt rationes, iako by te negotium skończyć się mogło y dalszemi rz-pta nie zatrudniała disquisitiami.

Wybrańska piechota, non postremum militiae robur, osobliwie piechoty dwieście tu do zamku Brzeskiego ordynowa-

nych, według ordynacyi rzeczy-ptey zostawać ma et non cedat abhinc privato usui, ale usłudze rzeczy-pospolitey,—attendent ichmość panowie posłowie.

Ichmć panów hetmanów expensa y długi na potrzeby rzeczy-pospolitey erogowane, praevia liquidatione, aby były wypłacone, instabunt ichmść panowie posłowie, osobliwie iaśnie oświeconego xiążęcia imci pana podkanclerzego y hetmana polnego w. x. Lit., który przez tak wiele lat z własnych swych substancyi commoditatibus reipublicae unice studet ad augendam et ornandam rempublicam z wielką narodu naszego sławą, fortun, krwi y życia swego nie żałuiąc, w winnym od rzeczy-pospolitey długu na teraźnieyszych kampaniach w wydatkach zastępuiąc skarb de proprio, aby iako nayprędszą mógł mieć satisfakcyę et debitum pro suis meritis eximiis gratitudinem,—promowować pilnie będą ichmść panowie posłowie nasi. Ciągnieniem tak częstym woysk, przez co stan szlachecki cierpi agravatie w przechodach, tam y sam inibunt modos omnes ichmć panowie nasi na seymie, aby temu zabieżeć upadkowi widocznemu rzeczy-pospolitey naszey, przez to cum reasumptione disciplinae militaris et tuitione stanu szlacheckiego ab omni onere od exactii stanowisk woyskowych.

Spytaią się też ichmć panowie posłowie nasi: czemu imć pan ienerał w. x. Lit. absentował się, od i. k. m. armatę sobie wziowszy, z nienagrodzoną rzeczypospolitey szkodą? Plebei, którzy indigenatu nobilitatis nie maiąc, a do praeeminencyi się cisną, że starożytney szlachcie ciasno być musi przed niemi; niemniey recenter do tego kleynotu przypuszczeni, że tym bardziey zabieraią przed się różne in republica w arędach y skarbie officia; tedy, aby w tych była animadversio, a dawni y bene posessionati żeby fruantur officio y prawo dawne de carta belli napisane, aby in excutione było,—serio investigent.

Minnica, z którey nie małe rzeczy-pospolitey bywało subsidium, iż dotąd nic nie fructificowała z niemałą rzeczy-pospolitey szkodą; zgodzą się ichmć panowie posłowie na otworzenie minnice śrebrney w w. x. Lit., ażeby waloru proportii monety ad ligam vicinorum principum zachowała; comisya, aby postanowiona na to była.

W puszczy Białowiezkiey maią różni ichmć panowie obywatele nasi uchody, w którey z wielką ich krzywdą powycinaniem barci imci pan sędzia Lemburski drzewa wycina y towary robi; żeby to było annihilatum auctoritate i. k. m.,—starać się będą ichmć panowie posłowie.

Jako stan szlachecki w tym woiewództwie woysk w. x. Lit. y koronnych, osobliwie corocznemi obozami y zimowemi consistencyami w tychże dobrach szlacheckich uciążony wypisać trudno,—ponieważ taka iest desolatia w żołnierzu, że zaledwie ab igne et fero abstinet; aby tedy taka licencya comprimi mogła,—starać się będą ichmć panowie posłowie, aby nova severissima lege cautum było, żeby żołnierz więcey takim sposobem nie grasował w dobrach szlacheckich, consistencyi zimowey w nich nie miewał y obozami nie stawał; więc, aby się nie ważył contemnere takiego prawa, vadium aby położone było: który by to violaret prawo, o które vadium y o damna illata, aby cuivis iniuriato wolno było samego półkownika, rotmistrza y towarzysza de bonis eorum do tribunału citare y tam violatam legem y szkod swych vindicare,—o co gorąco instabunt ichmć panowie posłowie.

Wielką przez to niewygodę patitur to nasze woiewództwo, gdy całe w. x. Lit. ma swoie defluctationes do Królewca y Rygi, skąd maią abundantiam soli in usum proprium y swoich poddanych, wo-

iewództwo zaś nasze do Gdanska przez koronę port ma,—nie ma tey libertatem, aby prowadzić mogło na swą potrzebę y tylko solą dotąd z Podola y Pokucia żyło; która, że per hostilitatem ustała,—prosić będą ichmć panowie posłowie i. k. m., aby, exemplo woiewództwa Podlaskiego y innych, sol z żup koronnych na to woiewództwo dawana była.

Zagęścili się w tym woiewództwie różne kryminały, osobliwie homicidia, ob solam impunitatem, bo wieże żadne na głowniki y na inszych facinorosos ludzi niemamy; ta aby mogła być publico erigowana sumptu, za staraniem imci pana Trockiego, iako starosty naszego, obtinebunt to ichmć panowie posłowie.

Statki Wołyńskie y inne ze zbożem przechodzące przez Brześć, iż nam w w. x. Lit. non fructificant, a te zaś, które przez koronę z naszego woiewództwa idą, subsunt oneribus y płacą cło w koronie; wzaiem żeby simili modo y koronne płaciły cło w Brześciu, starać się o to będą ichmć panowie posłowie. Poniewasz woiewództwo nasze ma iusz constitucię na plac sądowy; instabunt ichmć panowie posłowie, aby dwor, zbudowany od iaśnie wielmożnego imci pana marszałka w. x. Lit. na zamkowym placu, był na sądy ziemskie oddany; imci panu marszałkowi w. x. Lit. refusia wydanych kosztów, aby intraty economiczney potrącona była, salvo consensu imci naszego miłościwego pana.

Inhaerebunt ichmć panowie posłowie antiquo usui et beneplacito reipublicae tot firmis exemplis, y przy tym stawać będą, aby dekreta kapturowe, iuxta legem, w całości zachowane były sine praeiudicio legis et privatorum; a kto kogo pozwie extra forum, subeat poenis evocationis.

Do rządu rzeczy-pospolitey dobrey należy, aby mosty, przeprawy, według zwyczaiu dawnego, miasto y żydzi y economia naprawowali; tudziesz żeby według prawa iedna miara była w. x. Lit., według dawnych constitucyi, — starać się będą ichmć panowie posłowie o restawracyę prawa y porządku na seymie.

Jaśnie wielmożnego imci pana kanclerza w. x. Lit., iako zawsze magna in republica consilia, tak y u nas primae sunt considerationis propositie na seymiku naszym, którym do zgody całego w. x. Lit. aplikować się będą ichmć panowie posłowie.

Świętey pamięci imci pana Gosiewskiego—podskarbiego y hetmana polnego w. x. Lit. optima merita in republica in recenti zostaią memoria; a że expens hetmańskich liquidacia, successoribus, per constitutionem approbata, non est exoluta; przeto ichmć panowie posłowie instabunt, iakoby skarb rzeczy-pospolitey exolvere mogł.

A iako życzemy tego, aby pacta doczesne s Carem imci zawarte, do terminu w tychże paktach opisanego inviolabiliter dotrzymane y relacya kommissiey przeszłey przed rzeczą-pospolitą do panów komisarzów uczyniona była; tak interest, aby tamże panom komisarzom provizia z skarbu za tę funkcyę naznaczona, która ich ledwo in medietate doszła, zupełnie wypłacona była. Jeśli któremu z ichmć dawnego zostaie niewypłaconego z skarbu długu, aby inhaerendo tot constutionibus, exolutum było,— instabunt ichmć panowie posłowie.

Merita imci pana referendarza w. x. Lit., które od lat kilkodziesiąt trzem królom ichmm. panom naszym y rzeczy-pospolitey wiernie we wszystkich publicznych dificillimis reipublicae temporibus oddawał, ponieważ dotąd żadney nie odebrały nagrody, instabunt ichmć panowie posłowie do i. k. m., aby iustus imci meritorum był respectus,—osobliwie, aby postulatum i. mści, względem lenności maiętności Derewińskiey, na którą się

znayduie przed unią przywiley, że wiecznym prawem chodzi ta, do teyże wieczności reducatur, praevia deductione iurium.

Lubo iuż nieraz ichmć panom posłom naszym pilno w instrukcyach naszych zalecał i merita imci xiędza Andrzeia Kazimierza Osowskiego, regenta w. x. Lit., cantora-prałata Wileńskiego, który od lat dwudziestu y kilku, trzem królom ichmć intaminate służąc, z własnych fortun swoich różne functie poselstwa do związków, w trudne y niebezpieczne czasy do obozów, na seymiki, na commissie potrzebnie y chwalebnie odprawował, y teraz nieustawaiąc służy oyczyznie w różnych okaziach, za co żadney nie odniosł nagrody; instabunt ichmć panowie posłowie nasi na teraźnieyszym seymie coronationis, aby per legem, co inni ichmć panowie duchowni mieli, ex primis vacantibus in republica w duchowieństwie, z łaski i. k. m., pana naszego miłościwego, imieć mógł et tandem condignum odebrał meritorum suorum premium.

Wiadome i. k. m. panu naszemu miłościwemu, y całey rzeczy-pospolitey w woysku w. x. Lit., wielmożnego imci pana Jana Karola na Dolsku Dolskiego, krayczego w. x. Lit., pułkownika i. k. m., zasługi y onego przy odwagach et dispędyę zdrowia na usłudze rzeczy-pospolitey sine intermissione od lat dwudziestu, własnych fortun spezy, lubo same loquuntur; wniosą iednak y imieniem wszystkiego woyska pokorną do i. k. m. y całey rzeczy-pospolitey ichmć panowie delegati instancyę, aby przy osobliwym in futurum w okazyach respekcie na teraznieyszym akcie ius advitalitium woytowstwa Wendeńskiego (kilku wiosek za własne imci pieniądze kupionych, lubo to non in paritate zasług ukontentuie) in haereditarium vi legis cedat; acuet to y naszą do usług i. k. m. y rzeczy-pospolitey ochotę, gdy bene meritus w zasługach rzeczy-pospolitey odniesie gratitudinem.

Inter cetera naiaśnieyszych królów panów naszych decora niepośledni ichmć panów duchownych assistencyi ozdoba, tak w senacie iako y przy boku i. k m.; więc że pisarstwo iedne w. x. Lit. przez lat sto ex continua praxi dla informacyi królów ichmć ludzi duchownych, którzy są ad beneficia w kolacii i. k. m. będących habiliores y dla innych wielu spraw w ręku duchownych będące, aby było przywrócone, y duchownemu inter vacantia było oddane,—serio instabunt ichmć panowie posłowie.

Starostwo Brzesckie, ponieważ za odeyściem ockonomiey Brzesckiey, żadney intraty niema; do swcy iurisdyki; instabunt ichmć pp. posłowie, aby wsi kilka blizko Brześcia od ockonomiey przyłączone były in recompensam.

Instabunt ichmć panowie posłowie za i. mści panem Kmicicem—chorążym Orszańskim, ratione zasług starych zaciągów nie wypłacenia z skarbu rzeczy-pospolitey, to iest, dziesięciu tysięcy, które iuż weszły w liquidacią pod czas placy starego zaciągu y dekretem commissarskim approbowane y kazano wypłacić, a imci pan podskarbi do tych czas niewypłacił; tedy instabunt ichmć panowie posłowie, ne fiat exolatio secundum, aby mógł gaudere równie z ichmściami, którzy summy pownaszali na dobra advitalitia, ponieważ z łaski i. k. m. cieszą się ichmść, aby mógł summę na Krasne Sieło wnieść,—instabunt ichmć panowie posłowie.

Oyców Augustyanów Brzesckich kościoł Tróycy świętey y klasztor w rynku in anno millesimo septuagesimo erigowany servatis servandis privilegiis, tak teraźnieyszego, iako y dawnego funduszu za okopiskiem żydowskim zostaią, y w tymże Brześciu, aby był confirmowany,—instabunt.

A żeśmy pod czas tey inundacyi zabie-

gów Tatarskich obrali zgodnie imść pana Jerzego Grabińskiego — podkomorzego Wendeńskiego za chorążego woiewodztwa Brzeskiego, naszego obywatela; tedy maiąc respectum bene meritorum zasług imści, instantią naszą braterską ore publico ichmść panowie posłowie doniosą, upraszaiąc i. k. mść, aby prawa libera electione nie komu innemu, ale temuż imść conferre raczył.

Za tak znaczne ku rzeczy-pospolitey merita imci pan Jan Zelski, maior i. k. m., ponieważ nie mógł za lat dwadzieścia proportionatam doczekać się mercedem: żeby przynaymnie młynek od starostwa Brańskiego w Kiersnowie, którego iusz possessorem iest haereditario iure, był mu conferowany, — instabunt ichmć panowie posłowie.

Ratio desolationis bonorum terrestrium ante omnia habenda: a że w dobrach Rożance oboz w. x. Lit. czas nie mały subsistebat, przez co znaczną ruinę odnieśli possesores bene meriti de republica; tedy vigore constitutionis ichmć panowie posłowie, przy assecuratii ichmć panom hetmanom daney, aby satisfactia była z skarbu w. x. Lit. naznaczona.

Merita imci pana Kazimierza Skalskiego—łowczego Słonimskiego, towarzysza roty Petihorskiey, wielmożnego imci pana krayczego w. x. Lit., który iako przed tym w wielu okaziach, iak teraz pod czas okazii Chocimskiey, że iest właśnie przez nieprzyiaciela skaleczony— dzidą przebity, przez co więcey roku na zdrowiu y substancyi szwankował y szwankuie y musi szwankować, w nagrodę czego uprasza imść pan Skalski, iako thowarzysz skaleczony na pożicie y substancię, pod czas tey occazii Chocimskiey zdezolowaną za tę pracę y zkaleczenia mógł mieć, iako dawny żołnierz zasłużony, na dzierżawie imść Korzenieckiego y imści paniey małżonki imści, nazwanych Christibołotach, w Pińskim leżącey powiecie, folwarku do nich wszystkich należnościach, aby summa coroczna wniesiona imści panu Skalskiemu według proporcyi y zasług imści pana Skalskiego oddawana była, y summy cztery tysiące złotych polskich na nią włożono było, abo wieś Suchawczyce od ekonomiey Kobryńskiey conferowana była.

Summa ante unionem na starostwo Wołkowyskie wniesiona, ponieważ successorom godney pamięci nieboszczyka imści pana Jana Tryzny—starosty Wołkowyskiego nie oddana; instabunt ichmć panowie posłowie, aby była ex nunc pozostałym successorom od teraźnieyszego iaśnie wielmożnego imci p. marszałka w. x. Lit., iako starosty Wołkowyskiego, wypłaconą.

Ponieważ imść pan Marcelin Żardecki na usłudze rzeczy-pospolitey w okazyi Chocimskiey stracił syna, iednego tylko maiąc, zostaiącego pod znakiem imści pana woiewody Połockiego; instabunt ichmć panowie posłowie, aby lenne w wieczyste dobra na służbie woienney zostaiących, które post fata nieboszczykowi cedere miały, in terrestria bona constitutią cedant—Stara Wola, Przedzielsk, ponieważ zeszły s tego świata córkę, nie syna.

A że nam dobrze innotuit emerita virtus imci pana starosty Seywańskiego, który nie tylko na fortunach utratę, lecz na zdrowiu nieznośne w expedycyach poniosł szwanki, kiedy w teraźnieyszey Chocimskiey occasii letale odniosł vulnus; instabunt tedy ichmć panowie posłowie, aby, recompensando merita, starostwo imści proprio aere zapłacone, Seyweńskie, cum attinentiis, mogło cedere in ius haereditarium, albo emphiteuticum, oraz dobra żony imści Siemno y Metele reformationi podległe królowcy imci Leonory, które summą ante unionem onerowane są; co że contra ius publicum

dzieie się, aby reformatia zniesiona była,—instabunt ichmć panowie posłowie.

Sprawa z imść panem woiewodą Kiiowskim tegoż imść pana starosty Seywańskiego, który enormam od imśći odniosł oppressionem, aby w exorbitancye włożona y sądzona była,—instabunt.

Justis desideriis ichmć xieży episkopów Włodzimierskiey y Przemyslskiey dyecezyey, aby ritus graeci in unione zostaiąc, et immunitates zachowane były,—ichmć p. p. posłowie invigilabunt.

Lubo prawo pospolite dość surowie obostrzyło, aby dobra dziedziczne od ichmć panów woyskowych agrawowane nie były; a że novissime ieym. pani stolnikowa Lubelska w dobrach swoich dziedzicznych wielkie przez consistencye woyska ponosi uciemiężenie; przeto ichmć panowie posłowie, iako wiolencyi prawa pospolitego s taką krzywdą ieymci upominać się będą na seymie.

Ichmć panien zakonnych reguły świętey Brygidy, na Piaskach w Brześciu będących, y na insze mieysce klasztor y kościoł przeniesiony, aby salvis iuribus antiquo et presenti fundo był confirmowany,— instabunt ichmć panowie posłowie.

Imci pan Jan Mikołay Brzozowski—miecznik Kiiowski deduxit przed nami, uskarżaiąc się, że dobra imći funditus deleta przez przeyścia woyska w. x. Lit., że żadną miarą rzeczy-pospolitey wypłacić nie może; tedy, aby był respectus w podatkach rzeczy-pospolitey, — instabunt.

Prawo o Arianach reassumować et fautores eorum subeant executionem latam.

Ichmć panny zakonne świętego Bernardyna konwentu Brzesckiego iustam wnoszą instantiam, gdy będąc fundatia z dobr szlacheckich y pospolitego ruszenia ustawicznie premuntur agrawaciami hetmańskiemi, hibernami, do których kapituła indebite necesitat; żeby tedy w tym nie było tym y inszym in simili agrawacyi,—ichmć panowie posłowie instabunt.

Nie tayne in facie rzeczy-pospolitey dwadzieścieletnie zasługi, straty, więzienia moskiewskie godney pamięci imci pana sędziego Brzesckiego; superstitem imci ichmć panowie posłowie recomendabunt i. k. m. osobliwemu respektowi.

Summa Trubecka, że nie iest ieszcze integro exoluta z skarbu koronnego successoribus; tedy o to ichmć panowie posłowie wniosą instantią.

O eliberatią imci pana Jerzego Roszczyca—pułkownika i. k. m. od Turków wziętego,— instabunt ichmć panowie posłowie.

Sprawy ad archivum żeby były oddane y klucz do nich aby u tych zostawał, którym to expresse w przywileiach onych iest collatum,—instabunt ichmć panowie posłowie.

Za imci panem Kością, ratione odeszłey wsi do ekonomi Brzesckiey, prawem dziedzicznym należącey, w którey sprawie iuż y kommissarze naznaczeni byli, aby ad executionem przychodziło,—prosić.

Cetera fidei et dexteritati ichmć panów posłów naszych zlecamy.

Za imci panem Jerzym Szuyskim, iako dobrze rzeczy-pospolitey zasłużonym, instabunt ichmć panowie posłowie, aby in ius haereditarium kilka włok cedere mogli.

Instantia za imci panem Grabińskim, podkomorzym Wendeńskim na wsi Brodickie ad rempublicam, których odniósł iuż był obietnice, aby mu summa wniesiona była.

У тое инструкции подписи рукъ тыми словы: Michał Kazimierz xiąże Radziwił, podkanclerzy y hetman polny w. x. Lit., direktor seymiku woiewództwa Brzesckiego; Jozeph Bogusław Służka n. w. x. L.; Andrzey Kazimierz Opoński, regent w.

x. Lit., kanonik Wileński, proboszcz Białski; Ostaphian Tyszkiewicz, podkomorzy Brzescki; Leonard Pociey, sędzia ziemski woiewództwa Brzeskiego; Jerzy Grabiński, podkomorzy Wendeński; Konstanty Przezdziecki, podsędek woiewództwa Brzesckiego; Jerzy Stanisław Umiastowski, stolnik Wendeński, podstarości Brzeski; Adam Pociey, stolnik Brzescki; Krzysztoph Czyż z Woronny, podczaszy Mścisławski; Adam Skaszewski, stolnik Zakroczymski; Zygmunt Hornowski, podczaszy Smoleński; Jerzy Szuyski, podstoli Bracławski; Piotr Łyszczynski, podczaszy Mielnicki; Alexander Rayski, stolnik Starodubowski; Kazimierz Wyganowski, podczaszy Trocki; Marcelin Władysław Żardecki; Piotr Stanisław Grek, maior i. k. m.; Kristian Grabowski, horodniczy woiewództwa Brzesckiego; Jan Kazimierz Bykowski Łopot; Jan Mikołay na Brzozowcu Brzozowski, mieczny Kiiowski; Jakub Franciszek Bobrownicki; Paweł Władysław Jankowski, miecznik Kiiowski; Jakub Władysław Wierzbicki, komornik woiewództwa Brzesckiego; Jan Michałowski; Karol Alexander Roszczyc; Jerzy Karol Popławski; Kazimierz Umiastowski; Adam Chryzostom Niepokoyczycki; Jan Przyszychocki; Franciszek Karol z Baiera Baierski; Bolesław z Woronney Czyż; Marcin Kazimierz Przyszychocki; Samuel Bielski. Которая жъ то инструкція, черезъ особу въ верху мененую, ку активованью подана, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписана.

1676 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 1933—1935.

287. Универсалъ короля Яна III-го, выданный г. Брестю для защиты его отъ грабительствъ и вымогательствъ жолнеровъ и Запорожскихъ козаковъ, долженствующихъ проходить чрезъ него въ непродолжительномъ времени.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ шостого, мѣсяца Марца тридцать первого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто Левко Ицковичъ, жидъ—школьникъ кагалу Берестейского универсалъ его королевское милости, въ справѣ и речи нижней въ немъ менованой, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный.

Jan trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, osobliwie woysk naszych wielkiego xięstwa Litewskiego regimentarzom, pułkownikom, obersztėrom, obersztėrleytnantom, maiorom, rotmistrzom, kapitanom, porucznikom, kapitan-leytenantom, chorążym y ich namiestnikom, komendantom y wszytkiemu in genere rycerstwu, tak polskiego iako y cudzoziemskiego zaciągu, konnym y pieszym, tudzież kozakom Zaporozskim, do ekonomiey Kobryńskiey na wytchnienie idącym, donosiemy do wiadomości. Niemogąc cierpieć supplik, płaczem napełnionych, mieszczan y żydów, w mieście naszym Brzesciu-Litewskim mieszkaiących, na niezmierne żołnierza przechodzącego

agravatie y zdzierstwa rzewliwie uciskuiących, umyśliliśmy pomienione miasto y przedmieścia iego tym naszym królewskim ochronić uniwersałem, mieć chcąc y surowo rozkazuiąc, aby żaden z ludzi pomienionych y kozaków Zaporożkich nie ważył się przechodami, noclegami, popasami, staciami, ugodami y wszelkiemi exactiami pomienionych mieszczan y żydów uciążać, pod surowością artykułów woyskowych y niezwłocznym wielmożnych hetmanów naszych na sprzeciwnych temu rozkazowi naszemu sądem y executią. Na co, dla większey wagi, ręką sie naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, dnia szóstego mca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt szóstego, panowania naszego—roku wtórego.

У того универсалу его королевское милости, при печати притисненой, подписъ руки тыми словы: Jan król.

Который же тотъ универсалъ его королевское милости, черезъ помененого школьника ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1676 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 2603—2605.

288. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Михаила Казиміра Паца, которымъ онъ предписываетъ войскамъ, расположеннымъ у Каменца Подольскаго, какъ можно скорѣе спѣшить къ Днѣстру.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ шестого, мѣсеца Августа деветнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Геронимъ Михалъ Ивановскій—войскій Минскій, листъ универсалъ ясневельможного его милости пана Михала Казимера Паца — воеводы Виленского, гетмана великого великого князства Литовского, въ справѣ и на речь въ немъ ниже менованую выданый, ку активованю до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Michał Kazimierz Pac—woiewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit., ichmć panom półkownikom, obersztrom, obersztr-leytnantom, maiorom, rotmistrzom, kapitanom, comendantom towarzystwa y wszystkiemu rycerstwu woyska w. x. Lit. po zaleceniu chęci moich towarzyskich. Ordynowałem część woyska w. x. Lit., według wyraźney (woli) i. k. mci, dzisia mi przysłaney, ku Kamieńcowi Podolskiemu na spędzenie ordy y Wołochów, mosta na Dniestrze pilnuiących; sam biegę, iako nayprędzey vocatus od i. k. mci do Lwowa. Chorągwiom niedaleko ztąd lokowanym dałem surowy ordynans, żeby się dniem y nocą spieszyli. Proszę tedy przez miłość Boga, pana y oyczyzny, oraz upominam, żeby iako nayprętszy był wm. pospiech, do czego sumnienie y generositas sama powinna bydź wm. powodem. Datum we Włodawie, dnia ośmnastego Augu-

sta, tysiąc sześć set siedmdziesiąt szostego.

У того универсалу при печати притисненой подпись руки тыми словы: Michał Pac—woiewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit. По которомъ подписѣ и приписокъ въ тые слова: Tenże uniwersał ściąga się y do wszystkich supplementów z surową na nieprętko spieszących się animadversią. Datum ut supra. У того припиcку подпись руки тыми словы: Michał Pac. По которомъ титулѣ и другій аддитаментъ приписаный: Ten uniwersał do akt podać y przeiezdżaiącym żołnierzom ukazywać grod powinien, albo y na załodze zostaiący, także miasto, z akt wyiowszy, ma tymże przeieżdżaiącym praesentować. У того аддитаменту приписаного подпись руки тыми словы: Michał Pac. Который же тотъ универсалъ, черезъ особу въверху менованую ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1676 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 2827—2838.

289. Подтвердительная привилегія Яна III-го на права и вольности городу Старому-Быхову, дарованныя ему его предшественниками.

Король Янъ III-й, по ходатайству дѣдича Стараго-Быхова Яна Казиміра Сапѣги, подтверждаетъ обывателямъ его двѣ привилегіи, дарованныя имъ его предшественниками, одну—подлинную привилегію, полученную отъ короля Яна Казиміра, а другую—въ видѣ экстракта изъ суррогаторскихъ книгъ, подтвержденную его предшественникомъ королемъ Михаиломъ. Въ подлинной привилегіи всѣ обыватели Стараго-Быхова христіане, безъ различія ихъ вѣръ и сословій, увольняются отъ всѣхъ податей и повинностей и получаютъ право свободной торговли на вѣчныя времена, а жиды—только на 20 лѣтъ; въ подтвердительной же короля Михаила (см. въ этомъ же томѣ № 242, годъ 1669) только на 20 лѣтъ и тѣ и другіе. Король Янъ III-й подтверждаетъ и ту и другую. Первоначальная привилегія, а равно и подтвердительная были выданы жителямъ Стараго-Быхова, какъ съ цѣлью вознагражденія ихъ за мужественное стояніе противъ дѣдичнаго непріятеля Польши Москвитина, такъ и съ цѣлію заохоченія ихъ и другихъ жителей порубежныхъ къ дальнѣйшему вѣрноподданническому служенію рѣчи-посполитой.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ шестого, мѣсеца Ноября семого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто Ицко Левковичъ, жидъ Берестейскій, екстрактъ съ книгъ суррокгаторскихъ повѣту Оршанскаго, вписанья въ немъ привилею конфирмацийного либертацийного, отъ найяснейшого короля его милости Яна третего, пана нашого милостивого, мѣщаномъ Старого-Быхова наданого и служачого, перъ-облятамъ ку активованю до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Выпись съ книгъ суррокгаторскихъ повѣту Оршанского. Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ шостого, мѣсяца Мая двадцатого дня. На врадѣ господарскомъ суррокгаторскомъ Оршанскомъ, передо мною Миколаемъ Богушевичомъ Минковскимъ, суррокгаторомъ Оршанскимъ,

отъ ясневельможного его милости пана Іеронима Кришпина Кершенштейна—подскарбего великого великого князства Литовского, по зошломъ зъ сего свѣта вельможномъ его милости пану Альбрехтѣ Константымъ Техановецкомъ—обозномъ великого князства Литовского—Оршанскимъ, Опескимъ старостѣ, и по устанью судовъ каптуровыхъ, на администрацію суррокгаторства установленыхъ, постановившисе очевисто славетные панъ Янъ Луцковичъ и панъ Андрей Барейко—послове отъ мѣста Старого-Быхова, привилей конфирмацiйный либертацiи отъ найяснейшого короля его милости Яна третего, пана нашого милостивого, на счастливой коронацiи въ Краковѣ мѣщанамъ Старого-Быхова наданый и служачій, покладали и ку вписанью до книгъ суррокгаторскихъ Оршанскихъ подали, просечи, абы былъ до книгъ уписанъ, который привилей уписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

Jan trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem y przywileiem naszym konfirmacyinym, komu to wiedzieć należy. Pokładane byli przed nami dwa przywileia, na iedną rzecz służące, iednego—extrakt przywileiu naiaśnieyszego antecessora naszego, ś. pamięci króla im. Jana Kazimierza, z xiąg kancelaryey wielkiey w. x. L. wyięty, drugi—konfirmaciey świętey pamięci króla imci Michała, de data w Krakowie, dnia dwudziestego miesiąca Septembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego, którym libertatią Staremu Bychowu służącą, podług konstituciey roku tysiąc sześćset piędziesiąt piątego y tysiąc sześćset sześdziesiąt ósmego roku, aprobuie mieszczanom Starobychowskim, na wszelkie publiczne wolności służące. I wniesiona iest do nas przez niektórych panów rad y urzędników naszych dwornych suplika imieniem sławetnych Iwana Łuckowicza y Piotra Jurkowicza—obywatelów y posłów od miastā Starobychowskiego, dla confirmaciey powtórney tych wolności, do Krakowa wysłanych, abyśmy te przywileie, zwłaszcza króla im. Jana Kazimierza extrakt przywileiu stwierdzili y zmocnili y approbowali, y w ten nasz list confirmacyiny słowo do słowa spisać roskazali, który wpisuiąc, po tytule króla iegomci Jana Kazimierza, tak się w sobie ma:

Oznaymuiemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy. Iż byliśmy proszeni, abyśmy extrakt z xiąg kancellaryey naszey wielkiey w. x. Lit., na rzecz w niem niżey wyrażoną, wydać rozkazali, który po tytule naszym od słowa do słowa tak się w sobie ma: Oznaymuiemy tym listem naszym, komu wiedzieć należy. Na miłościwym baczeniu naszym maiąc stateczną wiarę, męstwo, dzielność y odwagi mieszczan y wszystkich obywatelów w mieście wielmożnego Kazimierza Jana Sapiehi—podkanclerzego w. x. Lit., dziedzice, y w Starym Bychowie mieszkaiących, któremi podczas teraznieyszy z rebellią kozacką, oraz y z wiarołomnym Moskwicinem woyny, przy ludziach służebnych własnym podkanclerzego w. x. Lit. kosztem zaciągnionych y przy szlachcie do tey fortece zgromadzoney, po kilkakroć ciężkim przez czas niemały od nieprzyiaciela obleżeniem ściśnieni będąc, nie tylko w przeszłych leciech, ale osobliwie w teraznieyszym roku, gdy dziedziczny rzeczy-pospolitey naszey nieprzyiaciel Moskwicin siły y potęgę swoie, przez lat dwadzieścia przygotowane, z rebelizantami kozakami Zaporożskiemi złączywszy, ex improviso na państwa nasze koronne y w. x. Lit., wielkim przymierzem obespieczony, nastąpił zamki y miasta różne: Połock, Mścisław, Smolensk, Dombownę, Witepsk, Skłow, Mo-

hilow, Kijow y inne na Ukrainie obieżenie zd rady przez szturmy niezbożne swe fortele, za dopuszczeniem Bożym posiadł y opanował, nieustraszonym zawsze męstwem potężne szturmy nieprzyiacielskie odbiiaiąc, y wycieczkami gromadne półki onego znosząc, nam y rzeczy-pospolitey oświadczyli y w przyszły czas, iako nam od posłów ziemskich y od wielu rycerstwa, szlachty, obywatelów różnych woiewództw y powiatów, którzy się tam byli dla zachowania zdrowia swego zgromadzili, obiawiona, przeciw wielkim nawalnościom nieprzyiacielskim mężni y odważni, za pomocą Bożą, opponuiąc się oświadczać gotowi,—tychże mieszczan, kupców y wszystkich obywatelów Bychowskich, a przy nich y żydów tamecznych, którzy toż wiarą y życzliwością w obronie tey fortece, iako nam przez atestacię szlachty tam będącey ad actum stawali, w mieście y na przedmieściu mieszkaiących, łaski y wdzięczności godnych być uznawamy. Którą onym w nagrodę znacznych strat y odwag, tak aby na potym nieustaiącego w obronie przeciw nieprzyiacielowi usiłowania przychęceni byli y insi poddani nasi, duchowni y szlacheccy, do takoweyże cnoty y wiary y przeciw nieprzyiacielowi resistentiey ochotę y przykład z nich brali, ex nunc deklaruiąc za prośbą y przyczyną wielm. Kazimierza Leona na Bychowie Sapiehi—podkanclerzego w. x. Lit., Orszanskiego, Wołpinskiego, Luboszynskiego, starosty Brzesckiego—administratora naszego, a za zgodą y instancią wszystkich rzeczy—pospolitey seymowych stanów, wzwysz mianowanym mieszczanom y wszystkiey wszelkiey kondycicy y reliey obywatelom miasta Bychowa, prawa, przywileia, wolności y wszelkie prerogatywy, od naiaśnieyszych świętey pamięci antecessorów naszych królów, imć Zygmunta Augusta, Zygmunta trzeciego y Władysława czwartego, pana oyca y pana brata naszych nadane, powagą seymu teraznieyszego, we wszystkim approbuiemy, stwierdzamy y zmacniamy. A przytym, vigore dawnych praw y przywileiów, z osobliwey dobroczynności naszey królewskiey, tych że mieszczan y przedmieszczan, kupców y wszystkich obywatelów Bychowskich, a przy nich y żydów, w tymże mieście y na przedmieściu mieszkaiących, londem y wodą, a mianowicie rzekami: Dnieprem, Bereziną, Sożem, Przypecią, Dzwiną, Wizną, Wilią, Niemnem, Narwią, Bugiem, Wisłą y innemi rzekami portowemi, ze zbożem, solą, z pięką y wszelakiemi leśnemi towarami, z woskami, łoiami, skurami, chmielami y s końmi, wołami y bydłem, futrami, z suknami, bławatami, iedwabiami, napoiami, z drogimi kamieńmi, ze złotem, ze srybrem, z cyną, miedzią y mosiądzem, ołowem y inszemi iakokolwiek nazwanemi towarami y kupcami na wicinach, strugach, baydakach, komygach, promach, szkutach y na wszelakich statkach, na doł y w górę do miast koronnych y w. x. Lit., także Pruskich, Inflantskich, gdziekolwiek idących, lubo wozami iadących y powracaiących, od płacenia myta starego, także od myt y pniewczyzny, ceł zamkowych, woiewodzkich, skopnych, mostowych, brukowych od furmanki—obwiestek, korolowszczyzny, od podróżnych statków rogowych y pogłowszczyzny od samych, od czeladzi ich y od styrników, skarbowi naszemu koronnemu y w. x. Lit., tak też osobom stanu duchownego y świeckiego przychodzących,—wiecznemi czasy, przy tem od podymnego y poborów od myta nowopodwyszonego, spławu wodnego, od czopowego, szossowego, od myta szlacheckiego, a żydów Bychowskich—od pogłównego ich y od innych wszelakich publicznych rzeczy-pospolitey podatków, które teraz uchwalone są, y na potym uchwa-

lone będą—do lat dwudziestu uwolniliśmy. Jakoż tym listem przywileiem naszym, który konstytucią seymu teraznieyszego iest aprobowany, uwalniamy y winy contra convulsores w iakim kolwiek punkcie tego przywileiu naszego tysiąc talerów twardych, którey połowicę skarbowi naszemu, a drugą—stronie ukrzywdzoney cum refusione damnorum należeć będzie—zakładamy. Co dla wiadomości wszem wobec, a mianowicie wielmożnym wiel. podskarbim wielkim—koronnemu y w. x. Lit., także pisarzom y inszym sprawcom skarbowym y celnikom y ich exactorom, iakożkolwiek mianowanym substytutom teraz y napotym będącym, k temu dygnitarzom y wszelakiey praeeminencii ludziom, duchownym y świeckim, obywatelom państw naszych, tudzież woytom, burmistrzom, maiestratowi mieyskiemi y wszelkim iurisdiktiom przywodząc, chcemy mieć y rozkazuiemy, aby zwysz mianowani mieszczanie, kupcy, rzemieśnicy y wszyscy obywatele, tudzież żydzi miasta Bychowskiego, przy wszystkich niżey specifikowanych wolnościach, to iest: przy niepłaceniu y niedawaniu od wszelakich towarów y handlów swych myta starego y inszych myt pniewszczyzny y ceł zamkowych woiewodzkich, skopnych, mostowych, brukowych, obwiestek furmańskich, korolowszczyzny od statków rogowych y pogłowszczyzny od samych, od czeladzi ich na wszystkie przyszłe wieczne czasy, tak też przy niedawaniu y niepłaceniu podymnego y poborów myta nowopodwyszonego, spławu wodnego, czopowego, szossowego, myta szlacheckiego, a żydzi—przy niepłaceniu pogłównego y innych wszelakich publicznych rzeczy-pospolitey podatków, do wyścia lat dwudziestu cale y nienaruszenie zachowani były, pod zaręczeniem winy zwysz mianowaney, tysiąca talerów twardych, tudzież pod nadgrodzeniem szkod podiętych, y dla łaski naszey. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie, na seymie walnym dwuniedzielnym, dnia trzydziestego pierwszego miesiąca Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset piędziesiąt piątego, panowania królestw naszych polskiego—siódmego, a szwedzkiego—ósmego roku. U tego listu przywileiu podpisy rąk w te słowa: Jan Kazimierz król; a potym niżey: Jan Dowgiało Zawisza—referendarz y pisarz w. x. Lit.

My tedy król, do pomienioney prośby łaskawie się skłoniwszy, ten extrakt z xiąg kancellaryey naszey wielkiey w. x. Lit., przy pieczęci wielkiey, stronie potrzebuiącey wydać rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia czternastego miesiąca Juniy, roku Pańskiego millesimo sexcentesimo sexagesimo primo, panowania królewstw naszych polskiego—dwunastego, a szwedzkiego — trzynastego roku. Chrystoph Pac—kanclerz w. x. Lit.; Jerzy Michał Bieniecki, pan Wileński—regent cancellaryey wielkiey w. x. Lit., sekretarz i. k. mści.

My tedy król, do pomienioney suppliki, na instancia wielmożnego Kazimierza Jana Sapiehi—woiewody Połockiego, Borysowskiego, Wolpinskiego etc. etc. starosty, imieniem miasta swoiego Bychowa wniesioney, iako słuszney, łaskawie się skłoniwszy, a bardziey respektuiąc na stateczne a wierne od niemałego czasu koszty, straty y prace mieszczan obywatelów Bychowskich w oddawaniu y czynieniu nie poiednokrotnego wstrętu różnym impetitiom nieprzyiacielskim, w dotrzymaniu wiary y cnoty przeciwko panu y oyczyznie, chcąc naszą, w nagrodę tego, osobliwą królewską promovere łaską, do tego respektuiąc, że ob calamitatem czasu Bychow przez tamte lata tey nie zażywał wolności, pomienioną libertacię we wszystkich oney punktach, paragrafach, kondycyach stwierdzamy

zmacniamy y approbuiemy. Jak wielmożnym podskarbim wielkim koronnym y w. x. Lit., także pisarzom y innym sprawcom skarbowym, celnikom y ich exactorom substytutom, teraz y napotym będącym, ku temu dygnitarzom wszelkiey praeeminencyey ludziom, duchownym y świeckim, obywatelom państw naszych, tudzież woytom, burmistrom, magistratowi mieyskiemu y wszelakim iurisdictiom przywodząc, chcemy mieć y rozkazuiemy, aby wzwysz mianowani mieszczanie, kupcy, rzemieśnicy y wszyscy obywatele, tudzież żydzi miasta Bychowskiego, przy wszystkich specifikowanych wolnościach, od naiaśnieyszych antecesorów naszych nadanych, a przez nas świeżo konfirmowanych, to iest: przy niepłaceniu y niedawaniu od wszelakich towarów y handlów swych myta starego y inszych myt, pniewszczyzny y ceł zamkowych, woiewodzkich, skopnych, mostowych, brukowych, obwiestek furmańskich, korolewszczyzny od statków rogowych y pogłowszczyzny od samych y od czeladzi ich na wszystkie czasy, tak też przy niedawaniu y niepłaceniu podymnego y poborów myta nowopodwyszonego, spławu wodnego, czopowego, szossowego, myta szlacheckiego, londem, lub wodą towar wszelaki prowadzących, a żydzi—przy niepłaceniu pogłównego y inszych wszelakich publicznych, rzeczypospolitey konstytucią uchwalonych podatków, do wyścia lat dziesięciu cale y nienaruszenie chowani byli, pod zapłaceniem winy wyż mianowaney, tysiąca talerów bitych twardych, tudzież pod nagrodzeniem szkod podiętych, y dla łaski naszey. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit-go zawiesić rozkazaliśmy. Dan w Krakowie na szczęśliwey koronacyey naszey, dnia dwudziestego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt szóstego, panowania naszego wtórego roku.

У того листу, привилею конфирмацийного его королевское милости, пана нашого милостивого, при печати завѣсистой великой великого князства Литовского, подписъ рукъ тыми словы: Jan król; а потомъ нижей: Andrzey Kazimierz Zawisza—pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Который листъ, привилей его королевское милости, за очевистымъ черезъ вышъ речоныхъ особъ поданьемъ, до книгъ суррокгаторскихъ Оршанскихъ есть уписанъ, съ которыхъ и сесь выписъ подъ моею врадовою печатью славетному пану Василью Максимовичу—мѣщанину Быховскому есть выданъ. Писанъ у Орши. У того екстракту, при печати притисненой, подписъ рукъ тыми словы: Jan Alexander Paprocki—vice-surrogator powiatu Orszańskiego. Скорриговалъ съ книги Амброжевичъ. Который же тотъ екстрактъ, черезъ особу вверху помененую ку активованью поданъ, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ записанъ.

1676 г.

Изъ книги за 1673—1676 годы, стр. 2929—2938.

290. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Благодарить короля за его труды на пользу государства, за защиту христіанской вѣры противъ угнетенія невѣрныхъ и за заключеніе съ ними мира.

2) Благодарить также и Виленскаго воеводу и подканцлера в. кн. Литовскаго за ихъ мужественное содѣйствіе къ укрощенію непріятеля и къ заключенію съ нимъ помянутаго мира, и просить объ уплатѣ имъ долговъ—какъ прежнихъ, такъ и новѣйшихъ.

3) Ходатайствовать объ уплатѣ войску жалованья, съ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы лица, неявившіяся на войну, были лишены онаго и подвержены соотвѣтственнымъ наказаніямъ.

4) Просить, чтобы предстоящій сеймъ продолжался шесть недѣль.

5) Потребовать отвѣта у посольскаго маршалка предшествовавшаго сейма и у депутатовъ: на какомъ основаніи они, безъ вѣдома короля, канцлера, подканцлера и печатарей, внесли въ сеймовыя постановленія много разныхъ предметовъ, не трактовавшихся на сеймѣ и вредныхъ для рѣчи-посполитой? И настаивать, чтобы такія незаконныя дѣйствія не повторялись на будущее время, чтобы депутаты не были командируемы въ частныя коммиссіи, и чтобы прибавки, сдѣланныя къ поставленіямъ прежняго сейма, были уничтожены.

6) На подати съ Брестскаго воеводства не соглашаться ни подъ какимъ видомъ.

7) Просить короля объ упроченіи мира, заключеннаго съ Портой, и объ отправленіи въ Турцію великаго посла.

8) Съ царемъ Московскимъ не начинать войны, а сохранять перемиріе въ теченіи пяти лѣтъ,—до тѣхъ поръ, пока рѣчь-посполитая не соберется съ силами; въ отношеніяхъ съ нимъ руководствоваться на это время статьями Андрусовскаго договора и послать нарочитое посольство; а для устраненія всякихъ подозрѣній, что рѣчь-посполитая готовится къ войнѣ, не перемѣнять резиденцій.

9) Помощи отъ Турокъ и Крымцевъ противъ христіанъ не принимать ни подъ какимъ видомъ.

10) На заключеніе договоровъ съ государями сосѣдними дать согласіе, но съ тѣмъ однакоже, чтобы король не давалъ имъ никакихъ субсидій.

11) Просить о возобновленіи договоровъ съ государствами чужестранными.

12) Въ случаѣ сорванія предстоящаго сейма, утвержденіе заключаемаго съ Портой мира передать въ руки самому королю.

13) Сильно настаивать, чтобы слѣдующій сеймъ, согласно съ посполитымъ правомъ, былъ отправляемъ въ Литвѣ и чтобы мѣстомъ для него были назначены—не Гродно, а Брест или Вильна.

14) Не забывать также и о резиденціи короля на Литвѣ по истеченіи трехъ лѣтъ, согласно съ утвержденными присягою договорами.

15) Просить объ уплатѣ старому войску подымнаго 1670 года, такъ какъ новыя войска не несли и не несутъ еще службы.

16) Домогаться, чтобы въ одномъ лицѣ не совмѣщалось двухъ должностей.

17) Потребовать у прежняго подскарбія в. кн. Литовскаго отчета, по дѣлу о «villicationibus» завладѣніяхъ помѣстьями.

18) Въ случаѣ неисполненія дѣлъ по преступленіямъ въ періодъ времени текущаго сейма, просить короля о назначеніи по сему предмету сейма особеннаго, такъ какъ означенныя преступленія постоянно возрастаютъ и остаются безнаказанными со временъ короля Стефана.

19) Точно также просить его и объ удовлетвореніи обывателей Брестскаго воеводства за тѣ обиды и разоренія, которымъ они подвергались во время частыхъ передвиженій войскъ чрез ихъ воеводство, всегда сопровождавшихся насиліями и вымогательствами своевольныхъ сол-

дать; при этомъ представить на его благоусмотрѣніе и списокъ потерпѣвшихъ лицъ.

20) Настаивать на возобновленіи закона противъ роскоши, извѣстнаго подъ названіемъ: «lex sumptuaria».

21) Ходатайствовать объ укрѣпленіи Брестской крѣпости, о снабженіи ея боевыми орудіями и гарнизономъ изъ Брестской и Кобринской экономій.

22) О присоединеніи къ Брестскому старостинству какой либо державы для удовлетворенія нуждъ, вытекающихъ изъ обязанностей старосты.

23) О назначеніи коммиссіи для разбирательствъ по дѣламъ войсковыхъ обидъ — не въ Варшавѣ, а въ Вильнѣ.

24) О подтвержденіи древняго закона относительно конституцій, присылаемыхъ на сеймики реляційные, чтобы оныя были печатныя, пересмотрѣнныя печатниками и скрѣпленныя, а не писанныя.

25) О воспрещеніи духовенству нарушать право патронатства, всегда принадлежавшее королю.

26) О дозволеніи воеводамъ обуздывать своеволіе и наѣзды разныхъ лицъ, посредствомъ вооруженнаго движенія на нихъ цѣлаго воеводства.

27) О вознагражденіи Сапѣговъ—Яна и Николая, какъ за ихъ военную службу, такъ и за разоренія ихъ имѣній на Украинѣ и Покутьѣ, назначеніемъ имъ первыхъ вакантныхъ имѣній, на правахъ de pane bene meritorum (содержанія людей заслуженныхъ).

28) О назначеніи Грабинскаго — Венденскаго подкоморія, Брестскимъ хоружимъ за услуги, оказанныя имъ рѣчи-посполитой и воеводству.

29) О вознагражденіи ксендза Осовскаго—регента малой канцеляріи в. кн. Литовскаго и Брестскихъ бернардинокъ, перваго за заслуги, вторыхъ за разоренія ихъ имѣній во время солдатскихъ движеній.

31) Объ удовлетвореніи разныхъ лицъ и по разнымъ дѣламъ.

32) О сужденія Оверновича за самовольную выдачу ассигновокъ на продовольствіе войскамъ въ имѣніяхъ шляхетскихъ.

33) Объ уравненіи должности Брестскаго городничаго съ таковою же въ воеводствахъ Новогродскомъ и Витебскомъ.

34) О дарованіи Решотарскому половины деревни Велемовичъ, на правахъ наслѣдства, за военныя заслуги.

35) О вознагражденіи владѣтелей Рожанки за разоренія, понесенныя ими отъ солдатскихъ переходовъ.

36) О вознагражденіи Скальскаго за раны, полученныя имъ въ Хотимскомъ сраженіи.

37) О воспрещеніи православнымъ возобновить свою церковь въ Лепесахъ и объ отнятіи у нея фундуша, такъ какъ таковыя явленія не только служатъ «великой заразой» для людей простыхъ, пребывающихъ въ уніи, но угнетаютъ и благородныхъ — доказательствомъ чему можетъ служить недавнее избитіе кіями шляхтича—пана Табенскаго.

38) Объ освобожденіи жителей города Бреста отъ всякихъ повинностей, во вниманіе къ ихъ разоренному и бѣдственному состоянію.

39) Объ освобожденіи Кобрина и Городка отъ взыманія купецкой донативы и почтарскихъ денегъ, такъ какъ мѣстности эти совершенно разорены и не имѣютъ ни одного купца.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ шостого, мѣсеца Декабря тринадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Доминикъ Решетарскій и его милость панъ Стефанъ Шуйскій инструкцію воеводства Берестейского, на речь въ ней ниже помененую, ку актикованью подали, въ тые словы писаную:

Instrukcia od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów woiewództwa Brzeskiego, w roku teraznieyszym tysiąc sześćset siedmdziesiąt szostym, miesiąca Decembra dziesiątego dnia, na seym blizko przypadaiący, dana: wielmożnemu imć panu Franciszkowi Sapieżie—koniuszemu w. x. Lit. y imć panu Konstantemu Janowi Szuyskiemu — pisarzowi ziemskiemu

Brzesckiemu, posłom naszym, zgodnie od nas obranym.

Świat pokazać nie może monarchi, któryby tak wiele miłości y życzliwości dowodów państwu wyświadczył swoiemu, et pro bono publico, zapomniawszy ozdob królewskich, miał tak zelare, przyiowszy na się vigilias, prace, trudy, niewczasy, niebespieczeństwa iako iednego sołdata, albo iako się nazywa gregarii militis, miał nieść dla miłości państw swoich regium pectus suum na tak wielką potęgę nieprzyiaciela krzyża świętego w niebezpieczęstwo; amor boni publici, zelus, in fidem pietas et conservatio kościołów Bożych, zaszczyt wiary świętey chrześciańckiey elucet na pobożnym panu y monarsie, że tak wielkie sustinuit et passus incommoda; za co i. k. mość et pro re do pokoiu bene gesta condigne z należytą wdzięcznością podziękuią ichmość panowie posłowie.

Praca, odwaga heroici animi z życzliwością przeciwko panu y oyczyznie iaśnie wielmożnego imci pana woiewody Wileńskiego, hetmana w. x. Lit., także iaśnie oświeconego xięcia imci pana podkanclerzego, hetmana polnego w. x. Lit., z ręką mężną y odwagą rycerską woysk xięstwa Litewskiego, przy królu imci zostaiących, złączone, magnum do confuzyi nieprzyiacielskiey, a do zdrowia pokoiu przydała momentum; meritis tedy tak wielkich y rzeczy-pospolitey sprzyiaiących życzliwości ludzi condigne respondendo wszelką wdzięcznością y należytą za tak wielkie odwagi, za czułe przy boku pańskim vigilantiae, z należytym kosztów erigowanych ukontentowaniem, podziękuią ichmość panowie posłowie et promovebunt, aby tak dawnieysze, iako y teraznieysze długi ichmość panom hetmanom wypłacone były.

Woysko tak wielkiemi pracami y odwagami dobrze rzeczy-pospolitey zasłużone, krwawe żeby odebrać mogło zasługi,—inibunt modos ichmość panowie posłowie cum ea distinctione, a żeby ci, którzy przy wodzach y przy boku pańskim zostawali, należytą odebrali nagrodę y podziękowanie; ci zaś, którzy per licentiam do obozu nie przybyli, aby od zasług oddaleni byli y dalsze poenas ponieśli.

Seym, poniezaż multorum est rzeczypospolitey negotiorum, aby sześć niedzielny był,—upraszać i. k. mość.

Wielka confusia y szkoda rzeczy-pospolitey przez gromadne y nadzwyczay seymów inszych do pisania constitutii naznaczenia ichmościów panów deputatów, przez które na przeszłym seymie coronationis iuż po seymie, bez ichmość panów pieczętarzów, na prywatnych sessyach, wiele w izbie poselskiey y przed królem imć nietraktowanych weszło rzeczy y summy in damnum rzeczy-pospolitey, contra mentem teyże, wielm. ichmości pozwolone; procurabunt tedy ichmość panowie posłowie, aby, ad solitam normam seymowania, więcey ichmość panów deputatów nie naznaczano, tylko po dwuch ex genti, y ci do żadnych okazyi commissionum, ani trybunałów skarbowych non admittantur;—bo przeszłego seymu ichmość panowie deputaci wszystkie occasiones commissariales et iudiciales na siebie zabrali. Imć pan marszałek poselski z ichmość pany deputatami przeszłego coronationis seymu reddat rationem: dla czego insciis officialibus reipublicae tak imci pana kanclerza, iako y imci pana podkomorzego, pieczętarzów, tak wiele nietraktowanych na seymie, weszło constitutiy, y indigenati, mimo wiadomości wodzów, wpisane? co wszystko zsummowawszy y zebrawszy aby eliminowano y annihilowano,—instabunt fortissime ichmość panowie posłowie.

Na teraznieyszym zaś seymie tak imci pan marszałek rycerskiego koła, iako y

ichmość panowie deputaci, do constitucii naznaczeni super non recipiendas corruptiones, — promovebunt et instabunt ichmość panowie posłowie.

Na podatki z województwa Brzeskiego, obozami y przechodami woysk zniszczonego, penitus na żadne ichmość panowie posłowie aby nie pozwolali,—injungimus.

Pokóy przez króla imci, przez rady, przy boku króla imci będące postanowiony z cesarzem imci Tureckim aby był fundamentaliter utwierdzony,—upraszać i. k. mości y do Porty posła wielkiego aby wyprawiono,—instabunt; prosić przytym króla imci, aby rzecz-pospolita, ieżeli rzecz można, przy Podolu zostawać mogła (sic),—committimus.

Z carem imci Moskiewskim, ponieważ eviscerata respublica modum et causam bellandi nie nayduie, y tych czwierci głowy opłaciwszy swoie, zasłużonych woysku zapłacić non sufficit,—prosić i. k. mość, aby żadney nie zaczynać woyny; owszem indutias do lat pięciu pociągnąć, żeby w tym czasie rzecz-pospolita zsłabiałe siły reassumere mogła; a w tym czasie według pakt Andrusowskich traktować de oblatis y posłów do Cara imci wyprawić, którzy, że dawniey nie iachali, stąd subsecutum, że Car imć nam diffidens posiłków nie dał, dla czego się tak stało cum summo reipub. damno,—inquirant ichmość panowie posłowie.

Ob respectum suspicionis od Cara imci Moskiewskiego, żeby rzecz-pospolita na woynę iaką zabierać się miała, residenta tak Moskiewskiego od nas, iako y naszego od Moskwy—nie sprowadzać.

Posiłków tatarskich y tureckich woysk przeciwko chrześciańskim panom aby i. k. mość nie zaciągał,—upraszać będą ichmość panowie posłowie i. k. m.

Mediatio między postronnemi pany, któraby cum commodo rzeczy-pospolitey była, pro autoritate i. k. mości, iako wielkiego monarchi, non recusatur,—tak iednak, żeby żadnych posiłków od nas nie potrzebowano y nie dawano,—prosić i. k. m.

Renovatio pactorum sum externis, iako iest wiele rzeczy-pospolitey potrzebna,—upraszać i. k. mość, aby ad effectum przywiedziona była.

Jeżeli by się, czego niech Pan Bóg zachowa, aliquo casu seym rozrywać się miał, confirmacyę pokoiu z Portą namówionego dać w ręce królowi imci.

Seymu cadentia, tanto sudore do xięstwa Litewskiego prawem pospolitym naznaczona, aby na przypadaiącym terminie swóy skutek otrzymała, wszystkie conatus ichmść panowie posłowie ku temu applicabunt; a że miasto Grodno nie zdaie się być capax sufficiens seymowi locus, prosić i. k. mości, żeby albo do Brześcia, albo do Wilna mieysce designowano było.

Residentii, secundum pacta od i. k. mości iurata na trzecim roku w. x. Lit., upomną się ichmość panowie posłowie.

Podymne ex anno 1670, 9 Novembra przy województwach y powiatach constitutią 73 pro iniuriatis zostawione, a na zapłatę starego zaciągu należące, nulla habita ratione napisanego prawa, zniosszy primariam legem, constitutią coronationis świeżą do skarbu wnosić kazano; co się contra legem et iustitiam, prosić będą ichmość panowie posłowie i. k. mości, aby starszym woysk zasługom w tym derogatum nie było, bo teraznieysze woyska na zasługi starego zaciągu nie służyli y nie służą.

Kiedy którekolwiek tak in senatorio, iako in equestri ordine pro sua dignitate aby conserwowane były, upraszać będą i. k. mości ut quisque pro munere urzędu swego, prawem pospolitym opisanego, zażywał, a dwoich urzędów przysięgłych żeby nie trzymał.

Imci pan podskarbi przeszły w. x.

Lit. ponieważ integram villicationis suae rzeczy-pospolitey nie uczynił rationem, aby na teraznieyszym seymie rachunek uczynił,—instabunt ichmość panowie posłowie.

Exorbitantiae y correctum iurium ieżeliby na tym seymie zmieścić się nie mogły, upraszać będą ichmć panowie posłowie i. k. mość, aby seym exorbitantiarum osobny był złożony, ponieważ od króla imci, świętey pamięci Stephana aż dotąd, to immensum crescit opus, a do należytego nie przychodzi skutku.

Lubo zawsze woiewództwo nasze ciągnieniem woysk y tak częstym obozowaniem, przechodani, cum licentia militari patitur tak dalece, że impar bydź musi do podatkowania, y cale przez woysko do ostatniey przyszło ruiny, osobliwie iednak teraz przez chorągwie przechodzące, przybrawszy do siebie ludzie zwinionych chorągwi, multa damna et oppressiones dworów y maiętności, skaleczenia, zabóystwa patrarunt; aby tedy tak wielka licentia impune nie poszła y poczynione damna żeby refecta były, ichmość panowie posłowie prosić będą i. k. mości, żeby sądzić y licencyatów trąbić kazano; dla dowodu lepszego, ichmość panom posłom, aby się upomnieli, całego woiewództwa szkody y krzywdy podaliśmy.

Lex sumptuaria aby reasumowana y do skutku przywiedziona była,—ichmość panowie posłowie (instabunt).

Forteca Brzescka, ponieważ niemal na pograniczu, periculis exposita, prosić i. k. mości, aby iako naylepiey publico sumptu ufortifikowana była y ammunitią porządną opatrzona; na którey piechota dawnemi constitutiami przyzwolona z ekonomiey Brzesckiey y Kobrynskiey, aby woiewództwu Brzesckiemu in defensionem mieysca tego przywrócona była,—instabunt do i. k. mości panowie posłowie.

Starostwo y woiewództwo Brzesckie, nie maiąc żadney consolatii, ani intraty, nie mogąc sufficere oneribus pro dignitate et munere, staroście y woiewodzie należącym, a ieszcze subsidium charitativum, zarówno z intratnemi woiewodami opłacać kazano; aby i. k. mość in summam weyrzawszy ruinam, y dla samego porządku w tym woiewództwie, złączywszy starostwa z woiewództwem, salvis modernis possessoribus, przydać raczył dzierżawę iaką, aby tym snadniey porządek y bezpieczęstwo w tym woiewództwie vigere mogło,—instabunt ichmość panowie posłowie.

Commissya starszych zasług woysku ex quo iniuriatis do Warszawy dla odległości mieysca iechać trudno, prosić i. k. mość, aby in solito loco w Wilnie odprawowana była, a ichmość panowie kommissarze na seymikach relacyinych z woiewództw y powiatów żeby obierani bili.

Constitucye na seymiki relacyine aby nie pisane, ale, według dawnych praw y zwyczaiów drukowane, były ichmość panom posłom y woiewództwom przynoszono, które ichmość panowie pieczętarze przeyrzeć y zapieczętować maią.

Dostoieństwo maiestatu i. k. mości, pana naszego miłościwego, w takiey u rzeczy-pospolitey affirmacyey, że vita et sanguine nostro firmatur, ponieważ petitur w tymże niektóre conventa duchowne involant iniuria maiestatis et patronatus; przeto serio invigilabunt ichmość panowie posłowie, aby regalia te iura wcale intacta zostawały.

Naiazdy gwałtowne, violencye różne że się zagęściły, aby tedy arceri mogły, upraszać będą ichmość panowie posłowie króla imci et formabunt legem, żeby in occasionibus naiazdów gwałtownych, bezprawnych, wolno było na takie swowoleństwo ichmość panom woiewodom

ruszyć woiewództwo y takich swowolnych refrenare licentiam.

Merita godney pamięci imci pana Jana Sapiehi—pisarza polnego koronnego, iako są w świeżey rzeczy-pospolitey recordacycy, tak niemniey y świeżo w teraznieyczych expeditiach imci pana Mikołaia Sapiehi—starosty Owruckiego y złożone i. k. mości odważne cum dispendio fortun y zdrowia zasługi merentur u rzeczy-pospolitey gratitudinem; którym że obszerne maiętności y dobra w Ukrainie y w Pokuciu penitus przez woyska zruinowane, wniosą instantiam do i. k. mości, aby primis vacantibus de pane benemerentium poniesione szkody nagrodzone bydź mogły, z łaski i. k. mości y całey rzeczy-pospolitey.

Zasługi imci pana Grabińskiego—podkomorzego Wendeńskiego nie tylko w woiewództwie naszym Brzesckim, ale y w całey rzeczy-pospolitey same loquuntur, y aby łaską i. k. m. ukontentowane były, merentur; że tedy protunc urząd chorąztwa Brzesckiego vacat, aby i. k. mość onemu conferre raczył y łaską swą pańską w tym go upewnił urzędzie,—wniosą instancyę ichmość panowie posłowie.

Za imci xiędzem Osowskim—regentem cancellaryey małey w. x. Lit. iako zatym, którego nam pro publica meritorum constat dokumenta od wielu lat na różnych okazyach publicznych; aby tedy za takowe in rempublicam merita altiori gaudeat dignitate, — wniosą instancyę ichmość panowie posłowie.

Ichmość panny zakonne conventu Brzesckiego bernardyńskiego wielkie ponoszą w maiętności swoiey dziedziczney, Sobibor nazwaney, w ziemi Chełmskiey leżącey, gravamina; kiedy nie tylko ustawicznemi przechodami, ale też chlebami żołnierskiemi patiuntur tak dalece, że sobie, te tylko iedną maiąc folwarczyznę, victum procurare nie mogą; instabunt tedy ichmość panowie posłowie, aby pomienione dobra żołnierskim nie podlegały ciężarom.

Uchody w puszszy Białowiezkiey że przez teraznieysze woyny w zamieszanie poszły, iż ieden drugiemu pozabierał; tedy prosić króla imci, aby przez ichmość panów kommissarzów swoich weyrzeć raczył, żeby każdy antiquitus przy swoim zostawał.

Merita imci pana Jerzego Szuyskiego—czesznika Brzesckiego aby swą wdzięczność obebrały od nas, iniungimus ichmość panom posłom, aby desiderium imci promowowane było o wioskę Kozłowicką cum attinentiis oney, która wprzód w retentach cessit skarbowi w. x. Lit. y dekretami onerowana od lat dwudziestu y daley iest różnemi, a imci w summie skarbowi winney za refuzią summy podana, żeby lege publica ex clementia i. k. mości iure haereditario cedat,—upraszamy.

A że imći pan Marcellin Władysław Żardecki — podkomorzy woiewództwa Czernihowskiego stracił, z okazyey Chocimskiey, syna, iednego tylko maiąc, zostaiącego pod znakiem imci pana woiewody Połockiego; aby dobra pewne wieczyste, ante unionem dane na służbie woienney, a za pieniądze nabyte za konsensem króla imci świętey pamięci Kazimierza, transgredi mogły in terrestria bona,—instabunt ichmość panowie posłowie iako naypilniey o tę Starą Wolę, Peredołki nazwaną.

Justum dolorem wniosła ad azylum compassii na seymik nasz ieymość pani Wołowiczowa—pisarzowa ziemska Słonimska, iako dziedziczka maiętności Przyłuk y Nalesia, także imci pan Chryzostom Kościuszko, swoim y małżonki swey imieniem, iako zastawnik, że ichmość panowie Samuel y Benedykt Buchowiecćy, zebrawszy wielu innych do tego pomocników, gwałtem na pomienione na-

iachawszy, maiętności odebrali bezprawnie, samą ieymość panią pisarzową, także ieymość panią Kościuszkową zelżyli, zbili y, wszystką ruchomość zabrawszy, z córkami ichmość wygnali y zabóystwo zacnego człowieka tamże na tymże mieyscu z wielu innych skaleczenia popełnili; żeby tedy takowe młodych y nieuważnych ludzi ausus arceri mogli,—instabunt ichmość panowie posłowie, ut luant poenas za takowe złoczynia.

Imci pan Owerkowicz, mimo wiadomość imci pana hetmana że się ważył dawać assignatiae chorągwiom na chleby do dobr szlacheckich, aby był na commissiey sądzony,—upomnią się ichmość panowie posłowie.

Urzędy woiewództwa Brzeskiego, osobliwie horodnictwo, które dotąd mieysca nie miało, aby było coaequowane z woiewództwem Nowogródzkim y Witepskim, adinstar constitutii na seymie coronationis postanowioney,—instabunt ichmość panowie posłowie.

Zasługi krwawe na dawnych y teraznieyszych expeditiach woiennych z utratą zdrowia y substantii swoiey imci pana Dominika Rzeszotarskiego, obywatela woiewodztwa Brzesckiego, iusz to po kilkakrotnie recurrunt do pańskiey i. k. mości dobroczynności y rzeczy-pospolitey respektu; upraszać tedy ichmość panowie posłowie będą, żeby przynamniey pułwioski, nazwaney Wielemowicze y Worobieiów, którey druga połowica imci panu Grochowskiemu anno tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego iest conferowana, imci panu Rzeszotarskiemu in haereditario cedere mogła.

Vigore constitutionis latae urgent ichmość panowie posłowie o nagrodę szkod, przez obozowania woysk possessoribus Rożanki poczynionych.

Znaczne odwagi w różnych potrzebach woiennych imci pana Skalskiego, a mianowicie praelio pod Chocimem, gdzie miserandum in modum skaleczony, dzidami pokłóty, merentur osobliwy u i. k. mości respect,—instabunt tedy ichmość panowie posłowie.

Nowa erectia cerkwi disunickiey w Lepiosach y fundacia czerncόw disunitów przy niey, którzy nie tylko że są zarazą wielką ludziom prostym in fide unionis, ale etiam nobilitatem opprimunt,—bo y teraz znacznego szlachcica, pana Tabeńskiego, tyrańsko kiymi zabili; że tedy ta fundacia iest contra antiquas leges, aby zniesiona była pro zelo fidei Romanae,—instabunt ichmość panowie posłowie.

Miasto Brześć, tak mieszczanie, iako y żydzi Brzescy, przez licentiae y codzienne niepohamowane żołnierskie impeticye, które tu wszystkie całych woysk tak Litewskich, iako y koronnych confluant zgromadzenia, do ostatniey przyszło zguby; żeby tedy tym tak ciężkim ich zniszczeniom rzecz-pta levamen uczyniła, iakoby ab omnibus oneribus y podatków rzecz-ptey libertowane być mogło, dabunt solidam ichmość panowie posłowie operam.

Miasteczka i. k. m. Kobryń y Horodec z dawnych czasów zostaią zniszczone, co iest nam dobrze wiadomo, y żadnego u nich kupca niemasz, na które, że donativum kupieckie y pieniądze pocztarskie włożono,—instabunt ichmość panowie posłowie, aby od tego byli cale uwolnieni.

Caetera fidei et dexteritati ichmość panów posłów zalecamy.

У тое инструкціи подписъ руки тыми словы: Stephan Kurcz—woiewoda Brzescki, iako director seymiku Brzesckiego. Которая жъ то инструкція есть черезъ особы въверху менованые до актъ кгроду Берестейского подана и вписана.

1679 г.

Изъ книги за 1677—1679 годы, стр. 2309.

291. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства о назначеніи поголовной подати.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ, постановили:

1) Избрать коммиссара для присутствія въ коммиссіи, назначенной въ Гроднѣ, по поводу разбирательства разныхъ тяжебныхъ дѣлъ.

2) Избрать судей для присутствія при гродскомъ судѣ во время разслѣдованія жалобъ по дѣламъ податнымъ.

3) Назначить полшеста подымнаго на содержаніе войска, изъ котораго одну часть израсходовать на войско, а другую — оставить впредь до усмотрѣнія; для собранія онаго назначить также и сборщиковъ.

4) Сборщикамъ позволить взять для себя по грошу отъ злотаго, и обязать ихъ—оказать свое содѣйствіе Букрабѣ при взысканіи имъ назначенной воеводствомъ суммы—въ размѣрѣ одного гроша съ дыма.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ девятого, мѣсяца Мая двадцать семого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Зикгмунтомъ Казимеромъ Горновскимъ — подчашимъ Смоленскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Павелъ Онихимовскій, лявдумъ воеводства Берестейского подалъ, въ тые слова писаное:

My dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, szlachta, obywatele woiewództwa Brzesckiego, na seymik relacyiny z seymu Grodzieńskiego, zgodnie iednostaynie zebrani y za innotescentiami ichmość panów posłów naszych zgromadzeni, uchwaliliśmy takowe między sobą laudum:

Iż za odebraniem relacyi od ichmość panów posłów naszych, oraz y przyniesieniem konstituciey od skarbu w. x. Lit., na dniu dzisieyszym obraliśmy na przyszłą następuiąca kommissię za kommissarza naszego do Grodna naznaczoną, imci pana Leonarda Pocieia — sędziego, ziemskiego Brzesckiego, starostę Rohaczewskiego, który imci pan ma na czas ziechać et iniuriatorum causas, osobliwie woiewództwa naszego, promowować y sądzić.

A że taż constytucia seymu blizko przeszłego naznacza sądy powiatowe do rozsądzenia poborców, dworzan, retentorów wszystkich in genere podatków rzeczy-pospolitey zatrzymanych; tedy y my przy urzędzie grodzkim sędziami imci pana Krzysztopha z Konopnia Grabowskiego — horodniczego Brzesckiego, imci pana Łukasza Łyszczyńskiego, imci pana Wacława Korowickiego, imci pana Stanisława Sierzputowskiego obraliśmy.

Ponieważ taż rzecz-pospolita cała publico assensu, nie maiąc securitatem od Podola, woyska pewną liczbę erigowała et in casu necessitatis zordinowała na zaszczyt państw koronnych; pewny na to podatek uchwaliliśmy, to iest, iedno pogłówne,—o co ichmość panowie posłowie nasi w deklaracyi swoiey optionem nam contribuendi, byle tylko summa aequivalens iednemu pogłównemu wyniosła, przynieśli; tedy my sami zgodnie pozwalamy na podymnego półszosta, według ostatniey abjuraty, które razem constitutiey noviter postanowioney wydać declaruiemy, iakoby takoważ summa aequivalens pogłównemu iednemu wyda-

na y według constitutii na zapłatę woysku złożona była. Do którego podymnego wybierania uprosiliśmy poborcami: imci pana Konstantego Przezdzieckiego—podsędka Brzesckiego, y imci pana Krzysztopha Bukrabę—poborców naszych, a ichmść maią się ad novellam legem conformować. Reszta zaś summy, która z tego podymnego znaleźć może do dispoziciey dalszey woiewództwa całego ma należeć y przy ichmościach panach poborcach zostawać.

Ci zaś ichmść panowie poborcowie obadwa nad grosz ieden od złotego wymagać nie maią y mocy mieć nie mogą; osobliwie zaś z dymu iednego po groszu pozwalamy imci panu Leonowi Bukrabie, bratu naszemu, który sobie przy ichmościach panach poborcach wybrać ma y wolen będzie, — w czym imci osobliwie ichmść panowie poborcowie dopomódz powinni będą. Pisan w Brześciu, dnia dwudziestego piątego Maia, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiątego.

У того лявдумъ при печати притисненой подписъ рукъ тыми словы: Konstanty Szuyski—chorąży Brzeski, starosta Jałowski, director seymiku relacyinego. Которое жъ то лявдумъ, черезъ особу вверху менованую ку активованью поданое, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписано.

1681 г.

Изъ книги за 1680—1681 годы, стр. 1109—1111.

292. Листъ королевы Маріи Казиміры, супруги Яна Собѣскаго, на свободную продажу русской (галицкой) соли въ г. Брестѣ.

Королева Марія Казиміра Собѣская симъ универсаломъ извѣщаетъ дворянъ Брестскаго воеводства, что зная о преимуществахъ шляхты на свободную торговлю солью, она и теперь, пославши въ Брестское воеводство соль Калужскую (изъ Галиціи), приказала своимъ суперъ-интендантамъ не дѣлать шляхтѣ никакихъ препятствій и затрудненій въ продажѣ и покупкѣ соли русской-галицкой, какъ это дѣлается ими, подъ предлогомъ распоряженій королевскихъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Апрѣля пятого дня.

На врадѣ кгородскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Кголевскій, поручникъ роты Петигорское вельможного его милости пана Потоцкого—подкоморого Галицкого, листъ наяснѣйшое королевое ее милости, на речь въ немъ нижей менованую даный и служачій, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Marya Kazimira, z Bożey łaski królowa Polska etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu to należy wiedzieć, osobliwie dozorcom y przystawom do soli na skład Brzescki Litewski ordinowaney posłanym, donosiemy do wiadomości. Jakośmy (wiedząc o składzie y przedaniu wolnym soli w Brześciu Litewskim, prawem publicznym obwarowanym sta-

nowi szlacheckiemu) nie zlecali czynić żadnych w tey mierze Kałuską *) solą naszą przeszkód y zatrudnienia, tak y teraznieyszym listem naszym przykazuiemy, aby przerzeczeni super-intendenci soli posłaney, nikomu składów y przedaży soli ruskiey w Brześciu-Litewskim nie bronili, ani zatrudnienia iakiego, pod pretextem królewskiey powagi naszey, czynić nie ważyli się, pod łaską naszą. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dziesiątego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset ośmdziesiąt pierwszego.

У того листу наяснѣйшое королевое ее милости при печати притисненой подписъ рукъ тыми словы: Marya Kazimira królowa. Который же то листъ королевое ее милости, черезъ особу верху менованую ку актикованью поданъ, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1681 г.

Изъ книги за 1680—1681 годы, стр. 1423—1425.

293. Универсалъ в. гетмана в. кн. Литовскаго Бенедикта Сапѣги Ярмоловичу.

Бенедиктъ Сапѣга—в. гетманъ в. кн. Литовскаго симъ универсаломъ приказываетъ Ярмоловичу возвратить назадъ Трокской каштеляншѣ Коптевой Юрбургское старостинство, незаконно взятое у нея скарбомъ, такъ какъ покойный мужъ ея, еще при жизни своей, выхлопоталъ для нея право пожизненнаго онымъ владѣнія. При этомъ гетманъ подтверждаетъ ему—впредь не дѣлать вышепомянутой Коптевой никакихъ притѣсненій.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Іюня четвертого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Францишокъ Янъ Ейсымонтъ, подчашій Минскій, слуга ясневельможное ее милости пани Коптевое, каштеляновое Троцкое, универсалъ ясневельможного его милости пана Бенедикта Сапѣги—подскарбего великого и писара земского в. к. Лит., въ справѣ и рѣчи нижей выраженной выданый, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Benedykt Paweł na Czerei Sapieha, podskarbi wielki, pisarz ziemski wielkiego xięstwa Litewskiego, Rosławski, Retowski, Olkinicki starosta, iegomość panu Jarmołowiczowi, po zaleceniu chęci moich, donaszam do wiadomości. Wiadomo iest wmość panu, iako prawo pospolite wszystkie dzierżawy starostwa, possessore suo carentia, do dyspositiey skarbowey poruczyło, nim kto ex civibus bene meritus one in possessionem odbierze; więc, że y Jurborskie starostwo, post fata iaśnie wielmożnego iegomości pana kasztelana Trockiego do disposiciey skarbowey było przypadło. Biorę wiadomość, że wmość pan in possessionem skarbu te

*) Калужъ—городъ въ Галиціи въ такъ называвшемся русскомъ воеводствѣ, имѣющій въ себѣ соловарню.

starostwo zaiachał; ale kiedy ieszcze za żywota swego xiąże iegomość pan, marszałek wielki w. x. Lit., in personam małżąki swey, teraznieyszey ieymości pani kasztelanowey Trockiey, spólnym prawem, do żywota ieymości pani Trockiey otrzymał: pilno zlecam wmości panu, abyś z tego starostwa ziachał y żadnych szkod nie czynił, któreby potym requirentur na wmość panu. Dat. z Warszawie, dnia pierwszego Junii tysiąc sześćset ośmdziesiąt pierwszego.

У того универсалу, при печати притисненой, подписъ руки его милости пана подскарбего великого в. к. Лит. тыми словы: Benedykt Sapieha — podskarbi wielki w. x. Lit. — При которомъ универсалѣ и приписокъ самого его милости пана подскарбего, рукою власною его милости приписаный, въ тые слова: Ustąp wmść stamtąd, ponieważ bez woli moiey tam zostawałeś. Который же то универсалъ отъ его милости пана подскарбего в. к. Лит., до его милости пана Ярмоловича выданый, черезъ его милость пана Ейсымонта, подчашего Минского, слугу ясневельможное ей милости пани каштеляновое Троцкое ку актикованью поданъ, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1682 г.

Изъ книги за 1682—1683 годы, стр. 61—63.

294. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на срѣтенскомъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на громничный (срѣтенскій) сеймикъ по поводу предложенія имъ Гродненской коммиссіи—о взысканіи недоимокъ съ ихъ воеводства ихъ же собственными заботами, постановили:

1) Назначить на сей предметъ люстраторовъ, которые, съѣхавшись въ Бресть къ 1-му Іюня 1682 года, въ присутствіи земскаго судьи, должны открыть свои засѣданія.

2) Разбирательству этихъ люстраторовъ передать всѣ неоконченныя податныя дѣла, начиная съ 1670 года, съ правомъ окончательнаго ихъ рѣшенія.

3) Земскому судьѣ и ксендзамъ доминиканамъ обѣщать вознагражденіе,— первому за труды, вторымъ за то, что въ ихъ костелѣ отбываются сеймики.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ восемьдесятъ второго, мѣсеца Февраля второго дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Янъ Ольшевскій, лявдумъ воеводства Берестейского сеймику громничного, на речь въ немъ нижей выражоную, згодне постановленое, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, y wszystkie rycerstwo, obywatele woiewództwa Brzeskiego, na seymik gromniczny zgromadzeni, czyniemy wiadomo, yżeśmy unanimi consensu zgodzili się na to laudum:

Ponieważ kommissya ostatnia Grodzieńska, iako nam w tym dostateczną relacią uczynił iegomość pan Leonard Pociey,

sędzia ziemski Brzeski, starosta Rohaczewski, komisarz woiewództwa Brzeskiego, nasz miłościwy pan y brat, odesłała wszystkie retenta, na woiewództwie naszym zaległe, do nas samych braci obywatelów woiewództwa Brzeskiego na lustratią; tedy my, widząc efficax medium do doyścia pewnych na woiewództwie waszym retent, obraliśmy na terazniеyszym seymiku gromnicznym ex medio nostri ichmościów panów lustratorów, to iest ichmościów panów urzędników sądowych, ziemskich y grodzkich; którzy to ichmość panowie lustratorowie, zwysz pomienieni, ziechawszy się do Brześcia, pro prima Junii, w roku terazniеyszym tysiąc sześćset ośmdziesiąt wtorym, za wydaniem innotescenciy od wielmożnego imci pana Kazimierza na Kodniu Sapiehi. starosty Brzeskiego, dwiema niedzielami przed tym terminem y rozesłaniem tak innotescentiey, iako y regestrów delatowych po parafiach, maią na lustratią przy praesenciey, imci pana sędziego ziemskiego komisarza naszego, woiewództwa Brzeskiego, zasieść.

Na tym terminie lustratiey powinni comparere wszyscy obywatele woiewództwa Brzeskiego, na delatach podani, kwitami ab anno millesimo sexcentesimo septuagesimo, aż do teraźnieyszego roku, także panowie poborcowie y panowie dworzanie. Ciż ichmość panowie lustratorowie, maią lustrować y trutinować wszystkie kwity przeciwne delatom y same delaty, ieżeli słuszne albo niesłuszne, executie dworzańskie, wybranie intraty z odebranych dobr per executionem, także y u panów poborców summy różnym ludziom rozpożyczane, także weyrzeć y w percepte poenarum, — przez co woiewództwo Brzeskie mogło by mieć zaległych podatków pewna informacya.

A że też zelus et indefessa cura imci pana sędziego ziemskiego, komisarza y brata naszego, gratitudinem u nas meretur, zgodnie wszyscy affektem braterskim assekuruiemy imści, iż tak podięte prace, iako y koszty mamy imści przy naypierwszey okazyey regratificari.

Tenże respekt maiąc na ichmość oyców dominikanów konwentu tuteyszego Brzeskiego, względem częstych seymików naszych w kościele ichmościów, assecuruiemy y obiecuiemy wszyscy zgodnie ichmościom — przy wybieraniu naypierwszych podatków, na restauratią kościoła po groszu z każdego dymu, ile się ich nayduie w woiewództwie naszym.

Które to laudum nasze całym zebraniem seymikowym zgodnie postanowione, aby tym ważnieysze było, rękami naszemi podpisawszy, do akt grodu Brzeskiego podaliśmy. Działo się w Brześciu, die secunda Februaryi, anno millesimo sexcentesimo octuagesimo secundo.

У того лявдумъ, при печати притисненой подписъ рукъ тыми словы: Kazimierz Sapieha—starosta Brzescki, direktor seymiku gromnicznego woiewództwa Brzeskiego, imieniem braci wszystkich. Которое жъ то лявдумъ, черезъ особу вверху мененую ку актикованью поданое, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписано.

1683 г.

Изъ книги за 1684—1686 годы, стр. 1941—1948.

295. Духовное завѣщаніе конющаго в. кн. Литовскаго Франциска Сапѣги.

Францискъ Сапѣга — конюшій в. кн. Литовскаго, отправляясь на войну, дѣлаетъ своей женѣ Аннѣ Любомірской слѣдующее завѣщаніе:

1) Тѣло его, если оно разыщется на войнѣ, похоронить въ костелѣ ксендзовъ Картузовъ при самомъ многочисленномъ стеченіи слугъ Божіихъ (ксендзовъ) и нищихъ, но безъ церемоній свѣтскихъ. Ксендзамъ за обѣдни и молитвы выдать соотвѣтственное денежное вознагражденіе, а нищихъ накормить обѣдомъ.

2) Костелу, въ которомъ онъ будетъ похороненъ, выдать 10,000 шеляжной монетой изъ откупной суммы на Опольѣ, или же изъ двухлѣтнихъ доходовъ.

3) Вмѣсто обѣщаннаго костела въ имѣніи его Боцькахъ, выстроеннаго уже средствами ксендза, отдать на госпиталь домъ его, находящійся въ близи этого костела, и перевести туда бѣдныхъ, находящихся въ госпиталѣ старомъ. На содержаніе онаго госпиталя давать ежегодно по 100 злотыхъ изъ увеличенной аренды на Боцькахъ ко дню св. Іоанна Крестителя съ тѣмъ, чтобы ксендзъ не расходовалъ ихъ на свои частныя нужды.

4) Самому же костелу, на устройство олтаря, выдать 500 злотыхъ изъ нововозвышенныхъ корчемныхъ и мельничныхъ арендъ въ имѣніи Боцькахъ.

5) Госпиталю въ Ляховичахъ выдавать на вѣчныя времена по 100 злотыхъ въ годъ изъ торговаго этого же мѣстечка; въ случаѣ же не собранія онаго изъ нововозвышенныхъ арендъ.

6) Частоховской Божіей Матери, согласно давнишнему его обѣту, выдать 3,000 злотыхъ шеляжной монетой со всѣхъ его чиншовъ; а также и три старыхъ пушки и другую бронзу отлить на колокола и передать Частоховскому же костелу съ тѣмъ, что если бы кто изъ его родственниковъ воспользовался этими вещами для себя, то чтобы отдалъ костелу соотвѣтственныхъ размѣровъ и стоимости колокола.

7) Всѣмъ заимодавцамъ возвратить взятыя у нихъ суммы безъ всякаго прекословія и въ условленные сроки.

8) Женѣ владѣть всѣми его имуществами— движимыми и недвижимыми, и послѣ смерти передать ихъ дѣтямъ.

9) Дѣтей воспитать согласно ихъ общественному положенію.

10) Въ заключеніе Сапѣга прощается со всѣми своими родственниками, друзьями и слугами, проситъ ихъ простить ему его грѣхи и назначаетъ опекуновъ: Станислава Любомірскаго, Геронима Любомірскаго, Павла Бржостовскаго и Сигизмунда Горновскаго.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ осмьдесятъ шестого, мѣсеца Іюля третяго дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто на врадѣ его милость панъ Станиславъ Яновскій тестаментъ остатней воли зошлого съ сего свѣта, святой памяти ясневельможного его милости пана Францишка на Лаховичахъ Сапѣги, конюшого великого князства Литовского, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, которого уписуючи въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маетъ:

W imie Tróycy Przenayświętszey, Boga Oyca, Syna y Ducha świętego, ku wieczney pamięci. Lubo w domu żyiącemu śmierć zawsze przed oczyma każdemu pamiętna być ma, pogotowiu w drodze niespodziewanemu, a ile z chaty y prócz innych zostaiącemu, śmierć zawsze iest naybliższa, na którą woynę za chwałę

Bozką, wiarę świętą katolicką, za dostoięstwa iego królewskiey mości, całość rzeczy-pospolitey, krwie y zdrowia mego nie żałuiąc, z ludem swoim, tam kędy cnota każe, ia Franciszek Sapieha, koniuszy w. x. Lit-go, idę, y z wrodzoney miłości tam, gdzie cnota każe, na placu marsowym stanąć, wziąłem przed się nieodmienną intencię,— gdzie, ponieważ tylko w samym naywyższym konsystorze niebieskim iest pewność głowę impresse założyć, czyli w żywocie dalszym zostać przydzie niewiem; upatruiąc tedy, aby po śmierci moiey naymilszey po Panu Bogu, przyiaciel ieymość pani Anna Lubomierska, marszałkówna wielka koronna Sapieżyna, koniuszyna w. x. Lit-go, małżąka moia, przy swoiey własności według praw ode mnie danych zostawała, za łaską Bożą na umyśle y ciele będąc zdrowy, w drogę do obozu ciągnąc, takową wszystkich darów Bożych mnie do czasu powierzonych sprawuię dyspozycię:

Za wszelkie szczodrobliwe oświadczone od stworzenia aż do zachowania pod ten czas niewyliczone dobrodzieystwa panu Bogu oddawszy dzięki, duszą moią nieśmiertelną, mnie z niebios wlaną, w ręce iego święte poruczam, nieskończoney dobroci pokornie żebrzeć miłosierdzia, aby, wszelkie od rozumu mego wzięcia z obrazą maiestatu Jego popełnione występki łaskawie przebaczywszy, do wiekuistego w niebie raczył przyiąć odpoczynku, za przeważną przyczyną Panny Przenayświętszey Bogarodzicy Mariey, anioła stróża, patrona, patronek moich y wszystkich świętych. Ciało moie grzeszne, ieżeli z poboiowiska do oyczystych domowych progów odyskane być może, aby było w kościele oyców Kartuzów w Berezie, w kaplicy moiey, którem sobie obrał, sumptem ieymości pani małżonki moiey miłey złożone, przy iak naywiększym zgromadzeniu sług Bożych, kapłanów, ofiar świętych y ubóstwa, bez żadnych pomp światowych y ceremoniy ludzkich niepotrzebnych, a po odprawieniu ofiar świętych zadusznych, tylko samych kapłanów y ubogich żebraków obiadem posilić, y za ostatnią posługę kapłanów przyieżdżaiących za msze święte y podięte fatygi, porządną, według uwagi, a ubogich—iałmużną ukontentować proszę.

Ażeby Pan Bóg za grechi moie był błagany, do teyże kaplicy, gdzie ciało moie grzeszne leżeć będzie, dziesięć tysięcy monetą szelężną z summy na maiętności zastawney Opolcu będącey, po okupie oney, aby ieymość pani małżonka moia oddała,—proszę; a ieżeli by na terminie nie okupioną, tedy prowenta dwuletnie na to odłożyć y wydzielić, iakoby tę summę dziesięć tysięcy uczyniła.

Kościoł, w maiętności moiey w Boćkach będący, ex tota a fundamentis miał być przeze mnie wystawiony, a iż dla różnych przeszkód y expens na to kosztu łożyć nie przyszło, a iego mość xiądz pleban przeszły o tameczny de suo na to koszt łożył; zaczym w nagrodę tey pobożney intentiey moiey, dom ten, którym zaczął budować, nie daleko od kościoła będący, ieymość pani małżonka moia, kazawszy skończyć, ma z niego szpital uczynić y ubogich w starym szpitalu mieszkaiących do niego zgromadzić.

Na których to ubogich, w nowym szpitalu mieszkaiących, do dawney fundaciey, aby Pana Boga za duszę moią prosili, złotych sto leguię. Które to złotych sto z podwyższoney arendy Boćkowskiey w każdym roku na święty Jan Chrzciciel maią być oddawane do szpitalu, za wiadomością iego mość xiędza plebana Boćkowskiego; którey to legacyey moiey, ieżeli co rok dosyć nie czynioną, wolne upomnienie prawem zachowuię. Których złotych sta, szpitalowi zapisa-

nych y legowanych, aby iego mość xiądz pleban teraznieyszy y po nim następuiący na śwóy pożytek nie obracali, ale cale ubogim oddawali,—o to proszę.

Do tegoż kościoła mego Boćkowskiego na wystawienie ołtarza wielkiego—złotych pięćset leguię y naznaczam. Która to summa z podwyszonych arend karczemnych, młynowych Boćkowskich wybrana, przez ieymość panią małżąkę moią do rąk iego mość xiędza plebana Boćkowskiego ma być oddana, lub sama ten ołtarz wystawić ma.

Do szpitala w Lachowiczach będącego—złotych sto wiecznemi czasy leguię. Które to złotych sto, z targowego Lachowickiego wybrane, w każdym roku na święty Jan Chrzciciel, za wiadomością iego mości xiędza plebana Lachowickiego, oddane być maią. A ieżeli by się w targowym krzywda poddanym moim dziać miała y te złotych sto wybrane być nie mogły; tedy z podwyszonych aręd Lachowickich szpitalowi dosyć czynić naznaczam.

Do Częstochowey, dawnemu votum moiemu dosyć czyniąc, summę trzy tysiące złotych monetą szelężną ze wszystkich czynszów y prowentów leguię, na wystawienie lampy przed obraz Panny Przenayświętszey; tak do Żyrowicz na ulanie dzwonu ku ogłoszeniu chwały Bożey—dział trzy w Lachowiczach będące, iedne—pelikan nazwane, a dwie mnieyszych szwedzkich, nadwerężonych y do zażywania mniey iuż zgodnych; przytym z rozerwanych dział spiże, aby ten dzwon być mógł słuszney ogromności, wielkości y resonanciey, naznaczam, daiąc y pozwalaiąc,—ieżeliby który z ichmościów panów rodzonych moich, te działa ku swemu używaniu upodobał, powinien będzie takowąż wagą massy spiżowey y takiey że dobroci w zamianę za działa dać; a na rzemiesników około ulania tego dzwonu pracuiących, aby z prowentów Lachowickich pewną kwotę pieniędzy według uwagi dano, naznaczam.

W tym też niepośledanieyszą być rozumiem przy łasce y miłosierdziu Boskim ochłodę y letkość duszy moiey, kiedy długi różnym osobom winne wypłacone będą. Tedy te, według osobliwego regestru moiego y zapisów, gdy się słuszne pokażą, iey mość pani małżonka moia z summ moich, gdziekolwiek na maiętnościach będących, ma wypłacać; a przytym aby wszelkie moie zapisy, kontrakty, u kogo pokażą się, te aby do terminu każdemu dotrzymała y żadnego bezprawia nie czyniła y czynić nie kazała do dosyć uczynienia, — oto iey mości wielce upraszam y miłością moią małżeńską obowiązuię.

Ażeby taż ieymość pani małżąka moia od iaśnie wielmożnych ichmościów panów braci moich rodzonych żadney krzywdy, przeszkody, w maiętnościach leżących y w ruchomościach nie miała y ni o co turbowana nie była, wszystkie zapisy moie, którem ia ieymości na dobra moie leżące, wieczyste, zastawne, ruchome dał, iako y te, które wzaiemnie mnie są od ieymość pani małżąki moiey dane, przy zupełney mocy zachowawszy, na wszystkich maiętnościach moich w wielkim xięstwie Litewskim y koronie polskiey będących, leżących ruchomych, summach pieniężnych, teyże ieymości pani małżące moiey z miłości moiey małżeskiey w dożywotne mieszkanie, szafowanie tym testamentem moim leguię; srebra, złota, w zastawach będące, okupować, y tym, iako swoią własnością, szafować pozwalam. Laska marszałkowska zastawna, o których zastawach pan Chlewiński wie, w zastawie będąca, po okupie przy ieymości pani małżące moiey do używania ma zostawać.

Proszę też o to, aby ieymość pani małżąka moia po długim, da Pan Bóg,

życiu swoim od tych summ, które ma sobie ode mnie zapisane y od rzeczy ruchomych, potomstwa ze mną spłodzonego nie oddalała. Nie wątpiąc o miłości y dobrym affekcie, że iako dziatek ze mną spłodzonych od tego wszystkiego, com wyżey namienił, nie będzie oddalała, tak y po śmierci moiey na duszę moią pamiętała. Więc że w spólnym przystoynym pożyciu, z ieymością panią małżonką moią mieszkaiąc, Pan naywyższy z łaski swey świętey dał nam szczęśliwie spłodzone oglądać potomstwo: na te błogosławieństwo moie rodzicielskie wlawszy, Panu Bogu, a ieymości pani małżące moiey, iako matce, a nie komu innemu w opiekę onych podaię, y przy mey zostawuię, prosząc, aby w przystoynym ćwiczeniu dążone, iako na stan ich należy, chowane były.

Słudzy moi, którzy mi do tego czasu wiernie służyli, każdy za swoie usługi, iuż iest ukontentowan. A że się panu Zaleskiemu, słudze memu, w iego należytości dosyć nie stało, dwa tysiąca złotych onemu leguię, — ieymości panicy małżąki moiey miłey o to proszę, aby bez żadnego zatrudnienia kazała oddać. I inney drobney czeladzi, według ich zasług, każdemu popłacić,—w czym iaśniewielmożnego iego mości pana woiewody Wileńskiego—hetmana wielkiego w. x. Lit-go, mego mości pana brata, iako pryncypalnego małżące moiey y dziatek moich, ieżeli się chować będą, dobrodzieia, z pokorną appelluię proźbą, proponuiąc to uwadze iegomości y każdego, iż to przyiaciel prawy, który po śmierci dobrze czyni przyiacielowi, iuż od wszelkiey konwersaciey ludzkiey opuszczonemu; braterską tedy, przy nizkiey proźbie obowiązuię iegomość miłością, aby pozostałe ieymości, paniey małżąki moiey, y dziatek moich nikomu nie dał krzywdzić y temu wszystkiemu, com w tym testamencie moim pomienił, aby za zniesieniem się z ieymością, panią małżąką moią, dosyć stało,—o to iegomości proszę.

A gdy iuż w takową wybrałem się drogę, gdzie albo żyć, albo umrzeć przydzie, żegnam iaśniewielmożną ieymość panią Annę Kopciownę Sapieżyną, woiewodziną Wileńską, hetmanową wielką w. x. Lit-go, matkę y dobrodzikę moią naymilszą, za wszelkie oświadczone macierzyńskie dobrodzieystwa dziękuiąc. Żegnam iaśnie wielmożną ieymość panią marszałkową wielką koronną y hetmanową polną koronną, matkę y dobrodzikę moią, której za wszelkie hoyne wyświadczone dobrodzieystwa uniżenie podziękowawszy naymilszego po panu Bogu przyiaciela naymilszą ieymość panią małżonkę moią z potomstwem moim miłym żegnam, w macierzyńskie ręce y opiekę dziatki oney samey poruczam. Żegnam iaśnie wielmożnych ichmość panów bracią moią rodzoną, którym za wyświadczenie wszelkich braterskich miłości y dokumentów, wdzięcznie podziękowawszy, w kwitnących kwitnącego zdrowia y w niezwiędłych życzę obfitować fortunach, a ieżeli mi nie przydzie żyiącemu ponowić dłużey braterskiey konversaciey y miłości, abym w pobożnym affekcie był u ichmościów chowany, o to wielce proszę. A że samemu nie zdarzyło mnie obligu mego u iegomość pana woiewody Wileńskiego na ośm tysięcy będącego, a u iegomość pana podskarbiego na dwanaście tysięcy odyskać y onych pokasować; trzymam to po łasce y miłości ichmościów, że iako raz słowem swoim braterskim skasowali, tak też obligi y po śmierci moiey pokasować każą, nie czyniąc żadney turbaciey małżące y dziatkom moim za temi summami. W ostatku żegnam wszystkich dobrych przyiacioł moich, sług, czeladź moią, których, ieżelim w czym ura-

ził, proszę o wybaczenie, ażeby Pana Boga za duszę moią błagali— przypominam.

Ażeby się tym prędzey skuteczniey temu testamentowi memu dosyć stało, za exekutorów tegoż testamentu mego, proszę y za opiekuny ieymość pani małżące moiey miłey zostawuię: iaśnie wielmożnego iegomość pana Stanisława Lubomirskiego, marszałka wielkiego koronnego, starostę miast Spiżskich; wielmożnego iegomość pana Hieronima, hrabi na Wiszniczu Lubomirskiego, marszałka, kawalera Maltańskiego; iaśnie wielmożnego iegomość pana Cypriana Pawła Brzostowskiego, kasztelana Trockiego y iegomość pana Zygmunta Hornowskiego, pisarza ziemskiego Brzeskiego, których ichmć, aby do iako nayprędszey satisfactiey tey dyspozyciey moiey łaskawą swoią pomocą applikować się raczyli, pewni będąc, iż cokolwiek pobożnego ku zmarłemu miłości, ku żyiącym oświadczą affektu sierotom, szczodrobliwy wszech dóbr Dawca y tu na ziemi, y po długim życiu w niebie wiekuistą zapłaci nagrodą.

A ia iuż, zawieraiąc ostateczną chwili moiey dyspozycię, do tego testamentu mego w drodze sprawionego, przy pieczęci ręką moią podpisałem, y ichmościów panów pieczętarzów ustną moią użyłem proźbą. Pisan w Trostenicy, roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt trzeciego, miesiąca Septembra ósmego dnia.

У того тестаменту остатней воли подписи рукъ тыми словы: U tego testamentu ostatniey woli podpisuię się: Franciszek Sapieha, koniuszy wielkiego xięstwa Litewskiego. Za ustną y oczewistą proźbą od wielmożnego iego mość pana koniuszego wielkiego xięstwa Litewskiego do tego testamentu za pieczętarza podpisuię się: Wilhelm Klot, podstoli Rzeczycki; według prawa proszony pieczętarz do tego testamentu: Alexander Eyśmont, komornik Brzescki; proszony według prawa do tego testamentu pieczętarz: Mikołay Franciszek Tokarzewski mpr. При которомъ тестаментѣ стверженье того тестаменту и послѣднего, въ тые слова писано: Ten testament ostatniey woli moiey, w roku tysiąc sześćset ośmdziesiątym trzecim, dnia ósmego Septembra napisany. W tym roku tysiąc sześćset ośmdziesiątym czwartym, miesiąca Julii dnia dwudziestego siódmego, we wszystkich punktach y paragrafach, przy zupełney mocy ni w czym nie naruszoney zachowawszy, do niego się ręką moią podpisuię. Pisan w Opolcu, ut supra: Franciszek Sapieha, koniuszy wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же тотъ тестаментъ есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ приятъ и уписанъ.

1685 г.

Изъ книги за 1684—1686 годы, стр. 1603—1606.

296. Универсалъ короля Яна III-го объ обязанностяхъ военной службы для шляхты позднѣйшаго происхожденія.

Король Янъ III-й, соглашаясь съ общимъ убѣжденіемъ Польши, что шляхетское достоинство, по уваженію къ нему цѣлаго свѣта, есть такое достоинство, котораго можно достигнуть только рыцарскими подвигами, кровью и жизнію, а не «гнусностію, не подлой индустріей, или какою-либо случайностію»; принимая также во вниманіе, что въ послѣднее время развелось очень много шляхты второй категоріи, не несущей военной службы—о чемъ были уже неоднократныя заявленія на сеймахъ и конституціи, до сихъ поръ впрочемъ не исполненныя,—предписываетъ: 1) каждому шляхтичу этой категоріи—поставить на три кампаніи три гусарскихъ коня въ полномъ вооруженіи и самому явиться лично, безъ всякихъ отговорокъ, подъ опасеніемъ потери шляхетскаго достоинства; 2) лицамъ не явившимся заплатить надворному коронному маршалку Любомірскому 5,100 польскихъ злотыхъ; 3) а чтобы никто не могъ уклониться отъ исполненія этого обязательства—разослать по всей рѣчи-посполитой повѣстки, а маршалку—передать точные реестры таковой шляхты; 4) въ случаѣ смерти отцовъ — обязательству этому подчиняются ихъ дѣти.

При этомъ король подтверждаетъ, что отъ прямаго подчиненія этому закону не освобождаются даже и тѣ лица, которыя или служили, или теперь находятся на службѣ въ какихъ-либо полкахъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ шестого, мѣсеца Февраля четырнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто Янъ Бортновскій слуга княжати его милости Радивила, подканцлера в. к. Лит. универсалъ его королевское милости раціоне субсидіи милитарисъ одъ новое шляхты, особомъ на речь въ немъ нижей мененую, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Jan trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, a zwłaszcza wiel. senatorom, dignitarzom, urzędnikom koronnym, ziemskim, powiatowym, starostom sądowym, urzędom ziemskim, grodzkim, po woiewództwach y ziemiach państw naszych będącym, uprzeymie y wiernie nam miłym, do wiadomości tym uniwersałem naszym podaiemy. Kleynot szlachectwa, iedyna cnoty recompensa, tak iest wysoko na całym świecie oszacowany, że go nie gnusnością y podłą iaką industrią, ani trafunkiem, ale rycerskiemi dziełami, krwią, a nawet y życiem nabywać potrzeba. Powabna bowiem iest dulcedo inertiae y niewiele by się ich na kawalerską odważało cnotę, która tylko circa ardua versatur, gdyby iedenże honor iednakie decora virtutis et ignaviae były, y ta się w oyczyznie naszey serio dawnieyszych wieków obserwowała maxima. Aż kiedy się ulżyło de severitate morum et disciplinae, wiele ich przyszło do praerogatywy szlachectwa nie przez odwagi y zasługi, ale za snadnemi recomendatiami y sposobami, którym fortuna pro virtutibus; dla tego rzecz-pospolita, poprawuiąc hoc arcanum vulgatum, postanowiła na przeszłym seymie subsidium militiae z nowey szlachty, aby to przynamniey odsługowali, czego z przodków swoich y samo z siebie nie

zasłużyli, co że do tych czas ad executionem nie przysło. My tedy nie chcąc, aby sancita publica bez realnego skutku zostawały, ale pod ten czas, kiedy sił rzeczy-pospolitey iak naywięcey potrzeba, stosuiąc się do constituciey przeszłego seymu, wydaiemy ten nasz uniwersał, rozkazuiąc, aby wszyscy, którzykolwiek indigenaty y nobilitacie w koronie y w. x. Lit., ab anno tysiąc sześćset piędziesiąt trzeciego aż do tego czasu pootrzymywali, nemine excepto, y ci nawet, którzy w teyże constituciey per appendicem excipowani są, ponieważ przeciwko tey exceptiey protestacye pozachodziły y apendices wszelakie w constitucyach osobliwym prawem zniesione y zabronione są,—a do tego sama necessitas et amor erga patriam urgere ich ma; do tego, każdy z nich od osoby swoiey trzy konie usarskie ze wszystkim porządkiem tey militiey należącym, swym kosztem, żołdem y hiberną na trzy campanie stawili, abo się samy w osobach swoich wyprawili. A zaś, iako pomieniona constitucia szerzey w sobie zamyka, ieżeli by iednak który przez iakąkolwiek trudność y ratią do tey wyprawy przyść nie mógł; tedy, in vim wyprawy pieniędze gotowe, to iest, pięć tysięcy y sto złotych polskich, salva tamen proportione ditionum (simul et semel razem za wszystkie trzy campanie, gdyż tego teraznieysza potrzeba rzeczy-pospolitey pilno wymaga) do rąk wielmożnego Heronima Lubomirskiego, marszałka nadwornego koronnego, pod którego commendę to subsidium militiey iako y executią prawa pomienionego—tak w koronie, iako y w. x. Lit. zleciliśmy, na czas y mieysce od niego naznaczone, lub też do rąk subdelegatów iego, oddać koniecznie powinien będzie, pod straceniem prerogatywy szlacheckiey et sub confiscatione bonorum, do których nabycia kleynot szlachecki dat tam amplam et securam viam; dokładaiąc tego, że in quantum by kto z nowey szlachty, abo indigenów iuż in vivis nie zostawał, tedy successores ich sanguinis vel bonorum ad praemissa obligantur, sub iisdem poenis, ani się żaden ma wymawiać y uchraniać od tey powinności protectiami, quitami y innemi diffugiis, ani na ostatek tym, że kto w woysku, pod którąkolwiek chorągwią, albo w regimencie służy,—gdyż za to y hibernę od rzeczy-pospolitey bierze. Dla lepszego zaś tey wyprawy porządku y prędszego tey militiey skutku regestr indigenów y szlachty nowey z constitucii ab anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo tertio wypisać y temuż wielmożnemu marszałkowi nadwornemu koronnemu z podpisem ręki iego, po woiewództwach y ziemiach koronnych y w. x. Lit., przy iego uniwersałach rozesłać zleciliśmy; a ten uniwersał nasz dla prędszey tych, którym należy wiadomości, po grodach, parafiach y innych mieyscach zwyczaynych w koronie y w wielkim xięstwie Litewskim publikować rozkazuiemy; na którym, dla większey wagi ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Żołkwi, dnia dwudziestego czwartego, miesiąca Decembra, anno tysiąc sześćset ośmdziesiąt piątego, panowania naszego dwunastego roku.

У того универсалу его королевское милости при печати в. к. Лит. притисненой подписъ руки тыми словы: Jan król. Который же тотъ универсалъ, черезъ особу въверху помененую ку актикованью поданъ, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1685 г.

Изъ книги за 1684—1686 годы, стр. 1411.

297. Универсалъ короля Яна III-го, о поимкѣ дѣлателей фальшивыхъ шеляговъ.

Король Янъ III-й симъ универсаломъ извѣщаетъ, что до него дошли свѣденія о безпорядкахъ, происходящихъ на рынкахъ между продавцами и покупателями, нерѣдко оканчивающихся кровопролитіемъ, вслѣдствіе наплыва фальшивыхъ шеляговъ. Желая устранить эти безпорядки, онъ и приказываетъ подлежащимъ властямъ—употребить всѣ зависящія отъ нихъ средства къ отысканію фальшивыхъ монетчиковъ и, отыскавши ихъ, казнить смертію; настоящій универсалъ предать всеобщей гласности и потребовать, чтобы шеляги, имѣющіе на себѣ государственный штемпель, не подвергались никакимъ затрудненіямъ въ обращеніи, подъ страхомъ наказаній, изложенныхъ въ законѣ на сопротивниковъ королевской воли.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ осмьдесятъ пятого, мѣсеца Декабря второго дня.

Передо мною Казимеромъ Владиславомъ на Кодвѣ и Ольшанахъ Сапегою, подстолимъ в. к. Лит., старостою Берестейскимъ, постановившире очевисто его милость панъ Петръ Домбровскій—стольникъ Минскій, администраторъ его королевское милости экономіи Кобрынской, универсалъ его королевское милости пана нашего милостивого, въ справѣ и речи въ немъ нижей выражоной выданый, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Jan trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, osobliwie iednak urzędom grodzkim, mieyskim y wszelakim inszym zwierzchnościom y iurisdictiom do wiadomości podaiemy. Dochodzą nas zewsząd quaerimonie, iakoby szelężna moneta brakowana bydź miała, y wielkie trudności, tak kupiącym, iako y przedaiącym przynosić tak dalece, iż często do krwi rozlania przychodzi, a to z okaziey zagęszczonych szelągów, które czyiaś wściekła złość, przeciwko wyraźnemu y surowemu prawu swawolnie y prywatnie bić y roznosić ważyła się. Czemu chcąc zabieżeć iak nayskuteczniey, mieć chcemy,—naprzód, aby urzędy grodzkie y mieyskie woiewództwa Brzeskiego po wsiach, miastach, ścisłą czynili investigatią, iakoby autorów wymyślney fałszywey monety szelężney docieksży, onych łapać y ciężko na gardle karać. W braniu zaś monety takową daiemy deklaracyę, żeby każdy szeląg, na którymkolwiek wyraźna cecha, albo twarz iest, bez wszelkiego braku, skrupułu y trudności był brany na wszelkich mieyscach, targach y iarmarkach za wszystkie towary y przedaży, inaczey nie czyniąc dla łaski naszey y z powinności swoiey,—pod winami, które urzędy grodzkie y mieyskie na sprzeciwiaiących się nieodwłocznie decydować będą. A dla tym lepszey wszystkich wiadomości, uniwersał ten nasz po grodach, parafiach y targach publikować rozkazuiemy; na co się dla lepszey wiary ręką własną podpisawszy, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Żółkwi, dnia dwunastego miesiąca Nowembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset ośmdzie-

siąt piątego, panowania naszego dwunastego roku.

У того универсалу его королевское милости при печати покоевой притисненой подписъ рукъ тыми словы: Jan król; xiądz Adam Sarnaski P. Ł. P. P.

Который же тотъ универсалъ его королевское милости, черезъ особу верху выражоную ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1686 г.

Изъ книги за 1684—1686 годы, стр. 1785—1787.

298. Универсалъ маршалка надворнаго короннаго Іеронима Любомірскаго о взысканіи налога съ новой шляхты.

Надворный коронный маршалокъ Іеронимъ Любомірскій симъ универсаломъ извѣщаетъ индигеновъ и молодую шляхту, что во исполненіе постановленій конституціи послѣдняго сейма, вмѣняющихъ каждому молодому шляхтичу—или лично явиться въ ополченіе съ подобающимъ гусарской милиціи вооруженіемъ, или же — внести въ скарбъ 5,100 польскихъ злотыхъ, онъ назначилъ своего делегата — Криштофа Гордѣевскаго съ надлежащими полномочіями; и такъ какъ въ Брестскомъ воеводствѣ нашлись нѣкоторые ослушники этого закона, то, вторично подтверждая исполненіе онаго—не позже 1-го Мая, вмѣстѣ съ симъ поставляетъ ихъ въ извѣстность, что делегатъ его — помянутый Гордѣевскій, въ случаѣ новаго сопротивленія съ ихъ стороны, будетъ отнимать у нихъ имѣнія и передавать тѣмъ, которые въ состояніи будутъ законъ этотъ исполнить.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ осмьдесятъ шестого, мѣсяца Апрѣля двадцать шестого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Янъ Дмуховскій— чешникъ Оршанскій универсалъ его милости пана маршалка надворного короного, въ справѣ и речи въ немъ нижей выражоной, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Hieronim Augustyn, hrabia na Wiśnicy y Jarosławiu, Lubomirski—marszałek nadworny koronny y starosta, półkownik iego królewskiey mości, wiadomo czynię wszystkim y każdemu zosobna, komu wiedzieć należy, a zwłaszcza ichmościom panom indigenom y szlachcie nowey, ab anno tysiąc sześćset piędziesiąt trzeciego, aż do tego czasu do kleynotu szlacheckiego tak w koronie, iako y w wielkim xięstwie Litewskim przypuszczonym. Ponieważ iego królewska mość, pan móy miłościwy, stosuiąc się do prawa na przeszłym seymie sub titulo: subsidii militiey usarskiey, z nowey szlachty uchwalonego, zlecił mi to subsidium do iako naylepszego przywieść skutku y porządku, to iest: żeby każdy z ichmościów panów indygenów y nowey szlachty miasto wystawienia pocztów usarskich przez trzy kampanie po sobie idące y prowidowania na nie żołdu y hyberny zwyczayney y munderowaniu ich co rok na nowo, lub do odprawiania zruynowanych, y trzymania ich continue in hostico sobie nierównie więcey kosztować musiało summę, oraz pięć tysięcy sta złotych, bez

wszelkich zawodów na wystawienie inszego żołnierza wyliczył,—ostrzegłem y obwieściłem pierwszym universałem moim wszystkich takich ichmościów, aby się do tey powinności poczuwali. Tedy iż w woiewództwie Brzesckim znayduią się niektórzy contumaces y refractarii, którzy tey powinności dosyć czynić nie chcą, a iuż sam czas blisko następuiącey kampaniey tego pilno potrzebuie, aby te posiłki in tempore pro primis diebus Mai wygotowane były; tedy tym powtórnym universałem moim iterate serio pomienionych ichmościów upominam y przestrzegam, aby, nie czekaiąc rygoru win, w universale iego królewskiey mości założonych, ani czasu,—pierwszego dnia Marca w pierwszym universale naznaczonego, pomienioną contrybutię nie odwłocznie składali do rąk iego mości pana Krzysztopha Hordzieiewskiego—woyskiego Rzeczyckiego, iako subdelegata mego, który za publikowaniem tego powtórnego universału mego ma sobie iniunctum dobra ichmościów tych, którzy tey naznaczoney summy płacić nie zechcą, iure caduco oddać takim, którzy podeymuią się z nich satisfactią uchwaloną uczynić, na co takie przywileie z kancellarii iego królewskiey mości iuż są wydane y grodom y trybunałowi executia na takie dobra serio zalecona,—ponieważ to idzie o subsidium tak gwałtowney potrzebie rzeczy-pospolitey. Co aby wszystkim wiadomo było, ten móy powtórny universał po grodach y parafiach publikuie się, który dla lepszey wiary ręką własną podpisuię. Dan w Żółkwi, dnia dwunastego miesiąca Lutego, roku Pańskiego MDCLXXXVI.

У того универсалу подписъ руки при печати притисненой, тыми словы: Lubomirski—marszałek nadworny koronny. Который жъ тотъ универсалъ, черезъ особу уверху помененую, ку актикованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1688 г.

Изъ книги за 1687—1689 годы, стр. 825—827.

299. Отвѣтъ изъ королевской канцеляріи посламъ Брестскаго воеводства.

Король благодаритъ Брестское воеводство за выраженныя ему вѣрноподданническія чувства; для блага государства обѣщаетъ открыть сеймъ въ Гроднѣ; соболѣзнуетъ о сорванномъ въ Брестѣ сеймикѣ; причину такого обстоятельства находитъ въ излишествахъ вмѣненныхъ Брестскому каштеляну нѣкоторыми лицами изъ Брестскаго же дворянства и, по случаю отсутствія канцлеровъ в. кн. Литовскаго, съ которыми желаетъ посовѣтоваться по этому дѣлу, отвѣтъ отлагаетъ до другаго времени.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ осмьдесятъ осьмого, мѣсеца Генваря двадцатого дня.

На врадѣ кгродскоиъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Людвикъ Потей—писарь земскій Берестейскій, рескриптъ его королевское милости, въ речи въ немъ ниже выражоной, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Respons z kancellarii i. k. mości na instrukcią ichmściów panów posłów woiewództwa Brzeskiego w. x. Lit., dany piątego Januarii, tysiąc sześćset ośmdziesiąt ósmego.

Nie może nic lepiey obligować pańskie i. k. mści pana naszego miłościwego serce, iako kiedy mu po tak wielu łożonych zdrowia y kosztu na zaszczyt chrześciaństwa obradach ad aures regias et occidentales coronas naywdzięcznieysza oddaie się de civibus gratitudinis merces;— toż to iest naywiększe bene gestarum rerum precium znaleść u życzliwych poddanych powinne nieśmiertelną pamięcią ugruntowane wyznanie, że, cokolwiek teraz miratur christianus orbis, dobrego cokolwiek uznaie sideris proprii, to nikomu inszemu, tylko i. k. mości, iako Deo tutelari powinni; w czym, że woiewództwo Brzeskie w. x. Lit., heroico exemplo z tą należytą prodit wdzięczności demonstratią, czyni sobie znaczną nieustaiącey sławy accesią y wieczną w potomne czasy zapiszą nie na twardych kamieniach, ale na życzliwych sercach boni publici amatores, tak należytey observantiey pamięć. Wiadomo całemu światu o dobro pospolite i. k. mości, pana naszego miłościwego, solicitudo, kiedy y teraz ad salvandas gentes seym w Grodnie złożył, aby in hoc consiliorum aestu oziębłe zagrzał, ieśli się które znayduią erga bonum publicum subiecta, że zaś non eo fervore, iakoby należało, w niektórych woiewództwach succedunt przedseymowe consilia; ma nadzieię iego królewska mość in fidis civium pectoribus, że to debito przeciwko oyczyznie swoiey zelo compensabunt. A że naywiększa iest rozerwanego seymiku Brzeskiego moles na wielmożnym kasztelanie tamtego woiewództwa, któremu różne od obywatelów tamecznych imponuntur inconvenientie; tedy i. k. mość osobliwą na to obiecuie mieć reflexią y communicatią z wielmożnemi pieczętarzami w. x. Lit., consilio których tu ad latus regium praesentes nie masz, weyrzy w to wszystko, y co ex lege erit, decidować będzie raczył, a tak pacificatis privatis meliorem tuszy y pańskie votum przydaie na nayfortunnieysze publici boni exitum. W Warszawie, anno ut supra.

У того рескрипту при печати его королевское милости покоевой притисненой подписъ руки тыми словы: X. Jerzy Albracht Denhof, nominat Przemyślski, na własne i. k. mości rozkazanie. Который же тотъ рескриптъ, чрезъ особу верху мененую ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1668 г.

Изъ книги за 1667—1668 годы, стр. 1961—1962.

300. Универсалъ короля Яна Казиміра на свободный проѣздъ чрезъ земли польскія въ Валахію православному монаху Ѳеоктисту по дѣламъ Антіохійскаго патріарха Макарія и сопутнику его Яну Заборовскому.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ осьмого, мѣсеца Августа тридцать первого дня. На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Еримъ Станиславомъ Умястовскимъ—стольникомъ Венденскимъ,

подстаростимъ Берестейскимъ, поставившисе очевисто его милость панъ Янъ Заборовскій универсалъ ясневельможного его милости пана Яна зъ Лешна, канцлера великого коронного, особамъ и на речь въ немъ нижей мененую, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król Polski etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, wszelkiego stanu, praeeminencyi y dostoieństwa osobom, sąsiadom y przyiaciołom naszym miłym przy wyświadczeniu życzliwości naszey pozdrowienie, w państwach zaś naszych dygnitarzom, urzędnikom, starostom, dzierżawcom, tudzież woysk naszych przełożonym na fortecach commendantom, podstarościm, burmistrzom, woytom y wszystkim powszechnie poddanym naszym łaskę naszą królewską. Wysyłamy w sprawie przewielebnego oyca Makarego, patryarchi Antiochińskiego y wszystkiego wschodu, do przeszłego hospodara imci Wołoskiego, przy pobożnym Feoktiscie, monachu zakonniku reguły Bazylego świętego, urodzonego Jana Zaborowskiego, towarzysza chorągwi naszey nadworney kozackiey, którego aby tak do pomienionego hospodara i. mość iadącego y stamtąd tegoż pobożnego zakonnika przez państwo Moskiewskie prowadzonego na mieysce swoie wolno wszędy przepuszczano y nazad do nas przeiazdu nie broniono, owszem wszelaką ludzkość y w czym potrzebować będzie pomocy dodano, sąsiadów y przyiacioł naszych uprzeymie żądamy, równo im w państwach naszych obiecuiąc ludzkość, poddanym zaś naszym, aby inaczey nie czynili dla łaski naszey przykazuiemy; na co ten list pieczęcią koronną stwierdzony iest. Dan w Warszawie, dnia szesnastego miesiąca Czerwca, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt ósmego, panowania naszego Polskiego y Szwedzkiego dwudziestego roku.

У того универсалу, при печати притисненной, подписъ рукъ тыми словы: Jan z Leszna—kanclerz wielki koronny, Spytek z Buzencna Pstrokowski, regent kancelaryey wielkiey koronncy, podkomorzy Brzeski Kuiawski. Который же тотъ универсалъ, ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскимъ Берестейскихъ уписанъ *).

*) *Примѣчаніе.* Этотъ актъ только по ошибкѣ напечатанъ сдѣсь.—Онъ долженъ быть помѣщенъ подъ № 241, на 44 стр. настоящаго тома.

1689 г.

Изъ книги за 1687—1689 годы, стр. 2051—2063.

301. Универсалъ короля Яна III-го о назначеніи экстраординарныхъ податей по случаю сорванія сейма.

Король Янъ III-й симъ универсаломъ доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія: 1) что, вслѣдствіе сорванія сейма, Литовское войско осталось безъ всякаго жалованья въ то время, когда начинается уже турецкая война; 2) что сенатъ, не находя другихъ средствъ къ его содержанію, назначилъ экстраординарныя подати какъ на войско, такъ и на уплату королю прежнихъ долговъ; 3) что вслѣдствіе таковаго сенатскаго постановленія, онъ приказалъ подскарбію в. кн. Литовскаго сдѣлать заемъ и удовлетворить войско жалованьемъ хоть за полторы четверти съ тѣмъ, чтобы деньги эти были уплачены ему изъ податей настоящихъ администраторомъ, которыхъ назначается онъ же самъ — подскарбій; 3) что подати эти будутъ продолжаться два года, т. е. съ 1689 по 1691 годъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ восемьдесятъ девятого, мѣсеца Іюня девятого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстолимъ Брацлавскимъ, подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто Борухъ Шавловичъ — жидъ Высоцкій, тотъ универсалъ зъ метрикъ великого князства Литовского его королевское милости на податки екстраординарыйные выданый, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ помененый жидъ Борухъ Шавловичъ зъ мѣста Высокого подалъ, который принявши и уписуючи у книги кгродскіе Берестейскіе, слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

Jan trzeci, z Bożey łaski król Polski, etc. Oznaymuiemy tym listem naszym komu to wiedzieć należy, iż stanąwszy u xiąg kancelaryi naszey ninieyszey w. x. Lit. urodzony Jerzy Wawrzyniec Szymkowicz, w roku teraznieyszym tysiąc sześćset ośmdziesiąt dziewiątym, miesiąca Maia iedynastego dnia, uniwersał na prorogatią podatków extra-ordynaryinych w wielkim xięstwie Litewskim, ex senatus consilio postcomiciali wydany, od wielmożnego podskarbiego wielkiego w. x. Lit., do akt podał y, aby ten uniwersał był wpisany, prosił, który, słowo do słowa wpisuiąc, tak się w sobie ma:

Po tytule naszym oznaymuiemy wszem wobec, komu by o tem wiedzieć należało, iaśnie wielmożnym, w Bogu wielebnym, wielmożnym senatorom, urodzonym dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, obywatelom wielkiego xięstwa Litewskiego, uprzeymie y wiernie nam miłym, a osobliwie cuiuscunque status et conditionis ludziom kupieckim, tudzież miastom wszystkim, duchownym y świeckim, ziemskim, handle swoie lądem y portami odprawuiącym, z obcych państw do wielkiego xięstwa Litewskiego przychodącym y wychodzącym, tudzież liquorami in omni genere szynkuiącym donaszamy.

Ponieważ inclementia fatorum seym blizko zerwany wielkie rzeczy-pospolitey przyniosł incommoda, zwłaszcza in tam praegnanti casu, kiedy woysko wielkiego xięstwa Litewskiego, nie małe zasługi w skarbie rzeczy-pospolitey pretenduie y ad opus belli nie tylko bez tych wypłacenia, ale przynaymniey choć in parte bez accomodatiey zażyć go niepo-

dobna; a interea nieprzyiaciel krzyża świętego non accedendo do zawarcia żadnego pokoiu z wielką impressą wielkiemi y licznemi ordami kraie nasze aggredi usiłuie: a żebyśmy tedy destitutam consilio, a consequenter omni medio et subsidio rempublicam oycowskim naszym wsparli pieczołowaniem, powagą maiestatu naszego za zdaniem iaśniewielmożnych, wielmożnych wielkiego xięstwa Litewskiego senatorów, in senatus consilio postcomitiali zasiadaiących, ad normam reipublicae za nayiaśnieyszych antecessorów naszych y nas samych aliquoties praxi wszystkie podatki extraordynaryine wielkiego xięstwa Litewskiego, którym czas praerogatiey die prima Julii, roku teraźnieyszego excludit, na co cło nowopodwyszone czopowe y szelężne, donativum kupieckie, pogłówne żydowskie y tatarskie, monopolium tabaczne na lat dwie, to iest ad diem primam Julii, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt pierwszego umyśliliśmy prorogować. Jakoż praesentibus proroguiemy, obliguiąc w tym wielmożnego podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego, gdyby te podatki świeżo prorogowane, iako też pozostałe s prorogowanych in anno millesimo sexcentesimo octuagesimo septimo, prowentów reszta, którym prorogatią in omnibus punctis aprobuiemy y ad satisfactionem retentorów, którzy iako kolwiek non satisfecerunt, obligamus nie na co inszego obrócone były, ieno szczególnie na zapłatę y accomodatią woyska, tak na wypłacenie nam długu in vim prowizyey w rzeczy-pospolitey winnego; in spem którey prorogatii, aby wielmożny podskarbi, na wyprowadzenie woysk ad otium, in fidem zaciągnąwszy pieniędzy, woysku wielkiego xięstwa Litewskiego za półtory czwierci stipendia obmyślił, y za assignaciami iaśnie wielmożnego woiewody Wileńskiego — hetmana wielkiego w. x. Lit. wypłacił; a tę summę, którą na woysko wielkiego xięstwa Litewskiego erogabit z podatków, tak in anno millesimo sexcencentesimo octuagesimo septimo, iako adpraesens prorogowanych, które in administrationem samegoż wielmożnego podskarbiego iuxta receptam anni millesimi sexcentesimi octuagesimi quinti na seymie quantitatem zostawać będą, odebrał; a po tym na przyszłym seymie tak z recepty tych prowentów, iako y dystrybuty doskonale przed stanami rzeczy-pospolitey uczynił rationes. Żądamy zatym, aby ten uniwersał in omni subselio przyięty y publicowany był. Do którego się ręką naszą podpisawszy pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie, miesiąca Kwietnia dnia trzydziestego, roku Pańskiego tysiąc sześćset ośmdziesiąt dziewiątego, panowania naszego— piętnastego roku.

U tego uniwersału podpis ręki y pieczęć mnieysza w. x. Lit. tymi słowy: Jan król.

My król, łaskawie skłoniwszy się do proźby wyż pomienioney, ten uniwersał prorogationis do metrik kancellariey naszey mnieyszey w. x. Lit. wpisać y z nich extractem, pod pieczęcią w. x. Lit., potrzebuiącey stronie wydać rozkazaliśmy. Dan w cancelariey naszey w. x. Lit., roku Pańskiego tysiąc sześćset ośmdziesiąt dziewiątego, miesiąca Maia dnia dwunastego, panowania naszego piętnastego roku.

У того универсалу, зъ метрикъ великого князства Литовского его королевское милости, на податки екстраординарыйные выданаго пророкгованые, подписи рукъ при печати меньшой великого князства Литовского притисненой тыми словы: Dominik Mikołay xiąże Radziwił—podkanclerzy wielkiego xięstwa Litewskiego; xiądz J. Pokrzywnicki—Gnieźnieński kanonik, Łowicki archidiakon, Łenczycki

regent kancelaryi w. x. Lit.— Correxit Jacobus Balicki manu propria. Который же тотъ универсалъ его королевское милости пророгаціонисъ податковъ екстраордынарыйныхъ у великомъ князстве Литовскимъ зъ метрикъ в. к. Лит., его королевское милости, черезъ Боруха Шавловича — жида Высоцкого ку актикованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ за поданіемъ оного до актъ принятъ и уписанъ.

1693 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 265—268.

302. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства.

Для предотвращенія разнаго рода насилій, разбоевъ, грабежей и наѣздовъ между шляхтою, на которые она жаловалась, представляя отрубленныя руки; Брестское дворянство, избираетъ ротмистровъ на всѣ тракты—съ тѣмъ, чтобы они ловили нарушителей порядка и заключали ихъ въ тюрму.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ девятьдесятъ третего, мѣсеца Апрѣля десятого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившися очевисто его милость панъ Александеръ Кграбовскій тое лявдумъ сеймиковое воеводства Берестейского шире на речь въ немъ выражоную ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, szlachta, rycerstwo y obywatele woiewództwa Brzeskiego, ziachawszy się na seymik relationis, po seymie Grodzieńskim do Brześcia die nona Aprilis anni praesentis, zgodnie y iednostaynie postanawiamy. Wiedząc iakowe się w woiewództwie naszym zagęściły violentie, homicidia, iunacie, kiedy sąsiad na sąsiada, bez boiaźni Bożey y prawa pospolitego, naieżdża, grabi, zabiia, y prawie incessanter co daley tym bardziey między różnemi zawziętemi ludźmi dzieią kryminały, iakośmy się na teraznieyszym seymiku s podanych suplik nasłuchali y ręce przed nami poucinane prezentowali; tedy, obviando temu moderno laudo nostro, dawne laudum na takowych violatorów prawa y pokoiu pospolitego ferowane integro reasumowawszy, teraz ichmć panów rotmistrzów, obywatelów woiewodztwa tego po traktach naznaczamy: w trakcie Kamienieckim—wielmożnego imci pana Ludwika Pocieia—podkomorzego woiewództwa Brzeskiego; w trakcie Brzeskim—imci pana Krzysztofa z Konopnice Grabowskiego—sędziego ziemskiego Brzeskiego; w trakcie Prużanskim—imci pana Reynalda Sadowskiego—podstolego Brzeskiego; w trakcie Kobryńskim—imci paną Stanisława Rusieckiego—kasztelanica Mińskiego. Którym to ichmościom panom rotmistrzom daiemy potęstatem, każdego cuiuscunque status et conditionis, kto by się ważył na domy, dobra szlacheckie naieżdżać, zabóystwa, gwałty czynić,—każdego takiego, za daniem sobie znać od strony boleiącey, łapać, brać y do wieże zamku Brzeskiego, na takowych violatorów erigowaney, osadzać, z których urząd grodz-

ki sine mora powinien będzie executionem czynić, każdy zaś z ichmość panów rotmistrzów dać znać powinni będą przeciwko takim violatorom consurgere, ichmć panom rotmistrzom assistere, sami też ichmć panowie rotmistrze, sub praetextu ejus laudo, nie powinni będą dla priwaty iakiey nikogo primere, co sobie sub fide, honore et conscientia przyrzekamy. Dan w Brześciu, roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiątego trzeciego, miesiąca Apryla dnia dziewiątego.

У того лявдумъ подписы рукъ тыми словы: Jozeph Bogusław Słuszka, kasztelan Wileński, hetman polny w. x. Lit.; Michał Sapieha, strażnik w. x. Lit-go; Ludwik Pocicy, podkomorzy woiewództwa Brzeskiego: Jan Michał Mysliszowski, chorąży Czernihowski: Krzysztof z Konopnice Grabowski, sędzia ziemski woiewództwa Brzeskiego; Mikołay Kazimierz Machwic, stolnik woiewództwa Brzeskiego; Jan Bęklewski, podstarości woiewództwa Brzeskiego; Alexander Kępowski, łowczy Sochaczewski; Stanisław Makowiecki; Heronim Kazimierz Dąbrowski, czesnik Bracławski, pisarz grodzki Brzeski; Wincenty Kościuszko Siechnowicki, podczaszy woiewództwa Brzeskiego; Dominik Rzeszotarski, łowczy Brzeski; na obranie ichmość panów rotmistrzów: Kazimierz Wyganowski, podczaszy Trocki; Kazimierz Stetkiewicz; Jan Nestorowicz, czesznik Mozyrski, do obrania rotmistrzów; Michał Gabryel Gintowt, woyski Wilkomirski: Alexander Jan Kościuszko Siechnowicki, podpisuię się na obranie pp. rotmistrzów; Piotr Galemski mp.; Maximilian Bieykowski, łowczy Smoleński; Piotr Mikołay Pancerzyński, na obranie ichm. pp. rotmistrzów; Jerzy Lewalt Jezierski, podczaszy Słonimski; Samuel Zaborowski, podpisuię się na obranych rotmistrzów woiewództwa Brzeskiego; Kazimierz Żardecki, do obrania ichmć pp. rotmistrzów w woiewództwie naszym Brzeskim; Hrehory Laskowski; Mikołay Kościa, na obranie ichmć pp. rotmistrzów woiewództwa Brzeskiego; Dominik Korzeniewski; Ludwik Urbański; Adam Hruszewski; Mikołay Antoni Tabenski; W. Jan Duczynowski, skarbnik Wyszogrodzki; Albrycht Borkowski, podczaszy Bracławski, podpisuię się na obranie pp. rotmistrzów; Kazimierz Niepokoyczycki, namiestnik woiewództwa Brzeskiego, na ichmć panów rotmistrzów woiewództwa Brzeskiego obranych; Jan Kościuszko; Stefan Ratolt Zadarnowski; Woyciech Kochański podpisuię się na rotmistrzów obranych woiewództwa Brzeskiego; Sterpiński Łukasz; Jan Kuniński; Piotr Adam Łużyński, mierniczy woiewództwa Brzeskiego; Nikodym Suzin; Kazimierz Radzimiński; Jerzy Grek. Которoежъ то лявдумъ, черезъ особу выжъ менованую ку активованью поданое, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписано.

1693 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 707—709.

303. Универсалъ короля Яна III о таможенномъ сборѣ.

Король Янъ III пишетъ къ канцлеру и подканцлеру в. кн. Литовскаго—князьямъ Радивиламъ, какъ протекторамъ таможенъ, что по контракту, данному самимъ же королемъ, сборъ таможенныхъ пошлинъ предоставленъ былъ жидамъ: Ицкѣ Зельмановичу Столовицкому и Шмерлю Зельмановичу Шерешевскому, какъ генеральнымъ суперъинтендентамъ. Они обязаны были отъ себя ставить писарей при каждой таможнѣ, именно: въ Вильнѣ, Юрбургѣ, Верболовѣ, Динабургѣ, Полоцкѣ, Витебскѣ, Могилевѣ и Рѣчицѣ. Но какъ одинъ Шмерла Зельмановичъ бралъ деньги изъ всѣхъ таможенъ и не доставлялъ ничего казнѣ, то король предписываетъ всѣмъ писарямъ, чтобы они представили всѣ реестры Ицкѣ Зельмановичу, и впредь ни одному изъ нихъ не выдавали денегъ, только повѣренному, назначенному особымъ универсаломъ короля.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ девятьдесятъ третего, мѣсеца Юля двадцать третего дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, ставши очевисто Ицко Зелмановичъ, жидъ Столовицкій, суперитендентъ цла его королевское милости, старого у вел. кн. Лит. универсалъ его королевское милости, на речь въ немъ ниже выраженую, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Jan trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie wielmożnym xiążętom Radziwiłom, kanclerzowi y podkanclerzemu w. x. Lit., którym cła stare w wielkim xięstwie Litewskim w protekcyą zaleciliśmy, do wiadomości podaiemy: iż iakośmy puścili cła nasze w wielkim xięstwie Litewskim za kontraktem, od nas danym Ickowi Zelmanowiczowi Stołowickiemu y Szmerle Zelmanowiczowi Szereszowskiemu, iako generalnym superintendentom naszym, tedy wzwyszpomienieni superintendenci powinni pisarzów swoich na komorach y przykomorkach, każdy od siebie zarówno postanawiać, iako to: ieden pisarz od Icka Zelmanowicza, tak też pisarz y strażnik Szmerła Zelmanowicza, a mianowicie na głównych komorach, to iest: w Wilnie, Jurburku, Wierzbołowie, Dyneburgu, Połocku, Witebsku, Mohilowie y Rzeczycy, pod winą tysiąc czerwonych złotych na skarb nasz, a drugi tysiąc czerwonych złotych na stronę według swoich żydowskich zapisów. A że do tychczas Szmerło Zelmanowicz, tylko pieniądze sam ieden ze wszystkich komor odbierał, a do skarbu naszego rath zupełnych nie wniosł według informacyey skarbu naszego y nie mała summa przy nim zaległa, tedy więc chcemy, aby wszyscy pisarze, którzy zostaią na komorach y przykomorkach, iako y strażach, regiestra, rachunki y kwity skarbowe, na sumy Szmerłowi Zelmanowiczowi oddane, do rąk Icka Zelmanowicza, dla vereficatiey y connotatiey, oddali. Na potym zaś od daty niżey położoney przykazuiemy, aby pisarze na komorach, przykomorkach y strażach w wielkim xięstwie Litewskim nie ważyli się żadnemu z wyszpomienionych superintendentów pieniędzy do rąk da-

wać, tak do Icka, iako y Szmerła Zelmanowiczów, tylko do tego, który będzie od nich zobopolnie do odbierania pieniędzy obrany, y osobliwym uniwersałem naszym naznaczony, wszelką należytość oddawać będą, z pisarzami obadwa y spólnie superintendenci rachować się powinni, przy których naznaczony od nas człowiek do odbierania pieniądzy de perceptis kwity dawać powinien, albo też obadwa superintendenci na kwicie pisarzom podpisywać się maią, iednego zaś podpis przez drugiego nullitatis declaruiemy, y który by pisarz oddał iednemu z nich pieniądze, bez wiadomości y podpisu drugiego, takowy de proprio skarbowi refundere oddaną quotę powinien y z urzędu ma być zrzucony; toż się ma rozumieć o libertatiach y contraktach, po dacie niżey wyrażoney zawartych, że bez podpisu obydwu superintendentów waloru mieć nie maią. Pomienieni superintendenci, pisarze y strażnicy, na komorach y przykomorkach będący, serio postrzegać powinni, aby się żadna szkoda nie działa skarbowi naszemu, pod utraceniem urzędu y zapłaceniem ze swego, ieśli się na którego słuszny dowód uczynioney szkody pokaże. A ponieważ Icko Stołowicki iest w poręce za Eliasza Izakowicza Krzyczowskiego, który nie małą skarbowi naszemu summę zostawszy winien—umarł, tedy gdzie by się kolwiek pokazały summy pieniężne, dobra leżące, ruchome rzeczy y obligi, iako y u pisarzów celnych przez . . . . *) pieniędzy, mieć chcemy, aby do rąk Icka Zelmanowicza wszystko oddawali. W czym wielmożni xiążęta Radziwiłowie—kanclerz y podkanclerzy wielkiego xięstwa Litewskiego, iako protektorowie ceł naszych, y urzędy ziemskie y mieyskie pomocy, ieżeli będzie potrzeba, dodadzą. Dan w Warszawie, dnia szesnastego miesiąca Lipca, roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewięćdziesiątego trzeciego, panowania naszego dwudziestego roku.

У того листу его королевское милости универсалу, при печати притисненой, подписъ рукъ тыми словы: Jan król; Jan Wołożynski, sendyk pisarz iego królewskiey mości skarbowy. Который же тотъ листъ его королевское милости—универсалъ, черезъ особу верху поменованую ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

---

*) При обрѣзѣ книги, отрѣзана строка.

1693 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 1151—1154.

304. Универсалъ подскарбія в. кн. Литовскаго Бенедикта Сапѣги объ отдачѣ въ арендное содержаніе таможенъ Брестской, Пинской, Яловской и Каменецкой жидамъ Айзику Нугумовичу и Шаѣ Якубовичу.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ деветьдесятъ третего, мѣсеца Декабря шостого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Бенклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто панъ Юзефъ Лявданскій тотъ универсалъ отъ ясневель-

можного его милости пана Бенедикта Сапѣги, подскарбего великого великого князтва Литовского, на речь въ немъ ниже выражоную, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Jaśnie oświeconym, iaśnie wielmożnym ichmościom panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, rycerstwu, szlachcie, obywatelom powiatu Wołkowyskiego woiewództwa Brzeskiego y powiatu Pińskiego, moim wielce miłościwym panom y braci, po zaleceniu braterskich powolności moich. Benedykt Paweł na Czerci Sapieha, podskarbi wielki, pisarz ziemski wielkiego xięstwa Litewskiego, Oszmianski, Retowski, Olkenicki starosta, tudzież kupcom y wszelkiego stanu ludziom, handle swoie prowadzącym, oznaymuię:

Iż upatruiąc w tym commodum rzeczy-pospolitey, iakoby prowenta celne rzeczy-pospolitey naylepszym szły porządkiem, z władze y dyspositiey urzędu moiego podskarbińskiego puściłem pewnym kontraktem w dispositią Brzeską, Pińską, Jalowską y Kamieniecką komory, ze wszystkiemi do nich należącemi z dawna przykomorkami, Uniewczyce, Stolin, Pohost, Nebel, Mieleczyce, Pisczadź, Dywin nazwanemi, y innemi także strażami żydowi Ayzykowi Nuhumowiczowi y drugiemu Szai Jakubowiczowi, a die prima Octobris in anno praesenti do dnia pierwszego Octobris w roku przyszłym, tysiąc sześćset dziewiędziesiąt piątym, zleciwszy onym, aby zostaiąc na pomienioney tych komor attentiey, cło nowopodwyszone y donativum kupieckie rzeczy-pospolitey w. x. Lit-go od wszelkich handlów y towarów wodnych y lądowych, quocunque titulo nazwanych, extra regnum et intra regnum idących, według instructarza y constitutiey anni tysiąc sześćset ośmdziesiątego wybierali; takowych zaś kupców, którzy by albo protectiami niesłusznie excuzuiąc się, albo obmiianiem komor niezwyczaynymi drogami, albo iakimkolwiek pretextem inclusionem skarbu pomienionych prowentów płacić nie chcieli y unikali, aby towary onych, iako przemycone, na skarb rzeczy-pospolitey confiskowali. W czym aby żadney pomienieni contrahentes nie mieli przeszkody y trudności, owszem aby onym vigore danego kontraktu u należytych grodów y dworów dana była fides, donoszę. Datum w Wysokim, dnia dziesiątego Novembris, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt trzeciego.

У того универсалу, при печати притисненой, подписъ рукъ тыми словы: Waszmościów moich miłościwych panów, uprzeymie życzliwy brat y sługa powolny, Benedykt Sapieha, podskarbi w-go x-wa Lit-go. Который же то универсалъ, черезъ особу вышъ менованую поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1694 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 1753—1754.

305. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго Казиміра Яна Сапѣги о назначеніи квартиръ для нѣмецкаго пѣшаго полка.

Гетманъ в. кн. Литовскаго Казиміръ Янъ Сапѣга симъ ординансомъ увѣдомляетъ, что для продовольствія наемнаго нѣмецкаго войска, впредь до распоряженія по сему дѣлу рѣчи-посполитой, онъ назначаетъ постой и содержаніе въ имѣніяхъ старостива Шерешевскаго, съ принадлежащими къ нему деревнями, исключая имѣній—Клепачовъ, Бакунъ, и др. Вмѣстѣ съ этимъ онъ предписываетъ войску не дѣлать вымогательствъ, а старшинѣ—вести его на мѣста стоянокъ самыми прямыми дорогами, минуя имѣнія шляхецкія — дѣдичныя, экономическія и Фальцъ-графини Нейбургской.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ девятьдесятъ четвертого, мѣсеца Ноября тридцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившися очевисто его милость панъ Ерій Бутлеръ, поручникъ регименту ясневельможного его милости пана каштеляна, великого гетмана польного великого князтва Литовского, ординансъ ясневельможного его милости пана Казимера Яна Сапѣги, воеводы Виленского, гетмана великого великого князтва Литовского, на речь въ немъ ниже выражоную, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Kazimierz Jan Sapicha, hrabia na Bychowie, Zasławiu y Dombrownie, woiewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, oznaymuię.

Iż po spełnioney na zaszczycie oyczyzny woysk iego królewskiey mości wielkiego xięstwa Litewskiego usłudze, gdy sam czas upłyniony excludit nas od dalszych operatiy woiennych, a oraz ex vi colligatii ś. należy opportunam woysku obmyślić conservationem, które nie maiąc w tych kraiach, za które horowało, żadnego pozwolonego sobie respirium, in viscera xięstwa Litewskiego powracać się musi; nim tedy nastąpią dalsze od iego królewskiey mości y z seymu od rzeczy-pospolitey ukontentowania, aby primo vere w pole przeciwko nieprzyiacielowi krzyża świętego na przyszłą campanią wyiść mogło, naznaczam dach y stanowisko regimentowi pieszemu niemieckiemu iaśnie wielmożnego iegomość pana kasztelana Wileńskiego, hetmana polnego wielkiego xięstwa Litewskiego, w dobrach starostwa Szereszowskiego cum attinentiis: Lubaski, probostwo Kamienieckie, Szebryn, dobra dożywotników Brzeskich, excepto Klepaczów y Bakun, y dobra dożywotników Kobryńskich, excepto dobr ieymść pani Puchalskiey y Horozdryszcze; gdzie dach maiąc, żadnych ustaw trzydniowych, karmienia czeladzi świątecznych nie wymagać, ale we wszelkiey zachować się skromności, pod karaniem. Ostrzegam ichmość panów starszynę, aby sami regimenta prowadzili na stanowisko tractem iako nayprostrzym, dobra dziedziczne szlacheckie, ekonomiczne iego królewskiey mości y dobra xiężney Falsgrabiney Neyburskiey omiiać y żadnych w nich nie ważyć się aggravatii pod karaniem. Datum w obozie, dnia piętnastego

Octobris, tysiąc sześćset dziewięćdziesiątego czwartego.

У того ординансу, при печати ясневельможного его милости пана воеводы Виленского, гетмана великого великого князства Литовского притисненой, подписъ руки тыми словы: Kazimierz Sapieha, woiewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же тотъ ординансъ черезъ особу верху помененую, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1694 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 1813—1825.

306. Инструкція короля Яна III дворянству Брестскаго воеводства на сеймикъ предсеймовый.

1) Король не желаетъ дѣлать сословіямъ рѣчипосполитой никакихъ обязательствъ, такъ какъ сорваніе предшествовавшаго сейма было приписано его вліянію, хотя время однакоже и показало—кому именно не нуженъ былъ этотъ сеймъ и съ какою цѣлью были пущены въ ходъ эти оскорбительные для короля толки. Въ самомъ дѣлѣ, что за расчетъ былъ бы королю срывать тотъ сеймъ, который могъ онъ и не открывать вовсе? Напротивъ того, какъ прежде, такъ и теперь, онъ желаетъ и совѣтуетъ государственнымъ сословіямъ—строго обсуждать общественныя и государственныя дѣла и слѣдовать древнему правилу, заключающемуся въ слѣдующихъ трехъ словахъ: «consulite, prospicite patriae!» Такъ точно и теперь, прибывши въ эти края на свадьбу своей дочери, въ виду оканчивающейся войны, онъ намѣревается открыть сеймъ, на которомъ желаетъ предложить обсужденію и вниманію государственныхъ чиновъ—какъ общее положеніе дѣлъ въ государствѣ, такъ и сущность прежнихъ своихъ инструкцій, свои желанія и отеческія заботы.

2) Рѣчь-посполитая теперь находится въ войнѣ—страшной и тяжелой, хотя и не въ такой мѣрѣ, чтобы ее можно было назвать, по примѣру предковъ, днемъ суднымъ. Продолжительность ея происходитъ главнымъ образомъ оттого, что союзникъ Польши—австрійскій императоръ, находясь въ войнѣ съ Турками, вовлеченъ еще и въ другую войну—христіанскую. Эта послѣдняя пока не окончится, всегда дастъ поводъ турецкому султану—быть надменнымъ и уклоняться отъ заключенія мира съ Польшей. Впрочемъ къ умиротворенію враждующихъ христіанъ подаетъ надежду св. отецъ Римскій, который и издалъ уже по сему предмету свое breve. Что же касается до короля, то съ своей стороны онъ постарается, какъ и до сихъ поръ старался, не упустить изъ виду ничего такого, что бы могло служить къ пользѣ и успокоенію рѣчи-посполитой; но такъ какъ завязавшіеся съ Турціей переговоры относительно мира, при содѣйствіи Англійскаго, Голландскаго и Австрійскаго дворовъ, до сихъ поръ еще не имѣли никакихъ положительныхъ результатовъ, то дать въ настоящее время какой-нибудь вѣрный и положительный отвѣтъ по этому дѣлу онъ затрудняется: миръ еще сомнителенъ.

3) Между тѣмъ война постоянно продолжается и вовсе не съ такими успѣхами, какихъ бы въ правѣ ожидать отъ нея строгіе цѣнители ея и судьи. Главнѣйшій источникъ ея неудачъ заключается въ отсутствіи правильной и своевременной выдачи войскамъ жалованья и продовольствій. Но и при такихъ условіяхъ, благодаря особенной заботливости короля, она не лишена и нѣкоторыхъ дѣлъ удачныхъ; доказательствомъ этому могутъ служить, какъ забранныя у Волоховъ крѣпости, такъ и недавнее разбитіе Татаръ близъ Каменца. Таково положеніе дѣлъ рѣчи-посполитой политическихъ—внѣшнихъ. Что-же касается до дѣлъ внутреннихъ, то король, не желая утруждать общественнаго вниманія перечисленіемъ ихъ по главамъ и пунктамъ, предлагаетъ напомнить государственнымъ сословіямъ

сущность прежнихъ своихъ инструкцій и указовъ, а именно:

4) уплата войску жалованья идетъ крайне не аккуратно, такъ что новые сборы и подати успѣваютъ только погашать долги за прежнее время.

5) Содержаніе пяти крѣпостей Волошскихъ—Сочавы, Сороки, Нямца, Драгомирны и Кампелонги, также двухъ шанцовъ—св. Тройцы и св. Маріи, а равно и продовольствіе жалованьемъ казаковъ—подлежатъ внимательному обсужденію рѣчи-посполитой,—тѣмъ болѣе, что апостольская столица, выдававшая пособіе на содержаніе вышеупомянутыхъ крѣпостей при Иннокентіѣ XI, теперь выдала только 100,000 злотыхъ, и совершенно отказалась отъ него по причинѣ собственной бѣдности, не смотря на всю любовь къ Польшѣ и обязательныя обѣщанія нынѣшняго папы Иннокентія XII.

6) Таковому же точно обсужденію подлежитъ и продовольствіе артилеріи, производящееся не своевременно и не въ полныхъ размѣрахъ.

7) Долги, сдѣланные королемъ, какъ на снаряженіе войска въ поле, такъ и на продовольствіе расположеннаго на границахъ, до сихъ поръ еще не покрыты по причинѣ невзноса слѣдуемыхъ на покрытіе ихъ суммъ: посему король надѣется, что эти долги, во вниманіе къ той пользѣ, которую принесли ему и государству, будутъ уплачены раньше всякихъ другихъ долговъ рѣчи-посполитой.

8) Совершенное разстройство л а н о в а г о в о й с к а, сколько необходимаго и полезнаго для государства, столько же и дешеваго, требуетъ заботливаго возстановленія и сохраненія его въ прежнемъ видѣ.

9) Слѣдуетъ обязать Радомскій скарбовый трибуналъ, до сихъ поръ еще не учинившій законныхъ реляцій, чтобы онъ представилъ по сему дѣлу точныя объясненія, по которымъ бы рѣчь-посполитая могла освѣдомиться, какъ о количествѣ войска и неслыханыхъ узурпацій сборщиковъ податей, такъ и о томъ, сколько и въ какомъ воеводствѣ накопилось податныхъ недоимокъ, вслѣдствіе срыванія сеймовъ?

10) Такъ какъ п р а в о п а т р о н а т с т в а, не смотря на многолѣтнія хлопоты короля и благодушныя обѣщанія св. отца Римскаго, до сихъ поръ остается еще только на т о ч к ѣ н а д е ж д ы, то король, чтобы дѣло не казалось конченымъ посредствомъ молчанія (ne videatur silentio finitum negotium), совѣтуетъ сословіямъ рѣчи-посполитой трактовать о немъ такъ, какъ оно есть.

11) Въ виду безконечнаго разнообразія цѣнности монеты, король совѣтуетъ рѣчи-посполитой назначить для нея курсъ опредѣленный,—тѣмъ болѣе, что законы ограничивающіе въ этомъ дѣлѣ произволъ частныхъ лицъ не имѣютъ на практикѣ никакой силы и значенія; къ монетному дѣлу соприкосновенны также и наслѣдники Баратыни, доискивающіеся долга на в. кн. Литовскомъ.

12) Въ виду постояннаго срыванія сеймовъ, отъ успѣшнаго веденія которыхъ зависитъ между прочимъ спокойствіе, цѣлость и благоденствіе государства, король желаетъ и проситъ государственныя сословія окончить предстоящій сеймъ какъ слѣдуетъ—мирно и благополучно.

Переходя къ в. кн. Литовскому, король считаетъ нужнымъ указать на слѣдующее предметы:

13) Рѣчь-посполитая должна озаботиться изысканіемъ мѣръ къ устраненію и удовлетворенію жалобъ обывателей княжества, которые подвергаются притѣсненіямъ и разореніямъ всякаго рода—сколько отъ частыхъ передвиженій войскъ и солдатскихъ постоевъ, столько же и отъ ихъ своеволія и буйства, происходящихъ вслѣдствіе совершеннаго упадка военной дисциплины.

14) Въ свою очередь и в. кн. Литовское должно позаботиться объ исправной выдачѣ заслуженнаго жалованья и в о й с к у н а е м н о м у и артилеріи, такъ какъ неудовлетвореніе служащихъ Белладонѣ жалованьемъ отнимаетъ у нихъ охоту къ дальнѣйшему продолженію военной службы.

15) Относительно разнообразія въ курсѣ монеты, который назначается чуть ли не всякимъ по собственному усмотрѣнію, и происходящей вслѣдствіе этого дороговизны товаровъ, король полагаетъ, что объ устраненіи такихъ неудобствъ должна позабиться рѣчь-посполитая, какъ полновластная въ этомъ дѣлѣ d o m i n a.

16) Въ такой же точно мѣрѣ подлежитъ обсужденію и неудобство путей сообщенія съ Варшавой, въ особенности для пословъ, прибывающихъ сюда на сеймы весною: сначала они подвергаются опасной переправѣ чрезъ Вислу—на лодкахъ или на паромѣ, по причинѣ отсутствія моста, а потомъ, въ Варшавѣ, по частямъ должны распродавать все свое наличное имущество и вещи, по причинѣ недостатка въ продовольствіи; король думаетъ, что устранить это зло можно посредствомъ постройки моста на Вислѣ совокупными заботами и издержками обоихъ народовъ.

17) Жалобы обывателей в. кн. Литовскаго на незаконные постои войскъ въ дѣдичныхъ имѣніяхъ и происходящее отъ оныхъ разореніе,—король считаетъ правильнымъ удовлетворить посредствомъ взысканія убытковъ съ лицъ, назначив-

шихъ такія неправильныя диспозиціи; объ этомъ уже поднято дѣло канцлеромъ в. кн. Литовскаго, а разрѣшитъ его рѣчь-посполитая.

18) При этомъ онъ не желаетъ упускать изъ виду и тѣхъ недоразумѣній, которыя возникаютъ между Литвой и короной вслѣдствіе покровительства, оказываемаго коронныыъ трибуналомъ разнымъ перебѣжчикамъ изъ войскъ в. кн. Литовскаго; король считаетъ необходимымъ, чтобы какъ таковыя побѣги, такъ равно и происходящіе, вслѣдствіе вмѣшательства въ эти дѣла лицъ постороннихъ, пріостановки сеймовъ,—на будущее время были предупреждены, такъ какъ дѣла таковыя подлежатъ юрисдикціи войсковыхъ коммиссій и должны разрѣшаться согласно съ международными законами, опредѣляющими политическія права Литвы и Польши.

19) Такъ какъ коммиссія, назначенная для переговоровъ съ Московскими царями относительно опредѣленія спорныхъ границъ в. кн. Литовскаго, не смотря на свои двухлѣтніе переговоры, до сихъ поръ еще не добилась никакихъ положительныхъ результатовъ и добиться не можетъ, по причинѣ смерти одного изъ коммиссаровъ; то король, на мѣсто умершаго коммиссара готовъ назначить новаго, но при этомъ желаетъ знать: должна ли быть эта коммиссія партикулярной,—какъ этого желаетъ онъ король, или же генеральной,—какъ этого требуетъ сторона противная? желаетъ также, чтобы коммиссарамъ выдано было назначенное и до сихъ поръ не полученное ими жалованье.

20) Относительно жалобъ духовенства Смоленской діецезіи на то, что имѣнія ихъ епископства вмѣстѣ съ г. Смоленскомъ отошли къ Москвѣ, въ то время когда діезуиты пользуются имѣніемъ Печерскомъ около г. Могилева, подвѣдомственнымъ Кіевской митрополіи и находящимся въ предѣлахъ польской территоріи,—король считаетъ необходимымъ завязать переписку съ Московскими царями, чтобы оному духовенству былъ уступленъ Печерскъ, или обмѣненъ на другія имѣнія, а затѣмъ, чтобы возвращены были ему и всѣ костельные аппараты.

21) Желаетъ также, чтобы рѣчь-посполитая изыскала средства для вознагражденія Доминика Довмонта, бывшаго Московскаго посла, какъ во вниманіе къ его дѣйствительнымъ заслугамъ на этомъ поприщѣ, такъ и къ тѣмъ лишеніямъ и испытаніямъ, которымъ подвергался онъ при отправленіи своихъ обязанностей, чего скарбъ Литовскій, за отсутствіемъ на сей предметъ суммъ, исполнить не можетъ; равно также напоминаетъ о необходимости обезпеченія содержаніемъ и другого посла, въ случаѣ, если въ таковомъ будетъ настоять надобность.

22) Признаетъ также необходимымъ вознаградить и Казиміра Рожицкаго—польскаго переводчика при Московской резиденціи за его усердные труды по изготовленію экспедиціи.

23) Затѣмъ, не желая утруждать вниманія общественнаго подробнымъ перечнемъ предметовъ, подлежащихъ обсужденію предстоящаго сейма, и поручая досказать все остальное своему послу, король шлетъ свои благопожеланія будущему сейму и своимъ подданнымъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ деветьдесятъ четвертого, мѣсеца Декабря первого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто ихъ милость панове Павелъ Вербицкій и Янъ Богуславскій, инструкцію его королевское милости, на сеймикъ предсеймовый присланую, на речь въ ней нижей выражоную, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подали, въ тые слова писаную.

Instructia iego królewskiey mości pana naszego miłościwego na seym walny sześćniedzielny Warszawski na dzień dwunasty miesiąca Stycznia, roku przyszłego tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt piątego, posłowi dana, w kancellaryey wielkiey w. x. Lit., dnia dwudziestego szóstego miesiąca Pazdziernika, roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt czwartego.

Niechce iego królewska mość, pan nasz miłościwy, żadney za to stanom rzeczy-pospolitey przynosić obligacii, ie-

żeli przeszłego immediate seymu nie doszła cadentia, mogła referri in abusum woli iego własney, bo sam czas, sprawdziwszy (quod utinam abfuisset) valetudinarium statum zdrowia pańskiego, y odkrywszy za takiemi legaciami y manifestami, komu seym nie był potrzebny, pokazał, pravas opiniones, nie tylko niesłusznie, ale też ad iniuriam iego królewskiey mości, owszem ad sensum tak nowey choroby inductas fuisse. Namienić iednak może, że gdyby taka własnie intencya była: iżaliby nie łacniey poszło—nie składać seymu tak prędko po Grodzieńskim, co w ręku i. k. mości, pana naszego miłościwego, było pomknąć do kadencyi, według prawa, niżeli złożywszy, frustrari eventum; więc coby za korzyść bydź mogła i. k. mości z zemkniętego studio seymu? Każdy, tykaiący się a przynamniey y leviter znaiący na defektach publicznych, przyznać musi, że gdy te powszechną obradą nie są opatrzone, zwalaią się tota mole, z wielką trudnością y niemnieyszą skarbu własnego enervacyą, na zgryzienie y uciśnienie curarum i. k. mości, pana naszego miłościwego; samby tedy facesseret sobie negotia, ultro mnożąc solicitudines et dispendia sua. Owszem nic milszego w sobie nie znayduie, ani nic szczęśliwszego życzyć nie może oyczyznie swoiey, iako żeby mogła zawsze probitate consiliorum przez seymowe ustawy iak nayskuteczniey in omnes casus bydź obwarowana. Wszak we wszystkich instructiach, propozyciach, seymowych, zdaniach swoich nie co inszego propinare raczy, tylko to co per compendium trzema słowy z oracii Rzymskiey wyrazić może: consulite, prospicite patriae. Nie inszym końcem y teraz ziechawszy w te tu kraie na wesele naiaśnieyszey electorowey ieymci Bawarskiey, córki swoiey naymilszey, zaczekał na tym mieyscu, tylko żeby seymową wzioł przed się expedicią, iak prędko się woienna konczyć będzie robota. Ta gdy się iuż skończyła ex voto, z łaski naywyższego Pana, rozgromieniem za Dniestrem Tatarów, zabraniem znaczney nieprzyiacielskiey, do Kamieńca idącey, zahary, niemieszkannie seym, day Boże szczęśliwy, determinować raczył. Na który, w iedney że woynie przez lat dwanaście zostaiąc, do iednegoż obiectu seymów samych (iuż to ośm), wydaiąc świeże dwie instrukcye nieresolwowane, ani wyczerpnione, radami publicznemi; widząc, nakoniec uważaiąc, że co przed tym in praecautionem czyiaś przezorność namieniła, comitia omnia Polonorum debere esse perpetuam belli Turcici meditationem, to teraz po te lata, usu ipso practicuiąc, nie tylko niewie i. k. mość, coby miał nowego przydać, ale y naymnieyszey nie wątpi, że i naymnieyszego w oyczyznie nie masz, ktoby stante hoc belli statu et circumstantiis, campagnii naszych nie widział defectów, potrzeby poparcia meliorum; że iednak być to nie może, ut non aliquid a maiestate propinandum desideretur,—raczy i. k. mość, pan nasz miłościwy, wprzód praemittere non incognitum rerum statum nostrarum, w iakich zostaie terminach, a potym powtórzyć compendiose vetera dawnych instructii desideria et paterna monita.

Stan rzeczy-pospolitey naszey iest w woynie straszney wprawdzie, ale nie tak ciężkiey, z osobliwey nad oyczyzną naszą łaski y opatrzności Boskiey, iako za przodków naszych, sądnym dniem onę nazywaną,—częścią za usilnym staraniem i. k. mości pana naszego miłościwego divisione in socios, częścią za stąpieniem iego własnym, czego publicus albo przeyrzy, albo przytrzyma neglectus. Woyna ta nad spodziewanie poszła w dłuższą, z tey szczegulnie racii, że Cesarz iegomość—colligat nasz,

stante bello Turcico, implicowany iest drugą chrześcianską; ta póki nie przygaśnie, zawsze się zda trzymać nieprzyiaciela tumentem et adversum od powszechnego pożądanego pokoiu. Świeżą teraz do uspokoienia się między walczącym magnis et arduis partibus chrześciaństwem podaie oyciec święty lucem spei, kiedy i. k. mości, panu naszemu miłościwemu, nie tylko ex neutralitate, ale też z aestymy doskonałości iego pańskiey wezwał solenni brevi suo in consortium meditationis, nie odmówił oney i. k. mości, panu naszemu miłościwemu, iako całemu chrześciaństwu, tak y narodowi naszemu chwalebney y potrzebney, ale ieśli do tego skieruią longimeter y stron zobopólna zawziętość prętko otworzy drogę,—ieszcze to caliginosa praemit nocte Deus. To interim, co do nas magis interesse należy, pewna, że i. k. mość żadney nie opuścił okaziey postanowienia oyczyzny u tego końca, który się nazywa—pax, omnium bellorum finis. I gdy poselstwa Tureckie in eum finem w Wiedniu ustały; gdy mediacie Angielska y Holenderska od Cesarza iegomościa chrześcianskiego przyięte, bez nadziei zapadły, a stąd y posła naszego na traktat generalny, przed lat kilką destinowanego daremna droga była; nie zdało się potym i. k. mości, panu naszemu miłościwemu, po trzykroć ofiarowaney przez hanów Krymskich mediatiey durius quam civilius przyimować; y dla tego, dołożywszy się colligatów, w roku przeszłym s posłem Tatarskim wyprawiony był urodzony Rzewuski, starosta Chełmski, dla gruntownieyszego informowania się o tey ofiarowaney mediacii,—skąd by mogło cokolwiek institui ex utilitate rzeczy-pospolitey naszey y całego chrześciaństwa; ten iednak, nie maiąc ad pacem particularem plenipotencyi, nie otrzymał nic więcey, tylko declarationem od Porty mieysca pro congressu w Śniatynie abo w Stryiu. Na to explorato sensu colligatorum dany iest hanowi przez umyślnego gońca respons, że się wszyscy colligati zgodzili na Stryi, y iak prętko Porta oznaymi, na który czas posła swego tam zeszle, tak zaraz y colligatorom plenipotenciari tamże się stawić będą; ale że dotąd ten goniec nie powrócił, ani żadnego nie przysłał responsu w tych terminach, (około pokoiu res dubia et anceps haesit), ani się o nim żadna dać może doskonalszą informacyę do tey godziny. Interea woyna y campania corocznie nie ustaie, s takimi podobno successami, iakich by rigidus mógł potrzebować censor; ale kiedy ustawy seymowe podatków uchwalonych ieszcze dotąd po woiewództwach y ziemiach nie wypłacone haerent, a interim iuż nowych czwierci dłużnych woysku in circa dziewięć przybyło,—częstokroć itur, non quo eundum est, ale iako absolvit necessitas,—musi tam ustawać censura, gdzie nie correspondtiie exactitudo rerum, etiam lege firmata: y stąd to za niepewnością płacy woyskowey, zda się non geri bellum, iakoby sami dobrowolnie niepunktualnością naszą gorszą czyniąc campanię, dłuższą, niż krótszą odbieramy woynę. Z przezorności iednak i. k. mości, pana naszego miłościwego, y chciwości erga publicum bonum, nie opuszcza się cokolwiek być może possibile, świadczą pobrane we Włoszech y osadzone fortece, wystawione dwa szance Tróycy świętey y Panny Maryi dla bliższego ściśnienia Kamieńca, coroczne potentii Tatarskiey wytrzymania, a tego samego lata iuż po dwakroć: pierszy raz—ieszcze koło Bożego ciała, gdzie nie mogąc woyska zgromadzić takiego, któreby resistentią uczynić mogło, samymi podzielonemi partyami, zamierzone szeroko excursie Tatarskie na ludziach szancowych kilkuset pod Hodowem osaczonych, a

cały dzień (memorando exemplo) kilkudziesiąt tysięcy Tatarów na sobie wytrzymuiących, przezorność y przytomność w tamtych kraiach i. k. mości, pana naszego miłościwego, zatamowała y odepchneła; teraz zaś powtórnie—na roschodzie woyska, iako się wyżey namieniło, s pola chwalebnie spędzeni z stratą zahary Tatarowie.

To taki iest in hucusque rzeczy-pospolitey status. Iakie zaś do niego należą potrzeby, żeby się nie zdał i. k. mość przynosić fastidium per compendium et capita, z przeszłych instructiy reducit memoriam. Uchwały seymowe aby zostawały nieporuszone: bo stąd krom zawodu woyska y intentiey publicznych, iest authoritas trzech stanów seymowa,—sensim upadnie periculum novissimae et nocivae novitatis.

Zapłata woysku nie tylko uchwałami seymowemi declarowana, ale y po nich przez nastąpienie nowych czwierci y ieszcze od seymu in futurum idących, w każdym województwie y ziemi sama za sobą mówi: bo przez repartitią przyięta cadit in debitum.

Provisia pięciu fortec w Wołoszech: Soczawy, Soroki, Niamca, Dragomirny, Kampelonga, więcey pomienionych dwóch szańców Tróycy świętey y Panny Maryey do ściśnienia Kamieńca bardzo potrzebnych, nadto coroczne ukontentowanie Kozaków recumbit na staraniu y obmyśleniu rzeczy-pospolitey: ponieważ subpedituiąca na takowe, y tym podobne okazie, stolica święta, extinctam liberalitatem s. Innocentii iedynastego, nie odżywiła, tylko stem tysięcy złotych, z łaski teraznieyszego szczęśliwie tęż stolicę świętą osiadaiącego Innocenciusza dwunastego,—niezmiernie wprawdzie na narod nasz łaskawego, ale excusuiącego się a simili gratia ob camerae apostolicae defectum.

Ad eandem cathegoriam obmyślenia publicznego należy artylerya koronna nie maiąca in belli tylko in pacis tempora provisii, a nawet y tey in tempore suo na świątki w Rawie nie odbieraiąca; ex quo stara quarta przyłączona do hiberny, a dla tego się y nowa, należąca artileryi, aż do hiberny we Lwowie ultimo autumno przenosi,—co primo vere wypłacać się zwykła: consulere zatym należy, iako zawód ten znieść et sufficientiam na tak potrzebną woienną oeconomię obmyślić?

Dług u i. k. mości, pana naszego miłościwego, na wyprowadzenie woyska w pole y ukontentowanie lokuiącego się na granicy, przed lat kilką zaciągniony, że dotąd z repartiey zasług woyskowych, iako z naypierwszych przekazany, nie iest wypłacony; nie tylko satisfactionem primam przed wszystkiemi meretur, ale też singularem za tę y za tak wiele innych wygod pańskich na artylerię y tym podobne potrzeby, iako się w dawnieyszych namieniło instructiach, zaciąga gratitudinem.

Piechot łanowych tak potrzebna militia y nic nie kosztuiąca rzeczy-pospolitey, że za rozebraniem przez dzierżawców łanów wybranieckich, czyli z inszey iakiey przyczyny y niedbalstwa, prawie funditus upada; należy ze wszelkich miar uczynić około tego iako naylepszy rząd y przyprowadzenie ad antiquum usum, numerum et rigorem.

Trybunał skarbowy Radomski że ieszcze relacii nie uczynił, expediet mieć exactam informationem, żeby się rzeczpospolita przeyrzeć mogła, ieżeli hac forma subsellii, czyli inszym iakim sposobem, będzie mogła tak certitudinem woyska doyrzeć, iako też insuetas usurpationes exactorum z ludzi rycerskich, a oraz wielu województw renitentiam w podatkach przez rwanie seymików znieść y zganić.

Jus patronati regium et reipublicae,

lubo tanto motu przez lat tak wiele od i. k. mości instantissime promovetur y lubo oyciec ś. brevi suo przed seymem Grodzieńskim amplissime declarował się in favorem, dotąd iednak zostaie inter solius bonae spei terminos; a zatym i. k. mość, pan nasz miłościwy, ne videatur silentio finitum negotium probare, raczy stanom rzeczy-pospolitey donosić rzecz samę, iako w sobie iest.

Monetae cursus że nie tylko ad libitum mercatorum, ale nawet ad variationem mieysc variabilis iest; za rzecz potrzebną sądzi i. k. mość, pan nasz miłościwy, aby się w tym rzecz-pospolita postrzegszy, certitudinem figere mogła,—ponieważ vigor prawa de currentia oney żadnego skutku, ani obserwacyi nie odnosi; do którey że maią connexyą successores urodzonego Boratyniego, upominaiący się o dług w w. x. Lit.

Jako to zawsze i. k. mość, pan nasz miłościwy, inter iustitiae actus przypomnieć rzeczy-pospolitey censuit, tak y teraz usilnie zalecać raczy: seym ażeby sine fastidio iuxta praefixionem legis mógł bydź odprawiony; tak goraco tego życzy i. k. mość, pan nasz miłościwy, iako prawdziwie sądzi, że nic nie iest potrzebnieyszego nad zdrowe, dobre y prędkie rady,—gdyż prolongacye y substancye wszystkich y zdrowia, a osobliwie i. k. mości, na którym universalis patriae nititur salus, w niwecz obracaią.

Kiedy zaś ad negotia w. x. Lit. przystempuie i. k. mość, pan nasz miłościwy, między innemi principalissimum widzi bydź necessarium, iakimby sposobem provideri mogło immunitatibus dobr szlacheckich,—lubo osobliwę maią na to constitucyę, oraz—iakby ratować się mogły od konsistenciy y przechodów żołnierskich? do czego i. k. mość, pan nasz miłościwy, nie tylko tak wiele poselstw, ale też sama onych ostatnia ruina y płacz iniuriatorum pociąga; y że i. k. mość, iako verus patriae pater, za panowania swego nad własne zdrowie y inne szczęśliwości omnem ichże praeponendo tranquillitatem, inszego nie wynayduie sposobu, iako skuteczne przedsiewzięcie disciplinae militaris, a oraz sposób iaki locationis woyska bez takowey aggrawatiey; która gdy teraz singulis zostaie molesta, za czasem universis minam minatur: życzy tedy i. k. mość takowym disconvenientiom propositis et adinveniendis mediis zabieżeć.

Wychwalić niepodobna niewygasłey i. k. mości pamięci, iż powinna bydź sua cuique merces; dla czego pilno zaleca debita woysku w. x. Lit. w borgowey służbie zostaiącym, iako zasłaniaiącym oyczyznę własnemi piersiami synom, sanguinis pretium aby było obmyślone, y iakoby dalszych długów accrescencya widomey nie tępiła ochoty bella domini gerentibus.

Pokładać też raczy i. k. mość inter summa momenta y artyleryę w. x. Lit., iako militiae robur, oraz iey potrzeby, ile kiedy rzadko ad sufficientiam ma swoię opatrzność, przez co zawod im przez wszelkich, (gdy w pole ad usus belli commode wyprowadzona bydź nie może) dzieie się, insinuat, iż tedy i. k. mość, pan nasz miłościwy, ex paterna sua solicitudine subsidiis rzeczy-pospolitey.

A że walor monetae ex praesenti rerum statu differebatur y w niey należytego niemasz postanowienia, y owszem różna każdego prawie pro libitu variatio, tudziesz rerum precii, które exigitur częstokroć przez kupców iniquissime, nulla zostaie ordinatio; tedy rozumie i. k. mość, pan nasz miłościwy, przeto derogatum esse rzeczy-pospolitey, która sama, iako domina, takowy ma determinować walor, nie żadney iakiey priwatney citra consensum oney abusus z ak-

cyi pomienioney, czyli też diminutii pochodzący.

Monet niemniey i. k. mość, pan nasz miłościwy, ad proponendum y ta wielka publica incommoditas, osobliwie obywatelom w. x. Lit. na seym longo itinere commeantibus, gdy przez Wisłę w trudnym bez mostu traiekcie,—w tenczas naybardziey, gdy periculose exundat,—nie mogą podług czasu należytego przybywać, nie bez uchybienia woiewództwom y powiatom swoim winney usługi; a ieżeli się przebyć dostanie, drugie w Warszawie inundat malum, to iest, extenuatio peculi ob caristiam ledwie nie wszystkich rzeczy: co nieuchibnie mogło by averti, gdyby pomienionego mostu erectia utriusque gentis consensu nastąpiła y summa na nie obmyśloną była.

Kiedy zaś prawa conserwuiące in immunitatibus suis dobra ziemskie violationem odniosły przez locatię woysk w. x. Lit., o którą wielmożny xiąże kanclerz wielki w. x. Lit. nie tylko ex teneritudine custodiae legum et zelo communis iniuriariae, ale też ex agravatione własnych dobr swoich wziął przed się s tym, kto takową woyska w. x. Lit. disposuit po dziedzicznych dobrach consistentią, actionem iuris, da Pan Bóg, in facie całey rzeczy-pospolitey; więc i. k. mość, pan nasz miłościwy, non vocat in dubium, że y drudzy ukrzywdzeni w. x. Lit. obywatele, pomienionemu wielmożnemu xięciu zechcą addere momentum, do vindicowania takowych od woyska stanowisk.

Nie raczy y tego i. k. mość, pan nasz miłościwy, przepominać, co concernit szkodliwą in iurisdictionibus inter gentem korony et gentem w. x. Lit. collizyą, kiedy trybunał koronny, uciekaiących się pod protectią swoię z woysk w. x. Lit. żołnierzy cudzoziemców o zasługi, y z skarbu tegoż sobie należące, pułkowników własnych incompetenter adcitantes tuetur, forum citatis, choć incompetens, uznaie, a zatym non auditis rationibus na stronę obywatelów w. x. Lit. militantibus directe respondere każe; aby tedy inter ordinatas circa pacta unionis korony z w. x. Lit. iurisdictiones y commissyi woyskowych ex generali ordinum consensu postanowionych nie zagęszczały się convulsiones (bo te vim legis sapiunt) sonsequenter przez takowę collizię publiczne nie tamowały się obrady,—providendum i. k. mość, pan nasz miłościwy, raczy.

Commissya różnic pogranicznych w. x. Lit. s Carami ichmość Moskiewskiemi, przez urodzonego Łukomskiego—sędziego ziemskiego y Jana Zembockiego, urzędników Witebskich, i. k. mości y rzeczypospolitey commissarzów, względem tych że differentii zaczęta et per biennium tractowana, ponieważ skutku swego wziąć nie mogła dla nadeszłey śmierci iednego s tych kommissarzów—urodzonego Zembockiego; tedy i. k. mość, pan nasz miłościwy, do reassumpciey tegoż tractatu s pomienionemi Carami in locum demortui inszego commissarza naznaczyć gotów zawsze, byle się rzecz-pospolita reflectowała, — ieśli ta commissya ma bydź tylko particularium et inter particulares, iako i. k. mość z oycowskiey swoiey in publicam przezorności mieć dotąd chciał, czyli też generalną pospolitych granic, iako e contrario praetendatur na ziazdach pomienioney commissii; byle na nie przyzwoite expensa z skarbu w. x. Lit. in tempore obmyślone były, ponieważ y przeszłym commissarzom erogowana summa przez assignatie dotychczas nie iest zapłacona.

A że immunitatibus ecclesiasticis i. k. mość, pan nasz miłościwy, pro iure patronatus suo regio zwykł subvenire; przeto gdy duchowieństwo dioecesii Smoleńskiey non unam w tym sobie illatam praetendit iniuriam, że dobra tegoż bi-

skupstwa ze wszystkiemi apparatami kościelnemi, wespół y Smoleńskiem in partes Moschoviticas odeszły, e converso zaś ritus graeci disuniti dobrami, Pieczarsk nazwanymi, cum suis attinentiis et pertinentiis, nieopodal Mohilowa quondam do monastyru Kiiowskiego należącymi, lubo sub ditione i. k. mości ab antiquo zostaią, aż dotąd libere fruuntur: nil aequius paterno pectore uznawać raczy w tym interesie osobliwym—Carów Moskiewskich comppellare pisaniem, aby przynaymniey dobr Pieczarsk, ile kiedy w państwie et sub felicibus regiminis auspiciis i. k. mość subsistunt, lubo per inaequivalentem commutationem teyże dioecesii biskupstwa Smoleńskiego ustąpić, a zatym apparaty kościelne de pleno et integro przywrócić chcieli, co utrumque i. k. mość, pan nasz miłościwy, quam instantissime zaleca.

A iako zawsze Car i. k. mość et tronum perpetuo stipat nie przebrana łaskawość ad stipendia praebitanda zostaiącym in obsequio oyczyzny; tak pamiętaiąc na urodzonego Jerzego Dominika Dowmonta, stolnika Kowieńskiego, który na stolicy Moskiewskiey czas niemały na residentii wytrzymawszy, tam zdrowia swego znacznie nadwerędził, z uszczerbkiem y własney substancii, teraz, post exantlatos na usłudze publiczney labores, aby przyzwoitym cieszył się odpoczynkiem, sprowadzony zostać; zaleca i. k. mość pan nasz miłościwy, aby naznaczone solarium,—ponieważ go z skarbu w. x. Lit. (bo ten, dla ustałych extraordinaryinych od seymu zerwanego podatków, żadney na to nie mógł obmyślić prowisii) dotąd nie doszło (bez którego zaciągnionych długów swoich wypłacić nie może y swoich wydzwignąć oppignorationes),—obmyślone mu było y realiter oddane cum gratitudine rzeczypospolitey emerita; oraz y to insinuat stanom w. x. Lit., ieżeli na iego mieysce potrzebna iest inszego residenta ordinatio.

Temuż respektowi i. k. mość, pan nasz miłościwy, y urodzonego Samuela Kazimierza Rożyckiego hramot Moskiewskich generalnego tłómacza, sekretarza swego, nad expeditiami ustawicznie pracuiącego, aby za te prace swoie postanowiona z skarbu w. x. Lit. praetensa doszła portią—pilno zalecać raczy.

Za tym longa serie materiarum nie zda się i. k. mości, panu naszemu miłościwemu, seymu przyszłego zatrudniać, którego pożądaney conclusiey tak wielkie pacis y belli momenta rempublicam respiciunt; ale raczy w tym wszystkim dopomódz, cokolwiek rzecz-pospolita proficuum sobie osądzi. Reliqua in hunc finem promovenda et dicenda i. k. mość, pan nasz miłościwy, prudentiae et activitati urodzonego posła committere raczy, zdrowia dobrego y szczęśliwych w radach publicznych successów uprzeymościom y wiernościom waszym życząc.

У тое инструкціи, при печати притисненой, подписъ руки тыми словы: Na własne i. k. mości pana naszego miłościwego roskazanie: Dominik Mikołay xiąże Radziwił—kanclerz wielki w. x. Lit. Которая-жъ то инструкція, черезъ особу верху помененую ку актикованью подана, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписана.

1694 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 1857—1758.

307. Универсалъ гетмана в. кн. Литовскаго Казиміра Сапѣги, объ освобожденіи отъ постоевъ и войсковыхъ повинностей имѣній, находящихся въ воеводствѣ Брестскомъ и принадлежащихъ къ администраціи Владимірскаго епископа Заленскаго.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ деветьдесятъ четвертого, мѣсеца Ноября девятого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто въ Богу велебный отецъ Янъ Пронскевичъ, универсалъ ясневельможного его милости пана воеводы Виленского, гетмана великого великого князства Литовского, на речь въ немъ ниже выражоную, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Kazimierz Jan Sapieha, hrabia na Bychowie, Zasławiu y Dombrownie—woiewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit., oznaymuię:

Iż dobra duchowne metropolii Kiiowskiey, władyctwa Brzeskiego z swiesczennikami, w woiewództwie Brzeskim leżące, w administratii na ten czas iaśnie wielmożnego imci xiędza Zaleskiego—biskupa Włodzimierskiego zostaiące, że są in fundo terrestri, a niemniey tribuendo to meritis imści, w swoią biorę protectię, y ab onere dachu y stanowiska nazawsze, póki ius meum trwać będzie, uwalniam y excipuię, oraz: przykazuię, ichmościom panom woyskowym, aby ullo titulo exactii nie ważyli się tych dobr uciążać, choćby też per inadvertentiam cancellaryey, iakowakolwiek assignatia wypadła, które wszystkie podnaszam, cassuię y vigore teraznieyszey woli moiey annihiluię; a in casum contraventionis temu ordinansowi memu ścisle sądzić y karać irremissibiliter declaruię. Dat. w Wysokim, dnia szóstego Nowembris, tysiąc sześćset dziewiędziesiąt czwartego.

У того универсалу при печати ясневельможного его милости пана воеводы Виленского гетмана великого, великого князства Литовского притисненой подписъ руки тыми словы: Kazimierz Sapieha—woiewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же тотъ универсалъ, черезъ особу верху помененую ку актикованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписанъ.

1694 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 1755—1756.

308. Ординансъ гетмана в. кн. Литовскаго Казиміра Яна Сапѣги, данный на имя офицера Бутлера объ освобожденіи отъ постоя имѣнія Линова, принадлежащаго Ошмянскому маршалку.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ деветьдесятъ четвертого, мѣсеца Ноября тридцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Ерый Бутлеръ, поручикъ регименту ясневельможного его милости пана каштеляна Виленского, гетмана польного великого князства Литовскаго, ординансъ ясневельможного его милости пана воеводы Виленского, гетмана великого великого князства Литовского, на речь въ немъ нижей поменевую, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Kazimierz Jan Sapieha—hrabia na Bychowie, Zasławiu y Dombrownie, woiewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit., iegomć panu oficerowi, na ten czas commendę maiącemu regimentu pieszego niemieckiego iaśnie wielmożnego iegomość pana kasztelana Wileńskiego, hetmana polnego w. x. Lit., daię ten ordinans, abyś waszmość, za odebraniem onego, pod praetextem dożywotników Kobryńskich nie ważył się ullo praetextu do dobr wielmożnego iegomość pana marszałka Oszmiańskiego, nazwanych Linowo, interesować, sub onera dachu y stanowiska pociągać, ani żadnemi aggrawować exactiami, za które dobra naznaczam w odmianę dobra plebanii, w woiewództwie Brzeskim leżących, excepto Prużańskiey, Horodeńskiey, Mrozowickiey y Szereszowskiey, gdzie dach maiąc, żadnych ważyć się exactiy nie maią, pod sądem y karaniem, a do Linowa nie interesować się, bo te dobra cale chcę mieć ab onere dachu y stanowiska wolne. Dat. w Wysokim, dnia siódmego Nowembris, tysiąc sześćset dziewiędziesiąt czwartego.

У того ординансу ясневельможного его милости пана воеводы Виленского, гетмана великого великого князства Литовского, при печати притисненой подпись руки тыми словы: Kazimierz Sapieha—woiewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit. Который же тотъ ординансъ, черезъ особу вверху помененую ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1695 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 1869—1870.

309. Ординансъ в. гетмана в. кн. Литовскаго Казиміра Яна Сапѣги военнымъ начальникамъ, чтобы они вывели войска изъ мѣста жительства шляхты Гущанской, Тучнянской и Виской.

Шляхта изъ королевскихъ столовыхъ имѣній—Гущи, Тучна и Висковъ, принадлежащихъ къ Брестской экономіи Ломазкому ключу, обратилась съ жалобою къ великому Литовскому гетману Казиміру Яну Сапѣгѣ о томъ, что подвѣдомственное ему войско, находящееся подъ командою военачальниковъ Клокмана, Шилинга, Бутлера и другихъ, незаконно занимаетъ квартиры въ вышепомянутыхъ имѣніяхъ, бьетъ, сажаетъ въ тюрьму шляхту, требуетъ себѣ корма (стацін) и забрало готовыми деньгами болѣе шести тысячъ злотыхъ. На основаніи этой жалобы гетманъ Янъ Сапѣга посылаетъ вышепомянутымъ военачальникамъ повторительный свой приказъ, чтобы они вознаградили шляхту за всѣ понесенные ею убытки; въ противномъ случаѣ онъ грозитъ прислать своихъ помощниковъ, которые обязаны будутъ отправлять къ нему непокорныхъ для учиненія надъ ними строгаго наказанія по военному артикулу. Гетманъ Сапѣга надѣется, что больше до него не будутъ доходить подобныя жалобы.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ деветьдесятъ пятого, мѣсеца Февраля двадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Кристофъ Тарновскій, ординансъ ясневельможного его милости пана Сапѣги, воеводы Виленского, гетмана великого великого князства Литовского, на речь въ немъ ниже выражоную, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

Kazimierz Jan Sapieha, hrabia na Bychowie, Dąbrownie, Zasławiu, woiewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit., iegomość panu Klokmanowi — porucznikowi, Szylingowi—chorążemu, Butlerowi—Horodeńskiemu porucznikowi y innym wszystkim ober y under-oficerom regimentu iaśnie wielmożnego imci pana kasztelana Wileńskiego, hetmana polnego w. x. Lit., surowie przykazuię tym moim ordynansem:

Doszła mię wiadomość y skarga od szlachty Huszczańskiey, Tucznianskiey y Wiskiey, dóbr stołu iego król. mości od ekonomicy Brzeskiey, klucza Łomazkiego, iż bez żadnego ordynansu mego, swawolnie, tam sobie stanowisko usurpuiecie w dobrach, ciężarom żołnierskim niepodlegaiących, szlachtę biiecie, więzicie, statie sobie dawać każecie, y iuż gotowizną więcey niżeli na sześć tysięcy szkody poczyniliście. Za czym powtórny to móy ordynans do wm. wydaię, abyście zapłaciwszy y uspokoiwszy wszystkie krzywdy poczynione, zaraz precz ustąpili; inaczey poszlę assistentią, aby iako nieposłusznych ordynansom moim do mnie przyprowadzono, y surowość artykułów woyskowych nad wmciami pokazać bym sądem moim musiał. Ostatni tedy ten móy ordynans wydaię, abym więcey od tey szlachty skargi nie miał. Datum w Warszawie, dnia ośmnastego Februarii, tysiąc sześćset dziewiędziesiąt piątego.

У того ординансу, при печати притисненой, подписъ рукъ тыми словы: Kazimierz Sapieha—woiewoda Wileński, het-

man wielki w. x. Lit. Который же тотъ ординансъ, черезъ особу вверху помененую ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1696 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 2939—2946.

310. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ отправляемымъ на сеймикъ передъ конвокаціей.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на предкомиціальный сеймикъ по вторичному возванію примаса королевства, дали своимъ посламъ отправляемымъ на вальный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Прежде всего просить примаса королевства, какъ о сохраненіи общественнаго спокойствія и братскаго единодушія между подданными, такъ и о сохраненіи безпристрастнаго правосудія и внѣшней безопасности, какъ главнѣйшихъ основъ и двигателей государственной жизни.

2) Просить всѣ сословія рѣчи-посполитой принять участіе въ испрошеніи у папы вліятельнаго содѣйствія къ примиренію враждующихъ между собой лицъ—Виленскаго воеводы и Виленскаго епископа, изъ которыхъ послѣдній обезславилъ перваго.

3) Почтить заслуги знаменитыхъ вождей и просить рѣчь-посполитую о назначеніи коммиссаровъ для снятія счетовъ съ гетмановъ,—съ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы рыцарству в. кн. Литовскаго были дарованы всѣ тѣ преимущества, на которыя оно получило право по своимъ заслугамъ.

4) Чтобы наступающая конвокація, — не въ примѣръ предшествовавшимъ, всегда страдавшимъ излишнею и вредною длительностію,— была окончена въ теченіи трехъ недѣль, безъ всякихъ проволочекъ.

5) Чтобы послы иностранныхъ государей, на все время конвокаціи, были удалены изъ Варшавы съ цѣлью устраненія ихъ завистливаго вліянія на ходъ избранія новаго короля.

6) Въ случаѣ сорванія конвокаційнаго сейма, послы, въ видахъ облегченія предстоящаго избранія, должны засвидѣтельствовать — какъ о пламенной ревности всего воеводства на службу отечеству, такъ и о всеобщемъ желаніи конвокаціи коронной.

7) Должны ходатайствовать, чтобы нѣкоторыя права воеводства, обозначенныя in pactis conventis и несоблюденныя покойнымъ королемъ, были возстановлены его наслѣдникомъ,—въ особенности, чтобы Брестскому воеводству былъ позволенъ свободный ввозъ соли изъ Гданска по примѣру другихъ воеводствъ, пользующихся этимъ же правомъ относительно соли, привозимой изъ города Кролевца.

8) Чтобы трибунальные декреты в. к. Литовскаго, состоявшіеся послѣ извѣщенія примаса о смерти короля, такъ и тѣ, которые будутъ составлены внѣ предписаній закона, — не имѣли законной силы.

9) Чтобы рѣчь-посполитая, въ видахъ ограниченія лихоимства ассесорскихъ трибунальскихъ писарей, которые, пользуясь неопредѣленностію на сей предметъ и въ статутѣ и въ конституціяхъ, берутъ сколько имъ вздумается и отъ декрета и отъ процесса, — чтобы позаботилась о составленіи на сей предметъ закона опредѣленнаго.

10) Чтобы совмѣстно съ другими чинами рѣчи-посполитой послы изыскивали средства къ устраненію вреднаго вліянія на конвокацію зла, водворившагося въ отчизнѣ отъ пренебреженія отечественныхъ законовъ.

11) Чтобы возобновленіе Брестской крѣпости, необходимой для защиты отъ непріятельскихъ набѣговъ, какъ воеводства, такъ и пограничныхъ мѣстъ в. кн. Литовскаго, было исходатайствовано у новаго короля чрезъ pacta conventa.

12) Чтобы подскарбій в. к. Литовскаго сдѣлалъ распоряженіе о вывозѣ экономическими Брестскими подводами въ г. Брестъ лѣса, асси-

гнованнаго покойнымъ королемъ на постройку сожженной непріятелемъ совѣщательной (сеймовой) избы въ Брестѣ же.

13) Чтобы воеводство Брестское, во вниманіе къ его совершенному разоренію, вслѣдствіе постоянныхъ передвиженій войскъ, какъ на войну противъ Турокъ, такъ и обратно,— было освобождено на наступающей конвокаціи отъ всякихъ податей и поборовъ.

14) Чтобы пенсія, назначенная Казиміру Сапѣгѣ— Трокскому каштеляну и Брестскому старостѣ въ размѣрѣ 2,000 злотыхъ изъ доходовъ Брестской экономіи, — исправно выдавалась ему администраторами этой же экономіи.

15) Чтобы предприняты были мѣры къ устраненію самовольныхъ захватовъ нѣкоторыми духовными коронныхъ аббатствъ.

16) Чтобы лица свѣтскаго званія, живущія въ предѣлахъ Брестскаго воеводства и жалующіяся на гнетъ духовныхъ судовъ, были освобождены отъ подсудности духовенству и чтобы подтверждена была конституція 1655 года.

17) Чтобы въ pacta conventa, для памяти новому королю, было внесено желаніе воеводства и просьба — объ искорененіи вреднаго обычая раздавать однимъ и тѣмъ же лицамъ по нѣскольку вакансій.

18) Чтобы иностранцамъ, завидующимъ шляхетскимъ достоинствамъ и не успѣвшимъ доказать своего благороднаго происхожденія даже въ своемъ отечествѣ,— не назначались индигенаты.

19) Чтобы солная жупа, заложенная недавно въ Брестѣ королевой и дѣлающая притѣсненія шляхтѣ въ свободномъ добываніи ими соли изъ другихъ мѣстъ и по болѣе дешевымъ цѣнамъ, была закрыта и совершенно уничтожена.

20) Чтобы цѣнность монеты была возстановлена соотвѣтственно курсу назначенному послѣднею конституціею.

21) Чтобы рѣчь-посполитая возвратила обратно наслѣдникамъ Мартина Огинскаго ту сумму, которую внесли они для уплаты Стародубскимъ и Смоленскимъ выселенцамъ и которая, по распоряженію короля, была затрачена на нужды королевства.

22) Вслѣдствіе ужаснаго убійства Еленскаго и другихъ, совершеннаго недавно на Мозырскомъ депутатскомъ сеймѣ, послы, въ видахъ предупрежденія такого зла и въ Брестскомъ воеводствѣ, должны сильно настаивать, чтобы лица, совершившія это ужасное преступленіе, въ случаѣ если они засѣдаютъ въ посольской избѣ, немедленно были лишены своихъ правъ и отрѣшены отъ участія въ посольской дѣятельности.

23) Послы должны обратить вниманіе рѣчипосполитой на жалобу Грабовскаго — судьи земскаго и городничаго Брестскаго, по поводу притѣсненій, дѣлаемыхъ ему администраторами экономіи Брестской.

24) Въ видахъ облегченія трудностей тяжелаго военнаго времени, послы должны заявить, чтобы недоимки, числящіяся за Брестскимъ воеводствомъ, были сполна взысканы скарбовыми сборщиками.

25) Должны поставить на видъ и испросить на будущее время распоряженіе подскарбія, чтобы контрагенты чопового-шеляжнаго не обременяли шляхетскихъ дворовъ несправедливыми поборами, взимая оные нерѣдко даже съ тѣхъ дворовъ, при которыхъ вовсе нѣтъ корчемъ.

26) Въ виду нарушенія равенства в. к. Литовскаго съ Короной, обнаруживающагося въ раздачѣ столовыхъ и другихъ имѣній разнымъ короннымъ лицамъ, послы должны добиваться, чтобы таковыя имѣнія на будущее время раздавались исключительно туземцамъ, а контракты на оныя изготовлялись бы подскарбіемъ в. к. Литовскаго.

27) Должны ходатайствовать о возвратѣ назадъ Брестскою экономіей шляхетскихъ уволокъ, захваченныхъ ею у шляхты с. Гершоновичъ и неправильно пріуроченныхъ къ землѣ экономической.

28) Должны тщательно позаботиться о справедливомъ распредѣленіи войтовствъ.

29) Должны принаровиться къ рѣшенію другихъ воеводствъ относительно вопроса: слѣдуетъ ли на предстоящемъ избраніи принять имя Пяста, или нѣтъ?

30) Воеводство требуетъ, чтобы для Брестской крѣпости возстановлена была пѣхота, до сихъ поръ набиравшаяся изъ Брестской экономіи и теперь непоставляемая администраторами.

31) Послы должны позаботиться объ устраненіи неудобствъ, проистекающихъ для сеймовыхъ пословъ и сенаторовъ отъ недостатка квартиръ, и похлопотать, чтобы на будущее время таковыя квартиры были обезпечиваемы распорядителями сеймовъ.

33) Чтобы шесть уволокъ, находящихся съ древнѣйшихъ временъ во временномъ владѣніи фамиліи Баерскихъ, были отданы этой фамиліи на правахъ наслѣдства.

33) Для удовлетворенія жалобъ, часто поступающихъ отъ жителей воеводства на безчинство татарскихъ хоругвей, расположенныхъ въ предѣлахъ ихъ воеводства, просить, чтобы въ ротмистры этимъ хоругвямъ были назначаемы шляхтичи.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ деветьдесятъ шостого, мѣсеца Августа двадцать осмого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Іеронимъ Казимеръ Домбровскій—писарь кгродскій и судья каптуровый Берестейскаго воеводства, инструкцію ихъ милостей пановъ обывателевъ воеводства Берестейскаго на соймику передконвокацийномъ постановленую, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаную:

Instrukcia od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów woiewództwa Brzesckiego, na seymik anteconvocacijny, pro die 27 Augusti in anno millesimo sexcentesimo nonagesimo sexto, za powtórną innotescencią iaśnie oświeconego xiążęcia iegomcia xiędza primatis regni, do Brześcia zgromadzonych dana: iaśnie wielmożnemu imci panu Michałowi Sapiezie, strażnikowi wielkiemu w. x. Lit. y wielmożnemu imci panu Dominikowi Szuyskiemu, chorążemu Brzeskiemu, staroście Jałowskiemu, na seym walny Warszawski convocacijny — posłom naszym zgodnie obranym.

Gdy nie bez wielkiego żalu całego chrześciańśtwa, tak wielka strata naiaśnieyszego pana ś. p. króla iegomościa in summam nas orbitatem przywiodszy, wielkiemi undique malorum grozi naufragiis; tey, Bogu naprzód, któremu omnipotenti attributo wszystkich narodów królewstwa stoią, y w nich z łaski onego reges regnant, woiewództwo nasze Brzesciańskie, gorącemi supplikuiąc suppliciis, hoc unicum ad amovenda mala bierze przed się remedium; że in conservationem status et regni, utique consulere mamy czas y wolność, ku czemu accessit vigilantia iaśnie oświeconego xięcia imci primasa regni do oyczystey obrady omnium populorum vota rzeczypospolitey wzywaiąca. Więc ichmć panowie posłowie nasi, pro innato zelo boni publici i za primacyalną czułość nomine woiewództwa podziękowawszy, upraszać będą, aby y daley zelantem dał operam do postawienia in fundamento legis dobra pospolitego y całości rzeczy-pospolitey. A iż prima ma być cura, aby pokoy pospolity, zgoda y braterska confidentia et unio inter cives animorum, przytym sprawiedliwość święta, która firmat regna, obrona y porządek wszelaki, iako anima rerum, była zachowana; przeto omnimodo starać się o to będą ichmć panowie posłowie, aby tym wszystkim rzeczom, quam optime ab omnibus ordinibus regni na teraznieyszey convocatiey prospectum et sufficienter consultum było.

A że nil placitum sine pace Dei y naywyższych obrad irrita, częstokroć dla niezgody domowey, bywaią molimina, gdy rzecz-pospolita nasza (czego anteacta saecula nie pamiętaią) ad eam tych czasów przyszła infelicitatem, że w domu bardziey, a niżeli in hostico patimur hostilia; słysząc woiewództwo nasze, s tak wielkiey magnorum civium collisiey, która y przeciwko tym samym, którzy pro aris dimicant, eccleciae fulmina provocavit; zabiegaiąc wcześnie tam meticuloso malo, aby y ten szczęśliwie następuiący y tak potrzebny bono publico seym, z tey niechęci nie był in periculo zerwania, supplici prece przez ichmć panów posłów swoich uprasza wszystkich stanów rzeczy-pospolitey, aby powagą y interpositią swoią raczyli quam diligentissime instare do oyca świętego,— iako by urażony honor iaśnie wielmożnego

imci pana woiewody Wileńskiego wielkiego woiewództwa w. x. Lit., (którego perennat sola gloria Martis arena) do iegomści xiędza biskupa Wileńskiego iustissimis mediis supremam odebrał medellam.

Jaśnie wielmożnym ichmć panom wodzom woysk oboyga narodów, którzy indefesso studio et opera, w tak wielu cum immortali gloria odprawionych campaniach, niosąc zdrowie y hoyną substancię swoią na zaszczyt miłey oyczyzny swoiey przeciwko nieprzyiacielowi krzyża świętego, iako Hercules columnae, dzwigaią na sobie pondus rzeczy-pospolitey; za wszelakie starania y ustawiczne prace, niemniey y za teraznieysze in ipso periculorum astu zostaiącey oyczyzny conatus, należytey wdzięczności y podziękowania oddawszy tribut, ichmć panowie posłowie nasi urgentissime expostulabunt, aby ex utroque ordine, na przyszłey convocatiey, rzecz-pospolita naznaczyła commissarzów do liquidaciey ichmć panów hetmanów, cum plenaria potestate dania assecuratiey całemu rycerstwu w. x. Lit., in vim należytych zasług onego.

Seymów prolongatie że zwykły wielkie rzeczy-pospolitey przynosić incommoda; więc, sistendo hoc malo, ichmć panowie posłowie nasi przyłożyć maią starania, ażeby teraznieysza następuiąca convocatia intra spatium trzech niedziel bez prolongatiey skończyć się mogła.

A że interest na tym wiele oyczyznie naszey, ażeby in securo, salva libertate następuiącey przyszłey convocatiey, obradę odprawić mogła, którey szczęśliwości invident nam inne narody; przeto instabunt ichmć panowie delegati nostri, żeby posłowie postronnych monarchów, nie byli nam praesentes na ten czas w Warszawie.

Inquantum też ta nieszczęśliwość in tam periculoso statu na oyczyznę naszę paść miała przez zerwania następuiącey convocatiey; denuntiabunt ichmć panowie posłowie flagrantem zelum woiewództwa naszego na obronę oyczyzny et universale desiderium convocatiey koronney, dla ufacilitowania, da Bóg przyszłey, electiey nowego monarchy.

Lubo z całą rzeczą-pospolitą nie wątpi woiewództwo nasze de amore ku oyczyznie naiaśnieyszych królewiców ichmć, że zechcą concurrere, do wszelkiego dobra rzeczy-pospolitey; ieżeli by iednak w czym pactis conventis non satisfactum przez ś. p. naiaśnieyszego króla imć pana naszego, upraszamy ichmć panów posłów, ażeby się domówić raczyli, ut satisfiat a successoribus, y cokolwiek być może cedat in emolumentum rzeczy-pospolitey. Wielką w tym kładzie woiewództwo nasze krzywdę sobie, iż z innymi woiewództwy w. x. Lit. aequalitati quid derogans, gdy innym wolno prowadzić sól z Królewca, same tylko woiewództwo nasze hoc emolumento privatur: więc adiicient activitatem suam ichmć panowie posłowie, ażeby wolna była woiewództwu naszemu importancia soli ze Gdanska.

Dekreta tribunalskie w. x. Lit., które emanarunt post publicationem universałów x-cia imć kardynała, primasa naszego, donoszących lugubre fatum monarchi naszego zmarłego, nie maią mieć waloru. Dekreta, które by in futurum mieli być ferowane w tribunale w. x. Lit. ultra praescriptum leges, nullitate cessare maią.

Pisarze assesorscy dekretowi, że hucusque ani w statucie w. x. Lit., ani w constituciach seymowych, expressam legem nie mieli certum, quantum by od dekretu y sprawy ichmć należało, ale tylko pro libitu suo et libero arbitrio cum summo praeiudicio et depactatione partium dochody sobie wyciągaią; tedy domówią się tego ichm. panowie posłowie, aby novum w tym punkcie rzecz-pospolita ius uformowała.

A że różne vulnera w oyczyznie naszey znaleść się mogą, przez exorbitancye przeciwko prawom wieczystym; więc zkąd by kolwiek te cicatrices znaydować się miały, na następuiącey convocatiey cum praesentibus ordinibus regni medellam temu ichmć panowie adinvenient.

Reparatia zamku Brzesckiego fortificatiey, iako może przynieść nie tylko woiewództwu naszemu znaczne refugium, pod czas incursiey nieprzyiacielskiey, ale też y całemu w. x. Lit. na pograniczu zaszczyt; instabunt tedy ichmć panowie posłowie nasi, ażeby futuro regnanti per pacta conventa te opus zalecone było.

Incursia nieprzyiacielska, że wielkie incommodum przyniosła woiewództwu naszemu, przez conflagratią wszystkiego miasta Brześcia y zamku, gdzie zgodnego mieysca do consultacii publicznych, według statutu w. x. Lit. nie mamy; tedy efficient ichmć panowie posłowie activitate sua u imci pana podskarbiego wielkiego w. x. Lit., stante interregno—supremi administratoris ekonomiy wszystkich Litewskich, ażeby drzewo, za assignacyą ś. p. króla imci zeszłego, na izbę seymikową, podwodami ekonomiey Brzesckiey z tey puszczy wystawione było.

Przechody woyska w. x. Lit. coroczne na campanię y po campaniey, od zaczęcia woyny Tureckiey, iako iuż prawie Arabiam desertam uczynili; tak tą oppressią zniszczone woiewództwo zaleca ichmciom panom posłom, obstringendo amore fraterno, ażeby na żadne podatki na teraznieyszey convocatiey nie pozwolili.

Merita toga et sago iaśnie wielmożnego imć pana Kazimierza Sapiehy, kasztelana Trockiego, starosty Brzesckiego, iako merentur nie tylko u naiaśnieyszych monarchów naszych, ale też y u całey rzeczy-pospolitey respectum; tak ponieważ to patuit woiewództwu całemu, iż według przywileiów naiaśnieyszych królów ichmć dochodziła pensia dwa tysiące złotych z proventów ekonomiey Brzesckiey antecessorów na starostwie Brzesckim imć pana kasztelana Trockiego; przytym nie tayne są całemu woiewództwu szczupłe dochody tego starostwa: tedy instabunt ichmć panowie posłowie, ażeby per interpositionem reipublicae ex regnaturi principis gratia, taż pensia dwuch tysięcy złotych mogła dochodzić iaśnie wielmożnego imci pana Trockiego od administratorów ekonomiey Brzeskiey.

A lubo oyczyzna nasza zostaie pro tunc orbata principe; iednak gdy w nas innata generositas wzbudza słodką pamięć regiminis naiaśnieyszych monarchów naszych, za szłuszną rzecz kładzie wszystkie woiewództwo nasze—tueri decora et iura maiestatis, które invidi labefactare intendunt. Zaczym, że niektórzy duchowni, postposita authoritate regia et collatione per provisionem Romanam, opactwa w koronie polskiey invadere intendunt; niżeli nam przydzie do obrania nowego pana, ichmć panowie posłowie maią omni studio et conatu elaborare,— ażeby hi provisi arceantur, y niedopuszczeni byli do apprehensiey dobr opactw.

Gdy nie poiednokrotnie zachodzą na seymikach naszych querimoniae od braci woiewództwa Brzesckiego, uskarzaiących się na oppressią sądów duchownych; tedy maią praecavere ichmć panowie posłowie nasi lege publica, ażeby ratione fundi, stan świecki nie był pociągany do sądu duchownego, sub nullitate dekretów; także y constitucia anni 1655 ażeby in suo robore approbowana zostawała.

Przez rozdawanie wakansu iednego kilku osobom, że się zwykły częstokroć tym nasze publiczne tamować obrady; starać się o to będą ichmć panowie po-

słowie, ażeby futuro regnanti, per pacta conventa, do pamięci to doniesione było, ne in futurum id fiat.

Decus kleynotu szlachectwa naszego, gdy iest tak słodkie, iż się y z postronnych narodów do niego różni cisną y, nie dowiodszy żadnemi dokumentami avitam nobilitatem y w swoich kraiach, tu u nas indigenaty otrzymuią; tedy procurabunt ichmć panowie posłowie, ażeby to in futurum nie działo.

Żupa solna, noviter przez naiaśnieyszą królowę ieymć cum summa oppressione stanu szlacheckiego w Brześciu wystawiona, iako wielkie praeiudicium przynosiła do tych czas województwu naszemu, nie tylko per excessivum precium w przedawaniu soli, ale też y przez zabieranie inszey, gdziekolwiek do skupienia stanowi szlacheckiemu wolney, przez administratorów tey żupy; tedy, że indigenae na województwo nasze, iako wolny naród, nie chcą hoc iugum pati, domówią się ichmć panowie posłowie, nie tylko demolitionem tey żupy in praesenti, ale też et in futuro annihilationem.

Monety walor, gdy pro libitu chciwych ludzi in immensum crescit, procurabunt ichmć panowie posłowie, ażeby iuxta tenorem ostatniey constitutiey był redukowany.

Ichmć panowie successores, godney pamięci iaśnie wielmożnego imć pana Marcina z Kozielska Ogińskiego, kanclerza wielkiego w. x. Lit., ponieważ post fata iego mści, z własnych swoich wypłacili summę exulibus do województwa Smoleńskiego y powiatu Starodubowskiego należącą, a ta summa za assygnacyami i. k. m. na potrzebę rzeczy-pospolitey przez imć pana kanclerza rozdana; tedy instabunt ichmć panowie posłowie, ażeby uczyniwszy z skarbem kalkulacyę, była ta summa successoribus wrócona, y oraz per constitutionem quitancia od rzeczypospolitey z exolutiey uformowana.

Lugubris casus zabicia iegomść pana Jeleńskiego y innych, na przeszłym deputackim seymiku Mozyrskim, gdy nie tylko każdego z nas, na publiczne ziazdy przybywaiącego, provocat iustam dolorem, ale też meretur animadversionem exemplarem; tedy zabiegaiąc, ne hoc malum nocivum serpat y w województwie naszym pari exemplo, dopomodz maią ichmść panowie posłowie nasi, ut patratores facti, ieżeli by się którzy w izbie poselskiey znaydowali, arceantur ab activitate.

Imć pan Grabowski, sędzia ziemski y horodniczy Brzescki, conqueritur, iż ponosi krzywdę od ichmościów panów administratorów ekonomiey Brzeskiey w przywileiu swoim na horodnictwo; tedy recomendabunt hanc iniuriam rzeczypospolitey ichmć panowie posłowie.

Tak długa woyna y nieustaiąca, iako wprowadziła oyczyznę naszą w wielkie onera; szukaiąc huic malo medellam, domówią się ichmć panowie posłowie nasi, ażeby cokolwiek iest retent zaległych w województwie naszym skarb ich dobierał secure przez exactorów swoich.

Executia w wybieraniu szeleżnego przez contrahentów skarbowych po dworach szlacheckich, gdzie y karczem nie masz, summum gravamen przynosi stanowi szlacheckiemu; doniosą tedy w tym querimonią ichmć panowie posłowie imć panu podskarbiemu wielkiemu w. x. Lit. y upomnią się, ażeby w przyszłe czasy podobne nie działy się ausus.

One narody korony Polskiey y w. x. Lit., iako per unionem przyszli in aequalitatem, także huic aequalitati zda się derogare, gdy ekonomia w. x. Lit. y inne stołowe dobra w rożnych ichmciów panów koronnych administratii chodzili; domówić się maią ichmć panowie posłowie nasi, ażeby pactis conventis futuro

principi obwarowano było, aby ekonomie w. x. Lit. przez samych tylko indigenas possesionatos administrowane zostawały; a contracty o te dobra ekonomiczne ażeby były stanowione przez podskarbiego w. x. Litewskiego.

Włoki szlacheckie w Gierszonowiczach, wsi quondam dziedziczney ichmć panów Piekarskich, a per commutationem za summę y Wyczołki do ekonomiey Brzeskiey przyłączone, to iest: włoka iedna Niekielska, a dwie Malarskich, na które zapisy w aktach ziemskich Brzesckich przyznane, a za wlewkami prawnemi imć panu Kazimierzowi Niepokoyczyckiemu, strażnikowi Brzesckiemu, serviente iure haereditario niesłusznie do inventarza ekonomiey Brzesckiey in exolutionem czynszów pociągnione; ażeby per constitutionem od czynszów y wszelakich ciężarów dworu Rzeczyckiego uwolnione były y z inwentarzów ekonomicznych eliminowane zostały—ichmć panowie posłowie wszelkiego przyłożą starania.

Zda się to derogare iustitiae distributivae, gdy niektórzy ichmć panowie starostowie wóytowstwa różne trzymaią, przez co labor ad plures, praemia ad paucos, a zatym bene meritis żadnego nie masz ukontentowania minoris fortunae; providebunt tedy huic inconvenienti ichmć panowie posłowie omni consumata dexteritate sua.

Piasta imie ieżeli ma być acceptabile, albo nie, na przyszłey da Bóg electiey, maią się w tym stosować ichmć panowie posłowie ad sensum innych woiewództw w. x. Litewskiego.

Piechota, która zawsze bywała z ekomiey Brzesckiey do zamku tegoż, iest zaniedbaną przez panów administratorów; przeto, ażeby była zamkowi przywrócona,—instat woiewództwo.

Zabieranie gospod na seymach y convocatiach, przez nienależyte do obrady publiczney osoby, że wielką przynosić zwykło niewygodę ichmć panom senatorom y ichmć panom posłom; tedy domówić się maią ichmć panowie posłowie u tego, cuius muneris erit, ażeby każdemu ex ordine w. x. Litewskiego, lub z senatu, lub z izby poselskiey, naznaczona była stantia pod czas seymów.

Włok we wsi Skokach w kluczu Rzeczyckim sześć, od niemałego czasu w possesii różnych ichmć panów obywatelów w. x. Lit., a za przywileiami ieszcze od ś. p. naiaśnieyszey królowey Bony, a potem successive od naiaśnieyszych antecessorów ś. p. króla iegomcia sub onere płacenia czynszu ad mensam principis zostaiące, ażeby ex respectu emeritae virtutis ichmć panów Baierskich, dobrze w rzeczy-pospolitey zasłużonych, iure haereditario ichmościom cedere mogły,—omnem ichmć panowie posłowie adhibebunt curam.

Na Tatarów, mieszkaiących w woiewództwie Brzesckim, różne y częste zachodzą skargi; instat tedy woiewództwo przez ichmciów panów posłów do rzeczypospolitey, ażeby dla prędszey uczynienia z onych sprawiedliwości nad każdą chorągwią był rotmistrzem szlachcic possessionatus w woiewództwie Brzeskim.

Respectuiąc na merita imci pana Krzysztopha Grabowskiego — sędziego ziemskiego Brzesckiego, upraszamy ichmć panów posłów, ażeby powagą y promotią swoią insinuare raczyli w przyszły, da Bóg, rzeczy-pospolitey respect libertatią dworów iegomci w mieście Brześciu, iednego na Piaskach, drugiego nad Muchawcem.

Cokolwiek zatym każdy, pro sensu suo widząc in rem rzeczy-pospolitey inserendum, do instructiey podał, to wszystko, in publicis et privatis desideriis, fidei, honori et consumatae dexteritati tak wielkich in republica ludzi iaśnie wielmożnym ichmć panom posłom naszym committimus.

У тое инструкціи подписи рукъ тыми словы: Kazimierz Sapieha, kasztelan Trocki, starosta Brzescki, director seymiku anteconvocacialnego; Krzysztoph Dunin Raiecki, pisarz w. x. Lit.; Ludwik Konstanty Pociey, podkomorzy woiewództwa Brzeskiego; Michał Jan na Potoku Potocki, kasztelanic Kamieniecki, półkownik iego król. mci; Krzyrztof z Konopnice Grabowski, sędzia ziemski woiewództwa Brzeskiego; Wincenty Kościuszko Siechnowicki, podsędek woiewództwa Brzesckiego; Mikołay Sadowski, woyski Brzescki; Franciszek Szuyski, podstoli woiewództwa Brzeskiego; Renald Sadowski, pisarz ziemski woiewództwa Brzesckiego; Stanisław z Rusiec Rusiecki; Alexander z Rusiec Rusiecki; Stefan Antoni z Konopnice Grabowski, czesznik Brzeski; Hieronim Kazimierz Dąbrowski, pisarz grodzki Brzescki; Benedykt Buchowiecki, podczaszy Brzescki; Stanisław Tyszkowski; Jan Komorowski pisarz ziemski Mozyrski; Zygmunt Benedykt Chrzanowski, czesznik woiewództwa Brzesckiego; Stanisław Junosza Podoski, woyski Bracławski; Piotr Piekarski, miecznik Brzescki; Jan Buchowiecki, skarbnik Brzeski; Jan Fiedziuszko, stolnik Połocki; Michał Gabryeł Gintowt, woyski Wiłkomirski; Stanisław Szuyski, skarbnik Nowogródka Siewierskiego; Władysław Żardecki, czesznik Starodubowski; Jan Apolinary Buchowiecki, podstoli Gorodzieński; Alexander Jan Kościuszko Siechnowicki; Jan Łyszczyński; Paweł Kazimierz Bykowski Telatycki; Piotr Galemski; Henryk Rayski, czesznik Połocki; Hieronim Żardecki, czesznik Zakroczymski; Jerzy Ludwik Żardecki, czesznik Oszmiański; Władysław Baierski, podstoli Piński; Franciszek Tur; Jakub Jarzyna, łowczy Rawski; Kazimierz Żardecki; Kazimierz Dombrowski; Kazimierz Dobronizki, woyski Mozyrski; Karol Michał Żardecki; Jan Padhowski; Augustyn Michał Tur; Michał Jankowski; Łukasz Kazimierz Trembicki; Andrzey Bronikowski; Konstanty Witanowski; Hrehory Tokarzewski; Kazimierz Niepokoyczycki, strażnik y namiesnik woiewództwa Brzesckiego; Antoni Niepokoyczycki, strażnik woiewództwa Brzesckiego; Paweł Dominik Kościuszko Siechnowicki; Benedykt Niepokoyczycki; Antoni Niepokoyczycki; Jerzy Niepokoyczycki; Stanisław Niepokoyczycki; Michał z Woronney Czyż; Jerzy Grek; Stanisław Narkiewicz. Которая же то инструкція, черезъ его милость пана Геронима Казимера Домбровского, чешника Браславского, писара кгродскаго и судью каптурового воеводства Берестейского ку активованью поданая, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принята и записана.

1697 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 3017—3020.

311. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ, постановили: для защиты своихъ правъ, свободы и вольностей отъ возрастающихъ постоянно злоумышленій противъ нихъ со стороны нѣкоторыхъ недоброжелательныхъ лицъ, считать всѣхъ таковыхъ злоумышленниковъ и нарушителей сеймовыхъ постановленій врагами отечества и поступать съ ними, какъ съ возмутителями общественнаго спокойствія, строго придерживаясь конституціи 1667-го года, извѣстной подъ названіемъ: «генеральной амнистіи». Постановленіе это сохранять въ силѣ впредь до дальнѣйшаго ознакомленія съ мѣропріятіями по этому же дѣлу въ коронѣ и въ другихъ воеводствахъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ деветьдесятъ семого, мѣсеца Генвара одинадцатаго дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Станиславъ Клембовскій, подчашій Пинскій, слуга ясне освѣцоного княжати его милости пана подканцлерого великого князтва Литовского, лявдумъ воеводства Берестейскаго на сеймику реляційномъ постановленое, на речь въ немъ нижей выражонную, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное.

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, ziechawszy się na seymik pro decimo Januarii ex limitatione za uniwersałem ichmość panów posłów, zgodnie od nas obranych, na mieysce prawem obradom naszym opisane, te nasze zgodne laudum postanawiamy y przy nim się obowiązuiemy: Zapatruiąc się, iako malitia teraznieyszego wieku inhiat na wzruszenie praw, wolności i swobod naszych, czego y woiewództwo nasze malo suo niedawnemi czasy doznało, y teraz od tychże przeciwnych malevolencyi nie iest wolne, kiedy tak potrzebnych obrad naszych nie możemy widzieć pożądanego skutku, — i że teraznieyszy seymik nasz non cessante malevolentia fata pod też infortunium podpada, kiedy niektórzy ichmość obywatele nasi nie daią żadną miarą ad obstantiam obrad naszych coronidem przychodzić; tedy, adacti amore ob conservationem boni publici y woiewództwa naszego, to sobie przyrzekamy fide, honore et constientia: iż gdyby kto in futurum z iakiey nieżyczliwości, albo aliquo malignitatis ductus spiritu, chciał przyszłe obrady wszelkie nasze interrumpere quocunque praetextu et titulo, a był podległy prawu niewzruszonemu anno tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmemu, titulo: «amnistia generalna»; tedy takiego, stosuiąc się per omnia do pomienioney constitutiey, pro hoste patriae mieć chcemy y przeciwko takiemu, tanquam contra violatorem pacis et tranquilitatis publicae, consurgere deklaruiemy in religiosissima vocis vetandi observantia, limituiąc interea teraznieyszy ziazd nasz ad diem dwunastego mensis Martii, tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt siódmego,—a to in cursu dalszego z woiewodztwy y powiaty w. x. Lit. y korony polskiey porozumienia. Które to nieodmienne laudum y postanowienie nasze, dobrze zważone, podpisuiemy.

У того лявдумъ подписы рукъ тыми словы: Karol Stanisław xiąże Radziwił, podkanclerzy w. x. Lit. marszałek seymiku woiewództwa Brzeskiego; Michał Sapieha, strażnik w. x. Lit.; Dominik Szuyski, chorąży woiewództwa Brzeskiego; Michał na Byszkach Byszkowski, kasztelanic Mścisławski, podczaszy Łukowski; Mikołay Kazimierz Machwic, stolnik Brzeski; I. M. Szuyski, podstoli Brzeski; Stanisław Tyszkowski, podstoli woiewództwa Brzeskiego; Jan Beklewski, podstarości sądowy woiewództwa Brzeskiego mpr:, Hieronim Dąmbrowski, pisarz grodzki Brzeski mpr:; Piotr Piekarski, mieczny Brzeski; Stanisław Rusiecki; Jan Komorowski, pisarz ziemski Mozyrski mpr:; Bonifacy z Nasiłowa Ostrowski, sędzia grodzki Brzeski, czesznik Nowogródka Siewierskiego; Stanisław Szuyski, skarbnik Nowogródka Siewierskiego; Kazimierz Wygonowski, podczaszy woiewództwa Trockiego mpr:; Dominik Rzeszotarski, łowczy Brzeski; Alexander Jan Kosciuszko Siechnowicki, sędzia kapturowy woiewództwa Brzeskiego; Władysław Żardecki, czesznik Starodubowski; Andrzey Bronikowski, sędzia kapturowy woiewództwa Brzeskiego; Jan Nesterowicz, podstoli woiewództwa Brzeskiego; Hieronim Żardecki; Samuel Żardecki; Bazyli Terpiłowski; Stephan Kazimierz Iwanczewicz; Stephan Narkiewicz, podkomorzyc Wendeński; Paweł Kazimierz Bykowski Telatycki; Kazimierz Oziembłowski skarbnik Grodzieński; Żardecki Kazimierz mpr:; Jerzy Ludwik Żardecki, Wincenty Hornowski; Jan Żardecki; Krzystoph Kosmowski; Franciszek Chrzanowski; Alexander Wołkowicki; Paweł Piekarski; Jan Hornowski; Eliasz Krupicki; Michał Jankowski; Andrzey Niemcewicz, stolnik Witebski; Alexander Zampowski, łowczy ziemie Wschowskiey; Stanisław Adam Chrzanowski, podstoli Orszański; Alexander Łyszczynski; Wawrzyniec Izbicki; Jan Skokowski; Kazimierz Hornowski; Ludwik Hornowski; Stephan z Konopnice Grabowski, czesznik Brzeski mpr:; Michał Wołkowicki; Kasper Iziewski; Andrzey Szeliski; Samuel Zaborowski; Leon Bykowski Łopot; Jan Łyszczynski; Franciszek Jelec; Jozeph Paliniewski; Woyciech Kochański; Alexander Hrycyni; Krzysztoph Niepokoyczycki; Hieronim Niepokoyczycki; Augustyn Dominik Kosciuszko; Kazimierz Kosciuszko; Ambroży Kazimierz Kosciuszko Siechnowicki; Samuel z Łatyszyna Pakosławski; Michał Jerzy Żabka, skarbnik Bracławski; Stanisław Iwancewicz; Theophil Kazimierz Roszczyc podpisuię się; Theodor Ostromecki; Stanisław Rogowski; Kazimierz Mikołay Bielicki; Mikołay Korobka; Maciey z Lutostan Lutostanski; Michał Terpiłowski; Stephan Ratolt Zadarnowski; Piotr Witanowski, stolnik Rzeczycki; Adam Gruszewski; Benedykt Przenski; Jozeph Steckiewicz; Dominik z Naszatowa Ostrowski; Antoni Grabowski; Kazimierz Jeziornicki, podstoli Mścisławski; Michał Kosciuszko Siechnowicki; Mikołay Rywocki, łowczy woiewództwa Brzeskiego; Jan Łażewski; Sterpiński Łukasz, Franciszek Swiszcewski, skarbnik Orszański; Paweł Dominik Kosciuszko; Stanisław Wincenty Łużecki, podkomorzyc Wędeński, sędzia grodzki w. Brzeskiego.

Которое же то лявдумъ, черезъ особу вверху помененую ку активованью поданое, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принято и уписано.

1697 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 3021—3024.

312. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на срѣтенскомъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на срѣтенскій сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили: объявить врагами отечества слѣдующихъ лицъ: писаря в. кн. Литовскаго — Кристофа Раецкаго; подкоморія — Людовика Поцѣя; войскаго—Николая Садовскаго; писаря земскаго — Рейнальда Садовскаго; чашника—Сигизмунда Хржановскаго, и всѣхъ ихъ сторонниковъ за то, что они презираютъ государственныя права и возмущаютъ спокойствіе воеводства. Ибо можетъ ли быть что либо преступнѣе дѣйствій этихъ лицъ, когда они явно презираютъ законы, отправляютъ къ примасу частныя посольства съ инструкціей, наполненной безмѣрныхъ клявзъ противъ чести доблестныхъ обывателей воеводства и, не довольствуясь этимъ, составили еще какую то протестацію противъ хоружого Брестскаго воеводства—будто онъ утаилъ вити (повѣстки) на посполитое рушенье, чего въ дѣйствительности не было. Посему дворяне Брестскаго воеводства, въ видахъ спокойствія и безопасности цѣлаго отечества, и считаютъ необходимымъ: въ случаѣ какой—либо обиды со стороны вышепоименованныхъ лицъ кому либо изъ подписавшихся на этомъ постановленіи, сѣсть на коней и преслѣдовать своихъ враговъ до послѣдней крайности. Для этой-же цѣли и назначаются какъ полковникъ, такъ и ротмистры для каждаго тракта Брестскаго воеводства.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ деветьдесятъ семого, мѣсяца Февраля пятого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Миколай Мировицкій—товарищъ роты панцерное яснеосвецоного княжати его милости Радивила—подканцлерого великого князтва Литовского лявдумъ воеводства Берестейского на сеймику кгромничнымъ постановленое, на речь въ немъ нижей выражоную, ку активованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаное:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele w-a Brzeskiego, ziechawszy się na seymik electionis deputatów, ex vi legis przypadaiący, to nasze laudum postanawiamy, y przy nim stawać fide, honore et constientia obliguiemy się. A to przeciwko ichmć panom: Krzysztophowi Raieckiemu — pisarzowi w. x. Lit., Ludwikowi Pocieiowi—podkomorzemu, Mikołaiowi Sadowskiemu—woyskiemu, Reynadowi Sadowskiemu—pisarzowi ziemskiemu, Zygmuntowi Chrzanowskiemu — czesznikowi, — urzędnikom województwa naszego, y przeciwko wszystkim ich adherentom w iawney postpositiey praw oyczystych, a potym nieustaiącey zawziętości na wzruszenie quietis et tranquilitatis województwa naszego: możesz bowiem co barziey być wbrew prawu pospolitemu, iako kiedy ichmć publica lege, to iest constitutione anni tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego, titulo: «amnistia generalna» będąc damnati, iako szerzey opiewa laudum nasze, na ostatnim seymiku, to test: dnia dziesiątego Januarii anni currentis 1697, zgodnie postanowione,—nie tylko że sancita reipublicae za nic maią, ale też trudendo errorem errore coraz graviori privata authoritate et ex domibus privatis legacyą wyprawili do iaśnieoświeconego xiążęcia imci primasa Korony y w.

x. Lit-go, nadziawszy instructię meris calumniis na niezmazane honory zacnych obywatelów woiewództwa tego, y tym się nie kontentuiąc, uformowali sobie iakiś spisek, którego prawa czynić quocunquo modo, titulo, praetextu zakazują; iisdem calumniis napełniwszy go, na końcu zanieśli ichmć y protestacyą? Która lubo iest unicuique licita, ale że directissime uczyniona iest przeciwko niewzruszonemu prawu—że neminem condemnabimus, nisi iure victum; a ichmć wielkie imie imci pana chorążego woiewództwa naszego, niby o iakieś zataione wici na pospolite ruszenie (co nigdy nie iest in rei veritate) pro hoste woiewodztwa naszego declararunt; trudno tedy każdemu życzliwemu oyczyzny synowi nie sarknąć na to, a potym nie szukać sposobu ad supprimendam hanc nocivissimam tam legibus et sancitis patriis, iako też et indemnitati woiewództwa naszego licentiam. Qua ratione permovente animusze nasze wolne y powtórnie, pod obowiązkiem poczciwości szlacheckiey, wiążemy się indissolubili affectus vinculo ob conservationem publicae libertatis et legum patriae, y tych wszystkich ichmć, wyżey de nomine et cognomine wyrażonych, y ich adherentów eadem condemnatione rempublicam inundatos we wszystkim, iakoś my powinni do powszechney rzeczy-pospolitey zgody akkomoduiąc się, pro hostibus patriae y woiewództwa naszego deklaruiemy,—to przydaiąc, że ieśli by ciż ichmć, per calcatas leges practicata iuż nieraz sua licentia, kogokolwiek z ichmć panów obywatelów woiewództwa naszego, którzy podpisami rąk swoich et universali assensu to laudum stwierdzili, chcieli y ważyli się iakimkolwiek sposobem et pretextu krzywdzić y oprimere; tedy, za daniem sobie znać ukrzywdzonego, wszyscy na koń, iako przeciwko nieprzyiacielowi, wsieść, tam effrenatis ausibus obviam ire et efficatiora na poskromienie takiey zawziętości ichmć szukać remedia obowiązuiemy się. To dobrze zważone postanowienie nasze trzymać zdrowiem, honorem y substancyą przyrzekaiąc sobie, a dla lepszey pewności y nieodmienności to samo podpisami rąk naszych stwierdzamy, roboruiemy y sprzysiągamy się, uprosiwszy zgodnemi głosami naszemi za pułkownika woiewództwa naszego wielmożnego imci pana Michała Sapiehę, strażnika w. x. Lit-go; za rotmistrzów zaś: w trakcie Kobryńskim y Horodeckim—imci pana Stanisława Rusieckiego—kasztellanica Minskiego; w trakcie Janowskim—imci pana Franciszka Szuyskiego—podstolego Brzeskiego: w trakcie Prużańskim—imci pana Jana Komorowskiego—pisarza ziemskiego Mozyrskiego; w trakcie Poliskim—imci pana Piotra Piekarskiego—miecznika Brzeskiego; w trakcie Kamienieckim—imci pana Władysława Żardeckiego, czesznika Starodubowskiego.

У того лявдумъ подпись рукъ тыми словы: Karol Stanisław xiąże Radziwił—podkanclerzy w. x. Lit-go, marszałek deputackiego seymiku w-twa Brzeskiego; Michał Sapieha—strażnik w. x. Lit-go, półkownik w-twa Brzeskiego; Jan Komorowski—pisarz ziemski Mozyrski, rotmistrz, obrany do traktu Prużańskiego mpr; Benedykt Buchowiecki—podczaszy w-twa Brzeskiego W. D. mpr.; Alexander Jan Kościuszko—sędzia kapturowy w-twa Brzeskiego; Władysław Żardecki—czesznik Starodubowski, sędzia sądów kapturowych w-twa Brzeskiego; Kazimierz Kościuszko; Stanisław Wincenty Łużecki—podkomorzyc Wędeński, sędzia kapturowy w-twa Brzeskiego; Samuel Pakosławski; Jan Patkowski; Stanisław Sierzputowski; Paweł Kazimierz Bykowski Telatycki; Stephan Kazimierz Iwancewicz; Stanisław z Rusce Rusiecki; I. M. Szuyski—podstoli w-twa Brzes-

kiego; Piotr Piekarski—miecznik w-twa Brzeskiego; Konstanty Szuyski; Alexander Ogiński; Jan Nestorowicz—podstoli w-twa Brzeskiego; Hieronim Dąbrowski—pisarz grodzki Brzeski mpr.; Stanisław Załenski—czesznik Starosielski; Felicyan Zewalt Jezierski; Stanisław Buchowiecki—woyski Oszmiański, dworzanin skarbowy w. x. Lit-go; Alexander Naraiowski; Kazimierz Hornowski; Joseph Steckiewicz; Konstanty Niełoiewski; Jan Michał Olszewski; Alexander Łyszczynski; Alexander Niełoiewski; Stanisław Iwancewicz; Paweł Piekarski; Michał Szuyski; Maciey Januszkiewicz; Samuel Żardecki; Hieronim Łyszczyński; Leon Gorecki; Stanisław Towiański; Felicyan Grochowski; Kazimierz Mierzeiewski; Daniel Czerniewski; Michał Narkuski; Kazimierz Bukraba; Krzysztoph Spinek mpr.; Ambroży Kazimierz Kościuszko Siechnowicki; Stanisław Piotrowski—miecznik Mścisławski; Kazimierz Wierzbowicz; Piotr Godlewski — p. Połocki; Wincenty Hornowski—p. Smolenski; Teophil Kazimierz Ruszczyc Zbirowski; Mikołay Wygonowski—p. O.; Stephan Hulanicki mpr.; Michał Hornowski; W. Niepokoyczycki mpr.; Jan Sobolewski; Kazimierz Głużicki; Jerzy Sowicki; Piotr Daniłowicz Pacewicz—o. xięstwa Żmuydzkiego przytomnym będąc; Stanisław Tyszkowski—podstoli woiewództwa Brzeskiego. Которое жъ то лявдумъ воеводства Берестейского, через особу вверху помененую ку актикованью поданое, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписано.

1697 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 3087—3094.

313. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на реляційный сеймъ предъ конвокаціей.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ качествѣ пословъ на предстоящій избирательный сеймъ, дали своимъ посламъ отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Выразивши рѣчи-посполитой глубокое прискорбіе Брестскаго воеводства по поводу тѣхъ печальныхъ событій, которыя совершаются теперь своекорыстными людьми къ явному ея несчастію, послы должны ходатайствовать прежде всего объ утвержденіи и исполненіи всѣхъ тѣхъ заявленій, которыя были указаны въ прежней его инструкціи и которыя остались неисполненными вслѣдствіе сорванія предшествовавшаго сейма.

Потомъ ходатайствовать о нижеслѣдующихъ желаніяхъ воеводства, то есть:

2) Чтобы король, по примѣру своихъ предшественниковъ, совершилъ присягу въ сохраненіи «pactorum conventorum» какъ главнѣйшаго основанія шляхетскихъ вольностей и свободъ.

3) Чтобы въ число оныхъ было включено обязательство: заплатить литовскому войску заслуженное имъ жалованье изъ собственной казны, укрѣпить три крѣпости — двѣ въ коронѣ, а третью на Литвѣ, — тоже изъ собственнаго казны; построить мостъ на Вислѣ — изъ того же источника; возвратить отъ Турокъ отнятую ими Подолію, а въ особенности раздавать вакантныя мѣста безъ всякихъ потачекъ и лицепріятія.

4) Такъ какъ прежняя конвокація не состоялась, благодаря вмѣшательству въ ея дѣйствія королевы, то просить ее удалиться изъ Варшавы на разстояніе 40 миль и оставаться тамъ до окончанія сеймовыхъ дѣйствій.

5) Напомнить рѣчи-посполитой объ ограниченіи королевскаго дома, такъ какъ два пункта

по этому дѣлу въ pacta'хъ conventa'хъ прежняго короля совершенно между собою разногласятъ.

6) Домагаться у королевы удовлетворенія нарушенныхъ pactorum conventorum ея покойнымъ мужемъ.

7) Ходатайствовать о разрѣшеніи воеводству безпошлинной соляной торговли съ Данцигомъ, по примѣру другихъ воеводствъ и мѣстностей.

8) Ходатайствовать объ уплатѣ Брестскимъ старостамъ — настоящему и будущимъ суммы 2,000 польскихъ злотыхъ, назначенныхъ прежними королями на покрытіе разныхъ расходовъ, сопряженныхъ съ ихъ должностію, такъ какъ сумма эта въ настоящее время не выплачивается.

9) Настаивать, чтобы коронные и надворные подскарбіи не включали въ свои диспозиціи экономій, находящихся въ княжествѣ Литовскомъ.

10) Всѣ эти желанія свои и требованія дворяне Брестскаго воеводства закрѣпляютъ единодушнымъ рѣшеніемъ—отстаивать ихъ посполитымъ рушеньемъ, для чего и назначаютъ 2-е Мая срокомъ для всеобщаго вооруженія, когда время укажетъ—къ чему нужно будетъ прибѣгнуть и на что рѣшиться.

11) Въ заключеніе поручаютъ своимъ посламъ ходатайствовать предъ рѣчью-посполитой объ учиненіи экзекуціи противъ нѣкоторыхъ полковъ, составившихъ конфедерацію вопреки закону и нанесшихъ обиды Брестскому хоружему и Брестскому подстолію—Шуйскимъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ деветьдесятъ семого, мѣсеца Апрѣля петнадцатого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Михалъ Кглюзицкій инструкцію, на речь въ ней ниже выражоную, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаную:

Instructia od nas rad, senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów województwa Brzeskiego, na seymik relationis ichmć panow posłow naszych na przyszłą konwokacyą obranych ex limitatione die prima Martii anni praesentis milesimi sexcentesimi nonagesimi septimi przypadły, do zamku na mieysce zwyczayne seymikom zgromadzonych dana ichmć panom posłom, zgodnie e medio na przypadły seym electionis nowego króla obranym, to iest,—iaśnie oświeconym, iaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmość panom: imć panu Michałowi Sapiezie, strażnikowi w. x. Lit.; xiążęciu, imć Mikołaiowi Krzysztophowi Radziwiłowi, ordynatowi; xiążętom: ichmość Michałowi y Mikołaiowi Radziwiłom, kanclerzycom w. x. Lit.; xiążentom: ichmość Kazimierzowi, staroście Poduswiackiemu y Bolnickiemu staroście y Pawłowi, Lubartowiczam Sanguszkom; ichmość panom: Janowi y Mikołaiowi, kasztellanicom Trockim; Kazimierzowi, staroście Olkienickiemu; Ianowi, staroście Bobruyskiemu; Jerzemu y Jozephowi, koniuszycom w. x. Lit. Sapiehom; imć panu Janowi Chodkiewiczowi, staroście Błudenskiemu; imć panu Dominikowi Szuyskiemu, chorążemu Brzeskiemu; Stanisławowi z Rusce Rusieckiemu, kasztelanicowi Minskiemu; Janowi z Żywca Komorowskiemu, pisarzowi ziemskiemu Mozyrskiemu; Janowi Beklewskiemu, podstarościemu; Bonifacemu Ostrowskiemu, sędziemu; Hieronimowi Dombrowskiemu, pisarzowi grodzkiemu Brzeskiemu; Franciszkowi Szuyskiemu, podstolemu; Piotrowi z Piekar Piekarskiemu, miecznikowi; Benedyktowi Buchowieckiemu, podczaszemu Brzeskiemu; Stanisławowi Tyszkowskiemu, Janowi Nestorowiczowi Oziackiemu, Janowi Łużeckiemu; Dembowickiemu, Apolloniuszowi, Szuyskiemu Żahowskiemu—starostom; Janowi

Fiedziuszcze, stolnikowi Połockiemu; Karolowi Januszkiewiczowi, skarbnikowi; Mikołaiowi Rywockiemu, łowczemu Brzeskiemu; Stephanowi Grabowskiemu, czesnikowi Brzeskiemu; Kazimierzowi Wyganowskiemu, podczaszemu Trockiemu; Andrzeiowi Niemcewiczowi Witebskiemu; Piotrowi Witanowskiemu, Rreczyckiemu stolnikowi; Michałowi Gintowtowi, woyskiemu Wiłkomirskiemu; Andrzeiowi Bronikowskiemu, Janowi, Jerzemu, Stanisławowi, Franciszkowi, Michałowi, Pawłowi Antoniemu, Maciciowi, Piotrowi, Stanisławowi, Woyciechowi, Jozephowi, Janowi—Szuyskim; Alexandrowi, Augustynowi, Ambrożemu, Pawłowi, Michałowi, Kazimierzowi, Janowi, Kazimierzowi, Adamowi, Jozefowi, Kazimierzowi, Hieronimowi, Stanisławowi, Faustynowi-Kosciuszkom; Heronimowi, Samuelowi, Jerzemu, Janowi, Stanisławowi, Adamowi—Buchowieckim; Janowi, Alexandrowi, Janowi, Hieronimowi—Łyszczynskim; Wincentemu, Kazimierzowi, Ludwikowi, Janowi—Hornoskim; Mikołaiowi Wyganowskiemu; Stanisławowi Caławanskiemu; Henrykowi, Stanisławowi, Bronisławowi, Aleksandrowi—Rayskim; Piotrowi y Kazimierzowi Oziembłowskim; Samuelowi z Łobiszyna Pokosławskiemu; Stanisławowi y Franciszkowi Chrzanowskim; Adamowi Januszkiewiczowi, Piotrowi Guzeltowi, Woyciechowi Niepokoyczyckiemu, Zygmuntowi Łychowskiemu, Stanisławowi Załenskiemu, Janowi Terleckiemu, Pawłowi Telatyckiemu, Michałowi Żabie, Dominikowi Ostrowskiemu, Michałowi Kazimierzówi, Alexandrowi—Naraiewskim, Mateuszowi, Janowi, Danilowi—Bohusławskim; Janowi Olszewskiemu, Hieronimowi Żardeckiemu, Stephanowi Michałowskiemu, Stanisławowi y Dominikowi Łużeckim, Alexandrowi Wołkowickiemu, Waleryanowi Stanisławowi, Eliaszowi—Krupickim, Michałowi Piaseckiemu; Kazimierzowi, Alexandrowi, Janowi—Dombrowskim; Franciszkowi Turowi; Floryanowi, Waleryanowi, Mikołaiowi, Michałowi—Tokarzewskim; Stanisławowi Horbowskiemu, Samuelowi Zaborowskiemu, Janowi, Franciszkowi Patkowskim, Kazimierzowi z Siemianowa Siemianowskiemu, czesznikowi Seradźkiemu, Karolowi Ruszczycowi, Andrzeiowi Sielickiemu, Janowi Włodkowi; Jakubowi, Antoniemu—Parczewskim; Rafałowi Wodeyszy, Janowi Kandelgisserowi—łowczemu Inflandskiemu, Kazimierzowi Glinskiemu, Alexandrowi Narkowiczowi, łowczemu Orszańskiemu, Leonowi Łopotowi, Danielowi Szysce—czesznikowi Połockiemu, Kazimierzowi z Żołtek Złotkowskiemu, skarbnikowi Mozyrskiemu; Stanisławowi Ambrożewiczowi, Stanisławowi y Michałowi Rogowskim; Stefanowi, Pawłowi, Jerzemu Jozefowi, Leopoldowi, Władysławowi, Bogusławowi, Karolowi, Andrzeiowi, Felicyanowi, Konstantemu — Beklewskim; Konstantemu Szuyskiemu, Pawłowi Jelcowi; Michałowi Wodeyszy, Janowi Godlewskiemu, podstolemu Owruckiemu, Stanisławowi Klembowskiemu, Franciszkowi Bukowskiemu.

Uważnym rzeczy rozsądkiem a życzliwym oyczyznie et uniwersali bono wolności szlacheckiey animuszem któżkolwiek nietylko przez szkodliwe et nisi priwatom niektórych dogadzaiące konwokacyey przeszłey roztargnienie na osierociałey rzeczy-pospolitey fatales undique calamitates zapatrzy się; ale też y w woiewództwie naszym ex dolosis cineribus teyże zawziętości szerzącesię malorum incendia, kiedy uważyć zechce; przyznać attonitus musi, że ad nos aetas tam ultima venit, ad nos dura sorte creatos. Iedyna tylko w tak wielkich ab extra tey oyczyzny niebezpieczeństwach, niepohamowanych ab intra domowych concivium dissenciach, nadzieia et an-

chora salutis—Deus, którcmu snać ieszcze sumus curae, kiedy z osobliwey providentiey iego nie straciliśmy sensum perimentium nos malorum. A do tego y czas mamy naysposobnieyszy do ratowania się na seymie przyszłym electionis, na który zebrani in unum corpus, ze wszystkich prowincyi, woiewództw, ziem y powiatów prawdziwi y kochaiący oyczystą wolność tey rzeczy-pospolitey synowie, nie inaczey o staropolskiey swoiey poczciwości ominari każą, tylko że znowu tey rzeczy-pospolitey redibunt saturnia regna. Tychże publicznych obrad czasowi y mieyscu niechcąc deesse, y woiewództwo nasze non postrema pars teyże rzeczy-pospolitey iungit animos et consilia.

A naypierwiey wszystkie punkta instrukcyey woiewództwa naszego, na seym przeszły convocationis daney, które za zerwaniem onego sine effectu oschnąć musiały, reassumuiemy, stwierdzamy, ratifikuiemy y one ichmość panom posłom naszym promowować in facie całey rzeczy-pospolitey zlecamy.

Te zaś niżey wyrażone adminicularia, które commoda et actum imminentem electionis nowego pana concernentia być rozumiemy, unanimi consensu postanowiwszy, osobliwey activitati tychże ichmość panów posłów committimus.

Ponieważ prima basis et fundamentum wolności naszych są pacta conventa, przez każdego z królów panów naszych sacrosancte na dotrzymanie onych poprzysiężone, którému maiestatis regnantium circumscripta, nad prawo się niewynosząc strictiori compagne et confidentia cum libertate łączy się; nad temi że y teraz rzeczy-pospolitey desudare będzie należało, aby ie przyszłemu panu ad exequendum podała.

Urgebunt tedy y to ichmość panowie posłowie nasi et inter caetera pacta pactorum conventorum dołożyć curabunt, obligando przyszłego króla, aby woysku dobrze zasłużonemu winne od rzeczy-pospolitey stipendia zapłacił de proprio aerario; fortec dwie w koronie, a trzecią w w. x. Lit. et nominatim w Brześciu, swoim sumptem wystawił; most na Wisle pod Warszawą ex eadem liberalitate sua kazał wymurować; Podole, od rzeczy-pospolitey woyną Turecką odcięte, recuperował; et quod maximum y czegośmy przeszłemi czasy proprio malo nostro doświadczyli, ażeby wakanse et panis bene meritorum ex distributiva króla imci przyszłego iusticia dobrze zasłużonym civibus tey oyczyzny, bez żadnego, quocunque titulo, datku et offerentiey, były rozdawane.

Każdy to przyznać musi, ktożkolwiek bez respectu y prywatnego interessu bonum publicum przedsięwziół, że cokolwiek diffidentiarum inter concives et exorbitantiarum przeciwko prawu na przeszłey convocatiey było, a nakoniec co y z samą convocatią publicas spes et felicitatem abrupit,—wszystko to z rezydencyey królowey imci in contiguitate obrad seymowych emanavit: postrzegaiąc się tedy et praecavendo, ne in futurum pejora z teyże assistentiey na terminie electiey experiamur, fide, honore et conscientia ichmość pp. posłów naszych oneramus, aby ante omnia, iunctis z inszych woiewództw ichmość pp. posłami animis, agant, nec agere desistant, iakoby sine omni procrastinatione królowa ieymość za czterdzieście mil rezydentią swoią locatura, z Warszawy wyiechała.

Należy y natym siła rzeczy-pospolitey, ażeby circumscriptionem domus regiae uczyniła, quo titulo et iure proles relicta ś. p. króla iegomość gaudere powinna, ile kiedy w teyże materiey dwa punkta in pactis conventis przeszłego króla imci wyraznie z sobą discrepunt; czego

domówić się ichmość pp. posłowie nasi maią.

Praetensiones rzeczy-pospolitey ad domum regiam o niedotrzymanie pactorum conventorum przez zeszłego króla imci teyże activitati ichmć pp. posłów naszych committuntur.

A że in titulo aequalitatis woiewództwo Brzeskie per importantiam soli ze Gdańska y z inszych mieysc indebite vetatum laesionem dotąd patitur; tedy ad coaequationem in eo puncto z inszemi woiewództwami w. x. Lit., aby przyść et lege ubespieczone być mogło,—serio ichmość pp. posłowie nasi instabunt.

Ichmość pp. starostowie Brzescy, ponieważ nie maią przyłączoney oekonomiey do iurisdiki swoiey, adinstar inszych grodowych starostw; in recompensam tedy tego ex munificentią ś. p. królów ichmościów per privilegia naznaczone annuatim z oekonomiey Brzeskiey dwa tysiące złotych odbierali, która pensya lubo to inproportionata magnis meritis iaśnie wielmożnego imci pana Kazimierza Sapiehi, kasztellana rodzica starosty naszego Brzeskiego, że teraz niedochodzi: aby to nie przyszło in abusum et praeiudicium ichmość pp. starostów, promovebunt ichmość pp. posłowie nasi, ażeby prawem caveatur y tym przyszły król imć obligetur do wypłacenia na każdy rok tey summy z oekonomiey Brzeskiey teraznieyszemu imć panu staroście et successoribus ichmość pp. starostom Brzeskim.

Więc że circa electionem novi regis nietylko novas leges condendi, ale też antiquas ac usitatas do pierwszego rigoru y observancyey non est tempus nisi nunc reducendi; indefessae ichmość pp. posłów naszych committimus activitati,—serio upomnią się tego, aby ichmość pp. podskarbiowie nadworni koronni non involvent in dispositionem oekonomiy w w. x. Lit. będących.

Które to punkta zgodnie et sine ulla contradictione namówione y postanowione, lubo fidei et dexteritati ichmość pp. posłów naszych commissis, iednakże, aby tym skuteczniey mogli effectum, pospolitym ruszeniem wszyscy libere, to iest, sub poenis in absentes, ad normam inszych woiewództw y powiatów w. x. Lit., in campum electoralem stawić się deklaruiemy; et pro meliori w tymże pospolitym ruszeniu formando ordine generalny popis woiewództwa naszego na dzień wtóry miesiąca Maia anni praesentis, pod Rzeczycą królewską, naznaczamy, y na tymże terminie salvam additionem punctów do tey instructiey naszey, które konjunktury czasu przynieść mogą, sobie zachowuiemy.

Krzywdę y oppressyę całego woiewództwa przez związek pewnych chorągwi woyska w. x. Lit. uczynioną, ichmość pp. chorążemu y podstolemu woiewództwa Brzeskiego Szuyskim deferent całey rzeczy-pospolitey ichmość pp. posłowie nasi et urgebunt executionem praw y constitucyi, przeciwko takowym konfoederatiom, vigore laudum woiewództwa naszego.

W czym wszystkim fide, honore et conscientia ichmość pp. posłów naszych obliguiąc, że wszystkie punkta w instructiey inserowane na przyszłym da Bóg seymie promovebunt, dla tym większey pewności rękami własnymi podpisuiemy się. Dan w zamku Brzeskim ut supra. У тое инструкціи подписи рукъ тыми словы: Karol Stanisław xiąże Radziwił, podkanclerzy w. x. Lit., dyrektor seymiku relacyjnego woiewództwa Brzeskiego; Kazimierz Sapieha, kasztellan Trocki, starosta y marszałek sądów kapturowych woiewództwa Brzeskiego; Władysław Sapieha, krayczy w. x. Lit., Kazimierz xiąże Sanguszko, starosta Poduświacki; Benedykt Sapieha, podskarbi wielki w. x. Lit.,

Michał Sapieha, strażnik w. x. Lit.; Stefan Alexandrowicz, marszałek Grodzieński; Stanisław z Rusce Rysiecki; Jan Kazimierz Komarowski, pisarz ziemski Mozyrski; Jan Beklewski, podstarości sądowy woiewodztwa Brzeskiego, Heronim Dombrowski, pisarz grodzki Brzeski; Stanisław Józef z Tyszkowicz Tyszkowski, podstoli woiewództwa Brzeskiego; Kazimierz Wygonowski, podczaszy woiewództwa Trockiego; Andrzey z Bronikowa Bronikowski, s. kapturowy woiewództwa Brzeskiego; Jan Wret, Stanisław Załęski, Jan Łyszczyński, Paweł Beklewski, Stefan Kazimierz Iwancewicz, Karol Alexander Roszczyc, Alexander Łyszczyński, Alexander Wołkowicki, Stephan Michałowski, Dominik Szuyski, chorąży woiewództwa Brzeskiego, starosta Jałowski, F. M. Szuyski, podstoli woiewództwa Brzeskiego; Piotr Piekarski z Piekar, miecznik woiewództwa Brzeskiego, Jan Fiedziuszko, stolnik Połocki, Alexander Jan Kościuszko Siechnowicki, Karol Januszkiewicz, skarbnik Brzeski, Jan Nestorowicz, podstoli woiewództwa Brzeskiego, S. O. Paweł Kościuszko Siechnowicki, Kazimierz Kościuszko, Augustyn Dominik Kościuszko Siechnowicki, Kazimierz Kościuszko Siechnowicki, Ambroży Kazimierz Kościuszko Siechnowicki, Michał Franciszek Kościuszko Siechnowicki, Hieronim Żardecki,Samuel Zaborowski, Mikołay Wyganowski, Piotr Witanowski, stolnik Rzeczycki, Paweł Paprocki, Michał Jerzy Żabka, skarbnik Brasławski; Andrzey Ursyn Niemcewicz, stolnik Witebski; Stanisław z Chrzanowa Chrzanowski, podstoli Orszański, Kazimierz Bury, Łukasz Kazimierz Trębicki, Wincenty Hornowski, P. Hieronim Łyszczyński, Izbicki Adam z Izbic, Jakub z Rudek Jarzyna, łowczy Rawski, Franciszek z Chrzanowa Chrzanowski, Franciszek Bohusz, Wawrzyniec Izbicki, Konstanty Szuyski, Dominik Ostrowski, Franciszek A. Tur, Augystyn Tur, Antoni Bukraba, Abram Kars z Granowa, Alexander Naraiowski, Piotr Guzelf, Woyciech Niepokoyczycki, Stanisław Kazimierz Buchowiecki, woyski Oszmiański, dworzanin skarbowy w. x. Lit., Mikołay Rywocki, łowczy Brzeski mpr., Alexander Andronowski, Samuel Pakosławski, Stanisław Iwancewicz, Stanisław Catawanski, Jan Michał Olszewski, Jan Putkowski, Jan Bohusławski, Zygmunt Łychowski, łowczy Grodzieński, Paweł Kazimierz Bykowski, Telatycki Jan, Bohdan Kandelgisser—łowczy Inflanski, Franciszek z Chrzanowa Chrzanowski, ł. woiewództwa Brzeskiego; Kazimierz Hornowski, Jan Trembicki, Stephan Kazimierz Straszkiewicz, Kazimierz Dąbrowski z Trzębowa, Antoni Niepokoyczycki, Rafał Wodeysza, Mateusz Bohusławski, Jan Hornowski, Krzysztoph Kosmowski, Michał Ambrożewicz, Jan Michał Wisłouch, Alexander Rayski, Jan Zdzitowiecki, Theodor Choroszewski, Bazyli Władysław Terpiłowski, Leon Gorecki, Jan Gunilowicz Garbowski, Władysław Kozielecki, Antoni Garbowski, Jakub Tur, Stanisław Suzin, Kazimierz Witeź, Jan G. Postawski, Kazimierz Makowiecki, Michał Hornowski, Jan Chrzanowski, Jan Kowzewski, Franciszek Szuyski, Jan Hornowski, Józef Sreckiewicz, Piotr Stankiewicz, Stanisław Szuyski, P. Pancerzynski, czesznik Wiłkomierski, Jakub Jelec, Franciszek Jelec, Michał Jankowski, Adam Kosmowski, Józef Łazdowski, Jan Thomasz Godlewski, podczaszy Owrucki; Maciey Jauuszkiewicz, Kazimierz Czarniawski, Benedykt Przewski, Ludwik Lasota, An. Struyłowski, Adam Januszkiewicz, Michał Narkuski, Bernard Godlewski, Jędrzey Wołkowicki, Kazimierz Łancew-

ski, Szymon Hornowski, Ludwik Hornowski, Jakub Parczewski, Stanisław Rogowski, Woyciech Grochowski, Michał Rogowski, skarbnik Słonimski. Которaяжъ то инструкція, черезъ особу вверху помененую ку активованью поданая, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ уписана.

1697 г.

Изъ книги за 1693—1697 годы, стр. 3179—3182.

314. Универсалъ короля Августа II-го Татарамъ.

Король Августъ II-й симъ универсаломъ извѣщаетъ всѣхъ вообще и въ особенности Татаръ—Брестской, Гродненской, Могилевской и другихъ экономій, чтобы они, безъ приповѣдныхъ его листовъ, не смѣли— ни сами составлять военныхъ отрядовъ, ни вступать на службу въ отряды, вербуемые другими для частныхъ цѣлей, а не для службы его королевскому величеству; чтобы лица, вступившія уже въ эти отряды, по полученіи сего универсала, немедленно ихъ покидали, подъ опасеніемъ, въ случаѣ непослушенія, смерти и полной конфискаціи ихъ имуществъ.

Лѣта отъ Нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ деветьдесятъ семого, мѣсеца Октября двадцать шестого дня.

На врадѣ кгродскомъ Берестейскомъ, передо мною Яномъ Беклевскимъ—подстаростимъ Берестейскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Войтехъ Милановскій, универсалъ его королевское милости, на речь въ немъ нижей выражоную, ку актикованью до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ подалъ, въ тые слова писаный:

August wtory, z Bożey łaski król Polski, etc. Wszem wobec y każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, osobliwie iednak szlachetnym rycerskim rotmistrzom, porucznikom, chorążym, y wszystkim Tatarom Lipkom w Brzesckiey, Grodzieńskiey, Mohylewskiey y innych ekonomiach naszych znayduiącym się, do wiadomości podaiemy. Gdy iuż po szczęśliwym ukoronowaniu naszym niechętnych niektórych zachodzą takie zawziętości w państwach naszych, iż na imie cudze, prócz osoby naszey, werbunki w wielkim xięstwie Litewskim czynić, zaciągi kupić, chorągwie podnosić, usiłuią; zdało się nam wszystkich ostrzedz, a osobliwie szlachetnych y rycerskich narodu Tatarskiego. Jakoż ninieyszym listem ostrzegamy y mieć chcemy, aby się żaden zaciągać nie ważył, ani sam zaciągał pod iakiekolwiek znaki, któreby nie były za listami naszemi przypowiednemi; a ieśliby się iuż którzy przed wyściem tego listu naszego zaciągneli, zaraz, po powzięciu tey wiadomości, wyieżdżali zpod znaków,— a to pod winami garłowemi y utratą dobr wszystkich. Co do wiadomości wszystkim podaiąc, uniwersał ten nasz po grodach y miasteczkach y mieyscach publicznych ogłosić roskazuiemy. Na co, dla lepszey wiary, ręką własną podpisawszy się, pieczęć naszą przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, dnia szesnastego miesiąca Oktobra, roku Pańskiego tysiąć sześćset dziewięćdziesiąt siódmego, panowania naszego pierwszego.

У того универсалу его королевское милости при печати притисненой подпись руки его королевское милости

тыми словы: Augustus rex. Который же тотъ универсалъ его королевское милости, через особу вверху помененую ку активованью поданый, есть до книгъ кгродскихъ Берестейскихъ принятъ и уписанъ.

1697 г.

Изъ книги за 1727—1728 годы, стр. 61—63.

315. Подтвердительная привилегія короля Августа II мѣстечку Ломазамъ на Магдебургское право и другія льготы.

Виленскій воевода, маршалокъ Лунскій, канцлеръ великаго княжества Литовскаго, староста Берестейскій и Ковенскій—Миколай Радивилъ основалъ мѣстечко въ Ломазахъ и даетъ мѣщанамъ его, равно какъ и всѣмъ, которые захотѣли бы въ немъ поселиться, разныя льготы: освобождаетъ ихъ отъ всѣхъ платежей и податей до 1570 года, дозволивъ имъ брать мостовое съ моста Ломазскаго по 4 пѣнязя отъ воза, а отъ верховаго—по 1 пѣнязю, также умѣренное торговое; торги назначаетъ по воскресеньямъ и четвергамъ; установляетъ двѣ ярмарки, одну въ день св. Петра и Павла, а другую въ праздникъ Всѣхъ Святыхъ. Въ 1568 года, по просьбѣ мѣщанъ Ломазскихъ, Сигизмундъ Августъ даетъ имъ магдебургское право, по примѣру городовъ Бѣльска и Мельника, назначивъ гербъ мѣстечку Ломазамъ волчью голову и орлиную ногу, изображеніемъ которыхъ она должна припечатывать всѣ письменныя дѣла свои, и предоставляетъ войту и бургомистрамъ судить и рѣшать всякаго рода дѣла, и въ случаѣ нужды опредѣлять смертную казнь. Урядъ замка Берестейскаго невправѣ вмѣшиваться въ ихъ рѣшенія, допускается только аппелляція къ самому королю. Вмѣстѣ съ симъ вмѣняется въ обязанность Ламазскимъ мѣщанамъ строить и починять мостъ возлѣ мѣстечка на главной дорогѣ и брать мостовое, какъ сказано было выше; дозволяется строить воскобойни и лавки, съ которыхъ пошлина должна быть вносима въ мѣстечковый ящикъ и обращаема на его потребности; отчетъ въ ней долженъ быть отдаваемъ замковому старостѣ. Мѣщане обязаны также починять плотину между дворомъ и мѣстечкомъ, строить и поддерживать мосты на улицахъ; другихъ работъ—толокъ, гвалтовъ, стражи и прочихъ повинностей они не должны исполнять и не давать никакой дани и дякла, только исключая времени пріѣзда короля. Кромѣ сего король даетъ имъ право устроить солодовню и винокурни съ тѣмъ, чтобы они отъ четырехъ бочекъ Брестской мѣры платили въ королевскую казну по 7 грошей. Касательно дерева бортнаго имъ предоставляется право, опредѣленное ревизорами, также рыбная ловля на рѣкѣ Зелявѣ съ тѣмъ, чтобы они понизке пруда ловили неводами, но езовъ не дѣлали. Назначаются торговые дни по субботамъ каждой недѣли и двѣ ярмарки, въ день св. Петра и праздникъ Всѣхъ Святыхъ въ теченіи двухъ недѣль; въ это время дозволяется всякому привозить всякаго рода мясо; торговое должно быть обращаемо на урядъ мѣстечка. По селамъ запрещается строить корчмы, за исключеніемъ селъ, лежащихъ при дорогахъ. Съ корчемъ назначается капщизна, медовая—60 грошей, водочная—30 грошей въ годъ, отъ жителей мѣстечка по два гроша съ корчмы, съ мѣстечковыхъ уволокъ по 42 гроша, съ прутовъ гуменныхъ по 1 пѣнязю. Опредѣляются мѣстечковыя застѣнки; согласно ревизорскому постановленію дозволяется безплатно брать дерево изъ пущи Линаве. Всякая деревянная посуда, вывозимая даже за границу, должна быть продаваема и покупаема въ Ломазахъ. Въ 1588 году привилегія эта подтверждена была королемъ Владиславомъ IV; въ 1669 году—Михаиломъ Вишневецкимъ и въ 1697 — королемъ Августомъ II.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego siódmego, miesiąca Maia dziesiątego dnia.

Na roczkach maiowych grodzkich Brzeskich, porządkiem prawa statutowego przypadłych y sądownie w Brześciu od-

prawuiących się, przed nami Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm, Adamem Sierzputowskim—miecznikiem y sędzią, a Pawłem Kościuszkiem Siechnowieckim—pisarzem, urzędnikami sądowemi grodzkiemi woiewództwa Brzeskiego, comparens personaliter patron imć pan Theodor Antoni Mieleszko, przywiley i. k. mści confirmaciyny, miastu Łomazkiemu nadany, ad acta grodu woiewództwa Brzeskiego iudicialia podał, który de verbo ad verbum wpisuiąc w xięgi tak się w sobie ma:

August wtóry, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymuiemy ninieyszym tym listem naszym wszem wobec y każdemu, komu o tym wiedzieć należy:

Iż przekładali przed nami sławetni Józef Snitka—burmistrz y Daniel Kulicki—rayca, mieszczanie nasi Łomazcy, imieniem magistratu y całego pospolitu pomienionego miasteczka Łomaz, w woiewództwie y ekonomiey naszey Brzeskiey leżącego, przywiley na pargaminie, w samym accessie polskim stylem, a w texcie ruskim pisany, zawieraiący w sobie potwierdzenie wszystkich praw, temuż miasteczku pomienionemu służących, ręką nayiaśnieyszego antecessora naszego króla imci Jana trzeciego podpisany y pieczęcią wielką w. x. Lit. stwierdzony, cały y we wszystkim zupełny, żadnego podeyrzenia nie maiący, y suplikowano nam przez panów rad y urzędników naszych, abyśmy y ten przywiley mocą naszą królewską zmocnić y stwierdzić raczyli, którego przywileiu sama series słowo w słowo taka iest:

Jan trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymuiemy ninieyszym listem naszym wszem wobec y każdemu, komu o tym wiedzieć należy: Iż przekładali przed nami sławetni Andrzey Bereza—rayca y Grzegorz Kozieracki—pisarz, mieszczanie nasi Łomazcy, imieniem magistratu y pospólstwa pomienionego miasteczka Łomaz, w woiewództwie y ekonomiey naszey Brzeskiey leżącego, przywiley na pargaminie, w samym accessie—polskim stylem, a w texcie—ruskim pisany, zawieraiący w sobie potwierdzenie wszystkich praw, temuż miasteczku pomienionemu służących, ręką nayiaśnieyszego antecessora naszego, króla Michała podpisany y pieczęcią w. x. Lit. mnieyszą stwierdzony, cały y we wszystkim zupełny, żadnego podeyrzenia nie maiący, y suplikowali nam przez panów rad naszych, abyśmy ten przywiley mocą naszą królewską zmocnić y stwierdzić raczyli, którego przywileiu sama series słowo w słowo taka iest:

Michał z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem naszym komu to wiedzieć należy: Iż pokładali przed nami sławetni Franciszek Szynkiewicz—rayca y Daniel Dołbuński—pisarz, mieszczanie nasi Łomazcy, imieniem magistratu y pospólstwa pomienionego miasteczka Łomaz, w ekonomiey naszey Brzeskiey będącego, przywiley konfirmaciyny, na pargaminie ruskim pisany pismem, ręką nayiaśnieyszego króla imci pana Kazimierza, antecessora naszego, podpisany, pieczęci, przy sobie przez inkursyę na woiewództwo Brzeskie nieprzyiaciela wydartey, niemaiący, iednak we wszystkim pismie swoim bynaymniey nienaruszony, cały, zupełny y żadnego podeyrzenia sobie niemaiący, y suplikowali nam przez niektórych panów rad naszych y urzędników dwornych, abyśmy pomieniony przywiley mocą y powagą naszą królewską stwierdzili, zmocnili y approbowali, który z początku aż do końca słowo w słowo wpisuiąc tak się w sobie ma:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król polski etc. Oznaymuiemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy: Iż pokładali przed nami sławetni Woyciech

Głocki, Teodor Stefanowicz—raycy Łomazcy, imieniem magistratu y pospolstwa miasteczka naszego Łomaz, w ekonomiey naszey Brzeskiey będącego, przywiley pargaminowy, ręką ś. pamięci króla imci Władysława czwartego, pana brata naszego, podpisany, pieczęcią wielką w. x. Lit. zapieczętowany, pod datą roku Pańskiego tysiąc sześćset trzydziestego trzeciego, miesiąca Kwietnia dwudziestego dziewiątego dnia, cały, zupełny, w niwczym nienaruszony, pismem russkim pisany, potwierdzenie przywileiu praw y wolności od ś. pamięci króla imci Zygmunta Augusta, miasteczku Łomazkiemu nadanych, a od ś. pamięci króla imci Zygmunta trzeciego, pana oyca naszego, confirmowany, w sobie zamykaiący, prosząc nas przez niektórych panów rad y urzędników naszych dworowych, abyśmy takowy przywiley in toto mocą y powagą naszą królewską aprobowali y stwierdzili, który z początku aż do końca słowo w słowo tak się w sobie ma:

Владиславъ четвертый, Божою милостію король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Пруcкій, Жмудзскій, Мазовецкій, Инфлянтскій, а Шведскій, Готскій, Вандальскій, дѣдичный король, обраный великій царь Московскій. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, кому бы о томъ вѣдати належало, нынѣйшимъ и напотомнымъ будучего вѣку людямъ: Ижъ бывъ покладаный передъ нами черезъ нѣкоторыхъ пановъ радъ и урадниковъ нашихъ листъ—привилей конфирмацыйный, на паркгаминѣ писаный, подъ датою въ Краковѣ, року тысеча пятьсотъ осемьдесятъ осьмого, мѣсяца Іюня двадцать девятого дня, подписомъ руки его королевское милости свентобливое памети пана отца и добродѣя нашого, которымъ конфирмуемъ наданье правъ, вольностей и гербу наданья отъ предка нашого короля его милости Зикгмунта Августа мѣстечку Ломазкому, и просили насъ помененые бурмистръ, райцы, лавники и все посполъство пomeненого мѣстечка Ломазскаго, абы есмо тотъ листъ привилей святобливей памети короля его милости, пана отца и добродѣя пашого, особливымъ листомъ нашимъ утвердили, который вписуючи слово отъ слова, съ початку ажъ доконца, такъ се въ собѣ маетъ:

Жигмунтъ третій, Божою милостію король Польскій и инныхъ. Ознаймуемъ симь нашимъ листомъ, кому бы того потреба было и належало вѣдати: Били намъ осудару чоломъ мѣщане мѣста нашего Ломазкого и показовали передъ нами привилей продка нашого славное памети короля его милости Жигмунта Августа—наданье права майдебургскаго, тому мѣстечку Ломазкому данный, за которымъ то наданьемъ оны порядкомъ того права майдебургского всѣ справы свои въ судахъ въ томъ мѣстѣ отправуючи и вольности въ нимъ належачой до сихъ часовъ уживаючи, просили насъ осударя, абысьмо, вынявши только съ того апеляцію въ справахъ врадовыхъ отъ ураду мѣского до ураду двора тамечного Ломазкаго, подлугъ привилею належачую, при моцы ихъ тоежъ право зоставуючи, справдили. А такъ мы господарь, ненарушене всякіе права, наданья и уживанья каждое вольности подъ панованьемъ нашимъ и на чоломбитіе тыхъ подданныхъ нашихъ мѣщанъ мѣста нашего Ломазскаго тое право майдебургское и вольное во всемъ уживанье его имъ захову ючи, тотъ привилей ихъ въ сесь листъ нашъ вписати есьмо велѣли, который есть на паркгаминѣ писанный и такъ се въ собѣ маетъ: Били намъ чоломъ бурмистры, райцы и вси мѣщане мѣста нашого Ломазкого о томъ, что перво сего воевода Виленскій, маршалокъ Лунскій, кан-

цлеръ великого князства Литовского, староста Берестейскій и Ковенскій, панъ Миколай Радивилъ, будучи отъ насъ старостомъ на замку Берестейскомъ, засадилъ новымъ порядкомъ мѣсто въ Ломазахъ при дворѣ нашомъ Ломазкомъ, давши вольности мѣщаномъ Ломазскимъ, которые бы въ томъ мѣстѣ поселилисе и хто бы знову тамъ еще пришолъ на мѣшканье, отъ всякихъ платовъ и податковъ нашихъ и повинности ихъ на нѣсколько годовъ, до певного часу и року наменованого, то есть, до году тысяча пятьсотъ семьдесятого и придавши имъ мыто мостовое на пожитокъ ихъ и до скринки мѣское брати съ мосту Ломазкого у купцовъ отъ воза—по четыре пѣнязей, отъ верховного купца—по пѣнязю, окромъ стану шляхецкихъ и людей служилыхъ, къ тому торговое, помѣрное, важное и торгъ на кожну недѣлю четверъ, и тежъ ярмарки въ годъ два, одинъ на светого Петра, а другій—на Всѣхъ Святыхъ, далъ и установилъ тамъ, имѣти позволивши имъ того уживати до высѣдѣнія воли ихъ и до часу на листѣ его милости мене виписаного. Который рокъ на тую вольность отъ пана воеводы Виленского ачкольвекъ еще не вышолъ и податковъ некоторыхъ тамъ съ волокъ къ тому мѣсту вымѣроныхъ, яко и капщизны, некоторыхъ иныхъ повинностей до скарбу нашого они не полнятъ, нижели для лѣпшихъ слободъ и спѣшного засаженья людьми того мѣста Ломазкого и запоможенья ихъ, били они намъ чоломъ, абыхмо прикладомъ мѣстъ нашихъ, право майдебурское имъ дали, которымъ бы они въ томъ мѣстѣ судилисе и справовати мѣли, якожъ и подканцлерый в. княжества Лит., маршалокъ дворный, староста Берестейскій и Кобринскій панъ Остафей Воловичъ въ причине насъ за ними жедалъ. А такъ мы господарь, хотечи абы тымъ способней оное мѣсто Ломазкое розмножити и розширити и осадити, есмо съ ласки нашое господарское на причину пана подканцлерого и челомбитіе мѣщанъ Ломазскихъ, оному и всимъ подданнымъ нашимъ въ томъ мѣстѣ даемъ право нѣмецкое майдебурское, которого права маютъ мѣщане Ломазскіе уживати нынѣ и на вѣчные часы, и имисе радити и справовати во всѣхъ члонкахъ и артикулахъ моцъ опого права заховываючи, потому яко и въ мѣстѣ Бѣльскомъ и въ Мельнику правомъ майдебурскимъ справуютъ. Якожъ тому мѣсту падаемъ гербъ: голову волчую а ногу орловую, который же гербъ и на семъ мѣстѣ нашемъ есть вымалеваный, и тымъ гербомъ они всѣ справы своѣ мѣскіе печатовати маютъ вѣчными часы. И подлугъ того права нѣмецкого въ семъ мѣстѣ нашомъ Ломазахъ войтовство установляемъ и тымъ листомъ нашимъ войтовство надаемъ, который отъ насъ господара установлены будетъ. И маетъ войтъ съ бурмистры, райцы и лавники присяжные, которые въ оиомъ мѣстѣ прикладомъ и звычаемъ правъ майдебурскихъ обераные будутъ, о всякіе речи—о гвалты, бое, пожоги, злодѣйства судити и на горло вказывати и пересудъ отъ того брати, водле права майдебурского, что войту, а что бурмистромъ будетъ належати; въ которые суды и справы мѣскіе урадъ замку Берестейского и двора нашего тамечного Ломазского ничимъ уступоватися не маетъ, одно если бы кому въ судѣ войта и бумистровъ кривда видѣла; тогды маетъ таковый апеліовати до ураду нашого Ломазского, а гдыбы и отъ ураду кривду собѣ видѣлъ, тогды вольно будетъ зась до насъ господара апелліовати, чего ему урадъ тотъ боронити не маетъ, а подле постановеня и листу пана воеводы Виленского маетъ подъ

мѣстомъ на гостинцу великомъ сами завжды будовати и направовати; мостового до скрынки мѣское брати мають: отъ воза наложоного купецкаго двома коньми—четверы пенязей литовскихъ бѣлыхъ; отъ верховнаго купца—пенезъ одинъ; вѣдьже съ людей перезныхъ стану шляхецкого и всякого человѣка служебного жадное мыто на томъ мости брато быти не маетъ; къ тому помѣрное вазчое воскобойномъ, клѣтки мѣсту надаемъ, и съ того до скрынки мѣйской беручи и складаючи, на потребу мѣйскую оборочати и за то сбудовати ратушъ и инный порядокъ въ мѣстѣ чинити повинны будутъ; и съ тыхъ мѣйскихъ пожитковъ маетъ урадъ мѣйскій передъ старостою нашимъ замковымъ людемъ посполитымъ того мѣста личбу чинити и въ речахъ зверхности, урадови належачихъ, зъ враду послушенство дѣлати. Также тежъ мѣщане за розказаньемъ урадовымъ, коли потреба вказывати будетъ, греблю у ставу великого межы дворомъ и мѣстомъ поправовати и огатити и на гвалтъ гребильный ходити и мосты по местѣ и улицахъ мостити повинны будутъ; нижли роботъ, толокъ, гвалтовъ, стражи и никоторыхъ инныхъ повинностей полнити, стаціи жадныхъ, дани и дякла давати неповинны, только на приѣханье нашое господарское стацію давати повинни будутъ потому, яко и въ инныхъ мѣстахъ староства Берестейского; солодовню и бровары мѣсту надаемъ, съ которыхъ отъ вару пива, отъ четырехъ бочекъ мѣры Берестейской, маетъ намъ платити по семи гроши Литовскихъ. А что се дотычетъ дерева бортного на волокахъ мѣйскихъ и ихъ застѣнкахъ, въ томъ мають быти захованы ведле уставы тамечной ревизорской. Тожъ коло ловенья рыбъ въ рѣцѣ Зелявѣ вольный вступъ имъ даемъ съ бродцею, съ кривою и инными сѣтьми малыми, съ кломлею и удою вездѣ, а вверху ставу и не встакованья нижей ставу ловити мають, кромъ только съ неводами ходити и езовъ забивати не мають. А торгъ постановляемъ и даемъ имъ мѣти въ день суботній на каждый тыдень и двѣ ярмарки—на святого Петра, а другую на Всехъ Святихъ каждого году, на которые ярмарки купцы наши и цудземцы до того мѣста пріѣзжати и всякими речми купецкими торговати мають добровольне; а тые ярмарки за каждымъ разомъ чрезъ двѣ недѣли стояти мають; а дня торгового почавши, отъ святого Бартломея—ажъ до запустъ вольно будетъ подданнымъ нашимъ и князкимъ, панскимъ, земскимъ мяса всякого, быдла ли, привозити и торговое на урадъ мѣйскій и за лопатки надворные пенезми давати повинни будутъ. А корчмы покутные по селомъ быти не мають для злодѣйства и инныхъ сбытковъ; а переказы мѣсту только въ селахъ, которые по гостиницу, мають быти за вѣдомостію урадовою. А по высѣденью воли, на листѣ пана воеводы Виленского имъ назначенное, будутъ они повинни платити до скарбу нашого въ годъ, подле постановенья ревизорского, капщизну, съ корчмы медовое—гроши шестьдесятъ, съ корчмы кгорылчаное—гроши тридцать; съ корчмы въ тымъ мѣстѣ мѣшкаючіе по два гроши платити повинни будутъ; съ волокъ мѣйскихъ по гроши сорока и два; съ прутовъ гуменныхъ—по пенезю одному: съ морговъ пашныхъ и прутовъ, такъ же селибныхъ мѣскихъ, уличныхъ и заулковъ мають давати, яко на листѣ ревизорскимъ описано. А къ тому застѣнки до того мѣста приданы отъ ревизора на выпусты и будованье на дрова вольные, то есть: застѣнокъ въ концу, податковъ мѣйскихъ съ третего поля, съ другое стороны отъ застѣнку,

на дворные потребы заставленного, съ третего отъ боку волокъ Гощи и четвертое стороны отъ границы Вишницкое, села Ровинъ, лѣсу низемного волокъ чотыры; другій застѣнокъ въ концу полъ волокъ мѣйскихъ, отъ застѣнку села Костентковъ, съ третей стороны отъ границы маршалковое нашое пани Козеродзкое, село Красное, въ клинѣ лѣсу Хомине, волокъ три, морговъ тринадцат. А то выпусты отъ ревизора мѣсту наданые: въ концу улицы Берестейское и Подреское обаполъ рѣки Желявы по сѣножати дворные—выпустъ морговъ сорокъ пять; другій выпустъ въ концу Парценское, межи городовъ и фольварковъ и волокъ мѣйскихъ двухъ пулъ выпустовъ—морговъ осемнадцать. Которые застѣнки и выпусты маютъ они ку мѣсту держати водле постановленія ревизорского и уживати ихъ добровольне, не платечи съ нихъ ничого. А надто позволили есьмо имъ въ пущи нашей въ Ликавѣ дерево на будованье и на вшелякіе потребы брати вѣчными часы. А складъ начинья всякого деревянного, кто бы за границу до Короны съ волости Ломазкое провадити и до мѣстъ нашихъ и тежъ княжскихъ, панскихъ возити хотѣлъ, тогды въ мѣстѣ Ломазкомъ, яко продавано, такъ и куповано быти маетъ. А на твердость того даемъ бурмистромъ, райцомъ и всимъ мѣщаномъ мѣста нашого Ломазского сесь нашъ листъ, подписавши его рукою нашею господарскою; до которого печать нашу привѣсити казали есьмо. Писанъ въ Варшавѣ, лѣта отъ Нароженья тысяча пятьсотъ шестьдесятъ осьмого, мѣсеца Октября шестого дня.

У того листу подписъ руки, печать привѣшена его королевское милости Зигмунта Августа, предка нашого; а справы писаря бывшаго Михала Гарабурды. А штосе дотычетъ апелляціи отъ уряду мѣйского въ справахъ всякихъ судовыхъ на узнанье уряду дворского, въ томъ привилею предка нашего описаное, ижъ мѣщане Ломазскіе у томъ неякую противность и уближенье праву майдебургскому быти розумѣючи у росправованію судовъ отъ урядниковъ дворныхъ тамочныхъ неприсяглыхъ, били намъ господару челома, а быхмо апелляціи до насъ господаря имъ позволили; въ чемъ мы, бачучи рѣчь слушную, на то зезволивши, а съ уряду двора нашего Ломазского суженіе апелляцій мѣйскихъ зложивши на людъ нашъ господарскій, то приняли есьмо такъ: ижъ уже отъ сего часу, отъ даты сего листу нашого нижей-описаного, урадъ дворскій въ справахъ мѣйскихъ никоторые моцы мѣти, за апелляціями судити, не маетъ, а уже не до дворного уряду отзыванье въ справахъ судовыхъ, одно до насъ господаря отъ уряду мѣйского, кому бы того потреба указывала апелліовати маютъ; котороежъ то право майдебурское, отъ предка нашого имъ наданое, мы господаръ симъ листомъ нашимъ змоцняемъ. Маютъ обывателе мѣста нашего Ломазского, съ порядку судовъ и всякихъ справъ и вольностей къ праву майдебургскому належачихъ, подаючи намъ господару повинность и пожитки, до скарбу нашого съ того мѣста приходячіи, ведлугъ привилею предка нашего, уставы давное ревизорское, уживати на вѣчные часы. И на твердость сего дали есьмо сесь листъ нашъ мѣщаномъ Ломазскимъ, съ подписомъ руки нашое господарское, до которое и печать нашую привѣсити казали есьмо. Писанъ въ Краковѣ, лѣта Нароженія Інсуса Христа Сына Божого тысяча пятьсотъ осьмдесятъ осьмого, мѣсеца Іюня двадцать девятого дня.

У того листу привилею печать одна привѣшоная, а подписъ руки его коро-

левское милости тыми словы: Sigismundus rex; а другій подписъ писарскій тыми словы: Габріель Война—писарь. А такъ мы господарь, чинячи то на причину пановъ радъ и урядниковъ нашихъ, такъ же и на просьбу бурмистровъ, райцовъ, лавниковъ и всихъ мѣщанъ мѣста нашого Ломазскаго, тотъ листъ привилей конфирмацыйный, на речь у нимъ нижей описану и помененy, отъ свентобливое памети короля его милости пана отца, добродѣя нашего, потверженый, симъ нинѣйшимъ листомъ привилеемъ во всихъ пунктахъ, кондиціяхъ, параграфахъ и клявзуляхъ вѣчне и ненарушоно стверяжаемъ и умацняемъ; а для лѣпшое твердости рукою нашею подписавшися, и печать нашу великого князства Литовского къ тому листу нашему привѣсити казали есьмо. Писанъ въ Варшавѣ, лѣта Божого Нароженья тысеча шестьсотъ тридцать третего, мѣсяца Апрѣля дня двадцать девятого, панованя нашего польского-первого. Vladislaus rex. Pieczęć większa w. x. Lit. przyciśniona. Krzysztof Korwin Honsiewski—pisarz.

My tedy król, na przyczynę panów rad y urzędników naszych dwornych list przywiley świętey pamięci króla imści Władysława czwartego, pana brata naszego, konfirmaciyny, wyżey inserowany, miasteczka naszego Łomazkiego, na prawa y wolności ich służący, we wszystkich punktach, klauzulach, kondycyach y paragrafach mocą y powagą naszą królewską approbuiemy y stwierdzamy na wieczne czasy; na co, dla lepszey wiary, ręką naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit-go przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia trzeciego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego, panowania królewstw naszych Polskiego y Szwedzkiego pierwszego roku. U tego przywileiu konfirmaciynego podpis i. k. mści: Jan Kazimierz król; Franciszek Issakowski—referendarz y pisarz w. x. Lit.; pieczęć wisząca wyszarpniona znacznie.

My tedy Michał król, do prośby mianowanych wyżey mieszczan y całego pospólstwa miasta naszego Łomazkiego, przez raycę y pisarza iuryzdykciynych wniesioney, łaskawie skłoniwszy się y słuszność samą uważywszy, mianowany przywiley konfirmaciyny we wszystkich punktach, klauzulach, kondycyach, paragrafach y kontentach, tak we wszystkich, iako y w każdey części in quantum iuris est et usus eorum habetur, mocą y powagą naszą królewską stwierdzamy y zmacniamy, y przy nienaruszonych ich prawach y wolnościach zachowuiemy, y sukcessorowie nasi zachować powinni będą; na co, dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit-go przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, na seymie szczęśliwey koronaciey naszey dnia dwudziestego dziewiątego miesiąca Oktobra, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego, panowania naszego pierwszego roku. U tego przywileiu konfirmaciynego podpis i. k. mści: Michał król; Walerian Stanisław Judycki—archidiakon Wileński, pisarz w. x. Lit.; pieczęć wisząca mnieysza w. x. Lit.

My tedy Jan król, do uczynioney supliki do nas, od pomienionego miasteczka naszego Łomaz przez burmistrza y pisarza, imieniem całego urzędu y pospólstwa tamecznego czynioney, łaskawie się skłoniwszy, mianowany przywiley we wszystkich iego punktach, kondycyach, klauzulach y artykułach, iako się sam w sobie zawiera, powagą naszą królewską zmocnić y stwierdzić umyśliliśmy, iakoż niniejszym przywilciem, in quantum ius est et usus eius habetur, zmacniamy y utwierdzamy, w naymnieyszey rzeczy praw y wolności tego miasteczka nie naruszaiąc, od nayiaśniey-

szych antecessorów naszych iemu nadanych, co y nayiaśnieysi sukcessorowie nasi uczynią. Na co, dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęcią w. x. Lit. stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego siódmego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt szóstego, panowania naszego trzeciego roku. Ten przywiley podpisany ręką iego królewskiey mości temi słowy: Jan król; Kazimierz Giełgud—pisarz w. x. Lit., y pieczęć większa w. x. Lit-go.

My tedy Augustus król, do uczynioney supliki do nas, od pomienionego miasteczka Łomaz poddanych naszych, łaskawie skłoniwszy się, ten wszystek wypisany przywiley we wszystkich iego punktach, klauzulach, paragrafach stwierdzamy y nienaruszenie zachowuiemy, iakoż ninieyszym listem confirmaciynym, w naymnieyszey rzeczy praw wolności tego miasteczka naszego Łomaz nienaruszaiąc, zmacniamy, od nayiaśnieyszych antecessorów naszych iemu nadanych, co y nayiaśnieysi sukcessorowie nasi uczynią. Na co, dla lepszey wagi ręką się naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit-go przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, roku Pańskiego tysiąc sześćsetnego dziewiędziesiąt siódmego, dnia miesiąca Nowembra.

U tego przywileiu podpis ręki nayiaśnieyszego regnanta temi słowy: Augustus rex. Intitulacia tego przywileiu w te słowa: Konfirmacya prawa mieszczanom Łomazkim ekonomii Brzeskiey. Przy którym przywileiu pieczęć wielka w. x. Lit-go wisząca. Któryż to takowy przywiley, za oczewistym onego przez osobę wyż wyrażoną u sądu naszego podaniem ku aktykowaniu, iest do xiąg grodzkich Brzeskich spraw sądowych przyięty y wpisany.

1698 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 315—318.

316. Постановлеіе дворянъ Брестскаго воеводства на сеймикѣ предкоммиссіальномъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили: 1) на содержаніе войска собрать прежде всего чоповый шеляжный сборъ, согласно съ древними обычаями, безъ вымогательствъ и насилія, посредствомъ особой коммиссіи, долженствующей оставаться до громничного сеймика, 2) количество сбора въ теченія года должно ровняться 25,000; 3) такъ какъ сборщики откроютъ свои дѣйствія раньше положенного срока 5-тью мѣсяцами, то сумму эту, сверхъ 25,000, должны представить въ брестскій скарбъ, а равно и отчетъ о ея количествѣ и затратахъ—съ тѣмъ, чтобы эта послѣдняя была употреблено не на что иное, какъ только на содержаніе войска; 4) для выполненія тарифа совитыхъ гибернъ съ имѣній духовныхъ и старостинскихъ, согласно конституціи cooequationis, избрать особыхъ лицъ, которые, соотвѣтственно росписямъ коммиссара, и должны будутъ сдѣлать соотвѣтственную раскладку; 5) поголовныя подати—татарскія, жидовскія, исключая монополій, собрать чрезъ стражника и скарбника и обратить также на содержаніе войска; 6) чтобы сборы эти были своевременны—немедленно открыть фискальные суды и избрать судей, которые и должны открыть свои дѣйствія въ Брестскомъ замкѣ; 7) коммиссія эта или депутація, какъ относительно гибернъ, такъ и поголовной подати съ татаръ и жидовъ, должна имѣть законную силу только до будущаго срѣтенія (gromnic), а потомъ, для другихъ цѣлей, будетъ назначена коммиссія другая; 8) ксендзамъ Августіанамъ выдать 1000 злотыхъ изъ шеляжнаго сбора, во вниманіе къ ихъ позволенію—отбывать сеймики въ ихъ костелѣ.

Roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, miesiąca Septembra trzeciego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, przede mną Janem Beklewskim—podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto imć pan Michał Niepokoyczycki, regent ziemski Brzeski y sędzia fiskalny, laudum seymiku województwa Brzeskiego, na seymiku przedkommissialnym zgodnie postanowione, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, szlachta y rycerstwo województwa Brzeskiego, ziechawszy się za innotestentiami i. k. mści, pana naszego miłościwego, naprzód pro vigesima quinta Augusti, a potym za limitacią—pro secunda Septembris, in anno millesimo sexentesimo nonagesimo octavo, na mieysce zwyczayne do Brześcia miasta i. k. mści, gdzie za zgodą z obopolną wszystkich nas, stosuiąc się do konstituciey szczęśliwey koronaciey i. k. mści, pana naszego miłościwego, ten porządek województwa naszego in ordine do zachowania coaequatiey y repartitiey postanowiliśmy:

Na zapłatę woysku, z reparticiy, województwu naszemu przypadłey,—naprzód: szelężne czopowe a termino huius actus uchwalamy y od administratorów do exequowania onego naznaczamy imści pana Stanisława Rusieckiego — kasztelanica Minskiego y imć pana Stanisława Tyszkowskiego—podstolego Brzeskiego; którzy exequi po miastach, miasteczkach, karczmach iuxta normam et usum veterem powinni będą, nic iednak iuż pro termino elapso niewymagaiąc ex vi tego laudum naszego y danego kontraktu z podpisem imci pana Ludwika Pocieia—podkomorzego Brzeskiego, marszałka terazniovszego seymiku naszego.

A ta contrahencia ichmościów ma trwać aż do seymiku gromnicznego, ad annum tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego, z którey powinni będą za rok ieden do skarbu naszego wnieść summę dwadzieście pięć tysięcy.

A zaś że ieszcze teraz ante tempus praefixum Gromnic będą ichmość in administrationem tego podatku pięć effective miesięcy, tedy osobliwie za te pięć miesięcy procz pomienionych dwudziestu pieciu tysięcy powinni będą wnieść osobliwą do skarbu naszego importancię y z tego dać calculum na sądach fiskalnych naszych, tak iednak, aby y ta summa nigdzie się indziey nieobracała, tylko na zapłatę woysku z reparticyi na woiewództwo nasze przypadłey.

Do wybrania zaś iuxta tenorem konstytuciey coaequationis y w niey namienioney taryfy sowitych hybern z dobr duchownych y starostw woiewództwa naszego, naznaczamy zgodnie: imści pana Franciszka Szuyskiego—podstolego Brzeskiego y imści pana Zygmunta Chrzanowskiego—czesznika Brzeskiego; którzy in simili wybrane hyberne na zapłatę szczegulnie woysku za assignaciami imści pana kommissarza naszego, na kommissią obrannego, który zarowno z woiewództwami drugiemi et ad normam onych assygnacyi wydawać powinni będą sub solutione de proprio, in quantum by na co inszego obrócić mieli.

Pogłówne tatarskie, żydowskie, monopolia, evecti invecti y te, stosuiąc się do konstituciey wyżey pomienioney, ad executionem onego imści pana Kazimierza Niepokoyczyckiego—strażnika woiewództwa naszego y imć pana Jana Buchowieckiego—skarbnika także woiewództwa naszego naznaczamy.

Który podatek wyexequowawszy także szczegulnie tylko na zapłatę woysku, z reparticiey na woiewództwo nasze przypadłemu, obrócić się ma.

Co żeby wszystko do prędszey exekuciey przyiść mogło, zaraz y sądy fiskalne woiewództwa naszego według konstitucyi postanawiamy; do których sędziów obraliśmy zgodnie, naprzód: imść pana Ludwika Pocieia—podkomorzego Brzeskiego, imści pana Dominika Szuyskiego—chorążego Brzeskiego, imć pana Piotra Galemskiego, imści pana Alexandra Kościuszka, imści pana Karola Żardeckiego, imści pana Jana Buchowieckiego, imści pana Bonifacego Ostrowskiego, imści pana Michała Niepokoyczyckiego, imści pana Gabriela Gintowta, imści pana Albrichta Borkowskiego; którzy przy ziemstwie co miesiąc sądy odprawywać powinni będą in loco solito, w zamku Brzeskim.

Kontrahencya zaś, albo raczey deputacya tak do hyberny iako y pogłownego tatarskiego y żydowskiego tylko do Gromnic przyszłych trwać powinna będzie, a na tamtym terminie do drugiey exakciey drugich już obrać mamy.

Imści xięży augustianom Brzeskim, za oswiadczone nam łaski, że koscioła do seymikowania nigdy nie bronili, chcąc oświadczyć gratitudinem, tysiąc złotych naznaczamy z kontrahencyi szelężnego, na które aby imść pan marszalek seymiku teraznieyszego naszego wydał assignacyę,—iniungimus.

Co wszystko zgodnie postanowiwszy, rękoma naszemi podpisuiemy się dla lepszego waloru, y do akt woiewództwa naszego grodzkich podać rozkazaliśmy. Dat w Brześciu, secunda Septembris, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego.

U tego laudum podpisy rąk temi słowy: Ludwik Pociey—podkomorzy woiewództwa Brzeskiego, marszałek seymiku woiewództwa Brzeskiego, Kazimierz Wygonowski—woyski woiewództwa Brzeskiego, Mikołay Kazimierz Machwic—stolnik woiewództwa Brzesckiego—mp., Fran-

ciszek Szuyski — podstoli woiewództwa Brzesckiego, Benedykt Buchowiecki— podczaszy Brzeski, woyt Diwiński, mp., Piotr z Piekar Piekarski—miecznik y kommissarz woiewództwa Brzesckiego, Renald Sadowski—pisarz ziemski woiewództwa Brzeskiego, Jan Beklewski— podstarości woiewództwa Brzesckiego, Zygmont Benedykt Chrzanowski—cześnik y sędzia grodzki woiewództwa Brzeskiego, Jan Komorowski—pisarz ziemski Mozyrski, Kazimierz Niepokoyczycki—strażnik woiewództwa Brzeskiego, Piotr Galemski—sędzia skarbowy woiewództwa Brzesckiego, Aleksander Jan Kosciuszko Siechnowicki—sędzia woiewództwa Brzesckiego skarbowy, Michał Dominik Niepokoyczycki, Stanisław z Białzowa Cedrowski, Zygmont Łychowski—łowczy Grodzieński, Jan Adam Buchowiecki mp., Albrycht Borkowski—podczaszy Bracławski, Władysław Żardecki—cześnik Starodubowski, Bonifacy z Nasiłowa Ostrowski—cześnik Nowogrodka Siewierskiego—mp., Karol Michał Żardecki, Kazimierz Żardecki—stolnik i. k. mości, Antoni Okołowicz, Franciszek Bucholc—cześnik Smoleński, Kazimierz Dobrowizki—woiski Mozyrski, Samuel Przyłucki, Michał Hornowski mp., Adam Sterpiński. Które to laudum seymikowe woiewództwa Brzesckiego, przez osobę wyż pisaną ku aktykowaniu podane, iest do xiąd grodzkich Brzesckich przyięte y wpisane.

1698 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 569—581.

317. Реестръ убыткамъ, причиненнымъ польскими войсками разныхъ командъ Кривовербскому ключу.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, miesiąca Septembra dziewiętnastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, przede mną Janem Bęklewskim—podstaroscim Brzeskim, stanowszy oczewisto na urzędzie imci pan Józef Reszka, namiesnik klucza Krzywowierzbskiego, ten reiestr poczynionych szkod przez żołnierzów reimentu iasnie wielmożnego imć pana marszałka w. x. Lit. za komendą imć pana Konarskiego—obersztерleytnanta i. k. mości, na rzecz w nim wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzesckich podał, który ten reiestr, wpisuiąc w xięgi, słowo do słowa tak się w sobie ma:

P r e t e n s y e k r z y w d y s z k o d, p o c z y n i o n y c h w e w s i a c h, d o k l u c z a K r z y w o w i e r z b s k i e g o n a l e ż ą c y c h, przez żołnierzów reimentu iaśnie wielmożnego imć pana marszałka w. x. Lit., w roku teraznieyszym tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ośmym, za komendą imć pana Konarskiego—obersztеrleytnanta i. k. mości.

W e w s i K o d e n c u. Na osobę y porcią imć pana maiora, za słoninę, masło, syry, żyto, krupy, barany, gęsi, kury y inne rzeczy victualia, gotowego wydali—in summa złotych sto ośmdziesiąt; w tey że wsi Kodeńcu na osobę porcią imć pana Klokmana kapitana wydali za wszelkie leguminy, wedle po-

daney ustawy, na każdy tydzień, rachuiąc po złotych czterdzieście, przez niedziel numero ośm, za wszystko, to iest: zboże, masło, syry, słoninę, kury, gęsie y prosienta y inne victualia, facit in summa—złotych trzysta dwadzieścia; osóbno wzioł żyta beczek trzy, rachuiąc beczkę po złotych trzydzieście dwa, facit—złotych dziewiędziesiąt sześć; na osobę imć pana kapitana Szteyna w teyże wsi Kodeńcu wydali gotowizną na tydzień po złotych dwadzieścia pięć, przez niedziel ośm—złotych dwieście, excepto wydatków na wikt, to iest: mięsa, syrów, słoniny, baranów, krup, gęsi, kur, prosiąt, żyta y na obrok snopami, to rachuiąc na pieniądze ad minimum—na złotych dwieście; na porcią imć pana Dystroloffa kapitana gotowych pieniędzy, według ustawy, na każdy tydzień po złotych dwudziestu pięciu, przez niedziel numero ośm, facit—złotych dwieście; zosobna za żyto, słoninę, krupy, mięso, barany, sol, syry y inne rzeczy et victualia ad minimum—złotych siedmdziesiąt ośm y groszy dwa; na osobę y porcią imć pana regiment-kwatermistrza w teyże wsi wydali przez wszystek czas, rachuiąc wszystkę leguminą ductam proportionem na gotowę summę—złotych sto dwadzieścia.—W teyże wsi Kodeńcu na żołnierzów, numero osob sześćdziesiąt; w teyże wsi gotowizną pieniędzmi na każdego osobnie żołnierza leniku po złotych trzy, facit—złotych sto osmdziesiąt; chleba, gospodarskich bochenow numero dwieście dziesięć, każdy rachuiąc bochen ad minimum po groszy piętnastu,— facit złotych sto pięć; masła na osobę po kwart dwie,—facit kwart sto dwadzieścia, czyni fasek numero siedm, rachuiąc faskę po złotych piętnastu, in summa facit—złotych sto pięć; za chust, alias koszul numero siedmdziesiąt, po złotych dwa rachuiąc,—facit złotych sto czterdziescie; za chustek, alias halsztuchow siedmdziesiąt po groszy piętnastu—złotych trzydziescie pięć; za syrow kop numero trzy, po złotych dziesięciu kopę—złotych trzydzieście; za wozów robionych numero dwanaście ze wszystkim, ad minimum po złotych ośm—złotych dziewiędziesiąt y sześć; za smołę, maznicę, liny, postronki, bagłagi y inne—złotych piętnaście. Na imć pana maiora imć pana Klokmana, kapitana imć pana Szteyna, kapitana imć pana Dystroloffa, kapitana imć pana regimentkwatermistrza, taż wieś Kodeniec wydala in vim consolaty leguminam, to iest: żyta Brzeskiey miary beczek numero dwadzieścia trzy, po złotych trzydzieście dwa beczka—złotych siedmset dziewiędziesiąt sześć; krup ięczmiennych beczek numero piętnaście, na to ięczmienia wyrobiono beczek trzydzieście pięć, beczkę po złotych sześćnaście,—facit złotych cztyrysta czternaście; summa in universum facit na osoby ichmość panow oficerów—złotych dwa tysiące sto dwadziesie cztyry; na żołnierzów wyż osob położonych specificata summa in recenti—złotych siedmset sześć; in summam generalem universalem z tey wsi mianowaney Kodeńca—złotych dwatysiące ośmset trzydzieście.

W i e ś P a c h o l e. Na osobę y porcią imć pana Tymana—porucznika wydali: za leguminy y strawne pieniędzmi gotowizną—złotych dwieście dwadzieście; temuż imść za słoninę, masło, sery, sol obroki y inne—złotych sto sześćdziesiąt; summa in uniwersum—facit złotych trzysta ośmdziesiąt. W teyże wsi Pachole na żołnierzów osob numero czterdzieście po złotych trzy na iednego,—facit złotych sto dwadzieścia; żyta wydali beczek numero dwanaście, po złotych trzydzieście dwa beczka,—facit złotych trzysta dwadzieścia; krup ięczmiennych beczek numero ośm, po złotych szesnastu beczka,—facit złotych sto dwadzieście dziewięć; masła, rachuiąc na faski, kwarty, czyni

fasek numero cztyry, po złotych piętnastu,—facit złotych sześćdziesiąt; syrów kop pułtory, po złotych dziesięć kopa,—facit złotych piętnaście; chleba bochenów gospodarskich numero sto dwadzieścia, po groszy piętnaście, ad minimum,—facit złotych sześćdziesiąt; za chust alias koszul par numero czterdzieście, po złotych dwa,—facit złotych ośmdziesiąt; za chustek alias halsztuchów par dwadziescia, po groszy piętnactu—złotych dwadzieścia; wozów numero ośm za każdy po złotych ośm, ad minimum—facit złotych sześćdziesiąt cztyry; za smołę y maznicy, postronki, liny, bakłagi—złotych piętnaście; summa in universum wydanych—złotych ośmset ośmdziesiąt trzy; in summa universali z tey wsi wydanych pieniędzy, tak za leguminę, iako y inne rzeczy, iako się położyło wyżey,—facit złotych tysiąc dwieście sześćdziesiąt trzy.

Wieś Zaduba. Na ichmość pp. oficerów in genere tego regimentu y komendę żyta beczek numero sześć, po złotych trzydzieście dwa,—facit złotych sto dziewięćdziesiąt sześć; krup ięczmiennych beczek numero cztyry, wyszło ięczmienia na to beczek numero dziesięć, po złotych szesnastu beczka,—facit złotych sto sześćdziesiąt; pieniędzmi za inszy prowiant, iako to: za kury, gęsi, prosięta, masło, syry, sól y inne rzeczy victualia—złotych sto ośmdziesiąt ośm, summa in universum—złotych pięćset siedmdziesiąt cztyry. W teyże wsi Zaduba na żołnierzów osob numero dwadzieścia dwa, na osobę iedną po złotych trzy,—facit złotych sześćdziesiąt sześć; chleba bochenów gospodarskich numero sześćdziesiąt sześć, po groszy piętnastu,—złotych trzydzieście trzy; masła fasek numero dwie po złotych piętnaście faska,—facit złotych trzydzieście; syrów numero sześćdziesiąt, to iest kopę,—facit złotych dziesięć; chust, alias koszul par numero dwadzieścia dwa, po złotych dwa,—facit złotych cztyrdzieścia cztyry; chustek, alias halsztuchów numero dwadzieście dwa, po groszy piętnastu—złotych iedynaście; wozów numero cztery ze wszystkim po złotych ośmiu,—facit złotych trzydzieście dwa; za smołę, liny, postronki, bokłagi y maznicę—złotych sześć; summa facit in universum—złotych dwieście trzydzieście cztyry; in summam universalem z tey wsi—złotych ośmset ośm.

Wieś Wylaków. Na osobę y porcią pana chorążego gotowizną pieniędzmi na tydzień po złotych trzydziestu, przez niedziel ośm—złotych dwieście czterdzieście; za leguminę, kury gęsi, prosięta, żyto, krupy, victualia inne—złotych ośmdziesiąt; summa in universum—facit złotych trzysta dwadzieścia. W teyże wsi żołnierzów numero osob czterdzieście wydali gotowemi na iednego, do złotych trzy,—facit złotych sto dwadzieścia; żyta tymże beczek dwanaście, po złotych trzydzieście dwa beczka,—facit złotych trzysta ośmdziesiąt cztyry; krup ięczmiennych beczek ośm, po złotych szesnastu ięczmienia beczka, a na to wyszło ięczmienia beczek dziesięć,—facit złotych sto sześćdziesiąt; chleba gospodarskiego bochenów numero sto dwadzieście, po groszy numero piętnastu, ad minimum—złotych sześćdziesiąt; masła kwart numero ośmdziesiąt, facit fasek trzy garncy,—dwa złotych czterdzieście siedm groszy piętnaście; syrów numero dziewięćdziesiąt, to iest kop półtory—złotych piętnaście; chust alias koszul par numero czterdzieście, para po złotych dwa,—facit złotych ośmdziesiąt; chustek alias halsztuchów numero czterdzieście po groszy piętnastu,—facit złotych dwadziescia; wozów numero siedm ze wszystkim, po złotych ośm,—facit złotych pięćdziesiąt sześć; na smołę, liny, postronki, maznicę y bokłagi—złotych piętnaście, groszy dwanaście; summa in uni-

versum—złotych ośmset piędziesiąt siedm, groszy dwadzieście siedm; in summa universali z tey wsi Wylakow wydanych—złotych tysiąc sto siedmdziesiąt siedm, groszy dwadzieścia siedm. M ł y n a r z e. Na osobę y porcią imć pana porucznika kapitaństwa imć pana Szteyna, gotowymi pieniędzmi na tydzień po złotych trzydziestu przez niedziel numero ośm—złot. dwieście czterdzieście— summa in universum—złotych dwieście czterdzieście; w teyże wsi Młynarzach na żołnierzów, numero osob dwadzieścia, gotowizną, pieniędzmi po złotych trzy,—facit złotych sześćdziesiąt; za chleba bochenów gospodarskich numero sześćdziesiąt, po groszy piętnastu—złotych trzydzieście; za masło fasek numero dwie, po złotych piętnastu,—facit złotych trzydzieście; za syrów numero sześćdziesąt, to iest kopę—złotych dziesięć; za chust, alias koszul, numero par dwadzieście, po złotych dwa—złotych czterdzieście; za chustek, alias halsztuchów, par dwadzieścia, po groszy piętnaście—złotych dziesięć; żyta beczek numero ośm, po złotych trzydzieście dwa,—facit złotych sto trzydzieście sześć; krup ięczmiennych beczek cztyry, na to ięczmienia beczek dziesięć, po złotych szesnastu—złotych sto sześćdziesiąt; wozów numero cztyry, ze wszystkim po złotych ośm wóz,—facit złotych trzydzieście siedm; za smołę, liny, postronki, maznice, bokłagi—złotych dziesięć; summa z Młynarzów—złotych pięćset ośmnaście; in summa od Młynarzów wszystkiey wydanych złotych—siedmset piędziesiąt ośm.

W i e ś K r z y w o w i e r z b a. Na osobę z porcią imć pana porucznika Brokuza gotowych pieniędzy—złotych dwieście czterdzieście cztyry; kur wybrano numero trzydzieście po groszy sześć,—facit złotych dziesięć; gęsi numero dwadzieścia, po groszy dwadzieścia,—facit złotych sześć, groszy dwadzieścia; na inne leguminy iako to: żyto, sól, masło, syry, krupy—złotych sto sześćdziesiąt; summa in universum—złotych cztyrysta dziesięć, groszy dwadzieścia. Na żołnierzów, osób numero siedmdziesiąt ośm, gotowizną pieniędzmi na iednego po złotych trzy,—złotych dwieście trzydzieście ieden; żyta suchego po garncy numero dwadzieścia na osobę, facit szanków siedmdziesiąt ośm, iako wyżey facit—złotych trzysta ośmdziesiąt cztyry; krup ięczmiennych beczek dwanaście, na to ięczmienia wyszło beczek trzydzieście, rachuiąc beczkę po złotych szesnastu,—facit złotych cztyrysta ośmdziesiąt; masła fasek sześć po złotych piętnastu, facit—złotych dziewięćdziesiąt; syrów kop numero cztyry po złotych dziesięć,—złotych czterdzieście; chleba na iednego po bochenów trzy, facit bochenów numero dwieście trzydzieście cztyry, po groszy piętnastu ieden ad minimum rachuiąc; chust, alias koszul, numero par siedmdziesiąt ośm, po złotych dwa,—złotych sto piędziesiąt sześć; chustek, alias halsztuchów, numero siedmdziesiąt ośm, po groszy piętnastu,—złotych trzydzieście dziewięć; wozów numero dziesięć, po złotych ośm,—facit złotych ośmdziesiąt; za smołę, liny, postronki, maznice y bokłagi—złotych ośmnaście y groszy piętnaście; summa in universum facit—złotych tysiąc pięćset trzydzieście pięć y groszy dwadzieścia pięć; in summam universalem—złotych tysiąc dziewięćset czterdzieście sześć, groszy pięć.

W i e ś Z a m o ł o d y c z e. Na osobę y porcią pana chorążego kapitaństwa imć pana Dynwolffa gotowizną, na kożdy tydzień po złotych trzydziestu, przez niedziel ośm—złotych dwieście czterdzieścia; na wikt, to iest: za słoninę, masło, syry, sól, krupy, kury, gęsi,—złotych sto piędziesiąt; summa in universum złotych trzysta dziewiędziesiąt. W teyże wsi Zamołodyczach na żołnierzy, osób numero

dwadzieścia sześć, gotowizną, pieniędzmi po złotych trzy,—złotych siedmdziesiąt ośm; żyta na osobę po garncy numero dwadzieście, to iest po szanku, facit beczek sześć, szanków dwa,—złotych dwieście ośm; krup ięczmiennych numero beczek pięć, na to ięczmienia wyszło beczek dwanaście—złotych sto siedmdziesiąt sześć; masła garncy numero trzynaście, facit fasek dwie y garniec ieden, po złotych piętnastu,—złotych trzydzieście dwa, groszy piętnaście; syrów kopa iedna y syrów ośmnaście, facit—złotych trzynaście y groszy ośmnaście; chleba bochenów gospodarskich po trzy bocheny na iednego, facit bochenów numero siedmdziesiąt ośm, po groszy ad minimum piętnaście,—facit złotych trzydzieście dziewięć; za kury, gęsi, liny, słoninę postronki, smołę, maznice, bokłagi y inne rzeczy wydali gotowizną—złotych sto; chust, alias koszul, par numero dwadzieście sześć, po złotych dwa—facit złotych piędziesiąt dwa; chustek, alias halsztuchów, dwadziescie sześć, po groszy piętnastu,—złotych trzynaście; wozów numero cztery, po złotych ośmiu ze wszystkim,—facit złotych trzydzieście dwa; summa in universum—złotych ośmset czterdzieście cztery, groszy trzy; in summa universaliter z tey wsi wziętych—złotych tysiąc dwieście trzydzieście cztyry, groszy trzy.

Wieś Holana. Na osobę y porcię imć pana porucznika kapitaństwa imć pana Destroloffa gotowizną pieniędzmi—złotych dwieście czterdzieście; na wikt, to iest: chleb, mięso, masło, syry, sól—złotych sto czterdzieście, summa facit złotych trzysta sześćdziesiąt; w teyże wsi na żołnierze, osób numero dwadzieście, na każdego po złotych trzy, facit—złotych sześćdziesiąt; żyta beczek numero sześć, po złotych trzydziestu dwa, facit—złotych sto dziewiędziesiąt dwa; ięczmiennych krup beczek cztyry, na nie ięczmienia beczek dziesięć, facit—złotych sto sześćdziesiąt; masła fasek numero dwie po złotych piętnastu, facit—złotych trzydzieście; syrów kopę iedną—złotych dziesięc; chleba bochenów gospodarskich numero sześćdziesiąt, po groszy piętnastu, facit—złotych trzydzieście; za chust par numero dwadzieście, po złotych dwa, złotych czterdzieście; chustek, alias halsztuchów, numero dwadzieścia—złotych dziesięć; za wozów numero sześć pieniędzmi dali złotych czterdzieście ośm; za smołę, liny, postronki, maznicę, bokłagi pieniędzmi—złotych piętnaście, groszy dwadzieścia dwa; summa in universum—złotych pięćset sześćdziesiąt pięć, groszy dwadzieścia dwa; in summa universali z tey wsi—złotych dziewięćset czterdzieście pięć, groszy dwadzieście dwa.

U żyda arędarza Krzywowierzbskiego. Na komendę nabrano gorzałką, piwem, mięsem, świecami—złotych piędziesiąt, żyta tak folwarkowego iako y chłopskiego w każdey wsi stoiąc wyżeli y wymłocili na kop cztyrysta piędziesiąt, co ad minimum pretensiey y szkody przez to zruynowali poddaństwo—na złotych trzy tysiące; ciż żołnierze, przy wyiściu, rzeczy gospodarskich, statków y sprzętów zabrali—na złotych ad minimum trzysta; summa summarum wszystkich wydatków pretensyi y szkod przez zwyż żołnierzów zabranych y poczynionych, iako się wyrachowało y wyżey specialiter położyło,—na złotych czternaście tysięcy dziewięć, groszy dwadzieście siedm.

Praetensye, krzywdy szkod poczynionych przez żołnierzów regimentu pieszego jasnie wielm. imści pana podskarbiego w. x. Lit. tak regimentu iaśnie wielm. imci pana stolnika wielkiego xięstwa Litewskiego, także regimentu jaśnie wielm. imść pana woiewody Połockiego, także regimentu iaśnie oświeco-

nego xięcia imści pana podkanclerzego w. x. Lit., także suplement iaśnie wielmożnego imć pana strażnika w. x. Lit. we wsiach do klucza Krzywowierzbskiego należytych, w roku teraźnieyszym tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmym, przez niedziel dwie, zboża końmi powypasali y wytratowali, ogrody wniwecz poobracali, hródy, łonki, etc. cale funditus zruinowali y wniwecz obrócili, uczynili szkody ad minimum,—na złotych pięć tysięcy, excepto regimentu iaśnie wielmożnego imci pana woiewody Połockiego, który powtórnie przechodząc stali noc y dni dwa, wzięli gotowych pieniędzy złotych dwieście dwadzieścia, wołów parę valoris—złotych sto, zboża y innych szkod narobili ad minimum—złotych tysiąc.

U tego regestru podpis ręki temi słowy; Franciszek Józef Reszka — namiesnik Krzywowierzbski. Któryże to reiestr przez osobę w wierzchu pomienioną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1698 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 509—539.

318. Реестръ убыткамъ, причиненымъ панцерною хоругвію въ Вѣрецкомъ ключѣ.

Roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmego, miesiąca Septembra piętnastego.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, przedemną Janem Bęklewskim— podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto na urzędzie p. Stanisław Narkiewicz, namiesnik Wierzecki, ten regestr poczynionych szkod przez chorągiew iaśnie oświeconego xięcia imści podkanclerzego w. x. Lit. pancerną, na rzecz. w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, który ten reiestr wpisuiąc do xięgi, za podaniem onego do akt, słowo do słowa tak się w sobie ma:

Regestra krzywd spisanych klucza Wierzeckiego y poprzysięgłych w grodzie Brzeskim na chorągiew iaśnie oświeconego xięcia podkanclerzego w. x. Lit. w roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmym.

Wieś Sakowszczyce dawała: na koni ośm imści panu Franciszkowi Szuyskiemu, na koni dwa gotowych pieniędzy—złotych sześćset; żyta beczek ośm—facit złot. sto dziewięćdziesiąt y dwa; jęczmienia beczek ośm facit—złotych sto dwadzieścia ośm; gryki beczek cztery, facit—złotych ośmdziesiąt, grochu beczkę iednę, facit—złotych dwadzieścia ośm; owsa beczek dwanaście—facit złotych sto czterdzieście y cztery, za dwie faski masła—tynfów dwadzieście y cztery; pszenicy beczek dwie, facit—złotych sześćdziesiąt y cztery; za dwie kopy syrów—tynfów dwadzieście y cztery; za dwa wozy gotowych pieniędzy—tynfów czterdzieście; za bokłagi y baryłki—tynfów sześć, za iałowice—tynfów dwadzieścia; za wieprze—gotowych pieniędzy sześćdziesiąt y ośm; za barany—tynfów dwanaście, za owieś, po trzy garncy na konia rachuiąc; gotowych pieniędzy dali—złotych dwanaście y groszy dwadzieścia y cztery, za dziegieć—gotowych pieniędzy—złotych dwa; za postrąki gotowych pieniędzy—złotych sześć;

za sól gotowych pieniędzy—złot. siedmnaście; za płótno na wory gotowych pieniędzy—złotych dwadzieścia, za siano, krom swego gotowych pieniędzy złot. sto pięédziesiąt; na huńki okrywać konie tynfów pietnaście, latus facit—złotych tysiąc sześćset trzydzieście y sześć. Taż wieś Jakowczyce imści panu Janowi Bohusławskiemu na koni dwa, gotowych pieniędzy tynfów trzysta; za wóz—tynfów sześć; za dziegieć—tynfów dwa; żyta beczek cztery facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; ięczmienia beczek cztery—facit złotych sześćdziesiąt y cztery; gryki beczek dwie facit—złotych czterdzieście; owsa beczek ośm facit—złotych dziewięédziesiąt y sześć; grochu beczkę iednę, facit—złotych dwadzieścia y ośm; deputaczyzną odebrawszy złotych dwadzieścia y dwa nie oddał, ale powtórnie kazał na chłopach requirować, którą wydali ichm. panom deputatom, facit—złot. czterdzieście y cztery; na guńki y na insze requisita towarzyskie—tynfów dziesięć; stróża y panszczyzna, podwody do puszczy za chłopską strawą y nakładem po drzewo bardziey, niżeli samemu dzierżawcy, co z uszczerbkiem skarbu i. k. mści bydź musiało. Poddani i. k. mści z Jakowczyc do dworu imści pana Bohusławskiego robotnika wydali, rachowano—trzysta ośmdziesiąt, po groszy ośmnaście z bydłem, facit—złot. dwieście dwadzieścia y ośm; okrom tego wszystkiego brania, imci pan Jan Bohusławski nienależycie gotowych pieniędzy wybrał—złotych sześćset iedynaście, latus facit—złotych tysiąc pięćset dwadzieścia y ośm. Taż wieś Jakowczyce imści panu Pawłowi Kościuszkowi na koni dwa żyta beczek cztery, facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; ięczmienia beczek cztery, facit—złotych sześćdziesiąt y cztery; owsa beczek ośm, facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; gryki beczek cztery, facit—złotych ośmdziesiąt; gotowych pieniędzy—tynfów trzysta, pszenicy beczkę iednę, facit—złotych trzydzieście y dwa; grochu beczka iedna, facit—złotych dwadzieścia y ośm; za dwie faski masła—tynfów dwadzieścia y cztery; za dwie kopy syrów—tynfów dwadzieścia y cztery; za grzyby y cybule—tynfów dwanaście; za kapustę szatkowaną, okrom sielskiey,—złotych sześć; za kocioł, co sobie imść przepędzał gorzałkę—złot. sześć; za drożdże—tynfów sześć; za sanki—tynfów ośm; za chomąty—tynfów dziewięć; za wozy—tynfów czterdzieści y pięć; za konopie na linę y postronki—tynfów sześćnaście; za siano do dworu i. mści—tynfów piędziesiąt; za bakłagi tynfów sześć; za barany—tynfów dwanaście; za rybę—tynfów sześć; za oley—tynfów dwadzieścia y sześć; do dworu imści robotnika wyszło z uszczerbkiem dworu y skarbu i. k. mści—złotych dwieście dwadzieścia y ośm; latus facit—złotych tysiąc sto ośmdziesiąt; okrom tego robotnika, podwoda codzienna, stróże tygodniowe, temuż imści panu Pawłowi Kościuszkowi ze wsi Jakowczyce przez wszystkie czasy do dworu imści chodzili. Temuż imści panu Pawłowi Kościuszkowi gotowych pieniędzy wydali poddani z Jakowczyc—tynfów pięćset czterdzieście. Item tenże imść pan Paweł Kościuszko wziął w powtórney ustawie gotowych pieniędzy na koni cztery—złotych dwieście sześćdziesiąt; żyta beczek ośm facit—złotych sto dziewiędziesiąt y dwa; ięczmienia beczek ośm, facit—złotych sto dwadzieścia y ośm; owsa beczek dwanaście, facit—złot. sto czterdzieście y cztery; gryki beczek ośm, facit—złotych sześćdziesiąt; za grzyby y cybulę gotowemi wziął—złot. dwadzieście y cztery; za kapustę szatkowaną gotowemi wziął—złot. dwanaście; item za kocioł, co sobie gorzałkę palił, gotowemi wziął—tynfów dwanaście; za drożdże—tynf. dwanaście; item za sanki—tynfów sześćnaście; za chomonty—tynfow ośmnaście; za wozy—tynfów dziewięćdzie-

siąt, za guńki—tynfow sześćdziesiąt; za wory—tynfów dwanaście;za siano do dworu imści—tynfów sto; za postrąki—tynfów dwanaście; za barany—tynfów dwadzieścia y cztery; za ryby—tynfów dwanaście, latus—facit złot. dwa tysięcy ośmset dwadzieście y ośm. Za kury, gęsi, iayka, które wybierał imci pan Kościuszko do dworu swego ze wsi nie rachuiemy, iednak to kładziemy, że imść we dworze swoim na swoie własne gęsi wziął—na złot. czterdzieście,latus facit—złot. czterdzieści. Taż wieś Jakowczyce FranciszkowiCyrulikowi na koń ieden gotowych pieniędzy—tynfów sto dwadzieście y siedm; żyta beczkę iednę—facit złotych dwadzieścia; ięczmienia beczka iedna—facit złotych szesnaście; owsa beczek trzy y szanek ieden—facit złotych trzydzieście y dziewięć; gryki szanków dwa—facit złot. dziesięć; pszenicy szanków dwa—facit złot. czternaście, latus facit—złotych dwieście trzydzieście.

Wieś Pruska. Imści panu Michałowi Szuyskiemu na konia iednego gotowych pieniędzy za pierszą ustawą—złot. pięćset trzydzieści y dwa, latus facit—złotych pięćset trzydzieści y dwa. Imści panu Maciejowi Januszkiewiczowi na koni gotowych pieniędzy—złotych dwa tysiące sto sześćdziesiąt, latus facit—złotych dwa tysiące sto sześćdziesiąt. Imści panu Michałowi Kościuszkowi na koń ieden gotowych pieniędzy—złotych pięćset ośmdziesiąt y pięć; tenże imść okrom koni swoich wszystkich, które chował we wsi Prusku na stayni, do dworu swego wywiozł siana wozów dwadzieścia ośm, facit—złotych dwieście; słomy wozów piętnaście, latus facit—złotych siedmset ośmdziesiąt y pięć. Imć pan Maciey Januszkiewicz Stephanowi Rucie, poddanemu Pruszkiemu, wziął gwałtem klacz, która warta była—tynfów sześćdziesiąt, latus faciet—złotych sześćdziesiąt. Imć pan Piekarski w teyże wsi Prusku na koni dwa gotowych pieniędzy wzioł—złotych dwa tysiące sto sześćdziesiąt y ieden; tenże imć pan Piekarski chłopowi Pruskiemu—na imie Iwanowi Pieszczykowi wzioł owiec dwoie, przedał za tynfów sześć, latus facit—złotych dwa tysiące sto sześćdziesiąt y siedm.

Wóytowstwo Stołpowskie. Wieś Stołpy. Na koni pięć imć pan Kazimierz Ostrouch, konformuiąc się do inszych ichmć za zboże y wszelkie insze rzeczy wziął gotowemi pieniędzmi na dwa konie—złotych dwa tysiące y trzynaście, latus facit—złotych dwa tysiące trzynaście. Imć pan Stephan Ostrouch, także na dwa konie wzioł gotowizny—zł. dwa tysiące y trzynaście, latus facit—zł. dwa tysiące trzynaście. Cyrulik teyże chorągwi, na imię Franciszek, computatis computandis, na konia iednego—złotych tysiąc, latus facit—złotych tysiąc. Ichm panowie deputaci różnemi czasy wzięli deputatczyzny—tynfów sto, latus facit—złotych sto.

Wieś Matiasy. Imć pan chorąży na konia iednego wziął gotowych pieniędzy—złotych trzydzieście y sześć; żyta beczek cztery; facit—złotych dziewięćdziesiąt y sześć; ięczmienia beczek cztery, facit—złotych sześćdziesiąt y cztery; owsa beczek sześć, facit—złotych siedmdziesiąt y dwa; gryki beczek dwie, facit—złot. czterdzieście, latus facit—złotych trzysta y ośm. W teyże wsi imć pan Wołkowyski za drugą ustawą wziął gotowych pieniędzy na koni dwa—złotych sto dwadzieścia; za wieprza, masło y syry wzioł—złotych pięćdziesiąt y cztery; żyta beczek pięć, facit złotych sto dwadzieścia; ięczmienia beczek cztery, facit—złotych sześćdziesiąt y cztery; gryki beczek dwie, facit złotych czterdzieście; pszenicy szanków dwa, facit—złotych szesnaście; owsa beczek ośm facit—złotych dziewięćdziesiąt y sześć, latus facit—złotych pięćset y dziesięć. Imć pan Olesza na półtora konia gotowych pieniędzy pierwszą ratą wzioł—tynfów

ośmset ośmdziesiąt, za wóz—tynfów szesnaście. Tenże sam imć na drugą ustawą wziął tynfów trzysta piędziesiąt, latus facit—złotych tysiąć dwieście czterdzieście y ośm.

Wieś Pesteńki. Imć pan Rayski na konie dwa wzioł gotowych pieniędzy—zł. czterysta piędziesiąt y cztery; żyta beczek ośm, facit—złotych sto dziewiędziesiąt y dwa; ięczmienia beczek ośm, facit—złotych sto dwadzieścia y ośm; owsa beczek trzynaście, facit—złotych sto piędziesiąt y cześć; latus facit—złotych dziewięćset trzydzieście; pszenicy beczek dwie, facit—złotych sześćdziesiąt y cztery; grochu beczka iedna, facit—złotych dwadzieścia y ośm; gryki beczek cztery, facit—złotych ośmdziesiąt; tenże imć na powtórną ustawą wzioł gotowych pieniędzy—dwieście czterdzieście; żyta beczek cztery, facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; ięczmienia beczek cztery, facit—złot. sześćdziesiąt y cztery; owsa beczek sześć, facit—złotych siedmdziesiąt y dwa; pszenicy beczka iedna, facit—złotych trzydzieści y dwa; grochu szanków dwa, facit—złotych czternaście; gryki beczek dwie, facit—złotych czterdzieście, za syry—tynfów dwanaście; za faskę masła wzioł iałowicę, za którą dawano—tynfów dwadzieścia y pięć; za dwa wozy wziął woła, za którego dawano—tynfów czterdzieście; bydła okrom koni dwoie (do) maiętności rodzica swego zaprowadził sztuk piętnaście, na które bydło chłopi kupili siano—złot. piędziesiąt, latus facit—ośmset piędziesiąt y siedm. Taż wieś imci panu chorążemu na pół konia wydała gotowych pieniędzy—złotych trzysta, latus facit—złot. trzysta; imści panu Kuleszy taż wieś wydała pieniedzy gotowych—złotych siedmset, latus—złotych siedmset; imści panu Syrkowtowi gotowych pieniędzy—złotych trzysta, latus facit—złotych trzysta.

Wieś Łyszczyki. Imść pan Mirski na dwa konie wziął gotowych pieniędzy—złotych tysiąc; owsa beczek dwie, facit—złotych dwadzieścia cztery; za dwie beczki piwa—złotych szesnaście; na wóz y na linę—tynfów dwadzieścia y trzy; na drogę do dworu pańskiego czeladnikowi—tynfów dwanaście; za stróża y za drwa—tynfów trzynaście; za mięso—tynfów cztery; tenże imść na drugą ustawę gotowych pieniędzy—tynfów sto ośmdziesiąt; żyta beczek dwie, facit—złot. czterdzieści y ośm; ięczmienia beczek dwie, facit—zł. trzydzieście y dwa, gryki beczek dwie facit—złot. czterdzieści; pszenicy szanek ieden, facit—złotych ośm; grochu szanek ieden, facit—złotych siedm; owsa beczek ośm, facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; latus facit—złotych tysiąc czterysta dziewiędziesiąt y trzy. Imć pan Jasiński w teyże wsi wziął drugiey ustawy pieniędźmi gotowemi, rachuiąc y zboże na pieniądze—złotych trzysta trzydzieście y dziewięć; latus facit—złot. trzysta trzydzieści y dziewięć. Imci pan Młocki, tak pieniędzy gotowych, iako y zboża, na pieniądze rachuiąc wzioł na pół konia—złotych dwieście sześćdziesiąt y sześć; latus facit—złotych dwieście sześćdziesiąt y sześć.

Wóytowstwo Gliniańskie. Wieś Glinianka. Imć pan Skrzetacki, z imść panem Wołkowyckim na pół trzecia konia gotowych pieniędzy wzieli—złotych tysiąc pięćset czterdzieści; imć pan Strzelucki na wóz wziął—tynfów cztery; imć pan Wołkowycki na zgubę wsi chował krewnego swego Wołkowyckiego z kilku dziesiąt wołów, iako kupców y z czeladzią, który całey wsi kosztował sub iuramento—złotych pięćset; latus facit—złotych dwa tysiące czterdzieście y cztery. Imć pan Kazimierz Kościuszko na koni dwa gotowych pieniędzy—złotych dwieście piędziesiąt; żyta beczek pięć, facit—złotych sto dwadzieścia; ięczmienia beczek pięć, facit—złotych ośmdziesiąt; owsa beczek dziesięć, facit—złotych sto dwadzie

ścia; na wóz y na oley—złotych dwanaście, deputatczyzny wzioł—tynfów dwadzieścia y cztery. Deputaczyzny imć pan Juraha w teyże wsi—złotych dwadzieście y cztery; imć pan Juraha z imć panem Kościuszkiem w teyże wsi wyprawili podwod siedm do Lwowa, którym chłopom a poddanym i. k. mści droga kosztowała—złotych czterdzieście, y pan Kościuszka latus facit—złotych sześćset siedmdziesiąt. W teyże wsi imć pan Michwicz na koni dwa gotowych pieniędzy wzioł złotych dwieście piędziesiąt; żyta beczek pięć y szanek ieden, facit—złot. sto dwadzieścia y sześć; ięczmienia beczek pięć y szanek ieden, facit—złotych ośmdziesiąt y cztery; owsa beczek dziesięć y szanków dwa, facit—złotych sto dwadzieścia y sześć; na wóz tynfów cztery; siana do Prużancy zaprowadził wozów sześćdziesiąt; latus facit—złotych pięćset dziewiędziesiąt.

Wieś Rymki. Imć pan Swałyński gotowych pieniędzy na dwa konie wziął—złotych pięćset; żyta beczek sześć, facit złotych sto piędziesiąt; ięczmienia beczek ośm, facit—złotych sto dwadzieście y ośm, owsa beczek dwanaście, facit—złot. czterdzieście y cztery; gryki beczka iedna, facit—złotych dwadzieście; latus facit złot. dziewięćset czterdzieście y ośm. Imć pan Juraha w teyże wsi wziął na koni dwa gotowych pieniędzy—złotych sześćset trzydzieście y sześć; żyta beczek cztery, facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; ięczmienia beczek pięć, facit—złotych ośmdziesiąt; latus facit—złot. ośmset y dwanaście. Summa generalna z tey wioski facit—złotych tysiąc dziewięćset czterdzieście y sześć, latus facit—złotych dwa tysiące pięćset trzydzieści y sześć.

Wieś Zalesie. Imć pan Cedrowski na koni dwa gotowego grosza wziął—złot. pięćset; żyta beczek cztery, facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; ięczmienia beczek cztery, facit—złot. sześćdziesiąt y cztery; owsa beczek ośm, facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; gryki beczka iedna, facit—złotych czterdzieście, pszenicy beczka iedna, facit—złotych trzydzieście y dwa; grochu szanków dwa facit—złotych czterdzieście; za wieprza tynfów ośmnaście; za iałowicę, masło y syry—złotych piędziesiąt; za oley—tynfów dwanaście; za rybę—tynfów dziesięć, za wozy—tynfów dwadzieście; za piwo tynfów sześć; na smołę—tynfów dwanaście; za postronki—tynfów sześć; item za gorzałkę y piwo—złotych dwanaście, za bakłagi—tynfów trzy, za mięso—tynfów dwadzieścia y trzy, do dworu, przed wyściem chorągwi, siana odprowadził—wozów trzydzieście; do Prużany siana—wozów sześćdziesiąt; item tenże imść za drugą ustawą gotowych pieniędzy wziął—złotych dwieście czterdzieście; trzeciey ustawy tenże imści wziął—złotych sto dwadzieścia; latus facit—złotych tysiąc trzysta ośmdziesiąt y cztery; za stróże—tynfów ośm; za groch—tynfów ośmnaście; za syry y masło—tynfów sześć, na wory—tynfów dwadzieścia; na chustę—tynfów sześćdziesiąt; świątecznego wziął—złotych trzydzieście y pięć. Item tenże imści wziął gotowizny—złotych sto trzydzieście. Imści panu Wereszczyńskiemu y imści panu Skrzetuskiemu deputatczyzny—złot. piędziesiąt; imć panu Jurazie—tynfów dwadzieście; latus facit złotych trzysta trzydzieście y dziewięć. Imść pan Supczewski gotowych pieniędzy wzioł na konie dwa—złotych tysiąc sześćset dziewiędziesiąt y dwa; latus facit—złotych tysiąc sześćset dziewiędziesiąt y dwa. Taż wieś imci panu Guzelfowi na dwa konie gotowych pieniędzy—złotych sto dwadzieścia; żyta beczek pięć, facit—złotych sto dwadzieścia; gryki beczek dwie, facit—złot. czterdzieście; owsa beczek dwanaście, facit—złotych sto czterdzieście y cztery; ięczmienia beczek cztery, facit—złotych sześćdziesiąt y cztery; na wóz tynfów dwadzieścia; za siano do dworu wozów

ośmnaście, facit—złotych sześćdziesiąt y ośm; stróża tygodniowa, pańszczyzna, podwody na wszelaką potrzebę po cegłę, po drzewo do puszczy chłopi odprawowali, słomę wszystkę do dworu wywiozł, co czyni—złotych trzysta; latus facit—złotych ośmset dwadzieście y sześć. Ta wieś Zalesie imści panu Dębowskiemu na półtora konia gotowych pieniędzy oddali—złotych sto dwadzieścia; żyta beczek pięć, facit—złotych sto dwadzieścia; gryki beczek dwie, facit—złotych czterdzieście; owsa beczek dwanaście, facit—złotych sto czterdzieście y cztery, ięczmienia beczek cztery facit—złotych sześćdziesiąt y cztery; za stróża—tynfów pięć; za wóz, za liny, za postronki, za smołę, za oley y za insze rzeczy—złotych piędziesiąt; latus facit—złotych pięć set trzydzieście y ośm.

Wieś Lastowskie. Imści panu Preciszewskiemu na koni dwa gotowey summy oddali—złotych dwa tysiące; imści panu Młockiemu gotowey summy—złotych pięćset dwadzieścia y cztery; imści panu Syrtowtowi gotowey summy—złotych dwieście dwadzieście y cztery; imci panu Skrzetuckiemu deputaczyzny, facit—złot. trzydzieście y pięć; latus facit—złotych dziewięć set ośmdziesiąt y trzy.

Wieś Mace. Imć pan Woyciech Niepokoyczycki na konie dwa gotowych pieniędzy wziął—złotych dwa tysiące dwieście y dwa; owsa beczek sześć, facit—złotych siedmdziesiąt y dwa; latus facit—złotych dwa tysiące dziewiędziesiąt y cztery. Imć pan Olesza na pół konia wzioł—złotych trzysta sześćdziesiąt y pięć, latus facit—złotych trzysta sześćdziesiąt y pięć. Imć pan Baniewicz na pół konia gotowych pieniędzy wzioł—trzysta sześćdziesiąt y dwa, latus facit—złot. trzysta sześćdziesiąt y dwa. Ogrodnik imć pan Michał Szuyski na dwa konie gotowych pieniędzy wzioł—złotych sześćset szesnaście; żyta beczek cztery, facit—złotych dziewiędziesiąt y sześć; ięczmienia beczek cztery facit—złotych sześćdziesiąt y cztery; pszenicy beczkę iedną, facit—złotych trzydzieście y dwa; gryki beczkę iednę, facit—złotych dwadzieścia; latus facit—złotych ośmset dwadzieścia y ośm. Summa summarum facit—na tynfy rachuiąc—złotych trzydzieście y ośm tysięcy czterysta dziewiędziesiąt y trzy.

U tego reiestru podpis ręki temi słowy: Stanisław Narkiewicz, namieśnik na ten czas Wierzecki. Który że ten reiestr poczynionych szkod, przez osobę w wierzchu pomienioną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y zapisany.

1698 г.

Изъ книги за 1693—1699 годы, стр. 585.

319. Реестръ убыткамъ, причиненнымъ польскимъ войскомъ въ Рѣчицкомъ ключѣ.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, miesiąca Septembra dziewiętnastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, przede mną Janem Bęklewskim—podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto na urzędzie imć pan Jan Podhaiecki, pisarz Teres polski, ten regestr spisanych szkod przez chorągwie różne poczynionych w kluczu Rzeczyckim, na rzecz w nim niżey wyrażoną ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisany:

Pretensie szkód y krzywd, poczynionych przez żołnierzy szwadronu iaśnie oświeconego xięcia imści pana podkanclerzego w. x. Lit. we wsiach, do klucza Rzeczyckiego należących, w roku teraznieyszym tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmym.

Na osobę y porcię imść pana maiora: za masło, syry y słoninę gotowizną— złotych pięćdziesiąt y dwa; żyta suchiego szanków pięć, po złotych ośm szanek, facit—złotych czterdzieście; krup ięczmiennych szanków półtora, na to ięczmienia wyszło szanków cztery, szanek rachuiąc po złotych trzy y groszy dziesięć ad minimum, facit—złot. trzynaście y groszy dziesięć; owsa szanków dwa, po złotych półtrzecia szanek, facit—złotych pięć; iagieł garcy sześć, po groszy piętnastu garniec, facit złotych trzy; chleba bochnów upieczonych sześć, na to wyszło mąki szanek ćwierć iedna, czyni—złotych iedynaście; soli białey garncy sześć, po groszy szesnastu garniec, facit—złotych trzy y groszy sześć; summa in universum, facit złotych sto dwadzieścia siedem y groszy szesnaście. W teyże wsi na osobę y porcii imć pana porucznika: za słoninę y masło gotowizną wydali—złotych dziewiętnaście y groszy piętnaście; syrów piętnaście, po groszy siedm, facit—złot. trzy y groszy dwadzieścia ieden; masła zosobna garncy cztery, po złotych dwa y groszy dwanaście za garniec, facit—złotych dziewięć y groszy ośmnaście; żyta suchiego szanków dwa y ćwierci trzy, po złotych ośm szanek, czyni - złotych dwadzieścia y dwa; krup ięczmiennych szanek, na nie wyszło ięczmienia szanków pół trzecia, facit—złot. dziesięć; za podciołka na mięso dali na szelągi—złotych siedm y groszy dwadzieścia y cztery; owsa szanków dwa, po złotych dwa y groszy piętnastu szanek, facit—złotych pięć; soli białey garncy dwa, po groszy szesnastu garniec, czyni—złoty ieden y groszy dwa; strawunek czeladzi czterech przez niedziel siedm ad minimum czyni—złotych czterdzieście; summa in universum facit—złot. sto ośmnaście y groszy ośmnaście. W teyże wsi na porcię drugiego imc pana porucznika: za słoninę, masło y syry gotowizną złotych ośmnaście y grosz ieden; żyta suchiego szanków półtora, facit—złotych trzynaście y groszy piętnaście; krup ięczmiennych garncy dwanaście, na nie wyszło ięczmienia szanków półtora, czyni—złot. pięć, strawunek czeladnika iednego przez niedziel trzy, ad minimum czyni—złotych dziesięć; summa in universum, facit—złot. czterdzieście y sześć y groszy szesnaście.— W teyże wsi na osobę y porcią pana chorążego: za słoninę, mięso, masło y syry gotowizną na złotych trzydzieście trzy y groszy dziesięć; żyta suchiego szanków pułtora, facit—złot. trzynaście y groszy piętnaście; krup ięczmiennych z nowego szanku na to wyszło ięczmienia szanków półtrzecia, czyni—złotych dziesięć; owsa szanków półtora, iako wyżey—złotych trzy y groszy dwadzieście dwa; soli garncy półtora groszy dwadzieście cztery; kur prostych siedm, po groszy sześć iedna, facit—złotych ieden y groszy dwanaście; strawunek samego y czeladzi czterech ad minimum—złot. pięćdziesiąt; summa in universum facit złotych sto dwanaście y groszy dwadzieścia y trzy. W teyże wsi szyrzantowi iednemu na iego porcią gotowizną za słoninę y mięso—złot. ośmnaście; żyta suchiego szanków półtora, facit złot.—trzynaście y groszy piętnaście; krup ięczmiennych garncy piętnaście, na nie ięczmienia wyszło szanków dwa, facit—złotych sześć y groszy dwadzieścia; syrów trzynaście, po groszy siedm, facit—złot. trzy y grosz ieden; masła garncy półtora, za nie dali—złotych trzy y groszy dwanaście; soli garniec ieden groszy szesna-

ście; strawunek iego samego z żoną y dziećmi samosiedm ad minimum—złotych sto dwadzieścia; summa in universum facit—złotych sto sześćdziesiąt y pięć groszy cztery. W teyże wsi kapralowi iednemu: na porcią iego gotowizną pieniędzy za słoninę—złotych ośm; mąki żytney na suchary garncy pięć, facit—złotych dwa; krup ięczmiennych garncy siedm, ięczmienia na to wyszło szanek, złotych trzy y groszy dziesięć; strawunek z czeladnikiem przez niedziel siedm ad minimum—złotych ośmnaście; summa in universum facit—złotych trzydzieście ieden y groszy dziesięć. W teyże wsi na rot siedm, to iest na osob żołnierzy czterdziestu y dwóch wydali, rachuiąc rotę iedną, pachołków alias żołnierzy sześć: na słoninę, masło y syry gotowemi pieniędzmi, także y za sól—złotych trzydzieści y siedm y groszy siedm; mąki żytney na każdego po garncy ośm na osób sześć groszy czterdzieście ośm, czyni żyta szanków półtrzecia, po złotych ośm szanek, facit—złotych dwadzieścia; krup ięczmiennych garncy czterdzieście ośm, na to wyszło ięczmienia sześć szanków, facit dwadzieścia; strawunek tych żołnierzy na iednego żołnierza na dzień po groszy dwanaście, ad minimum czyni na tydzień na osob sześć—złotych szesnaście y groszy dwadzieścia cztery; przez niedziel tedy siedm iedney roty, rachuiąc na tydzień po złotych szesnastu, facit—złotych sto siedmnaście y groszy ośmnaście; in universum tedy iedna rota, facit—złot. sto dziewiędziesiąt cztery y groszy dwadzieścia pięć; in summa tedy na rot siedm wziętych legumin, iako się wyżey pomieniło, także pieniędzy y strawunku w tey wsi Sakach złotych tysiąc trzysta sześćdziesiąt trzy y groszy dwadzieścia pięć computandis computando wszystkiey oryginałem summy ze wszystkiemi facit—złotych dziewięć set sześćdziesiąt y pięć y groszy dwadzieścia dwa.

We wsi Jackowiczach. Na osobę y porcią imć pana kapitanleytenanta gotowizną za słoninę, masło, syry, sól—złotych trzydzieście cztery y groszy dwadzieścia trzy; żyta suchego szanków sześć, po złotych ośm szanek, facit—złotych czterdzieście ośm; krup ięczmiennych z nowego szanków dwa, na to wyszło ięczmienia szanków pięć, facit—złotych dwadzieścia; kur trzydzieście, po groszy sześć iedna, facit—złotych sześć; na mięso y ryby przez niedziel sześć—ad minimum złotych sześćdziesiąt; żyta na obrok snopami kop dwie, z nich ziarna szanków trzy—złot. dwadzieścia cztery; strawunek czeladzi czterech przez niedziel sześć ad minumum—zł. sto; z osobna wyrostkowi iegoż za strawę gotowizną pieniędzmi—złotych piętnaście; krup ięczmiennych garncy dziesięć, na to ięczmienia szanek,—złotych trzy y groszy dziesięć; syrów pięć, po groszy sześć—złoty ieden; za masło kwart trzy—złoty ieden y groszy piętnaście; żyta półszanka złotych cztery y groszy dziesięć; za słoninę y sól złoty ieden y groszy dziesięć, summa in universum, facit—złot. trzysta siedmnaście y groszy ośmnaście. Tamże na osobę imć pana porucznika, dali żyta szanek złotych ośm; temuż na mięso, ryby, masło y piwo—złotych dwanaście, summa facit—złotych dwadzieście. W tey że wsi na osobę y porcią pana chorążego: żyta suchego szanków trzy—złot. dwadzieście cztery; krup ięczmiennych garncy dwadzieście pięć, na to ięczmienia szanków trzy, facit—złotych dziesięć; mąki żytney szanków dwa, po złotych dziewięć szanek, facit—złotych ośmnaście; na mięso y ryby przez niedziel siedm na każdy tydzień po złotych dwanaście czyni wydatku prócz innego domowego strawunka y piwa—złot. ośmdziesiąt y cztery; kur prostych piętnaście po groszy sześć kurę, facit—złotych trzy; za słoniny połeć—złot. sześć; za masło pienię-

dzmi—złotych sześć y groszy dwadzieścia cztery; za sól garncy półczwarta—złotych trzy y groszy dwanaście; strawunek czeladzi czterech przez niedziel sześć ad minimum—złotych sześćdziesiąt; summa in universum facit— złotych dwieście szesnaście. W teyże wsi na osobę pana podchorążego: mąki żytney garncy dwadzieścia, facit—złot. dziesięć; krup ięczmiennych garncy dwadzieścia, na to ięczmienia szanków półtrzecia,— złotych ośm y groszy dziesięć; na słoninę, masło, syr, sól—złotych ośm y groszy dwadzieścia dziewięć; na piwo—złot. sześć y groszy ośmnaście; na mięso świeże—złot. pięć; strawunek z czeladnikiem przez niedziel sześć ad minimum—złotych pięćdziesiąt; summa in universum facit—złotych ośmdziesiąt siedm y groszy dwadzieścia siedm. Tamże na osobę kaptenarmusa: mąki żytney garncy dwadzieścia—złotych dziewięć; krup ięczmiennych garncy dwadzieścia—złotych ośm; na słoninę, masło; syr y sól—złotych siedm y groszy dwanaście; na piwo przez niedziel sześć—złotych sześć y groszy ośmnaście; strawunek iego samego z czeladnikiem—złotych czterdzieście; summa in universum facit—złotych siedmdziesiąt. W teyże wsi na osób trzech sierżantów: mąki żytney szanków trzy po złotych dziewięć, czyni—złot. dwadzieścia siedm; krup ięczmiennych szanków trzy, garncy sześć, na to ięczmienia szanków siedm, po złotych trzy y groszy dziesięć szanek rachuiąc, facit—złotych dwadzieścia; na słoninę, masło, syr, sól—złotych dwadzieścia ośm; na piwo przez niedziel cztery wydali—złotych dziewiętnaście y groszy dwadzieścia cztery; na mięso świeże trzem po złotych pięć, facit—złotych piętnaście; strawunek, na każdego rachuiąc na dzień po groszy dziesięć, uczyni przez niedziel sześć na trzech osób—złotych czterdzieście y dwa; summa in universum facit—złotych sto pięćdziesiąt y ieden y groszy dwadzieścia. W teyże wsi na żołnierzy trzydzieście y sześć, to iest na rot sześć wybrano na każdę rotę, to iest na osob sześć: na słoninę, masło, syry y sól—po złot. trzydzieście siedm y groszy siedm; mąki żytney na każdego po garncy ośm, na osob sześć po garncy czterdzieście ośm, facit żyta szanków półtrzecia po złotych ośm szanek, facit—złotych dwadzieścia; krup ięczmiennych szanków półtrzecia, na to ięczmienia wyrobiono szanków sześć, po złotych trzy groszy dziesięć szanek, facit—złotych dwadzieścia; strawunek tych osób sześci na dzień po groszy dwanaście, na iednego czyni na tydzień na tych osob sześć—złotych szesnaście y groszy dwadzieścia cztery, przez niedziel tedy siedm facit na osób sześć—złotych sto siedmnaście y groszy ośmnaście; in universum rota iedna, facit—złotych sto dziewięćdziesiąt cztery y groszy dwadzieścia pięć; in summa tedy na rot sześć wziętych legumin, iako się wyżey pomieniło, także pieniędzy y strawunku w teyże wsi Jackowiczach—złot. tysiąc sto sześćdziesiat computandis computando wszystkiey originałem summy ze wszystkiemi z tey wsi Jackowicz wzięto y natrawiono in summa—złot. dwa tysiące trzysta trzydzieście y groszy dziewiętnaście.

We wsi Sycach. Na osobę y porcią imć pana kapitana: za słoninę, masło, syr, sól—złot. dwanaście y groszy dwanaście; żyta szanek ieden—złotych ośm; krup młodych żytnych garncy czternaście, po groszy dziesięć garniec, facit—złotych cztery y groszy dwadzieścia; kur dziesięć po groszy sześciu iednę, facit—złot. dwa; summa facit—złotych dwadzieście siedm y groszy dwa. Tamże na osobę y porcią imć pana porucznika: za słoninę, masło, syry, za mięsa ćwierci pięć; na ryby y śledzie gotowizną—złot. dwadzieścia dwa y groszy piętnaście; żyta szanków trzy, po złotych ośm szanek,

facit—złotych dwadziescia y cztery; krup ięczmiennych szanków półtora, na to ięczmienia szanków cztery—złotych trzynaście y groszy dziesięć; kur prostych czternaście, po groszy sześć, facit—złot. dwa y groszy dwadzieścia cztery; prosiąt dwoie, po groszy ośmnaście iednę, facit—złoty ieden y groszy sześć; strawunek czeladzi trzech przez niedziel pięć ad minimum—na złot. piędziesiąt; summa facit—złot. sto trzynaście y groszy dwadzieścia pięć. Na osobę y porcią pana chorążego: za słoninę, masło, syry y mięso świeże—złotych dwanaście; żyta suchiego szanków cztery, po złotych ośm, szanek,— złot. trzydzieście y dwa; krup ięczmiennych szanków półtora, na to ięczmienia szanków cztery, facit—złotych trzynaście y groszy dziewięć; kur młodych dziewięć, po groszy sześciu kurę, czyni—złoty ieden y groszy dwadzieścia cztery; strawunek czeladzi trzech przez niedziel siedm—ad minimum złotych piędziesiąt; summa facit in universum—złotych sto dziewięć y groszy cztery. Tamże panu podchorążemu: za słoninę, masło, syr y piwo—złot. piętnaście y groszy trzy; żytney mąki sianey szanek—złot. dziewięć; krup ięczmiennych szanek y garncy pięć, na to ięczmienia szanków trzy, po złotych trzy y groszy dziesięć szanek rachuiąc, facit—złotych dziesięć; strawunek samego y czeladników przez niedziel pięć ad minimum—złot. piędziesiąt; summa facit in universum—złotych ośmdziesiąt y cztery y groszy trzy. Tamże drugiemu chorążemu: mąki żytney garncy trzy po groszy dziesięć, czyni—złoty ieden; krup żytnych młodych garncy trzy po groszy dziesięć, czyni—złoty ieden; na mięso, kury y prosię na strawne przez tydzień dali—złot. cztery; summa facit—złotych sześć. W teyże wsi Sycach na żołnierzy dwadzieścia y cztery, to iest rot cztery, wydali, rachuiąc rotę iedną osob szesć: pieniędzy—złotych trzydzieście y siedm y groszy dwanaście; mąki żytney garncy czterdzieście ośm, to iest szanków półtrzecia, facit—złotych trzynaście y groszy piętnaście; krup ięczmiennych szanków półtrzecia, facit szanków sześć—za złotych dwadzieścia; strawunek, piwo na dzień na iednego, rachuiąc po groszy dwanaście, facit na osob sześć na tydzień—złotych szesnaście y groszy dwadzieścia cztery, przez niedziel tedy siedm iedney roty czyni—złot. sto siedmnaście y groszy ośmnaście; in universum czyni summa—złot. sto dziewiędziesiąt cztery y groszy dwadzieścia pięć; in summa tedy na rot cztery wybranych tak leguminami, pieniędzmi, iako y strawunkiem, facit—złotych siedmset siedmdziesiąt dziewięć y groszy dziesięć; computandis ze wszystkiemi wybraney summy w tey wsi Sycach—złot. tysiąc sto ośmnaście y czternaście groszy.

Wieś Niechołsty. Na osobę y porcią imci kapitana komendanta: żyta suchiego szanek—złot. ośm; krup ięczmiennych półszanka, na to szanek ięczmienia,— złot. pięć; grochu półszanka—złotych pięć; na mięso dali gotowizną—złotych pięć; soli garniec ieden groszy szesnaście; strawunek czeladzi trzech przez niedziel siedm złot. sześćdziesiąt; summa in universum—złot. ośmdziesiąt y trzy y groszy szesnaście. W teyże wsi na osobę y porcią pana generała kwatermistrza: za słoninę y masło—złotych dwadzieścia; żyta suchiego szanków sześć, po zł. ośm szanek, facit—złot. czterdzieście ośm; krup ięczmiennych szanków trzy, na nie ięczmienia wyszło szanków siedem złot. dwadzieścia trzy y groszy dziesięć; grochu półszanka—złot. pięć; syry trzynaście po groszy sześć, facit—złotych dwa y groszy ośmnaście; kur czterdzieście ośm po groszy sześć, facit—złotych dziewięć y groszy ośmnaście; strawunek samego, prócz czeladzi rachuiąc, mięsa, prosięta, słoninę, masło, śmietanę y in-

ne rzeczy przez niedziel siedm ad minimum na iednego, czyni złotych dziewięć y groszy dziesięć na tydzień przez niedziel siedm, facit—złotych pięćdziesiąt ieden y groszy dziesięć; z osobna: soli białey garncy półtora, za nie facit—groszy dwadzieście cztery; summa in universum—złot. dwieście y groszy dziesięć. W teyże wsi na osobę wachmistrz-leytenanta: za słoninę y masło gotowizną—złotych siedm y groszy dziesięć; mąki żytney szanek—złotych dziewięć; krup ięczmiennych szanek, na to ięczmienia szanków półtrzecia,—złotych ośm y groszy dziesięć; grochu garncy pięć za niego złotych dwa y groszy piętnaście; kur ośm po groszy sześć, facit—złoty ieden y groszy ośmnaście; strawunek iego samego minori calculo przez niedziel siedm—na złotych dwadzieścia y cztery; chleba do wozu przez niedziel siedm nawybierał bochnów czterdzieście y dziewięć, rachuiąc ad minimum bochen gospodarski po groszy dwanaście, facit—złotych dziewięć y groszy ośmnaście; strawunek z osobna czeladzi dwóch ad minimum złot. trzydzieście; summa universum—złotych dziewięćdziesiąt y dwa y groszy iedynaście. Żołnierzy w teyże wsi czterdzieści ośm alias rot ośm, rachuiąc rotę iednę, to iest osób sześć, wydali na słoninę, masło, syry y sól—złot. trzydzieści ośm y groszy szesnaście; mąki żytney na każdego po garncy ośm, na osób sześć garncy czterdzieście ośm, czyni żyta szanków półtrzecia, po złotych ośm szanek, facit—złotych dwadzieścia; krup ięczmiennych garncy czterdzieści ośm, wyszło ięczmienia szanków sześć,—złotych dwadzieścia; strawunek tych żołnierzy na iednego po groszy dwanaście na dzień, czyni przez tydzień na osób sześć—złot. szesnaście y groszy dwadzieścia cztery; przez niedziel tedy siedm, iedney roty rachuiąc na tydzień po złotych szesnastu, facit—złot. sto ośmnaście y groszy dziesięć, in universum tedy iedna rota, facit—złotych dwieście trzynaście y groszy dziesięć; in summa tedy w tey wsi na rot ośm wziętych legumin, iako się wyżey pomieniło, tak że pięniędzmi y strawunkiem w Niechołstach na—złotych tysiąc siedmset sześć y groszy dwadzieścia; computandis computando wybranych ze wszystkiemi z tey wsi Niechołsta ad universum—złot. dwa tysiąca dziewiędziesiąt dwa y groszy dwadzieścia siedm.

Wioska Rzeczyca. Serżantowi dali gotowizną: na słoninę, masło y syr, iako y na żyta suchiego szanków półtora y piwo przez niedziel cztery—złot. dwadzieścia trzy y groszy ośmnaście; krup ięczmiennych szanków półtora, wyszło ięczmienia na nie szanków półczwarta,—złotych iedynaście y groszy dwadzieście; strawunek przez niedziel cztery, rachuiąc po groszy dwanaście na dzień, facit—złotych iedynaście y groszy sześć; na osób zaś z kapralem, to iest żołnierzy dziesięciu wydali za słoninę, masło, syr y lenik—złotych sześćdziesiąt ieden y groszy dwanaście; mąki żytney garncy siedmdziesiąt dwa, czyni żyta szanków trzy y garncy dwanaście, facit—złot. dwadzieścia ośm y groszy dwadzieścia pięć; krup ięczmiennych szanków półczwarta, wyszło ięczmienia szanków siedm, po złotych trzy y groszy dziesięć szanek, facit—złotych dwadzieścia trzy y groszy dziesięć; strawunek tych żołnierzy przez niedziel cztery, na iednego kładąc po groszy dwanaście na dzień, czyni na dziewięć żołnierzy na tydzień ad minimum—zł. dwadzieścia pięć, groszy sześć; in universum tedy osób dziewięć przez niedziel cztery strawunkiem y leguminami z serżantem uczynią—złotych dwieście ośmdziesiąt pięć y groszy piętnaście; summa summarum specificata z tych wsi pomienionych, tak leguminami różnemi, gotowizną, pieniędzmi, iako y strawunkiem przez żołnierzy szwadrona iaśnie

oświeconego xięcia imć pana podkanclerzego w. x. Lit. zabranych y wyciśnionych, ad universum—złot. siedm tysięcy czterysta dziewięćdziesiąt sześć y groszy ośm. Z osobna wieś Przyłuki do tegoż szwadronu xiążęcia imć pana podkanclerzego wydali na żołnierzy osób pięćdziesiąt gotowemi pieniędzmi: za słoninę, na piwo y gorzałkę—złot. sto; żyta suchego na wszystkich beczek dziesięć, po złotych trzydzieście dwa, facit—złotych trzysta dwadzieścia; krup ięczmiennych beczek dziesięć, na to ięczmienia nowego zrobiono beczek dwadzieście pięć, beczka po złotych trzynaście y groszy dziesięć, facit—złot. sto sześćdziesiąt pięć; za masło na każdego po kwarcie, kwart pięćdziesiąt po groszy piętnaście, facit—złot. dwadzieście pięć; syrów pięćdziesiąt, po groszy cztery ieden, facit—złotych sześć y groszy dwadzieścia; soli garncy—dwadzieścia pięć, po pół garnca na iednego, facit za nie—złotych dwanaście y groszy piętnaście; strawunek tych osób pięciudziesiąt, po groszy dziesięć na dzień rachuiąc na iednego, facit na tydzień—złotych ośmdziesiąt trzy y groszy dziesięć; przez niedziel tedy cztery in universum facit—złotych trzysta; summa universalis in omnibus pertinentiis u klucza Rzeczyckiego—złotych ośm tysięcy czterysta pięćdziesiąt y ośm y groszy dwadzieścia y trzy. Pretensie kriminalne oraz y zruynowanie wsi Jackowicz, do klucza Rzeczyckiego należącey, przez żołnierzy chorągwi Tatarskich rotmistrzowstwa imć pana Baranowskiego y imć pana Oleiewskiego za ordynansem iaśnie wielmoż. imć pana Strażnika w. x. Lit., roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ósmego, chorągwie wyż pomienione maiąc ordynans na wytchnienie, którzy stoiąc przez niedziel dwie strawunkiem samych towarzystwa y czeladzi minoris calculo, mięso świeże, iałowicze, owce, kury, gęsi, masło, syry prócz chleba, mleczna, ogrodniny y obroków zabrali y natrawili na złotych ad minimum tysiąc; domów gospodarskich ze wszystkim sprzętem domowym każdego gospodarza z komorami, oborami, chlewami, zbożem, bydłem, końmi, swińmi, gęsiami, kurami, odzieżą sukienną y płócianą, ze wszystkim, a wszystkim spalili y zruynowali, w liczbie domów mieszkalnych gospodarskich czterdzieści, pustych zaś, co na czas gospodarze powychodzili y ieszcze drugie nie dobudowane byli. . . *) szkod w summie zaprzysięgłey gromadą—złot. dwanaście tysięcy. A to się stało w roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt ośmego dnia pierwszego Junii chorągiew rotmistrzowstwa imć pana Wiganta raytorska ta przechodem nocleguiąc prawie do ostatka zruynowała, kiedy zboża z pola zabieraiąc iedno zmłócili, do wozów brali, drugie końmi tratowali, znieśli y spaśli na złotych ośmset; chorągiew piechoty Węgierskiey, także noclegiem uczyniła szkody wzbożu, iarzynie etc.—na złotych ad minimum—sześćset, do tychże chorągwi tatarskich imści pana Baranowskiego y imć pana Oleiewskiego.

Wieś Sycze takowe ma pretensie: iż zruynowawszy Jackowicze przyszli do wsi Syczów y stanowszy w czas samey pilney roboty letniey, mensis Junii, ludzie ze wsi na głowę powypędzali, sami y czeladź ich co chcieli brali y zabierali,—co nigdy nieporachowana rzecz,—zborze gołymi żniwami, snopami, ogrody, cielęta, prosięta, podświnki, wieprze karmne, kury, gęsi y inne naczynia gospodarskie y soszniki pozabierali, ad minimum poprzysięgaią szkod na—złotych tysiąc; chorągiew ianczarska noclegiem będąc we wsi Niechołstach uczyniła szkody we zbożu, ogrodach y w innych gospodarskich rzeczach—na złotych sześćset.

U tego regestru spisanych szkod przez

---

*) Въ подлинникѣ пропускъ.

żołnierzów z podróżnych chorągwi poczynionych podpis ręki temi słowy: Te regestra klucza Rzeczyckiego podane podpisuię: Jan Władysław Podhaiecki, pisarz Terespolski, mp. Który to ten regestr, przez osobę z wyż pomienioną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzesckich przyięty y zapisany.

1698 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 505—507.

320. Присяга крестьянъ о причиненныхъ имъ убыткахъ войскомъ, состоящимъ подъ командою кн. Радивила.

Крестьяне Брестской экономіи: Антоній Замойчичъ, Охремъ Русинъ—войтъ Глинянскій, Аѳанасій Климушеня—войтъ Шелповскій и Ѳедоръ Свѣтичъ Гарасимовичъ—войтъ Яковчицкій, числящіеся въ Верецкомъ ключѣ, подъ присягой свидѣтельствуютъ, что жолнеры кн. Радивила, подканцлера в. кн. Литовского, причинили ихъ ключу убытковъ на 38,493 польск. злотыхъ.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, miesiąca Septembra piętnastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, przede mną Janem Beklewskim—podstarościm, stanowszy oczewisto mużowie: Antoni Zamoytycz y Ochrem Rusien—woyt Gliniański y Chwedor Swietycz Harasimowicz—woyt Jakowczycki z klucza Wieżeckiego, ten iurament wykonali na szkodach, poczynionych przez żołnierzów z roty sobie daney, w te słowa pisany:

Ja Antoni Zamoyczyc, y ia Ochrem Rusien—woyt Glinianski, y ia Panas Klimuszenia—woyt Szełpowski y ia Chwedor Swietycz Harasimowicz—woyt Jakowczycki, mużowie z ekonomiey Brzeskiey, do klucza Wierzeckiego przynależących wsi, przysięgamy Panu Bogu wszechmogącemu, w Tróycy świętey iedynemu, na tym, iż my wszyscy mużowie, w kluczu Wierzeckim mieszkaiące, w różnych kosztach, podług regestrów spisanych przez chorągiew jaśnie oświeconego xięcia imści Radziwiła—podkanclerzego w. x. Lit. pancerną, szkoduiemy na trzydzieście ośm tysięcy czterysta dziewiędziesiąt trzy złotych polskich. Na czym, iako sprawiedliwie przysięgamy, tak nam Panie Boże dopomoż y męka Jego święta, amen.

Któraż to rota, przez mużow wyż pomienionych, w tey rocie wyrażonych, wykonana na urzędzie, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y zapisana.

1698 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 1001—1020.

321. Постановленіе всѣхъ дворянъ в. кн. Литовскаго на Гродненскомъ сеймѣ.

Дворяне всего в. кн. Литовскаго, собравшись на всеобщее ополченіе въ лагерь подъ Гродно, между Пузовичами и Лавномъ, во исполненіе постановленій предшествовавшаго сейма Виленскаго 1699-го года, для защиты своихъ правъ, свободы и равноправности съ Короной, а также и для распредѣленія и удовлетворенія войскъ, послѣ продолжительныхъ споровъ, едва не дошедшихъ до междоусобной войны, вслѣдствіе домогательствъ войска остаться при прежнихъ его своеволіяхъ и злоупотребленіяхъ, при содѣйствіи Виленскаго епископа успокоеныхъ, постановили:

1) Войско распустить съ обѣщаніемъ выдать ему четыре четверти жалованья ко 2-му Февраля будущаго года, т. е. до громничнаго сеймика, на которомъ, если окажутся недоимки, илиже прямое сопротивленіе въ уплатѣ со стороны воеводствъ или повѣтовъ,—будутъ приняты надлежащія мѣры къ ихъ устраненію, даже при содѣйствіи военной силы.

2) Распустить также драгунъ и нѣмецкую пѣхоту но съ тѣмъ условіемъ, чтобы солдаты были сохранены, во избѣженіе новой вербовки весной; помѣстить ихъ въ Пинской экономіи и въ Яновѣ (въ воеводствѣ Брестскомъ), гдѣ они должны довольствоваться одною только кровлей соломой и дровами; при этомъ обѣщать имъ прощеніе за прежнія ихъ злодѣянія, но за новыя они должны будутъ отвѣчать предъ судомъ.

3) Новыхъ войскъ не собирать, развѣ только въ случаѣ неизбѣжной необходимости и то подъ условіемъ равномѣрнаго ихъ распредѣленія и продовольствія. На сей конецъ обыватели должны озаботиться на наступающемъ сеймикѣ предварительнымъ составленіемъ надлежащихъ репартицій и диспозицій, чтобы, по полученіи повѣстокъ отъ гетмана в. кн. Литовскаго, у нихъ все уже было въ готовности.

4) На сеймикѣ громничномъ избрать судей въ скарбовый трибуналъ и сборщиковъ податей,—съ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы судьи въ тоже время не были сборщиками, потому что никто не можетъ судить самого себя.

5) На этомъ же сеймикѣ избрать ротмистровъ и исполнить всѣ дѣла, касающіяся сбора податей; удовлетвореніе войска жалованьемъ не можетъ и не должно пріостанавливаться даже въ случаѣ сорванія сеймика.

6) Тутъ же долженъ быть избранъ одинъ, или два коммиссара, для производства уплаты жалованья войску; потомъ они отдадутъ отчетъ въ исполненіи своихъ обязанностей.

7) Сборщики должны взымать вдвойнѣ, но не болѣе, и отдавать свои реестры въ акты, чтобы каждый могъ знать о количествѣ сбора.

8) Для защиты своихъ правъ и равноправности, для сохраненія порядка и справедливости назначить генеральнымъ полковникомъ Витебскаго каштеляна Котла, съ правомъ созвать посполитое рушенье; а для инстигатора в. кн. Литовскаго ходатайствовать у короля назначенія 2,000 зл. жалованья съ тѣмъ, чтобы сумма эта уплачивалась занимающему эту должность и на будущее время.

9) Декреты скарбоваго трибунала в. кн. Литовскаго о постройкѣ моста на Нѣманѣ подъ Гродномъ утвердить и назначить экзекуціи для собиранія на сей предметъ податей съ воеводствъ и повѣтовъ.

10) На основаніи равноправности избрать генерала в. кн. Литовскаго, котораго обязанностію будетъ защищать дворянъ, угнетенныхъ правительственными лицами, и права котораго должны будутъ опредѣлены на предстоящемъ сеймѣ.

11 Преслѣдовать и разгонять всякія скопища распущенныхъ по домамъ войскъ, кромѣ драгуновъ и пѣхоты, оставленныхъ для нуждъ воеводства.

12) Въ судьи скарбоваго трибунала избрать людей достойныхъ и исполненіе трибунальныхъ декретовъ поддерживать вооруженной силой; въ случаѣ же сопротивленія гродскихъ судовъ, или земскихъ, жалобы истцовъ удовлетворить на счетъ самихъ же судовъ. А для лучшаго и надежнѣйшаго осуществленія трибунальныхъ декретовъ оставить въ распоряженіи трибунальнаго маршалка 200 человѣкъ нѣмецкой пѣхоты,

которая продовольствіе будетъ получать на счетъ Виленскаго воеводства, а стоять въ Дусскомъ старостинствѣ, какъ ближайшемъ къ Вильнѣ, Минску и Новогородку. По распоряженію помянутаго маршалка она обязывается являться туда, куда ей прикажутъ, переходы совершать на свои средства, а равно и за насилія и грабежи расплачиваться также собственнымъ жалованьемъ.

13) Съ такою же строгостію должна производиться экзекуція трибунальныхъ декретовъ и относительно податныхъ недоимковъ.

14) Пограничныя державы и старостинства должны производить взносы податей въ тѣ инстанціи, къ которымъ они приписаны въ тарифѣ военномъ, постановленномъ на Гродненскомъ сеймѣ т. е. съ дыма по 14 злотыхъ и с о в и т о й г и б е р н ы—по 28 злотыхъ, исключая имѣній духовныхъ, оказывавшихъ особое вспомоществованіе рѣчи-посполитой во время турецкой войны и несущихъ гиберны, установленныя на генеральномъ съѣздѣ въ Вильнѣ.

15) Лица, не явившіяся на это посполитое рушенье и не приславшія своихъ депутатовъ или по причинѣ зложелательства, или же боязни и апатіи къ всякому нововведенію, по ихъ мнѣнію вредному и опасному для государства, и пожелавшія лучше оставаться дома при прежнихъ порядкахъ, хотя бы въ дѣйствительности и негодныхъ, или перейти въ лагерь враждебный, должны подвергнуться слѣдующему наказанію: въ теченіи трехъ лѣтъ они должны быть устраняемы отъ всякихъ правительственныхъ и общественныхъ должностей и платить съ дыма по 10 злотыхъ ежегодной пени; лицаже поставлявшія вмѣсто себя только вольнонаемныхъ, илиже оказавшіяся узурпаторами—половинѣ этой пени. Въ случаѣ же ихъ сопротивленія таковому постановленію должна быть употреблена военная сила, или на основаніи настоящаго постановленія, или же на основаніи постановленія сеймиковъ частныхъ. Наказанію этому не должна подвергаться шляхта беземельная, а равно и лица представившія клятвенное показаніе при свидѣтельствѣ трехъ шляхтичей, что они не могли явиться вовремя по причинамъ вполнѣ уважительнымъ. Деньги собранныя съ лицъ оштрафованныхъ должны быть отданы въ распоряженіе воеводствамъ.

16) А такъ какъ въ этомъ виноваты не только частныя лица, но цѣлые повѣты и воеводства, какъ напр. воеводство Полоцкое и повѣтъ Вилькомірскій; то, для болѣе успѣшнаго осуществленія карательныхъ мѣръ настоящаго постановленія включить въ посольскую инструкцію на предстоящій сеймъ особый пунктъ по сему предмету. Впрочемъ изъ числа таковыхъ воеводствъ и повѣтовъ слѣдуетъ исключить: воеводство—Витебское и Мстиславское и повѣты—Рѣчицкій Мозырскій и Оршанскій, которыя хотя и не явились на посполитое рушенье, по причинѣ разлитія водъ, но прислали своихъ депутатовъ.

17) Относительно военной службы Татаръ возобновить древніе законы, по которымъ они обязываются нести оную безъ всякаго вознагражденія за право пользованія имуществами. Татары, не присягнувшіе при распущеніи войска и разъѣхавшіеся по домамъ своевольно, должны присягнуть на сеймикахъ громничныхъ, подъ опасеніемъ за ослушаніе конфискаціи ихъ имуществъ.

18) Жолнерамъ принимавшимъ участіе въ посполитомъ рушеньѣ объявить благодарность и прощеніе за прежнія преступленія, по силѣ пунктовъ постановленныхъ при распущеніи Литовскаго войска.

19) Убійство пословъ отправленныхъ къ королю отъ представителей в. кн. Литовскаго, какъ то: Леона Огинскаго и Людвига Поцѣя, какъ непозволительное нарушеніе международнаго права, считать обидой для всего в. кн. Литовскаго и доискиваться удовлетворенія за нее на предстоящемъ сеймѣ.

20) Точно также настаивать на исполненіи приговора, послѣдовавшаго на сеймѣ по дѣлу объ убійствѣ Кароля Бѣлозора, Богуфала Бокея и земскаго Оршанскаго судьи Таровскаго, а равно и о возвращеніи разныхъ захватовъ разнымъ лицамъ по принадлежности.

21) Просить короля о вознагражденіи двухъ заслуженныхъ мужей: Витебскаго каштеляна Михаила Казиміра Котла и Григорія Огинскаго, дарованіемъ имъ по 100,000 зл. на старостинствахъ съ тѣмъ, чтобы эти старостинства не прежде были отдаваемы другимъ лицамъ, какъ только по полученіи вышеозначенныхъ суммъ наслѣдниками награжденныхъ.

22) Всѣ обиды и разоренія причиненныя войсками въ имѣніяхъ королевскихъ и духовныхъ, шляхетскихъ и земскихъ, какъ въ Литвѣ, такъ и на Жмуди, какъ во время внутреннихъ безпорядковъ, такъ и переходовъ и лагерныхъ стоянокъ, должны быть прощены и забыты, исключая преступленій уголовныхъ.

23) Потребовать сеймоваго постановленія, чтобы шляхта, бывающая на сеймикахъ, не подчинялась трабскому пересуду, а чтобы подчиня-

лась общимъ судебнымъ узаконеніямъ, наравнѣ съ прочими обывателями.

24) Предложить для сеймоваго подтвержденія слѣдующее правило: чтобы послѣ трехъ сеймовъ коронныхъ, каждый четвертый посвящаемъ былъ на заботы о сохраненіи свободъ и вольностей для в. кн. Литовскаго.

25) Слонимскій съѣздъ не только возобновить, но подтвердить еще посламъ, чтобы они не прежде ѣхали въ Варшаву, какъ побывавши на этомъ съѣздѣ и выяснивши для себя предметы заявленій.

26) Хлопоты и труды разныхъ начальствующихъ въ настоящемъ посполитомъ рушеньѣ лицъ имѣть въ виду и представить благосклонному вниманію короля.

27) Во вниманіе къ заслугамъ Виленскаго епископа, имѣніе Верки или Іерусалимъ вмѣстѣ съ принадлежащими къ нему селами освободить навсегда отъ податей чоповаго шеляжнаго.

28) Раны Лукаша Городынскаго, подстрѣленнаго въ настоящемъ посполитомъ рушеньѣ Татарами, представить на благоусмотрѣніе рѣчипосполитой для вознагражденія его въ будущемъ.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego, miesiąca Februarii dziesiątego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzesckim, przede mną Janem Benklewskim—podstarościm Brzesckim, stanowszy oczewisto imć pan Michał Butkiewicz, laudum Grodzieńskie całey rzeczy-pospolitey w. x. Lit. do akt grodu Brzeskiego podał, w te słowa pisane:

Wypis z xiąg grodzkich powiatu Grodzieńskiego, roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, miesiąca Decembra trzydziestego dnia.

Na urzędzie grodzkim i. k. mości, aktami starościńskiemi Grodzieńskiemi, przede mną Janem Franciszkiem Kotowiczem—starostą Grodzieńskim, stanowszy personaliter wielmożny imć pan Stanisław Rukiewicz, instygator w. x. Lit. woyski Grodzieński, y imć pan Bohusław Wolbek, łowczy nadworny w. x. Lit., kommissarze od rzeczy-posplitey delegowani, laudum generalne całey rzeczy-pospolitey w. x. Lit. na rzecz niżey seorsive opisaną ad acta inserować podali, iakoż w xięgi inseruiąc tenor laudi sequitur talis:

In nomine Domini, ad perpetuam rei memoriam. My stan duchowny y świecki, senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy y grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództw y powiatów w. x. Lit., którzyśmy na pospolite ruszenie vigore laudum w Wilnie dnia czternastego Augusti, anno praesentis tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, przez ichmość panów senatorów posłów woiewództw y powiatów w. x. Lit. zgromadzonych, postanowionego ziechali, czyniemy wiadomo nie tylko teraznieyszego ludziom wieku, ale y tym, którzy in seram posteritatem, ten instrument iednostayney zgody naszey czytać bedą, iż my tu, pod Grodno zgromadziwszy się y zbliżywszy, stanowszy obozem ostatnim między Puzowiczami a Ławnym pro tuitione wolności, praw, coaequationis, repartitionis, locationis et rationis takowe uczynili y uchwalili, mocą ziazdu teraznieyszego, postanowienie, anno tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, vigesima prima Decembris:

A naprzód, wykonywaiąc intencyą et obiectum principale tego naszego pospolitym ruszeniem zgromadzenia, in laudum Wileńskim wyrażonego, to iest zwinienia woyska w. x. Lit., które nas prawie przymusiło do tego, żebyśmy pokazali po sobie przykład sukcessorom naszym, iako wolności, swobod, praw swoich bronić maią, gdy nam niewygody zimnego Nowembra y Decembra połowę na śniegach y mrozach obozy nie były ciężkie, do przymnożenia praw na-

szych, obieraiąc raczey śmierć uczciwą niżeli czuwaiących na opressią wolności nieprzyiacioł obarczenie; tedy wyrazić przychodzi wiekopomnym relacią wiekom, iż gdy na elekcii nayiaśnieyszego króla imci Augusta wtórego, szczęśliwie nam panuiącego, przyszło nam poprawić praw naszych przez ustanowienie constitucyi, in volumen legum ingrossowaney, titulo: «coaequatio iurium magni ducatus Lithuaniae cum iuribus regni Poloniae», którzy praedominantia ministeria nad równością y wolnością szlachecką, także y licentią woyska określić y opisać przyszło, a mianowicie: potestatem buławy, autoritatem pieczęci, abusum kluczów, lask marszałkowskich y inszych, na ten czas ministeria trzymaiących, magnatum animos, że gdy nie mogli zgody generalney tak wielu tysięcy zgromadzoney na electią szlachty przełamać, mianowicie—ichmość panów koronnych obywatelów woiewództw, ziemi y powiatów, którzy nam zeloso amore, iako bracia nasi, szczerze dopomagali; żeśmy tandem, eluctati z wielkich opressyi, do pożądanego libertatis przyszli portu, y inszych sposobów szukać poczęli, których tu przez lat półtrzecia zażywanych, bardziey doloroso silentio pokryć, niżeli piórem wypisać y do wiadomości podawać zdało się. Naycięższa iednak potestas woyskiem rządzących, na rzecz pospolitą była, gdy y same woysko same pomagało do zruynowania novellae legis, barziey veteres kochaiące abusus, niżeli nowe reipublicae, zkąd pochodzące estimuiąc commoda, niechęć iść in obedientiam legi, ale gwałtem dawney około rozdawania hibern, stanowienia consistencyi domagało się dyspartícyi; szukała oyczyzna przez różne traktaty sposobów, aby woysko, według nowego prawa, przyięło reparticią na woiewództwo, powiaty, destinowaną zasług swych locatią w dobrach ekonomicznych i. k. mości na zimę z łaski pańskiey pozwoloną; ale synowie, wyznawszy miłość matki swey oyczyzny, arma tenentes, niezdewinkowani, ale barziey w swey zawziętości pertinaciter trwali, y owszem miasto wykonania prawa postanowionego przez te lat półtrzecia nie będąc na żadney z oyczystym nieprzyiacielem companii, rospasaną in ultionem wolnością pokazali—quid valeant humeri, za iedno, tak i. k. mości, iako duchownym, ziemskim, szlacheckim dobrom przez invazye na zimowe stanowisko, przez przechody y noclegi, czyniąc ruinę; iakie za takową licencią consequentiae były, aby nie wiedziały futura saecula y na takie się nie odważały akcye, niech to wieczną zawaloną niepamięcią; dość na tym, że ad extrema haec, które siedzą na koniach pospolitym ruszeniem odprawuiemy przyszłe media, żeśmy się sacro-sancte zligowawszy y sprzysiągszy amoribus na tę odważyli rezolutią,—żeśmy raczey obrali sobie do domów naszych powrót zpóźnić, aniżeli więcey nieposłusznych cierpieć. Przez te tedy dwa miesiąca zupełne nihil intentatum relinquimus, co by gwałtem się napieraiących słuszność naszych słów zmiękczyć mogło, przyszło było niemal ad cognatas acies y pewnie dobr bellandi magister przyprowadziłby nas był ad antiquam pugnae aream; ale Bóg wszechmogący, dum humana deessent remedia, obmyslił media, gdy nam iaśnie wielmożnego nayprzewielebnieyszego imć xiędza Konstantego Kazimierza Brzostowskiego, biskupa Wileńskiego, przy commissarzach rzeczy-pospolitey iuż cominus arma tenentibus, z nieba prawie zesłał, który amore ductus ku oyczyznie swoiey na wszystkie wydawszy się okropnego nieba niewygody, szedł między oyczyznę y synów diremitque pila minantia pilis pracowitą swoią ugodą; iako pastyrz trzody swoiey

od Boga powierzoney, nie dał in laniatum, skłonił tą godną perswazyą zawzięte animusze et multo sudore laboreque pożądaney przez nas został cooperatorem ugody. Za co iakie imści praemium nieustaiące czeka, po długo przyprowadzonych latach w niebie, tak pastoris nostri praedicabunt gloriam y niezwiędłą wiekopomney sławy mieć będzie servatae patriae korony. A tak, gdy woysko w. x. Lit., zostawszy posłusznym rzeczy-pospolitey, dało się zwinąć, należało y nam wdzięczną pokazać, żeśmy uchiliwszy wszystkie na stronę do woyska przeszłe urazy, które by pretendowanym nie mogły nigdy wydołać czwierciom, ieszcześmy certuiąc miłością, cztery ćwierci wypłacić deklarowali, czym się y woysko w. x. Lit. kontentowawszy y zwinowszy in mutuos omni plexus, owszem z niemi przyszedłszy do woiewództw y powiatów wszytkich pod chorągwiami stoiących y nic żołnierskich ukochaiących wolności przemienili consilium. Ordinuiąc tedy, iako naywarowniey, aby bracia nasi w swych zasługach upewnieni byli, wypłacenia czterech ćwierci przed zwinieniem ieszcze proponowanych teraznieyszym postanowieniem deklaruiemy, to iest, aby od każdey chorągwi deputaci obrani, dobrze osiedli, według wyrachowaney od nas repartycyi, gdzie się któtey brać zasługi naznaczyło, na przyszłe gromniczne w roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiątym dziewiątym przypadaiące seymiki y sądy skarbowe do woiewództw albo powiatów przyieżdżali y tam pieniądze żołdu sobie należącego odbierali. A ieśliby się w którym woiewództwie lub powiecie pokazali przeciwni, którzyby dotychczas tak z starostw swoich hiberny sowitey, iako z dobr ziemskich, czopowego szelężnego, monopolium tabacznego, pogłównego tatarskiego, żydowskiego, evecti invecti do exaktorów woiewództw y powiatów nie wnosili; tedy z tego seymiku zaraz cum assistentia notae nobilitatis, y samemi exactorami do dobr tych przeciwników assygnacyę z seymiku deputatom maią bydź dane; a ieśliby któremu woiewództwu lub powiatowi miał potężny refragator violencię uczynić, tedy zaraz do pobliższych woiewództw y powiatów maią dać znać rotmistrzom, aby według proporcyi sił sprzeciwiaiącego się choręgwie puszczali et fortem executionem super a na upartego retentora uczynili. W którym razie, ieśliby rotmistrze per favorem execucyi czynić nie chcieli, tedy w sądach skarbowych, lub w sądach głównych trybunalnych, lub in defectu obudwuch, w grodach poenas collineales et confiscationis bonorum y nagrody szkod przez przewłokę exekucyi pomienionych rotmistrz deputatom in instanti płacić powinien; a tam iednak, gdzie wziął assygnacią po—staremu, triplicem pensionem dochodzić będzie, osobliwie zaś refragarius iako in causae fisci wzdany za pierwszym dekretem in instanti in poena infamiae et pecularitatis immobiliter zostawać będzie y na każdych ziazdach, seymach, seymikach y sądach activitate carebit ad instantiam instigatoris et delationem deputatów ukrzywdzonych. Dla czego praecavemus tym postanowieniem naszym, aby maiąc teraz fryszt do seymiku gromnicznego, zaraz do exaktorów poborców woiewództw powiatów swoich, nie kalkuluiąc się ani wytrącaiąc sobie albo na ludzie swe żadnych zasług, retenta wnosili, sub poenis supra dictis, y wszytek ten podatek zatrzymany, który od seymików relacyinych po szczęśliwey i. k. mości koronacyi ma się rachować, iuste y fideliter do woiewództw y powiatów wniesionych (sic).

Draguny y piechoty niemieckie ex nunc zwijamy, takim iednak sposobem, że ludzie konserwuiemy, aby na potym,

gdy na wiosnę woyska rzecz-pospolita potrzebować będzie, werbunkami nie była ruinowana. Tym iednak ludziom przez zimę locatia ma bydź w Pińskiey ekonomii y w Janowie, w woiewództwie Brzesckim, do biskupstwa Łuckiego należącym, gdzie iednym dachem tylko, słomą y drwami kontentować się będą, a wszystko z grosza żyć pod zapłaceniem z zatrzymaniem pieniędzy im należących w woiewództwie albo powiecie, tym gdzie im repartitia przypadnie, waruiąc to woysku zwinionemu, iż za dawne przebranie hibern, consistencyi odprawowania, noclegów, ugod, przechodów czynienie, nikt żadney chorągwie zasług aresztować nie będzie mógł, ponieważ we cwierciach przeładowanych woysku potrąciło się,—wyiąwszy iednak sprawy kriminalne, naiazdy domów szlacheckich y świeżych excessów, rabowanie dworów durante tractatu od dnia iedynastego Decembris do dnia dwudziestego pierwszego eiusdem roku teraznieyszego.

Woyska nowego teraz dla zfolgowania zruinowaney oyczyzny, aby wytchnąć sobie mogła, nie formuiemy, ale do seymu postanowienie iego odkładamy, z tym iednak dokładem, iż ieśliby przyszło woysko formować, nie inaczey, tylko wyraźney constitucii coaequationis, repartitionis et locationis, one sporządzić mamy—tak, aby za naznaczeniem terminu y mieysca od jasnie wielmożnego imści pana woiewody Wileńskiego, hetmana w. w. x. Lit., punktualnie chorągwie ad operationes belli stawali. Dla czego zaraz na seymiku blisko następuiącym, po obraniu deputatów y po osądzeniu spraw abiectae ignobilitatis ichmć panowie obywatele w. x. Lit. w swych woiewództwach y powiatach maią uczynić sobie porządek, aby gdy uchwała seymowa na erekcią woyska stanie, zawczasu dispositią y sposób wyprawienia ludzi z reparticyi sobie przypadłych obmyslony był.

Na tymże gromnicznym seymiku maią sobie według prawa cooequationis, lub w rok lub kiedy zgoda braci stanie, nowych obierać sędziów trybunału skarbowego, także poborców, albo exactorów do hibern, czopowego szelężnego, monopolium tabacznego, pogłównego, żydowskiego, tatarskiego, evecti et invecti; iednak że sędziów skarbowych nie obieraiąc za poborców y exactorów, ponieważ sam siebie sądzić nikt nie może.

Na tymże zieździe obierać sobie będą rotmistrzów y onych paraphiami podzielą, aby przez nich skutecznieysza exekucia dekretów trybunalskich skarbowych odprawowana była y solarium rotmistrzowi, aby darmo nie pracował, obmyślą tamże, lub dochód iaki. A parte vero convicta, vel contradicente, na tymże seymiku przeszłych poborców liczby słuchać y rationes dispensowanym rzeczy-pospolitey podatkom odbierać będą y cokolwiek należy do porządku y zapłaty woysku, wszytko to na tym zieździe odprawować maią; a choćby seymik na deputatów y zerwać się miał, tedy przecie obrada koło zapłaty woysku seymem uchwaloney institui, którey przeczyć nikt nie może.

Maią też na tym ziezdzie gromnicznym w każdym woiewództwie y powiecie obrać kommissarza bene possessionatum—iednego, abo dwuch, do którego exactorowie wszystkich podatków importabunt summy, od których wszyscy od chorągwi deputaci pieniadze odbierać będą. Tenże komissarz lubo dwa maią czynić calculum przy zdaniu kommissarstwa swego czopowego y szelężnego w woiewództwach y powiatach.

Ichmość panowie exactorowie powinni odbierać in duplo, iako przedtym brano do skarbu w. x. Lit., non extorquendo nic więcey nad sowitość dawnego

płacenia; którey exakcyey maią do akt oddawać regestra w każdym woiewództwie y powiecie, aby każdy mógł się informować de quantitate.

Gdy się zaś ostrzegamy wynoszących się supra aequalitatem ambitus, aby sposobów ieszcze nie wynalazł do zruynowania prawa nowopostanowionego coaequationis iurium w. x. Lit., zaczym nexum nostrorum conservando, ligamen in virtute laudorum po woiewództwach y powiatach w. x. Lit. delegowanych deklaruiemy, że ex eo nexu nie wynidziemy, poki aż w swą rezę prawo coaequationis wprowadzone nie będzie, sub favore constitucii seymu coronationis, stwierdzaiącey lauda publica in ordine utrzymania in fidelitate et obsequio i. k. mości, tudziesz swobod, wolności y dobra pospolitego. Dla czego i. k. mości pana naszego miłościwego upraszamy, aby nam iako król pan nasz miłościwy, assistere obradą swoią raczył. Gdyż commovere et affligere musi oycowskie i. k. mości, pana naszego miłościwego, serce, iako y nas wiernych poddanych; upraszać tedy będziemy i. k. mości, pana naszego miłościwego, aby nam salva per omnia autoritate i. k. mości tenże porządek konserwował, y wolno było iakobyśmy pro tuitione panowania szczęśliwego i. k. mości, pana naszego miłościwego, naypierwiey potym pro defensione i. k. mości coaequationis, a na ostatek dla zdrowia naszego, za innotescenciami obranego półkownika naszego generalnego zawsze na konie wsiąć mogli, gdy exigentia rei postulabit—póty, póki rzecz-pospolita in toto nie uspokoi się, waruiąc to sobie, ieżeliby miano kogokolwiek z nayuboższey szlachty, braci naszey, albo na zdrowiu, albo na fortunie mota nobilitate vindicare tenebuntur sub privatione officii sui, a in casu renitentiae onych za wdaniem się do imści pana półkownika woiewództwa y powiatu tego szlachcica, któremu by się krzywda iaka stać miała, y za doniesieniem skargi, obliguiemy się in virtute obowiązku naszego poprzysiężonego wymówić się y na vindicovanie krzywdy, za wydanemi innotescentiami, pospolitym ruszeniem z ichmość pany półkownikami ruszyć się. Które to pospolite ruszenie pro exigentia necessitatis publicae zaszczycić się in casum znowionych iakich kolwiek przeciwności do utrzymania swobód, praw, wolności, bezpieczeństwa publicznego, pozwalamy przez uniwersały iaśnie wielmożnemu imści panu Michałowi Kazimierzowi Kotłowi, kasztelanowi Witebskiemu, convocare woiewództwa y powiaty wszytkie, iako półkownikowi generalnemu w. x. Lit. uproszonemu dłużey ieszcze to oficium gerendi, salva per omnia authoritate i. k. mości, pana naszego miłościwego, et obsequio fidelitatc maiestati iego iurgielt należyty na instigatorią w. x. Lit. według dawnego zwyczaiu po złotych dwa tysięcy; ponieważ bez lat półczwarta zatrzymano imści panu Stanisławowi Rukiewiczowi, instygatorowi w. x. Lit. upraszamy iaśnie wielmożnego imści pana kasztelana Witebskiego, półkownika generalnego w. x. Lit., aby wypłacił z ceł w. x. Lit., które teraz in administratione; który to iurgielt ma bydź przyięty pro persoluto od iaśnie wielmożnego imści pana podskarbiego w. x. Lit. Także et in futurum skarb w. x. Lit. po dwa tysiące złotych co rok aby wypłacił na instygatorią w. x. Lit.

O most niewystawiony na Niemnie pod Grodnem otrzymany dekret w trybunale w. x. Lit. stwierdzamy y forti executione vindicare zlecamy woiewództwom y powiatom wybrany na to podatek.

Przyrzekamy też sobie że, da Bóg na seymie przyszłym, starać się o to będziemy w zgromadzoney trium ordinum et

gentium rzeczy-pospolitey, żebyśmy, ponieważ nas iura z koroną Polską coaequarunt, mogli mieć generała w. x. Lit. cum omni praerogativa succurendi opressis a ministeriis impetitiom, którego officii potestatem na tymże da Bóg seymie opisać sobie obiecuiemy.

Ponieważ woysko w. x. Lit. iest zwinione, oprócz piechot y dragony rzeczpospolita in obsequium sui zostawiła, naznaczywszy pewną lokacyą; tedy, in quantum y oprócz tych, gdzieby kolwiek kupy iakowe miały się gromadzić in visceribus w. x. Lit., przeto one za swywolne poczytaiąc, znosić po wszystkich woiewództwach y powiatach unitis animis et viribus deklaruiemy.

Trybunał w. x. Lit., iakośmy z łaski Bożey ufundowany widzieli tego roku et utimur beneficiis onego, iak życie nasze, krew, substancią łożył, przy konserwacyi onego gotowiśmy consulendo przeszłego trybunału uniformi z pierwszym trybunałem cursui, integritati et securitati postanowiamy, iż na początek przyszłego trybunału tak, iak y rok—lub wyprawami dalsze, lub swemi osobami bliższe woiewództwa y powiaty ziedziemy y tam przeciwko tym, którzyby się znaleść mogli y mieli myśli o zruynowaniu trybunalskiey ordynacyi, albo do dawnego sposobu, albo do reindukcyi, iako przeciwko nieprzyiacielowi powstać, deklaruiemy; dla czego, na seymikach obieraiąc deputatów, będziemy się starać, abyśmy ludzi takich obrali, którzyby pokazali po sobie przez te czasy vivum specimen amoris prawa coaequationis y obrony iego, strzegąc się tych, którzy albo contrarii byli, albo onym radą, pomocą adhaeserint.

Exekucya dekretów trybunalskich, ziemskich, grodzkich aby skutkiem samym była praktykowana, postanowiamy: iż za poiazdem urzędu ziemskiego albo grodzkiego pars convicta będzie, rotmistrze woiewództw y powiatów ultimarie mota nobilitate czynić przy urzędzie powinni; a które grody exekucyi dekretów trybunalskich czynić by nie chciały, albo do tychczas nie czyniły, za dowodem officii praesentis y stronie, którey exekucią denegant, szkody ma nagrodzić ztąd pochodzące.

Chcąc mieć trybunał w. x. Lit. dopiero sporządzony, aby moc y powaga na swych się wspierała siłach, od potentatów nie zaciągaiąc cudzego, niezabieraiąc mocnienia, nie był obligowany, świętą sprawiedliwością czynił i. k. mości przysługi, postanawiamy: piechoty dwieście niemieckiey, którą na repartycyą daiemy woiewództwu Wileńskiemu y powiatowi Lidzkiemu, zkąd żołd wyrażony w taryfie reparticyi dochodzić ich ma; dach zaś piechocie naznaczamy w starostwie Duskim, iako od Wilna, Nowogródka y Minska blizko leżącym. Która piechota do disposicyi hetmanskiey należeć nie powinna, ale marszałkowie nad niemi mieć komendę powinni y ieden drugiemu, przy obieraniu marszałka trybunalskiego, zdawać się powinien. Którey piechoty erekcyą, aby iaśnie wielmożny imć pan Michał Kocieł, kasztelan Witepski, iako marszałek trybunału teraznieyszego, wziol na się, prosiemy; za którego assygnacią woiewództwo Wileńskie y powiat Lidzki ma wydawać na całe półroka pieniądze; którym się służba zaczynać będzie od reassumpcyi trybunału teraznieyszego w Minsku.

Aby y teraznieyszy trybunał assystencyą mogł mieć z tey piechoty y przyszłemu trybunałowi była gotowość, dla tego pieniądze in parte naznaczaią się na tak wiele czasu, aby z onych piechota odziana bydź mogła. Tenże iaśnie wielmożny imć pan kasztelan Witepski officerów creować powinien będzie, waruiąc,—iż ieżeliby ta piechota iakową

krzywdę na stanowisku uczyniła y iakiekolwiek extorsye na poddanych tamecznych wymagać miała, u których to ten dach mieć powinni, za dowodem y dekretem trybunalskim wszystko to nagrodzono być powinno z żołdu im naznaczonego; przechodząc do trybunału, do Wilna, do Nowogródka y do Minska powinni swoim groszem strawować się, żadnych noclegów, stacii, ugod, karmienia et quocunque titulo aggrawacyi pod wytrąceniem z żołdu, nie biorąc, o co przez marszałka trybunalskiego sądzeni bydź maią, których by na gardło swywolnych karać, sine ulla od kogo dependentia, choć by się y trybunał nie sądził wolen y mocen będzie.

A że trybunał w. x. Lit. teraznieyszy, dla pospolitego ruszenia naszego, na którym się nad spodziewanie zabawić przyszło, tylko ad duodecimam Januarii anni futuri, tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego, iest limitowany; zaczym na tym terminie, nim do domów naszych powrócimy, reassumptio iego zaczynać się nie może, mocą ziazdu teteraznieyszego postanawiamy, aby w tydzień po gromnicznych seymikach reassumptio onego była, to iest, w pierwszy poniedziałek po obraniu nowych deputatów, gdzie woiewództwa y powiaty dosądzać się powinni; na przyszły zaś rok aby cadentia trybunału w. x. Lit. z Wilna do Nowogródka była zachowana—praecavemus.

Executia także skarbowych dekretów w woiewództwach y powiatach aby rigorose, po podanym raz obwieszczeniu po dekrecie super renitentes niewydawania czopowego, szelężnego y hibern y innych podatków przez rotmistrzów woiewództw y powiatów odprawowana była—postanowiamy.

A ponieważ nayduią się takowe starostwa y dzierżawy w woiewództwach y powiatach w. x. Lit., które na granicy w różnych woiewództwach y powiatach zostaią, iako to: Bystryca—w woiewództwie Wileńskim y powiecie Oszmianskim, Subocz—w powiecie Wilkomirskim y Upickim, Orany—w woiewództwie Trockim y powiecie Lidzkim, y innych tak wiele, zkąd y zatrudnienie przychodzi y starostowie nie wiedzą do których exactorów hibernę y inne podatki płacić; tedy postanawiamy, obstantibus nam aliquibus decretis, aby takowe dzierżawy, według specificacyi taryfy woyskowey, na seymie Grodzieńskim postanowioney, do tego woiewództwa y powiatu oddawały hiberny, przy którym w tarifie są położone, rachuiąc z dymu iednego—po złotych czternastu, hiberny sowitey—po złotych dwudziestu ośmiu, excepto dóbr duchownych, które nie tylko, ex vi benevole ofiarowanego rzeczy-pospolitey subsidium charitativum, ex speciali consensu sedis apostolicae, pro solo Turcico bello durante wypłacywały hiberny quotannis, dobra biskupstwa Wileńskiego kapituły Wileńskiey y plebanii dyoecezyi Wileńskiey ogulnie po piędziesiąt tysięcy,—będąc wolne ab omni onere militari ex natura sua; przeto y teraz praesenti laudo po tak wieleż co rok, przy deklaracyi tegoż duchowieństwa, póki woyna z Turczynem durabit, kontentuiemy się, niepociągaiąc do płacenia sowitey hiberny, cavendo oraz, aby ze wszystkich dóbr biskupich, kapitulnych y plebańskich, w którym kolwiek woiewództwie y powiecie leżących, duchowieństwo dyoecezyi Wileńskiey y Smoleńskiey wypłacało hibernę przez exactorów swoich woiewództwa Wileńskiego, insistendo laudo generali ta to w Wilnie die secunda Maii, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, y aby inne woiewództwa y powiaty, gdzie dobra consistunt, nie pretendowali sobie exactionem hiberny z dóbr tych duchownych,—iniungimus.

Tych wszystkich rzeczy-pospolitey, na któreśmy patrzyli zawodów, zamieszania, niezgod, gdy pilnie uważamy przyczynę; uznać musiemy, że nas bardziey nic do tego nie przywiodło, y nic bardziey non auxit id fatum nostrum, iak braci szlachty niektórey amititiae actus, którzy częścią boiaźnią, częścią nadzieią, drudzy praeconis praece uwiodszy się, in rete segnitiae y domowych wczasów affabilitate, niektórzy contemptu curarum de malis reipublicae sterilem w oyczyznie prowadząc vitam, cierzpieć vetera mala, aniželi nova et pericula experiri,—ci tedy wszyscy causarunt niebytnością swoią, że rzecz pospolita, in contraria studia discerpta, tak wiele ponosi calamitates, lubo by tedy tych wszystkich ichmościów, którzy contempserunt te nasze pospolite ruszenie, według statutu pokarać należało. Ale servando amore z bracią naszą dla tego tylko, aby drugi raz do takichże ieśliby przyszło akcyi obrony praw y wolności równo z nami nie upuszczali, minores poenas naznaczamy tym postanowieniem, to iest, aby ci ichmość, którzy posłów nie słali, ani sami nie byli, y owszem in partes contrarias poszli, careant activitate na seymikach y na wszelkich sądach do wyścia trzech lat od daty tego naszego postanowienia; osobliwie zaś powinni co rok z dymu, według ostatniey abiuraty zaprzysiężoney—po złotych dziesięciu co rok oddać do poborców, przez te trzy lata exactorów hiberny consolatię od złotego po groszu; które to pieniądze maią bydź wniesione zaraz po obwieszczeniu o tym postanowieniu naszym przez ichmość panów pułkowników województw y powiatów we dwie niedzieli; ci zaś, którzy sami nie bywszy, poczty stawili—dimidium poenae tak ratione activitatis do lat półtora, iako ratione pieniędzy złotych pięciu do tychże exaktorów wnosić będą. A ieśliby dobrowolnie nie wnosili y nie wnieśli; tedy za pierwszym w sądach skarbowych dekretem zaraz executio fortis przez rotmistrzów województw y powiatów ma bydź odprawiona. Te zaś pieniądze zebrane in dispositionem województw y powiatów, iako onych będzie wola, zażyć commmititimus. Od tey iednak peny bracia szlachta uboższa, którzy żadnego dymu nie maią, tylko swoim dymem szlacheckim żyią, wolna bydź ma. Jeżeli by zaś kto uchodząc tych pen opisanych chciał iuramento evadere w nayprawdziwszey chorobie; tedy samotrzeć z szlachtą sąsiadami przysiądz na tym powinien, y tak liber evadet. Non praeiudicando niektórym województwom y powiatom, które maiąc u siebie iawnych przeciwko temu pospolitemu ruszeniu fomentatorów, poznawszy ich pervicatiam, iako iuż się miedzy bracią czynili, choćby osobliwe laudum na nich ferować przyszło; tedy im to wolno będzie ad executionem przywodzić, osobliwie zaś desertores, którzy tu bywszy z nami, nie dotrwali y nie byli cooperatores akcyi naszey y zwinienia woyska w. x. Lit. bez kwitów, contumaciter od nas odiechawszy, iisdem poenis subiacent, którym są allegati, którzy poczty stawili, a sami nie byli; dla czego ichmość panom chorążym fide et conscientia obligamus, aby kwitów takowych ichmość nie wydawali.

A że nie tylko ten grzech wynaydował się in personis singularibus, ale w niektórych województwach y powiatach, że contempto laudo generali, czternastego Augusti lato, nietylko się sami nie stawili, ale nawet posłów et plenipotentiarios nie przysłali, iako to: powiat Wilkomirski, województwo Połockie; tedy da Bóg na seym przyszły posłom naszym wyprawionym dany będzie punkt w instrukcyi, aby imieniem mieysca po tych województwach y powiatach, które były z nami, pokarani byli. Województ-

wo zaś Witepskie, Mścisławskie, powiat Rzeczycki, Mozyrski, Orszański, które contumace nie stawaiąc, ale dla odległości y wód rozlania doyść nie mogli, cum plena iednak facultate concludendi do nas swych posłów przysłali, wolnych his poenis declaruiemy.

Tatarowie dawnemi constitutiami byli opisani, aby z dóbr swoich służyli y zaszczycali rzecz-pospolitą od każdego nieprzyiaciela; zaczym dawne reassumendo prawo o służbie tatarskiey na teraznieyszym ziezdzie postanawiamy, aby dość czynili dawnieyszemu prawu y bez żadney płaty ze wszelką skromnością na zaszczyt rzeczy-pospolitey stawali podczas kampanii woiennych, nigdzie nie zaciągaiąc się pod chorągiew, pod utratą zdrowia y fortun swoich. Od tych cztech czwierci odsądzamy, na woysko deklarowanych, ponieważ darmo z dóbr swoich służyć powinni, perennis, ex clementia rzeczy-pospolitey, za podniesienie na nią ręki y złamania wiary, poen nie naznaczaiąc. Ponieważ ex vi traktatu woyska w. x. Lit. przez zwinienie uczynione dekreta na nich o Żyzmorską y Jurborską utarczkę są otrzymane, do executii przyprowadzone bydź nie maią. Tatarówie w. x. Lit. ponieważ po zwinieniu nie przysięgli, ale clandestine roziechali się, maią wykonać przysięgi w województwach y powiatach na przyszłych seymikach gromnicznych, których obwieścić maią; a inquantum by na tym seymiku gromnicznym nie przysięgli, tedy pro hostibus patriae maią bydź poczytani y dobra ich confiskowane; w przysiędze zaś punkt ma bydź wyrażony fidelitatis regi, legi y rzeczy-pospolitey, żeby na nie nigdy ręki nie podnosili.

Żołnierze w rzeczy-pospolitey zasłużeni, ichmość panowie towarzystwo, którzy porzuciwszy szarże swoie y wszelkie speranse dla dobra pospolitego, z dóbr swoich równo z nami na tym pospolitym ruszeniu obediendo laudi compar venerunt, merentur od nas gratitudinem et securitatem personarum, honorum et bonorum. Jeśliby tedy iakie dekreta na ichmość miały wypaść, te, vigore traktatów z woyskiem w. x. Lit. zwinionym, szkodzić ichmościom nie będą y, że od całey rzeczy-pospolitey protekcyi pewni zostaią, deklaruiemy.

Irruperia, tak publicznym iako y prywatnym dobrom uczynione, inforo competenti, a quolibet vindicari powinne; iednakże publica irruperia, postrzelanie y zrabowanie na drodze posłów, do króla imści od rzeczy-pospolitey wyprawionych, mianowicie: wielmożnego imść pana Leona Ogińskiego—podstolego w. x. Lit., także wielmożnego imść pana Ludwika Pocieia—podkomorzego Brzeskiego, iako publiczny interes iuris gentium w osobach ichmość violati, bierzemy za swą własną krzywdę, którey się przez ichmość panów posłów naszych na seym da Bóg wyprawionych upomnić deklaruiemy.

Także się mścić będzie niewinna krew rostrzelanych braci naszych—imści pana Karola Białozora, imci pana Boguchwała Bokieia, imści pana Tworowskiego, sędziego ziemskiego Orszańskiego zabicie, pactis conventis od i. k. mości przy szczęśliwey elekcyi postanowionym, aby in toto zyściło,—instantissime da Bóg w Grodnie przez posłów naszych domawiać się będziemy. Mianowicie względem honorów w ieden dom konferowanych y ekonomii za kapitulacią od i. k. mości niektórym osobom oddanych, z których ekonomyi provent, stante interregno, w zawiedywaniu skarbu w. x. Lit. będących, aby nie ginął, ale rzeczy-pospolitey in usum cedatur domawiać się obiecuiemy, y aby ex

nunc ekonomie y leśnicstwa przez komisarzów mensae regiae były wrócone urgebunt.

Powiat Mozyrski nieznośne doniosł opressye swoie, iako to zabóystwa przy wolnem głosie przyieżdżania na seymik z chorągwiami woyska w. x. Lit., także wydarcie honorów, iako to: starostwa Mozyrskiego imć panu Michałowi Chaleckiemu, który, maiąc za żywota rodzica swego przez cessią ustąpione starostwo y legitime obiowszy, sądził roczki, a potym per assistentiam potencyi magistratuum rugowany,—co że contra fas et aequum, commissimus powiatowi Mozyrskiemu, aby usiadszy na koń reinducat na starostwo, iako legitime zasadzonego y przysięgłego starosty; a ieżeli by kto miał czynić resistentią, tedy deklaruiemy assistentiami całą rzeczą-pospolitą; także vindicationem sanguinis zabitego imści pana Jeleńskiego przyrzekamy.

Wielkie zasługi wielkiego in republica senatora, iaśnie wielmożnego imści pana Michała Kazimirza Kotła, kasztelana Witebskiego, półkownika generalnego w. x. Lit., merentem in republica praemium, ponieważ tedy nie ma sposobu nullo termino eorum scripta merita inszego nad ten podobnieyszego prosiemy, nagradzaiąc prace, koszty, fatygi imci universalnym zezwoleniem summę ośmdziesiąt tysięcy na starostwo Markowskie, a dwadzieścia tysięcy na starostwo Kiersztymońskie. Które oba starostwa, iako Markowskie w Oszmiańskim powiecie, tak Kiersztymonskie w xięstwie Żmudzkim, post sera fata imści, nie wprzódy nowy za przywileiem ikmci obeymie possesor, aż te obie summy successoribus imci lub temu, komu zapisze, wypłaci.

Jaśnie Wielmożny imć pan Hrehory z Kozielska Ogiński, starosta generalny xięstwa Żmudzkiego, iako ten który viribus suis uczynił repressaria następuiącym na oyczyznę; nagradzaiąc rzeczpospolita wszelkie straty, fatygi siły imci przez tak kilka lat erogowane, wnosi na starostwo Tryskie, w xięstwie Żmudzkim leżące, sto tysięcy. Które starostwo post sera fata imci nie wprzódy nowy za przywileiem i. k. mci ma przychodzić do possesyi, aż tę summę sukcessorom imci, albo komu zapisze imć, wypłaci.

Ponieważ ex rationibus domowego zamieszania musiały się różne ab utrinque od woysk przechodzących zimuiących uczynić krzywdy, iako to y teraznieyszym pospolitym ruszeniem naszym, idąc niepodobno, aby tak populorum congressus nie miał premi colonos, także też y na Żmuydzi z imć panem starostą Żmudzkim woysko, in defensionem reipublicae z woiewództw y powiatów wyprawione, musiało się naprzykrzyć dobrom i. k. mości, duchownym y ziemskim szlacheckim; tedy—ponieważ, ex vi tractatus, wszystko to wieczną niepamięcią zagrzebiono, ma bydź całą rzeczą-pospolitą,—assekuruiemy się.

Jaśnie wielmożnego imści pana Michała Kazimierza Kotła, generalnego półkownika w. x. Lit., także iaśnie wielmożnego imści pana Hrehorego z Kozielska Ogińskiego, starostę generalnego Żmudzkiego, includuiąc to woiewództwo Ruskie, które tak roczney zimy po dobrach ziemskich ex necessitate turcinis. . . . . *) iuris coaequationis odprawy tey ab omni impetitione iurisdica, tak samych ichmość panów półkowników y rotmistrzów woiewództw y powiatów uwalniamy, aby w żadnym sądzie akcya intentowana nie była sądzona, ale y wpis do regestru spraw z ichmościów aby był zmazany, non descenden-

*) Здѣсь въ подлинникѣ пропускъ.

do ad ullam ventilationem sprawy, disquisitionem et contraventionem; a ieżeliby dekret gdziekolwiek in contrarium miał wypaść, tedy nullitati subiacebit, nie includuiąc w to criminales actiones do osób uczynionych, o które nie z półkownikami, ani rotmistrzami, ale z samemi obwinionemi czynić wolno będzie.

Szlachcicowie, na seymikach bywaiące, do przesądu Trabskiego cogentur, ... *) przez co wolności głosu swego, oglądaiąc się na pomstę dekretu Trabskiego, mieć nie maią; zaczym odtąd iako bracią naszą, os de ossibus nostris, wyrywamy z tey opieki sądów Trabskich, chcąc, żeby ze wszystkiemy nami zarówno sądzili się—postanawiami y da Bóg per constitutionem aby approbowane było na seymie—instabimus.

Seym koronny aby co czwarty seym odprawowany był dla domówienia się wolności naszych urgentissime, da Bóg na seymie przyszłym, przez posłów,—promovebimus.

Towarzystwo, które z rzeczą-pospolitą byli, aby do tychże ćwierci czterech millionów króla imści, także y chorągwie fideliter oyczyznie służące dawne computowe, należeć maią.

Ziazd Słonimski nietylko aby był reassumowany, postanawiamy, ale y teraz posłom naszym committimus, aby nie wprzódy do Warszawy iechali, aż natym ziezdzie będą y wszystkie sobie in vim praeparationis namówią materye.

Merentes cooperatores wszystkich akcyi naszych dla wolności y prawa coaequationis czynili summum respectum gratitudinis; dla czego, iako wszyscyśmy, pracuiąc y obozowe incommoda oddali in sinum reipublicae, żadnych nie potrzebuiąc nadgrod, ad solam patriae gloriam, sobie ustawuią y tak ichmość panowie oficialistowie nasi, którzy officia bellica odprawowali, ichmość panowie urzędnicy w. x. Lit., deerant, iako to imć pan Michał Slizien, który generalnym będąc woysk rzeczy-pospolitey zgromadzoney strażnikiem, pracą, czuynością swoią pokazał dokumenta virtutis, imć pan Michał Białozor—stanowniczym, imć pan Bohusławski—oboznym będący, także pracy swey specimen pokazał, w osobliwym bydź maią respekcie województwom y powiatom y do króla imści, pana naszego miłościwego, przez posłów zalecamy.

Ponieważ z Werek, albo Jeruzalem, miasteczka y wiosek nigdy dotąd nie brano szelężnego y czopowego, ut patuit z regestrów dawnych skarbowych w. x. Lit.; przeto y teraź y na zawsze praesenti laudo od płacenia uwalniamy, ob respectum rezydencyi iaśnie wielmożnego xiędza biskupa Wileńskiego et meritorum imści, y ieżeliby iakie dekreta skarbowe województwa Wileńskiego czopowe y szelężne na Werki wypaść miały, suum robur et executionem mieć nie maią.

Podczas teraznieyszego pospolitego ruszenia na pewney przeciw Tatarom impressiey postrzelony imć pan Łukasz Horodyński, chorąży Czernihowski, meretur życzliwego od rzeczy-pospolitey wspomnienia; a że praemium w polu stoiącym deest, tedy zachowuiemy reipublicae respectowi, aby pamiętała na rozlanie krwi, gdy się zdarzy pora uranionego zdrowie praemiis honorum et gratitudinis nagrodzić.

Tylko takoż generalne postanowienie nasze, my stan duchowny y świecki, senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy y grodzcy, rycerstwo, szlachta y cała rzecz-pospolita, powiaty, województwa w. x. Lit. zgromadzeni pro tuitione libertatis et iurium novellae legis, także dla zwinienia woyska zgodnie konkludowawszy, posteritati zostawuiąc, do akt według prawa y do druku podać zleci-

---

*) Въ подлинникѣ пропускъ.

liśmy, upraszaiąc i. k. mości, pana naszego miłościwego, pro verificatione actorum na tym pospolitym ruszeniu o podpisanie tego postanowienia przez ichmość panów posłów, do którego y my rękoma naszemi podpisuiemy się.—Działo się w obozie generalnym rzeczy pospolitey między Puzowiczami y Ławnem, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, dnia dwudziestego pierwszego Decembra.

Do tego laudum generalnego podpisy iaśniewielmożnych ichmość panów senatorów duchownych y świeckich, dignitarzów, urzędników y obywatelów, każdego województwa y powiatów w. x. Lit. tymi słowy: Xiądz Konstanty Kazimierz Brzostowski—biskup Wileński. Które to tedy laudum, przez osobę wyż pisaną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzesckich przyięte y wpisane.

1699 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 1056—1063.

322. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства вслѣдствіе съѣзда депутатовъ всѣхъ воеводствъ 21 Декабря 1698 года.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, во исполненіе постановленій какъ предшествовавшаго своего сейма, такъ и сейма депутатовъ отъ всѣхъ воеводствъ, бывшаго подъ Каменкой и Пузевичами, постановили:

1) Въ виду недостаточности собранныхъ податныхъ суммъ, какъ на покрытіе ассигнацій причитающихся по раскладкѣ на воеводство—въ размѣрѣ четырехъ четвертей, такъ и на продовольствіе войскъ, уже расположенныхъ въ его предѣлахъ,—назначить, на текущій годъ, подати экстра-ординарныя, какъ-то: чоповое, шеляжное, гиберны, поголовную подать жидовскую и татарскую и разныя монополіи со всѣхъ вообще имѣній, подлежащихъ взносу этихъ податей.

2) Для огражденія жителей отъ притѣсненій и вымогательствъ сборщиковъ, обязать ихъ самихъ лично взносить въ городъ Брестъ слѣдуемые съ нихъ платежи и получать отъ сборщиковъ узаконенныя квитанціи.

3) При собираніи платежей съ пошлинъ руководствоваться слѣдующими правилами: такъ какъ пошлины должны уплачиваться въ теченіи цѣлаго года, то сборщики должны поставить своихъ помощниковъ во всѣхъ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ расположены мытницы; помощники же эти, послѣ уплаты трехъ грошей въ казну, четвертый грошъ должны брать для себя, тщательно воздерживаясь при этомъ отъ всякихъ вымогательствъ.

4) Но такъ какъ воеводство не имѣетъ ясныхъ и точныхъ свѣдѣній ни о количествѣ пошлинъ, ни о количествѣ податей, то сборщики, по окончаніи возложенныхъ на нихъ порученій,—или предъ судомъ фискальнымъ, или предъ сеймомъ,—должны будутъ учинить присягу въ добросовѣстномъ исполненіи возложенныхъ на нихъ порученій.

5) Съ цѣлію болѣе близкаго ознакомленія съ этимъ предметомъ воеводство и назначаетъ люстраторовъ, которые должны позаботиться о составленіи тарифа податей и пошлинъ за годъ истекшій; тарифъ этотъ долженъ быть составленъ въ теченіи 11 недѣль и засвидѣтельствованъ присягой; а чтобы не давать составителямъ его повода ко взяткамъ и криводушію,— воеводство назначаетъ имъ приличное вознагражденіе.

6) Для сохраненія спокойствія и безопасности избрать полковника и ротмистровъ, съ обязательствомъ—являться куда слѣдуетъ по первому востребованію и указанію фискальныхъ судей.

7) Для храненія и расходованія податныхъ суммъ избрать коммиссаровъ, которые, по полученіи ихъ, и должны употреблять на соотвѣтственное продовольствіе войска; впослѣдствіи же—представить въ фискальные суды узаконенные отчеты.

8) Администраторы податей и пошлинъ, а равно и фискальные судьи должны оставаться при своихъ обязанностяхъ въ теченіи цѣлаго года; къ первымъ, для совмѣстной дѣятельности, присоединяются еще отъ воеводства и депутаты.

9) Такъ какъ изъ дѣлъ фискальныхъ судовъ обнаружилось, что ассигновки Виленскаго воеводы, выданныя изъ Брестской коммиссіи, не зачтены рѣчью-посполитой въ уплату причитающей съ воеводства части; то и воеводство ихъ не принимаетъ, предписывая при этомъ сборщикамъ, чтобы деньги, выданныя по этимъ ассигновкамъ, они пополнили—или съ имѣній лицъ, получившихъ таковыя, или же изъ вознагражденія лицамъ, находящимся на службѣ у воеводы.

10) Относительно администраторовъ чоповаго-шеляжнаго воеводство довольствуется 6,000-й суммой въ теченіи пятимѣсячнаго срока,— съ тѣмъ однакоже ограниченіемъ, чтобы они не смѣли пополнять ея изъ предстоящихъ поборовъ, исключая только 2,000, назначенныхъ писарю воеводства, за его особыя услуги тому же воеводству.

11) Езуитамъ Брестскаго коллегіума, для содѣйствія къ постановкѣ часовъ выдать 1,000 зл.; за уничтоженныя лавки — 100 злотыхъ. Дѣло езуитовъ Луцкихъ, которое они желаютъ внести въ фискальный судъ,— переслать туда же; ксендзамъ доминиканцамъ для постановки у себя образа св. Маріи—1,000 злотыхъ: всѣ эти уплаты произвести изъ сборовъ будущихъ.

12) Заслуги Буховецкаго—Брестскаго подчашія имѣть въ виду и вознаградить въ будущемъ.

Roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego, miesiąca Februarii czternastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzesckim, przedemną Janem Beklewskim—podstarościm Brzesckim, stanowszy oczewisto imć pan Jan Wielogórski, laudum seymikowe województwa Brzesckiego do akt grodu Brzesckiego podał, w te słowa pisane:

My dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, szlachta, rycerstwo y obywatele woiewództwa Brzesckiego, ziechawszy się na dzień dziesiąty miesiąca Februarii, w roku teraznieyszym tysiąc sześćset dziewiędziesiat dziewiątym, in fundamento postanowionego prawa coaequationis et ordinationis, na szczęśliwey elekcyi ufundowanego y koronacyi i. k. mości szczęśliwie nam panuiącego stwierdzonego, tudzież in fundamento postanowionego laudum ieneralnego wszystkich województw w. x. Lit. w polu będących, między Kamionką y Puzewiczami, dnia dwudziestego Decembra, roku teraznieyszego, a własną ręką i. k. mści stwierdzonego, zgodnie, iednostaynie y nieodmiennie, cokolwiek do dobrego województwa naszego porządku należeć mogło, stosuiąc się do prawa y informacyi z laudum pomienionego, postanawiamy:

Naprzód, maiąc informacią z ichmć panów exactorów kalkulacyi przed ichmć pany sędziami naszemi fiskalnemi uczynioney, iż importancia podatków, na przeszłym seymiku naszym uchwalonych, w roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmym, non sufficit na zapłacenie wypadłych assignacyi na repartitią naszę za cztery ćwierci woysku, tudzież y na leniungi dragonii niektórych w woiewództwie naszym stoiących; a do tego maiąc wyrazne in laudo generali w. x. Lit. iniunctum, abyśmy wszelką gotowość mieli in casu praegnantis necessitatis, za ordinatią seymu, na wiosnę wyprowadzenia woyska nowego w pole,—zgodnie uchwalamy prorogationem podatków extra-ordynaryinych w woiewództwie naszym na rok teraznieyszy, to iest tysiąc sześćset dziewiędziesiat dziewiąty, iako to: czopowe, szelężne, hiberny, iuxta mentem coaequationis, pogłówne żydowskie, tatarskie, monopolium invecti evecti; y aby do obranych od nas deputatów y exactorów wszyscy z miast, miasteczek, karczem, włości, wsi, dzierżaw, tak duchownych y świeckich, do tych podatków zdawna należących, importancie in termino praefixo wnosili,—sub rigore legis,—serio nakazuiemy.

Ten zaś porządek około wybierania postanawiamy. Naprzód: ażeby ichmć panowie deputaci hibernowi y exactorowie pogłównego żydowskiego y tatarskiego, wybieraiąc hiberny y pogłówne, extorsiami niesłusznemi, zieżdżaiąc po miastach y włościach, nie uprzykrzali się ubogim ludziom; dla tego powinni będą wszystkie starostwa, dzierżawy, tak duchowne, iako y świeckie utriusque ritus, które tylko należą do hyberny płacenia, tudzież żydzi, tatarowie,— od siebie każdy pogłówne tu do Brześcia zwozić intra spatium niedziel trzech, począwszy do ś-go Michała, sine interruptione, teraznieyszego roku; od których tu w Brześciu na mieyscu ichmć panowie deputaci y exactorowie summy przyimować y kwity z exekucyi dawać powinni będą.

Jeżeliby intra hoc spatium pomienionych niedziel które dzierżawy—hyberny, lub żydzi y tatarowie — pogłównego nie przywieźli; tedy iuż post elapsum tempus ichmć panowie poborcowie na takich, otrzymawszy dekreta w sądach fiskalnych na execucią, cum forti manu zieżdżać powinni będą.

Około zaś wybierania monopolium, a osobliwie invecti evecti tak się panowie exaktorowie sprawić powinni będą: naprzód, mieć swoich succollectorów, pewnych osiadłych, po tych miastach, miasteczkach, gdziekolwiek są komory skarbowe,— ponieważ ten podatek per totam anni currentiam iść może, — aby ci od tych wszystkich rzeczy, gdzie skarbowi myta trzy grosze przychodzi, nic więcey nie wymagaiąc, sub solutione de proprio, co sąd fiskalny na samych axaktorach za dowiedzieniem wkazać powinien,—czwarty tylko grosz odbierali; dla siebie zaś solaria y wikty nad prawo, a osobliwie takie, żeby same iściznę przychodzącey summy przewyszać miały, pod zapłaceniem de proprio solutione, wymagać nie maią, ale tylko według prawa zwyczaynym solarium kontentować się powinni będą.

Przy exekucyi kontrahencyi swoiey, ponieważ de quantitate tych podatków monopolium invecti evecti, pogłównego żydowskiego, tatarskiego woiewodztwo nasze nie iest zapewne informowane; tedy panowie exaktorowie poprzysiądz powinni będą,— lub na sądach fiskalnych, lub też przed nami na seymiku przyszłym pogromnicznym, tak iako nic więcey nie wybrali nad summę, którą wniosą do ichmć panów kommisarzów, od nas na odbieranie wszystkich summ od panów poborców obranych.

Dla tego y teraz, ponieważ woiewództwo niema we wszystkich podatkach exactey informacyi, dla uczynienia lustracyi obieramy imć pana Łukasza Trembickiego y imć pana Michała Kościuszka, którzy starać się powinni będą, aby wszystkie zlustrowawszy woiewództwo, porządną przynieśli taryfę wszystkich exakcyi przeszłych na przyszły z limitacyi seymik nasz przypadaiący, który dla tego samego do niedziel iedynastu, na dzień trzydziesty miesiąca Apryla w terazniey szymże roku odkładamy. Na tymże seymiku zaraz ciż panowie lustratorowie przy uczynioney relacyi poprzysiądz powinni będą na tym, iako sprawiedliwie uczynią lustracią y prawdziwą, bez respektu żadnego, podadzą taryfę; exakcyi zaś sami żadnych czynić weryfikuiąc nie powinni będą,—ponieważ woiewództwo ukontentowanie ichmściów bierze na siebie za pracę tę y koszt, który podeymą.

A ponieważ prawo y laudum wyżey pomienione iniunxit nam, ażebyśmy na tymże terminie, dla prędszey exekucyi za wypadłemi dekretami, tudzież dla obwarowania wszelkiego pokoiu,—aby naiazdy, zaboie nie działy się, lub też kupy swywolne przeciwko prawu nie znaydowali się,—półkownika y rotmistrza obe-

brali; dosyć temu czyniąc, za półkownika obraliśmy wielmożnego imci pana Ludwika Pocieia—podkomorzego woiewództwa Brzeskiego, przy którym wszystek trakt Brzescki y Zabużny naznaczamy,—to waruiąc, że ieżeliby tego potrzeba według prawa kazała, to wszyscy ichmć panowie rotmistrzowie z swoimi traktami słuchać ordynansów półkowniczych powinni będą. W trakcie Kamienieckim y Wysockim za rotmistrza obraliśmy—wielmożnego imć pana Dominika Szuyskiego—chorążego naszego; w trakcie Kobryńskim y Dywińskim—imć pana Benedykta Buchowieckiego, podczaszego naszego; w trakcie Prużańskim y Szereszewskim—imć pana Jana Buchowieckiego, marzałka seymiku teraznieyszego naszego; w trakcie Mieleyczyckim imć pana Bronikowskiego. Którzy to ichmć in officiis suis sprawować się powinni będą iuxta laudum generale w. x. Lit., które obszerniey tak officia ichmościów, iako y tych, którzyby nie chcieli za ordynansem wsiadać na koń, opisało. To tylko osobliwie iniungimus, ażeby gdzie za dekretami fiskalnemi woiewództwa naszego ichmć panowie administratorowie fortem manum ichmościów potrzebowali na exekucią, bez żadnych wymówek ziezdżali iak nayprędzey.

Kommissarzów zaś, do których ichmć panowie exaktorowie y poborcowie wnosić wyexequowane summy podatków postanowionych maią, dwóch obieramy: imć pana Mikołaia Machwica—stolnika Brzesckiego, imć pana Piotra Galimskiego—stolnika Orszańskiego. Ci ichmć za kluczami swymi wniesione summy fidelissime in deposito chować powinni będą, y na nic inszego wydawać nie maią, tylko na zapłatę woysku za assygnaciami według prawa wypadłemi y to z sądów fiskalnych konnotowanemi; przed którym sądem et calculum, tak z percepty, iako z expens dać powinni będą.

Wespół z administratorami do exequowania hiberny, deputatów na ten rok naznaczamy: imć pana Franciszka Chrzanowskiego—łowczego Brzesckiego y imć pana Każimierza Kościuszka; do monopolium pogłównego żydowskiego, tatarskiego, invecti evecti ichmść pana Michała Niepokoyczyckiego—regenta ziemskiego Brzesckiego, imć pana Michała Bohusławskiego; szelężne y czopowe zaś ciż ichmć, według dawnego kontraktu sobie z przeszłego seymiku aż do roku administrować powinni będą, iako też y sędziowie fiskalni; ciż według laudum, na przeszłym seymiku uchwalonego, do roku trwać powinni insimul z grodem.

Że pokazało się ex calculo sądów fiskalnych, że z kommissyi w Brześciu odprawuiącey się, wypadły assygnacye iaśnie wielmożnego imć pana woiewody Wileńskiego do woiewództwa naszego, tylko te, których rzecz-pospolita w repartycyi ich nam przyiąć nie chciała; tedy y my assignacyi tych wszystkich nie przyimuiemy, y ieżeli komu ichmć panowie exactorowie wydali pieniądze za takimi assygnaciami, tedy ex bonis takowych requirować pozwalamy ichmościom; lub ieżeli na ludzie imści pana woiewody Wileńskiego będą do nas assygnacie wydane, tedy z tych potrącić assygnacyi nakazuiemy; czego aby sąd fiskalny pilnie doyrzał,—iniungimus.

Ichmć panom administratorom czopowego y szelężnego za pięć miesięcy ad fidem, według laudum przeszłego, sześcią tysięczną kontentuiemy się summą,—hoc addito, iż ichmć panowie administratorowie ciż żadney defalki z przeszłoroczney exakcyi, która ieszcze manet, domagać się nie maią; dwa tysiące tylko, wydane imść panu Renaldowi Sadowskiemu—pisarzowi woiewództwa Brzesckiego naszego, za podięte nieraz fatygi dla woiewództwa, przyimuiemy.

Ichmć oo. iezuytom kollegium Brzeskiego ob respectum nowo da Bóg fundowanego zegaru,— złotych tysiąc; za poruinowanie ławek,—złotych sto. Sprawę oo. iezuitow Łuckich, ratione krzywdy y agrawacyi, które sobie pretenduią,— ponieważ chcą prawo y przywileia fundacyi swoiey producere do sądów fiskalnych,— cum toto et pro ultima decisione odsyłamy; ichmć oo. dominikanom—złotych tysiąc, do obrazu Nayświętszey Panny. A te wszystkie largicye z przyszłych importancyi bydź maią.

Maiąc zaś merita imć pana Benedykta Buchowieckiego — podczaszego naszego w osobliwym respekcie, do dalszych konsolacyi zachowuiemy. Na co, dla lepszey wiary, rękoma się własnemi podpisuiemy.

U tego laudum podpisy rąk temi słowy: Jan Adam Buchowiecki— dyrektor seymika podatkowego woiewództwa Brzeskiego, xiądz Alexander Źwierz, kanonik Płocki, Ludwik Konstanty Pociey— podkomorzy w-a B-go, Krzysztof z Konopnice Grabowski—sędzia ziemski w-a B-go, Renald Sadowski,—pisarz ziemski w-a B-go, Alexander Kampowski—łowczy ziemie Wschowskiey mp., Kazimierz Pilecki, Mikołay Kazimierz Machwic— stolnik w-a B-go mp., Stefan Narkowicz— podkomorzy Wendeński mp., Piotr z Piekar Piekarski— miecznik y kommissarz Brzescki mp., Jan Nesterowicz— podstoli w-a Brzesckiego, Kazimierz Niepokoyczycki—strażnik w-a B-go, Jan Bęklewski—podstarości sądowy w-a B-go, Alexander Jan Kościuszko Siechnowicki—sędzia fiskalny w-a B-go, Zygmunt Benedykt Chrzanowski — czesnik y sędzia grodzki w-a B-o, Franciszek Umiastowski—woyski Minski, Jozeph Bazyli Wereszczaka—stolnik Drogicki, Franciszek z Chrzanowa Chrzanowski — łowczy y deputat w-a B-go, Franciszek Szuyski— podstoli y pisarz grodzki w-a B-go, Albrycht Borkowski—podczaszy Bracławski y sędzia fiskalny w-a B-go, Bonifacy z Nosiłowa Ostrowski—czesznik Nowogródka Siwierskiego y sędzia fiskalny w-a B-go, Michał Dombrowski, Michał Franciszek Kościuszko Siechnowicki, Andrzey z Bronikowa Bronikowski, Stanisław Piotrowski, Stanisław Rayski, Stanisław Bielski—czesznik Brzescki, Samuel Buchowiecki, Kazimierz Dobroniski — woyski Mozyrski, Jan Józef Karaś mp., Karol Alexander Roszczyc Franckiewicz, Stanisław Krupicki—czesznik Bracławski, namiesnik w-a B-go, Michał Chrzanowski, Jan Piotrowicki, Mikołay Antoni Tabenski, Piotr Pacewicz Daniłowicz, Piotr Galemski, W. Stanisław Szymanowski— miecznik ziemi Brzesckiey, Karol Żardecki, Adam Laskowski, Łukasz Kazimierz z Trembicz Górnych Trembicki, Michał Dominik Niepokoyczycki, Żardecki Kazimierz s. m., Łukasz Gabriel Sawicki—czesznik Czernihowski, Dominik z Nasiłowa Ostrowski mp., Mikołay Laskowski, Alexander Rayski, Antoni Niepokoyczycki, Heronim Buchowiecki, Konstanty Alexander Niełoiewski, Jan z Górnych Trembic Trembicki. Które to laudum, przez osobę wysz pisaną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1699 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 1021—1027.

323. Инструкція депутатамъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ къ королю.

Брестское дворянство рекомендуетъ сперва своимъ депутатамъ: 1) изъявить предъ королемъ ихъ вѣрноподданническія чувства; 2) донести ему о разныхъ непріятностяхъ и невзгодахъ, которыя обыватели претерпѣваютъ отъ чужеземнаго войска; 3) просить его, чтобы онъ избавилъ ихъ отъ подобныхъ притѣсненій; 4) чтобы воспрещено было вербовать крестьянъ для пополненія чужеземнаго войска, чтобы не позволено было забирать ихъ силою и требовать отъ нихъ выкупа; 5) просить чтобы дворянскіе дома были освобождены отъ военныхъ повинностей; 6) чтобы были починены мосты въ Брестѣ, особенно мостъ замковый, который съ каждымъ днемъ готовъ обрушиться и угрожаетъ гибелью приходящей на сеймики и суды шляхтѣ.

Roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Februarii dziesiątego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, przede mną Janem Beklewskim—podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto imć pan Jozeph Kunicki, instrukcią seymikową województwa Brzeskiego, ichmość panom posłom do króla imści daną, do akt grodu Brzeskiego podał, w te słowa pisaną:

Instructia od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów Brzesciańskiego województwa, ichmość panom Franciszkowi Szuyskiemu — podstolemu Brzeskiemu, Alexandrowi Kompowskiemu — łowczemu Wschowskiemu, posłom do naiaśnieyszego maiestatu z seymiku pogromnicznego delegowanych, in anno moderno millesimo sexentesimo nonagesimo nono, die decima Februarii dana.

Nie tylko teraznieysze ale y futura enarrabunt secula, iako oyczyzna nasza a calamitossimis ab extra, a barziey ab intra uwolniona praessuris, tot casibus będąc subiecta nefandis, iedyną nieogarnioney dobroci Bozkiey suffulta providentia, kiedy angelo coelitus dany w tak ciężkim y pełnym zgromadzonych niebespieczeństw czasu nayiaśnieyszy, szczęśliwie, długo day Boże, panuiący król, pan nasz miłościwy, przy nieporównaney umieiętności wrodzoną dobrocią, tranquila, non violenta potestate domowe uspokoił rozruchi y poróżnionych animuszów studia, iako angelus tutelaris, coadunanit, łożywszy dość hoynie ducalne, electoralne in commune tyle rzeczy-pospolitey bonum własne zbiory; za co iako pacati orbis alloquia, przy nieustaiącey nigdy w sercach nas i. k. mości, panu naszemu miłościwemu, poddanych wdzięczności wieczna in seram posteritatem zostawać będzie pamięć: tak ichmość panowie posłowie nasi przy apprecatiey długoletniego y szczęśliwego panowania i. k. mość, p. n. mił., do nóg pańskich uniżywszy się vota nasze substernent y te desideria deferent.

Lubo to iest manifestum, że ultra metam każdego z nas wiernych i. k. mości, p. n. m., poddanych pańskich prosequitur respectem y usilną około dobra pospolitego pracuie aplikacią, iakoby pacatos w tak słodkim panowaniu swoim od wszelkich reducat impeticyi; ied-

nakże licentiis suis nad wolą pańską z woysk i. k. mości żołnierz cudzoziemski przechodami, noclegami, staniem w dobrach ziemskich, w dworach szlacheckich, biciem braci naszey y uciemiężeniem poddanych nie tylko agrawuie, ale y do tychczas in hoc illicito persistet abusu, kiedy imć pana Dombrowskiego, obywatela naszego, niewinnego, na dwór własny imści naiechawszy, na oppressią stanu szlacheckiego pokonfundowali y pod wartą trzymali; toż się stało z imć panem Nornickim, skarbnikiem Oszmiańskim, którego, bez żadney dania okazyi, wziowszy z domu, kilka mil pod wartą prowadzili y iako się podobało opprimowali; nie mnieyszy interes tak znaczna szkoda w dobrach imć pana Szuyskiego, podstolego Brzeskiego, poniesiona. Przy obszernieyszey ichmość panów posłów elucydatii, iako dwory, wsie imć funditus zrabowane y wniwecz obrócone, dostateczniey ichmość panowie nasi użaliwszy się maiestatowi i. k. mości, p. n. miłościwego, nad tak iawną opressią y innych ichmościów, których podobne affecerunt excessus, iniurias doniosą y do clemencyi pańskiey recurrent, aby relaxatam disciplinam żołnierza swego coercere y nieodwłoczną uczynić iniuriatis restitutią rozkazał.

Ichmość xięży duchowni, których nieznośnemi, ultra naturam charakteru swego, opressy et exactiami od przechodzącego żołnierza, supplicabunt ichmość panowie posłowie nasi do compassiey pańskiey, aby ius ecclesiasticum in sua persistat immunitate y to dołożą, że zakonnika ordinis praedicatorum z conventu Buchowieckiego kiymi zbito, który dotychczas decumbit cum summo periculo vitae, aby autores sceleris iustą byli pokarani poeną.

Merentur respectum ichmość panowie dożywotnicy ekonomyi Brzeskiey y Kobryńskiey, którzy po wypłaconych zwyczaynych czynszach y hibernach, a stativis et onere żołnierza z osobliwey i. k. mości, pana naszego miłościwego dobroci, przy przywileiach naiaśnieyszych i. k. mości antecessorów konserwowani byli,— instabunt ichmość panowie posłowie nasi.

Ci ichmość, którzy z łaski y szczodrobliwości naszey ad condendas colonias włoki puste trzymaią y czynsz z nich należyty płacą, aby ad sinistram delationem do płacenia pieniężnych ustaw pociągani nie byli, y do niesłusznych extorsyi, domówią się ichmość panowie posłowie nasi. Werbunki, które in supplementum woyska i. k. mości cudzoziemskiego ichmość panowie oficerowie czynią, aby dziedzicznych nie werbowali poddanych, gwałtem onych nie zabierali y niesłusznego, ut et toties practicatum, po gwałtownym zabraniu nie potrzebowali odkupu, excepto wolnych y lóznych ludzi, którzy libere w woysku i. k. mości przyiąć zechcą woienną służbą,—co obszerniey ichmość panowie posłowie nasi maiestatowi i k. mości explicabunt.

Dwory szlacheckie, tak w Brześciu iako y w Kobryniu zostawaiące, aby od stancii et omni militari vexa wolne były,—upraszać będą ichmość panowie posłowie nasi.

Nie tylko ex veteri instituto ekonomia Brzescka mosty dla wygody euntium et redeuntium, iako do miasta portowego naprawować tenentur, osobliwie iednak most zamkowy, który w lada dzień ruet cum infallibili ruiną na seymiki y sądy przechodzących obywatelów zdrowia, o który quam urgentissime u maiestatu i. k. mości o admonitum ichmość panów administratorów, aby się według swoiey powinności zachowali.

Ponieważ listy i. k. mości żadnego w tym sortiri nie mogli effectu, domowią się, ultimarius suplikować będą ichmość

panowie posłowie nasi do maiestatu i. k. mości, p. n. miłościwego.

Ponieważ tot documentis wierną y niezmazaną żadną praevaricatią ku maiestatowi pańskiemu probavimus życzliwość, recurrimus y teraz do dobrotliwego i. k. mości, p. n. mił. zdania, kiedy ieszcze nie ze wszystkim zachodzące województwa nasze interessa są uspokoione, aby seym nayskuteczznieysze na te przybywaiące symptomata antidotum złożyć raczył, obliguiąc się życiem, zdrowiem y fortunami naszemi pańską zaszczycać osobę; co obszernie dexteritati te naszą niezmyśloną maiestatowi pańskiemu donieść submissią ichmość panom posłom zlecamy; caetera fidei et dexteritati committuntur. Datum ut supra.

U tey instrukcyi podpis ręki temi słowy: Buchowiecki—podstoli Grodzieński, marszałek koła seymikowego imieniem całego zgromadzenia. Która to instrukcia, przez osobę wyż pisaną do akt podana, iest do xiąg grodzkich Brzesckich przyięta y wpisana.

1699 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 1318—1321.

324. Частное письмо подскарбія в. кн. Литовскаго Венедикта Сапѣги, въ которомъ онъ поручаетъ своему служителю Рору возвратить его заемныя письма жиду Іоилю Быховцу.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego, miesiąca Maia dwudziestego szóstego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzesckim, przede mną Janem Beklewskim,—podstarościm Brzesckim, stanowszy oczewisto żyd Sapsay Wysocki, ten list prywatny od iaśnie wielmożnego imć pana Benedykta Pawła Sapiehy,—podskarbiego w. w. x. Lit. do imć pana Rora pisany, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzesckich podał, w te słowa pisany:

Mości panie Ror!

Maią bydź u waszmci obligi pewne żydowskie, pierwszy imieniem Ioela Bychowca y Ayzyka podpisany, na pięćset talerów bitych, mnie podczas seymu Warszawskiego in anno niedoszłego dany, imieniem całey synagogi w. x. Lit.; drugie dwa—od kahału Brzesckiego podpisane, każdy na summę dwieście pięćdziesiąt talerów bitych wyrażone, z terminem wypłacenia na święty Jan w roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt piątym y tysiąc sześćset dziewiędziesiąt szostym; czwarty—na dwieście pięćdziesiąt talerów, u Leybusia Chaimowicza zostaiący, za który on imieniem swoim dał oblig takowyż na dwieście pięćdziesiąt talerów bitych, z terminem wypłacenia in anno millesimo sexcentesimo nonagesimo quarto na święty Jan, który Leybusiowi aby był powrócony, a on kahałowi Brzesckiemu ony oblig oddać powinien; zaczym ażebyś waszmość te cztery zupełne obligi żydowi Bychowcowi Ioelowi do rąk własnych powrócił, pilno requirurię.—Co wyraziwszy iestem. U tego listu prywatnego podpis ręki tymi słowy: wasz mości wszego dobra życzliwy y rad służę Benedykt Sapieha,—podskarbi wiel. w. x. Lit. Po którym podpisie y przypisek w te słowa pisany: Dla tego

ia piszę, abyś dobrze przeyrzał y mnie informował, ieżeli iest tak, iako oni powiadaią y day mi znać. Na którym liście y data dnia pierwszego Maia, tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego, w Wysokim.

Na tymże liście y tytuł w te słowa pisany: Imć panu Władysławowi Rorowi, słudze memu. Który że ten list prywatny, przez osobę w wierzchu pomienioną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1699 г.

Изъ книги за 1698—1699 годы, стр. 1388—1390.

325. Рескриптъ, содержащій въ себѣ отвѣтъ короля Августа II-го на инструкцію дворянства Брестскаго воеводства, данную депутатамъ отправленнымъ къ королю.

Король Августъ II-й, въ отвѣтѣ своемъ на инструкцію посламъ Брестскаго воеводства, высказываетъ: 1) что онъ сильно заботится о благѣ своихъ подданныхъ; 2) что онъ приказалъ уже вывести войска изъ предѣловъ воеводства съ необходимыми для спокойствія и безопасности жителей предосторожностями; 3) что онъ соглашается оставить за нѣкоторыми лицами имѣнія экономическія, поступившія въ ихъ владѣніе по дарственнымъ грамотамъ съ правами и льготами имъ присвоенными; 4) что же касается до контрактовъ относительно столовыхъ имѣній, въ особенности же Виленскаго каштеляна, то онъ желаетъ руководствоваться въ этомъ дѣлѣ постановленіями в. кн. Литовскаго; 5) все же остальное откладаетъ до будущаго сейма.

Roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego, miesiąca Iunii dnia piątego.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, przede mną Janem Beklewskim,—podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto imć pan Piotr Galemski,—stolnik Orszański, marszałek seymiku województwa Brzeskiego, respons i. k. mości, na instrukcią województwa Brzeskiego wydany, do akt grodu Brzeskiego podał, w te słowa pisany:

Respons i. k. mości na instrukcią województwa Brzeskiego w. x. Lit. urodzonym Janowi Nestorowiczowi,—podstolemu y Piotrowi Piekarskiemu,—miecznikowi tegoż województwa, posłom z seymiku przedseymowego, dany z kancelarii koronney dnia dwudziestego miesiąca Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątego.

Że in paterno i. k. mości animo salus populi suprema lex est, świadczyć mogą wszystkie i. k. mości circa bonum publicum curae, a osobliwie ta, którą w w. x. Lit. nobilissima dominationis suae parte nie folguiąc zdrowiu swemu tam intempesta anni statione wewnętrznym zaiątrzeniem adhibuit medelam; a ieżeli ieszcze iakokolwiek post recens coalitum vulnus superest cicatrix, oney placidissimam admovere manum, non refugit, dla czego garnące się cum desideriis urodzonych posłów swoich województwo Brzesciańskie łaskawym przyymuie respektem.

Żeby tedy nie fascia ipsa, którą ad

tegendos bellorum motivorum hiatus w prowadzeniu woysk swoich superinduxerat ciężko się nie zdała, anticipavit vota wydawszy dawno do ruszenia e stativis ludzi swoich, z obwarowaniem indemnitatis dobr wszelakich, osobliwie szlacheckich, przy attendenciey naznaczonych z każdego woiewództwa komissarzach pilne ordynanse, nie wątpiąc, że z związanych mutuo in se amore fide in principem serc validissimum oyczyznie, tutissimum i. k. mości stabit propugnaculum.

Jeżeli zaś in applicatione publici remedii privatorum fortunae przechodzącemi, albo złożonemi przez zimę armis, przycisnąć się mogły deputowany, na to od i. k. mości publicoque assensu przyięty kommisarz wielmożny starosta Żmudzki miał przyzwoitemi referre sposoby; do czego ieżeliby mu przed seymem nie przyszło, efficaciora do ukontentowania singulorum, a mianowicie urodzonego Raieckiego, pisarza w. x. Lit. y wielmożney starościny Żmudzkiey media i. k. mość adhibere nie omieszka.

Donatarios w dobrach ekonomicznych przywileiami naiaśnieyszych antecessorów swoich firmatos, iako i. k. mości dotąd a pacifica possessione removere nie każe, tak legitimis iuribus, krom żadnych niesłusznych exekuciy y na potym gaudere dopuści.

Co się zaś tknie kontraktów circa eadem regiae mensae bona, a osobliwie wielmożnego kasztelana Wileńskiego, zawsze sobie życzliwego, te i. k. mość, ile mu pozwala umówione w. x. Lit. sancita, moderari zechce; reliqua do bliskiego odkłada seymu, na którym aby communi bono wszystkie succedant rady, tym czasem y woiewództwo Brześciańskie concordibus viam sternet suffragiis, do czego i. k. mości pro supremo in patriam amore każdego zosobna filiale pectus sollicitat.

U tego rescriptu, przy pieczęci przyciśnioney, podpis ręki temi słowy: Na własne i. k. mości rozkazanie: Jan Kazimierz Odolski, i. k. mości, sekretarz. Który to rescript i. k. mości, przez osobę wyż pisaną do akt podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1700 г.

Изъ книги за 1700—1701 годы, стр. 1755—1756.

323. Универсалъ короля Августа II-го объ истребованіи отъ Брестской и Кобринской экономіи денегъ на содержаніе придворной гвардіи.

Roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego, miesiąca Maia dziesiątego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim y aktami starościńskiemi, przede mną Janem Bęklewskim—podstarościm Brzeskim, personaliter stanowszy ienerał i. k. mości woiewództwa Brzeskiego Samuel Jacewicz, uniwersał i. k. mości do oekonomii Brzeskiey y Kobryńskiey wydany, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisany:

August wtory, z Bożey łaski król Polski, etc. Oznaymuiemu wszem wobec, komu o tym wiedzieć należy, a osobli-

wie urodzonym donataryuszom y dożywotnikom, woytom, sławetnym magistratom miast y miasteczek, wsiów, y wszystkiemu in genere poddaństwu oekonomii naszey Brzesckiey y Kobryńskiey.

Chcąc gwardiom naszym nadwornym zwyczayny obmyślić chlebowy posiłek na rok teraznieyszy, ad ultimam Iunii tysiąc siedmsetnego anni, naznaczamy z całey oekonomii Brzeskiey y Kobryńskiey, z każdey po pięciu tysięcy currentis monetae, do rąk urodzonego Chrystyana Weganta Kleysta, ekonoma Brzeskiego y Kobryńskiego, wydać, które wierność wasza przez przeładowania rozmiarkuiecie y do rąk tegoż urodzonego administratora za kwitami wniesiecie, co prędkiey zalecamy exekucyi. Dan w Warszawie, dnia pierwszego miesiąca Maia, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego, panowania naszego trzeciego.

U tego uniwersału, przy pieczęci przyciśnioney, podpis ręki i. k. mości temi słowy; August rex; Jan Wołczyński—sekretarz, pisarz króla iegomościa skarbowy. Który to tedy uniwersał i. k. mości, przez osobę wierzchu pomienioną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzesckich przyięty y zapisany.

1700 г.

Изъ книги за 1700—1701 годы, стр. 1929—1931.

327. Универсалъ Августа II по поводу опасностей, угрожающихъ польской республикѣ.

Король Августъ III напоминаетъ своимъ подданнымъ о прежнемъ блескѣ рѣчи-посполитой и о своихъ заботахъ о ея благоденствіи; указываетъ на несчастныя событія предшествовавшаго царствованія, отозвавшіяся весьма печальными послѣдствіями для ея цѣлости и славы,—указываетъ на войны—шведскія и датскія, разорившія прибалтійскія земли и Литовскій край. Хотя войны эти и кончились Оливскимъ трактатомъ, но непріязненныя дѣйствія враговъ еще продолжаются, какъ путемъ насилій въ пограничныхъ земляхъ, такъ и приготовленіями военными въ Голштиніи. Такое положеніе дѣлъ крайне тяжело и оскорбительно для чести рѣчи-посполитой. Вслѣдствіе этого король находитъ нужнымъ заявить объ этомъ на предстоящемъ сеймѣ и убѣждаетъ жителей, въ случаѣ нужды, постоять за честь своихъ предковъ, даже до пожертвованія своею жизнію.

Roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego miesiąca Iulii dwudziestego dnia susceptowano, a do xiąg w roku 1701, miesiąca Februaryi ósmego dnia, podano.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Janem Beklewskim—podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto imć pan Jan Dąbrowski, sługa iaśnie oświeconego xiążęcia iegomościa Radziwiła—kanclerza wielkiego w. x. Lit-go uniwersał i. k. m., na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisany:

August wtory, z Bożey łaski król Polski, etc. Wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie wielmożnym, urodzonym senatorom, urzędnikom y całemu rycerstwu województwa Brześciańskiego y uprzeymie wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wielmożni, urodzeni, uprzeymie y wiernie nam mili! Skoro tylko z woli Boskiey y wolney elekcyi podniesieni na tron

królewstwa polskiego super pacta conventa y włożoną na nas obligatią, przysięgą naszą stan rzeczy-pospolitey podczas szczęśliwey koronacyi naszey sincera mente wypełniliśmy, tak zaraz pro suprema lege nienaruszone teyże przysięgi naszey zachowanie, zaszczyt ś. wiary katolickiey y świątyń Pańskich tutelam carissimorum pignorum praw, swobod y wolności założyliśmy, y około tego od początku panowania naszego omni cura et vigilantia zawineliśmy się, abyśmy tę rzecz-pospolitą, niegdy staropolską odwagą y hoynie rozlaną krwią szlachecką rozprzestrzenioną, a potym od nieprzyiacioł ciężkiemi woynami, a bardziey intrigami, albo internis dissidiis w szerokich granicach zmnieyszoną w dobrach y dawney ogromności wszczuploną ad pristinum statum przyprowadzili, wewnętrzną zgodę, pokóy, sławę domi forisque sprawili. Tę iedynę szczęśliwego panowania biorąc przed się maxime—beneficiis fovere, quam regere, nec purpura regis et aureola fulgere, quam in regnum cura et studio ledwie się sub auspiciis nostris miły y pożądany ab orienti rozświecił pokóy,—ledwie za pracowitą applikacyą naszą ta oyczyzna respirare poczęła, aż coraz iawnieyszemi a septentrione horremur niebespieczenstwami w pośrzód głębokiego pokoiu w samym niepokoiu cineres tylko depczemy doloris, kiedy w przyszłych przyszłe miarkuiąc rzeczy y rozumnie uważaiąc inevitabilem impendentis belli procellam zdaleka upatrywaliśmy: zanic bowiem pacta Oliwskie w Szwecyi, które po wielekroć złamała y wieczny pokóy złamała przez wykorzenienie z gruntu ś. wiary katolickiey, uciśnienie y prześladowanie kapłanów Bożych, zabronienie wolnego exercitus nabożeństwa y chrzstu ś. katolickiego przez sfabrykowane conspiracye w rok zaraz po zawartym pokoiu Oliwskim in eversionem status et iugulum libertatis przez posła Szwedzkiego comitem Jodl przez infestowane gwałtem brzegi morskie y porty rzeczy-pospolitey, wzięte okręty Kurlandskie, przez nasłanie zbroyney floty, przez ciężkie oppressye szlachty Inflanskiey, indigenarum regni, zabrane gwałtem wolności et immunitates, quas nemo bonus, nisi cum anima simul amittit, zdeptane prawa y wprowadzoną nieznośną tyrannidem przez zniesienie portu rzeczy-pospolitey w Połondze, y zabroniwszy wolną żeglugę societati Anglicanae, około wystawienia portu tego desudanti, zachowane y okupowane okręty, do Połongi idące, przez gwałtowne przeyście woyska Szwedzkiego, pod komendą generała Horna przez xięstwo Żmuydzkie y Kurlandskie, przez consensa nayiaśnieyszego antecessora naszego y rzeczy-pospolitey, poczynione wielkie y nienadgrodzone szkody przez zabranie na trzy mile gruntu et possessionis rzeczy-pospolitey, nie requirowawszy commissii rozgraniczenia, iuxta tenorem pactorum Oliviensium, przez włożone dziesięciny, albo raczey trybut na zboża obywatelom stanu szlacheckiego Białey Rusi w wielkim xięstwie Litewskim, przez wykowanie szeleżney monety y oney zagęszczenie w w. x. Lit., tudzież inne bezprawia, gwałty, molimina, szkody y praeiudicia in speciali scripto dla informaty rzeczy-pospolitey y całego chrześciańskiego świata wyrażone; niegodzi się zapomnieć novissimam provocationem et infestationem nayiaśnieyszego króla iegomościa Duńskiego federatica rzeczy-pospolitey, vigore pactorum 1663, 1664, 1665, a mianowicie 1657 constitutią publiczną approbowanych y pactis Oliviensibus warowanych; z umysłu wystawione nowe szance y fortyfikacye w xięstwie Holsztyńskim y woyska Szwedzkie wprowadzone, nie możemy dissimulare, laesione powagi naszey królewskiey w osobie ablegata naszego con-

tra iura gentium popełnioną, zaczepienie ludzi naszych około wystawienia portu w Połondze pracuiących y przez nasłane okręty woienne turbatam recentissime securitatem portu Gdańskiego, nie zmażą nigdy secula dawne Szwedzkie incurssye et horrendas clades uno iniuriae iure aliena regna invadentium, ieszcze nie dobrze ostygłe popioły stoią w oczach, rudera kościołów śś. y wielkie do tych czas presentuią się ruiny, y stąd ci nam zaszczepionym uważaiąc in fidam et suspectam viciniam y nieraz zerwany pokóy Oliwski; in illo subitaneo casu trudno było wytrzymać ulteriorem patientiam animadversią in favorem króla iegomościa Duńskiego uczynić. Poszczęścił Pan Bóg y pobłogosławił iustitiam armorum, że lauros illis suspendimus oris, gdzie oczewiste prawo rzeczy-pospolitey, na Polskim gruncie wystawione, cessent dirimendo. Więc iako te świętobliwe impreze nie inszym końcem prosequimur, tylko abyśmy ex nexu pomienioney przysięgi naszey wszystkie przy łasce y pomocy Boskiey bello parta, y same, da Bóg, prowincye Inflantskie ad pristinum corpus rzeczy-pospolitey przyłączyli. Tak obiaśniaiąc rectitudinem szczerych intencyi naszych słowem królewskim y teraznieyszym uniwersałem, idąc za zdaniem pp. rad naszych, w przeszłey radzie zgromadzonych, uprzeymościom y wiernościom ww., eo nomine ubespieczamy y seorso diplomate na przyszłym da Bóg seymie, który wkrótce stanom rzeczy-pospolitey złożyć deklarowaliśmy, toż samo ordinare et assecurare gotowiśmy, bynaymniey nie wątpiąc, iż iako my za chwałę Boską y wiarę ś. katolicką całość y obronę miłey oyczyzny de iustis zacnych narodów recuperatią avulsorum ochotnie na się bierzemy wszystkie niebezpieczeństwa, dispendia kosztów, niewczasy, prace y starania, tak uprzeymościom y wiernościom ww., iako nieodrodni sławnych antenatów swoich potomkowie y wielkie pogoni pro pago, devota capita przy dostoieństwie w., w każdym strzeż Boże razie zastawiać; y ponieważ naywiększe od ściany Inflant w. x. Lit-go summum imminet periculum, wszystkie na stronę odrzuciwszy passye, domowe dissidie pogładziwszy, solam securitatem internam et externam y własnych granic zasłonę maiąc na oku, tam gdzie miłość oyczyzny, necessitas naturalis defensionis et zelus tuendae maiestatis naszego vocabit,—wszystkie siły obracać zechcecie y owę wiekopomną przodków swoich sławę do gardła przy królach panach swoich stawaiących zachowacie. Który to uniwersał nasz ręką własną podpisany y pieczęcią w. x. Lit-go stwierdzony ex mente immediati consilii wydany, aby wszędzie po grodach był ingrossowany y publicowany, serio urzędnikom grodzkim nakazuiemy. Dan w Warszawie dnia pierwszego miesiąca Iulii, roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego, panowania naszego roku trzeciego.

U tego uniwersału, przy pieczęci przyciśnioney, podpis ręki i. k. mści temi słowy: Augustus rex. Któryż to tedy uniwersał, przez osobę w wierzchu pomienioną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y zapisany.

1700 г.

Изъ книги за 1700—1701 годы, стр. 1725—1726.

328. Листъ рѣчи посполитой Брестскому воеводству, чтобы оно готовилось на защиту отечества отъ Шведовъ.

Рѣчь-посполитая, объявляя обывателямъ Брестскаго воеводства, что она, подъ предводительствомъ князя Корибута Михаила Вишневецкаго возстала противъ Шведовъ для защиты своей свободы, чести и цѣлости, съ одной стороны—упрекаетъ жителей воеводства Брестскаго въ ихъ равнодушіи къ судьбѣ общаго отечества, а съ другой—убѣждаетъ ихъ принять участіе въ войнѣ, наравнѣ со всѣми провинціями рѣчи-посполитой побратски.

Roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego, miesiąca Nowembra siedemnastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzesckim, aktami starościńskiemi, przede mną Janem Bęklewskim—podstarościm Brzesckim, stanowszy oczewisto i. p. Mikołay Nidzgorski list od rzeczy-pospolitey w. x. Lit. in suscepto i. p. Stanisława Tyszkowskiego—marszałka seymikowego do akt grodu Brzesckiego podał, w te słowa pisany: Zaborza w Gierenonach, dnia szóstego Nowembris, roku tysiąc siedmsetnego.

Jaśnie wielmożni nasi wielce mości panowie y bracia!

Nie w inszy sposób, in fundamento wydanych od i. k. mości, pana naszego miłościwego, uniwersałów, solo intuitu maiestatis tuendae et asserendae libertatis, która per iniuriam malignantis potentiae nieco wyszła z kluby, niemniey motivo zaszczytu granic w. x. Lit. od potęgi Szwedzkiey, z okazyi, których nową oyczyznę naszą przeciw paktom inundavit woyna universalnym województw y powiatów w. x. Lit. in unam iednostaynych animorum compagiem zebrawszy się zgromadzeniem, a za ieneralnego półkownika obrawszy sobie iaśnie oświeconego xiążęcia iegomościa Michała Korybuta Wiszniowieckiego, staneliśmy in hac arena, gdzie da Bóg fausto omine pobożnym i. k. mości, pana naszego miłościwego, intentiom reinducendo in orbitam praw, swobod y wolności naszych antiquae formae, ugruntowaniu coaequaciey wszelkiey w oyczyznie naszey uczynić porządek y zgoła coniunctam cum libertate cnotliwych oyczyznie synów maiestatem, dispendio zdrowia y fortun naszych zaszczycać będzie należało. Nieraz iuż sami desudantes w marsowym polu cieszyliśmy się częstokroć tą nadzieią, żeście i ww. pp. woiewództwem swoim eodem zelo po bratersku z całą rzeczą-pospolitą pro maiestate et libertate certować mieli; ale gdy nas nie poiednokrotnie fallax elusit spes, nie bez żalu y passyi na tę oziębłość animorum ww. pp. zadziwić się musiemy. A zatym przychodzi nam fraterne obligare ww. pp., ażebyście tandem ocknąwszy się ad sensum malorum w tak gorącey rzeczy-pospolitey potrzebie, gdzie zaszczyt dostoieństwa maiestatu Pańskiego o obronę praw, swobod i wolności oyczystych, a niemniey utrzymanie coaequaciey chodzi, meliori zelo zarówno z nami, iako bracia pociągać velociori cursu do powszechney obrony ku nam braci swoiey accelerare chcieli; co tak kładziemy, że urodzona rectitudo y zelus do tego ww. pp. concitabit; — czym nie wątpiemy pisząc

się ww. pp. życzliwi bracia, uniżeni słudzy.

U tego listu podpis ręki temi słowy: Michał Korybut xiąże na Wiszniowcu generalny woiewództw y powiatów w. x. Lit. półkownik, imieniem zgromadzonych woiewództw y powiatów. Któryż to list, przez osobę w wierzchu pomienioną, iest do xiąg grodzkich podany.

1700 г.

Изъ книги за 1700—1701 годы, стр. 1791—1796.

329. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства по поводу предстоящаго сеймика.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій для выслушанія посольскихъ реляцій и, получивши извѣщеніе отъ полковника всѣхъ воеводствъ, повѣтовъ и войскъ кн. Вишневецкаго о поддержаніи единенія съ рѣчью-посполитой, постановили: 1) принять участіе въ общей конфедераціи в. кн. Литовскаго; 2) увѣдомить объ этомъ всѣхъ обывателей, находящихся въ отсутствіи съ тѣмъ, чтобы и они не отставали отъ общаго движенія; въ противномъ же случаѣ—смотрѣть на нихъ какъ на враговъ отечества, а имѣнія ихъ подвергать конфискаціи: 3) подозрѣнія на писаря в. кн. Литов. въ укрывательствѣ имъ королевскихъ вптей о посполитомъ рушеньи, оставить до слѣдующаго сейма и тогда потребовать отъ него объясненій; 4) образовать хоругви и собрать для нихъ—чоповый и шеляжный сборъ, а равно и сборы совитыхъ гибернъ, согласно съ тарифомъ рѣчи-посполитой и нисколько не болѣе; 5) что будетъ собрано свыше, то изъ этой суммы произвести уплаты разнымъ лицамъ, какъ то: прошлогоднимъ и прошло-сеймовымъ посламъ, ксендзамъ езуитамъ и др.; 6) въ случаѣ необходимости созвать посполитое рушенье, о чемъ долженъ увѣдомить воеводство назначаемый теперь полковникъ; 7) для этой же цѣли назначить ротмистровъ и мѣсто, гдѣ должны собираться хоругви; 8) стражникъ Брестскаго воеводства долженъ командовать татарами и шляхтой изъ поселковъ—Гущи, Тучной и Висковъ; 9) обыватели, не могущіе принять участія въ движеніи лично, должны поставлять почты; 10) генеральный полковникъ позаботится о сохраненіи свободы отъ податей для имѣній церковныхъ; 11) просить кн. Вишневецкаго издать распоряженіе о выводѣ войскъ изъ имѣній Брестскаго скарбія и Инфлянтскаго войскаго; освободить также отъ постоевъ и сапѣжинскія имѣнія, находящіяся въ пользованіи у Брестскаго судьи и Брацлавскаго подчашія; 12) признать подлежащимъ смертной казни и конфискаціи имущества—обывателя Нараевича, который не только не присталъ къ конфедераціи, но напротивъ того, на Волыни образовалъ свою особую банду; 13) освободить отъ гибернъ староствства: Шерешевское и Блуденское, а равно и епископское имѣніе Яново; 14) депутатамъ прошлогодней гиберны возвратить назадъ затраченныя ими ихъ собственныя деньги; рейтарской хоругви Виленскаго воеводы не выдавать жалованья, за вымогательство и грабежи въ имѣніяхъ Массальскаго; 15) для предполагающагося посольства въ Дрогичинскую и Мельницкую землю директоръ настоящаго сейма долженъ составить инструкцію и немедленно отправить пословъ; 16) ксендзамъ августіанамъ выдать 1000 злотыхъ въ вознагражденіе за убытки отъ постоянныхъ собраній сейма въ ихъ костелѣ; 17) претензію Витебскаго воеводы, относительно разоренія въ Шерешовскомъ староствствѣ внести въ сеймовую инструкцію на будущій сеймъ; 18) лицъ, почемубыто нибыло приставшихъ къ непріятелямъ, считать измѣнниками отечества и подвергать ихъ соотвѣтственному наказанію; 19) другіе вопросы отложить до текущаго лимитаційнаго сеймика, на которомъ, если они не будутъ засвидѣтельствованы послами, то лишатся возможности войти въ законную силу: потому послы и должны, какъ можно скорѣе, исполнить возложенныя на нихъ обязанности.

Roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego, miesiąca Decembra trzydziestego pierwszego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzesckim, aktami starościńskiemi, przede mną Janem Beklewskim — podstaroścím Brzesckim, stanowszy oczewisto imć pan Franciszek Antoni Jabłoński, laudum seymiku relacyinego woiewództwa Brzesckiego ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzesckich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzesckiego, na seymik od ichmościów pp. posłów a republica powróconych pro die dwudziestego dziewiątego Decembris anni praesentis głoszony, do Brześcia zgromadzeni, zważywszy summam necessitatem y zgodnie zezwoliwszy na to, abyśmy nie czekaiąc limitowanego ad septimam Januarii seymiku, teraznieyszy pod tąż samą łaską legitimowali, ect.

Gdybyśmy do wysłuchania relacyi ichmościów pp. posłów przystąpili, która że tym bardziey nas do prędszey zagrzała obrady, im nieodwłocznie opus rescriptem i. o. xiążęcia iegomościa Wiszniewieckiego, wszystkich woiewództw, powiatów y woysk i. k. mci półkownika, intimatum eum nam praefixit terminum, ażebyśmy iedno z rzeczą-pospolitą trzymali; dla czego nie chcąc być diformes od generalney całego xięstwa Litewskiego konfederacyi, która wszystkie woiewództwa y powiaty ad eam przywiodła unionem, iż na utrzymanie iuż upadaiących praw, swobod y wolności naszych szlacheckich et in erectionem onych, daiąc adinvicem sobie z poniesionym iedne drugiego nieodstępować woiewództwa, iuramento fidelitatis comprobarunt sobie; a zatym confirmuiąc się ad unanimem consensum onych przy zaczętey adpraesens obrad naszych consulacyi, kiedy y nam samym, nemine contradicente, hoc iuramentum acceptive przyszło, że quot nas tu przytomnych y zgromadzonych, by tot wszyscy in virtute confoederationis poprzysiągli tueri reintegrationem wolności naszych.

Zaczym, iż tak wiele ichmościow dla przepędzaiących świąt absentes rachować nam przyszło: przeto praesenti laudo to omnium consensu postanawiamy, aby ci wszyscy ichmościowie, nemine excepto, tam senatores, quam nobilitatis nomine gaudentes, w tym woiewództwie naszym dobra y possessyi swoiey quocunquo tituto maiące, ziechawszy pro septima Januarii anni subsequentis na seymik, ex limitatione przypadaiący, zarówno przysięgę z nami wykonali y swoie imiona podpisowali z konnotacią imci pana dyrektora.

Którey to naszey braterskiey zgodzie, ieżeliby się kto contrarius pokazał, unum velle et nolle utrzymywać nie chciał, oraz przysięgi na przyszłym następuiącym seymiku nie wykonał, a choćby y wykonał, a potym periurius być się okazał, coby słusznemi był convictus dowodami; tedy każdy takowy confiscationi bonorum et privationi honorum subjacere ma, referuiąc się w tym punkcie ad generałem in voto expressam confoederationem et eius divisionem.

O którym postanowieniu naszym aby wszyscy ichmość pp. absentes uwiadomieni byli y do wykonania iuramentu ziechali, przez wydane swoie innotestencye i. p. dyrektor teraznieyszy ichmościów ostrzedź y zagrzeć ma.

Ex ratione zaś spływaiącey na i. p. Raieckiego — pisarza w. x. Lit. tey suspicyey, iakoby miał wici, na pospolite ruszenie wydane, supprimere aby na przyszłym seymiku dał i. m. rationem: dla czego ad publicam famam do cancellaryi podane nie były?—o to instamus.

Jako ochotnie serca nasze łączemy do generalney zgody y postanowienia rze-

czy-pospolitey, tak też injungimus concordes assvetas in foedere dextras y siły nasze in subsidium całey rzeczy-pospolitey do woyska, erygowanego pod dyrekcyą iaśnie oświeconego xiążęcia iegomościa półkownika generalnego w. x. Lit., naznaczaiąc chorągwie z woiewództwa naszego do chorągwi pancerney, uprosiwszy za rotmistrza w. i. p. strażnika w. x. Lit. Na który zaciąg oraz y chorągwi Wołoskiey tegoż woiewództwa daiemy do rąk y dyspozycyi w. i. p. strażnika w. x. L. contrahencyi czopowego y szelężnego, także hyberny sowitey woiewództwa naszego, według taryfy rzeczypospolitey na ten ieden rok, zaczynaiąc się a die secunda Februarii tysiąc siedemsetnego pierwszego.

Maiąc tę deklaracyą od samego i. p. strażnika w. x. Lit., że więcey niema czopowego y szelężnego brać, tylo iako sonant kwity exakcyi xięcia imścia kanclerza w. x. Lit. przeszłego tych podatków contrahenta; i ieśliby co insuper być miało—excessus tych importancyi, tedy to na largitią teraznieyszym ichmościom pp. posłom, na przeszłym seymiku ordynowaym, po tysiącu złotych, iako y przeszłym rocznym imściom pp. posłom różne assygnacye wypłacaiąc wyliczyć, iako y tym ichmościom, którzy w przeszłych laudach są specifikowane, reassumuiąc y ichmościów xięży Jezuitów Brzesckich y pensią ichmościom xiężom wszystkim na mury naznaczoną. A maiąc compassyą na ichmosciów pp. pogorzelców, aby mogli mieć wsparcie w stratach swoich, o respekcie naszych ichmościów upewniamy.

A że nie tylko przez chorągwie zaciężne chcemy tueri y zaszczycaiąc integritatem całey rzeczy-pospolitey, ale sami woiewództwa et sangvinem na oney usłudze litare iesteśmy gotowi, zgodnie iuncta manu et foederato przez przysięgę corde postanawiamy u siebie, ieśliby tego potrzeba była, pospolite viritim ruszenie, uprosiwszy za półkownika woiewództwa naszego w. i. p. chorążego woiewództwa naszego. Który i. p. półkownik ma wydać innotestencye instante do całego woiewództwa, aby na tę byli gotowi expedycyą, naznaczaiąc na te imprese za rotmistrza traktu Brzesckiego Zaruskiego, Wysockiego y Wystyckiego imć pana Szuyskiego—podstolego Brzesckiego; traktu Kamienieckiego, Mrozowickiego i Czarnawczyckiego i. p. Stanisława Tyszkowskiego, dyrektora koła naszego, traktu Kobryńskiego, Horodeckiego y Poleskiego i. p. Stanisława Rusieckiego—kasztelanica Mińskiego; traktu Prużańskiego y Sieleckiego i. p. Komarowskiego, pisarza ziemskiego Mozyrskiego, waruiąc to, że pod chorągiew i. p. półkownika naszego, komu chcąc ze wszystkich traktów ichmościom poiechać wolno będzie.

J. p. strażnik Brzeskiego woiewództwa, ex munere sui officii, ma mieć pod swoią komedą Tatarów woiewództwa Brzeskiego, także z Huszczy, Tuczney y Wisków szlachtę, którzy z powinności swoiey y ustawy zwykłą wyprawę czynić y sami stawać się maią. Daiemy w tym sobie stipulatas manus, że wszyscy viritim stoiać na tym pospolitym ruszeniu mamy; ci zaś ichmościowie, którzy pro potiori, gdzie indziey fortuny maiąc, tam residuią, etiam magnates, na zaszczytę poczty stawić powinni. Immunitatem dóbr ziemskich, ponieważ w konfederacyi rigorose obwarowała sama rzecz-pospolita, aby mogła być inviolate conservowana, do iaśnie oświeconego xięcia iegomości półkownika generalnego w. x. L. instantią wnosiemy.

Errore żeby, pono concessario, locowani ludzie w dobrach dziedzicznych i. p. Wreda—woyskiego Inflantskiego, także y i. p. Szuyskiego—skarbnika Brzeskiego, który trzyma dobra ichmościów pp. Koniuszyców zgodnie od rzeczy-pospolitey

excipowane, aby za ordinansem xięcia iegomościa ustąpili, prosiemy.

Dobra Sapieżyńskie dawnieyszemi czasy w pewnych summach trzymaiąc i. p. sędzia ziemski Brzescki i. p. Borkowski—podczasy Bracławski, iegomość Naskowicz—łowczy Orszański, że teraz przez stoiącego żołnierza gravamen maią, aby mogli mieć libertacią, dexteritati ichmościom pp. posłom zlecamy.

Więc, że os ex ossibus nostris sąsiad nasz y obywatel Brzeski iegomość pan Alexander Naraiewski, będąc w zarówney enutritus wolności szlacheckiey in postpositionem oney odstąpiwszy nas braci, swawolne na pograniczu Podlaskim in sua republica zaciąga y kupi ludzi; zaczym że to się dzieie przeciwko generalney konfederacyi: przeto insistendo one punctis, pro hoste patriae invindicabili, capite iegomościa declaruiemy, oraz wszystkie dobra pro sorte imci panu przynależące ad confiscationem podaiemy, iednakże salvo in omni honore et fortuna drugich ichmościów pp. Naraiewskich, rodzonych iegomościa.

Hiberna przeszłoroczna, do którey obrani byli za deputatów imci p. Kościuszko y i. p. Chrzanowski, ponieważ dla nastąpioney erekciey woyska y zaszłey po starostwach lokaciey chorągwi dalszey nie może przynieść importanciey,—przeto starostwo Szereszewskie y Błudeńskie, Janów biskupi od niey uwalniamy.

Że zaś imci pp. deputaci, wypłacaiąc assignatie nie mało własnemi swemi założyli pieniędzmi; przeto aby ichmościowie, a mianowicie i. p. Kościuszko, który instabat wzniesioną prożbą swoią do nas, nie szkodował na własności swoiey.

Cokolwiek patebit ex documentis et reposita calculatione w sądach fiskalnych, to wszystko z następuiącey hiberny ad dispositionem w. i. p. strażnika w. x. L. podaney, że ma mimo wszystkie inne assignatie naypierwsza stanąć refusia, fide et conscientia nostra assecuruiemy się w tym ichmościów.

Zasługi chorągwi raytarskiey iaśnie w. i. p. woiewody Wileńskiego rotmistrzowstwa pana Chamerete, nie tylko ex ea ratione, że nad tarifę przychodzących podatków na woiewództwo nasze narzucone były, ale też ex occasione zrabowania maiętności w. i. p. Massalskiego, marszałka Grodzieńskiego, y zaszłego aresztu na nie, aby panów deputatów teyże chorągwi p. Hamera, którzy confoederatione reipublicae pro hoste nostro proclamatus pozostał, wypłacone nie były, postanawiamy, przyimuiąc areszt położony, ieżeli przyidzie wypłacać woiewództwu.

Namówiona expedycyia do ziemi Drogickiey y Mielnickiey aby i. p. direktor seymiku naszego wyraziwszy w instrukcyi wszystkie woiewództwa polecone sobie chciał iako nayprędzey ichmościów pp. posłów z nią wyprawić, upraszamy o to.

Podana supplica od ichmościów xięży augustianów, u których założywszy locum consiliorum non sine impedimento musiemy zostawać ichmościom, cum promeruit całego woiewództwa respectum, że na reparatią tysiąc złotych kościoła conferowaliśmy ichmościom, ale też że ma być wypłacony iako inni prędzey podatków importancyi starać się deklaruiemy za assignatią teraznieyszego i. p. directora.

Interes imci p. woiewody Witebskiego ex ratione zdezelowaney puszczy y starostwa Szereszowskiego per inconvenientiam przywileiów, że się bardziey ta materia ściąga do instrukcyi seymowey; przeto na przyszłym antecomicialnym seymiku nie tylko gotowiśmy hoc desiderium ichmościom włożyć, ale też et insistere do i. k. mści przez ichmościów pp. posłów, aby uspokoiony pozostał.

Ktoby zaś braterskiego nie chciał iun-

gere amorem, zapomniawszy miłości oyczyzny, uwiodł się quo favore, albo uzysku iakiego, na zaciągi zagraniczne, o których fama publica nuntiat, taki ex ipso sancitis w konfederacyi generalney irremissibiliter penom podlegać będzie powinien.

Że zaś in hoc laudo wszystkie interessa woiewództwa dla szczupłości czasu pomieścić się nie mogły, przeto ten act nasz pod tąż samą mocą odkładamy do następuiącego ex limitatione przypadaiącego septima Januarii anni subsequentis seymiku. Na który ieżeliby ichmościowie pp. posłowie nie ziechali dla uczynienia nam relacyi, tedy innego iuż składać nie maią: dla czego upraszamy ichmościów, aby iako nayprędzey impositas na siebie chcieli expedire legalitates.— Działo się w Brześciu, in loco solito w kościele oyców augustianów, roku tysiąc siedymsetnego miesiąca Decembra trzydziestego dnia.

U tego laudum podpis rąk temi słowy: Stanisław Tyszkowski, podstoli w. B.— direktor seymiku Brzeskiego, Ludwik Pociey—strażnik w. x. L., podkomorzy woiewództwa Brzeskiego, Dominik kniaź Szuyski—chorąży woiewództwa Brzeskiego, Iłowski, Zahalski starosta, Krzysztof Grabowski—sędzia ziemski w. B., Mikołay Kazimierz Machwic — stolnik Brzescki, Franciszek Szuyski— podstoli, pisarz grodzki Brzescki, Stanisław z Rusce Rusiecki, Benedykt Buchowiecki p. B., Alexander Kampowski—łowczy Wschowski, Albrycht Borkowski—podczaszy Bracławski, Józef Bazyli Wereszczaka—stolnik Drogiczyński, Stanisław Bielski—cium Brzescki, Daniel Zadarnowski chorąży, Sawicki—skarbnik Brzescki, Łukasz Gabryel Sawicki —czesznik Czernihowski, Benedykt Buchowiecki—podczaszy Brzeski, Kazimierz Niepokoyczycki— strażnik w. B., Kazimierz Kościuszko Siechnowicki, Franciszek Bucholc, Samuel Jurewicz—miecznik Wołkowyski, Samuel Zaborowski, Maximilian z Beykow Beykowski o. s., Kazimierz Garwaski—miecznik Gostyński mp., Władysław Antoni Siestrzewiłowski — stolnik Zydaczewski, Jan Tyszkowski — skarbnik Żytomirski, Marcin Konkowski—podleśniczy Brasławski, Antoni Parczewski—czesznik Mścisławski, Franciszek Bucholc — czesznik Smoleński, Ludwik Urbański, Franciszek Reszka, Stefan A. z Konopnic Grabowski, c. B. mp., Jan Kazimierz Komorowski—pisarz ziemski Mozyrski, starosta Łucki mp. Józef Grabowski, Jan Tyszkowski— starosta Żytomirski, Władysław Żardecki—czesznik Starodubowski, Kazimierz Dobroniski— woyt Mozyrski, Stanisław Krupicki—czesznik Brasławski—namiesnik w. B., Samuel Darecki. Któreż to tedy laudum, przez osobę w wierzchu pomienioną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y zapisane.

1701 г.

Изъ книги за 1700—1701 годы, стр. 1869—1870.

330. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ отправляемымъ на сеймъ Варшавскій.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись по антекомиціальномъ сеймѣ, вручили своимъ посламъ, отправляемымъ на Варшавскій сеймъ, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Послы должны засвидѣтельствовать предъ королемъ о вѣрноподданническихъ чувствахъ всего Брестскаго воеводства, строго придерживаться указаній инструкціи и дать предварительную присягу.

2) Сопротивляться всему тому, что несогласно съ законами, свободой и общественнымъ благомъ, что вредно для господствующей римской церкви, для прочности уніи съ короной и равенства соединенныхъ съ нею народовъ.

3) Въ случаѣ осуществленія такаго факта, должны протестовать противъ него,—засвидѣтельствовать о немъ предъ примасомъ, министрами, королемъ и, по возвращеніи, предъ Брестскимъ дворянствомъ и просить о назначеніи сейма коммиссарскаго.

4) Должны довести до свѣденія короля, что неисполненіе прежнихъ обѣщаній относительно вывода саксонскихъ войскъ изъ предѣловъ рѣчи-посполитой совершается въ ущербъ правамъ и благоденствію разоренной страны.

5) При чтеніи pactorum conventorum не входить ни въ какія соглашенія до тѣхъ поръ, пока Нѣмцы буквально не будутъ выведены изъ рѣчи-посполитой и недовольствоваться обманчивыми обѣщаніями; потребовать вознагражденія для лицъ, пострадавшихъ отъ ихъ насилій, и возврата на прежнія мѣста орудій, захваченныхъ въ Коронѣ и на Литвѣ безъ одобренія сейма.

6) Просить короля о прекращеніи Шведской войны, начатой имъ безъ согласія рѣчи-посполитой, поставляя ему на видъ, какъ нежеланіе послѣдней подвергаться излишнимъ тягостямъ, такъ и намѣренія ея, считать измѣнниками всѣхъ тѣхъ, которые примутъ въ ней участіе.

7) Просить короля о заключеніи союза съ Московскимъ государемъ на столько тѣснаго и дружелюбнаго, чтобы можно было сдержать непріязненныя атаки послѣдняго.

8) Засвидѣтельствовать о знаменитыхъ заслугахъ на пользу отечества Виленскаго каштеляна и просить короля и рѣчь-посполитую нетолько признать ихъ таковыми, но и изыскать средства къ цѣлесообразному ихъ вознагражденію.

9) Ходатайствовать объ изысканіи средствъ для примиренія вражды между мѣстными обывателями, которая богатѣйшую провинцію превратила въ пустыню.

10) Настаивать на удаленіи Нѣмцевъ изъ разныхъ крѣпостей съ тѣмъ, чтобы защита оныхъ на будущее время была ввѣряема патріотамъ.

11) Привлечь къ суду сенаторовъ, согласившихся на введеніе непріятельскихъ войскъ во внутренность страны и требовать, чтобы на будущее время они сего не дѣлали.

12) Ходатайствовать, чтобы мѣста въ Коронѣ и на Литвѣ раздавались туземцамъ и отнюдь не иностранцамъ и чтобы индигенатовъ не было.

13. Домогаться подтвержденія старинныхъ правъ и конституцій, запрещающихъ крестьянскіе побѣги и укрывательство у другихъ владѣльцевъ.

14) Просить, чтобы администраторы и владѣльцы Брестской и Кобринской экономіи для поддержанія торговли съ Гданскомъ отбывали дорожныя повинности.

15) Позаботиться, чтобы сдѣлано было распредѣленіе трибунальныхъ справъ; чтобы уничтожено было излишество отправчихъ при декретахъ и чтобы ручательства находились при описяхъ.

16) Ходатайствовать о сохраненіи свободы церковнымъ имѣніямъ и духовенству римской церкви отъ войсковыхъ повинностей.

17) Противиться назначенію податей со шляхты.

18) Подвергать суду лицъ, незаконно завладѣвшихъ абсолютнымъ господствомъ надъ согражданами.

19) Требовать у администраторовъ имѣній Сапѣги отчета въ суммахъ, завѣщанныхъ рѣчипосполитой покойнымъ владѣтелемъ Ольканикскимъ постановленіемъ.

20) Ходатайствовать объ освобожденіи имѣній и лицъ греко-унитскаго духовенства отъ войсковыхъ и другихъ повинностей и о вознагражденіи ихъ за убытки; наблюдать чтобы намѣстничества и архимандріи не попадались въ руки недостойныхъ лицъ греко-восточнаго духовенства, и чтобы оно возвратило назадъ земли, захваченныя имъ у митрополіи Кіевской.

21) Требовать—устраненія Нѣмцевъ и Жидовъ отъ экономическаго управленія и отнятія у нихъ ключей отъ скарбовыхъ складовъ; лишенія права защищаться желѣзными листами отъ отвѣтственности за долги шляхтѣ, и взысканія долговъ съ Брестскаго кагала.

22) Просить объ освобожденіи отъ повинностей имѣній, принадлежащихъ Горбовскому—судьѣ Брестскому и о вознагражденіи за убытки какъ его, такъ и другихъ обывателей.

23) Настаивать, чтобы скарбъ, отнимая у лицъ уволоки, данныя имъ въ пожизненное владѣніе, вознаграждалъ ихъ другими способами.

24) Требовать, чтобы администраторы Ламазскаго двора не дѣлали насилій околичной шляхтѣ и чтобы вознаградили ее за убытки.

25) Просить о сохраненіи закона о дарственныхъ имѣніяхъ—временныхъ и пожизненныхъ и объ освобожденіи ихъ отъ повинностей.

26) Ходатайствовать о назначеніи межевой коммиссіи для опредѣленія границъ между ключемъ Воинскимъ и имѣніями Шуйскаго и между экономіей Кобринской и Полубенскимъ старостинствомъ.

27) Объ уничтоженіи новыхъ привилегій, выдаваемыхъ изъ королевской канцеляріи.

28) Объ отдачѣ въ ленное владѣніе 12 уволокъ въ воеводствѣ Трокскомъ шляхтичу Букрабѣ въ возмѣщеніе убытковъ, понесенныхъ имъ отъ Виленскаго воеводы.

29) Ходатайствовать о причисленіи обывателей, проживающихъ по Селецкому тракту, къ городу Брестю, согласно прежнему ихъ положенію.

30) О вознагражденіи шляхтича Лясковскаго оскорбленнаго шляхтичами Средницкими, во время преслѣдованія бѣжавшаго отъ нихъ подданаго.

31) Объ утвержденіи сеймовою конституціей правъ шляхтича Задарновскаго на 2 уволоки земли, принадлежащія наслѣдникамъ Москвитина Ромейки.

32) Объ уничтоженіи фальшивыхъ привилегій Вѣщицкаго, по которымъ онъ сдѣлалъ наѣздъ и грабительство на имѣнія Гейштора и малолѣтнихъ Гречиновъ, находящихся подъ его опекой.

33) О составленіи таксы доходовъ въ канцеляріяхъ—земской, гродской и трибунальной и о присягѣ регентовъ и вице-регентовъ.

34) Объ освобожденіи отъ повинностей каменнаго дома принадлежащаго подскарбинѣ Любельской въ Люблинѣ.

35) Объ освобожденіи отъ повинностей имѣній Буховецкаго, какъ его собственныхъ, такъ и данныхъ ему въ пожизненное владѣніе.

36) Ходатайствовать у подканцлера приказа мѣщанамъ,— несопротивляться взысканію съ нихъ недоимокъ чоповаго и шеляжнаго.

37) Объ освобожденіи отъ повинностей имѣнія, принадлежащаго ксендзу пробощу Луцко-Брестскому.

38) Для устраненія недочетовъ въ скарбѣ, ходатайствовать о внесеніи въ конституцію пункта, вмѣняющаго сохранять какъ квитанціи скарба, такъ и декреты прежнихъ коммиссій, въ силу которыхъ владѣльцы сохраняютъ за собой, по уплатѣ слѣдуемыхъ съ нихъ повинностей, права на имѣнія.

39) О взысканіи съ евреевъ г. Войня поголовныхъ податей за 1699 годъ, внесенныхъ за нихъ сборщиками этихъ податей.

40) О дарованіи городу Брестю какихъ-нибудь льготъ, во вниманіе къ его разоренному состоянію, вслѣдствіе постоевъ союзныхъ войскъ.

41) О назначеніи межевой коммиссіи для разграниченія имѣній Несторовича отъ имѣній Кобринской экономіи.

42) Объ освобожденіи отъ повинностей двора, принадлежащаго Алек. Костюшкѣ.

43) О составленіи слѣдственной коммиссіи для разбора тяжбы между Садовскимъ и Горбовскимъ съ одной стороны и управленіемъ столовыхъ королевскихъ имѣній съ другой.

44) Ходатайствовать о привилегіяхъ: 1) мѣстечку Мальчу на Магдебурское право и 2) Хржановскому — чашнику и судьѣ гродскому на право владѣнія войтовствомъ.

45) О назначеніи межевой коммиссіи для разграниченія имѣній дѣдичныхъ отъ королевскихъ, находящихся въ сосѣдствѣ съ Бѣловѣжскимъ лѣсничествомъ.

46) Присяга и подписи.

Roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego pierwszego, miesiąca Maia dwudziestego pierwszego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, przede mną Janem Bęklewskim—podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto i. p. Stanisław Telatycki, tę instrukcyą woiewództwa Brzeskiego ex limitatione seymiku antecomicialnego zgodnie na seym walny Warszawski obranym, iipp. posłom tegoż woiewództwa Brzeskiego wydaną, na rzecz niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał w te słowa:

Instrukcya od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, szlachty, obywatelów woiewództwa Brzesciańskiego na seymiku antecomicialnym pro die decima octava Aprilis, anno millesimo septingentesimo primo, za innotestenciami i. k. mci, p. naszego miłościwego, zgromadzonych, dana wielmożnemu imci panu Dominikowi Szuyskiemu—chorążemu woiewództwa naszego y imci panu Zygmuntowi Chrzanowskiemu—czesznikowi y sędziemu grodzkiemu naszemu, posłom naszym, na seym Warszawski zgodnie obranym.

A zaś to nie sama wiekopomnych przyznać będzie musiała crisis, że in eas pospolitego niebezpieczeństwa y nadwątlonych wolności naszych naufragio usque in profundum zginienia zabroniwszy procellas do podźwignienia się ex fluctibus decumanis łaskawą i. k. mci, pana naszego miłościwego, et augustam widziemy podaną manum, za którey powodem ex alta malorum illiade nayłacniey ad caput bonae spei emerigere victoris gladii, prawie iako caelisque delapsi palladii ductu do portu pokoiu y dobra pospolitego przybić się szczęśliwie możemy: mogłoż co lepiey inter tot aestus fatorum, ku dostoieństwu i. k. mci, pana naszego miłościwego, amorem conciliare civium nad to, kiedy i. k. mci, pana naszego miłościwego, mars, prawdziwie Poloniae coronatus, in medio gloriae stanowszy cursu, tak wiele laureas et triumphos w ręku iuż maiąc, dla oyczyzny naszey victores in se coërcet spiritus y super vulnera gementis patriae z oycowską zatrzymuiąc się compassią, w teraznieyszym naznaczonym seymie, publicis mederi malis tym szkodliwsze, im wętrzne, medullitus infixa sanare simptomata wolnościom naszym illatas fasciare cicatrices, co ex legum orbita wyszło, intra spheram prowadzić przedsiębierze. Zna tę pańską i. k. mci, pana naszego: miłościw. in cives benevolentią woiewództwa naszego y vectigales, przy nayniższym podziękowaniu wiernego poddaństwa pod maiestat i. k. mci, pana naszego miłościwego, przez ichmościów pp. posłów naszych substernit animos; przez których oraz cum ea ad natus dobrotliwego pana stawa teneritudine, że za dostoieństwo i. k. mci, pana naszego miłościwego, który iest u nas ieden purpureus patriae crinis, etiam vitae i krwie naszey iacturas kładziemy inter lucra. Lubo wątpić nie możemy de fide et integritate iipp. posłów naszych, których iako mentissimorum civium probatam zawsze mamy dexteritatem; ażeby iednak naymniey sobie nad podaną instrukcyą y nadto co w niey activitati ichmościów iest iniunctum, stanowić na seymie nie ważyli się, corporali iuramento przy odebraniu instrumentu credensu swego obowiązać się maią, iako na nic nie pozwolą, coby iuribus, libertatibus, publico bono praeiudiciosum et damnosum było, ale się przy oyczyznie miłey, która w sobie omnium complexa charitates od nas braci sobie podaney praeesse, wzymaiąc się propositiey principalissime circa immunitatem sacrae ro-

manac ecclesiae, przy nienaruszoney uniey w. x. Lit. z Koroną polską, przy swobodach ab antiquo tym narodom nadanych, przy prawach pospolitych, osobliwie latae coaequationis opponować się będą, nic przeciwnego religioni et libertati, quibus fulcris stała do tych czas extra metum ruiny oyczyzna, nie dopuszczą etiam cum discrimine vitae.

Jeżeliby zaś tak szkodliwa narodów naszych integritati illacya była, aby się na nie w izbie poselskiey lub senatorskiey manifestować przyszło; po uczynioney protestacyi nie zaraz ichmościowie deserent beneconsulendi stationem, ale inherendo raz uczynioney, codziennie ią renowować przy zasiadaniu, aby in absentia ichmościów seymu nie concludowano, oraz do wyiścia terminu seymowego invigilare maią. Co gdyby premente fato bydź miało, żeby protestacya acceptowana nie była, powinni iipp. posłowie nasi iako inconvenientią donosić iaśnie oświeconemu xięciu iegomościu prymasowi et ministris status gentis utriusque, a za powrotem nam braci donieść. Seym zaś ten, ieśliby się miał zerwać, tedy eo instante i. k. mci prosić, aby nam seym kommissarski był dany, którego ieśliby miał i. k. mość bronić, u xięcia iegomościa prymasa wydania onego domówić się, iipp. posłowie maią.

Woysk Saskich z korony Polskiey, w. x. L. y z pod Rygi wyprowadzenie, prawem constitutionis ostatniego seymu dość ostro, assentiente maiestate, opisane, nie przychodzi do effektu y owszem ich na iawną całey oyczyzny przybywa dezolatią,—o co ze wszystkich województw, ziem y powiatów nie poiednokrotnie przez ii. pp. posłów zachodziły quaerimonie y instancye do i. k. mści irrito conatu et eventu; iniungimus tedy pro cardinali ii. pp. posłom naszym, aby nie przystępuiąc do obrania marszałka poselskiego, przez delegowanych z izby poselskiey upomnieć się u i. k. mści, pana naszego miłościwego, y donieść, iako się prawu wbrew dzieie.

Przy czytaniu pactorum conventorum, inszey obrady nie biorąc przed się, od tego nie odstąpić, aż Niemcy z korony Polskiey y w. x. Lit. relegowani do Saxonii punktualnie będą, nie kontentuiąc się deklaracią, która nas nie poiednokrotnie zawiodła.— Oraz cokolwiek od tychże woysk Saxońskich in praeiudicium stanu szlacheckiego w całym w. x. Lit. osobliwie w naszym woiewództwie Brzeskim, exorbitatum, aby poczynione krzywdy za interpozycyą i. k. mści, pana naszego miłościwego, iniuriatis mogły dignae satisfactiones bez odwłoki resortiri,—ichmość panowie posłowie urgebunt. Armata zaś z Korony y w. x. L. bez consensu rzeczypospolitey wzięta, aby na mieysca swoie reinducovana była,— eadem activiate ii. pp. posłowie starać się będą.

Woyna Szwedzka, zaczęta bez konsensu rzeczy-pospolitey, aby od króla iegomościa, pana naszego miłościwego, nie była continuowana, instabunt publica prece ii. pp. posłowie, z tym się deklaruiąc, że do tey impresii rzecz-pospolita applikować się bynaymniey nie chce, ani woysku w. x. L. nowo erigowanemu pozwala w tę się intrigować woynę, y owszem, któryby się z obywatelów w. x. L. chciał do niey zabierać quocunque praetextu, taki pro infami ma bydź in quocunque uznany subselio, waruiąc to na potomne czasy, aby inscia republica, bez zgodney na seymie uchwały, z postronnemi nigdy woyny zaczynane nie były. Ile nas kiedy ieszcze ab armis induciae et pacta etiam summis servanda hostibus zatrzymuią, ambitus niesłychany xięcia iegomościa Brandeburskiego— wzięcia korony y tytułu królewskiego,—iako iest u całego świata w podziwieniu, tak y u nas w osobliwey z nieukontentowaniem reflexii; aby tedy od rzeczy-pospolitey nie był

mu dawany tytuł królewski, ale iako ab antiquo usus ferebat, lege sit cautum, nim obmyśli media vindicandi, tak znaczney swoiey rzeczy-pospolitey laesiey y avulsiey.

Częsta correspondentia i. k. mci z Carem Moskiewskim przynosi nam metum libertatis, tym barziey, im bliżey granic naszych lokuią się woyska Cara iegomościa; upraszać ii. pp. posłowie będą i. k. mści, aby raczył ponere modum tak ścisłey confidencyi y przyiaźni Cara iegomościa Moskiewskiego, praecavente republica hinc futura pericula, które by a tak potenti vicino monarcha mogły suboriri.

Zagęszczone dyferencye y rozróżnione obywatelstwa w. x. Lit. animusze nie przyniosły nam nic innego, tylko unam acerbam, widomą obfitych kraiów florentissimae provinciae desolatią, ii. pp. posłowie nasi dołożą starania przez osobliwą xięcia iegomościa primasa y ministrorum status interpositią, aby i. k. mść, pan nasz miłościwy, z prześwietnym senatem chciał paterne dissentientium pomiarkować strony y has ab intra scisuras wynalazkiem pożądaney zkompaginować zgody.

Wiadomo nie tylko woiewództwu naszemu, ale całemu światu polskiemu, merita iaśnie wielmożnego ip. kasztelana Wileńskiego, nie tylko extra censuram et crisim bydź powinne, ale in optima całey oyczyzny zostawać recordatione: iako tedy ten, który nigdy nie był ulli civium suo munere gravis, iako pro armilla aequalitatis y wolności szlacheckiey pro lege fundandae coaequationis zelose stawał; słuszna rzecz, aby palmaribus actionibus optimi między nami civis par gratitudo od rzeczy-pospolitey oddana była. W czymkolwiek tedy ten Suzin, pupilla iegomościa, honor poniosł offensy, ex tenerrimo compassionis sensu, zlecamy ichmościom pp. posłom naszym instare, aby i. k. mść, pan nasz miłościwy, z całą rzeczą-pospolitą adaequatissima do ukontentowania i. p. Wileńskiemu raczył wynaleźć media. Cztery zaś ćwierci zaległe y niewypłacone, aby i. p. Wileńskiemu y ludziom iego exolwowane były ii. pp. posłowie curabunt.

Fortece w. x. Lit. iako to Birże y inne są teraz cum discrimine wolności y praw naszych cudzoziemskiemi ludźmi osadzone; upraszać ii. pp. posłowie będą i. k. mości, aby te rozkazał evacuare praesidia,—a według dawnych rzeczy-pospolitey ordynacyi aby w tych fortecach były pro tutela et defensa ludzie patriotae; in posterum dawnieysze reassument konstytucye.

Senatus consilia, które przed tym firmissima, krom seymu, consiliorum fulcra w tey rzeczy-pospolitey były, teraz się abusive traktowane bydź pokazały, gdy nam niemal nieprzyiaciela zagranicznego, hostilia agentem, in viscera wprowadziły; pytać się ii. pp. posłowie będą: którzy ii. pp. senatorowie tey radzie przytomni byli, pozwalaiąc na lokacyą woysku cudzoziemskiemu oyczyznę naszę, któremu iuż to tak wiele millionów suspendiose nasze, cum extorto sangvine, wyliczaią kraie? a łacno się to pokaże, upomniawszy się przeczytania senatus consilium. Co gdy patebit, urgere ii. pp. posłowie maią, aby tacy summario processu sądzeni byli, a in futurum lata lege cavebunt, aby ii. pp. senatorowie nie ważyli się w takie praeiudiciosa libertati wchodzić consilia y to stanowić, co do ostatniey rzeczy-pospolitey prowadzi zguby.

Urzędy ex vi publicae legis nie maią bydź rozdawane, tylko patriotom gentium, aby, ex gratia iustitiae distributivae i. k. mości, koronne Koronie, a Litewskie wakanse—obywatelom w. x. Lit. conferowane były. Zaczym koniustwo w. x. Lit. oddane ma bydź bene possesionato, nie cudzoziemcowi, ale ziemianinowi nasze-

mu, y o to upraszać i. k. mości będą ii. pp. posłowie; gdyż za taką w rozdawaniu urzędów inconvenientią wiele by się cudzoziemców in munia et ministeria rzeczy-pospolitey nacisnęła y senat powoli zagęściło cum grandi libertatis periculo: zaczym aby y indigenaty abhinc nikomu dawane nie były,—ii. pp. posłowie stanowić będą.

Dawne prawa y constytucye seymowe obwarowały, aby zbiegli poddani, gdziekolwiek by się znaydować mogły, wydawani byli,—domówią się ii. pp. posłowie reasumptionem tych constitucyi, aby ad primam instantiam każdy poddany dziedziczny zbiegły tak w Koronie, iako y w. x. Lit. z Wołynia, Podola y Podlasia, także z dóbr i. k. mości oekonomicznych, leśnictw y dóbr pańskich wydany był bez dylacyi, czego ieżeliby requisitus uczynić nie chciał, zapozwany pierwszym pozwem, ma tysiąc grzywien zapłacić y quo casu sam przy odebraniu poddanego cudzego y bronieniu był zabity pro invindicabili capite ma być deklarowany. A że niektórzy poddani szukaiąc swey woli uchodzą do Prus Brandeburskich; zaczym expostulować będą ichmościowie z ablegatem xięcia iegomościa Brandeburskiego, aby tacy poddani bez żadney zwłoki y trudności byli wydawani.

Dawna instancya woiewództwa Brzesckiego zachodziła, aby mu wolna była ze Gdańska szkutami soli importancya; poprzeć tego interesu, tak y poprawę grobel, budowanie mostów około Brześcia y Kobrynia, osobliwie most do zamku Brzeskiego extreme zdezelowany, aby według zwyczaiu ab antiquo y rescriptów królów ichmościów providovali, reperowali y etiam de novo budowali ii. pp. administratorowie ekonomii Brzeskiey y Kobryńskiey,—prawem opisać intimamus ii. pp. posłom naszym.

Spraw w trybunale w. x. Lit. aby vigore coaequationis mogła bydź na woiewództwa y powiaty repartitia,—inferent ii. pp. posłowie nasi, przez którą ta by się mogła wszytkim uczynić commoditas, aby każdy wiedząc o terminie woiewództwa swego, przez cały trybunał nie siedział pod regestrem; także superfluitas odprawczych przy dekretach trybunalskich aby zniesiona była, a zaręki w opisach wyrażone aby były wskazywane.

Immunitas dobr duchownych Bogu oddanych, osobliwie in bonis regalibus oeconomicis, przywileiami od dawnych czasów królów polskich, constitucyiami rzeczy-pospolitey obwarowane, aby była integerrime conserwowana,—sam zelus divini honoris nam to dictuie; maią tedy ii. pp. posłowie nasi to sobie nayosobliwiey iniunctum, aby dawne reassumować prawa y lege novella ugruntować sacra tecta domu Bożego, świątnic iego wszelką indemnitatem y ochronę obostrzyć, iako całego duchowieństwa, tak osobliwie u dyecezyi Łuckiey zostaiącego, aby tak od stanowisk woyskowych, quocunque titulo nazwanych, iako y od hybern, które pro sola vice, stante bello Turcico, in subsidum charitativum pozwolił, in posterum wolne zostawały. Ponieważ dobra oyców iezuitow Łuckich, Błota y Stryhów nazwane, od stołowych dobr ekonomii Kobryńskiey i. k. mości zdawna wydzielony, ex natura sua do żadnych ciężarów y exactii żołnierskich nigdy nie należały, ale tylko per subreptitionem między inne dobra duchowne wmieszane, do tych czasów consistentiami y hiberną violenter agrawowane są y zdezelowane; occurrendo dalszey ruinie tych dobr, stosuiąc się do prawa pospolitego y konstytucyi anno 1690, in simili na collegium Orszańskie formowaney, urgebunt ichmościowie pp. posłowie, aby pomienione dobra więcey żadnemi exactiami żołnierskiemi, daleko

bardziey consistentiami abo hiberną obciążone nie były, ale od wszelkich takowych ciężarów wolne in futurum zostawały. Egestati przewielebnych w Bogu oo. bernardynów Brzeskich succurendo, ichmościowie pp. posłowie domówią się, aby od niemałego czasu summa osiemdziesiąt tysięcy testamentem od ś. p. iw. ip. Pawła Sapiehy, woiewody Wileńskiego, hetmana wielkiego w. x. Lit., legowana ab anno 1665 do tych czas nie tylko temu klasztorowi nie oddana, ale y bez wszelkiey fruktyficatii y prowizii zalegaiąca, od ichmościów pp. Sapiehów, iako successorów, uroiona cum fructu była y w dalsze nie zachodziła dylacye.

W tak wielkiey ruinie a niemal devastacii rzeczy-pospolitey znaczne subsidium eliberatii zastawy Elbiąga z łaski i. k. mości obmyślone bydź może; aby tedy deklarowane ex vi pactorum conventorum milliony zaległe, pro innata sua liberalitale i. k. mości, pana naszego miłościwego, chciał na tę exempcyę erogare,—ichmościowie pp. posłowie upraszać będą.

Podatki aby na stan szlachecki postanowione bydź miały, ichmość pp. posłowie żadnym sposobem nie pozwolą y przy tym etiam cum discrimine suo opponować się będą, et decessus hybern nie słusznie przez woyska i. k. mości Saxońskie zabranych aby był z łaski i. k. mości woysku naszemu de proprio compensabilis aerario,—ichmościowie pp. posłowie curabunt.

Iuż to od kilku czasów publica spargit fama, że niektórzy ichmościowie z obywatelów w. x. Lit. absolutum i. k. mości wnieść na karki nasze pozwolili dominium, y hanc sponsionem i. k. mości podpisaniem rąk swoich roborowali; ieżeli by się ex civibus tak na oyczyznę effrons tak zapamiętały znalazł, takiego iako mamy pro infami perdueli hoste patriae et capite invindicabili, tak aby, za dowodem, publica był proscriptus lege,—ichmościom pp. posłom in destructionem takiego consurgere rigorissime zlecamy.

Z dobr Sapieżyńskich przez postanowienie Olkienickie a possesoribus odiętych znaczna in unum congregari powinna summa; dent tedy ichmość pp. administratorowie rationem szafunku tych dobr tak obszernych po całym w. x. Lit. będących, a ichmościowie pp. posłowie nasi cum calculum upomnią się tych intrat, które iako się obrócić maią, decidet respublica.

Dobra duchowne ritus unito-graeci w Koronie w. x. Lit. będące nad proporcyą dymów hybernami onerowane, ustawicznemi consistenciami zniszczone, osobliwie wnoszeniem piętaków za dyecezyią Przemyślską, aggrawowane semitriplo y stanowiskiem zruinowane, ażeby folgę iaką w podatkowaniu lub pomiarkowaniu przez lustratorów od rzeczypospolitey wysadzonych odniosły,—ii. pp. posłowie nasi instabunt; a bardziey tego przestrzegać ichmościowie będą, aby nic szkodliwego iuribus, immunitatibus et praerogativis iedności świętey per disunitas w konstytucie nie wchodziło. Stosuiąc się do konstytucii anni 1667 sub titulo: securitas dobr duchownych, aby tak w Koronie iako w w. x. Lit. domy, plebanie, dwory, w których kapłani unitorum mieszkaią, ab onere militari były wolne y w nich dachu za żadnemi assignatiami żołnierz sobie niepretendował sub rigore disciplinae militaris et refusione damnorum, o co forum w trybunałach in contravenientes w regestrze compositi iudicii by naznaczono,—ii. pp. posłowie promowować będą. Dobra ritus graeco-unitorum generaliter wszytkie w Koronie y w w. x. Lit. będące, fundacye ziemskie y z których służba woienna idzie, to iest archimandria

Kobryńska y Tryszynek y inne osobliwie rzecz-pospolita Przylepy, Szeszole, Waka metropolitańskie, także zakonne oyców Bazylianów unitów, iako to Byteń, Berozwecz, Torokanie, Leszcz, Supraśl y inne wszytkie iuri terestri podległe, ażeby od stanowisk hybern y lokacyi żołnierskich na zawsze były wolne—ii. pp. posłowie urgebunt. Które że teraz dobra są funditus zruinowane propria damnorum verificatione per commissarios od rzeczy-pospolitey naznaczonych, abo ex eodem districtu, ubi bona consistunt, per officia castrensia, aby iniuriatis fori termin agend cum damnificatoribus de restitutione były naznaczone,—będą się starali ii. pp. posłowie. Inhaerendo zaś modernis practis conventis przełożeństwa duchownych religii greckiey, aby personis incapacibus według praw dawnych nie były conferowane, ani possesionem trzymać pozwalane, et avulsa bona od metropolii Kiiowskiey nie zawoiowane do teyże metropolii aby autoritate seymu przywrócone były,—ichmościowie pp. curabunt.

Dispositie wszelkich intrat skarbu i. k. mości y sądu skarbowego, iako według prawa zdawna należą do podskarbich nadwornych tak w Koronie iako y w. x. Lit. tak aby pro nunc będący i. p. podskarbi nadworny koronny y w. x. Lit. sine camera superintendentia był in sui muneris executione y o zniesienie teyże kamery, iako novitatis, domówią się ii. pp. posłowie, nie pozwalaiąc oraz, aby Niemcy lub Żydzi kluczów ekonomicznych żadnych dzierżącemi nie byli, ani się w żadne ekonomiczne intrygowali rządy, krom obywatelów w. x. Lit. waruiąc per legem y to, aby żydom w długach szlachcie winnych od i. k. mości ochrona przez wydawanie listów żelaznych nie służyla, które aby abhinc wydawane nie były y od innych pp. aby żadne nie szły protectie; a osobliwie kahał Brzeski, ponieważ nie wypłaca summ, winnych kredytorom, aby według opisów ich do executii dekreta nieodwłocznie przywiedziony były.

Jako prawo pospolite, tak y sama słuszność diktować zwykła, aby unicuique, quod suum est, oddane było y nikt na swoiey własności nie był iniuriose uszkodzonym. Widząc tedy meritissimum w woiewództwie naszym civem i. p. Grabowskiego, sędziego ziemstwa Brzeskiego, a w tey mierze passivum, że od kilkunastu lat dawszy kilkadziesiąt tysięcy i. p. woiewodzie Wileńskiemu na maiętność Nitorz y Łososin, za nastąpioną locatią woyska w dobrach Sapieżyńskich tę ponosi pressuram, że lubo generalne postanowienie pod Olkienikami zgromadzoney rzeczy-pospolitey dobrze obwarowało, aby wszytcy possessores dobr tego imienia od wszelkich byli wolni impeticyi, iednak żołnierze na konsitencyą stanawszy więcey niż 10,000 wzięli y wszelkich lubo bene in republica sentienti uięli intrat y prowentów aby tedy żołnierze tak z tych dobr ustąpili, iako in futurum do nich żadnego nie mieli accessu, wszytkie poczynione szkody y devastacie nagrodzili,—imieniem całego woiewództwa instabunt ichmościowie pp. wosłowie; y temuż iegomości, aby libertacya dworu, w Brześciu na Piaskach będącego za Muchawcem, konstitucyą approbowana była; domówią się o tenże respekt zarównie z i. p. sędzią y insi ii. obywatele woiewództwa naszego in simili passivo, aby konkuruiąc do rzeczy-pospolitey mieli w swoich pretensyach satisfactią y uspokoienie,—ichmościowie pp. posłowie instabunt.

Włoki z dożywotnym prawem służące, w ekonomii Kobryńskiey—Litwinkach y Prusku będące, aby i. p. Sadowskiemu—pisarzowi naszemu ziemskiemu skarb, czyniąc exempcyą, iako y drugim ichmo-

ściom słusznie y należycie zapłacił, instabunt, ii. pp. posłowie.

Od dawnych czasów nadane prawa przywileie królów naszych, antecessorów i. k. mości, obywatelom woiewództwa Brzeskiego, ab origine braci naszey szlachcie, mieszkaiącey w Huszczy, Tuczney y w Wiskach, dobrach stołowych i. k. mości miały by być sacrosancte conservovane; ale z niewielką aggrawacyą tych przywileiami nadanych wolności konwulsyą dwór Łomazki, in praeiudicium krwi y imienia szlacheckiego, różnemi tę szlachtę oneruie cieżarami, zarówno z poddanemi ekonomicznemi, onych do płacenia hybern, zimowych pociągaiąc consistencyi, exakciami saskimi ruynuie, przez co nie poiednokrotnie się naiazdy, boie, grabieże y violencye nieznosne stały: instabunt ichmościowie pp. posłowie nasi, aby na pomienioną szlachtę, iako bracią naszę, tymże się kleynotem szczycącą, należyty od p. administratorów Łomazkich był respekt, aby przy swoich swobodach, przywileiami ab antiquo ufundowanych, zachowani, do innych żadnych wymyślnych nie byli pociągani powinności et abhinc aby od przysądu Łomazkiego wolni byli y assistent i. p. rotmistrzowi swemu, w czasie potrzeby rzeczy-pospolitey y woiewództwa, per constitutionem stanowić będą.

Prawa y przywileie dawne dawać donatariuszom y dożywotnikom, od nayiaśnieyszych antecessorów i. k. mości nadane, aby nie raczył i. k. mość, pan nasz miłościwy, łamać, konferowanych włok nie odbierał, hyberny po tynfów 12 z włoki wymagać na skarb nie kazał, exemptii żadney gwałtowney, iako na nieprzekonanych prawem, przez woyska Saxońskie, lub ii. pp. ekonomów zabronił odprawować,—urgebunt ii. pp. posłowie.

Zachodzące differencye częste o granicę między Woińskim kluczem, do ekonomii Brzeskiey należącym, a dobrami i. p. Szuyskiego, chorążego Brzeskiego, aby przez naznaczenie kommissyi od i. k. mości na rozgraniczenie Sopin mogły *) ii. pp. posłowie promovebunt. Tegoż i. p. chorążego Brzeskiego starostwo Zahalskie extreme zruynowane przez odeyście wsi Domanowicz iure haereditario inszemu possesorowi w inney stronie aby z respektu rzeczy-pospolitey levamen w podatkach mieć mogło,—ii. pp. posłowie prosić będą. In confinio z ekonomią Kobryńską y starostwem Poludeńskim maią dobra snać ziemskie ii. pp. Żardeccy, sędziowie ziemscy Brzescy, w zabraniu gruntów y zepsowaniu granic pierwszą krzywdę; zlecamy ii. pp. posłom naszym prosić króla iegomościa o kommissarzów z tegoż woiewództwa naszego do rozgraniczenia.

Wypadłe z kancellaryi recenter ad male narrata przywileie, (które) dawne possesiones, przywileiami antecessorów ufundowane, violant, interque legitime tenentem et praetendentem pokóy powszechny wzruszaią,—solennissime ii. pp. posłowie nasi instabunt do i. k. mości y całey rzeczy-pospolitey w interessie emeritissimi civis i. w. i. p. woiewody Witebskiego, aby w possessyi Stanisława Szereszowskiego, zdawna sobie nadaney od xięcia iegomościa krayczego w. x. Lit. nie miał praepedicii w wolnym wstępie y wszędzie nie był turbowany, owszem, in illatis violentiis był słusznie sopitus przez revocatią przywileiu niesłusznie otrzymanego; w granicach puszczy Szereszowskiey authoritate publica utwierdzoney, aby integre zostawał.

Doniesiona nieraz expressya brata naszego i. p. Wiktoryna Bukraby, który trzymaiąc za cessią y consensem króla iegomościa włok dwanaście w woiewództwie Trockim, w starostwie Mereckim, a

---

*) Въ подлинникѣ пропускъ.

we wsi Krykszta leżące, z których przez i. p. woiewodę Wileńskiego będąc spoliatus, y szkody w zabranych supellectilibus poniosszy na kilka tysięcy, aby był statisfactus,—urgebunt ii. pp. posłowie; oraz, ponieważ przez ogień w tychże dobrach pomieniony i. p. Bukraba poniosł szkodę, aby per constitutionem seymu przyszłego w lenność te włok dwanaście poszły,—ii. pp. posłowie starać się tenentur.

Ii. pp. obywatele woiewództwa naszego, w trakcie Sieleckim mieszkaiący, ponieważ ab antiquo do grodu y sądów naszych należeli, uti probarunt documentis, teraz, że ob abscessum dwór Sielecki do swego pociąga sądu, aby ad pristinum mogły się powrócić statum,—ii. pp. posłowie invigilabunt.

Według praw, ieczcze ante unionem nadanych, w summie iedynastu tysięcy na klucz Rudzki danych p. Kleystowi, administratorowi protunc ekonomii Brzeskiey, kontraktem arendownym znaczną poniosł szkodę i. p. Niepokoyczycki, strażnik woiewodztwa naszego, kiedy, niemal pół roku nie dawszy dotrzymać, pomieniony contrahent uczynił expulsyą y siedmiu tysięcy dobrać nie dopuścił; instabunt ii. pp. posłowie do i. k. mości, aby tak zaległey summy, iako y uczynioney violencyi digna satisfactio y gotowa restitutio iniuriato uczyniona była.

Sprawa i. p. Piotra Bukraby z dziedzicami dobr Sieleckich, po tak wielkich dylaciach y permissyach seymowych, aby na tym seymie skutek odebrała,—ii. pp. posłowie promovebunt.

Libertatia placów, w mieście Brzeskim będących, oo. Dominikanom Brzesckim aby per legem przyszłego seymu approbowana była,—ii. pp. posłom zlecamy.

Znacznie casus na honorze swoim i. p. Laskowski od ii. pp. Srzednickich w ziemi Bielskiey mieszkaiących, którzy dziedzicznego poddanego swego zyskuiąc w Brańsku, przez nayście gwałtowne na gospodę poniosł wiolencyą przez zabranie koni, rzeczy, chłopca poddanego swego, na ostatek samego, non convictum, u siebie w domu wzieli; instabunt i. k. mości pp. posłowie, aby wszelka tak honoru, iako y szkod restytucya i. p. Laskowskiemu uczyniona była.

Maiąc i. p. Stephan Zadarnowski post fata urodzonego Theodora Romeyki Moskwicina od successora onego słusznym prawem włok dwie, w kluczu Czerewaczyckim na onczas w starostwie Kobryńskim leżących nabyte, które zaś temu urodzonemu Romeykowi Moskwicinowi ante unionem w roku 1609 od nayiaśnieyszey królowey iey mości Anny, ratione odeyścia pewney onemu daniny, w starostwie Kobryńskim będącey, te włok dwie za folwarkiem Czerewaczyckim na końcu paszni dworney, nazwaney Uroczyszczem, conferowane, które takowe dobra prawa statutowe y constytucye seymowe ocerklowały, szkody szlacheckie perpetuis temporibus z dzierżącym ma zostawać; tedy za wniesioną i. p. Stefana Zadarnowskiego prośbą zlecamy ii. pp. posłom, iako ante unionem nadane włoki prawem wieczystym z łaski i. k. mości, miłościwego pana, aby były conferowane y w konstytucyą seymową inserowane.

Często wzruszony bywa inter concives pospolity pokóy per supplantationem podrzutnie wyprawionych przywileiów, iako to i. p. Wieszczycki dobrze ab eo possessionato ii. pp. Hreczyna y i. p. Giesztora Micitissimis mediis authoritatem praw, przywileiów y konstytucyi od nayiaśnieyszych królów ii. pp. Hreczynom nadanych, cum complicibus y miastem Nowińskim violavit in tutoriam ultro minorennium ii. pp. Hreczynom, wdarł i. p. Giesztora, swawolną kupę zebrawszy, więcey niż na sto dwadzieścia tysiecy zrabował; instabunt tedy

ii. pp. posłowie nasi, aby illicita media, podstempnie otrzymane przywileie, tak o dziedziczne wóytowstwo, iako y o tutoryą per sancita legum kassowane były, a i. p. Giesztora y ii. pp. Hreczynów przywileie in lege positiva zostawały.

Z wielu zagęszczonych inconveniencíy, zniesienie suscepty od pp. namiestników, ii. pp. posłom naszym iniungimus, aby oraz przez konstytucią taxa dochodów ziemskiey y grodzkiey kancelaryi circumscripta być mogła, a regenci y viceregenci przysięgli byli; toż samo ma się rozumieć o taxach dochodów w kancelaryi trybunalskiey w. x. Lit., aby żadnych nie było deportancii.

Libertacya kamienicy ieymość pani podskarbiney Lubelskiey, w mieście Lublinie będącey, ii. pp. posłowie promovebunt, nazwaney przedtym Kramarczukowskiey.

Uważaiąc merita w woiewództwie naszym i. p. Benedykta Buchowieckiego, podczaszego Brzeskiego, instantissime zlecamy ii. pp. posłom urgere do rzeczy-pospolitey, aby wóytowstwo Dywińskie, za przywileiami i. k. mości dożywotnie ichmościom nadane, y przykupne place, grunty wiecznością od tegoż iegomościa nabyte,—liberowane od wszystkich ciężarów było, y summy sześciu tysięcy aby na to wóytowstwo per constitutionem wniesione były, iako y Ostrów nazywaiący się, morgów maiący w sobie pięćdziesiąt, do Ostaszewa folwarku i. p. Buchowieckiego, nabyty od mieszczan Kobryńskich, aby był lege lata libertowany,—instabunt ii. pp. posłowie. Morgów dziewięć, między granicą y kopcami ocyrklowane, do dziedzicznych ii. pp. podczaszego dobr Mołoycza, za króla Zygmunta Augusta przywileiem nadane y do tey maiętności przyłączone, aby wiecznością też per constitutionem do tych dobr należały,—promowować będą ichmościowie.

Wydania czopowego y szelężnego miasto czyni do tych czas renitentią; upraszać ii. pp. posłowie będą imci p. podkanclerzego w. x. Lit. aby ex vi manu tenenti tego klucza chciał rozkazem swoim do wydania podatku skarbowego tych mieszczan raczył urgere.

Dobra w Bogu przewielebnego imci xiędza proboszcza Łuckiego Brzeskiego, nazwane Szebryn, extreme zdezelowane, aby na lat trzy ab omni onere militari y od hibern były wolne,—in principali obligatione nie odstąpić, ale promowować etiam cum discrimine seymu ii. pp. posłom iniungimus, które dobra sub tutella et manutenentia i. p. Stanisława Rusieckiego, kasztelanica Mińskiego, zostawać przez to triennium maią.

Między innemi y te nas tangit malum, kiedy skarb w. x. Lit. ab anno 1667 aż do przeszłego Radomskiego trybunału indebite na delaty zdawał ii. pp. poborców woiewództwa naszego, maiących zupełne kwity, zkąd cum detrimento fortun, perpetuum inquietati, ponoszą mobile: więc żeby mogli uwolnienia od tey impetycyi ciż bracia nasi tandem sortiri coronidem, ii. pp. posłowie nasi procurabunt między principalnemi punktami, aby punkt do konstytucii był inserowany, valeduiący iak kwit de plena satisfactione skarbowi, tak y dekreta przeszłych kommissyi, za któremi possesores praevia iuż oneribus exsolutione trzymaią dobra po przeszłych ii. pp. poborcach.

Pogłówne żydowskie z Woynia nie wniesione za rok tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt dziewiąty, ponieważ ii. pp. executores tego podatku swoiemi zaliczyli woiewództwa pieniędzmi, aby z pomienionego Woynia wypłacony był ten zaległy podatek,—intimuiem ii. pp. posłom.

Desolacya znaczna miasta i. k. mości Brześcia, osobliwie mieszczan—chrześcian stała się przez teraznieysze woyska Saskie, lokacye, exakcye wymyślnego aby tedy od i. k. mości w dalszy czas levamen mieć mogło w hybernach y innych podatkach, o to ii. pp. posłowie uprászać i. k. mość będą.

Ponieważ od tak dawnego czasu o granicę między dobrami ziemskiemi Niełoiewicze, alias Janowszczyzna, i. p. Nesterowicza, podstolego Brzeskiego, a dobrami ekonomii Kobryńskiey klucza Czerewaczyckiego na rzece Troskienice, zachodzą dyfferencye; zaczym instabunt ii. pp. posłowie imieniem woiewództwa naszego do maiestatu i. k. mości, aby sopiendo te dyfferencye commissia z kancelarii i. k. mości na rozgraniczenie wydana była, finaliter uspokoione zachodzące dyfferencye były.

Fundacia w dobrach tegoż i. p. Nestorowicza ii. oo. Karmelitów, która lubo iuż per legem publicam approbowana była, per successores iednak imci xiędza Osowskiego ob non satisfactionem fundationi anihilowana była y upadła, która teraz de nova radice przez tegoż iegomościa erecta, aby powtórną sub titulo tegoż i. p. Nestorowicza wzięta approbacyą,—activitati ii pp. posłom committimus.

Dwor i. p. Alexandra Kościuszki aby był libertowany et ab omnibus oneribus uwolniony et iuri terrestri incorporowany,—ii pp. posłom urgere commitimus.

Wsypanie nowey grobli dworu klucza Kiiowieckiego, ponieważ pokazuie się wyraznie z iedney strony na gruncie Harbowskim, a convellit patrias leges; zaczym instabunt ii. pp. posłowie o kommissyą y kommisarzów, ponieważ res agitur między dobrami stołowemi i. k. mości y dziedzicznemi i. p. Łużeckiego, inter tot calamitates od ludzi i. k. mości in opressionem nobilitatis expositas; niemniey concernit bene emeritum nietylko w woiewództwie naszym, ale też et in tota republica concivem i. p. Sadowskiego, pisarza ziemstwa Brzeskiego, który ex ratione wzymaiącey w dobrach i. k. mości ekonomicznych pewney dzierżawy, że iest spoliatus, ani żadnych oney nie participuie prowentów y owszem dla nastąpionych niesłusznie włożonych extorsyi iest z possessyi swoiey expulsus; a zatym do własnych ichmościów dziedzicznych dobr violenta ściąga się executio: przeto, ażeby ab hinc ludzie króla iegomościa y ekonomiczni administratores nie tylko do i. p. pisarza ziemstwa Brzeskiego, ale też y do i. p. Władysława Kropińskiego, dobr ziemskich dziedzicznych, in eadem zostaiących praessura, więcey nie interesowali się,—specialiter instabunt ii. pp. posłowie.

Dobra ii. Łopotów w Wołkowiskim powiecie, nazwane Choroszewicze, przy zapisach y dokumentach słusznych za wrócenie summy aby się wracały w dom i. m.—instabunt ii. pp. posłowie.

Przywileie y prawa od nayiaśnieyszych antecessorów, tak na magdeburk miasteczku Malczowi od starostwa Błudeńskiego, iako y na wóytowstwo nadane, teraz miłościwie przez nayiaśnieyszego króla iegomościa, szczęśliwie nam panuiącego, i. p. Zygmuntowi Chrzanowskiemu, czesznikowi y sędziemu grodzkiemu naszemu, konferowane y przez przywiley stwierdzone,—aby iako meritissimus ea toga tamquam civis, niewinnie przez ieymość panią starościną Błudeńską expulsus y niesłusznie z iurysdykcyi swoiey wyzuty, aby do tego wóytowstwa intraty do niego należącey, był reinductus, hac gratia principis gaudeat, iako y miasteczko Malcz według przywileiów prawami y wolnościami swemi, przez ii. pp. posłów naszych instat całe woiewodztwo.

A że indemnitas dobr ziemskich szlacheckich iest primum vivens libertatis, upraszać będą ii. pp. posłowie nasi iego k. mości, pana naszego miłościwego, cokolwiek varietas temporum wzięła całości onych, aby przy szczęśliwym panowaniu swoim zupełnie gaudere pozwolił, kiedy complexitates między granicami leśnictwa Białowieżskiego a dziedzicznemi wchodami będzie raczył commissiariali iudicio per publicam legem pozwolić y naznaczyć finalne rozgraniczenie, nieraz iuż per instantias publicas od nayiaśnieyszych antecesorów i. k. mości obiecane,—które, cedendo publicis, dotąd haesit przy wielkiey ab aevo domu swego fama et toto emeritissimi concivis woiewództwa naszego i. p. Mikołaia Machwica podsędka, krzywdzie, kiedy tak dawna res iudicata dotąd in executione nie zostaie. Wchody oraz dobrom ziemskim Buczemlom godney pamięci i. p. Jerzego Szuyskiego, cześnika y sędziego grodzkiego Brzeskiego, w tymże leśnictwie Białowieżskim służące, aby, iako dawne usus y prawa każą, były przywrócone, supplices instabunt ii. pp. posłowie nasi do maiestatu i. k. mości y całey rzeczy-pospolitey nomine całego woiewództwa, iakoby daley sicientibus iustitia non differatur, ale plenaria decisione iudicii commissarialis unicuique iustum tribuatur.

Tę tedy instrukcią naszą ii. pp. posłom naszym daiemy, którą ichmościowie abolendo wszelkie celerationes respective do tych punktów, które są bonum publicum y indemnitatem dobr duchownych osobliwie concernentia, rotą niżey wyrażoną w kole naszym poprzysięgli.

U tey instrukcyi rota wykonana przez ii. pp. posłów w te słowa: My Dominik Szuyski—chorąży Brzescki y Zygmunt Chrzanowski—sędzia grodzki Brzescki, przysięgamy Panu Bogu wszechmogącemu, w Troyce ś. Iedynemu, iż my zgodnie obrani posłowie wszystkie punkta od woiewództwa sobie podane, które się do zaszczytu praw y wolności ściągaią, żadnemi prywatnemi nie unosząc się prywatami, szczerze na seymie popierać mamy y onych nie odstąpiemy etiam cum discrimine vitae, y cokolwiek rzecźpospolita Koronna y x. Lit. cała y nierozdzielna wszystko to uniter in integro promowować powinniśmy y na żadne podatki ex agrariis pozwalać nie będziemy contributionibus.—Na tym iako sprawiedliwie przysięgamy, tak nam Panie Boże dopomoż.

Po skończoney rocie podpisy rąk temi słowy: Samuel Iuriewicz—miecznik Wołkowyski, dyrektor seymiku antecomicialnego, mp. Jan Franciszek Chrzanowski, Alexander Leo Ogiński, Jan Komorowski — pisarz ziemski Mozyrski, Benedykt Buchowiecki—podczaszy Brzeski w. B. mp., Mikołay Kazimierz Machwic—podsędek w. B. mp., Alexander Kampowski—stolnik woiewództwa Brzeskiego, Stanisław z Rusce Rusiecki mp., Renald Sadowski—pisarz ziemski w. B., Stanisław Józef z Tyszkowicz Tyszkowski—podczaszy w. B., Leon Bukowski Łopot, Samuel Zaborowski, Piotr z Piekar Piekarski—miecznik w. B., Kazimierz Niepokoyczycki—strażnik w. B., Franciszek z Chrzanowa Chrzanowski—łowczy w. B., Władysław Żardecki—czesznik Starościński, Józef Bazyli Wereszczaka—stolnik Drogicki, Wiktoryn Bukraba, Leon Bukraba, Łukasz Kazimierz z Górnych Trąbicz Trębicki, Aloisy Łyszczyński, Jan Hryczyna m. p. W., Michał Józef—podstoli Bracławski, Kazimierz Kościuszko, Samuel Żardecki, Michał Franciszek z Naraiewicz Naraiewski — stolnik Rzeczycki, Antoni Hornowski, Franciszek Tur—mp., Augustyn Tur, Ludwik K. Giesztor m. p. W., Woyciech Bukraba, Jan Piotr Nesto-

rowicz p. b. s. Q., Kazimierz Dobronizki—woyski Mozyrski, Woyciech Niepokoyczycki, Stanisław Bielski—czesznik w. B., Żardecki Kazimierz Jan, Ignacy Zabokowski, Piotr Kazimierz Józef Stanisław Antoni Chrzanowski—podstoli Olszański, Stanisław Sierzputowski, Jan Łyszczynski, Wawrzyniec Michał Eysmont, Teodor Buczyński, Stefan Ratolt Zadarnowski, Theofil Jan Kietsisz, Karol Alexander Roszczyc, Jerzy Michał Osekowski—czesznik Nurski, Jerzy Józef Niepokoyczycki mp., Jan Zdzietowiecki mp., Jan Michał Olszewski mp., Stephan Kazimierz Iwancewicz, Hilary Józeph Antoniewicz, z Izbic Adam Izbicki mp., Woyciech Bukraba, Stanisław Łoknicki, Stanisław Niełoiewski, Władysław Kościuszko s. B., Jakub Radecki Cyra, Alexander Niełoiewski, Jakub Łyszczyński, Piotr Bukraba, Heronim Łyszczyński, Woyciech Stanisław Sławek, Kazimierz Bury, Michał Omelski, Wincenty Hornowski—obozny woiewództwa Brzesciańskiego, Woyciech Szypniewski, Józef Sarowolski mp., Grzegorz Laskowski, Mikołay Laskowski, Józef Laskowski, Adam Laskowski, Michał Podoski—mp., Theodor Załuszczyński. Któraż to tedy instrukcya, przez osobę w wierzchu pomienioną ku aktytowaniu podana, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y zapisana.

1701 г.

Изъ книги за 1707—1709 годы, стр. 277—279.

331. Указъ Его Императорскаго Величества Государя Императора Петра Перваго Василію Андреевичу Ржеускому о порядкѣ сбора провіянта въ Литвѣ.

Roku tysiąc siedmsetnego siódmego, miesiąca Julii dwudziestego piątego dnia.

Na urzędzie grodzkim surrogatorskim przede mną Janem Piotrem Nesterowiczem—podstolim y surrogatorem woiewództwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imć pan Kazimierz Łazowski, tę kopią z ukazu Naiaśnieyszego Cara imści, ruskim pismem pisanego na rzecz w niey niżey wyrażoną ku aktykowaniu do xiąg surrogotorskich podał, w te słowa pisaną:

По указу Великаго Государя его царского величества стольнику и комиссару Василю Андреевичу Ржеускому:

Просили здѣсь его царского величества въ Люблинѣ будучіе на генеральной радѣ всѣ чины найяснѣйшой рѣчи-посполитой Польской и писмено предлагали: 1) Чтобъ ты во управленіе комиссаровъ, одъ рѣчи-посполитой назначенныхъ, не уступался и собою сверхъ всякой достойности провіантовъ не домагался. 2) Дабы ты сверхъ учрежденной тарифы, съ которой имъ данъ списокъ, больше ничего не требовалъ: 3) Ради провозу чтобы никуды не посылалъ безъ приданого человѣка отъ коммиссаровъ рѣчи-посполитой, а чтобы туда только посылалъ, куда комиссары рѣчи-посполитой укажутъ. 4) До собранья зимовыхъ провіантовъ, муки, крупъ, соли, овса, сѣна, денегъ на покупку быковъ, дабы ты то оставилъ и никакого иного провіанту не домагался, кромѣ муки, отъ рѣчи-посполитой постановленной. 5)

Чтобъ никакихъ квитовъ не давалъ, дондеже напередъ польскіе комиссары подпишутъ, которымъ обыкновенія польскіе извѣстны суть, а когда польскіе комиссары квиты дадутъ, тогда и ты безъ отговорки руские бы также квиты давалъ. 6) Провіянты, которые господинъ генералъ Бауръ и господинъ генералъ Голичинъ выбрали, оные бы зачесть въ лѣтній провіянтъ. 7) При мизѣ провіянтовъ всегда-бъ чоловѣкъ комиссаровъ рѣчи-посполитой обрѣтался. 8) Чтобъ придалъ нѣсколько людей для ассистенціи комиссаромъ польскимъ. 9) Почта его царского величества чтобъ вольна была коммиссаромъ польскимъ для извѣстія и корреспонденціи съ министрами его царскаго величества въ интересахъ провіянтовыхъ. 10) Чтобы ты пропитанія съ тыхъ городовъ не домогался, ибо тяжко на одинъ городъ и провіянты выдавать и комиссара содержать. 11) Торгомъ, черезъ забираніе быковъ, лошадей и подводъ, чтобы никакого препятія не чинилъ, также и тымъ, которые провіянтъ привозятъ или скупать пріѣдутъ не отнималъ и никакого окупу не просилъ, и неотложно, давъ квитъ, отпускалъ. 12) Понеже воеводство Бреское, съ воли рѣчи-посполитой къ магазину Брестскому причтено, и по учрежденной тарифѣ Литва удовольствовать можетъ безъ воеводства Брескаго и дабы екзекуціи не присылалъ и тамо обрѣтающогося поручника Гаврила Сокурова назадъ возвратилъ, и ежели что оной побралъ быковъ, лошадей, оные бы отдалъ. На которое ихъ прошеніе созволитъ его царское величество повелѣлъ вамъ чинить по сему: По 1) Съ комиссары учрежденными отъ рѣчи-посполитой въ сборѣ провіянтовъ съ согласія чините, не съ собою токмо, того надлежитъ съ обоихъ сторонъ смотрѣть, дабы опредѣленный провіянтъ въ магазины былъ звоженъ. По 2) Кромѣ опредѣленной и даной вамъ тарифы, ничего болѣе не домагался и чинилъ такъ, какъ отъ его царского величества вамъ указано, и въ сборѣ провіянту по тому опредѣленію имѣть съ комиссары, учрежденными отъ рѣчипосполитей, согласіе, не чиня тамошнымъ жителемъ никакіе напрасные обиды и злобленія. По 3) Для экзекуціи или провозу провіянта, съ которыхъ воеводствъ или повѣтовъ не повезутъ, посылать людей купно, съ придаными людьми отъ комиссаровъ польскихъ. По 4) О томъ, еже къ тебѣ посланъ указъ, дабы ты о томъ далъ немедленно знать, по какому то указу чинишь, что и нынѣ черезъ сіе потвержается. По 5) Квиты давать обще съ польскими комиссары и вмѣстѣ оные подписывать. По 6) О томъ учинить тебѣ счетъ и въ томъ по надлежительству показать справедливость. По 7) При мѣрѣ провіянта позволить быть польскому комиссару. По 8) Людей ради ассистенціи комиссаромъ польскимъ давать, сколько пристойно: По 9) Когда комисары пожелаютъ описать о какомъ дѣлѣ его цар. вел. къ министромъ, то ты ихъ письма пріимай посылать на почтѣ. По 10) Кромѣ надлежащого провіянту, ничего, ради прокормленія своего, не домагался, и въ томъ тягости народу не сочинялъ. По 11) Быковъ, лошадей, которые ради торговъ въ который городъ пріѣдутъ, не забирать и заказать о томъ накрѣпко, дабы тымъ у польскихъ торговыхъ людей торговли не останавливать. По 12) Ежели столько числомъ, сколько оредѣлено было съ Береского воеводства въ Борисовскій магазинъ съ инныхъ воеводствъ и повѣтовъ провіянту поставятъ вскорѣ, то съ оного неправить и экзекуціи обчетать, выда-

вать, а принять тогда тотъ хлѣбъ въ Бреский магазенъ и для того нарочно послать къ поручнику Гаврилу Сокурову указъ, чтобъ онъ того не учинилъ и буде что взялъ съ воловъ, лошадей, оное-бъ паки назадъ отдалъ. А для лутчего увѣренія, сей указъ его цар. вел. печатію утверженъ и господиномъ польскимъ комиссаромъ отданъ. Писанъ въ Люблинѣ, лѣта тысеча семьсотъ семого, Іюлія въ пятой день.

U tey kopii podpis rąk temi słowy: Gawryło Hołowkin. Że concordat cum originali ręką moią podpisuię się w Brześciu, dnia dwudziestego piątego Iulii, tysiąc siedmsetnego roku, Jan Michał Strutinski — stolnik Wiłkomirski, starosta Werbkowski, kommissarz generalny w. x. Lit. Któraż to kopia, przez osobę wysz mianowaną ku aktykowaniu podana, iest do xiąg surrogatorskich woiewództwa Brzesckiego przyięta y wpisana.

1701 г.

Изъ книги за 1702 годъ, стр. 335.

332. Привилегія короля Августа II подканцлеру в. к. Литовскаго Щукѣ на управленіе пошлинами.

Король Августъ II назначаетъ администраторомъ подканцлера в. кн. Лит. Станислава Щуку старыхъ и старо-руских пошлинъ, предоставляя ему право отдавать ихъ въ аренду, назначать писарей, творить судъ и расправу съ нарушителями фискальнаго права и вообще блюсти столовые интересы его величества, а потому и приказываетъ считать помянутаго Щуку таковымъ администраторомъ пошлинъ во всѣхъ королевскихъ столовыхъ имѣніяхъ.

Roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego wtorego, miesiąca Apryla dwudziestego siódmego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Janem Beklewskim—podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto imć pan Karol Trocki, przywiley i. k. mości przy pieczęci przyciśnioney na administratorstwo ceł i. k. mości starych y staro-ruskich iaśnie wielmożnemu imć panu Szczuce—podkanclerzemu w. x. Lit. dany y służący, do akt grodu Brzeskiego podał, w te słowa pisany:

August wtóry, z Bożey łaski król polski etc. Oznaymuiemy, komu to wiedzieć należy: iż my, z obowiązku y powinności naszey królewskiey usiłuiąc, aby według starożytnych zwyczaiów y praw nigdy nienaruszonych o prowentach statu naszego królewskiego, cła stare y staro-ruskie w wielkim xięstwie Litewskim na stół nasz królewski ab antiquo ordynowane, z niesłuszney y nienależytey usurpaciey vindicowawszy w iak naylepszy porządek y rezę sprowadzić, umyśliliśmy one wielmożnemu Stanisławowi Szczuce—podkanclerzemu wielkiego xięstwa Litewskiego, staroście naszemu Lubelskiemu, tytułem administraciey y protekciey w moc y zawiedywanie puścić, oddać y poruczyć, iakoż ninieyszym listem naszym eique ad extrema vitae tempora puszczamy, oddaiemy y poruczamy, mieć chcąc, aby wedle osobnych kontraktów z kontrahentami naszemi skarbowemi onemi zawiadował, prowentów z nich pochodzących do skarbu naszego pilnował, one od nienależytych usurpacyi vindikował

y bronił, przestempuiących iure fisci irremissibiliter karał y kondemnował, super-intendentów, pisarzów na komorach y przykomorkach osadzał y creował, y to wszytko czynił y pełnił, cokolwiek należy do zachowania praw naszych stołowych, a oraz do urzędu iego administratorskiego y protektorskiego. Co wszytkim osobliwie iednak wielmożnym, urodzonym senatorom, dygnitarzom, urzędnikom—ziemskim, grodzkim, tudzież officialistom skarbowym wielkiego xięstwa Litewskiego do wiadomości podaiąc, zlecamy y przykazuiemy, aby odtąd pomienionego wielmożnego podkanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego za prawdziwego cel naszych starych y staroruskich administratora y protektora mieli, znali y onemu we wszytkim wedle praw de iure fisci zachowali się y, aby się insi zachować się starali, dla łaski naszey y z powinności swoiey. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy.

Dan w Warszawie, dnia trzydziestego pierwszego miesiąca Decembra, roku tysiąc siedmsetnego pierwszego, panowania naszego piątego.

U tego przywileiu i. k. mości podpis ręki i. k. mości temi słowy: Augustus Rex. Który to tedy przywiley i. k. mości, przez osobę wwierzchu pomienioną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y zapisany.

1702 г.

Изъ книги за 1702—1706 годы, стр. 249—253.

333. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на фискальный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили:

1) Согласиться на взыманіе подати для содержанія двухъ хоругвей—панцырной и татарской, продовольствіе которыхъ причитается по раскладкѣ на Брестское воеводство.

2) Подать эту назначить въ видѣ совитой (полной) гиберны, но для взыманія ея не назначать особыхъ сборщиковъ, а только комиссара, къ которому и должны представить ее всѣ подлежащія взносу оной.

3) По полученіи слѣдуемой суммы, комиссаръ обязывается выдавать должное количество ея на каждую хоругвь; въ противномъ же случаѣ—ассигновки на старостинства и державы, съ обозначеніемъ: гдѣ, что и въ какихъ размѣрахъ взимать?

4) Вслѣдствіе прошеній, поданныхъ разными лицами объ увольненіи ихъ отъ податей по причинѣ крайняго ихъ разоренія и бѣдности,—предложить фискальному суду войти въ подробности этого дѣла и, кого слѣдуетъ — освободить.

5) Такъ какъ совитыхъ гибернъ не достаточно для покрытія всѣхъ текущихъ расходовъ, то назначить еще и чоповое—шеляжное и собрать его по раскладкѣ стражника в. кн. Лит., самый же списокъ, за подписью сеймоваго маршалка и Минскаго каштеляна, подать для внесенія въ актовыя гродскія книги.

6) Къ общей цифрѣ сбора этой подати—одному тынфу съ дыма—прибавить еще и четвертый грошъ съ дыма, чтобы вышло въ общей сложности не 30,000 тынфовъ, а 40,000; завѣдываніе всѣми податными суммами поручить Брестскому подстолію и Брестскому чашнику.

7) Вслѣдствіе основательныхъ жалобъ жителей Янова на обиды, чинимыя имъ епископомъ Лопинскимъ — администраторомъ Луцко-Брестскаго епископства, а также и ксендзовъ доминиканъ, послать туда для раслѣдованія земскаго и гродскаго судей—съ тѣмъ, чтобы они считали уважительными только тѣ жалобы, которыхъ показанія

будутъ подтверждены присягою, подати слѣдуемыя съ этого селенія пріостановить; а на будущее время ходатайствовать объ освобожденіи отъ податей какъ Яновскаго, такъ и прочаго духовенства.

8) Поименованныхъ лицъ считать фискальными судьями.

9) Удовлетворить жалованьемъ и уплатой старыхъ долговъ, какъ лицъ служащихъ, такъ и частныхъ.

10) Для сохраненія спокойствія и правильнаго теченія дѣлъ въ воеводствѣ избрать на разные тракты ротмистровъ; въ случаѣ же всеобщей опасности—собраться всѣмъ посполитымъ рушеньемъ.

11) Вмѣнить Брестской экономіи, а равно и другимъ лицамъ — жидамъ и мѣщанамъ—озаботиться починкою мостовъ.

12) Освободить отъ настоящихъ гибернъ подворья духовенства.

13) Относительно просьбы Брестскихъ мѣщанъ — отдѣлить ихъ отъ жидовъ и сократить для нихъ количество податей, во вниманіе къ ихъ убожеству отъ постоянныхъ и тяжелыхъ войсковыхъ повинностей,—передать это дѣло на разсмотрѣніе фискальнаго суда съ правомъ, окончательнаго его рѣшенія.

14) Слѣдующій сеймикъ назначить на 5 Сентября; тогда и окончить всѣ дѣла, какъ сеймика настоящаго, такъ и будущаго.

Roku tysiąc siedmsetnego wtórego, miesiąca Marca dwudziestego dziewiątego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, przede mną Janem Beklewskim—podstarościm sądowym, stanowszy oczewisto sługa wielmożnego iegomości pana Komorowskiego, marszałka pro tunc seymiku fiskalnego, pan Niełoiewski, to laudum do akt xiąg grodzkich Brzeskich podał, które słowo w słowo wypisuiąc tenor sequitur eiusmodi:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy, ziemscy grodscy y wszyscy obywatele stanu rycerskiego woiewództwa Brzeskiego, na seymik fiskalny ex limitatione na dzień dzisieyszy, to iest dziewiąty Marca przypadaiący, do Brześcia, na mieysce obradom naszym zwyczayne zgromadzeni.

Życzyliśmy sobie widzieć in tranquillo rzecz-pospolitą statu, y z denunciaty i. k. mści, pana naszego miłościwego, uspokoionych domowych dyfferencyi cieszyć się tym skutkiem, który za sobą ściągać zwykły tempora pacis, aby ab onere podatków tot pressuris zniszczony mógł respirare; ale kiedy z różnych przyczyn y coniectur, dla zaszczytu oyczyzny y oney granic, woysko rzeczypospolita w służbie zachowuie,— które propriis stipendiis militare nie zwykło; przeto zapłatę dwom chorągwiom: pancerney y tatarskiey, z repartycyi na woiewództwo nasze należących, tym uchwalamy sposobem, to iest: hibernę sowitą, według taryfy seymu Grodzieńskiego anni millesimi sexcentesimi septuagesimi noni, pozwalamy; do którey wybierania, chcąc znieść expensa solarium, pp. deputatów nie obieramy, lecz za commissarza imci pana Buchowieckiego, skarbnika Brzeskiego, uprosiwszy, iniungimus,—aby wszystkie starostwa y dzierżawy, w woiewództwie Brzeskim będące, według taryfy, wyżey namienioney, anni millesimi sexcentesimi septuagesimi noni, sub poenis sądu fiskalnego decernendis decretis, do imci wnosili.

Za wniesieniem należytych summ, imci pan commissarz przychodzącą chorągwiom obudwom uczyni exolutią, lub assygnacyę do starostw y dzierżaw wyda cum specificatione z nich należących importancyi.

A że z różnych starostw y dzierżaw do koła naszego były podane suppliki, upraszaiące respectum et clementiam, iż dla znaczney ruiny y zniszczenia podatków in toto sufficere nie mogą; przeto pomienione suppliki do sądu fiskalnego odsyłamy, daiąc plenariam potestatem

sądom fiskalnym, habita ratione desolationis, umnieyszyć y defalkować podatków zubożałym dzierżawom; w czym cokolwiek iudicium fiscale decernet, to woiewództwo sine ulla disquisitione inviolabiliter trzymać ma y pro rato, grato et firmo acceptować będzie. Osobliwemu iednak starostwa Bludeńskie y Reviatyckie iudicii fiscalis recommendantur respektowi.

Ale iednak podatek sowitych hibern in exolutione dwóm chorągwiom y prywatnym woiedztwa całego expensów wystarczyć nie może; przeto podatek czopowego y szelężnego uchwalamy, który, według regestru, przez wielmożnego imci pana strażnika w. x. Lit. podanego, wybierany bydź ma, y ten regestr aby przez imci pana marszałka koła naszego y wielmożnych ichmciów,—imci p. chorążego woiewództwa naszego y imci pana z Rusiec Rusieckiego, kasztelana Mińskiego, z posrzódka nas uproszonych, był podpisany et ad acta publica grodu Brzeskiego był podany,—zlecamy.

Ponieważ zaś z tego patet regestru, iż czopowe y szelężne nad trzydzieści tynfów nie czyni; przeto, wygadzaiąc publicznych expensów, czwarty grosz przydaiemy, — aby summa czopowego y szelężnego zupełnie czterdzieści tysięcy wynosiła tynfów. Który podatek accedente unanimi assensu woiedztwa całego puściliśmy in administrationem imć panu Stanisławowi Tyszkowskiemu — podstolemu Brzeskiemu y imci p. Bielskiemu—cześznikowi Brzeskiemu, y aby ichmć kontrakt przez imci pana marszałka naszego był wydany,— zgodziliśmy się; których obódwuch podatków — tak hiberny sowitey, iako y czopowego szelężnego currentia, a die 2-da Februarii anni praesentis do dnia takowegoż in anno proxime venturo, millesimo septingentesimo 3-tio, rachować się ma.

Maiąc zaś toties doniesione krzywdy przez iaśnie wielmożnego imci pana biskupa Loryńskiego, administratora generalnego biskupstwa Łuckiego y Brzeskiego Janowowi poczynione, iako też y od ichmciów oyców Dominikanów conventu Janowskiego podobne querimonie, nie wiedząc gruntownieyszego adpraesens edictu, uprosiliśmy za kommisarzów z koła naszego: imci p. Grabowskiego—ziemskiego y iegomość pana Chrzanowskiego—grodzkiego sędziów woiewództwa naszego, którzy ichmść za zniesieniem się z iaśnie wielmożnym iegmść xdzem biskupem Łoryńskim, do Janowa ziachawszy sine ullo respectu personarum, maią de damnis praetensis uczynić inkwizycią, którą praevio iuramento poddani tameczni zeznawać maią, — y te tylko praetensye, które iuramento comprobabuntur, realiter et liquido przyimuiąc, teraznieyszego roku z Janowa należącey hiberny compensować się maią, y finaliter ichmć pp. commisarze w tym interesie uczynią decisionem; dla czego na hibernę tego roku, z Janowa należącą, żadne assygnacye wychodzić nie maią. Jeśliby zaś więcey illata damna, nad hibernę tego roku przychodzącą, wynosić miały; tedy z przyszłych podatków, y na chorągiew należących zasług, potrącone być maią.

Które dobra Janowskie y całego duchowieństwa w woiewództwie Brzeskim będące, aby circa iura et immunitatem ecclesiasticam gaudeant y żadnym ciężarom nie podlegali,— do całey rz-ptey na przyszły seym instare obowiązuiemy się.

Ponieważ zaś przeszłych podatków ichmość pp. administratorowie y deputaci funkcyi swoiey nie dali rationes; tedy postanowiamy, aby wszyscy ichmść, którzy nie maią kwitów, przed sądem fiskalnym nie odwłocznie uczynili calculacię, po którey sufficienter uczynioney calculaciey sąd fiskalny kwitować ma.

A że ichmść p. Franciszek Chrzanowski, łowczy woiewództwa naszego y ie-

gmość p. Kościuszko Siechnowicki deputaci hibernowi praetendunt, iż wydane wypłacaiąc assygnacye, nie mało swymi własnymi założyli pieniędzmi; przeto cokolwiek ex reposita calculatione pokaże się winna, stosuiąc się do pierwszego laudum naszego, z naypierwszey importancyi wypłacić ichmościom deklaruiemy.

Chcąc zaś, aby sądu fiskalnego woiewództwa naszego iako nayporządnieysze bydź mogło ministeryum przy ichmość panach urzędnikach ziemskich y grodzkich, za sędziów fiskalnych ichmość panów Markowicza — podkomorzego Wendeńskiego, Galińskiego — stolnika Orszańskiego, Nesterowicza — staroste Oziackiego, Alexandra Łyszczyńskiego, Ambrożego Kościuszka Siechnowickiego, Kazimierza Hornowskiego, Zborowskiego — podczaszego Latyczewskiego, Dominika Ostrowskiego, Bronikowskiego, Wincentego Hornowskiego, Kazimierza Dobronizkiego, Krupickiego, za powszechną nas wszystkich zgodą obieramy.

Assygnacye in genere wszystkie ichmć panów posłów, lustratorów, marszałków, które dotąd oschły y nie odebrały exolucyi, po zapłaceniu dwóm chorągwiom należącey summy, ex residuitate czopowego y szelężnego, za assygnacyami imść pana marszałka koła naszego, ichmość panom administratorom per medium wypłacać zlecamy.

Ponieważ in toto dla zagęszczonych expens czynić exolucyi nie możemy, uważaiąc, aby każdego merita należyte odebrały praemia; przeto maiąc respectum na prace y koszty dwóch przeszłych lat ichmość pp. sędziów fiskalnych, to iest: anni millesimi septingentesimi et anni millesimi septingentesimi primi, po złotych trzysta na osobę deklaruiemy; imść panu Piotrowi Piekarskiemu — miecznikowi Brzeskiemu, marszałkowi przeszłorocznych sądów fiskalnych, prac y kosztów woiewództwo wdzięczne, — złotych tysiąc naznacza; także imć panu Machwicowi — podsędkowi Brzeskiemu y imci panu Szuyskiemu — podstolemu y pisarzowi grodzkiemu Brzeskiemu, in vim gratitudinis, iako commisarzom do rzeczy-pospolitey — po złotych tysiąc naznaczamy; iegomość panu Wereszczace — marszałkowi seymiku przeszłorocznego fiskalnego — złotych tysiąc deklaruiemy. Którym wszystkim ichmściom wyżey pomienionym assygnacye imść panu marszałkowi koła naszego wydać zlecamy y, aby ex residuitate czopowego y szelężnego przez ichmość panów administratorów per medium od dawnieyszych zaczynaiąc, nim dalsze exolutionis occurrent media, wypłacone były — iniungimus.

Osobliwie assygnacyę imci x-dzu Dębińskiemu opatowi Wystyckiemu in supplementum exakcyi kościoła Wystyckiego na złotych tysiąc wydaną, ponieważ dotąd nie iest wypłacona; przeto, aby iako in pium usum obrócona prędką odebrać mogła exolutię, — mieć chcemy. Także assygnaty ichmość oyców Augustianów wydaney iniungimus exolutionem.

Nagrodzaiąc casum infortuitum conflagracyi generalis Kazimierzowi Żardeckiemu, — złotych tysiąc, przeszłym laudum naszym assekurowane, aby zarówno z innemi assygnacyami było wypłacono z tey że czopowego y szelężnego remanencyi, wyrzekamy.

Jegomość panu Łukaszowi Sawickiemu, nagradzaiąc takoweyże straty casum, podług laudum iuż postanowionego, z przyszłych da P. Bóg podatków ma doyść largitia.

Providendo, aby iudicatorum indelata subsequi mogła executia; przeto do czynienia za dekretami execucyi ichmość pp. rotmistrzów obieramy, to iest, w trakcie Kobryńskim — imści pana Jurewicza — miecznika Wołkowyskiego; w trakcie Prużańskim y Sieleckim — imci p. Kazi-

mierza Zardeckiego; w trakcie Zabużnym—imci pana Osękowskiego—czesnika Nurskiego; w trakcie Kamienieckim—imć p. Władysława Żardeckiego—czesnika Starodubowskiego; w trakcie Poleskim—imci pana Michała Guzelfa.

A iesliby in casu ingruentis periculi woiewodztwu naszemu pospolitym ruszeniem granic zaszczyczać przyszło; tedy ichmość panów rotmistrzów w przeszłym laudum naszym wyrażonych y obranych władzą approbuiemy.

Mosty koło miasta Brześcia, ponieważ tak znacznie są zepsowane, iż ad locum consiliorum et iudiciorum woiewództwa naszego bezpiecznie et sine periculo accedere nie możemy, y przeieżdżaiącym wszelkiey condicyi ludziom znaczne dzieią się obstacula; przeto, aby według dawnych praw y zwyczaiów imci pp. ekonomowie y administratorowie ekonomii Brzeskiey włości, mosty do niey należące, restaurować kazali,—iniungimus; także żydzi y mieszczanie Brzescy mosty, do nich należące, aby in instanti one naprawili.

In casu zaś renitencyi temu naszemu postanowieniu, seriam sądowi fiskalnemu zlecamy animadversionem, aby, ad instantiam instigatoris, citatis indelatam cum poenis irremissibiliter extendendis mostów nakazał restaurationem et de contravenientibus fortem et indelatam uczynił executionem.

Plebanie in genere wszystkie w woiewództwie Brzeskim będące, maiąc wzgląd na znaczne desolacye, ab onere solutionis hiberny na ten rok uwolniamy.

Ichmość p. półkowników woiewództwa naszego takowym obieramy porządkiem, to iest: imść pana Stanisława Rusieckiego—kasztelanica Mińskiego, do czynienia vigore dekretów execucyi; wielmożnego imci pana Szuyskiego—chorążego naszego Brzeskiego, stosuiąc się do prawa y laudum naszego przeszłorocznego, do pospolitego ruszenia, przy mocy y władzy utwierdzamy.

Mieszczanie Brzescy na każdych ziazdach naszych coangustari zwykli, iż wielką ponoszą ruinę przez różne różnych woysk aggrawacye, podatków wypłaczać nie wystarczą, zaczem rozłączenia od żydów Brzeskich y podatków przez swoie suppliki umnieyszenia upraszali; iako tedy inne wszelkie w podobnych okazyach interessa, tak y to negotium decisioni iudicii fiscalis zlecamy et finalem committimus decisionem.

Maiąc zaś w consideracyi, iż non provisa magis feriunt et mala non procognita vehementius urgent, seymiku naszego in omnem casum et eventum teraz nie kończąc, do dnia dwudziestego piątego Septembra anni praesentis, abyśmy sobie consulere mogli, limituiemy y na materye, które się teraz zmieścić nie mogły, do tegoż terminu odkładamy. Które laudum od nas zgodnie namówione imć p. marszałkowi podpisać y ad acta publica podać zleciliśmy. U tego laudum data tymi słowy: Działo się w Brześciu, die nona Martii, anno Domini millesimo septingentesimo secundo, retent czopowego y szeléżnego za rok przyszły należących liberam wielmożnemu imci p. Strażnikowi woiewództwa bez wszelkiey przeszkody cavemus executionem.

Podpis rąk u tegoż laudum tymi słowy: Jan Kazimierz Komorowski—pisarz ziemski Mozyrski, marszałek seymiku fiskalnego woiewództwa Brzeskiego, Kazimierz Pociey, kasztelan Witebski, Ludwik Pociey—strażnik w. x. Lit., podkomorzy woiewództwa Brzeskiego; Borciański, Powierzchniański starosta, Krzysztof Jan z Konopnice Grabowski—sędzia ziemski woiewództwa Brzeskiego, Kazimierz Wyganowski—woyski woiewództwa Brzeskiego, Renald Sadowski—pisarz ziemski woiewództwa Brzeszkiego, Władysław Siestrzykowski—stolnik Drogicki, Kazimierz

Dobronizki—woyski Mozyrski, Teodor Buczyński, Marian Towiański. Które to laudum, za podaniem onego, do xiąg grodzkich Brzeskich iest przyięte.

1702 г.

Изъ книги за 1702 годъ, стр. 481—484.

334. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на лимитаційномъ сеймикѣ.

Для защиты особы его королевскаго величества дворяне Брестскаго воеводства, подъ предводительствомъ Кристофа Дунина-Раецкаго—Берестейскаго каштеляна, собравшись въ полѣ, постановили: 1) вооружить четыре панцырныхъ хоругви по 100 человѣкъ въ каждой, въ надлежащемъ порядкѣ; 2) назначивши начальниковъ для нихъ, просить о выдачѣ имъ содержанія, которое собрать со всего Берестейскаго воеводства, безъ различія званій владѣльцевъ и чиновъ; 3) жалованье производить съ 1-го сентября текущаго года по 20,000 злотыхъ на хоругвь; отдѣльно каждому ротмистру по 5 тысячъ; 4) для каждой хоругви назначить опредѣленныя мѣста; 5) лицъ, не принявшихъ участіе въ содержаніи и вооруженіи войска, подвергнуть екзекуціи; 6) могущіе случиться излишки отъ содержанія солдатъ передать въ экономію воеводства, съ тѣмъ, чтобы выдать изъ нихъ вознагражденія — хоружему Брестскому и стражнику; 7) въ случаѣ не уплаты жалованья ротмистрамъ, хоругвей ротмистры не обязываются къ военной службѣ до тѣхъ поръ, пока не получатъ назначеннаго для нихъ содержанія; 8) сумму, назначенную на сеймѣ, отослать польному гетману; 9) срокомъ для собиранія чоповой и шеляжной подати назначить 15 сентября текущаго года.

Roku tysiąc siedmsetnego wtórego, miesiąca Augusta trzydziestego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Janem Beklewskim—podstarościm Brzeskim, postanowiwszy się oczewisto imć pan Andrzey Kuniński, laudum woiewództwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisany:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, szlachta, rycerstwo, obywatele woiewództwa Brześciańskiego na seymik limitationis, pro die dwudziestego szóstego Augusti, anni tysiąc siedmsetnego wtórego złożony, zgromadzeni, a po kilkodniowych consultach, podług prawa pospolitego, za uniwersałami i. k. mości, p. naszego miłościwego, viritim na zaszczyt maiestatu y dostoieństwa i. k. mści wyszedszy w pole pospolitym ruszeniem pod komendą y władzą iaśnie wielmożnego imć p. Krzysztofa Dunina Raieckiego, kasztelana woiewództwa Brzeskiego, zgodnie y iednostaynie wszyscy dnia dwudziestego dziewiątego Augusta laudum postanowiliśmy w ten sposób:

Jakośmy liberis suffragiis iednostayną wszystkich stanów rzeczy-pospolitey zgodą i. k. mość, pana naszego miłościwego, na polskim szczęśliwie lokowali tronie, tak dla utrzymania dostoieństwa i. k. mści, pana naszego miłościwego, cokolwiek in penetralibus cordis krwie y sił naszych zawrzeć się może, largissimo pro fluvio łożyć iesteśmy gotowi.

Z którey ochoty gdyśmy viritim y na mieysce naznaczone za universałem wiel-

możnego imć pana Dominika Szuyskiego—chorążego Brzeskiego, iako półkownika województwa naszego evocati stanęli, skutecznieysze obrony maiestatu i. k. mści wynayduiąc sposoby, stosuiąc się ad normam województw y powiatów w. x. L. wyprawę czterech chorągwi po stu koni z województwa naszego pancernych, z należytym do tey służby porządkiem, uchwalamy, uprosiwszy za rotmistrzów: w trakcie Zabużskim—imć pana Franciszka Szuyskiego—podstolego y pisarza grodzkiego Brzeskiego; w trakcie Kobryńskim—imć pana Stanisława z Rusic Rusieckiego—kasztelanica Mińskiego; w trakcie Kamienieckim—imć pana Stanisława Tyszkowskiego, podstolego Brzeskiego; w trakcie Prużańskim—imć pana Jana Komorowskiego, pisarza ziemskiego Mozyrskiego, necessitati reipublicae dogadzaiąc na dwie czwierci, które się zaczynać maią od terminu wyścia w pole na usługę rzeczy-pospolitey za ordynansami imć xięcia hetmana polnego w. x. Lit.

Którym chorągwiom, konfirmuiąc się do postanowienia repartyciey w. x. Lit., aby należyta doszła od województwa zapłata, pozwoliliśmy libere zgodnie wszyscy, tak z dobr szlacheckich, duchownych y królewskich, nemine excepto, podymnych dwanaścioro currenti moneta, według ostatniey abiuraty anni tysiąc sześćset dziewiędziesiątego pierwszego.—Z tey tedy summy na cztery chorągwie należyć powinno—sto tysięcy, na każdą chorągiew, licząc po dwudziestu tysięcy; osobliwie ichmć pp. rotmistrzom na traktament, z teyże summy naznaczamy na każdego z ichmć — po pięciu tysięcy. Które to pieniądze in spatio niedziel dwóch importować powinniśmy do rąk imć p. Dominika Szuyskiego, chorążego Brzeskiego w Brześciu sine ullo solario, bez kwitowego.

A tey importanciey termin zaczynać się ma ode dnia pierwszego Septembris, anni praesentis, waruiąc to, aby imć pan chorąży, na żadne expensa tey summy nie ruszaiąc, nayprędzey y naypierwey te sto tysięcy do ichmć pp. rotmistrzów wyliczył.

In renitentes naznaczamy fortem executionem od ichmć pp. rotmistrzów tychże traktów, sub dupplici pensione, za delatami imć pana chorążego. Na ściągnienie chorągwiom mieysce naznaczamy: traktowi Zabuzkiemu—w Łomazach y Kiiowcu cum attinentiis y Janowie z Stawami; traktowi Kobryńskiemu — w Horodcu y Ziołowie; traktowi Kamienieckiemu—w Kamieńcu; traktowi Prużańskiemu—w Berezie Kartuzkiey, Linowey, Błudnie y Malczu.

W których mieyscach, tak ichmć pp. rotmistrze, iako ichmć pp. towarzystwo nic sobie usurpować nie maią nad ieden dach y siano dla koni. Na tych ichmść, którzy na teraznieyszych ziazdach naszych comparere nie chcieli, podnosiemy laudum na popisowym seymiku postanowione y exekucią przy imć p. chorążym Brzeskim zostawuiemy, za podaniem regestrów od ichmć pp. rotmistrzów przez tychże ichmć pp. rotmistrzów.

A że superabundantia podymnego tego uchwalonego wynosi nad pensyą chorągwiom naznaczoną y in remanentia zostaie; tedy do dyspozyciey województwa praevia calculatione na naypierwszym seymiku naszym one zachowuiemy.

Przy którey calculaciey z teyże remanenciey deklaruiemy mieć w respekcie merita y straty imć pana Dominika Szuyskiego — chorążego województwa Brzeskiego, y imć pana Kazimierza Niepokoyczyckiego—strażnika Brzeskiego, iako ichmć comissarzów województwa naszego, ad consilium rzeczy-pospolitey naznaczonych, iako y drugich ichmć zaległe largicie maiącym y conflagratorom.

Waruiemy też to, iż ieśliby na termi-

nie naznaczonych imć pan chorąży Brzeski należytych na chorągiew pieniędzy do rąk ichmć panom rotmistrzom nie oddał; tedy ichmć pp. rotmistrze non obligabuntur do służby woienney, aż się naznaczona chorągwiom wypłaci summa.

Legacią do xięcia imć hetmana polnego w. x. Litew. reassumuiemy, stosuiąc się do laudum uchwalonego na przeszłym seymiku, mianowicie ratione ekonomiey y dobr ziemskich, co fusius ichmć pp. posłom w instrukciey zlecono będzie, na którą imć pana sędziego grodzkiego Brzeskiego y imć pana miecznika Brzeskiego—imć pana Garwaskiego upraszamy; którym ichmć ex remanenciis po tysiącu złotych deklaruiemy, krom imć pana Garwaskiego.

Sądy fiskalne dla przyszłey exekuciey czopowego y szeleżnego pro die decima quinta Septembris anni praesentis uchwalamy.

U tego laudum woiewództwa Brzeskiego podpisy rąk temi słowy: Krzysztof Dunin-Raiecki — kasztelan Brzeski, iako dyrektor koła rycerskiego woiewództwa Brzeskiego, Ludwik Pociey—strażnik w. x. Lit., podkomorzy woiewództwa Brzeskiego, Dominik kniaź Szuyski—chorąży y półkownik woiewództwa Brzeskiego, Alexander Kampowski — stolnik woiewództwa Brzeskiego, Stanisław z Ruseć Rusiecki—kasztelanic Miński y rotmistrz woiewództwa Brzeskiego—traktu Kobryńskiego, Zygmunt Benedykt Chrzanowski—czesnik y sędzia grodzki woiewództwa Brzeskiego, Józef Wereszczaka—stolnik Drogicki, Bonifacy Ostrowski— czesnik Nowogródka Siewierskiego, Krzysztof Niepokoyczycki, Jerzy Michał Osekowski—czesnik Nurski, Dominik Niepokoyczycki, Franciszek Umiastowski—woyski Mirski, Karol Januszkiewicz—skarbnik Brzeski, icMhał Bohusławski, Benedykt Buchowiecki— podczaszy Brzeski, Jan Buchowiecki—skarbnik Brzeski, Mikołay Kazimierz Machwicz — podsędek woiewództwa Brzeskiego, cum protestacione przeciwko wszelkim largiciom, poki condigna non sequetur recompensa prac y strat w podiętey funkciey komisarskiey, wespół z kolegą moim imć panem podstolim Brzeskim mp. iednego zdania będąc z imć panem podsędkiem, hac conditione podpisuię się do tego laudum; Franciszek Michał Szuyski—podstoli y pisarz grodzki woiewództwa Brzeskiego, Karol Władysław Smogorzewski— czesnik Wołkowyski, Karol Żardecki, Jan Suzin—rotmistrz i k. mść, Ludwik Grodzicki, Alexander Stachowski, Alexander Łazowski, Alexander Bielski, Zygmunt Łychowski, Jan Zdanowski, Ludwik Hurbański, Stefan Czerniewski, Andrzey Makowski, Michał Szeniawski, Ignacy Rożyński, Michał Kazimierz Hornowski, Kazimierz Marcinowski, Jan Białocki Szymański m. z. B., Jan Gintowt Dziewiałtowski, Łukasz Konstantynowicz, Wincenty Hornowski, Alexander Hryczyna, Jan Zembowski, Mikołay Romanowski, Paweł Hryczyna, Teofil Kazimierz Ruszczyc Zbirowski, Heronim Bielski Stachórski, Daniel-Konstanty Szuyski, Kazimierz Mirski—maior i. k. mść, Tomasz Sadowski, Kazimierz Poniatowski, Daniel Bogusławski, Józef Zaborowski, Bazyli Ruszczyc, Samuel Stanisław Horodecki, Antoni Żardecki, Łukasz Sadowski, Hrehory Niepokoyczycki, Daniel Niepokoyczycki, Woyciech Stanisław Sławek, Jerzy Chodorowicz, Jan Teodor Przegaliński, Józef Steckiewicz, Kazimierz Hornowski, Adam Tchornicki, Jan Molski, Stefan Załuski, Jan Kisielowski, Jan Kazimierz z Żywca Komorowski — pisarz ziemski Mozyrski, starosta Suchowiecki, rotmistrz woiewództwa Brzeskiego traktu Prużańskiego, Kazimierz Jan na Łochowie Łochowski—stolnik Nowogródzki, Stanisław Rayski—łowczy Bracławski cum protestatione, nie pozwalaiąc in casum przeciwko niewy-

dania duplicem pensionem, Bronisław z Rayska Rayski podpisuie się cum manifestatione przeciwko temu punktowi, nie pozwalaiąc duplicem pensionem in renitentes in casu nieoddania in spatio dwóch niedziel, zgadzaiąc się iednak na exekucią przez ichmć panów rotmistrzów contra renitentes mp., Jan Kazimierz Kliński, Andrzey Szeniawski, Mikołay Zahorski, Jan Ancuta, Jan Judziewicz Szukada, Paweł Gielec, Michał Adamowicz, Augustyn Grudziński, Stefan Przegaliński, Franciszek Wiszniewski, Jan Mienczanowski, Sylwester Minczynowski, Mikołay Zahorski, Estafi Połoński, Jan Krzywobłocki, Michał Buchowiecki, Mikołay Czernicki, Władysław Szumowicz, Jan Podorzycki, Michał Rogowski, Michał Nowohoński, Stanisław Niełogiewski, Jerzy Paszkowicz, Kazimierz Nornicki, Stanisław Kazimierz Cidzik, Adam Leszczyński, Stanisław Czernicki, Teodor Karmiński, Jendrzy Michał z Kunina Kuniński, Heliasz Bortnowski, Woyciech Nowohonski, Paweł Pulski, Jakób Szeniawski, Alexander Bortnowski, Woyciech Zerbicki, Paweł Korzeniewski, Antoni Przegaliński, Szymon Olszewski, Jan Nieweyłowski, Wincenty Domański, Floryan Kopiński, Kazimierz Ratołd Zadarnowski, Jan Popławski, Michał Butkiewicz, Kazimierz Franciszek Osowiecki, Heliasz Błocki, Tomasz Czechowski, Andrzey Krzeczkowski, Marcin Czyżewski, Michał Nowochoński, Marcin Kotaszewicz, Bazyli Kosiński, Jan Kosiński, Jan Bortnowski, Jerzy Kosiński, Marcin Bortnowski, Kazimierz Suchodolski, Wawrzyniec Zieleniewski, Jan Czernicki, Teodor Czernicki, Johan Bortnowski, Kazimierz Kosiński, Paweł Wolski, Karol Przeuski, Jan Szaniawski, Alexander Gorzkowski—sekretarz i. k. mość, Zachariasz Bortnowski, Marcin Białobłocki, Teodor Czernicki, Antoni Chmielowski, Kazimierz Kopiński, Józef Krobonowski, Stanisław Buszkowski, Kazimierz Bogusławski, Jan Korzeniowski, Maciey Niewygłowski, Jerzy Bortnowski, Stanisław Suchodolski, Stefan Geleniewicz, Stefan Wilamowski, Marcin Czernicki, Jakób Przepaliński, Woyciech Przegaliński, Woyciech Trębicki, Paweł Przesmycki, Michał Kryłowski, Daniel Dziewiątkowicz, Alexander Dziewiątkowicz, Symon Dziewiątkowicz, Jan Dziewiątkowicz, Paweł Tchorzewski, Mikołay Przemycki, Jan Niewegłowski, Stanisław Domański, Antoni Tchorzewski, Jan Bokowski, Alexander Bogusławski, Jakób Przegaliński-Tomaszewicz etc. Które to tedy laudum województwa Brześciańskiego, przez osobę w wierzchu pomienioną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y zapisane.

1702 г.

Изъ книги за 1702—1706 годы, стр. 445—450.

335. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на пописовомъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на пописовый сеймикъ, подъ Рѣчицой, для участія въ посполитомъ рушеньѣ, постановили: 1) собраться къ 26 Августа; 2) если предстоитъ надобность ускорить этотъ срокъ, то хоружій долженъ увѣдомить всѣхъ соучастниковъ въ этомъ дѣлѣ особыми универсалами; 3) хоругвямъ во время движенія не дѣлать никакихъ препятствій, а равно и хоругви не должны дѣлать притѣсненія жителямъ; 4) защищать именемъ всего воеводства Минскаго воеводу Станислава Сапѣгу отъ навѣтовъ на него какого-то зоила, будто онъ—Сапѣга находится въ преступныхъ сношеніяхъ съ королемъ Шведскимъ; 5) увѣдомить польнаго гетмана кн. Вишневецкаго, чтобы войска, находящіяся подъ его командой, не дѣлали препятствій хоругвямъ воеводства; 6) просить его уничтожить билеты, а равно и другія предписанія, выданныя изъ его канцеляріи на экзекуціи въ шляхетскихъ имѣніяхъ, и на будущее время сего не дѣлать; 7) въ случаѣ же несоблюденія гетманомъ этой просьбы, ротмистры должны защищать обиженныхъ силою; на зовъ ихъ должны явиться и другіе полки, а равно и обыватели, находящіеся даже въ коронныхъ и литовскихъ войскахъ, исключая панцырнаго полка, который долженъ доставлять почты (людей заступающихъ мѣсто другихъ) подъ хоругви своихъ ротмистровъ; 8) Татаръ какихъ бы то ни было зачислить въ хоругви стражника Брестскаго; 9) обывателей Селецкаго тракта, освободить отъ повинностей Селецкому двору; но военную службу они должны нести; 10) тѣ же, которые на пописовый сеймикъ не явились, подвергнутся взысканію, которое будетъ назначено въ будущемъ; 11) обыватели Гущи, Тучной и Висковъ, также должны нести военную службу и подчиняться постановленіямъ воеводства; 12) имѣнія экономическія, старостинства, лѣсничество Бѣловѣжское, обязанныя поставлять подъ хоругви хоружаго почты, причислить къ первой стражѣ; 13) имѣнія духовныя должны поставлять панцырныхъ лошадей подъ того-же хоружаго; 14) съ рудниковъ подскарбіи взять на 18 панцырныхъ лошадей; 15) съ имѣній ясне-освѣцоныхъ, ясневельможныхъ и вельможныхъ господъ—тоже почты и хорошо устроенныя; 16) никому изъ соучастниковъ не дѣлать вымогательствъ и наѣздовъ, подъ опасеніемъ подвергнуться участи враговъ отечества.

Roku Pańskiego tysiąc siedemsetnego wtórego, miesiąca Augusta trzeciego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzesckim, aktami starościńskiemi, przede mną Janem Beklewskim — podstolim Bracławskim y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imć pan Piotr Piekarski, miecznik y marszałek koła rycerskiego seymiku popisowego woiewództwa Brzeskiego, laudum na rzecz w nim niżey wyrażoną ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzesckich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brześciańskiego, salubria wolności naszey niosąc consilia, tudzież pro tuitione maiestatu i. k. mści ex limitatione seymiku przeszłego na dzień dwudziesty siódmy praesentis, w roku ninieyszym y za uniwersałem i. k. mści trzech y ostatnich vici, na mieyscu pewnym, pod Rzeczycą królewską, pod laską na dwóch seymikach przeszłych marszałkuiącego tegoż imć pana Piotra z Piekar Piekarskiego — miecznika woiewództwa Brześciańskiego, marszałka naszego rycerskiego zgromadzeni.

Gdy serenissimi principis króla imci, pana naszego miłościwego, edictum, aby-

śmy, pro muris na zaszczyt oyczyzny ferendo pectus, tudzież maiestatis et libertatis, honoru y całości pupillam conservando, — tę, która ultra omne fas et aequum attakować et vim inferre tentat, wolności, mogli reprimere, przy łasce Bożey w szczęściu i. k. mści potencyą, iuncta manu animoque stawili się y śpieszyli unanime; tedy wolnego zdania głosić y unanimi iednością iuncti pro avis et focis, osobliwie honorze y dostoięstwie i. k. mść, p. miłościwego, którego honor salusque populorum est, stawać, żyć y umierać viritim deklaruiemy się y postanawiamy. W czym ut dicta umysłów naszych probentur factis, sam czas ziachania się tymże sposobem viritim pod Rzeczycę królewską na dzień dwudziesty szósty Augusti, iuż ztamtąd wszyscy mere zieżdżaiąc się in spem w tym czasie przyścia, przeyścia przez woiewództwo nasze górnieyszych ichmć woiewództw w. x. L., tudzież woysk w. x. Lit., ziechać się declaruiemy. Ad praesentiam chorągwi półkowniczey wielmożnego imć pana chorążego woiewództwa naszego ichmć panowie rotmistrze traktowi z chorągwiami podniesionemi, z kompletem towarzystwa swego traktowego, za uniwersałem tegoż imć pana chorążego woiewództwa naszego, na dzień pomieniony y mieysce przybywać maią.

Inquantum by zaś exigeret necessitas przed tym terminem namowionym ruszenia się, tedy upraszamy imć pana chorążego wydać uniwersały prętsze. Pod którego imć pana półkownika chorągwią ci ichmć, co się popisali ze wszystkich traktów y libere declarowali, persistere maią y którzy ulterius accedere zechcą; a teraz, chcąc maiorem rinsztunku żołnierskiego mieć apparatum, gdy każda chorągiew do traktów swoich powraca, tedy praecavemus sobie, aby in regressu żadney od computowego woyska, ani cuiuscunque tituli ludzi praepeditiey mieć ichmć panowie rotmistrzowie nie mogli; ale owszem gdzieby tylko przez ten czas persistere mogli, quam integerrima autoritate zachowani byli. Przestrzegamy iednak,—stawać maią sine ulla aggravatione stanowiskiem w dobrach szlacheckich, usurpowaniem dachów, noclegów, popasów, et cuiuscunque tituli gravamen czynić nie ważyli się. Y ichmć panom posłom niżey specifikowanym iniungimus, aby upraszać chcieli xięcia imć pana hetmana w. x. Lit., żeby od woyska xięcia imć computowego ulla chorągwiom naszym traktowym irrui nie mogła praepedicia, zaś panowie rotmistrze uniwersałami swemi maią anticipare pro vigesima Augusti ichmć panów towarzystwo chorągwi traktów swoich.

Jaśnie wielmożnego imć pana Władysława Sapiehi, woiewody Mińskiego, brata woiewództwa naszego, którego regi et reipublicae może praedecessorum suorum wierności y życzliwości oyczyzna, osobliwie woiewództwo nasze intaminatam, nullaque partialitatis ingluvie de decoratam vidit videtque constantiam, iustissimo subveniendo dolori et honoris tegoż imć iako bonorum externorum optimi patrimonii integritati et conservationi studendo,— gdy mamy relatum, że quidam zoilus, ultra omnem prawdy amorem y mimo wszelkie praw dispositie, lecz tylko sola inimicitiae et odii contra tegoż iaśnie wielmożnego imć pana woiewody Mińskiego virtutes ductus ratione, woiewództw koronnych non erubuit effutire, imo implevit aures hac calumniosa relatione, iakoby imć pan woiewoda królowi imści Szwedzkiemu miał iuramentum alienae fidelitatis praestare; tedy my, wiedząc omnes actus et passus podściwości pomienionego iaśnie wielmożnego imć pana woiewody Mińskiego, praesertim y to z wielu iaśnie wielmożnych ichmć panów senatorów, urzędników y innych braci w woiewództwie naszym testimoniis no-

tissimis maiąc, że imć pan woiewoda Miński ani był u króla imci Szwedzkiego, ani go zna, ani go widział, ani w tym myślą, nie tylko actu peccavit. A za tym meram calumniam na honor y osobę tegoż imci pana woiewody Mińskiego iniectam uznawszy, de fidelitate samemu krolowi imci Augustowi wtoremu, panu naszemu miłościwemu, in pectore imć pana woiewody Mińskiego illibata testamur fide nie tylko, lecz tegoż samego delatora iniquum pro perduelli perjuro maiestati et republicae haberi volentes; przy honorze tegoż iaśnie wielmożnego imć pana woiewody Mińskiego etiam in facie totius reipublicae y każdego czasu stawać, delatora upominać się praesenti laudo et unanimi sensu obowiązuiemy się, te zaś imposturae y calumniae iaśnie wielmożnego imć pana woiewody Mińskiego optimae famae honori et fidelitati ku maiestatowi i. k. mści, pana naszego miłościwego, probatae nihil nocere debere, nec posse nocere, praesenti laudo deklaruiemy.

Do iaśnie oświeconego xięcia imć Michała Serwacego Korybutha Wiszniowieckiego, hetmana polnego w. x. Lit., ichmć panów posłów, imć pana Zygmunta Chrzanowskiego—czesznika y sędziego grodzkiego, woiewództwa naszego, imć pana Dominika Ostrowskiego—czesznika Drogickiego uprosiwszy, w kredensie, imieniem całego woiewództwa przez imć pana dyrektora naszego napisanym, solam venerationis et honoris nominisque xięcia iegmci nomine woiewództwa expediendam, deinde post denuntiationem iuż zaszłey gotowości naszey tam, gdzie propugnando wolność terrarum pelagique pati coelique labores gotowiśmy, tegoż imść xięcia p. hetmana polnego w. x. Lit., in puncto w tym laudum niżey expresso, satisfactionem comittimus expetendam. Gdyż nie tylko ex relatis od braci naszych dochodzi o wypadłych z kancelariey xięcia imść słyszeć paletach, ale też w dziedzicznych woiewództwa Brześciańskiego widziemy deputatos dobrach; tedy, inquantum by dalsze xięcia imć z kancellaryey palety na dobra ziemskie lub assygnacye, albo ordynansy cuiuscunque sensus wychodziły, y ratione onych executio sequi miała, tedy,—iako prawom y wolności praerogatiwom iniuriosa, szlacheckich niema afficere ichmć panów possessorów dobr, ani do satisfactiey obligować iakieykolwiek, lubo quocunque alio nomine ordynansów szlacheckie dobra agrawuiących, tak owszem żeby od tych paletów, które by naturam gravationis wyrażały, wolne były, do expediciey do xiecia imść hetmana polnego w. x. Lit., ma bydź ichmć panom posłom injunctum, prosząc, aby wydane palety y iakimkolwiek praetextem na dobra dziedziczne assygnacye, nawet y te, które iuż na woytowstwo Brzeskie wypadły, cassatorie raczył annihilare, nie dozwalaiąc quocunque praetextu z kancelaryey swoiey wydawać inszych assygnacyi.

In quantum by zaś iaśnie oświecony xiąże imć pan hetman polny w. x. Lit., naszey braterskiey słuszney nie chcąc dać u siebie mieysca proźbie, y palety, albo assygnacye iakie do dobr szlacheckich ziemskich woysku swemu naznaczał, a za naznaczeniem ichmść panowie deputaci exequować by chcieli; tedy iednostaynym sercem y umysłem, tak securitatem w tym sobie postanowiamy, aby za daniem znać przez któregokolwiek podobney, ut supra, agrawaciey do imć pana rotmistrza traktu swego,—ten imść pan rotmistrz indelate do ichmć pp. kompaniey swoiey traktów wszystkich innotestencie wydać ma y zgromadziwszy wszystkich, według traktów swoich, tak od ciężaru summy, assygnacyą naznaczoney bronić, iako y od naymnieyszey agrawaciey y violenticy zastępować y

żadney krzywdy czynić dopuszczać nie ma.

Jeśliby zaś całą chorągwią lub większą liczbą woyska xięcia imci pana hetmana polnego w. x. Lit. execucya paletów, albo assygnacyi intuitu summy miała supervenire, którym by vires chorągwi traktowey resistere y braterskiey substanciey tuitionem y od płacenia nienależytych pieniędzy pensyi uwolnić nie mogła; tedy każdy imć pan rotmistrz tym obligatur, aby do drugich ichmć pp. rotmistrzów dał znać in primario imci pana półkownika, za którego innotescenciami wszysci ichmć panowie rotmistrze congregati na mieysce, które ad defensionem videbitur, póyść, bronić y uwalniać ab omni onere gravationis debite obligantur; do czego y wszystko woiewództwo iuncta manu et animo dopomagać y przestrzegać fide, honore et consciencia deklaruie.

Poenae et rigor laudi super renitentes y na tych, którzy nie stawili się iuxta mentem laudi na dzień dwudziesty siódmy praesentis, lubo był iuż namówiony; jednak, kiedy ichmć niektórych zaszły protestacie, ulteriori na tamtym terminie decisioni całego woiewództwa reservatur.

Propter meliorem informationem ichmć pp. rotmistrze, iako też securitatem ichmć computu towarzystwa popisowe regestra swoie każdego traktu chorągwi wielmożnemu imć panu chorążemu woiewództwa naszego z podpisem rąk swoich (podać) tenebuntur, choćby też w komputowym woysku lub koronnym, lub w. x. Lit. zostawali ichmć pp. obywatele nasi do traktów rotmistrzów swoich za daniem wiadomości y rekwizycyi listowno parafialno zieżdżać y stawić się powinni będą, excepto iednak chorągwi komputowey woiewództwa naszego pancerney, zpod którey ichmć poczty porządne z dobr swoich stawać maią, osobliwie pod chorągiew rotmistrzów swoich. Tatarów zaś cuiuscunque w woiewództwie naszym mieszkaiących y gdziekolwiek lub dworsko, lub komputowo woienno służących, do tey exceptiey aggravare nie dozwalamy, ale pod chorągiew imć pana strażnika Br., żeby viritim stawali, declaruiemy.

Ichmć pp. obywatele traktu Sieleckiego excipiuntur od dworu Sieleckiego powinności, lecz sub eodem rigore też powinność pełnić woyskowey służby powinni będą, a którzy nie byli na popisie, eodem subiacebunt oneri, które będzie namówiono na tym terminie.

Ichmć pp. obywateli Huszczy, Tuczney y Wiskow, w szlacheckim zostaiąc charakterze, ponieważ woiewództwo nasze ad publica ichmć przygarneło consilia, aby dworu Łomazkiego uwolnieni byli od ciężarów, ponieważ oneri militari protunc podlegać będą y uchwałe woiewództwa naszego in toto subsequi obligantur.

Z starostw, leśnictw Białowieża, dobr ekonomicznych, z wsiów wszystkich in genere, quocunque titulo nazywaiących się cum suis attinentiis, według prawa, że pod wielmożnego imć p. chorążego y półkownika woiewództwa naszego chorągiew poczty należą, tedy one przy teyże chorągwi declaruiemy, same zaś starostwa, ekonomie, miasta, miasteczka y colonorum iure trzymaiące, in respectum pauci numeri, do pierszey straży przyłączamy.

Dobra duchowne cuiuscunque fundationis, ażeby konie pancerne stawili z swych fundacyi—iniungimus, sub regimen wielmożnego imci pana chorążego naszego oddaiąc.

Żupa de nova radice i. w. ieymć paniey podskarbiny nadworney koronney w woiewództwie naszym utwierdzona, która że wielką z osób naszych y fortun czyni i. m. intratę, zaczym zgodnie namawiamy na koni ośmnaście pancernych do wielmożnego imć pana chorążego naszego dać wyprawę.

Jaśnie oświeceni, iaśnie wielmożni, wielmożni y każdy w woiewództwie naszym ex primatibus będący in quantum by, lub y dla publicznych interessów sam osobą swoią, vigore laudi praesentis non compareret, przyrzekamy, zgodnie postanawiamy, aby z dobr swoich pańskich, według abiurat, poczty pod wielmożnego imć pana chorążego y półkownika woiewództwa naszego congregare raczyli chorągiew, hoc praecauto, aby porządne były.

To też sobie fraterne przyrzekamy, żeby żaden sobie non praesumat violencyey zaiazdów, iako lex cardinalis—par super parem non habet potestatem—czynić, quocunque titulo praetendere possessią y owszem, iako in tranquilla republica securitatem waruiemy y na takich ichmć panów rotmistrzów zlecamy mieć animadversię, tanquam contra hostem patriae, w którym się to trafi trakcie, consurgere, iednak za uniwersałem imć p. chorążego naszego.

Tak tedy insistendo uniwersałowi i. k. mści, p. n. mił-go, wici trzecich y ostatnich, viritim na pospolite ruszenie wydannych, acceptowawszy y filiali amore ochotę naszą podczas popisu pokazawszy, dalszy dla spólności obrad naszych składamy seymiku in loco solito w Brześciu, w kościele oyców Augustynianów, to iest pro vigesima sexta Augusti, anni praesentis, termin. Na którym to terminie wielmożny imć pan chorąży, iako półkownik woiewództwa naszego z chorągwią swoią na iuż wyżey specifikowanym ma stanąć mieyscu,— na którey chorągwi normam maią się y traktowe chorągwie zapatrywać y na tamtym że terminie obradom naszym dalszym, które limituiemy, campum naznaczamy.

Działo się w Brześciu, dnia trzeciego miesiąca Augusta, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego wtórego.

U tego laudum podpis rąk temi słowy: Piotr z Piekar Piekarski—miecznik y marszałek koła rycerskiego seymiku popisowego woiewództwa Brześciańskiego, Dominik kniaź Szuyski—chorąży y półkownik ieneralny woiewództwa Brzeskiego, Jałowski Zahalski—starosta, do tego laudum proszony, podpisałem się: Kazimierz Niepokoyczycki—strażnik y rotmistrz woiewództwa Brzeskiego, Antoni Niepokoyczycki, Heronim Niepokoyczycki, Gerzy Józef Niepokoyczycki, Antoni Niepokoyczycki, Jan Piotr Nesterowicz—starosta Oziacki, Piotr Galeński—stolnik Orszański, Stanisław z Chrzanowa Chrzanowski— podstoli Orszański, Kazimierz Michał Lewsza Telatycki, Jerzy Grek, Mikołay Adam Janczyski, Mikołay Sierzputowski, Marcin Czyżewski. Które to tedy laudum woiewództwa Brzeskiego, przez osobę w wierzchu pomienioną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y zapisane.

1702 г.

Изъ книги за 1702 годъ, стр. 526.

336. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ фискальный въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ собраній, постановили: 1) въ интересахъ пользы отечества ходатайствовать о точномъ производствѣ полкамъ назначенного для нихъ жалованья, и чтобы оно, ни подъ какимъ предлогомъ не было расходуемо на другія нужды; 2) такъ какъ въ донесеніяхъ поданныхъ ротмистрами, находится не мало неточностей, вслѣдствіе которыхъ весьма трудно производить уплату содержанія, то вмѣнить хоружему, чтобы онъ сдѣлалъ ровномѣрное распредѣленіе уже готовыхъ суммъ между ротмистрами и соображенія—какія деньги и съ какихъ мѣстъ будутъ собраны прежде, чтобы при первыхъ же требованіяхъ и производить соотвѣтственныя уплаты; 3) отчеты требованій и расходовъ сохранить и представить на текущій сеймъ и 4) открыть фискальные суды для удовлетворенія жалобъ, поданныхъ разными лицами.

Roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego wtórego, miesiąca Oktobra trzydziestego pierwszego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Janem Beklewskim—podstarościm Brzeskim, postanowiwszy się oczewisto imć pan Władysław Kościuszko te laudum województwa Brzeskiego seymiku fiskalnego do akt grodu Brzeskiego podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, y wszysci obywatele stanu rycerskiego województwa Brzeskiego, na seymik fiskalny vigore limitationis dnia dzisieyszego na mieysce obradom naszym zwyczayne zgromadzeni.

Jako za naypierwsze obrad naszych mamy obiectum zaszczycać nienaruszoną, pańskiego i. k. mości, pana naszego miłościwego, maiestatu powagę et laboranti succurere patriae, tak y na tym consiliorum placu, od tey zaczeliśmy materyey, ażeby podniesionym chorągwiom punctualiter należące doszły stipendia, które aby w zapłaceniu nie mieli remoram y uchwalone dwanaścioro podymne in privatorum commodum et usum nie dostało się.

Insistendo na dwóch przeszłych seymikach zaniesionym protestaciom przeciwko wszelkim in genere largiciom protestuiemy się et accedente unanimi assensu postanawiamy, reassumendo dawnieysze lauda, aby ten podatek na żadne insze nie obracał się expensa, póki podniesionym chorągwiom zupełna niestanie się satisfactia.

A ponieważ podane ichmość pp. rotmistrzom przez imć p. chorążego województwa Brzeskiego delaty znaczną w sobie maią perplexitates, za któremi zupełnie dosyć nie może wypłacenie, y w niektórych dobrach znayduią się exolutionis kwity; przeto, cokolwiek iest in paratis wniesioney summy, aby imć p. chorąży województwa naszego równą między ichmość pp. rotmistrzów uczynił exdivisię y realną uczynił exolucię, iako też y gdzie naypewnieysze bydź mogą pieniądze, aby te dobra na delatę podane były, meliorando pierwszą, uchwalamy. Dla czego dla dostateczney informaciey województwa całego, aby rege-

stra perceptorum et delatorum zupełne na przyszły seymik imć p. chorąży woiewództwa Brzeskiego comportować kazał, postanowiamy.

Uważywszy zaś różne teraznieyszego czasu coniunctury y consequencye, które in promtu gruntowney potrzebuią obrady; przeto, providendo, abyśmy in omnem casum et eventum niebyli (sine) consilio, seymik teraznieyszy do dnia trzynastego Nowembra anni praesentis limituiemy.

Sądy fiskalne, ponieważ dla incursiey nieprzyiacielskiey w czasie per limitationem zacząć się nie mogli; przeto chcąc, aby w zapłaceniu zasług iniuriatis skuteczna stała się per ministerium iustitiae satisfactia, sądy fiskalne reassumuiemy do dnia czternastego Nowembra, incrastinum seymiku, aby sądzić się zaczeli, postanawiamy.

Które laudum, przez nas zgodnie postanowione, aby przez imć p. marszałka koła naszego podpisane et ad acta publica grodu Brzeskiego podane było, uprosiliśmy. Działo się w Brześciu, dnia trzydziestego Octobris, anno Domini tysiąc siedemsetnego wtórego.

U tego laudum, woiewodztwa Brzeskiego podpis ręki temi słowy: Jan Kazimierz z Żywca Komorowski—pisarz ziemski Mozyrski, marszałek seymiku fiskalnego woiewództwa Brzeskiego. Które to tedy laudum woiewództwa Brzeskiego, przez osobę w wierzchu pomienione ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1703 г.

Изъ книги за 1703—1706 годы, стр. 706.

337. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства по поводу всеобщаго ополченія.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на посполитое рушенье, вслѣдствіе постановленія рѣчи-посполитой на экстраординарномъ сеймѣ—изгнать непріятеля силою кварціальнаго войска, и замѣтивши, что нѣкоторые изъ обывателей не только не явились туда, но не выставили почтъ и не объяснили причинъ своего отсутствія, постановили: во избѣжаніе такихъ несообразностей на будущее время, взыскать съ виновныхъ по 10 злотыхъ подымнаго; экзекуцію этой подати продолжить до будущаго реляційнаго сеймика, а подложныя квитанціи считать недѣйствительными.

Roku tysiąc siedmsetnego trzeciego, miesiąca Julii dwudziestego czwartego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzesckim przede mną Janem Bęklewskim—podstarościm Brzeskim, stanowszy oczewisto imć pan Andrzey Kuniński, te laudum woiewództwa Brzesckiego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzesckich podał, które słowo w słowo wpisuiąc, tak się w sobie ma:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, stanowszy za wiciami i. k. mości, pana naszego miłościwego Augusta wtórego, szczęśliwie nam panuiącego, a oraz insistendo prawu pospolitemu et laudo sey-

miku naszego antecomitialnego w roku teraźnieyszym tysiącznym siedmsetnym trzecim, dnia trzydziestego pierwszego Maia, na granicy pospolitym ruszeniem z tą rezolucyą, abyśmy lapsis rebus oyczyzny nie tylko succurere gloriosis consiliis, ale też, gdyby tego potrzeba była, przy obronie oney sanguinem et vitam, qua nihil carius, litare mogli; ale kiedy moderator omnium regnorum languenti patriae na iey poratowanie skuteczne subministravit media przez szczęśliwie seym extraordynaryiny w Lublinie zakończony, a przez reskrypt iaśnie oświeconego xiążęcia imć Michała Serwacego Korybutha Wiszniowieckiego, hetmana y półkownika ieneralnego w. x. Lit. uwiadomionym, że rzecz-pospolita non lacessendo potentiam pospolitego ruszenia robore kwarcialnego woyska yim vi zuchwałego nieprzyiaciela repellere postanowiła; tedy maiąc animadversyą legis positivae, secundum którey obloquentiam niektórzy ichmość panowie obywatele województwa naszego, per contemptum legum, nie tylko na pospolitym ruszeniu nie byli viritim, ale niektórzy ichmość pocztów nie stawili, ani o sobie znać nie dali;—tedy my tą uchwałą naszą iednostayną, ponieważ absque executione leges pereunt, discrimine nullo, aby na potym takowe inconveniencye nie bywały, non descendendo ad rigorem prawa pospolitego, áby każdy z ichmość in vim poen ipso facto dziesięć złotych z dymu, insuper uchwalonego na seymie, podymne wypłacił; tych zaś podatków exekucya do seymiku da Bóg przyszłego relationis cum toto causae effectu suspendimus.

Praecavemus y to sobie, że ieżeliby kwit, subrepticie podpisany od imć pana kasztelana, u którego z takowych ichmość renitentów pokazał się; tedy ten kwit nullitatis deklaruiemy. Co wszystko inviolabiliter, honore et conscientia dotrzymać sobie spondemus. Działo się roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego trzeciego, w obozie pod Brześciem, dnia szesnastego Julii.

Item postscriptum. Sub eodem aktu zupełna y iednostayna accessit nas wszytkich zgoda, aby iako ichmość panowie renitentes legi omni careant do roku od daty tego laudum activitate, tak też ci ichmość, którzy zupełnych nie stawili pocztów.

U tego laudum podpisy rąk ichmość panów obywatelów województwa Brzeskiego temi słowy: Krzysztoph Dunin Raiecki — kasztelan y półkownik generalny województwa Brześciańskiego, Piotr Piekarski z Piekar — miecznik y porucznik na tenczas województwa Brześciańskiego, Jan Komorowski — pisarz ziemski Mozyrski, Józef Wereszczaka — stolnik Drohicki, Benedykt Buchowiecki — podczaszy Brzeski, Jan Buchowiecki — podstoli Grodzieński, Heronim Buchowiecki, Franciszek Chrzanowski — łowczy Brzeski, Bonifacy Ostrowski, Jerzy Michał Osuchowski — czesnik Nurski, Stanisław Bielski — czesnik y sędzia natenczas woyskowy Brześciański, Jan z Terła Terlecki — stolnik Piński, Wincenty Hornowski — oboźny województwa Brzeskiego, Daniel Bykowski Łopot, Antoni Dominik Niepokoyczycki, Łukasz Kazimierz Potocki — komornik ziemski województwa Brzeskiego, Antoni Żardecki, Ludwik Grodzicki, Michał Żardecki, Konstanty Zadernowski, Szymon Wierzbicki, Krzysztoph Osuchowski, Łukasz Gabryel Sawicki — czesznik Czernichowski, Stanisław Łużecki — podkomorzyc Wendeński, Heronim Bielski, Gotard Łyszczyński, Heronim Niepokoyczycki, Michał Niepokoyczycki, Stefan Chodynicki, Antoni Chodynicki, Kazimierz Ratold Zadernowski, Jan Popławski, Jędrzey z Kunina Kuniński, Hrehory Bohusławski, Jan Kościuszko —

woyski Czerwonogrodzki, Piotr Kazimierz Guzelf — skarbnik Wołk., Karol Żardecki, Daniel Bohusławski, Jan Ancuta, Stefan Bosiacki, Michał z Woronney Czyż, Antoni Żardecki, Kasper y Jan Urynowiczowie Tokarzewscy — bracia rodzeni, Władysław Kościuszko, Jerzy Jundził, Samuel Izbicki, Andrzey Izbicki, Bartłomiey Ancuta, Grzegorz Walicki, Jan Dominik Pluszczewski — mierniczy B., Michał Roszczyc Żardecki, Kazimierz Władysław Kozielecki, Jan Oczka, Stanisław Niepokoyczycki, Heliasz Niepokoyczycki, Hrehory Niepokoyczycki. Które to laudum województwa Brzeskiego, przez osobę zwyż pomienioną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y zapisane.

1704 г.

Изъ книги за 1704 годъ, стр. 1289.

338. Предсеймовое постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ, постановили:

1) собрать подать по 4 злотыхъ съ дыма въ теченіи четырехъ недѣль;

2) назначить для сего сборщиковъ, съ платою по грошу съ злотаго;

3) назначить въ скарбовый трибуналъ коммиссаровъ;

4) подтвердить постановленія прежнихъ сеймиковъ, въ особенности реляційнаго — относительно уплаты разнымъ лицамъ — жалованья и долговъ;

5) заявить въ трибуналѣ о насиліяхъ и разореніяхъ, сдѣланныхъ Брестскимъ жидамъ людьми князя гетмана, и просить у него покровительства и защиты, — такъ какъ съ обѣднѣніемъ жидовъ не только страдаютъ интерессы шляхетства и духовенства, но и цѣлаго воеводства; самого же гетмана просить — обратить вниманіе на это постановленіе;

6) коммиссарамъ дать право, смотря по обстоятельствамъ, созвать сеймъ.

Roku tysiąc siedemsetnego czwartego, miesiąca Januarii piątego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi y przede mną Janem Bęklewskim — podstarościm Brzeskim, stanąwszy oczewisto iegomość pan Dominik Steckiewicz, te laudum ex limitatione seymiku woiewództwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, cuius tenor sequitur talis:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzesckiego, na seymik relationis poselstwa z seymu przeszłego Lubelskiego, ex limitatione pro die tertia mensis Januarii, w roku teraźnieyszym tysiąc siedmsetnym czwartym, ad locum solitum seymikowania, pod dyrekcyą wielmożnego imść pana Jana Sapiehi — hrabi na Kodniu, Czarnobylu y Dorohostaiach, starosty naszego Brzesckiego, do Brześcia zgromadzeni, applikuiąc się ad mentem konstytucyi seymu Lubelskiego in puncto optiey, albo podatkowania ośmiorgiem podymnego, albo pospolitym ruszeniem operationes belli odbywać; tedy unanimi assensu nostro, też optio resolvendy, podatek przez constytucią uchwalamy po cztery złote z dymu currenti moneta akceptuiemy y deklaruiemy.

Tego zaś podatku currenciey czas y początek importanciey od daty seymiku pogromnicznego zkończonego w miesiącu Lutym, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym czwartym, przez niedziel cztery naznaczamy. Executionem zaś militarem na dobrach tych, z których-by in spacio czterech niedziel ad aerarium woiewództwa naszego podatku uchwalonego nie wniesiono y nie oddano,— poenas in contravenientes sancitas zakładamy.

I do tego podatku exakciey obraliśmy za poborców: iegomość pana Benedykta Buchowieckiego—podczaszego Brzeskiego y iegomość pana Kazimierza Żardeckiego — sędzica ziemskiego Brzeskiego. Którzy to ichmość nie maią wprzódy wybierać tego podatku, aż specifikacia onego wyżey nastąpi; currencią in vim zaś kwitowego po groszu od złotego ichmościom pozwalamy.

Insistendo także dyspozycyey seymowey, na trybunał skarbowy w. x. Lit. za commissarzów naszych obraliśmy y uprosiliśmy: wielmożnego iegomość pana Jana Sapiehę— starostę naszego Brzeskiego y iegomość pana Piotra Galimskiego — stolnika Orszańskiego. Którzy to ichmość, maiąc sobie powierzone od nas commissarstwo, na pomieniony trybunał w. x. Lit. funkcią w niey honoru y całości woiewództwa naszego przestrzegać y według punktów, w credensie od nas ichmościom danym wyrażonych, sprawić się tenebuntur.

Lauda wszystkie in antecessum woiewództwa naszego zaszłe reassumimus, osobliwie laudum seymiku relationis, do dnia dzisieyszego limitowanego, na wypłacenie długu iaśnie wielmożnemu iegomość panu Krzysztofowi Duninowi z Raiec Raieckiemu — kasztelanowi naszemu Brzeskiemu, dziesiątka tysięcy złotych. In vim gratitudinis prac y kosztów tegoż iegomości, in antecessum w przysłudze woiewództwu naszemu, y wyprowadzeniu roku przeszłego tysiąc siedmsetnego trzeciego pospolitego ruszenia, y bytności przy nim poniesionych, nie poiednokrotnie deklarowanego; iako też ichmość panom rotmistrzom chorągwi naszych wyprawnych, każdemu — po pięciu tysięcy złotych, długu należącego y exolucią onego tot laudis deklarowanego, a przed seymem Lubelskim y constytucią onego, zabraniaiąc per lauda uchwale podatków pomienionym ichmość od woiewództwa naszego obligowanego y assecurowanego do skutku przywodzone autoritate moderni congressus, tak iaśnie wielmożnego iegomość pana kasztelana naszego, iako y ichmość panów rotmistrzów naszych, de futura indelata exolutione, na przyszłym pogromnicznym seymiku, upewniamy medio, które na tamtym terminie wynaleźć się może,— co fide, honore et conscientia dotrzymać obiecuiemy na tymże terminie.

Lauda zostałe, w których merita ichmość panów Buchowieckich są wyrażone, mianowicie iegomość pana skarbnika Brzeskiego, także desideria y długi iegomość pana Franciszka Chrzanowskiego— łowczego Brzeskiego y iegomość pana Kazimierza Kościuszka— podczaszego Pińskiego, insuper et perceptę hiberny na różne assignacie de proprio wyliczone; tudzież iegomość pana Michała Kościuszka— stolnika Owruckiego y iegomość pana Łukasza Trembeckiego— skarbnika Drogickiego, o ieneralnie wszystkich ichmościom oschłe assignacie, largicie y pretensie, na conflagratów efferencie deklarowane, anterioribus laudis namówienie, na tymże pogromnicznym seymiku adinventis mediis et modis pokoić y reasumere declaramus.

Solarium ichmość panom sędziom fiskalnym, tak teraźnieyszym, iako y przeszłym, należące, a przez ichmość panów exaktorów zatrzymane, iż cum re-

fusione swóy odniosą skutek, upewniamy. Podatek Elblonski, per constitutionem seymu Lubelskiego naznaczony, ponieważ do tychczas ad effectum exakcyi nie przychodzi y od nas dotąd circa suam currentiam nie namówiony; tedy widząc niemałą pracę iegomość pana Stefana Grabowskiego—czesnika Brzesckiego, w lustracii Kiełmyskich województwa naszego poniesioną zważywszy, incompetentem pracy iegomości, in virtute constitucyi consolationem,—gdy tegoż podatku currencia nastąpi—po sześciu groszy wybrać pozwalamy od złotego.

Ichmość oycom Augustyanom Brzeskim, in recompensam niewygody przez zagęszczone seymiki wszystkie z dobr onych podymne succurrencyi teraźnieyszey zgodnie condonuiemy et a solutione uwalniamy.

Doszła nas solenna supplika niewiernych żydów kahału Brzesckiego o wielkie exorbitancie cum praeiudicio et laesione iurisdykciey starościńskiey, przez zesłanych za assignaciami iaśnie oświeconego xięcia iegomość pana hetmana w. x. Lit.; przeto widząc znaczne onych zubożenie, a przez to y całego województwa naszego ruinę, ponieważ wiele summ z fortun naszych, iako też y wyderkafów kościelnych w nich zalega, a przez takowe exakcie będąc zubożeni, w długach nam winnych y kościołom uiścić się nie mogą: tedy zlecamy ichmość panom kommissarzom naszym, abyście o to w trybunale skarbowym domówili et ulteriorem onych provideant ruinę; pro praesenti zaś committitimus wielmożnemu iegomość panu marszałkowi koła naszego, aby w tey materii instancialibus iaśnie oświeconego xięcia hetmana, imieniem województwa naszego, conveniat, laudum obiecuie.

In puncto uczynienia kalkulaciey od ichmość panów administratorów y exaktorów przeszłych podatków cum efectuatione na tymże pogromnicznym seymiku reassumere deklaruiemy.

Należyte za rok wielkie prace, fatygi y reszty w przeszłey funkcyi dyrektorskiey, iako też y w przyszłey kommissarskiey spendowane od zręczności wielmożnemu iegomość panu staroście naszemu pamięć ofiaruiemy; tudzież iegomość panu Piotrowi Galimskiemu—stolnikowi Orszańskiemu za funkcią commissarską similem gratitudinem appromittimus.

Dla uczynienia zaś relacyi funkcyi kommissarskiey dla lepszey informaciey województwu, pro oportunitate temporis et exigentia necessitatis, daiemy moc ichmość panom kommissarzom convocandi et intimandi seymik przez swoie innotescencie. Działo się w Brześciu, dnia piątego Stycznia, roku tysiąc siedmsetnego czwartego.

U tego laudum podpis ręki temi słowy: Jan Sapieha—starosta y marszałek koła rycerskiego województwa Brzeskiego. Któreż to laudum, przez osobę wyż mianowaną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzesckich przyięte y wpisane.

1705 г.

Изъ книги за 1705 годъ, стр. 3047.

339. Манифестъ депутатовъ Сандомірской конфедераціи.

Рады, сановники и депутаты Сандомірской конфедераціи, собравшись въ г. Брестѣ, по примѣру предковъ и для памяти потомства, симъ воззваніемъ протестуютъ во имя Бога, свободы и чести противъ разныхъ чудовищъ — ксендза Радзѣевскаго — архіепископа Гнѣзненскаго, Петра Якуба Брониша и всѣхъ ихъ сторонниковъ, возставшихъ противъ законнаго короля и завязавшихъ непріязненныя для него сношенія со Швеціей, съ цѣлію посадить на польскій тронъ новаго электора. Сами же они—депутаты остаются на сторонѣ избраннаго ими короля Августа II-го и Сандомірской конфедераціи, съ полною готовностію — преслѣдовать своихъ противниковъ, какъ враговъ отечества, до послѣдней капли крови.

Roku tysiącznego siedmsetnego piątego, miesiąca Julii iedynastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim— czesnikiem y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanąwszy oczewisto u akt starościńskich imć pan Stanisław Karnicki— stolnik Inflantski tę manifestacią na rzecz w niey wyrażoną, do akt podał, którą przyiąwszy, a wpisując w xięgi, słowo do słowa tak się w sobie ma:

My rady, dygnitarze y deputaci, a republica do confederaciey ieneralney Sandomirskiey naznaczeni, którzy na to mieysce ex zelo boni publici na ratunek oyczyzny zgromadziliśmy się, do wiadomości teraźnieyszych y potomnych wieków podaiemy; iż idąc chwalebnym przodków naszych przykładem, którym utrzymanie dostoieństwa pańskiego y zachowanie oraz poprzysięgłey wierności, tudzież y obrona wolności zawsze była vitae et fortunae carior, iako to dawnieysze confederacie — Jędrzeiowska, Wiślicka y Tyszowiecka y inne, veluti prototypon virtutum maiorum nostrorum ukazuią,—więc y my, żadną burzą, ani nawalnością bellorum w podściwości naszey nie poruszeni, stateczną y nienaruszną nigdy erga maiestatem et libertatem certuiąc za miłością, pokazać to światu chcemy, że non omnia apud veteres meliora y że idem est in nobis, quod in maioribus gloriae et fidelitatis exemplum. — I lubo niektórych, mianowicie— xiędza Radzieiowskiego, arcybiskupa Gnieźnieńskiego, y pana Piotra Jakóba Bronisza, parturire et nutrire monstra niewdzięczności y złamania wierności conterminum mari docuit et fluctuans burzliwych nieszczęśliwości tempestas, non evitata scylla charibdi inhaerere kazała; godzi się iednak światu całemu pokazać, że y w nas non sterile virtutis saeculum, kiedy Bogu wiary, panu wierności, libertati suum decus z niezepsowaną malignitate saeculi dotrzymuiemy podściwością. Niechay tych pomienionych osób y wszystkich adhaerentów Szwedzkich zawziętość, iako chce fraudem involvat verbis, w etymologiach nayiaśnieyszego imienia Salomona szuka, którego maiestas przeciwko wiarołomnych non utitur casta aspecta contenta solo! Niechay victricia arma wymyślnemi imionami y szkalowaniem ruynuie y szpeci; sed nobis melior dextera lingua! Niechay zagrzebioną et incineratam złych ziazdów, periuriis napełnionych spisków in incendium oyczyzny od-

grzebuie iskierkę; z tym wszystkim suam docebit mugire iuventum! Niech iako chce regni incuset fata ipse fatum suum,— bo frustra incausas fata, dum cudis ipse mala! Niech niesłusznie na wolność nie narzeka w upadku honóru swego, który ią fastui suo et ambitioni immolat, y to cnotą bydź mieni, co zemstą y zawziętością swoią dowodzi! Zatrzymana bowiem intra pectus tempestas, przymuszane popędliwych gniewów alto silentio niesłuszne zarzuty, podobne do owego węża, qui dum latuit, hausit quod vomit; inter virus zachcą zmieszaną dolo suo rzecz-pospolitą supidam pacis niepewnym traktatem: sic esca adornat piscator hamum, ut gustum persvadeat mortis. A tak dopiero uwichławszy zdradliwą ponętą w prawdziwym postawił by labirincie oyczyznę, quae dum intravit, nescit qua exeat arte, używa in consortium nieszczęśliwości publiczney senat, żeby się authorizowała tym bardziey usurpata potestas, składa seymiki praesumptuoso et ausu ziazdy publiczne nakazuie, consilia determinuie, chłodzi traktatem, który suavitus proponowaną insciis a ludidrio zawsze zakończoną, zgoła gromadzi populum seditione, non ratione,— bo ad gloriam nemo sibi socium quaerit, ad lauream flagitii maxima turba placet, wyrzuca nieprzytomność pańską w oyczyznie, którego by nigdy przytomnego nie życzył, quae cupit increpat. Ale to to podobno boli, że iuż revelatum populo arcanum, iż w oyczyznie naszey non principem quaerunt, sed publica damna. Ale też iuż y i. k. mość, pan nasz miłościwy, zbliża się ku oyczyznie swoiey et sanguinem suum regium na obronę iey niesie, nescitque sibi vivere insimul vivat et patriae; a tak dobry Bóg pokazać może, że którym displicuit absentia, displicebit et praesentia; zwodzi się y tym samym populus sekretnieyszych rzeczy mniey wiadomy, że na każdego pseudo-electa externae, a osobliwie vicinae monarchiae, (iako w uniwersale świeżym dołożono) iuż recognoscunt za króla, a recognoscens reprobat ficta pro veris haberi, w czym y samego xiędza Radzieiowskiego, arcybiskupa Gnieznieńskiego, redarguit. Obok tu każdy widzieć y postrzedz się może, iakiemi obrotami złośliwy dowcip narabia, aby to iako naypozorniey y iako nayozdobniey wystawił, co w osobie y akcyey tego nie tylko turpe, ale exosum et abominabile. Widząc tedy w takowey persecutiey maiestat i. k. mości, pana naszego miłościwego, widząc in honorem et fortunam iego nie tylko ściągnione ab extra arma, ale też wprowadzoną in exitium rzecz-pospolitą y wolności iey pomienioną potentią, widząc zburzone stany rzeczy-pospolitey, widząc rozerwane skrytemi zdrady, a potym iawnemi y nieustaiącemi praktykami siły iey,— widząc iednych ambitione pociągnionych, drugich turpi lucro et blanditiis corruptos, trzecich nimis vi et imperio przymuszonych do równey z sobą zawziętości, że my poddanego intrusa a nie electa trzymamy, a tego, którego Bóg et libertas constituit, nie tylko opuścili, ale prześladowali y za pana więcey nie uznawali; tedy my, brzydząc się naprzód faeditate periurii, ne infelicis luamus periuria Troiae,—zachowuiąc przytym wierność y posłuszeństwo, recognitionem panowania i. k. mości, pana naszego miłościwego, a osobliwie w niebytności iego,— stawaiąc oraz przy konfederaciey Sandomirskiey, która we wszystkich punctach, clausulis et ligamentis, iako firmamentum et basim praw y wolności naszych, a oraz et praesidium maiestatis et vinculum cnoty y podściwości naszey tot solennitatibus et iuramentis stwierdzoney plausuque publico całey rzeczypospolitey et inalterabili fide erga maiestatem warowaney y umocnioney, nie

tylko stwierdzamy, ale et iterato actu publice zeli et ardoris nostri przeciwko panu y wolności naszey do consensu omnium invocuiemy y ratificuiemy: bo iakośmy raz circa legitimam et solennem electionem i. k. mości stawać, fortuny y zdrowie nasze ważyć deklarowali y obowiązali, tak y teraz, za powszechną zgodą obowiązuiemy się, wszystkie zaś actus, które kolwiek antecedentur iakimkolwiek kształtem et quocunque titulo przeciwko maiestatowi i. k. mości et violentam usurpationem throni regii et indebitam electionem, którą externa potentia et nefarius ausus insolentis malitiae malevolorum czynić praesumował, y iakoś my u teyże konfederaciey Sandomirskiey reprobowali y przeciwko temu manifestowali się, tak y teraz manifestuiemy; a nie mniey y przeciwko actowi w Warszawie, pro undecima Julii, anni praesentis illegitime, captiose et fallaciose złożonemu protestuiemy się y wszystko to, cokolwiek by tam reclamantibus et repugnatibus nobis stanęło, improbamus, exsecramus et pro inani, illegitimo, violento et abusivo mieć chcemy y mamy,—maiąc tych wszystkich, którzy pomienione ziazdy zagaiaią, praktykuią, solennizuią, kontynnuią y authoryzuią pro perduellibus et hostibus patriae, protestuiąc się przed Panem Bogiem y światem, że raz obranego pana, nayiaśnieyszego króla imści Augusta wtorego, pana naszego miłościwego, trzymać y nie odstąpić, y przy dostoieństwie iego zdrowia y fortuny wyżyć chcemy, y że niwczym konfederaciey Sandomierskiey nieubliżamy y ubliżyć nie damy, excypuiąc osoby tych ichmć, które porzuciwszy partes contrarias, spólnie z nami stawaią y stawać non desistent, gotowi będąc etiam extrema quaeque ponieść, a niżeli tey konfederaciey etiam in minimo praeiudicare dopuścić,—ponieważ sola virtus, amor principis et conservatio iurium in documentum posteris gloriosae fidelitatis y zaszczytu wolności condidit, co y krwią samą obsignare gotowiśmy. Upraszamy przy tym iaśnie wielmożnego imć pana Stanisława hrabi Denhofa—miecznika koronnego, iako marszałka generalnego konfederaciey naszey Sandomirskiey, aby ten manifest nasz, rękami naszemi stwierdzony, wydrukować, do grodów podać y publikować rozkazał, któremu nie tylko od nas należy laurea gratitudinis, ale et sera posteritas celebrabit decus et gloriam eius, za tak stateczną ku panu życzliwość, wierność y za tak wielkie w usłudze rzeczy-pospolitey trudy,—gdy go ani ratio sanguinis, ani w popioły obrócona substantia, ani żadne illicia in adversa nie pociągneły, y ztąd mu też na potomne wieki baczna meritorum oyczyzna osobliwą wdzięcznością y nagrodą powinna. To tedy z powinności naszey y obowiązku ku maiestatowi i. k. mości, pana naszego miłościwego, żarliwości, tudzież na utwierdzenie konfederaciey naszey Sandomirskiey, iako salutaris operis et ad gloriam narodu naszego perennaturi, a niemniey et reprobationem omnium contra maiestatem moliminum ziazdów, spisków et quacunque forma wychodzących praktyk et recentis idoli, abominationem, exinanitionem et annihilationem wyraziwszy, rękami naszymi ten manifest nasz stwierdzamy. Działo się w Brześciu-Litewskim, dnia iedynastego miesiąca Lipca, roku Pańskiego tysiącznego siedmsetnego piątego.

U tey manifesty podpis rąk temi słowy: Stanisław Denhof—miecznik koronny, marszaszałek konfederaciey ieneral- rzeczy-pospolitey; Janusz Korybuth—xiąże Wiszniowiecki —woiewoda Wileński; Michał Korybuth—xiąże Wiszniowiecki—kasztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit.-go; Maciey Radomicki—woiewoda Inowrocławski, ienerał wielko.-polski;

Marcin Chometowski—woiewoda Mazowiecki; Władysław Sapieha—woiewoda Miński; Alexander Andrzey Radomicki—kasztelan Poznański; Marciian Wołowicz — marszałek wielki w. x. Lit.-go; Karol Stanisław xiąże Radziwił—kanclerz wielki w. x. Lit-go; Jan Szembek—podkanclerzy koronny; Ludwik Pociey—podskarbi wielki w. x. Lit-go; Jakub Chometowski—kasztelan Czechowski; Kazimierz Zaranek — strażnik w. x. Lit-go, chor. w. x. Li.; Alexander Kampowski—stolnik woiewództwa Brzeskiego, deputat do konfederaciey ieneralney z woiewództwa Wileńskiego; Dominik kniaź Szuyski—chorąży woiewództwa Brzeskiego, deputat do wolney rady y do konfederaciey ieneralney per constitutionem; Renald Sadowski — pisarz ziemski y deputat do konfederaciey woiewództwa Brzeskiego; Jan Kazimierz z Żywca Komorowski—pisarz ziemski Mozyrski, deputat woiewództwa Brzeskiego do rady walney; Woyciech Bogusławski—Płocki starosta; Mikołay Jabłonowski—konsiliarz woysk zkonfederowanych; Zygmunt Benedykt z Chrzanowa Chrzanowski—czesznik y podstarości sądowy y deputat do konfederaciey z woiewództwa Brześciańskiego; Stanisław Józef z Tyszkowicz Tyszkowski, podstoli y deputat do konfederaciey z woiewództwa Brześciańskiego. Który to manifest, przez osobę wyż wyrażoną ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podany, iest przyięty y wpisany.

1705 г.

Изъ книги за 1705 годъ, стр. 3289.

340. Актъ конфедераціи в. к. Литовскаго, составленный въ лагерѣ подъ Бѣльскомъ.

Все рыцарство, какъ польскихъ, такъ и чужеземныхъ наемныхъ войскъ, находящееся въ обозѣ подъ Бѣльскомъ, подъ командой гетмана в. кн. Литовскаго, постановило:

1) Не только оставаться вѣрнымъ римско-католической вѣрѣ; но и отстаивать главенство и господство апостольской столицы противъ злоумышленій на нее Шведовъ, даже до послѣдней капли крови.

2) Также до послѣдней капли крови отстаивать достоинство короля Августа втораго, такъ какъ въ особѣ его, свободно избранной всѣми, заключается не только честь и достоинство рѣчи-посполитой, но и основаніе ея правъ, вольностей и равенства; объ этой рѣшимости рыцарства увѣдомить короля чрезъ особаго депутата.

3) Держаться Сандомірской конфедераціи, какъ одобренной рѣчью-посполитой; другія же сборища считать порожденіемъ тщеславія и спѣси.

4) Крѣпко стоять, какъ за достоинство и власть гетмана, такъ и за равномѣрное и правильное производство заслуженнаго жалованья.

5) Вѣрность и непреложность вышепостановленнаго засвидѣтельствовать общей присягой,—съ одной стороны—войска, а съ другой—гетмана.

Roku tysiąc siedmsetnego piątego, miesiąca Nowembra czternastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imci pan Stanisław Zawistowski — towarzysz chorągwie pancerney iaśnie oświeconego xięcia imć pana woiewody Wileńskiego, to konfe-

deracią, na rzecz w niey niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisaną:

Confederacya woysk w. x. Lit., w obozie pod Bielskiem w kole ieneralnym uczyniona dnia dziesiątego Nowembra, roku tysiąc siedmsetnego piątego.

My, wszystkie rycerstwo woyska i. k. mości w. x. Lit., tak polskiego, iako cudzoziemskiego zaciągu, pod władzą buławy iaśnie oświeconego xięcia imści hetmana w. w. x. Lit. zostaiący, y aktualnie za dostoieństwo i. k. mości Augusta wtórego, pana naszego mił., całę kampanię pracuiącey, na teraźnieyszym kole naszym takowy między sobą czyniemy, pod obligiem wiary, honoru y sumnienia, nierozerwany obowiązek: naprzód, iż przy wierze świętey katolickiey rzymskiey, którę, everso statu rz-ptey Szwedzka potencia wyniszczyć usiłuie y bezbożnym manifestem na władzę stolicy rzymskiey iuż się targnęła przeciwna strona, przyrzekamy sobie, że życie nasze chętnie na szanc nieść będziemy y wprzódy umrzeć y zginąć wszyscy wolemy, niżeli tę wiarę ś. naszą katolicką rzymską y władzę supremi capitis kościoła Bożego w naymnieyszym punkcie widzieć nadwerężoną. Jako zaś maiestat i. k. mości Augusta wtórego, pana naszego mił., sacrum et venerabile nomen legibus wiernie y statecznie dotąd, bez żadney przewrotności, trzymaliśmy, tak do ostatniey kropli krwie wolnie obranego monarchy y pana swoiego manutenere będziemy, y tego, którego swobodna elekcia na tronie posadziła, do zguby życia naszego zaszczycać obliguiemy się y poprzysięgamy. Którą deklaracią ichmość pp. posłów do nayiaśnieyszego króla imć Augusta wtórego, pana naszego mił., podług daney sobie od iaśnie oświeconego xięcia imści hetmana wielkiego w. x. Lit. instrukciey, tam wyrażonym osobom y wyrażonemi punktami ordinuiemy. A że w osobie nayiaśnieyszego pana naszego Augusta wtórego, szczęśliwie nam panuiącego, wolności naszey, — bo wolney elekciey żadnym postronney potenciey przymusem, ani obsessae curiae imposita dominatione niezmazany — widziemy starożytnego prawa fundament, tedy razem libertatem in maiestate, a w królu panu swoim wolność stanu szlacheckiego bronić, ani odstępować do gardł swych obliguiemy się. Więc abhorrendo nova, mimo prawo, molimina, przy iedney świątobliwey, iako się podściwym godzi polakom, confederaciey Sandomirskiey, którą cała rzeczpospolita acceptowała, stawać deklaruiemy; inne zaś pro vano et ambitioso partu mamy y będziemy mieć. A zatym, ktobykolwiek władzy y buławy wielkiey iaśnie oświeconego xięcia imści hetmana wielkiego w. x. Lit. umnieyszał powagi, swoiey albo krwią naszą zapracowane żołdy, ruinuiąc dispositie coaequationis legum, a w tym same coequatie nadweręzaiąc, mimo wyrazną tak wielu seymów wolę, przymusiwszy tylko abusiva potestate braci naszych xięstwa Żmoydzkiego, y to non sponte erecta mole, podatki do siebie wnosić kazał; tedy, ani władzy hetmańskiey wielkiey buławy w naymnieyszym punkcie, ani płacy naszey — według postanowienia praw porównania z koroną, ani iurium coaequationum — nie odstąpiemy; w czym daiemy obowiązaną przysięgi declaracią iaśnie oświeconemu imści hetmanowi, że honor iego ministeryi nakłonić in minimo nie zezwolemy. I na to my rycerstwo wszystkie i. k. mości w. x. Lit. przyrzekamy sobie kawalerskie noworepetendo po kilka kroć: iż naprzód wiarę ś. katolicką y władzę oyca świętego, iako universalną głowę, pasterza kościoła Bożego, a potym dostoieństwo y osobę i. k. mości Augusta wtórego, pana naszego miłościwego, nie odstąpiemy, póki życia y sił do

obrony maiestatu iego stawać będzie, tak invasora, iako intrusora korony naszey woiować zechcemy y przyrzekamy. Także w osobie pańskiey y królewskiey nayiaśnieyszego Augusta wtórego, pana naszego miłościwego, wolność naszą, a w wolności buławy wielkiey authoritatem iaśnie oświeconego xięcia imci hetmana rzeczą samą utrzymać, eo iuramus puncto. Wzaiem także iaśnie oświecony xiąże imść hetman wielki w. x. Lit. poprzysiężone zanosi deklaracie, że tak katolickiey wiary świętey sistemata we wszystkich punktach, iako też maiestat i. k. mości Augusta wtórego, pana naszego miłościwego, oraz tuitionem wolności stanu szlacheckiego y płacy naszey krwawcy według coaequaciey y repartitiey bronić y trzymać będzie.

Dat. w obozie pod Bielskiem, die dziesiątego Nowembra, roku tysiąc siedmsetnego piątego.

U tey konfederaciey y podpis iaśnie oświeconego xięcia imści hetmana wielkiego w. x. L. temi słowy: Michał xiąże Wiszniowiecki, hetman wielki w. x. Lit.; a przy podpisie iaśnie oświeconego xięcia imści sequuntur podpisy ichmć pp. półkowników, officialistów y deputatów z koła towarzyskiego woyskowych w. x. Lit. Któraż to konfederacia, przez osobę wyż pomienioną ku aktykowaniu podana, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1706 г.

Изъ книги за 1702 — 1706 годы, стр. 3429.

341. Постановленіе дворянства Брестскаго воеводства на фискальномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на фискальный сеймикъ и узнавши содержаніе реляцій двухъ посольствъ — въ сенатъ и ко двору Царя Московскаго, постановили:

1) выдавать провіантъ людямъ Московскаго Царя;

2) собрать подымное — по четыре злота съ дыма;

3) сборщикамъ выдать плату по грошу отъ злотаго;

4) выдать также по 15 грошей съ дыма подстаростѣ Жмудскому за его хлопоты и траты по уплатѣ Московскаго провіанта;

5) выдать тоже по 4 гроша съ дыма и двумъ коммиссарамъ Московскаго провіанта;

6) къ подстаростѣ Жмудскому послать депутата съ просьбой, чтобы на будущее время воеводство не было отягощаемо излишнимъ требованіемъ провіантовъ, и чтобы оно было въ размѣрахъ узаконенныхъ;

7) депутата, за его труды и траты, уволить отъ взноса подымнаго съ 60 дымовъ;

8) что касается чоповаго и шеляжнаго, то администраторы этой подати должны представить отчетъ въ ея израсходованіи и выдать изъ нея раціоны ротмистрамъ, затратившимъ на содержаніе хоругвей свои деньги;

9) также Брестскому писарю, Брестскому скарбнику, маршалку фискальнаго сеймика и другимъ лицамъ выдать вознагражденіе — частію изъ теперешняго чоповаго — шеляжнаго, частію изъ будущаго;

10) фискальнымъ судьямъ уплату отложить до будущаго фискальнаго сейма.

Roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego szóstego, Januarii 13 dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—cześnikiem y podstarościm sądowym grodzkim woiewództwa Brzeskiego, personaliter stanąwszy imć pan Jan Tokarzew-

ski, laudum woiewództwa Brzeskiego, w sprawie y rzeczy w niem niżey wyrażoney, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich woiewódstwa Brzeskiego podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, na seymik fiskalny, immediate przed gromnicznym przypadaiący, ex limitatione onego, do Brześcia zgromadzeni, będąc dwoiaką ichmość pp. posłów z Grodna— tak ex senatus consilio, iako też y ode dworu naiaśnieyszego Cara iegomości Moskiewskiego powróconych, uczynioną sobie relacią edocti, że w coniuncturach teraznieyszego niebezpieczeństwa czasu, nie tylko od wydania na ludzie iego Carskiego wieliczestwa desygnowanych prowiantów nie iesteśmy uwolnieni, ale tąż radą ziazdu Grodzieńskiego y uchwalonego circumscripti pozostaliśmy, abyśmy podymne z każdego dymu po złotych cztery na zapłatę woysku składali y one in termino praefixo wnosili.

W którey to imposiciey gdyśmy żadnego do uwolnenia się sposobu wynaleźć nie mogli przysiłowań, iako sub malleo et incude pozostaiącym, nato zezwolili, aby kto nie wydał do tych czas prowiantów na ludzi iego Carskiego wieliczestwa, zarówno z drugiemi każdy oddawał.

Przytym contenta rady Grodzieńskiey acceptować, podług którey uchwalone podymne lubo na nas zruynowanych przeciężkie, conformuiąc się iednak do górnieyszych woiewództwa powiatów, wydać one z każdego dymu po złotych czteryry currenti moneta zezwoliliśmy; do którego exakciey y poborców: iegomość Jana Buchowieckiego— skarbnika Brzeskiego y imć pana Jana Karola Hohola—czesnika Orszańskiego obrawszy, solarium na każdego od złotego—po groszu naznaczami.

A że imść pan Kniażewicz, podstarości xięstwa Zmuydzkiego, ciun Dyrwiański, generalny commissarz, do wybierania prowiantów na woyska naiaśnieyszego Cara iegomości Moskiewskiego destynowany, maiąc sobie z różnych woiewództw y powiatów xięstwa Litewskiego conferowane honorarium, nie małe przez życzliwe staranie y interpozycie swoie tym woiewództwom y powiatom świadczy w contrybuciach allewiacie; nasze zaś woiewództwo bez tey offerenciey coraz w większych a większych pozostaie ciężarach, (gdy pierwszych ieszcze nie wydawszy prowiantów, na drugie y na trzecie swieże zachodzą ukazy); zaczym, chcąc similem pozyskać imć pana ciwuna Dyrwiańskiego affectum, z każdego dymu na iegomości—po groszy piętnaście praesenti laudo nostro uchwalamy, sine ullo do tych groszy piętnastu imć pp. poborców solario.

Także respektuiąc na przeciągłe prace ichmość pp. commissarzów naszych, odbieraiących prowianty na ludzie iegomość Carskiego wieliczestwa—imć panu Trembickiemu y imć panu Dombrowskiemu od złotego—po groszu iednemu na obudwuch, to-iest, z dymu po groszy cztery przydaiemy, y ten wszystek podatek, wynoszący złotych cztery groszy dziewiętnaście, wydać razem z dymów naszych deklaruiemy..

Któremu to podymnemu ponieważ terminum exolutionis rada Grodzieńska praescripsit, — aby we cztery niedziele po seymiku gromnicznym było wnoszone; przeto ichmość pp. poborcowie lubo są in praesenti actu obrotni, nie maią przed czasem wymagać tey importanciey, ale na przypadłym specifikowanym terminie, tu w Brześciu zasiadszy, przez drugie cztery niedziele, ten podatek odbierać powinni, iakoby z onego co na-

leży woysku doszła zapłata; a co na iegomość pana Kniażewicza—z dymu po groszy piętnaście, naszą contulimus gratitudine,—ta przez ręce imć pana Franciszka Fiedziuszka—stolnika Połockiego aby oddana była.

Którego to imć za posła do imć pana Kniażewicza używszy, upraszamy o to, aby iako nayprędzey do Tykocina, lub do Grodna chciał pospieszyć, wszystkie nasze tak znaczne dolęgliwości, prementes calamitates wyrazić, tę naszą offerentią ipso actu na imć uchwaloną ubezpieczyć y tę od imci pozyskać sponsionem, aby woiewództwo nasze dalszemi nowemi nie było onerowane prowiantami, a od dawnieyszych conflagracyi wolnemi zostali, y abyśmy podług abiuraty w grodzie naszym zaprzysięgłey, a nie większey zatrzymane dodali prowianty; w czym wszystkim aby imć pan marszałek nomine nostro dał imć panu posłowi, od nas w tę delegacią uproszonemu, instrukciją hoc negotium committimus im.... pociągaiąc imści pana Fiedziuszka— stolnika Połockiego do prędszey in desideriis nostris excursiey in vim prac, fatyg y podróżnych kosztów, z dymów sześciudziesiąt od płacenia podymnego imści uwalniamy.

Quod attinet czopowego y szelężnego, ponieważ currentia onego skraca się; a ichmość pp. administratorowie do tych czas żadney informaciey nam nie dali: in quem usum ten podatek obrócił się? na przyszłym seymiku rationes z onego dare tenebuntur ichmość pp. rotmistrzom, którzy swoim własnym kosztem wyprowadzali, a de plano swoiey należytości nie odebrali.

Ichmość pp. commissarzów, iako to: imć p. Jana Buchowieckiego—podstolego Grodzieńskiego, pisarza grodzkiego naszego, in duplici functione commissarza zostaiącego, którego nie tylko na commissiey prowincialney Wileńskiey, ale y tu w naszym woiewództwie praecise gesta usługa pociąga nas za podięte ichmość prace y koszty, iako do nayprędszey ukontentowania obligatiey; przytym imć pana Buchowieckiego—skarbnika Brzeskiego, imć pana Ambrożego Kościuszka—podczaszego Owruckiego y innych, cokolwiek imć debet sine ulla delatione z czopowego y szelężnego, tak teraznieyszego, iako y przyszłego ukontentowania deklaruiemy.

Nagradzaiąc roczną usługę imć pana Kazimierza Kościuszka — podczaszego Pińskiego, marszałka seymików naszych fiskalnych, exemplo conferowaney y drugim ichmość in antecessum będącym marszałkom offerentiey naszey gratitudinem, dwa tusięcy złotych z czopowego y szelężnego in parte z teraznieyszego, a in residuo z przyszłego naznaczamy, y de pleno oddać upewniamy.

Inne zaś długi, pensie ichmość pp. sędziom fiskalnym przynależące, largicie y offerencie nasze, także conflagraty wielkie ichmość deklarowane et tot laudis approbowane, do przyszłego następuiącego in crastinum po gromnicznym odkładamy seymiku fiskalnego. Działo się w Brześciu, in solito obrad naszych loco, roku tysiąc siedmsetnego, miesiąca Januarii trzeciego dnia.

U tego laudum podpis ręki temi słowy: Kazimierz Franciszek Kościuszko—podczaczy Piński, marszałek seymika fiskalnego woiewództwa Brzeskiego. Które to laudum, przez osobę w wierzchu mianowaną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1706 г.

Изъ книги за 1702 — 1706 годы, стр. 3896.

342. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на лимитацiйномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на лимитацiйный сеймикъ, въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданiй, постановили:

1) Собрать со всѣхъ имуществъ воеводста подать въ 30,000 битыхъ талеровъ и внести ее въ теченiи двухъ недѣль, согласно съ контрактомъ коммиссарiата— на содержанiе саксонскаго войска.

2) Не внесшiе къ этому сроку назначенной части—подлежатъ отвѣтственности, предусмотренной и постановленной въ контрактѣ.

3) Сумма эта должна быть взимаема Саксонцами при соучастiи котораго либо изъ коммиссаровъ.

4) Для устраненiя неудобствъ при ея сборѣ, вслѣдствiе настоятельныхъ требованiй провiанта появившимися московскими войсками, послать къ Шереметеву и кн. Ромодановскому посла, съ заявленiями желанiй воеводства, послѣ же за труды освободить отъ саксонской подати.

5) Вслѣдствiе крайняго разоренiя воеводства и удаленiя изъ онаго многихъ жителей, покинувшихъ свои дома — назначить новый тарифъ на подать, такъ какъ прежнiй былъ составленъ при другихъ и болѣе счастливыхъ условiяхъ.

6) Старые долги — казакамъ, коммиссарамъ, уплачивать изъ этой же подати, но только—по удовлетворенiи Саксонцевъ.

7) Настоящихъ комиссаровъ, въ вознагражденiе за ихъ труды по взиманiю податей, освободить отъ всякой отвѣтственности; въ случаѣ недочета 30,000 талеровъ, защищать ихъ отъ всякихъ недоброжелательныхъ нападенiй и выдать имъ по битому шестаку съ дыма.

8) Маршалку настоящаго сейма—издать универсалы для скорѣйшаго взноса податей и московскихъ провiантовъ.

9) Для облегченiя крестьянъ отъ тяжести постоянно возрастающихъ податей — взыскать по 1 тынфу, какъ съ праздношатающихся, такъ и со всѣхъ неосѣдлыхъ—мужескаго и женскаго пола, находящихся въ услуженiи жидовъ, которые не несутъ никакихъ повинностей. Списки онымъ лицамъ должны составить ландвойты и бурмистры и предъявить ихъ, вмѣстѣ съ собранными деньгами, назначенному на сей предметъ коммиссару— въ опредѣленный срокъ; при этомъ они должны засвидѣтельствовать ихъ вѣрность присягою; подъ опасенiемъ штрафа — во 100 копъ грошей литовскихъ; также точно должны заплатить штрафъ во 100 к. лит. грошей и жиды, не вписавшiе въ оные находящихся у нихъ людей.

Праздношатающiеся должны сами за себя вносить подать; за лицъ же, находящихся въ услуженiи,—ихъ хозяева, подъ опасенiемъ за ослушанiе тройной платы.

11) Противъ лицъ не внесшихъ, комиссаръ долженъ произвести экзекуцiи и, при содѣйствiи другихъ властей, взыскать слѣдуемое.

12) При взносахъ онъ долженъ наблюдать строгое исполненiе закона—объ укрывательствѣ христiанъ жидами, и собранную сумму передать воеводству.

13) Вознаградить комиссаровъ московскаго провiанта—по битому шостаку; въ случаѣ ихъ отказа отъ этой должности, избрать комиссаровъ новыхъ.

14) Сеймъ отложить до 15 ноября.

Roku tysiąc siedmsetnego szóstego, miesiąca Oktobra dwudziestego ósmego dnia.

Na urzędzie surrogatorskim woiewództwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imć pan Pniewski, laudum powtórney limitacyey, na rzecz w nim niżey wyrażona, ku aktykowaniu do xiąg surrogatorskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, na seymik in fundamento limitationis do dnia dzisieyszego, to iest, do dnia dwudziestego trzeciego Oktobra, na mieysce obradom

naszym zwyczayne do Brześcia zgromadzeni.

Dotrzymuiąc obowiązku, przez ichmć pp. posłów naszych postanowionego, y umówioney summy z commissariatem nayiaśnieyszego króla i. mści, pana naszego miłościwego, na woysko saxońskie, w wypłaceniu chcąc dotrzymać punctualiter, ex publico praesenti uchwalamy assensu, — aby wszyscy ichmć panowie obywatele woiewództwa Brzeskiego cuiuscunque status, praeeminentiey et conditionis będące,—tak possessores, administratores et tenutarii dóbr wszelkich, duchownych, świeckich y królewskich, uchwalony podatek, na przyszłym immediate, ad proportionem trzydziestu tysięcy talarów bitych uchwalony y na dymy exdywidowany naydaley—in spatio dwóch niedziel inclusive, wnosili. A ktoby w pomienionym czasie importantiey, należącey do ichmć panów commisarzów nie uczynił; tedy ten rigori, w complanacyi z commissariatem i. k. mści postanowionym, subesse powinien.

Która summa, przez exekucyą ludzi i. k. mści saskich, in assystencya którego z ichmć panów commissarzów extendi ma.

A że pomienionego podatku currentiam interveniens imści pana obersztorleynanta y kommissarza Moskiewskiego do prowiantów impeticią miesza y trudni, surową grożąc exekucyą; przeto, succurrere chcąc indemnitati, uprosiliśmy za posła do iaśniewielmożnego imści pana Szeremeta, feldmarszałka woysk naiaśnieyszego Cara imści Moskiewskiego, także y do iaśnie oświeconego xięcia imści Romodanowskiego, w punktach w instrukcyach wyrażonych, cum expostulatione imści pana Piotra Galemskiego—stolnika Orszańskiego, któremu instrukcyą imści panu marszałkowi koła naszego in desideriis woiewództwa z podpisem ręki dać zlecamy. In vim gratitudinis za podiętą fatygę ab onere płacenia kontribuciey saskiey dymy uwalniamy.

Ponieważ dla przyiścia woysk różnych, onych subsistencie, obozy y locacie, osobliwie nieprzyiacielskie popalenie y kontribucie różne y nieustaiące, znaczna stała się dyminucya dymów, abiuracie in antecessum florenti aevo czynioney nie corresponduiąca; iż ludzie nie tylko wyniszczeni ze wszystkiey fortuny, ale drudzy rozeyść się musieli; przeto consulendo ostatniey ruinie et integritati woiewództwa całego, przywodząc ad executionem laudum seymiku przeszłego, wszyscy obywatele zgromadzeni przysięgę super quantitatem dymów przed urzędem ziemskim y wielmożnym imścią panem surrogatorem woiewództwa Brzeskiego, observata iuramentorum solennitate uczyniliśmy y wykonali y nową taryfę sporządziliśmy.

Abiuratą zaś starą per iniuriam temporum znacznie umnieyszoną y uciężaiącą, aby ad archivum publicum przez wielmożnego imść pana chorążego woiewództwa naszego, tudzież imć pana marszałka koła naszego sub sigillo tychże ichmć oddana była. Jaśnie wielmożnemu imści panu podskarbiemu wielkiemu w. x. Lit., żadne extrakty wydawane nie były ab actu seymiku teraznieyszego requirentibus—upraszamy; które kolwiek zaś przedtym pomienioney taryfy wyszły, one cassuiemy. Którą taryfę ichmć panowie urzędnicy ziemscy y imć pan surrogator przysięgą stwierdziwszy y zcombinowawszy podpisami rąk swoich y imść pana marszałka koła naszego, do akt grodzkich podać maią.

Długi dawnieysze także ichmć panów commissarzów kozackich, różne przez lauda assecurowane, ex remanentis uchwalonego podatku na woyska i. k. mści saskie, po wypłaceniu trzydziestu tysięcy talarów bitych, płacone bydź maią.

Ten zaś podatek na woyska auxiliarne i. k. mości z województwa naszego, aby lepiey mógł być elucidowany, rozumie się ma z każdego dymu po dwa talary bite una cum solario, tak na ichmość panów commissarzów saskich, iako y z województwa obranych; z którey tedy remanenciey calculum województwu ichmć panowie commissarze nasi uczynić omnino powinni będą. A wzaiem wdzięczności, activitati et solicitudini ichmość panów commissarzów województwa naszego, iż reconciliata i. k. mości Augusta wtórego, pana naszego miłościwego, maiestate, znaczne nam w tym podatkowaniu przynieśli levamen, assekuruie ichmć, iż czego by kolwiek ad complementum namówioney summy trzydziestu tysięcy talerów bitych nie dostawało, tedy adinventis mediis et modis, de proprio założyć deklaruie y od wszelkich impeticyi, które by ex ratione funkcyi teraźnieyszey ichmć, przeciw onym że od kogoż kolwiek wybuchnąć miały,— zdrowie, honor y fortuny ichmć evinkować, bronić et contra persequentes, tanquam hostes województwa, consurgere tenebitur.

Zawdzięczaiąc prace, fatigi y koszty poniesione na powtórney cadencyi seymiku, który dla wielu publicznych przyczyn w dalszy czas limitować się musi, chcąc w przyszły czas do zwykłey województwa przysługi zachęcić ochotę, imć panu Stanisławowi Bielskiemu—czesznikowi y marszałkowi województwa naszego, po szostaku bitemu z każdego dymu uchwalamy; — którą pensią z ichmć panów obywatelów, po wykonaniu iuramentu, przy wpisaniu się w taryfę, oddać powinien będzie. Temuż imść panu marszałkowi koła naszego committimus, aby wydał uniwersały po paraphiach, żeby contribucie saskie y moskiewskie prowianty iak nayprędzey wydawane były.

Przymuszaią nas ustawiczne z dymów od ludzi koło roli pracuiących podatki y onych uciśnienia do nowych, dla folgi onym szukania sposobów nieraz w ciężkich razach praktykowanych podatków, to iest pogłówne — po tynfowi od ludzi łóznych oboiey płci po miastach, miasteczkach, wsiach, karczmach, także we dworach szlacheckich, w miastach, miasteczkach żydzi mieszkaiące od czeladzi swey wszelkiego stanu y condiciey będących, osiadłości nie maiących, do miasta z gruntów żadney powinności należących nie pełniących,— furmanów, piwowarów, browarników, słodowników, parobków, naiemników, ogółem wszystkich tak męzkiey, iako y białogłowskiey płci. Których ludzi łoznych, w każdym mieście y miasteczku u żydów będących, szlachetni y sławetni panowie lantwoytowie, burmistrze y ławnicy regestr spisawszy, nikomu nie folguiąc, według niego pieniądze odebrać, y tak pieniądze odebrane, iako y regestra, na dzień szósty miesiąca Nowembra do Brześcia y one do rąk imści pana Ambrożego Kościuszka Siechnowickiego—commissarza od nas obranego, odnieść powinni będą y regestr, iż prawdziwie spisany, w grodzie lub w sądach fiskalnych naypierwszych poprzysiądz powinni, pod winą sta kop groszy litewskich: każdy zaś burmistrz y żyd ludzi łóznych w regestr wpisać powinien, żadnego nie taiąc, z męszczyzn y białogłów, pod takowąż winą sta kop, ieśliby się z rewizyey pokazało. Te pogłówne ludzie bez służby łózni—sami za siebie, za służących zaś—gospodarze płacić powinni, nie potrącaiąc w należytey onym zapłacie, co uczynić maią pod zapłaceniem we troie. A imć pan commissarz, dla odebrania pieniędzy y regestrów, dnia szóstego Nowembra, w Brześciu zasiadszy, do dnia czwartego odbierać ma. W którym czasie, ktokolwiek nie wniesie z ludzi łóznych y panów lantwoytów, burmistrzów y ław-

ników temu postanowieniu sprzeciwnych, imć pan commissarz, execucyą przybrawszy, na assistencyą ludzi sprowadzić ma y ten podatek do dispozyciey województwa exequować ma.

Które pogłówne — po tynfowi od osoby, imć pan commissarz, cum seria animadversione o chowaniu chrześcian przez żydów, według constitucyi odebrawszy, za dyspozycią województwa wypłacić ma currenti moneta.

Doznawszy probatam przez niemały czas activitatem przez tychże ichmć panów commissarzów do moskiewskiego prowiantu uproszonych, lubo invitos et reluctantes, do powtórney uprosiliśmy funkcyi, którym in recompensam prac teraźnieyszych po szostakowi bitemu naznaczamy. Tymże ichmość pp. commissarzom praesenti obowiązuiemy się laudo, iż ieżeliby od funkcyi commissarstwa do prowiantów na przyszłym exkuzowali się seymiku y więcey persistere nie chcieli; tedy ab hoc onere uwolniwszy, drugich ichmć obrać deklaruiemy. Seymik do dnia piętnastego Nowembra limituiemy. Działo się w Brześciu, dnia dwódziestego siódmego miesiąca Oktobra, roku tysiąc siedmsetnego szóstego.

U tego laudum podpis ręki imści pana marszałka temi słowy: Stanisław Bielski — czesznik, marszałek seymiku województwa Brzesckiego. Które to laudum, przez osobę wysz mianowaną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg surrogatorskich województwa Brzesckiego przyięte y wpisane.

1707 г.

Изъ книги за 1707—1709 годы, стр. 193.

343. Сеймиковое постановленіе на счетъ провіанта, податей и прочихъ сборовъ [1]).

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ, въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили:

1) поручить Станиславу Райскому, назначенному коммиссаромъ для собиранія провіанта въ размѣрѣ 3,000 муки Московскому войску,— брать ее изъ Брестскаго магазина;

2) избрать пословъ, какъ для переговоровъ съ Московскими министрами, такъ и для переговоровъ съ министрами рѣчи-посполитой, въ видахъ облегченія тягостей воеводства;

3) обязать бывшаго коммиссара Савицкаго представить отчетъ въ израсходованіи имъ талеровой подати на саксонскія войска;

4) вслѣдствіе крайняго разоренія уволить отъ уплаты чоповаго и шеляжнаго имѣнія Кодынскія и Копыловскія, какъ внесшія уже треть податей, назначенныхъ съ нихъ фискальнымъ судомъ;

5) имѣнія езуитовъ, не вошедшія въ тарифъ, отложить на разсмотрѣніе будущаго погромничнаго сеймика;

6) попросить ксендза пробоща епископа Луцкаго и Брестскаго уплатить слѣдуемыя съ него 435 тынфовъ стольнику Оршанскому, бывшему администратору, чоповаго шеляжнаго въ Яновскихъ имѣніяхъ.

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, obywatele, szlachta województwa Brześciańskiego, ziechawszy się roku tysiącznego siedmsetnego siódmego, dnia szesnastego miesiąca Junii, ad solitum locum, na seymik za uniwersałami imci pana Benedy-

---

[1]) Сусцепты къ этому акту находятся на сторонѣ и заклеены; актъ вписанъ въ книгу подлинникомъ.

kta Buchowieckiego—podczaszego Brzeskiego, marszałka koła naszego, przypadaiący za iednostayną zgodą nas wszystkich to uchwalamy.

Ponieważ imć pan Stanisław Rayski—łowczy Bracławski, według traktatu Lwowskiego commissarzem iest naznaczony do wybierania prowiantu mącznego z dymów woiewództwa naszego trzech tysięcy, na woyska naiaśnieyszego Cara imści; tedy tegoż imć pana łowczego uprosiliśmy, aby z woiewództwa naszego odbierał importantiam tu, w Brzeskim magazynie, do dalszey dyspozycyi rady Lubelskiey; a żeby tym prędzey importantia tych mąk currere mogła, imć uniwersały swoie po parafiach wydał, obliguiemy.

Tak do naiaśnieyszego Cara imści, ichmościów panów ministrów iego Carskiego wieliczestwa, iako tey y do naszey rzeczy-pospolitey y do ichmościów ministrów oboyga narodów, obraliśmy za posłów, imć pana Zygmónta Benedykta Chrzanowskiego—czesznika y podstarościego sądowego woiewództwa Brzeskiego, strażnika y sędziego grodzkiego, woiewództwa Brzeskiego, do których ichmościów . . . . ma victi necessitate, uprosiliśmy y samego imć pana Benedykta Buchowieckiego—podczaszego Brzeskiego, marszałka koła uaszego; którzy ichmość, według instrukcyi sobie daney od woiewództwa, aby chcieli in vim woiewództwa iako nayskutecznieysze adhibere media levaminis, amore Dei obtestamur.

Imść pan Sawicki—czesznik Wołko., ponieważ ex commissariatu woiewództwa naszego wymawiał się kategorycznie, że iuż przy sobie żadney importancyi podatku talarowego, uchwalonego na Saxonów, nie ma; tedy praesenti laudo sancimus, aby imść pan na przyszłym seymiku calculum uczynił wybranego podatku et renitentiam delaty ad manus woiewództwa oddał praevio calculo perceptorum et expensorum, gdzie przy calculacyi wielebnym ichmościom oycom Augustianom konwentu Brzeskiego naznaczony tysiąc złotych obmyślimy.

Dobra Kodeńskie y Kopyłowskie, ponieważ dekretowi sądów fiskalnych w wypłaceniu tertiam partem taryfy ob delationem insignem satisfecerunt; tedy te dobra ab ulteriori onere, do płacenia czopowego y szelężnego, moderno laudo uwalniamy y kwituiemy.

Także iuryzdyka ichmościów oyców iezuitów, tak za Muchawcem, iako też na Zawryńczu zostaiąca, że w taryfę woiewództwa naszego nie weszła; tedy ad decisionem seymiku pogromnicznego w przyszłym roku odkładamy. Importancyą z Janowa cum attinentis czopowego szelężnego z dobr iaśnie wielmożnego imci xiędza biskupa Łuckiego y Brzeskiego, pasterza naszego, że wielmożny imść xiądz proboszcz Łucki y Brzeski in termino praescripto do rąk ichmościów panów administratorów czopowego y szelężnego, dosyć czyniąc obligowi danemu, od arendarzów Janowskich panom administratorom pomienionym oddawał. A w tym intervenit imść pan Galimski—stolnik Orszański, y tę importacyą aresztował u imści xiędza proboszcza; my tedy, widząc słuszną rzecz, uprosiliśmy imści xiędza proboszcza, aby imci panu stolnikowi tę importancyą oddał, tynfów cztyrysta trzydzieście y pięć. Z którey to importancyi moderno laudo arendarzów Janowskich kwituiemy, a ichmościom panom administratorom, aby żadney exemptii do Janowa nie sprowadzali, serio iniungimus, obliguiąc ichmościów, aby tot laudis sancitis naznaczone pięćset talarów bitych, excepto zwyż pomienioney summy, ichmościom panom braci naszym novissime ex aresto saxonico w tym wypłacili. A że ichmość in praefixo termino seymiku terazniey-

szego non comparuerunt, na którym mieli calculum perceptorum et expensorum uczynić; tedy iterum atque iterum ichmości wm. iniungimus, nieprzystępuiąc ieszcze ad rigorem paenarum, triplicis pensionis in casu non solutionis braci naszey, aktem teraznieyszego seymku naszego odkładamy do powrotu imści pana marszałka naszego, aby praecedentibus innotescentiis mogł bydź seymik zagaiony, imć upraszamy. Dat. ut supra. Benedykt Buchowiecki—podczaszy y marszałek seymiku województwa Brzesciańskiego.

1707 г.

Изъ книги за 1707 годъ, стр. 305.

344. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на фискальный сеймикъ, постановили:

1) Провозгласить междуцарствіе.

2) Избрать каптуровыхъ судей.

3) Назначить подати на спеціальныя нужды воеводства по талеру битому съ дыма и для взыманія оныхъ—сборщиковъ.

4) Собранныя подати распредѣлить на уплату разнымъ должностнымъ лицамъ; другихъ же удовлетворить изъ остатковъ отъ податей саксонскихъ, изъ чоповаго-шеляжнаго.

5) Назначить пословъ на вальный Люблинскій сеймъ, которые должны похлопотать объ увольненіи отъ всякихъ повинностей имѣній заложенныхъ и объ удовлетвореніи Цециліи Сапѣги.

6) Что же касается до прошеній—ксендза Городецкаго, жидовъ и мѣщанъ Брестскихъ, то удовлетвореніе оныхъ отложить до слѣдующаго сейма, а просителямъ выдать по гарнцу муки съ дыма.

Roku tysiąc siedmset siódmego, miesiąca Augusta piątego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi y przede mną Zygmontem Benedyktem Chrzanowskim—cześnikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imć pan Benedykt Buchowski—podczaszy y marszałek koła rycerskiego seymiku fiskalnego, laudum seymiku fiskalnego województwa Brzeskiego, na rzecz w nim wyżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodu Brzeskiego podał, de tenore tali:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, zgromadzeni w roku ninieyszym tysiąc siedmsetnym siódmym, die vigessima septima Julii, na mieysce zwyczayne obradom naszym, in virtutem przeszłego seymiku limitacyinego, za wydanemi innotestenciami imć p. marszałka tegoż seymiku ichmć panów posłów, z rady walney Lubelskiey, szczęśliwie do nas powróconych, do uczynienia relacyi, którey gdyśmy wysłuchali cum toto, a chcąc za in integro et sacrosancte wszystkie zachować sancita tey rady walney Lubelskiey, za wydanym universałem iaśnie oświeconego xięcia imć primasa korony Polskiey y w. x. Lit., iako też iaśnie wiel. imć pana Stanisława Denhoffa—miecznika koronnego, generalney konfederacyi stanu rzp-tey marszałka, in ordine proclamationis interregni, zaraz eśmy od tego

zaczowszy, interregnum proclamare pozwolili.

A zatem semel oblata iustitia iaśnie wielmożnych wiel. ichm. panów sędziów kapturowych, e medio sui obrali et praesenti ustanowili, iako się tu specifukuią: iaśnie wielmożny imć pan woiewoda Witepski, iaśnie wielmożny imć pan woiewoda Miński, wiel. imć pan chorąży Brzeski, wielm. imć pan Krzysztof Grabowski— sędzia ziemski Brzeski, wiel. imć pan Mikołay Machwic — podsędek Brzeski, wielmożny imć pan Renald Sadowski—pisarz ziemski Brześciański, imć pan Zygmont Chrzanowski — czesznik y podstarości Brześciański, wielm. imć pan Kazimierz Niepokoyczycki — strażnik y sędzia grodzki Brzeski, wielm. imć pan Jan Buchowiecki—podstoli Grodzieński y pisarz grodz. Brzes., wielmoż. imć pan Zampowski—stolnik Brzes., wielm. imć pan Szuyski—pod. Brzes., wielmożny imć pan Buchowiecki podczaszy Brzes., wielmożny imć pan—miecznik Brzes., Medarski, wielm. imć pan Kopeć,—kasztelanic Brzes., wiel. imć pan Nesterowicz—pod. Brzes., wielm. imć pan Stanisław Podolski—woyski Bracławski, imć pan Stanisław Żardecki—czesznik Starodubowski, imć pan Ambroży Kościuszko, imć pan Franciszek Szuyski — pod. Bracławski, imć pan Stanisław Bielski — czesznik Brześciański, imć pan Michał Niepokoyczycki—czesznik Mścisławski, wielmożny imć pan Grabowski— czesznik Brzescki, imć pan Borkowski—podczaszy Bracławski, imć pan Bronikowski—stolnik Wieluński, imć pan Stanisław Rogowski—pod. Rzeczycki, imć pan Antoni Młożewski, imć pan Stanisław Krupicki—czesz. Bracławski.

Po ufundowaniu administrativae iustitiae, byśmy sine lege nie byli, przystąpiliśmy ad disquisitionem rozhoworu w Lublinie uczynionego y taryfy przez wielm. imć panów commissarzów w. x. L. z ministrami naiaśnieyszego Cara imści umówioney, która że z taryfy anni millesimi sexcentesimi redukowana ad tertiam partem, efficientem dymów sześć tysięcy dziewięćset y ieden dym, ob ingentem egestatem publicam, zgodnie zgodziliśmy się, z każdego dymu po talaru bitym protunc na własne expensa woiewództwa naszego; do którego podatkowania uprosiliśmy za poborców ichm. pana Kazimierza Niepokoyczyckiego—strażnika, sędziego grodz. Brzesk., imci pana Stanisława Rayskiego—łowczego Bracławskiego.

A te podatkowanie zaczynać się ma a die vigesima prima eiusdem, którego to subsistente czasu powinni wszyscy ichmć panowie obywatele z dobr ziemskich, duchownych, królewskich, in genere wszystkich a wszystkich, nemine excepto, wnosić do ichmć panów poborców z dymów sześciu tysięcy dziewięciuset iednego; a inquantum by in spatio naznaczonego czasu, naybarziey post expirationem tego terminu, circumscript uchwalamy y postanowiamy rigorem fortis executionis, etiam militaris, na takowych, którzy by znaydowali naszey uchwale y postanowieniu contrarii et renitentes.

A że by prasens taryffa, ad tertiam partem redukowana, nullum patiatur detrimentum, dla lepszego porządku uprosiliśmy ichmć panów deputatów przy imć panu marszałku koła naszego, to iest: imć pana Mikołaia Machwica—podsędka Brześciańskiego, imć p. Zygmunta Chrzanowskiego—podstarościego sądowego woiewództwa naszego, imć pana Ambrożego Kościuszka, imć pana Łukasza Błockiego—komornika Brześciańskiego, z traktów zaś za Zabużnego imć pana Franciszka Szuyskiego — podstolego woiewództwa naszego, z Kobryńskiego imć pana Michała Niepokoyczyckiego — czesznika Mścisławskiego, z Kamienieckiego imć pana Leona Łopata, z Prużańskiego imć

pana Michała Sawickiego—czeszn. Wołkowyskiego;—których ichmć upraszamy y obliguiemy, aby iako w nayprędszym czasie, z abiuraty wyżey wyrażoney, ad tertiam partem redukowali. Których to dymów connotationes do imć pana marszałka koła naszego oddawali, a imć pan marszałek, usitata praxi imć pana Bielskiego, dymowe wydawał kwity, iuxta obloquentiam tertiam partem.

Currentia zaś tey uchwały ex publico consensu nostro tym sposobem iest disponowana: naprzód, łaski y affekta iaśnie wielmoż. imć pana Podskarbiego w. x. Lit., iako zawsze, tak osobliwie teraz na Lubelskiey przeszłey blisko walney rzp-tey consultaciey multe applicantis sedulitatisque effective sposobem woiewództwu naszemu oświadczonego, lubo scimus plenoque pectore plura deberi fatemur, iednakże ipse etiam dispari summae contentatur; przeto ac modico munere wdzięczności y obligacyi naszey na znak summy sześciu tysięcy dziewięciuset y iednego talerów bitych, ad proportionem trzeciey części dawney taryfy dymów, anni milesimi sexcentesimi nonagesimi uchwaloney, summy tysiąc talarów bitych temuż iaśnie wielmożnemu imć panu podskarbiemu unanimi animo ofiaruiemy y daruiemy; aby ichmć panowie poborcowie, do tego podatku pieniężnego obrani, wespół z summą dwóch tysięcy dwóchset talerów bitych,—których tenże iaśnie wielmożny imć pan podskarbi w. x. Lit., różnym ichmć ministeriatus y kancelaryi Cara imci pro interesse woiewództwa bonoque commoditatis onego konservandae z swoiey szkatuły erigował y realiter dał do skarbu iaśnie wielmożnego imć pana podskarbiego w. w. x. Lit.,—oddali y wyliczyli; panom komissarzom Polskim pro gratitudine prac onych—talarów bitych tysiąc; imć panu Hawryłowi—porucznikowi, tu będącemu,—talerów bitych sto; ichmć panom posłom pięciu, będącym w Lublinie non sine detrimento fortuny swoiey, ut specificatur,— talerów bitych ośmset trzydzieści y trzy, to iest: imć panu pisarzowi ziemskiemu Brzes., imć panu stolnikowi Brzesciańskiemu, imć panu podczaszemu y marszałkowi woiewództwa Brzes. seymiku relationis, imć panu podstarościemu grodzkiemu Brzeskiemu, imć panu sędziemu grodzkiemu Brzes.; wiel. imć p. pisarzowi ziemskiemu Brzes. pożyczone w Lublinie na potrzebę woiewództwa, contentuiąc cancellaryą naiaśnieyszego iego Carskiego weliczestwa—dwieście talerów bitych; temuż imć p. z dzierżawy Kamienieckiey założone za w-dztwo—tynfów tysiąc pięćset; imć panu Benedyktowi Buchowieckiemu—podczaszemu y marszałkowi woiewództwa Brześciańskiego za prace wszelkie świadczone y drugie—tynfów tysiąc; a że zaś praca imci maiorem zasłużyła recompensam—drugi tysiąc, z należytey offerencyi naszey, iako ustawiczno prowadzącemu w Brześciu residencią, item—tynfów tysiąc od remanencyey Saskiey exolutionem deklaruiemy; wiel. imć p. Piotra Piekarskiego—miecznika woiewództwa naszego Brzesciańskiego znaczne zasługi y niedawnemi czasy świadczona praca do naiaśnieyszego Cara imci do Żółkwi pociąga za sobą recompensam, któremu—tysiąc tynfów naznaczamy; imć p. Sadowskiemu—staroście Horodniańskiemu—tynfów tysiąc; wiel. imć panu Sadowskiemu—posłowi y rezydentowi, sędziemu w Lublinie ustawicznemu przy komisarzach Moskiewskich—talerów bitych dwieści; imć panu Bobrowi—czes. Rzeczyckiemu—tynfów tysiąc pięćset, (który imć ante omnia dwoiaką fatygą cum detrimento fortuny swoiey przy poselskiey funkcyey woiewództwu naszemu y niezmysloną applicatią, także in bona rzp-tey pełnił życzliwie); imć panu Trembickiemu—tynfów tysiąc; imć panu Rayskiemu—łow.

Brz. za świadczoną pracę we Lwowie y powtórnie u ministrów naiaś. Cara imci w Żołkwi non sine dispendio—dwa tysiąca tynfów; a za functią komisarską, iako ustawnie mieszkaiącemu—tynfów tysiąc z tego podatku odebrać sobie naznaczamy; w Bogu przewielebnemu imci xiędzu Potockiemu—priorowi konwentu Brzes. Augustyańskiego—tynfów tysiąc.

Co wszystko ichmć panowie poborcowie exsolvere tenebuntur, de persolutis calculum woiewództwu reddere maią. A że zaraz in vim tego podatku ichmć panowie poborcowie expensa mieć będą, tedy ieśliby czego nie dobrali, evictionem hoc laudo nostro spondemus imć panu Bielskiemu—czesnikowi Brzes. naznaczona anterioribus laudis quantitas — tysiąc tynfów ex remanentibus saskich contrybucyi deklaruiemy; do teyże remanencyi imć pana Ancutę y ichmć, których exekucya pięcio talerowa dotknęła, odkładamy y zachowuiemy; tych ichmć, którzy świeżey Lwowskiey pracy desudabant, do teyże remanencyi admittimus, nie exkluduiąc imć pana Januszkiewicza—starosty Kuslickiego świeżey do Lwowa fatygi, która zawżdy decentem będzie potrzebowała gratitudinem; iakoż ad primam remanentiam retentorum saskiey contrybuciey naznaczamy imć p. Jozefu Wereszczace—stolnikowi Drogic., imć p. Garwaskiemu—mieczn. Gostyns., deputatom na trybunał z woiewództwa naszego, y posłom na walną radę Lwowską obranym—po tysiącu złotych na osobę; maiąc imci świadczone usługi pro bono woiewództwa y stratę w respekcie do iak naypewnieyszego podatku y remanencyi delat, które się pokazą od ichmć panów administratorów czopowego y szelężnego, hibernowego y innych podatków, w sądach kapturowych moderno laudo opisanych, exsolucię deklaruiemy.

Te wszystkie efferencye et recompensationes za assygnacią imć pana marszałka koła naszego od ichmć panów poborców odbierać maią solutionem suam.

Praca marszałkowska roczna per continuationem wiele seymików imć pana Kazimierza Kościuszka—podcz. Piń., że dotąd debitam recompensam nie wzieła, z remanencyi Saskiey—tynfów tysiąc naznaczamy.

Kalkulacyą ichmć panów komis. imć pana Mikoł. Machwica—pod. Brzes., imć pana Michała Sawickiego—czes. Wołkowyskiego do contrybucyi na woyska auxiliarne i. k. mci Augusta coram deputatis z koła naszego uproszonych, imci pana Ambrożego Kościuszka, imć pana Władysława Żardeckiego—czesnika Starodubowskiego uczynioną pro rato przyimuiemy; do którey podpisać pro meliori fide et robore imć pana marszałka koła naszego obliguiemy; delatę zaś retentorom przed sądem kapturowym położyć ichmć panowie komisarze pomienieni tenebuntur, których exekucią sąd kapturowy do woli woiewództwa disponet et decidet y exekucyi obmyślić tenebuntur. Tymże ichmć panom commissarzom należące solarium ex retentis pozwalamy y exekucye dopuszczamy.

Podatek czopowego y szelężnego w roku przeszłym tysiąc siedmsetnym szóstym uchwalony, że dotąd zalega—częścią na miastach y miasteczkach, częścią na karczmach naszych, a w tym fide nostra invadiata imć p. administratorom, iako to: imć panu podstarościemu y pisarzowi, urzędnikom naszym grodz. dana eluditur. Że ichmć drudzy kilkanaście tysięcy de proprio chorągwi husarskiey iaśn. wiel. imć pana podskarbiego w. w. x. Lit. repartycyą w woiewództwie naszym maiącey, a ta za incursyą szwedzką, którey inportancyey większą część imć p. Est komisarz adversae partis będący wyexequował, residuitas per auream tergiversationem na wielkich dzierżawach zalega et per renitentiam arendarzów non inpor-

tatur; tedy aatoritate moderni actus fortem execucionem decernimus przez ichmć panów rotmistrzów traktowych, aby dekreta ad execucionem fiskalne przyszły, iniungimus. In casu niedobrania, ieżeli się ex calculo perceptorum, expensorum pokaże, że ichmć de proprio wtórney summy nie dobrali, omnem securitatem et ordinem do refuzyey ichmć cavemus y dawne w tym punkcie lauda reassumimus.

Ponieważ ichmć p. administratorowie teraznieysi czopowego y szelężnego tot laudis zadosyć nie uczynili, bo nie tylko naznaczoney summy ichmć panom braci naszym powróconym ex aresto saxonico nie oddali, ale też rationes percepty y delaty na seymiku dać negarunt; tedy upraszamy ichmć panów sędziów kapturowych, aby ad instantiam instigationis tychże sądów, ichmć sądzić chcieli.

Desideria imć p.Szuyskiego—pod.Brzes. nil iustius, iako tu się mieścić powinne, względem erigowaney de proprio dla zaszczytu woiewództwa summy na woyska Szwedzkie, które iako omnimodam praecavemus securitatem, tak accedente koła naszego assensu uchwalamy, aby ichmć panowie administratorowie czopowego y szelężnego, stosuiąc się do assygnacyi sobie wydaney, exolutionem indelatam uczynić chcieli.

Ustanawiamy oraz publico assensu nostro, aby wszyscy ichmć panowie administratorowie czopowego y szelężnego, którzykolwiek od woiewództwa kwitacyey nie maiąc, aby się w sądach kapturowych liquidowali y sprawili, oraz iuxta rationem suam kwitacyą od tego sądu mieli, iako też y ichmć p. deputaci do hiberny y insi ichmciowie, którzy extraordynaryine wybierali podatki.

Lubo miasteczko Wisznice cum omnibus attinentiis iaś. wiel. p. Wład. Sapiehi, woiew. Mińskiego, ad insignem desolationem et ruinam przez ogień, nie powinno by oneri podlegać; ale kiedy tak gwałtowne genus contributionis za obradą ninieyszą żadnych dobr nie excypuie; przeto te dobra zarówno z nami contribuant, natenczas praeiudicando pierwszym laudom, dekretom fiskalnym et legi positivae o conflagratach, vigore których in futurum od wszelkich podatków woiewództwa naszego uwolnić deklaruiemy et praesenti laudo uwalniamy, pomienione dobra według abiuracyi y conflagracyi; a teraz według kwitu contribucyi szwedzkiey podymne, którego tenże imć p. woiewoda z dóbr swoich zapłaci, z dymów numero trzechset dwudziestu trzech, ad tertiam partem reducendo, z dymów numero stu siedmiu importować iaśnie wiel. imć. p. woiewoda do ichmć p. poborców powinien.

Dobra Kodeń, miasteczko cum omnibus attinentiis, y dobra Kopyłowski y Wierzchowickie cum attinentiis itidem eodem beneficio gaudere powinni, ile nie tylko widomey podlegli ruinie, ale penitus zdesolowane są; insufficientia takowym ciężarom, które iako zdesolowane, od dalszey excepticy ciężarów, tak tym dobrom omnem immunitatem deklaruiemy; a teraznieyszy podatek po taleru bitym z trzeciey części dymów, iako z tych dóbr tak y całego woiewództwa indelate wnoszony y ma być wydany solario, osobliwie na osoby ichmć panów poborców woiewództwa naszego.

Imć p. Ambrożego Kościuszka z funkciey od pogłównego loznych ludzi, ponieważ dał rationes, uwalniamy, y co się z regestru pierwszego pokazało przez ichmć panów sukkolektorów wybranego, kwituiemy.

Jednak maiąc respectum meritorum ichmć panów, którzy w interesach woiewództwa cum summa activitate praestare zwykli, residuum do płacenia, aby assygnacyey ex retentis uchwalonego, podatku na Sasów y czopowego y szelężnego

anni currentis ex residuitate indelate naznaczamy y deklaruiemy.

Maiąc też woiewództwo respectum meritorum imć pan Benedykta Buchowieckiego—podcz. y marszałka woiewództwa Brzeskiego, w nagrodę prac iego y szczerey applikacyi in commodum woiewództwa naszego świadczoney, tak przez publiczne legacye do Cara imści, ad emolunentum publicum odprawioney, iako innych functiach na radę Lubelską walną całey rzeczy-pospolitey activitatem imść obieraiąc, ad recompensam erigowanych kosztów, chcąc mieć inexcusabilem, do dalszych woiewództwu naszemu przysług obligować, pogłówne a data seymiku teraznieyszego ludzi lóznych po wszystkich miastach, miasteczkach, wsiach y karczmach pokątnych na cały rok w całym woiewództwie naszym, in vim gratitudinis, daiemy y daruiemy.

Stryiów y braciów ichmć xięży iezuitów societatis iesu collegium Łuckiego prokuratorstwa imć xiędza Łozowskiego, ponieważ w tych wsiach karczem nie masz, ponowiaiąc laudum dawnieysze et moderno laudo od płacenia czopowego y szeleżnego uwalniamy.

Imć pana Piotra Guzelfa—skar. w. x. L., commissarza woiewództwa naszego, który różney swoiey funkciey nie był ukontentowany, osobliwy respekt od woiewództwa naszego należeć ma; gdzie y do ichmć panów administratorów czopowego y szelężnego largicya komisarska powinna być wypłacona sine ulla dilatatione; imć p. Broni....stol. wiel. za poselstwo do Grodna ex laudo publico obranego, za fatygę y koszt łożony, respectowi wdz-twa recommendat, funkcia poselska na walną radę Lubelską; imć p. Daniel Zadernoski przeszłego seymiku fiskalnego discretem woiewództwa naszego ma się nagrodzić moderno laudo deklaruiemy; imćp. Mirski—maior i. k. mości do respectu wdz-twa za osobliwą desolatią fortuny od różnego woyska recomenduie się; imć p. Gro....iako funditus zruynowanego do woiewództwa naszego suplikuiącego w sądach kapturowych przez delatę podanych zachowuiemy; imć panu Antoniemu Hornowskiemu respekt nasz deklaruiemy z pomienionych podatków.

Zachowuiąc dalszy porządek wdz-twa naszego, na radę walną Lubelską, przypadaiącą dnia iedynastego Augusta w roku ninieyszym tysiąc siedmset siódmym, in ordine elekcyi uprosiliśmy za posłów: w. i. p. r. Sadowskiego p. Brzes., wiel. imć p. Kopcia—kasztelana Brzes., imć p. Kazimierza Niepokoyczyckiego—starostę y sędziego B., imć p. Nestorowskiego—pod. B., imć p. Podolskiego—woy. Bra., imć pana Sadowskiego—pod. z Dobry, półkownika i. k. mści imć p. Samuela Bobra—czes. Rzeczyckiego, którym p. posłom mocą et authoritate moderni actus zlecamy y ichmć upraszamy, aby zwykły ku woiewództwu propensiey swoiey applicacią na przyszłey radzie Lubelskiey upomnieć się raczyli; aby dobra imć panów zastawników, które od przeciwney strony za prawami zastawnemi y arędownemi quocunque tiulo imć danemi, od lat kilkunastu w dzierżeniu ich będące, aby pod żadne cenzury nie podpadały, ale według rozkazów przeszłego seymu w ochronie od wszelkiey exekucyi y tumultów rebellizantów agrawowane nie były, ale omnem immunitatem et securitatem mieli, ichmć panowie posłowie woiewództwa naszego ten interes, iako magni momenti, który się ichmć recomenduie, promowować maią. Także interes dobr Kodeńskich y Kopyłowskich in sortem iaśnie wiel. imć panny Cecyliey Sapieżyney, wojewodziny Trockiey należący, był promowowany, że córka imć panna imć p. Sapiehi Władysława Trockiego, rodzica, rzp-tey rozumieiącego y sama w niczym nie winna, aby na fortunie swoiey nie ponosiła, ichmć pan. posłowie przy interesie

całego woiewództwa promovere tenebuntur.

Supliki imć xiędza Horodeckiego, także mieszczan żydów Brzes., ad laudum acceptowane, podług których suplik interesa y krzywdy, że na ten czas dla zaszłych interveniencyi nie mogły być ufacylitowane, do przyszłego seymiku uspokoienie onych y pomiarkowanie odkładamy, iednak moderno laudo po garcu mąki z dymu żydom y mieszczanom naznaczamy, do którey uchwały imć xiądz pleban Horodecki mieścić się ma.

U tego laudum podpis ręki temi słowy: Benedykt Buchowiecki—marszałek seymiku woiewództwa Brzes.. Które to laudum, w Brześciu ku aktykowaniu podane, do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisano, z których y ten vidimus pod pieczęcią urzędową y podpisem ręki pisarskiey stronie tego potrzebuiącey iest wydany. Pisan w Brześciu.

1710 г.

Изъ книги за 1710 годъ, стр. 31.

345. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на вальный сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на вальный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) По засвидѣтельствованіи о вѣрноподданническихъ чувствахъ воеводства къ королю и благодарности за его заботы о благѣ подданныхъ, послы обязываются—просить его и рѣчь-посполитую объ изысканіи средствъ къ водворенію мира и безопасности между враждующими партіями, которыхъ враждебныя дѣйствія ведутъ отечество на край погибели.

2) Настаивать, чтобы авторы шведской войны—виновники совершающихся несчастій, были розысканы и суждены безъ всякихъ послабленій и чтобы амнистія выдавалась имъ не иначе, какъ только съ согласія государственныхъ сословій.

3) Чтобы коммиссары, назначенные для переговоровъ со Шведами, дали знать—каковы ихъ трактаты и что принято въ ихъ основѣ?

4) Чтобы всѣ конфедераціи, дѣйствовавшія противъ Августа II-го, а равно и всякія сборища, дѣйствовавшія именемъ Станислава противъ конфедераціи Сандомірской, считались злостными возмутителями общественнаго спокойствія, исключая лицъ, отклонившихся еще въ войнѣ шведской, и чтобы король, въ это тревожное время, согласно съ древнѣйшими законами, не думалъ отъѣзжать за границу.

5) Чтобы всѣ служебныя мѣста, узурпаторски розданныя Станиславомъ Лещинскимъ, были отняты и чтобы самъ онъ, какъ виновникъ всѣхъ текущихъ безпорядковъ, былъ позванъ къ суду.

6) Чтобы всѣ акты, внесенные въ volumina legum подъ титуломъ—Станислава Лещинскаго, трибунальскіе ли, земскіе ли, или гродскіе, были уничтожены, и чтобы изысканы были средства къ содержанію литовскаго войска безъ обремененія княжества.

8) Чтобы вспомогательныя войска Царя Московскаго были выведены изъ предѣловъ рѣчипосполитой, такъ какъ она надѣется справиться съ своими неурядицами собственными силами.

9) Чтобы отданы были ей всѣ орудія, забранныя Царемъ.

10) Чтобы принято было во вниманіе—отсутствіе для литовскаго войска квартиръ, вслѣдствіе занятія мѣстностей, отведенныхъ для него, войсками Московскими.

11) Чтобы король, для примиренія и соглашенія враждующихъ сторонъ, открылъ совѣщательный сеймъ.

12) Чтобы подати были назначены—въ новыхъ размѣрахъ.

13) Равнымъ образомъ, чтобы уменьшены бы-

ли подати и съ имѣній пожизненныхъ, въ частности, съ имѣній Брестскаго подстолія—Несторовича.

14) Чтобы разрѣшена была свободная торговля солью съ портовыми городами, или же, чтобы назначена была съ коронныхъ жупъ соль «суходневая».

15) Чтобы за заслуги стар. Жмудскаго кн. Огинскаго—отца были вознаграждены его наслѣдники, а равно, чтобы изысканы были средства и къ освобожденію изъ плѣна жмудскихъ старостинокъ.

16) Чтобы князь Вишневецкій, взятый подъ защиту Московскимъ Царемъ, былъ представленъ къ суду рѣчи-посполитой; а князь Новогрудскій—къ наградѣ, по причинѣ крайняго разоренія его имѣній.

17) Чтобы подканцлеръ в. кн. Литовского былъ возвращенъ королемъ къ отправленію своей должности, такъ какъ, съ одной стороны, онъ насильно задержанъ противной партіей, а съ другой—представлялъ неоднократныя и вѣскія доказательства своей безкорыстной любви къ отечеству.

18) Чтобы князь Чарторыйскій, узурпаторски владѣвшій скарбомъ рѣчи-посполитой, представилъ отчетъ въ своемъ управленіи, а равно представилъ таковой же и въ скарбовый трибуналъ.

19) Напомнить королю о сохраненіи pactorum conventorum, потому что недавнія насилія Настыча—оберштеръ-лейтената надъ Махвицемъ, Шуйскимъ, Галемскимъ, подвергшимся не только тюремному заключенію, но даже и высылкѣ въ Саксонію совершенно невинно, ясно говорятъ объ ихъ неисполненіи.

20) Чтобы Ясная Гора—Частоховская, выдержавшая сильный непріятельскій напоръ и сильно пострадавшая, была поддержана какими либо пособіями и чтобы ей подтверждены были привилегія короля Яна III-го.

21) Чтобы обыватели, потерпѣвшіе во время войны убытки въ своихъ имѣніяхъ, были вознаграждены какими либо льготами, и въ частности—Брестскій подстолій Шуйскій.

22) Чтобы выданы были владѣльцамъ ихъ крѣпостные, бѣжавшіе на Волынь.

23) Чтобы водворена была безопасность—и въ домахъ и на дорогахъ.

24) Чтобы вознаграждены были за заслуги—земскій писарь Садовскій и Брестскій подстолій Несторовичъ, изъ коихъ послѣдній трижды находился въ плѣну у своихъ супротивниковъ, т. е. супротивниковъ Сандомирской конфедераціи.

Roku tysiąc siedmset dziesiątego, miesiąca Februarii trzeciego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imć pan Leon Żardecki, instrukcyą, na rzecz w niey niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisaną:

Instukcia od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników—ziemskich, grodzkich, obywatelów woiewództwa Brzeskiego dana na walną radę Warszawską ichmość pp. deputatom, z rady Sendomirskiey ad latus króla imści deputowanym: wielmożnemu imści panu Sadowskiemu—pisarzowi ziemskiemu woiewództwa Breskiego, imści panu Stanisławowi Tyszkowskiemu—podstolemu Brzesktemu, imć panu Zygmuntowi Chrzanowskiemu—czesznikowi, Brzeskiemu urzędnikowi.

Teraz zaś, za universałem naiaśnieyszego króla imści Augusta na seymik zgromadziwszy się, z limitacyi dwudziestego trzeciego Iannuarii, ichmościów pp. posłów tych uprosiliśmy: wielmożnego imć pana Jana z Kozielska Ogińskiego—kuchmistrza w. x. Lit., iaśnie oświeconego xięcia imści Mikołaia Radziwiła—ordynata Nieświskiego, starostę Głuchowskiego, wielmożnego imści pana Dominika Szuyskiego—chorążego woiewództwa naszego, iegomości pana Mikołaia Machwica—podsędka woiewództwa Brzes-

kiego, imć pana Piotra Piekarskiego— miecznika woiewództwa Brzeskiego, imści pana Franciszka Szuyskiego—podstolego woiewództwa Brzeskiego, imć pana Jana Nestorowicza—podstolego Brzeskiego, imści pana Franciszka Szuyskiego—podstolego Bracławskiego, imci pana Dominika Ostrowskiego—czesnika Nowogródzkiego, imć pana Ambrożego Kościuszka—woyta Kobryńskiego, imć pana Woyciecha Niepokoyczyckiego — skarbnika Brzeskiego, imć pana Piotra Galemskiego—stolnika Orszańskiego, imści pana Andrzeia Borkowskiego — podczaszego Bracławskiego, imć pana Sadowskiego—starostę Horodniańskiego, imści pana Kampowskiego—stolnika Brześciańckiego, imści pana Stanisława Chrzanowskiego—podstolego Orszańskiego, wielmożnego imci pana Jana Karola Chodkiewicza—starostę Wieluńskiego, Błudeńskiego etc., imść pana Piotra Przemyka Wolskiego—podczaszego Bracławskiego.

Gdy nas iuż wszystkich, iako pożarem iakim iniqua ogarneła zewsząd fatorum series, że non erat is populusque, quo pax tranquilla iuvaret; gdy iuż od tak ciężkich prawie obumieraiąca dotąd oyczyzna rewolucyi dextera Excelsi powstaie, quasi redivivus e cineribus suis phoenix, za szczęśliwym na tron króla imści Augusta naiaśnieyszego, szczęśliwie nam panuiącego, powrotem profitemur wszyscy, że cum domino pax ista venit. Nie ustaie y teraz koło dobra pospolitego paterna sollicitudo i. k. mości, pana naszego miłościwego, kiedy nas wszytkich, quasi pullos zgromadza maiestatis suae na radę walną Warszawską, abyśmy na tamtym mieyscu co rozróżnione serca, animusze civium naruszyli praw, swobod y wolności naszych, teraz do spólney y dawno sprowadzone między sobą miłości y konfidencyi unita manu wszytko to ad primum chcieli sancitis suis reducere statum. Za co i. k. mości, panu naszemu miłościwemu, ichmość pp. posłowie nasi wiernego poddaństwa woiewództwa tego należytą maiestatowi oddadzą homagium.

Primo: co iest dulcius spomnieć et utilius rzeczy-pospolitey, iako wiedzieć godne animusze in mutua charitate et indivisa unione wszytkich concivium, przy dostoieństwie y szczęśliwym panowaniu i. k. mości, pana miłościwego? Adhibebunt tedy curam et sollicitudinem ichmość pp. posłowie, aby wszytkie post tot turbidos differentiarum motus, szczęśliwością huius seculi uspokoiwszy, in conservationem maiestatis, na utrzymanie praw y swobod oyczystych, atque omnium circa tuitionem ichmości sancitorum, iak nayszczęśliwszy y pożądańszy oyczyznie ex activitate był skutek.

Secundo: autores woyny Szwedzkiey, przez których wszytka woyna y wszytka zguba in viscera rzeczy-pospolitey wprowadzona ut investigentur et iudicentur y aby amnistia takowym niedana sine consensu ordinum wspólney rzeczy-pospolitey.

Tertio: ichmość pp. commissarze, od króla iegomości y rzeczy-pospolitey do traktatu z królem iegomością Szwedzkim naznaczeni, iako zawierali traktat et fundamento zakończyli, na ten czas ut dent rationem rzeczy-pospolitey.

Quarto: konfederacie wszytkie, które przeciwko maiestatowi i. k. mości Augusta wtórego y przeciwko konfederacyey Sandomirskiey in contrarium stawały, aboli też quocunque titulo sub nomine Stanisława in publicum weszły, aby pro irritis et inanibus zostawały, y sami marszałkowie, aby poena arbitraria rzeczy-pospolitey puniantur, exceptis his omnibus, którzy anteacte od woysk Szwedzkich opposuerunt manum suam. Aby naiaśnieyszy król imść in tam turbulento reipublicae statu, aby się, według

dawnych praw, za granicę nigdzie oddalać się więcey nie chciał,—upraszać o to będą ichmość pp. posłowie.

Quinto: wakansye wszytkie, które usurpative rozdał Stanisław Leszczyński, aby były kassowane, cum arbitraria poena rzeczy-pospolitey, y sam, iako intrusor et usurpator illegitimus, aby był sądzony singulari iudicio rzeczy-pospolitey na tey radzie konfederacyey Sendomirskiey. Chcąc aby ufundowane iura cardinalia tot sancitis naiaśnieyszych królów cum ordinibus nienaruszone zostawały, wszytkie te abrupta, które od przeciwney strony paletów inwaziey zabranych substancyi, więzienia, contribucie propria authoritate formowanych na województwo y powiaty włożonych, annexis nominibus, actorem sądziła rzecz-pospolita.

Sexto: trybunałów, ziemstwa, grodów wszytkie akta, które się sub titulo Stanisława in volumen legum są ingrossowane, zabiegaiąc in futurum tantorum malorum casibus, ut annihilentur et ex actis eliminentur. Maiąc pro ultimo obiecto securitatem internam rzeczy-pospolitey, która robore militiae constat et dependet ad w. x. Lit. y powiatów w. x. Lit. do tychże ichmość panów providentiam, iako należy tak, aby zapłata y lokacya cum commodo w. x. Lit. et commodo woyska obmyślona była.

Octawo: (sic) a ponieważ na własne się nasze przeciwko nieprzyiaciołów zabieramy siły, przy łasce Bozkiey spodziewamy się na zdolność swoię; instabunt ichmość pp. posłowie, aby woyska auxiliarne naiaśnieyszego Cara iegomości wyprowadzone sine reditu były, et ab omni onere rzecz-pospolita była uwolniona, ponieważ pod teraznieysze czasy est extenuata. Fortece, działa y wszelka amunicia zabrana aby oddane były, według reskryptu naiaśnieyszego Cara iegomości.

Teraz zaś co są zabrane repartycie, mimo postanowienie publiczne, z królem imścią y z ichmościami pp. ministrami, decidowane,—że woysko w. x. Lit. swoich wolnych kwater niema; instabunt ichmość pp. posłowie, aby okupione były.

Co barzey oyczyznie afflixit ac desolavit, ieżeli motivum zawziętości, diffidencie y niezgody, za któremi, tanquam de fonte, wynikneły wszytkie nieszczęśliwości y niesłychane w wolnym narodzie abusus tak dalece, że nulla domus custode tenentur; z tey tedy raciey ante omnia będą upraszali ichmość pp. posłowie króla iegomości, p. naszego miłościwego, aby radicitus authoritate regia, uspokoiwszy niezgody y wszytkich szczęśliwie do pożądaney przywiodszy iedności, in medellam tantorum malorum raczył nam złożyć seym pacificationis et reconciliationis.

Abiurata dymów tak ciężka, że ad ultimam nas wszytkich przywiodła egestatem, a prawie desolatam uczyniła Arabiam, przy nieznosney contrybutionum extorsyi; aby, czy to reducta ad minorem quantitatem być mogła, czyli też nowa aby nam pozwolona była abiurata,—omnino ichmość pp. posłowie o to starać się będą.

Abiurata dobr dożywotnych, ponieważ iest tak ciężka, że cale zdezolowane dobra; upraszać tedy będą ichmość pp. posłowie, aby umnieyszona była; a że imści p. Nestorowicza—podstolego Brzeskiego dobra Oziaty, Biała, przeładowane są hyberną y dymami, aby folgę miały, upraszać będą,—aby diminutia była.

Znaiąc być in republica ichmość pp. posłowie aequales cives w. x. Lit. liberum prowadzić sol na potrzebę swoię z miast portowych; tak aby województwo temi idem liceat, albo też z żup koronnych była suchedniowa sol nazna-

czona,—o to się ichmość pp. posłowie nasi domówić maią.

Wielkie zasługi, straty, koszty godney pamięci iaśnie wielmożnego imci pana Hrehorego z Kozielska Ogińskiego—generalnego starosty xięstwa Żmuydzkiego, hetmana w w. x. Lit., nietylko in externis w podziwieniu, ale quod magis całey rzeczy-pospolitey, etiam post fata, in recenti zostawił memoria, nigdy nie wygasła w sercach naszych, iako vindicis praw wolności naszych,—który in cineribus śmiertelności zagrzebiony sanctitatus iednak całemu światu odwagą y zasługami ku rzeczy-pospolitey, którey aż do ostatniego życia momentu zdrowiem, życiem cum dispendio fortuny służył; słuszna rzecz, aby in successoribus suis gratiam od rzeczy-pospolitey odebrał in recompensam, y w praetensyach swoich, przy pokazanych swoich dowodach, tak na radzie ante comicyalney Brzesckiey, iako walney Warszawskiey, skutecznie akwietowani byli we wszytkim. Kalkulacia też z ceł trzymanych od rzeczy-pospolitey aby nie była odkładana do trybunałów skarbowych w. x. Lit., ale na tey Warszawskiey radzie skończona, y w czym się z tey kalkulacyi pokaże dowód, aby należyta satisfakcia uczyniona była sukcessorom; tudzież zabranych w niewolą iaśnie wielmożnych ichmość panien starościanek Żmudzkich, aby rzecz-pospolita chciała adinvenire modum,—o to ichmość pp. posłowie instabunt przez nas wszytkich.

Wzięcie xięcia imści Michała Wiszniowieckiego, hetmana bywszego w. x. Lit., że mimo amnistyi Cara imści xięcia imści feldmarszałka y pas wydany, wzięty iest, aby był stawiony ad iudicium rzeczy-pospolitey, maiącey nad każdym synem swym prawo; instabunt singulariter ichmość pp. posłowie, aby nomine publico expostulatia w tym była do naiaśnieyszego Cara imści. Xięcia imści pana woiewództwa Nowogródzkiego, iako magnum nomen w respekt łaski i. k. mości, pana naszego miłościwego,—ichmość pp. posłowie nasi zalecić powinni et desolationem tam magnam fortunae xięcia imści opowiedzą.

A że iest naywiększa gloria regnantium wszytkich do swoiey applikować clemencyi,—instabunt ichmość pp. posłowie nasi do króla iegomości y całey rzeczy-pospolitey za iaśnie wielmożnym imść panem podkanclerzym w. x. Lit., aby w osobie swoiey dignissimi et meritissimi hominis in honore et substantia miał securitatem y powracał, munitus gratia principis, ad latus króla iegomości do rzeczy-pospolitey ad exercendum officium suum,—ponieważ per vim od przeciwney strony był zabrany. Widzi cały świat et realem rzecz-pospolita uznaie domu iaśnie wielmożnych ichmość pp. Sapiehów applicationem, kiedy dla dobra pospolitego siebie samych et quod vita carius wszytkich honory domu swego in distributivam i. k. mości dispositionem et decisionem totius reipublicae oddawszy, privatam raczey obieraiąc vitam, publica oyczyzna mogła spierać się salute, sami się ochotnie wyniszczaią, aby florentem paccatamque oglądali rempublicam: iuż tedy za tak iawnemi ku i. k. mości maiestatowi y oyczyznie życzliwości swoiey dowodami, aby ab omni impetitione salvi et liberi,—starać się będą ichmość pp. posłowie nasi.

Xiąże imści Czartoryski, iako usurpative trzymał skarb rzeczy-pospolitey, ut det rationem vilificationis suae przed rzeczą-pospolitą et calculationem faciat o wniesionych podatków refusionem,—tego się ichmość pp. posłowie nasi domówić się powinni. Także o te assumpta trybunału skarbowego ichmość pp.

posłowie i. k. mości y rzeczy-pospolitey upraszać będą.

Pamięć w sercach naszych i. k. mości, pana naszego miłościwego, iuż ad requisitionem rzeczy-pospolitey facillime poprzysiężone nieraz pakta conventa, iako in suo robore zostawać maią; tak nie wątpiemy, że sacrosancte i. k. mości observantur. Donieść oraz, quaerimonium in facie totius reipublicae do maiestatu i. k. mości, że przez imści pana Nastycz, oberszter-lieutnanta na ten czas i. k. mości, contra pacta conventa, lub cardinale proprio ausu violatum,—że neminem captivabimus, nisi iure victum,—w domach własnych szlacheckich, omni immunitate obwarowanych obywatelów, urzędników dobrze zasłużonych woiewództwa naszego, to-iest: imści p. Michwica, imść p. Szuyskiego, imść p. Galemskiego, a nic nigdy niewinnych iure vilissimo więził in carcere, przez całe półroka, omnique destitutos alimento aż do Saksonii zaprowadził, by incarceratos; aby się tedy in fnturum na takowe nikt nie odważał inconvenientie, omni conatu upraszać będą i. k. mości ichmość pp. posłowie, aby publice był o to sądzony.

Doświadczone propugnaculum królowey polskiey, Jasna Góra Częstochowska, dotrzymawszy Bogu y oyczyznie wiary cum dispendio sacrae supellectilis; dla conservatiey dalszey mieysca tego świętego et pupillae korony polskiey y w. x. Lit. aby sposób mógł bydź obmyślony nagrodzenia łożonych kosztów conventu tego, iako też y utrzymanie dalsze tey fortecy in obsequium Bogu y oyczyznie rzeczy-pospolitey; tudziesz o reassumptię constitutionum, osobliwie seymu coronationis świętey pamięci króla iegomości Jana trzeciego, które to mieysce ab omnibus oneribus belli perpetuo uwalniaią,—ichmość pp. posłowie starać się będą.

Zgubione dobra pod Brześciem wszelkich ichmość pp. obywatelów nayduią w sercach naszych compassią, tak singulariter imć p. Franciszka Szuyskiego—podstolego Brzeskiego, który wszelkiey militiey, a naybarziey auxilliariis copiis prima praeda, iako na trakcie będące; instabunt ichmość pp. posłowie nasi, aby tak znacznych szkod recompensa być mogła, które nietylko teraz noviter przy ieneralstwie imści pana Połońskiego, ale ieszcze antecedenter na stanowisku zimowym imć pana Golcza—feldmarszałka Cara imści woysk nietylko prowiant z dobr imści p. podstolego biorących, ale insuper od tegoż żołnierza zabrane w polu ośm skyrty na dwa tysiące kop, którą tak znaczną szkodę, przy wielkiey karytyey ad tot requisitiones, żadney nie odebrał satisfakcyey: consulendo tedy ichmość pp. posłowie honor y tak znaczna imści szkoda aby była nagrodzona, domówią się.

Zbiegłych na Wołyń poddanych, aby była reassumptia constitutionum,—ichmość pp. posłowie singulariter starać się maią.

Wszytkich, tak w domach, iako też w drodze securitas aby obwarowana była,—o to się usilnie ichmość pp. posłowie starać będą.

Wielkie merita wielmożnego imć pana Sadowskiego, pisarza ziemskiego woiewództwa naszego, półkownika woysk w. x. Lit., tudzież imści pana Nestorowicza, podstolego Brzeskiego, lubo za sobą same loquuntur; iednak y woiewództwo, chcąc addere suffragia ichmość, zleca pp. posłom, aby do maiestatu i. k. mości y w respekt distributivae gratiae zalecić chcieli ichmość. A że imść pan Nestorowicz, podstoli Brzeski, stawaiąc przy dostoieństwie i. k. mości confederacyey Sandomirskiey po razy trzy ab adversa parte był zabrany w więzienie; tedy specialiter ichmość pp. posłom do i. k.

mości aby był zalecony, iniungimus. Każdego z nas commovere muszą exempla violatae securitatis stanu y domu szlacheckiego, na osobę imści pana Nestorowicza—podstolego Brzeskiego practikowane, kiedy publica securitate manu napadszy, gotowe pieniądze y wszelki splendor in praedam et spolium zabrawszy, na ostatek samego gwałtownie wziowszy z iednego do drugiego podawali więzienia;—żeby tedy takowe ausus impune nie chodziły, ale innocentia każdego securitate zaszczycać się mogła, specialiter committimus ichmość panom posłom, aby ten interes, który za spólną krzywdą wszyscy liczemy, był promowowany, żeby iudicium y należyty rigor in deliquentes extendatur y motivo całey rzeczy-pospolitey, tak restitutio laesi honoris imści panu Nestorowiczowi, podstolemu Brzeskiemu, iako też refusio poniesionych szkod subsequi mogła, in simili actu z imści panem Morozem.

Caetera dexteritati et fidei commitmus ichmościom panom posłom naszym.

U tey instrukcyey podpis rąk tymi słowy: Piotr Galemski—direktor seymiku województwa Brzeskiego, Dominik kniaź Szuyski—chorąży województwa Brzeskiego, Alexander Kompowski—stolnik województwa Brzeskiego, starosta Dywinski, Franciszek Michał kniaź Szuyski—podstoli województwa Brzesciańskiego, Jan Buchowiecki—pisarz grodzki Brzeski, Benedykt Buchowiecki—podczaszy województwa Brześciańskiego, Wiktoryn Sygni Bukraba, Paweł Kościuszko — łowczy województwa Brzeskiego, Adam Kazimierz Kościuszko Siechnowicki p. O., Michał Antoni Gimbut, Wincenty Hornowski—oboźny województwa Brzeskiego, Józef Przyszychocki, Jan Szeliski, Ludwik Grodzicki. Która to instrukcya, przez osobę wyż pomienioną ku aktykowaniu podana, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1710 г.

Изъ книги за 1710 годъ, стр. 717.

346. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись по случаю мороваго повѣтрія въ Лепесахъ, на фискальный сеймикъ постановили:

1) Открыть фискальный судъ въ Каменцѣ.

2) Сборщиковъ обязать представленіемъ отчетности.

3) Подтвердить о взносѣ чоповаго шеляжнаго.

4) Недоимочниковъ подвергнуть установленной экзекуціи.

5) Погорѣльцовъ отдать на благоусмотрѣніе фискальнаго суда.

6) Удовлетворить нѣкоторыхъ лицъ за ихъ услуги и собственныя затраты на пользу воеводства.

7) Уволить отъ взносовъ чоповаго-шеляжнаго имѣніе Яновъ, принадлежащее духовенству.

8) Изъ собранныхъ недоимокъ удовлетворить жалованьемъ Брониковскаго—маршалка фискальныхъ сеймовъ.

9) Тракту пружанскому, вносившему на содержаніе саксонскаго войска не по 2 талера битыхъ, какъ это приказано было королемъ, а по 5,—передержку возвратить изъ остатковъ чоповаго-шеляжнаго.

10) Просить Брестскаго старосту засѣданія гродскихъ судовъ назначить въ Каменцѣ, такъ

какъ въ Брестѣ оныя не могутъ производиться вслѣдствіе свирѣпствующаго тамъ мороваго повѣтрія.

11) Актъ теперешнихъ совѣщаній, вслѣдствіе просьбы обывателей, отложить до мѣсяца Декабря.

12) Маршалку сеймовому дать право, въ случаѣ надобности, избрать мѣсто и созвать сеймикъ.

Roku tysiąc siedmsetnego dziesiątego, miesiąca Augusta dwudziestego ósmego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi y przede mną, Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imć pan Wawrzyniec Szyrma, laudum seymiku fiskalnego woiewództwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, cuius tenor sequitur talis:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, ziechawszy się, kiedy clades grassuiącego powietrza in loco consiliorum durat, do dóbr, Lepiosy nazwanych, wielmożnego imć pana Samuela Jurewicza, pisarza dekretowego w. x. Lit., dziedzicznych, na seymik fiskalny ex limitatione po seymiku relationis z rady walney Warszawskiey pro die vigesima Augusti, w roku teraźnieyszym przypadaiącey, a maiąc pro principali obiecto laudum seymiku relationis, którego in virtute ad executionem przystąpiwszy, sądy fiskalne za iednostayną zgodą, w Kamieńcu, pro die tertia Novembris w roku ninieyszym, składamy. Ten którym........ *) ichmć pp. sędziowie fiskalni, in laudo relationis wyrażeni, solita praxi iurisdykcią ufundować maią, de praesentibus iudiciis, ratifikuiąc tot lauda praesenti laudo cuiuscunque tituli.

Ichmć pp. exaktorowie coram delegatis calculacyą czynić tenebuntur, sub paenis, w sądach fiskalnych decernendis.

Czopowe y szelężne, w którychkolwiek dobrach zaległo, aby importowano było do skarbu, iniungimus; contra renitentes forum w tychże sądach fiskalnych naznaczamy sub scripta executione.

Conflagraty, według prawa, respektowi sądów fiskalnych committimus.

Imści pana Szpakowskiego, który pro interesse woiewództwa proprio sumptu odprawił poselstwo do iaśnie oświeconego xięcia imści Mężyka, za prace y koszta ex calculatione subseqenda ichmć pp. exaktorów, osobliwie w. imść pana Stanisława Rayskiego, łowczego Brasławskiego y imści pana Garwaskiego, tysiąc pięciuset złotych polskich, które że maią doyść, cavemus.

Dobra Janów cum attinentiis duchowne, żeby w podatkowaniu czopowego y szelężnego nie były depaktowane, przy dawnych contraktach in toto zachowawszy, do sądów fiskalnych odsyłamy.

Imść pana Stanisława Bronikowskiego, stolnika Wieluńskiego, in vim funkcyi roczney marszałkowskiey seymików fiskalnych, z retentorów czopowego y szelężnego quantitatem summy, w laudach wyrażoney, naznaczamy.

A że traktu Prużańskiego ichmć pp. concives nostri, za weyściem woyska i. k. mści saxońskiego, sub exekutione będąc militari, wypłacali po pięć talarów bitych z dymu, a całemu zaś woiewództwu clementia i. k. mści, po dwa talary płacić ieno nakazał; zatym tantam ruinam traktu tego z remanencyi czopowego y szelężnego, nagrodzić submittuiemy się.

*) При переплетѣ обрѣзана строка.

A że occurrunt desideria żądaiących sprawiedliwości całego woiewództwa naszego civium, ponieważ ob ingruentem pestem in loco solito w Brześciu sądy grodzkie sądzić się nie mogą; tedy unanimi assensu, aby iaśnie wielmożny imć pan starosta Brzeski, per litteras universales, mieysce nayblizszey cadencyey ad arbitrium do sądzenia w Kamieńcu złożył, recurrit woiewództwo nasze; iako też, y po odsądzoney cadencyi pierwszey, in posterum supremo arbitrio iaśnie wielmożnego imć pana starosty woiewództwa naszego committimus.

Akt consiliorum praesentium suppliką ichmość pp. obywatelów woiewództwa naszego do dnia trzeciego miesiąca Decembra odkładamy. Jeśli by ob rationem grassuiącego powietrza, lub też ob incursam iakowych okazyi, ziechać nie przyszło, — daiemy plenum ius et committimus imści panu marszałkowi per litteras universales convocare y mieysce naznaczyć. Działo się w Lepiosach, in loco consiliorum, dnia dwódziestego miesiąca Augusta, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego dziesiątego.

U tego laudum podpis ręki temi słowy: Bonifacy Nasetowa Ostrowski — czesznik Nowogródzki, marszałek seymiku fiskalnego woiewództwa Brzeskiego, manu propria. Którez to laudum seymiku fiskalnego, przez osobę zwyż pomienioną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1711 г.

Изъ книги за 1711 годъ, стр. 2109.

347. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сеймикѣ о сборѣ провіанта.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційномъ сеймикѣ, для установленія правилъ относительно сбора провіанта, постановили: 1) одобрить требуемое количество онаго, въ размѣрѣ 2,000 бочекъ хлѣба; 2) избрать коммиссаровъ, которые и должны исполнить это дѣло въ теченіи 4-хъ недѣль; неисправныхъ же плательщиковъ подвергнуть экзекуціи; 3) вмѣнить имъ наблюсти за магазинами и за правильностію мѣры; 4) такъ какъ во многихъ мѣстахъ чувствуется недостатокъ провіанта, то, чтобы не затруднить плательщиковъ, установить таксу: за мѣрку ржи—2 зл.; за мѣрку овса—1 зл. и 15 гр.; за мѣрку ячменя—50 гр. и предоставить плательщикамъ на произволъ и то и другое; 5) такъ какъ чувствуется недостатокъ въ сѣнѣ, то выдать 2,000 зл. на покупку онаго, а равно и 1,000 зл. обѣщаннаго жалованья полковнику, которые собрать съ дымовъ по 7½ зл. съ каждаго; 6) вмѣнить сборщикамъ талерной подати, чтобы они собрали ее съ каждаго дыма по талеру битому; въ случаѣ же сопротивленія, чтобы прибѣгли къ содѣйствію военной силы, а если и это не поможетъ—то лишить ослушниковъ права голоса на съѣздахъ; сумму же эту употребить на уплату разныхъ долговъ воеводства; 7) подтвердить прежнее постановленіе на счетъ выдачи вознагражденія чашнику и покойному Тышѣ въ размѣрѣ 8 зл. Но такъ какъ Тыша умеръ, то половину слѣдуемой ему суммы выдать ксендзамъ Августіанамъ, какъ для спасенія души покойнаго, такъ и въ вознагражденіе убытковъ отцевъ, въ костелѣ которыхъ производятся сеймы, часто сопровождающіеся ломкой скамеекъ; 8) по случаю назначенія Льва Сапѣги Минскимъ каштеляномъ и отказа Пекарскаго, для совмѣстныхъ работъ съ Галимскимъ, назначить коммиссаромъ Доминика кн. Шуйскаго, которымъ и вмѣнить—не вдаваться въ предметы занятій будущаго трибунала, а только пользоваться своею властію относительно дѣлъ судебныхъ; Брестскому маршалу вмѣнить со-

ставить для нихъ особую инструкцію отъ имени всею Брестскаго воеводства; 9) коммиссарамъ, завѣдующимъ сборомъ провіанта—назначить по 5 зл. съ дыма на обоихъ; 10) 1,000 зл. возвратить судьѣ гродскому Непокойчицкому; 11) въ вознагражденіе трудовъ и затратъ выдать по 1 зл. съ тарифа, нынѣ дѣйствующаго — Пекарскому; 12) подтвердить уплату вознагражденія бернардинкамъ—прежнему администратору этой подати, съ тѣмъ, чтобы онъ исполнилъ ее немедленно; 13) трактовые тарифы, вновь передѣланные, отдать на руки маршалку; 14) вмѣнить коммиссарамъ, чтобы при сборѣ провіанта не упускали изъ виду и прежнихъ правилъ, чтобы не произошло ни упущеній, ни передержекъ; 15) годичному маршалку Костюшкѣ-Сѣхновицкому изъ настоящаго провіанта выдать 1,000 польс. зл. въ вознагражденіе за его труды; 16) вознагражденіе изъ талернаго сбора, присужденное маршалку, должно быть выдано ему прежде другихъ, а въ случаѣ невозможности этой уплаты, воеводство удовлетворитъ его изъ перваго источника, какой только ему представится; 17) для свѣдѣнія обывателямъ— сколько они должны платить,— учинить надлежащую информацію, именно: съ каждаго дыма, по теперешнему тарифу, по 20 зл. и 15 грош.; въ случаѣ представившейся необходимости— дворяне должны быть созваны маршалкомъ и оповѣщены въ вышеозначенное время, т. е. въ третій день послѣ громничнаго сеймика будущаго года.

Roku tysiąc siedmsetnego iedynastego, miesiąca Decembra dziewiętnastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi y przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—cześnikiem y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto pan Maciey Czumański, laudum seymiku fiskalnego Brzeskiego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, tenore tali:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, na seymik relationis do Brześcia za uniwersałem wielmożnego imści pana Ambrożego Kazimierza Kościuszka Siechnowickiego —marszałka seymików rocznych woiewództwa naszego, pro die decima praesentis zgromadzeni do wysłuchania relacyi ichmościów pp. posłów, do iaśnie wielmożnego imści pana hetmana w. x. Lit. uproszonych, iako principale obiectum rady naszey teraźnieyszey, naprzód przystąpiliśmy, z których ichmościów relacyi, iako też przeczytane na instrukcyą woiewództwa rescriptu iaśnie wielmożnego imści pana hetmana w. x. Lit. woiewództwa naszego applikacyą, iako też uchwalona in alimentum woyska dwóch tysięcy beczek zboża pensya grato przyięta animo; zaczym, chcąc mieć in effektu przeszłego seymiku naszego sancita, za commissarzów do wybrania pomienionego zboża, to-iest, tysiąca beczek żyta, pięciuset ięczmienia, pięciuset beczek owsa, obraliśmy imści Franciszka Chrzanowskiego—łowczego Brzeskiego y imści pana Michała Zborowskiego, którzy ichmość, sine ulla dependentia od imści pana półkownika nad garnizonem w Brześciu lokowanym komendę maiącego, pogotowiu imści pana commissarza woyskowego, którego woiewództwo od dyspozycyey w wybieraniu wyżey specifikowanego prowiantu releguie y nie acceptuie, z dymów redukowanych według taryfy nowo sporządzoney żadnych nie acceptuiąc, ani przyimuiąc excepcyi od kogokolwiek wydanych, które pro nullis et irritis praesenti laudo declarantur.

Wyżey namieniony podatek prowiantowy wybierać maią, zasiadszy w Brześciu, ab actu praesenti we cztyry niedziele, to-iest, dnia siódmego Januarii w roku, da P. Bóg, przyszłym, tysiąc siedmsetnym dwunastym, gdzie przez cztyry niedziele continue et sine intermissione residuiąc, od wnoszących sine ullo sola-

rio, odbierać obligantur; w którym czasie ieśli by którekolwiek dobra uchwalonego nie wnieśli prowiantu, to iest, we cztérech niedzielach inclusive, a die septima Jannuarii computando, tedy per executionem od retentorów uchwalony vindicabunt proviant, którego exekucya praesenti pozwalamy laudo do wybrania tego prowiantu, aby nie większa, ale zwyczayna Brzeska była miara y aby szpichlerze do przyszłego spławu prowiantem zaymowane nie były, ichmościów panów kommissarzów obligamus; tudzież aby dyspartyment prowiantu uchwalonego na dymy redukowane nowey abiuraty stał się y uczyniony był przez ichmościów panów kommissarzów sine...... *) obowiązuiemy.

Ponieważ na wielu mieyscach z dopuszczenia Boskiego w woiewództwie naszym powypadał dobytek, przez co dla szczupłości y niedostatku sprzężaiów, lubo by się znaydował trudny wywoz uchwalonego prowiatu; zaczym praesenti laudo ustanowiamy taxę zboża, to-iest: szanek żyta miary Brzeskiey—złotych dwa, ięczmienia szanek groszy pięćdziesiąt, owsa szanek—złoty, groszy piętnaście, daiąc liberam optionem każdemu z ichmościów panów obywatelów zbożem, lub pieniędzmi z dymów swoich, ad proportionem uchwały y dyspartymentu, wydać quantitatem, w czym tak ichmść panowie kommissarze województwa żadnego zatrudnienia czynić nie maią, iako też ichmość panowie woyskowi, którym ten prowiant do oddania naznaczony będzie; pieniądze za zboże według taksy wyżey namienioney acceptować tenebuntur, nie praetenduiąc żadney auctiey, lubo by zboże za czasem w wyszą poszło cenę; ponieważ gratuite ex immunitate dobr ziemskich dziedzicznych in alimentum woyska takową czyniemy uchwałę.

Lubo w reskripcie iaśnie wielmożnego imści pana hetmana w. w. x. Lit. nie mamy dołożonego punktu intuitu obmyślenia siana na konie lokowanego w Brześciu garnizonu; iednak widząc indispensabilem necessitatem, iż się bez tego obeyść nie może, oraz zabiegaiąc aby immunitas dobr ziemskich przez domyślne in necessitate furaże, dla którego nie poniosła uszczerbku, widząc wielką w wydawaniu siana trudność, ponieważ ieszcze lecie zciągnionego obozu łąki powypasały stada, a reszta nawalność wyiadła szaranczy: zaczym miasto siana na kupienie onego złotych dwa tysięcy naznaczamy y uchwalamy, także trzeci tysiąc złotych polskich, przeszłym laudum naszym wielmożnemu imści panu Grotuzowi, półkownikowi i. k. mści, komendę maiącemu nad garnizonem Brzeskim deklarowane, uchwalamy. Którą summę, wiedno złączoną, trzy tysiące wynoszącą, wszelkie in genere dobra wypłacić powinne będą według dyspartymentu na nową abiuratę po złotych półosma z dymu uczynionego.

Podatek talerami od lat kilku uchwalony y tak wiele laudami osobliwie pańskich per solam temerariam remi..... nie iest wydany; zaczym tak in antecessum postanowione lauda, iako też w sądach fiskalnych ferowane dekreta approbuiemy.

Ichmościom panom poborcom tego podatku, to-iest, iegomości panu Niepokoyczyckiemu—strażnikowi y sędziemu Brzeskiemu grodzkiemu, iegomści panu Stanisławowi Rayskiemu—łowczemu Bracławskiemu executionem, adhibito brachio militari, pozwalamy y aby wszelkie dobra przerzeczony podatek po taleru bitym wypłacili bez żadney excepcyi, które iesliby od kogokolwiek wypaść miały, one kassuiemy, annihiluiemy y teraznieyszym postanowieniem naszym za nieważne deklaruiemy.

Oraz, chcąc renitentes ad regulam

*) Отрѣзано нѣсколько словъ при переплетѣ книги.

aequalitatis podatkowania pociągnąć poenam privationis vocis activae na wszelkich ziazdach naszych in refragarios sancitas województwa całego zakładamy, z którego podatku talerowego, wydane różnym ichmościom in recompensam erogowanych, dla zaszczytu województwa summ, assygnacye aby wypłacone były, uchwalamy.

Largitią ichmościom panom posłom woyskowym, to-iest, iegomści panu Michałowi Sawickiemu—czesnikowi Wołkowyskiemu y ś. p. imci panu Tysze w przeszłym laudum naszym deklarowanych złotych ośm z nowey redukowaney taryfy teraznieyszym utwierdzamy postanowieniem. A ponieważ świętey pamięci imść pan Tysza, po otrzymaney od nas deklaracyey fatis cessit; przeto medietatem onego concernentem, tak in suffragium onego duszy iako też, maiąc respectum na ruinę w teraznieyszym zamieszaniu dobr ichmościów xięży Augustyanów Brzeskich, w których ichmściów kościele ustawnie tak częste seymiki nasze odprawować nie bez przeszkody y częstokroć zepsowania ławek zwykliśmy, temuż wyżey namienionemu konwentowi ichmościów xięży Augustyanów applikuiemy, aby połowa uchwaloney summy przez ichmościów panów kommissarzów, przy prowiancie wybrana, do rąk pomienionych ichmościów oddana y wypłacona była,—zlecamy.

Ponieważ siła na tym należy, aby wo . . . . *) skarbowym w. x. Lit., z wypłaconych za wszystkie lata podatków kwit otrzymać ex generali calculo mogło.

Że zaś iaśnie wielmożny iegomość pan Jan Sapieha — starosta Brzeski, różnemi publicznemi roztargniony interesami ex distributiva i. k. mści, pana naszego miłościwego, gratia otrzymał assensum na kasztelanią Mińską; tudzież iegmość pan Piekarski—miecznik województwa naszego różnemi zabawami y słabością zdrowia ab hoc onere funkcyey kommissarskiey wymówił się: przeto do iegomości pana Piotra Galimskiego — stolnika Orszańskiego, iako iuż przysięgłego commissarza z województwa naszego y na kilku kadencyach in activitate będącego, uprosiliśmy iednostaynemi głosami in socium praw y fatygi wielmożnego iegomści pana Dominika kniazia Szuyskiego—chorążego województwa naszego, którzy wyżey namienieni iegomość panowie kommissarze, aby się in materias status na przypadaiącym nie wdawali trybunale w. x. Lit., ale tylko władzy swoiey w sprawach sądowych prawem opisaney używali,—obliguiemy, y osobliwy instrument y kredens wielmożnemu iegomości panu marszałkowi koła naszego ichmościom, imieniem województwa całego limitatam in publicis materiis ocerklowawszy, potestatem dać y podpisać zlecamy.

In recompensam pracy y kosztów następuiących iegomościom panom kommissarzom, do wybierania prowiantu obranym, złotych pięć na obudwu naznaczamy z dymu według nowey taryfy wydaney—złotych tysiąc na potrzebę województwa w Tykocinie, przez iegomości pana Niepokoyczyckiego—sędziego grodzkiego in vim refusionis teraznieyszym postanowieniem uchwalamy; ichmościom panom kommissarzom przy prowiancie wybrać y do rąk iegomości oddać uchwalamy, w nagrodę różnych prac, na różnych funkcyach poniesionych y złożonych kosztów dla zaszczytu województwa . . . . *) wdzięczności obowiązek, teraz zaś lubo non proportionatam meritis uchwalamy mercedem, to-iest, po złotemu iednemu z teraznieyszey nowey taryfy y iegomości panu Piekarskiemu—

*) Цѣлая строка отрѣзана при переплетѣ книги.

*) При переплетѣ книги обрѣзано.

miecznikowi woiewództwa naszego, którą pensyą tymże ichmościom panom kommissarzom wybrać y do rąk iegomości oddać zlecamy.

Naznaczona pensya dawnieyszą uchwałą wielebnym ichmościom pannam Bernardynkam konwentu Brzeskiego, ponieważ dotąd nie iest wypłacona; zaczym dawnieysze reassumuiąc laudum iegomości pana administratora tego podatku, do któregoto regulatur onus, teraznieyszym compellamus postanowieniem, aby nieodwłóczną chciał uczynić satisfactią.

Taryfy traktowe woiewództwa naszego do rąk iegomości, pana marszałka koła naszego oddane, na nowe sporządzone, aby do grodu oddane były, postanawiamy. Wprzód iednak ichmościów panów kommissarzów obligamus, aby wybieraiąc prowiant naznaczony z oną starą konfrontowali abiuratą, aby się iakowy nie znaydował mankament y dwa razy iedne nie były położone dobra.

Accelerando iegomości panu Ambrożemu Kościuszkowi Siechnowickiemu, marszałkowi rocznemu seymików naszych, poniesionych prac, in parte wdzięczności, przy prowiancie teraznieyszym złotych polskich tysiąc naznaczamy y uchwalamy; którą pensyą ciż wyżey pomienieni iegomość panowie kommissarze, do prowiantu obrani, wybrać y do rąk iegomości oddać obligantur.

Marszałkowi naznaczona gratitudo z podatku talerowego, aby przed innemi assygnacyami wypłacona była, iegomości pana sędziego grodzkiego, iegomości pana Rayskiego—łowczego Bracławskiego obowiązuiemy, et, in casu impossibilitatis z tego podatku wypłacenia, z naypierwszego, którego currentia w woiewództwie naszym będzie, modum satisfactionis obmyślić deklaruiemy.

Elucidando, aby każdy z ichmościów panów obywatelów wiedział quantitatem uchwaloney teraz summy pieniężney, wyrazną czyniemy informacyą, iż nie więcey tylko z dymu teraznieyszey nowey taryfy po złotych dwadzieścia sześć y groszy piętnastu. Które laudum zgodnie namówiwszy seymik teraznieyszy, nazaiutrz po seymiku gromnicznym, w roku przeszłym przypadaiącym, limituiemy, daiąc moc in casu ingruentis necessitatis iegomości panu marszałkowi naszemu przy wyżey namienionym terminie nas convocandi. Datum w Brześciu, die decima Decembris, anno Domini tysiąc siedmsetnego iedynastego.

U tego laudum seymiku fiskalnego podpis rękitemi słowy: Ambroży—marszałek seymiku woiewództwa Brzeskiego. Któreż to laudum seymiku fiskalnego, przez osobę zwyż pomienioną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1712 г.

Изъ книги за 1712 годъ, стр. 1529.

348. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства, на фискальномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на фискальномъ сеймикѣ, по поводу приведенія въ дѣйствіе вновь назначенной конституціей «abjuraty», постановили: 1) для болѣе удобной экзекуціи предстоящей подати назначить сборщиковъ; 2) для улучшенія тарифа—коммисаровъ; 3) дымы, подлежащіе подати, должны быть сведены 50 въ 1 и съ нихъ взимать по 198 злотыхъ; 4) что будетъ собрано свыше 400 дымовъ, то отдать іезуитамъ—перендскимъ миссіонерамъ; 5) претензію Казиміра Костюшка отослать въ фискальный судъ, съ тѣмъ, чтобы она была удовлетворена теперь; если же нѣтъ, то на первыхъ будущихъ судахъ; 6) пословъ земскихъ, избранныхъ для Варшавскаго сейма, какъ точно исполнившихъ свою обязанность, разрѣшить отъ присяги; 7) во вниманіе къ пожертвованіямъ Брестскаго епископа на содержаніе войска, послать къ нему депутатовъ для засвидѣтельствованія благодарности за его заслуги и для просьбы, чтобы юрисдикція воеводства не слишкомъ обременяема была несвойственными позывами въ Яновскую консисторію, на какой предметъ маршалкомъ будетъ составлена болѣе подробная инструкція; 8) обязать гродскихъ чиновъ слѣдить за правильностію мѣръ, совершенно испорченныхъ своеволіемъ жителей, и карать провинившихся смертію; 9) установить опредѣленный курсъ монеты, согласный съ принятымъ въ сосѣднихъ воеводствахъ, именно: червонецъ—въ 18 злотыхъ; талеръ битый—въ 8 злотыхъ; тынфъ въ 1 зл. и 8 грош.; копѣйку—въ 8 шеляговъ; 10) въ вознагражденіе заслугъ Умястовскаго, войскаго, признать его на неопредѣленное время маршалкомъ; 11) претензію ксендзовъ Картузовъ и священника Малой Ельны—отослать въ фискальные суды.

Roku tysiąc siedmsetnego dwunastego, miesiąca Decembra dwudziestego trzeciego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—cześznikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imść pan Franciszek Łanowski, laudum seymiku fiskalnego województwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, de tenore tali:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewodztwa Brzeskiego, na seymik fiskalny ex limitatione przypadły, pro die duodecima mensis Decembris, anni tysiąc siedmsetnego, ad locum obradom naszym solitum, do Brześcia, zgromadzeni dla ufundowania constitucyą, naznaczoney nowey abiuraty, która instantanee po teraznieyszym seymiku cursum sortiri powinna, do słuchania którey y ad recipiendum od ichmość panów obywatelów na zaiutrz po seymiku, to-iest, dnia piętnastego praesentis ichmość panowie grodowi zasieść powinni; a potym, ponieważ sama czasu krótkość, dla następuiącego blizko seymu, dispensat,—ma być limitowano po seymikach relationis pro commodo ichmość panów obywatelów, którzy by teraz nie zaprzysiegli, waruiąc y to, aby intra spatium seymików relationis na żadne dobra nie zaprzysiężone delata nie wychodziła.

Dla exekucyey iednak łatwieyszey do

teraznieyszego, który currit, podatku, obranych ichmość panów poborców, toiest, ichmość panów Michała Guzelfa—podczaszego Brzeskiego.....

Że redukowana taryfa ieszcze poprawy potrzebuie, nieodwłocznie zaraz po seymiku teraznieyszym melioracya nastąpić ma przez wielmożnych ichmość panów commissarzów, ad hoc opus obranych, ichmość panów: Stanisława Rusieckiego—oboznego w. x. Lit., Jurewicza—pisarza dekretowanego w. x. Lit., Zygmunta Chrzanowskiego—czesznika Brzeskiego, Jana Buchowieckiego—pisarza grodzkiego Brzeskiego, Piotra Piekarskiego—miecznika Brzeskiego, Nesterowicza—podstolego Brzeskiego, Ambrożego Kościuszka—podczaszego Owruckiego, Bonifacego Ostrowskiego—czesznika Nowogródzkiego.

Z którey melioratiey, iako pewni iesteśmy, że się znayduie niemało dymów abiuratowych, tak też dymy powinni będą być redukowane pięndziesiąt w ieden; a z nich podatek po złotych sto dziewięndziesiąt y ośm.

Według uchwały seymiku immediate przeszłego przez tychże ichmość panów poborców modo, metodo laudi tegoż Brzeskiego seymiku sancito, wybrać powinni będą y ze wszytkich tychże dymów.

Co się kolwiek nad cztyrysta dymów znaydzie, pomienioną summę ichmość xięży iezuitom missiey perskiey, religionis militantibus zelo propagandae fidei catholicae, wypłacić nieodwłocznie maią.

Imć pana Kazimierza Kościuszki—podczaszego Pińskiego sitientes iustum desiderium, aby mógł reponere calculum exakciey swoiey, do sądu fiskalnego odsyłamy, rekomenduiąc, aby na kadencyi teraznieyszey był słuchany y uspokoiony pro finali conclusione, co ieżeliby subsequi nie mogło na teraznieyszey kadencii, to na naypierwszych potym sądach.

Intaminata fides wielmożnych panów Dominika kniazia Szuyskiego—chorążego, Zygmunta Chrzanowskiego—czesznika y podstarościego sądowego, Brzeskich posłów ziemskich, na seym Warszawski obranych, inż y iawnym dowodem nam constans na przeszłym seymie spromowowanych rigidissime et efficaciter adimpletorum woiewództwa desideriorum, więc gratam recompensuiąc obligationem ichmość a iuramento relexamus.

Za odebrane znaczne amoris publici documenta iaśnie wielmożnego iegmość xiędza biskupa pasterza naszego, kiedy egestati conservandae militiae duchownego chleba succurit porcyą, za co chcąc grata imści rependere vota wielmożnych ichmość panów Bonifacego Ostrowskiego—czesznika Nowogródzkiego, Dominika Ostrowskiego — czesznika Nowogródka Siewierskiego, posłów do imści obieramy, oraz upraszaiąc ne graventur iurisdictiones woiewództwa naszego incompetenti evocatione do konsistorza Janowskiego, co samo obszerzyć et alia postulata zlecamy obszerniey wielmożnemu imść panu marszałkowi koła naszego w instrukcyey wyrazić.

Miara w Brześciu arbitrio prywatnych ludzi tak pofałszowana, że iuż kilka garncy na szanku przyczyniono, który tylko dwadzieścia garncy wynosić powinien, także w garncach, kwatyrkach niezmierne daie się pofałszowanie z wielką przedaiących y kupuiących krzywdą; więc serio iniungimus et obligamus ichmość panów grodowych, aby pro munere officii sui vigilantissime tego doyrzeli, aby te wszytkie miary cechowane od ichmość były, a ktoby się ważył niecechowane y owszem pofałszowane wynaydować, aby na gardle karany był.

Moneta, in immensum crescens privata autoritate kupców, aby miała limitatum cursum, iniungimus y upraszamy wielmożnego imść pana starostę naszego Brzeskiego, aby po nowym roku instan-

tanee wydał universały na całe województwo, aby currentia monety conformis z przyległemi województwy była: czerwony złoty—złotych ośmnaście, talar bity—złotych ośm, tynf—złoty ieden groszy ośm, kopieyka—szelągów ośm.

Merita imć pana Umiastowskiego—woyskiego Mińskiego functiey marszałkowskiey do szczęsliwych czasów pro recompensatione reservantur cum grata memoria usług. Ichmość xięży kartuzów Berezckich interes, ratione dymów powaryowanych, także swieszczennika Małcy Jelenki niezaprzysiężonego dymu, a niesłusznie pociąganego do płacenia od różnych ichmość panów exactorów, do sądów fiskalnych odsyłamy.

Zalecaiąc instantaneam disiudicationem seymiku limitationis, ponieważ nulla exigit necessitas, więc usque ad expirationem terminu rocznych seymików po gromnicach odkładamy.

U tego laudum podpis ręki temi słowy. Adam Sierzputowski—podczaszy Mozyrski, marszałek seymików rocznych województwa Brzeskiego. Któreż to laudum województwa Brzeskiego, przez osobę zwyż pomienioną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1713 г.

Изъ книги за 1713 годъ, стр. 1591.

349. Протестація депутатовъ, отправленныхъ на Варшавскій сеймъ противъ акта сейма и заявленіе о томъ, что не они были причиной сорванія сейма.

Депутаты, возвратившіеся изъ несостоявшагося сейма въ Варшавѣ, торжественно заявляютъ, что причиною разрыва сейма были: ненасытное желаніе власти и диктатуры, постоянные споры и ссоры; у самыхъ депутатовъ отнята была всякая свобода слова, а время проходило въ пустыхъ вымыслахъ и преніяхъ, такъ что въ посольской избѣ въ продолженіи двухъ дней и двухъ ночей сряду, они должны были слушать пустые проекты, которые имѣли въ виду частную, а не общественную пользу; проекты же писанные совершенно были забыты. И потому всѣ эти пренія они считаютъ незаконными и протестуютъ, что не смотря на всѣ ихъ искреннія желанія содѣйствовать къ возобновленію сейма, по изложеннымъ причинамъ онъ никакъ не могъ состояться.

Roku tysiąc siedmsetnego trzynastego, miesiąca Marca iedynastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi y przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy personaliter u xiąg grodu Brzeskiego wielmożni ichmościowie, to-iest, wielmożny imć pan Krzysztoph Dominik z Kozielska Puzyna—starosta y poseł powiatu Upitskiego y wielmożny imć pan Jan Piotr Nesterowicz—podstoli województwa Brzeskiego, poseł województwa Inflanskiego, manifest contra totum actum seymu Warszawskiego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podali, cuius tenor sequitur talis:

My posłowie ziemscy z województw y powiatów w. x. Lit., wprzódy za uniwersałami i. k. mości, pana naszgo mi-

łościwego, w roku immediate przeszłym, obrani, a teraz na reassumptią tegoż seymu, ex limitatione przypadaiącą, przybyli, niżey na podpisie rękoma naszemi wyrażeni, oświadczamy się naypierwiey przed panem Bogiem naszym, qui scrutatur abdita cordum, tudzież przed maiestatem i. k. mości, pana naszego miłościwego, stanami rzeczypospolitey zgromadzonemi y całym światem:

Iż gdy post tam longam diuturnamque zamilczanego seymu expectationem, po ciężkich y nie bez osobliwego żalu wspominaiących się wnętrznego zamieszania y domowego rozerwania sessiach, po wytrwanym tristi decennio (sub gravi różnych nieszczęśliwości undique conspirantium malorum onere) czasu przeciągu, po zdesperowanym prawie do dawnego porządku obrad publicznych z seymów, samo tylko non sine notabili dedecore wnętrznego rozdzielenia rebus in angustis salvuiąc się konfederacyą powróceniu, pożądane od dobrotliwego i. k. mości, pana naszego miłościwego, tanquam de abunda gratiarum scaturigine, serca iedynie sanandorum vulnerum tey rzeczy-pospolitey, odebraliśmy antidotum przez determinatią ad vota populorum seymu adhuc obrumpit spes, optimus livar; y kiedy się publica oyczyzny naszey oneraria ad promontorium bonae spei przybiiać zdała:—czyli in propitioribus nostris fato, czyli quaesito fastuosae usurpationis ustawicznego, całą rzecz-pospolitą rządzenia conatu, odbiwszy się od szczęśliwego publicae felicitatis portu, nie tylko ad scopulum, (horendo memorandum dolore) allidi musiała, ale też non vanum liberis mentibus incutit metum, aby in sirtes et charybdas, nadwerężoney pogrążona wolności, tak dalece nefandum nie poniosła naufragium, że desperować należy, ut tandem aliquando ad optatam eluctetur tranquillitatem. Niech zaś to każdy widzi y uznawa świat, iż nie zkąd inąd ta straszna rzeczy-pospolitey provenit crisis, tylko że assumpta ex universali beneplacito do zacnych y godnych dla salvowania idących, in deterius w zamieszanym rzeczy-pospolitey stanie interessów subiecta ad eam insatiabilem perpetuae dictaturae et fastuosi honoris, seu regere praesumtionis przyszły cupidinem, że nie konferuiąc się conferowanemi, w oyczystym zamęcie euntibus y tu, in peccato consiliorum statu in cessantia zabierali się trzymać rzeczy-pospolitey gubernia: iakoż kto by się nie spodziewał, iż samo taedium wnętrznych kłótni y zamieszania miało wyperswadować, aby publica rzeczy-pospolitey navicula tak pomyślnym in optatis consiliis kierowała się styrem, iakoby vitatis improvisorum malorum scopulis, szczęśliwego et secuturae posteritati pamiętnego portu chwalebne publicae expectationis zarzuciła kotwicę? Lecz, unde salus sperabatur, inde mors provenit. Zważaiąc bowiem pierwszą reassumowanego teraz seymu cadentią, każdy łatwo obaczy y porozumie, iako wzruszony et e cardine wywrócony, chwalebnie lege positiva et indubitata postanowiony, za godney dyrekcyey zacnego na owczas koła ryccrskiego marszałka, a teraz godnego in ordine intermedio senatora, iaśnie wielmożnego imć pana Działyńskiego—woiewody Chełmińskiego—seymowania porządek, iako odebrane vota senatorskie, które naybarziey hoc obiecto et intuitu traktować się zwykli, aby wzniecone w przypadaiących materiach uspokoić y umoderować mogły motus, iako samym nawet posłom zatamowana y przytłumiona activitas, gdy quaesitis suapte voluntate inventionibus, sprowadziwszy czas obfitemi w izbie poselskiey sine ullo moderamine certaminibus, ipso prawie dwuniedzielnego seymowania de termino, złączywszy izbę poselską cum reliquis ordinibus,

chcąc wymusić, wycisnąć partus sui effectuationem, ciężko dwóch dni y nocy przetrwanych patienter, nie dopuszczaiąc do czytanych proiectów, trzymania się cokolwiek w nich napisano, mniey uważaiąc publicum assensum, tudzież contradictiones pro ratis et firmis utrzymowano; a to naybarziey z prywatnych primarum w w. x. Lit. personarum et prima rzeczy-pospolitey tenentium officia, przeciwko sobie zaciągnionych nienawiści, znosząc ius cardinale libertatis et aequalitatis, usurpato novae circumscriptionis, in volumine legum non reperibilis, tenore we wszem ab aequalitate praerogativae et pari talis iuris, (którym w tey oyczyznie wszytkim urodzonym civibus lex cardinalis sprawować się y rozsądzać się in foro competenti, antiquis legibus circumscripto et determinato, postanowiła y destinowała), odłączyć usiłuiąc, znosząc wszytkie konstitucye dawnieysze de evocatione extra forum, cum poenis evocationis opisane, tłumiąc deservitam krwawie zasłużonemu rycerstwu mercedem; na ostatek mimo tak wielu constitucyi, forum w trybunale głównym (gdyby hetman lub assygnatie et quovis quaesito praetextu żołnierskie exactie na dobra ziemskie dziedziczne szlacheckie wydawać ważył się, cum poenis refusionis damnorum de proprio, lub szukaiącym ex deliquenti militiae iniuriatis sprawiedliwości świętey administrare et satisfactionem praestare nie chciał), naznaczaiących y nakazuiących, pod ozdobną niby boni publici palliaturą, prywatney swoiey dogadzaiąc usurpatiey ultra omne fas et aequum, ad quodvis forum et ubiquinarium subsclium ministerium buławy wielkiey w. x. Lit. indebite pociągaiąc, praerogativam oney extreme deprimere et abusivo fastu minuere usiłowano; lubo tak wielu ichmość panów posłów, iako to, woiewództw Trockiego, Łęczyckiego, Inflantskiego, xięstwa Żmudzkiego, powiatów: Bracławskiego, Upitskiego, Mozyrskiego protestowało się contra tenorem takowey circumspriptiey buławy wielkiego xięstwa Litewskiego et fide publica contradicentes assekurowani byli y za determinatią cuiusvis fori in tenore legis mollifikowana być miała; iednak potym, sumpta oportunitate przywiedzenia ad effectum swoiego rankoru, immobilitatem circumscriptionis, mimo protestacye in loco loci zachodzące, absoluta et inpersuasibili utrzymywaną y zasczycaną potencya. Co widząc ichmość panowie contradicentes swoie po grodach contra hanc circumscriptionem, legibus publicis contrariam, zanieśli y do akt podali manifesta.—Teraz zaś od samey reassumptiey ninieyszego seymu, to iest, a die trigesima prima miesiąca Decembra anni immediate elapsi, cadentiey, coż się w izbie poselskiey działo, ieżeli non sola contentionum et certaminum, czas salvandis rebus determinowany extrahentium, semina, ieżeli nie same wzburzone przez maiącego uspakaiać civiles motus zaprzątnienia, iuż to przez niedawania activis posłom głosu z onego; ci których rozumiał swemu interesowi y upodobaniu być przeciwnych doprosić się pro tuendo bono publico kilkodniową nie mogli expectativą; iuż to niepraktykowanym ab aevo et a condita republica na godnych et aequalitate libertatis równych posłów rzucaiąc się impetem, iuż to iednych przeciwko drugich podburzaiąc y subordynuiąc, continuos rozróżnionych sentimentów excitando conflictus, iuż to publiczne sessie prowincyalne od i. k. mości, pana naszego miłościwego, pozwolone pro facilitandis publicis negociis w. x. Lit., kiedy ta prowincya onerosam buławy na początku tego seymu, in determinatione fori ubiquinarii circumscriptionem, tanquam summam primum-

que obicem advertere, żądaiąc ad consonam umiarkowania y obiaśnienia huius rigoris, zabierała się y determinowała harmoniam, abusivo trzymaiąc et disturbando arbitrio barziey sobie pro summa poczytywano gloria, aby uciążliwemu tak ministerii, iako raczey osoby utrzymał cum praeiudicio antiquarum legum opisane, a niżeli determinationem iudicii in iisdem codicillis super manifestos partibus maiestati et libertati contrariis adherentes circumscripti, samo tylko iedynie na zacne y godne imie sentiendo zawziętością y nie uspokoioną pałaiąc żarliwością, nie szukano publicam salutem, nie skłaniało się ad vota pragnących generalnego uspokoienia, non observata interpositione maiestatis y prześwietnego senatu, ale swoiey omnimode dogodzić pragniono, usiłowano ambitiey, aby tym łatwiey emulam fastus per novellas circumscriptiones przytłumiwszy virtutem, samemu tylko omnibus et cunctis można było praedominari; a na ostatek, gdyśmy in plena activitate będący posłowie, y po złączeniu się izby naszey cum reliquis ordinibus, przy deklaracyah naszych uczyniwszy na dniu piętnastym praesentis publicam przed maiestatem i. k. mości, pana naszego miłościwego, y przed zgromadzonemi stanami rzeczy-pospolitey protestationem, na dniu szesnastym eiusdem in palestra consiliorum non comparuimus, ale chcąc vergentibus in deterius rebus non suppeditare momentum, odezwaliśmy się przez kolegę naszego, wielmożnego imć pana Biegańskiego, starostę Starodubowskiego y posła tegoż powiatu, żeśmy nie chcieli extremam seymowi causare exitum y instantissime gotowiśmy byli restituere activitatem, byle by obiaśnienia albo raczey odmienienia pro quovis foro forum trybunału głównego, za wydanie assygnacyey, paletow commissariatów et quovis praetextu żołnierskich agrawacyi na dobra ziemskie, tudzież pro non administrata iniuriatis iustitia, determinuiąc y naznaczaiąc, stanęło; ale taż nie uspokoiona y nie wyperswadowana zawziętość, postposita autoritate legum, rigidissime observationem vocis libere circumscribentium, posthabetur, charactere nostro poselstwa (lubośmy przez całe trzy dni, nie wyieżdżaiąc z Warszawy, aż do dnia ośmnastego praesentis patientissime satisfactionem nostrae praecustoditionis et praecautionis nie iednokrotnie factae oczekiwali), nie tylko do umiarkowania tey circumscriptiey descendere, ale nawet convenire nas protesti tuenda activitate nie chciała, mniey pono, o doyściu tego seymu dbaiąc y staraiąc się, ażeby tym łatwiey suam dictaturam za reassumowaniem się confederacyi, która tylko in scissa republica et extremo rerum statu praktykować się zwykła. Ta zaś na teraznieyszym seymie, przy maiestacie i. k. mości, pana naszego miłościwego, tak liczny y ozdobny senat, przytomni ze wszystkich województw, ziem y powiatów korony polskiey y wielkiego xięstwa Litewskiego inter praesentes voti principałów swoich posłowie całe y zupełne nierozdzielney iednostayney rzeczy-pospolitey repraesentowali corpus, continuo mogła protrahere praedominio, iakoż na dniu ośmnastym praesentis w nieprzekonanym perseveruiac rankorze, fatalis seymowi temu przez prętkie pożegnanie maiestatis imposita coronis. My zatym, widząc postpositionem, tak liberam vocis, iako też charakteru naszego, a nie mogąc daley libere, in libera republica sentientes cives, millenarum principałów naszych interpretes mentium, wysłani od braci naszych a populo electorio regum ad tuendas libertates et formandas leges, posłowie arbitrariae impositionis znieść y zcierpieć abusus, manifestuiemy się y solenniter protestuiemy się, iż nie z naszey (uchoway

Boże) okazyey, ta publiczna niedoyścia seymu promanavit crisis; lecz kto nie chciał moderatiey y obiaśnienia dwuch słów wolą całą rzecz-pospolitą inconsultam reddere, a niżeli suae inventionis cierpieć immutationem, ten actor tam exitiosi stał się mali, a oraz insistendo zaszłym in antecessum contra contextum circumscriptionis buławy ichmościów panów kollegów naszych z województw—Trockiego, Łenczyckiego y Inflandskiego, z xięstwa Żmudzkiego, z powiatów—Brasławskiego, Upitskiego, Mozyrskiego protestuiemi teraz contra totum actum pierwszey y powtórney seymu cadentiey, dictante naturali ratione, że każdy actus limitatus est inseparabilis in se, a zatym ani początek bez końca, ani koniec bez początku doyścia subsistere ani leges formaliter positivas repraesentare nie może contra valorem omnium et singulorum nie zakończonego impressorum actuum poczętego y reassumowanego seymu; maiąc one pro nullis et irritis, manifestuiemy się y protestuiemy się y tę naszą protestacyą solenną ku zapisaniu do akt podaiąc, rękoma naszemi podpisuiemy.

Dan w Warszawie, roku tysiąc siedmsetnego trzynastego, miesiąca Februarii dwudziestego pierwsego dnia. U tego manifestu podpis rąk temi słowy: Krzysztoph Dominik z Kozielska Puzyna—starosta y poseł powiatu Upitskiego, Jan Piotr Nesterowicz—podstoli województwa Brześciańskiego, poseł województwa Inflantskiego. Któryż ten manifest, przez osoby wyż mainowane ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1713 г.

Изъ книги за 1712—1713 годы, стр. 2615.

350. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства о содержаніи саксонскаго союзнаго войска.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на чрезвычайный сеймикъ по повѣтскамъ председателя фискальныхъ сеймиковъ, вслѣдствіе вступленія въ воеводство союзныхъ саксонскихъ войскъ, домогающихся зимнихъ стоянокъ въ имѣніяхъ дѣдичныхъ, постановили: 1) снарядить посольство къ королю съ просьбой, чтобы, въ случаѣ невозможности уволить отъ постоевъ воеводства сполна, войсковой комиссаріатъ довольствовался бы опредѣленнымъ количествомъ денегъ, вмѣсто продовольствованія натурой; 2) сумму, условленную съ вышеупомянутымъ комиссаріатомъ, собрать и внести на сеймикѣ реляційномъ безъ всякихъ исключеній; 3) въ случаѣ неуплаты кѣмъ-либо причитающейся доли, недоимки должны возмѣщаться на имѣніяхъ таковаго недоимочника, о чемъ послы должны ходатайствовать какъ предъ королемъ, такъ и предъ коммиссаріатомъ; 4) взиманіе этихъ податей начать послѣ возвращенія пословъ.

Roku tysiąc siedemsetnego trzynastego, miesiąca Oktobra trzydziestego pierwszego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskemi y przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imść pan Stanisław Witanowski, laudum województwa Brzeskigo, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, tenore tali:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, szlachta, rycerstwo, obywatele woiewództwa Brzeskiego, zgromadzeni na dzień dwudziesty siódmy miesiąca Oktobra w roku teraznieyszym tysiąc siedemsetnym trzynastym na mieysce zwyczayne obradom naszym do Brześcia, za uniwersałami wielmożnego imści pana Stanisława z Rusce Rusieckiego—oboznego w. x. Lit., marszałka rocznego woiewództwa Brzeskiego, extraordynaryinie wydanemi, a to ex ratione przybyłego w woiewództwo nasze na konsistentią zimową woysk auxyliarnych Saskich, praetenduiących stativa hiemalia w dobrach, dziedzicznych, co iako nas perimit, tak do ratowania się ten bierzemy sposób.

Uprosiliśmy ex gremio nostro do naiaśnieyszego króla iegomości, pana naszego miłościwego, za posłów: iasnie wielmożnego imści pana Jana Sapiehę—starostę Brzeskiego y wielmożnego imści pana Stanisława z Rusce Rusieckiego—oboznego w. x. Lit., którzy ichmość, repraesentata veneratione maiestatis, przy oświadczeniu się y remonstracyi wiernego poddaństwa naszego ku panu supplikować będą do iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego: iż ieżeli premente necessitate belli od consistencyey zimowey wolnemi być nie możemy, przynaymniey aby się certo quanto summy commissariat woyskowy Saxoński ogułem kontentował: którey summy quantitatem cokolwiek umówią y postanowią ichmość panowie posłowie nasi z commissariatem wyżey wyrażonym, my to z całym woiewództwem, pro rato et grato przyiąwszy, exolucyą umówioney summy dla woyska auxiliarnego Saskiego, za regressem ichmościow panów posłów naszych od i. k. mości, na relaciynym seymiku instantance umówić, złożyć y do commissariatu wnieść obliguiemy się nemine excepto, żadnych nie acceptuiąc libertacyi,—ani kwitów z commissariatu woyska Saskiego wydanych, ani uwolnienia od kogokolwiek danego komukolwiek w woiewództwie naszym; ale umowioną summę rozłożywszy nawszystkie generaliter dymy woiewództwa Brzeskiego z nich contribuere obowiązuiemy się.

Jeżeli by zaś kto renitens w oddaniu tego podatku pokazał się w woiewództwie naszym, tego dobra na delatę woysku Saxońskiemu oddane być maią; która delata, aby acceptowana była z przyięcia pro persoluto, suplikować będą do i. k. mości, pana naszego miłościwego, ichmość panowie posłowie nasi oto, y z commissariatem traktować tenebuntur.

Dyspozycyą zaś tego podatku ichmość panom posłom za powrotem od i. k. mości praesenti laudo oddaemy, zlecamy.

Instrument zaś tey legacyey y traktatu aby był podpisany quam numerosissima subscriptione, tego naszego zgodnego postanowienia dokończaiąc podpisem do instrukcyi, ishmość panom posłom daney, dzień drugi miesiąca Nowembra, anni currentis w Brześciu namówiwszy, naznaczamy. Datum w Brzesciu, dnia dwudziestego siódmego Oktobra, roku tysiąc siedmsetnego trzynastego.

U tego laudum podpis rąk temi słowy: Stanisław z Rusce Rusiecki, marszałek roczny fiskalny woiewództwa Brzeskiego; Jan Sapieha, starosta Brzescki; Dominik kniaź Szuyski, chorąży woiewództwa Brzeskiego; Mikołay Kazimierz Machwic, podsędek woiewództwa Brzeskiego; Franciszek Szuyski, podstoli woiewództwa Brzeskiego; Piotr Galemski; Jan Buchowiecki, pisarz grodzki Brzeski; Stanisław Witanowski; Samuel Juriewicz, pisarz dekretowy w. x. Lit.; Zygmunt Benedykt Chrzanowski, czesznik, podstarości sądowy woiewództwa Brzeskiego; Kazimierz Pociey Niepokoyczycki, sędzia grodzki woiewództwa Brzeskiego; Jan Buchowiecki, skarbnik Brzeski; Marcin Kościa Zbirożski, stolnik Drogicki;

Józef Grabowski, horodniczy Brzeski; Kazimierz Kościuszko; Łukasz Trembicki; Alexander Ursyn Niemcewicz; A. Parczewski, czesznik Mścisławski; Dominik Korzeniewski—Możeyko; Kazimerz Rzaczyński; Leon Bykowski Łopot; Michał Buczyński; Józef Chrzanowski; Stanisław Rusiecki, stolnik Czernihowski; Woyciech Lisiecki; Antoni Narkowicz, podkomorzy Wendeński; Jan Franciszek Lenkiewicz; Michał z Korowic Korowicki; Bogusław Trembicki; Stanisław Pruszak Bieniewski: Daniel Bogusławski; Andrzey Rosceski; Karol Bielski, Symon Siękiewicz; Krzysztof Zakrzewicz; Stanisław Ruszczyc; Kazimierz Antoni Sipowicz m. p; Jan Turski; Thomasz Suzin; Konstanty Witanowski; Tyburcy Bieniewski—Pruszak; Wawrzynec Eysmont, komornik Brzeski; Florian z Konopnice Grabowski.

Któreż to laudum woiewództwa Brzeskiego, przez osobę wyżpomienioną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1713 г.

Изъ книги за 1713 годъ, стр. 2623.

351. Инструкція, данная депутатамъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ къ королю.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на фискальный сеймикъ, въ обычномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, и избравши пословъ, предписываютъ имъ ходатайствовать предъ королемъ по слѣдующимъ дѣламъ: 1) такъ какъ вслѣдствіе постоянныхъ передвиженій и стоянокъ литовскихъ и союзныхъ войскъ, воеводство ихъ подверглось крайнему разоренію, то просить короля оказать ему какую-нибудь помощь; 2) принести поздравленіе съ побѣдой и просить чтобы воеводство было оставлено при полной диспозиціи установленной и условленной суммы съ имуществъ cuiuscuncque ordinis и чтобы выданъ былъ приказъ на этотъ счетъ коммиссаріату; 3) чтобы шляхетскіе дворы въ городѣ Брестѣ, и въ особенности шляхетскіе дома въ предѣлахъ движенія войскъ, были уволены отъ повинностей, а шляхтѣ были возвращены убытки; 4) чтобы издержки на союзное войско (саксонское) не только были пріостановлены на будущее время, но даже и на войско литовское, и чтобы во время пребыванія перваго, не обременяло приходомъ послѣднее,—такъ какъ воеводство, слѣдуемыя съ него деньги, дважды уже уплачивало впередъ, не въ примѣръ для всего кн. Литовскаго.

Roku tysiąc siedmsetnego trzynastego, miesiąca Nowembra trzeciego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskimi, przede mną Zygmuntem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imść pan Stanisław Witanowski, instrukcyą iaśnie wielmożnym ichmść panom posłom, do naiaśnieyszego króla iego mości od woiewództwa Brzeskiego daną na rzecz w niey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisaną:

Instrukcya od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów woiewództwa Brzeskiego, do nayiaśnieyszego króla imści Augusta wtórego, pana naszego miłościwego, wielmożnym ichmci panom Janowi na Kodniu, Dorohostaiach y Czarnobylu, Sapiezie—

staroście Brzeskiemu, Stanisławowi z Rusce Rusieckiemu—kasztelanowi Mińskiemu, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym trzynastym, miesiąca Oktobra dwudziestego siódmego dnia, na seymiku fiskalnym insolito consiliorum loco dana.

W tym gorąco rozgniewanego Boga na całą oyczyznę zapale, ieżeli który kray iako woiewództwo nasze, tot praessuris sancite ustawicznemi woysk własnych lokacyami, dopieroż meatu et remeatu funditus zruszone, że śmiele o sobie mówić możemy: nos primus locus castris primaque castra sumus ad cumulum nieszczęśliwe sprawiedliwey ręki Bozkiey pestifera,—lub od kilku lat ludne przed tym miasta, nasiadle wsi, miasteczka przerażone desertam repraesentant Arabiam y teraz świeżo taż zaraza gravi poena wszystkie absumpsit sprzężaie, a zatym rarus apparet in campis arator, iednym słowem vocant se in subsidium calamitates nec sine mutua societate stare potest fatorum malignitas, te wszystkie desuper nieszczęśliwości et egestatem ogołoconego kraiu ichmość panowie posłowie nasi iego królewskiey mości panu naszemu miłościwemu represcntabunt.

Oraz vovendo omnem hospitatem świeżo nad nieprzyiacielem otrzymaney powinszuią victoryi z tą apprekacyą, aby potrzebne iego królewskiey mości zdrowie dextra Domini protegat et longos faciat dies fortunnego panowania iego, o te nie mniey votis ac lacrimis ichmść konkurować będą łaskę, ażeby woiewodztwo nasze, iako sui iuris y proste (sic) przyimuiące ciężar, przy zupełney dyspozycyey z kapitulowaney y umówioney summy zostało, żadnych dóbr, czy to szlacheckich, czy duchownych et cuiuscunque ordinis nie wyłączaiąc, y w tym ordynans do commissariatu iego królewskiey mości upraszać będą.

Dworki także szlacheckie w mieście Brześciu aby wolne były; daleko barziey aby domy szlacheckie w marsze woysk i. k. mości immunitate gaudeant. Szkody także poczynione przez tenże marsz, aby były pootrącone,—tymże ichmość panom posłom zalecamy.

Ponieważ zaś ex necessitate belli et amore ku dostoieństwu i. k. mości certum quantum na woysko auxiliarne i. k. mości postępuiemy, praecavebunt omnimode ichmość panowie posłowie, aby to nie tylko daley in sequelam nie szło, ale też ex ratione modernae contributionis było wolne woiewództwo od podatków in posterum na woysko Lit., w czym omnem securitatem powagi i. k. mości implorabunt, ile że znaczną summę in antecessum za uniwersałami i. k. mości temuż woysku Litewskiemu po dwakroć wypłaciło, lubo całe xięstwo Litewskie tey nie pokazało ochoty. Y w tym też instabunt ichmość panowie posłowie, iż kiedy mamy woyska Saxońskie u siebie, aby nas nie incommodowało nawet y przechodem woysko Litewskie.

To wszystko złożywszy in sinum paternae clementiae i. k. mości, caetera dexteritati et autoritati ichmość panów posłów oddaiemy, ich że osoby distributivae iustitiae y respektowi pańskiemu zalecamy.

U tey instrukciey podpisy rąk temi słowy: Dominik kniaź Szuyski—chorąży województwa Brzeskiego, Mikołay Kazimierz Machwic—podsędek województwa Brzeskiego, Franciszek Szuyski—podstoli województwa Brzeskiego, Piotr Piekarski—miecznik Brzeski, Łukasz Trembicki, Tyburcy Bieniewski Pruszak - łowczy Kaliski, Samuel Juriewicz—pisarz dekretowy w. x. Lit-go, Zygmunt Benedykt Chrzanowski—czesznik y podstarości sądowy województwa Brzeskie-

go, Jan Buchowiecki—podstoli Grodzieński, pisarz grodzki Brzeski, Jan Buchowiecki—skarbnik woiewództwa Brzeskiego, Alexander Ursyn Niemcewicz, Marcin Kościa Zbirożski—stolnik Drogicki, Józeph Grabowski—horodniczy Brzeski, Kazimierz Kościuszko, Łukasz Trembicki, Dominik Korzeniewski Możeyko, Kazimierz Rzączyński, Leon Bykowski Łopot, A. Paniewski—czesznik Miński, Michał Buczyński, Jozeph Chrzanowski, Stanisław Rusiecki—stolnik Czernihowski, Woyciech Lisiecki, Antoni Narkowicz—podkomorzyc Wendeński, Jan Franciszek Lenkiewicz, Michał z Korowic Korowicki, Bogusław Trembicki, Andrzey Rościeski, Stanisław Pruszak Beniewski, Daniel Bogusławski, Karol Bielski, Symon Sienkiewicz, Jan Turski, Thomasz Suzin, Konstanty Witanowski, Wawrzyniec Eysymont—komornik Brzeski, Florian z Konopnice Grabowski, Krzysztoph Zakrzewicz. Któraż to instrukcya, przez osobę wyż mianowaną ku aktykowaniu podana, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1713 г.

Изъ книги за 1713 годъ, стр. 2627.

332. Постановленіе дворянства Брестскаго воеводства на сеймикѣ фискальномъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на фискальный сеймикъ въ обычномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили: 1) подтвердить, какъ постановленія прежняго сейма, такъ равно и петиціи къ королю, выраженныя въ инструкціи посламъ; 2) въ ожиданіи ихъ возвращенія съ королевскими распоряженіями, чтобы саксонское войско, неполучающее слѣдуемыхъ ему раціоновъ и порціоновъ, не было въ тягость Брестскому воеводству, назначить эксдивизію, на основаніи которой, Тибуртій Прушакъ, Калишскій ловчій, и долженъ производить соотвѣтственную раскладку на содержаніе войска; 3) производство порціоновъ и раціоновъ въ теченіи трехъ недѣль, какъ это обѣщано союзникамъ, если будетъ исполнено, то послы должны заявить объ этомъ коммиссаріату, и похлопотать о включеніи оныхъ въ договорную сумму; 4) этотъ же Тибуртій Прушакъ обязанъ сдѣлать раскладку порціоновъ и раціоновъ въ имѣніяхъ, подлежащихъ эксдивизіи постоевъ, согласно съ указаніями войска; 5) владѣльцы имѣній должны безъ замедленія исполнять продовольственную повинность и отбирать квитанціи; 6) въ случаѣ обидъ, они должны заявить о нихъ тому же Прушаку, для расчетовъ съ союзниками послѣ возвращенія пословъ; онъ же Прушакъ обязанъ предостерегать и войско отъ насилія и безчинства; 7) содержаніе полковнику назначить во сто черв. зл., оберштеръ-лейтенанту—50 черв. зл., квартермистру—50 битыхъ талеровъ; 8) такъ какъ послы не отказываются отъ услугъ, то благодарить ихъ послѣ возвращенія; 9) вслѣдствіе опустошенія саксонскими войсками Ейсымонта, слѣдуетъ освободить его отъ будущей контрибуціи.

Roku tysiąc siedmsetnego trzynastego, miesiąca Nowembra trzeciego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim aktami starościńskiemi y przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanąwszy oczewisto imć pan Stanisław Witanowski, laudum seymiku fiskalnego ex limitatione przypadłego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, urzędnicy ziemscy, grodzcy, szlachta, obywatele woiewódz-

twa Brzeskiego, ad locum solitum consiliorum, zgromadzeni na dniu drugim miesiąca Nowembra, to-iest, na termin vigore laudi ostatniego seymiku, dwudziestego siódmego Oktobra przypadłego y odprawionego ex limitatione naznaczony, takową czyniemy uchwałę ex communi beneplacito et unanimi consensu całego województwa:

Naprzód ostatnie laudum wyż rzeczonego seymiku, dwudziestego siódmego Oktobra, w roku teraźnieyszym tysiąc siedmsetnym trzynastym odprawionego, in toto approbuiemy. A ponieważ na tamtym że akcie ichmość panów posłów do i. k. mości obraliśmy, więc cokolwiek w instrukcyi naszey desideriorum znayduie się, usilnie ichmość panom posłom, ut promoveant u i. k. mości, zalecamy. Nim zaś ichmość powrócą z gotową w commissaryacie Saskim combinacyą, praeveniendo, aby woysko i. k. mości Saxońskie, nie będąc od nas ieszcze de certo quanto porcyi assecurowane, całemu województwu nie było uprzykrzone, do tey tylko exdivizyi naznaczyliśmy imć pana Tyburcego Pruszaka—łowczego Kaliskiego, aby tym czasem exdividował takowe dobra pro subsistentia tegoż woyska Saskiego, nim ichmość panowie posłowie z gotową ugodą na całe województwo od i. k. mości powrócą.

Cokolwiek zaś czyie kolwiek dobra porcyi y racyi wydadzą per spatium niedziel trzech, iako imć pan półkownik nad temiż ludźmi Saskiemi upewnił, że ma być pro persoluto przyięto, tak obowiązuiemy ichmość panów posłów, aby w commissariacie o to vigeant, aby wszelkie expensa uczynione przez marsz, teraźnieyszych porcyi potrącone były w summie zgodzoną. Ten że imć pan Pruszak ma naznaczyć na dobrach, które do subsistencyi exdividować będzie proporcyonalne porcye y racye na woysko i. k. mości, podług podaney od tychże woysk notacyi.

Ichmość panowie zaś possessores tych dobr bez żadney tergiversyi wydawać maią y kwity od ludzi Saskich z oddania odbierać; ieżeliby zaś co sobie nadto te woysko pozwalało, tedy wszelkie krzywdy tenże imć pan Pruszak słuchać będzie y zkonnotuie dla kalkulacyi z ludźmi Saskiemi za powrotem ichmość panów posłów y przestrzegać, ażeby inszych dobr do siebie nie exdividowanych nie interesowali się, dla czego exdivizyą swoią podpisać ma y podpisaną oddać ludziom Saskim; zachęcaiąc zaś ichmość panów officerów tegoż regimentu do wszelkiey skromności, ażeby się innym dobrom, prócz podanych od imć pana Pruszaka, nie przykrzyli, y gdziekolwiek pokazane sobie mieć będą porcye, omnem militarem zachowali disciplinam deklaruie y potensuie województwo za iednostayną zgodą należytą gratitudinem, to-iest: iaśnie wielmożnemu imć panu półkownikowi woyska i. k. mości auxiliarnego—czerwonych złotych sto; wielmożnemu imć panu obeszter-leytnantowi Grossen—czerwonych złotych piędziesiąt; imć panu regimenskwatermistrzowi—talerów bitych piędziesiąt. Które to summy, za powrótem ichmość panów posłów, maią być contribuowane y importowane et aequaliter rozłożone na całe województwo wraz z kapitalną summą, którą ichmość panowie posłowie w commissaryacie Warszawskim na tychże ludzi i. k. mości umówią y postanowią.

Ponieważ zaś ichmość panowie posłowie fatygi swoiey nie rekuzuią, tedy za powrotem grata memoria recompensować zechcemy. Ruina imć pana Eysymonta, komornika Brzeskiego, przez woysko i. k. mości Saxońskie iest wiadoma, tedy na przyszłe kontributie ma być wolen. Które laudum ręcoma naszemi podpisuiemy.

U tego laudum podpis ręki wielmożnego imć pana marszałka temi słowy: Stanisław z Rusce Rusiecki—marszałek fiskalny roczny woiewództwa Brzeskiego. Któreż to laudum, przez osobę zwyż mianowaną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1713 г.

Изъ книги за 1713 годъ, стр. 2695.

353. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства о податяхъ по случаю постоя саксонскаго войска.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ, постановили: 1) въ виду жестокаго разоренія страны отъ постоянныхъ военныхъ контрибуцій, которымъ и конца не предвидится, искать спасенія для себя въ единодушномъ постановленіи, а тяжесть недобровольную—разложить на всѣхъ, даже и на тѣхъ, которые могли бы подлежать изъятію, въ силу королевскаго рескрипта; 2) половину суммы, равняющейся 150,000 тынфовъ, собрать въ одинъ срокъ взимая съ каждаго дыма по 9 тынфовъ—что и составитъ 150,000, не различая ничьихъ имѣній; 3) сумму эту распредѣлить какъ на содержаніе войска, такъ и на жалованье офицерамъ,—съ тѣмъ, чтобы при полученіи ея отбирались квитанціи; остальную же половину суммы оставить до слѣдующаго фискальнаго сеймика; 4) для совмѣстнаго труда назначить коммиссаромъ Тибуртія Прусака, за что и выдать ему 1000 злотыхъ; 5) для лицъ, подвергшихся перебору повинностей, назначается 16-й день текущаго мѣсяца, съ тѣмъ, чтобы они къ этому сроку предъявили свои квитанціи за подписью диспозиторовъ, которые по освидѣтельствованіи оныхъ и должны оказавшіеся переборы зачислить на текущіе счеты; 6) для выполненія контракта, относительно удовлетворенія всей суммы (300,000 тынфовъ) назначить на оба срока диспозиторовъ, которые и должны выдать свои оповѣщенія; 7) для разбора и удовлетворенія несправедливыхъ саксонскихъ поборовъ назначить срокомъ слѣдующій сеймъ, къ которому диспозиторы и должны представить отчетность; 8) такъ какъ имѣніе базиліановъ—Тороканы до сихъ поръ несли повинности—съ десяти домовъ, то повинность эта и теперь должна отбываться; 9) квитанціи на содержаніе саксонскаго войска должны быть представлены къ будущему сейму для отчетности, такъ какъ воеводству извѣстны случаи насилія и грабежей союзниковъ.

Roky tysiąc siedmsetnego trzynastego, miesąca Decembra siódmego dnia.

Na urzędzie grodskim Brzeskim, aktami starościńsklemi y przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesnikiem y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imść pan Stanisław Witanowski, laudum seymiku relationis, za innotescentią wielmożnych ichmość panów posłów, do i. k. mości deputowanych, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, na seymik relationis, za innotescencyą wielmożnych imści panów posłów naszych, do i. k. mści deputowanych, na dzień dwudziesty dziewiąty miesiąca Nowembra, anni currentis, zgromadzeni, kiedy nas nieustaiąca a prawie coniurata in ruinam woiewództwa naszego fatorum atrocitas

chce mieć w tey pressurze, że od ciężkiego podatkowania y codziennych niemal zerwać się y uwolnić nie możemy, optato respirio, contribucyi, mille aerumnis, iako decumano iactamur fluctu, ani exsperata i. k. mości clementia pro ancora bonae spei żadney nie uznawiamy allevacyi, iuż sami salvowania się z braterskiey ab intra zgody y iednostaynego postanowienia szukamy media, a ciężar, nie dobrowolnie włożony, partimur inter universos,—wszelkie, które kolwiek być mogły umarzaiąc excepcie y libertacye, funduiąc się na reskrypcie i. k. mości, do nas danym y zawartym z commissariatem traktacie; co że ichmość panowie posłowie nasi activa dexteritate sua u i. k. mości y commissariatu evicerunt, należyte ichmościom oddaie województwo podziękowanie.

Ponieważ ex indispensabili necessitate, ichmość panowie posłowie nasi, przez traktat z commissariatem i. k. mości zawarty, przynieśli nam summę trzykroć sto tysięcy tynfów, którą na woysko auxiliarne Saskie województwo nasze obligowało się; a tey summy medietatem, półtora kroć stotysięcy tynfów, aby in instanti wypłacona była praetendit tak commissariat, iako y woysko auxiliarne w województwie naszym lokowane. Abyśmy od takich extorssyi y exekucyi tey milicyey Saskiey conserwowani byli, postanowiamy laudo praesenti wszyscy zgodnie y iednostaynie: z każdego dymu podług abiuraty anni millesimi sexcentesimi nonagesimi po dziewięć tynfów na iedną ratę, nemine excepto, tak z dobr ekonomicznych i. k. mości, starostw, dzierżaw, z dobr duchownych, ziemskich, szlacheckich. Która summa obrocona być ma tak: na wypłacenie półtora kroć sto tysięcy tynfów, iako y na accomodatię commissoriatu saskiego y deklarowane honoraria officerom saskim, tu w Brześciu będącym, które wynoszą na summę trzynaście tysięcy czterysta tynfów; residuitatem do calkulacyey z województwa w sądach fiskalnych zachowuiąc.

A ta uchwalona od nas dymowa summa, tak in paratis, iako nayprędzey importowana, iako y przez delaty naznaczona od wielmożnych imść panów dyspozytorów naszych, laudo przeszłego seymiku specifikowanych, iako to imść pana Jana na Kodniu Sapiehę, starosty naszego Brzeskiego y i. mść pana Stanisława z Rusce Rusieckiego, kasztelanica Mińskego, ma być na woysko auxiliarne dysponowana y exdiwidowana, y kwity od tychże ichmości podatku tego dawane u podpisywane być maią.

Przydaiemy ichmość pro socio laboris za commissarza imść pana Tyburcego Pruszaka—łowczego Kaliszskiego, który do tychże kwitów wespół z ichmość podpisywać się będzie; a za podiętą pracę tysiąc złotych currentis monetae naznaczamy.

A że przez ten czas, od weyścia swego w granice województwa naszego, a die prima Nowembris, woysko auxiliarne Saskie, przez exakcyą porcyi y racyi wydanych, znaczną, okrom marszu z przeładowaniem w różnych dobrach maiąc subsistentią, wybrali summę, że dymy szlacheckie większą niż od nich należy depactowanie solucyi, zaczym województwo ex unanimi assensu naznacza tym ichmość ukrzywdzonym dzień szesnasty mensis praesentis, aby wydania swego dokumenta, rachunki, czyli kwity Saskie comportent od ichmość dyspozytorów naszych; którzy facta calculatione cum deputatis od woyska tego auxiliarnego, ieżeli co się przeboru od ichmość panów Sasów pokaże, w przyszłey tego podatku wtórey racie potrącić, pro soluto przyiąć, a tę superatią z innych dymów compensowane mieć przez dyspozycyą ichmość panów dyspozytorów naszych ma-

ią, waruiąc to sobie, że te woyska auxiliarne gdzie protunc przy exactii porcyi swoich w dobrach dziedzicznych subsistunt, z nich exnunc ustąpić maią do kwater sobie naznaczonych. Immunitatem dworków y domów szlacheckich, tak w mieście Brzeskim od subsistencyi saskiey, iako y po innych mieyscach, gdzie te woyska lokowane będą, także szpichlerzów y zboż w nich zsypannych integritatem waruie sobie woiewództwo nasze, ubespieczone reskriptem i. k. mości, w czym sedulam ichmość pp. dyspozytorów naszych requiruiemy solicitudinem, aby tey conservacyi invigilare y z ichmość pp. officerami conferre raczyli, te dworki y domy szlacheckie, które na lokacyą sobie te woyska zaieli, do decessu z teraznieyszey importantiey dymów referuiąc importantiey wtórey raty (sic).

Ponieważ termin przez capitulatią z commissariatem i. k. mości iest naznaczony, wczesnie do tey exekucyey sposobić się należy, dla czego zwysz rzeczeni ichmość panowie dyspozytorowie, do zupełney oboch rat importantiey naznaczeni, cointuita wydać powinni swoie innotescentie; w którym terminie y przebory Saskie iniuriatis liquidowane być maią. Dla lepszey za tym informatiey na przyszłym, da Bóg, seymiku uczynić się będzie mogła relatia, którey limitatią dnia drugiego po trzech Królach, to iest, dnia ósmego Iannuarii, in anno millesimo septingentesimo decimo quarto naznaczamy, na ktorym terminie decessów abiuratowych realem mieć życzemy informationem od ichmość panów dyspositorów naszych.

Torokanie dobra wielebnych oo. Bazylianów, ponieważ zawsze z dymów dziesięciu do woiewództwa naszego płacili, y teraznieyszy podatek do tych że ichmość importować maią. Kwity na woysko saskie dawnieyszey kontribucyey na przyszłym, da Bóg, seymiku produkowane być powinny dla informatiey woiewództwu, na których dobrach ten zaległ podatek exakcyey imść pana Mikołaia Machwica—podsędka Brzeskiego y imść pana Michała Sawickiego—czesnika Wołkowyskiego; maiąc rationem tych dobr, z których sobie sami ichmość panowie Saxonowie po zaaresztowaniu ichmość panów exaktorów militariter et gravaminose ten podatek exequowali y względem onego pro libitu zabierali, iako to samemu woiewództwu dobrze wiadomo. Datum w Brześciu, anno tysiąc siedmsetnego trzynastego, dnia y mieciąca ut supra.

U tego laudum podpis ręki wielmożnego imść pana marszałka temi słowy: Stanisław z Rusce Rusiecki—marszałek fiskalny.— Któreż te laudum, przez osobę zwyż mianowaną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1714 г.

Изъ книги за 1713—1714 годы, стр. 1961—1962.

354. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на срѣтенскомъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на срѣтенскій сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по избраніи сеймоваго директора, постановили:

1) Не входя въ разбирательство предметовъ предшествовавшаго сеймика, на которомъ занесена была зловредная протестація со стороны Пинскаго дворянства противъ Брестскихъ диспозиторовъ—Яна Сапѣги и Станислава Русецкаго, теперь, согласно желанію протестующихъ—взять оную обратно, предать таковую протестацію уничтоженію и въ этомъ пунктѣ исправить прежнее сеймовое постановленіе.

2) Для прекращенія споровъ, возникшихъ между Мих. Гузельфомъ и Лукашомъ Трембецкимъ, по поводу домогательства обоихъ получить Брестское подчашничество, и рѣшенныхъ большинствомъ голосовъ въ пользу послѣдняго, дѣло это передать на благоусмотрѣніе короля.

3) Избрать администраторовъ чоповаго—шеляжнаго, съ платою имъ за труды въ размѣрахъ опредѣленныхъ декретами скарбоваго трибунала. При этомъ предостеречь жидовъ, чтобы они, какъ устраненные неоднократными конституціями отъ участія во взыманіи чоповаго—шеляжнаго, не вмѣшивались даже и въ контракты онаго подъ страхомъ назначенныхъ на сей предметъ наказаній; сборщики этой подати получатъ свое жалованіе на будущемъ сеймикѣ.

4) Избрать годичнаго полковника и ротмистровъ.

5) Избрать также и коммиссара, за ассигновками котораго администраторы, по удовлетвореніи войска, и должны производить назначенныя сеймомъ уплаты.

6) Избрать фискальныхъ судей и протоколистовъ настоящаго сеймика.

7) Просить судей, чтобы они обратили самое строгое вниманіе на исключеніе изъ тарифа незаконно посчитанныхъ дымовъ и вымогателей подвергли показаніямъ.

8) Плату судьямъ выдать или изъ остатковъ отъ податей на союзное войско, или же изъ чоповаго—шеляжнаго и прежде всякихъ другихъ уплатъ.

9) Опустѣлые дымы ксендзовъ—Пухальскаго, Фридериссона и ксендза Шерешевскаго—отнести къ разряду убылыхъ дымовъ, а погорѣлымъ, въ имѣніяхъ ксендза Кобринскаго и Завлицкаго, позволить платить только половину настоящей подати.

10) Всѣ остальные дымы, незаконно внесенные въ тарифъ, отложить до фискальныхъ судовъ, съ тѣмъ впрочемъ, чтобы всѣ обиженные по сему дѣлу явились сюда съ надлежащими документами, подъ страхомъ взысканій за упущеніе.

11) Уплату остатковъ съ саксонскихъ податей, недоданныхъ прежними коммиссарами, отложить до слѣдующаго сеймика.

12) Удовлетворить разныхъ лицъ и по разнымъ дѣламъ, какъ то: чрезмѣрное разореніе дымовъ ксендзовъ картузовъ—отдать на благоусмотрѣніе фискальныхъ судей; полковнику—не дѣлать экзекуцій въ шляхетскихъ имѣніяхъ за декретами коронныхъ судовъ; разоренныя имѣнія Сапѣги—имѣть въ виду; долги воеводства Нестеровичу и Горбовскому—по 1000 тынфовъ, женѣ покойнаго Жардецкаго—1000 злотыхъ уплатить или изъ остатковъ отъ саксонскихъ податей, или же изъ чоповаго шеляжнаго.

13) Избрать депутатовъ для гибернъ текущаго года.

14) Сдѣлать слѣдующую поправку въ постановленіяхъ предшествовавшаго сеймика: уничтожить тынфы Московскіе, а девять тынфовъ, слѣдуемыхъ съ дыма, внести сборщикамъ въ этотъ второй срокъ безъ всякаго послабленія, чтобы они не допускали отсрочки до 15-го числа текущаго мѣсяца.

15) Жалобы Селецкой шляхты принять къ свѣденію и на будущее время постановить, чтобы подати свои она вносила воеводскимъ администраторамъ, сборщикамъ и коммисарамъ, а не Селецкому двору.

16) Коммиссара Саксонскихъ податей, а равно и диспозиторовъ податей подымныхъ, не обозначенныхъ въ тарифѣ, — обязать представить куда слѣдуетъ отчеты.

17) Пошлины на соль въ текущемъ году назначить по битому шестаку съ бочки—г е т м а н к и, с к а р б о в к и, и д о р о г о в ы б к и, исключая шляхты, которая на свои надобности можетъ провозить соль безпошлинно; но если окажется, что она станетъ торговать солью подъ предлогомъ домашнихъ надобностей, то взыскивать съ нея пошлину двойную.

18) Съ людей люзныхъ (праздношатающихся) обоего пола, находящихся въ услуженіи у н е в ѣ р н ы х ъ ж и д о в ъ, взимать поголовную подать по два злота.

19) Другихъ же пошлинъ братья-шляхтичи, собственнымъ своимъ авторитетомъ, не должны взимать подъ страхомъ подвергнуться предусмотрѣннымъ наказаніямъ.

20) Соляныя пошлины и поголовное съ люзныхъ людей отдать въ администрацію Брацлавскому чашнику Домбровскому, съ тѣмъ, чтобы онъ учинилъ присягу въ вѣрности собранныхъ имъ доходовъ, чтобы воеводство знало на будущее время—сколько можетъ принести доходовъ таковая статья.

21) Чоповое—шеляжное оставить въ прежнихъ размѣрахъ; исправленіе тарифа онаго произвести во время первой к а д е н ц і и (срока) фискальныхъ судовъ съ тѣмъ однакоже, чтобы шляхетскія корчмы не подлежали налогамъ; отчеты въ сборахъ и расходахъ произвести здѣсь же.

22) Фискальный сеймикъ назначить 13-го Марта; фискальные суды—3-го; судей подвергнуть узаконенной присягѣ.

23) Относительно возникшаго спора: считать ли въ числѣ дымовъ дымы, подлежащіе гибернамъ?—воеводство назначило суммы по преимуществу съ имѣній шляхетскихъ собственно съ тою цѣлію, чтобы избавить себя отъ саксонскихъ экзекуцій, впредь до возвращенія пословъ отъ саксонскаго генерала Януша. А принимая во вниманіе какъ бѣдственное состояніе Брестскаго воеводства, такъ и разоренія, сдѣланныя чужестранными войсками разнымъ лицамъ, дворянство нашло необходимымъ послать еще особыя посольства и къ царю и къ Янушу съ представленіями по сему дѣлу; директору сеймика вмѣнить въ обязанность написать для этихъ посольствъ особыя инструкціи; посламъ за хлопоты выдать по 1000 тынфовъ.

24) Директору сеймика выдать за труды 3,000 тынфовъ, а Прусаку (саксонскому коммиссару)—200 битыхъ талеровъ.

Roku tysiąc siedmsetnego czternastego, miesiąca Februarii piętnastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi y przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imć pan Kazimierz Mołodecki, laudum seymiku fiskalnego, woiewództwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał tenore tali:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, szlachta, rycerstwo, obywatele woiewództwa Brześciańskiego, ad locum consiliorum solitum do Brześcia, pro die sexta Februarii, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym czternastym, na doroczny fiskalny seymik zgromadzeni, taki porządek uczyniliśmy:

Naprzód, zgodnemi głosy za dyrektora rocznego koła naszego wielmożnego imć pana Zygmunta Benedykta Chrzanowskiego—czesznika y podstarościego sądowego woiewództwa Brzeskiego fide et probitate benemeritum obraliśmy. Na którym terminie, nie przystępuiąc ad praeliminaria obrad naszych, protestacyę braci naszych na przeszłym immediate seymiku anni currentis zaszłą, w grodzie Pińskim zaniesioną, contra actum eundem czytaliśmy y akceptowali; w którey protestacyi, że ichmć panowie protestantes involverant nie podległe żadney cenzurze imiona wielmożnych ichmć panów Jana hrabi Sapiehi — starosty Brzeskiego y Stanisława Rusieckiego—oboznego w. x. Lit-go dyspozytorów naszych, więc iako publico ore ichmć panowie protestantes przy deprekacyi tę ichmościów laesią na seymiku retractarunt; tak laudo praesenti wszystko to cokolwiek pomienionych ichmć panów dyspozytorów tangit honorem, kassuie-

my y annihiluiemy, vigore tedy protestacyi laudum pomienionego seymiku meliorować zgodziliśmy się.

Zatym, zachodzące dyfferentie o podczastwo Brześciańskie, po zeszłym ś. pamięci ichmci panu Benedykcie Buchowieckim—aktualnym podczaszym Brzeskim, między ichmć panem Michałem Guzelfem y imć panem Łukaszem Trembeckim—de cessione et prioritate przywileiu, że fato na przeszłym seymiku, za kontradykcyą przywileiowi, do zasiadania imć panu Trembeckiemu staneła; facilitando hoc negotium ad decisionem maiestatis odesłaliśmy.

Adinterim do dalszych consultacyi, przystępuiąc, za administratorów szelężnego iaśnie wielmożnego imść pana Renalda Sadowskiego—kasztelana Brzeskiego y wielmożnego imć pana Alexandra Kampowskiego—stolnika Brzeskiego, nemine contradicente, obraliśmy; solaria tymże ichmć, według prawa y dekretów trybunału skarbowego, a nie więcey, pozwalamy, praecavendo, aby żydzi tot constitutionibus prohibiti do exakcyi y exolucyi ani kontraktów czopowego y szelężnego nie interessowali się, sub poenis in volumine legum praescriptis; wielmożnych ichmć panów dyspozytorów podatku naszego in vim gratitudinis solaria do przyszłego seymiku naszego odkładamy.

Potym, za dorocznego półkownika województwa naszego wielmożnego imć pana Dominika kniazia Szuyskiego—chorążego; za rotmistrzów traktowych: do Brzeskiego—imć pana Chrzanowskiego—łowczego Brzeskiego, imć pana Leona Kościuszka; do Kobrynskiego—imć pana Józefa Hornowskiego; do Wysockiego—imć pana Michała Buczynskiego; do Zabużnego—imć pana Wiktorzyna Bukrabę; do Kamienieckiego—imć pana Antoniego Sawickiego; do Prużanskiego—imć pana Ludwika Grodzickiego; do Poleskiego y Dywińskiego traktu za kommissarza województwa naszego imć pana Andrzeia Jeziernickiego obraliśmy, za którego praeesse assygnatiami largicye, laudo nostro opisane, tak z czopowego y szelężnego ichmć panowie administratorowie z remanencyi, po wypłaconych assygnacyach woyskowych, maią exsolvere y calculum reddere z tego u sądów fiskalnych.

Za sędziów fiskalnych przy grodzie y ziemstwie: ichmć panów Józefa Wereszczaka—stolnika Drogickiego; Piotra Galemskiego—stolnika Orszańskiego; Bonifacego Ostrowskiego—czesznika Nowogródka Siewierskiego; Franciszka Szuyskiego—podstolego Bracławskiego; imć pana Franciszka Bohusza — krayczego Brzeskiego; Mikołaia Żardeckiego—strażnika Oszmianskiego.

Do napisania laudum: ichmć panów Mikołaia Żardeckiego—strażnika Oszmiańskiego, Franciszka Bohusza—krayczego Brzeskiego obraliśmy.

W którym laudum teraznieyszego seymiku naszego wielmożnym ichmć panom sędziom fiskalnym singulari curae committimus, aby w sądach swoich circa meliorationem prawdziwey taryffy abiuratowey w wykasowaniu niesłusznych dymów accessowych, alias excessowych stricte decidere et invigilare, poenasque contra depactatores imponere chcieli według prawa pospolitego.

Solaria ichmć panom sędziom fiskalnym teraznieyszym według seymu Lubelskiego z remanencyi praevia calculatione od summy dwuch rat na woysko auxiliarne comportowaney, lubo też z czopowego szelężnego, aby ichmć infallibiliter doszły, naznaczamy, aby przed wszystkiemi largitiami y assygnacyami kommissarskiemi, in virtute huius laudi wypłacone były.

Dymy spustoszałe przewielebnych w Bogu, imści xiędza Puchalskiego—plebana Kobryńskiego y imści xięda Friderissona—plebana Horodeckiego, także imści xiędza plebana Szereszewskiego, aby przez te devastacye chwała Bogu nie upadała, w decessowe dymy remittimus pro hac sola vice, y aby alleviacyą per medietatem w teraznieyszey powtórney racie mieć mogły, praesenti laudo cavemus. Tudzież imści xiędza proboszcza szpitalnego Kobryńskiego y imć pana Józefa Zawlickiego conflagratę poniesioną, habita compassione per medium płacić teraznieyszy podatek pozwalamy.

Inne dymy generaliter wszystkie iniuste w taryffie inserowane do sądów fiskalnych odkładamy, na które sądy każdy iniuriatus nieomieszkaiąc pierwszey kadencyi ma stawać z dokumentami swemi; a inquantum by na tym terminie nie pokazał dokumentów y approbacyi dymów swoich, perpetuum w sądach fiskalnych ma być nakazane silentium.

Remanencye zaległych podatków saxonskich za kommissarstwa ichmć panów, Mikołaia Machwica—podsędka Brzeskiego y Michała Sawickiego—horodniczego Wileńskiego, sic stantibus rebus, do dalszego inmediate następuiącego ex limitatione seymiku zachowuiemy.

Przewielebnych w Bogu ichmci xięży kartuzów Berezinskich desolationem summam dymów in decisionem sądu fiskalnego oddaiemy.

Wielmożnemu imć panu półkownikowi woiewodztwa naszego usilnie rekomenduiemy y osobliwey animadwersyi committimus, aby non permittat exekucyi takowych do dóbr naszych szlacheckich, które mimo prawa pospolitego extra forum nulliter za dekretami koronnemi otrzymuią y przez urzędy koronne dobra litewskie aggravare conantur, nieuważaiąc poenas in volumine legum expressas.

Dobra iaśnie wielmożnego imć pana Sapiehi—pisarza w. x. Lit. Wysokie y Rasna cum attinentiis, przez teraznieysze y dawnieysze przeyścia woysk penitus zdezolowane, w osobliwey u nas maią być consideracyi.

Ichmć panów Nesterowicza—podstolego Brzeskiego, Horbowskiego—półkownika i. k. mości largicyą od nas deklarowaną—po tysiące tynfów przysługi woiewodztwu naszemu świadczoney; także za supliką przyiętą od nas ieymści paniey Karolowey Żardeckiey—o zaległą largicyą, deklarowaną ś. pamięci imści panu Żardeckiemu na tysiąc złotych,—ponieważ dotąd exolucya nie stała się, unanimi assensu nostro ex remanencii od dwuch rat Saxońskich, lubo z czopowego szelężnego za assygnacyami kommissarza woiewództwa naszego in primario, praevia calculatione, iaśnie wielmożnym ichmć panom administratorom y despozytorom ad executionem recomendamus.

Imć pana Władysława Baierskiego—szlachcica brata naszego, tak wielki żal o zabicie dziecięcia do koła naszego wniesiony, iustam u nas meretur compassionem; dla czego, chcąc podać nayprędszy sposób do dochodzenia świętey sprawiedliwości o rozlanie niewinney krwi y aby te perpetratum salus impune nie szło, naznaczamy z dymów in genere wszystkich po groszu iednym z powtórney raty, singulariter wszystkie, które woyska Moskiewskie swoim teraznieyszym oppresserunt marszem y te, w których nie było, hoc laudo od solucyi tynfowey wolne są.

Do hiberny tegoroczney za deputatów ichmć panów: Iozepha Grabowskiego—horodniczego Brzeskiego y Antoniego Hornowskiego—podczaszego Smolenskiego obieramy, pozwalaiąc solaria zwykłe, w trubunale skarbowym opisane.

Melioracyą laudi przeszłego seymiku teraznieyszym zgodnym postanowieniem takową czyniemy: tynfowe Moskiewskie kasuiemy; importacya dziewięciu tynfów z dymu sine ullo solario do wielmożnych ichmć panów dyspozytorów na teraznieyszą wtorą ma być wniesiona ratę, aby pomienieni ichmć delaty aż do dnia piętnastego praesentis nie wydawali,—hoc laudo nostro mieć chcemy.

Suplikę ichmć panów szlachty, braci naszych traktu Sieleckiego, iakoby iustam u nas mieć mogły compassionem w oppressyi swoiey, przyięliśmy; więć authoritate actus nostri teraz et in futurum podatki wszelakie do administratorów, poborców y kommissarzów naszych, a nie do dworu Sieleckiego abiuratę swoią do sądów fiskalnych komportowawszy, wypłacać maią.

Cokolwiek zaś z porcyi y racyi województwo nasze na woyska wydało i. k. mość auxiliarne za dyspozycyą imć pana Pruszaka—kommissarza naszego, nim reskript i. k. mości zaszedł, z tych wszystkich imć tenebitur reddere calculum.

Ichmć panów dyspozytorów z dymów, w taryfie nie specifikowanych, z importowaney summy ad reponendum calculum w sądach fiskalnych obligamus.

Importancyą od soli tegoroczną hac forma ustanawiamy: od beczki soli—hetmanki, skarbówki y dorohobyczki—po szostaku celnym uchwalamy, excepto szlachty braci, co tylko na potrzebę domową sól prowadzą; a kto by pod protekcyą szlachecką sól prowadził, powinien in duplo płacić.

Od ludzi loznych oboiey płci, secundum obloquentiam prawa, y żydów niewiernych usługuiących, praesenti laudo pogłówne po dwa złote uchwalamy.

Inne cła propria authoritate od ichmć panów braci naszych nie powinny exigi, sub poenis contra depactatores. I te podatki imć panu Franciszkowi z Strzembowia Dombrowskiemu—czesznikowi Bracławskiemu w administracyą podaiemy. Solarium imć tak od beczki iako od loznych, od każdego złotego—po groszu iednym, co uczyni groszy trzy. Który imć super fidelitatem w sądach fiskalnych ma iuramentum explere, aby województwo wiedziało in futurum, co za quantitas summy być może.

Podatku czopowego szelężnego quantitas ad normam przeszłoroczney currencyi ma być do ichmć panów administratorów importowana. Melioracya taryffy tegoż podatku czopowego szelężnego na pierwszey kadencyi sądów fiskalnych institui powinna, hac praecautione, aby na karczemki nasze szlacheckie impozycyi nie było. Których wszystkich podatków generaliter kalkulacia należyta powinna być w sądach fiskalnych.

Seymik fiskalny na dzień trzynasty Martii składamy; sądy fiskalne tertia eiusdem; ichmć panowie sędziowie fiskalni, według prawa y dawnych zwyczaiów, praevio iuramento iuryzdykę swoią ufundować maią.

Ratione dymów hibernowych, ponieważ zachodzi disceptatio: ieśli maią iść in calculum z excypowanemi dymami, województwo nasze, pro tunc zważaiąc publicam necessitatem, pozwoliło summę do płacenia in toto z dóbr szlacheckich, a to dla tego, żebyśmy do powrótu imć panów posłów naszych, uproszonych do iaśnie wielmożnego imć pana Janusza—generała woysk i. k. mości Saxońskich mieli securitatem dóbr od exekucyi onych. Do którey funkcyi ichmć panowie delegaci maią się starać quam totius według generalnego rescriptu i. k. mści pomyślną nam otrzymać rezolucyą. Przytym zważaiąc tak wielkie oppressye y laezye honorów szlacheckich, mianowicie: iaśnie wielmożnego imci xiędza biskupa Łuckiego y imć pana Kampowskiego—stolnika Brzeskiego, godnego w woiewódz-

twie naszym et in republica civem, tudzież praessuri ciężkie od podatku teraznieyszego y marszu przechodzących woysk auxiliarnych i. k. mości, y teraznieyszym oppressiom chcąc mederi, woiewództwo nasze uprosiło za posłów do naiaśnieyszego Cara imści, do iaśnie oświeconego xięcia imci pana Janusza—generała woysk i. k. mości saxonskich, ichmć panów: Józefa Michałowskiego—podczaszego Bracławskiego y Alexandra Dombrowskiego — oboznego Brzeskiego, którym ichmć, pro accomodatione, z remanencyi od summy Saskiey każdemu po tynfów tysiąc uchwalamy; do iaśnie wielm. imci xiędza biskupa Łuckiego, ichmć panów Jędrzeia z Milewa Jeziernickiego—stolnika Inflantskiego y Ludwika Grodzickiego—czesznika Łukowskiego za delegatów obraliśmy; którym ichmć wielmożny imć pan marszałek koła naszego activitate sua, quam posset in desideriis nostris plenam ma dać informationem et instructionem, obliguiąc imć panów delegatów naszych fide, amore et conscientia do otrzymania pomyślnych nam resolucyi.

Wielmożnemu imć panu marszałkowi seymiku naszego pro labore et sudore circa bonum woiewództwa naszego—trzy tysiące tynfów; na imć pana Pruszaka—dwieście talarów bitych pro labore, z teraznieyszych podatków naszych uchwalamy.

Które to laudum nasze, iako za zgodą universorum postanowione y ufundowane, nullis obstantibus protestationibus, in publico rękoma własnemi naszemi podpisuiemy.

U tego laudum podpis rąk temi słowy: Zygmunt Benedykt Chrzanowski—czesznik y podstarości sądowy woiewództwa Brzeskiego, marszałek seymików fiskalnych woiewództwa Brzeskiego, mp., przeciwko salwie reprotestuię się, ponieważ iest contra aequalitatem nas wszystkich równych braci; Ludwik Pociey—hetman w w. x. Lit., Renald Sadowski—kasztelan Brzeski, Alexander Kampowski—stolnik woiewództwa Brzeskiego, salwa reservatione soli, która z dóbr dziedzicznych iaśnie wielmożnych ichmć panów Potockich prowadzona będzie, żeby od niey nie pretendowano, podpisuię się: Jan Piotr Nesterowicz—podstoli woiewództwa Brzeskiego, Michał Guzelf — podczaszy Brzeski, Andrzey Jozafat z Milewa Jeziernicki—stolnik Inflantski, Jozeph Stanisław z Chobędzi Chobędzki—pod. p., Piotr Kazimierz Jozafat Alexander Dombrowski—obozny woiewództwa Brzeskiego, Józef Hornowski, Kalixt Hornowski, Józef z Konopnice Grabowski—horodniczy woiewództwa Brzeskiego, Franciszek Bohusz krayczy woiewództwa Brzeskiego Stanisław Łuciecki p. w. Józef Michałowski Mikołay A. Zardecki—strażnik Oszmianski. Którež to laudum seymiku fiskalnego pogromnicznego woiewództwa Brzeskiego, przez imść pana Kazimierza Mołodeckiego sługę imć pana marszałka ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y zapisane.

1714 г.

Изъ книги за 1713—1714 годы, стр. 695—702.

355. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на фискальномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на фискальный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили:

1) Для удовлетворенія претензій генерала саксонскихъ наемныхъ войскъ Зитгофа въ неполученіи имъ части суммы, предназначенной на содержаніе его войска, назначить дополнительную подать въ размѣрѣ 3-хъ тынфовъ съ дыма, что въ сложности съ суммами уже полученными и составитъ полное количество, опредѣленное въ контрактѣ воеводства съ коммиссаріатомъ.

2) Подать эту собрать въ теченіи двухъ недѣль и отдать, въ присутствіи самоого Зитгофа, назначеннымъ на сей предметъ коммиссарамъ; недоимки должны быть взысканы при содѣйствіи военной экзекуціи.

3) Для расчетовъ съ диспозиторами этой подати, назначить коммиссаровъ, которые и займутся повѣркой генеральныхъ квитанцій съ квитанціями расходными.

4) Назначить двумъ диспозиторамъ по 6,000 тынфовъ вознагражденія за ихъ труды съ условіемъ, чтобы первому, изъ этой суммы, была вычтена дополнительная трехъ-тынфовая подать съ его собственныхъ дымовъ, а второму была отдана сполна.

5) Въ случаѣ обнаруженія дымовъ сомнительныхъ, коммиссары обязываются сноситься для разъясненій по сему дѣлу съ диспозиторами.

6) Имѣнія Доминика Островскаго отъ дополнительной подати освободить.

7) Изъ этой же подати исключить и тѣ суммы, которыя взысканы уже саксонскими войсками въ видѣ вымогательствъ.

8) Коммиссарамъ назначить вознагражденіе по грошу съ тынфа.

9) Гетману в. кн. Литовскаго выдать вознагражденіе въ размѣрѣ 5,196 тынфовъ.

10) Администраторовъ экономическихъ имѣній брестскихъ и кобринскихъ обязать—заняться починкой мостовъ и плотинъ.

11) Дымы, несущіе гиберновыя подати, на будущее время должны быть уравнены въ податяхъ съ прочими.

12) Брестскому маршалку выдать вознагражденіе въ 3000 тынфовъ изъ сборовъ настоящихъ.

13) Такое же вознагражденіе выдать и маршалку прошлогоднему.

14) Возвратить назадъ суммы, данныя заимообразно Михаловскимъ и покойнымъ Домбровскимъ изъ остатковъ этой же подати.

15) Изъ этихъ же остатковъ выдать 1,000 тымфовъ ксендзамъ Августіанамъ.

16) Вознагражденіе судьямъ фискальнымъ отложить до слѣдующаго сейма.

17) Духовенству костеловъ св. Станислава и Казиміра, за неимѣніемъ наличныхъ денегъ въ настоящее время, выдать по битому шестаку изъ поголовной подати будущаго года.

18) Дымы перебранные должны быть удовлетворены изъ настоящихъ сборовъ.

19) Выдать также изъ остатковъ обѣщанныя суммы Москвѣ; Ситгофу— 100 червоныхъ злотыхъ и Бливерницу 500 битыхъ талеровъ.

20) Коммиссаровъ обезопасить, какъ относительно ихъ личностей, такъ и имѣній.

21) Въ исполненіе требованій Леона-Лопаты—о выдачѣ ему обратно подлясской воеводиной бѣжавшихъ крестьянъ, просить маршалка написать объ этомъ кому слѣдуетъ.

22) Для сохраненія справедливости при взысканіяхъ податей, предоставить обиженнымъ право доискиваться своего въ судахъ фискальныхъ.

23) Слѣдующій сеймикъ назначить на 9-е Октября.

Roku tysiąc siedmsetnego czternastego miesiąca Maia czternastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi y przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikem y podstarościm sądowym woiewódz-

twa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imć pan Andrzey Rogowski, laudum seymiku woiewództwa Brzeskiego, za wydanemi innotescencyami wielmożnego imć pana marszałka, na dniu dwunastym miesiąca Maia, praesentis anni odprawionego, na rzecz w nim niżey wyrazoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał de tenore tali:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, zgromadzeni za innotescencyami wielmożnego imć pana marsałka seymików fiskalnych y ziechawszy się ad locum solitum consiliorum na dzień dwunasty miesiąsa Marca, anni praesentis,—

A maiąc pro principali obiecto roszczący praetext do woiewództwa przez imć pana Gierharda Sithoffa, kommissarza woysk auxilarnych saskich i. k. mości,—że dawszy kwity swoie pro gratia principis na dobra libertowane, z każdego dymu po tynfów ośmnaście, stosuiąc się ad mentem laudi anterioris woiewództwa, a teraz że nie przyimuie onych, tylko po tynfów piętnaście z abiuratowego dymu, w czym y podobną resolucią usłyszawszy z reskryptu iasnie wielmożnego imć pana generała Jahnusza woysk saxonskich i. k. mości w kole naszym y uczynioną relacyą przez imć pana Woiewódzkiego posła woiewództwa naszego, będąc dobrze informowani o takowey waryacyi,—na zaszłe kwity te przed się bierzemy media: do utonienia kapitulacyi uczynioney kommissiatu i. k. mości z woiewództwem naszym adaequando; tedy, aby in aequali ordine wszystkie dymy, według obrad naszych laudami na wypłacenie z każdego dymu po tynfów ośmnascie na też same woysko z abiuraty anni millesimi sexcentesimi nonagesimi in toto importancyę wnosili.

A ponieważ wielmożnym imść panom dyspozytorom woiewództwa naszego kwity tyle po tynfów piętnaście przyimuie, imć pan Zytoff—kommissarz woysk i. k. mości; tedy, na dopłacenie y wystarczenie trzech kroć sto tysiecy tynfów, ośmnasto-tynfowy podatek, iak z libertowanych, tak ekonomicznych, stołowych dobr, nieprzyięty pro persoluto, ichmość reassumuiąc in aequalitate dawne lauda, hoc praesenti laudo po tynfów trzy dobierać uchwalamy.

Importacya tego podatku, aby do ichmość pp. kommissarzów, na teraznieyszym seymiku nowo obranych, in assistentia imści pana Sythoffa, in spatio dwuch niedziel, sub executione militari in renitentes do płacenia reszty ad complementum trzech kroć sto tysięcy tynfów, mieć chcemy.

W interesie zaś uspokoienia ichmość panów dyspozytorów, iako to: iaśnie wielmożnego imść pana starosty Brzeskiego y wielmożnego imści pana Stanisława Rusieckiego—kasztelanica Mińskiego ośmnasto-tynfowego podatku uproszonych, ponieważ usilne racyę iaśnie wielmożnych ichmość panów dyspozytorów nastąpiły, aby woiewodztwo ichmościów uwolniło od wybierania wyż wyrażonego podatku, calculum usilnie składali, lubo do fiskalnych sądow należała taż kalkulacya; ale nie mogąc wielmożnych ichmość pp. dyspozytorów uprosić do kontynuacyi reszty podatku, kommiszarzów do kalkulacyi wysadziliśmy, iako to: imć pana Nesterowicza— podstolego Brzeskiego, imć pana Piotra Galemskiego—stolnika Orszańskiego, imć pana Michała Niepokoyczyckiego— czesznika Mścisławskiego, imć pana Marcina Kościę—stolnika Drohyckiego, imć pana Ludwika Grodzickiego—czesnika Łukowskiego, imć pana Burzeńskiego, imć pana Józefa Hornowskiego y imć pana Mikołaia Żardeckiego. Którzy ichmość słusznie poliquidowawszy y osobliwe podpisane z obudwuch stron kalkulacye z dymów

dwudziestu tysięcy siedmiuset y trzech, także z pieniędzy wybranych y retentowych, iako obszerniey wyraża kalkulacya, in toto satisfecerunt. Z niedobranych zaś dymów osobliwą delatę, iako partykularnie, tak y summariuszem ad manus woiewództwa oddali,— ea sponsione, ieżeliby się error pokazał w delatowych y na exequacyą terazнieyszą z podpisem ichmość wydanych dymach; tedy salvo recursu do samych że ichmość pp. dyspozytorów maią niżey specifikowani ichmość pp. kommissarze defectum w dymach delatowych referre. Sponsionem etiam dadzą ichmość pp. dyspozytorowie do wyiednania generalnego kwitu z expensowemi swoiemi kwitami, przy dopłaceniu trzech kroć sto tysięcy tynfów z teraznieszemi ichmości panami kommissarzami na teraznieyszym seymiku obranemi przybywszy dopomodz.

Zaco wszystko teraznieyszą obradą podziękowawszy y kwitowawszy, pro labore, nim dalsza akkomodacya nastąpi tym czasem po sześciu tysięcy tynfów tymże wielmożnym ichmość panom dyspozytorom naznaczamy; in vim którey summy iaśnie wielmożnemu imć panu staroście Brzeskiemu dymy samegoż imć, vigore moderni laudi, po trzy tynfy potrącamy; a wielmożnemu imć panu Stanisławowi Rusieckiemu—kasztelanicowi Mińskiemu z reszty remanencyi dymów, na delacie zostaiącyh, dymy imści, pro persoluto w tym trzy tynfowym na libertowane dobra tot laudi włożone, gdy z kommissaryatu saskiego zaszła disquizycya, wyżey dopłacać omnium assensu iniunctum; tedy imci totaliter sześć tysięcy tynfów pro sorte kwitu, in vim solarii imści pozwolonych, ichmości pp. kommissarze nasi zapłacić z teyże delaty obligantur,— hoc praecauto, aby gdzieby się kwity per errorem na dobrach w delatę podanych pokazały, w summie ichmość, in vim solarii uchwalonego, kompensować się powinni do kommissarzów do teraznieyszego podatku trzy tynfowego y do delaty teraznieyszey wydaney na tenże podatek saxoński ad continuandum do dopłacenia trzech kroć sto tysięcu tynfów.

Że wszelkich excypowanych dobr imści pana Tyburcego Bieniewskiego Pruszaka— łowczego Kaliskiego, iako dawnego kommissarza, approbuiemy, a in socium laboris imć pana Ludwika Grodzickiego—czesznika Łukowskiego zgodnie uprosiliśmy, daiąc sponsionem ichmość pp. kommissarzom noviter uproszonym,—że ieżeliby wątpliwe dymy nachodzić się miały; tedy ciż ichmość pp. kommissarze do wielmożnych ichmość pp. dyspozytorów odezwać się w tym maią, zachowuiąc salvum recursum ratione zaszłych kwitów.

Imć pana Dominika Ostrowskiego—czesznika Nowogródka Siewierskiego expostulacya, w kole naszym wnoszona, acceptatur, aby Zdzitowce z Rykowiczami, w dzierżeniu imści będące, według taryffy nad dymów trzydzieście trzy pro futuro nie były aggrawowane, —iako teraz w libertowanych dymach szesnastu dymów są przeładowane, y z tychże szesnastu trzy dymy na Rikowiczach w delacie podane, wyexequowane; aby tę summę kompensowali ichmość pp. kommissarze teraznieysi w dochwalonym podatku iniungimus, y imści z tych dobr od solucyi liberum pronuntiamus.

Resztę według kalkulacyi imści pana kommissarza Sythoffa praetendowaney summy, to iest—czterdzieście y cztery tysiące pięć set y sześć tynfów, aby ichmość kommissarze dochwalonym na teraznieyszym seymiky podatkiem trzytynfowym y delatą podaną instantanee, iako co się evidenter pokaże przed dyspozycyą woiewodztwa y kapitylacyą z kommissaryatem zawartą, na subsystencyi protunc w dodrach repartycyinych ziemskich y innych królewskich saskiemi ludźmi

extortum, to w tey że summie potracono bydź powinno.

Co się pilnemu staraniu ichmość pp. kommissarzów zleca, aby naypierwiey nieuważaiąc wyżey y niżey specifikowanych dyspozycyi naszych w ryczałtowey summie imci pana Sythoffa aquieietowali y kwity satisfactionis województwa, iako nayprędzey otrzymać mogli,—per amorem boni publici obtestamur.

A że nemo propriis stipendiis potest militare, więc że pracę ichmość od tynfa na osobę z dymów libertowanych po groszu na iednego moderno laudo uchwalamy, iako też z dymów hybernowych similiter, które województwo konserwuiąc żołnierza swego też uchwałą pro persoluto przyimuie, solarium iednak po groszu na osobę wybrać sobie ichmość pp. kommissarze powinni.

A że remanencya na delacie przez przeszłych ichmość pp. dyspozytorów w kalkulacyi wyrażona z dymów dwuch tysięcy stu sześciu na województwie pokazuie się, która ma instantanee przez ichmość pp. kommissarzów bydź wyexequowana, adhibito brachio ludzi auxiliarnych, sine ulla iednak depactatione y inquantum by wziowszy zkapitulowaną summę, auxiliares in toto nie chcieli dalszey ichmość pp. kommissarzom dać exekucyi; tedy obligamus ichmość pp. rotmistrzów traktowych, aby mota nobilitate supra renitentes, tot laudis uchwalony exequowali na dobrach ichmość podatek, tak aby aequaliter in aequali republica satisfiat sancitis nostris.

Jaśnie wielmożnemu imć panu hetmanowi wielkiemu w. x. Lit., lubo impares hic et nunc obligatione et recompensa meritis w łaskom ku województwu naszemu świadczonym, iniungimus ichmość pp. kommissarzom teraznieyszym, aby do uchwały ninieyszey compensando w delacie dymy abiurotowe przyięli tynfów pięć tysięcy sto dziewięćdziesiąt sześć, co ichmość circa calculum acceptatum będzie.

Mosty funditus zepsowane w Brześciu a ekonomiom Brzeskiey y Kobryńskiey ex usu et officio tot legibus naznaczone do budowania y reperowania, aby niewinnych nie pociągaiąc do reparacyi, chcieli ichmość pp. ekonomowie, lub pisarze dobr ekonomicznych et quocunque nomine rządcy mosty naprawić,—ichmość pp. kommissarze expostulować y instare tenebuntur.

Hybernowe dymy ponieważ tak wiele largicyi z teraznieyszego podatku non satisfit; tedy to sobie ad ulteriorem dispositionem zostawuiemy, aby równie, według kapitulacyi z kommissaryatem, onera portent.

Imści pana marszałka koła naszego merita, prace, fatygi ad oculum laudis anterioribus recompensa trzy tysiące tynfów opisana, aby z teraznieyszey delaty dóyść mogła skuteczna satisfakcia,—specialissime ichmość pp. komissarzom teraznieyszym recommendamus.

Similiter wielmożnego imć pana Rusieckiego—kasztelanica Mińskiego przeszłoroczna dyrekcya tąż pensyą ma compensare.

Largicia imści pana Michalowskiego y nieboszczyka imści pana Dąbrowskiego proprio sumptu do kommissoryatu i. k mości odprawiona, in anteriori laudo largicią wyrażona, do solucyi ichmość pp. kommissarzom z remanencyi recommendatur; iako y libertacye dymów w przeszłym laudum wyrażone acceptantur.

W Bogu przewielebnemu imści xiędzu Potockiemu— pryorowi conwentu Brzeskiego świętego Augustyna, w którego kosciele magna incommoda et damna fiunt, in satisfactionem z teyże remanencyi ichmość pp. kommissarzom tysiąca tynfów naznaczamy exolucią.

Nie przepominaiąc oraz ichmość pp. sędziów fiskalnych, którym anteriori lau-

do iest obmyślona za podięte prace gratitudo, że teraz nie może się miescić, do przyszłego seymiku odkładamy.

Także cum cultu et summa veneratione fundacyą świątnic Pańskich, obserwuiąc in sede apostolica założenia świętego Stanisława y Kazimierza, a maiąc onych doniesioną sobie ruinę, że his stantibus rebus nie możemy prodesse elemosinâ lub in parte na reperacyą, iednak na czas dalszy przy nąypierwszym podatku z abiuraty anni millesimi sexcentesimi nonagesimi, pro securitate meliori, teraz uchwalamy z każdego dymu po szostaku bitym.

Dymy, gdzieby się znaydowały przebrane, maią bydź rekompensowane z teraznieyszey delaty przez ichmość pp. kommissarzów.

Cokolwiek na Moskwę podług przeszłych uchwał wybrano było, iako y dobrom Czarnawczyckim, imci panu Sythoffowi in vim largicyi sto czerwonych złotych, a imści panu Bliwernitzowi oberkrygskommissarzowi woysk auxilarnych i. k. mości za assekuracyą od ichmości pp. dyspozytorów przy kapitulacyi daną w Warszawie anno praesenti, teraznieysi ichmość pp. kommissarze z remanencyi iuż zleconey sobie podatkowey exakcyi pięćset bitych talarów oddać tenebuntur; przy którey exolucyi assekuracyą daną imści panu Bliwernitzowi od wielmożnych ichmość pp. dyspozytorów naszych odebrać y do rąk tych, od których pomieniona assekuracya imieniem woiewództwa była y iest dana.

Ichmość pp. kommissarzom teraznieyszym omnem cavemus securitatem personis et fortunis ichmość et ab omni impetitione, gdyby o te nasze postanowienie turbowani bydź mieli, spondemus evictionem.

Imści pana Leona Łopatę wniesiona expostulacya do koła naszego acceptatur, ratione listu, aby upraszać imści paniey woiewódziney Podlaskiey, żeby chłopów dziedzicznych, na wolą wyszłych, wydać rozkazała; w czym convincimus imści pana marszałka koła naszego, aby nomine nostro napisał.

A lubośmy termin założyli dwunedzielny exolucyi, iednak iak nayprędzey ieśliby zachodziły iakowe dysquizycyę ratione niesłusznych dymów, aby niewinny za winnego nie płacił protractionem temporis takowym concedimus do sądów fiskalnych, ratione dymów akcessowych, które iudicio fiscali terminabuntur.

A że gorączsza expostulacya imści pana kommissarza Sythoffa zachodzi, że nie chce czekać dochwały na libertowane dymy dwuniedzielnego czasu, relaxamus ten termin y iakie respirium ichmość pp. kommissarze uprosić mogą, activitati ichomść committitur et si non sucfficiet bonum velle, sufficiat bonum posse, aby aliqua iactura non subsequatur niewinnym dobrom według uchwały, ninieyszey delatę wydać maią.

Seymik zaś teraznieyszy przyiąwszy iuż za przyszłą limitę, na dzień iedynasty Junii naznaczoną, limituiemy ad diem nonam Octobris, exceptis casibus et periculis, na woiewództwo ingruentibus, w czym ma mieć imści pan marszałek koła naszego circumspekcią, któremu damus plenam potestatem pro captato tempore convocandi.—Działo się in solito consiliorum loco w Brześciu, anno tysiąc siedemsetnego czternastego, dnia dwunastego Maia.

U tego laudum podpisy rąk temi słowy: Zygmunt Benedykt Chrzanowski—czesnik y podstarosci sądowy woiewództwa Bŕzeskiego, marszałek seymików fiskalnych; Jan Sapieha—starosta Brzeski, Dominik kniaź Szuyski— chorąży woiewództwa Brzeskiego, Alexander Kompowski—stolnik woiewództwa Brzeskiedo, Stanisław z Rusce Rusiecki, Jan Piotr Nesterowicz—podstoli woiewództwa

Brzeskiego, Dominik Ostrowski—czesznik Nowogródka Siewierskiego, Jan Buchowiecki—skarbnik Brzeski, Kazimierz Prużański, Józef Michałowski, Józef Hornowski Piotr Milhowski, Jan Bohusławski, Konstanty Witanowski, Florian Kiński, Józef Witanowski, Jan Suzin i. w. rotmistrz i. k. mość, Jakub Łyszczyński, Jan Chrzanowski, Michał Wołkowicki, Franciszek Puryszka, Józef Hryczyna, Filip Łyszczynski. Któreż to laudum, przez osobę mianowaną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1714 г.

Изъ книги за 1713—1714 годы, стр. 1615.

356. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на лимитаційномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на лимитаційный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили:

1) Для окончательнаго расчета съ коммиссаріатомъ союзнаго саксонскаго войска по уплатѣ причитающихся на долю воеводства 300,000 тынфовъ, изъ которыхъ за воеводствомъ остается только 12,724 тынфа,—принять мѣры ко взысканію недоимокъ, которыхъ, по донесеніямъ воеводскихъ коммисаровъ, числится свыше 14,000 тынфовъ на разныхъ имѣніяхъ. Такъ недоимку—въ 7,000 тынфовъ, съ имѣнія Сельца, другую—въ 4,000 тынфовъ съ имѣнія Бѣлой, принадлежащаго канцлеру в. кн. Литовскаго, въ случаѣ его отказа уплатить добровольно, взыскавъ посредствомъ экзекуціи.

2) Гиберны, согласно разрѣшенію короля, оставить въ распоряженіи воеводства.

3) Просить гетмана в. кн. Литовскаго внести недоимки чопового—шеляжного, такъ какъ вслѣдствіе неуплаты оныхъ фискальные судьи остаются безъ жалованья; въ случаѣ же сопротивленія его администраторовъ—назначить экзекуціи.

4) Коммиссарамъ наблюсти, чтобы при взысканіяхъ недоимокъ съ Селецкого двора, селецкой шляхтѣ не дѣлалось притѣсненій, такъ какъ подати свои она уже уплатила.

5) Тоже сдѣлать и съ имѣніями ксендзовъ картузовъ.

6) Коммисарамъ для Селецкой экзекуціи, въ случаѣ сопротивленія со стороны двора, выдать надлежащую помощь.

7) Поручить полковнику сдѣлать зависящія отъ него распоряженія ротмистрамъ объ экзекуціяхъ для другихъ домовъ, уклоняющихся отъ гибернъ.

8) Уплату суммъ, обѣщанныхъ разнымъ лицамъ, отложить до слѣдующаго сеймика.

9) Изъ остатковъ текущихъ податей выдать только обѣщанныя суммы ксендзамъ Августіанамъ и ксендзамъ Базиліанамъ; фискальнымъ же судьямъ выдать жалованье изъ остатковъ чопового—шеляжного.

10) Дымы, подлежащіе гибернѣ, уволить отъ этой подати и оставить въ распоряженіи воеводства, съ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы они доплатили то количество, котораго не достанетъ при уплатѣ полной суммы саксонскому войску.

11, Старостинство Зеловское оставить въ покоѣ, такъ какъ оно имѣетъ квитанцію отъ саксонскаго войска въ полученіи имъ съ него раціоновъ и порціоновъ.

Roku tysiąc siedmsetnego czternastego, miesiąca Oktobra trzynastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imść pan Andrzey Rogowski, laudum seymiku woiewództwa Brzeskiego, ex limitatione na dniu dziewiątym miesiąca

Oktobra, anni praesentis odprawionego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, de tenore tali pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, insistendo limitationi obrad naszych, w roku teraznieyszym, miesiąca Maia dwunastego dnia agitowanych, na dzień dziewiąty praesentis ad solitum consiliorum locum tu do Brześcia zgromadzeni, publicis integritati woiewództwa naszego, chcąc prodesse consiliis, pro principali basi et fundamento, aby, według kapitulacyi z kommissariatem i. k. mości, pana naszego miłościwego, w summie trzechkroć sto tysięcy tynfów ryczałtowey woysku auxiliarnemu saxońskiemu de plano staneła satisfactia, wzieliśmy, iakoż dawnieysze woiewodztwa naszego, reassumuiąc lauda,—ponieważ z dobr ziemskich szlacheckich, tak do wielmożnych ichmość panów dyspozytorów, iako y teraźnieyszych kommissarzów naszych z dymu po ośmnaście tynfów wniesiona została, a z niektórych dymów nad uchwałę superabundanter znayduie się importancia,—przez co by woiewództwu znaczna ad dispositionem summa zostawać powinna; iednak dla znaczney w niektórych dobrach renitencyi, aby się ryczałtowa iako nayprędzey kompensowała summa dla acquietowania woysk auxiliarnych nayprędszego (obieraiąc sobie za melius abundare, quam deficere),—z dymów liberowanych po trzy tynfy uchwaliwszy, a hibernowe dymy do swey zastawiwszy dyspozycyi, ponieważ ieneralna na całe xięstwa Litewskiego starostwa zaszła i. k. mości, pana naszego miłościwego, libertacia;—ad executionem pomieniony komportancyi ichmość panom kommissarzom naszym zleciliśmy.

A że w pomienoney summie de tenore kapitulacii znaczna auxiliarnemu woysku stała się exolucia y tylko z relacyi ichmość panów delegatów naszych, do komendy saxońskiey deputowanych, dwunastu tysięcy siedmiuset dwudziestu cztrech woysko saxońskie praetendit; więc extra spem w uczynioney auxiliari militi satisfactii, per iniuriam ichmść pp. kommissarzów będąc frustrati, ad cognitionem zaległych dymów y delat, ieżeli sufficient oneri, przystąpiliśmy byli, oraz, ad requisitionem koła naszego pewną na czternaście tysięcy dziewięć set dziewiętnaście tynfów ichmość na dobrach renitentiam produxerunt delatę, a naprzód: notabilis summa siedm tysięcy tynfów na Sielcu y na innych dobrach dotąd patuit nie wniesiona; woiewództwo nasze, obviando tey renitencyi et futurae prospiciendo integritati, ichmość pp. kommissarzów ex summa ingruenti necessitate dyspensowało, a żeby (ieżeli Sielce tenucyi imć pana Alexandrowicza de plano nie uczyni exolucii) nietylko na dworze włości y mieście per fortem executionem summy wyrażoney requirowali, ale y na zwodach tegoż imść pana Alexandrowicza, dokąd iako z różnych patuit relacyi, że prowent sielecki iest sprowadzony y żydów sieleckich fovet w protekcyi, satisfacti siedmiu tysięcy tynfów per executionem dochodzili. Co iednak in futurum nie ma derogare dobrom cuiuscunque tituli, owszem dzierżącemu dziedzic refundere tenetur, cavet woiewództwo, co się ma rozumieć pro hac sola vice; od których dobr sieleckich attinencyą ichmość xięży kartuzów tenuitii, iako y szlacheckie dymy, ponieważ in toto wypłacili, uwalniamy od rygoru pomienionego.

Gdy zaś y na dobrach Białey iaśnie oświeconego xięcia imści kanclerza w. w. x. Lit. remanencya summy czterech tysięcy znayduie się z podatku tynfowego na dopłacenie ryczałtowey summy, uchwa-

lonego; tedy, że xiąże imść ad latus maiestatis i. k. mości, actu teraz w Warszawie persistit, zlecamy wielmożnemu imć panu marszałkowi koła naszego convenire xięcia imści expedycią nomine województwa, iakoby abo exolucią z dobr swoich, alboli też kwitem satisfactionis z kommissariatu i. k. mości, któryby tuteyszy kommissaryat pro persoluto akceptował,—województwu persolvat te risiduum summy. Co ieżeliby nie miało subsequi, wielmożny imć pan półkownik województwa naszego ma ruszyć Zabużnego traktu rotmistrza, któryby z ichmość pp. kommissarzami tego podatku fortissimam mógł extendere w Bielszczyznie executionem, iakoż y na innych wszelkich dobrach retentorum, sine respectu ullo, fortissima executione, nawet y z Sasami ma subsequi; którym ichmość panom kommissarzom assistentibus, według laudum przeszłego solarium ma należyć.

Pretensia ichmość pp. Laskowskich ratione stu pięciudziesięciu złotych wydanych do ieneralney kalkulacii in retentis odkładamy.

Uznaiąc województwo nasze iaśnie wielmożnego imć pana hetmana w. w. x. Lit. naszego imć pana, nieustaiącą ku sobie życzliwość, które tot documentis in tuitione województwa zwykł praestare; zdałoby się fere monstrum naturae, gdyby do wdzięczności nie miało się; dla czego chcąc y w dalszych ingruencyach osobliwą imść pana hetmana sczycić się tuitią, e medio nostri obraliśmy ichmość pp. Piotra Galimskiego—stolnika Orszańskiego, y Adama Sierputowskiego za posłów, których legacyi dana od imść pana marszałka koła naszego instrukcia wyrazi contenta w zachodzącey ichmość pp. administratorów querulacyi, że z dobr oekonomicznych exolucia czopowego szelężnego retardatur, przez co ichmość panowie sędziowie fiskalni w pretensyi swoiey nie są uspokoieni: tedy, ażeby kontrahenci y dzierżawcy, iak nayprędszą czynili importancią, sub triplici pensione, cum forti executione militari,—iniungimus; ichmość zaś pp. sędziom fiskalnym, ieżeliby in paratis nie miała być uczyniona satisfactia, według konstytucyi Lubelskiey; tedy, iako naypewnieyszą delatą ichmość pp. administratorowie aquietować powinni będą.

A ponieważ dobra ichmość pp. szlachty traktu Sieleckiego, respectem abiuraty, maiące connexią do dworu Sieleckiego, swoią uczynili w podatku wyrażonym satisfactią; więc ichmość pp. kommissarze maią weyrzeć, ażeby iako post exolutionem subsecutam nie byli od dworu pociągani y aggrawowani za włość, która non satisfecit, żeby innocens pro sorte nie pokutował.

Dobra ichmość xięży kartuzów Berezinskich Onicewicze y Jaśniewicze, w trakcie Sieleckim leżące, y względem abiuraty ze dworem zaprzysiężone, ponieważ satisfecerunt, pro liberis od impetycyi ichmość pp. kommissarzom zalecamy.

A co się zaś tknie ichmość pp. kommisarzów, że ex mente woli naszey, z woli imści pana Alexandrowicza za podatek zaległy na Sielcu exequować tenebuntur, ieżeli będą w impetycyi iakiey, deklaruiemy ichmość zastępować in omni foro.

Dymy hibernowe królewszczyzny, które dotąd excluduią się, za wydanym ordynansem w. imć p. półkownika, ichmość panowie rotmistrze traktowi, mota nobilitate, exequować irremissibiliter maią z ichmość pp. kommissarzami, którey exekucyi w wydaniu ordynansów pro invicem, activitati wielmożnego imć pana półkownika rekomenduiemy.

Largicie primis approbowane laudis wszystkim ichmość, nie rekuzuiąc do przyszłego seymiku naszego, remittimus.

W Bogu przewielebnym ichmość xięży augustianom conventu Brzeskiego, w których kościele zawsze obrady nasze feliciter agituią się, gratitudinis erga, a principaliter na chwałę Bozką, pierwszą, per anterius laudum deklarowaną, largitią y teraz reassummuiąc, confirmuiemy y do remanencyi odsyłamy satisfactią ichmość pp. kommissarzom iniungimus.

W Bogu wielebnym ichmość xięży Bazylianom konwentu Brzeskiego zaległą largicią, dwieście złotych za exekucyi ichmość panów Piotra Galimskiego—stolnika Orszańskiego, y Piotra Piekarskiego—miecznika Brzeskiego, poborców w roku tysiąc siedmsetnym dziesiątym, tymże ichmość satisfactią iniungimus sub rigore prawa pospolitego.

Pomienione zaś largicye tak się rozumieć maią, że ichmość pp. kommissarze in primario auxiliarnemu woysku satisfacere maią, a dopiero, post subsecutam quietationem, maią wyrażone exolvere largicye; a że inextincta haeret memoria ichmość panów sędziów przeszłorocznych fiskalnych w administracii świętey sprawiedliwości, activitas y usługa; więc to chcąc compensować, do remanentii czopowego currencii anni elapsi zalecaiąc, ichmość panom administratorom protunc obranym remittimus.

Wyżey wyrażone dymy hibernowe ex moderamine congressu naszego, ponieważ dla uspokoienia summy ryczałtowcy znayduiemy media, in quantum by delata produkowana in quantitate podatkowi non sufficeret, powinne będą proportionaliter przyłożyć się pro modulo, a remanencia dalszey województwa do tey dyspozycyi, którą starostwa non gravaminosa quantitate et executione maią być onerowane od ichmość panów kommissarzów.

Starostwo Ziełowskie, które realną summą y porciami, raciami satisfecit na woysko auxiliarne,—iuż kwity są publice demonstrowane—nie ma być pociągane za wypłaconę summę do płacenia.

Vigore laudorum praeteritorum, in quantum by województwo podaney od wielmożnych ichmość pp. dyspozitorów miało trudność et damnum pati, którą teraz ichmość pp. kommissarze exequuntur,—salvum sobie recursum zastawuiemy; do tychże wielmożnych imść panów dyspozitorów y ten act obrad naszych ad tertiam Novembris limituiemy, et in casu ingruentis et exigentis necessitatis, propriis innotescentiis moc prędszym terminem do złożenia seymiku daiemy wielmożnemu imć panu marszałkowi naszemu y rękoma naszemi podpisuiemy. Pisan anno tysiąc siedmset czternastego, miesiąca Oktobra ut supra.

U tego laudum seymikowego podpisy rąk temi słowy: Zygmont Benedykt Chrzanowski—czesznik podstarości sądowy województwa Brzeskiego, marszałek seymików boni ordinis województwa Brzeskiego; Alexander Kampowski—stolnik województwa Brzeskiego; Jan Piotr Nesterowicz—podstoli województwa Brzeskiego; Jan Buchowiecki—skarbnik Brzeski; Ambroży Kościuszko—sędzia grodzki województwa Brzeskiego; Adam Sierputowski—podczaszy Mozyrski mp.; Franciszek Umiastowski—woyski Miński; Franciszek Dąbrowski—czesznik Bracławski; Tomasz Bykowski Telatycki; Mikołay Turski; Florian Kiński; Stanisław Brzozka; Mikołay Żardecki—strażnik Orszański, manu propria; Mikołay Laskowski; Heronim Czerniewski; Michał Pełka—stolnik Sanocki, manu propria. Któreż to laudum iest do xiąg grodzkich Brzeskich podane, przyięte y zapisane.

1714 г.

Изъ книги за 1713—1714 годъ, стр. 1829—1832.

357. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на лимитацiйномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на лимитацiйный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ совѣщаній, постановили:

1) Въ видахъ сохраненія общественной безопасности, вмѣнить своимъ коммиссарамъ, чтобы они постарались, какъ можно скорѣе и полнѣе удовлетворить саксонское войско причитающеюся ему по контракту готовой суммой, въ размѣрѣ 300,000 тынфовъ, и въ полученіи оной представить въ фискальный судъ надлежащую квитанцію;

2) Лицъ, почему—бы то нибыло не внесшихъ своей части, подвергнуть, при содѣйствіи полковника и ротмистровъ, скорѣйшей экзекуціи;

3) Такой же экзекуціи подвергнуть и недоимочниковъ чоповаго — шеляжнаго, такъ какъ за невнесеніемъ этой подати не можетъ производиться жалованье ни фискальнымъ судьямъ, ни Литовскому войску;

4) Принимая однакоже во вниманіе крайнее разореніе и бѣдность воеводства, какъ вслѣдствіе неурожаевъ, такъ и обнищанія подданныхъ—или потерявшихъ свой рабочій скотъ, или совершенно бросившихъ свои жилища, снарядить посольство къ королю съ просьбой, чтобы воеводство было совершенно уволено не только отъ податей, но и отъ обязанности содержать на свой счетъ саксонское войско,—чтобы войско это было выведено за границу; при этомъ послы должны принаровиться къ желаніямъ, относительно этого дѣла, другихъ воеводствъ, но отнюдь не должны выступать изъ предѣловъ данной имъ инструкціи;

5) Подлежащую уже къ уплатѣ Саксонцамъ сумму—въ 7,000 тынфовъ, коммиссары должны собрать и представить по назначенію, законнымъ порядкомъ;

6) Коммиссарамъ, за ихъ труды, позволить собрать ту плату, которая назначена была имъ на прежнихъ сеймикахъ и которой они до сихъ поръ еще не получили;

7) Просить Брестскаго воеводу, чтобы онъ ходатайствовалъ предъ королемъ о благопріятномъ результатѣ просьбъ и желаній воеводства;

8) Въ инструкцію посламъ включить между прочимъ и пунктъ о томъ,—что благодаря покровительству Саксонцевъ, жиды обижаютъ жителей, а эти послѣдніе ничего не могутъ съ ними сдѣлать ни въ гродскомъ судѣ, ни въ управѣ старосты;

9) Сеймикъ этотъ отложить до счастливаго возвращенія пословъ; прежнія постановленія подтвердить; директору составить для пословъ инструкцію;

10) Саксонскому маіору, въ счетъ слѣдуемаго содержанія, коммиссары обязываются выдать 300 тынфовъ.

Roku tysiąc siedmsetnego czternastego, miesiąca Nowembra siódmego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi y przede mną Zygmóntem Benedyktem Chrzanowskim—cześnikiem y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imć pan Wawrzyniec Mołodecki, laudum seymiku limitationis woiewództwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, zgromadziwszy się ad locum solitum seymikowania tu do Brześcia pro die tertia Novembris ex limitatione incidenti,

A chcąc prodesse consilio publicae integritati, pro principali negotio accipimus do uspokoienia interes saxoński, zaleca-

iąc ichmość panom kommissarzom naszym, iako-to: imć panu Tyburcemu Bieniawskiemu Pruszakowi—łowczemu Kaliskiemu y imć panu Ludwikowi Grodzickiemu—czesznikowi Łukowskiemu, aby ad complementum trzech kroć stu tysięcy ryczałtowey summy tynfów, secundum sonum et obloquentiam kapitulacyi woiewództwa naszego z kommissariatem i. k. mości saskim, starali się wypłacić residuitatem do zupełności nieustawaiącą regimentowi i. k. mości saskiemu, y kwit generalny z zupełnego wypłacenia na woiewództwo raczyli otrzymać iako nayprędzey, extendendo supra renitentes fortem executionem, mota nobilitate, przez wielmożnego imć pana półkownika y ichmość panów rotmistrzów traktowych woiewództwa naszego.

Którzy albo in toto nie wypłacili zaległego podatku, abo in parte denegarent exolutią podatku czopowego—szeleżnego, nunc et in antecessum, ponieważ retardatur; tedy insistendo dekretom fiskalnym, które supra retentores poenas imposuerunt sub forti executione, pozwalamy ichmość panom administratorom y ich succollectorom, aby exequowali miasta, miasteczka, którego per ausum temerarium nie wnieśli dotąd, a ztąd y woysku w. x. Lit. y ichmość panom sędziom fiskalnym pensia, lege publica pozwolona, retardatur;—przywodząc w tym lata dekreta sądów fiskalnych, imść pan półkownik do ichmość panów rotmistrzów traktowych ma swoie wydawać ordynanse, aby, mota nobilitate, cum triplici pensione exekwowali,—moderno iniungimus laudo ad obiectum publikowanych uniwersałów na piętnaście tynfów od i. k. mości, pana naszego miłościwego.

Ponieważ ob summam egestatem przez nieurodzay znaczny zboża y zdesolowanych abiurat, częścią przez rozeyście ludzi, częścią przez odpadnienie od sprzężaiu ubogiego poddaństwa, nie możemy ullum censum proclamować podatkowania dla wzwyż wyrażonych racyi, uprosiliśmy e mediis nostris za posłów do i. k. mości, pana naszego miłościwego, imć pana Franciszka Chrzanowskiego, łowczego Brzeskiego, z imć panem Dominikiem Ostrowskim, czesznikiem Nowodworskim; którzy ichmość, tego woiewództwa ruinas, partim dla przepraw y szlaku ze wszelkich stron, wyrazić sua activitate maią, nie pozwalaiąc na żaden quocunque titulo podatek, owszem pulsent do dobrotliwego serca i. k. mości, pana naszego miłościwego, ażeby woyska swoie auxiliarne za granicę wyprowadzić raczył, y o złożenie iako nayprędsze seymu upraszać, znosząc się iednak z ichmość panami posłami inszych woiewództw,—hoc praecauto, aby się w żadne nie wdawali capitulacye, tylko presse aby się ichmość trzymali sobie daney instrukcyi od woiewództwa, których fide, honore et constientia hoc in passu obliguiemy.

A gdy przychodzi ad exolutionem restantis summae na regiment i. k. mości, pana naszego miłościwego, auxiliarny saxonski, to iest: siedmiu tysięcy tynfów ryczałtowey summy, obliguiemy ichmość panów kommissarzów, aby iako nayprędzey, per fortem executionem in renitentes, procurent exolutionem, osobliwie na Sielcu; którym ichmość panom kommissarzom wszelka od woiewództwa anterioribus laudis nec non moderno opisana ewikcya quovis in foro.

A gdy zaś evidentissime patent woiewództwu prace ichmość panów kommissarzów; zaczym solaria zaległe, ichmość od woiewództwa per laudum naznaczone, approbuiemy y one exequi tak w dobrach ekonomicznych, królewskich, dziedzicznych apud renitentes pozwalamy, vigore dekretów sądów fiskalnych.

Aby multiplicata prece do maiestatu

i. k. mości desideria woiewództwa naszego skutek otrzymać mogły, convenimus iaśnie wielmożnego imść pana woiewodę naszego woiewództwa, y tegoż imć amore boni universalis, legum conservatione et immunitate viventis y affektami naszemi obligowaliśmy, aby iako praesenti congressui nostro, tak y ichmość panom posłom naszym, do i. k. mości delegowanym, w otrzymaniu od i. k. mości ad vota woiewództwa naszego łaskawości wszelkie swoie staranie apponere raczył.

Ponieważ iuryzdykcye convelluntur przez protekcyą ichmość panów Saxonów, że żydów Brzeskich nullatenus doyść iniuriati nie mogą satisfactiey, tak w sądzie grodzkim, iako y w sądach urzędu starościńskiego, że y noviter wydanego ichmoć panowie officerowie saxońscy nie obserwuią ordynansu; y ten punkt ma imć pan marszałek nasz do instrukcyi ichmość panom posłom do i. k. mości delegowanym inserować. Seymik zaś ten, do relacyi ichmość panów posłów, których, day Boże, cum bono omine witać y przyiąć in graemio praeviis innotescentiis od ichmość do traktatów y parafiy odkładamy.

Lauda wszystkie, in antecessum zaszłe, in omnibus punctis et clausulis praesenti actu reassumuiemy y utwierdzamy; y instrukcyą ichmość panom posłom, wielmożny imć pan marszałek koła naszego, ex mente woiewództwa namówioną y podaną, podpisać ma. Datum in loco consiliorum, roku tysiąc siedmsetnego czternastego, dnia trzeciego Nowembra.

Ex remanentia zaś tych podatków, zawdzięczaiąc diskretną w woiewództwie naszym subsistentią imć panu maiorowi woyska saxońskiego, w Brzesciu stoiącemu, aby ichmość panowie kommissarze nasi tynfów trzysta z remanencyi wypłacili, iniungimus.

U tego laudum podpisy rąk temi słowy: Zygmunt Benedykt Chrzanowski, czesznik, podstarości sądowy woiewództwa Brzeskiego, starosta Rewiatycki, marszałek seymików fiskalnych boni ordinis woiewództwa Brzeskiego, mp.; Andrzey z Dobin Dobiński, opat Wistycki, i. k. mości sekretarz; Alexander Kampowski, stolnik woiewództwa Brzeskiego; Franciszek Dąbrowski, czesznik Bracławski, mp.; Theophil Kazimierz Ruszczyc; Jan Chrzanowski; Florian Kiński; Stanisław Brzozka; Tyburcy Bieniewski Pruszak, łowczy Kaliski, Heronim Swiacki; Woyciech Ziański; Jan Ancuta s. z. Biels.; Ambroży Kościuszko Siechnowicki, sędzia grodzki woiewództwa Brzeskiego; Franciszek Umiastowski, woyski Miński; Michał Bohusławski, regent ziemski Brzeski; Mikołay Antoni Żardecki, strażnik Orszański, sędzia fiskalny woiewództwa Brzeskiego; Andrzey Michał z Kunina Kuniński; Woyciech Sielecki; Antoni Kościuszko Siechnowicki; Alexander Ostrowski; Mateusz.......

Które to laudum, przez osobę zwyż mianowaną oczewisto ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1715 г.

Изъ книги за 1715—1716 годы, стр. 293—340.

353. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на срѣтенскомъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на срѣтенскій сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили:

1) Прежде всего назначить подать на содержаніе союзнаго саксонскаго войска—по 7 тынфовъ съ дыма—со всѣхъ безъ различія имѣній, исключая дымовъ, несущихъ гиберны, которые уволены отъ податей королевскимъ рескриптомъ.

2) Назначить для этой подати сборщиковъ съ платою имъ положеннаго въ скарбовыхъ трибунальскихъ декретахъ.

3) Взносъ этой подати долженъ совершиться съ 24 Февраля по 24 Марта; по истеченіи же срока сборщики должны издать свои донесенія о недоимкахъ. Въ случаѣ представленія кѣмъ либо изъ обывателей саксонскихъ квитанцій, оныя должны быть приняты въ расчетъ и зачтены въ уплату—посредствомъ вычета изъ общей, собранной для союзниковъ, суммы.

4) Для расчетовъ по этимъ квитанціямъ сборщики должны войти въ сношенія съ саксонскимъ коммисаромъ Левеномъ и не прежде признавать ихъ дѣйствительными, какъ только послѣ его личнаго удостовѣренія въ истинности оныхъ.

5) Точно также должны похлопотать у него и объ облегченіи для обиженныхъ, съ обѣщаніемъ ему за это вознагражденія отъ воеводства изъ тѣхъ суммъ, которыя могутъ остаться отъ помянутаго облегченія.

6) Дымы убылые и прибылые, отчасти уже уничтоженные трибунальскими декретами, какъ разорительные для имѣній, не включать въ число податныхъ и податей съ нихъ не взыскивать.

7) Вообще для основательныхъ разбирательствъ по сему дѣлу, всѣ обиженные должны являться съ узаконенными документами къ назначеннымъ на сей предметъ депутатамъ, которые и займутся повѣркой ихъ и сличеніемъ съ подлинникомъ абъюратъ, трибунальскихъ декретовъ и т. д. Депутаты за свои труды должны получить по 1000 злотыхъ.

8) Неуплаченные долги, а равно и прошенія о пособіяхъ по случаю пожаровъ, отложить до слѣдующаго сеймика.

9) Делегатамъ Варшавскимъ выдать по 3,000 тынфовъ каждому, а равно и прежнему делегату Гродненскому изъ податей текущихъ.

10) Ксендзовъ августіановъ—уволить отъ податей 15 дымовъ и сверхъ того выдать по одному грошу съ дыма.

11) Предостеречь сборщиковъ, чтобы никто изъ нихъ не смѣлъ присвоивать себѣ коммиссарскаго титула подъ страхомъ взысканія съ нихъ тѣхъ суммъ, которыя послѣ удовлетворенія саксонскаго войска назначены на издержки воеводства и которыхъ можетъ не оказаться по причинѣ исчезновенія дымовъ обнищалыхъ.

12) На уплату Литовскому войску—назначить изъ чоповаго шеляжнаго 36,000; изъ коихъ 30,000—отдать въ распоряженіе гетману, и 6,000—воеводству.

13) Подать эта должна быть внесена въ два срока: къ 1-му Марта и 1-му Сентября.

14) Администрацію этой подати отдать Владиславу Сапѣгѣ и Нестеровичу съ тѣмъ, чтобы они въ теченіи 4-хъ недѣль отдали на руки гетману 2,000 битыхъ талеровъ; а сами для себя брали бы не болѣе, какъ по 2 гроша отъ злотаго—на обоихъ, и не позволяли бы жидамъ принимать участіе въ ея взиманіи, подъ страхомъ взысканій по старымъ законамъ, изложеннымъ въ Volumina legum.

15) Тарифъ, еще не опредѣленный на текущій годъ, предоставить на усмотрѣніе фискальныхъ судовъ.

16) Конкуррентамъ, изъявившимъ желаніе взять на себя администрацію этой подати, обѣщать ее на будущее время.

17) Для своевременной и безотлагательной экзекуціи, избрать полковника и ротмистровъ, фискальныхъ судей и депутатовъ для гибернъ, съ платою имъ прошлогоднею, еще остающеюся въ недоимкахъ за староствами.

18) Для правильнаго расходованія помянутаго чоповаго—шеляжнаго—назначить коммиссара, по ассигновкамъ котораго администраторы и должны будутъ производить уплату войску.

19) Имѣнія ксендзовъ картузовъ отъ настоящей подати уволить.

20) Ксендзамъ езуитамъ, ходатайствующимъ о канонизаціи Костки, обѣщать вспомоществованіе на слѣдующемъ сеймикѣ.

21) Назначить депутатовъ для снятія отчетовъ съ прежнихъ коммиссаровъ воеводства; засѣданія свои они должны имѣть въ фискальныхъ судахъ, въ присутствіи самихъ судей и донесеніе представить къ текущему лимитаційному сеймику.

22) Коммиссарамъ позволить взыскать присужденное имъ вознагражденіе вольною экзекуціей.

23) Убытки, причиненные пожарами Нестеровичу, Сузину, Буховецкому и другимъ лицамъ имѣть въ виду и, по мѣрѣ возможности, покрыть ихъ на будущемъ сеймикѣ.

24) Воеводѣ Брестскому, отправляющемуся вмѣстѣ съ послами къ королю— съ цѣлью исходатайствованія для воеводства какого-либо послабленія въ саксонскихъ податяхъ, за труды изъявить благодарность и обѣщать вознагражденіе. А чтобы послы на будущее время не увлекались возможностію получать за свои труды по профессіи сборщиковъ и не конкурировали между собою, постановить — чтобы посолъ былъ устраняемъ отъ послѣдней.

25) Для удовлетворенія жалобъ многихъ обывателей на коронную команду Горбовскаго, согласно распоряженіямъ по сему премету короннаго гетмана, обращаться за удовлетвореніемъ къ самому Горбовскому, а въ случаѣ его отказа—къ назначенному на сей предметъ депутату отъ воеводства—Радговскому; благодарность за труды послѣднему пребудетъ въ сердцахъ обывателей.

26) Удовлетворить разныхъ лицъ и по разнымъ дѣламъ, какъ то: езуитовъ, за вымогательство съ ихъ имѣнія Болотъ, уплатой ксендзу Тащевскому 50 тынфовъ; Войтѣха Левицкаго за рожь— уплатою ему особо назначенной податью 4-хъ злотной; ксендзовъ августіановъ за частую ломку въ ихъ костелѣ скамей во время сеймовыхъ засѣданій— изъ поголовной подати (1 зл.) съ людей люзныхъ и находящихся въ услуженіи у жидовъ, съ тѣмъ однакоже, чтобы жиды не смѣли пополнять своихъ платежей изъ жалованья служащихъ же; Кобринскаго ксендза—исключеніемъ его юрисдики изъ податныхъ дымовъ; Умастовскаго, Анцуту и другихъ фискальныхъ судей за ихъ трехлѣтніе труды—уплатой имъ обѣщанныхъ суммъ изъ чоповаго—шеляжнаго; Францишка Домбровскаго за его труды и труды братьевъ—обѣщаніемъ награды въ будущемъ; Хржановскаго— за председательство въ фискальныхъ судахъ, Михаловскаго и Домбровскаго—за прошлогоднее посольство—уплатой имъ обѣщанныхъ суммъ изъ остатковъ отъ податей прошлогоднихъ; Копця, по раздѣленію имъ своего Опольнаго имѣнія, зависящимъ отъ воеводства распоряженіемъ коммиссарамъ —имѣть это въ виду при составленіи тарифа; Жардецкаго—обѣщаніемъ въ будущемъ и сеймоваго маршалка— Амвросія Костюшка—за прежніе и настоящіе труды уплатою прежняго долга и настоящаго жалованья 3,000 злотыхъ изъ текущаго чоповаго—шележнаго.

Roku tysiąc siedmsetnego piętnastego, miesiąca Februarii szesnastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi przede mną Zygmóntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imć pan Franciszek Zdzietowiecki—sługa wielmożnego imć pana Ambrożego Kazimierza Kościuszka Siechnowickiego, sędziego grodzkiego y marszałka seymiku fiskalnego województwa Brzeskiego, laudum seymiku pogromnicznego województwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, ad solitum consiliorum locum, in anno tysiąc siedmsetnego piętnastego, dnia piątego Februarii, na seymik pogromniczny zgromadzeni, pro principali konsultacyi rocznych arbitro wielmożnego imć pana Ambrożego Siechnowickiego Kościuszka—sędziego grodzkiego Brzeskiego, maiącego innatam et probatissimam activitatem do interesów publicznych in directionem auspiciis obraliśmy felicissimis; pod

którego dyrekcyą ad praeliminaria usitata in termino nie przystępuiąc, fiscalia reassumuiąc województwa naszego, laudum przeszłego immediate seymiku za uniwersałami i. k. mości wydanemi, naypierwiey, do podatku na woysko auxiliarne saksońskie i. k. mości, pana naszego miłościwego, accessimus. Widząc indispensabilem pro tunc i. k. mości necessitatem w zaszczycie wolności naszey, z wierncy poddaństwa ku maiestatowi życzliwości, nie tak iednak, aby ta requizycya ferre legem in futurum miała, przy uczynioney relacyi wielmożnych ichmość panów posłów naszych, y reskrypt dany z kamery i. k. mości przeczytawszy, konformuiąc się do ieneralney kapitulacyi, provincialiter zawartey z komissariatem i. k. mości, po siedm tynfów z dymu, nemine excepto, oprócz dymów hybernowych, reskryptem z kamery i. k. mości uwolnionych, uchwaliliśmy.

Do którego exakcyi podatku ichmość panów Dominika Ostrowskiego—czesznika Starodubowskiego, Wawrzyńca Eysmonta—komornika Brzeskiego za poborców obraliśmy et cum lege loquente solarium tym że ichmość ex quantitate siedmiu tynfów, non praetendendo kwitowego, według konstytucyi y dekretów trybunału skarbowego, uchwalamy.

Importancią podatku wyrażonego a die vigesima quarta praesentis ad diem vigesimam quartam Martii anni praesentis ichmość panowie obywatele nasi wnosić praecise maią do pomienionych ichmość pp. poborców naszych; a po expiracii terminu wyrażonego, delatę in renitentes ichmość panowie poborcowie wydawać tenebuntur. A kiedy occurunt z marszów saskich kwity, które pro persoluto maią bydź przyięte ichmość panom obywatelom braci naszym; więc tychże ichmość panów poborców naczych activitati et dexteritati committimus, ażeby z imć panem Lewenem in hac provincia conveniant, iakoby te kwity przyięte y potrącone w summie były. Którzy ichmość panowie poborcowie żadney nie maią wydawać protunc delaty do tych dobr, z których do ichmość wniesione będą kwity saxońskie, aż realną od imć pana Lewena otrzymaią in hoc negotio facilitacią; inszym zaś ichmość panom obywatelom, których auxiliaris miles z porcyi, racyi nie kontentował kwitem, do tychże ichmość panów poborców naszych, aby prezentowali regestra spez swych remittimus.

Którzy ichmość panowie poborcowie similiter convenire imść pana Lewena kommissarza maią, ażeby w tymże podymnym iniuriatis bydź mogła folga. Któremu to imści panu Lewenowi, inquantum by exigeret necessitas, ex ratione łatwieyszego w interessach województwa naszego accessu, accomodacyą uczynić; tedy co z teyże summy ichmość panowie poborcowie offerencią dadzą, województwo nasze kompensować będzie. Accessowe, alias excessowe dymy, niesłusznie nałożone, depaktuiące dobra, niektóre dekretami fiskalnemi skasowane y teraz pro nullis et irritis maiąc, annihiluiemy, oraz terazniejszy podatek z tychże iako niesłusznych importowany bydź niepowinien.

Dla fundamentalnieyszey in hac provincia negocyacyi y skutku iniuriati wszyscy ichmość panowie obywatele ichmość pp. Adamowi Sierzputowskiemu—podczaszemu Mozyrskiemu, Józefowi Michałowskiemu — podczaszemu Bracławskiemu, deputatom do terazniejszey verifikacyi naznaczonym, dokumenta originalia abiurat swych producant. Którzy ichmość panowie deputaci, hoc opus z xięgami abiuratowemi, regestrami birczemi, recenter z trybunału skarbowego komportowanemi, z kwitami dawnemi, quocunque titulo dokumentami konfrontować

obligantur, y tymże ichmość in vim gratitudinis po tysiącu złotych na osobę z pierwszego po teraznieyszym podatku deklaruiemy.

W zaległych largicyach y recenter wniesionych konflagratach, excepciach suppliki osobliwie ieymość pani Karolowey Żardeckiey, ażeby publicum consiliorum nie tamowały cursum reassumendo anteriora lauda, do przyszłego, nie rekuzuiąc, odkładamy seymiku.

Ichmość pp. delegatom do Warszawy po trzy tysiące tynfów na osobę, a imć panu Eysymontowi za Grodzieńską legacyą z tegoż naznaczamy teraznieyszego podatku.

W żadney oraz nie maiąc reminiscencyi ichmość xięży augustyanów Brzeskich desolatią intuitu w kościele ichmość cum molestia et praepeditione nabożeństwa konsultacyi różnych, gratitudinis ergo, dymów piętnaście od teraznieyszego libertuiemy podatkowania y po groszu z dymu uchwalamy, do podatku czyli seymem, czyli laudo województwa naszego uchwalonego.

Ażeby in futurum nikt sobie titulum nie uzurpował kommissarstwa, tylko legitima praxi poborstwa, inaczey nie denominuiąc się, praesenti laudo cavemus; a ieżeliby, ob decessum zniszczałych dymów, summa wystarczyć ad expensa nie mogła; ichmość pp. poborców evincere mamy po ufacylitowaniu podatku na woysko i. k. mości auxiliarne.

Interea do porządku naszego accessimus rocznego. A naprzód czopowe szeleżne na zapłatę woysku w. x. Lit. trzydzieście y sześć tysięcy currentis monetae uchwalamy; którey summy trzydzieście tysięcy iaśnie wielmożnego imć pana hetmana w. w. x. Lit. ad dispositionem cedere ma; residuum zaś ad liberam dispositionem województwo sobie zachowuie.

A tego podatku currencya dwoma ratami importować się powinna: pierwsza rata—prima Martii, wtora zaś—prima Septembris anni currentis.

Do którego wybrania podatku za administratorów obraliśmy iaśnie wielmożnego imści pana Władysława Sapiehę—woiewodę Brzeskiego, y imść pana Nesterowicza—podstolego Brzeskiego, hac conditione, aby ichmość, solita w województwie naszym praxi, wypłacili ad manus iaśnie wielmożnego imści pana hetmana, nie przyimuiąc, ani potrącaiąc żadnych assygnacyi, dwa tysiące talerów bitych, in spatio naydaley czterech niedziel; którzy ichmość większego solarium praetendować nie maią, iako od złotego na obie osoby—cztyry grosze. Do exakcyi zaś tego podatku, ażeby żydzi nie mieszali się, lege vetante praecavemus sub poenis, in volumine legum expressis, w sądach fiskalnych irremissibiliter extendendis.

A ponieważ taryfa czopowego szeleżnego in assistentia iaśnie wielmożnych ichmość panów senatorów y ichmość panów urzędników ziemskich grodzkich, tudzież ichmość panów z traktów deputowanych sufficienter w prędkim czasie sporządzona bydź nie mogła y ad certam quantitatem redukowana; pro ultimaria decisione do sądów fiskalnych odsyłamy. Jeśliby któremu z ichmość pp. obywatelów stał się gravamen, aby media authoritate iudicii miały levamen y, taryfę ad proportionem pomienioney summy sporządziwszy z podpisem ręki wielmożnego imści pana marszałka koła naszego y wielmożnego imć pana marszałka sądów fiskalnych et integri iuditii fiscalis, po wyliczeniu summy wyrażoney do rąk iaśnie wielmożnego imć pana hetmana dwuch tysięcy talerów bitych, ichmość pp. administratorom oddali,—obliguiemy.

A kiedy na teraznieyszym seymiku concurrentes o administracyą, braterskiemi

zaszczycaiąc się affektami, pro bono publico supersedowali, iakoto: imść pan Bęklewski, imść pan Sawicki y imść pan Buczynski, łączym do pierwszych iakichkolwiek funkcyi w województwie naszym podaiącyh się, daiemy deklaracyą et sponsionem dekretów trybunalskich.

Ażeby stricta y nieodwłoczna extendi mogła exekucya, za półkownika wielmożnego imść pana Dominika Szuyskiego chorążego Brzeskiego; za rotmistrzów traktowych, to-iest, z traktów Brzeskiego—imść pana Michała Buczyńskiego, z Kobryńskiego—imść pana Piotra Guzelfa, z Kamienieckiego—imść pana Michała Suzina, z Prużańskiego imść pana Alexandra Towiańskiego, z Poleskiego—imść pana Burczaka—woyta Dywińskiego; za sędziów fiskalnych przy ziemstwie y grodzie,—wielmożnego imść pana Szuyskiego—chorążego Brzeskiego, imść pana Marcina Kościę, imść pana Buczyńskiego— skarbnika Owróckiego, imść pana Franciszka Dąbrowskiego, imść pana Ludwika Grodzickiego, imść pana Józefa Chrzanowskiego y imść pana Tchorznickiego; za deputatów hibernowych: imść pana Franciszka Hornowskiego, imść pana Mikołaia Turskiego obraliśmy; którym solarium, iako y przeszłorocznym, zaległe z starostw, aby oddane było, zalecamy.

Ażeby wyrażona czopowego y szelężnego currentia (procederet) należytym porządkiem, za kommissarza imści pana Mikołaia Żardeckiego—strażnika Orszańskiego obraliśmy, za którego imści wydanemi assygnacyami summa od ichmość pp. administratorów na zapłatę woyska w. x. Lit. aby wypłacona była—cavemus.

W dobrach ichmość xięży kartuzów, iako też y Sieleckich, że się nayduie lokacya żołnierza woyska w. x. Lit., a te dobra nie powinny by hoc gravari onere, ex quo iure zaszczycaią się terrestri; tedy dexteritati wielmożnego imści pana marszałka naszego zlecamy, aby były od tego ciężaru uwolnione.

Zaszła requisitia ichmość xięży iezuitów na kanonizacyą błogosławionego Stanisława Kostki, lubo z nas u każdego nayduie ardorem ad praestandum pietatis opus; gdy iednak sufficienter przy teraznieyszym podatku ichmość nie możemy suffragari affektacyi, do naypierwszey kontrybucyi sponsionem daiemy.

Kalkulacya z exakcyi ichmość panów dyspozytorów y ichmość pp. Pruszaka y Ludwika Grodzickiego— kommissarzów województwa naszego, tot laudis zalecona, ponieważ w sądach dotąd nie expediowała się; więc do wysłuchania oney imść pana Sierzputowskiego—podczaszego Mozyrskiego, imść pana Mikołaia Żardeckiego—strażnika Orszańskiego, imści pana Franciszka Bogusza—krayczego Brzeskiego, y imści pana Michałowskiego, deputuiemy; którzy ichmość, omni fidelissimo publici boni zelo in hoc postąpiwszy negotio, na przyszłym ex limitatione seymiku uczynić tenebuntur relacyą; ta iednakże kalkulacya nigdzie indziey, tylko in occluso rotulo, w sądach fiskalnych, przy ichmość pp. sędziach agitować się ma.

Pomienionym ichmość panom kommissarzom zaległe solaria, dekretem przysądzone fiskalnym, z trzytynfowego podatku na ekonomiach, laudo anteriori naznaczone, z dymu od tynfa po groszy dwa, z wolną exekucyą utwierdzamy y dalszą gratitudinem za kwit otrzymany saxoński na summę 3 kroć sto tysięcy appromittimus.

Znaczną ruinę przez ogień przypadkowy dobr iaśnie wielmożnego imści p. woiewody Brzeskiego, imść pana Nesterowicza—podstolego Brzeskiego y ichmość pp. Tomasza Suzina, Adama Buchowieckiego, Mikołaia Ancuty y dezolacyę fortuny imść pana Każimierza Hornoskiego braci naszey, iako meretur compassionem w sercach, nie mogąc teraz na wsparcie

ichmość obmyslić offerencyi, do przyszłych podatków remanencyi naypierwszych ichmość odkładamy, która remanencya, ieżeliby do ukontentowania ichmość nie była, ad feliciora tempora odkładamy.

Maiąc w pamięci, że dnia septima Novembris anni elapsi, per laudum woiewództwa naszego wespół z ichmość pp. posłami iaśnie wielmożny imści pan woiewoda nasz, uproszony do króla imści iezdzić do Warszawy y tam in ratione summy, na woiewództwo nasze od kommissariatu naznaczoney, levamen y dyminucyą staraniem swym effecit, w tym pracy y effektu imść p. woiewody ku woiewództwu naszemu actus meritorios zwykłym humanitatis et gratitudinis przez podziękowanie remuneramus sposobem, a w dalszym czasie do aktualnego temuż iaśnie wielmożnemu imści panu woiewodzie zawdzięczenia memoriam deklaruiemu. Zabiegaiąc oraz, ażeby abhinc ichmość pp. posłowie, in conservationem woiewództwa y zatrzymania podatków delegowani, respektem konsolacyi swoich nie uwodząc się, do poborstwa nie czynili konkurencyi, praesenti in futurum waruiemy laudo, ażeby żaden poseł do funkcyi poborskiey nie był admissus.

W zachodzących kwerulacyach ichmość pp. obywatelów naszych na dywizyą woyska koronego komendy imść pana Horbowskiego, że iaśnie wielmożnego imści pana kasztelana Krakowskiego—hetmana wielkiego koronnego odebraliśmy facilitatem; tedy, dziękuiąc za ten affekt imści panu Krakowskiemu, ma expediować nomine woiewództwa imść pan marszałek seymiku naszego. Kto zaś ex iniuriatis nie iest akwietowany od imści pana Horbowskiego, do imści pana Radgowskiego, iako maiącego ordynans in hoc negotio, dla doyscia swoiey krzywdy, a imści panu Radgowskiemu za pracę podiętą gratitudo w sercach manebit.

Ichmość xięży iezuitow Łuckich, że się pokazuie depactatio w dobrach, Błota nazwanych, y ichmość panów Guzelfów y Laskowskich po danym kwicie z dwuch set tynfów, obliguiemy icmość pp. kommissarzow podatku przeszłego saxońskiego, aby, pro dictante iustitia, osobliwie imści xiędzu Taszczewskiemu na tynfów piędziesiąt refuzyi y uspokoienia wynalezli medium; in casu renitentiae forum wolne ichmość w sądach fiskalnych zachowuiemy.

Approbuiąc zas wszystkie lauda wyższą datą y niższą postanowione, o czterozłotowym podatku reassumuiemy, przy którym y dług z dymu każdego należący za żyto imści panu Woyciechowi Lewickiemu y assekuracyą od woiewództwa daną temuż imści ratifikuiemy; kędy tedy pomienione podatki zalegaią przy teraznieyszym podatku saxońskim, ichmość pp. poborcom zlecamy, aby extendant; dla czego maią kwitami ichmość panowie obywatele, którzy wypłacili, comprobare.

Odzew imści pana Wala—starosty Framborzkiego, iako grato animo przyieliśmy, tak imści pan marszałek koła naszego podziękowawszy, ma listownie convenire, aby u xięcia imści Weysenfelta woiewództwa naszego interessa ratione marszów promoveat.

Podatek pogłównego od ludzi lóznych, po złotemu od głowy, także y służących żydom ad exactionem imści panu Mikołaiowi Żardeckiemu— strażnikowi Orszańskiemu y imści panu Franciszkowi Dąbrowskiemu—czesznikowi Bracławskiemy oddaiemy; którzy presse żydzi od czeladzi swoiey wypłacać maią, nie wytrącaiąc służącym swoim w zasługach; a ta summa wybrana dispositione praevia woiewództwa na ławki ichmość xięży augustyanów, ktore seymikuiąc łamiemy, oddana bydź powinna.

Juryzdyka imści xiędza plebana Kobryńskiego, że per iniuriam nieszczęśli-

wych czasów iest funditus zruinowana, tedy w decessie dymów miescić się powinna; a że z tey że iuryzdyki dwuch mieszczan do miasta Kobrinia wyszli, dwa dymy płacić tenebuntur ciż sami, dla czego plebania ma bydź in securitate do exekucyi wszelkiey.

Merita imści pana Umiastowskiego, iako godnego w woiewództwie naszym weterana, niemniey imści pana Jana Ancuty—skarbnika Brzeskiego, sędziego fiskalnego, y innych kolegów imści in anno tysiąc siedmsetnego czternastego merita, w osobliwey maiąc konsyderacyi y pamięci, tychże ichmość panów sędziów fiskalnych wyrażonych do exolucyi z currencyi czopowego szelężnego za prace y spezy trzecioletne nieodwłocznie odkładamy.

Imści pana Franciszka Dąbrowskiego, czesznika Bracławskiego, że pro se dowodnie w woiewodztwie naszym loquuntur merita, braci imści tak zeszłych niegdy imści pana Jana y Alexandra Dąbrowskich, na usłudze woiewództwa będących należytey dotąd nie odebrały remuneracyi; tedy imści w przyszłym czasie naszą akkomodacyą deklaruiemy.

Wielmożnego imści pana Zygmónta Chrzanowskiego—czesnika y podstarościego woiewództwa naszego a marszałka seymików fiskalnych dyrekcya, że należytey dotąd od ichmość panów dyspozytorów y kommissarzów przeszłorocznego podatku nie odebrała satisfakcyi; tedy praesenti ichmość obliguiemy laudo, aby z remanencyi y exakcyi swoich realem, indelatam uczynili satisfactionem. Similiter ichmość pp. sięndziom fiskalnym przeszłorocznym pensya ma bydź wypłacona z przeszłorocznych exakcyi swoich. Mieścić się też inter bene merentium numerum powinne merita imści pana Michałowskiego y imści pana Alexandra Dąbrowskiego legacya w przeszłym roku do kommissaryatu odprawiona; którym in praemium laboris obiecane dwa tysiąca tynfów, od nas tot laudis aprobowane, praesenti reassumuiemy y rekomenduiemy ichmość pp. dyspozytorom, aby wypłacili.

Dyspartyment dymów maiętnosci Opolskiey od wielmożnego imści pana Kopcia kastelanica Brzeskiego, iako dziedzica uczyniony, aby w taryfę był inserowany, ea conditione, aby in praeiudicim abiurat woiewództwa et damnum nie rozumiał się, imści pp. komissarzom do taryfy sporządzenia obranym committimus.

Imści pana Mikołaia Żardeckiego—strażnika Orszańskiego, bywszego dyrektora naszego maiąc w osobliwym memoryale y respekcie naszym szczerą ochotę, pracę y aplikacyą in commodum woiewództwa naszego, do przyszłych, któreby ocurrere kiedy mogły ex laudo iakich kolwiek podatków poborstwa,— praecipue appromittimus affekta nasze.

Wielmożnego imści pana Ambrożego Kościuszka— sędziego grodzkiego, marszałka na rok teraznieyszy obranego seymików fiskalnych woiewództwa naszego, ponieważ dotąd za dawnieyszą dyrekcyą swoiey rekompensy nie odebrała desudatio, a woiewództwo pro persoluto imści panu staroście Słonimskiemu w czopowym szelężnym przyiąć gotowe; tedy obliguiemy tegoż imści pana starostę Słonimskiego, ażeby iako nayskuteczniey assygnowaną imści wypłacił z exakucyi swoiey summę. Ad praesens zaś praca, fatyga tegoż imści pana marszałka koła naszego, gdy nas stringit do wdzięczności, tedy z czopowego szelężnego teraznieyszego trzy tysiące naznaczamy, które ichmość pp. administratorowie, czyli gotową summą, czyli exdywizyą pewnych miasteczek lub karczem, ażeby wypłacili non ex remanencyi, praesenti sancito waruiemy, także dymów sześć dziedzicznych tegoż imści od uchwały teraznieyszey pro liberis deklaruiemy.

Seymiku obrad naszych do dnia szóstego miesiąca Maia anni currentis limituiemy, dawszy moc wielmożnemu imści panu marszałkowi in casu necessitatis y w prędszym terminie przez uniwersały swoie konwokować.—Działo się w Brzesciu, anni tysiąc siedemsetnego piętnastego, miesiąca Februarii czternastego dnia; do którego laudum podpisuiemy się.

U tego laudum podpis ręki pana marszałka temi słowy: Ambroży Kazimerz Kościuszko Siechnowicki—sędzia grodzki y marszałek seymiku woiewództwa Brzeskiego. Któżeż to te laudum, przez osobę zwyż pomienioną oczewisto ku aktykowaniu podane, iest do xiąg sądowych grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1715 г.

Изъ книги за 1715—1716 годы, стр. 325—326.

359. Рескриптъ изъ коммисаріата королевской камеры Брестскому воеводству о взносѣ суммы для саксонскаго войска.

Королевская камера увѣдомляетъ Брестское воеводство о необходимости высылки въ коммиссаріатъ 128,092 тынфовъ, назначенныхъ на содержаніе наемнаго саксонскаго войска, безъ всякаго замедленія въ два срока: къ 22 и къ 23 Февраля текущаго года.

Roku 1715, miesiąca Februarii 24 dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Zygmóntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imć pan Wawrzyniec Eyśmont—komornik Brzeski, ten reskrypt z kamery i. k. mości do akt grodu Brzeskiego podał, w te słowa pisany:

Dum illustres domini legati incliti palatinatus Brestensis limitam, vel etiam nullam conveniendi supra sustentationem auxiliarium copiarum s. r. mtis habere professi sint facultatem, seu potius declarationem in hac materia a commissariatu generali dandam ad referendam in comitiolis sibi assignatis expetierint; hinc habita ratione desolationis, egestatis, caristiae et aliorum generum calamitatis, per supradictos illustres legatos repraesentatae, consulendo insimul inevitabili necessitati conservationis ad tempus auxiliaris militis in responso et cancellaria m. d. Lit. amplius remonstratae, talis data ex parte generalis commissariatus s. r. mtis, declaratio: Quod licet exercitus s. r. mtis, d. n. clementissimi, multo maioris summae pro sustentatione sua moderna indigeat, non plus tamen palatinatus Brestensis est bonis generaliter omnibus terrestribus, spiritualibus, capitularibus et secularibus in subsidium eiusdem dabit,—quare—128,092 id est: centum viginti octo millia nonaginta duo tynfonum, et id quidem per duas medietates, quarum prima die—22 Ianuarii, secunda, vero die—22 Februarii anni proxime futuri stricte comportabitur, non exponendo se molestiae et inevitabili affamati militis requisitioni, hac cum asscuratione: quod auxiliaris exercitus, post supra dictam summam in terminis prae-

fatis ad modernam sustentationem exolutam, nullam amplius, quocunque titulo et modo dictam, sustentationem, exactionem, aut praetensionem in palatinatu isto Brestensi faciet et de cetero omnem quam serenissimam disciplinam observare tenebitur; quam quidem declarationem commissariatus generalis, acceptationem eiusdem benevolam a modo praedicto palatinatu Brestensi sibi promittendo, illustribus legatis in maius robur authentice extradidit. Varsaviae die 24 X-bris, 1714 anno sacrae regiae maiestatis Poloniae, electoris Saxoniae, generalis commissariatus bellicus. Cokolwiek z ekonomicznych stołowych dobr i. k. mości należeć będzie, generalny kommissariat pro persoluto przyimie. Ioannes Bliwernitz mp., palatinatus Brestensis. 128,092.

1715 г.

Изъ книги за 1760—1763 годы, стр. 701.

360. Привилегія короля Августа II мѣстечку Вишницамъ на двѣ ярмарки.

Король Августъ II, принимая во вниманіе бѣдственное положеніе мѣстечка Вышницы, находящагося въ Брестскомъ воеводствѣ, въ конецъ разореннаго отъ огня и нашествія разныхъ войскъ, и уступая просьбѣ Брестскаго воеводы и владѣльца сего мѣстечка Станислава Сапѣги, дозволяетъ Вышневцамъ имѣть у себя, кромѣ двухъ древнѣйшихъ ярмарокъ въ русскіе праздники св. Георгія и Успенія Пресв. Богородицы, еще двѣ новыя ярмарки въ дни св. Ивана (по русскому календарю) и св. Мартина (по римско-католич. календарю). Люди всякаго званія имѣютъ право съѣзжаться на эти ярмарки, привозить свои товары, продавать и мѣнять ихъ. Всѣмъ пріѣзжающимъ и отъѣзжающимъ должны быть оказываемы всякая охрана и обезпеченіе.

Roku tysiącznego siedmset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Iunii dwudziestego szóstego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim y przed aktami staroscińskiemi, przede mną Karolem Wieszczyckim, podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewództwa Brzeskiego, comparens personaliter imść pan Michał Woyciechowski, przywiley naiaśnieyszego króla iegomości Augusta wtorego, na iarmarki Wisznickie iaśnie wielmożnemu imść panu Władysławowi Sapiezie—woiewodzie Brzeskiemu dany, ad acta podał, który, wpisuiąc w xięgi, de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

August wtory, z Bożey łaski, król Polski, etc. Oznaymuiemy ninieyszym listem przywileiem naszym wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, teraz y na potym będącego wieku ludziom. Iż my, maiąc wzgląd y miłościwe baczenie na podupadłe miasteczko Wisznice, przez ogień, z dopuszczenia Bozkiego, y różne woyska zruinowane, usilną przytym prożbę wielmożnego Władysława Sapiehy, woiewody Brzeskiego w. x. Lit., dziedzicznego pana mianowanego miasteczka Wisznice, w woiewództwie Brzeskim-Litewskim leżącego, ex meritis nie tylko propriis, ale zacnych in republica y doświadczonych życzliwości antenatów circa fidele obsequium maiestatu respektuiąc, umyśliliśmy w tymże miasteczku Wisznice iarmarki dwa, ieden—na ś.

Iwana, Ruskiego kalendarza, drugi—na święty Marcin kalendarza Rzymskiego, dawnieysze iarmarki na święta ś. Iura y Splenie (Uspienie) kalendarza Ruskiego, approbuiąc do tych czas odprawuiące się, przydać y naznaczyć, iakoż niniey-szym przywileiem naszym, po publikacyi przywileiu naszego, przydaiemy y na-znaczamy. Na które to iamarki, tak zdawna odprawuiące się, iako y świeżo nadane, wolno będzie wszel-kiey kondycyi ludziom towary swo-ie sprowadzać, one spieniężać, bliskim y obcym sąsiadom rzecz za rzecz mieniać y handlować y wszelkie odprawować negotiatie, któreby prawu pospolitemu y słuszności nie byli przeciwne, przyież-dżaiącym y odieżdżaiącym wszelkie czy-niąc y waruiąc bespieczeństwo. Na co się ręką naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit., dla większey wiary y pewności, przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w War-szawie, dnia trzydziestego miesiąca Mar-ca, roku Pańskiego tysiąc siedmset piet-nastego, panowania naszego roku ośm-nastego.

U tego przywileiu podpis ręki i. k. mości, przy przyciśnioney pieczęci, w. x. Lit., takowy: Augustus rex. Na zło-żeniu zaś tego przywileiu expressya tako-wa: Cancellariatu celsissimi Caroli Sta-nislai Radziwił ducis in Ołyka, Nie-śwież, Birże, Dubinki, Słuck, Kopyl et Kleck s. r. m. principis, comitis in Mir, Szydłowiec, Kroże, et Biała, supremi Mag. Duc. Lit. cancellarii Brasł. Prze-mysl. Czluchovien. Camencens. Kru-czov. Ostren. Nesinen. etc. capitanei Est in actis: Casimirus de Złotki Złot-kowski, pincerna Siradiensis. a. s. m. d. Lit. Który to takowy przywiley, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzesc-kich przyięty y wpisany.

1716 г.

Изъ книги за 1715—1716 годы, стр. 1739—1745.

361. Протестъ дворянъ Брестскаго воеводства о насильственномъ разрывѣ Срѣтенскаго сеймика и несогласіи происшедшемъ между ними.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на срѣтенскій сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій—для совершенія дѣлъ теку-щихъ, вслѣдствіе разрыва сеймика, учинили слѣ-дующую протестацію:

По открытіи сеймика Рейнальдомъ Садовскимъ—Брестскимъ каштеляномъ, когда приступлено бы-ло къ избранію сеймоваго маршалка и розданы были голоса, вдругъ начался споръ между Гра-бовскимъ—съ одной стороны и Садовскимъ и другими панами—съ другой, вслѣдствіе безчестій и поношеній, наносимыхъ этими послѣдними предсѣдателю сеймика, съ явною цѣлью прекра-тить дальнѣйшія сеймовыя дѣйствія и учинить фарсалію. Скромность и спокойствіе дру-гой стороны ни къ чему не повели: сепарати-сты, вооруженные саблями, вышли изъ костела Августіановъ и открыли свои засѣданія въ зам-кѣ; здѣсь они поставили у воротъ вооруженную стражу и стали дѣлать все, что имъ было угод-но. Прежде всего избрали въ сеймовые дирек-торы Тышковскаго—извѣстнаго банита, че-ловѣка неимѣющаго никакихъ правъ на изданіе рескриптовъ; потомъ приступили къ рѣшенію очередныхъ дѣлъ. И это все терпѣла другая сторона въ надеждѣ на общее соглашеніе. Но когда сепаратисты записали лимитацію своего quasi—сеймика и однихъ стали принуждать къ подписи, а за другихъ—отсутствующихъ сами подписывать, то дальнѣйшее терпѣніе сдѣла-лось невозможнымъ. Посему другая сторона, для очищенія своей совѣсти предъ рѣчью-посполитой

и потомствомъ за всѣ послѣдствія, могущія возникнуть изъ такого положенія дѣлъ, для защиты своей чести и своихъ поруганныхъ правъ, во имя Божіе и во имя правды протестуетъ: во 1-хъ) противъ сорванія сеймика и насилій, при которыхъ оное совершалось; во 2-хъ) противъ запрещенія подачи вольныхъ голосовъ; въ 3-хъ) противъ гвалтовнаго посягательства съ оружіемъ въ рукахъ на здоровье обывателей; въ 4-хъ) противъ неучтиваго поношенія сенаторскаго достоинства и земскихъ и гродскихъ властей; въ 5-хъ) противъ попранія всѣхъ правъ равноправности, и 6-хъ) противъ всего акта незаконнаго сеймика и его постановленій,—свидѣтельствуясь при этомъ, что не она—сторона, а панъ Тышковскій со своими сторонниками были причиною сихъ печальныхъ событій.

Roku tysiąc siedmsetnego szesnastego, miesiąca Februarii szóstego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imść pan Alexander Baierski, ten manifest, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisany:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, szlachta, rycerstwo, obywatele województwa Brzeskiego, zgromadzeni w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym szesnastym na seymik pogromniczny, dnia czwartego Februarii w Brześciu, in metropoli województwa naszego, dla obrady, oraz uczynienia dyspozycyi porządku rocznego podług prawa y zwyczaiów. Y zasiadszy ad expediendum nominatum salutare opus, przy zagaieniu tego seymiku przez iaśniewielmożnego imści pana Renalda Sadowskiego—kasztelana naszego Brzeskiego, gdyśmy usitata praxi przystąpili do electiey marszałka rocznego fiskalnego, omni patientia et modestia muniti, przy rozdawaniu głosów przez tegoż imści pana kasztelana Brzeskiego, irruit nefanda impetus executio, naprzód—przez imści pana Józefa z Konopnice Grabowskiego—horodniczego Brzeskiego z imścią panem Sadowskim y z innemi ichmościami, którzy godnego senatora, w rzeczy-pospolitey zasłużonego, półkownika w woysku w. x. Lit., a na tenczas na seymiku naszym prezyduiącego, wszelką idącego submissyą, modestią y uniżonością, pierwszey z dobytemi szablami petiere caput,—chcąc y zaczynaiąc in loco, wprzód Deo dicato, consiliis zaś nostris usitato, nie tylko nie pozwolić obrad dalszych continuacii, ale też nieszczęśliwą, Bogu przeciwną, światu obmierzłą, tak wielo praw zakazaną, królewstwo rozrywaiąc się et ad intentum absolutorum dominiorum przywodzącą, wspomnienia niegodną, zaczynać śmieli farsalią. Co wszystko gdy in patientia animi et virtute modestiae znieśliśmy y dobyte żelaza schylonym czołem naszym uspokoiamy,—będąc tey nadziei, iż ta instrukta inimititia miała vinci a modestia; ale kiedy żadne nie ważyły perswazye, uniżoność nasza złączona z proźbą, tanquam folium, arescebat, y czymeśmy większą do iedności czynili applikacią; tym zawsze indignabundis verbis uznaliśmy repulsę. Przecież iednak spodziewaiąc się, iż victrix modestia evadet, dostaliśmy kilkudniowego frysztu tey ichmć panów braci naszych zawziętości; cóż to pomogło? nie tylko, żeby ichmć ex rationibus amoris proximi, ale też in virtute tak wielo praw zakazaney dismembracyi miało movere motivum; y owszem, peiore malis subsecuta, kiedy porzuciwszy locum, od tak wielu lat consiliis nostris solitum, maiąc swoie upodobanie scisiey y rozerwaniu województwa, nas urzędników y tak wielu braci naszych w kościele ichmć oyców Augustianów Brzeskich zastawiwszy, sami się

alienowali sola postpositione nostri ducente do zamku, kędy przy bramie postawiwszy warty, executi sunt, quae voluere,—to naprzód obstantibus tot contradictionibus y tam na zamku nie tylko tu in loco consiliorum nostrorum obrali sobie ichmć in scissione za marszałka imści pana Stanisława Tyszkowskiego—podstolego Brzeskiego, tot banitionibus innotatum, który imść nie maiąc ullam legitimitatem dania reskryptów na różne legatie, tak z korony polskiey, iako w. x. Lit. do naszego województwa na seymik gromniczny przysłane, nigdy do siebie nie należące, expedycyami y reskryptami na nie authoryzować chce swoią dyrekcyą,—przeciwko czemu pozachodziły solenne protestacye,—oraz assumens na się wszelkie z drugimi ichmościami dyspozycyey roczney władzę, spisawszy się ad opprimendos, czyli excidendos nos cives tegoż województwa. Ieszcze y tu nasza cierpliwość valuit, kiedyśmy sobie strzegąc się województwa rozerwania, ani marszałka nie obierali, ani dyspozycyi żadney, co de tempore teraznieyszego seymiku należało, nie czynili, aleśmy się ze wszystkim zatrzymawszy, w nadziei przyszłey iedności, temporis mora zabawić myśleli; na ostatek limitacyą tey scissiey pro libitu w swoiey zawziętości zapisali. Kiedy do podpisów różnych ichmć panów obywatelów naszych przymuszaiąc et absentium nomina podpisali, niepodobna zatym nie żalić się, a oraz saeculis memorandis nie wyrazić ausus imści pana Stanisława Tyszkowskiego, primi motoris tey niezgody y z innemi ichmościami, dirimentibus unionem województwa naszego, przeciwko którym wszystkim ten nasz manifest złączony z protestacyą zanosiemy uniformiter; naprzód: o złamanie publicznego, prawem opisanego, a mianowicie, na obradach bespieczeństwa;—o głosów wolnych złamanie;—o gwałtowne na zdrowia nastąpienie z szablami dobytemi;—o wzięciu przez nieutściwe słowa honoru senatorskiego y nas dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, wespół z nami bracią bene sentientium;—o złamanie wszystkich praw; — de convulsione coaequationis. Chcąc z ichmościami pany contraryentami, ubi de foro et iure competierit, agere, teraz przeciwko wszystkim ichmć electiom, postanowieniom, ordynacyom y dyspozycyom et contra omnes actus in scissione statutos, solenną czyniemy protestacyą, invaliduiąc in scissione pod dyrekcyą imści pana Tyszkowskiego uczyniony kongres,—oraz manifestuiemy się przed Panem Bogiem y całą rzeczą-pospolitą, iż non ex nobis orta ista tempestas, ale to ichmć panów braci naszych sprawiła ambicia, fastus et elatio; a zatym, ieżeli, strzeż Boże, na województwo nasze iakie przyidą gravamina et incommoda, które za niezgodą, tanquam cum matre, infelicitates zwykły prętko dążyć, przez które ostatnia promanabit województwa ruina,—niech Bóg widzi, cała rzecz-pospolita sądzi, postera aetas doczyta się, iż caro de carne nostra et os de ossibus nostris wprowadza innocentes manibus et mundos corde w przyszłą ruinę, dismembracią y prętko, uchoway Boże, spodziewaną niewolę. O co wszystko po wielekroć protestuiąc się, a chcąc laesam libertatem et liberum veto, oraz opressos honores nostros vindikować, ten nasz solenny manifest z podpisem rąk naszych do grodu Brzeskiego podaiemy. Działo się w Brześciu, roku tysiąc siedmsetnego szesnastego, dnia szóstego Februarii.

U tego manifestu podpisy rąk temi słowy: Renald Sadowski—kasztelan Brzeski, Dominik kniaź Szuyski—chorąży województwa Brzeskiego, Zygmunt Benedykt Chrzanowski—czesznik y podstarości sądowy województwa Brzeskiego, Stanisław z Rusca Rusiecki, Benedykt

Rusiecki—p. l. b., Paweł Kościuszko—pisarz grodzki woiewództwa Brzeskiego, Michał D. Niepokoyczycki, Piotr Władysław Oziembłowski—l. g., Adam Sierzputowski—podczaszy Mozyrski, Mikołay Parowiński, Paweł Brzozowski, Teodor Buczyński, Piotr Kazimierz Guzelf, Michał Tchorznicki—skarbnik Drogicki, Józef Kazimierz Oziembłowski, Samuel Jurewicz—pisarz dekretowy w. x. Lit., Jan Piotr Nestorowicz—podstoli Brzeski, Stanisław Kuczewski, Stefan Benklewski, Michał Antoni Gimbut—stolnik Mścisławski, Franciszek Rusiecki, Kazimierz Hornowski, Andrzey Jozafat z Milewa Jeziernicki—stolnik Inflantski, Woyciech Lisiecki, Konstanty Bosiacki, Franciszek Piotrowicki, Franciszek Patkowski—starosta Nastolski, Jerzy Kazimierz Towiański, Józef Hornowski, Józef Witanowski, Jan Suzin—r. i. k. mości, Jerzy Józef Niepokoyczycki, Stanisław Metski, Józef Chrzanowski, Franciszek Hornowski, Heliasz Izbicki, Franciszek Hrytwiński, Konstanty Umiastowski—stolnik Horodecki, Łukasz Sawicki, Jan Woiewódzki, Florian Podgurski, Antoni Żardecki, Woyciech Sielecki, Stanisław Witanowski, Jan Grabowski, Alexander Baierski, Walerian Bielaczyc, Józef z Doroszkowa Grodziecki, Antoni Żardecki, Heronim Szuyski, Marcin Blędowski, Władysław Baiecki, Józef Michałowski, Wawrzyniec Dąbrowski, Konstanty Ratołt Żardecki, M. Orbanowski—stolnik F., Kazimierz Grabowski, Alexander Resninowicz, Piotr Mokszecki — pisma nieumieiętny, imć pan Jan Wolski, Jan Szeniawski, Michał Ilkiewicz, Józef Obuchowski, Michał Wesułko, Józef Obuchowski, Michał Wesułko, Józef Sienkiewicz, Heronim Stocki, Karol Hornowski, Alexander Godaczewski, Kalixty Hornowski, Florian Kiński, Kazimierz Długopolski, Walerian Semplicki, Maciey Stanisław Szuyski, Franciszek Żardecki, Michał Buchowiecki, Kazimierz Wyszyński, Jan Kazimierz Gliński, Walerian Leśniewski, Michał Siedlecki, Krzysztof Zakrzewicz, Benedykt Buchowiecki, Jan Wyszyński. Któryż to ten manifest, przez osobę zwyż pomienioną oczewisto ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1716 г.

Изъ книги за 1715—1716 годы, стр. 1805—1808.

362. Постановленіе дворянства Брестскаго воеводства на Мартовскомъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства (сепаратисты прежняго сеймика), собравшись на Мартовскій сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по приглашенію маршалка, фискальныхъ судовъ, Тышковскаго (банита), постановили:

1) Въ виду сконфедерованныхъ противъ Брестскаго воеводства экспедицій— какъ въ коронѣ, такъ и въ нѣкоторыхъ земляхъ и повѣтахъ в. кн. Литовскаго съ цѣлію принудить воеводство—уважать старопольскія права и вольности,—настоящимъ постановленіемъ засвидѣтельствовать, что оно никогда и не думало нарушать ихъ; съ другой же стороны обязать своего маршалка,—своевременно доводить до свѣдѣнія обывателей о всѣхъ тѣхъ экспедиціяхъ, которыя будутъ присланы къ нему—отъ Брестскаго ли резидента, или отъ короны, или повѣтовъ и земель в. кн. Литовскаго, для зависящихъ по нимъ распоря-

женій; точно также обязать его—оповѣстить въ свое время всѣхъ обывателей о готовящемся въ княжествѣ вальномъ сеймѣ для участія въ ономъ воеводства наравнѣ съ другими Литовскими провинціями.

2) Для собранія чоповаго—шеляжнаго, назначеннаго на Виленскомъ съѣздѣ, избрать коммиссаровъ.

3) Для удовлетворенія жалобъ многихъ обывателей на чрезмѣрное обремененіе ихъ податными сборами, назначить коммиссію изъ особыхъ лицъ, которая должна будетъ заняться пересмотромъ стараго тарифа, и въ присутствіи земскихъ или гродскихъ властей свести его къ 30,000 злотыхъ.

4) Погорѣльцевъ отъ податей уволить.

5) Коммиссаровъ или сборщиковъ прежнихъ податей, до сихъ поръ еще не представившихъ своихъ счетовъ, обязать представить чоповое къ слѣдующему сеймику.

5) Предостеречь сборщиковъ, чтобы они не смѣли вымогать для себя гонорарія со всякихъ податей, а равно чтобы собирали только тѣ подати, которыя имъ поручены.

6) Для устраненія обидъ, наносимыхъ Литовскому войску въ жалованьѣ, вслѣдствіе уклоненія многихъ лицъ отъ уплаты оного на основаніи своихъ либертацій и экцепцій, поручить сборщикамъ—составить таковымъ лицамъ списки для точнѣйшаго по этимъ дѣламъ разслѣдованія.

7) Что касается до протестаціи Горновскаго о продолженіи дальнѣйшихъ сеймовыхъ занятій, то она была примирена обѣщаніемъ возвратиться къ этимъ предметамъ на слѣдуюмемъ сеймѣ.

Roku tysiąc siedmsetnego szesnastego, miesiąca Marca dziesiątego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imść pan Dominik Chiliński, sługa wielmożnego imści pana Tyszkowskiego, marszałka rocznego województwa Brzeskiego, laudum limitationis województwa Brzeskiego ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisany:

My rady, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta y obywatele województwa Brześciańskiego, za wydanemi ex consensu unanimi na przeszłey limitaciey seymiku naszego uniwersałami przez wielmożnego imści pana Stanisława Tyszkowskiego—marszałka seymiku rocznego fiskalnego województwa naszego, ad locum consiliorum solitum do Brześcia na dniu piątym Marca, roku teraznieyszego zgromadzeni: naprzód, maiąc expedycyą od prześwietnych województw zkonfederowanych korony polskiey y niektórych powiatów y ziem w. x. Lit. które nas do wspólney przy maiestacie ichmości praw y wolności swobod staropolskich invocant et obsecrant obrady; przeto inhaerendo anterioribus laudis y daney w nich iuż publico ore et unanimi assensu deklaracyi, iako iedney oyczyzny synowie iedno przedsięwziąwszy medium łączyć consilia et arma, aby nas nihil avellat od swiątobliwego nexu, tym bardziey dawszy sobie pro maiori confidentia w samym że naszym województwie stipulatam manum et nobili przyrzekszy sobie verbo, że iako odstąpić ieden drugiego niemamy, tak eandem sponsionem od wielmożnego imści pana marszałka odebrawszy, że fide bona y nigdy niecensurowaną cnotą iedną z nami bracią rozumieć ma y od naszych obrad dissonus nie będzie,—to tedy naprzód zlecamy temuż imści: iesliby publiczne zachodziły do wóiewkództwa czyli od imści pana rezydenta województwa naszego przy zkonfederowaney rzeczy-pospolitey koronney in publico zostaiącego, czyli od prześwietnych województw, powiatów y ziem w. x. Lit. expedycye, aby sacrosancte przyiąwszy ie, in tempore et loco obrad naszych przyszłych fidelissime kommunikował y prezentował; także o ziezdzie walnym prześwietnego x. Lit., iako fama volat, pewnieyszą ode-

brawszy od powracaiących imści panów delegatów od iaśnie wielmożnego imści pana hetmana w. x. Lit: z Wilna wiadomość, abyśmy mogli consiliis nostris addere momentum w oznaymieniu, przez uniwersały swoie czasu nayblizszego idąc drugą wszystkich województw, powiatów y ziem w. x. Lit.

Przez umowę Wileńską postanowione czopowe y szeleżne, podług zwyczaiu y taryfy generalney, akceptowawszy, do exakciey iego, widząc inaestimabilem imion ichmość w. imści pana Franciszka Chrzanowskiego—łowczego Brzeskiego y imści pana Sawickiego—czesznika Wołkowyskiego w publicznych interesach y ustawicznych usługach województwu applikacią et activitatem, y słusznością samą compulsi zostaiąc, aby militanti exercitui deservita merces nie zalegała, iako anteriori et praesenti laudo obiecaliśmy, tak y na przyszłym, da Bóg, seymiku afektami naszymi utwierdzić deklaruiemy.

A że w przeładowaniu tegoż podatku niektórzy ichmość bracia gravari odzywaią się, tedy annuendo do ichmość melioracią taryfy przesłoroczniey postanowiwszy, do melioracyi ichmość, w traktach swoich rezyduiących, uti bene scientes, iako to: imści pana Łukasza Trembickiego —podczaszego Brzeskiego, imści pana Stanisława Chrzanowskiego—podstolego Orszańskiego, imści pana Ludwika Grodzickiego—czesnika Łukowskiego, imści pana Franciszka Dąbrowskiego—czesznika Bracławskiego, imści pana Tyburcego Pruszaka—łowczego Kaliszskiego, imści pana Hieronima Bielskiego, imści pana Alexandra Retha, imści pana Karola Jesmana—koniuszego Połockiego, imści pana Woyciecha Szopniewskiego, imści pana Kazimierza Suzina—podstolego Pińskego, imści pana Mikołaia Żardeckiego, imści pana Franciszka Abrahamowica, imści pana Alexandra Brzozkę, imści pana Mikołaia Turskiego, upraszać będziemy, aby na przyszłym da Bóg seymiku wszystkie traktowe taryffy in unum zniosszy, przy ziemstwie, grodzie y inszych ichmość dignitarzach moderamen ich pokazawszy, non plus tylko ad quantitatem summy trzydziestu tysięcy złotych, ob calamitatem czasów teraznieyszych redukować et in publico gremio ratifikować deklaruiemy.

Konflagraty, które w województwe kompassyą mieć powinni, ponieważ ruina fratrum ruina nostra, tym bardziey kiedy publica lex nas movet, abyśmy na przyszłym seymiku medium charitativum obmyślili, aby ci bracia exinaniti fortuny swoiey darowney z całemi fortunami nie byli ciągnieni kontrybucyi, w czym obliguiemy ichmość panów exaktorów, aby nietylko na konflagraty do przyszłych obrad exekucye strzymali, ale też absoluta potestate, bez dekretu y konwikcyi inszych ichmość braci y fortun ich zruynowanych exekwować nie ważyli się.

Ichmość panowie exaktorowie, kommissarze, lub poborcy anteriores, którzy z swoich exakcyi do tych czas żadney nie uczynili kalkulacyi, zaczym, iako anterioribus, tak et praesenti stringuntur laudo, aby na przyszłym da Bóg seymiku reddant rationem vilicationis suae, przy ufundowaniu ichmość pp. sędziów fiskalnych z przeszłych publicznych województwa exakcyi saskiey, tak czterozłotowey, iako y czteroszostakowey exakcyi, praevia pierwey ukrzywdzonym satisfactione, regulari powinno.

A że abusive, contra legem, ichmość pp. cuiuscunque tituli podatki wybieraią, ci województwu uchwalone nad zwyczay y prawo usurpant sobie honoraria; przytym y kwitowe ne in posterum fiant: takowe abusus y depaktacye ichmość przyszłym trzechzłotowym exaktorom obranym serio intimamus, a na przyszłym seymiku cavere to sobie gotowiśmy.

Konformuiąc się zaś do słuszności y umowy w. x. Lit., iż ichmość niektórzy z wielką krzywdą woiewództwa y szkodą zasług woyska przez excepcye y libertacye ochraniać się zwykli; zaczym nobili verbo, fide et honore obliguiemy ichmość panów exaktorów teraznieyszych cuiuscunque tituli podatku, aby na przyszłym seymiku o takowych wszystkich, cum praeiudicio woiewództwa ochraniaiących się, nas informowali.

I kiedy unanimi voce te się traktowały materie trzeciego dnia obrad naszych, to-iest dnia siódmego Marca, z swoiey konfederacyi iako vir emeritus imść pan Hornowski, widząc hoc in puncto, żeśmy roczny porządek w dalszą nie puszczaiąc obrady prolongacyą, konkludować chcieli, na kontynuacyą nie pozwalaiąc, na limicie ut persistamus, w protestacyą stanał był; przecież iako imieniowi ab aevo w woiewództwie florenti publicum bonum impedire nie przystało, tak całego seymiku naszego humanitate proszony instante activitatem przywrócił y na to, co iegomść promowował łatwo, zgodziliśmy się, że ten seymik z kontynuacyą porządku rocznego unanimi voce ad diem sextam Mai anni praesentis limitowaliśmy, dawszy w ręce w. imści panu marszałkowi, aby in urgenti necessitate przez uniwersały swoie nas bracią konwokował. My zaś do zdrowych y zbawiennych obrad pospieszyć unanimiter deklaruiemy się, prosząc y zlecaiąc, aby to laudum authoritate całego woiewództwa w. imść pan marszałek podpisawszy, ad acta grodu Brzeskiego podać rozkazał. Dan w Brzesciu, dnia siódmego Marca, roku Pańskiego tysiąc siedmset szesnastego.

U tego laudum podpis ręki temi słowy: Stanisław na Tyszkowiczach y Niesuchoiezach Tyszkowski— woiewództwa Brzeskego marszałek. Które to laudum, przez osobę zwyż wyrażoną ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich przyięte y wpisane.

1716 г.

Изъ книги за 1715—1716 годы, стр. 1869—1876.

363. Постановленіе дворянства Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, постановили:

1) По чувству любви, связующей Брестское воеводство со всею рѣчью-посполитой, снарядить посольство на вальный-провинціальный съѣздъ въ Вильну, съ цѣлью принятія участія въ общемъ дѣлѣ, и ознакомленія съѣзда съ печальнымъ положеніемъ воеводства отъ разныхъ разореній и опустошеній.

2) Вознагражденіе посламъ выдать по возвращеніи ихъ назадъ изъ Вильны.

3) Обязать Брестскаго хоружаго кн. Шуйскаго, чтобы онъ, во исполненіе постановленій Тарногородской конфедераціи, изготовилъ все относящееся ко всеобщему ополченію.

4) Избрать коммиссаровъ для чоповаго шеляжнаго, съ тѣмъ, чтобы они подать эту по прошлогоднему тарифу взыскали главнымъ образомъ съ имѣній экономическихъ; шляхетскія же корчмы чтобы оставили въ сторонѣ до будущаго сеймика, на которомъ составленъ будетъ новый тарифъ. Изъ этой подати 20,000 отдать на содержаніе Литовскаго войска, а 10,000 на расходы воеводства для покрытія текущихъ его нуждъ.

5) Подать гиберновую, за отсутствіемъ мно-

гихъ должностныхъ лицъ, отправленныхъ въ Вильну, отложить до будущаго сеймика.

6) Для устраненія на будущее время разныхъ несообразностей, подобныхъ тѣмъ, которыя совершаются теперь надъ недоимочными шляхетскими имѣніями въ видѣ тяжелыхъ экзекуцій, назначенныхъ не фискальными декретами, а распоряженіями коммиссаровъ, постановить, чтобы помянутыя экзекуціи были пріостановлены, а на будущее время, чтобы взымались только тѣ подати, которыя будутъ назначаться на сеймахъ; впротивномъ случаѣ сборщиковъ всякихъ другихъ податей осуждать на безчестіе (infamia); впрочемъ это постановленіе не можетъ распространяться на тѣ случаи, когда бы воеводству пришлось назначать особыя подати для защиты своего отечества,—самому ли непосредственно, или же по примѣру другихъ воеводствъ.

7) Для прекращенія убійствъ и другихъ безпорядковъ, проистекающихъ отъ браковки мѣдныхъ шеляговъ, постановить, чтобы они вездѣ принимались безъ всякой «цензуры».

8) Дымы погорѣльцевъ не включать въ число податныхъ и до возвращенія пословъ изъ Виленскаго сейма не подвергать взысканіямъ.

9) Для ослабленія власти Брестскихъ жидовъ надъ прикагалками и корчмами, которые они отягощаютъ уже нѣсколько лѣтъ, дозволить сельскимъ жидамъ вносить свои поголовныя подати прямо къ депутатамъ.

10) Контрактъ на чоповое шеляжное администраторы онаго должны взять у сеймоваго маршалка и выдать ему въ счетъ жалованья 3,000 злотыхъ изъ сборовъ текущихъ.

11) Жалобы ксендзовъ іезуитовъ объ уплатѣ ими натурой 4-хъ-шестаковой подати саксонскому войску удовлетворить снятіемъ со счетовъ числящейся за ними недоимки.

12) Для облегченія участи бѣдной шляхты, всегда вносившей слѣдовавшія съ нея подати, хотя и со стономъ, подвергнуть строгому разсмотрѣнію имѣнія и права знати, до сихъ поръ отъ нихъ освобождавшейся и наравнѣ съ прочими привлечь и ее къ соучастію въ этомъ общемъ для всѣхъ жителей бремени.

13) Слѣдующій сеймъ открыть по возвращеніи изъ Виленскаго съѣзда маршалка и пословъ.

Roku tysiąc siedmsetnego szesnastego, miesiąca Marca dwudziestego szóstego dnia.

Na urzędzie grodzkim, Brzeskim aktami starościńskiemi, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—cześnikiem y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto pan Antoni Kaczanowski, laudum seymiku relationis woiewództwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, ad solitum consiliorum locum do Brześcia, za wydanemi od wielmożnego imść pana marszałka naszego na seymik relationis uniwersałami, zgromadzeni, chcąc publicis labenti a culmine patriae prodesse consiliis, publicam fortunam woiewództwa naszego nad roczne fiskalne anteferendo dyspozycye.

In primario, gdy nas amor boni publici animorum et armorum z nayiaśnieyszą rzeczą-pospolitą koronną mutuo indissolubili sociavit foedere, po uczynioney relacyi przez imść pana Wawrzynca Eysmonta—komornika Brzeskiego y delegata, y po przeczytanym reskrypcie jaśnie wielmożnego imści pana hetmana w w. x. Lit., będąc litteris significatoriis prześwietnych woiewództwa Wileńskiego y powiatu Oszmiańskiego excitati, na walny ziazd prowincialny Wileński, za kommissarzów e millibus selecta nomina, intaminatae fidei probatissimaeque activitatis wielmożnego imść pana Stanisława Tyszkowskiego—podstolego Brzeskiego y marszałka koła naszego y wielmożnych ichmość: pp. Franciszka Szuyskiego—podstolego, Ambrożego Kościuszka—sędziego grodzkiego, urzędników Brzeskich, imści

pana Nestorowicza—starostę Oziackiego, imści pp. Michała Sawickiego—horodniczego Wileńskiego, Wawrzyńca Eysmonta—komornika Brzeskiego, uprosiwszy, zgodnym obraliśmy assensem; którym ichmość in desideriis woiewodztwa umówioną in publico dawszy instrukcyą, obowiązaliśmy, aby iako intaminatis zawsze fulgent honoribus boni communis, caraeque libertatis ducti zelo, pro innata sua in publicis activitate et indefesso studio woiewództwu naszemu, przez remonstracyą swoią wszelkich dezolacyi y dewastacyi congressowi Wileńskiemu intime succurrere chcieli.

Widząc zaś ad gloriosum opus, a quo sors pendet woiewództwa, gorliwą, szczerą bez exkuzy, posteritati memorandam ichmość applicationem cum dispendio fortun, gdy hic et nunc będąc exhausti, realną prowiatyką, nie akkomoduiemy się offerencię, w czym irretortam palpebram ochoty, properacyi aere proprio, ad interim, nie widząc żadnego ichmość resentymentu, iako tedy proba generositate signata ichmość memori pectore mamy merita, tak condigna tantorum praemia laborum, da Bóg, za powrotem ichmość cum fenore niewygasłych affektów podziękowania gratitudinem y akkomodacyą larga manu firmissimi zapisuiemy.

A zatym, reassumuiąc in antecessu sancita lauda in virtute akceptowaney confoederacyi Tarnogrodzkiey, obstringimus wielmożnego Dominika kniazia Szuyskiego—chorążego Brzeskiego, ażeby nietylko pro munere officii miał wszelką do pospolitego ruszenia gotowość, ale też za powrotem, Deo dante, wielmożnego imść pana marszałka y ichmość panów kommisarzów z sessyi Wileńskiey, na przyszłym pierwiey relationis seymiku umówiwszy determinacyą czasu przez wydane uniwersały, nobilitatem na popis pospolitym ruszeniem konwokował.

Currencyi czopowego szelężnego ne retardetur exactio, obrawszy za administratorów: imść pana Franciszka z Chrzanowa Chrzanowskiego—łowczego Brzeskiego y imść pana Michała Aloizego Sawickiego—horodniczego Wileńskiego, takową czyniemy dyspozycyę: ichmość pp. administratorowie ad normam przeszłoroczney taryfy pierwszą ratę z dóbr ekonomicznych generaliter y innych miast maioris importantiae et quantitatis maią exigere, bez żadnych depactacyi; którym ichmość żadna nie ma bydź praepedycya do importacyi pierwszey raty. Do szlacheckich zaś karczem obliguiemy ichmość, aby ieszcze abstineant exekucye, y pierwszey raty nie requirowali do dalszey woiewodztwa dyspozycyi z przyszłego relationis seymiku, do którego y melioracyą taryfy adkładamy. Quantitatem tegoż podatku in summa trzydzieście tysięcy złotych polskich postanawiamy; z których według generalney taryfy w x. Lit. dwadzieście tysięcy pięćset na zapłatę woysku w x. Lit., za wydanemi assygnacyami jaśnie wielmożnego imść pana hetmana w x. Lit., ichmość panowie administratorowie wypłacić powinni będą; residuum zaś, to-iest, dziewięć tysięcy pięćset na largicye in bene meritos do dalszey dyspozycyi swoiey zostawuiemy. Solaria more solito, sine depactatione miast, miasteczek, ichmość panom administratorom pozwalamy.

Gdy zaś prętka, sine mora ichmość panów kommissarzów, na sessyę Wileńską uproszonych, expedycya ex angustia temporis od electy ichmość pp. sędziów fiskalnych y ichmość panów deputatów hibernowych naszą excludit consultacyą, więc similiter do przyszłego remittimus te negotia relacyinego seymiku.

Ponieważ ob infaustam necessitudinem, przez ruinę y dezolacyę niektórzy ichmość panowie obywatele z dóbr swych dziedzicznych podatku ośmiuzłotowego pierwszey raty do imść pana Pawła Ko-

ściuszka—pisarza grodzkiego y imść pana Michała Suzina sufficienter, iako do poborców, non importarunt, a przez to ichmość na delatę deputowanym podali y exekucyą ciężką żołnierską, in praeiudicium prawa pospolitego bez dekretów fiskalnych in renitentes otrzymanych, ichmość pp. obywatele ponoszą; więc obviando tym dalszym inconvenientiom, obowiązuiemy tychże ichmość panów poborców, aby pomienioną exekucyę exnunc z dóbr szlacheckich sprowadzili y od dalszey do przyszłego seymiku abstineant, to semper praecavendo, ażeby per nobilitatem przy rotmistrzach traktowych, za dekretami fiskalnemi, każdy podatek ichmość pp. kommissarze sine brachio militari exequowali. Stosuiąc się oraz ad legem positivam konstitucyi Lubelskiey, ażeby żadne podatki nie były formowane laudo woiewództwa, tylko które per sancitum seymów będą uchwalone, postanawiamy authoritate congressus, ażeby odtąd wyraznemu prawu nie działo się praeiudicium przez uchwały iakich kolwiek podatków, sub nullitate laudorum, y ktoby śmiał promowować y brał onus na siebie exakcyi, poenam infamiae et amissionem activitatis in publico na seymikach, nec non restitutionem in bonis decernimus; iednakże ten rigor niema praepedire, ieżeli by się zdało woiewództwu pro defensione oyczyzny na wyprawne chorągwie co uchwalić, y coby teraz na sessyi Wileńskiey przy postanowieniu repartycyi ex mente górnieyszych woiewództw w x. Lit. postanowiono.

To non impediet w miastach, miasteczkach, gdy ad insignem motum y różnych inconveniencyi y zabóystwa brak kurrencyi szelągów iest okazyą; więc prospiciendo et avertendo haec mala, postanowiamy, ażeby pomienione szelągi bez żadney cenzury y braku każdy kupuiący, czyli przedaiący brał y wydawał, y ktoby pokazał się refragarius, za doniesieniem ma bydź sądzony, czy to w maydeburgiach, czyli też ex plebeis w należytym sądzie.

Conflagratom y dezolacyom wszelakim ichmość pp. obywatelów, iako ex corde compatimur, osobliwie imść xiędza plebana Horodeckiego; tak chcąc ferre levamen ichmość media adaequata do ukontentowania adinvenire zechcemy na przyszłym seymiku terminie, których annuendo desideryi, obliguiemy ichmość pp. poborców, do obodwuch rat dezygnowanych, ażeby na delaty bez dekretów fiskalnych y na exekucye nie podawali, których dymy abiuratowe w decessie generalnym siedmiuset dymów maią bydź inkludowane y potrącone wtórą ratą,—ne exigant ichmość pp. Konstanty Bosiacki y Józef Hornowski poborcowie, to-iest: złotych trzy, zalecamy y tak mieć chcemy, póki ichmość panowie kommissarze z sessyi Wileńskiey nie przybędą.

Żydzi Brzescy, którzy zwykli prywatne przykahałki y karczmy quotannis onerować; zaczym a data praesentis, ażeby nie praesumant taką inferre depaktacyą, zalecamy y owszem iniungimus, aby nie iuż do kahałów pociągnieni bywali iniuriati, ale sami kożdy zosóbna, według kwitów pokazania z exakcyi wyrażonego podatku, po seymie Lubelskim, importowali podatek pogłównego do deputowanych z assygnacyami, a iako mos recepit et consuetudo invaluit, y teraz non recedendo nec unquam; ichmość panowie administratorowie czopowego szeleżnego kontrakt od wielm. imci pana marszałka przyiąć maią na ten podatek; któremu imci pro gratitudine za poniesione koszta y prace pro interim za funkcyą marszałkowską z teyże kurrencyi trzy tysiące złotych postanawiamy y wypłacić realiter temuż imci iniungimus ichmość pp. administratorom z tegoroczney exakcyi swoiey.

Ad instantiam piae requisitionis ichmość xięży iezuitów Brzeskich przez

supplikę wniesioney, ponieważ czteroszostakowy podatek prowiantem Saxonom satisfecerunt, imci pana Adama Sierzputowskiego obliguiemy, ażeby przyiął y potrącił w tym że podatku tak dawnego, anterioribus laudis requisitum calculum, ażeby uczynił et iniuriatis restitutionem indelatam efficienter, zalecamy, co się ma expediować na przyszłym kongressie seymiku.

Suppliki, których nie podobno było adimplere petitis, non recusando w teraznieyszym czasie, do przeszłych obrad naszych remittimus, kiedy nie tylko całą oyczyznę, ale naybardziey województwo nasze, premente invido fato, taka w wolnym narodzie et in aequali republica ciemięży nieszczęsliwość, iż vocant sese in subsidium calamitates, częstemi podatków cum summo gravamine impozycyi—czy to na woysko in antecessu Moskiewskie, Saskie et quocunque titulo auxiliarne,— niemniey y na wóyska w. x. Lit. tak ex publico assensu rzeczypospolitey, iako też ex privatis uchwalonemi laudis, którym uboga, zdezolowana zawsze satisfacit nobilitas y sama tylko gens tributaria affecta est, ichmość zaś panowie senatorowie, ministri status, magnarum coloniarum possessores aequaliter ferre impositum onus libertacyami, excepcyami y assygnacyami wyłamuią się z uchwały; przeto obstringimus fide, honore et conscientia ichmość panów kommissarzów tych wszystkich lat y teraznieyszych ichmość pp. poborców, secundum obloquentiam laudorum, ut fideliter comportent regestra wszystkich ichmość panów libertowanych; podatki zaś te należące, uchwalone, aby mieli gotowe; też dobra libertowane in usum rzeczy-pospolitey,— czy to na wyprawę przyszłą, czyli iakowa będzie ordynacya województwa,—postanawiamy.

A że anteriori nostro deklarowana prac, fatyg recompensa ichmość panom posłom naszym do iaśnie wielm. imci pana hetmana w. x. Lit. do Wilna expedyowanym na teraznieyszym seymiku naszym w samym skutku nie odbiera coronidem; tedy tymże ichmość spondemus, przy naypierwszych largicyach satisfakcię, y ten seymik, ratificando anteriora lauda, do powrotu wielmożnego imci pana marszałka naszego y ichmość pp. kommissarzów z sessyi Wileńskiey limituiemy, którego reassumpcya innotescenciami, po traktach y parafiach wczesnie wydanemi, wielm. imci pan marszałek ma determinować; do czego podpisuiemy się. Działo się w Brześciu, dnia dwudziestego czwartego Martii, tysiąc siedmset szesnastego.

U tego laudum podpisy rąk temi słowy: Stanisław Tyszkowski — województwa Brzeskiego marszałek, Ian Sapieha—starosta Brzeski, Mikołay-Kazimierz Machwic—podsędek województwa Brzeskiego, Józef z Konopnice Grabowski—horodniczy województwa Brzeskiego, Paweł Kosciuszko—pisarz grodzki w. B. M. Eyśmąt—komornik województwa B., Mikołay A. Żardecki, Tomasz Suzin, Antoni Hornowski l. B., Ludwik Grodzki—czesznik Łukowski, Karol Belini, Jan Suzin—pisarz ikmości, Florian Kiński, Władysław Łyszczyński, Michał Suzin, Józef Chrzanowski, Adam-Stanisław Laskowski, Michał Korowicki, Alexander Tyszkowski, St. Jamont, Dominik Chiliński, Ignacy Chiliński, Stanisław Franciszek Woyciechowski, Michał Zboceski—p. z., Wincenty z Terła Terlecki mp., Franciszek Dąbrowski, Antoni-Stanisław Wisłouch mp., Ganszersztelk inf. Któreż to laudum, przez osobę wyż wyrażoną do akt podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1718 г.

Изъ книги за 1718 годъ, стр. 651—657.

364. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства, на срѣтенскомъ сеймикѣ.

Дворянство Брестскаго воеводства, собравшись на громничный (срѣтенскій) сеймъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій и избравши директоромъ сеймика Брестскаго воеводу Карла Сапѣгу, постановили:

1) Сборщикомъ подымнаго, предназначенаго на содержаніе войска, избрать гродскаго писаря Костюшку—съ тѣмъ, чтобы онъ не вымогалъ у жителей для себя болѣе одного гроша съ каждаго злотаго, согласно съ новѣйшими узаконеніями. Подать эта должна быть собрана и внесена въ казну въ два срока: въ первый—съ каждаго дыма по три злотыхъ и грошей двадцать пять и во второй—тоже по три злотыхъ и грошей двадцать пять.

2) Подать эта должна быть собрана со всѣхъ дымовъ—шляхетскихъ, духовныхъ и пожизненныхъ, исключая экономическихъ и несущихъ гиберны.

3) Суммы перваго срока раздать: пѣшему королевскому полку—17,560 злотыхъ; пѣшему полку великаго гетмана— 21,848 злотыхъ; хоругви Витебскаго воеводы—983 злотыхъ и грошей 10; янычарской хоругви гетмана— 11,350 злотыхъ. Суммы втораго срока: пѣшему полку королевскаго величества— 45,204 злотыхъ и 10 грошей; хоругви Витебскаго воеводы—983 злотыхъ и 10 грошей; генералъ-маіору—5,572 злотыхъ и 20 грошей,—что составитъ 103,500 злотыхъ и 20 грошей.

4 Во исполненіе жалобъ нѣкоторыхъ обывателей воеводства по поводу незаконнаго взысканія съ нихъ податей за незаконно насчитанные на нихъ люстаторами и никогда несуществовавшіе дымы, назначить извѣстныхъ депутатовъ для присутствія въ назначенной уже по сему дѣлу коммиссіи.

5) Полковника и ротмистровъ, избранныхъ теперь, оставить и на слѣдующій годъ въ этихъ званіяхъ, а равно и количество чоповаго.

6) Ксендзамъ Августіанамъ назначить по грошу съ дыма за неудобства, испытываемыя ихъ костеломъ по случаю отбыванія въ немъ сеймовъ.

7) Сборщика податей за прежній срокъ—отрѣшить отъ должности, а настоящему сборщику вмѣнить, чтобы онъ не посылалъ болѣе шести человѣкъ экзекуціи въ тѣ дома, которые окажутся недоимочными.

8) Коммиссаровъ, назначенныхъ въ скарбовый трибуналъ в. к. Литовскаго, оставить тѣхъ же.

Roku tysiąc siedmsetnego ośmnastego, miesiąca Februarii piętnastego dnia.

Na roczkach Februarowych grodzkich Brzeskich, sądownie w Brześciu odprawowanych, przed nami Zygmóntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm, Ambrożym Kosciuszkiem Siechnowickim— sędzią y Pawłem Kosciuszkiem Siechnowickim—pisarzem urzędnikami sądowemi grodzkiemi woiewództwa Brzeskiego, stanowszy personaliter u sądu imść pan Antoni Połoński te laudum na rzecz niżey w nim wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg sądowych grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane.

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, na seymik gromniczny gospodarski, na dzień ósmy miesiąca Februarii, w roku teraznieyszym ad locum solitum consiliorum, do Brześcia ziechawszy się, za iednostayną nas wszystkich zgodą obraliśmy za dyrektora obrad naszych teraznieyszych iaśnie wielmożnego imści pana Karola Sapiehę— woiewodzica Brzeskiego. Na-

przód, insistendo konstytucyi novellae legis, dla uczynenia porządku seymiku gospodarskiego in executione sancitorum ostatniego seymu y dekretu kommissyi skarbowey Grodzieńskiey, in fundamento teyże samey konstytucyi, odprawioney,— oraz chcąc manutenere wszystkie praescripta eiusdem legis, ten postanowiamy porządek woiewództwa naszego:

Naprzód, uchwałę tegoż seymu, na dwie raty naznaczone, do zapłaty woysku w. x. Lit:,—imci pana Pawła Kosciuszka, pisarza grodzkiego Brzeskiego, aby do skutku przywiódł y odbierał uprosiliśmy, hoc praecauto, aby solarium nad grosz od złotego, secundum novellam legem, nie pretendował, sub rigore ibidem expressa. Którey to importancyi currentia ma się wnosić: dnia piętnastego Marca anni praesentis—pierwszą ratę, to-iest: z dymu każdego taryffy—po złotych trzy y groszy dwadzieścia pięć; drugą zaś ratę, in eodem anno decima quinta Septembris, z dymu—po złotych trzy y groszy dwudziestu pięciu—do tegoż imści pana pisarza grodzkiego importować sine renitencia in termino designato maią.

Te zaś podymne z dymów szlacheckich, duchownych y z dożywotników wybierać powinno będzie,—excepto ekonomicznych y hybernowych.

A wybraną summą z pierwszey raty powinno będzie wypłacać: na regiment,—pieszy i. k. mości— złotych siedmnaście tysięcy pięćset sześćdziesiąt; na regiment pieszy iaśnie wielmożnego imci pana hetmana wielkiego w. x. Lit.—dwadzieście y ieden tysięcy ośmset czterdziescia ośm złotych; na chorągiew iaśnie wielmożnego imci pana woiewody Witebskiego— dziewięć set ośmdziesiąt y trzy złote y groszy dziesięć; na chorągiew ianczarską iaśnie wielmożnego imści pana hetmana wielkiego w. x. Lit.,—iedynaście tysięcy trzysta piędziesiąt złotych;—z drugiey raty: na regiment pieszy, i. k. mości— czterdzieście pięć tysięcy dwieście y cztyry złote y groszy dziesięć; na chorągiew iaśnie wielmożnego imści pana woiewody Witebskiego— dziewięć set ośmdziesiąt y trzy złote y groszy dziesięć; na imści pana generała-maiora—pięć tysięcy pięćset siedmdziesiąt dwa złote y groszy dwadzieścia; co uczyni summy z obudwuch rat: sto y trzy tysięcy pięćset y groszy dwadzieścia.

Dogadzaiąc zaś quaerimoniom ichmościów panów obywatelow braci naszych o inserowane dymy mere wymyślone, a nigdy nie zaprzysiężone, mimo lustracyi dekretem kommissyi Grodzieńskiey naznaczoney, (kommissya) nastąpi do inwestygowania takowych zmyslonych mere dymów y w taryffę indebite weszłych; naznaczamy przy subsellium grodzkim y lustratorskim przy ziemstwie y kommissarzach tam ex senatu, quam ex equestri ordine, przeszłym laudo deputowanych, przydaiemy ichmościów panów: wielmożnego imci pana chorążego woiewództwa Brzeskiego Franciszka Szuyskiego— podstolego woiewództwa Brzeskiego, imści pana Franciska Chrzanowskiego—łowczego woiewództwa Brzeskiego, imć pana Kazimierza Suzina, imć pana Theodora Buczyńskiego; którzy to ichmość na sądach grodzkich takowe defectus wymyślnych dymów bonifikować maią.

Wielmożnego imści pana półkownika y rotmistrzów laudo anni praesentis obranych y na ten rok approbuiemy; iako też y taryffę czopowego y szelężnego tak roczną in sua currentia zachowuiemy.

Ichmościom oycom Augustyanom Brzes-

kim pro incommodis seymikowania w kościele onych po groszu z dymu naznaczamy.

Względem imści pana Tyszkowskiego—podstolego Brzeskiego, kommissarza podymnego przeszłorocznych rat, intuitu tego podatku exakcyi, evincimus; nadto zaś quantitatem podatku teraznieyszego imć pan pisarz niema wybierać y exekucyi większey na exekucyą z delatą do dobr renitentium nad ludzi ad summam in numero sześć nie posyłać y nie aggrawować.

Ichmościów panów kommissarzów wowództwa naszego, na trybunał skarbowy w. x. Lit. obranych, secundum obloquentiam konstytucyi laudum takroczne approbuiemy. Datum w Brześciu, roku tysiąc siedmsetnego ośmnastego, miesiąca Februarii ósmego dnia.

U tego laudum podpis ręki, tak samego iaśnie wielmożnego imści pana marszałka, iako też y ichmość panów obywatelów woiewództwa Brzeskiego temi słowy: Karol Sapieha—woiewodzic Brzeski, marszałek seymiku gospodarskiego, Ludwik Pociey—kasztelan Wileński, hetman wielki w. x. Lit., Jan Sapieha kasztelan Trocki—starosta Brzeski, Władysław Sapieha—woiewoda Brzeski, in omnibus punctis et clausulis sancitorum reipublicae salva conservatione podpisuię się, Renald Sadowski—kasztelan Brzeski manu propria, Zygmunt Benedykt Chrzanowski—czesznik, podstarości sądowy woiewództwa Brzeskiego, starosta Rewiatycki, salva in omnibus punctis świeżey konstytucyi seymowey sancitorum trybunału skarbowego conservatione; Ambroży Kościuszko— sędzia grodzki Brzescki, Franciszek z Chrzanowa Chrzanowski—łowczy Brześciański, Franciszek Szuyski podstoli aktualny woiewództwa Brzeskiego, Michał Aloizy Sawicki—horodniczy Wileński, in omnibus punctis et clausulis utrzymuiąc konstytucyą podpisuię się, Dominik kniaź Szuyski—woiewództwa Brzeskiego chorąży, Mikołay Kazimierz Machwic—podsędek woiewództwa Brzeskiego, Mikołay Szuyski—chorąży Brzeski, xiądz Rusiecki—proboscz Łucki y Brzeski, Alexander Kampowski—stolnik woiewództwa Brzeskiego, Paweł Kościuszko—pisarz grodzki woiewództwa Brzeskiego, Michał Dominik Niepokoyczycki, Marcin Kościa Zbirowski—stolnik Drohicki, Wiktoryn Bukraba, Antoni Hornowski, Heronim Wygonowski, Piotr Rzemyk Wolski, Łukasz Trębicki—podczaszy Brzeski, Kazimierz Borzecki—strażnik woiewództwa Brzeskiego, Michał Stanisław Suzin—koniuszy Brzeski, Andrzey Jozaphat Jeziernicki z Milewa—krayczy woiewództwa Brzeskiego, Samuel Trębicki, Antoni Machwic, Benedykt Koyszewski, Alexander Wret, Jan Bielikowicz, Alexander Owsiany, Piotr Mitkowski, Michał Łyskowski, Franciszek Hornowski, Jan Siła Nowicki, Daniel Bohusławski, Andrzey Estko, Adam Chmielowski, Michał Wodeysza, Łukasz Sielecki, Maciey Karol Merło Januszkiewisz, Adam Kościa, Kazimierz Suzin, Tomaz Suzin, Karol Wereszczaka, Piotr Kazimierz Guzelf, Tomasz Suzin—skarbnik Wiłkomirski, Ludwik Grodzicki—czesnik Łukowski, Józef Wereszczaka—stolnik Drogicki, Mikołay A. Żardecki, Andrzey Dunin Borkowski, Jan Suzin—rotmistrz i. k. mości, Antoni Ludwik z Boncze Bonicki, Jerzy Kazimierz Towiański, Antoni, Stanisław Buchowiecki, Jakub Niwińśki, Adam Kampowski, Paweł Bonifacy Łoiewski, Jan Bohusławski, Stanisław Rogowski, Franciszek Dąbrowski, Franciszek Kruchelski, Paweł Kościuszko, Antoni Łyszczyński, Józef Witowski, Jan Buchowiecki—skarbnik Brzeski, Piotr Józef Wereszczaka, Dominik Wereszcza-

ka, Antoni Strażyc, Michał Franciszek Bachmiński, Jerzy Machwic, Stanisław Bielikowicz, Mikołay Papowiński, Urban Guzelf, Jan Guzelf, Stephan Bielski, Franciszek Patkowski, Jerzy Kuliczkowski, Kazimierz Baranowski, Franciszek Kazimierz Kościuszko s. w. Tomasz Bielski, Wincenty Rodowski, Heronim Szuyski, Leopold Żardecki, Jan Stanisław z Badowa Badowski, Piotr Antoni Beklewski, Maciey Zborowski w. r. g. b. k. i. Któreż to te laudum, za oczewistym onego podaniem przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1718 г.

Изъ книги за 1718 годъ, стр. 1927—1934.

365. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на сеймикѣ предсеймовомъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на предсеймовый сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по избраніи директора и по выслушаніи королевскаго рескрипта объ открытіи шести-недѣльнаго сейма въ Городнѣ, постановили слѣдующее:

1) Назначить на предстоящій сеймъ пословъ и составить для нихъ инструкцію.

2) Сузину и Серпутовскому, домогавшимся посольскаго званія, но большинствомъ голосовъ не избраннымъ, обѣщать первыя должности въ воеводствѣ, какія только откроются.

3) Прошенія разныхъ лицъ духовнаго и свѣтскаго званія удовлетворить слѣдующимъ образомъ: Бернардинамъ Брестскимъ на возобновленіе сломаннаго вѣтромъ купола у ихъ костела назначить по одному грошу съ дыма; тоже самое и ксендзамъ Августіанамъ за отправленіе въ ихъ костелѣ сеймиковъ.

4) Жалобы всего духовенства на Брестскій кагалъ въ неуплатѣ ему слѣдуемыхъ съ жидовъ долговъ и прошеніе его—не оказывать послѣднимъ протекціи, чтобы чрезъ неуплату долговъ не упадала Божья хвала,—вписать въ инструкцію на сеймъ Городенскій.

5) Тудаже внести и слѣдующее желаніе воеводства: чтобы лица, получившія декреты extra forum не осмѣливались производить экзекуцій посредствомъ властей коронныхъ, безъ предварительнаго согласія на то гетмана в. кн. Литовскаго.

6) Ходатайство Коровицкаго объ убыткахъ, причиненныхъ его имѣніямъ пожарами, имѣть на будущее время въ виду.

7) Въ видахъ равноправности въ подачѣ голосовъ на сеймикахъ и въ большихъ коммиссіяхъ—вмѣнить въ обязанность сеймовому директору наблюсти, чтобы голоса подавали только поссессіонаты, шляхта же находящаяся въ услуженіи, бездомовная, чтобы лишена была этого права, а тѣмъ болѣе лица происхожденія не шляхетскаго.

8) Коммиссарамъ на скарбовый трибуналъ и посламъ на Городенскій сеймъ назначить вознагражденіе, первымъ—по 6 грошей съ дыма каждому, вторымъ по ползлотаго съ дыма—тоже каждому.

9) Точно также выдать неуплаченное до сихъ поръ вознагражденіе и кн. Шуйскому.

10) Сеймикамъ (повѣтовымъ) позволить открывать свои засѣданія не болѣе какъ на три дня.

11) Чтобы воеводство въ случаѣ сорванія сейма не осталось безъ тарифа, для этого на будущемъ сеймикѣ люстрація онаго должна будетъ совершиться чрезъ люстраторовъ воеводства.

12) Для поощренія обывателей ко взносу 4-хъ шестаковой подати, назначенной на гвалтовныя (настоятельныя) нужды воеводства, обязать гродскаго писаря, чтобы, при полученіи чоповаго—шеляжнаго, онъ не прежде выдавалъ квитанціи плательщикамъ, какъ по уплатѣ ими и подати шестаковой.

13) Точно также понудить обывателей к уплатѣ 16-ти злотной подати, назначенной на сеймѣ Варшавскомъ, и недоимочниковъ подвергнуть экзекуціи.

Roku tysiąc siedmsetnego ośmnastego miesiąca Augusta dwudziestego siódmego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imść pan Marcin Olszewski, sługa wielmożnego imść pana Samuela Juriewicza—pisarza dekretowego w. x. Lit., te laudum woiewództwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, za uniwersałem nayiaśnieyszego króla imści, pana naszego miłościwego, na seymik przedseymowy, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym ośmnastym na dzień dwudziesty wtóry miesiąca Augusta, ad locum consiliorum solitum zgromadzeni, po zagaieniu obrad naszych przez iaśnie wielmożnego imść pana Władysława Sapiehę—woiewodę Brzeskiego, unanimi voce e medio nostri za dyrektora koła naszego zgodnie, iednostaynie, nemine contradicente, wielmożnego imć pana Samuela Juriewicza—pisarza dekretowego w. x. Lit. obrawszy, przystąpili do przyięcia i. w. imść pana posła od i. k. mości, pana naszego miłościwego, na ten nasz seymik dzisieyszy z legacią do woiewodztwa naszego przybyłego, y do odebrania wszelkiey od tegoż i. w. imść pana posła expedycyi umyślilišmy; gdzie z koła naszego, dla oddania temuż iaśnie wielmożnemu imść panu posłowi weneracyi, upraszaiąc, aby do całego zgromadzenia naszego, przybywszy, o propozycyach i. k. mości na seym następuiący w roku teraźnieyszym służących chciał nam dać lumen, do tegoż i. w. imść pana posła z między siebie tak wielu ichmość braci naszych delegowaliśmy Karola Sapiehę—woiewodzica Brzeskiego, za którego to i. w. imść pana posła i. k. mości do nas przybyciem.

Naprzód, do przeczytania od i. k. mości, pana naszego miłościwego, temuż i. w. imść panu posłowi konferowaney instrukcyi y do przeczytania wszelkich do nas wyszłych od króla iegomościa propozycyi, ze wszelkiemi naszemi przez vota nasze zatrzymaliśmy się negocyacyami; po przeczytaniu zaś wszelkiey, iak od króla imści, pana naszego miłościwego, tak od i. oo. xiążąt, senatorów, ministrów propozycyi y po oddaney nam w kole wszystkim expedycyi, po expedyowanym głosie i. w. imć pana posła, abyśmy mogli na seymie przyszłym w necessaryach publicznych naiaśnieyszego króla imści, pana naszego miłościwego, y całey rzeczy-pospolitey co efektami do konnotacyi punktów, do instrukcyi na seym należących, ichmość panów Adama Sierzputowskiego—miecznika woiewództwa Brzeskiego, Kalixtego Hornowskiego y imć pana Michałowskiego za radą swą uprosiliśmy, którzy to ichmość aby fidelissime za zgodą całego koła konnotowali,—zleciliśmy y obligowali. Co całą obradą naszą za publicznemi przez vota podawanymi reflexyami punkta do instrukcyi należące publicznie uformowawszy, instrukcyą na seym przyszły sześćniedzielny w Grodnie walny w roky teraźnieyszym 1718, od dnia trzeciego miesiąca Oktobra, odprawować się maiący, w kole naszym podpisawszy, do elekcyi ichmość pp. posłów na tenże seym, z pomienioną instrukcyą, expedyo-

wać należących, przystąpiwszy, unanimi voce dla przeciągnienia czasu w limicie trwaiącego seymiku, na dniu dwudziestym szóstym miesiąca Augusta, za aktualnych z woiewództwa naszego posłów wielmożnych ichmość panów Samuela Juriewicza, pisarza dekretowego w. x. Lit., dyrektora protunc koła naszego, y wielmożnego imć pana Franciszka z Chrzanowa Chrzanowskiego—łowczego woiewództwa naszego, bez żadney kontradykcyi zgodnie iednostaynemi głosy obraliśmy. Którzy to obrani ichmość panowie posłowie na seym walny Grodzieński maią na tenczas iurament wykonać, iako commoda całey rzeczy-pospolitey y naszego woiewództwa sine ulla cuiusvis assentatione promowować będą, salvę iednak sobie, ieżeliby się co zdało przydać do instrukcyi iuż umówioney, byle nie na podstępek powagi naiaśnieyszego króla imści, pana naszego miłościwego y rzeczy-pospolitey, ciż ichmość panowie posłowie zachować maią. A tak podpisaną y sporządzoną na pomieniony seym instrukcyą pomienionym ww. ichmość pp. posłom naszym oddawszy, aby według oney we wszystkich punktach, w instrukcyi wyrażonych, nie oglądaiąc się na żadne cuiuscunque tituli respekty, sobie ad promovendum powierzone całey rzeczy-pospolitey kondycye, iako też y woiewództwa naszego na seymie przyszłym walnym fidellissime promowali, tychże ichmość panów posłów obowiązuiąc sumieniem dobrym obliguiemy; których z błogosławieństwem Stwórcy niebios y ziemi expedyowawszy, instrukcyą ad fideles manus, tanquam in gremio koła naszego podpisaną, oddaiemy.

Że zaś teraz ichmość panowie Suzin—koniuszy y Adam Sierzputowski—miecznik—urzędnicy woiewództwa naszego, do tey funkcyi poselskiey przez vota nasze (ponieważ pluralitas votorum nie dopuściła) dostąpić nie mogli, w przyszły czas tedy, iako godne ichmość odwdzięczaiąc affekta, do naypierwszey od woiewództwa naszego funkcyi z affektów naszych destinowani będą—assekuruiemy.

Suppliki, tak stanu duchownego, iako y świeckiego, do koła naszego podane y czytane, niektóre akceptowawszy, gratitudinem takowym sposobem obmyślamy,—iako to: wielebnym oo. Bernardynom Brzeskim na restauracyą kopuły, przez wiatr obaloney, kościoła y klasztora ich, z każdego dymu—po groszu iednym uchwalamy, y aby w. imść pan Kościuszko—pisarz grodzki y kommissarz woiewództwa naszego razem z blizko następuiącey raty septembrowey podatkiem konstytucyą uchwalonym wybrawszy, tymże ww. oo. Bernardynom oddał, zlecamy; także grosz na wielebnych ichmość xięży Augustyanów Brzeskich dawny uchwalony, względem odprawowania w kościele ich seymików,—reassumuiemy y in retentoribus odbierać temuż wielmożnemu imść panu pisarzowi grodzkiemu woiewództwa naszego assygnuiemy.

Względem zaś suppliki od całego duchowieństwa, długi na kahale Brzeskim maiących, do koła naszego podaney, ratione niedawania protekcyi żydom, aby przez nieodebranie summ chwała Bozka nie upadła,—do instrukcyi wpisać ten punkt naznaczamy.

Także ktoby extra forum po otrzymywawszy dekreta kontumacyine kondemnacyi, śmiał y ważył się za temiż dekretami exekucye do naszego woiewództwa sprowadzać urzędami koronnymi, więc naszego koła wielmożny imć pan dyrektor aby chciał iaśnie wielmożnego imć pana hetmana w. x. Lit. conveniri, aby dał protectionem temuż imści, do którego by kolwiek exekucya miała być sprowadzona, si occurreret necessitas, y toż samo dołożyć w in-

strukcyą ichmość panom posłom zlecamy.

Według suppliki podaney do nas od imść pana Michała Korowickiego, który suplikował o wzgląd y miłosierdzie nad maiętnością iegomości—Neplami, w woiewództwie naszym leżącą, która funditus wygorzała, że y żadnego chłopa nie zostało, ażeby te y nas którego nie spotkało nieszczęście, ponieważ własnie przez ogień ta maiętność iest zruinowana; tedy de factis według proporcyi słuszną być w przyszły czas uznaiemy.

A ponieważ teraz chcemy mieć między sobą na seymikach y wielkich kommissiach równe vota y aby tylko od równych braci szlachty wychodziły; więc w przyszły czas, służących, possessyi niemaiących, a tym barziey nie szlachty vota oddalamy,—aby tego ichmość panowie dyrektorowie postrzegali waruiemy.

Ichmość panowie kommissarze na trybunał skarbowy, sic lege loquente, iako maią być solariandi, tak zachęcaiąc na tę drogę, solarium na osobę każdego z ichmość po groszy sześć z dymu iednego uchwalamy, które przy racie septembrowcy anni praesentis do exekucyi wielmożnemu imść panu pisarzowi woiewództwa naszego zlecamy. Także na ichmość panów posłów woiewództwa naszego teraznieyszych, na seym Grodzieński obranych, z każdego dymu po pół złotego uchwalamy, co się ma rozumieć z dobr ziemskich y i. k. mości ekonomicznych, iako też y duchownych y hibernowych; którą importancyą, ażeby imść pan Kościuszko—pisarz grodzki y kommisarz woiewództwa naszego Brzeskiego wybrawszy, przy racie septembrowcy publicznego podatku in anno praesenti tymże ichmość panom posłom wypłacić zlecamy sine ulla renitentia.

Interessa zaś wszystkich ichmość, osobliwie wielmożnego imść pana Dominika kniazia Szuyskiego—chorążego y półkownika woiewództwa naszego Brzeskiego, w przyszły czas zachowawszy, iako iuż ta recompensa pracy dawnieyszemi laudami naznaczona, z naypierwszego podatku do exekucyi ma być przywiedziona.

Seymiki zaś, aby sine consensu in futurum koła naszego nad trzy dni nie odprawowali się stante protestatione cum pluralite votorum.

Oraz iako wszelkie consilia powinne providentissime ad omnes casus respicere, tak in casu, strzeż Boże, niedoyścia seymu żeby woiewództwo nasze nie było bez porządney taryfy, melioratią universalną taryfy, sprawiedliwą ferulą, w niey aequalitate in commune bonum decernimus propria lustratione dymów przez ichmość panów lustratorów woiewództwa naszego na naypierwszym, da Bóg, seymiku, od teraźnieyszego antecomicialnego przypadaiącym, obranym deducenda.

A ponieważ podatek cztero-szostakowy, na gwałtowną potrzebę woiewództwa uchwalony, dotychczas z wielu mieysc nie wypłacony, ieszcze imć pana Sierputowskiego m. Brzesk. ludzi pobito y pospędzano, dla czego ichmość panom obywatelom ratione przeborów saskich nie dzieie się satysfakcya; zaczym in spatio trzech niedziel wnieść tenuerint, tedy imść pana pisarza grodzkiego Brzeskiego obliguiemy, żeby przy podatku swoiey exakcyi publicznym nikomu kwitów nie wydawał, aż póki y tego cztero-szostakowego podatku nie wypłacą y kwitów od imść pana miecznika lub succolletora imści nie pokażą, a imść pan miecznik ma reponere u imść pana pisarza regestr retentorum. Residuitas zaś tego podatku, co się zostanie, ex dispositione woiewództwa, dawnieyszemi laudami uchwalonego, pro labore za te kommisarstwo y za redukowane toties za wielką pracą taryfy cedere powinna, a

przy delatach obliguiemy, żeby y ten ad exequendum łączył podatek imść pan pisarz in retentoribus przy sukollektorze imść pana miecznika Brzeskiego.

Które to punkta wszystkie skutecznie chcąc do skutku przywieść, te laudum rękami naszemi własnemi podpisuiemy y w. imść panu dyrektorowi koła naszego podpisać zlecilismy.

Podatek zaś szesnasto-złotowy zaległy, anno tysiąc siedmsetnym dziesiątym, uchwalony konstytucyą Warszawską, reassumuiemy y do exekucyi iak nayprędszey przywieść przez exekucyą super retentoribus zlecamy. Pisan w kościele ww. oo. Augustyanów Brzeskich, anno tysiąc siedmsetnego ośmnastego, miesiąca Augusta dwudziestego siódmego dnia. Te zaś largitium po pół-złotego na ichmość pp. posłów ma się rozumieć na każdego z nich po pół-osma grosza z dymu.

U tego laudum woiewództwa Brzeskiego podpis ręki wielmożnego imść pana dyrektora temi słowy: Samuel Juriewicz—pisarz dekretowy w. x. Lit., marszałek seymiku antekomicialnego woiewództwa Brzeskiego mp.—Które to takowe laudum, przez wyrażoną osobę ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1719 г.

Изъ книги за 1719 годъ, стр. 351—354.

366. Протестація дворянъ Новогородскаго воеводства.

Дворяне Новогородскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ Новогородкѣ, учинили протестацію противъ своихъ чиновныхъ собраній слѣдующаго содержанія: такъ какъ собратія ихъ, вопреки обычаямъ, правамъ и новѣйшему закону о диссидентахъ, лишающему ихъ права политической самодѣятельности, не только открыли сеймъ, но избрали и директора (предсѣдателя), не обративши никакого вниманія на протестацію вольнаго народа, то дворянство—таковой сеймикъ признаетъ недѣйствительнымъ и противозаконнымъ, а потому и подлежащимъ уничтоженію.

Roku tysiącznego siedmsetnego dziewiętnastego, miesiąca Marca dwudziestego siódmego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Zygmóntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, starostą Rewiatyckim, personaliter imść pan Theophil Domosławski—ienerał-adiutant woysk w. x. Lit., protestacyą, na rzecz w niey niżey wyrażoną, ad acta do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisaną:

My obywatele, szlachta woiewództwa Nowogrodżkiego, niżey na podpisie rąk swoich wyrażeni, contra totum actum seymikowania, in termino w zamku Nowogródzkim, ex ratione—iż przeciwko prawu pospolitemu, konstytucyom seymowym, zwyczaiom trybynalskim y seymowym, mianowicie konstytucyi przeszłey novellae legis: «o dyssidentach»,—że na każdym mieyscu activitatem mieć nie powinni, zagaiać ten seymik ichmość panowie urzędnicy propria activitate, mimowolnie braci szlachty z protestacyami głosy, wielmożnemu imść panu Janowi Wołkowi—horodniczemu Nowo-

gródzkiemu pozwoliwszy, dyrektora, a zatym y deputatów, mimo teyże protestacyi, obrali cum oppressione wolnych głosów wolnego narodu. Przeciwko któremu niesłusznemu seymikowaniu, iako przeciwko konstytucyi novellae legis stałemu, protestuiąc się, totam rem seymikowania tego tamquam oppressionem—pro nullo et irrito mamy. Pisan w Nowogródku, roku tysiąc siedmsetnego dziewiętnastego, Februarii szóstego.

U tey protestacyi podpisy rąk ichmość panów szlachty, obywatelów woiewództwa Nowogródzkiego tymi słowy: Stanisław Czarkowski, Krzysztoph Protasowicz, Benedykt Chackiewicz—manu propria, Michał Czarnicki, Jerzy Michałowski, Jan Rewieński—mp., Marcin Młodecki, Kazimierz Borodzicz, Jan Kazimierz Buynowski s. m., Michał Downarowicz, Donat Jan Rewieński, Piotr Hrehorowicz, Antoni Młodecki, Zygmont Michałowski, Antoni Rewieński, Ignacy Worotyniec, Michał Panfiłowicz, Józef Rewieński, Antoni Lewkowicz, Michał Kazimierz z Daszków Daszkiewicz—manu propria, Michał Pacenko, Stanisław Mikulski, Franciszek Stephan Mikulski—manu propria, Michał Hołownia, Adam Bieniakoński, Stefan Kozakiewicz. Któraż to protestacya, przez wyż wyrażoną osobę za podaniem do akt, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1719 г.

Изъ книги за 1719 годъ, стр. 203—210.

367. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на срѣтенскомъ сеймикѣ..

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на погромничный сеймикъ, въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по выслушаніи реляцій пословъ изъ Городненской конвокаціи, и депутатовъ изъ коммиссіи, постановили:

1) Чтобы не упускать срока, назначеннаго по закону для избранія коммиссаровъ въ скарбовый трибуналъ, циркумскрипціи котораго остаются въ очередныхъ предметахъ сейма и могутъ несостояться въ случаѣ его сорванія, немедленно избрать коммиссаровъ—съ тѣмъ, чтобы они утверждены были на слѣдующемъ реляційномъ сеймикѣ.

2) Во исполненіе предложеній короля объ освобожденіи его столовыхъ имѣній отъ чоповаго шеляжнаго, выдѣлить таковыя имѣнія изъ генеральнаго тарифа воеводства впредь до дальнѣйшей ихъ ординаціи.

3) Для исправленія тарифа чопового шеляжнаго назначить депутатовъ съ каждаго тракта, которые на майской каденціи гродскаго суда, при содѣйствіи сенаторовъ, земскихъ и гродскихъ властей, и должны будутъ заняться предложеннымъ имъ дѣломъ; до времени же исправленія его просить Виленскаго каштеляна, чтобы онъ не приказывалъ производить взысканій съ корчемъ шляхетскихъ, расположенныхъ въ деревняхъ, а только съ городскихъ.

4) Во исполненіе жалобъ Іеронима Буховецкаго въ неправильномъ начетѣ съ корчемъ его 60 злотыхъ, вмѣсто законныхъ 6,—признать послѣднія.

5) Администратору экономическихъ имѣній сдѣлать подтвержденіе относительно взноса 12,000 злотыхъ, чтобы воеводство не затруднялось въ въ сборѣ 30,000 злотыхъ, назначенныхъ конституціей.

6) На постройку ратушнаго дома для суда изыскать особыя средства.

7) Всѣ означенныя подати, согласно постановленію Городненскаго сейма, внести въ дополненіе къ инструкціи посламъ Брестскаго воеводства.

8) Люстрацію всѣмъ этимъ податямъ произвести въ гродскомъ судѣ прежде утвержденія сейма, въ присутствіи годичныхъ депутатовъ, раз-

смотрѣнію которыхъ должны подлежать также и подати частныя, съ правомъ строгой экзекуціи противъ недоимочниковъ.

9) Экзекуціи коронныя, производящіяся на основаніи декретовъ послѣовавшихъ extra forum, должны быть преслѣдуемы хоружимъ воеводства, какъ дѣйствія явно противныя общественному праву. А чтобы постановленіе это не было мертвой буквой, назначить трактовыхъ ротмистровъ.

10) Подымное съ королевщизнъ, согласно постановленію Варшавскаго сейма уменьшить на первый срокъ до 3-хъ злотыхъ и 20 грошей.

11) Люстрація репартиціи Брестскаго воеводства должна подлежать вѣдѣнію коммиссаровъ текущаго года.

12) Жалобы многихъ обывателей на переборы саксонскихъ войскъ, лишившіе ихъ возможности внести подать 4-хъ шестаковую, удовлетворить посредствомъ переноса переборовъ изъ первой въ счетъ уплаты недоимокъ по послѣдней, который для войска долженъ быть принятъ вмѣсто уплаты; другія же недоимки взыскать посредствомъ экзекуцій и уплатить кому что слѣдуетъ по постановленію воеводства; при взысканіяхъ должны принимать участіе и лица, имѣющія получить уплату.

13) О послабленіи, сдѣланномъ рѣчью-посполитой въ податяхъ воеводству, послы должны сдѣлать извѣстнымъ, чтобы шляхта могла пользоваться (gaudere) такою льготой.

14) Брестскаго хоружаго, а равно и пословъ завѣрить, что они непремѣнно получать должное вознагражденіе.

15) Постановленіе это отъ имени всего воеводства долженъ подписать маршалокъ.

Roku tysiąc siedmsetnego dziewiętnastego, miesiąca Februarii iedynastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Zygmóntem Benedyktem Chrzanowskim—czesznikiem y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imć pan Jerzy Gesminowicz, to laudum woiewodztwa Brzeskiego seymiku pogromnicznego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, ziechawszy się in fundamento legis na seymik pogromniczny, nazaiutrz po deputackim gospodarskim, y unanimi assensu wielmożnego imć pana Józefa Paca—starostę Szernińskiego za dyrektora obrawszy, w naypierwszą wzieliśmy animadversyą de successis seymiku currentis Grodzieńskiego informować się, wielmożnych ichmość pp. posłów naszych na ten że seym obranych relacyi wysłuchaliśmy, którzy ichmość, to-iest, wielmożny Samuel Juriewicz—pisarz dekretowy w. x. Lit. y wielmożny imć pan Franciszek Chrzanowski — łowczy Brzeski, prac y applikacyi swoiey in commune bonum dali nam vetusta posteritate loquendum documentum; za co z winną obligacyą podziękowawszy, doniesione sancitum ratione pospolitego ruszenia, iako rem naturalis defensionis przed się wziąwszy, wielmożnego imć pana Dominika Szuyskiego—chorążego woiewództwa naszego, ex munere officii, obliguiemy, aby miał na pilnym baczeniu wszelką do tey expedycyi gotowość przy dopisach in tempore, lege praescripto, za wyiściem trzecich wiciy od nayiaśnieyszego króla imści. A że na tenże kontynuiący się seym ieszcze niektóre in supplementum instrukcyi uznaliśmy być potrzebne desideria; osobliwy na to tymże wielmożnym ichmość panom posłom daiemy instrument.

Potym do wysłuchania relacyi wielmożnych ichmość panów Zygmónta Benedykta Chrzanowskiego—czesznika y podstarościego sądowego woiewództwa Brzeskiego y starosty Rewiatyckiego, Michała Janickiego—horodniczego Wi-

leńskiego, porucznika Petyhorskiego i. k. mości przystąpiliśmy; których dignissimam interessów woiewództwa na obudwóch kadencyach kommissyi promotionem z relacyi ichmość uznaliśmy, za co przy powinnych obligacyach należyte uczyniliśmy podziękowanie.

A że circumscriptio in futurum trybunału skarbowego w. x. Lit. w kontynuacyi seymu speratur, a przecie, strzeż Boże, tegoż zerwania, terminum lege praescriptum do obierania kommissarzów nie chcąc uchybić, wielmożnych imć panów Adama Sierzputowskiego—miecznika Brzeskiego, Michała Suzina—koniuszego Brzeskiego za kommissarzów na ten przyszły trybunał deklarowaliśmy, dawszy firmam et irrevocabilem sponsionem etiam na relacyinych seymikach tychże ichmość, a nie inszych utwierdzić, charakterem pomienionego kommissarstwa oraz y pensyą in simili ex fundamento konstytucyi deklaruiemy in futurum obmyślić, a interim po groszy sześciu na osobę przy teraznieyszym podatku naznaczamy.

List od naiaśnieyszego maiestatu i. k. mości, pana naszego miłościwego, debita filiali veneratione et homagio przyiąwszy, oraz na ukontentowanie y satisfakcyą tey expedycyi przez imść pana Jakuba Lepelskiego—pisarza generalnego economicznego doniesioney, czopowe y szelężne z dobr stołowych i. k. mości cum omnibus attinentiis, oprócz dożywotników y domów w miastach specialiter libertowanych, szlacheckich y duchownych, includendo miasto Brześć, do administratora, ktorykolwiek nad dobrami ekonomicznemi y leśnictwem Białowieskim mieć będzie iurysdykcyą, dyspozycyi, z generalney woiewództwa taryfy protunc do dalszey woiewództwa ordynacyi odłączyliśmy.

In quantitatem, w taryfie woiewództwa w roku immediate przeszłym specificata, in virtute d ecretorum trybunałów skarbowych,—Brzeskiego, anni millesimi septingentesimi decimi sexti,—Grodzieńskiego, anni millesimi septingentesimi decimi septimi, także in virtute seymu traktowego—Warszawskiego, importancyą dwiema ratami uznaiemy. A ponieważ taż pomieniona taryfa czopowego, y szelężnego pokazuie się variata przez quaerimonią ichmość panów obywatelów, zaczym meliorationem tey na sądach grodzkich kadencyi maiowey naznaczamy, przy iaśnie wielmożnych ichmościach panach senatorach, urzędnikach ziemskich y grodzkich, także przy deputowanych, z każdego traktu po iednemu, to-iest: z traktu Zabużnego—imści panu Sierzputowskim—mieczniku Brzeskim; z Kobryńskiego—imści panu Pietrze Guzelfie—skarbniku Wiłkomirskim; z Wysockiego—imści panu Józefie Wereszczace—stolniku Drogickim; Kamienieckiego—imści panu Mikołaiu Żardeckim; z Brzeskiego—imści panu Kazimierzu Suzinie—stolniku Orszańskim; z Prużańskiego—imści panu Janie Ancucie; z Poleskiego—imści panu Turskim. Którzy ichmość, aby z iak naylepszym woiewództwa ukontentowaniem errores wyrugowali, do przeładowania niesłusznego, praecevendo tym czasem, iednak nim ta nastąpi melioracya, upraszamy iaśnie wielmożnego imści pana kasztelana Wileńskiego—hetmana w. w. x. Lit., aby exekwować nie kazał, tylko karczem szlacheckich, na wsiach będących, tantisper poki Deo dante w Maiu pomieniona taryfy nie nastąpi redukcya, a tylko same miasta cum suis attinentiis, secundum currentiam raty pierwszey, podległe bydź maią importancyi y, nie zadość uczynieniem na terminie, exekucyi.

Specialiter imści pana Heronima Buchowieckiego subveniendo quaerimonii na karczmy Dziadkowicze y Muchowłoki z sześciu złotych na sześćdziesiąt nie-

słusznie pociągniony, quantitatis znowu do sześciu złotych redukuiemy.

Waruiąc y to dobrom stołowym, aby quantitatem dwunastu tysięcy złotych, albo gotowizną, albo instantanee pewną a niezawodną delatą imć pan administrator ekonomii wypłacać powinien, praecavendo, żeby woiewództwo we trzydziestu tysięcy złotych, konstytucyą naznaczonych, nie szkodowało.

Dom w Kobryniu sądowy ratuszny, dopiero buduiący się, tantisper do osobliwey taryfy woiewództwa zachowuiemy, y winiarze od Brześcia do taryfy woiewództwa ziemskiey odłączamy.

Te zaś do supplementu instrukcyi ratione importancyi ceł rzeczy-pospolitey w. x. Lit., kiedy ad strictam calculationem iaśnie wielmożnego imść pana podskarbiego w. w. x. Lit. postanowienie seymu teraznieyszego Grodzieńskiego obliguie, inseruiemy: zaczym lustracyą postanawiamy dla investygowania tey skarbowey importancyi, która ma bydź, iak naypilniey przed reassumpcyą seymu expedyowana przez urząd grodzki.

Ponieważ sama konstytucya o depaktacye animadwersyą grodowi zaleca; przeto y my huic rigori officii castrensis committimus; na sądy kalkulacyine przy grodzie tak rocznych imść panów deputowanych utwierdzamy, którzy wszystkie maią expedire kalkulacye prywatnych woiewództwa podatków, in renitentes rigidissimas extendendo poenas. Ktokolwiek zaś quit sufficienter produkować będzie, niema być pociągniony do tey kalkulacyi.

Exekucye za dekretami extra forum, in praeiudicium prawa a postpositionem officiorum propriorum, aby powagą et vi tego concessu przez wielmożnego imść pana chorążego woiewództwa naszego ruszeniem traktów były powściągnione y niedopuszczone ad cuiuscunque z ichmość panów obywatelów requisitionem, upraszamy y obliguiemy; która interna securitas oraz decretorum trybunału w. x. Lit. executio, żeby miały suum robur przy wielmożnym imć panu Dominiku Szuyskim—chorążym woiewództwa Brzeskiego, ichmość panów: z traktu Zabużnego—imści pana Józefa Grabowskiego horodniczego Brzeskiego; z Brzeskiego—imści pana Karola Wereszczakę; z Kamienieckiego—imści pana Franciszka Szuyskiego—podstolego Brzeskiego;—Kobryńskiego—imść pana Mikołaia Żardeckiego; z Prużańskiego—imści pana Kazimierza Nornickiego; z Poleskiego—imści pana Ludwika Grodzickiego—czesznika Łukomskiego,—za rotmistrzów na ten rok cały obieramy.

Podymne, ratione ukontentowania woysk. in levamen króleweczczynom pozwolone seymem Warszawskim, na tę iedną ratę tylko złotych trzy y groszy dwadzieścia pięć, in termino lege praescripto, a die decima quinta Martii anni currentis, aby przy grodzie importowane było, zgodziliśmy się, solarium według prawa non denegando; delaty zaś wielmożni ichmość panowie grodowi wydawać aż po expiracyi trzech niedziel od terminu tenebuntur.

Lustracya repartycyi woiewództwa naszego do teraz obranych ichmość panów kommissarzów należeć ma.

W krzywdach y oppressyach wielmożnego imć pana Franciszka Szuyskiego—podstolego Brzeskiego, aby instantialiter imieniem woiewództwa napisał imć pan marszałek koła naszego obliguiemy.

O przebory Saskie, ponieważ wielkie zachodzą quaerimonie, że się z podatku czterech-szostakowego nie stała satisfakcya: zaczym delaty tych podatków podane przez imści pana Sierzputowskiego—miecznika Brzeskiego ichmość panom grodowym, pro persoluto podać regimentom obliguiemy, a z inszey importancyi po wypłacać dyspozycye woiewództwa

regimenty zaś pro persoluto przyiąć powinni,—ponieważ postanowienie Warszawskie rzeczy-pospolitey, iakie chcąc sposoby na zapłatę woysku obmyślić pozwala; insze podatki zaległe, in virtute anteriorum laudorum, aby przez ichmość panów rotmistrzów traktowych exequowane były, iniungimus y komu należy, aby były oddane, do czego sami praetendentes pomagać maią.

Defalkę pozwoloną od rzeczy-pospolitey dymów woiewództwa naszego rekomenduiemy ichmość panom posłom promowować na seymie, aby inpari każdy z ichmość szlachty hac gaudeat indulgentia.

Wielmożnemu iegomość p. chorążemu Brzeskiemu za spendowane koszty podczas pospolitego ruszenia tot laudis cautam reassumuiemy y zapisuiemy w powinnym ukontentowaniu sponsionem; ichmość panom posłom in simili po skończonym seymie iak nayskuteczniey satysfakcyą obmyślić za woiewództwo satysfakcyą deklaruiemy.

Do którego to postanowienia naszego aby imieniem nas wszystkich imść pan marszałek koła naszego podpisał się, obowiązuiemy. Datum w Brześciu, dnia siódmego Februarii, roku tysiąc siedmsetnego dziewiętnastego.

U tego laudum podpis ręki wielmożnego imść pana marszałka tymi słowy: Józef Pac—marszałek koła rycerskiego woiewództwa Brzeskiego. Które to te laudum, za oczewistym onego przez wyż wyrażoną osobę podaniem do akt, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1719 г.

Изъ книги за 1719 годъ, стр. 211—214.

368. Дополненіе къ инструкціи дворянъ Брестскаго воеводства, составленное ими на срѣтенскомъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ, дали своимъ посламъ дополненіе къ инструкціи слѣдующаго содержанія:

1) Послы обязываются ходатайствовать: о сохраненіи имѣній княгини за воеводствомъ.

2) О представленіи скарбомъ в. кн. Литовскаго отчетности.

3) Объ уничтоженіи податей на войска съ имѣній земскихъ и о назначеніи для нихъ продовольствій въ видѣ гибернъ;

4) О безотлагательномъ исполненіи трибунальскихъ постановленій, а равно и о разрѣшеніи текущихъ дѣлъ по порядку ихъ поступленія въ суды.

5) О воспрещеніи чужестранцамъ вносить суммы на трибунальскія должности подъ страхомъ лишенія оныхъ.

6) О воспрещеніи взыскивать ново-назначенные сборы, какъ незаконные.

7) О разрѣшеніи обывателямъ свободно входить въ Кобринскія и Чахецкія—Бѣловѣжскія пущи, а равно и о возстановленіи въ этихъ мѣстностяхъ древнихъ границъ, пріуроченныхъ къ имѣніямъ королевскимъ.

8) О воспрещеніи короннымъ судамъ производить за своими декретами экзекуціи въ кн. Литовскомъ.

9) О воспрещеніи духовнымъ судамъ позывать къ себѣ лицъ свѣтскихъ.

10) О воспрещеніи томоженнымъ короннаго подскарбія обременять жителей лишними поборами на таможняхъ, какъ объ этомъ заявилъ жалобу Дрогичинскій стольникъ — Верещака по поводу злоупотребленій Мальборской коморы, взыскивающей съ каждаго вола по 10 тынфовъ.

Roku tysiąc siedmsetnego dziewiętnastego, miesiąca Februarii iedynastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, przede mną Zygmuntem Benedyktem Chrzanowskim—cześnikiem y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imć pan Jerzy Giesminowicz, suplement do instrukcyi, na rzecz w nim niżey wyrażononą, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisany:

Suplement do instrukcyi na reassumpcyą seymu Grodzieńskiego, od nas senatorow, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów woiewództwa Brzeskiego, dany wielmożnym ichmość panom: Samuelowi Jurewiczowi—pisarzowi w. x. Lit., Franciszkowi Chrzanowskiemu—łowczemu woiewództwa Brzeskiego, posłom naszym ziemskim na seymiku gospodarkim, na zaiutrz po deputackim, roku tysiąc sedmset dziewiętnastego, miesiąca Februarii siódmego dnia u Brzesciu.

Dobra xiężney ichmości, iako fundum reipublicae, aby zachowane przy prawach oyczyzny naszey były,—serio cavebunt ichmość pp. posłowie; ani possessori moderno na indygenat nie pozwolą.

Skarb w. x, Lit., aby był ad strictam calculationem pociągniony, ratione wszelkich w. x. Lit. importancyi,—starać się będą ichmość panowie posłowie.

Podatki z dymów, ponieważ tylko do teraznieyszego pozwolone seymu pro levamine zruynowanych starostw, aby z dobr ziemskich zniesione były, a woysku zapłata z zupełnych iuż hybern post respirium kilku lat obmyślona była,—singularissimae sollicitudini iniungimus ichmość panów posłów naszych.

Ordynacye trybunału głównego w. x. Lit. ratione conserwat, które zwykły y kilka lat retardare świętą sprawiedliwość, aby w dylacye nie szły te spraw conservaty, ale z terminu za przypadnieniem sprawy z regestru sądzone były.

Suscepta wszelaka aby per iuratas personas w grodach expedyowaną była,—solita activitate doyrzą ichmość panowie posłowie.

Ad normam in toto trybunałów koronnych, non indigenae y zagraniczni, cum periculo dobr fundi reipublicae, aby na żadne fortuny summ swoich nie wnosili, sub amissione onych,—cavebunt ichmość panowie posłowie.

Zbory nowo erygowane przeciwko prawu pospolitemu, gdzie się kolwiek pokażą,—circa rigorem legis ichmość pp. posłom rekomenduiemy.

Wchody do puszczy leśnictwa Kobryńskiego y Czacheckiego Białowieskiego aby secundum antiquas leges ichmość panom obywatelom naszym bronione nie były, ale przez kommissarzów i. k. mości exdividowane były y inne między dobrami stołowemi granice należytą kommissyą ufacilitowane były,— ichmość panowie posłowie domówią się.

Exekucye urzędów koronnych za dekretami do dobr w. x. Lit., aby się nie wdzierały,—obwarować postaraią się ichmość panowie posłowie.

Świeckie osoby, że często extra forum, do duchownego sądu pociągane bywaią, cum convulsione iurium: zaczym serio invigilabunt ichmość panowie posłowie, iakoby novella lege his abusibus zabieżeć.

Subveniendo quaerimonii imści pana Józefa Wereszczaki—stolnika Drogickiego w poniesioney depaktacyi na komorze Malborskiey, po tynfów dziesięć ludzie celnicy iaśnie wielmożnego imść pana podskarbiego koronnego, nad prawo słuszność, od wołu każdego oppresserunt; obliguiemy ichmość pp. posłów, ażeby

omni activitate, qua possent, domówili się y windykowali tę krzywdę.

U tego suplementu podpis ręki wielmożnego imści pana marszałka koła rycerskiego tymi słowy: Józef Pac—marszałek koła rycerskiego województwa Brzeskiego. Któryż to ten suplement, za oczewistym onego przez wyż wyrażoną osobę podaniem do akt, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyiety y wpisany.

1722 г.

Изъ книги за 1722 годъ, стр. 207—213.

369. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на господарскомъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на господарскій сеймикъ (послѣ громничнаго) въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по выслушаніи реляцій пословъ, отправляемыхъ на скарбовый трибуналъ, постановили:

1) Во исполненіе заявленій прошлогоднихъ сборщиковъ о нежеланіи богатыхъ пановъ уплачивать назначенныя съ нихъ подати, поручить гродскимъ и земскимъ властямъ, въ присутствіи трактовыхъ депутатовъ, произвести ревизію податнымъ сборамъ и отчетъ о ней представить на антекомиціальные сеймики.

2) Этой же коммиссіи поручить произвести повѣрку тарифа, въ виду излишнихъ вымогательствъ съ корчемъ и мѣстъ вновь заселенныхъ и включенія въ него шинковъ винныхъ и другихъ— заграничныхъ, къ уплатѣ неподлежащихъ, и подать оный въ исправленномъ видѣ въ судъ гродскій; для выслушанія этой повѣрки, а равно и податнаго отчета назначается срокъ 19-ое Марта.

3) Для удовлетворенія жалобъ многихъ обывателей въ томъ, что подвергаясь экзекуціямъ, они же вынуждаемы бываютъ ѣздить за квитанціями за нѣсколько миль, обязать сукколекторовъ и войсковыхъ оффиціялистовъ, чтобы они на мѣстѣ расчитывались съ обывателями, не смѣя ставить экзекуціи на больше 3-хъ жолнеровъ и одного сотоварища.

4) Къ этому же чоповому шеляжному присоединить и подать съ л ю з н ы х ъ людей, съ мужчины по 3 злотыхъ, съ женщины—по 2.

5) Для постройки судной избы, книгохранилища и тюрьмы, назначить по 1 злотому съ дыма со всѣхъ безъ различія имѣній—королевскихъ, духовныхъ и свѣтскихъ и препроводить эту сумму Виленскому воеводѣ П о т ѣ ю для зависящихъ распоряженій.

6) При этой же подати замковое управленіе обязывается произвести уплаты и слѣдующимъ лицамъ: ксендзамъ іезуитамъ—по 7 грошей съ дыма, на канонизацію К о с т к ѣ; Брестскимъ Августіанамъ—по 1 грошу, на лавки (костельныя скамьи); по 1 грошу на братство св. П а н н ы П о т ѣ ш е н і я (т. е. скорбящихъ), извѣстной своими чудесами по всему свѣту; по 3 гроша— на костелъ ея же;—все это изъ мартовскаго сбора, а изъ сентябрскаго—по 1 грошу съ дыма, Базиліанкамъ Брестскимъ и Каменецкимъ. Что же касается до уплаты Сапѣгѣ—подскарбію, Хржановскому—подкоморію, а равно и другимъ лицамъ, то ее отложить до 1723 года.

7) Для лучшаго осуществленія декретовъ скарбоваго трибунала назначить полковника и трактовыхъ ротмистровъ съ обязательствомъ, чтобы они не позволяли производить экзекуцій за декретами, пріобрѣтенными внѣ провинціи.

8) Претензіи князей Сангушковъ и Чарторыйскаго относительно Островской ординаціи обсудить на антекомиціальныхъ сеймикахъ и включить въ число пунктовъ инструкціи воеводства на предстоящій сеймъ Варшавскій.

9) Поручить сеймовому маршалку письменно снестись съ короннымъ подскарбіемъ, какъ относительно починки мостовъ Брестскихъ, такъ и пошлинъ, незаконно взысканныхъ со шляхты при навигаціи ея по верхнему и нижнему теченію Мухавца, для зависящихъ съ его стороны распоряженій.

10) Плата гродскимъ властямъ не должна превышать 5 злот. и 11 грошей.

11) Дѣло ксендза Сехновскаго и ксендзовъ Бер-

нардиновъ, хотя и было внесено на сеймикъ настоящій, но, такъ какъ окончательнаго рѣшенія не получило, то возобновить его на сеймикахъ комиціальныхъ; также точно поступить и съ погорѣльцами.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego wtórego, miesiąca Februarii trzynastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imć pan Józef Gragowski—sługa wielmożnego imści pana Michała Suzina—stolnika y marszałka seymiku pogromnicznego, laudum woiewództwa Brzeskiego, na rzecz w nim niżey wyrążoną ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta y obywatele woiewództwa Brzeskiego, na seymiku gospodarskim, nazaiutrz po deputackim, obrawszy unanimi assensu za dyrektora imć pana Michała Suzina—stolnika Brzeskiego, nie tylko z antenatów swoich, ale na ustawicznych woiewództwa funkcyach zasługami et propria virtute nitentem, do dyspozycyi całoroczney przystąpiliśmy.

A naprzód, wysłuchawszy wielmożnych ichmość panów Franciszka Chrzanowskiego—łowczego y podstarościego sądowego woiewództwa Brzeskiego, Józefa Wereszczakę— stolnika Drohickiego, na trybunał skarbowy w. x. Lit. obranych, relacyą, oraz wielką w zaszczycie woiewództwa naszego uznawszy applikacyą, przy powinnym podziękowaniu za koszta y expensa in usus publicos spendowane, solita praxi—po groszy sześciu na osobę, przy racie septembrowey kurrencii podatków tegorocznych uchwalamy; które, aby natenczas przy podatkach woyskowych, ex mente dekretu trybunału skarbowego, exekwowane były y ichmościom wypłacone,— wielmożnych ichmościów pp. grodowych obliguiemy.

A że stawali cum rationibns uchwały przeszłoroczney od różnych osób ichmości panowie Jan Ancuta—skarbnik Bielski y Jan Bohusławski—poborcowie, exiguam barzo reprezentuiąc portionem wyexekwowaney summy, składaiąc się, że ex maxima parte w nayobszernieyszych dobrach exekucya tego podatku nie dopuszczona y assygnacye woiewództwa oschły: zaczym do wysłuchania ichmościów kalkulacyi, oraz do lustracyi y weryfikacyi kwitów, na mieniony podatek w różnych woiewództwa mieyscach danych, przy ichmości pp. senatorach, urzędnikah ziemskich, grodzkich, z każdego traktu po dwuch deputowanych ichmość panów: z Zabużnego traktu—Jezierzieckiego, krayczego Brzeskiego, Józefa Hornowskiego; z Brzeskiego—imć pana Wyganowskiego, podczaszego Troc kiego; Eyśmonta, komornika Brzeskiego; z Kamienieckiego—Kazimierza Suzina, Franciszka Piotrowickiego; z Kobrynskiego—Franciszka Kościuszka y Franciszka Dombrowskiego; z Prużanskiego—imć pana Michała Sawickiego, horodniczego Wileńskiego, Franciszka Połońskiego; z Poleskiego—Ludwika Grodzickiego, czesznika Łukowskiego, Karola Bielskiego, obraliśmy; którzy to ichmość exactam uczyniwszy calculationem woiewództwa na seymikach antekomicialnych w roku teraznieyszym przypadaiących, dać informacyą obligowani będą.

Tych że ichmość uprosiliśmy, aby taryfę czopowego szelężnego meliorowali, iustum maiąc respectum na przeagrawowane nowo wystawione karczmy y mieysca, przyłączywszy szynki winne y inne

wszystkie, według dawnych zwyczaiów, a nienależycie pociągnione, mianowicie zagraniczne, do woiewództwa naszego nienależące, excypowawszy, y porządną sporządziwszy taryfę, z podpisami swoiemi do grodu podać tenebuntur. Którey melioracyi taryfy czopowego y szelężnego, oraz kalkulacyi z investygacią, termin do Brześcia ziechania się non obstante aliquorum absentia, naznaczamy dzień dziewiętnasty Marca w roku teraznieyszym.

A ponieważ zachodzą wielkie quaerimonie, że tak podatki z dymów, iako y czopowego za delatami in fundo exequntur, a po kwity za kilkanaście mil iezdzić przymuszeni bywaią; więc cavemus, ażeby abhinc tamże przez succolectorów, y officialistów woyskowych tamże in fundo bonorum wypłacali y kwitowani zostawali possessores bonorum; nie ponosząc do tych czas praktykowaney exekucyi nad osob tzry żołnierskich z sukollectorem computando, tych zaś pomienionych podatków currentia monety aby według konstytucyi obserwowana y przez gród oraz ichmościów pp. oficerów brana była,—waruiemy, sub rigore legis.

Do tegoż czopowego szelężnego przyłączamy w roku currencyi teraznieyszey exactionem z lóznych ludzi, u nikogo nie służących, tylko u żydow służących, także na żuławy wychodzących, od każdego męszczyzny po złotych trzy, a od białogłowy po złotych dwa. Ad dispositionem przy kontrahencyi czopowego perceptorum exolutorumque podatek woiewództwa należeć ma y realitas quantitatis na przyszłym, da Bóg, gospodarskim seymiku reprezentowana być powinna; ale do tegorocznych tegoż podatku z lóznych exaccyi, co się z kalkulacyi y investygacyi pokaże ichmość pp. assygnatoriuszom przy rocznych cedere ma strictam observantiam, zaleciwszy wielmożnym imści pp. grodowym currentias według konstytucyi podatków przy tych że.

Widząc incommodum et detrimentum woiewództwa, że ani sądowey ani do chowania xiąg ziemskich y grodzkich izb, ani wieży dla pohamowania excessów nie mamy, po złotemu z dymu każdego dobr królewskich, duchownych y ziemskich—do rąk i. w. imści pana Ludwika Pocieia—woiewody Wileńskiego, hetmana w. x. Lit., uchwalamy, upraszaiąc imści, naszego wielce miłościwego pana, aby choć one pro cmomodo całego woiewództwa, iako przyzwyczaiony swoie świadczyć propensye, przyiąć raczył y te izby do sądów seymikowania deponowania *) . . . . wymurować rozkazał ze wszystkim porządkiem y zawarciem kosztem pomienioney summy, za co woiewództwo do wszelkich poczuwać się będzie obligacyi.

Przy tymże podatku marcowey raty officio castrensi exequować y wypłacać rekomenduiemy wielebnym ichmościom xięży iezuitom Brzeskim długu przez woiewództwo obligowanego na kanonizacyę błagosławionego Stanisława Kostki—po groszy siedmu z dymu; wielebnym oycom Augustianom Brzeskim na ławki—po groszu; na bratstwo Nayswiętszey Panny Pocieszenia—po groszu z dymu; także na kosciol Nayświętszey Panny Desney, która cudami swemi na cały swiat słynie—po groszy trzy z dymu przychwalamy przy racie marcowey; przy Septembrowey zaś uchwalamy zruynowanym oycom Bazylianom Brzeskim—po groszu, Kamienieckim—po groszu z dymu; iaśnie wielmożnemu imć panu Sapiezie—podskarbiemu nadwornemu w. x. Lit., także imść panu Chrzanowskiemu—podkomorzemu Brzeskiemu, ad proportionem largicyi innych ichmościów pp. kommissarzów, deklaruiemy gratitudinem w ro-

* Здѣсь отрѣзана цѣлая строка.

ku, da Bóg, tysiącznym siedemsetnym dwudziestym trzecim, z raty Marcowey, za straty poniesione na kommisyi Brzeskiey skarbowey, uchwalić, mediante na następuiącym gospodarskim seymiku publico et unanimi assensu uformowawszy, assignamus.

W reces dalszy nie puszczaiąc ażeby dekreta trybunalskie tym łatwiey do exekucyi przychodziły, obraliśmy tot meritis clarum dygnitarza za półkownika imć pana Michała Aloizego Sawickiego—horodniczego Wileńskiego, za rotmistrzów zaś traktowych ichmość pp.: z Zabużnego—Teodora Buczyńskiego—skarbnika Trockiego, zKobryńskiego—Piotra Wereszczakię—oboznego Brzeskiego, z Kamienieckiego— Alexandra Buchowieckiego, z Brzesckiego—imć pana Stefana Tarkowskiego—miecznika Bielskiego, z Prużańskiego— IgnacegoŻardeckiego, z Poleskiego—Marcina Kościuszkę, tychże ichmość obliguiemy, aby indemnitatem praerogatiw województwa Brzeskiego przestrzegali et se opponere przeciwko wszelkim exekuciom za dekretami extra provinciam *) . . . .

Jaśnie oświeconeego xiążęcia, imć pana Sanguszki—marszałka nadwornego w. x. Lit., iuxta contentum listu, circa ius naturale iaśnie oświeconey xiężney imści marszałkowey tegoż xięcia imści conservationis in ratione ordynacyi Ostroskiey, actualiter in possesione xiążąt imści Sąguszków będącey akceptowawszy da Bóg na seymik antekomicialny ichmość pp. posłom naszym, obranym na seym, inter praecipua puncta woiewództwa naszego ad promovendum przez instrukcyą committere deklaruiemy, ażeby xięcia imści circa ius naturale zachowana była.

Także podobną przysługę świadcząc iaśnie oświeconemu xiążęciu imści Augustowi Czartoryiskiemu— kawalerowi Maltańskiemu do ordynacyi Ostrowskiey pretensyi motiva nam primum na teraznieyszym congressie naszym literalnie doniesione, gdy inne privati iuris cum iure publico connexi iniuriam convulsionemqne spirantia ninieyszego seymiku naszego facultate resolvi nie mogą: przeto praemisso tegoż xięcia imści nomini et personae plenissimo respectu, da Bóg, na seymiku przedseymowym ichmość pp. posłom naszym nadchodzącym obranym przy punktach woiewództwa naszego desiderio, ratione ordynacyi Ostrowskiey, aby omnimum ordinum na seym congressu sensuque unanimi agnitione et determinatione suam sortiatur committere spondemus y responsa eo nomine sensuque obudwóm iaśnie oświeconym xiążętom ichmość przez imć pana marszałka koła naszego, ażeby nomine woiewództwa były wydane, committimus.

Że most zamkowy y inne Brzeskie fataliter zruynowane, więc uprosiliśmy imść pana marszałka koła naszego, ażeby nomine woiewództwa iaśnie wielmożnego imć pana podskarbiego nadwornego koronnego listownie convenit in ea materia, za którego intimacyą ekonomie i. k. mości pobudzeni byli do zbudowania y erigowania; podobnym że sposobem, ażeby ichmość pp. obywatele nie byli pociągani do płacenia etiam od defluitacyi z góry do Brześcia, iako y ci, którzy od Brześcia idąc nadół z statkami, nie podlegaią huic oneri, wielmożny imć pan marszałek koła naszego u i. w. imć pana podskarbiego w. x. Lit. listownie expostulabit.

Currentiam podatku teraznieyszey raty Marcowey zkomputowawszy, solarium ichmość pp. grodowych niema więcey wynosić, tylko złotych pięć y groszy iedynaście.

Po obraniu imć pana półkownika y ichmość pp. rotmistrzów woiewództwa naszego, którym invigilare circa bonum

*) Отрѣзана половина строки.

publicum et securitatem integritatemque należy, rekomenduiemy publico laudo, uznawszy z słusznych quaerimonii ichmość pp. obywatelów laesionem et violentiam iurium, kiedy ich exekucie przez urzędników z cudzych woiewództw prowadzone y przez woiewództwa cudze intra provinciam, a tym bardziey extra provinciam y koronne contra gradus legum odprawowane, a oraz za otwartym dekretem forti executione, mota nobilitate, czynić permittunt, a ichmość per ausum za powtórnemi dekretami, y to kontumacyinemi, non tam exequi prawa, quam everti et violare, odważaią się; cavendo tedy publicae securitati, rekomenduiemy imć panu półkownikowi y ichmość pp. rotmistrzom, aby hanc oppressionem cavendo, za słuszną y prawdziwą dedukcyą a parte iniuriata, mota nobilitate, adhibito militari brachio, mature et stremie repellerent, przestrzegaiąc per omnia integritatem praedamque iuris, referuiąc się do dawnych konstytucyi.

Jnteres imci xiędza Siechniewskiego, plebana y ichmość xięży Bernardynów Brzeskich, ponieważ był wniesiony na seymiku, a skutku finalnego nie wziął; zaczym do seymiku antecomicialnego odkładamy, cum declaratione omnimoda facilitatis; także conflagracyi według dawnych laud conservantur.

Do którego to laudum, dla lepszey wagi, imieniem wszystkich ichmościów pp. obywatelów woiewództwa Brzeskiego, ręką się moią własną podsisuię. Datum w Brześciu, roku tysiąc siedemsetnego dwudziestego wtórego, miesiaca Februarii dnia dziesiątego.

U tego laudum podpis ręki wielmożnego imci pana marszałka seymikowego temi słowy: Michał Stanisław Suzin—stolnik y marszałek seymiku pogromnicznego gospodarskiego woiewództwa Brzeskiego. Którež takowe laudum ze wszystką rzeczą w nim specifikowaną oczewisto ku aktykowaniu podane, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1723 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 2837—2840.

370. Универсалъ епископа Познанскаго Станислава Гозіуса объ избраніи короля.

Станиславъ Гозіусъ, Божіею и апостольской столицы милостію епископъ Познанскій, по обязанности своей, симъ универсаломъ доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія, что послѣ продолжительныхъ смутъ и несчастій отъ деспотизма Станислава Лещинскаго, единодушно избранъ въ польскіе короли Саксонскій электоръ—Августъ III-й. По сему, и для блага отчества и для личнаго успокоенія, всѣ подданные царства польскаго приглашаются признать его таковымъ, учинить ему надлежащую присягу и поспѣшить подъ знамя короннаго маршалка Понинскаго, какъ для соучастія въ конфедераціи, такъ и присутствія на коронаціи, срокъ которой будетъ объявленъ самимъ электоромъ.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego trzeciego, miesiąca Nowembra dwudziestego trzeciego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanow-

skim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stante praesenti interregno, stanowszy personaliter imć pan Adam Strzałkowski—sługa i. o. xięcia, imści woiewody Nowogródzkiego, regimentarza woysk w. x. Lit., uniwersał niżey wyrażony ad acta grodu Brzeskiego ku wpisaniu podał, cuius tenor sequitur talis:

Stanisław Józef z Bezdan Hosius, z Bożey y stolice apostolskiey łaski biskup Poznański y opat Czerwiński, iaśnie oświeconym, i. w. wielmożnym ichmć panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom y całemu prześwietnemu rycerstwu korony Polskiey y w. x. Lit., tudzież prowincyi incorporowanych, m. w. m. panom y braci, przy zaleceniu chęci y usług moich, do wiadomości donoszę.

Niech nikomu to nie będzie w podziwieniu, że na mnie sors cadit usługi teraznieyszey, którą mię authorisavit lex publica stantibus his circumstantis, które wszystkim w. m. panom dobrze iuż są wiadome. Ginęła iuż rzecz-pospolita, sponte suscepto na zgubę swoią fato przez scissyą, którey uyść mogła remoto od siebie quaesito na swóy upadek instrumento. Dla którego kiedy iedni ginąć chcieli, drudzy saniora biorąc przed się consilia, zatamowali cursum nieszczęśliwości, ex causa efficiente despotyczney nominacyi Stanisława Leszczyńskiego pochodzących, nie maiąc innego sposobu nad ten ostatni, aby oddzieliwszy się a contagione nociva y uczyniwszy sobie praecustodycyę przez manifest publiczny, post temere interruptam electionem, wrócili się do kontynuacyi actus electoralis, gdzie y ia znaydowałem się, secutus provida consilia, do utrzymania liberi veto, prac y wolności oyczystych służące; y tak miarkować musieliśmy wszystkie consultacye nasze, aby praeterita de vita corrigere et futuris providere mogły. Benedixit Deus optimis dla dobra pospolitego intentionibus nostris felicissimo suscessu przez szczęśliwe obranie, nemine contradicente in campo electorali, die quinta mensis praesentis w czasie sześciuniedzielnego seymu electionis, tractu ieszcze nie wyszłym pod Kamienną hostilitate przeciwney strony liberum passum y na stare mieysce non permittente przez nominacyę moię observata omnium sollenitatum forma nayiaśnieyszego królewicza imści polskiego y electora Saskiego, Augusta trzeciego, o czym instrument elekcyi plenius informabit. Teraznieyszą denuncyacyą moią to tylko donoszę w. m. panom, abyście communi consilio własney oyczyznie, fortunom swoim et tranquilitati publicae prodesse chcieli, a pochwaliwszy magna consilia Dei operatus, quod operatus est in nobis, szczęśliwie obranego króla iegomości Augusta trzeciego za pana uznali, ad fidelitatem et debitum hommagium praestandum pospieszaiąc, augendo zaś konfederacyę stanów tey rzeczy-pospolitey circa tuitionem maiestatis iego pod marszałkowską dyrekcyą iaśniewielmożnego imści pana Antoniego Łodzi Ponińskiego—instygatora koronnego uczynione, numero et sensibus suis, a oraz na następuiący seym coronationis, którego determinacyą in manus nayiaśnieyszego elekta imści naszego oddaliśmy, z prześwietnych województw, powiatów, ziem swoich posłów cum plena iuxta praxim activitate obrali. W czym iako naypomyślnieyszych sukcessów w. m. w. m. panom uprzeymie życząc, maiestatowi Boskiemu supplikować będę, aby in perfecta unione statuum przy nayiaśnieyszym regnancie naszym confirmet et conferret to, co pro bono religionis, pro gloria et commodo narodu naszego dzielność wszechmocney ręki iego zaczęła. Te zaś denuncyacyę nayiaśnieyszego elekta iegomości ad publicum solatium et notitiam (podaiąc) po przyciśnieniu zwykłey pieczęci moiey

ręką własną podpisuię. Działo się w Warszawie, die vigesima Octobris, anno Domini millesimo septingintesimo vigesimo tertio.

U tego uniwersału podpis ręki przy pieczęci takowy: Stanisław biskup. Który to takowy uniwersał iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1726 г.

Изъ книги за 1726 годъ, стр. 47—49.

371. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на Срѣтенскомъ сеймикѣ господарскомъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на погромничный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по избраніи директора, постановили:

1) Просьбу Троцкаго воеводы Огинскаго исполнить и увѣдомить объ этомъ просителя письменно.

2) Съ имѣнія Сапѣги взимать на будущее время только половинную часть чоповаго шеляжнаго, такъ какъ другая половина этого имѣнія—Рясна отошла отъ него къ иному владѣльцу.

3) Оповѣстить, что Гонсевскій, согласно постановленію гродскаго суда и собственному его обязательству—Подлецкому, отсидѣлъ положенное для него время въ тюрьмѣ.

4) Размѣры податей на войско вел. кн. Литовскаго оставить прежніе, т. е. въ одинъ срокъ по 3 злотыхъ и 25 грошей; сборщикамъ—по 4 гроша.

5) Жалованье коммиссарамъ на трибуналъ скарбовый производить въ размѣрахъ прошлаго года.

6) За невозможностію удовлетворить всѣхъ прошеній лицъ духовныхъ и свѣтскихъ на сеймикѣ настоящемъ, назначить вознагражденіе только слѣдующимъ лицамъ: ксендзамъ Августіанамъ за скамейки—одинъ грошъ изъ обоихъ сроковъ; ксендзамъ Бернардинамъ и ксендзамъ Базиліанамъ—одинъ грошъ изъ мартовскаго срока и ксендзу Воинскому на возобновленіе костела—тоже одинъ грошъ изъ мартовскаго же срока.

7) Потребовать, чтобы, согласно трактовой конституціи, чоповое вносили всѣ шинки, находящіеся въ Брестѣ и уклоняющіеся отъ уплаты онаго подъ разными предлогами, исключая шинковъ тарифныхъ, которые подлежатъ экзекуціи города,— подъ страхомъ узаконенныхъ взысканій за ослушаніе.

8) Благодарить Брестскаго старосту за открытіе судовъ по преступленіямъ новѣйшимъ.

9) Обывателямъ заявившимъ желаніе—отложить текущую каденцію до другаго времени, выразить глубокую благодарность.

10) Поручить маршалку снестись съ Брестскимъ пробощемъ по поводу закрытія имъ публичной дороги, идущей отъ ф а р ы (приходскаго костела), въ случаѣ же отказа съ его стороны—домогаться этого судебнымъ порядкомъ.

11) Корчмы новыя, выстроенныя по кутамъ, освободить отъ взысканія съ нихъ чоповаго, въ особенности корчму Брестскаго коморника (землемѣра) Домбровскаго, съ которой взимать только 3 злотыхъ.

12) Посламъ на Гродненскій сеймъ выдать обѣщанное вознагражденіе; точно также и подскарбію Сапѣгѣ за коммиссарство; а Эйсимонту обѣщать одну изъ первыхъ вакансій на какую либо должность.

13) Вспомоществованіе гродскому регенту Вислоуху по случаю пожара, бывшаго въ его имѣніи, за несогласіемъ нѣкоторыхъ обывателей, отложить до будущихъ сеймиковъ антекомиціальныхъ.

14) Относительно жалобы Сузина—Брестскаго стольника, что съ владѣемой имъ королевщизны взимается двойная подать,— одна экономіей, а другая—воеводствомъ, и что съ корчмы его, приносящей дохода только 15 злотыхъ, по тарифу чоповаго шеляжнаго взымаютъ 30 злотыхъ, постановить, чтобы податей воеводству онъ не платилъ, а шеляжнаго—только 3 злотыхъ.

15) Точно также освободить отъ земскихъ повинностей и 3 уволоки Брестскаго землемѣра Домбровскаго, такъ какъ за нихъ онъ уплачиваетъ и экономіи.

16) Для болѣе успѣшнаго дѣйствія трибунальскихъ декретовъ, назначить полковника и ротмистровъ.

17) Размѣры чоповаго и шеляжнаго оставить по тарифу прошлогоднему.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego, miesiąca Februarii siódmego dnia.

Na roczkach Februarowych grodzkich Brzeskich, porządkiem prawa statutowego przypadłych y sądownie w Brześciu odprawuiących się, przede mną Janem Fryderykiem—hrabią na Kodniu, Dorohostajach, Czarnobylu y Kopylach—Sapiehą, kasztelanem Trockim, starostą Brzeskim, personaliter u sądu comparens patron imci pan Hieronim Jahołkowski, te laudum ad acta podał, cujus tenor sequitur talis:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta y obywatele woiewództwa Brzeskiego, ziechawszy się na seymik pogromniczny gospodarski ad locum consiliorum do Brześcia, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym dwudziestym szóstym, miesiąca Februarii dnia piątego, naprzód za dyrektora seymiku naszego tot probatae virtutis et activitatis imci pana Michała Suzina—stolnika Brzeskiego obraliśmy y do dyspozycyi całoroczney woiewództwa przystąpiliśmy.

A naprzód, maiąc odezwę listowną od iaśnie wielm. imci pana Ogińskiego—wojewody Trockiego in desideriis suis, dać replikę imci panu marszałkowi koła naszego zleciliśmy, z kontestacyą wszelkiey obserwacyi y wdzięczności za podiętą fatygę in provincia gesta publici characteris poselstwa.

A że dobra Wysokie iaśnie wielm. im. Sapiehy, pisarza polnego w. x. Lit., razem w taryfie czopowego szelążnego będące z Rasną, czopowe płacili, gdzie że Rasna w inszą cessit posessyą, a zatym y czopowego onus distingui musi, zaczym i w tym dogadzaiąc desiderio iaśnie wielmoż. imci pana pisarza polnego wielkiego x. Lit., ad expeditionem podług taryfy roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego . . . . *) importare maią.

Jednak praevia disjudicatione grodu woiewództwa naszego, wielm. imci pan Gonsiewski—skarbnik ziemi Podlaskiey, ponieważ podług zaszłey z imci panem Podleckim intercyzy paenam sessionis turris tu u nas w Brześciu adimplevit; tedy y w tym kontentuiąc desiderium imci publicum daiemy testimonium.

Currencyą zaś podatku na woyska w. x. Litewskiego woiewództwa naszego, vigore konstitucyi seymu pacificationis, antiqua praxi zachowuiemy, to-iest, na woysko po złotych trzy y groszy dwadzieścia y pięć z raty iedney; solarium imci panom exaktorom groszy cztery.

Wielmożnych ichmość panów kommissarzów na trybunał skarbowy w. x. Lit., od nas anno elapso obranych pensye według przeszłorocznego laudum conserwuiemy.

W zachodzących zaś suplikach różnych, tak imci xięży, iako też y braci naszych, że tantisper nie mogliśmy obmyślić satisfactionem desideriorum im.; tedy tantisper ichmość xięży Augustyanom, in recompensam za szkody w ławkach, grosz ieden przy racie marcowey, a drugi przy racie septembrowey conferuiemy; także imci xięży Bernardynom Brzeskim, imci xięży Bazylianom po groszu z raty marcowey uchwaliliśmy; imci xiędzu plebanowi Wohinskiemu, po spaleniu, na erekcyą kościoła nowego, grosz z raty marcowey pozwoliliśmy.

Tudzież po różnych mieyscach, w mieście Brześciu, szynki, odprawuiące się y

*) Въ подлинникѣ пропускъ.

różnemi zaszczycone protekcyami, wyłamuią się od dokładania się czopowego w mieście Brześciu; więc reasumuiąc konstytucyą traktatową, która, nemine excepto, importancyą czopowego naznaczyła, na gruncie duchownym, czyli mieyskim, maią się przykładać do szynkarzów miasta Brzeskiego proporcyonalnie, excepto taryfowych, sub libera executione militari grodu Brzeskiego, super renitentes zaś paenas legum, teyże traktatowey konstytycyi expressarum, extendimus.

Waruiemy, gratitudinem nostram iaśnie wielmożnemu imci panu staroście Brzeskiemu, kasztelanowi Trockiemu, że ex innato ku temu woiewództwu zelo zaczął sądy swoie grodzkie, mianowicie ad evertenda, vigore iuris, recentia crimina.

Że zaś imci panowie obywatele nasi affektowali dla różnych interessów swoich odłożenia teraznieyszey kadencyi do dalszego czasu; tedy za tę łatwość publico nomine ichmości dziękuiemy et pro administrata iustitia, mianowicie w świeżych securitatis publica lezyach, wszelką deklaruiemy wdzięczność.

Konstytucyą nie dopiero zaszłe recise maiąc non sine sensu doloris conclusionem legum przez zagrodzenie tey publiczney drogi przez duchowną od fary iuryzdykcyą uznaiemy: a zatym zlecamy imci panu marszałkowi naszemu, aby conveniat publico nomine imci xiędza proboszcza Brzeskiego, ne praejudicet legibus publicis; a in casu repulsae, committimus cui de iure iucumbit, prawem to agere.

Karczmy nowe pokątne, ieżeliby się gdzie znaydowały, że dopiero ad perfectionem przychodzą, a nie są w taryfie: zaczym aby ab onere czopowego były wolne, praesenti laudo assensimus, osobliwie karczma Horodeczna imci pana Franciszka Dombrowskiego, komornika Brzeskiego, aby się w tym respekcie mieściła iako noviter erigowaną, z którey złotych trzy, a nie więcey, płacić powinien czopowego.

Jaśnie wielm. ichmość panom posłom woiewództwa naszego na seym in limitatione zostaiący obranym, iakośmy anno elapso na powtórną kadencyą Grodzieńską pensyą determinowali, tak laudo moderno, reasumendo naszą deklaracyą, firmiter et irrevocabiliter na seymikach antecomicialnych similem gratitudinem uchwalić upewniamy u świeże racie następuiącey anni moderni.

Similiter iaśnie wielmożnemu imci panu Sapiezie—podskarbiemu nadwornemu y wielm. imci panu podkomorzemu Brzeskiemu za kommisarstwo przeszłe, vigore deklaracyi zaszłey na tychże seymikach antecomicialnych, gratitudinem deklaruiemy, także imci panu Eysmontowi, horodniczemu Brzeskiemu, niepoiednokrotnie dane deklaracye do naypierwszey funkcyi occurencyi przyrzeczone reasumuiemy y affectami naszemi assekuruiemy.

Imci pana Wisłoucha—regenta grodzkiego Brzeskiego, tak iż ta conflagrata, że się dla kontradykcyi niektórych ichmć wraz ullatenus pomieścić nie mogła; więc do przyszłego antekomicyalnego seymiku obmyslić supplement odkładamy.

A ponieważ imci pan Suzin—stolnik Brzeski, marszałek koła naszego, ma w tym gravamen, że z folwarku Załatwią królewszczyzny do ekonomiey płacąc podymne, a osobliwie iest pociągniony do woiewództwa naszego: zaczym ad onus woiewództwa y abiuraty ziemskiey niema bydź pociągany, ale tylko do ekonomiey płacić powinien,— ubespieczamy. Similiter z teyże królewszczyzny z karczmy ten wielm. imci pan Suzin—stolnik Brzeski maiąc gravamen, że złotych tylko piętnaście maiąc arendy, niesłusznie położono w taryfie czopowego szelężnego złotych trzydzieście: zaczym, zważaiąc słuszność, według dawney taryfy y kwitów z tey karczmy po złotych trzy, a nie-

więcey wnosić do skarbu powinien będzie, moderno laudo determinuiemy.

Także włok trzy dożywotnych, w Tewelach będących, ponieważ imci pan Dombrowski—komornik Brzeski do ekonomiey, iako z królewszczyzny, podymne płaci, więc ażeby do płacenia dymów ziemskich nie był pociągany ubespieczamy.

Obviando zaś securitati województwa naszego, abyśmy dekreta trybunału w. x. Lit. mogli mieć in executione, ad fortem executionem odesłane, ad explendum manus obraliśmy za półkownika wielm. imci pana Stefana Tarkowskiego—miecznika Bełzkiego, a za rotmistrzów do tegoż negotium: z traktu Brzeskiego—imci pana Piotra Kościuszka, z traktu Kamienieckiego—imci pana Tomasza Suzina—koniuszego, z traktu Zabużnego—imci pana Eyśmonta, horodniczego Brzeskiego, z traktu Kobryńskiego—imci pana Wereszczakę y imci pana Szestowskiego, z traktu Poleskiego—wielm. imci pana Grodzieckiego—czesznika Łukowskiego, z traktu Wysockiego—imci pana Marcina Chrzanowskiego, z traktu Prużanskiego—imci pana Macieia Buchowieckiego.

Czopowego szelężnego województwa naszego kurrencyę według dawney taryfy y laudum przeszłorocznego zachowuiemy we wszystkim.

Które to laudum za zgodą uniwersalną całego zgromadzenia naszego, przy podpisie imci pana marszałka y naszemi własnemi rękoma podpisawszy, ad acta grodu Brzeskiego podać zleciliśmy. Datum w Brześciu, dnia siódmego Februarii, roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego. A że imci panowie obywatele przy czytaniu laudi chcieli mieć wyrażoną quantitatem każdey raty y przychwałek, tak w Marcu, iako y w Septembrze przypadaiących, tedy summowaną quantitatem wyrażamy do importancyi, tak uchwały, iako i przychwałek na ratę marcową cum solariis kommisarszczyzny secundum obloquentiam przeszłego laudum, wnoszącą z każdego dymu złotych cztyry y groszy połosma, a na ratę septembrową przypadnie złotych cztyry y groszy półpiąta, includendo wszystkie wzwysz pomienione uchwały, okrom largicyi kościelnych, które tylko oprócz oyców Augustyanów do marcowey raty regulować się maią. Datum ut supra.

U tego laudum podpisy rąk sequenti tenore: Michał Stanisław Suzin—stolnik województwa Brzeskiego, marszałek seymiku pogromnicznego tegoż województwa, Władysław Sapieha—woiewoda Brzeski, Jan Sapieha—kasztelan Trocki, starosta Brzeski, Adam Sierzputowski—miecznik y sędzia grodzki województwa Brzeskiego, Paweł Kosciuszko—pisarz grodzki województwa Brzeskiego, Marcin-Antoni Sawicki, Mikołay Turski, Donat Chmielowski, Michał Korowicki, Stanisław Onichimowski, Benedykt-Antoni Narkuski, Piotr Korczyc. Które to takowe laudum, za oczewistym onego u sądu ad acta podaniem, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1727 г.

Изъ книги за 1727—1728 годы, стр. 99—102.

372. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ къ королю.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ къ королю, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Выразить королю и вѣрноподданническія чувства воеводства и благодарность за всѣ его труды на пользу рѣчи-посполитой, въ особенности за обезпеченіе провинціи Курляндской.

2) Просить объ изъятіи свѣтскихъ лицъ отъ подсудности духовенству и о сохраненіи постановленій по сему дѣлу Городненской конференціи, какъ во избѣжаніе разныхъ несообразностей, такъ и волненій, возникающихъ на востокѣ.

3) Благодарить за сохраненіе мира съ сосѣдними государствами; для устраненія же неудовольствій и огорченій, причиняемыхъ королю Берлинскимъ дворомъ и порождающихъ частую перемѣну посольствъ, просить о составленіи по сему дѣлу новаго закона.

4) Ходатайствовать объ ускореніи и успѣхѣ посольства назначеннаго въ Римъ по поводу жалобъ свѣтскихъ лицъ на обиды, причиняемыя имъ духовенствомъ.

5) Благодарить, наконецъ, за дарованіе ординаціи трибуналу и просить объ ея осуществленіи.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego siódmego, miesiąca Februarii siódmego dnia.

Na roczkach Februarowych grodzkich Brzeskich, porządkiem prawa pospolitego przypadłych y sądownie w Brześciu odprawuiących się, przedemną Janem Friderikiem—hrabią na Kodniu, Dorohostaiach, Czarnobylu y Kopyłach—Sapiehą, kasztelanem Trockim, Brzeskim sądowym et starostą, y Pawłem Kościuszkiem Siechnowickim—pisarzem grodzkim Brzeskim, stanowszy personaliter imć pan Teodor Mieleszko, tę instruksyą ad akta grodu Brzeskiego podał, w te słowa pisaną:

Instrukcya woiewództwa Brzeskiego, wielmożnym ichmość pp. Adamowi Sierzputowskiemu—miecznikowi y sędziemu grodzkiemu Brzeskiemu, marszałkowi naszemu, y Adamowi Kości—porucznikowi Petyhorskiemu i. k. imci p. koniuszemu w. x. Lit. posłom naszym do i. k. mości p. n. m., unanimiter na seymiku relacyinym, roku tysiąc siedemsetnego dwudziestego siódmego, dnia czwartego Lutego obranym, dana.

Jako cała rzecz-pospolita et in particulari woiewództwo nasze uznaie w zakończonego szczęsliwie seymu zbawiennych prawach, iż digitus Domini fecit virtutem crisis, oraz desideratam intus et ab extra reinducendo malatiam; tak podziękowawszy supremo omnis boni Datori za tę iego nad nami opatrzność, oświadczą się ichmość pp. posłowie nasi przed maiestatem i. k. mości, p. n. m., quanta veneratione, cultu et recognitione woiewództwo nasze apretiat nieporównane i. k. mości staranie y applikacyą ut bene sit patriae, y za tą iego dobroć, którą wszelkie trudności raro exemplo ułatwiać zwykł, submissimam wyznaią gratitudinem; wyrażą ciż ichmość solatia publica redeuntis in proecordia nostra spiritus za przywróceniem zdrowia pańskiego i. k. mości, p. n. m., w którym

wszyscy salutem nostram contemplamur y iako o publiczną dla oyczyzny naszey fatygą nawątlonę uznawamy,—tak aby w nagrodę exantlati laboris naydłużey regnet et perrenet, szczere vota nasze repraesentabunt; przytym uczynią wyznanie wiernych synowskich tanto patri patriae obligacyi naszych za odwrócenie summa prudentia sua wzruszonych na nas citra et ultra mare burzy y pogróżek, tudzież za utrzymanie intrepida resolutione interessów wiary świętey, kraiu y honoru naszego, niemniey za ubespieczoną rzeczy-pospolitey prowincyą Kurlandzką.

Reassumpcya dawnieyszych de iur patronatus praw, iako była dawno pożądana na zabieranie crescentibus ultramodum abusibus, tak partikularne dzięki wyrażą ichmość pp. posłowie nomine publico i. k. mości, p. n. miłościwemu, że wszelkie inconveniencye ex collisione z duchowieństwem pochodzące, nec non convulsionem iurium regni fundamentalium od nunciatury toties patratam y daley ieszcze z wruszeniem publicae tranqulitatis sub orientem wcześnie amovere et sistere stara się, gdy iuż w tym nietylko ad sedem pisać raczył, ale też umówione ad executionem legis positivae na konferencyi swoiey w Grodnie z senatem cumque ministris status et belli gradus ministerio competenti exequi mandavit, które iuż exequowane, ażeby manu teneant powagą pańską aż do przybycia nowego nuncyusza upraszać będą. Niemnieysze podziękowanie debetur od nas i. k. mości, p. n. miłościwemu, za oycowskie iego starania około uprzątnienia wszelkich innych zachodzących z postronnemi dworami differencyi względem ugruntowania z niemi dobrey sąsiedzkiey harmonii y pokoiu bezpiecznego, osobliwie też ratione zabieżenia nieznośnym y cierpliwie przenoszącym dworu Berlińskiego postępkom, o czym nietylko dawnieysze poselstwa nieraz go uprzykrzenia i. k. mości ponowione, ale y na ostatnim seymie zaniesione skargi permovere musiały oycowskie serce i. k. mości, p. n. miłościwego, a zatym o exekucyą y wtym stopniu lege novella umówioną supplikować będą ichmość pp. posłowie nasi.

Naznaczone z seymu poselstwa do Rzymu, provisa iednak pro dignitate maiestatis et legi publicae competenti receptione, aby i. k. mość accelerare raczył, ut ab ipso fonte paterni oyca świętego amoris orthodoxa respublica et sedi apostolicae zawsze fidelis—levamen w krzywdach y lezyach swoich sortiatur, nayprędzey instabunt ichmość pp. posłowie nasi.

Złożą nakoniec u maiestatu pańskiego i. k. mości nayniższe dzięki ichmość pp. posłowie pro concursu paterno w postanowieniu ordynacyi trybunału brachii sui regalis y supplikować będą panu dobrotliwemu oraz y sprawiedliwemu, aby ad manutenentionem tanti operis manum suam admovere raczył.

U tey instrukcyi podpisy rąk iaśnie wielmożnego ichmość pp. obywatelów woiewództwa Brzeskiego tenore tali: Władysław Sapieha—woiewoda Brzeski mp., Jan Sapieha—kasztelan Trocki, starosta Brzeski, Jan Piotr Nesterowicz, Krysztof Zygmunt Benedykt Chrzanowski, podkomorzy woiewództwa Brzeskiego, Bonifacy z Nosiłowa Ostrowski, podsędek woiewództwa Brzeskiego, Franciszek Chrzanowski—łowczy ziemski y podstarości sądowy woiewództwa Brzeskiego, Paweł Kościuszko—pisarz grodzki Brzeski, Wawrzyniec Eyśmont—horodniczy y komornik woiewództwa Brzeskiego, Józef Chrzanowski, Kazimierz Micuta—starosta Sumiliszski, Józef Witanowski mp., Florian Grabowski—horodniczy woiewództwa Brzeskiego, Antoni Wisłouch—regent dekretowy w. x. Lit. y grodz-

ki Brzeski—mp. Któraż to takowa instrukcya, za oczewistym oney przez osobę superius namienioną ad acta podaniem, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1729 г.

Изъ книги за 1729—1730 годы, стр. 707—709.

273. Универсалъ короля Августа втораго объ открытіи сейма въ Городнѣ.

Король Августъ II-й, напоминая своимъ поданымъ какъ о благоденствіи, которымъ они пользуются подъ его владычествомъ, такъ и о тѣхъ бѣдствіяхъ, которыя происходятъ отъ хронической болѣзни рѣчи-посполитой, извѣщаетъ ихъ, что онъ открываетъ сеймъ въ Городнѣ въ мѣсяцѣ Августѣ, т. е. раньше 6-ю недѣлями условленнаго срока—частію по причинѣ его слабаго здоровья и темперамента, не выносящихъ глубокой осени, частію же для удобства самихъ депутатовъ. При этомъ онъ проситъ всѣ государственныя сословія и чины не вѣрить распускаемымъ про него зловреднымъ сплетнямъ, будто его заботы о государствѣ суть не что иное, какъ лицемѣріе и поступать на сеймѣ какъ слѣдуетъ добрымъ гражданамъ и истиннымъ сынамъ отечества.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego, miesiąca Julii pierwszego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imć pan Jan Wolski, imieniem poczmagistra Brzeskiego, uniwersał przedseymowy na seym, w Grodnie przypadaiący, ad acta podał, cuius tenor sequitur talis:

August wtóry, z Bożey łaski król Polski, etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie iednak wielmożnym y urodzonym senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim—posłom na seym walny obranym, y całemu rycerstwu woiewództwa Brzeskiego, uprzeymie y wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wielmożni y urodzeni, uprzeymie y wiernie nam mili! Musiałby ten sobie y całey oyczyznie bydź nieprzyiacielem, który by nie chciał przyznać, iż za czułą przezornością naszą y za usilnym staraniem nietylko przytomnym, ale nawet odległym wszystkim państwa y narody rzeczy-pospolitey, bez żadnych postronnych insultów y domowych rozruchów ad invidiam alienam szczęścia publicznego, pokoiu trwałego y swobod starożytnych w porządku doskonałym y sprawiedliwości zupełney rara przed tym felicitate tak długo y bespiecznie zażywaią; za co opatrzności Bozkiey, która, sublata adversitatum formidine, protectione sua tempora daie tranquilla, nieskończone oddawszy dzięki, chociaż post tanta deklaracyi y naprzykrzoney podróży incommoda zaraz nie zfatygowaną commodis reipublicae studendo aplikacią, znioszy się z przytomną radą, seym walny sześćniedzielny, per fatalem crisim nagłey y niebespieczney choroby naszey z przeszłym rokiem zatamowany w Grodnie, z alternaty prawem opisaney na dzień

dwudziesty wtóry miesiąca Sierpnia, roku teraźnieyszego tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego składamy, poprzedzaiąc sześcią niedziel kadencyą terminu zwykłego, ob rationes indispensabiles konserwacii zdrowia naszego, ex metu nieuchybney recydywy dla następuiących słot iesiennych, temperamentowi naszemu zawsze, z doświadczenia, przeciwnych y szkodliwych; tudzież dogadzaiąc wszystkich stanów commoditati tam iadących, na mieyscu radzących y nazad powracaiących. Im zaś z większą ochotą resztę sił naszych curarum mole nadwątlonych ad usus publicos y na oświadczenie oycowskiey naszey ku tey rzeczy-pospolitey miłości sacrifikować pragniemy, tym cięższym intima praecordia nostra przeniknione czuiemy żalem, słysząc, że wzaiemną ku nam mimiłość y konfidencią złośliwi tyraniorum seminatores impio ausu, pod niebytność naszę intra regnum, wszędzie prawie, na wzruszenie znać onym niemiłego pokoiu, rozsiewaiąc, z serc wiernych poddanych synowską życzliwość wykorzenić usiłuią y praetextuoso zmyśloney ku oyczystym prawom żarliwości pokryte pallio intendunt praktykować molimina. A lubo mocną w Panu Bogu, któremu manifesta sunt omnia, ufność mamy, że rectitudo intencyi naszych, innego nigdy celu nie maiących, tylko aby prawa, swobody y prerogatywy tey rzeczy-pospolitey za panowania naszego augmenta, non detrimenta miały y abyśmy nayiaśnieyszym tronu naszego, ex liberis tego swobodnego narodu sufragiis obranym następcom, w tey że wolności y ozdobach to królewstwo zostawili, którycheśmy one z wyroków Bozkich y zgodney electoris populi harmonii odebrali,—confundet te iadowite impostury, zarzuty y kalumnie; przecież, iako my z strony przezorną circumspekcią prospicere zechcemy, tak abyście uprzeymości y wierności wasze maturo consilio zabiegać nie zaniechali, ażeby te malorum tramites y ukryte cinere doloso scintillae progressum y opacznych in animis civium impressyi nie czyniły, pilno żądamy. Który to uniwersał nasz, aby do wszystkich wiadomości mógł nieodwłocznie przyiść, po grodach, parafiach y mieyscach zwyczaynych publikować go zlecamy, na co się dla lepszey wiary ręką własną podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy.—Dan w Warszawie, dnia 3 miesiąca Czerwca, roku Pańskiego MDCCXXIX, panowania naszego XXXII roku.

U tego uniwersału, przy pieczęci mnieyszey w. x. Lit., podpis ręki nayiaśnieyszego regnanta temi słowy: Augustus rex. Na tymże uniwersale connotacya y podpis ręki imć pana sekretarza temi słowy: Antoni Kossowski—regent kancellarii mnieyszey w. x. Lit. Uniwersał do woiewództwa Brzeskiego. Któryż to takowy uniwersał, oczewisto przez wyż wyrażoną osobę, że wszystka wnim wyrażoną rzeczą, ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y zapisany.

1729 г.

Изъ книги за 1729—1730 годы, стр. 845—848.

374. Привилегія короля Августа втораго на Владимірское и Брестско-Литовское епископство Корнелію Лебецкому.

Король Августъ II-й по смерти Кіевскаго митрополита Леона Кишки, сею привилегіею передаетъ въ вѣдѣніе Владимірское и Брестско-Литовское епископство Супрасльскому архимандриту Корнелію Лебецкому, со всѣми правами и преимуществами, присвоенными его сану, за его любовь и преданность къ уніи, поддержаніе и распространеніе ея.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego, miesiąca Oktobra pierwszego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, comparens personaliter w Bogu wielebny imć xiądz Stefan Litwinko—starszy konwentu Brzeskiego zakonu ś. Bazylego wielkiego—świętych apostołów Piotra y Pawła, y officiał dyecezyi Brzeskiey, przywiley na episkopią Włodzimirską y Brzeską wielebnemu, w Bogu nayprzewielebnieyszemu imść xiędzu Kornelemu Lebickiemu dany y służący, ze wszystką w nim inserowaną rzeczą, ad acta grodu Brzeskiego podał, który, de verbo ad verbum wpisuiąc w xięgi, tak się w sobie ma:

August wtóry, z Bożey łaski król Polski etc. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, do wiadomości podaiemy. Maiąc partykularnym sposobem zalecone wielebnego Cornelego Lebickiego—prowincyała ordinis sancti Basilii magni, archimandryty Supraślskiego, wielkie w kościele Bożym zasługi, żarliwości chwały Bożey y utrzymania iedności świętey z kościołem świętym rzymskim katolickim,—umyśliliśmy episkopią, albo władyctwo Włodzimierze y Brzeskie-Litewskie, post fata wielebnego Leona Kiszki—metropolity Kiiowskiego, do dyspozycyi naszey przypadłe, dać y konferować, iakoż daiemy y konferuiemy y onegoż pro iure patronatus nostri stolicy apostolskiey ad instalandum et nominandum prezentuiemy niniєyszym listem naszym, mocą którego pomieniony wielebny Lebiecki przerzeczone władyctwo Włodzimierskie y Brzeskie-Litewskie, z cerkwiami katedralnymi y niekatedralnymi, dobrami, wsiami, folwarkami, poddanymi, powinnościami, czynszami, robociznami, według starożytney fundacii—tak, iako antecessorowie iego trzymali, z przełożeństwem nad duchownemi, archimandrytami, ihumenami, protopopami, popami, bractwami, dochodami, według przywileiów y starodawnych zwyczaiów, za błogosławieństwem teyże stolicy apostolskiey świętey, po dostąpieniu poświęcenia w swoią obiąwszy possesyą, mieć, trzymać y zażywać będzie aż do ostatniego życia swego kresu. Obiecuiemy zaś po nas y po naiaśnieyszych następców naszych, iż ani my, ani naiaśnieysi następcy nasi, królowie Polscy, od spokoiney pomienionego władyctwa Włodzimierskiego y Brzeskiego-Litewskiego y

wszystkich do niego przynależytości, possesyi, nie oddalamy wielebnego Kornelego Lebieckiego y oddalić nikomu nie pozwolimy, tego przy spokoynym prawie, iemu nadanym, zachowamy, co y naiaśnieysi następcy nasi uczynić będą powinni. Co do wiadomości wszystkim, komu o tym wiedzieć należy donosząc, mieć chcemy y rozkazuiemy, abyście pomienionego wielebnego Lebickiego za prawdziwego odtąd episkopa y władykę Włodzimierskiego y Brzeskiego-Litewskiego, w iedności z kościołem świętym katolickim rzymskim zostaiacego, mieli, znali y iego iuryzdykcyi posłuszni byli, oraz wszelkie powinności, według zwyczaiów dawnych, pełnili, dla łaski naszey. Na co, dla lepszey wiary, ręką naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwunastego miesiąca Sierpnia, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego, panowania naszego trzydziestego trzeciego roku.

U tego przywileiu, przy pieczęci mnieyszey w. x. Lit., podpis naiaśnieyszego regnanta takowy: Augustus rex.—Na drugiey zaś stronie intytulacya y podpis, po danym imci pana sekretarza, iako też y na złożeniu napis łaciński, takowemi wyrażaią się słowy: Episkopia Władzimirska y Brzesko-Litewska—wielebnemu Kornelemu Lebieckiemu—archimandrycie Supraslskiemu, post fata wielebnego Leona Kiszki—metropolity Kiiowskiego. Andrzey Franciszek Cichocki—sekretarz i. k. mości, mp. Pro cancelariatu illustrissimi excellentissimi et reverendissimi domini Joannis in Lipc Lipski, procancelarii regni, abbatis clarae tumbae sigillatum. Któryż to takowy przywiley, że wszystką w nim inserowaną rzeczą, na episkopstwo Włodzimierskie y Brzeskie wydany, a przez osobę superius namienioną, ku aktykowaniu do xiąg grodzkich Brzeskich podany, iest do tychże xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y zapisany.

1729 г.

Изъ книги за 1729—1730 годы, стр. 1379—1381.

375. Универсалъ короннаго подскарбія графа Оссолинскаго Могилевскимъ купцамъ въ обезпеченіе ихъ торговли съ Украиной.

Великій коронный подскарбій—графъ Оссолинскій симъ универсаломъ предписываетъ суперъинтенданту и скарбовымъ оффиціялистамъ провинціи Велюнской, чтобы они, вслѣдствіе жалобъ Могилевскихъ купцовъ на упадокъ ихъ украинской торговли, брали съ украинскихъ купцовъ пошлины, не больше обозначенныхъ въ конвенціи его предшественникомъ съ сими послѣдними, съ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы означенные купцы, для своего проѣзда на Украину, брали именные билеты у администратора Могилевской экономіи—капитана Буковскаго.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego, miesiąca Februarii pierwszego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy personaliter sławetny Piotr Hukowicz—obywatel miasta i. k. mości Mohilewa, uniwersał, na rzecz w nim wy-

rażoną służący, sam oryginał w sposób przenosu w magdeburgii Mohilewskiey aktykowany, oczewisto ad acta grodu Brzeskiego podał—tenore tali:

Franciszek Maximilian hrabia z Tęczyna Ossoliński—podskarbi wielki koronny, Sandomirski, Chmielnicki starosta, półkownik woisk i. k. mości y rzeczy-pospolitey. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie imści panu Dziembowskiemu—superintendentowi ceł i. k. mości y rzeczy-pospolitey prowincyi Welunskiey, tudzież panom officiialistom skarbowym teyże prowincyi, do wiadomości podaię. Ponieważ obywatele miasta i. k. mości Mohilowa suplikowali do mnie o to, iż kupcy Ukraińscy ponoszą detryment, więc, aby od tychże kupców Mohilowskich towary, to-iest, woski y iuchty z Mohilowa prowadzących, a z Szląska sukno, papiery, kosy wywożących, ogułem solucya do skarbu i. k. mości y rzeczy-pospolitey od wozów y koni brana była, zalecam. A to przez proporcyę konwencyi kupców Ukraińskich z świętey pamięci antecessorem moim mianey, oneż do wielkości wozów, towarów y kwoty koni, excepto futer y innych towarów, tu niewyrażonych, redukuiąc, z tą iednak prokustodycyą, aby ci kupcy Mohilowscy od imści pana kapitana Bukowskiego—administratora tameyszey ekonomii, lub iego substytuta, attestacyą mieli, że są z Mohilowa z specyfikacyą imion y przezwisk ich. Na co się, dla tym większey wiary, ręką moią własną podpisuię przy zwykłey pieczęci. Działo się w Grodnie, dnia ośmego Września, roku Pańskiego tysiącznego siedmsetnego dwudziestego dziewiątego.

U tego uniwersału, przy pieczęci zwykłey podpis ręki iaśnie wielmożnego imści pana podskarbiego wielkiego koronnego temi słowy: F. M. z Tęczyna Ossoliński—podskarbi wielki koronny.

Na tymże uniwersale suscepta magdeburska miasta i. k. mości Mohilewa takowa: Anno tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego, miesiąca Decembra piętnastego dnia. Na urzędzie iego k. mości mieyskim, Mohilowskim stanąwszy personaliter szlachetni panowie Władysław Mitkiewicz—rayca y Bazyli Botwinka—ławnik Mohilowski, ten uniwersał do akt mieyskich Mohliewskich podali. Suscepit Miron Andziurowicz—rayca y regent kancelaryi mieyskiey Mohilowskiey mpr. Który to takowy uniwersał, przez osobę wyż wyrażoną oczewisto ad acta grodu, w sposób przenosu z magdeburgii mieyskiey Mohilowskiey, za oczewistym onego podaniem, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1730 г.

Изъ книги за 1729—1730 годъ, стр. 2549—2550.

376. Письмо митрополита Кіевскаго и всея Руси Аѳанасія Шептицкаго къ епископу Владимірскому Ѳеофилу Годебскому, чтобы онъ уступилъ епархію Пинскую номинату Юрію Булгаку.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego, miesiąca Augusta czwartego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowszym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imć xiądz Jerzy Bułhak—nominat episkopii Pińskiey y Turowskiey, list prywatny, od i. wielmożnego imć xiędza Szeptyckiego—archiepiskopa y metropolity całey Rusi do imć xiędza Godebskiego—episkopa Włodzimierskiego pisany, volanti sigillo pieczętowany, ad akta podał, który, de verbo ad verbum wpisuiąc w xięgi, tak się w sobie ma:

Illustrissime et reverendissime domine et frater colendissime! Lubo do czasu tam in spiritualibus, quam in temporalibus dałem wmść panu administracyą episkopii Pińskiey, atoli kiedy ustawicznie sollicitor od imć xiędza nunciusza et a magnatibus regni, aby wota imć xiędza Bułhaka coronari mogły; więc determinowałem czas konsekracyi sub tempus celebrandi capituli w Nowogrodku, na który akt y w. m. pana zapraszam, oraz convenio praesentium contextu, aby tę episkopią Pińską podałeś w. m. pan in administrationem imć xiędzu Bułhakowi, niech in temporalibus praecipue czyni sobie dyspozycye. W. m. pan zaś wybrawszy się pro capitulo, iednakowo już nie możesz fungi administratione, ponieważ imć xiądz Bułhak będzie konsekrowany. Który, iako sam plura wm. panu edixerat, tak ia spodziewam się, że wm. pan vigore instrumenti, a me dati, nie będziesz praetendował dalszey administracyi, ale cui iuż de iure należy te biskupstwo oddasz in possessionem; ponieważ takowa, a nie insza iest moia teraz dyspozycya; którey gdy wm. pan obtemperare zechcesz, pociągniesz mnie tym bardziey ad quosvis usus suos, aby zawsze mogłem to demonstrare, że iestem....

U tego listu podpis y inskripcya data y intitulacya na kopercie temi wyraża się słowy: Illustrissimae et reverendissimae dominationis vestrae frater et servus observantissimus A. Szeptycki, archiepiscopus metropolitanus totius Rusiae, mp. Ponieważ intimandi capituli praefixa est dies tertia Septembris, więc na ten dzień naznaczyłem consecracyą imć xiędza nominata Pińskiego, który na akt zapraszam wm. pana. We Lwowie dnia dwudziestego trzeciego Julii tysiąc siedmsetnego trzydziestego. Illustrissimo et reverendissimo domino domino Theophilo Godebski—episcopo Vladimiriensi et Brestensi, domino et fratri observandissimó. Któryż to takowy list przez osobę superius specifikowaną ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y zapisany.

1730 г.

Изъ книги за 1729—1730 годы, стр. 1397—1399.

377. Протестъ дворянъ Брестскаго воеводства противъ сэймиковаго акта.

Дворяне Брестскаго воеводства протестуютъ собственно противъ Брестскаго воеводы Сапѣги, который, открывши сеймикъ, не далъ депутатамъ голосовъ и такимъ образомъ не позволилъ имъ избрать сеймоваго директора, а собственною своею властію, безъ согласія шляхты, отложилъ сеймъ до слѣдующаго утра.

Roku tysiąc siedmtetnego trzydziestego, miesiąca Februaryi siódmego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy personaliter ichmość panowie obywatele woiewództwa Brzeskiego, niżey na podpisach rąk wyrażeni, manifest zaniesiony w kancelaryi o rzecz w nimże poniżey wyrażoną ad acta podali, który, de verbo ad verbum wpisuiąc w xięgi, tak się w sobie ma:

My urzędnicy, rycerstwo, szlachta, woiewództwa Brzeskiego, niżey na podpisach wyrażeni, praw, swobod y wolności naszych szlacheckich pilnuiąc, a liberum veto, tot constitutionibus circumscriptum, utrzymuiąc, solenissime manifestuiemy się contra totum actum seymiku gospodarskiego pogromnicznego nazaiutrz po seymiku gromnicznym deputackim, sic. lege sequente, przypadaiącego, oto: iż iaśnie wielmożny imć pan Sapieha — woiewoda Brzeski, po zagaieniu przez się, ut moris est, teraznieyszego aktu, nie dawszy głosów y nie obrawszy dyrektora, proprio ausu suo, sine consensu nas braci szlachty, limitę do iutra uczynił, przeciwko którey limicie y nastepuiącemu in crastinum congressowi, conformuiąc się ad iura o seymikowaniu sancita, iterum atque iterum generaliter manifestuiemy się coram actis grodu Brzeskiego, y do tey manifestacyi podpisuiemy się. Datum w kancelaryi grodzkiey Brzeskiey, roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego, miesiaca Februarii siódmego dnia.

U tego manifestu podpisy rąk takowe: Woyciech Kazimierz Ancuta—stolnik Wendeński mp., Jan Guzelf—podczaszy Smoleński, Stanisław Szczepanowski, mp. Antoni Thadeusz Laskowski mp., Antoni Henryk Laskowski, Bazyli Bohusławski—woyski Brasławski, Teodor Józef Błocki, Jan Bohusławski, Michał Izbicki, Leon Posnik mp., Marcin Niepokoyczycki. Michał Heronim Laskowski, Kazimierz Grodzicki mp., Jakub Niecińiski—podczaszy ziemi Bielskiey, woyt Łomazki, Krzysztof Laskowski mp., Piotr Bosiacki, Krzysztof Hohol, Kazimierz Bosiacki, Stefan Kosmowski, Dominik Przyszychowski, Maciey Laskowski. Eliasz Załaszczyński, Michał Paszkiewicz, Stefan Buchowiecki, Jan Sawicki, Antoni Karkliński, Franciszek Krupicki, Stanisław Sawicki, Michał Antoni Onichowski, Stefan Telalycki mp., Kazimierz Długopolski. Któraż to takowa manifestacya w kancelaryi, przez osoby superius na-

mienione zaniesiona y przez tychže ichmość ad acta podana, ze wszystką w niey inserowaną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y zapisana.

1732 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 1375.

373. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на предсеймовый сеймикъ, въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Благодарить короля за его заботы объ общественной и государственной пользѣ и содѣйствовать къ возможно лучшему осуществленію и дальнѣйшихъ его предначертаній; а, чтобы настоящій сеймъ не подвергся участи сеймовъ предшествовавшихъ, неотступно требовать, чтобы порядокъ его дѣйствій во всемъ былъ согласенъ съ конституціей 1690 года.

2) Для устраненія эгоистическаго домогательства нѣкоторыхъ зложелателей общественныхъ должностей, которое и было причиной срыванія сеймовъ прежнихъ, просить короля раздать таковыя должности до открытія сейма, и самымъ достойнымъ лицамъ, какъ то: Трокскому каштеляну Яну Сапѣгѣ, надворному подскарбію Ос. Сапѣгѣ и стражнику в. кн. Литовскаго Антонію Поцѣю.

3) Ходатайствовать о скорѣйшемъ окончаніи дѣла по неаполитанскимъ суммамъ, которыя очень кстати могли бы пригодиться теперь для выкупа Эльбинга; для веденія переговоровъ— назначить графа Цебровскаго, какъ человѣка свѣдущаго въ нихъ и самого расторопнаго.

4) Точно также ходатайствовать и о подтвержденіи постановленій конституціи Городненскаго сейма относительно захвата римской куріей права патронатства, всегда принадлежавшаго королямъ и изъятія свѣтскихъ лицъ отъ подсудности духовенству.

5) Ходатайствовать объ удаленіи изъ г. Кобриня короннаго гарнизона и о сохраненіи на будущее время закона, по которому строго воспрещается вводить коронныя войска въ границы Литовскаго княжества.

6) Такъ какъ на предшествовавшемъ сеймѣ Городненскомъ не воспослѣдовало законнаго утвержденія за Сузинымъ державы Верстока на правахъ ленныхъ; то возобновить это дѣло на сеймѣ настоящемъ.

7) Для устраненія на будущее время обидъ и оскорбленій, причиняемыхъ шляхтѣ вотчинникамъ назначеніемъ на разныя должности лицъ изъ ш л я х т ы неимѣющей недвижимыхъ имѣній, просить рѣчь-посполитую и короля отнять сенаторское достоинство у Жабы, какъ невотчинника а равно и у другихъ таковыхъ же лицъ другія должности занимаемыя ими во всемъ в. кн. Литовскомъ.

8) Ходатайствовать о снятіи податей съ имѣній шляхетскихъ и о переводѣ ихъ на имѣнія гиберновыя, а также на чоповое шеляжное съ отчисленіемъ сихъ послѣднихъ въ скарбъ в. кн. Литовскаго; а до разрѣшенія сего дѣла текущія подати оставить въ распоряженіи воеводства, а не замка.

9) Просить короля, чтобы онъ, по милосердію своему, возвратилъ теперешнему Брестскому старостѣ право пользованія 2,000 злотыхъ изъ столовыхъ имѣній, которыми когда-то пользовались Брестскіе старосты на нужды ихъ юрисдикціи и которые были отняты у нихъ экономическою коммиссіею.

10) Согласно желанію королевича Якуба ходатайствовать объ облегченіи Шавельской экономіи относительно податей.

11) Благодарить примаса за его прежніе труды и просить содѣйствія къ успѣшному окончанію сейма.

12) Просить объ освобожденіи отъ депутатскихъ постоевъ и отъ городскихъ повинностей каменнаго дома, принадлежащаго Мицутѣ.

13) Возобновить также на текущемъ сеймѣ и дѣло Несторовича о пріобрѣтеніи имъ т е н у т ы (т. е. аренды безъ судебной юрисдикціи), которое не было исполнено на предшествовавшемъ сеймѣ.

14) Засвидѣтельствовать объ исполненіи Михаиломъ Любощинскимъ судебнаго приговора по дѣлу о набѣгѣ его на имѣніе Савицкаго и о дарованіи амнистіи первому.

15) Ходатайствовать объ исполненіи проэкта Брестскаго городничаго, объ укрѣпленіи Брестскаго замка, какъ оплота отъ восточныхъ враговъ для другихъ воеводствъ, о сохраненіи старинныхъ привилегій города и о возвращеніи Брестскому городничеству недавнихъ захватовъ, сдѣланныхъ королевскою коммиссіей.

16) Объ исполненіи судебнаго приговора надъ Петромъ Заранкою за сдѣланный имъ выстрѣлъ и искалѣченіе имъ многихъ людей.

17) О подтвержденіи королемъ права на входы въ его пущи—Зборовскому и Жардецкимъ.

18) О подтвержденіи таковаго же права—Буховецкимъ.

19) О подтвержденіи за Горновскимъ и его женой Чахецкаго лѣсничества.

20) Объ освобожденіи шляхетскихъ домиковъ, расположенныхъ въ городѣ на плацахъ городскихъ и замковыхъ, отъ всякихъ городскихъ повинностей и городской и замковой юрисдикціи.

21) О сохраненіи правъ, дарованныхъ многимъ лицамъ, на пожизненное владѣніе нѣкоторыми столовыми имѣніями.

22) Предложить, чтобы Бранденбургская дерзость (ausus) была сдержана единогласнымъ протестомъ противъ нея всѣхъ сословій и чиновъ рѣчи посполитой.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego wtórego, miesiąca Decembra ośmnastego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodskim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym, podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imci pan Kazimierz Żabowski—namiesnik grodu Brzeskiego, instrukcią na seym extraordynaryiny i. w. w. ichmość panom posłom od prześwietnego woiewództwa Brzeskiego daną, oczewisto ad acta grodu tegoż woiewództwa podał, cuius tenor sequitur talis:

Instrukcia, od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, szlachty y obywatelów woiewództwa Brzeskiego, na seymik przedseymowy za uniwersałami nayiaśnieyszego króla iegomości Augusta wtórego, szczęśliwie nam panuiącego, in loco solito, pietnastego Decembra, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym trzydziestym wtórym, zgromadzonych, dana ichmość panom posłom naszym, unanimiter obranym na seym następuiący, to-iest, iaśnie w. w. ichmość panom: Antoniemu Pocieiowi—strażnikowi w. w. x. Lit. y Zygmuntowi Chrzanowskiemu — podkomorzemu woiewództwa Brzeskiego, w Brzesciu die et anno ut supra.

Przyimuie woiewództwo nasze z nayględszą weneracyą pobudzaiące ad zelum publicum oycowskie i. k. mości w instrukcyi wyrażone insynuacye, z których nie tylko usilne około dobra tey rzeczypospolitey staranie z winną recognoscit wdzięcznością, ale też wszelką sekundować tantos majestatis conatus przyrzeka aplikacią, zalecaiąc i. w. w. ichmość pp. posłom naszym, aby reducendo ad orbitam dawne prawa, malevolo abusu naruszone, od żadney inszey nie zaczynali materyi obrady seymowe, tylko od porządku seymowania przez constytucią anni millesimi sexcentesimi nonagesimi opisanego.

A ponieważ dotąd privatorum ambitus o wakanse publica consilia kilku seymów scandaloso et periculoso exemplo frustravit, cum discrimine tranquillitatis internae et securitatis externae; tedy ichmość panowie posłowie nasi, zabiegaiąc tam nocivis sequelis niedoszłych seymów, instabunt u i. k. mości, pana naszego mi-

łościwego, aby in quocunque tandem eventu consiliorum stanów rzeczy-pospolitey ministeria belli et pacis wakuiące, non obstantibus quibusvis praetextibus, pro supremo distributivae iustitiae iure suo rozdać raczył, co pro re rata et grata przyiąć deklaruiemy, spondendo manutentionem pomienioney dystrybuty propriis pectoribus civium contra quosvis impugnatores et convulsores, tranquilitatis reipublicae. Do których to wakansów, tam sagi, quam togae emeritos concives nostros, wielkich antecessorów y swemi zasługami claros, to-iest, i. w. w. ichmość panów Jana na Kodniu Sapiehę—kasztelana Trockiego, Józepha Sapiehę—podskarbiego nadwornego w. x. Lit. y Antoniego Pocieia—strażnika w. x. Lit., anterius od nas zaleconych, usilnie rekomendować będą nomine nostro ichmość pp. posłowie adeundo ipsam maiestatem.

Summy Neapolitańskie, dawno rzeczy pospolitey należące et tot negotiationibus sine effectu dochodzone, aby serio vindicentur, mogące się przydać na eliberacyą Elbinga, paternam sollicitudinem i. k. mości y stanów rzeczy-pospolitey ichmość panowie posłowie implorabunt, aby mogła destinari aliqua capax persona do windykowania tak słuszney pretensyi rzeczy - pospolitey, do którey to funkcyi capacissimum subiectum, w. imci pana Jana Philipa, graffa Cebrowskiego, iako interesów neapolitańskich dobrze świadomego y iuż w tey mierzre poniekąd zażywanego, recommendabunt ichmość pp. posłowie.

Similiter propugnabunt et manutenebunt konstytucyą grodzieńską, postanowioną contra usurpationem curiae Romanae iuris patronatus, i. k. mości należącego et de abusibus nuntiaturae apostolicae, indebite wtrącaiące się in iura cardinalia regni, pociągaiąc do swey iurysdykcyi ea, quae sunt iuris secularis; nie pozwolą tedy na żadną modyfikacyą pomienioney konstytucyi, tak rzecz-pospolita plene będzie w swych pretensyach ad eadem praefata curiae uspokoiona, owszem executionem et rigorem teyże samey constytucyi suspensa nuntiaturae iurisdictione urgebunt, pro manutenenda authoritate regia et iure rei-publicae.

Ratione praesidium w mieście i. k. mości Kobryniu, ludźmi koronnymi ulokowanego w granicach naszych Litewskich, przeciwko wielu prawom, aby tedy takowe praesidium rugowane było y na potym, aby ludzie konputu woyska koronnego wprowadzane nie byli,— urgebunt i. w. w. ichmość pp. posłowie.

Dzierżawa Warstok cum attinentiis, w województwie Brzeskim leżąca, ponieważ, według przywileiów, z dawnych czasów gaudebat lennością prawa (adpraesens w dzierżeniu imci pana Michała Suzina—stolnika Brzeskiego będąca), że na seymie tysiąc siedmset dwudziestego szóstego w Grodnie dla krótkości czasu w reces wyszła, a mieścić się na tenczas nie mogła w konstytucyi: zaczym aby na przyszłym seymie teraznieyszym extraordynaryinym constytucyą obwarowana była, tak in personam samego iegomości, iako y sukcessorów imści,— instabunt ichmość pp. posłowie.

Nie bez osobliwszego naszego nieukontentowania przychodzi nam widzieć in senatoria curiola woiewództwa naszego inpossesionatem imci pana Żabę, ad malam informationem maiestati datam; więc też samą kasztelanią Brzeską, contra leges otrzymaną y cum detrimento zasłużonych z antecessorów swoich possessionatów konferowaną, pro vacanti podaiemy, similiter y inne xięstwa Litewskiego urzędy inpossessionatis konferowane.

Podatki publiczne aby były z dóbr ziemskich szlacheckich zniesione, które seymem pacificationis tylko do doszłego seymu naznaczone były, a na dobra hiber-

nowe, czopowe y szelężne, aby były deportowane y na skarb rzeczy-pospolitey w. x. Lit. aby to wniesiono było. Ponieważ z lustracyi, seymem anni millesimi septingentesimi vigesimi sexti naznaczoney, być iuż musi illucydacya, nim zaś ten podatek zniesiony będzie, aby wszelakie importancye podatków publicznych per commissarios, od woiewództwa electos, wybierane byli, a nie do grodu,— starania ichmość pp. posłowie dołożyć maią, do żadney rzeczy nie przystępuiąc ten interes ufacylitować.

Szczupłość prowentów starostwa Brzeskiego promeruit to u nayiaśnieyszych antecessorów i. k. mości, że naznaczyli dwa tysiąca złotych corocznie z ekonomicznych prowentów starostom; nihilominus, ponieważ ta mała mica mensae domini odpadła przez dekret kommisyi ekonomiczney, ichmość panowie posłowie hunc decessum zasłużonemu et omni parte staroście naszemu i. w. imci panu kasztelanowi Trockiemu ex regia liberalitate distributivae iustitiae aby bonifikowana była,— instabunt.

Nayiaśnieyszego królewicza imci Jakuba desiderium względem przeładowania czopowym—szelężnym ekonomiey Szawelskiey zalecą ichmość panowie posłowie stanom rzeczy-pospolitey, aby pomieniona praeaggrawacya levamen otrzymała.

Jaśnie oświeconemu xiążęciu imci Primasowi pro omni cura et sollicitudine ichmość panowie posłowie podziękuią y o dalszą attencyą authoritatem primatialem implorabunt, iakoby, wszelkie obstacula do pożądanego skończenia seymu amovendo, wynalazł sposoby votorum publicorum wypełnienia.

Kamienica quondam Delamarsowska, na ulicy Zamkowey w Wilnie sytuowana, adpraesens w possessyi w. imci pana Ludwika Kazimierza z Wahanowa Micuty—starosty Sumiliskiego będąca, aby była od stancyi deputackich y od ciężarów mieyskich libertowana, a prawu ziemskiemu incorporowana,— instabunt ichmość panowie posłowie.

Interes ichmość panów Nestorowiczów ex ratione tenuty o] ziazd pochodzący, na których summa ante unionem wniesiona et tot constitutionibus approbata, recessem seymu Grodzieńskiego, recenter doszłego, odłożony, recomendatur ichmość panom posłom naszym, aby pro meritis et stipendii imienia tychże ichmość panów Nesterowiczów, erga bonum publicum oświadczonych, etiam krwią nieraz zafarbowanych, na seymie teraznieyszym był promowowany.

A żeby imci pan Adam Sawicki na imci panu Michale Luboszczyńskim w woiewództwie Witebskim, czasu inkursyi roku tysiąc siedmsetnego trzynastego popełnił kryminał, aby był przykładem innych amnestyi pokryty,— ichmość pp. posłom rekommenduiemy.

Proiekt imci pana Floryana Grabowskiego, horodniczego Brzeskiego tymże ichmość pp. posłom naszym recomendatur, aby zamek Brzeski, iako iest pro domicilio od impetycyi nieprzyiacielskich złożony, przykładem drugich woiewództw y powiatów, iako Wileńskiego, Orszańskiego, Witebskiego, Połockiego etc. cum eadem authoritate horodniczego, circa leges praescriptas et privilegia od antecessorów i. k. mości ieszcze ante unionem et post unionem collata, były conservowane; tudzież aby avulsa od tegoż horodnictwa, do niegoż należące ab antiquo, a teraz recenter przez kommissyą i. k. mości odebrane, do tegoż horodnictwa przywrócone były,— ichmość pp. posłowie instabunt.

Desiderium imci paną Pawła Władysława Kaszyca—woyskiego Wiłkom., sędziego grodzkiego Smoleńskiego, in executione za dekretami trybunału głównego w. x. Lit. et actoratu imci pana

Krzysztofa Kaszyca—podczaszego Trockiego na w. imci panu Pietrze Zaranku—staroście Płotelskim, za zapisami obligowemi przyznanym, otrzymanemi w dobrach Korzeniewie będącego, respektu stałego postrzału y wielu ludzi pokaleczenia, aby securitas dekretów trybunalskich y osób urzędowych vicariam potestatem regiam reprezentuiących obwarowana była, o reassumpcyą eo intuitu praw zaszłych,— instabunt ichmość pp. posłowie.

A że imci panu Zborowskiemu—regentowi grodzkiemu województwa Brzeskiego, ichmość pp. Żardeckim dóbr Baiek possessorom w uchodach do puszczy zabraniaią drew, drzewa y łąk, Turosy ab aevo do do dóbr Baiek nadanych, dzieie się od ludzi ekonomicznych krzywda: przeto instabunt ichmość pp. posłowie, aby tymże ichmość była warowana per constitutionem securitas y aby reassumowane były o uchodach do puszczy i. k. mości obywatelom w. x. Lit. prawa, mianowicie konstytucyą tysiąc sześćset trzydziestego trzeciego, folio trigesimo 4-to; similiter ichmość panom Buchowieckim Turosy, Nietyszczyzna, singulariter zaś dobra Buczemla, Kopyły, Wierzchowice, Rzeczyca, Jelna, Imienin, Żywno, aby wolny wstęp miały do pomienioney puszczy,— warować maią ichmość pp. posłowie nasi.

Leśnictwo Czacheckie, in virtute tak wielu konstytucyi, ad distributivam antecessorów ichmości iustitiam należące, rozdawane, situ ichmość, że y teraz taż dystrybuta pańska wielm. imci panu Jozefowi Hornowskiemu—czesznikowi Brzeskiemu cum socia vitae iest oddane, za consensem i. k. mości kupione, ut restituatur temuż imci panu Hornowskiemu,— instabunt ichmość pp. posłowie.

Dworki szlacheckie, na placach mieyskich y zamkowych będące, nie raz już prawem obwarowane y odłączone, in virtute konstytucyi tysiąc pięćset piędziesiątego, folio sexta,—aby były libertowane od ciężarów mieyskich y nie należały do iuryzdykcyi mieyskiey wóytowskiey y zamkowey,—starać się o to będą ichmość panowie posłowie.

Względem zabóystwa chłopa Iwana ze wsi Matowey Góry przez Sasów—instabunt ichmość panowie posłowie, aby od i. k. mości ludzi była eo intuitu satysfakcya.

Ichmość panowie dożywotnicy aby byli na dobrach i. k. mości stołowych przy prawach y possesyach swych konserwowani,—dołożą ichmość pp. posłowie nasi starania.

Brandeburskie ausus starać się będą, ichmość pp. posłowie ut cöerceantur iunctim cum omnibus ordinibus.

Caetera activitati et dexteritati ichmość pp. posłów committimus.— Datum w Brześciu ut supra.

U tey instrukcyi podpisy rąk takowe: Piotr Oziembłowski—woyski Brzeski, marszałek seymiku poselskiego, Jan Sapieha—kasztelan Trocki, starosta Brzeski, Paweł Kosciuszko—pisarz grodzki województwa Brzeskiego, Franciszek M. Szuyski—podstoli Brzeski mp., Paweł Buchowiecki—podczaszy Brzeski mp., Piotr Wereszczaka—obozny woiewód. Brzeskiego, Józef Bruno Hornowski mp, Kazimierz Ludwik Micuta mp, Marcin Kosciuszko Siechnowiecki—krayczy woiewód. Brzeskiego, Michał Korowicki, Marcin A. Lanckoroński Paszkowski—półkownik i. k. mości, Aleksander Ursyn—Niemcewicz mp., KazimierzZubowski—namiesnik grodzki Brzeski, Paweł Kościuszko, Jan Suzin—rotmistrz i. k. mości, Paweł Poniatowski, Michał Jan Nestorowicz, Jan Guzelf, Franciszek z Rusce Rusiecki, Józef Witanowski, Antoni Zadarnowski, Stanisław Zadarnowski mp., Stanisław Tołoczko, Mikołay Kalixty Hornowski mp. czesznik Łęczycki, Jan Bieli-

kowicz—s. x., Jakób Antoni Izbicki mp., Franciszek Krupicki mp., Adam Bohusławski, Marcin Antoni Sawicki—komornik woiewództwa Brzeskiego, Maciey Kazimierz Zborowski—podczasy Latyczewski, regent grodzki woiewództwa Brzeskiego—mp., Alexander Buchowiecki—strażnik woiewództwa Brzeskiego, Jan Skirmont, M. Franciszek Buchowiecki mp., Symon Ratold Zadarnowski—s. r., Dominik Buchowiecki—m. w. Lit., Benedykt Franciszek Buchowiecki—skarbnik woiewództwa Brzeskiego mp., Michał Buchowiecki, Bazyli Dominik Buchowiecki, Antoni Buchowiecki mp., Wincenty Józef Buchowiecki mp., Marcin z Chrzanowy Chrzanowski, Wacław Buchowiecki mp., Józef Antoni Bielski, Marcin Buchowiecki, Michał Heronim Laskowski mp., Michał Buchowiecki—p. b., Gabryel Bachmiński, Stanisław Buchowiecki, Franciszek Piotrowski—czesznik Latyczewski mp., Michał Suzin, Woyciech z Sielca Sielecki, Stanisław z Rusiec Rusiecki, Jan Szkalski mp., Andrzey Thadeusz Dowmont mp. Która to takowa instrukcya, ze wszystką w niey wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego przyięta y wpisana.

1733 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 1623—1630.

379. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства данная депутатамъ посылаемымъ на сеймъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ городъ Бресть на конвокаційный сеймикъ, въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Благодарить примаса королевства какъ за его труды и распорядитеьность о поддержаніи въ рѣчи-посполитой государственнаго порядка, по случаю смерти короля Августа II-го, такъ въ частности за созваніе предстоящаго сейма.

2) Въ интересахъ защиты свободъ и вольностей шляхетскихъ послы обязываются дѣйствовать единодушно и крѣпко отстаивать желанія воеводства, заявленныя въ инструкціи.

3) Наблюсти, чтобы въ короли избранъ былъ не кто иной, какъ verus indigena (истинный туземецъ) областей рѣчи-посполитой; въ случаѣ же зложелательствъ и вліяній постороннихъ, послы должны воспротивиться превращенію сейма конвокаційнаго въ сеймъ избирательный и признавать королемъ того, за кѣмъ будетъ единодушное избраніе.

4) Для устраненія чужестраннаго вліянія потребовать, чтобы чужеземные послы были высланы изъ Варшавы за двѣ недѣли до избирательнаго сейма и за нѣсколько миль; въ случаѣ же какихъ-либо надобностей предложить имъ, чтобы сообщенія свои они сдѣлали послѣ избранія короля и на сеймѣ конвокаційномъ.

5) Во избѣжаніе гибельныхъ послѣдствій, происходящихъ отъ раздаванія булавъ только на сеймѣ, требовать отмѣны этой новой конституціи и возобновленія древней, по которой оныя раздавались предъ открытіемъ сейма.

6) Распредѣленіе войсковыхъ управленій сдѣлать соотвѣтственно Курляндской коммиссіи и утвердить сеймовою конституціей.

7) Потребовать отмѣны постановленій экономической коммиссіи, которая совершенно произвольно, безъ соблюденія правилъ установленныхъ въ Литовскомъ статутѣ, отрѣзало многія имѣнія земскія и присоединила ихъ къ королевскимъ, безъ участія коммиссаровъ со стороны спорной; на этомъ основаніи надлежитъ возвратить захваты въ имѣніяхъ князей Радивиловъ, Маннаранси, Ясновскаго, Лучинской шляхты и іезуитовъ, а также надлежитъ сохранить и Брест-

скимъ жидамъ неприкосновенность нарушенныхъ этою же комиссіей привилегій.

8) Настаивать, чтобы экономами и ихъ намѣстниками были вотчинники.

9) Чтобы подымная подать съ имѣній земскихъ, назначенная на войско в. кн. Литовскаго, единственно въ видахъ облегченія участи старостинствъ, была уничтожена и чтобы для содержанія помянутаго войска были изысканы другія средства; въ данномъ случаѣ было бы весьма полезно сократить излишнее количество офицеровъ, на содержаніе которыхъ расходуется гораздо болѣе, нежели на самые полки, и оставлять на службѣ только поляковъ и католиковъ.

10) Чоповое и шеляжное оставить въ вѣдѣніи администратора и вносить не въ гроды, а къ сборщикамъ воеводства.

11) Для прекращенія вывоза денегъ за границу, которыя никогда не возвращаются въ свое государство, постановить законъ, чтобы женщины—польки, выходящія замужъ за чужестранцовъ, были отчуждаемы отъ правъ наслѣдства.

12) Стараться о составленіи конституціи въ огражденіе лицъ свѣтскихъ отъ отягощеній духовныхъ судовъ.

13) Ходатайствовать о возстановленіи закона запрещающаго дѣлать отчужденія шляхетскихъ имѣній въ пользу духовенства.

14) Объ установленіи публичной охраны для Краковскаго замка, составляющаго хранилище государственнаго архива и разныхъ драгоцѣнностей.

15) О возстановленіи юрисдикціи городничаго, согласно съ конституціями постановленными въ теченіи многихъ лѣтъ.

16) О воспрещеніи однимъ и тѣмъ же лицамъ подписываться на третье старостинство подъ страхомъ подвергнуться безчестію и лишиться всякихъ другихъ должностей по суду—не ассесорскому, а трибунальному.

17) О вознагражденіи Дунина Борковскаго уплатой ему 4,000 тынфовъ и 4,000 битыхъ талеровъ, слѣдуемыхъ изъ скарба покойнаго короля Августа второго, такъ какъ деньги эти взяты были королемъ частію у самого Борковскаго, частію же у его отца, въ видѣ арендной платы на имѣнія, а самыя имѣнія у него отняты.

18) О подтвержденіи магдебурскихъ правъ городамъ.

19) Объ освобожденіи отъ дворныхъ экзекуцій лицъ, пользующихся правомъ донативы.

20) О выдачѣ вознагражденія раненому подъ Ковалевымъ Зборовскому, согласно съ конституціей 1717 года, по которой раненымъ положено не малое вознагражденіе.

21) Объ утвержденіи на текущемъ сеймѣ имѣнія Озятъ за Несторовичами.

22) О разсмотрѣніи интересовъ королевича Якуба (какихъ? не говорится), о которыхъ воеводство вносило уже свое ходахайство на прежнемъ сеймѣ.

23) О востребованіи съ экономическихъ имѣній посольщизны, которая со времени сейма pacificationis все поступала въ карманы экономическихъ державцевъ, но не пословъ.

24) Объ обращеніи въ публичное пользованіе суммъ, предназначенныхъ на содержаніе польныхъ булавъ (гетмановъ) и раненыхъ.

25) О назначеніи Сапѣгамъ Слонимской экономіи.

26) Вслѣдствіе неисполненія репартиціи вторично требовать какъ окончанія ея, такъ и вознагражденія убытковъ, понесенныхъ отъ Флеминга братьями Жардецкими и Юргельтовскими.

27) Требовать также возвращенія морговъ Грабовскому въ Кобринской экономіи и взысканія съ безчинниковъ, стрѣлявшихъ по гродскому судьѣ Кашицу, во время экзекуціи въ Кореневѣ.

Roku tysiąc siedemsetnego trzydziestego trzeciego, miesiąca Marca dwudziestego szóstego dnia.

Przede mną Józefem Pacem—starostą Chweydanskim, marszałkiem, także przede mną Pawłem Siechnowickim Kosciuszką—pisarzem, oraz przed nami z traktów Brzeskiego, Zabužnego, Kobryńskiego, Kamienieckiego y Prużańskiego, na seymiku anteconvocationis koronnymi sędziami kapturowymi woiewództwa Brzeskiego, stanowszy personaliter patron imć pan Jan Skalski, instrukcyą na seym konwokacyiny Warszawski, iaśnie wielmożnym ichmość panom posłom od woiewództwa Brzeskiego na seymiku antekonwokacyinym daną, oczewisto ad acta podał, którą my sąd, po ufundowa-

niu się iurysdykcyi naszey ex decisione całego koła, wpisać w akta rozkazaliśmy in eum tenorem pisaną:

Instrukcya od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich y grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów województwa Brzeskiego, na seym convocationis, za uniwersałami iaśnie oświeconego xięcia imści primasa dana, w Brześciu, in solito consiliorum loco, die decima octava Martii, anno millesimo septingentesimo trigesimo tertio, i. wielmożnemu imć panu Karolowi Sapiezie—pisarzowi polnemu w. x. Lit., wielmożnemu imć panu Piotrowi Wereszczakowi, oboznemu województwa Brzeskiego, i. wielmożnemo imć panu Antoniemu Józefowi Dombroskiemu—hrabi na Lubrancu, staroscie sądowemu Inowracławskiemu, wielmożnemu imć panu Józefowi Hornoskiemu—cześnikowi województwa Brzeskiego, posłom, zgodnie y ieneralnie od nas obranym.

Kiedy nam dolendo fato całey rzeczypospolitey non sine punctura cordis ogłosił uniwersał iaśnie oświeconego xięcia imści primasa flebilem niezwyciążonego monarchi Augusta wtórego pana naszego e vivis lapsum, a widząc invidicabili statu osierocałą rzecz-pospolitą, iedynie tylko suffulti perspicaci cura et sollicitudine iaśnie oświeconego xięcia imci primasa, że etiam in arduis tey oyczyzny coniuncturis nie opuszcza saluberrima propinare media, a iako optimus pater patriae, z władzy y przezorności swoiey składa w Warszazie seym, chcąc usibus publicis tey oyczyzny iako naylepiey subvenire: za co i. oświeconemu xięciu imści posłowie nasi nomine województwa całego quam demissimo cultu podziękuią, vovendo zdrowia dobrego, laetitiam et prosperitatem in longitudinem annorum, upraszać będą, aby iako naypożądaniey chciał prospicere internae et externae securitati.

Naypierwiey obliguiemy fide et honore ichmość panów posłów naszych, a żeby ieden drugiego nullomodo nie odstępuiąc, głos wolny, swobody, prawa, prerogatywy nobilitatis et desideria w instrukcyi naszey sibi commissa adinvicem y nierozerwanie sekunduiąc się, tym skuteczniey y mocniey utrzymywali, ex qua ratione doznawszy dolendo casum z publicznych cyrkumstancyi na seymie traktatowym, sublatam penitus vocem vetandi y na innych poślednieyszych labefectatam; tedy, obviando podobnym inkonweniencyom, przyszedszy ad plenam dispositionem, trono vacante, iurium nostrorum practicato iuż exemplo w województwie naszym na przeszłych konwokacyach czterech, wyż pomienionych ichmość panów posłów obraliśmy.

Jako wszelkie narody nie zasiągaiąc od obcych własnemi rządzą się królami, tak przy spisaniu porządku elekcyi doyrzą ichmość panowie posłowie, aby nie inny pan na tron nasz był wyniesiony, tylko verus indigena państw rzeczy pospolitey. Lubo nikt się spodziewać nie może aby prawa rzeczy pospolitey śmiał kto laedere: atoli in casu malevolentiae alicuius y praktyk postronnych invigilabunt ichmość panowie posłowie et sese opponent, aby seym convocationis in actum electionis nie obrócono, zachowawszy omnes gradus et solennitates, lege praescriptas, pariter zachowuiąc liberam optionem na seymikach anteelekcyinych, czyto viritim, czyli przez posłów, iako placebit każdemu województwu, comparendo in campo electorali do obrania nowego pana, który non praecipitata nominatione, ale praevio unanimi et nemine contradicente consensu nominowany być ma.

Praecavebunt dawne prawa, aby ministri extranei, more iam practicato, nie byli praesentes w Warszawie podczas elekcyi: przeto urgebunt ichmość panowie posłowie, aby ichmość panowie, ministri extranei, dwóma niedzielami przed elekcyą rayterowali się za Warszawę o mil kilka, żadnych praktyk nie czyniąc, non redituri aż post electionem; ieżeli zaś maią co ad referendum et promovendum rzeczy pospolitey, aby to deferant na seymie convocationis następuiącym stanom, alias non admittendi do audyencyi publiczney w kole elektoralnym.

Doświadczywszy nocivas sequelas przez nierozdanie buław aż na seymie, zlecamy ichmość panom posłom naszym promowować y otrzymać abrogationem tey konstytucyi, reducendo ad antiquam praxim.

Distribut ministeriorum belli, regulam regiminis przez kommissyą Kurlanska, ex munere rzeczy-pospolitey uformowany, aby był abprobowany przez konstytucyą— instabunt ichmość panowie posłowie.

Kommissya ekonomiczna, iako irrepit w konstytucyą traktatową sublata voce vetandi odprawiona gravaminosissime, non servatis gradibus w statucie w. x. Lit. o dyfferencyach dobr ziemskich y królewskich, bez kommissarzów a parte citata, iako prawo w. x. Lit. mieć chce przybranych, denegatis delationibus et beneficiis iuris et appellationibus przez kommissazów koronnych statutów y w. x. Lit. niewiadomych; tak ażeby ta kommissya cassetur et abrogetur, uti illegitima, przez konstytucyą niemego seymu, urgebunt fortissime ichmość panowie posłowie. A że taż kommissya non productis iuribus od iaśnie oświeconych xiążąt ichmość Radziwiłów in contumaciam odsądziła od dobr Kiiowca y Mileyczyc cum attinentiis; tedy ponieważ ciż xiążęta ichmość przyszli znowu do possessyi tych dobr; starać się będą ichmość panowie posłowie o konstytucyą, aby byli przy nich konserwowani praeviis producendis iuribus suis sub futuro regnante.

Podobnym sposobem taż kommissya mimo produkowany konsens i. k. mości pani Montmoransowey in personam w. imć pana Józefa Hornowskiego—czesznika Brzeskiego, posła naszego, tudzież mimo produkowany przywiley imć panu Sosnowskiemu—rotmistrzowi i. k. mści, dany od dobr Czachca y Rokitney, illegitime niedopuściwszy appellacyi, prawem pozwoloney, odsądziła et violenti modo z possessyi po dwa kroć rugowała przez ludzi komputowych koronnych, w granicach w. x. Lit., secundum legem positivam, naydować się nie powinnych,— która kommissya aby iako in toto nullitate przez konstytucyą skasowana była, tak ażeby supradicti possessores privilegiati tych dobr Czachca y Rokitney, circa possessionem, mediante constitutione, byli konserwowani; similiter ichmość panowie szlachta Łuczniańska w Wiskach y Kuszyrańska ut conserventur circa iura od nayiaśnieyszych królów polskich impertita, iako też y żydzi Brzescy przy swoich przywileiach dawnych, przez pomienioną kommissyą uchylonych, aby zachowani byli. Podobnie ichmość oycowie Iezuici, ukrzywdzeni od teyże kommissyi, aby eodem patrocinio gaudeant, domówią się ichmość panowie posłowie.

Że zaś summum iest praeiudicium, iż ekonomi czy namieśnicy nie są dobrze possessionati, a różne czynią aggravacye obywatelom naszym; tedy, żeby abhinc byli possessionati, ad responsionem de illatis iniuriis ad respondendum sufficientes, praecavebitur.

Podymny podatek na woysko w. x. Lit., do dalszego tylko seymu pozwolony na folgę zruynowanym starostwom, ponieważ te do siebie przyszły, a iest bardzo ciężki statui nobilitari, ut abro-

getur et annihiletur in futurum,— starać się będą ichmość panowie posłowie, etiam cum discrimine convocationis, ze wszystkiemi stanami rzeczy-pospolitey, deliberabunt de aliis mediis contribuendi, sine gravamine status nobilitaris, na zapłatę woyska sufficientibus oświadczą się z tym, że woiewództwo nasze perpetuum hoc onus sufferre więcey recusat; a że więcey wychodzi porcyi na gaże officerskie, niż na same regimenta; tedy żeby byli skasowani, którzy są nad potrzebę supernumerarii y te tylko prawdziwi aby byli polacy katolicy, exclusis extraneis et heterodoxis,—domówią się ciż ichmość panowie posłowie.

Czopowe y szelężne aby dependeat od administratora woiewództwa, libere na seymikach obranego, utrzymać powinni; tudzież podatki, iakieby się kolwiek trafiły, aby nie do grodu, ale do poborców obranych wniesione były.

Doznawszy iako matrimonia cum extraneis nie tylko w letkie fortuny wynoszą z panstw rzeczy-pospolitey, ale też experientia recenti edocti, będą niebespieczeństwo oyczyzny całey et gverras wzniecać zwykły, praecavemus, ażeby żadne summy za granicy wynoszone nie były, zkąd nigdy się posag nie wraca ad successorores legitimos, praecustodietur owszem, którąby extra limites z dam polskich zamąż poszła, tym samym od posagu et a successione odpadać powinna.

Duchowieństwo niemało aggravat statum secularem suis iudicatis; więc aby świeckiego nie gdzie indziey, tylko in foro seculari zapozywano, o konstytutucyą starać maią ichmość panowie posłowie.

Sancita lege publica de non alienatione bonorum terrestrium od stanu rycerskiego do duchowieństwa ażeby konfirmowane były constitutione praesenti, ichmość panowie posłowie serio urgebunt. Referuiąc się do dawnieyszych konstytucyi eo nomine opisanych et recenti constitutione konfirmowanych, mianowicie, gdzie się takowa alienacya per inimadvertentiam obywatelów w. x. Lit. na takowe konstytucye recenter stała, ażeby nullitate kassowana była,—instabunt ichmość.

Zamek Krakowski archivorum et clenodiorum regni aby non privato, ale publico praesidio był obwarowany, ne pateat alicui usurpatori—usilnie starać się będą imchmość pp. posłowie.

Kiedy nie tak priwatna imć pana Floryana Grabowskiego— horodniczego woiewództwa Brzeskiego, iako publiczna, przez kommissyą sub titulo avulsorum ekonomicznych dobr, że pod tym pretextem, a mimo dawne prawa, przywileia ante unionem et post, tudzież in recente otrzymane, stała się oppressya y krzywda, za naznaczone nam ad officia odbieraią beneficia y excludunt od tey prerogatywy, abyśmy swoim urzędem y iuryzdykcyą nie władali, et usibus et fructibus nie profitowali; zaczym aby ichmość panowie posłowie serio de restitutione odebraney iuryzdykcyi et avulsorum tego zamku naszego, podług kommissyi tysiąc pięćset piędziesiąt szóstego y przywileiów tysiąc sześćset czterdziestego dziewiątego y roku tysiąc sześćset piędziesiąt szóstego y tysiąc sześćset sześćdziesiąt dziewiątego et postremo otrzymanego tysiąc siedmset trzydziestego wtórego, miesiąca Oktobra siedemnastego dnia, domówiwszy się securitatem iurysdykcyi cum usibus et fructibus horodniczego obwarowali,—recomendatur.

Ex pactis conventis reassummatur punkt, gdyby na dwoie starostw nie dawano nikomu, a kto by impetrare ważył się et sub dole przywileie maiąc na dwoie starostw, na trzecie podpisywał et in possessionem wchodził; takowy nie tylko personalis poenis infamiae subiacebit,

ale też in omni foro et subselio, cuiuscunque status et conditionis będzie, omni activitate carere powinien, a starostwo ex distributiva iustitia innemu caedere powinno, o co forum nie w assessoryi, ale w trybunale koła wielkiego ad instantiam cuiusvis nobilis.

Summam iniuriam imć pana Andrzeia Dunina Borkowskiego—półkownika i. k. mości, obywatela naszego, od skarbu ś. pamięci, i. k. mości, pana naszego miłościwego, Augusta wtórego poniesioną, tak w zatrzymaniu summy czterech tysięcy tynfów na wioskach Zawżowy y Stasiuki, do ekonomii Kobryńskiey należących, locowaney, iuryzdyce dokumentami utique w possessyą przez kommissarzów i. k. mości do oddania tey summy intromittowanych, in subsequenti per violentiam do tey że ekonomii przyłączonych, iako też o cztery tysiące talerów bitych, do tego skarbu i. k. mości summy od rodzica imści wziętey y na klucze Kobryński, Wierzecki, Czerwaczycki per contractus cum intromissione onych wniesioney, które brevi tempore odebrano, a na komory Brzeską y Kamieniecką przeniesiono; po których zaś obięciu post fata oyca tego pretensora w niedziel ośm sine satisfactione wzięto, iako o tym luculenter rescripta i. k. mości, kontrakty, intromissye, kommissye y inne rem w sobie obloquuntur: ichmość panom posłom naszym zalecamy, ażeby urgentissime satisfactionem iniuriato, lub też wyż wyrażonych kluczów liberam inaequitationem y tey sprawy do rozsądzenia w sądach kapturowych permissionem domówili się.

Dawne przywileie po miastach tych, gdzie są magdeburyi, renowować y porządek xiąg tychże circumscribere.

Ichmość pp. donatariuszowie, aby przy swoich prawach zachowane byli y żadnym exekucyom dwornym nie podlegali,—o to upraszamy ichmość panów posłów.

Secundum constitutionem millesimi septingentesimi decimi septimi, którą rzecz pospolita na żołnierzów postrzelonych y strawnych uchwaliła non exiguam pensionem, in titulo którey ażeby imć pan Antoni Zborowski—podstoli ziemi Ciechanowskiey, żołnierz dawny, pod Kowalowem postrzelany iustam mercedem od i. wielmożnego imć pana hetmana w. w. x. Lit. promeretur—ichmość panowie posłowie instabunt.

Interes ichmość panów Nesterowiczów, ex ratione tenuty Oziat pochodzący, na którey summa ante unionem wniesiona et tot constitutionibus approbowana, recessem seymu Grodzieńskiego doszłego odłożony, recomendatur ichmość panom posłom naszym, aby pro meritis et stipendiis imienia tychże ichmość panów Nestorowiczów, erga bonum publicum oświadczonych, etiam krwią nieraz zafarbowanych,—na seymie teraznieyszym aby był promowowany.

Interessa nayiaśnieyszego królewicza Jakuba, iakośmy na przeszłym seymie rekomendowali, tak y teraz toż samo czyniemy przez ichmość pp. posłów do stanów rzeczy-pospolitey.

I. w. imć pan podskarbi nadworny, ponieważ suum munus nie może exequi w ekonomiach, ani partycypować zwykłey pensyi, urgebunt ichmość panowie posłowie, aby, circa iura urzędu swego, był konserwowany.

Poselszczyzna na seymy rzeczy-pospolitey ichmość panów posłów woiewództwa naszego, która lege praescripta że dać należy, a zatym że per vim ekonomie i. k. mości w woiewództwie naszym od seymu pacificationis z ekonomii niewydawaią do tych czas: zaczym pilnować ichmość panowie posłowie maią, ażeby publica dispositione pomieniona zaległa poselszczyzna in toto wypłacona była do woiewództwa naszego należącym osobom; ponieważ zawsze wybierana była in prop-

rium usum ichmość panów dzierżawców ekonomicznych. Przez też samą kommissyą będąc ukrzywdzona i. wielmożna imści pani Antonina z Zaborowskich Zamoyska, ordinatowa przez odebranie wsi Wytowska, ażeby reindukowana była do teyże wsi,—instabunt ichmość panowie posłowie.

Pensye buław polnych y na postrzelanych tak w koronie, iako y w w. x. Lit., urgebunt ichmość panowie posłowie, aby in usum publicum obróciły się.

Summa ichmość panów Sapiehów, na ekonomii Słonimskiey haerens, aby ex mente rzeczy pospolitey wzieła satysfakcyą,—urgebunt zelosissime ichmość pp. posłowie—praeviis iednak deducendis iuribus ichmościów.

Repartycya ponieważ nie iest effectuata, secundnm mentem rzeczy-pospolitey upomnią się ichmość panowie posłowie u stanów rzeczy-pospolitey iako też y krzywdę od tegoż imć pana Fleminga uczynioną imć panu Mikołaiowi Żardeckiemu vindicabunt; in simili bratu imści w Tewelach poczynione, repraesentabunt; similiter y dobra ichmość pp. Jurgelowskich ab omni onere uwolnione, a teraz niesłusznie aggrawowane, mianowicie dobra Sieliszcze aby gaudeant pristinis immunitatibus, utrzymać będą powinni.

Morgi imć pana Grabowskiego w ekonomii Kobryńskiey aby były przepowrócone instabunt—iako też desiderium imć pana Pawła Kaszyca—sędziego gródzkiego Smoleńskiego o postrzelenie pod czas exekucyi w Korzeniewie aby był rygor super excessivos manutenebunt.

Którą instrukcyą rękoma naszemi podpisuiemy. Datum ut supra.

U tey instrukcyi podpisy rąk takowe: Michał Stanisław Suzin—stolnik województwa Brzeskiego, marszałek seymiku antekonwokacyinego woewództwa Brzeskiego mp., Jan Sapieha kasztelan Trocki, starosta Brzeski, Franciszek z Chrzanowa Chrzanowski—łowczy y podstarości sądowy województwa Brzeskiego salvis iuribus mensae regiae maiestatis oeconomicis y konstytucyi seymu pacificationis, Jan Suzin—rotmistrz i. k. mości, Michał Aloizy Pełka—czesznik Brzeski mp., Marcin Kościuszko—krayczy woewództwa Brzeskiego, sędzia kapturowy, Paweł Kościuszko—pisarz grodzki województwa Brzeskiego salva constitutione pacificationis, Józef Wereszczaka—chorąży Nowogródka Siewierskiego, Stefan Tarkowski—miecznik województwa Brzeskiego, Ludwik Kosciuszko—miecznik województwa Brzeskiego, Marcin Lanckoronski Paszkowski—połkownik i. k. mości, M. Nesterowicz S., Paweł Buchowiecki—podczaszy Brzeski salvis iuribus seymu pacificationis, Dominik Antoni Wereszczaka mp., Michał Buchowiecki—strażnik Orszański, Florian Grabowski—horodniczy województwa Brzeskiego, Andrzey Michał Beklewski mp., Kazimierz Zubowski—sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Franciszek Piotrowicki mp., Stanisław Michał Gródecki—podczaszy Czernihowski mp., Wacław Buchowiecki—skarbnik Brzeski, Marcin Grabowski, Benedykt Koczewski, Michał Buchowiecki, Stanisław Rusiecki, Jerzy Józef na Połonie Połoński, Antoni Henryk z Saskowa Saskowski salvis iuribus konstytucyi seymu pacificationis, Michał Korowicki, Michał Starzyk Buczyński—obozny województwa Brzeskiego Antoni Korowicki mp.,— sędzia kapturowy, Alexander Jurcza Zaleski, Kazimerz Lipski mp., Maciey Kazimierz Zborowski—podczaszy, Laly r. g. województwa Brzeskiego mp., Michał Osuchowski, Heronim Szuyski, Felician Wereszczaka—sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Piotr Kościuszko, Antoni Zadarnowski, Andrzey Wierzbicki, Chryzostom Benedykt

Jurkowski mp., Alexander Zborowski, Adam Kościa Zbirohowski—woyski w. x. Lit., Andzrey Zdzitowicki, Andrzey Zadarnowski, Jan Dobrzynski, Józef Witanowski, Antoni Zborowski—podstoli ziemi Ciechanowskiey, Paweł Poniatowski, Adam Duczemiński mp., Jakub Antoni Jzbicki mp., Franciszek Buchowiecki mp., Mikołay Połoński, Michał Buchowiecki, Antoni Stanisław Buchowiecki, Woyciech Kazimierz Ancuta— stolnik Wędęski mp., Samuel Ursyn Niemcewicz, Antoni Bazyli Bęklewski mp., Antoni Zadarnowski, Theodor Józef Błocki pm., Franciszek Jurkowski mp. Która to takowa instrukcya iest do xiąg sądów kapturowych tegoż woiewództwa Brzeskiego przyięta y wpisana.

1733 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 2465—2485.

380. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на предъизбирательномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ г. Бресть на сеймикъ послѣконвокаційный, въ костелѣ Бернардиновъ, послѣ горячихъ споровъ, непозволявшихъ даже избрать сеймиковаго маршалка, перешли въ костелъ Августіанъ и здѣсь, по избраніи сеймиковаго маршалка, по выслушаніи письма примаса, акта генеральной конфедераціи и пословъ воеводства,—одного къ примасу, а другаго къ главнокомандующему войсками в. кн. Литовскаго,—постановили:

1) Присоединиться къ генеральной конфедераціи, составленной съ цѣцію исключенія чужеземцовъ и, для тѣснѣйшей съ нею связи, учинить присягу, по формѣ въ ней изложенной, и приготовиться къ посполитому рушенью на избирательное поле (campum electorale).

2) Избрать на вакантныя мѣста воеводу, каштелина и хоружаго, съ обязательствомъ, чтобы послѣдній назначилъ время для набора (popisu); избрать также для каждаго тракта и ротмистровъ; обязанность стражника поручить настоящему стражнику воеводства.

3) Принимая во вниманіе, что между дворянами находится много такихъ лицъ, которыя, добровольно присягнувши на конфедераціи, теперь составляютъ между собой подписки и ищутъ предлога ко введенію въ рѣчь-посполитую чужеземныхъ войскъ, всѣхъ таковыхъ лицъ, и ихъ наслѣдниковъ считать врагами отечества, а имѣнія ихъ подвергать конфискаціи; постановленіе это должно распространяться и на духовенство.

4) Ходатайства воеводства относительно удовлетворенія разныхъ лицъ, выраженныхъ въ инструкціи его на предшествовавшій сеймъ и неисполненныя, включить въ новую инструкцію на сеймъ предстоящій и настаивать, чтобы они были обезопашены pacta'ми conventa'ми; туда же внести и новыя ходатайства относительно вознагражденія разныхъ лицъ заслуженныхъ.

5) Домогаться составленія новой абъюраты, такъ какъ подымная подать съ земскихъ шляхетскихъ имѣній назначена была только до предшествовавшаго сейма, а взимается несправедливо и до сихъ поръ.

6) Въ случаѣ отозванія кого либо изъ ротмистровъ главнокомандующимъ войсками в. кн. Литовскаго, на мѣсто отозваннаго воеводство должно будетъ назначить новаго ротмистра.

7) По причинѣ долголѣтняго неисправленія тарифа чоповаго шеляжнаго, позволить контрагенту этой подати взыскивать чоповне шеляжное и съ корчемъ, принадлежащихъ Виленской капитулѣ.

8) Засвидѣтельствовать благодарность воеводства примасу королевства и главнокомандующимъ войсками обоихъ народовъ.

9) Притѣсненія, дѣлаемыя римскою куріей республикѣ, относительно права патронатства, подвергнуть судебному преслѣдованію.

10) Должность польнаго стражника в. кн. Литовскаго представить Ланцкоронскому.

11) Должности поручика и хоружаго въ полку оставить за лицами, назначенными полковникомъ.

12) Подтвердить, чтобы лица, обязанныя поставлять почты для элекціи, съ полученіемъ универсаловъ отъ полковника въ точности исполняли свои обязанности.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego trzeciego, miesiąca Julii siedmnastego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stante praesenti interregno, stanowszy personaliter iaśnie wielmożny imci pan Ignacy Sadowski—starosta Słonimski—marszałek koła rycerskiego seymiku anteelekcyinego woiewództwa Brzeskiego, laudum tegoż seymiku anteelectionis, sub vinculo konfederacyi generalney uniwersalney rzeczy-pospolitey zaszłey, insimul z podpisami obywatelów woiewództwa Brzeskiego circa expleta, na konfederacyi generalney Warszawskiey recenter stałey, excludendo cudzoziemca, iuramenta oczewisto ku wpisaniu ad acta grodu Brzeskiego podał, cuius tenor sequitur talis:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, na seymik postkonwokacyalny, na dniu czternastym Julii, przez seymową konstytucyą, ieneralnych stanów rzeczy-pospolitey konfederacyi na blisko przeszłey konfederacyi naznaczonym, do Brzescia zgromadzeni.

Naprzód, dla obszernieyszego mieysca ob numerosam nobilitatis frequentiam u oyców Bernardynów zasiedliśmy, gdzie post biduam diversorum studiorum y żwawych emulacyi luctam partiumque exacerbationes ledwo do zagaienia przyszło, po którym gdyśmy meliora iednostayney zgody y braterskiey konfidencyi, oraz spokoyney konfidencyi consiliorum zabierali omina aliści do większych coraz przychodziło kollizyi tak dalece, że y do obrania marszałka seymikowego przystąpić nie mogliśmy. Zabiegaiąc tedy dalszym diffidencyom, post irrita lepszey kointelligencyi tentamina, ne similes collisiones infunestas, practicatis tot exemplis inter cives, nie obróciły się flammas et fatales z wielkim nieszczęściem nie przyniosły crises, na które inevitabiliter zanosiło się, musieliśmy praevia notificatione udać się ad solitum ab antiquo et usitatum seymików naszych locum, do kościoła oyców Augustianów Brzeskich y tam, invocato Supremo Numine, et continuationem consiliorum nostrorum, po zagaieniu przez wielmożnego imci pana Zygmunta Chrzanowskiego—podkomorzego Brzeskiego spokoyniey et securius in fraterna charitate et nunc unitate, praeferendo bonum publicum nad wszelkie prywaty, przystąpiwszy unamini corde, affectu et labio nemineque contradicente, obraliśmy za marszałka seymiku ninieyszego wielmożnego imci pana Ignacego Sadowskiego—starostę sądowego powiatu Słonimskiego, meritis dexteritate et omni integritate praedatissimum.

Potym przystąpiliśmy do czytania prymacyalnego autentycznego listu y konfederacyi ieneralney stanów rzeczy-pospolitey, pod pieczęcią iaśnie oświeconego xiążęcia imci prymasa do woiewództwa wydaney, tudzież do wysłuchania legacyi od woiewództwa do iaśnie oświeconego xiążęcia imci prymasa, w. imci pana Wawrzyńca Eysmonta—cześnika Grodzieńskiego, sędziego kapturowego woiewództwa Brzeskiego y do i. wielmożnego xięcia imci pana reymentarza ieneralnego woysk w. x. Lit. w. imci pana Marcina

Paszkowskiego Lanckorońskiego — półkownika i. k. m.; to expedyowawszy ex voto publico, przystępuiemy z woiewództwem do generalney stanów rzeczy-pospolitey konfederacyi, akceptuiąc go in toto, exclusis quibusvis salvis, exkluduiąc extraneum candidatum, secundum mentem teyże konfederacyi, która aby sacratiori vinculo mogła być korroborowaną, iurament na pomienioną exkluzyą cudzoziemca rotą, w ieneralney konfederacyi expressa, in instanti przy podpisach naszych, nullo excepto, wykonaliśmy. Modum zaś comparendi in campo, da Bóg, electorali, viritim bez wypraw, iednakże sub poenis, de bellica expeditione sancitis, iednostaynie umówiliśmy; do wyprowadzenia którego pospolitego ruszenia in campum electoralem, ponieważ woiewody, kasztelana, iako też chorążego munia vacant, ex assensu omnium i. w. imci pana Antoniego Pocieia—strażnika w. w. x. Lit. za półkownika obraliśmy, daiąc w ręce temuż imci naznaczyć popis captato tempore woiewództwa naszego przed elekcyę, obsecrando wszystkich ichmość panów obywatelów, aby przy naylepszym porządku, rynsztunku rycerskim comparere raczyli, iako y samemu imci panu półkownikowi, aby chorągiew półkowniczą erygował y officia listami porucznika y chorążego półkowych, maiąc to sobie od nas commissum, zgodnemi subiektami praespiciat; rotmistrzów zaś traktowych to iest: primo z traktu Brzeskiego—w. imci pana Pawła Buchowieckiego—podczaszego; secundo z traktu Zabużnego—w. imci pana Michała Buczyńskiego—oboznego, urzędników woiewództwa naszego; tertio, z traktu Kobryńskiego—w. imci pana Marcina Sawickiego—komornika y sędziego kapturowego woiewództwa Brzeskiego; quarto, z traktu Kamienieckiego—w. imci pana Jana Suzina—rotmistrza i. k. mości; quinto, z traktu Prużańskiego—w. imci pana Ludwika Chrzanowskiego—starostę Rewiatyckiego; sexto, z traktu Poliskiego—w. imci pana Antoniego Wisłoucha—sędziego grodzkiego y kapturowego woiewództwa Brzeskiego obraliśmy; munus zas officii strażnikowstwa secundum antiquam praxim wielmożnemu imci panu Faustynowi Kościuszkowi—strażnikowi woiewództwa naszego committimus.

Uczyniwszy tantisper porządek domowy y ad publica całey rzeczy pospolitey udaiemy się. Y lubośmy się na seymie convocationis sub vinculo confoederationis zgodnie odprawionym dostatecznie opisali; gdy nas iednak żałosne expost dochodzą wieści y wiadomości, że się znayduią między nami tak zapamiętałe y zawzięte na zgubę oyczyzny subiekta, które w kointelligencyi z postronnemi potencyami przez posłów wchodząc machinacye in perniciem rzeczy-pospolitey kuią y przysiągszy dobrowolnie na konfederacyę, do którey nie tylko nikogo nie przymuszano, ale nawet wzdrygaiących się do tey przysięgi dopuszczać niechciano, szukaią teraz media wprowadzenia woysk cudzoziemskich in viscera regni sub colore protekcyi liberi veto, et quod horribilius, że się cudzoziemscy ministrowie, ut fertur, niektóremi ex equestri ordine na danym sobie in hoc puncto skrypcie szczycą podpisami: więc takowego każdego, etiam cum successoribus suis, pro hoste patriae, infami, banito et invindicabili capite cum asseclis suis maiąc, y dobra ich aby konfiskowane były, za słuszną rzecz uznaiąc, za przybyciem, da Bóg, naszym ad campum electoralem upominać się tego będziemi, aby na kogo by kolwiek słuszna huius criminis padła suspicya, ad instantiam instigatoris do sądu kapturu generalnego był pozwany et poenis superius expressis irremissibilliter był karany, co y na duchowieństwo ma extendi cum requisitione od rzeczy pospolitey u oyca świętego, aby a sac-

ris suspendantur et beneficiis priventur, które futurus regnans, iako post perduellés wakuiące, bene meritis oddawać będzie.

A ponieważ desideria woiewództwa naszego w instrukcyi na przeszłą konwokacyą wyrażone iako: iaśnie oświeconey xiężnie ieymości Radziwiłowey kanclerzyney wielkiey w. x. Lit. względem Kiiówca y Mileyczyc przywrócenia; w. imci pana Józefa Hornowskiego—cześnika Brzeskiego względem Czachca; w. imci pana Adama Koście Zbierohowskiego—sędziego woyskowego proiekt iusti desiderii, ratione dzierżawy Horyzdrycz, za przywileiem zeszłego ś. p. nayiaśnieyszego króla imci Augusta wtórego possyduiący, ażeby nowo obrany regnans takowy przywiley utwierdzić raczył, woiewództwo nasze submissime instat; tudzież intuitu zaczętey w trybunale głównym w. x. Lit. litispendencyi od w. w. ichmość panów Wereszczaków imci pana Gęsickiego, ażeby per futuram constitutionem przy elekcyi securitas ichmość panom Kościom obwarowana, a ta litispendencya skasowana być mogła, ad normam usitastae in tali casu praxis, wszyscy umanimiter recomendando ten punkt czasu elekcyi intra alia rei-publicae vulnera sananda, ażeby się mógł mieścić, instamus; iako y względem Starey Wsi, ante unionem ichmość panom Kościom nadaney manutenencyą, recomendamus. Szlachcie Huszczańskiey y Tuczniańskiey względem hibern y innych niesłusznych aggrawacyi, od ekonomii Brzeskiey nałożonych, (recompensam) rekomenduiemy. Ichmość xięży iezuitów Brzeskich, względem odebranych placów kahałowi Brzeskiemu, względem naruszenia praw od teyże ekonomii, tudzież innych wszelkich ichmość panów braci naszych, w teyże instrukcyi wymienione od ekonomii gravamina nie przyszło na seymie zakonczyć: tedy te wszystkie puncta secundum obloquentiam przeszłey instrukcyi naszey reassumimus, iakoby securitas possessorum et praetendentia za słusznymi dowodami in pactis conventis obwarowana była.

In simili w. imci pana Ignacego Sadowskiego—starostę Słonimskiego, marszałka koła naszego, względem dóbr, Horodniany nazwanych, plurimis privilegiis obwarowanych, manutenere ad futurum regnantem przy paktach konwentach spondemus; także desiderium w. imci pana Stefana Tarkowskiego—miecznika Bełzkiego względem myta grobelnego maiętności Kamienicy Żurowickiey dobrach w woiewództwie Brzeskim leżących, tegoż imci per privilegium od nayiaśnieyszych regnantów danego, promowować y wesprzeć apud futurum regnantem deklaruiemy; niemniey respektem odebranych przez kommissyą Brzeską młynów y karczem do maiętności Terespola i. w. imci pana Pocieia—strażnika w. w. x. Lit., także y uchodów do puszczy Białowiezkiey, za nadanymi przywilegiami, pari zelo et conatu wesprzemy. Także interes w. w. ichmość pp. Nesterowiczów ex ratione dzierżawy, Oziaty nazwaney, recessem kilku seymów a specialiter seymem tysiąc siedmset siedmnastego do następuiących seymów odłożony, na którey to dzierżawie ante unionem summa iest wniesiona, et hucusque, dla niedoszłych seymów, od stanów rzeczy-pospolitey nie iest assekurowany; tedy na następuiącym seymie electionis pro meritis et stipendiis tego imienia, erga rempublicam exsudatis aby pomienione dobra Oziaty temuż imieniowi ichmość pp. Nesterowiczów, de linea directa procedentibus perpetuis temporibus cedant, omnimodam curam adhibere declaramus.

Promeruit i. w. imci pan Jan Sapieha—kasztelan Trocki, starosta Brzeski nie tylko w woiewództwie naszym, ale y w całey rzeczy-pospolitey apud regnantes, ażeby był in prima reminiscentia

circa distributivam iustitiam wakansów: przeto apud futurum regnantem publiczną woiewództwa za iaśnie wielm. imścią in praemissis, daiemy rekomendacyą; niemniey względem obwarowaney niesłusznie pensyi dwóch tysięcy złotych polskich z ekonomii Brzeskiey, tot privilegiis ufundowaney, starostom Brzeskim naznaczoney, aby per pacta conventa była restabilita.

Nie trzeba większych dowodów szukać wielkich zasług ex antenatis y z własney cnoty i. wielm. imci pana Antoniego Pocieia—strażnika w. w. x. Lit., starosty Wołkowyskiego a półkownika teraznieyszego woiewództwa naszego,—bo ten, cum dispendio zdrowia y fortuny, nie bez znacznych kosztów na teraznieyszym akcie naszym, tamquam ante fidem solis iuditium quae soli elucescunt in publico consiliorum theatro; iednak że gratam et irradicatam w sercach naszych tego imienia fovendo memoriam ad munia pacis vel belli tegoż imci futuro regnanti rekomenduiemy. Jako zaś woiewództwo nasze zwykło emeritos praemiare braci naszych, tak in recenti maiąc memoria optime gestam provinciam do iaśnie oswieconego xiążęcia imci, prymasa korony Polskiey y w. x. Lit. w legacyi od nas w. w. imci pana Wawrzyńca Eysmonta—cześnika powiatu Grodzieńskiego, sędziego kapturowego woiewództwa Brzeskiego y imci pana Felicyana Wereszczakę podczaszego Smoleńskiego w naypierwszey akkurencyi gratitudinem za podiętą pracę,— praestare deklaruiemy.

A iako tyle konstytucyami ex mente rzeczy-pospolitey tak abrogowane od dyspozycyi ekonomiczney cudzoziemców, nie mniey konstytucyą seymu traktatowego y officyalistów autoramentu cudzoziemskiego opisano: przeto deklaruiemy, ażeby ullatenus cudzoziemcy mieścić się mogli, ale bracia szlachta w teyże oyczyznie dobrze urodzeni pro capatioribus ad hoc uznani byli.

W. imci pana Zygmunta Chrzanowskiego—podkomorzego Brzeskiego znacznie świadczone w oyczyznie naszey erga publicum bonum merita, osobliwie za legacyą do Cara imci de proprio sumptu odprawioną, aby przez wniesienie summy na dzierżawę Rewiatycze, dobra, w woiewództwie naszym leżące, stała się recompensą, per futuram constitutionem nie tylko do przyszłego regnanta, lecz y do całey rzeczy-pospolitey affektami naszemi braterskiemi zgodnie y iednostaynie pulsamus.

I. w. imci pana Ignacego z Kozielska Ogińskiego—oboznego w. x. Lit., przysłaną na seymik nasz expedycyą, iako omni przyieliśmy veneratione, tak w interessie imci ratione ekonomii Bracławskiey na seymie, da Bóg, elekcyinym omnem spondemus promotionem.

A że podatek podymnego z dóbr ziemskich szlacheckich do dalszego tylko na tenczas był uchwalony seymu, ac tandem per iniuriam rerum od seymu pacificationis sub iugo tegoż ciężaru przez lat kilkanaście zostaiemy, że gens libera iustia freno dotąd ingemiscit; zaczym ante omnia za naypierwszy cel tutay swobod y wolności naszych z tego ciężaru wyłamywać się przyrzekamy, dla czego y o nową abiuratę dymów, względem ruiny publici fati po abiuracie, tysiąc sześćset dziewięćdziesiątego stałey, starać się przyrzekamy sobie.

Interes w. imci pana Kazimierza Micuty—starosty Sumiliskiego ratione Surpitów cum attinentiis, Krewiczom anterius, a teraz per ius concessum actori przynależących dóbr, omnimode promowować, insimul z pretenzyą pp. Wotterów do sukcessorów króla imści ut reguletur windykować spondemus.

In quantum by zaś z ichmość pp. rotmistrzów traktowych woiewództwa na-

szego względem służby woienney, który był awokowany ordynansem i. oświeconego xiążęcia imci reymentarza wóysk w. x. Lit.; tedy na to mieysce i. w. imci pan półkownik woiewództwa naszego wolen y mocen będzie substituere inszego. Ponieważ zaś od tyle lat melioracya taryfy czopowego subsequi nie mogła, a dobra kapituły Wileńskiey, Braszewicze nazwane, w woiewództwie naszym będące, podług taryfy importancyi recusant; zaczym, vigore laudi anterioris, in supplementum tego decessu, karczmy nie będące w taryfie woiewództwa, iako y nowo przybyłe imci panu kontrahentowi tegoż podatku ad onus płacenia pociągać pozwalamy.

Jako zaś oyczystego dobra wszystkie recte factorum gesta osierociałey oyczyzny naszey providae et gloriosae mentis iaśnie oświeconego xiążęcia imci prymasa każdego ex civibus do powinney wzbudzaiąc wdzięczności, tak y woiewództwo nasze po Bogu teraz primo vicario, tę nie inną niesie regratificationis sponsią, tylko tę która dictat universus praecordii amor, że cum velo godności iego terraque stabit, nec ipsa conciderit, ipsa cadet.

Nie mnieysze od nas debetur podziękowanie i. i. o. o. iaśnie wielm. ichm. panom reymentarzom oboyga narodów pro conservatione publicae tranquillitatis, celebret una panegiris ambos, że hanc dulcedinem pacis utrzymuią, a przez to immortale nomen suum gratis in pectoribus nostris zapisuią.

Jus patronatus et gravamina a curia Romana pluribus reipublicae illata, fortiter manutenebimus circa vindicationem prerogativarum majestaticarum et rei publicae.

O oddalenie z Warszawy ministrów cudzoziemskich ante electionem insistemus iustum desiderium.

W. imci pana Marcina Lanckorońskiego Paszkowskiego—półkownika i. k. mości, nie tylko w woiewództwie naszym, ale w całey oyczyznie sat abundanter zasłużonego, unanimiter acceptando, cavemus, aby strażnikowstwa polnego litewskiego w. imci pan Baranowicz, ad praesens strażnik polny Litewski, in praeiudicium pomienionego w. imci pana Paszkowskiego, synowi swoiemu nie cedował.

Dzierżawę w. imci pana Pełki—cześnika Brzeskiego, Zalesie nazwaną, ut conservetur circa privilegium, instamus.

Chorągwi zaś półkowniczey ponieważ i. w. imci pan półkownik poruczeństwo wielm. imci panu Micucie, a chorążstwo w. imci panu Tarkowskiemu konferował; więc y my wszyscy tychże ichmość circa hanc functionem praesenti laudo legitimamus.

Poczty komu de iure et praxi antiqua stawić do elekcyi należy, aby, za wydaniem uniwersału od iaśnie wielm. imci pana półkownika, takowe poczty compareant, postanawiamy.

I do tego laudum, aby się w. imci pan marszałek koła naszego, w osobie całego woiewództwa, ad numerum tam nobilitatis frequentiam, dla skrócenia czasu, podpisał się, unanimiter wszyscy nemine contradicente, obligamus. Datum w Brześciu, in solito consiliorum loco, w kościele Augustianskim, anno millesimo septingentesimo trigesimo tertio, miesiąca Julii siedmnastego dnia.

U tego laudum podpisy rąk, tak wielm. imci pana marszałka, iako też iaśnie w. w. ichmość pp. senatorów, dygnitarzów, urzędników, szlachty, obywatelów woiewództwa Brzeskiego tymi słowy: Ignacy Sadowski—starosta Słonimski, marszałek koła rycerskiego seymiku anteelekcyinego woiewództwa Brzeskiego, sub vinculo konfederacyi ieneralney uniwersalney rzeczy-pospolitey—mp., Antoni Pociey—strażnik w. w. x. Lit.—półkownik woiewództwa Brzeskiego,

Zygmunt Benedykt Chrzanowski—podkomorzy woiewództwa Brzeskiego: mp., Franciszek Chrzanowski—łowczy, podstarości sędzia kapturowy woiewództwa Brzeskiego—mp., Michał Pociey—starosta Rohaczewski, Antoni Wisłouch—grodzki y kapturowy woiewództwa Brzeskiego sędzia, Paweł Kościuszko—pisarz grodzki y kapturowy woiewództwa Brzeskiego, Wawrzyniec Eyśmont—czesznik powiatu Grodzieńskiego, Kazimierz Ludwik Micuta—starosta Sumiliski, Ludwik Kościuszko—mieczny woiewództwa Brzeskiego, Paweł Buchowiecki—podczaszy y rotmistrz woiewództwa Brzeskiego, Jan p. Nesterowicz, Woyciech Grabowski—sędzia ziemski y sędzia kapturowy woiewództwa Brzeskiego—mp., Dominik Ruchowiecki—m. w. Brzeskiego, Michał Pełka—czesznik y sędzia kapturowy woiewództwa Brzeskiego mp., Antoni Korowicki—sędzia kapturowy woiewództwa Brzeskiego, Marcin, Antoni Lanckoroński Paszkowski—półkowniki i. k. mości, Stefan Tarkowski—miecznik woiewództwa Bełskiego, sędzia kapturowy woiewództwa Brzeskiego, Faustyn B. Kościuszko Siechnowicki — strażnik woiewództwa Breskiego sędzia kapturowy woiewództwa Brzeskiego—mp., Jan Suzin—stolnik Wołkowyski, sędzia kapturowy y rotmistrz woiewództwa Brzeskiego, Stanisław Franciszek Piotrowicki—czesznik Styczewski, sędzia kapturowy woiewództwa Brzeskiego, Tomasz Suzin—koniuszy woiewództwa Brzeskiego, Jan Trembicki—łowczy Kiiowski, Woyciech Kościa Nastolski—Lewkowicki starosta, porucznik i. k. mości—mp., Marcin Ciołek Poniatowski r. i. k. mości.; Łukasz Sadowski, Adam Buchowiecki mp., Krzysztow Fiedziuszko, Antoni Sadowski, Stanisław z Chrzanowa Chrzanowski—p. woiewództwa Brzeskiego, Jerzy Abramowicz Bielski mp., Antoni Będlewski, Jan Paszkowski, Bartłomiey Głuszkiewicz, Maciey Sadowski, Andrzey Jozefat z Milewa Jeziernicki—krayczy y sędzia kapturowy woiewództwa Brzeskiego, Antoni Szołayski, Marcin Lachowicz, Ludwik Oboliński c. z. m., Wacław Laskowski, Jendrzey Laskowski, Jan Lachowicz, Marcin Hrabowski—chorąży i. k. mości, Onufry Chanowski, Antoni Mościcki, Jan Maleszewski, Jakub Antoni Izbicki mp., Antoni Przygodzki, Dominik Antoni Jahołkowski mp., Michał Łaszewski, Jerzy Buchowiecki, Symon Onichimowski K.—Jan Dymidecki, iako nieumieiętny pisma przy krzyżykach trzech †††, Samuel Błocki także przy krzyżykach ††, Karol Łukoński, Michał J. Jeżecki—m. p. c., Antoni Borzecki, Jan Niepokoyczycki, Adam Baczkowski, Franciszek Michniewicz, Maciey Karol Januszkiewicz—skarbnik woiewództwa Brzeskiego, Antoni Kościuszko, Dominik Żardecki mp., Kazimierz Zawisza, Woyciech Wyszyński, Mikołay Starzyński, Dominik Sadowski przy krzyżykach trzech †††, Piotr Jaworski mp., Iwoni Żardecki przy krzyżykach trzech †††, Kazimierz Ludwik Micuta—starosta Sumiliski, Michał Pełka—czesznik Brzeski mp., St. Tarkowski—m. b., sędzia kapturowy woiewództwa Brzeskiego, Alexander Zborowski, na tych tylko iako króla polaka mieć chce y sędzia kapturowy woiewództwa Brzeskiego, Faustyn Kościuszko Siechnowiecki, Marcin Kościuszko Siechnowicki—krayczy y sędzia kapturowy woiewództwa Brzeskiego, Ludwik Kościuszko—mieczny woiewództwa Brzeskiego, Piotr Kościuszko — komornik woiewództwa Brzeskiego, Michał Buczyński—obozny woiewództwa Brzeskiego y sędzia kapturowy, Marcin Sawicki — komornik ziemski, sędzia kapturowy woiewództwa Brzeskiego, Jan Ancuta—s. B. Leon Bielski, Mikołay Ancuta—w. Starodub., Mikołay Turski, Dominik Turski mp. do tey konfederacyi poprzysiągszy pod-

pisuię się ręką swą własną, Tomasz Suzin—koniuszy Brzeski, do tey konfederacyi poprzysiągszy ręką mą własną podpisuię się, Woyciech z Konopnice Grabowski—sędzia kapturowy y sędzia ziemski Brzeski, exkluduiąc cudzoziemca, Michał Buchowiecki—sędzia kapturowy, do tey konfederacyi expleto iuramento podpisuię się, Michał Nestorowicz—starosta Oziatski, sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Franciszek Hrytwiński, Mateusz Urbański, Wawrzyniec Badowski, Mikołay Dziowiatkowicz, Józef Bielski, Jan Laskowski—sk. Ch. mp., Franciszek Woruszyło, Jan Stanisław Halicki mp., Andrzey Jozefat z Milewa Jeziernicki—krayczy y sędzia kapturowy województwa Brzeskiego mp., Marcin Zuweński, Jan Popławski, Andrzey Trzaskowski, Geliasz Michałowski, Grzegorz Zadernowski, Samuel Bielski—c. w. k., Tomasz Ostrowski, Jan Blumski, Jakub Maszkiewicz, Ludwik Michałowski, Antoni Juchniewicz, Stefan Paiewski, Walerian Bielayczyc, Szczepan Józef Merło, Adam Jahołkowski, Franciszek Michałowski, iako nieumieiętny pisma, kładzie krzyż †, Józef Jahołkowski, iako nieumieiętny pisma, kładzie krzyż †, Wawrzyniec Piotrowicz, Kazimierz Szeniawski mp., Daniel Piątkowski, Jerzy Szeniawski, Jan Szeniawski, Dominik Chłodynicki, Jan Minichałocz, Maciey Grodzki, Jan Grodzki, Leon Grodzki, Józef Reszka, Marcin Grodzki, Jan Krupiecki, Kazimierz Zakrzewski iako nieumieiętny pisma, kładzie krzyż †, Józef Wiszniewski, Adam Raczkowski, Michał Limacz, Jan Maleszewski, Michał Korupatnicki, Felician Kościuszko Siechnowicki, Alexander Baierski, Piotr Ostrowski, iako nieumieiętny pisma kładzie krzyż †, Michał Sawicki, Ludwik Baierski, Jan Szymański mp, Antoni Tyszka, Jakub Wołkowyski, Jendzrey Michał Bęklewski — sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Jerzy Kirkin—r. b., Antoni Lachowicz, Michał Kirkin, Paweł Buczyński mp., Stanisław Zadernowski mp., Antoni Jahołkowski, Kazimierz Wiszniewski, Bazyli Zawiskowski, Piotr Florian Szuyski mp., Stanisław Krasnodebski, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Woyciech Popławski, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Tomasz Kamiński, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Antoni Brelski, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Jan Guzowski, Ioannes Deholti, Ignacy Połoński, Maciey Buchowiecki, Michał Gałenski, Stefan Kosmowski, Michał Horpiński, Leon Strzałkowski, Antoni Grabski, Ludwik Poziemhowski, Franciszek Imieniński, Jan Gaydowski, Antoni Kamiński, Tomasz Michał Grabowski, Jan Paszkowski, Józef Korycki, Walerian Kazimierz Bielayczyc, Kazimierz Przyszychocki, Kazimierz Ciołek Poniatowski, Ludwik z Chrznowa Chrzanowski starosta Rewiatycki mp., Kazimierz Wyganowski—s. t., Antoni Snieżko Błocki mp., Stanisław z Chrzanowa Chrzanowski p. w. b. m., Benedykt Szysztet mp. Piotr Makowski, Dominik Rudziński, Stanisław Blumski, Michał Blumski, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Piotr Lanckoroński Paszkowski mp., Krzysztof Bielski, Stanisław Werotynicki, Mikołay Stanisławski, Józef Andronowski, Alexander Ostrowski, Konstanty Niełoiewski, Alexander Tywult—cześnik Trocki, Jan Buchowiecki, Józef Noziemkowski, do tey konfederacyi podpisuiemy się, Józef Sterpiński, Jan Sterpiński, Kazimierz Pruszewski, Marcin Izbicki, Wawrzyniec Izbicki, Florian Izbicki, Jan Biernacki, Piotr Izbicki, Stefan Stołomiński, Józef Gadziański, Jan Turkuł, Stefan Izbicki, Tomasz Izbicki, Łukasz Kosmowski, Stanisław Łazowski, Stanisław Laskowski, Paweł

Popławski, Paweł Andronowski, Jan Gleziecki, Aug. Litwinowicz, Fran. Litwinowicz, Leon Hornostayski, Kazimierz Mirzyiewski, Piotr Kamiński, Alexander Błocki, Antoni Bielski, Franciszek Rakowski, Ferdynand Dominik..., Antoni Jaholkowski, Bernard Pokorno, Józef Sterpiński, Michał Zditowiecki iako nieumieiący pisma kładzie krzyż †, Michał Olszewski, Jan Jedziewicz, Kazimerz Jzbicki, Stanisław Guzelf, Jan Woliński Daniel Dziewatkowicz, Jan Grocki iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Franciszek Mroczko, iako nieumieiętny pisma, kładzie krzyż †, Jerzy Bocianowski iako nie umieiętny pisma, kładzie krzyż †, Stanisław Pelliski, Heronim Bosiacki, Andrzey Piskorski, Krzysztof Zakrzewicz, Jakub Tur—łowczy woiewództwa Brzeskiego, Stanisław Kozłowski, iako nieumieiętny pisma kładzie krzyż †, Michał Jankowski, iako nieumieiący pisma kładzie krzyż †, Alexander Buchowiecki, Jozefat syn, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Teodor Józef Błocki, Antoni Kościuszko Pisarzewicz, Michał Leszczynski, Lukasz Grabowski, Michał Fiedziuszko mp., Jan Grabowski, Wacław Żukowski, Stefan Michałowski, Gabryel Wołodkowicz, Sebestian Eyśmont, Michał Borzecki, Stanisław Sawicki, Ludwik Osoleński, Łukasz . . . , Antoni Sadowski, Jan Owsiany mp., Piotr Fiedziuszko, Alexander Fiedziusko, Kazimierz Matusewicz, Benedykt Szuyski, Kazimerz Szeniawski, Władysław Blumski mp., Jan Sawicki, iako nie umieiętny pisma, kładzie krzyż †, Jan Paiewski, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Łukasz Grabowski, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Jendrzey Zditowiecki iako nieumieiący pisma kładzie krzyż †, Mateusz Strzałkowski, Alexander Kułakowski, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Alexander Polkowski, Jan Jeleński mp., Heronim Stanisławski, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Antoni Bartwicki, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Maciey Ruszczyc, Samuel Czerniewski, Eliasz Kurkliński, Grehory Andronowski, Bazyli Andronowski, Antoni Szypiło, Mateusz Grodzki, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Jan Krzechowicz, Dominik Koscia, Woyciech Wyszyński mp., Andrzey Jgnacy Sawicki mp., Paweł Gronowski, Michał J. Jezecki, Adam Buchowiecki p.—w. b., Onufry Chrzanowski—p. o., Jerzy Abranowicz, Antoni Bęklewski, Jan Bęklewski, Jan Piotr Bęklewski, Jan Antoni Sawicki—p. b., Michał Dobrzeniecki, Mateusz Grodzki, Marcin Andronowski, iako nieumiący pisma, kładzie krzyż †, Jan Andronowski, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Alexander Grodzki nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Józef Terpiłowski, iako nie umieiący pisma, kładzie krzyż †, Wawrzyniec Kościuszko, Mikołay Siestrzewitowski, Paweł Gayski mp., Wawzryniec Regi, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Andrzey Zahorski, Symon Tur, Jan T. Trzciński—r. t. r., Andrzey Abramowicz, Józef Dotkiewicz, Franciszek —Xiężepolski, Kasper Kościusko, Jendrzey Jahołkowski, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Jgnacy Żukowski, Stanisław Sawicki, Leon Tur, Ludwik Tur, Antoni Bogucki, Mikołay Tur, Leon Olszański—w. B., Jakub Olszański, Alexander Jundził, Mateusz Jundził, Piotr Makowski, Stanisław Krasnodemski, Alexander Kaliski, Mikołay Dziewiętkowicz mp., Maciey Szabliński, Paweł Sawicki, Jan Borucki, Alexander Sawicki, Michał Pacewski, Marcin Andronowski, Adam Sawicki, Fraciszek Jahołkowski, Jezy Sawicki, Walerian Krupicki, Stefan Sawicki, Marcin Kaczyński, Michał Urbański, Mateusz Jahołkowski, Franciszek Imielnicki, Jan Bułhak, Kazimierz Żukowski, Piotr Kamieński, Alexander Kamieński,

iako nie umieiący pisma kładzie krzyż †, Gabryel Antoni Fiedziuszko, Józef Malaski Guzelf, Stefan Baranowski, Symon Szweykowski, Alexander Tywult, Jan Skalski—wice-regent grodzki Brzeski, Andrzey Thadeusz Downiant mp., Jan Niepokoyczycki przysiągłem, Marcin Antoni Paszkowski—półkownik i. k. mości do tey konfederacyi po przysiągszy podpisuię się: Stanisław Antoni Lewkowicz, Łukasz Jahołkowski—p. Bracławski, Jan Suzin, Jan Szyrma—r. i. k. mości, Piotr Zaręba, Stefan Ostrowski, Gabryel Turski, Heliasz Worotynicki, Samuel Błocki, Kazimierz Tomaszewicz, Paweł Popławski, Michał Czerniewski, Teodor Ancuta, Michał Andrzeiewski, Xawery Turski, Jakub Czarnocki, Michał Andronowski, Tomasz Turski, Marcin Sarnowski, Jan Hubarowicz, Alexander Ursyn Niemcewicz mp., Benedykt Antoni Montwid Narkuski mp., Franciszek Antoni Narkuski mp., Stefan Michał Bykowski Selalyski, Józef Skierwin Krupicki, Andrzey Tocycki, Marcin Hruszkiewski, Michał Krahelski, Woyciech Biszewski, Antoni Badewski, Fraciszek Dąbrowski, Piotr Wołkowycki, Franciszek Krupicki, Józef Połoński, Michał Skalski, Kazimierz Zdzitowiecki, Antoni Pleszczewski, Jakub Jzbicki mp., Teodor Jzbicki, Józef Jahołkowski, Bogusław Dzieńkowski, Jan Jahołkowski, Józef Skalski Rzeczycki, Antoni Hornowski mp., Andrzey Ostromecki, Bazyli Bohusławski, Andrzey Jahołkowski, Leon Saikowski, Benedykt Franciszek Buchowiecki—skarbnik y sędzia kapturowy woiewództwa Brzeskiego, Wincenty Józef Buchowiecki mp. Jan Rębicki—łowczy Kiiowski mp., Karol Bielski—czesnik Owrócki, Krzysztof Rucki mp., Kazimierz Rewald Jezierski mp., Kazimerz z Dęby Balicki mp. Krzystof Hohol iako nie umieiący pisma kładzie krzyż †, Felicyan Zadernowski, Zachariasz Lesiecki, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Jan Kazimierz Gliski, Jan Mosacki r. i. k. mości, Tomasz Ciechanowski, Adam Chmielewski, Antoni Piotrowski, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Woyciech Zadernowski mp., Jan Bęklewski, Jendzrey Bęklewski, Michał Zawadzki, Mateusz Urbanski, Jgnacy Burczak, Mateusz Bohusławski, Jakub Laskowski, Andrzey Wiszniewski, Symon Wiszniewski, Antoni Wiszniewski, Leon Wysłowski, Jan Sądecki, Jan Mysłowski, A. Michał Zaleski, Ludwik Litwinowicz, Jan Piątkowski, Teodor Stefanowski, Mateusz Stefanowski, Kazimierz Kirsza, iegomość pan Michał Bęklewski, imć pan Marcin Zarzecki, Samuel Laskowski, Stefan Sacewski, Kazimierz Laskowski, Wawrzyniec Bękowski, Jan Kulon, Jan Paiewski, Kasper Naracewski, Marcin Grodzki, Antoni Niemira Stanisław Szypniewski, Michał Pawłowski, Stanisław Kozłowski, Paweł Mikulski, Waleryan Łyszczyński, Wiktoryn Łyszcyński, Daniel Kandzierzawski podpisuię się, Jan Łyszczyński, Antoni Tadeusz Laskowski, Franciszek Łyszczyński, Piotr Hornowski do tey konfederacyi podpisuię się, Stanisław Laskowski, Paweł Poniatowski mp., Jan Błocki Snieszko mp. Antoni Borzecki, Józef Onichimowski, Adam Jan Milanowski, Józef Błocki Snieszko, Marcin A. Grabowski—chorąży i. k. mości, Krzystof Laskowski, Jan Sawicki, iako nieumieiętny pisma, kładzie krzyż †, Daniel Bosiacki, Michał Bęklewski—i. a. k. p. s., Antoni Mościcki, Jóżef Nornicki, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Władysław Lachowicz, Michał Jzbicki, Antoni Krahelski, Bartłomiey Głuskiewicz, Romuald Franciszek Żardecki, Woycich Bohusławski, Michał Żardecki, Stanisław Bohusz, Dominik Żardecki mp., Stanisław Krahelski, Marcin Piekarski, An-

toni Łyszcyński, Alexander Franciszek Kosciukiewicz, Józefat Franciszek Jeziernicki, Dominik Witanowski, Jakub Krahelski, Jgnacy Mroczko, Dominik Jahołkowski, Franciszek Michniewicz, Wincenty Zdzitowiecki, Michał Buchowiecki, Antoni Bazyli Beklewski, Bartłomiey Zalewski, Antoni Markiewicz, Jakub Kulżynski, Dobek Czeszpuzyrski mp., Heronim Beydo, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Jan Mioduszewski iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Jakub Mioduszewski, Krzysztof Genzelski, Jan Strumiła, iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Mikołay Lipka, kładzie krzyż †, Michał Dobrzyniecki kładzie krzyż †, iako nieumieiący pisma, Jakub Kobylanski, iako nieumieiący pisma kładzie krzyż †, Michał Piwonia Zahorski Wyskow, Antoni Werexa, Karol Ostromecki, Woyciech Kobylanski, Franciszek Zakowski, Mikołay Zawisłowski, Karol Ostromecki, Eliasz Izbicki Fraciszek Zakowski mp., Andzrey Żardecki mp., Leon Żardecki mp., iako nieumieiący pisma, kładzie krzyż †, Kazimierz Fiedziuszko, Jan Fiedziuszko, Paweł Krukowski, Mikołay Tur, Wawrzyniec Pelarno, Antoni Bobrowski, Stanisław Jędrzeiewski, Dominik Grabowski, Józef Grabowski, Piotr Przegaliński, Jan Przyłucki, Jan Osowicki, Mikołay Połoński, Mikołay Radecki, Samuel Bielikowicz, Dawid Bielikowicz, Jan Hruszewski, iako nieumieiący pisma kładzie krzyż †, Karol Ostromiecki, Mikołay Antoni Tur mp., Franciszek Hrytwiński, Michał Grzenski, Ignacy Bortnowski mp., Paweł Zdzitowiecki, Jakub Buchowiecki, Antoni Tabenski, Stefan Buchowiecki, Leon Onichimowski, Jan Dymidecki, Wacław Gierokowski, Hrehory Krupiecki, Sebastyan Kruszynski, Dominik Sienkiewicz, Marcin Lachowicz.— Które to takowe laudum seymiku anteelekcyinego województwa Brzeskiego, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg grodzkich Brzeskich, insimul z podpisami rąk ichmość panów obywatelów województwa Brzeskiego, przyięte y wpisane.

1733 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 2849—2851.

381. Универсалъ маршалка рѣчи-посполитой Антонія Понинскаго запрещающій укрывательство грабителей почтъ.

Коронный инстигаторъ и маршалокъ сконфедерованной рѣчи-посполитой симъ универсаломъ доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія, что въ послѣднее время завелись въ царствѣ Польскомъ неслыханные разбойники, нападающіе на почты и проѣзжающихъ, грабящіе ихъ имущества и нерѣдко весьма важныя депеши, позволяли себѣ крайнія безчинства, какихъ не дѣлаютъ даже непріятели. Такъ какъ объ этомъ жаловалась уже польскому правительству Русская императрица, съ обѣщаніемъ жестоко преслѣдовать не только пойманныхъ разбойниковъ, но и лицъ, дающихъ имъ убѣжище, за тѣ грабительства, которымъ подвергаются русскіе курьеры и русскіе люди; то онъ, маршалокъ, и предостерегаетъ обывателей—не потакать таковымъ разбойникамъ, не укрывать ихъ у себя, а выдавать войскамъ Русской императрицы подъ опасеніемъ, за несоблюденіе сего, видѣть изъ своихъ имѣній груду развалинъ. При этомъ и самъ маршалокъ обѣщаетъ жестоко казнить таковыхъ престуниковъ своимъ собственнымъ судомъ.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego trzeciego, miesiąca Nowembra dwudziestego trzeciego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stante praesenti interregno, stanowszy personaliter imć pan Adam Strzałkowski, sługa i. o. xięcia imści woiewody Nowogródzkiego, regimentarza woysk w. x. Lit., uniwersał niżey wyrażony ad acta grodu Brzeskiego ku wpisaniu podał, cuius tenor sequitur talis:

Antoni Łodzia Poniński—instygator koronny y rzeczy-pospolitey zkonfederowaney marszałek. Wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie iednak i. ww. ichmość panom y braci do wiadomości donoszę: iż, ponieważ niektórych ludzi zapamiętała na oyczyznę y siebie samych pokazuie się śmiałość, communia gentium violando iura, którey y sami nieprzyiaciele obserwuią, że poczty y wszelkich kurierów po drogach publicznych napadaią, rewiduią, zabiiaią y zabieraią, listy magnae importantiae różnych prywatnych osób otwieraią y wiele gwałtów nie tylko im, ale y innym podróżnym z woysk nayiaśnieyszey monarchini Rossyiskiey, po różnych mieyscach y traktach, swowolę czynią; więc iestem przestrzeżony od i. w. imć pana grafa Levenvalda,—pełnomocnego posła nayiaśnieyszey monarchini Rossyiskiey, że ieżeli się od takich excessów nie wstrzymaią, że nietylko tych gwałtowników, iuxta demerita traktować każe, ale y tych mieć będzie pro complicibus, którzyby kolwiek z niemi mieli porozumienie, albo im w swoich dobrach liberam pozwolili commorationem, victuale, noclegi, także innych pozwolili potrzeb y nie dawali znać o nich oficerom pobliższym woysk wspomnionych.—Zabiegaiąc tedy wszelkim inconveniencyom, a z tey okazyi indemnitati ichmość panów dziedziców y possesorów, żeby dobra ich niepodpadły nieuchronney ruinie, wcześnie przestrzegam, aby emandando swoię niewinność, takowym excessivis żadney w dobrach swoich nie dawać subsistencyi;

owszem omni possibili modo aby ich poskramiali, albo do pobliższych woysk nayiaśnieyszey monarchini Rossyiskiey o nich znać dawali. Ex munere meo, nietylko to donoszę, oraz przestrzegam, że y sam w sądzie moim in tali casu złapanych criminaliter sądzić będę. Na co, dla lepszey wagi, ręką własną przy pieczęci moiey podpisuię się.—Datum w Warszawie, dnia dwudziestego trzeciego miesiąca Października, roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego trzeciego.

U tego uniwersału podpis ręki przy pieczęci takowey: Antoni Łodzia Poniński, confoederationis generalis marszałek. Który to takowy uniwersał iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1733 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 2833—2836.

382. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства въ Чернавчицахъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ Чернавчицахъ, по причинѣ занятія г. Брестя войсками Россійской императрицы, постановили:

1) Собрать сполна весь провіантъ, назначенный съ воеводства гродскими властями для продовольствія русскаго гарнизона, находящагося въ Брестской крѣпости, подъ командой бригадира Давыдова—въ слѣдующемъ количествѣ: съ каждаго дыма—по шанку ржи, по шанку овса, по осминѣ крупъ и по три пуда сѣна.

2) Если что нибудь останется отъ этого провіанта, то излишекъ сохранить впредь до дальнѣйшаго распоряженія воеводства.

3) Для устраненія обоюдныхъ неудовольствій, могущихъ возникнуть отъ неаккуратнаго взноса жителями означеннаго провіанта, назначить двухъ коммиссаровъ, которые спеціально и должны будутъ заняться какъ собраніемъ его по имѣніямъ, такъ и правильною выдачею войску. Коммиссары изъ остатковъ могутъ получить вознагражденіе въ слѣдующемъ размѣрѣ: съ каждаго дыма по пивному гарнцу ржи и овса и по квартѣ крупъ.

4) Для лучшаго обезпеченія жителей отъ могущихъ совершиться со стороны русскихъ войскъ наѣздовъ и насилій, снарядить особое посольство къ русскому бригадиру и просить у него справедливости и защиты.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego trzeciego, miesiąca Nowembra dziewiątego dnia.

Na urzędzie grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stante interregno, comparens personaliter imść pan Władysław Blumski, te laudum ad acta grodu Brzeskiego podał, tenore sequenti pisane:

My dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, nie mogąc mieć naszych obrad in solito loco, w Brześciu dla wielkey tam frequencyi ludzi woyskowych nayiaśnieyszey Imperatorowey ieymości państw Rossyiskich, tedy ziechaliśmy się tu do miasteczka Czarnawczyc na konferencyą naszą braterską, dla uczynienia porządku, iakim byśmy mogli regularnie suplement postanowić dla garnizonu teyże nayiaśnieyszey Imperatorowey ieymości, w Brześciu będącego, za rekwizycyą w. imć pana

Dawidowa, brygadyera, naywyższego nad tym garnizonem kommendanta.

Gdzie naypierwey taryfę, przez w. ichmość panów urzędników grodzkich woiewództwa Brzeskiego wydane, approbuiemy, y według tey taryfy prowiant niżey specifikowany, to-iest: z dymu iednego—żyta, szanek ieden, owsa szanek ieden, krup ośminę iedną miarą łasztową, strychem przez imć pana wice-namieśnika woiewództwa Brzeskiego pieczętowaną, siana pudów trzy, to-iest, wóz ieden,—importare wszyscy ieneraliter, nemine excepto, z dobr dziedzicznych szlacheckich, dożywotnich y duchownych, bez renitencyi, do Brześcia do ichmość panów kommissarzów od nas obranych submituiemy się.

Za których kommissarzów obraliśmi unanimiter ichmość panów Pawła Poniatowskiego y Władysława Blumskiego, obywatelów woiewództwa naszego, obliguiąc ichmość fide, honore et conscientia, ażeby ten prowiant quam fidelissime, bez żadney depaktacyi, odbierali y dyspensowali, z odebrania onego in scripto każdego oddaiącego kwitowali y tych kwitacyi regestr, seorsive pisany, przy sobie konserwowali dla należytey in futurum naszey inwestygacyi y swoiey iustyfikacyi, a od ichmość panów kwatermistrzów Moskiewskich, czyli od kogo będzie należało, z dyspozycyi wyż rzeczonego w. imć pana brygadyera kwitacye także in scripto odbierali. In quantum by zaś iaka superata tego prowiantu przy ichmość panach kommissarzach naszych zostawała, tedy obstringimus ichmość arctissime, ażeby ta superata do dalszey woiewództwa naszego dyspozycyi, pro exigentia ulteriori, konserwowana była; z którey superaty w przysłym czasie kalkulować się woiewództwu naszemu ichmość panowie kommissarze tenebuntur.

Niemniey y w tym obliguiemy ichmość panów kommissarzów naszych, ażeby z tego prowiantu, który odbierać będą adaequate kompensowali tym ichmość, u których zboża, w spichlerzach Brzeskich będące, pozabierane są y iuż pro persoluto od garnizonu Rossyiskiego przyięte; ta zas rekompensa ma być czyniona według attestacyi imść pana wicenamiesnika Brzeskiego y według kwitów Rossyiskich.

Recompensando fatygę y pracę ichmość panów kommissarzów naszych z każdego dymu, podług taryfy ichmość podaney, po garncu iednym szynkowym piwnym żyta, a po drugim takowey że miary Brzeskiey garcu owsa y po kwarcie iedney krup z superaty tegoż prowiantu, która evidenter znayduie się, naznaczamy y uchwalamy.

Oraz plenariam potestatem tym że ichmość panom kommissarzom naszym daiemy authoritate praesentis congressus nostri, ażeby do wszelkich ieneraliter dobr, nemine excepto, szlacheckich, dziedzicznych, dożywotnich y duchownych, in casu renitentiae, toiest, za niewniesieniem należytego według taryfy prowiantu, delaty ludziom woyskowym, Rossyiskim, quam fidelissime według taryffy, sobie oddaney, wydawali.

A żebyśmy, po takowey naszey ad requisitionem w. imć pana brygadyera łatwości, in contribuendo pretendowanego prowiantu wszelką securitatem od naiazdów, violencyi y impetycyi wszelkich od ludzi Rossyiskich, pod kommendą imści będących, w domach naszych mieć mogli, pro exigenti uznaliśmy uprosić ex medio nostro w. w. ichmość panów Michała Nesterowicza—starostę Oziąckiego y Franciszka Piotrowickiego—czesznika Latyczewskiego, sędziów kapturowych woiewództwa naszego, za posłów do pomienionego w. imć pana brygadyera, obliguiąc ichmość panów posłów naszych, ażeby desideria nasze, w instrukcyi ich-

mość seorsive daney, activitate et dexteritate sua, wszelkiey naszey wdzięczności pewni będąc, quam fidelissime promowować chcieli.

Które to resultatus congressu naszego, pro exigenti circumstancya postanowione, rękoma naszemi podpisuiemy. Dat. w Czarnawczycach roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego trzeciego miesiąca Nowembra siódmego dnia.

U tego laudum podpisy rąk w. ichmość panów obywatelów woiewództwa Brzeskiego y urzędników temi słowy: Franciszek Chrzanowski—łowczy y podstarości sądowy y sędzia kapturowy woiewództwa Brzeskiego, Antoni Wisłouch—s. g. Brzeski, Jan Suzin—s. B., Alexander Owsiany, Stanisław M. Grodecki, Krzysztoph Witanowski—s. k. w. Brzeskiego, Tomasz Suzin, Jakub Połoński, Michał Żardecki—Józef Kościa, Antoni Adamowicz, Dominik Buchowiecki—mp., Marcin Chrzanowski, Kalixty Hornowski, Ludwik Jan Żardecki, Alexander Buchowiecki, Józef Sawicki, Michał Nesterowicz star. Oziat., Franciszek Piotrowicki—s. k. w. B., Antoni Czerniewski, Józef Łazniewski, Józef Witanowski z Szykiewicz. Które to takowe laudum, za podaniem onego ku aktykowaniu przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg grodzkich Brzeskich de verbo ad verbum przyięte y wpisane.

1733 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 2845—2847.

383. Ординансъ князя Вишневецкаго о томъ, чтобы всѣ партіи въ теченіи одного мѣсяца покорились власти Августа III-го и существующему порядку.

Михаилъ Гервасій Корибутъ князь Вишневецкій—канцлеръ и генеральный полководецъ войскъ в. кн. Литовскаго симъ ординансомъ предписываетъ всѣмъ партіямъ, непризнающимъ надъ собою власти Августа III-го, или покориться своему законному государю въ теченіи одного мѣсяца и получить отъ него прощеніе, илиже подвергнуться лишенію чести и имуществъ за непослушаніе, безъ всякаго суда и росправы, по силѣ дарованной ему неограниченной власти.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stante praesenti interregno, stanowszy personaliter imść pan Adam Strzałkowski—sługa iaśnie oświeconego xięcia woiewody Nowogródzkiego—r. w. w. x. Lit., ordynans niżey wyrażony ad acta grodu Brzeskiego ku wpisaniu podał, cuius tenor sequitur talis:

Michał Serwacy Korybut—na Zbarażu y Wiszniowcu xiąże Wiszniewiecki, hrabia na Dolsku, Dombrowey, Brahiniu y Komarnie, kanclerz w. w. x. Lit. y generalny woysk w. x. Lit., reimentarz, Piński, Gliński, Tucholski, Wiłkowyski, Wilkiski, Kirsniański etc. starosta, w. w. ichmość panom półkownikom, porucznikom, chorążym, namiesnikom, rotmistrzom y całemu in genere rycerstwu polskiego autoramentu, i. w. w. ichmość panom generałom, półkownikom, obeszterleutnantom, maiorom, kapitanom y wszystkim wyższey y nizszey ofice-

rom, tudzież wszystkim in genere et specie żołnierzom cudzoziemskiego zaciągu woyska w. x. Lit., po zaleceniu chęci moich, do wiadomości donoszę. Lubo niektórzy ichmość woyska w. x. Lit. facto, sobie samym nocive stale zaś na oyczyznę crudeli, wyłamali się tak proprio motu, iako też alieno movente spiritu, z własney nad sobą zwierzchności, mimo wszystkie prawa, privilegiatas potestates wetuiące y mimo wszystkie konstytucye seymu nad woyskiem officia utwierdzaiące, tudzież mimo świeższey konfederacyi, też same veteris reipublicae sancita utrzymuiącey y approbuiącey, przecież taż sama zwierzchność y władza moia regmentarska od nikogo dependencyi nie znaiąca, ani na żadne cenzury y głosy zarabiaiąca tych wszystkich, których temporum iniuria illicito foedere iunxit, chcę, iak znowu, ab eo solvere nexu y gdy o to ad iurata marti pectora z moim udaię się affektem, nie ustąpię, że sami w. m. panowie tey przestrogi będziecie sequaces, które prawa, zwyczaie y sama słuszność każdemu na oczy pokazuie, że wszelkie takie actus et illicita media excidiis et privatione vitae ac honoris konczyć się zwykły. Co ażeby każdemu z obywatelów teyże oyczyzny et ex concivibus nie szkodziło, daię czas y fryszt do poprawy—spatium iednego miesiąca od publikacyi tego uniwersału, niechcąc potrzebnego zawsze woyska na obronę oyczyzny vi et armis aggredi, y ktoby kolwiek in hoc spatio, czy kto z chorągwiami czyli poiedynkiem, chciał przystąpić, wszelki pardon deklaruię y do respektów ichmość Augusta trzeciego zalecić bez żadney ode mnie zemsty et sine ulla privatione szarż y honoru; co na mieyscu moim y iaśnie oświecony xiąże imść woiewoda Nowogródzki reymentarz partyi woyska, ode mnie w komendę danego fides intencyi moich interpres zachowa inviolabiliter. Do którego aby się każdy mógł bez szkrupułu odezwać y przystąpić in meliorem fidem tym uniwersałem moim upewniam y assekuruię, a na większy dowód ręką własną podpisuie się. Dan w Warszawie, dnia ósmego miesiąca Nowembra, roku Pańskiego tysiąc siedmset trzydziestego trzeciego.

U tego ordynansu podpis ręki przy pieczęci woyskowey takowy: Michał xiąże Wiszniowiecki — r. w. w. x. Lit. y g. w. r. Innotacya liter na tym ordynansie takowa: w. d. p. w. x. Lit. Który to takowy ordynans iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1733 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 2853—2855.

384. Универсалъ Новогородскаго воеводы Николая Радивила Брестскому дворянству о высылкѣ депутатовъ на сеймикъ въ Чернавчицы.

Николай Фаустинъ князь Радивилъ—воевода Новогородскій и командующій войсками в. кн. Литовскаго симъ универсаломъ доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія обывателей Брестскаго воеводства, что новый король—Августъ III уже находится въ предѣлахъ царства Польскаго и, если они, обыватели, пришлютъ своихъ депутатовъ на конфедерацію въ Чернавчицы, съ каждаго тракта по 2 человѣка, то онъ обѣщаетъ имъ употребить всѣ зависящія отъ него средства къ удаленію изъ Брестской крѣпости гарнизона, а изъ Брестскаго воеводства—московскихъ людей, расположенныхъ въ немъ въ качествѣ союзниковъ противъ непріятеля новаго короля, намѣревающагося вступить въ предѣлы Польши наступающей зимой.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego trzeciego, miesiąca Nowembra dwudziestego trzeciego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stante praesenti interregno, stanowszy personaliter imć pan Adam Strzałkowski—sługa iaśnie oświeconego xięcia imści woiewody Nowogródzkiego—regimentarza woysk w. x. Lit., uniwersał na seymiki woiewództwa Brzeskiego wydany, ad acta grodu Brzeskiego ku wpisaniu podał, cuius tenor sequitur talis:

Mikołay Faustyn, xiąże na Ołyce, Nieświeżu y Klecku, hrabia na Szydłowcu, Mirze y Krożach Radziwił—woiewoda Nowogródzki y regimentarz woysk w. x. Lit., iaśnie oświeconym ww. ichmość panom senatorom, ministrom, dygnitarzom, ziemskim, grodzkim—urzędnikom, rycerstwu, szlachcie woiewództwa Brzeskiego obywatelom m. w. m. panom y braci, po zaleceniu usług moich nie tylko uniwersalney, ale y partykularney każdemu z osobna uniżoności donaszam. Iż nie wkraczaiąc w remonstracyą na dwóch teraznieyszych convocationis et electionis seymach ab aevo wolnego całey rzeczy-pospolitey naszey głosu praw y swobod szlacheckich, raczey tego wszelkiego, in quo salus pendebat z gruntu per malevolos wywrócenia y złamania regimentarza, a powtórnego, które było ab anno millesimo septuagesimo ad annum millesimum septingentesimum decimum pociągnienia przed maiestatem Bożym, to-iest, powietrza, głodu, ognia y woyny oddalenia modlą y błagaią, lecz do zaszłych od współbraci naszych pod Warszawą manifestem neimniey do i. w. w Bogu nayprzewielebnieyszego imści xiędza Hozyusza—biskupa Poznańskiego denuncyacyi y i. w. imć pana Ponińskiego—marszałka zkonfederowaney rzeczy-pospolitey uniwersałów dyrekte referuie, z tego zaś teraźnieyszego w zacięciu nieszczęśliwey rewolucyi na dwoie współbraci rozdzielenia, ze złą y przeciwną fakcyą z placu electionis y do Gdańska wstąpienia powracaiąc, ogłaszam, iż z łaski Bożey król nasz Polski iest (niech długo żyie) August trzeci cum aliis principalibus, xiąże Saski y elektor, actu iuż w granicach polskich iako pater patriae będący, z któ-

rym do Króla królów, za zjednoczeniem rozproszoney trzody naszey szlacheckiey, wołać możemy: mala nostra pelle, bona cuncta pone! Azali też miły słodkiey pamięci za oyca iego niedawno przeszłey powróci pokóy. A że auxiliarne woyska Rossyiskie, szukaiąc swego nieprzyiaciela, broniąc mu transportu do oyczyzny naszey, zimnym wiatrem przez morze przybyć chcącemu, nie dopuszczaiąc nas sąsiad swoich w zdzierstwo y łupieżstwo, wkroczyć tu musieli nie bez uprzykrzenia w marszerunkach prowiantami y furażami; dla tego tedy aby się iak nayprędzey z prześwietnego woiewództwa Brzeskiego wyprowadzić mogły, pro consultatione generali anno praesenti pro die prima Decembris przy w. w. ziemskich, grodzkich urzędnikach z każdego traktu po dwóch w. m. panów do Czarnawczyc zapraszam, gdzie ieżeliby się w. m. panowie ad expeditum confoederationis Varsaviensis actum przystąpić raczyli, usilnie w tym moie starania dołożę, że iako garnizon Brzeski tak y wszystkie pomienione auxiliarne woysk Rossyiskich ludzie z prześwietnego woiewództwa Brzeskiego ustąpią. In fidem podpisuię się przy pieczęci. Dat. w Brześciu die vigesima secunda Novembris, anno millesimo septingentesimo trigesimo tertio.

U tego uniwersału podpis ręki i. o. xięcia imści woiewody Nowogródzkiego przy pieczęci onego takowy: Mikołay Faustyn Radziwił, woiewoda Nowogrodzki, regimentarz woysk w. x. Lit. Który to takowy uniwersał iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1733 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 2857—2860.

335. Универсалъ генералъ-аншефа войскъ Россійскихъ Петра Ласси Брестскому дворянству о доставленіи войскамъ провіанта.

Генералъ-аншефъ Россійскихъ войскъ Ласси симъ универсаломъ доводитъ до всеобщаго свѣденія, что, присланный съ войсками въ предѣлы рѣчи-посполитой по волѣ россійской Императрицы въ качествѣ союзника для защиты польскаго государства отъ посягательствъ Станислава Лещинскаго, отъ приказалъ своимъ войскамъ вести себя какъ можно скромнѣе и не дѣлать жителямъ при этомъ притѣсненій и насилій. Посему онъ приглашаетъ обывателей Брестскаго воеводства поспѣшить доставкой ему надлежащаго провіанта, воздерживаться отъ непріязненныхъ дѣйствій, не дѣлать нападеній на русскія войска, не прятаться въ лѣсахъ, а лучше сидѣть дома; въ противномъ же случаѣ, всякихъ непокорныхъ лицъ, какъ бунтовщиковъ онъ будетъ считать своими непріятелями. При семъ онъ подтверждаетъ, чтобы какъ можно скорѣе былъ изготовленъ тарифъ и раскладка поборовъ на продовольствіе войскамъ, присовокупляя, что только тѣ изъятія будутъ приниматься въ расчетъ, которыя выйдутъ изъ канцеляріи гр. Левенвольда, или же за его же собственною подписью.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego trzeciego, miesiąca Nowembra dwudziestego trzeciego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stante praesenti interregno, stanowszy personaliter imć pan Adam Strzałkowski—słu-

ga i. o. xięcia imści woiewody Nowogródzkiego—regmentarza woysk w. x. Lit., uniwersał nizey wyrażony ad acta grodu Brzeskiego ku wpisaniu podał, cuius tenor sequitur talis:

Nayiaśnieyszey Imperatorowey iey mości Rossyiskiey, pani a pani moiey miłościwey, woysk generał ancheff, świętego Alexandra Newskiego orderu kawaler y gubernator xięstwa Jnflantskiego Piotr Lassy, Jaśnie o. i. w. wielmożnym ichmość panom senatorom, dygnitarzom, urzędnikom, y całemu rycerstwu stanu duchownego y świeckiego y wszystkim in genere obywatelom, w koronie polskiey y w. x. Lit. zostaiącym, moim m. panom, przy zaleceniu chęci y usług moich przyiacielskich do wiadomości podaię. Że iako nayiaśnieysza Imperatorowa iey mość, zachowuiąc przyiazń swoią sąsiedzką z nayiaśnieyszą rzeczą-pospolitą, nie miała y niema nigdy inszey intencyi, tylko dalszą kontynuacyę teyże przyiaźni, tak też dała mi wyrazny ordynans na weyście z woyskami iey Rossyiskiemi w państwa koronne y w. x. Lit. szczegulnie tylko z okazyi wziętego gwałtownie na tron od niektórych ichmościów Stanisława Lesczyńskiego, którego, iako nieprzyiaciela swego, szukać y od iego adherentów, ciemiężących własnę oyczyznę, uwolnić kazała; oświadczyłem ia tedy iuż w. m. panom marszerowanie moie z woyskami pomienionemi z taką skromnością et cum omni disciplina militari, aby nikomu z obywatelów szkody nie było y krzywdy, iako uniwersałami upraszałem o wczesne zwożenie prowiantów y supplementów dla wspomnionego woyska Rossyiskiego, aby się nie przykrzyć furażowaniem y nie niszczyć kraiu. Które naprzykrzenie że się iuż musiało stać, gdy za czasu nie wydaią taryf ichmość panowie officialistowie kancelarii koronney, ani dyspozycyi nie czynią, (do których należy), tak powtórnym tym uniwersałem upewniam nietylko przyiacioł naszych, ale same nieprzyiaznych nam, maiętności, osobliwie dobra Łowickie xięcia imści primasa y ichmość duchownych, że nad prowiant y suplement dla ludzi y koni y to tak, aby y ci, co daią, mieli żywność, y ci, co żądaią y upraszaią na auxiliarne woyska, mieli proporcionalne do magazynów prowianty. Po którym wydaniu prowiantów, żadney przykrości, ani furażowania mieć nie będą, byle w domach swoich siedzieli, a tu się po borach y **lasach** nie ochraniali, albo podjazdów na woyska Rossyiskie nieprzyiacielskich nic prowadzili y swywolnych kup y zaciągów nie przechowywali, y owszem o takich buntownikach wiadomość dawali, a my **zawsze** po przyiacielsku z przyiaciołami postąpiemy, zaś nieprzyiaciołom bronić się deklaruiemy y tych, którzy by albo korrespondenciami lub innym sposobem z nieprzyiaciołami naszemi nie przestawali, za nieprzyiacioł mieć będziemy. Taryfy aby były wydane usilnie upraszamy, y dyspartyment aby był uczyniony bez aggrawacyi iednych dobr od drugich, y o to nie zapominam prosić y w tym przestrzegam, że lubo libertacyę z kancelaryi i. w. imć pana grafa Lewenwalda, iako y z moiey wychodzącą, iednak ci ichmość do prowiantów proporcionalnych należeć powinni, którzy biorą libertacye w drogach, domach, dworach, te wszelkie bespeczeństwo mieć będzie każdy, assekuruię, y nato się wszystko podpisuię przy przyciśnieniu pieczęci moiey.

U tego uniwersału podpis ręki, przy pieczęci, takowy: Peter Lassy. Który to takowy uniwersał do xiąg grodzkich Brzeskich iest podany y wpisany.

1733 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 2879—2785.

386. Постановленіе дворянства Брестскаго воеводства на сеймикѣ въ Чернавчицахъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, не могши собраться на сеймикъ въ г. Брестѣ, по причинѣ занятія его русскими войсками, и собравшись въ Чернавчицахъ, по избраніи сеймоваго маршалка, по выслушаніи реляцій отъ примаса Госія и инстигатора генеральной конфедераціи Понинскаго постановили:

1) Признать королемъ польскимъ недавняго электора, Саксонскаго принца, Августа III-го.

2) Для упроченія мира внѣшняго и внутренняго, а равно и для устраненія чужеземныхъ русскихъ войскъ—приступить къ конфедераціи и сейчасъ же учинить въ этомъ присягу.

3) Лицъ, находящихся въ отсутствіи, духовнаго и свѣтскаго званія, также обязать присягой въ гродскомъ судѣ и свидѣтельства объ учиненіи оной представить королю и рѣчи-посполитой.

4) По засвидѣтельствованіи вѣрноподданства новому королю, просить главнокомандующаго войсками в. кн. Литовскаго Николая Радивила ходатайствовать о выводѣ русскихъ войскъ изъ предѣловъ Брестскаго воеводства.

5) Для сохраненія шляхетскихъ свободъ и вольностей отрядить на коронацію депутатовъ со стороны воеводства и снабдить ихъ надлежащею инструкціей.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego trzeciego, miesiąca Decembra trzeciego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodskim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną, Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stante praesenti interregno, stanowszy personaliter imść p. Michał Denisewicz—sługa w. imci pana Antoniego Nornickiego—pisarza skarbowego w. x. Lit. y marszałka seymiku woiewództwa Brzeskiego, laudum seymiku tegoż woiewództwa, w Czarnawczycach expediowanego, ad acta grodu Brzeskiego ku wpisaniu podał, cuius tenor sequitur talis:

My senatorowie, ministrowie, dygnitarze, ziemscy y grodzcy urzędnicy, rycerstwo, szlachta, obywatele prześwietnego woiewództwa Brzeskiego, per observantiam regulae libertatis et publicae consultationum securitatis, nie mogąc ad solitum locum, do miasta y zamku i. k. mości, Brześć nazwanego, ex respectu znayduiącego się woysk zagranicznych Rossyiskich garnizonu y nie chcąc zgromadzić, za dóyściem nas per publicationem po wszystkich traktach tegoż prześwietnego woiewództwa Brzeskiego i. o. xięcia iegomości pana Mikołaia Radziwiła—woiewody Nowogrodzkiego, regmentarza w. x Lit., uniwersałów et bene placito nostro w roku teraznieyszym tysiącznym siedmsetnym trzydziestym trzecim, miesiąca Decembra pierwszego dnia, do Czernawczyc ziechawszy się, oraz solito more z między nas w. imci pana Antoniego Nornickiego—pisarza skarbowego w. x. Lit. za dyrectora kongresu naszego obrawszy, tudzież z przeczytanych uniwersałów i. w. w Bogu nayprzewielebnieyszego iegomości xiędza Hoziusza, biskupa Poznańskiego denunciacyinych, post remotam na początkach electionis seymu sześcioniedzielnego reipublicae inquietem insidiarumque fraternarum repulsos motus, doszłey szczęśliwie potrzebnego pana y króla polskiego nayiaśnieyszego Augusta trzeciego cum

plurimis principalibus electora Saskiego, optimo rerum eventu elekcyi, niemniey także z uniwersałów i. w. imci pana Ponińskiego—instigatora koronnego y zkonfederowaney rzeczy-pospolitey w Warszawie marszałka in praemissis et aliis circumstantiis doskonale informowawszy się, ponieważ pro satisfactione in omni prawom, wolności y swobodom szlacheckim stało się y stać się ieszcze w Krakowie futura, da Bóg, coronatione, to wszystko ma, cokolwiek całość rzeczy pospolitey obóyga narodów, tak korony polskiey, iako y w. x. Lit., praxi et usu praedecessorów naszych do tychczas konserwowało y konserwuie; iako tedy nadzieią prętkiego in hac revolutione patriae spodziewamy się pokoiu, tak hoc, quod placuit Deo et hominibus, hoc quod imperia reges et regna vicina w całey Europie chrześciańskiey condecorat, iako hoc toto congressu nostro ogłoszonego y publikowanego nam Augusta trzeciego—króla polskiego, potrzebnego nam oyca y pana do serc naszych życzliwie poddanych, przyimuiemy y wyznawamy, tak circa tuitionem maiestatis, circa manutenentiam libertatis et circa conservationem legum, a naybardziey circa conservationem liberae electionis et vocis vetandi—chcąc nas utrzymać, ex ingressu woysk zagranicznych monarchii Rossyiskiey per inveteratam do Stanisława contrarietatis manifestationem et per communem w sociuszach a republica acceptatam causam, iako nayprędzey ułatwić pokoy generalny, wnętrzny y zewnętrzny sobie samym et vicinis nostris zachować, indissolubili nexu konfederuiemy się y tym naszym postanowieniem rotam accedentium ad confoederationem od i. w. imci pana marszałka zkonfederowaney rzeczy-pospolitey transmissam acceptowawszy, zarazem tenore eius corporale iurament wykonawszy, praesentes per amorem Dei, sui ipsius et proximi, per amorem patriae et pacis, wszystkich absentuiących się i. o. i. w. ichmość m. panów prześwietnego woiewództwa Brzeskiego obywatelów, współbraci naszych upraszamy, ażeby uno ac eodemque modo ad acta praesentia in spacio dwóch niedziel expirationis, praedicta eiusmodi iuramenta przed w. imci panem Pawłem Kościuszką—pisarzem grodzkim Brzeskim y imci panem Macieiem Zborowskim—regentem także grodzkim Brzeskim w tymże mieście i. k. mości y zamku, Brześć-Litewskim nazwanym, na mieyscu sądowym, przy xięgach grodzkich woiewództwa Brzeskiego explere raczyli, attestacye expleti iuramenti od tegoż wyżey wyrażonego imci pana pisarza lub regenta brali, denique ea documenta fidelitatis suae erga serenissimam maiestatem et totam rem-publicam, konserwuiąc, każdemu ex absentibus braciom naszym pokazuiąc, onych ad unionem animorum citocius modesta persvasione animowali.

A zatym kiedy aperta serc naszych fidelitas maiestati et patriae nostrae clarigatur, nihilominus tegoż przytomnego i. o. xięcia imci pana Mikołaia Radziwiła—woiewody Nowogrodzkiego, regimentarza dywizyi woysk w. x. Lit. upraszamy, ażeby interponente authoritate sua o tak nayprętszę woysk zagranicznych Rossyiskich z woiewództwa Brzeskiego evacuatią starać się raczył y przyobiecaną w tym przyiaźń ad effectum przywiodł.

Interea z racyi niektórego w oyczyznie zamieszania, propter ciciorem królewstwa naszego polskiego ordinem ipsamet coronationem in dyspozycią nayiaśnieyszego Augusta trzeciego, króla polskiego y elekta, że zkonfederowana rzecz-pospolita oddała, my tedy ex congressu nostro moderno confederato idąc in sensum teyże konfederacyi, ne sit quod preiudiciosi prawom naszym, wolności y swobodom szlacheckim pro hac optata coronatione serenissimi nostri regis Poloniae

Augusti tertii, prawdziwą naszą intencyą obrania posłów ziemskich z instrukcyami e medio nostro powtórnego solita praxi et usu w Brześciu, anno praesenti, die decima quarta Decembris termin zakładamy. In fidem huius confoederationis nostrae podpisuiemy się.

Pisan w Czarnawczycach, die secunda mensis Decembris, anno millesimo septingentesimo trigesimo tertio, a to wszystko actum cum limitatione pod dyrekcyą tegoż w. imci pana Antoniego Nornickiego—pisarza skarbowego w. x. Lit. y tak roborant to wszystko niżey wyrażone podpisy nasze.

U tego laudum podpisy rąk takowe: Antoni Jan Nornicki—pisarz skarbowy w. x. Lit. y dyrektor, Franciszek Chrzanowski—łowczy y podstarości sądowy woiewództwa Brzeskiego, Paweł Kościuszko—pisarz grodzki woiewództwa Brzeskiego, Józef Bruno Hornowski—czesznik Brzeski, Adam Kościa Zbirohoński—sędzia woyskowy w. x. Lit., półkownik Petyhorski, Antoni Kościuszko, Wawrzyniec Eysmont—czesznik Grodzieński, Maciey Kazimierz Zborowski—podcz. Latyczewski, regent grodzki y sk. w. B. mp., Kazimierz z Wyrozub Zubowski—namieśnik woiewództwa Brzeskiego, Bonifacy Narwiłuski mp., Michał Starzyk Buczyński—obozny woiewództwa Brzeskiego z traktu Kamienieckiego, Michał Sterpiński, Franciszek Krupicki mp., Jakób Izbicki, Franciszek Stanisław Piotrowicki mp., Józef Połoński, Heliasz Izbicki, Michał Izbicki, Marcin Izbicki, Kazimierz Ostrowski, Stanisław Kruhelski, Piotr Pszenicki Myslik, Jan Niepokoyczycki, Krzysztof Witanowski mp., Józef Oziembłowski mp., Józef Witanowski, Franciszek Puryszko, Stanisław Onichimowski mp., Antoni Sieniuta—stolnik Owrucki mp., Rafał Jarzyna—stolnik Rawski mp., Piotr Kościuszko—komornik woiewództwa Brzeskiego, Marcin Chrzanowski, Piotr Bukraba, Antoni Adamowicz mp., Stefan Telatycki, Jan Kościa—półkownik buławy polney, Jerzy Machwic—s. b., Henryk Pełka, Antoni Korowicki—łowczy Czernihowski, sędzia k. woiewództwa Brzeskiego—mp., Wacław Gierałtowski, Michał do Sikieniey Bortnowski, Bartłomiey Zalewski, Jan Wołkowyski, Jan Podkański, Michał Wołkowyski, Antoni Krupicki mp., Marcin Zboinski mp., Leon Grodzki mp., Mateusz Grodzki manu propria, Jan Zarzecki mp., Bazyli Paiewski, Stefan Bohusławski, Jozef Kościa—stolnikDrohicki, Antoni Zadarnowski—chorąży woysk, Michał Szeliski, Krzysztow Czyż, Bohusław Bronikowski, Jakób Kruhelski, Stanisław Kruhelski, Bazyli Paiewski, Stefan Paiewski, Jan Paiewski, Jan Sawicki, Paweł Bohusławski, Felician Terpiłowski, Dominik Terpiłowski, Antoni Terpiłowski, Tomasz Muczkiewicz, Piotr Bonecki, Antoni Kazimierz Kościuszkiewicz mp. Które to takowe laudum, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, za oczewistym onego ku aktykowaniu podaniem, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1733 г.

Изъ книги за 1732—1733 годы, стр. 2923—2934.

387. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на коронаціонный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Ходатайствовать, чтобы новый король in pactis conventis (въ обоюдныхъ договорахъ) подтвердилъ сохраненіе римско-католической вѣры, шляхетскихъ свободъ и имущества.

2) Чтобы изъ предѣловъ рѣчи-посполитой выведены были союзныя войска.

3) Чтобы уничтожено было подымное, а вмѣсто него назначено было на содержаніе войска чоповое-шеляжное, поголовная подать съ жидовъ, хотя-бы и утроенная, но только чтобы достало ея на означенный предметъ.

4) Во вниманіе къ заслугамъ кн. Корибута Вишневецкаго—канцлера и главнокомандущаго войсками в. кн. Литовскаго просить, чтобы оставлены были за нимъ—должность Виленскаго воеводы и булава в. кн. Литовскаго.

5) Ходатайствовать также объ уничтоженіи постановленій Брестской коммиссіи, которая насильственнымъ образомъ поотнимала земли у разныхъ обывателей, въ особенности же Брестскихъ, и о возвращеніи Кіевца и Милейчицъ—Аннѣ, Радивиловой а Чахецкаго лѣсничества—Горновскому.

6) О возвращеніи Костямъ имѣнія Старой Веси, которое насильственнымъ образомъ присоединено или къ Брестской или Кобринской экономіи, и о возстановленія конституціи, ограждающей права и свободы шляхетства и постановленной еще до уніи.

7) О превращеніи процесса между Генсицкими и Верещаками съ одной и Костями—съ другой стороны.

8) О дарованіи индигената (права туземства) Сигизмунду Риттергу за отличную его службу въ литовскомъ войскѣ.

9) Объ извѣщеніи Прусскаго короля Фридриха Августа, бывшаго недавно въ числѣ кандидатовъ на польскую корону, что король уже избранъ.

10) Объ оставленіи за кн. Николаемъ Радивиломъ и на будущее время польской булавы за прежнія и недавнія его заслуги.

11) О представленіи вниманію короля и рѣчи-посполитой заслуженнаго патріота Подкамера.

12) О сохраненіи диссидентамъ конституціи 1696-го года.

13) Объ удовлетвореніи Борковскаго разрѣшеніемъ его дѣла.

14) Объ утвержденія за базиліанами фундуша въ Борунахъ.

15) Объ исполненіи обѣщаній королевскаго коммисаріата относительно уплаты имъ 3,000,000 литовскому войску и въ особенности объ удовлетвореніи лицъ, бывшихъ въ конфедераціи подъ Каменной.

16) О сохраненіи правъ и привилегій Татарамъ.

17) О сохраненіи привилегій Августа II-го Норницкому и о вознагражденіи его за заслуги, оказанныя имъ рѣчи-посполитой.

18) Прочее поручить благоусмотрѣнію пословъ съ тѣмъ однако же, чтобы на первомъ планѣ поставлены были ими интересы римско-католической вѣры и шляхетскихъ свободъ.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego trzeciego, miesiąca Decembra siedmnastego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chzranowa Chrzanowskim, łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imć pan Michał Denisewicz—sługa w. imć pana Antoniego Nornickiego—pisarza skarbowego w. x. Lit., marszałka konfederacyi woiewództwa Brzeskiego,

nomine tegoż principała swoiego, instrukcyę na seym-coronationis, w. ichmość panom posłom, w teyże instrukcyi wyrażonym, od woiewództwa Brzeskiego daną, ad acta podał tenore sequenti:

Instrukcya na seym coronationis, szczęśliwie nam na panowanie królewstwa polskiego następuiącego, Augusta trzeciego dana od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodskich, rycerstwa, szlachty, obywatelów woiewództwa Brzeskiego posłom naszym ziemskim w. w. ichmość panom Florianowi Grabowskiemu—horodniczemu Brzeskiego woiewództwa y Macieiowi Zborowskiemu—podczaszemu Latyczeskiemu y regentowi grodzkiemu woiewództwa Brzeskiego, anno millesimo septingentesimo trigesimo tertio, die decima septima Decembris, w Brzesciu, in loco consilorum solito.

Któż nie przyzna, że widział pamiętne w narodach naszych króla pana, niedawno nam zeszłego, Augusta wtórego, pełne łask y dobrodzieystw oycowskich ku poddanym swoim serce; a iako te nieszczęsliwe interregnum przyniosło nam exiguum et cum taedio vitae nostrae; tak, wspomniawszy iterum flendi vicinos mores, Hectora flevimus; teraz zaś oto Polska Niobe nasza, nuper effusa in lachrimis, hodie concrescit in gemmis, kiedy po ciemnych żałoby nocach candida mundo sidera currunt; bo powracaią cum fenore stracone nadzieie, gdy nam zasiada polski tron vultu sidereo discutiens nubila nayiaśnieyszy praedecessor August trzeci ustępuią publiczney radości żale, gdy iuż oglądaią primum maiestatis ordinem waszey k. mości, in diademate suo wyzuwa się z postaci stękaiącey synogarlicy, a orlą znowu na siebie biorąc postawę, w niebo dobroczynne weselszą pogląda zrzenicą y tam się wzbiiaiąc lotem na wszystek świata okręg, wesołym odzywa się głosem, non trudendo sed ferendo Augusta vestigia: vivat nobis in diuturnum Augustus tertius. A oddawszy się in adjutorium divinum, in clementissimam et honorificentissimam i. k. mości Augusta trzeciego, szczęśliwie nam panować zaczynaiącego, ditionem, upraszamy ichmość panów posłów naszych, aby sacrosancte wszystkie proiekta nasze w instrukcyę ichmość wzieli roborem candorem suum tak, żeby i. k. mość, pan nasz miłosciwy, wiernym poddaństwem naszym, a my łaskawym iego zaszczycali się panowaniem.

Primo: Ante omnia obligantur ichmość panowie posłowie nasi fide, honore et conscientia et amore patriae, ażeby pacta conventa circa tuitionem orthodoxae fidei poprzysiężone przez plenipotentów nayiaśnieyszego Augusta trzeciego, iako też communis libertas w stanach tey rzeczy-pospolitey utriusque gentis przy swobodach y wolnościach sine labe in suprema zostawała immunitate.

Secundo: Jako nam nic nigdy nie było przeciwnieyszego nad iedyną swobody y wolności naszych utratę, ta, kiedy widziemy oczewisto ubogich ludzi, a consequenter wiary y wolności upadek: starać się będą ichmość panowie posłowie nasi tak u następuiącego króla imści, pana naszego miłościwego, aby po progu placatiori vultu demissyą stanów tey rzeczy—pospolitey kontentować raczył y przy chwalebney koronacyi swoiey wszystkich woysk auxilarnych uczynił evakuacyę ex visceribus wszystkiey y całey rzeczy-pospolitey.

Tertio: Inpracticata onera tak wielo wycińczoney od niemałego czasu trybutami prowincyi w. x. Lit. podymne aby totaliter ustało y skasowane było, według dawnych praw y konstytucyi,

obmyśliwszy zupełną z dobr hibernowych czopowego y szelężnego sympli quarti, pogłównego żydowskiego, choć by ich ad triplicem pociągnąć solutionem, domówić się maią ichmość panowie posłowie nasi, tak iednak, aby zupełną dostała się płaca woysku w. x. Lit. y summa regulowana na zapłatę woysku, destinowana według konstytucyi anni millesimi septingentesimi decimi septimi seymu pacificationis nigdy nie ginęła.

Quarto: J. o. xięcia imci Michała Korybuta Wiszniewieckiego—kanclerza, generalnego woysk w. x. Lit. regimentarza, na zaszczyt y swobody wolney tey rzeczy-pospolitey non sine dispendio własnych fortun aby byli w pamięci, tak i. k. mości, iako y rzeczy-pospolitey żeby nikomu innemu woiewództwa Wileńskiego, iako też y buława wielka w. x. Lit. konferowana nie była,—instabunt ichmość panowie posłowie nasi.

Quinto: A że kommissya Brzeska niesłychane y niepraktykowane w prowincyi x. Lit. a naywięcey w woiewództwie Brzeskim gravaminosissimum przyniosła taedium z wielką obelgą osób y fortun, naybarziey cum praeiudicio łaskawych, dobroczynnych nayiaśnieyszych monarchów przywileiów, ta aby tabella skassowana była, domówić się maią ichmość panowie posłowie nasi, tak aby ichmość panowie possessorowie circa tuitionem dobr swoich, iako to i. o. xiężna ieymość Anna z Sanguszków Radziwiłłowa przy dobrach Kiiowcu y Mileyczyce cum attinentiis, y insi possessorowie tąż kommissyą przeaggrawowani, y imć pan Józef Hornowski przy leśnictwie Czacheckim, także cum attinentiis według przywileiów konserwowani byli,—domówić się maią serio ichmość panowie posłowie nasi y tenebuntur.

Sexto: Stara Wieś, dobra ab antiquo ziemskie: bo ieszcze ante unionem nadane domowi w. w. pp. Kościom Zbirowowskim, że nullo iure do ekonomii Brzeskiey czyli Kobryńskiey są przyłączone, ażeby te bona terrestria, według oczewistych dowodów w reindukcyi, domowi temuż aby instanter oddane były, serio instabunt ichmość panowie nasi. Taż konstytucya, toties multiplicata, która przy swobodach y possesyach ante unionem przyięta y wpisana aby suam zawsze y nienaruszenie miała immunitatem, przestrzegaiąc tego, tanquam pupillam oculi,—domówić się y utrzymać maią ichmość panowie posłowie nasi.

Septimo: Proceder prawny ex ratione fatorum imć pana Józefa Gęsickiego z aktoratu imć pana Dominika Gęsickiego y ichmość panów Wereszczaków z wielmożnym imć panem Adamem Kością—sędzią woyskowym w. x. Lit. pułkownikiem Petyhorskim, Józefem Kością—stolnikiem Drogickim y innemi w trybunale głównym w. x. Lit. uroszczony, ponieważ iako in causa accidentali ex parte ichmości panów Wereszczaków per quietationem iest skasowany, ażeby per constitutionem coronationis był zewszystkim umorzony, oraz tym że ichmość y innym omni modo securitas zdrowia, dobr y honoru perpetue obwarowano et a tota actione ichmość od wszystkich sukcessorów, consukcessorów y kollatoralnych quocunque titulo et praetextu maiącyh osob,—ichmość panowie posłowie nasi omnino utrzymać maią.

Octavo: A iako w wielkiey estymacyi rzecz-pospolita consuevit mieć wielką rekompensę dobrze y prawdziwie iey się aplikuiącym, dopiero szczerze za nią y w niey cum adversis woiuiących, przeto uważaiąc merita woienne aplikuiącemu się ku stanom tey rzeczy-pospolitey imć panu Zygmuntowi Rytterhowi, obeszterleytnantowi regimentu pieszego buławy wielkiey w. x. Lit. aby był do indygenatu y wszystkich prerogatyw,

dobr, fortun y honorów szlacheckich przypuszczony za instancyą godności iego od całego województwa,—tychże ichmość panów posłów fidelissime obliguiemy.

Nono: Propozycye z strony nayiaśnieyszego pana miłościwego Frydryka Augusta trzeciego między innemi królewstwa polskiego korony kandydatami, przez wolne wolnego narodu głosy do teyże korony aspiruiącego, a teraz nam szczęśliwie panuiącego na oświadczenie wieczney przychylności y łaskawości, które są z dobroci iego pańskiey pro bono publico ofiarowane,—ichmość panowie posłowie demisso poplite złożywszy, się przypomnieć zechcą.

Decimo: Merita i. o. xięcia imść Mikołaia Faustyna Radziwiła—woiewody Nowogródzkiego regmentarza dywizyi woysk w. x. Lit., które dulce canit fama per orbem, iako osobliwego u maiestatu i. k. mości merentur respectu: tak wielmożni ichmość panowie posłowie uniżoną maiestatowi i. k. mości złożą prożbę, aby ex merito iusto pro dignitate sua przy buławie polney y dalszych praerogatywach ex munificentia pana naszego miłościwego był konserwowany.

Decimo primo: wielmożnego imć pana Jerzego Podkamera—generała leytnanta woysk w. x. Lit. emeretissimum oyczyzny naszey quam sago et toga patriotę, iego królewskiey mości, panu naszemu miłościwemu y całey rzeczy-pospolitey,—ichmość panowie posłowie nasi aby do wszelkich honorów y praerogatyw w stanach tey rzeczy-pospolitey rekomendowali.

Decimo secundo: Dissidenci przy prawach dawnych, a mianowicie in virtute konstitcyi anni millesimi sexcentesimi nonagesimi sexti aby byli konserwowani y utrzymani in visceribus utriusque gentis,—ichmość panowie posłowie nasi ten punkt w konstitucyę coronationis inserować y utrzymać obligantur.

Decimo tertio: Interes imć pana Andrzeia Dunina Borkowskiego legitime po świętey pamięci oycu spadły, według dowodów, kontraktów y przywileiów nayiiaśnieyszego króla imści Augusta wtórego, aby wzioł swoie pondus y należytą miał tenże imć pan Borkowski satysfakcyę,—ichmość panowie posłowie domówić się powini.

Decimo quarto: A że nos non decet przepomnieć recessów w konstytucyach zaszłych funduszu approbacie wielebnych ichmość xięży w Borunach sancti Basylii magni: przeto aby ten fundusz był in eadem felicissima coronatione seymem approbowany,—oto urgentissime ichmość panowie posłowie nasi starać się maią.

Decimoquinto: Przyobiecane przez kommissariat dworu nayiaśnieyszego króla imści Augusta trzeciego trzy miliony aby byli wyliczone, in virtute pactorum conventorum na woysko w. x. Lit., a osobliwie praesentis et assistentis konfederacyi pod Kamienną uczynioney od tegoż woyska komenderowani aby byli wszyscy respektem osobliwszym ex munificentia distributivae iustitiae opatrzeni — domówić się maią ichmość panowie posłowie nasi.

Decimo sexto: Tatarowie supra leges et immunitates possesionis privilegiorum regum aby byli zachowani,—ichmość panowie posłowie domówić się maią.

Decimo septimo: Doświadczone w publicznych interessach wielkie ku maiestatowi i. k. mości Augusta wtórego creatora, za chwalebne dzieła wielmożnego imść pana Antoniego Nornickiego, aby tak ex ratione, in virtute przywileiu nayiaśnieyszego króla imści Augusta wtórego, iako też secundum positivam legem y wszystkie merita et qualitates y godności iego, osobliwie imieniem całego województwa, aby byli

w osobliwym respekcie u iego królewskiey mości y całey rzeczy-pospolitey ichmość panowie posłowie nasi domówić się maią.

Caetera fidei et activitati, a naybardziey to committitur, co naypierwiey niema opprimere et gravere fidem catholicam et sanctam romanam ecclesiam, a reszte swobod y wolności naszych oddaiemy in manutentionem wiernym y prawdziwym posłom naszym y possesorom województwa naszego, braci naszey.

U tey instrukcyi podpis wielmożnego imć pana marszałka temi słowy: Antoni Jan Nornicki—pisarz skarbowy w. x. Lit. y marszałek konfederacki województwa Brzeskiego mp. Która to instrukcya, ze wszystką w niey inserowaną rzeczą, iest do xiag grodzkich województwa Brzeskiego przyięta y wpisana.

1734 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 229—230.

388. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, посылаемымъ къ великому стражнику и главнокомандующему войсками в. кн. Литовскаго Антонію Потѣю.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ въ главнокомандующему войсками в. кн. Литовскаго Антонію Потѣю инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) По принесеніи главнокомандующему глубокой благодарности воеводства за содѣйствіе его къ изгнанію изъ предѣловъ рѣчи-посполитой «варварской Московской милиціи, вредной для шляхетскихъ правъ и свободъ и противной римской вѣрѣ», послы обязываются ходатайствовать о неподсудности военному суду лицъ, присягнувшихъ противной сторонѣ по принужденію и находящихся на военной службѣ.

2) Объяснить, что противозаконныя сношенія нѣкоторыхъ лицъ Брестскаго воеводства съ противной стороной были предприняты ими также по принужденію, въ видахъ безопасности воеводства, и просить для нихъ пощады.

3) Точно также просить пощады и для Антонія Норницскаго за насильственное и противозаконное отправленіе имъ должности сеймиковаго маршалка.

4) Ходатайствовать, чтобы квитанціи выданныя противной стороной въ полученіи чоповаго шеляжнаго и гибернъ были зачтены въ счетъ уплаты взносовъ, слѣдуемыхъ съ воеводства и чтобы гарантирована была безопасность настоящаго маршалка.

5) Настаивать, чтобы выручень былъ изъ московскихъ рукъ Михаилъ Сапѣга.

6) Личныя желанія самыхъ пословъ предоставить благоусмотрѣнію главнокомандующаго.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego czwartego, miesiąca Maia dziewiątego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, comparentes personaliter w. w. ichmość pp. Woyciech Grabowski—sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Bogusław Niepokoyczycki mostowniczy Brzeski—posłowie na seymiku tegoż województwa Brzeskiego do i. m. imci pana Antoniego Pocieia—strażnika wielkiego, regimentarza generalnego woysk w. x. Lit. unanimi-

ter obrani, instrukcię sobie daną ad acta xiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego podali, in eum tenorem pisaną:

Instrukcia w. w. ichmość panom posłom, od woiewództwa Brzeskiego na seymiku za uniwersałami nayiaśnieyszego króla imci Stanisława pierwszego, i i. w. w. ichmość p. p. Marciana Ogińskiego—woiewody Witebskiego, marszałka zkonfederowanych stanów w. x. Lit., Antoniego Pocieia—strażnika wielkiego y regmentarza generalnego woysk wszystkich xięstwa Lit., w. imci pana Marciana Lanckorońskiego Paszkowskiego—strażnika polnego y regmentarza woysk partyi w. x. Lit., złożonym in anno millesimo septengentesimo trigesimo quarto, die nona Maii a tota nobilitate dana.

Niechcąc obszernemi określać y wyrażać słowy, quanta calamitatum genera, niby poprzysiężoną na całę oyczyznę naszę saeviendo zawziętością in viscera oney przez wprowadzenie a perfidia barbarae gentis milicii moskiewskiey, prawom y swobodom oyczystym szkodliwey, wierze świętey katolickiey przeciwney, conspirarunt, gdzie y woiewództwo nasze wpadszy in eam tychże nieszczęśliwości praedam, quorum pereat memoria, nie wylicza y nie regestruie, ut noscamur magis pati, quam sensisse dolores, ztąd tylko samemu upokorzywszy się panu Bogu, wyznaie, że iusta noxas sequebatur ultio; teraz zaś, kiedy favente Deo, nova rerum a dla woiewództwa naszego pożądana resplenduit facies, zna to dobrze y widzi, że ex hoc abusu malorum od potencii moskiewskiey, sub malleo którey całe woiewództwo bez sposobu do ratunku zostawało, nie od kogo innego, iako sola solicitudine et auxiliatrici manu i. w. imci pana strażnika w. x. Lit. y regmentarza generalnego woysk wszystkich, przez przysłaną z w. imci panem Paszkowskim—strażnikiem polnym xięstwa Litewskiego, tam in publicis, quam bellicis gestis fortissimum virum, dywizię, ratowane y wydzwignione iest; widzi też y to, iż tak ciężkiey labentis patriae rerum situacii nie kto inny przez heroiczne y odważne dzieła upadaiącą ratuie oyczyznę, iako magnus tenax i. w. imci p. strażnik y regmentarz generalny woysk wszystkich, któremu że od innych woiewództw y powiatów ille qui debuerat honor iuż iest remonstrowany: zaczym y woiewództwo nasze hac via gratitudinis idąc, obrawszy emeritissimos cives w. w. ichmość p. p. Woyciecha z Konopnice Grabowskiego—sędziego kapturowego woiewództwa Brzeskiego, Bogusława Niepokoyczyckiego—mostowniczego Brzeskiego e medio sui zaleca, aby ciż ichmość przed i. w. imci p. strażnikiem xięstwa Lit., to in primario wyexplikować raczyli, iż za to, że i. w. imci p. strażnik x. Lit. y regmentarz generalny, rebus succurrendo lapsis, przez wyrugowanie z woiewództwa woysk moskiewskich ratował, nie tylko wieczną też woiewództwo Brześciańskie ze wszystkimi compatriotami in praecordiis suis zapisuie wdzięczność, ale też animum, velle et nolle zgadzaiąc się z sentymentem i. w. imci pana strażnika y regmentarza x. Lit. in omnes usus na zawsze akceptować zechce; a zatym sequentia desideriorum explicabuntur instructionis przez tychże ichmość pp. posłów punkta:

Primo. Upraszać będą ichmość pp. posłowie i. w. imci p. strażnika w. x. Lit. y regmentarza woysk wszystkich, aby patriotae woiewództwa Brzeskiego, którzy potencią moskiewskiey milicii przyciśnieni będąc, wykonać iuramenta parti

adversae musieli, żeby exinde do sądów regimentarskich, ieśli znaydować będą w woysku, na usłudze oyczyznie, pociągani y sądzeni eo motivo nie byli,— fortissime instabunt.

Secundo. Z kontraryinych legacyi w. w. ichmość pp. Floriana Grabowskiego—horodniczego Brzeskiego, Macieia Zborowskiego — podczaszego Latyczewskiego, Wawrzyńca Eysmonta—czesznika Grodzieńskiego, Franciszka Wreta—woyskiego Inflantskiego, iż te legacie non sponte, ale coacte odprawowane, y dla ratunku województwa, aby ad ultimam nie przyszło perniciem, ciż ichmość pp. posłowie wyexplikowawszy, exkuzować y o instancią do generalney konfederacii i. w. imci p. strażnika xięstwa Lit., iako regimentarza expostulować będą, y to wyrażą, że ciż ichmość do kontraryinych legacii przyciśnieni gwałtownie byli, eo nomine wyniosszy, manifest ad typum podadzą.

Tertio. Ciż ww. ichmość pp. posłowie nasi w. imci pana Antoniego Nornickiego—pisarza skarbowego w. x. Lit., który się od clementiam województwa udał przed i. w. imci panem regmentarzem generalnym instancię swoię nomine województwa wyiustufikuie y niewinność imci, że był do marszałkowstwa coactus, activitate sua obiaśni.

Quarto. Kwity na czopowe szelężne y hibernę per partem adversam na summy fortiter wyexequowane dane, aby były pro persoluto przyięte całemu województwu, ciż ichmość pp. posłowie promować będą, także securitatem honoru y osoby w. imci p. marszałka konfederacii naszey teraznieyszey u tegoż i. w. imci pana regmentarza dexteritate sua wyiednaią y dla całego województwa o też samę bezpieczność instabunt.

Quinto. Jaką detencią i. w. imci p. Michała Sapiehi—starosty Gustinskiego w Moskiewskich rękach będącego, tenet corda civium: tak, aby i. w. pan regmentarz x. Lit. ex suo favore nie chciał recuperandi praetermittere modos,—nomine całego województwa instabunt.

Sexto. Desideria samychże ichmość pp. posłów łasce y respektowi i. w. imci p. strażnika w. x. Lit. y regmentarza generalnego całe województwo oddaie. Dat. ut supra w Brześciu.

U tey instrukcii podpis ręki w. imci p. marszałka województwa Brzeskiego takowy: Michał Pełka—czesznik y marszałek zkonfederowanego województwa Brzeskiego mp. Która to instrukcia, w. w. ichmość pp. posłom dana, ze wszystką w niey wyrażoną rzeczą iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1734 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 383.

389. Свидѣтельство маршалка конфедераціи воеводства Брестскаго объ исполненіи присяги Іосифомъ Пацомъ—старостою Хвейданскимъ въ вѣрности рѣчипосполитой.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego czwartego, miesiąca Iulii siódmego dnia. Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądo-

wym woiewództwa Brzeskiego, comparens personaliter imć pan Mikołay Jakubowski—sługa iw. im. pana Józefa Paca—starosty Chweydańskiego, marszałka sądów kapturowych woiewództwa Brzeskiego, nomine tegoż pryncypała testimonium niżey wyrażone wykonanego iuramentu pro factione i. k. mości, pana naszego miłościwego, Stanisława pierwszego, przez tegoż princypała imści ad acta xiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego ku wpisaniu podał—tenore sequenti:

Ia Józef Pac—starosta Chweydański, marszałek sądów kapturowych woiewództwa Brzeskiego, przysięgam panu Bogu wszechmogącemu, w Tróycy świętey iedynemu na tym: iż na obronę wiary świętey chrześciańskiey katolickiey rzymskiey granic rzeczy-pospolitey, praw, swobod y wolności oyczystych, na utrzymanie wolney elekcii, żadney dependencii y exkluzii niepodlegaiącey, przy dostoieństwie nayiaśnieyszego króla imści Stanisława pierwszego, wolnemi y zgodnemi głosami in campo electorali obranego, do ieneralney konfederacii w. x. Lit., w Wilnie uczynioney, przystępuię y w niey statecznie trwać będę poty, póki rzecz-pospolita ab extra et ab intra uspokoiona zostanie; korrespondencii, ani kointelligencii żadney z temi, których rzecz-pospolita pro hostibus patriae uznała, ani z ich adhaerentami y z temi, którzy nie weszli w generalną Wileńską konfederacią, mieć nie będę; auxilia et consilia onym non praestabo y ich żadnym faworem ani respektem okrywać nie będę, ale owszem i. w. im. panu marszałkowi konfederackiemu takowych, o których wiedzieć będę wyiawię et contra quosvis nieprzyiacielskiey partii conatus powstanę y opponować się będę; manifest publiczny stanów rzeczy-pospolitey, in campo electorali uczyniony, omni zelo et studio utrzymywać będę, amnestii adhaerentom partis adversae nie pozwolę. Naczym, iako sprawiedliwie przysięgam tak panie Boże dopomoż y męka iego święta.

U tego testimonium podpis ręki w. im. pana marszałka konfederackiego woiewództwa Brzeskiego y expressyą takową: roku tysiąc siedmset trzydziestego czwartego, miesiąca Iunii trzydziestego dnia w. im. pan Józef Pac—starosta Chweydański, marszałek sądów kapturowych woiewództwa Brzeskiego, iako nigdy w wierności y powinnym poddaństwie ku maiestatowi i. k. mości, pana naszego miłościwego, Stanisława pierwszego, nie był notatus y owszem równo z woiewództwem naszym przez Moskwę y kozaków do kontraryinego iuramentu był coactus, na fortunie zaś nayosobliwiey i nayciężey zniszczony zostawszy, extra limites woiewództwa naszego chronić się musiał; tak do obrad teraznieyszych naszych ochoczo przybywszy, iurament supra wyrażony, pro tuitione naiaśnieyszego króla imści, pana naszego miłościwego, Stanisława pierwszego, ratą supra exprimowaną, vigore konfederacii generalney w. x. Lit., w Wilnie zaszłey na seymiku teraznieyszym in facie całego woiewództwa wykonał, a exinde w honorach y fortunie swey ubespieczony równo z woiewództwem został; pro testimonio czego ex mente całego woiewództwa podpisuię się. Pisan w Brześciu, roku, miesiąca y dnia ut supra. Michał Aloizy Pełka—czesznik y marszałek zkonfederowanego woiewództza Brzeskiego mp. Które to testimonium, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego przyięte y wpisane.

1734 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 447—448.

390 Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на реляційномъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на реляційный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по выслушаніи универсаловъ о посполитомъ рушеньѣ, о готовности къ нему, о провіантѣ для войска в. к. Литовскаго, а также и реляцій пословъ воеводства на генеральную конфедерацію в. кн. Литовскаго, постановили:

1) Въ провіантѣ войску в. кн. Литовскаго, прибывающему въ воеводство, отказать, какъ по причинѣ сдѣланныхъ уже чрезмѣрныхъ и обременительныхъ расходовъ на Московское войско, находившееся въ воеводствѣ, такъ и потому, что большіе запасы хлѣба, овса, крупъ, сѣна и другихъ предметовъ, заготовленные для Московитянъ, по удаленіи ихъ изъ предѣловъ княжества, были отданы въ распоряженіе польнаго стражника Пашковскаго на дивизію Литовскаго же войска; этотъ провіантъ и долженъ быть зачтенъ въ счетъ требуемаго теперь съ воеводства.

2) На подать назначенную конфедераціею въ размѣрѣ 10 злотыхъ съ дыма согласиться, но съ тѣмъ, чтобы въ число этихъ послѣднихъ были включены и тѣ 4 злотыхъ съ дыма, которые уже отданы хоругвямъ, отправленнымъ въ поле; остальные же 6 злотыхъ собрать со всѣхъ безъ различія имѣній—шляхетскихъ, духовныхъ и королевскихъ и отдать въ распоряженіе коммиссара воеводства. При этомъ же сборѣ позволить еще взять для себя по 1 грошу съ дыма сеймовому маршалку и по 2 гр. регенту воеводства въ вознагражденіе за ихъ заслуги.

3) Подать эту всѣ обязываются внести въ теченіи двухъ недѣль подъ страхомъ экзекуціи на непокорныхъ.

4) Вслѣдствіе неудовольствій нѣкоторыхъ лицъ и толковъ относительно неправильностей, допущенныхъ въ настоящемъ тарифѣ воеводства, обязать люстраторовъ пересмотрѣть означенный тарифъ и сличить его съ экстрактомъ Тровскаго каштеляна въ теченіи двухъ недѣль.

5) Во исполненіе закона, запрещающаго христіанамъ служить у евреевъ, всѣхъ христіанъ (людей люзныхъ), находящихся въ услуженіи у евреевъ, подвергнуть поголовной подати, т. е. съ каждой головы, даже съ дѣвокъ взыскать по одному тынфу, а съ батраковъ и жидовскихъ винниковъ—по два тынфа и употребить эти суммы на облегченіе подданныхъ Кодненскаго графства, много пострадавшаго отъ Москвы.

6) Обязать контрагентовъ чоповаго шеляжнаго, чтобы они исправно уплачивали суммы, слѣдуемыя съ нихъ на содержаніе почтъ.

7) Сеймоваго маршалка уполномочить созвать предстоящій сеймикъ, когда прибудутъ въ воеводство войска в. кн. Литовскаго.

8) Флоріану Грабовскому и Людвигу Жардецкому обѣщать вознагражденіе за ихъ заслуги въ будущемъ.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego czwartego, miesiąca Augusta czternastego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, comparendo personaliter w. imci pan Michał Pełka—cześnik y marszałek z konfederowanego woiewództwa Brzeskiego, laudum seymiku relationis woiewództwa Brzeskiego ad acta xiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego ku wpisaniu podał, cuius tenor sequitur talis:

Laudetur Jesus Christus. My rady, senatorowie, urzędnicy ziemscy, grodzcy, y całe rycerstwo, szlachta woiewództwa Brzeskiego, ad solitum consiliorum locum, do Brześcia, na dzień dwunasty miesiąca Augusta w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym trzydziestym czwartym, za

wydanemi innotesenciami od w. imci pana Michała Aloizego Pełki—czesznika y marszałka konfederackiego woiewództwa naszego Brzeskiego zgromadzeni, in virtute czytanych publicznie uniwersałów od konfederacyi w. x. Lit. do woiewództwa naszego wyszłych, mianowicie: iednego—die secunda Junii na pospolite ruszenie, drugiego—gotowość pospolitego ruszenia zalecaiącego y bytność i. k. mości, pana naszego miłościwego, Stanisława pierwszego w woysku koronnym aktualną oznaymuiącego, die quarta Augusti wydanych, czwartego, od i. w. imci pana Antoniego na Włodawie, Rożance y Rzeczycy hrabi Pocieia—strażnika y regimentarza generalnego woysk w. x. Lit. wydanego o prowiant dla woyska w. x. Lit. cum omni modestia et observantia woiewództwa naszego requiruiącego, przybyli, unanimiter absque omni contradictione, naprzód relacyi w. w. ichmość pp. Józefa Paca—starosty Chweydanskiego—marszałka sądów kapturowych woiewództwa naszego y Józefa Hornowskiego czesznika Brzescia Kuiawskiego—posłów naszych, do konfederacyi w. x. Lit. antecedenter obranych, wysłuchawszy y reskript od teyże konfederacyi w. x. Lit. tychże w. w. ichmość panów posłów naszych, do koła naszego seymikowego przy relacyi oddany do kancelaryi woiewództwa naszego odebrawszy, takową publicznych obrad woiewództwa naszego czyniemy uchwałę y publiczne nasze obrady pro bono publico tantisper takowym sposobem konkluduiemy, mianowicie:

Respektem pretendowanego prowiantu na woysko w. x. Lit., hic et nunc w woiewództwo nasze przybywaiące, podług uniwersału od i. w. imci pana Pocieia—strażnika y regimentarza generalnego woysk w. x. Lit. wydanego w tym takową czyniemy deklaracią: że woiewództwo nasze też innumerabilibus pressuris et oppressionibus iest od woysk nieprzyiacielskich aggrawowane, tak, iż prowiantami niezliczonemi czasu garnizonów moskiewskich byliśmy in statu seculari et spirituali etiam cum minorennibus et vidualibus nieznośnie oppressi, tąk że nie tylko nieprzyiacielskie moskiewskie woyska byli z wymożonych prowiantów nie tylko kontenci, ale ieszcze czasu oddalenia się onych z woiewództwa naszego nad potrzebę im zbywaiący prowiant tu w Brzesciu po różnych mieyscach porzucili, mianowicie: u ichmość xięży dominikanów y bazylianów Brzeskich, także we dworkach ichmość panów Wereszczaki—chorążego Nowogrodka Siewierskiego y w Bogu zeszłego imci pana Sierzputowskiego—miecznika Brzeskiego zboza, żyta, owsy, krupy, siana y inne wiktualia, odeszli, które prowianta kiedy za przybyciem w woiewództwo nasze w. imci pana Marcina Antoniego Lanckorońskiego Paszkowskiego—strażnika polnego w. x. Lit. do dyspozycyi imści na samą osobę y na dywizyą w komendzie imści będącą dostały się y obrócone pro commodo do woyska, a nie woiewództwa dostały: przeto aby woysko w. x Lit. ten prowiant, iuż wzięty pro reali satisfactione w pretendowanych dopiero prowiantach mieli y więcey od woiewodztwa naszego nie pretendowali nie tylko praesenti sancito upraszamy, ale et posterius requirować nad nami kompassyi całym woiewództwem będziemy.

Ile kiedy nie respektuiąc na tak nieznośne, przez woiewództwo nasze poniesione od nieprzyiaciół oyczyzny ruiny y opressye, nad inne woiewództwa i powiaty nam exorbitancie czynione, podatek publiczny xięstwem Litewskim prowincią całą przez konfederacią generalną w. x. Lit. dziesięć złotych z dymu takowym akceptuiemy sposobem, mianowicie: kiedy konfederacya w. x. Lit. wypłacone na chorągwie wyprawne po zło-

tych cztyry z dymu pro persoluto iuż przyięła, a tylko złotych sześć z dymu pro residuo abyśmy woysku w. x. Lit. za assygnaciami od prześwietney konfederacyi w. x. Lit. do woiewództwa naszego wydanemi wypłacili, reskryptem swoim generalna konfederacia w. x. Lit. zgodnym nas obligowała: przeto te złotych sześć z dymu do wypłacenia na woysko w. x. Lit. vigore wydanych iuż assygnacyi y klarygacyi od prześwietney konfederacyi w. x. Lit. idque z dymów ziemskich szlacheckich y królewskich w taryfę meliorowaną, w roku tysiąc siedmsetnym siedmnastym weszłych, quantitatem trzynastu tysięcy pięciuset dymów wynoszących nemine excepto uchwalamy. Który podatek aby woiewództwo nasze importowało do w. imci pana Michała Aloizego Pełki—marszałka naszego konfederackiego przez nas do podatku tegoż za kommissarza in spatio dwóch niedziel a data praesenti sancito nostro determinuiemy; a pro labore temuż w. imci panu Pełce—marszałkowi naszemu po groszu od złotego uchwalamy, iako też dla imci pana Macieia Kazimierza Zborowskiego—podczaszego Latyczewskiego, regenta woiewództwa naszego, ex respectu ustawicznych prac, fatyg y expens imci w czasie teraznieyszym y antecedenter dla woiewództwa naszego ponoszących, po groszy dwa z dymu iednego exolwować przy teyże racie teraznieyszey determinuiemy, co uczyni z dymu po złotych sześciu y groszy ośmiu.

Która importancia ex nunc et in instanti zaczynać się powinna, a konczyć się ma a data praesenti za niedziel dwie, to iest, dnia dwudziestego ósmego miesiąca Augusta, roku teraznieyszego tysiąc siedmsetnego trzydziestego czwartego; którego czasu ichmość panom assygnatariuszom, oficerom, deputatom woysk w. x. Lit. vigore wydaney od prześwietney konfederacyi klarygacyi wielm. imci pan Pełka—czesznik y marszałek konfederacki woiewództwa naszego, a terazniejszy tego podatku kommisarz, dość uczynić gotowemi pieniędzmi lub delatami niezawodnemi powinien, gdzie iuż delaty ichmość panowie woyskowi otrzymawszy, per executionem summy sobie za assygnaciami należące z dymu po złotych sześć i groszy ośm wybierać będą mieć potestatem, nie pretenduiąc żadnego więcey groszowego ani kwitowego; do wypłacenia którego podatku, nemine excepto, wszyscy siebie sub forti executione obliguiemy. W largicii zaś przeszłego seymiku uchwaloney, aby retentores in spatio tygodnia dla w. w. ichmość panów posłów y konsyliarzów, także rezydentów do i. k. mości Stanisława pierwszego, p. n. mił., delegowanych zadość uczynili, obliguiemy, a to pod surową przez żołnierza exekucią et sub triplici pensione determinuiemy.

Taryfę zaś woiewództwa naszego, w roku tysiąc siedmsetnym siedmnastym meliorowaną, per laudum approbowaną, iakośmy pierwszym laudum naszym, dnia dziesiątego Maia, in anno praesenti, zaszłym upraszali w. w. ichmość panów Stefana Tarkowskiego—miecznika Bełzkiego y Floriana Grabowskiego—horodniczego Brzeskiego, aby luzy w tey taryfie zaszłe zwerifikowali y zkonnotowali; otoż samo y teraz tych że ichmość panów lustratorów upraszamy y aby tęż tarifę, po zwerifikowaniu luzów, munde przepisali, podpisali y do kancelaryi grodzkiey woiewództwa naszego imci panu regentowi oddali. zniosszy z extraktem tęż taryfę od i. w. imci pana Sapiehi—kasztelana Trockiego, starosty naszego sądowego woiewództwa Brzeskiego, kommunikowanym obliguiemy; co aby ichmość in spatio niedzieli dwóch uczynili, upraszamy.

Że zaś chrześcianom służby u żydów prawo w. x. Lit. zabrania, a tego prze-

strzegać i. w. w. ichmość panom starostom zaleca; przeto kiedy w woiewództwie naszym wiele osób luznych na służbie żydowskiey po miastach y karczmach, przeciwko prawu, znayduie się: exinde chcąc takowe ausus powściągnąć, in vim pen na tych ludzi luznych, wszystkich wolnych, u żydów służbę maiących po miastach y karczmach, wszystkich, nemine excepto, będących, to iest, od każdey głowy etiam y od dziewek po tynfie, a od parobków y winników żydowskich po tynfów dwa głowszczyzny uchwalamy. Który podatek ma się obrócić na allewiacią poddaństwa w hrabstwie Kodeńskim, przez Moskwę y kozaków znacznie zdezelowanego, co do dyspozycyi i. w. imci pana kasztelana Trockiego w wybieraniu oddaiemy.

Po wypłaconym zaś sześciozłotowym teraz uchwalonym podatku, woiewództwo nasze od płacenia przyszłey raty septembrowey anni praesentis na chorągwie wyprawne być omnino wolne powinne, a to vigore reskriptu od prześwietney konfederacyi w. x Lit., woiewództwu naszemu danego.

Kurrencya poczty woiewództwa naszego, aby nie ustawała, vigore dawnych laud, aby pensia na te poczty z podatku czopowego szelenżnego od ichmość panów kontrahentów annuatim dochodziła, tychże ichmość panów kontrahentów obliguiemy.

Kończąc zatym obrady nasze seymik przyszły do wydania innotescencyi od w. imci pana marszałka naszego, za przybyciem woyska w. x. Lit., w moc y władzę dla determinacyi czasu oddaiemy.

A że w. imci pan Florian Grabowski — horodniczy Brzeski za swoie merita od województwa naszego ad praesens nie iest ukontentowany: przeto w przyszłych obradach naszych bonifikować imci affektami y utrzymaniem przy naypierwszych funkciach deklaruiemy; simili modo y imci pana Ludwika Żardeckiego — łowczego Grodzieńskiego zachować przy affektach braterskich assekuruiemy. Pisan w Brzesciu roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego czwartego, miesiąca Augusta czternastego dnia.

U tego laudum podpisy rąk tymi słowy: Michał Pełka—cześnik y marszałek konfederayi woiewództwa Brzeskiego mp., Paweł Kościuszko—pisarz grodzki woiewództwa Brzeskiego, Paweł Buchowiecki—podczaszy woiewództwaBrzeskiego, Faustyn Benedykt Kościuszko Siechnowicki p. b., Tomasz Suzin—n. m. b., Andrzey Dunin Borkowski mp., Michał Zalewski, Paweł Andronowski, Paweł Poniatowski, Jan Lachowicz Hanczewski mp., Franciszek Zdzitowiecki, Jan Wyszyński, Felician Wołkowycki, Felician Buchowiecki, Maciey Kazimierz Zborowski—podczaszy Latyczewski, regent grodski woiewództwa Brzeskiego mp., Kazimierz Zwierozub Zubowski—namiestnik grodzki woiewództwa Brzeskiego. Które to laudum, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, ze wszystką w nim exprimowaną rzeczą, iest do xiąg grodzkich woiewodztwa Brzeskiego przyięte y wpisane.

1735 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 2465.

391. Сеймиковое постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на по-громничный сеймикъ и въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по выслушаніи двухъ универсаловъ, одного—отъ короля Августа III объ открытіи вальнаго сейма въ Варшавѣ, другаго—отъ Императрицы Русской о сохраненіи шляхетской вольности Смоленскому воеводству, постановили:

1) Назначить пословъ на предстоящій вальный сеймъ съ платою имъ по 2,000 злотыхъ изъ сборовъ чоповаго—шеляжнаго;

2) Выдать также по 3,000 злотыхъ и посламъ на прежній коронаційный сеймъ въ Краковѣ;

3) Нѣкоторымъ лицамъ, заслуженнымъ и пострадавшимъ отъ разныхъ несчастій, оказать вспомоществованіе.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Februarii ósmego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, comparendo personaliter imć pan Jan Gornostayski—sługa w. imć p. Oziembłowskiego—woyskiego Brzeskiego, laudum seymiku pogromnicznego woiewództwa Brzeskiego ad acta xiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego ku wpisaniu podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, gdyśmy na seymiki pogromniczne, dla uczynienia seymikowania gospodarskiego przybyli, a do antraktu takowego ziechania się naszego, kiedy ww. ichmość pp. Antoni Nornicki—pisarz skarbowy w. x. Lit. y marszałek konfederacki woiewództwa Brzeskiego (per) intuitionem nayiaśnieyszego króla imści Augusta trzeciego, obrany wespół z w. imć panem Łopatem—pisarzem grodzkim y posłem woiewództwa Smoleńskiego z konwoiem woisk auxiliarnych Rosieyskich hoc in termino stanęli, y gdy tenże w. imć p. Nornicki—marszałek konfederacyi woiewództwa naszego in activitatem laski marszałkowskiey wszedszy przez głos swóy remonstrował, że wyszli uniwersały do wszystkich woiewództw y powiatów w. x. Lit., gdzie y do woiewództwa naszego Brzeskiego być musiały od nayiaśnieiszego króla imści Augusta trzeciego wydane, które być przyięte supponuiąc publikował y czytać kazał uniwersały dwa, ieden—nayiaśnieyszego króla iegomościa Augusta trzeciego do wysłania posłów na radę przyszłą Warszawską et pro recognitione pana obliguiący, drugi—od nayiaśnieyszey imperatorowey Rosieyskiey z remonstrowaniem życzliwości sąsiedzkiey, ubespieczenie praw, wolności y granic naszych assekuruiącey, do prześwietnego woiewództwa Smoleńskiego wydane; za przeczytaniem tych że do przystąpienia obrania posłów na radę walną Warszawskę y dla oddania homagii nayiaśnieyszemu królowi imści Augustowi trzeciemu że nas activitate sua sollicitował y modestią konwoiu swego woysk Rossyiskich nas kontentuiąc, że nie będzie żaden garnizon w woiewództwie naszym lokowany, ani podymne tak ciężkie uniwersałami woysk Ros-

sieyskich, komendy w. im. pana ienerała Izmayłowa, determinowane będzie exequowane upewniał. Zaczym my, zacząwszy consilia nasze y złożywszy one in sinum naywyższego Pana, od którego wszyscy monarchowie y monarchie sua principia et suum esse biorą, y prawdziwe podziękowanie uczyniwszy, że nam in tam angusto tempore daie modos consulendi do poratowania, abyśmy od ostatniey zguby y ruiny fortun naszych ratowali się, oraz czas spokoiny do uczynienia rekognicii verae fidelitatis naiaśnieyszemu królowi imści Augustowi trzeciemu, fortunato omine nam panuiącemu, mieli, przy dostoieństwie którego, iak wierni poddani, za pana unanimi ac conformi ich uczynioną, utrzymuiąc in tuitionem maiestatu nayiaśnieyszego króla imści Augusta trzeciego konfederacią, pod dyrekcią w. imć pana Antoniego Nornickiego—pisarza skarbowego w. x. Lit. zaszłą in virtute takoweyże konfederacii, obraliśmy na następuiącą walną radę Warszawską posłów ww. ichmość pp. Antoniego Nornickiego—pisarza skarbowego w. x. Lit. y marszałka konfederowanego woiewództwa y Kazimierza z Wahanowa Micutę—starostę Sumiliskiego, którzy ichmość, podług daney sobie od nas osobliwszey instrukcii, aby się sprawili fraterno amore obliguiemy.

A że ta podróż ichmość bez znacznego sumptu, pro dignitate samychże y woiewództwa, obeyść się nie może; przeto na obudwóch ichmość przy każdym złotym podatku czopowego szelężnego, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym trzydziestym piątym, w racie marcowey przypadaiącego, groszy sześć, co uczyni na osobę od każdego złotego po groszy trzy, idque po trzy tysiące złotych polskich, co uczyni sześć tysięcy złotych polskich do oddania w teyże racie marcowey do rąk przyszłego kontrahenta, ex unanimi assensu uchwalamy y determinuiemy, w czym ad satisfactionem aby i. o. xiąże imść Wiszniewiecki—kanclerz wielki y generalny woysk w. x. Lit. regmentarz, iako podatku czopowego szelężnego per legem pacificationis autoryzowany dyspozytor, ichmość omnitudinaliter dopomógł, nomine woiewództwa naszego upraszamy.

Similiter wielmożnym ichmość panom Florianowi Grabowskiemu—horodniczemu Brzeskiemu y Macieiowi Kazimierzowi Zborowskiemu—podczaszemu Latyczewskiemu, regentowi grodzkiemu woiewództwa Brzeskiego, posłom seymu coronationis naiaśnieyszego króla imści Augusta trzeciego do Krakowa ordynowanym, za podiętą ichmość fatygę z azardem zdrowia y niemałe koszta, także po groszy trzy na osobę, a po groszy sześć od każdego złotego podatku czopowego y szelężnego, co uczyni po trzy tysiące złotych, na osobę uchwalamy y determinuiemy.

Jako też ex respectu meritorum w. im. pana Franciszka Chrzanowskiego—łowczego y podstarościego woiewództwa Brzeskiego, który, incessanter życzliwie służąc woiewództwu, niemało substancii swey azardował, na ostatek teraz przez ogień dworu Husińskiego znacznę poniosł na fortunie swey zgubę, publicznie nam wszystkim wiadomo; co imści ab interim compensando, na osobę imści po groszy trzy od każdego złotego czopowego szelężnego uchwalamy, co także przy racie marcowey teraznieyszey, in anno praesenti millesimo septingentesimo trigesimo quinto przez kontrahenta przyszłego gotowym groszem, lub niezawodnemi delatami zapłacono być powinno, w czym aby i. o. xiąże imść kanclerz y regimentarz w. x. Lit. dopomogł, quam solennissime upraszamy.

Respektem zaś zdezelowanych dobr ichmość, pobliżu Brześcia mieszkaiących, tym ichmość przy dyminucii taryfy po-

dymnego respekt świadczyć assekuruiemy. Do którego to laudum na mieyscu wielmożnego imć pana marszałka naszego przy podpisie imści etiam o podpis w. imć pana Piotra Oziembłowskiego—woyskiego Brzeskiego uprosiliśmy. Pisano w Brześciu roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Februarii ósmego dnia.

U tego laudum woiewództwa Brzeskiego podpisy rąk temi słowy: Antoni Nornicki—pisarz skarbowy w. x. Lit., marszałek woiewództwa Brzeskiego, Piotr Oziembłowski—woyski Brzeski, Franciszek Chrzanowski—łowczy y podstarości sądowy woiewództwa Brzeskiego, Stefan Tarkowski—miecznik Bełski, Felician Wołkowyski, Benedykt Wołkowyski, Adam Przyłucki manu propria, Andrzey Sawicki, Kazimierz Zwerozub Zubowski—namiesnik grodzki Brzeski, Athanazy Zdzitowiecki, Symon Sienkiewicz, Andrzey Tadeusz, Dowmont susceptant grodzki woiewództwa Brzeskiego, Kazimierz Wyganowski, Kazimierz Ludwik Micuta — poseł woiewództwa Brzeskiego, Emanuel Chrzanowski—podkomorzyc woiewództwa Brzeskiego, Franciszek Grabowski—horodniczyc Brzeski, Jan Trębicki—łowczy Kiiowski, Alexander Ursyn Niemcewicz mp., Maciey Kazimierz Zborowski—podczaszy Latyczewski—regent grodzki woiewództwa Brzeskiego, Krzysztof Grabowski—horodniczyc Brzeski, Jan Lachowicz, Józef Witanowski, Jan Dombrowski, Antoni Szaramowicz, Adam Kościuszkiewicz mp. Które to takowe laudum, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę do akt, ze wszelką w nim exprimowaną rzeczą, iest do xiąg grodzkich woiewództwa przyięte y wpisane.

1735 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 805.

392. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства по поводу универсала полковника русскихъ войскъ барона фонъ Веделя.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по поводу универсала полковника россійскихъ войскъ фонъ-Веделя о доставленіи ему провіанта, постановили:

1) Въ огражденіе воеводства отъ излишнихъ требованій россійскаго войска составить новый тарифъ, которымъ и руководствоваться при уплатѣ требуемаго продовольствія.

2) Обязанность эту возложить на патріотовъ—Александра Нѣмцевича и Матвѣя Зборовскаго съ обѣщаніемъ имъ вознагражденія въ будущемъ.

3) Назначить также коммиссаровъ, которые, по прибытіи русскихъ войскъ, и должны будутъ удовлетворять ихъ требованіямъ, согласно съ означеннымъ тарифомъ—натурой или деньгами—все равно.

4) Коммиссарамъ положить вознагражденіе въ размѣрѣ одного гроша со злотаго.

5) Для переговоровъ съ полковникомъ фонъ-Веделемъ избрать пословъ, которые должны будутъ позаботиться объ интересахъ воеводства.

6) Съ этою цѣлью послы и коммиссары должны оказывать послабленіе имѣніямъ разореннымъ, для чего и подтверждается поставленіе предшествовавшаго сеймика.

Roku tysiąc siedemsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Marca dwudziestego pierwszego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodskim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanow-

skim—łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, comperendo personaliter imci pan Jan Gronostayski—sługa w. imć p. Piotra Oziembłowskiego—woyskiego Brzeskiego, laudum seymiku tegoż województwa Brzeskiego, motivo uniwersałów w. imć pana barona von Wedel,—woysk Rossiyskich półkownika zaszłe, ad acta xiąg grodzkich Brzeskich podał, w te słowa pisane:

My urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele województwa Brzeskiego, na dzień dzisieyszy niżey na dacie pisany tu do Brześcia, ad locum consiliorum, motivo uniwersałów od w. imć pana półkownika barona fon Wedel woysk Rossiiskich z Włodzimierza na tak nieznosny y niepraktykowany prowiant, który abyśmy do Włodzimierza wozili, do województwa naszego wydanych, dnia dwudziestego szóstego Februarii anno praesenti millesimo septingentesimo trigesimo quinto datowanych, a do kancelarii naszey grodzkiey Brzeskiey teraz in Martio doszłych, dla salwowania się w takowey prawie ostatniey zgubie y ruinie województwa naszego, zgromadzeni, niżey podpisani unanimiter takowe czyniemy adpraesens postanowienie:

A naprzód, abyśmy byli sufficientes po wydania Moskiewskiego in futurum prowiantu, ieżeli byśmy cale od niego umknąć nie mogli, z racii, że taryfami dawnieyszemi nieopisanie iesteśmy peraggravati: przeto teraz pro bono całego województwa uformować taryfę dla Moskwy umyśliliśmy y namówili. Jakoż kiedyśmy się wszyscy na to zgodzili dla uformowania teyże taryfy ichmość państwa: Alexandra Niemcewicza—miecznika Poznańskiego y Macieia Kazimierza Zborowskiego—podczaszego Letyczewskiego, regenta naszego grodzkiego województwa Brzeskiego, patriotów naszych, aby się tey pracy dla województwa podjeli, deklaruiąc ichmość to w **przyszły czas** w podanych okaziach affektami naszemi y należytą rekompensę bonifikować, uprosiliśmy; którzy ichmość aby pomienionę taryfę dymowę, w iako nayprędszym być może czasie, podług postanowienia adpraesens naszego ichmość y każdemu z nas wiadomego, uformowali y ichmość panom kommisarzom, adpraesens przez nas uproszonym; z podpisami rąk swych, aktykowawszy naypierwiey w grodzie oddać tychże ichmość obliguiemy.

Za kommisarzów zaś dla przyszłego prowiantu Moskiewskiego, ieżeliby iuż cale bez tego obeyść się nie mogło, czy to prowiantem, czyli pieniędzmi, iako się skapituluiem wybierania kiedy tychże samych ichmość pp. Niemcewicza—miecznika Poznańskiego y Zborowskiego, regenta grodzkiego Brzeskiego, uprosiliśmy, aby tedy tę taryfę ichmość iuż u siebie mieli y województwu w tym usłużyli, ichmość upraszamy; a pro labore ichmość, ieżeli by był podatek na Moskwę pieniężny, to po groszu na osobę od każdego złotego, iako też in quantum by był prowiantu, naznaczony, to podług taxy prowiant, od złotego każdego—po groszu na ichmość oddać przy podatku pieniężnym lub prowiantowym determinuiemy.

Gdy zaś iuż Moskwa, czy to kommendy imć p. półkownika barona fon Wedela, czyli też inney kommendy iuż do Brześcia cale przyidzie y podatku pieniężnego, albo prowiantu pretendować będzie, do traktowania y kapitulowania się z woyskiem Rossiiskim ww. ichmość państwu Piotrowi Oziembłowskiemn—woyskiemu Brzeskiemu y Stefanowi Tarkowskiemu miecznikowi Bełskiemu—patriotom naszym omnimodam potestatem et facultatem daiemy y tychże ichmość z temiż ichmość panami kommissarzami, aby w tym usługi województwu nie odmawiali, obliguiemy.

Dobrom zaś pobliższym Brześcia, któ-

re actualiter są zdezolowane, tym ichmość pp. do uformowania taryfy destinati, aby pro posse uczynili alleviacią, facultatem ichmość daiemy, dla czego laudum przeszłego seymiku gospodarskiego anno praesenti zaszłe tak respektem tey alleviacii, iako też uchwalonych largicii, in toto onego obloquentia akceptowawszy, dość onemu uczynić obowiązuiemy się; ewinkowanie zaś in casu necessitatis iak ichmość pp. do formowania taryfy y na kommissarstwo destynowanym, tak do traktowania z woyskiem Rossieyskim uproszonym y wielmożnym ichmość pp. posłom naszym na radę przyszłą Warszawskę, przez nas obranym, od każdego turbatora niezawodnie assekuruiemy.

Które postanowienie rękoma naszemi własnemi unanimiter, za zgodą nas tu wszystkich przytomnych, podpisuiemy. Pisan w Brześciu, roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego miesiąca Marca dwudziestego.

U tego laudum podpisy rąk temi słowy: Piotr Oziembłowski—woyski Brzeski, Franciszek M. Chrzanowski—łowczy y podstarości sądowy woiewództwa Brzeskiego, Stefan Tarkowski m. w. Brze., Alexander Ursyn Niemczewicz—miecznik Poznański, Felician Wołkowyski, Antoni Szaramowicz—Bruno Bęklewski, Andrzey Sawicki, Xawery Misiewicz, Benedykt Franciszek Buchowiecki—skarbnik aktualny woiewodztwa Brzeskiego, Andrzey Thadeusz Dowmont—susceptant grodzki woiewództwa Brzeskiego, Maciey Kazimierz Zborowski—podczaszy Latyczewski, regent grodzki woiewództwa Brzeskiego, Andrzey Antoni Złotowski, Adam Jan Kościuszkiewicz mp. Które to takowe laudum, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, ze wszelką w nim inserowaną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięte y wpisane.

1735 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 967.

393. Инструкція депутатамъ, посылаемымъ къ кн. Вишневецкому, главнокомандующему войсками в. кн. Литовскаго.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ, въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по поводу полученія универсаловъ отъ россійскихъ войскъ на счетъ доставленія имъ протіанта, а равно и реквизицій отъ войскъ в. кн. Литовскаго, дали своимъ посламъ, отправляемымъ къ главнокомандующему войсками в. кн. Литовскаго князю Вишневецкому, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Просить князя о воспрещеніи войсковымъ собирать съ воеводства подымную подать за оба полугодія, такъ какъ по постановленію 1717 года, подтвержденномъ конфедераціей 1734-го года, оно обязано уплатить только сентябрскую половину и уплатило уже ее Костѣ—полковнику войскъ в. кн. Литовскаго.

2) О разрѣшеніи сборщикамъ чоповаго на булаву в. кн. Литовскаго производить еще дополнительные сборы для уплаты жалованья лицамъ, отправлявшимъ посольскія и другія должности.

3) Объ устраненіи русскихъ офицеровъ отъ обязанности сборщиковъ назначеннаго для ихъ войскъ провіанта и предоставленіи этого права коммиссарамъ воеводства.

4) Остальныя ходатайства поручить благоусмотрѣнію самихъ пословъ.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego piątego, miesiąca Julii dziewiętnastego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrza-

nowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, comparens personaliter imć pan Józef Pawłowicz—sługa w. imć pana Antoniego Kościuszki—kapitana i. k. mości, posła woiewództwa Brzeskiego, instrukcią, tymże ichmość panom posłom daną, ad acta xiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego podał, tenore sequenti:

Instrukcia od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, obywatelów woiewództwa Brzeskiego ichmość panom Bogusławowi Niepokoyczyckiemu—mostowniczemu Brzeskiemu, Antoniemu Kościuszkowi kapitanowi i. k. mości—posłom do i. o. xięcia imści Wiszniowieckiego—kanclerza w. x. Lit. y ieneralnego regimentarza woysk w. x. Lit., za ziechaniem się nas infra wyrażonych, ad locum solitum seymikowania do Brześcia, motivo zaszłych uniwersałów na prowiant od woyska Rossieyskiego, oraz requizycii woisk w. x. Lit. o podatek podymnego obódwuch rat anni millesimi septingentesim, trigesimi quarti zachodzącey, unanimiter obranym anno millesimo septingentesimo trigesimo quinto, die decimo octavo Julii, w Brześciu dana, w punktach niżey wyrażonych.

Ponieważ każda imperii moles, ad florem monarchów swoich panowania przychodząca, requirit, ażeby w prawach y swobodach swoich illaesa zostaiąc, firmament swóy, tanquam in cardine, na stabilimencie legum do wszelkich potrzeb y obrotów swoich miała, którey cel y meta ponieważ w teraźnieyszey rerum iuncturze, zarodzoney ab imagine domus sympatii do honorów, praeeminencii y sprawiedliwości świętey dyspozycii nie na innym zawisła fundamencie, tylko w. i. o. xięcia imści kanclerza w. y regimentarza generalnego woysk w. x. Lit. numine et nomine, zkąd życzliwym iego sługom maiora spei crescunt incrementa, ile kiedy w tym, którego alis proteguntur, za pierwsze obiectum protekcyi maią; dla czego y my nie inny punkt obrad naszych y wszelkich konkluzii zakładamy y mieć życzemy, tylko ażeby ciż ichmość panowie posłowie, iak nayglębszą weneracię i. o. xięciu imści regimentarzowi, iako osobliwemu tego woiewództwa protektorowi, zwykłym affektem uczyniwszy, oraz zaświadczone w każdych requizytach łaski powinną adoracią oddawszy, suplikowali, aby tenże i. o. xiąże imść protectricem y teraz chciał porrigere dextram zdezelowanemu woiewództwu tot passibus tak woyska koronnego, Litewskiego y woysk auxiliarnych Rossieyskich, które ustawicznie lokuiąc się, y przechodząc marszem nietylko poblizkich circiter Brześcia obywatelów woiewództwa naszego ad incitus desolarunt, lecz y dalszym do niemnieyszey ruiny podali okazyą; które woiewództwo że przez takową publiczną ruinę niemoże dalsze ponosić onego, ciż ichmość panowie remonstrabunt iaśnie oświeconemu xięciu imści regimentarzowi woysk w. x. Lit., iż y teraz recentissime na prowiant od woyska Rossieyskiego wyszły dwa uniwersały, ieden od w. imść pana Birona—generał maiora woysk Rossieyskich, drugi w pretensyi dwoiakiego takowoż prowiantu od iaśnie wielmożnego imści pana Izmaiłowa—generała woysk Rossieyskich cum gravamine woiewództwa całego; insimul et semel nietylko przechody adpraesens będące, lecz insuper takowe obadwa ciężary una eademque solutione ponoszącego; w których ażeby levamen woiewództwo mieć mogło, ucieka się do protekcii tegoż ia-

śnie oświeconego xięcia imści przez tychże ichmość panów posłów.

W tych tedy pressurach zostaiąc, ponieważ województwo nasze in regulamine praw y konstytucii funduiąc się y one sub felici regimine nayiaśnieyszego króla imści Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, w naymnieyszym conservando punkcie pro solatio ruiny y dezolacii swoiey y wsparcie oney ma y zaszczyca się cum tota republica konfederacią anni millesimi septingentesimi trigesimi tertii, przez którą, assentiente wszystkich stanów rzeczy-pospolitey ordine, podatek podymnego per constitutionem anni millesimi septingentesimi decimi septimi postanowiony, abrogowany iest, a tylko rata septembrowa tegoż roku eadem confoederatione naznaczona, którą ichmość panowie Ertyk—porucznik, Barański—kapitan i. k. mości od gwardii wyexekwowali należała. W teraźnieyszym zaś czasie województwo nasze na obligacią też i. o. xiążęcia imści, solo suo placito, non derogando confederationi statuum reipublicae, chcac onego łaskę do dalszych protekcii y świadczenia respektu promereri, podatek czterozłotowy cum solario seorsivo wypłaciło ad manus w. imść pana Kościa—sędziego y półkownika Petyhorskiego woysk w. x. Lit. Teraz zaś ichmość panowie woyskowi za przeszły rok tysiąc siedmset trzydziesty czwarty za dwie raty płacenia takowego podatku insimul po złotych ośm y groszy ośm cum instantanea executione praetendunt; więc ażeby takowego podatku vigore wyż wyrażonych praw województwo nasze nie ponosiło, o to solennie instabunt ichmość panowie posłowie y o kompassyą do tegoż xiążęcia imści suplikować będą.

A że largicia od województwa Brzeskiego naznaczona na ww. ichmość panów posłów, tak na seym coronationis, iako też do Wazszawy na radę walną iadącym y innym ichmość praetio zasług uznanych expens, dla województwa spendowanych, razem przy wybieraniu czopowego z tegoż województwa na wielką buławę w. x. Lit. naznaczonego, per constitutionem wraz wybierana: zaczym województwo instet, aby przez tychże ichmość panów exaktorów należącym osobom do tey largicii było exolutum, a gdzie by nie było wybrano, aby było exequowana przez tychże ichmość panów exaktorów y każdemu oddano według laudum województwa Brzeskiego,—instabunt ww. ichmość panowie posłowie do osobliwey łaski iaśnie o. xiążęcia imści.

Pro reliquo, ponieważ od woyska Rossieyskiego destynowani oficerowie do magazynu prowiantowego, mimo reskrypt nayiaśnieyszego króla imści Augusta trzeciego, p. n. m., kommissarzów do prowiantu z województwa naznaczonych akceptować nie chcą, a sami nałożony prowiant arbitrarie exekwować intendunt: więc instabunt ichmość panowie posłowie, ażeby, circa rescriptum nayiaśnieyszego króla imści, kommissarze województwa naszego przy funkcii swoiey konserwowani byli.

Inne zaś petita nasze, które privata declaratione ichmość panom zleciliśmy, te dexteritati ichmość ad promovendum plenarie committimus y ten nasz instrument rękoma naszemi podpisuiemy.—Dat ut supra.

U tego instrumentu podpisy rąk ww. ichmość panów urzędników y szlachty tymi exprimuntur słowy: Piotr Władysław Oziembłowski—woyski Brzeski, Kazimierz Ludwik Micuta—starosta Sumiliski, Paweł Kościuszko—pisarz grodzki województwa Brzeskiego, Alexander Ursyn Niemcewicz mp., Michał Żardecki, Ludwik Jan Żardecki, Dominik Niepokoyczycki—e. b., Kazimierz Niepokoyczycki, Bonifacy Stromkiewicz, Andrzey

Antoni Złotowski mp., Jan Skalski—wice regent g. Brzeski, Franciszek Lachowicz, Franciszek Zakrzewski, Franciszek Szaramowicz. Która to takowa instrukcia, za podaniem oney przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1735 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 1036.

394. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ на сеймъ pacificationis.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на антекомиціальный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на сеймъ pacificationis, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Засвидѣтельствовать предъ королемъ о вѣрноподданническихъ чувствахъ къ нему всего воеводства и о желаніяхъ ему возможно долгаго царствованія.

2) Ходатайствовать о поддержаніи съ сосѣдними государями самаго прочнаго мира, въ особенности съ Россійской императорицей, которая желаетъ для Польши не иного чего, какъ только цѣлости и нераздѣльности ея владѣній, и просить объ окончаніи спорныхъ вопросовъ съ нею по дѣламъ Курляндскимъ на предстоящемъ сеймѣ.

3) Настаивать, чтобы согласно съ конституціей, постановленной на сеймѣ конвокаційномъ и утвержденной pacta'ми conventa'ми, прежде всего былъ избранъ сеймовый маршалокъ; въ случаѣ же сорванія сейма, чтобы ключи мира и войны были вручены посткомиціальнымъ сенатусъ-консультамъ.

4) Для поддержанія достоинства короля и безопасности рѣчи-посполитой просить о составленіи генеральной конфедераціи и объ удаленіи изъ предѣловъ Польши россійскихъ и союзныхъ саксонскихъ войскъ.

5) Ходатайствовать объ устраненіи недоразумѣній съ римскимъ дворомъ посредствомъ измѣненія конституціи, направленной противъ Римской куріи, съ тѣмъ впрочемъ, чтобы сохранены были обоюдныя права.

6) На подымную подать, назначенную въ 1717 году и совершенно разорившую шляхетское сословіе, не соглашаться ни подъ какимъ видомъ, хотя бы даже пришлось сорвать сеймъ.

7) Требовать составленія новой люстраціи дымовъ и сохраненія привилегій донаторіушамъ, дарованныхъ имъ прежними королями.

8) Требовать также и уничтоженія Брестской экономической коммиссіи, захватившей много земель у владѣльцевъ и причинившей имъ много убытковъ.

9) Ходатайствовать о сохраненіи за княземъ Радивиломъ имѣній Кіевца и Мелейчицъ.

10) Ходатайствовать о сохраненіи Чахецкаго лѣсничества за женой Осипа Горновскаго, положившаго животъ свой за короля и отечество.

11) Просить, чтобы столовыя имѣнія Брестской и Кобринской экономій раздавались только лицамъ, имѣющимъ земли, и отнюдь не безземельнымъ разночинцамъ.

12) Чтобы вознагражденъ былъ за убытки и разоренія Карлъ Одровонжъ—графъ Седлинецкій.

13) Чтобы женскій полъ былъ устраненъ отъ правовладѣнія привилегіями.

14) Примасу королевства и архіепископу Краковскому за ихъ заботы о благѣ государства выразить благодарность въ присутствіи государственныхъ чиновъ рѣчи-посполитой.

15) Для князя Вишневецкаго—великаго канцлера и главнокомандующаго войсками в. кн. Литовскаго просить булавы.

16) Для князя Огинскаго—трокскаго воеводы—должности подскарбія в. кн. Литовскаго.

17) Для Яна Фредерика Сапѣги—трокскаго каштеляна—великой печати в. кн. Литовскаго.

18) Для князя Радивила—надворнаго маршалка в. кн. Литовскаго—польной булавы.

19) Для князя Францишка Шуйскаго—Брестскаго подстолія—какой либо должности по земству.

20) Для Петра Несторовича—Брестскаго каш-

телянa отдачи имѣнія Озятъ въ ленное владѣніе.

21) О воспрещеніи духовенству владѣть земскими имѣніями по записямъ, не утвержденнымъ конституціей и въ частности объ отнятіи у ксендзовъ Павлиновъ имѣнія, принадлежащаго кн. Шуйскому.

22) Объ удовлетвореніи разныхъ лицъ и по разнымъ дѣламъ — тяжебнымъ и служебнымъ.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego piątego, miesiąca Augusta dwudziestego pierwszego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, comparens personaliter imci pan Woyciech Jaworski—sługa iaśnie wielmożnego imci pana Karola Sapiehi—pisarza polnego w. x. Lit., posła woiewództwa Brzeskiego, instrukcyą na seym pacificationis, niżey wyrażoną, pryncypałowi tegoż imci od woiewództwa daną, ad acta xiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego ku wpisaniu podał, tenore sequenti pisaną.

Instrukcya od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, szlachty, rycerstwa, obywatelów woiewództwa Brzeskiego, na seymik antekomicyalny, za uniwersałami i. k. mości, pana naszego miłościwego, Augusta trzeciego, na dzień szesnasty miesiąca Sierpnia, roku teraznieyszego tysiąc siedmset trzydziestego piątego, ad locum solitum consiliorum, do Brzescia zgromadzonych, sub directione wielm. imci pana Franciszka kniazia Szuyskiego—podstolego woiewództwa naszego, iaśnie wielmożnemu imci panu Karolowi Sapiezie—pisarzowi polnemu w. x. Lit. y półkownikowi usarskiemu woysk w. x. Lit. y wielm. imci panu Stefanowi Tarkowskiemu—miecznikowi Bełskiemu, posłom naszym, na seym pacificationis dana w Brześciu ut supra.

Lubo codzienne dobroci Bozkiey nad nami uznaiemy dowody, iednakże osobliwie teraz mamy za co Maiestat Jego z iako naygłębszą recognicią y subiekcią adorare, że nas in afflictissimo teraz oyczyzny naszey statu deserere nie raczy, kiedy nam takiego pana na tronie naszym nie mniey miranda niż veneranda dispositione sua osadził, który prawdziwie daie dowody, że regem simul patremque gerit y ad eum finem wszelkie swoie conatus pańskie collimare profitetur, ażeby powierzone sobie od Pana Boga państwo quam in florentissimo statu widział: za co iako naypokornieysze maiestatowi i. k. mości, pana naszego miłościwego, ichmość panowie posłowie nasi oświadczywszy z tym się assekurować będą, że przy dostoieństwie i. k. mości woiewództwo nasze vitam et sanguinem litare iest gotowe.

A że sama łaskawa i. k. mości, do nas dana przez wielmożnego imci pana Jana Nornickiego—pisarza skarbowego w. x. Lit. y dworzanina i. k. mości instrukcya, daie nam motiva ad promovenda desideria tam publica, quam privata, zaczym pro primo et principali obiecto publiczne całey oyczyzny dobra maiąc, naypierwiey, ażeby quam perfectissime securitati panowania i. k. mości, pana naszego miłościwego, na tronie naszym utinam in annos longissimos, od którego, iako a capite membra, dependemus, omnino provideant, ichmość panowie posłowie nasi urgentissime indispensabiliter obligantur.

Jeżeli konserwacya państw y królewstw naybarziey consistit in cultura stateczney y nienaruszoney przyiaźni z sąsiedzkiemi potenciami y w obserwacyi zachodzących z nimi traktatów: zaczym któż nie przyzna, że ratio status et conservationis rzeczy-pospolitey naszey z okoliczności teraznieyszych koniunktur w chrześciaństwie, praecipue w tym consistit, ażeby dobro, przyiaźń y harmonią, servare z nayiasnieyszą monarchinią Rossieyską, z którey antecessorami nie tylko rzecz-pospolita traktatami y soiuzami iest zmocniona, ale też i z własnych tey nayiaśnieyszey monarchini wydanych manifestów iest ubespieczona, y o tey przyiaznych ku sobie intenciach, że żadnych w państwach y granicach rzeczy-pospolitey nie pretenduie awulsyi lub dyminucyi, owszem całość praw, przywileiów, swobod, wolności y szerokości granic, którą korona polska y w. x. Lit. cum annexis provinciis usibusque nunc et ad praesentia momenta possidebant, contra quoscunque usurpatores et aggressores, ne quidquam respublica detrimenti capiat, bronić y utrzymowywać deklaruie: zaczym iniungimus ichmość pp. posłom naszym, aby na blizko następuiącym seymie, omnes ineant modos et rationes, któreby tak dawną przyiaźń y zachodzące między Polskim y Rosieyskim państwem soiusze y traktaty mogli tym barziey utwierdzić; iako też aby y nowy z tąż nayiaśnieyszą monarchinią mógł stanąć obowiązek, któryby commodum, emolumentum et securitatem tych oboyga narodów contra quosvis aggressores iak naymocniey y naylepiey ugruntować potrafił; similiter względem Kurlandyi y innych zobopólnych praetensyi zachodzące dyfferencie przez reassumtią dawniey naznaczonych conferencyi y finalną determinatią z ichmość pany ministrami Rosieyskiemi aby na tym seymie mogły być zakończone, instabnt ciż ichmość p. p. posłowie.

Insistendo zaś constitucyi convocaciyney pactis conventis y dawnieyszey instrukcyi woiewództwa naszego, na ostatni seym ante interregnum daney, pro lege veteri, starać się będą ciż ichmość, aby ante omnes materias pierwszego dnia marszałka obrali; a inquantum by per malevolorum industriam, czego uchoway Boże, seym ten pacificationis miał się zerwać, albo infectis rebus rozeyść, aby ministeria pacis et belli na senatus consilium postcomicialnym rozdane były, strenue urgebunt, iakoby rzecz-pospolita ad privatorum mutationes et ambitus dłużey nie była zakłucona et inconsulta.

Jako zaś utrzymanie dostoieństwa i. k. mości funduie się in unione animorum, tak konfederacya ieneralna y woiewództwo przy nayiaśnieyszym królu imci Auguście trzecim uczynione, aby in suo vigore trwały aż do doszłego seymu y aż na ten czas exvinculowane były,— providebunt ichmość panowie posłowie; nie mniey evacuationem woysk Moskiewskich y Saskich, iak naygruntowniey obmyślą y opiszą omnimodam pomienioney evacuatii securitatem, ac disciplinam tychże samych woysk promovebunt.

Dyfferencie, reguluiące się do dworu Rzymskiego, per modificationem konstitucyi contra curiam Romanam w grodzie postanowioney dobrą harmonią przywrócą, iakoby communi religionis patri filialis observantia u rzeczy-pospolitey iuribus wygodzić się mogła.

Podatek podymnego, który dotąd cum summa exvisceratione stanu szlacheckiego, ab anno millesimo septingentesimo decimo septimo toleramus, ażeby etiam cum discrimine seymu zniesiony był,—ichmość panowie posłowie urgebunt.

Ponieważ w woiewództwie naszym perplexitas wielka w abiuracie dymowey znayduie się: zaczym ażeby nowa abiurata per constitutionem seymu terazniey-

szego ad liberam w woiewództwie uformowania iey optionem praevia lustratione dymów naznaczona była. Ichmość panowie donatariuszowe wszyscy aby circa privilegia sua od nayiaśnieyszych antecessorów i. k. mości collata pacifici circa possessiones suas konserwowani byli.

Kommissia Brzeska ekonomiczna in anno millesimo trigesimo sexto cum praeiudicio et violatione privilegiorum nayiaśnieyszych antecessorów i. k. mości expediowana, ażeby nullitate skasowawa była.

Dobra Kiiowiec y Mileyczyce, z antenatów nayiaśnieyszych królów nadane y uprzywiliowane domowi i. o. xiążąt ichmość Radziwiłów Bialskich, aby były przy tychże przywileiach y dokumentach utrzymane y konserwowane.

Ponieważ świętey pamięci imci p. Józef Hornowski—czesznik woiewództwa naszego, fortunę, zdrowie a naostatek y życie immolavit tuitioni et manutentioni dostoieństwa i. k. mości, p. n. m., Augusta trzeciego: zaczym ażeby osierocona cum pupillis żona iego ieimość pani Helena Hornowska, według przywileiu, ieyże równie z nieboszczykiem mężem od nayiaśnieyszego króla imci Augusta wtórego, oyca y antecessora teraznieyszego nayiaśnieyszego regnanta naszego, ad vitae tempora na leśnicstwo Czacheckie konferowanego circa pacificam possessionem tegoż leśnicstwa zostawała do zgonu życia swego, urgentissime ad iustitiam et compassionem i. k. mości, pana naszego miłościwego, ichmość pp. posłowie nasi instabunt.

Dobra stołowe ekonomii Brzeskiey y Kobryńskiey, w administracyą inpossessionatis ignotisque w woiewódstwie naszym personis aby nie były oddawane, lecz antiqua praxi et usu obywatelom tegoż woiewództwa, do tey funkcyi idoneis konferowana,—upraszać iak nayusilniey będą ichmość pp. posłowie nasi.

Straty niemałe y dezolacya fortuny i. w. imci p. Karola Odrowąza—hrabi Siedlinieckiego—podkoniuszego w. x. Lit. recommendabunt ichmość pp. statibus reipublicae.

Jurium communicativorum abusu sexus muliebris ne gaudeat privilegiis perenniter, instabunt ichmość panowie posłowie salvis modernis possessoribus.

Jaśnie oświeconego xięcia imci primasa, który, subveniendo labenti patriae, ad recognitionem na tronie polskim podeszłey szczęśliwie koronacyi nayiaśnieyszego regnanta accepit, zkąd publica elucescit prosperitas oyczyznie, conatus et solicitudines plenae reipublicae insinuabunt ichmość panowie posłowie; oraz i. o. xięcia imci biskupa Krakowskiego merita recommendabunt. J. o. xiąże imci Wiśniowiecki—kanclerz wielki y regimentarz ieneralny woysk w. x. Lit., daiąc dowody swoie tak in facie całey rzeczy-pospolitey, iako et in particulari, y w terazniey szey remonstracyi, przez expedycią do naszego koła y woiewództwa przysłaney, wyznawamy, że wiele desudat na tym et instruit nas, aby oyczyzna nasza in interna et externa securitate pokoiu była, teraz przy powadze y maiestacie szczęśliwie nam panuiącego regnanta Augusta trzeciego, przez następuiący seym pacificationis obwarowana y ubespieczona, co w instrukcyi imci panom posłom, przy innych dezyderiach naszych, specialiter zalecamy. Oraz też same virtutes ku dobru pospolitemu i. o. xięcia imci, tak rzeczy-pospolitey, iako y i. k. mości, pana naszego miłościwego, singulariter recomenduiemy do buławy w w. x. Lit.

A iako i. w. imci pan woiewoda Kiiowski, idąc ea cura et solicitudine, ażeby nie tylko w koronie polskiey, ale y w naszym xięstwie Litewskim per eius remonstrationem et recommendationem była utrzymana y promowana całość oy-

czyzny y prawa pospolitego, wolność y pokóy powszechny, tak ab intra, iako ab extra, y nas tym przez expedycię swoię convenit; co gratissimo animo przyiowszy y ad formam zwyczaiów dawnych obrad naszych przystąpiwszy, posłów na seym obrawszy eum ferventem zelum ku dobru pospolitemu, i. w. imci pana woiewody Kiiowskiego in publica facie reprezentować y tak rzeczy-pospolitey, iako y i. k. mości, p. n. miłościwemu, rekomendować obliguiemy.

J. w. imci pana Ogińskiego—woiewody Trockiego merita, gdy iuż te militant do stanów rzeczy-pospolitey na seym teraznieyszy pacificationis; więc ichmość panowie posłowie primas inter curas mieć będą, tegoż i. w. imci, pana woiewodę maiąc in obiecto, do rekommendacyi stanom rzeczy-pospolitey y i. k. mości do podskarbstwa w w. x. Lit.

Wielkie merita probatamque ku dobru pospolitemu i. w. imci p. Jana Fryderyka hrabi na Kodniu Sapiehi—kasztelana Trockiego virtutem nie mogąc silentio praetermittere, y owszem wszelką wdzięczność pro tuitione maiestatis, libertatis legumque patriae, chcąc oświadczyć, recommenduiemy ichmość panom posłom naszym, ażeby tak rzeczy-pospolitey, iako i. k. mości, pana n. miłoś., ingentes tegoż imci circa bonum publicum curas et solicitudines remonstrowali, a do następuiącego pieczęci wielkiey w. x. Lit. wakansu promowowali, tych że ichmość panów posłów obowiązuiemy.

Similiter i. o. xięcia imci Michała Radziwiła— marszałka nadw. w. x. Lit., tam in sago quam in toga znaczne merita, ażeby ad campestres fasces na seymie pacificationis do maiestatu pańskiego rekomendowane były,—ichmość panom posłom pamięci zalecamy, tychże ichmość affektami naszemi obstringendo, aby do polney buławy directe promowowali.

Merita w. imci pana Franciszka kniazia Szuyskiego—podstolego woiewództwa naszego in obsequiis rzeczy-pospolitey przy podeszłym swoim wieku gloriosissime w woiewództwie naszym strawionym, ażeby tandem circa distributivam i. k. mości gratiam et iustitiam aby były recompensowane,—solennissime ichmość panowie posłowie instabunt z wakuiących pro tunc urzędów ziemskich.

Interes i. w. imci pana Jana Piotra Nesterowicza—kasztelana Brzeskiego, ex tenuta dobr Oziat pochodzący ex recessibus seymów zawisły, na którey summa, ante unionem wniesiona, et tot constitutionibus approbata, że dotąd declaratum a plena republica pro meritis et stipendiis nie otrzymał effectum: zaczym aby ta dzierżawa imieniowi ichmość pp. Nestorowiczów prawem lennym, vigore zaszłych a statibus reipublicae deklaracyi, cedat,—summam curam et solicitudinem circa hoc negotium ichmość pp. posłom recommenduiemy.

Dobra ziemskie, quocunque titulo duchowieństwu zapisane, mimo constitucye wyrazne, ażeby tym zapisom nie podlegały, a specialiter w. imci p. Franciszka kniazia Szuyskiego—podstolego Brzeskiego zapisy ichmość xięży Pawlinom do konwentu Leśniańskiego conferowane, cum proeiudicio legis, aby były nulliter poczytane, ichmość pp. posłów obliguiemy.

Interes w. imci p. Adama sędziego woyskowego woysk w. x. Lit. y półkownika Petyhorskiego, imci p. Józefa—stolnika Drogickiego, Kościów Zbirokowskich, ratione zaszłych dekretów y procederów trybunału głównego w. x. Lit. in causa facti na osobie ichmość, które ażeby skasowane per constitutionem były, cum cautione securitatis personarum et bonorum ichmosść ab omni intentatu in perpetuum, ichmość,— pp. posłom recommenduiemy.

Similiter przywilegia, documenta od nayiaśnieyszych regnantów polskich na

dobra staroście, avulsa od i. k. mości ekonomii Brzeskiey ante unionem nadane w. imci p. Adamowi Kości—sędziemu woyskowemu y półkownikowi i. k. mości służące cum aliis iuris et possesionis dokumentami, cum abrogatione quarumvis et cuiusvis do tych dobr praetensionum, ażeby per constitutionem approbowane były.

Znaiąc nie za iaki interes prywatny, ale bardziey publiczny w. imci pana Floriana Grabowskiego—horodniczego woiewództwa naszego, aby urząd horodniczego statutem w. x. Lit. instalowany, a tak wielu constitucyami y w innych woiewództwa powiatach xięstwa Litewskiego approbowany był in omni observantia et activitate, iako przez nadane ante et post unionem przywileia ma ad hoc officium przydane beneficium—iuryzdyką zamkową, wioskę Michałków z dworem y młynem do oney przynależącym, a z pięcią włokami we wsi Lebiedziewe y z ośmią we wsi Kobylanach y Małaszewiczach y co w konstytucyi coronationis iest warowano; ichmość panowie posłowie constitutione pacificationis opiszą, aby ekonomia ullo titulo et praetextu do dyspozycyi y possessyi pomienionego horodniczego Brzeskiego nie interessowała; dworek dziedziczny tego imci pana horodniczego Brzeskiego, w mieście i. k. mości Brześciu będący, ab omni onere miasta, stacyi żołnierskich y podatkowania uwolnili, ciż ichmość panowie posłowie urgebunt.

A że miasto i. k. mości stołeczne Wilno, znacznie przez teraznieysze coniuncturу iest zruynowane, gdzie y kamienica na zamkowey ulicy, quondam Delamarsa, adpraesens w. imci p. Kazimierza Micuty—starosty Symiliskiego, znaczną poniosła ruinę, recommenduiemy ichmość panom posłom o promowowanie na seymie teraznieyszym pacificationis libertatii tak od stancyi deputackich, iako y innych ciężarów mieyskich.

Oppressya ciężka y incarcerracya z rabunkiem wszelkiego splendoru y inwentarza przez ienerała Wołyńskiego woysk Rossieyskich w dobrach zakonu na pięć tysięcy imci panu Janowi Niepokoyczyckiemu—cześnikowi Trockiemu iest uczyniona: przeto zelo iustissimo recommenduie się ichmość pp. posłom, tak te, iako inne wszystkie w tym że woiewództwie naszym exorbitancię, przez też woyska Rossieyskie popełnione, et specialiter imści panom Żardeckiemu, Kazimierzowi, Franciszkowi y Michałowi z Nasiłowa Ostrowskim recompensowane były,— domówią się, specialiter ichmość pp. Ostrowskim przez imć p. Bandomiera półkownika uczynionych.

Electia opatów Cisterskich ażeby podług dawnieyszych constitucyi była firmowana, tudzież summorum pontificum ordine et forma, non derogando iuribus reipublicae et iuri patronatus, ichmość panowie posłowie domawiać się dędą.

Jako w Bogu przewielebni ichmść xięża trynitarze, iuż cale desertum locum wziowszy na Żawryńczu miasta Brześcia, tytulo kościoła świętey Barbary, y tym z przykładu chwalebnych swoich uczynków, ku chwale Bożey erigowali kościoł y sami się tamże pobudowali, ufundowali; aby za takowe pium opus ichmościów przy tymże samym mieyscu publica declaratione et constitutione zachowani byli, ichmość panowie starać się będą. Similiter fundacia Boruńska w powiecie Oszmiańskim ażeby teraznieyszym seymem była approbowana, instabunt.

Przywileia od nayiaśnieyszych regnantów konferowane ante et post unionem,—iedne imieniowi ichmość panom Towiańskim, drugie—innym nadane, a przez tychże ichmość panów Towiańskich kupione, na dobra Arabniki, Horsk y inne włoki puste w ekonomii Kobryńskiey, a klu-

czu Prużańskim razem y na wóytowstwo Prużańskie, które adpraesens post fata posessorów na skarb zaiechano,—ichmość panowie posłowie do stanów rzeczy-pospolitey y i. k. mości, aby approbowane były na imię imć pana Marciiana Towiańskiego, patrioty naszego, domawiać się omnino będą.

Reassumuiąc instrukcię na seym convocationis daną i. w. imć panu pisarzowi polnemu w. x. Lit. y i. w. imć panu Dombskiemu, adpraesens woiewodzie Brzeskiemu, Kuiawskiemu in omnibus punctis specialiter w krzywdzie imć pana Mikołaia Żardeckiego—strażnika Orszańskiego poniesioney y oppressyi od regimentu gwardii i. k. mości woysk w. x. Lit. ut vindicent activitate sua iniuriatum, curae et solicitudini, ichmość panom posłom zalecamy.

W. imć pana Antoniego Nornickiego—pisarza skarbowego w. x. Lit. a marszałka konfederackiego z województwa naszego bene gestam procurationem, znacznym azardem zdrowia y fortuny depensam, stanom rzeczy-pospolitey y maiestatowi i. k. mości do respectu ichmość panowie posłowie oddadzą.

Intuitu remonstracii listowney i. w. imć p. Ponińskiego Łodzi—marszałka generalnego rzeczy-pospolitey zkonfederowaney, do województwa naszego implikowaney na teraznieyszy seymik przedseymowy pacificationis, zważywszy tak optimam ku dobru pospolitemu mentem, iako et prae oculis maiąc wszystkie circa bonum publicum labores et opera, kiedy będąc in continuo, tak ad latus i. k. mości, iako interesów rzeczy-pospolitey, cooperationes tym sposobem wielę sobie meruit, tak u teyże rzeczy-pospolitey a naiaśnieyszego króla imści,—ciż sami ichmość panowie posłowie instabunt, żeby przez też same prawo, którego był manutenens, był u rzeczy-pospolitey y u naiaśnieyszego króla imści non postreme positus.

Według dawnych przywileiów y commissyi uchody do leśnictwa Białowieskiego y Czacheckiego, tudzież między dobrami szlacheckiemi a stołowemi i. k. mości y granice popsowane y zruynowane, aby upewnione y przywrócone były.

Jeneralną kommiscią, o którą procurabunt ichmość panowie posłowie, tak te, iako y inne desideria nostra, które się adpraesens mieścić nie mogły, summae dexteritati et activitati ichmość panom posłom, conformuiącym się z innemi województwy y powiaty oddaiemy.—Pisan w Brześciu in loco consiliorum ut supra.

U tey instrukcyi podpisy rąk, tak wielmożnego imć pana marszałka, iako też ichmość panów obywatelów tymi słowy: Franciszek Michał Szuyski—podstoli y marszałek województwa Brzeskiego mp., Kazimierz Sapicha—woiewodzic Brzeski, Florian Grabowski—horodniczy województwa Brzeskiego, Piotr Kościuszko Siechnowicki—komornik województwa Brzeskiego, Woyciech Hornowski, Dominik Hornowski, Jakub Antoni Izbicki, Piotr Fiedziuszko, Jan Lachowicz Hanczewski, Bartłomiey Dominik Buchowiecki, Wawrzyniec Wadowski. Która to takowa instrukcia, za podaniem oney przez wyż wyrażoną osobę, ze wszelką rzeczą iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1735 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 1067.

395. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, отправляемымъ къ королю Августу третьему.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій дали своимъ посламъ, отправляемымъ къ королю Августу III-му на сеймъ pacificationis, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) По засвидѣтельствованіи о вѣрноподданическихъ чувствахъ воеводства, просить короля объ изысканіи средствъ къ облегченію участи воеводства, которое, какъ пограничное съ Московскими владѣніями, было подвержено всѣмъ тягостямъ военнаго времени, какъ отъ своихъ, такъ и отъ Московскихъ войскъ. Для воеводства было-бы весьма полезно, еслибы король исходатайствовалъ у фельдмаршала россійскихъ войскъ удаленіе изъ предѣловъ онаго россійскаго полка, находящагося подъ командой полковника Бандомира.

2) Ходатайствовать, чтобы подымная подать, кромѣ сентябрскаго срока, была сложена съ воеводства и чтобы главнокомандующему войсками в. кн. Литовскаго князю Вишневецкому было дано на сей предметъ надлежащее предписаніе.

3) Чтобы лица, пострадавшія отъ Москвитянъ на своихъ имѣніяхъ, были по возможности удовлетворены правительствомъ посредствомъ уплаты имъ потерянныхъ суммъ, а другія, подвергшіяся насиліямъ и захватамъ—со стороны ли самого правительства, или согражданъ,—возвращеніемъ имъ слѣдуемаго по закону.

4) Чтобы Брестскому городничему сохранены были права и имущества, присвоенныя его должности по литовскому статуту.

5) Чтобы Брестское воеводство, по причинѣ опустошенія войсками его луговъ и засѣянныхъ полей, было уволено отъ поставки провіанта и фуража.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Augusta dwudziestego pierwszego dnia.

Na urzędzie i. k. mści grodzkim woiewodztwa Brzeskiego, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa grodu Brzeskiego, comparendo personaliter iegomość pan Theodor Antoni Mieleszko—vice namiestnik grodu Brzeskiego, tę instrukcyę, od całego woiewodztwa Brzeskiego do i. k. mości pana naszego miłościwego Augusta trzeciego, szczęśliwie nam panuiącego, na seym pacificationis ichm. panom posłom wydaną, ad acta grodu Brzeskiego podał, którą, wpisuiąc do xiąg de verbo ad verbum, tak się w sobie ma:

Instrukcya, od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, szlachty, rycerstwa, obywatelów woiewództwa Brzeskiego, na seymik antecomicialny, za uniwersałami i. k. mości, pana naszego miłościwego, Augusta trzeciego, na dzień szesnasty miesiąca Sierpnia, roku teraznieyszego tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, ad locum solitum consiliorum do Brześcia zgromadzonych, sub directione w. imci w. pana Franciszka kniazia Szuyskiego—podstolego Brzeskiego w. imci panom Jerzemu Flemingowi—graffowi, generałowi infanteryi woysk i. k. mości w. x. Lit. staroście Szereszewskiemu, y Pawłowi Buchowickiemu — podczaszemu woiewództwa Brzeskiego, posłom na-

szym do i. k. mości pana naszego miłościwego, dana w Brześciu, ut supra.

Niżeli przez ichmość panów posłów naszych, na seym pacificationis obranych, in pleniori forma tak powinne nasze homagia i. k. mości, panu naszemu miłościwemu, oświadczamy, iako też et privata desideria deferemus, tym czasem przez pomienionych ichmościów panów posłów naszych debitam venerationem et fidelitatem woiewództwa naszego, maiestatowi i. k. mości niesiemy.

Oraz że woiewództwo nasze in confinio z woiewództwami do prowincyi koronney należącemi zostaie, a zatym przechodzącym wszystkim woyskom, tak Rosieyskim, iako y naszym rzeczy pospolitey primum praedae fomentum staie się: zaczym aby i. k. mość, pan nasz miłościwy, z urodzoney swoiey pańskiey klemencyi y sprawiedliwości, distincta compassione, te zdezelowane funditus prawie woiewodztwo favere raczył,—ichmościowie p. p. posłowie nasi cum expressione perennis recognitionis et fidelitatis upraszać będą; dla czego naypierwszy ażeby półk woyska Rosieyskiego, w komendzie iegomości pana pułkownika Bandomira będący, który wielkiemi prowiantami obywatelów naszych aggravat, mediante authoritate do i. k. mości iegomości pana feldmarszałka woysk Rossieyskich, ex limitibus woiewództwa naszych ustąpić chciał, y abyśmy od dalszey lokacyi ludzi woyskowych, iako też od exakcyi prowiantów wolnemi byli—ichmość panowie posłowie nasi demisissime dopraszać się maią.

Ponieważ tak przez pacta conventa, od i. k. mości poprzysiężone, iako też przez konstytucyą seymu coronationis, podatek dymowy, anno tysiąc siedmset siedmnastego postanowiony, iest abrogowany y tylko ratę septembrową, anni elapsi tysiąc siedmset trzydziestego czwartego płacić tenebamur, zaczym abyśmy od dalszey subiekty temu podatkowi uwolnieni byli,—ichmościowie p. p. posłowie do i. k. mości instabunt quam sollenissime. In quem finem ażeby i. k. mość interpositione demonstrancyi swoiey i. o. xięcia iegomości Wiszniewieckiego—kanclerza wielkiego y regimentarza ieneralnego woysk w. x. Lit. obligował, ażeby według reskryptu swego ichmościom p. p. posłom, od woiewództwa naszego do imci obranym, danego, observando rigorem wyż wyrażonych paktów konwentów y konstytucyi, żadnego absolute podatku ad ulterius seymu, da Bóg, pacificationis resultatum ullatenus nie pretendował, który podatek iuż ad executionem actualem przychodzi.

Że nieboszczyk iegomość pan Józef Hornowski—czesznik woiewództwa Brzeskiego fortunę, zdrowie, a na ostatek y życie same immolavit tuitioni et manutentioni dostoieństwa i. k. mości, pana naszego miłościwego: zaczym osierocona cum pupillis żona iego, ieymość pani Helena Hornowska, według przywileiu, ieyże równie z nieboszczykiem mężem od nayiaśnieyszego króla imści Augusta wtórego, oyca y antecessora nayiaśnieyszego teraz wielkiego sukcessora regnanta naszego ad vitae tempora na leśnictwo Czacheckie konferowanego, circa pacificam et inviolabilem possessionem tegoż leśnictwa ad resultatum seymu pacificationis immediate następuiącego zostawała—urgentissime ad iustitiam et compassionem i. k. mości, pana naszego miłościwego, ichmość panowie posłowie nasi instare zechcą.

Hostilitates, które ludzie Rossieyscy wprzódy w roku preszłym tysiąc siedmsetnym trzydziestym czwartym, in Oktobri komendy ichmość pana półkownika Lancdorfa w dobrach iegomości pana Józefa Matusewicza—starosty Stokliskiego exercebant, vivo doloris sensu i. k. mo-

ści, panu naszemu miłościwemu, ichmość panowie posłowie nasi doniosą cum expressione, że więcey niż na sto tysięcy szkody przez te rabunki nam practicato, ni na kim inszym exempto pomieniony iegomość pan Matusewicz poniosł; dla czego ażeby i. k. mość z wrodzoney swoiey klemencyi pańskiey, iako nayskuteczniеyszemi sposobami do satysfakcyi zupełney iniuriati pomienionych panów półkowników obudwóch stringere raczył, ichmość panów posłów obliguiemy sollicitissime.

Eadem clade zrabowania przez ludzi komendy iegomości pana Tuszyny dotknięty imć pan kniaź Szuyski—podstoli woiewództwa naszego, ażeby debita satisfatione według pretensyi do stutysięczney szkody non destituetur, non minori zelo ichmość panowie posłowie promovere będą.

W woiewództwie naszym emeritorum concivium imć pana Andrzeia Jeziernickiego—krayczego woiewództwa Brzeskiego, szlachcica nieimplikowanego do żadney partyi służbą, poniesiona dezolacya dóbr Mitek od różnych komend woysk Rossyiskich y posledniеyszey imci pana półkownika Tyszyna na kilka tysięcy, y imci pana Mikołaia Zardeckiego—strażnika Orszańskiego nieposlednie poniesiona w maiętności dworu Baykach,—plenae activitati ichmość panów posłów naszych et juste compassioni maiestatu pańskiego, ażeby in satisfactione zostali, recommendatur.

W Wolce imci pana Wadowskiego—stolnika Latyczowskiego, krzywda w gotowym groszu złotych kilka set, oprócz innych ruchomości od ichmościów panów Kalinkiewicza, Sokołowskiego, Erleta y innych ichmć poniesiona, oddaie się activitati plenissime ichmć panów posłów naszych, y imści pana Witanowskiego krzywda recommendatur.

Summa winna y należąca wielmożney ieymci pani Konstancyi Danielowey Borkowskiey, to iest: cztyry tysięcy talarów bitych na kluczu Horodeckim, przez świętą pamięć nayiaśnieyszego regnanta Augusta wtorego, pana naszego miłościwego, opisana, a na wsiach Stalukach y Zawrowiu cztery tysięcy tynfów, która ieymość pani Borkowska, ażeby do oddania tych summ circa possessionem w pomienionym kluczu Horodeckim y w wioskach Stalukach y Zawrowiu zachowana była, ciż wielmożni ichmć panowie posłowie omnino dopominać się będą et instabunt.

Znaiąc nie za iaki interes prywatny, ale bardziey publiczny w. im. pana Jana Grabowskiego—horodniczego woiewództwa naszego, aby urząd horodnictwa statutem w. x. Lit. instabilowany, a tak wielu konstytuciami y w innych woiewódzwach y powiatach xięstwa Lit. korroborowany, był in omni observantia et activitate, iako przez nadane ante et post unionem przywileia ma sobie ad hoc officium przydane beneficium iuryzdyki zamkowey wioskę Michalków, z dworem do oney przynależącym, z pięciu włokami w Lebiedziewie, do tego przydanemi, tudzież we wsi Kobylanach y Małaszewiczach włok osim, co y w konstytucyi coronationis iest wyrażono, wielmożni ichmć panowie posłowie nasi instabunt u nayiaśnieyszego króla imści, pana naszego miłościwego, o reskrypt do ichmć panów kommisarzów y ekonomów, aby się ullo titulo et praetextu do dyspozycyi pomienionego iegomości ne interesowali.

Interes krzywd braterskich, gdzież barziey emanare może, ieśli nie in clementia maiestatu i. k. mości, do którey ichmość panowie posłowie nasi suplikuiąc, doniosą, quae nos fata monent, ile braterskie dobra w rożnych będące konjunkturach y praessurach, szczegulniey żeby

się mogli zaszczycać klemencyi pańskiey,—instabunt ichmć panowie posłowie.

Dobra Surpity cum attinentiis, ex natura sua ziemskie, quondam od ichmć panów Kiewliczów nabyte, których pars pod praetextem funduszu wielebnym oycom Kamendułom Węgierskim dostala się, et circa possessionem fundi wielm. imć pan starosta Similiski haeret, gdzie ex ekonomia, pod pretextem dóbr ekonomicznych, chce appropriare,—w.w. ichm. p. p. posłowie upraszać maią, ażeby te dobra z dawnych czasów ziemskie żadney nie podlegali ekonomiczney dyspozycyi.

A ponieważ różnemi przechodami in circuitu Brześcia pospasane funditus łąki, zboża: przeto in casu nastąpienia iakiego prowiantu, gdyby były wolne od furażów,—w. w. ichm. p. p. posłowie urgentissime obstawać maią.

Caetera activitati ichmć panom posłom zalecamy.

Pisan w Brześciu, roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Augusta dwudziestego dnia.

U tey instrukcyi podpis ręki wielmożnego imci pana marszałka seymikowego temi słowy: Franciszek Michał Szuyski—podstoli y marszałek seymiku antecomicialnego woiewództwa Brzeskiego. Która to ta instrukcya, za podaniem oney przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg woiewództwa grodu Brzeskiego przyięta y wpisana.

1735 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 1087.

396. Постановленіе реляційнаго сеймика Брестскаго воеводства.

Дворяне Брестскаго воеводства собравшись на реляційный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, по выслушаніи посольскихъ реляцій, постановили:

1) Учинить протестъ противъ незаконныхъ требованій войсковыхъ чиновъ относительно податей съ имѣній земскихъ, на содержаніе Литовскаго войска, такъ какъ имѣнія эти освобождены отъ всякихъ податей многими законами и конституціями; въ случаѣ же насильственныхъ экзекуцій, подвергать конфискаціи собственныя имущества экзекуторовъ.

2) Часть податей, причитающихся за воеводствомъ, отдать земскому судьѣ—Костѣ для передачи ихъ по принадлежности главнокомандующему войсками в. кн. Литовскаго съ тѣмъ, чтобы со стороны сего послѣдняго не возникало уже больше никакихъ требованій.

3) Другія дѣла отложить до предстоящаго сейма pacificationis, въ томъ числѣ и дѣло Горновской и Борковской.

4) Въ исполненіе требованій полковника Россійскихъ войскъ Бандоміра о доставленіи ему подводъ для вывоза провіанта изъ Брестской крѣпости, съ тѣмъ условіемъ, что часть провіанта будетъ оставлена имъ въ распоряженіе воеводства, назначить 130 подводъ изъ экономическихъ имѣній и коммиссаровъ для принятія обѣщанныхъ остатковъ по счету, такъ и для взысканія еще невнесеннаго количества многими лицами, подлежавшими уплатѣ оного по закону.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Septembra dwudziestego ósmego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, comparendo per-

sonaliter imć pan Karol Szymon Kościuszkiewicz—sługa iw. im. pana Franciszka kniazia Szuyskiego—podstolego y marszałka seymiku woiewództwa Brzeskiego, laudum niżey wyrażone seymiku relationis ad acta xiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego ku wpisaniu podał, tenore sequenti pisane:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, ex limitatione z seymiku antekomicialnego hoc in puncto dla wysłuchania relacii od wielmożnych ichmość panów posłów, idque w. imci pana Jerzego Fleminga—starosty Szereszewskiego, ienerała maiora infanterii woysk i. k. mości, i. w. imć pana Pawła Buchowieckiego—podczaszego woiewództwa naszego do nayiaśnieyszego króla iegomości Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, ordynowanych, za powrotem y wydanemi tychże ichmość panów posłów innotescenciami, gdyśmy się ad locum solitum consiliorum miasta i. k. mości Brześcia sub directione w. imć pana Franciszka Michała kniazia Szuyskiego—podstolego y marszałka naszego, na seymiku antekomicyalnym unanimi voce et assensu do wszelkich dalszych porządków naszych obranego, w roku teraźnieyszym tysiąc siedmsetnym trzydziestym piątym, na dzień dwudziesty Septembra ziechali, przystąpiwszy naypierwiey do relacii ww. ichmość panów posłów, odebraliśmy ore publico publiczną od w. imć pana Pawła Buchowieckiego—podczaszego Brzeskiego rezolucią, abyśmy żadnym nie podlegali podatkom aż do zakończonego następuiącego seymu walnego pacificationis. Po uczynioney tedy takowey relacii, stanął imć pan Barański—kapitan i. k. mości y im. pan Hertyk— porucznik i. k. mości cum fervore maximo deklaruiąc nam surową exekucią, którzy prezentowali kopie dwie ordynansu i. o. xięcia iegomości generalnego woysk w. x. Lit. regmentarza ad executionem zaległych podatków, ale że nie do naszego woiewództwa, tylko barziey do powiatu Grodzieńskiego reguluiącey się: przeto my, inferendo tot legibus et constitutionibus, de securitate dobr ziemskich praescriptis, zaszczycaiąc się po przysiężonemi paktami konwentami przez nayiaśnieyszego króla iegomości, pana naszego miłościwego, Augusta trzeciego, szczęśliwie nam panuiącego, solennisime przeciwko imć p. Barańskiemu—kapitanowi, imć p. Hertykowi—porucznikowi i. k. mości manifestuiemy się, iako niesłusznym bez żadnego należytego dokumentu exaktorom. A ponieważ quam toties wypłaciliśmy różnym imć p. raty od woiewództwa naszego usurpuiące et recenter naprzód w. imć panu Pawłowi Buchowieckiemu—podczaszemu Brzeskiemu, który imść bez żadnego ordynansu y uniwersału, ani też odezwy od woiewództwa, propria authoritate et suo ausu fortiter odbierał y exequował in mensam et dispositionem i. o. xięcia imści, generalnego regmentarza woysk w. x. Lit., interesował się, o co przed tymże i. o. xięciem imść powinien by dać rationes y nam samym,—co do przyszłego generalnego relationis seymiku z seymu pacificationis następuiącego et ad congressum braci odkładamy; który imść z takowey gwałtowney exakcii na przyszłym seymiku y congressie kalkulacię sub rigore legis uczynić tenebitur, któremu i. o. nie w sukurs iść, ani żadna amnestya pomagać niema.

Posterius zaś za dyspozycią woiewództwa y iuż wydanemi od iaśnie oświeconego xięcia imści regimentarza ordynansami do rąk w. imć p. Adama Kości—sędziego woyskowego, półkownika i. k. mości, ostatnią exakcią naszę wypłaciliśmy y importowali, co supponimus, iż miasto dość do skarbu i. o. xięcia imści regmentarza, a co nad konstytucię groszo-

wego tak z podymnego, iako też y z czopowego szelężnego importancii było, tedy to iakośmy dla w. imść pana sędziego woyskowego deklarowali, tak pro merito zasług w woiewództwie y strat iego in sortem tegoż imści rekomenduiemy et omnem securitatem upewniamy. Iuż tedy iako secundum praemissorum podług paktów konwentów konstytucii coronationis, reskryptu i. k. mości y i. o. xięcia imci generalnego woysk w. x. Lit. regimentarza y publiczney relacii ww. ichmość panów posłów naszych idque w. imć pana Pawła Buchowieckiego—podczaszego woiewództwa Brzeskiego, z osoby swey y kolegi swego uczynioney na teraźnieyszym seymiku naszym, nie mamy podlegać żadnemu podatkowaniu, tak tylko proprio hoc manifesto non tam laudo nostro przeciwko ww. ichmość panom woyskowym y officerom, z exekucią żołnierską w naszym woiewództwie lokowanym, manifestowawszy y oświadczywszy, czyniemy rekursy comput tak do i. o. xięcia iegomości regmentarza, iako też do i. ww. ichmość panów posłów naszych przez osobliwą expedycią, aby nas od tak ciężkich w podatkowaniu aggrawacii y rozpostrzenioney w woiewództwie naszym exekucii uwolnić raczyli.

I tylko hoc in puncto te obrady nasze złożywszy y zakończywszy, reliqua omnia do seymiku relationis z seymu pacificationis odkładamy. Expedycie wszystkie, et specialiter od ww. ichmość panów kommissarzów i. k. mości, którzy ichmość ww. m. m. panowie w interesie ieymość pani Hornowskiey y ieymość pani Borkowskiey półkownikowey i. k. mości, tak na reskrypt i. k. mości, pana naszego miłościwego, iako partykularną expedycią i. w. imć p. podskarbiego koronnego, tudzież y na naszę instancię indifferenter replikuią, a suis desideriis promowuią w. imć panu marszałkowi koła naszego po przyięciu y po przeczytaniu ad resolutionem in responsoriis oddaiemy, na którą expedycią w. imć pan marszałek koła naszego rezolucią dać ma.

A co do interesu publicznego, to praesentibus waruiemy, y ichmość panom kancellarystom iniungimus, ażeby in absentia ww. ichm. pp. urzędników grodzkich et assensu całego woiewództwa żadnych nikomu taryf wydawać nie ważyli się sub poenis in lege praescriptis; a ktoby miał niesłusznie mimo te nasze postanowienie exequować, tedy salvam repetitionem na dobrach exequuiących zostawuiemy y do pozwania quam de iure competenti waruiemy.

In conclusione zaś seymikowania naszego stanął w. imć pan Bandomir—półkownik woysk Rossyiskich auxiliarnych nayiaśnieyszey imperatorowey iey mości z relacią, iż ma się ruszać z Brześcia, ale że niemało zostaie prowiantu w założonym iego mości magazynie, pretendował od woiewództwa podwod sto trzydzieście, oświadczaiąc się z tym, że resztę prowiantów ma zostawić ad dispositionem woiewództwa; któremu my za takowe beneficium podziękowawszy, ponieważ hoc in puncto łatwieyszego y prętszego sposobu dla stawienia podwod wynaleść nie możemy, iako y same prawo y tak wiele konstytucii extant uwalniaiących dobra ziemskie od wszelkich podwod w przechodach woyskowych: przeto my, insistendo tot legibus z dobr ekonomicznych, które in circuitu Brześcia haerent naznaczamy, nie excypuiąc miasta iak Brześcia y kahału Brzeskiego, klucza Kiiowieckiego y Mileyczyckiego, w czym w. imć pana ekonoma obliguiemy, ażeby ad primam resolutionem w. imć pana półkownika in puncto staneli; które podwody od Włodawy powrócić maią; a residuitas prowiantu, która pozostanie ichmość pp. kommissarze woiewództwa naszego, antecedenter obrani, ad manus suas odebrać pod regestrem maią; który

to prowiant pod pieczęciami ichmościów zapieczętowany ma być aż do dalszego województwa porządku y dyspozycii, których ichmość pro meritis eorum akkomodować omnitudinaliter deklaruiemy. To zaś ante omnia waruiemy, ażeby ichmość, odbieraiąc takowy prowiant, wzieli regestr od wielm. imć p. półkownika, wiele szańków y co zostanie; a że z tak wiele dobr, iako czynił relacią w. imć p. półkownik, prowiantu nie oddali y nie importowali do magazynu, w tym obliguiemy ichmość pp. kommissarzów, ażeby tarifę perceptową Ruską do siebie odebrawszy, przetłumaczyć kazali y debitę należytą, kto ieszcze nie oddał, sporządzili, ażeby in futuro omnino zadość się stało y kto ieszcze nie importował, gdyby importowali; summy też na piechoty erogowane, ażeby captato tempore calculation podlegali, waruiemy. Działo się w Brześciu, anno et die ut supra.

U tego laudum podpisy temi słowy: Franciszek Szuyski—podstoli, marszałek seymiku woiewództwa Brzeskiego, Piotr Władysław Oziembłowski—woyski Brzeski, Mikołay Antoni Żardecki, Łuk, Jan Żardecki, Jan Łachowicz Stanczewski, Józef Witanowski, Dominik Hornowski, Andrzey Antoni Złotowski, Andrzey Tadeusz Dowmont s. g. woiewództwa Brzeskiego, Karol Kościuszkiewicz, Jan Maliszewski, Jakób Boziacki, Józef z Chrzanowa Chrzanowski ł. B. Które to laudum, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego przyięte y wpisane.

1735 r.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годы, стр. 1143.

397. Письмо князя Михаила Вишневецкаго—воеводы Виленскаго, великаго гетмана в. кн. Литовскаго, къ чиновникамъ гродскимъ о взносѣ податей, прежде назначенныхъ на содержаніе литовскаго войска; такъ какъ по причинѣ сорванія сейма pacificationis относительно другихъ источниковъ на сей предметъ ничего не постановлено.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Decembra dwudziestego dziewiątego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy oczewisto imć pan Jerzy Jęczmiński—porucznik regimentu pieszego buławy w. w. x. Lit., list od i. o. xięcia imści Wiszniewieckiego, hetmana w. w. x. Lit., woiewody Wileńskiego, do w. ichmość panów urzędników grodzkich Brzeskich pisany, ad acta xiąg grodzkich Brzeskich ku wpisaniu podał, tenore sequenti pisany:

Wielmożni moi wielce mości panowie y bracia! Kiedy przez rozeyście irrito eventu seymu pacificationis nie mogła rzecz-pospolita inney militantibus wiernie przy dostoieństwie nayiaśnieyszego króla imści Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, y całości rzeczy-pospolitey obmyślić płaty, stany zkonfederowane rzeczy-pospolitey przez resultatum ostatniey rady Warszawskiey indulserunt ieszcze ten podatek przez sep-

tembrową y marcową ratę, iako o tym przez przysłany awtentyczny dokument grod waszmość panów informabit: zaczym upraszam ww. panów abyście raczyli zesłanym od regimentów, maiących swóy żołd w woiewództwie Brzeskim, ichmość panom oficerom wydać bez dalszey protrakcii delaty z grodu, za którymi o swoie mogliby się upomnieć stipendia, iako się tedy spodziewam tey od waszmość panów łatwości, tak za nię obligowany będę, pisząc się in omni veneratione w. m. waszmość panów życzliwym bratem y uniżonym sługą.

U tego listu podpis ręki y data tymi exprimuntur słowy: Michał xiąże Wiszniowiecki—woiewoda Wileński, hetman wielki w. x. Lit. W Białey, dnia dwudziestego szóstego Decembris, tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego. A intytulacia na kopercie w te napisana słowy: ww. ichmość panom urzędnikom grodzkim woiewództwa Brzeskiego m. w. panom y braci. Który to takowy list, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, ze wszelką w nim exprimowaną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1736 г.

Изъ книги за 1734, 1736 и 1741 годъ, стр. 2467.

398. Универсалъ полковника русскихъ войскъ Юрья Ливена о доставленіи провіянта его войскамъ.

Юрій Ливенъ—маіоръ гвардіи и полковникъ кавалеріи Россійской императрицы симъ универсаломъ даетъ знать подлежащимъ властямъ Брестскаго воеводства, чтобы онѣ, во избѣжаніе всякихъ неудовольствій и обидъ, могущихъ произойти для жителей отъ войскъ, поспѣшили доставкою ему провіанта въ Кобринъ и Пружаны въ слѣдующемъ размѣрѣ: съ каждаго дыма—по три гарнца муки ржаной, по полгарнцу соли, по шести гарнцевъ овса и сѣчки (sieczki), по четыре пуда сѣна и по одному вулю соломы. Провіантъ этотъ будетъ зачтенъ въ счетъ слѣдуемаго съ воеводства по Варшавской диспозиціи.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego szóstego, miesiąca Februarii siódmego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, stanowszy personaliter imść pan (слѣдуетъ пробѣлъ) Naumow—chorąży woysk Rossyiskich naiaśnieyszey imperatorowey ieymości, uniwersał od wielmożnego imść pana Liwena—półkownika od kawalerii woysk Rossyiskich do woiewództwa Brzeskiego wydany, ad acta xiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego podał, którego wpisuiąc w xięgi tenor sequitur estque talis:

Naiiaśnieyszey imperatorowey Rossyiskiey, pani moiey miłościwey, konney gwardyi maior y półkownik od kawalerii iaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmość panom senatorom, ministrom, dygnitarzom, urzędnikom, rycerstwu, szlachcie, obywatelom duchownym y świeckim prześwietnego woiewództwa Brzeskiego, a mianowicie parafiam, in circuitu Kobrynia y Prużaney sytuowanym, po za-

leceniu usług moich podaie do wiadomości: Ponieważ sic exigentibus rationibus kilka chorągwi w prześwietne województwo w. m. panów ordynuię, więc żeby one tak sobie, iako y w. m. panom, szukaiąc przez się sufficiencyi, nie czyniły krzywdy, więc upraszam w. m. panów, ażebyście z pobliższych koło Kobrynia y Prużaney województwa Brzeskiego paraffii prowiant na też mieysca niżey wyrażone sprowadzić raczyli, nim dalsza podług konferencyi Warszawskiey nastąpi dyspozycya, a mianowicie: z dymu iednego mąki żytney garncy trzy, krup półgarnca, soli półfunta, owsa garncy sześć, sieczki garncy sześć, siana pudów cztery, słomy kul ieden, co wszystko ma być potrącono w przyszłym podług dyspozycyi Warszawskiey kwicie. Dan w Wilnie, roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego szóstego, miesiąca Ianuarii pietnastego dnia.

U tego uniwersału podpis ręki w. imść pana Liwena, przy pieczęci, tegoż imści temi słowy: Jerzy Liwen. Któryż to takowy uniwersał, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y zapisany.

1740 г.

Изъ книги за 1737—1740 годы, стр. 2379.

399. Протестація обывателей воеводства Брестскаго противъ акта антекомиціальнаго сеймика.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на антекомиціальный сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій для избранія пословъ на сеймъ въ Варшаву и для составленія имъ инструкціи, учинили слѣдующую протестацію:

По открытіи сеймика и по избраніи сеймоваго маршалка, когда было приступлено къ назначенію пословъ, то нѣкоторые изъ обывателей, опираясь на большинство головъ своей партіи, на диссидентовъ и людей неосѣлыхъ, а не на «verbum placet», отвергли составленную для пословъ инструкцію, и дали имъ свою, исполненную разныхъ проэктовъ противныхъ закону; кромѣ этого, въ лицѣ сеймоваго маршалка Грабовскаго, они издѣвались подъ своими противниками, понося ихъ бранными словами и угрожая силой.

Roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego, miesiąca Augusta dwudziestego trzeciego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym województwa Brzeskiego, stawaiąc personalnie w w. i. pp. szlachta obywatele woiewództwa Brzeskiego w kancellarii grodzkiey Brzeskiey, manifest na rzecz w nim niżey wyrażoną ad akta podali, in eum tenorem pisany:

My urzędnicy, rycerstwo, szlachta y obywatele woiewództwa Brzeskiego niżey na podpisach rąk naszych wyrażeni, na seymik antekomicialny, za uniwersałem nayiaśnieyszego króla imści Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, na dzień dwudziesty wtóry Augusta, roku teraznieyszego tysiąc siedemsetnego czterdziestego, ad locum consi-

liorum, do Brześcia zgromadzeni, przed Bogiem, światem et coram actis grodu województwa Brzeskiego contra totum seymiku pomienionego antekomicialnego, actum manifestuiemy się w ten sposób: iż po zagaieniu solita praxi na dniu wczorayszym przez iaśnie wielmożnego imć pana kasztelana województwa naszego seymiku, po obraniu zgodnie imć pana dyrektora, gdyśmy do obrania posłów przystąpili y z mieysc naszych, secundum usitatam praxim, w podaniu godnych ichmościów panów kandydatów na funkcią poselską, vigore instrukcii i. k. mości y uniwersału, głosy zabierać chcieli; natenczas niektórzy ichmość, będąc in ambitu tey funkcii, dufaiąc w partię etiam z nieosiadłych ludzi zabraną, inpracticato exemplo non per verbum placet, ale per pluralitatem opierać się umyślili. Iakoż przy znacznym tumulcie zebrawszy się precipitanter, gdy na dniu dzisieyszym, to-iest, dwudziestym trzecim Augusta, do klasztoru oo. Augustianów, postrzegaiąc dobra pospolite do refektarza dla pisania instrukcii y formowania laudum zeszliśmy się, tam iterum przybrawszy sobie prawem zakazanych dyssydentów, proiekta, przeciwne prawu y wszelkiey słuszności, nigdy niepromulgowane y na nic nas braci nie zezwalaiące, do instrukcii inserowali y nas szlachtę, oponuiących się przy prawie y słuszności wielmożnego imć pana Grabowskiego, marszałka seymiku naszego y wszystkich ichmość słowy skomatycznemi lżąc, sromocąc, dalszym dyzgustem nakarmić odgrażali. Przeciwko czemu iakośmy się in facie całego zgromadzenia tamże w refektarzu u oyców Augustianów contra totum manifestowali się, tak y ad praesens w kancellarii grodzkiey województwa Brzeskiego iterum atque iterum manifestuiemy się.—Datum w kancellarii grodzkiey województwa Brzeskiego, roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego, miesiąca Augusta dwudziestego trzeciego dnia.

U tego manifestu podpisy rąk his exprimuntur verbis: Marcin Ar. Sawicki—komornik województwa Brzeskiego, Michał Przeuski mp., Gabryel Zdzitowski, Symon Zadernowski, Franciszek Michałowski, Krzysztof Hohol mp., Paweł Andronowski, Kasper Bohusławski, Paweł Sawicki mp., Mateusz Jahołkowski mp., Jan Sawicki mp., Ludwik Ostrowski, Stanisław Sawicki mp., Jakub Zawistowski:—Któren to takowy manifest, przez osoby superius wyrażone ad akta podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1740 г.

Изъ книги за 1737—1740 годы, стр. 2367.

400. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ, посылаемымъ на Варшавскій сеймъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Благодарить короля за открытіе предстоящаго сейма, выразить предъ нимъ вѣрноподданническія чувства воеводства и желаніе ему счастливаго и долголѣтняго царствованія.

2) По избраніи сеймоваго маршалка, требовать заключенія новыхъ и возобновленія старыхъ мирныхъ трактатовъ съ государствами сосѣдними; въ случаѣ же неисполненія сего требованія—разорвать сеймъ.

3) Требовать также увеличенія войска, но съ тѣмъ, чтобы оно содержалось не на подымныя подати, а на другіе сборы, такъ какъ разоренные крестьяне не могутъ больше вносить этихъ податей и требуютъ въ нихъ облегченія, о чемъ и было уже заявлено на городненскомъ сеймѣ, и чтобы на офицерскія мѣста назначились шляхтичи, а не иностранцы.

4) Въ случаѣ заявленій пословъ другихъ воеводствъ объ открытіи монетнаго двора, о неаполитанскихъ суммахъ, о выкупѣ эльблонскихъ плѣнныхъ, объ укрѣпленіи крѣпостей, присоединить къ нимъ и свой голосъ.

5) Настаивать, чтобы поправки, сдѣланныя въ Литовскомъ статутѣ на городненскомъ сеймѣ относительно репартиціи и двухлѣтняго курса, какъ вредныя для шляхетскаго сословія, были уничтожены.

6) Просить короля о сохраненіи для княжества открывшихся въ немъ вакантныхъ служебныхъ мѣстъ.

7) Ходатайствовать о дарованіи свободной торговли Брестскому воеводству съ городомъ Гданскомъ, по примѣру другихъ воеводствъ.

8) О воспрещеніи короннымъ войскамъ переходить Литовскія границы и о взысканіи съ татаръ, вторгнувшихся въ воеводство и производящихъ въ немъ неслыханные разбои и грабежи.

9) Просить о выдачѣ изъ государственнаго казначейства вспомоществованія на окончаніе фарнаго (приходскаго) костела въ Брестѣ, такъ какъ воеводство, по причинѣ крайняго разоренія, помочь этому дѣлу не можетъ.

10) Объ утвержденіи за р.-католическимъ и уніятскимъ духовенствомъ завѣщанныхъ ему разными лицами имѣній—однихъ и воспрещеніи владѣть другими.

11) О сохраненіи за Брестскимъ городничествомъ правъ и преимуществъ, дарованныхъ ему прежними конституціями.

12) Объ уплатѣ семейству Хржановскихъ 1,600 битыхъ талеровъ, внесенныхъ Людвигомъ Хржаноскимъ на Ревятицкое староство, которымъ означенное семейство не можетъ владѣть, по причинѣ передачи его королемъ во владѣніе кому-то другому.

13) Объ утвержденіи за Сузиными имѣнія Верстока на правахъ ленныхъ.

14) Объ уплатѣ королемъ разныхъ повинностей, слѣдуемыхъ съ его экономическихъ имѣній, какъ то: *посольщизны, коммиссарщизны*, какъ за прежнее, такъ и за позднѣйшее время, исключая сложенныхъ настоящею конституціей.

15) О воспрещеніи Волынскимъ обывателямъ сманивать и укрывать у себя бѣглыхъ крестьянъ Брестскаго воеводства.

16) О возвращеніи Казиміру Понятовскому и Петру Пашковскому начальства надъ козацкими полками, которое обѣщано было имъ приповѣдными королевскими листами и универсаломъ гетмана, а теперь отнято.

17) Объ оказаніи вспомоществованія заслуженному патріоту Николаю Жардецкому по случаю его прежнихъ и настоящихъ потерь.

18) Для болѣе успѣшнаго исполненія означенныхъ желаній воеводства заручиться содѣйствіемъ гетмановъ в. кн. Литовскаго.

19) Ходатайствовать о назначеніи Ал. Зборовскаго поручикомъ въ одинъ изъ полковъ, находящихся подъ начальствомъ кн. Игнатія Радивила.

20) Объ исполненіи желаній, выраженныхъ въ письмахъ примаса, Виленскаго епископа и Виленскаго воеводы.

21) Объ освобожденіи отъ наказанія братьевъ Радишевскихъ, по случаю исполненія онаго.

Roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego, miesiąca Augusta dwudziestego wtórego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przedemną Franciszkiem z Chrzanowa Chrzanowskim—łowczym y podstarościm sądowym woiewództwa Brzeskiego, comparendo personaliter imć pan Bartłomiey Pożarski—sługa wielm. imć p. Woyciecha z Konopnice Grabowskiego—marszałka seymiku antekomicialnego woiewództwa Brześciańskiego, instrukcią od woiewództwa na seym ichm. p. p. posłom wydaną, na rzecz w niey niżey wyrażoną, ad acta grodu Brześciańskiego podał, in eum tenorem pisaną:

Instrukcya od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów woiewództwa Brześciańskiego, za uniwersałami i. k. mści pana naszego miłościwego, in locum consiliorum solitum, na seymik antekomicialny zgromadzonych, wielm. ichmć p. p.: Florianowi z Konopnice Grabowskiemu—horodniczemu y sędziemu grodzkiemu woiewództwa Brześciańskego y Emanuelowi z Chrzanowa Chrzanowskiemu—podkomorzycowi tegoż woiewództwa Brześciańskiego, posłom naszym, na seym immediate następuiący, pro die tertia Octobris, anno currenti w Warszawie determinowanym, dana w Brześciu, dnia dwudziestego wtórego miesiąca Augusta, roku teraznieyszego tysiąc siedmsetnego czterdziestego.

Rzetelne oycowskiego i. k. mości, pana naszego miłościwego, około dobra pospolitego starania dowody, utrzymane szczęśliwie do tych czas pańską iego przezornością, lubo minantibus undique fatis, słodkiego pokoiu używanie nie do inszego końca, tylko do kontynuacyi teyże publiczney szczęśliwości zmierzaiące, od dobrotliwego serca iego pańskiego, przez naznaczenie następuiącego seymiku, desideria proponowane w instrukcyi iego pańskiey, do nas przysłaney, augustissimi et benefici pectoris do doskonałego rzeczy-pospolitey uszczęśliwienia collimantia sentimenta, iako od wszystkich tey oyczyzny synów, tak y od woiewództwa naszego powinney łaskawemu sercu iego pańskiemu merentur wdzięczności, którą, przy oświadczeniu należącey maiestatowi iego adoracyi, pro principali ichmć panowie posłowie nasi z pokornym podziękowaniem wyraziwszy, długoletniego panowania et quidquid magnis optabile votis apprecari nie omieszkaią; oraz wszelką naszą ad tuitionem dostoieństwa maiestatu iego y praw oyczystych applikacią fidelissime publice nomine spondebunt. A zatym ante omnia punkta wszystkie w instrukcyi od i. k. mości, pana naszego miłościwego, do nas przysłaney wyrażone, fructum et decorem oyczyzny naszey concernentia, iako prawdziwe paterni erga nos amoris dowody, debito zelo et conatu promovere et manutenere strictissime obligantur, mianowicie:

O porządku seymowania, aby naypierwiey vigore wielu praw, a specialiter konstytucyi annorum tysiąc sześćset dziewięćdziesiątego, tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt dziewiątego, tysiąc siedmsetnego trzydziestego szóstego, do obrania imci pana marszałka przystąpiwszy, gra-

dibus w tychże prawach expressis, traktowali negotia rzeczy-pospolitey, a spetialiter: iż tak ad securitatem praw dostoieństwa i. k. mości, pana naszego miłościwego, iako też ad integritatem praw oyczystych manutenendam naypotrzebnieysza iest de circa debilitatem sił naszych z sąsiedzkiemi potenciami dobra cointeligentia; dla tego ratificationem et confirmationem traktatów y soiuzów wszystkich, anterius zaszłych ze wszystkiemi granicami, monarchiami, omnimodo utrzymywać obligantur ichmć panowie posłowie nasi; y ieśli się to stanom rzeczy-pospolitey będzie zdało, czy to przez legacye, czy też przez listowne expedycie z takową traktatów tych z strony swoiey manutenencia, vicinis potentiis oświadczyć się svadebunt. Insuper, ieśliby kto ex male intentionatis iakową ansą y okazyą do naruszenia tych traktatów z którą kolwiek z sąsiedzkich monarchiy proponować ważył się; tedy przeciwko takowey propozycyi, iako oczewisto klęski oyczyzny za sobą pociągaiącey, fortissime manifestować się, y przy tym manifeście etiam, cum discrimine seymu, opponować się ichmć pp. posłowie nasi indispensabiliter obligantur.

Ponieważ zaś tam interna quam externa securitas naybezpieczniey y naychwalebniey funduie się na własnych oyczystych siłach, to-iest, na licznym y regularnym woysku: zaczym, referuiąc się do instrukcyi y uniwersału na seymik nasz przysłanych od i. k. mści, ichmć panowie posłowie nasi ten interes promować serio będą, hoc praecustodito, aby ta aukcia woyska mogła subsequi z pewną y niezawodną dla rycerstwa zapłatą, tudzież sine nimia exvisceratione incolarum nostrorum. Czemu prospiciendo, że kommissia Grodzieńska, w roku tysiąc siedmsetnym trzydziestym ósmym ex mente reipublicae expediowana, niektóre sposoby in alleviationem wyniszczonego fumario censu poddaństwa wynalazła: więc ichmć panowie posłowie nasi, podziękowawszy tak i. w. imci panu marszałkowi pomienioney commissyi, emeritissimo w tey oyczyznie dygnitarzowi, iako też w. ichmci p. p. kolegom i. k. mści pro impensa publico emolumento solicitudine, takowy akt commissionis utrzymawszy, y czy to przez applikowanie czopowego szeleżnego, skądby naypewnieyszy był sposób, czyli też inne media, niezawodną woysku zapłatą upewniwszy o zniesienie podatku podymnego, przez który od tak wielu lat extenuantur, albo ieśli być nie może o iakąkolwiek tego podatku diminucią, oraz aby tak w tym auctionalnym woysku, iako też y starego zaciągu młodź polska szlachecka do szarz oficerskich sama tylko akceptowana była z exclusią extraneorum, usilnie starać się będą.

Otworzenie mennicy y recuperacią summ Neapolitańskich, uznanie kommissyi, nie dozór Olkuskich, sposoby wykupienia servitorum Elblońskiego, reparacią fortec, ieżeli się zda ichmć pp. posłom górnieyszych woiewództw y powiatów promovere, y nasi ichmć panowie posłowie excedere do tego maią.

Correctura trybunału, seymem Grodzieńskim tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego opisana, ponieważ szlacheckiemu stanowi iest przykra, przez reparticie biennium, przyczynienie dylacyi y dochody opisane, dla czego sprawiedliwości iniuriati za lat kilka doczekać się mogą: aby takowa repartitia y biennalis cursus zniesione byli, a według statutu w. x. Lit. y konstytucyi dawnieyszych, trybunały y mnieysze subselia sądziły się—ichmć pp. posłowie nasi omnino starać się będą.

Lubo i. k. mość, pan nasz miłościwy, w dobrotliwym panowaniu swoim, wszelkie nam prawa łaskawie konserwo-

wać raczy, przypomnieć iednak ichmć panowie posłowie nasi, tak dawnieysze, iako y świeże tysiąc siedmsetnego siedmnastego roku konstytucyą o rozdawaniu wakansów wszelkich pacis et belli y suplikować będą o utrzymanie onych.

Kiedy wszystkie woiewództwa y powiaty w. x. Lit. maią sobie pozwolone sprowadzenie soli zamorskiey, rzekami portowemi Niemnem, Wiliią y Dzwiną, iedne tylko woiewództwo nasze, maiąc port u siebie do Gdańska rzeką Bugiem, ma sobie zabronioną na komorach invectę soli tameczney: zaczym imchmć pp. posłowie nasi starać się będą quam studiosissime, iakoby obywatelom naszym sol suchedniowa practicato w koronie exemplo naznaczona była, albo też wolne ze Gdańska soli, oraz śledzi y wina bez żadney solucyi na komorach Fewdańskiey, Nieszawskiey, Zakroczymskiey y innych, wszelkich sprowadzenie; także miasta, miasteczka, aby reflorescere mogły, kupcy wszelkie na wszelkich obudwu narodów komorach, aby depaktowani nie byli, aby per constitutionem obwarowano było.

A ponieważ ichmć p. p. kommissarze, vigore konstytucyi tysiąc siedmsetnego siedmnastego roku, in ordine de reintegracyi dóbr ekonomicznych w woiewództwie naszym będące, in decisiones iurium terrestrium udawali się; ażeby in futurum takowe praciudicia nie działy się, instabunt ichmć p. p. posłowie nasi, aby w zachodzących dyfferenciach między dobrami królewskiemi a ziemskiemi, vigore konstytucyi tysiąc pięćset ośmdziesiąt ośmego roku, na requizycią każdego szlachcica z kancelaryi kommissiey wydane były.

Lubo wiele prawami y konstytucyami iest warowano, aby żołnierz koronny granic Litewskich et contra przechodzić y w onych naydować się nie ważył; iednak, kiedy półk tatarski nadworny i. k. mości w komendzie imci pana Błędowskiego będący, illicite iest w woiewództwo nasze wprowadzony, od którego ludzie, iako bez wiary zostaiące, nie tylko wielkie scandalia przy domach bożych, wspomnienia niegodne, popełniaią, ale tym bardziey duffaiąc w to, że z gaż swych przyaresztowaniem onych przytrzymani być nie mogą, na różne krzywdy po drogach, rozboie po domach, złodzieystwo po targach, iarmarkach huczki licencuią się, iakoż recentissime urzędnika godnego woiewództwa naszego, w. imci pana podczaszego Brzeskiego, gromadnie napadłszy w mieście i. k. mości Kobryniu, iadącego do Brześcia na sądy, oprimowali, ludzi kilku imci porąbali: zaczym serio ichmć p. p. posłowie nasi instabunt do i. k. mości, pana naszego miłościwego, ut luant poenas takowi excessanei, y ażeby wyprowadzeni z woiewództwa były.

Iako siła należy, tak iurium maiestaticorum, iako et privilegiorum akademii Wileńskiey societatis Jesu servientium ad tranquilitatem publicam et authoritatis regiae na manutencyi; tak instabunt ichmć pp. posłowie nasi y mocno obstawać będą, ażeby pomienioney akademii Wilenskiey iura, praerogativa et privilegia, cum exclusione inszych tamże szkół, od nayiaśnieyszych królów ichmć y teraz szczęśliwie panuiącego nadane, y niemało dekretami utwierdzone, vigore iuż zaszłych in antecessum quitacyi, przez teraznieysze umocnione były.

Kościołowi farnemu, iako primo sanctuario Dei in metropoli w Brześciu collationis nayiaśnieyszego regnanta, przez rewolucie nieszczęśliwe desertowanemu, dopiero ex sola providentia divina zaczętemu w erekcyi, ex lapide solo angulari, ażeby i. k. mość, pan nasz miłościwy, ex aerario suo subveniat munificencią pańską w dalszey konstytuacyi y zakończeniu skutecznym do mu-

rów, ponieważ woiewództwo contribuere nie może ob rationem dezolacyi,—ichmć pp. posłowie maiestatowi pańskiemu rekomendować sua omnimoda activitate zechcą.

Ad asylum obrad teraznieyszych naszych ichmć duchowieństwo, iakoto: ichmć xięża Cistersi Wistyccy względem fundacyi, aby dobra Wistyce, Buczeml cum attinentiis przez zeszłego w Bogu imci pana Tyszkiewicza, podkomorzego Brzeskiego, similiter przez imci pana Komorowskiego, pisarza ziemskiego Mozyrskiego, oraz imci pana Zaranka, starosty Żmudzkiego, Olizarow staw cum attinentiis na pomnożenie chwały Bozkiey nadane; także ichmć xięża Trynitarze, w mieście Brześciu na Zawryńczu noviter fundowani, aby in omnibus fundis, tak do probostwa świętey Barbary tamże, iako też przy iurizdice i. o. xiążąt Radziwiłłów; także ichmości xięża Karmelici Krupczycy, przy dworku w mieście i. k. mości Kobryniu będącym, przez i. w. imci pana Jana Nesterowicza, kasztelana Brześciańskiego, y samą wiecznością nabytym, a do fundacyi swoiey Krupczyckiey, na lampę y organistę perpetuis temporibus zapisanym, aby był libertowany, y przy takowych fundaciach konserwowani byli, wnieśli: zaczym nil quidquam derogando tak wielu konstituciom, a specialiter seymu Grodzieńskiego tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego de non alienandis bonis od stanu rycerskiego do duchowieństwa, ichmć pp. posłowie nasi instabunt; iakoż in virtute tych praw a specialiter konstytucyi seymu Grodzieńskiego wyż wyrażoney tysiąc siedmset dwudziestego szóstego roku, dobra w woiewództwie naszym leżące: Malowa Góra z Berezowką, Starzyna, alias Mardorowicze, Samowicze, Buczeml, Swiszczowo patrimonium w. i. p. Franciszka Szuyskiego, podstolego Brzeskiego, ex fatali casu xięży Pawlinom Leśniańskim zapisane, aby approbowane nie były; in simili dobra Choroszcza nazwane, w powiecie Słonimskim leżące, w possesyi ichmć xięży Bazylianów Żyrowieckich będące, aby w konstytucią nie weszły ichmć pp. posłowie nasi doyrzeć obligantur.

Horodnictwo Brzeskie aby według dawnieyszey konstytucyi y zwyczaiów circa praerogativas suas, tak za teraznieyszego privilegiata, iako też in futurum we wszystkich iurisdikciach y dochodach do niego należących zachowane było, domówić się ichmć pp. posłowie nasi non pretermittent.

Wiadoma iest krzywda ichmć pp. Chrzanowskich, podkomorzyców Brzeskich, których antecessor piae memoriae imci p. podkomorzy Brzeski kupił starostwo Rewiatyckie, alias dzierżawę, za summę tysiąc sześćset talarów bitych u w. i. p. Chodkiewicza — starosty Błudeńskiego, et possesione y summą wniesioną imci obnexiato, iako sumowne libitum było imci za consensem i. k. mości przedać y komu chcąc też kupić; tak kupiwszy imci p. podkomorzy Brzeski post decessum suum et percessionem amisit y summę, ponieważ też starostwo ex gratia principis komu inszemu post decessum imci p. Ludwika Chrzanowskiego iest konferowane, żeby summa temu domowi tysiąc sześćset talarów bitych non deperiret, miał to sobie ex instantia woiewództwa naszego rekomendowane negotium y z respektu panskiego rekompens, —ichmć pp. posłom naszym rekomenduiemy.

Dzierżawa Werstok cum attinentiis, dobra lenne w woiewództwie naszym leżące, aby imieniowi ichmć pp. Suzinów zasłużonych w tey oyczyznie civium, lennym prawem, przez konstitucię seymu teraznieyszego cedere mogła, iakoż przez recess seymu Grodzieńskiego tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego iest rekomendowano—ichmość pp. posłowie sollcitabunt.

A że largicie należące z województwa naszego, iako to poselszczyzna, kommissarszczyzna, dawnemi konstytucyami obwarowane, do solucyi należące, przez pańskie dobra in detentione zostawały: aby iak dawnieysze, tak y teraznieysze wypłacone były, procz ninieyszą konstytucyą obwarowanych, ichmć pp. posłów o doyrzenie urgentissime obliguiemy.

Lubo wiele praw y konstytucyi o wydanie zbiegłych poddanych rigorosissime opisanych iest; iednak kiedy ichmć pp. obywatele województwa Wołyńskiego y Podolskiego nietylko żeby one wydawać mieli, ale tym bardziey in antecessum wyszłych y pod sobą będących wysyłaią, aby dalszych podmawiaiąc wyprowadzali, iako tedy publiczne całego województwa detrimentum tak, aby ichmć panowie nasi domowiali się y w konstytucyi doyrzeli, aby obwarowano było zalecamy.

Chorągwie dwie kozackie, za listami przypowiedniemi i. k. mości y ordynansami hetmańskiemi w aktualney dyspozycyi ichmć pp. Kazimierza Poniatowskiego y Piotra Paszkowskiego będące, a teraz odebrane, aby według deklaracyi pana naszego miłościwego i. k. m. in pactis conventis daney, która wszystkich officialistów woyskowych za nayiaśnieyszego króla imci Augusta wtórego in obsequio rzeczy-pospolitey zostaiących, przy szarżach ich zachowała, pomienionym ichmościom przywrócone były, ichmć pp. posłowie nasi do i. k. mości solenninsime instabunt.

Patriotę naszego emeritum imć p. Mikołaia Żardeckiego intuitu rescriptu i. k. mości pana naszego miłościwego, de data tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego upewnionego, przy dawnieyszey dezolacyi y teraznieyszey konflagracyi poniesioney ichmć pp. posłowie maiestati recommendare, aby wsparty był pańską munificencią szlachcic podupadły, adhibebunt curam, ciż i. pp. posłowie nasi imieniem województwa Brześciańskiego do i. o. xiążąt ichmć hetmanów obudwóch Litewskich na tymże seymie.

Instabunt za wielm. imć p. Aleksandrem Zborowskim — czesznikiem województwa Brzeskiego, o admissie do szarży porucznikowskiey, conferowaney imci od i. o. xięcia imci Ignacego Radziwiła — krayczyca w. x. Lit. ordynata ordynacyi Kleckiey i Dawidgrodzkiey, półkownika chorągwi petyhorskiey.

In reliquo punkta wszystkie w listach i. w. w. i. xięży primasa y biskupa naszego, także i. w. imci pana woiewody Bełskiego do congressu naszego pisanych, pełnym powinney recognicyi sercem przyiąwszy, seriam et zelosam onych promotionem ichmć pp. posłom naszym rekomenduiemy.

Caetera fidei et activitati tychże ichmć pp. posłów naszych cum sponsione obligacyi naszey committimus. Datum w Brześciu, in loco consiliorum nostrorum, dnia dwudziestego wtórego Augusta, tysiąc siedmsetnego czterdziestego roku.

Oskarżeni w trybunale gł. w. x. Lit. ichm. pp. Józef y Gabryel Radziszewscy in defensione życia tychże ichmć, a o przypadek stały zeszłego imci pana Piotra Hreczyckiego, kiedy iuż zadość trybunalskim dekretem uczynili et circa legem positivam statutu w. x. Lit. o wolney defensyi wyrażoney utrzymane być powinni; promovebunt wielm. ichmć pp. posłowie hanc causam in theatro supremo arbitrii do obwarowania ichmć pp. Radziszewskich securitatem zdrowia y nakazania w tey sprawie perpetuum silentium.

U tey instrukcyi podpisy rąk his exprimuntur verbis: Woyciech z Konopnice Grabowski — marszałek seymiku antekomicialnego y sędzic ziemski województwa Brzeskiego, Stefan Tarkow-

ski—kasztelan woiewództwa Brzeskiego, Michał Stanisław Suzin—stolnik woiewództwa Brześciańskiego, Franciszek Michał Szuyski—podstoli Brzeski mp., Paweł Buchowiecki — podczaszy Brześciański mp., Michał Starzyk Buczyński — obozny woiewództwa Brzeskiego, Kazimierz Zubowski—krayczy ziemski, namiestnik grodzki woiewództwa Brzeskiego, Dominik Antoni na Kamieniu Wereszczaka — chorąży Nowogródka Siewierskiego, Michał Kostrowicki—cześznik woiewództwa Mińskiego, Stanisław Chrzanowski — podkomorzyc woiewództwa Brzeskiego, Michał Nesterowicz—starosta Oziatski, Felician Wereszczaka—obożny woiewództwa Brzeskiego mp., Józef Kościa, Alexander Zborowski—czesznik woiewództwa Brzeskiego, Henryk z Grabownice Pełka—czesznikowicz woiewództwa Brzeskiego, Felix Pełka—cześnikowicz woiewództwa Brześciańskiego mp., Stanisław Łyszczyński—rotmistrz i. k. mości, Piotr Antoni z Benklewa Bęklewski, Gabryel Bęklewski—starosta Wisuniski, koniuszy powiatu Wołkowyskiego, Antoni Stanisław Buchowiecki—skarbnik woiewództwa Brześciańskiego, Dawid Kościuszko, Józef Kościuszko, Józef kniaź Szuyski—podstoli Bracławski, Kazimierz Ursyn Niemcewicz—strażnik woiewództwa Brzeskiego, Maciey kniaź Szuyski — podczaszy Bracławski, Bonifacy Naraiewski mp., Gabriel Zdzitowiecki, Paweł Gayski — podstoli woiewództwa Brzeskiego, Michał Rzeuski, Ignacy Oziembłowski—skarbnik Brzeski, Alexander Illicz, Bogusław Niepokoyczycki — mostowniczy woiewództwa Brzeskiego, Marcin Niepokoyczycki, Ludwik Jan Żardecki—łowczy Grodzieński, Paweł Poniatowski—strukczaszy woiewództwa Brzeskiego, Tomasz Żardecki, Michał Tokarzewski, Franciszek Stanisław Piotrowicki—cześnik Łatyszewski, Marcin Kościuszko Siechnowicki — krayczy woiewództwa Brzeskiego, Mikołay Zditowiecki, Maciey Tokarzewski, Karasiewicz z Karasiewa, Mikołay Antoni Żardecki mp., Ludwik Jan Żardecki—łowczy Grodzieński, Walerian Bielaczyc, Michał Sterpiński, Xawier Franciszek Turski, Tomasz Turski, Xawier Misiewicz, Wiktoryn Turski, Romuald Franciszek Żardecki, Jan Tokarzewski, Antoni Rudnicki. Która to takowa instrukcia woiewództwa Brześciańckiego seymiku antekomicialnego, ze wszystką w niey inserowaną rzeczą przez osobę wyż wyrażoną ad acta podana, iest do xiąg grodzkich woiewództwa Brześciańskiego przyięta y wpisana.

1746 г.

Изъ книги за 1745—1747 годы, стр. 3025.

401. Подтвердительная привилегія короля Августа IIIго, данная панцырнымъ и путнымъ боярамъ Полоцкаго воеводства—Лопуху, Киселю и Никонову на право владѣнія Непоретовичами и Истчею, съ принадлежащими къ иими имѣніями—на вѣчныя времена, имъ и ихъ потомству.

Roku tysiąc siedmset czterdziestego siódmego, miesiąca Nowembra czterdziestego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Karolem Wieszczyckim—podstolim y podstarościm sądowym grodzkim województwa Brzeskiego, comparendo personaliter Lewon Chryzmanowski—boiaryn pancerny y putny, obywatel Połocki, przywiley nayiaśnieyszego króla imści Augusta trzeciego dawnych przywileiów, od nayiaśnieyszych antecessorów, regnantów polskich, danych ludziom boiarom pancernym y putnym Połockim, konfirmacyiny dany y służący, do xiąg grodzkich Brzeskich podał ku wpisaniu, który wpisuiąc de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

August trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem confirmationis przywileiem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż przez Leona Chryzmanowskiego, Emeliana Filipionka, Stefana Zarembę y Semena Puzynę—boiar pancernych y putnych Połockich produkowany był przed nami przywiley konfirmacyiny, tymże y innym boiarom pancyrnym y putnym Połockim służący, od nayiaśnieyszego oyca y predecessora naszego Augusta wtórego nadany, ręką tegoż podpisany, pieczęcią mnieyszą wielkiego xięstwa Litewskiego wiszącą stwierdzony, cały, zdrowy y w niczym nienaruszony; przytym suplikowano nam przez panów rad y urzędników przy boku naszym rezyduiących, abyśmy pomieniony confirmationis przywiley powagą naszą królewską stwierdzić, ponowić y ony umocnić raczyli, którego przywileiu słowo w słowo takowa iest essentia:

August wtóry, z Bożey łaski król polski etc. Oznaymuiemy tym listem przywileiem naszym, komu o tym wiedzieć należało. Iż pokładany był przed nami przywiley confirmationis od nayiaśnieyszego antecessora naszego, s. p. króla imści Jana trzeciego, boiarom województwa Połockiego pancernym y putnym nadany y służący, de tenore sequenti:

Jan trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem przywileiem naszym, komu o tym wiedzieć należy. Pokładana była przed nami konfirmacia praw, boiarom pancernym y putnym województwa Połockiego służąca, od antecessora naszego nayiaśnieyszego s. p. króla imści Michała, de data w Warszawie, dnia dziewiętnastego Apryla, roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego, na ziemię Nieporetowicze y Istce nazwanę, z przynależnościami do nich należącemi, na służbie pancerney konney—quondam, Janowi Markiewiczowi, Tymofieiowi, Zkunowiczowi y Jakowu Kisielowi będącym dana, w którey inkluduią się przywileia y listy confirmationis od nayiaśnieyszych ś. p. antecessorów naszych dane: pierwszy — przywiley Zygmunta

Augusta *), pod datą w Warszawie, na seymie walnym, roku tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt trzeciego, miesiąca Iulii piętnastego dnia; drugi przywiley króla imści Stefana; trzeci—list wielmożnego Andrzeia Sapiehi—woiewody Połockiego, pod datą w Połocku, dnia dwudziestego siódmego Nowembra, roku tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt siódmego, którym y wielmożny Kazimierz Sapieha, woiewoda Połocki na tenczas będący, podpisem swym, przy pieczęci, stwierdza; czwarty przywiley — Zygmónta trzeciego, quodam—Charitonowiczowi, Dinamowi, Illi Olechnowiczowi y Tymofieiowi Nikitowi dany na boiarstwo, na parganinie, z pieczęcią wielką zawiesistą, pismem ruskim pisany; piąty—list od wielmożnego Janusza Wyszgi—woiewody Połockiego, hetmana wielkiego xięstwa Litewskiego, z podpisem ręki y pieczęcią, na papierze pisany, de data w Krzewicach, dnia trzydziestego miesiąca Oktobra, roku tysiąc sześćset dwudziestego dziewiątego; szósty przywiley Władysława czwartego, tymże boiarom pancernym y putnym na ziemię wyżey pomienioną dany. Wniesioną iest zatym do nas przez panów rad y urzędników, przy boku naszym natenczas będących, imieniem Michała, Leona Stefanowiczów y Zachara Fiedorowicza—teraznieyszych boiar, iako sukcessorów, proźba, abyśmy onych przy tych ziemiach, Nieporetowicze y Istce nazwanych, z przynależnościami, zachowali y prawa, przywileie, listy wszystkie mocą y powagą naszą królewską stwierdzili, zmocnili y approbowali. My tedy król, do tey, iako słuszney, proźby łaskawie się skłoniwszy, pomienionych—Michała, Leona Stefanowiczów y Zachara Fiedorowicza, iako boiar pancyrnych y putnych, przy używaniu ziem, Nieporetowicze y Istce nazwanych, z przynależnościami do nich antiquitus należącemi, onych samych y ich sukcessorów cale y nienaruszenie wiecznymi czasy zachowuiemy y wszytkie im wyżey specifikowane prawa, przywileia y listy służące, we wszytkich punktach, kondyciach, kontentach, klawzulach y paragrafach stwierdzamy, zmacniamy y approbuiemy. Na co, dla lepszey wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, na seymie walnym, dnia piętnastego miesiąca Decembra, roku Pańskiego tysiąc sześćset ośmdziesiąt pierwszego, panowania naszego szóstego roku. Jan król. Przypis, przy pieczęci mnieyszey w. x. Lit., w te słowa: Approbata przywileiu, boiarom pancyrnym y putnym woiewództwa Połockiego na ziemię, Nieporetowicze y Istce nazwane służącego, dane.

Y suplikowano nam przez panów rady nasze, przy boku naszym rezyduiące, imieniem boiarów naszych Ihnata Łopucha, Sawelego Kisiela y Iwana Nikonowa, w woiewództwie Połockim będących, abyśmy authoritate nostra regia przy tych ziemiach y maiętnościach wyż specifikowanych Nieporetowicze y Istce, cum attinentiis, to-iest: Szapilna, Mylna, Jazna, Biełaia, Lisna, Ozieryszcze y Mieczerca, ich samych, żon, dzieci y sukcessorów onych, przy spokoyney possessii zachowali, utwierdzili, od niesłusznych impetytorów, do nich samych y dóbr onych interesuiących, się zakryli, ochronili, prawa, przywileia, listy, wyż datą opisane, in omnibus punctis, clausulis, contentis et paragraphis stwierdzili, zmocnili y aprobowali. My tedy król August wtóry, ad instantiam panów rad naszych, do wniesioney supliki mianowanych boiar Połockich—Ihnata Łopucha, Sawelego Kisiela y Iwana Nikonowa, iako słuszney, łaskawie się skłoniwszy, przy tych wyż specifikowanych do-

*) Должно быть Сигизмундъ III-й.

brach, antiquitus successorum ich od nayiaśnieyszych antecessorów naszych, ś. p. królów ichmość polskich, przy spokoyney y nienaruszoney possessyi ich samych, żon, dzieci y sukcessorów onych, wiecznymi czasy zachowuiemy, niesłusznych impetytorów do tych przerzeczonych dóbr y osób dzierżącym interesuiących się oddalamy y wyż wyrażone prawa, przywileia y listy we wszystkich punktach, klawzulach, kondyciach y paragrafach stwierdzamy, zmacniamy y approbuiemy. Na co, dla lepszey wagi, wiary, ręką się naszą podpisawszy, pieczęcią w. x. Lit. stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia trzeciego miesiąca Marca, roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego, panowania naszego dwudziestego trzeciego roku, Augustus rex. Mieysce pieczęci mnieyszey wielkiego xięstwa Litewskiego. Approbacia praw, przywileiów y listów boiarom pancernym y putnym Połockim—Ihnatu Łopuchowu, Sawielemu Kisielu y Iwanu Nikonowu na dobra, Nieporetowicze y Istce cum attinentis, w woiewództwie Połockim leżące.

My tedy król August trzeci, do wniesioney przez panów rady urzędników, przy boku naszym rezyduiących, imieniem wyż wyrażonych boiar pancernych y putnych Połockich suppliki, łaskawie się skłoniwszy, wszystkie prawa, przywileia, od nayiaśnieyszych antecessorów naszych onym nadane y służące, we wszytkich punktach stwierdzamy, y zmacniamy approbuiemy y konfirmuiemy. Na co, dla lepszey wagi, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego miesiąca Grudnia, roku Pańskiego tysiąc siedmset czterdziestego, szóstego panowania naszego trzynastego roku.

U tego przywileiu i. k. mości konfirmacyinego podpis króla iegomości y sekretarza pieczęci mnieyszey w. x. Lit. takowy: August rex. Confirmatia praw y przywileiów boiarom pancyrnym y putnym Połockim. Stefan z Głogowy Kossowski—czesznik Brzeski, Kiiowski, iego królewskiey mości pieczęci mnieyszey w. x. Lit. sekretarz, pieczęć w. x. Lit. w puszce blaszaney na sznurach iedwabnych zielonych, u tego przywileiu, na pargaminie wypisanego, wiszącey na wosku mienowanym, czerwono wybita; na składaniu zaś tego przywileiu deskrypcia takowa: Pro cancellariatu celsissimi et illustrisimi principis Michaelis ducis in Klewan et Żukow Czartoryiski procancellarii m. d. Lithuaniae, Homeliensis, Georgensis - Burgensis, Uswiatensis, Poduscónatensis etc: capitanei, sigillatum; est in actis. Który ten takowy i. k. mości przywiley, przez wyż wyrażoną osobę ku wpisaniu podany, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, de verbo ad verbum iest przyięty y wpisany.

1748 г.

Изъ книги за 1748—1751 годы, стр. 1121—1140.

402. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная посламъ отправляемымъ на Варшавскій сеймъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на шестинедѣльный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) По принесеніи теплыхъ молитвъ Всемогущему Богу за его заботы о сохраненіи «сладкой вольности польской», сколько полезной для шляхетства, столько же и завидной для другихъ народовъ, послы обязываются прежде всего поблагодарить короля, который неусыпно печется о благоденствіи и спокойствіи рѣчи-посполитой,— особенно въ эти опасныя для нея времена, когда съ одной стороны свирѣпствуютъ жестокія войны, а съ другой— злоумышленныя срыванія сеймовъ, отнимающія у нея средства къ внутренней самодѣятельности и политическому самосохраненію. А чтобы предстоящій сеймъ могъ окончиться благополучно, то они позаботятся — не допускать въ сеймовыя прѣнія ничего такого, чтобы могло клониться къ его замедленію, тѣмъ болѣе къ сорванію, позаботятся о веденія его въ томъ порядкѣ сеймикованія, который изложенъ въ конституціи 1690 года.

2) Должны поднять вопросъ объ увеличеніи войска, какъ въ видахъ обезпеченія внѣшней безопасности государства отъ враговъ, такъ и доставленія службы для шляхетской молодежи. Средствами къ содержанію его могутъ быть: подати, гиберны, поголовная подать жидовская, открытіе шеляжнаго монетнаго двора, сборы съ монополій и, наконецъ, всѣ тѣ виды податей и налоговъ, которые изложены въ универсалѣ по этому дѣлу, изданномъ на сеймѣ 1629 года, исключая податей поземельныхъ и тѣхъ изъ вышесказанныхъ, которые взимаются въ полномъ количествѣ, соотвѣтственно закону.

3) Но такъ какъ всѣ вышеприведенныя средства къ содержанію въ теченіи шестинедѣльнаго срока не могутъ быть ни собраны, ни обслѣдованы съ надлежащею точностію, то воеводство уполномочиваетъ своихъ пословъ ходатайствовать о назначеніи особой распорядительной коммиссіи, которая бы спеціально и занялась этимъ дѣломъ,— съ тѣмъ однакоже условіемъ, чтобы послѣ утвержденія ея, дѣятельность ея не подвергалась ни колебаніямъ, ни измѣненіямъ. Въ кругъ занятій этой коммиссіи должно быть включено и изысканіе средствъ къ поправленію разстроенныхъ королевскихъ имѣній.

4) Должны ходатайствовать, чтобы Брестская почта, одобренная конституціей 1726 года, отданная на вальномъ сеймѣ Сапѣгѣ и до сихъ поръ правильно поддерживаемая,— была оставлена на прежнихъ основаніяхъ.

5) Позаботиться, чтобы рѣчь-посполитая, въ видахъ поправленія финансовыхъ средствъ княжества, приняла соучастіе въ очисткѣ портовыхъ рѣкъ отъ песку и камней и приказала-бы подскарбію в. кн. Литовскаго озаботиться исполненіемъ этого дѣла на мѣстѣ, а равно, чтобы наложила запрещеніе и на безпошлинную заграничную торговлю иностранцевъ, какъ убыточную для казны и разорительную для купечества.

6) Поставить на видъ рѣчи-посполитой какъ заслуги подскарбія в. кн. Литовскаго и его ежегодныя издержки и потери, такъ равно и разстройство финансовъ,— съ тѣмъ, чтобы первыя были оцѣнены по достоинству, а на послѣднее обращено было надлежащее вниманіе.

7) Просить короля — завязать переписку съ Римскимъ дворомъ относительно самоскорѣйшей канонизаціи остатковъ Андрея Боболи, находящихся въ езуитскомъ коллегіумѣ въ Пинскѣ, такъ какъ это «драгоцѣнное сокровище Литовскихъ провинцій» до сихъ поръ еще не признано святымъ, не смотря на столько чудесъ и испытаній — съ одной стороны, и ходатайства жителей — съ другой.

8) Ходатайствовать объ утвержденіи за Брестскими Тринитарами фундуша, состоящаго изъ земли пожертвованной имъ Петромъ Озембловскимъ — de redemptione captivorum (т. е. для выкупа плѣнныхъ).

9) Отдавши должное почтеніе и древности рода и личнымъ заслугамъ Виленскаго воеводы — кн. Радивила, сколько знаменитымъ, столько же извѣстнымъ и государству и Европѣ, послы обя-

зываются принести рѣчи-посполитой жалобу на его однофамильца—Мартина Радивила, крайчаго в. кн. Литовскаго, который, поддавшись вліянію какого-то жида Шимона Бомзовича, вопреки совѣтамъ и увѣщаніямъ и своего однофамильца—воеводы и Луцкаго епископа, разбойничаетъ и безчинствуетъ до невѣроятной степени; доказательствомъ этому могутъ служить жалобы на него — Выгановскихъ, Грабовскихъ, Пузинъ и ксендза Сузина, потерпѣвшихъ отъ него не только на своихъ имѣніяхъ, но и на личностяхъ. По сему послы обязываются упросить короля и рѣчь-посполитую—угомонить чѣмъ бы-то ни было этого опаснаго человѣка, а жида, какъ злокачественнаго наушника и подстрекателя, позволяющаго себѣ неслыханное глумленіе надъ шляхтой — признать повиннымъ смерти, съ правомъ привести въ исполненіе этотъ приговоръ даже магдебургіи.

10) Принести жалобу на Петрецкаго—полковника козацкаго отряда, Литовского подчашія, въ томъ, что онъ, сдѣлавши наѣздъ на имѣнія Озевичей, избилъ до полусмерти Рушевскаго старосту Ваньковича и самъ, какъ сказываютъ, бѣжалъ за границу; чтобы рѣчь-посполитая признала его по сему повиннымъ смерти.

11) Позаботиться, чтобы рѣчь-посполитая не утверждала конституціей за Лешновскими ксендзами Павлинами спорныхъ имѣній покойнаго князя Шуйскаго какъ потому, что отчужденія дворянскихъ имѣній духовенству, подъ какими бы то ни было названіями, строго воспрещаются различными законами, обезпечивающими права в. к. Литовскаго, такъ и потому, что духовенство до сихъ поръ нарушаетъ эти законы, частію пріобрѣтая себѣ имѣнія за деньги, частію же захватывалъ оныя подъ видомъ фундушовыхъ.

12) Просить короля, чтобы онъ разрѣшилъ князю Бирону, избранному курляндскимъ княжествомъ въ свои правители—владѣть страной, и чтобы оградилъ его отъ иностраннаго вмѣшательства.

13) Для пресѣченія зла, испытываемаго Брестскимъ воеводствомъ отъ воеводства Волынскаго вслѣдствіе многочисленныхъ крестьянскихъ побѣговъ на Волынь, куда влечетъ крестьянъ сколько природное легкомысліе (płochość), столько же и увѣренность что ихъ не выдадутъ, послы должны домогаться у названнаго воеводства законнаго и братскаго удовлетворенія. А чтобы поскорѣе и подешевле устроить это дѣло, Брестское воеводство совѣтуетъ, между прочимъ, прибѣгнуть къ слѣдующимъ мѣрамъ:

а) выбрать изъ среды депутатовъ на текущій сеймъ 6 человѣкъ, но только принадлежащихъ къ воеводствамъ незаинтересованнымъ въ этомъ дѣлѣ, и образовать изъ нихъ особую коммиссію съ правами ассесорскихъ судовъ;

б) время и мѣсто для дѣйствій ея опредѣлить на сеймѣ, а порядокъ назначить тотъ, который опредѣленъ на сей предметъ въ конституціи 1667 года, одобренной и самимъ Волынскимъ воеводствомъ;

в) въ случаѣ непринятія реляціи въ одномъ судѣ, оная должна быть подана въ другой; но еслибы и этотъ не принялъ ея, то должна быть подана въ Брестскій судъ;

г) позывъ долженъ быть—четырехнедѣльный; крайній срокъ — безъ всякихъ отговорокъ, а декреты — по смыслу конституціи,— или штрафъ въ 100 польскихъ злотыхъ, или выдача бѣглаго въ теченіи 4-хъ недѣль, или же присяга, что таковаго передъ позвомъ не было и гдѣ оный—неизвѣстно;

д) коммиссія пользуется содѣйствіемъ гродскихъ властей и противъ непокорныхъ назначаетъ мѣры, предусмотрѣнныя въ законѣ.

е) во избѣженіе уклончивости отъ суда со стороны лицъ обвиненныхъ, истцамъ предоставляется свободный выборъ forum'а.

14) Посламъ рекомендуется тщательно позаботиться о поправкѣ законовъ относительно уничтоженія двухлѣтнихъ реестровъ, сокращенія ненужныхъ деляцій, особенно въ дѣлахъ чистаго наименованія, а также и въ обезпеченіи содержанія низшихъ инстанцій.

15) Позаботиться, чтобы вице-регенты были выборные, присяжные и поссессіонаты.

16) Чтобы фундушъ, назначенный Матусовичемъ ксендзамъ Маріанамъ, былъ утвержденъ за ними конституціей.

17) Чтобы сумма, внесенная до уніи Игнатіемъ Выгановскимъ на староство Озятское, не только была обезопашена, но чтобы также сохранены были за онымъ Выгоновскимъ и имѣнія, данные ему въ пожизненное владѣніе Августомъ III, съ освобожденіемъ ихъ отъ всякихъ общественныхъ податей.

18) Чтобы этотъ, а равно и другой Выгановскій Казиміръ, припозванные къ суду подстрѣленнымъ и теперь умершимъ Залусскимъ, были освобождены отъ него, какъ привлеченные къ дѣлу невинно; но Антоній Выгоновскій чтобы не былъ уволенъ конституціей ни отъ его excessów, ни отъ декретовъ.

19) Позаботиться объ утвержденіи за законными наслѣдниками имѣнія Стараго Села, принадлежавшаго фамиліи Костей.

20) Объ отдачѣ 22,469 польскихъ злотыхъ, слѣдуемыхъ Холмскому — Райскому стольнику.

21) Объ увольненіи Адама и Осипа Костей, а равно и ихъ потомковъ отъ взведеннаго на нихъ Петрицкимъ дѣла, по случаю его скоропостижной смерти.

22) О неутвержденіи за ксендзами Базиліанами имѣній, принадлежащихъ законнымъ наслѣдникамъ Ласковскаго.

23) О запрещеніи жидамъ владѣть ленными имѣніями, тѣмъ болѣе экономическими, съ угнетеніями христіанъ въ католическомъ государствѣ, а равно и владѣтелямъ — отдавать таковыя первымъ.

24) О запрещеніи татарамъ равняться въ достоинствахъ съ родовитой шляхтой, а равно и пріобрѣтать имѣнія за суммы, превышающія половину стоимости и по закладнымъ листамъ.

25) Объ удовлетвореніи убытковъ, понесенныхъ Толочками отъ королевскихъ крестьянъ.

26) Объ утвержденіи фундушей за Мозырскими Базиліанами, пожертвованныхъ имъ Комаровской, для вящшаго пріувеличенія уніи.

27) Объ отдачѣ уніятамъ церквей, какъ насильно отнятыхъ у дизунитовъ, такъ и перешедшихъ на сторону уніи — добровольно.

28) О присоединеніи къ деревнѣ Славной шляхетскихъ земель, отнятыхъ у нея экономіей Тулической.

29) О послабленіи въ уплатѣ податей, взятыхъ у рѣчи-посполитой за деньги старостами.

30) О неутвержденіи фундацій, убыточныхъ для законныхъ наслѣдниковъ, составленныхъ хотя бы и для новорожденныхъ потомковъ.

31) Объ утвержденіи за Жардецкими имѣнія Старой Воли, находившагося въ ленномъ владѣніи ихъ предковъ.

32) О свободномъ провозѣ Гданской (Данцигской) соли въ Брестское воеводство.

33) О не причисленіи къ имѣніямъ экономическимъ имѣнія Моровичъ (Пинскаго уѣзда), находящагося въ пожизненномъ владѣніи.

34) Чтобы послы публично поблагодарили графа Сопѣгу и князя Чарторыйскаго за ихъ услуги отечеству.

35) Объ удовлетвореніи разныхъ лицъ, какъ то: Верещаки — Брестскаго хоружаго за его статистическія изслѣдованія; Пашковскихъ за наѣздъ крайчаго Литовскаго кн. Радивила; наслѣдниковъ Ромера возвращеніемъ имъ суммы въ 188,790 зл. польск., заимообразно выданной ихъ отцемъ рѣчи-посполитой на продовольствіе артилеріи.

36) Все остальное, здѣсь не досказанное, поручается досказать посламъ — поподробнѣе и точнѣе на сеймѣ.

Roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego ósmego, miesiąca Septembra dziewiątego dnia.

Na urzędzie iego królewskiey mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Karolem Wieszczyckim — podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewództwa Brzeskiego, comparendo personaliter imci pan Kazimierz Jelec, instrukcyą ww. ichmość pp. Marcinowi Matuszewiczowi — stolnikowi y pisarzowi grodzkiemu woiewództwa Brzeskiego, y Stanisławowi Kropińskiemu — miecznemu Nowogródzkiemu, zgodnie et sine ulla contradictione obranym, posłom z woiewództwa Brzeskiego na seym ordynaryiny sześćniedzielny, w Warszawie odprawować się maiący, od tegoż woiewództwa Brzeskiego daną y służącą, ad acta podał, którą wpisuiąc de verbo ad verbum, tak się w sobie ma:

Instrukcya, ww. ichmościom panom: Marcinowi Matuszewiczowi — stolnikowi y pisarzowi grodzkiemu woiewództwa Brzeskiego, y Stanisławowi Kropińskiemu — miecznemu Nowogródzkiemu, zgodnie et sine ulla contradictione obranym posłom woiewództwa Brzeskiego na seym ordynaryiny, sześćniedzielny, w roku teraźnieyszym tysiąc siedmsetnym czterdziestym ósmym odprawować się maiący, przez nas deputowanych, laudo publico do pisania instrukcyi et ex concordi całego woiewództwa assensu naznaczonych, in loco solito consiliorum ww.

oo. Augustyanów Brzeskich daną y napisaną, anno Domini millesimo septingentesimo quadragesimo octavo, die decima nona mensis Augusti.

Iako wszystkie ludzkie dzieła, a tym bardziey universalitatem publicznego dobra zawieraiące, od samego Pana Boga wszechmogącego nieograniczoney nad nami opatrzności y dobroci, auspicari należy, tak składamy pokornym sercem temu Królowi królów y Panu zastępców, iako naygłębszą adoracyą, dziękuiąc za to, że zazdrośną innym narodom, a nam nader pożyteczną y słodką wolność polską, do tych czas w kardynalnych iey prawach y swobodach, konserwować raczy, miłym nas, w pośrzodku zapalonych w całey Europie marsowych pożarów, nasycaiąc pokoiem. A to złożywszy Supremo Numini dziękczynienie, obliguiemy naypierwiey ww. ichmość panów posłów naszych, ażeby nayiaśnieyszego króla i. mości, pana naszego miłościwego, iako tey nad nami Boskiey prowidencyi causam secundam et efficientem, powinnym naynizszey submissyi naszey weneruiąc respektem imieniem całego województwa naszego, pełne wdzięczności złożyli podziękowanie: że i. k. mość, pan nasz miłościwy, oycowskim do nas przywiązawszy się affektem, wszystkie siły swoie y nieoszacowane zdrowie na to iedynie łoży, aby nas tak, iak zaczoł w miłym inter tot bellorum aestus, pod cieniem skrzydeł swoich zachował; y lubo oculta vis fatorum tyle seymów per contumacem niektórych mniey o dobro pospolite dbaiących licentiam zerwanych, rzecz-pospolitą naszą bez żadney obrony y sposobów ratowania się na samą wątpliwey fortuny exponowała dyskrecyą; przecież iego królewska mość, pan nasz miłościwy, nie przestaie salutares sollicitare conatus do ratunku tey miłey oyczyzny naszey, kiedy y teraz seym ordynaryiny, sześćniedzielny, w Warszawie agitować się maiący, dobrowolnie złożyć raczył. Aby zatym, chwalebne y dobrotliwe nayiaśnieyszego króla iegomości, pana naszego miłościwego, usiłowania, za natchnieniem w serca consulentium Divi Pneumatis, szczęśliwy y pożądany wzięły skutek, starać się o to naypierwiey będą ww. ichmość pp. posłowie nasi, aby żadne materye in gremio izby poselskiey nie były wnoszone y agitowane, któreby szkodliwe przeciągnienie czasu seymowego do ostatnich momentów, a tym barziey, strzeż Boże, zerwanie seymu causare mogły; lecz stosuiąc się do konstytucyi tysiąc sześćset dziewiędziesiątego roku obligentur ww. ichmść pp. posłowie porządek seymowania religiose utrzymać.

Aukcyą woyska iako iest wiekami pożądane dzieło, aby rzecz-pospolitą inertem od przypadaiących insultów nieprzyiacielskich uczynić bespieczną; tudzież, aby młodzi szlacheckiey otworzyć plac applikowania się do woiennych czynów et benemerendi de patria,— ichmość pp. posłowie nasi usilnie promować będą. A że nec miles sine stipendiis nec stipendia sine tributis być mogą: więc takie województwo nasze podaie do kontrybucyi sposoby, to iest: aukcyonowanie, według uwagi y potrzeby, podatki—czopowego y szelenżnego, ac ultimae consumentiae kwartae, sprawiedliwszą niż na kommissii Grodzieńskiey, per tot perjuria liquidowaną, z intrat dwornych starostw y dzierżaw, habita także ratione hyberny, aby gdzie mało płacą, była aukcyonowana; aukcya sowitością pogłównego żydowskiego, otworzenie mennicy szelągowey, według concertatum commissyi Grodzieńskiey in anno millesimo septingentesimo trigesimo septimo agitowaney; monopolia różne ac denique genera podatkowania w uniwersale poborowym seymu tysiąc sześćsetnego dwu-

dziestego dziewiątego, aby reasumowane były, excypuiąc omnigenam agrariam contributionem, także y te excypuiąc podatki, które ad normam tegoż uniwersału są in executione.

Że zaś te wszystkie sposoby w czasie krótkim sześćniedzielnego seymowania zlustrowane et in ordine instantaneae executionis ułożone bydź nie mogą: za czym iako woiewództwo nasze na przeszły immediate seym ichmość panom posłom naszym dało moc zezwolenia— pro decisiva, in solo puncto tych podatków, żadnych innych nie mieszcząć materyi, commissione; tak y teraz, reassumuiąc tenże proiekt swóy, toż samo ichmość panom posłom naszym— ratione decisivae commissionis, praecomittimus; która kommissya, ieżeli za zgodą wszystkich stanów rzeczy-pospolitey umówiona będzie, y gdy potym, Deo dante, przyidzie ad executionem, tedy nic iuż discussio oney in ordine odmienienia,—przez co by całe opus mogło ruere, y nigdy nie bydź zakończone, ale tylko przykładem tak wielu kommissyi podobnych in republica praktykowanych, pro maiori robore na przyszłym seymie post expeditionem sui, approbowana, intercedente omnium ordinum consensu bydź powinna. Pod teyże kommissyi decisią podpadać maią sposoby przyprowadzenia ad reflorescentiam miast i. k. mości salvo per omnia wiary świętey katolickiey y praw rzeczypospolitey kardynalnych iure et immunitatibus.

Poczta Brzeska iako per constitutionem anni tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego iest approbowana et per sancitum walney rady w roku tysiąc siedmsetnym trzydziestym piątym ad dispositionem i. w. imci pana Jana Fryderyka na Kodniu, Dorohostaiach, Czarnobylu, Kopyłach, Wierzchowicach y Sapieżynie Sapiehy— kanclerza wielkiego w. x. Lit., starosty sądowego woiewództwa naszego, iest oddana, y dotąd punktualnie regulowana; tak aby iuxta expressam mentem praemissorum inviolabiliter zachowana była,— serio instabunt ichmość panowie posłowie nasi.

A iako każdego państwa nie poślednim iest fundamentem publicznego skarbu bespieczeństwo, tak chcąc in statu perfectissimo widzieć podupadłe skarbu w w. x. L. inportancye,—oraz, insistendo konstytucyom: tysiąc sześćset iedynastego, tysiąc sześćset czterdziestego siódmego, tysiąc sześćset czterdziestego dziewiątego, tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtórego, tysiąc sześćset siedmdziesiąt szóstego, tysiąc sześćset siedemdziesiąt siódmego, tysiąc sześćset siedemdziesiąt ósmego et aliis recentioribus, intimuiemy ww. imć panom posłom et unanimi onych abstringimus voto,— ażeby zamulałe y kamieniami cale zasadzone portowe rzeki, publiczne tamuiące commercia, rzecz-pospolita wychędożyć pozwoliła y na to sumptum adaequatum obmyśliwszy, amore boni publici i. w. imci pana hrabi Flemminga—podskarbiego w. w. x. Lit. obligowała, ażeby do wykonania takowego dzieła oddał momentum swoiey applikacyi. A że zagęściły się niepraktykowane w państwie naszym na portach publicznych wielki detryment skarbowym intratom przynoszące abusus, iż exotica commercia przez zagraniczne prowadzone osoby nie tylko kupcom państw naszych in lucro honesto onych czynią przeszkodę, ale też, sub praetextu iakowychść ad male narrata otrzymanych paszportów, żadney na komorach skarbowych nie czyniąc satysfakcyi, nostris ditescunt opibus, a skarb publiczny w swoich upada dochodach: zaczym, chcąc takowe rescindere abusus, upraszamy ww. ichmość panów posłów, ażeby inter primas negotiorum solicitudines starali się takowym zapobiedz inkonweniencyom.

A że wielkiego skarbu ministra i. w.

imć pana podskarbiego Litewskiego zelo publico oświadczona oyczyznie przysługa emeritissimis doskonaley nie może inclarescere dotibus,— iako kiedy gratae reipublicae in publica oney facie remonstrowana będzie, kiedy nie tylko sto tysięcy superaty corocznie contribuit, ale też znaczne, bez naymnieyszego profitu dla dobra pospolitego, victimando azardy, publica patriae, non privata commoda quaerit, y z pogorzałych recenter tylu miast, towarów kupieckich znaczny w inportancyach publicznych ponosi deces: zaczym nie tylko godne onego gloriose gesta opera ww. imć pp. posłowie całey rzeczy-pospolitey enarrare obligantur; ale też tak wielki skarbu Litewskiego depans z publiczney poniesiony nieszczęśliwości discretissimae teyże rzeczy-pospolitey recomendabunt animadversioni.

Skarb nieoszacowany, bo sanguine martyrum zaszczycony, kleynot, ozdoba et munimen prowincyi Litewskiey, venerabilis Andreas Bobola societatis Jesu w Pińskim, u ichmość księży Jezuitów tamteyszych deponowany, kollegium po tylu canonice examinowanych y doznanych cudach, dotąd cum solatio universorum pożądaney, że się nie może doczekać kanonizacyi: zaczym, iunctis in universum votis, upraszamy ww. ichmć pp. posłów, ażeby ten interes, pro prima sistemate swoiey legacyi wziąwszy, nayiaśnieyszemu maiestatowi suplikowali y całą rzecz-pospolitą ad iustum chcieli commovere zelum,— ażeby i. k. mość, pan nasz miłościwy, nomine maiestatis et totius reipublicae łaskawą ad sacram sedem apostolicam uczynić raczył quam toties odezwę o iak nayprętszą dekretu canonisationis exposcendo promulgatią.

Fundacya ww. xx. Trynitarzów Brzeskich—«de redemptione captivorum» przez w. imci pana Piotra Oziembłowskiego—woyskiego Brzeskiego uczyniona, ażeby approbari mogła,— oraz, incorporationem nadanych antiquitus kościołkowi świętey Barbary gruntów otrzymała, iako na tym mieyscu, gdzie ten stał kościołek, ufundowana,— instabunt ww. ichmość pp. posłowie.

Rekognoskuie woiewództwo nasze wielkie—nie tylko w rzeczy-pospolitey, ale y w całey Europie, tak za wiarę świętą katolicką, w rozkrzewieniu y bronieniu oney, iako też za prawo y wolności nasze, walecznym laurem y mądrą oliwą uwieńczone merita a saeculis znamienite Augustae domus i. o. xiążąt ichmość Radziwiłow et in singulari i. o. xiążęcia imści woiewody Wileńskiego — hetmana w. w. x. Lit., prawdziwego wolności assektora y wszystkie magnarum animarum antecessorów swoich possiduiącego cnoty y talenta—plena veneratur acerra. Oraz solennie przeprasza, że ostatniemi przyciśnione dolęgliwościami, musi się gemebunde żalić przed całą rzeczą-pospolitą na i. o. xięcia imci Marcina Radziwiła —krayczego w. x. L., który to i. o. xiąże imć za doniesionemi tyle razy od ukrzywdzonych patryotów woiewództwa naszego skargami, gdy ani tegoż i. o. xięcia imści woiewody Wileńskiego ozdoby y kolumny wielkiego imienia swego, ani duchownych i. w. imci xiędza biskupa Łuckiego, zelantis Pauli, nie chcąc słuchać perswazii, ani prawnych litispendencyi y konwikcyi; lecz z tym powierzywszy się konsiliarzom dziedziczne tak i. o. domu swego, iako y swoie personalne przez też rady, osobliwie niewiernego żyda Szymona Bomzowicza pessundavit talenta; który to złośliwy żyd incantationibus suis, iako iest communis opinio, tak godnego omamiwszy pana, na wszystkie go pobudza bezprawia et ad ultimam substancyi y fortun szlacheckich funesta clade przywodzi ruinam, distinguowane w woiewództwie na-

szym imiona różnemi praeagravando oppressyami, iako: ww. ichmość pp. Kazimierza— podczaszego Trockiego, Ignacego,—starosty Oziackiego, Wygonowskich, braci rodzonych, Grabowskiego—horodniczego Brzeskiego, ww. ichmość pp. Puzynów, specialiter imść xiędza Suzina—kanonika Łuckiego, przez prowadzenie sub armis od ludzi onego do Wilna xięcia imści własnych; a widząc contemptas de cardine leges, woiewództwo nasze, szczególne levamen żalu swego coram actis woiewództwa Brzeskiego exposuit, solenną de praemissis attentatis na xięcia imci zaniosszy manifestacyą, którą wyiętą ex actis, oddaie ad dignissimas manus ww. ichmć pp. posłom swoim; a oraz kredytem w woiewództwie tuteyszym i w całey prowincyi estymowanym zelo et amore patriae tychże ichmość obliguie, ażeby, remota quavis na wszelki respekt animadversione, powierzone sobie woiewództwa naszego desideria (co do osoby i. o. xięcia imci krayczego regulowane) nie tylko całey rzeczy-pospolitey remonstrowali, one exactissime donieśli, ale też i. k. mości, pana naszego miłościwego, pokorną praevenire raczyli expostulacyą,— ażeby, iak pater patriae, na ukrócenie takowych exorbitrancyi debita ex iure zażyć chciał media, y nas dobrotliwą protectricis et augustae suae dextrae od dalszych impetycyi zasłonić opieką. Pro primis zaś o to indesistibiliter starać się będą ww. ichmość pp. posłowie nasi, aby ten, wyż rzeczony żyd,— pessimus consultor y sam malorum perpatrator y z adherentami swemi, iako przeciwko prawu niesłychaną nad chrześciańskim ludem exercet tyrannidem, tak był pro invindicabili capite deklarowany, lub za wydaniem, czyli też złapaniem, instantanee criminali ac exemplari w każdym sądzie, grodzie, nawet magdeburyi podlegał executioni.

Ponieważ bezpieczeństwo domów szlacheckich iest tak wiele konstitucyami obwarowane, a imć pan Piestrzecki— półkownik kozacki i. o. xięcia imci podczaszego Litewskiego, w roku teraźnieyszym tysiąc siedmsetnym czterdziestym ósmym, dnia dziewiątego Junii, z półtoryset koni komendy swoiey, w samą północ, na dobra Ozewiczów w woiewództwie Nowogródzkim, na dwór naiechawszy, w. imść pana Antoniego Wańkowicza— starostę Ruszewskiego, tyranissime zbił, tak, że aż dotychczas lethaliter decumbit; tę zaś okkazią zrobiwszy, ut fert fama, za granicę disparuit: zaczym iako tenże imć pan Piestrzecki iest człek nullius possessionis, notarius kryminalista, przez zabicie wielu ludzi, signanter imć pana Karczewskiego, a quod maximum, że iest convulsor publicae securitatis, tak, aby był pro invindicabili capite deklarowany,— instabunt o to ww. ichmość pp. panowie posłowie nasi, vivo doloris sensu taką ab inpossessionatis et licentiosis cum convulsione publicznego dworów szlacheckich bezpieczeństwa oppressią remonstruiąc.

Ponieważ tak wielu konstitucyami prawa w. x. Lit. alienationem dobr ziemskich szlacheckich od stanu rycerskiego do stanu duchownego quocumque titulo nabywać zabroniaią; iednakże abusive dotychczas non adtenta dispositione legis toż duchowieństwo różnemi sposobami,— częścią iure emptionis, częścią — iure donationis do funduszów swoich też dobra szlacheckie nie tylko avellunt, lecz in super proiecta prawu pospolitemu przeciwne, sub specie nowey fundacyi w konstytucyę wprowadzać, a mimo zaczęty proceder litispendentiae y reklamaty zwykło: zaczym, znaszaiąc takowe abusus nie tylko in universali, ale też in particulari ichmć xięży Paulinom Lesznowskim, dobra post fata świętey pamięci imć pana Franciszka kniazia Szuyskiego — stolnika Brzeskiego, post reclama-

tiones samegoż, — iedne possiduiącym, drugie in litigio iuris do tychczas procedowane, — ww. ichmość pp. posłowie approbaty takowych dobr do konstytucyi następuiącey przypuszczać nie maią.

Jako i. k. mość, pan nasz miłościwy, nie tylko manutentionem praesentium possessionum rzeczy-pospolitey, ale też recuperationem avulsorum w paktach konwentach iureiurando firmavit: tak instabunt ww. ichmość pp. posłowie nasi, ażeby xięstwo Kurlandskie, iako iest indissolubile od rzeczy-pospolitey y xiąże imć Biron libere od tegoż xięstwa obrany y konstitucyą tysiąc siedmsetnego trzydziestego szóstego roku, expleto fidelitatis iuramento, iest aprobowany, tak ażeby był regimini tegoż xięstwa przywrócony, y aby żadne zagraniczne potencyę nie wrywały się w dyspozycyą tegoż xięstwa, — serio instabunt ww. ichmć pp. posłowie nasi.

Ponieważ woiewództwo nasze wielką ponosi krzywdę od woiewództwa Wołyńskiego, dokąd poddani nasi, iako lud do odmienienia pana naturalną skłonny płochością i, będąc ubespieczony niewydaniem siebie, turmatim wychodzi; przez co nasze woiewództwo znaczną ponosi desolacyą et ferenda publica onera zdolnych sił mieć nie może: więc instantissime domawiać się będą ichmć pp. posłowie nasi, ażeby woiewództwo Wołyńskie, maiąc wzgląd et super rationem status y na braterską dla nas powinność, prętszą y niezawodną czyniło in instantanea ad requisitionem extraditione zbiegłych poddanych sprawiedliwość. Co żeby circa officiosas sponsiones do prętszego skutku przyiść mogło, proponuie woiewództwo naszę kommissyą między sobą a woiewództwem Wołyńskim, ażeby przykładem kommissii dawnieyszych w podobney okoliczności, konstytucyami tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego et tysiąc sześćset siedmdziesiąt czwartego rokow naznaczonych, determinowana była, którey taki proponitur porządek: naypierwiey, unikaiąc wielkiego kosztu, aby kommisarzów nie więcey iako po trzech z każdey strony, y to ex equestri ordine, naznaczonych było takich, którzyby do tey kommissii żadnego własnego nie mieli interessu, to iest, aby byli z innych woiewództw. Co ażeby tym prędzey ad executionem przyiść mogło, tedy ciż ichmość pp. kommissarze z osób, w charakterze poselskim na teraźnieyszym seymiku będących, desygnowani bydź maią, wraz kwit, nominationem siebie w sądach assesorskich utriusque gentis (padać) przysięgę rotą sędziego ziemskiego wykonać tenebuntur. Czas zaś zaczęcia tey kommissii, ażeby per dissonantiam ichmość pp. kommisarzów w wydaniu innotestencyi nie szedł w prolongacyą, tedy na tymże seymie następuiącym umówiony i w konstytucyi wyrażony być powinien; a na seymikach relacyinych solarium tymże ichmość pp. kommisarzom obmyślona bydź powinno. Securitas omnimoda iako sędziom trybunalskim tymże ichmć pp. kommisarzom caveri powinna. A któryby z ichmość pp. kommisarzów, excypuiąc prawdziwą obłożną chorobą, cum iuramento corporali super eam, na tę kommissyą nie przybył, tedy partibus litigium ducentibus, alias woiewództwu Brzeskiemu Litewskiemu a Wołyńskiemu, koronny kommissarz dziesięć tysięcy złt. polskich zapłacić powinien, — o co forum z kommissarzem koronnym w trybunale Lubelskim, a z Litewskim w trybunale Wileńskim, ad instantiam utriusque palatinatus, naznacza się, y rozprawa ex regestro directi mandati, abscissis omnibus dilationibus et beneficiis iuris, to iest: albo wyż wyrażoną winę zapłacić instantanee, albo wraz przysiądz super veram infirmitatem, a nihilominus non obstante unius vel duorum comisarzów absentia, modo tres aut

quatuor adsint, taż kommissya expediri y aż do ostatniey sprawy przewołania continuari powinna; a oraz insistendo wszystkim prawom appellacyi o zbiegłych poddanych broniącym, ciż ichmć pp. kommissarze praecisa omni appellatione de noviter repertis documentis et vi legis sapientia sądzić absoluta potestate mocni będą. Processus iuris w tey kommissyi na fundamencie konstytucyi tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego roku, między ziemiami Halicką, Lwowską y Chełmską zaszłey, a od samegoż woiewództwa Wołyńskiego y innych przyiętey, tak y aby był ustanowiony, to iest, czteroniedzielny pozew y relacya iego w grodzie, ubi bona citatorum consistunt; in casu w tym grodzie nieprzyięcia relacyi, tedy w drugim pobliższym; in casu vero y tam denegatae susceptae, aby etiam w grodzie Brzeskim wolne było zeznanie relacyi. Terminus peremptorius abscissis prorsus omnibus dilationibus et beneficiis iuris etiam ad munimenta, oraz bez obmów pro maiori publicae legalitatis et etiam verae infirmitatis; dekret zaś w takowych sprawach nie inny być powinien, tylko ad mentem tey że konstytucyi, albo solucyą tysiąca złotych polskich, pro quolibet subdito, albo extradycyą in spatio quatuor septimanarum, albo odprzysiężenie się, że zbiegłego poddanego przed założeniem pozwu nie było y niemasz, et absolute ignotum, gdzie iest; y lites expensa, insuper iniuriatis refundi powinne. Mieysce do sądzenia tey kommissyi, do umówienia z woiewództwem Wołyńskim reservatur y do naznaczenia, gdzie podobać będzie przez konstytucyę. In contumaces vero takowa ma bydź kondemnata, iaka iest w tey że konstytucyi tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego roku wyrażona. A na terminie executionis urzędnicy grodzcy, sub privatione ipso facto officii, tak żeby woiewoda lub starosta exnunc drugiego urzędnika mógł kreować, exequować iudicata et lucra condemnationis, mota nobilitate et copiis quibusvis, si opus fuerit, na dobrach, iure victi powinni będą. A ponieważ tey kommissyi czas y mieysce przez konstytucyą naznaczone będzie: zaczym żadna exkuzacya ignorantiae, a zatym ani pozew ad cessandum condemnaty valere powinien, y chyba lata satisfactione te condemnaty znoszone bydź mogą. Z tym wszystkim ażeby in spem tey kommissyi aliquo diffugio, vel casuitate prętko mogącey się agitować, nie był pretext unikania w grodach do rozprawy, y aby exceptiones fori a citatis na tę kommissyą nie zachodziły; zaczym libera optio fori aktorowi permittitur, tak w grodach woiewództwa Wołyńskiego, iako też in virtute konstytucyi roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt piątego agere w grodzie Brzeskim, zkąd poddany wyszedł, wolną będzie; in casu obtentae super citatum condemnationis tąż condemnatą wolne tamowanie activitatis ubique locorum, et etiam na statkach Wołyńskich w gurę y nadół przez woiewództwo Brzeskie idących, samych iuredictorum fortis et officiosa executio y aresztowanie permittitur et assecuratur.

Korrekturę iurium w. x. Lit. signanter do skassowania regestrów biennii do skrócenia niepotrzebnych dylacyi, osobliwie in causis purae inscriptionis, także w obwarowaniu continuandi in minoribus subselliis aż do ostateczney konwikcyi processus,—intimeww. ichmć pp. posłom naszym rekomenduiemy.

Do proiektu w. imci pana Borzeckiego— instigatora w. x. Lit. toties na przeszłych czytanego seymach przystępuiąc, oraz aby zwyczaiem koronnym vices-gerentowie do expedyowania pierwszych exekucyi y inquizycyi w sprawach minoris importantiae kreowani bydź mogli —w.w. imci pp. posłowie instabunt; także vice-re-

gentowie y susceptanty grodzcy maią bydź iurati, bene nati et possessionati vigore dawnieyszych praw.

Ponieważ in virtute novellae legis, pozwalaiącey de nova radice fundacyę czynić, w. imci pan Jerzy Matusewicz—starosta Stokliński w dobrach dziedzicznych swoich, Rasna nazwanych, w woiewództwie Brzeskim leżących, klasztor y kościół in ordine wprowadzenia w. w. oo. Maryanów ufundował: zaczym o aprobacyą tegoż funduszu instabunt ww. ichmć panowie posłowie.

Ponieważ konstytucya unionis wszystkie conciviorum patriae prawa y possessyę, oraz summy ante unionem na dobra wniesione ieneralnie approbowała: zaczym, ażeby summa na dobrach Oziatach nazwanych, w woiewództwie Brzeskim leżących, w possesyi w. imć pana Ignacego Wygonowskiego—starosty Oziackiego zostaiąca, ante unionem wniesiona, omnimodam securitatem per plenam rempublicam mieć mogła et inviolabile ius advitalitatis temuż w. imć panu Wygonowskiemu vigore przywilegii od nayiaśnieyszego króla iegomości Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, w roku tysiąc siedmsetnym czterdziestym czwartym, miesiąca Nowembra dnia dwudziestego, w Grodnie danego, ad vitae eius tempora omni immunitate obwarowane było,—ww. ichm. pp. posłowie solenną coram tota republica temu interessowi dać promocyą obligantur.

A że w. imć pan Załuski — staroście Regnowski, circa captivationem urodzonego Antoniego Wygonowskiego tot criminibus redargui wielo dekretami trybunału koronnego Lubelskiego konwinkowanego, in paenas criminales osądzonego, casualiter podstrzelony zostawszy zszedł z tego świata: zaczym ażeby accidente omnium ordinum consensu ww. ichmć pp: Kazimierz—podczaszy Trocki, Ignacy—starosta Oziacki, Wygonowscy—bracia między sobą rodzeni, iako do tey incompetenter przypozwani sprawy, ab omni actione et processu successorów zeszłego w Bogu imć pana Załuskiego—starosty Regnowskiego et a quavis collaterali o ten interes promanante delatione in omni foro et subsellio in perpetuum, iako niewinnie oskarżeni, uwolnić się mogli,—seriam w tym punkcie adhibere curam obligantur voto unanimi ww. ichmć pp. posłowie nasi. A gdyby quo casu tenże Antoni Wygonowski przez konstytucyą chciał się uwolnić od swoich excessów y dekretów; tedy na to ullatenus ww. ichmć pp. posłowie pozwolić nie maią.

Dobra, Stara-Wieś nazwane, w woiewództwie Brzeskim leżące, imieniowi ww. ichmć panów Kościów nadane, ażeby emeritissimis successoribus wielmożnym imć panom: Adamowi—półkownikowi i. k. mości—oycu, Andrzeiowi synowi — chorążemu i. k. mości—Kościom Zbirowskim, iako dziedzicom, przywrócone były, — proponent takowe desiderium in facie reipublicae congregatae.

Summa dwadzieścia dwa tysiące czterysta sześćdziesiąt dziewięć tynfów, iustissime emerito woiewództwa naszego w. imć panu Janowi Rayskiemu, stolnikowi Chełmskiemu, ieszcze a divo praedecessore szczęśliwie nam panuiącego monarchy Augusti secundi onemu należąca, ażeby una cum provisione temuż imci oddana była,—instabunt ww. imć. pp. posłowie.

Ponieważ imci pan Józef Gęsicki—towarzysz husarski buławy wielkiey Lit. fatali sorte, casualiter z tym się pożegnał światem: zaczym, ażeby ww. ichmość pp. Adam y Józef Kościowie—półkownicy i. k. mości z sukcessorami swoiemi, a totali actione przez sukcessorów tegoż imć pana Gęsickiego intentata in perpetuum uwolnić się mogli, — addent

momentum swoiego starania ww. ichmć pp. posłowie.

Dobra Horoszcza, w Słonimskim będące, haereditas legitima w. imć pana Laskowskiego, regenta grodzkiego Brzeskiego, ażeby pro casu przez imć xięży Bazylianów Żyrowieckich nie była wprowadzona w iakową approbacyę,—invigilabunt ww. imć pp. posłowie nasi.

Żydzi ażeby in regno catholico z uciemiężeniem chrześcian dóbr żadnych ziemskich lennych, a vel maxime ekonomicznych stołowych dóbr, sub reassumptione dawnieyszych praw sub paena invindicabili capitis nie trzymali, a possessores sub amissione iurium et privilegiorum onym dóbr nie puszczali,— cavebunt ww. imć pp. posłowie.

Similiter ażeby tatarowie przed szlachtą rodowitą praecedencyi w szarżach nie brali, lecz emerita nomina nobilium półkownikowstwa, rotmistrzowstwa y komendę in praemium emeritae virtutis odbierali; oraz ażeby ciż tatarowie secundum obloquentiam dawnieyszych konstytucyi dóbr żadnych za summami dimidium valoris przewyszaiącemi etiam y za prawami zastawnemi, sub nullitate praw et amissione summ, nie trzymali,—proponent ww. ichmć pp. posłowie.

Maiąc wzgląd super merita wielmożnych ichmć panów Tołoczków—cześników Żmóydzkich, obliguiemy ww. ichmć pp. posłów, ażeby interes onych w znaczney od dóbr Szyczów królewskich, a dziedzicznych tychże ichmć, Rakowice nazwanych, poniesioney krzywdzie, nie tylko adaequata chcieli promować activitate, ale też nayiaśnieyszemu maiestatowi demissas złożyć expostulationes, suplikuiąc excerpt z kancelaryi i. k. mości, zakazuiący tymże poddanym dalszych na wieś Rakowice aggravacyi, póki w sądach assesorskich sprawa swego nie weźmie terminu.

Zaszczyt osobliwszy, decus regni et religionis orthodoxæ catholicæ unia święta, ażeby quam plurimis na chwałę Pana Boga collimantibus mogła dilatari modis,—upraszamy ww. ichmć pp. posłów, ażeby fundacyą w. imci pani Teressy z Przeradowskich Komorowskiey—pisarzowey ziemskiey Mozyrskiey, w roku tysiąc siedmsetnym dwudziestym, dnia osimnastego Listopada, daną et coram actis metryk litewskich in rem et personam ichmć xięży Bazylianów unitów przyznaną, na dobrach Siechnowicze y Nosowicze, a oraz y summie tamże lege publica approbowaney, iako legitime uczynioną, nie tylko in approbationem status wprowadzili, lecz aby też dobra klasztorowi ww. oo. Bazylianów pod Mozyrem na uroczyszczu za Liroskowczyzną ufundowanym, applikowane były y w dobra ziemskie zamienione.

Instabunt oraz, ażeby cerkwie wszystkie, które dotąd od dizunitów odięte, zelo fidei ad unionem przyłączone, oraz y te, które same benevole ad unionem accesserunt, ażeby penes perpetuam unitom cum romana ecclesia possessionem permaneant, — efficient ww. ichmć pp. posłowie.

Wioska, Sławna nazwana, ażeby odebrane przez dobra Tulicze ekonomiczne, gruntów szlacheckich awulsa, przywrócone miała, — instabunt ww. ichmć pp. posłowie.

Starostwa summowne, które rzecz-pospolita in urgente necessitate są w summach, u różnych ichmć zaciągnionych, inwadyowała, ażeby w płaceniu publicznych podatków alleviationem aliquam mieć mogły et per respectum status obciążane nie były,—intimatur ww. ichmć pp. posłów staraniu.

Fundacye znaczną krzywdę diminutionem, fertur, nomini repraesentativo haeredum przynoszące, etiam de nova radice uczynione, ażeby nie wyszły w apro-

batę status,—invigilabunt ww. ichmć pp. posłowie.

Dobra Stara-Wola, prawem lennym imieniowi ww. ichmć pp. Żardeckich nadane, ażeby ad actores eosdem legitimos reintegrari mogły—curabunt ww. ichmć pp. posłowie.

Soli Gdańskiey ażeby wolny był transport dla woiewództwa Brzeskiego,—apponent sua studia ww. ichmć pp. posłowie.

Dobra Morozowicze cum attinentiis w Pińskim powiecie ab aevo dożywotne, ażeby ad ius oeconomicum nie były przyłączone, — curabunt ww. ichmć pp. posłowie.

A iako woiewództwo nasze w sercach życzliwych immortalem fovet gratitudinem i. w. imci pana hrabi na Kodniu etc. Sapiezie—kanclerzowi w. x. Lit. y i. o. xiążęciu imci p. Czartoryskiemu—podkanclerzemu w. k. Lit., za łaskawe ich ad omnigenam woiewództwa naszego prosperitatem interesowanie się; tak aby ww. ichmć pp. posłowie nasi tęz wdzięczność y należyte dziękiczynienie publico ore przed całą oyczyzną naszą wyznali y głosili,—obligantur.

A lubo wszystkich wielkich domów imiona w woiewództwie naszym clarissimis distinguowane meritis universali encomio przed całą iure merito należało by depraedicare rzeczą-pospolitą; że iednak niezliczone onych zasługi żadną adequate wyrażone bydź nie mogą expressią: zaczym, nieskomparowane onych toga et sago dexteritates posteritati do estimacyi gratae patriae nieśmiertelney pamięci oddawszy, wiadome całemu xięstwu Lit. distingowane z antenatów w woiewództwie naszym, godne merita w. imć pana Feliciana Wereszczaki—chorążego Brzeskiego, nie tylko przed całą rzeczą-pospolitą ww. ichmość pp. posłowie adaequata prosequi de praedicatione obligantur, ale też nayiaśnieyszemu maiestatowi przy należytey tak godnego statysty rekomendacyi ad prima emeritae virtutis praemia condigno zalecą ore.

Pretensia, nieznośna krzywda ww. imć pp. Paszkowskich—strażnikowiczów polnych w. x. Lit., od i. o. xiążęcia imci krayczego Litewskiego o dobra Kruhel y Zbierochy y tamże violentissima attentata, w manifeście coram actis grodu woiewództwa Brzeskiego y w proiekcie innych ichmć desuper położonym latius expraessa, ażeby in facie całey rzeczypospolitey, iako też maiestati doniesiona była y satisfakcya obmyślona, — instabunt oto urgenter ww. ichmć pp. posłowie.

Assekurowana konstytucyą tysiąc sześćset dziewiędziesiąt cztwartego roku summa dwakroć dziewiędziesiąt cztery tysiące trzysta siedmdziesiąt złot. polskich y groszy dwadzieścia przez w. imci p. Mateusza Romera—ienerała altyleryi litewskiey, dla oyczyzny expensowaną, ażeby rzecz-pospolita successoribus onego oddała, eidem reipublicae instabunt ww. ichmć pp. posłowie.

Czego by zaś ex desideriis patryotów naszych w tę instrukcyą inserwować nie zdarzyło się; tedy obligantur ww. ichmć pp. posłowie nasi, aby takowe desideria pro iustitia et possibilitate sua za requizycyą ichmć potrzebuiących impense et efficaciter promowali.

A iako omni activitate et integritate żarliwey dla rzeczy-pospolitey y woiewództwa naszego addikcyi inclitos viros obraliśmy concordi labio et corde ww. ichmć pp. posłów naszych; tak nie wątpiąc o ich statecznym do dobra pospolitego przywiązaniu, caetera oddaiąc activitati y konferowaniu się do zdania recte sentientium innych woiewodztwów y powiatów, tę instrukcyą rękoma własnemi podpisuiemy. Datum anno, mense, die et loco ut supra. U tey instruk-

cyi podpisy temi wyrażaią się słowy: Ignacy Wygonowski—starosta Oziacki, marszałek seymiku antekomicialnego poselskiego woiewództwa Brześciańskiego; Dominik Antoni Wereszczaka—chorąży Nowogródka Siewierskiego, deputowany do pisania instrukcyi per laudum woiewództwa Brzeskiego, Kazimierz Wygonowski—podczaszy Trocki, deputowany do pisania instrukcyi per laudum woiewództwa Brzeskiego, Ludwik Tadeusz Kościuszko—mieczny woiewództwa Brzeskiego, per laudum deputowany. Która to takowa instrukcya, ze wszystką w niey wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich spraw wieczystych przyięta y zapisana.

1754 г.

Изъ книги за 1751—1754 годы, стр. 2283.

403. Просьба жителей крестьянской общины села Бородичъ княгинѣ Сапѣжинѣ по поводу захвата у нихъ земли и сѣнокосовъ Брестскимъ судьею Кропинскимъ.

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt czwartego, miesiąca Decembra osimnastego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Karolem Wieszczyckim—podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewództwa Brzeskiego, comparendo personaliter imć pan Józef Goruński—ekonom Kamieniecki, supplikę od całey gromady ze wsi Borodycz, do starostwa Kamienieckiego należącey, do i. o. xiężney ieymć Sapieżyney — kanclerzyney w. x. Lit. pani swey, qua arendowney tegoż starostwa Kamienieckiego possessorki pisaną y podaną w sprawie niżey wyrażoney, ad acta podał, cuius tenor sequitur talis:

Jaśnie oświecona mości xiężno pani a pani miłościwa y dobrodziyko! Wielka krzywda y oppressia w. imci pana Kropińskiego — sędziego woiewództwa Brzeskiego nas napędza, abyśmy i. o. waszą xiężną mość y dobrodzieykę tą supplikacyiną literą przy upadnieniu do stóp, upraszaiąc o protekcią, dyskomendowali, których oppressyi y krzywd dzieiących się nam znieść nie możemy, ale żebrzemy łaskawey pani w naszych dezyderiach, abyśmy skrzydłem miłosierdzia swego nas okryła. A to w takowey cyrkumstancyi, że z dziadów, pradziadów, oyców naszych nie ponosiliśmy, a teraz przez imć pana sędziego ponosiemy; że otrzymawszy wieś Parzuki od tenutorów dawnieyszych, od których niemieliśmy y nie ponosili w naszych gruntach żadnego praeiudicium w granicach, a imć pan sędzia na naszym gruncie do starostwa Kamienieckiego należącym, wyorawszy granice y przywłaszczywszy sobie, karczmę postawił, sad niemały założył, rowy kazał pokopać, psuiąc granicę, na którą gotowiśmy przysiądz, łąki kosi, przy postawioney karczmie zakazuie nam z wielkiemi przegrożkami gruntu naszego orać y zasiewać, chcąc daley sobie przywłaszczyć gruntu naszego, z którego czynsz zawsze do wsi dochodził. Supplikuiemy waszey xiężney mości y dobrodziyki o kommissyą, abyś-

my przy protekcyi waszey xiężney mości nie mieli w gruntach naszych krzywdy, które opłacamy iaśnie oświeconey waszey xiężney mości dobrodziki wierni poddani.

U tey suppliki podpis takowy: Cała gromada ze wsi Borodycz. A na drugiey stronicy tey suppliki expressia takowa: I to donosiemy i. o. waszey xiężney mości dobrodziyce, że przez wyszłych ludzi fawor ze wsi naszey takową krzywdę, to iest, ośmiu, że tam pod imć panem sędzią poosiadali: primo, Hawryło Praszczuk; secundo, Antoni Hryciuk; tertio, Pawluk z Koszczenik; quarto, Paweł Swirydoniuk z Makowiszcz; quinto, Kiryło Kluka z Borodycz; sexto, Hryc Dachowicz Oxeniuk; septimo, Martyn Zacharczuk z Borodycz; octavo, Karp Tereckowicz z Borodycz—poddani do starostwa Kamienieckiego należące, ze wszystkim y budynkami powynosili się. Która ta takowa suplika przez wyż wyrażoną osobę ku wpisaniu podana, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą de verbo ad verbum przyięta y wpisana.

1757 г.

Изъ книги за 1755—1759 годы, стр. 1809.

404. Привилегія короля Августа III на взиманіе мостоваго мыта въ Тересполѣ, данная подскарбію Флемингу.

Король Августъ III-й даетъ привилегію подскарбію в. кн. Лит. графу Флемингу на право собиранія пошлинъ съ проѣзжающихъ лицъ по мосту, выстроенному имъ на Бугѣ и по греблѣ отъ Тересполя до Кобылянъ, въ слѣдующихъ размѣрахъ: съ коня верховаго — по три гроша литовскихъ, съ купеческаго коня или вола съ товарами—по шести грошей, съ вола откормленнаго—по шести грошей, со скота, отправляемаго на ярмарку—по два гроша; съ козъ и овецъ—по шелягу; съ пѣшаго человѣка въ обыкновенное время—по шелягу, въ ярморочное—по грошу. За это Флемингъ и два потомка его обязываются содержать означенные пути сообщенія въ надлежащей исправности.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego, miesiąca Septembra dwudziestego szóstego dnia.

Na urzędzie iego królewskiey mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Karolem Wieszczyckim— podstolim y podstarościm grodzkim Brzeskim, comparendo personaliter imci p. Józef Adamowicz, przywiley i. k. mości na mostowe y brukowe w mieście Terespolu w dobrach iw. y p. Fleminga—podskarbiego w. x. Lit. temuż imci konferowany, ad acta podał, który, wpisuiąc w xięgi de verbo ad verbum, tak się w sobie ma: August trzeci z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem naszym przywilciem wszem wobec y każdemu zosobna, komu-by o tym teraz y w przyszłości wiedzieć należało. Iż wielmożny Jerzy hrabia Fleming— podskarbi w. x. Lit. pro bono et commoditate publica w dobrach swoich dziedzicznych ziemskich, Terespolu nazwanych, w woiewództwie Brzeskim w Litwie sytuowanych, znacznym expensem przykrych y bagnistych gościńców intervalla reparowawszy, przez rzekę Bug most porządny y bezpieczny, item przez za-

toki y odnogi Buhowe, a z tegoż dziedzicznego miasta swego aż do Kobylan, dobr naszych stołowych, groble prawie na całą milę wysypawszy, od Bugu aż do Kobylan mostów kilkanaście fundamentalnych własnym kosztem erigowawszy, bruki w miasteczku, gdzie potrzeba kazała, podawawszy, suplikował, ażebyśmy w pomienionych dobrach iego mostowe y brukowe ab universis et singulis praetereuntibus odbierać pozwolili. Jakoż do sprawiedliwych proźb łaskawie się skłoniwszy, niemniey ad imittandum bonum ordinem istnych patryotów w. x. Lit., zachęcaiąc mostowe y brukowe w spomnionym mieście Terespolu sine exceptione status et conditionis, tak od duchownych, iako y świeckich, a singulariter od handluiących y kupców cuiuscunque status, tudzież od żydów, chłopów, podwod wszelkich, perpetue et in aevum brać pozwalamy; a zwłaszcza: od konia każdego wierzchowego, czy wozowego—po groszy lit. trzy, od kupca, iaki kolwiek tendet prowadzącego, od konia każdego, czy od woła iednego—po groszy sześciu, od woła karmnego — po groszy sześciu; od każdego bydlęcia, na iarmark prowadzonego—po groszy dwa, od bydła nie rogatego, owiec, koz po szelągu iednym, od każdego człeka pieszo idącego—po szelągu iednym, a czasu iarmarku od każdego pieszo idącego—po groszu iednym. Dla czego wielmożny podskarbi w. x. Litewskiego, sukcessorowie, dziedzice et possessores dobr Terespolskich, praecipue animadvertant integritatem tych mostów et continuam reparationem caveant, tak ażeby każdy podróżny iadący, czy idący żadnemu nie podlegał niebezpieczeństwu, sub refusione damnorum. Co aby do wiadomości wszystkich doszło, ten nasz przywiley na brukowe y mostowe, miastu Terespolowi nadany, po innych także miastach, miasteczkach targowych y iarmarkowych podczas targów y iarmarków obwołać y publikować pozwalamy, y dla lepszey wiary y pewności, ręką naszą podpisawszy, pieczęć w. x. Lit. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia trzydziestego pierwszego, miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiącznego siedmsetnego piędziesiątego siódmego, panowania naszego dwudziestego czwartego roku.

U tego przywileiu przy pieczęci w. x. Lit. podpis i. kr. mści takowy: Augustus Rex. Na drugim boku pięczęci expressya takowa: Przywiley na brukowe y mostowe w mieście Terespolu w. Flemingowi—podskarbiemu w. x. Lit. konferowany. Józef Dulemba przy pieczęci w. w. x. Lit. sekretarz cancellariatu celsissimi ac illustrissimi principis Michaelis Ducis in Clevań et Żukow Czartoryski supremi magni D. Lit. cancellarii, Homelinensis, Georgeburgensis, Uświatensis, Poduswiatensis etc. capitanei. Sigillatum; est in actis. Który to takowy przywiley, za podaniem onego przez wyż wyrażonego imści, do akt iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1758 г.

Изъ книги за 1758—1759 годы, стр. 2411—2422.

405. Инствукція дворянъ Брестскаго воеводства посламъ, отправляемымъ на ординарійны сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на ординарный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Выразить королю благодарность воеводства за заботы о благѣ его подданныхъ.

2) Просить его о перенесеніи резиденціи своей въ в. кн. Литовское.

3) Домагаться, чтобы слѣдующій сеймъ былъ открытъ въ Гроднѣ.

4) Принять участіе въ обезпеченіи внѣшняго и внутренняго мира.

5) Стараться объ открытіи мануфактуръ, монетнаго двора и другой полезной экономики.

6) Стараться объ изданіи законоположеній, обезпечивающихъ и ускоряющихъ дѣйствіе святой справедливости въ судахъ.

7) Домогаться сохраненія прежняго закона, по которому министры и сенаторы обязаны помогать королю въ государственныхъ дѣлахъ non definitive sed consultive (не опредѣленіями не совѣтами.

8) Потребовать отъ Курляндской коммиссіи реляцій на счетъ ея дѣйствій, а равно и отчетовъ относительно княжескихъ столовыхъ доходовъ.

9) Ходатайствовать объ уравненіи курса плохой иностранной монеты и о воспрещеніи обращенія ея на будущее время.

10) Ходатайствовать о подтвержденіи древнихъ законовъ относительно свободной подачи голосовъ.

11) О возобновленіи примаціальной поваги и годности напоминающей королю о нарушенныхъ правахъ отечества.

12) О сохраненіи правъ государственныхъ учрежденій и о воспрещеніи рескриптовъ, могущихъ выходить противъ декретовъ ассесорскихъ судовъ.

13) Настаивать, чтобы служебныя мѣста въ в. кн. Литовскомъ не раздавались коронным, и чтобы розданныя—были объявлены вакантными.

14) Чтобы староства раздавались по одному и чтобы некатолики не могли получать ни староства, ни державъ, ни коморъ.

15) Чтобы червоные золотые въ Гданскѣ продавалось не свыше 17 злотыхъ, чтобы жители этого города не смѣли затруднять размѣна монеты, брать высокихъ процентовъ и вымогать ластовой мѣры сверхъ 3-хъ корчиковъ.

16) Сильно ходатайствовать: о вознагражденіи кн. Радивила—Виленскаго воеводы, Массальскаго—Виленскаго каштеляна, Сапѣги—подканцлера в. кн. Литовскаго и Флеминга—подскарбія в. кн. Литовскаго, за ихъ заслуги и издержки и о назначеніи Массальскому—референдарію Виленской коадъюторіи.

17) Объ утвержденіи за ксендзами Кармелитами фундуша, завѣщаннаго имъ въ Брестѣ Дубицкимъ старостой Костей.

18) О сохраненіи за семействомъ Костей деревни, извѣстной подъ названіемъ: Деревни Старой.

19) Благодарить короля за сохраненіе шляхетскому сословію кардинальнаго права относительно правовладѣнія имѣніями, выраженное имъ въ рескриптѣ, отмѣнившемъ постановленія Дубенской коммиссіи и передавшемъ имѣнія Острожскія кн. Сангушкѣ и просить объ удаленіи изъ Дубенскаго замка гарнизона.

20) Со всею предусмотрительностію наблюдать за сохраненіемъ шляхетскихъ свободъ и вольностей; во внѣшней политикѣ держаться строгаго нейтралитета.

21) Ходатайствовать объ исправленіи законовъ в. кн. Литовскаго, относительно судопроизводства.

22) О дарованіи Брестскому воеводству права

свободной соляной торговли съ Гданскомъ и воспрещеніи жидамъ скупать соль въ королевскихъ жупахъ съ тѣмъ, чтобы въ случаѣ поимки ихъ въ этомъ дѣлѣ, они не защищались никакими протекціями.

23) Объ исполненіи постановленій Городненской коммиссіи.

24) Все прочее предоставляется благоусмотрѣнію пословъ.

Roku tysiąc siedmset pięḑziesiąt ósmego, miesiąca Septembra dwudziestego trzeciego dnia.

Na urzędzie i. kr. mości grodzkim Brzeskim, aktami starościńskiemi, przede mną Karolem Wieszczyckim—podstolim y podstarościm sądowym grodzkim województwa Brzeskiego, comparendo personaliter imć pan Marcin Jackiewicz—sługa w. imć pana Alexandra Buchowieckiego—marszałka seymiku elekcyinego poselskiego y woyskiego województwa Brzeskiego, instrukcyą, ww. ichmość panom Stanisławowi Ludwikowi Suzinowi— sędziemu grodzkiemu województwa Brzeskiego, porucznikowi i. k. mości Petyhorskiemu, y Ignacemu Oziembłowskiemu—skarbnikowi województwa Brzeskiego, posłom na seym, od prześwietnego województwa Brzeskiego obranym, służącą, ad acta podał, która, wpisuiąc w xięgi de verbo ad verbum, tak się w sobie ma:

Instrukcya, ww. ichmość panom Stanisławowi Ludwikowi Suzinowi—sędziemu grodzkiemu województwa Brzeskiego. porucznikowi i. kr. mości Petyhorskiemu, y Ignacemu Oziembłowskiemu—skarbnikowi województwa Brzeskiego, posłom województwa Brzeskiego, unanimi voto obranym na seym ordynaryiny Warszawski w roku teraźnieyszym tysiąc siedmsetnym pięḑziesiątym ósmym, mca Septembra dwudziestego trzeciego dnia, in loco consiliorum solito, w mieście i. kr. mości Brześciu napisana.

Primo. Nayprzód, ichmość panowie posłowie nasi złożą u tronu nayiaśnieyszego króla iegomości, pana naszego miłościwego, winne podziękowanie za oycowską około dobra pospolitego pieczołowitość, która nas w pośrzodku zewsząd zapalonych woiennych pożarów w całości zachowuiąc, słodkim daie cieszyć się pokoiem, wyrażą należytą wdzięczność, iż iego kr. mość, pan nasz miłościwy, bez względu na zdrowie swoie, podeymuiąc prace y fatygi, raczył złożyć seym ordynaryiny dla naradzenia w sprawach rzeczy-pospolitey, względem ubespieczeństwa wnętrznego y zewnętrznego pokoiu, w prowadzeniu dobrey ekonomiki w państwie naszym, utrzymania świętey sprawiedliwości. Oświadczą oraz, iż żąda y życzy Boga błagać wierny lud, aby tak dobry pan, oyczyzny ociec, widział szczęśliwe panowanie swoie do naypoznieyszych przedłużone wieków.

Secundo. Coż bardziey serca y oczy wiernych poddanych ufność ku panu y synowską miłość maiących kontentować może, iako obecność pańskiego oblicza, którego beatificus obtutus podobne słońcu sprawuiąc, skutki wnętrznę niezgod domowych rozpędza y uśmierza burzę upadłę obywatelów otrzeźwia y uwesela nadzieię y niezliczone pro publico pomnaża pożytki. Zaczym ichmość panowie posłowie nasi usilnie dopraszać się będą, aby i. kr. mość, pan nasz miłościwy, przytomną w kraiu naszym rezydencyę nas, lud swóy wierny uszczęśliwiać raczył, zachowuiąc sacro-sancte sponsiones suas.

Tertio. Utrzymuiąc konstytucyę względem alternaty seymów, nie zapomnią ichmość panowie posłowie nasi domówić

się, aby po teraźnieyszym seymie Warszawskim następuiąca seymu alternata w Grodnie ubezpieczona była.

Quarto. Sposoby ubezpieczenia internae et externae tranquillitatis ichmść panowie posłowie nasi skutecznie naradzać będą.

Quinto. Manufactur ustanowienie, mennic do bicia monety polskiey otworzenie y inney dobrey ekonomiki rozporządzenie, mieć będą curam ichmość panowie posłowie nasi.

Sexto. Cursum celeriorem sprawiedliwości świętey processu prawnego uregulowanie ułożyć curabunt ichmość panowie posłowie nasi.

Septimo. Prawa oyczyste, formam regiminis ustanawiaiąc, y to warowały, aby ichmość panowie senatorowie rezydencyą ad latus regium odprawowali dla dawania rad in materiis publicis. Więc tak chwalebne ustawy aby in exercitio były, oraz aby publiczne materye absque consilio primasa, tychże senatorów y ministrów nie byli rezolwowane y przez prywatne memoryały, cum eversione formae regiminis, nie decydowano, a in absentia maiestatis aby existat rada w kraiu własnym przez rezydencyą tychże senatorów in regia, to-iest, w Warszawie, z któremiqy w sprawach nagłych rzeczypospolitey i. o. xiąże imć primas y i. oo. y iww. ich panowie pacis et belli ministrowie naradziwszy się, zdania swoie non definitive, lecz sed consultive i. k. mości komunikowali, non involvendo materias, ad decisionem trium ordinum spectantes, domawiać się będą ich panowie posłowie nasi.

Octavo. Kommissya Kurlandska quid efficit, aby stany rzeczy-pospolitey informowane były przez ichmość panów kommissarzów, relacyi na tym seymie dopraszać się będą ichmość panowie posłowie, oraz intraty xięstwa Kurlandskiego mensae ducalis, iak dotąd obracaią się, exquirent rationem.

Nono. Moneta zagraniczna, zła cum damno publico wprowadzona, aby ad valorem intrinsecum redukowana była y więcey nie wchodziła curae i. w. ichmość panów podskarbich utriusque gentis przypomnią ichmć panowie posłowie nasi.

Decimo. Akty wszytkie y ziazdy publiczne, gdzie inermis lex et iustitia dominari powinny, że częstokroć przez praepotentiae iednych nad drugiemi violentiis zamieszane bywaią: więc curabunt ichmość panowie posłowie odnowić prawa, immunitates tych ziazdów waruiące, oraz aby wolny głos na seymikach był sacrosancte obserwowany.

Undecimo. Primacyalna godność y powaga, tot constitutionibus obwarowana, inpracticato exemplo trybunału koronnego przez spalenie skryptu, prawa oyczyste maiestati przypominaiącego laesa, aby circa suum fulgorem et praerogativas zachowana była, obostrzą ichmość panowie posłowie nasi y restaurationem tey tak pożyteczney wolnościom naszym powagi prymacyalney omnino curabunt.

Duodecimo. Ministerya państw naszych, pro fulcris praw ustanowione, aby circa exercitivum praerogatyw swoich zachowane były; a pacis et belli ministrowie aby według przysiąg swoich z powinności swoich nie wykraczali y całości praw postrzegali, serio dopomnią się ichmość panowie posłowie nasi, insistendo przytym, aby inclusionem iuryzdykcyi assesorskiey na dekreta tych sądów żadne, iuxta pacta conventa, nie wychodziły reskrypta.

Decimo tertio. Urzędy y dygnitarstwa dla nadgrody zasług obywatelów et pro decore państw ustanowione, aby in praeiudicium incolarum w. x. Lit. obywatelom koronnym rozdawane nie były, a rozdane aby, ad mentem konstytucyi et pactorum conventorum, aby pro vacantibus

ogłoszone zostały, instent ichmość panowie posłowie nasi.

Decimo quarto. Znayduie się wielu patryotów zasłużonych in obsequiis publicis, którzy do żadney nadgrody domieścić się nie mogą; panis zaś bene meritorum równie wszystkim obywatelom merentibus udzielany być powinien. Zaczym instent ichmość panowie posłowie, aby starostwa po iednym grodowym a iednym tylko hybernowym dawane były, sub nullitate privilegiorum, tudzież aby urzędów żadnych starostw, dzierżaw ekonomicznych, stołowych, komor niekatolikom et non indigenis nie dawano, sub nullitate privilegiorum, procurabunt ichmość panowie posłowie.

Decimo quinto. Czerwone złote aby w Gdańsku y po innych miastach portowych zwykłą ceną, podług konstytucyi, po złotych ośmnaście dawane były, a Gdanszczanie aby handluiących nie wycięczali procentami od zamiany monety y podwyższeniem miary y wyciąganiem nad łaszt trzech korczyków, sub rigore extendendo na prezydencie Gdańskim, ad instanciam instigatoris w sądach marszałkowskich,—instent ichmość panowie posłowie.

Decimo sexto. Wielkie y starożytne zasługi ku oyczyznie miłością, ku panu, wiernością zaleconych w radzie y w dziełach woiennych znakomitych i. oo. y i. ww. xięcia imci Radziwiła woiewody Wileńskiego—hetmana w. w. x. Lit., Massalskiego—kasztelana Wileńskiego, hetmana polnego w. x. Lit., xięcia imci Czartoryskiego—kanclerza w. w. x. Lit., Sapiehy—podkanclerzego w. x. Lit., Fleminga—podskarbiego w. w. x. Lit., Massalskiego—referendarza w. x. Lit. rekomendować dobrotliwemu względów i. k. mości, pana naszego miłościwego, instantissime będą imć panowie posłowie nasi, oraz maiąc prae oculis woiewództwo nasze emeritam przez tak wiele lat w kościele Bożym y w oyczyznie iw. imci xiędza biskupa Wileńskiego virtutem, który uznawszy zdolność do prac in vinea Domini sposobną w iw. imci xiędzu Massalskim—referendarzu w. x. Lit. obrał go sobie pro succollaneo y upraszał za tymże iw. imci xiędzem Massalskim—referendarzem w. x. Lit. i. k. mości, pana naszego miłościwego, ażeby mógł otrzymać coadiutorią Wileńską: a zatym też woiewództwo, tuendo iudicium magnorum meritorum pasterza swego, zapatruiąc się oraz na wrodzone przymioty, nabytą w naukach doskonałość, na skromność w postępkach stanowi duchownemu przyzwoitą, na zasługi dawne y ustawiczne in toga et sago oyca iw. imć pana kasztelana Wileńskiego, hetmana w. x. Lit., y brata iw. imć pana podskarbiego nadwornego w. x. Lit. nieustanne in publico na poselstwach, laskach trybunalskich y seymowych własnym kosztem y wiernością ku panu, życzliwością ku oyczyznie nieposzlakowaną moerentis obliguie ichmość panów posłów, aby gorliwie y nieodstępnie instare raczyli ad maiestatem, aby iego kr. mość, pan nasz miłościwy, iako iest iustus każdego moeritorum ponderator, skłonił serce y ściągnąć raczył dobroczynną rękę do podpisania koadiutoryi Wileńskiey favore iw. imci xiędza referendarza w. x. Litewskiego.

Decimo septimo. Fundusz nowozaczęty oyców Karmelitów w Brześciu przez zeszłego w. imć pana Adama Kości—starostę Dubickiego, aby był aprobowany,—curabunt ichmość panowie posłowie nasi.

Decimo octavo. Wieś, nazywaiąca się Stara Wieś, w woiewództwie Brzeskim leżąca, in certa portione za znakomite zasługi erga partiam Iwanowi Kości od nayiaśnieyszego króla imci Zygmunta pierwszego nadana, aby dobrze zasłużonemu domowi ichmość panów Ko-

ściow przywrócona y potwierdzona była,— curabunt ichmość panowie posłowie nasi.

Decimo nono. Obligowani są ichmść panowie posłowie nasi, aby u nayiaśnieyszego tronu należytą złożyli czołobitność y podziękowanie iego kr. mości, panu naszemu miłościwemu, za utwierdzenie prawa kardynalnego de securitate possessyi dobr szlacheckich, ustanowionego przez wydany niedawno reskrypt, kasuiący kommissyą Dubieńską y administracyę dobr Ostrogskich, a przywracaiący te dobra xięciu imci Sanguszkowi—marszałkowi w. x. Lit. Serio zatym instent et promoveant ciż ichmość panowie posłowie, ażeby garnizon komputowy omnino z zamku Dubienskiego był wyprowadzony.

Vigesimo. Osobliwszey zaś przezorności y baczności ichmościów panów posłów naszych rekomenduiemy et recomendandum zalecamy mocną manutenencyą praw, swobód y wolności naszych in generali wszystkich, y ażeby przy teraźnieyszych w Europie koniunkturach, tanquam in turbido quid praeiudiciosum prawu, wolnościom y swobodom oyczystym nikt piscari nie mógł; dla czego rzeczpospolitą nie wdawaiąc z postronnemi potencyami w żadne obowiązki, in neutralitate utrzymywać omnimodo ichmość panowie posłowie nasi powinni.

Vigesimo primo. Correcturae iurium w. x. Lit. signanter do skassowania biennii y repartycyi, do skrócenia nie potrzebnych dylacyi także obwarowania continuandi in minoribus subselliis aż do ostateczney konwikcyi w grodach y ziemstwach processus, który nie powinien się wytaczać do trybunału, nisi sola via appellationis y to nie ab accessorio, ale od oczewistey rozprawy, za trzecim zaś niestannym tak w grodzie iako ziemstwie dekrecie, tradycya y praeokupacya dobr, captato quovis tempore, wolna y bezpieczna być powinna et ubi causa capta, po kontumacyinym dekrecie y oczewistym, od którego by nie zaszła appelacya, iterum do tegoż subselium pro continuatione et convictione ultimaria wracać się ma via contraventionis,—ichmość panom posłom naszym intime rekomenduiemy y zlecamy.

Vigesimo secundo. Maiąc przy tym directam et positivam legem w konstytucyi tysiąc sześćset dziewiędziesiąt siódmego roku względem wolnego z Gdańska do województwa naszego soli transportu, y że to wszystkie inne województwa maią: zaczym starać się o to ichmć panowie posłowie nasi accurate maią, ażeby województwo nasze w takowym soli transportowaniu żadney nie miało propedycyi, bez żadney prorsus na komorach y przykomorkach od niey solucyi, lub też solą suchedniową, ad normam województw koronnych, ex amplissima i. k. mości, pana naszego miłościwego, munificencya opatrzono było. Żydzi zaś aby soli w żupach nie zakupowali, sub confiscatione teyże soli, y żeby taki, posito casu, żadney przez żaden pretext protekcyi nie zasięgali,—paenis condignis obostrzyć obligantur.

Vigesimo tertio. Kommissya Grodzieńska, która per decretum do seymu iest referowana in suis contentis et valore wynalazków, ażeby quam strictissime ichmość panowie posłowie nasi skutku oney dopraszali się, recenti onych memoriae praecomittitur.

Vigesimo quarto. Cetera curanda necessaria activitati ichmość panów posłów naszych polecamy. Działo się w Brześciu Litewskim, roku tysiąc siedmsetnego piędziesiąt ósmego, miesiąca Septembra dwudziestego trzeciego dnia.

U tey instrukcyi podpis ręki tak w. imć pana marszałka seymiku antecomicyalnego województwa Brzeskiego, iako też podpisy rąk ichmość pp. patryotów województwa Brzeskiego, do ułożenia tey instrukcyi deputowanych, temi exprimun-

tur, słowy: Alexander Buchowiecki—woyski y marszałek seymiku antecomicyalnego woiewództwa Brzeskiego mp., Paweł Buchowiecki—pisarz ziemski Brześcianski, deputowany do ułożenia punktów do instrukcyi mp., Emmanuel z Chrzanowa Chrzanowski—podczaszy woiewództwa Brześcianskiego, deputowany do ułożenia punktów do instrukcyi, Franciszek Latowski—cześnik Czernichowski, deputowany do ułożenia punktów y instrukcyi, mp., Józef Witanowski—stolnik Rzeczycki, deputowany do ułożenia proiektow do instrukcyi, mp. Która to takowa instrukcya, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podana, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1762 г.

Изъ книги за 1760—1763 годъ, стр. 1299.

406. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная посламъ, отправляемымъ на ординарный Варшавскій сеймъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на ординарный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Благодарить короля за открытіе предстоящаго сейма, который столько же нуженъ для рѣчи-посполитой, сколько спасительная рука для утопающаго.

2) Въ виду разложенія рѣчи-посполитой, находящейся по краю своей погибели—отъ чужеземнаго ли нашествія, или отъ собственнаго разрушенія—послы обязываются обратить главнѣйшее свое вниманіе на счастливое окончаніе предстоящаго сейма, но только съ тѣмъ условіемъ, чтобы на немъ не было предпринято ничего вреднаго для шляхетскихъ свободъ и вольностей.

3) Ходатайствовать объ искорененіи фальшивой монеты и о введеніи одинаковаго курса для монеты, находящейся въ обращеніи.

4) Постараться объ изысканіи мѣръ къ развитію внутренней торговли.

5) Настаивать, чтобы подати съ имѣній земскихъ были переведены на староства и королевщизны, согласно съ конституціей 1717 г.

6) Чтобы увеличено было количество войска.

7) Чтобы Брестскому воеводству разрѣшена была свободная безпошлинная торговля солью съ городомъ Гданскомъ.

8) Чтобы суммы чоповаго-шеляжнаго, согласно съ конституціей 1717 года, были отданы въ распоряженіе воеводства.

9) Чтобы Брестская таможня не взыскивала пошлинъ ни съ товаровъ, отправляемыхъ въ Гданскъ, ни съ обратныхъ грузовъ соли, а равно, чтобы уничтожены были и приватныя пошлины распространившіяся по селамъ, деревнямъ и мѣстечкамъ.

10) Ходатайствовать: о возобновленіи коммиссіи, существующей съ 1717 по 1731 годъ, для разрѣшенія поземельныхъ споровъ относительно границъ и перехода имѣній земскихъ въ имѣнія экономическія.

11) Объ исправленіи законовъ какъ относительно судопроизводства, такъ и сокращенія диляцій, служащихъ только для отклоненія святой справедливости.

12) О вмѣненіи въ обязанность всѣмъ польскимъ подданнымъ носить старопольское платье, исключая иностранцевъ.

13) О воспрещеніи лютеранамъ, кальвинамъ и жидамъ держать таможни, а равно и королевскія державы, предназначенныя исключительно для лицъ заслуженныхъ.

14) О воспрещеніи жидамъ нанимать и укрывать у себя слугъ изъ христіанъ.

15) О перенесеніи торговыхъ и ярморочныхъ дней съ дней праздничныхъ на будничные.

16) О вознагражденіи нѣкоторыхъ лицъ за ихъ услуги и въ особенности Виленскаго каштеляна кн. Массальскаго—присужденіемъ ему Ви-

ленскаго воеводства и великой булавы в. кн. Литовскаго; Сапѣговъ, кн. Чарторыйскаго, кн. Радивилла, кн. Огинскаго, Поцѣя, Пшездѣцкаго, Сосновскаго и Бржостовскаго — присужденіемъ имъ вакантныхъ мѣстъ въ коронѣ.

17) О вознагражденіи другихъ лицъ державами.

18) Прочее поручается благоусмотрѣнію пословъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtorego, miesiąca Augusta dwudziestego piątego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskiemi, y przede mną Karolem Wieszczyckim — podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewództwa Brzeskiego, comparens personaliter imć pan Tobiasz Brzozowski — skarbnikowicz Lubelski, instrukcyę od woiewództwa Brzeskiego iw. imści panu Józefowi na Sosnowicy Sosnowskiemu — pisarzowi w. x. Lit. y imć panu Stanisławowi Kropińskiemu — półkownikowi woyska w. x. Lit., i. w. posłom, na seym obranym, daną ad acta podał, która wpisuiąc w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

Instrukcya iww. ipp. Józefowi Sosnowskiemu — pisarzowi w. x. Lit. y Stanisławowi Kropińskiemu — półkownikowi woyska w. x. Lit., posłom z woiewództwa Brzeskiego, obranym na seym ordynaryiny sześcioniedzielny, w Warszawie złożony w roku teraźnieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórym, miesiąca Augusta dwudziestego trzeciego dnia dana.

W nawałności tylu złego, które zewsząd na rzecz-pospolitą spływaią, gdy i. k. mość, pan nasz miłościwy, oycowskie swoie około ratowania oyczyzny ofiaruie starania y do tego końca dobrotliwie, prac swoich nieoszczędzaiąc, podług prawa seym ordynaryiny złożyć raczył, iest to tak wielkie dobrodzieystwo, iako gdy tonącemu rękę kto poda, umieraiącemu zdolnego prowadzi lekarza: za tę tedy nieoszacowaną i. k. mości, pana naszego miłościwego, około tey rzeczypospolitey pieczołowitość, oświadczą ichmć panowie posłowie nasi pokorne podziękowanie, wdzięczność, wierność y miłość, którą woiewództwo nasze w wiernych sercach nosi, czuie y w miarę poznawania dobroci pańskich pomnaża.

Są cztery rządu publicznego części, na których państwa każdego machina, iako na iednych fundamentach wspiera się y stoi, te są: woysko, skarb, sprawiedliwość y wnętrzny porządek. W tych rządu publicznego porządkach, iakie iest zepsowanie, albo raczey ich z gruntu wyniszczenie, każdy widzi, tak dalece, iż rzecz-pospolita, iuż bez tych fundamentów ku upadkowi nachylona, fatalnego tylko zdaie się czekać momentu, który prawa nasze, wolność y pamiątkę rzeczy-pospolitey przywali. Miłość własna, złączona z miłością oyczyzny, ukazuie nam potrzebę własney konserwacyi y ratowania się; lecz iakiż do ratowania się sposób, gdy przez ustawiczne seymów zrywania, które są albo wnętrznych dyfferencyi y prywatnych interesów skutkiem, albo zagranicznych intryg polityką rzecz-pospolita znayduie się bez rady? Rada zaiste iest źródłem mocy, dostoyności, uszczęśliwienia państw wszystkich, iest duszą, one ożywiaiącą, y iako niema człowieka żyiącego bez duszy, tak żadnego niemasz państwa bez rady. W państwach monarchicznych iest rada przy monarchach, w rzeczach-pospolitych, wolnością zaszczyconych, iest rada w zgromadzonych stanach; nasza rzecz-pospolita ma radę prawami złożoną w seymie; lecz rzecz okropna myślić ta rada, tak potrzebna oyczyznie, iak dusza y rozum człowieko-

wi, iak światło dniowi iest nam odebrana tak dalece, iż rzecz-pospolita iest nieiako obumarłą, iest bez sposobu ratunku. Ztąd pochodzi, iż zostawieni w niebezpieczeństwie bez sił, uciemiężeni domowemi inkonweniencyami, bez sprawiedliwości, iesteśmy insensibiles y patrzemy iako na rzeczy nas nic nie tykaiące, na zgwałcone prawa, na zniszczoną rzeczpospolitey dostoyność, na zubożenie kraiu, na zagęszczone niesprawiedliwości y gwałty, na umnieyszoną powagę urzędów rzeczy-pospolitey, do straży praw postanowionych, na poniżone stanu rycerskiego prerogatywy, na wywrócone wszystkie rządu publicznego fundamenta, nakoniec na grożące nam obcego panowania iarzmo, albo przez podział prowincyi, albo przez ogólne wszystkiego ogarnienie, gdy ktokolwiek siły swoie z niesprawiedliwością złączyć y nam razem państwo, wiarę y wolność odebrać będzie chciał. Y musi to być, abyśmy albo przywaleni obcey potęgi ciężarem polegli, albo propria mole obruti upadli, kiedy rady nie mamy, y kiedy ta machina państwa, wszystkie utrzymuiąca, u nas iest wywróconą. Przeto ichmość panowie posłowie nasi iunctim z posłami drugich woiewództw pro principiali obmyślać będą, aby przez nayprzyzwoitsze sposoby, z wolnością, z prawami zgadzaiące się, rada skuteczna czyniąca, a nie próżne tylko bezskuteczne imie nosząca, ustanowioną była.

Moneta zła, w kray wprowadzona, iest przyczyną narod ubożącą, y iuż tego smutnego w umnieyszonych substancyach naszych doznawamy skutku: przeto ichmć panowie posłowie nasi naradzać będą sposoby do zabieżenia, aby moneta zła wprowadzona nie była, aby ią wprowadzaiący skarani zostali, aby redukcya teraźnieyszey monety aequalem cursum wszędy miała, oraz nayprzyzwoitsze obmyślą sposoby do pomnożenia w kraiu dobrey monety.

Pomnożenie handlów, przeczyszczenie y wynalezienie rzek portowych, bezpieczeństwo przyzwoite handluiącym tychże handlów, założenie w miastach rzeczypospolitey, nie wyprowadzaiąc towarów za granicę, obmyślą, ułożą y ustanowią ichmć pp. posłowie nasi.

Ponieważ dobra ziemskie podatkami na zapłatę woysku sensibiliter są obciężone: zaczym instabunt ichmć pp. posłowie nasi, ażeby takowe podatki z dobr ziemskich per totum zniesione, a na ich mieysce z sprawiedliwey kwarty z starostw y królewczyzn vigore konstytucyi roku tysiąc siedmset siedmnaśtego per recessum do doszłego seymu były determinowane y naznaczone.

Woysko iest moc ubezpieczaiąca y rozszerzaiąca państw granice y utrzymania pokoiu z sąsiadami pierwsze y nayprzyncypalnieysze obiectum; a gdy takowe w szczupłey liczbie teraz się znayduie: zaczym aukcya woyska przez ichmć pp. posłów naszych ma być promowana y sposoby do niey obmyślone.

Woiewództwo Brześciańskie wielką ponosi niewygodę, gdy z Gdańska sol prowadzona być nie może: więc ichmć pp. posłowie nasi, providendo tey wygodzie woiewództwa naszego, domawiać się będą, ażeby takowe prowadzenie soli wolne było bez opłacania się na cłach y komorach koronnych.

Konstytucya tysiąc siedmset siedmnastego mieć chciała, ażeby czopowym y szelężnym woiewództwa y powiaty dysponowały; a gdy takowa prawna dyspozycya per aliquos abusus pokazuie się być inwalidowaną: zaczym reassumuiąc też konstytucyą, ażeby dyspozycya czopowego y szelężnego woiewództwom y powiatom ad pristinum statum przywró-

cona była, — ichmć panowie posłowie nasi omnes conatus natężać będą.

Komora Brzeska zda się być uciążliwą in ordine spławu do Gdańska, także w prowadzeniu soli z iarmarków przez obywatelów tegoż woiewództwa, na własną potrzebę: zaczym curabunt ichmć pp. posłowie nasi, żeby spuszczaiącym statki do Gdańska wolny spław y prowadzenie soli bez cła mieć mogli. A że się y w wielu mieyscach być się pokazuią prywatne po wsiach y karczmach myta, cła y mostowe: zaczym ażeby takowe per totum abrogowane były, domówią się ichmć pp. posłowie nasi.

Okoliczności niektóre pokazuią potrzebę, ażeby kommissya konstytucyą tysiąc siedmset siedmnastego naznaczona, a w roku tysiąc siedmset trzydziestym pierwszym in parte expediowana y w tymże roku limitowana reassumowana była in ordine rozsądzenia differenciarum między dobrami i. k. mości ekonomicznemi a ziemskiemi, tudzież mieyskiemi, a specialiter z miastem Brześciem-Litewskim w granicach z dobrami ziemskiemi zostaiącym, o którey reassumowania domówią się ichmć pp. posłowie.

Korrektura iurium omnimode iest potrzebna, tak w skróceniu processus iuris, iako też w skróceniu dylacyi, tylko na zwłokę świętey sprawiedliwości zażywanych: zaczym instabunt ichmć pp. posłowie nasi aby takowe abusus praw poprawione były.

Rozróżniony kurs czerwonych złotych, gdy na iednych mieyscach idą po złotych ośmnaście, na innych po tynfów ośmnaście y dziewiętnaście, nie tylko szkodę obywatelom przynosi, ale też trudność w handlach, w kupowaniu y przedawaniu towarów czyni: zaczym ażeby czerwone złote na każdym mieyscu ieden kurs miały, to iest: po złotych ośmnaście, ad mentem konstytucyi tysiąc siedmset siedmnastego, a mianowicie w miastach portowych y handlownych, to iest w Gdańsku y w Toruniu etc.

W miastach stołecznych i. k. mości, gdzie są iuryzdykcye, in defectu praesidiorum, przez iww. woiewodów y starostów ażeby pro tali praesidio żołnierz komputowy był ordynowany, motivo bezpieczeństwa samym sądom, tudzież motivo straży y detencyi delinquentów, oraz motivo bezpieczeństwa kancelaryi. A ponieważ zagęszczony stroy cudzoziemski zwykł odmieniać y odmienia staropolskie zwyczaie, a przez to ginie konfidencya inter concives: więc ażeby wszyscy obywatele tey oyczyzny po polsku chodzili, oprócz cudzoziemskiego awtoramentu.

Pokazuie się wielka konwulsia praw po cłach y komorach przez trzymanie onych od lutrów, kalwinów y żydów: zaczym reassumniąc też prawa, ażeby ab hinc lutrzy, kalwini y żydzi na cłach, komorach y dobrach stołowych i. k. mości superintendencyi nie mieli, lutrowie y kalwini in praeiudicium zasłużonym w oyczyznie starostw y królewszczyzn, oraz żadnych dzierzaw królewskich nullo titulo, iako chleba benemerentium nie zabierali, — domówią się o to ichmć pp. posłowie nasi.

Tyle iest praw ażeby żydzi chrześcian do siebie na służbę sobie namawiać, onych przyimować y u siebie konserwować nie ważyli się; a ponieważ takowe abusus bardzo w państwie iest zagęszczone: zaczym ichmć pp. posłowie, tollendo pomienione abusus, curabunt reassumpcyą praw pomienionych.

Wielka nieobserwancya pokazuie się świąt ex ratione targów y iarmarków w dni świętne y niedzielne odprawuiących się: zaczym zabiegaiąc dalszey nieobserwancyi świąt y niedzielnych dni, zdałoby się ażeby targi y iarmarki na dni powszedne przeniesione byli, — o co się ichmć pp. posłowie nasi domawiać będą.

Za interessem ichmć pp. Lewkowiczów

ichmć pp. posłowie instabunt, tudzież y za imć panem Franciszkiem Sarkowskim, znakomite iw. imć pana Michała kniazia Massalskiego — kasztelana Wileńskiego, hetmana polnego w. x. Lit., y długoletnie w pokoiu y w woynie zasługi lubo rozumie województwo nasze, że i. k. mość, pan nasz miłościwy, sprawiedliwy meritorum arbiter, praemiare zechce przypadłemi ad distributivam iustitiam i. k. mości województwa Wileńskiego y buławy w. w. x. Lit. wakansami; iednak zapatruiąc się też województwo na wierność ku panu, na życzliwość ku oyczyznie y nieustanne teneris ab annis tegoż iw. imć pana kasztelana Wileńskiego, hetmana polnego w. x. Lit., na każdym publicznym placu pracę y gorliwość, obliguiemy ichmć pp. posłów naszych, ażeby imieniem województwa naszego gorące instancye y rekomendacye do i. k. mości czynili, aby województwo Wileńskie y buławę wielką w. x. Lit., per gradus wysłużoną, temuż iw. imć panu kasztelanowi Wileńskiemu— hetmanowi polnemu w. x. Lit. konferować raczył.

Gdy zaś i. k. mość, pan nasz miłościwy, ex distributiva iustitia wakuiące urzędy rzeczy-pospolitey prowincyi w. x. Lit. dobrotliwie rozdawać będzie raczył; przy takowym łask pańskich szafunku dobrotliwemu względowi rekomendować będą ichmć pp. posłowie wielkie w oyczyznie zasługi y wiernością ku maiestatowi, życzliwością ku oyczyznie zalecone iww. ichmć pp. Sapiehów—wojewodów Smoleńskiego, Połockiego, a praecipue naszego Brześciańskiego od samey szczęśliwey i. k. mości, pana naszego miłościwego, inauguracyi wiernie y statecznie przy maiestacie aż dotąd persewerującego xięcia imci Czartoryiskiego—kanclerza w. w. x. Lit., xiążęcia imci Radziwiła— miecznika w. x. Lit., Ogińskiego— pisarza polnego w. x. Lit., Pocieia— strażnika w. w. x. Lit., Przezdzieckiego — referendarza w. x. Lit., Sosnowskiego — pisarza w. x. Lit., Brzostowskiego — pisarza w. x. Lit., do takowegoż szafunku łask pańskich urzędów rzeczy-pospolitey koronnych.

Instabunt ichmć pp. posłowie nasi za i. ww. ichmć pp. Zamoyskim— wojewodą Inowrocławskim, xiążęciem imci Jabłonowskim—wojewodą Bracławskim, Twardowskim—kasztelanem Poznańskim, Czaskim— podczaszym koronnym, xiążęciem imci Józefem Sanguszkiem—starostą Krzemienieckim, których wielkie merita w oyczyznie czynią claros et recommendabiles iuryzdyki dziedziczney w mieście i. k. mości Kobryniu z karczmą y iuryzdyczanami w. imć pana Wereszczaki — chorążego Brzeskiego na wieś Stryie ekonomiczną, w kluczu Kobryńskim leżącą, zamiana, ażeby przez konstytucyą pozwolona była, ichmć pp. posłowie dopraszać się będą.

Caetera activitati, dexteritati ac invigilantiae, ne quid respublica detrimenti patiatur, iww. ichmć pp. posłom naszym polecamy. Datum ut supra.

U tey instrukcii podpis ręki tak w. imć pana marszałka seymiku poselskiego, iako też iww. ichmć pp. assessorów podpisy rąk takowe: Alexander Buchowiecki— woyski y marszałek seymiku poselskiego województwa Brześciańskiego, mp., Paweł Buchowiecki—pisarz ziemski Brzeski, assessor do instrykcyi pisania, mp., Ludwik Stanisław Suzin— sędzia grodzki województwa Brzeskiego, porucznik Petyhorski woyska w. x. Lit., assessor instrukcyi pisania, mp., Paweł Czyż— podczaszy, Brzeski, Franciszek Ursyn Niemczewicz — cześnik województwa Brzeskiego assessor do instrukcyi, Florian kniaź Szuyski — strażnik województwa Brzeskiego assessor; Zenon Kazimierz Wisłouch— miecznik województwa Brzeskiego assessor; Michał z Brześcia Lit., Nietyxa—s.r.m. assessor; Piotr Paszkow-

ski—półkownik i. k. mości, Michał Suzin—kapitan i. k. mości; assessor Antoni Henryk Michał Laskowski—komornik ziemski, assessor do instrukcyi, mp. Która to takowa instrukcya, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podana, ze wszelką w niey wyrażoną rzeczą, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1764 г.

Изъ книги за 1764—1765 годы, стр. 19.

407. Инструкція депутатамъ Брестскаго воеводства, отправляемымъ на конвокаційный сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ по случаю безкоролевья въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на конвокаційный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Совмѣстно съ другими воеводствами и землями домогаться и настаивать, чтобы въ польскіе короли былъ избранъ человѣкъ свѣдущій въ польскихъ обычаяхъ и законахъ, которой бы не уничтожалъ шляхетскихъ свободъ и прерогативъ и держалъ бы при своемъ дворѣ только родовитыхъ поляковъ.

2) Позаботиться о сохраненіи внѣшней и внутренней безопасности.

3) О самоскорѣйшемъ назначеніи времени для избранія новаго короля.

4) О составленіи правилъ для избирательнаго сейма: высылать ли на сеймъ извѣстное количество пословъ, или же участвовать въ немъ всеобщимъ ополченіемъ—поголовно?

5) О разрѣшеніи Брестскому воеводству безпошлинной торговли съ Гданскомъ.

6) Во избѣжаніе неравномѣрности въ количествѣ пословъ, отправляемыхъ на сеймы, настаивать, чтобы Прусская провинція высылала ихъ въ размѣрахъ, опредѣленныхъ законами.

7) Ходатайствовать, чтобы рѣчь-посполитая вошла въ сношеніе съ римскимъ отцомъ для возведенія Виленскаго епископства въ архіепископство, какъ съ цѣлію возвеличенія нравственнаго достоинства провинціи, такъ и болѣе успѣшнаго дѣйствія духовныхъ судовъ.

8) Настаивать, чтобы согласно съ конституціями 1510, 1530, 1563, 1569, 1602 и 1717 гг., коронным не раздавали лицъ заслуженныхъ и имѣній должностей, составляющія исключительную принадлежность туземцевъ литовскихъ.

9) Постараться о пріобрѣтеніи для Литовскаго трибунала такихъ гарантирующихъ основъ, по которымъ бы дѣйствія его не подвергались насиліямъ и измѣненіямъ.

10) Требовать: сохраненія правъ диссидентовъ.

11) Изысканія средствъ въ дѣятельному возобновленію экзекуціи, назначенной конституціями 1717 и 1736 г.г. какъ въ судахъ, такъ и въ другихъ учрежденіяхъ.

12) Позаботиться объ открытіи гродскихъ и земскихъ актовъ на все время междуцарствія.

13) О сложеніи подымной подати съ имѣній земскихъ.

14) Объ увеличеніи войска, но только на счетъ королевщизнъ, поголовнаго жидовскаго, татарскаго и монополій, а не на счетъ податей подымныхъ съ имѣній земскихъ.

14) Объ уничтоженіи переходныхъ правъ (jurium comunicativorum), — такъ какъ многія староства поступили во владѣніе женской линіи.

16) Объ открытіи монетныхъ дворовъ и о чеканѣ новой и хорошей монеты.

17) О неутвержденіи за Базыліанами фундуша въ Новоселкахъ.

18) Во вниманіе къ тому обстоятельству, что отъ прежняго сейма осталось много дѣлъ нерѣшенныхъ, посламъ дается полномочіе—сократить и продлить срокъ предстоящаго сейма по ихъ собственному усмотрѣнію.

19) Все прочее поручается благоусмотрѣнію самихъ пословъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Februarii ósmego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskiemi y przede mną Karolem Wieszczyckim—podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewództwa Brzeskiego, stante praesenti interregno, comparens personaliter imć pan Antoni Padkowski—starosta Nastolski, instrukcyą na seym extraordynaryiny konwokacyiny i. ww. pp. Józefowi na Sosnowicy Sosnowskiemu—pisarzowi w. x. Lit., staroście sądowemu, y Zenonowi Wisłouchowi—miecznikowi woiewodztwa Brzeskiego, posłom, zgodnie y iednomyślnie od prześwietnego woiewództwa Brzeskiego obranym, daną, ad acta podał, która wpisaiąc w księgi de verbo ad verbum, tak się w sobie ma:

Instrukcya na seym extraordynaryiny konwokacyiny, i. w.w. imci pp. Józefowi na Sosnowicy Sosnowskiemu—pisarzowi w. x. Lit., staroście sądowemu, y Zenonowi Wisłouchowi—miecznikowi woiewództwa Brzeskiego, posłom, zgodnie y iednomyślnie obranym od prześwietnego woiewództwa Brzeskiego, roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Februaryi szóstego dnia dana.

W tych żałosnych bezkrólewia naszego czasach, kiedy nam zabrały nieba nayiaśnieyszego y naydobrotliwszego z królów, króla Augusta trzeciego, przez lat trzydzieści w słodkim pokoiu panuiącego, woiewództwo nasze, będąc ziednoczone częścią tey nierozdzielney rzeczy-pospolitey, wspólnie czuie nie tylko powszechne zasmucenie, ale też wewnętrzne y zewnętrzne swoie poznawa niebezpieczeństwo, zostaiąc bez króla, a zatem bez zupełności formae regiminis, teraznieyszy stan rzeczy-pospolitey naszey słusznie y sprawiedliwie przypodobanym być może do wspaniałego ciała, ale w bezgłówney postaci zostaiącego, do okazałego gmachu, lecz żadnym niezaszczyconego gospodarzem, do licznego y ozdobnego zgromadzenia, pewnym iednak niepowodowanego rządcą, zgoła pozostałe dwa, senatorski y rycerski, bez trzeciego królewskiego stany, nie maią zupełnego rzeczy-pospolitey iestestwa z trzech stanów złożonego. A tak w tey znayduiący się sytuacyi, chcąc domowy obmyślić porządek, sposobem y wzorem dawnieyszych przykładów, podczas teraznieyszego przedkonwokacyinego seymiku ścisłym y iednomyślnym wzaiemnego przymierzenia y zkonfederowania spoiwszy się węzłem, za marszałka y dyrektora w woiewództwie naszym i. w. imć pana Józefa Sosnowskiego—pisarza w. x. Lit., starostę sądowego woiewództwa naszego, zgodnie obraliśmy, postanowiliśmy y nie pierwiey ex vinculo et nexu confoederationis uwalniać się y rozwiązywać przyrzekamy, aż przykre interregni przebywszy interstitium, w trzech zupełnych rzeczpospolitą obaczemy ustanowioną stanach. Którą powszechną iak nayprędzey przyspieszaiąc pomyślność i. w. w. imci panom Józefowi Sosnowskiemu—pisarzowi w. x. Lit. y Zenonowi Wisłouchowi—miecznikowi woiewództwa Brzeskiego,

posłom, zgodnie od nas na seym konwokacyiny obranym y destynowanym, między innemi instrukcyi punktami, ten za nayprzednieyszy zalecamy y insynuiemy, gdyby zniosłszy się z dalszemi panami oboyga narodów y izb, bracia radzili o nayzbawienniejszych dla oyczyzny pożytkach, a osobliwie o przybraniu godnego do przyszłego tronu kandydata y wyniesienia onego na godność władania berłem wolnego narodu. Te zaś są ogólne chęci, żądze y życzenia całego województwa naszego, ażeby ten do korony mógł być promowowanym, któryby był praw oyczystych znaiomym, prerogatyw y wolności naszych w niczym nie naruszenie postrzegaiącym, rodowitych polaków na dworze trzymaiącym, stroiu nawet polskiego nieodrzucaiącym; którego proiektu, iako dla pospolitego dobra potrzebnego y pożytecznego, czule dopilnuią się imć panowie posłowie nasi oraz iak nayusilniey przy onym obstawać y utrzymywać się maią.

Bezpieczeństwo wewnętrzne y zewnętrzne prowincyi w. x. Lit. iako pierwsze y naypryncypalneysze obiectum i. w. imć pp. posłowie nasi podług dawwnych y praktykowanych w podobnych osierociałey oyczyzny czasach zwyczaiów uradzać, et quam providentissime, aby in forma dobrego rządu y porządku ułożone y wpisane było, domówić się są obligowani.

Król iest primum movens y iako dusza w ciele, bez którey korpus rzeczypospolitey rządzone y sprawowane być nie może: zaczym do obrania nowego regnanta, aby czas elekcyi iak może być nayprędzey był złożonym, i. w. w. ichmć panowie posłowie nasi maiąc się conformować z innemi województwy y powiaty et instabunt.

Ziazd na seym elekcyiny, czy to pospolitym ruszeniem, czy to w pewney y ograniczoney liczbie posłów, zgadzaiąc się z innemi województwy y powiatami i. ww. imć pp. posłowie nasi ułożą. Który ieśliby viritim był uchwalony, aby ciągnący na elekcyą iak nayskromniey y nayspokoyniey, podług obostrzenia tylu praw, sprawowali się, oraz debitam in omni zachowali disciplinam et modestiam, imć pp. posłowie panowaniem w tey materyi wyraźney konstytucyi praecavere postaraią się.

Województwo nasze Brzeskie, in re oeconomica od niemałego czasu ponoszące wielką niewygodę ex ratione, że z portu Gdańskiego nie ma wolności prowadzenia soli: obliguie imć pp. posłów swoich, serio instare do rzeczy-pospolitey, ażeby takowe prowadzenie soli, wolne mogło mieć dla siebie.

Prowincya Pruska, gdy w czasie seymików poselskich generał onych doydzie infinitum numerum posłów, kredensuie których liczba, ponieważ znaczną praevalencyą na seymach czyni y zda się praedominari innym województwom y powiatom: exinde imć pp. posłowie nasi gorąco insistent, ażeby ta prowincya ad certam seriem posłów swoich redukowana była.

Zelować pro vera religione znak iest pobożności y gorliwości; tak podobnyż przymiot pomnożenia chwały Bozkiey, zawiera się w podwyższaniu stopniów duchownych: z których powodów, ażeby y biskupstwa Wileńskiego pierwszego w prowincyi Litewskiey, dostoieństwo mogło być zaszczycone tytułem arcybiskupstwa y na tę godność podniesione: byłaby ztąd y ozdoba prowincyi w. x. Lit. y wygoda w sądach duchownych, iako in foro secundae instantiae. Przeto sacrosancte instabunt ichmć panowie posłowie na tym seymie, aby rzecz-pospolita interessować się raczyła do oyca świętego o takowy zaszczyt dla biskupstwa Wileńskiego.

Wiele praw y konstytucyi, a miano-

wicie: tysiąc pięćset dziesiątego, tysiąc pięćset trzydziestego, tysiąc pięćset sześćdziesiąt dziewiątego, tysiąc sześćset wtórego y tysiąc siedmset siedmnastego annorum, ażeby ichmć panowie koronni obywatele tak dóbr, iako y urzędów panes benemeritorum w prowincyi w. x. Lit. co się w tych czasach z pokrzywdzeniem patriotów litewskich często dzieie, nie possydowali, waruiemy; zaczym imć pp. posłowie nasi urgentissime instabunt, gdyby dobra y honory parvi benemerentium, ultra obloquentiam praw, przez imć pp. koronnych otrzymywane nie były, et eiusmodi nie działy się praeiudicia, quam strictissime dołożą starania obwarować.

Fundowanie trybunałów w. x. Lit. częstokroć bywało turbulentum et violentum: więc ażeby sposób y reguła wyraźna fundowania trybunałów opisaną była, któraby spokoyność utrzymywała,— i. ww. imć pp. posłowie nasi omnem adhibeant curam.

Na aktach publicznych, iako to, seymach, seymikach, per liberum veto wiele bywało nierządu: więc, in ordine reassumpcyi praw de pluralitate, i. ww. imć pp. posłowie nasi mieć się będą, conformiter z innemi województwy y powiatami utriusque gentis. Imć pp. dyssydenci in religione christiana, iako sub aequali sorte nati, educati et possesionati, ponieważ pacifice se gerunt nilque novi praesumunt, ażeby circa iura sua et immunitates nieporuszenie zachowani byli, active domówić się i. ww. pp. posłom naszym praecommittimus.

Salvis constitutionibus tysiąc siedmset siedmnastego y tysiąc siedmset trzydziestego szóstego annorum, praw exekucya dotąd zaniedbana, ażeby odtąd exquisitius tak w sądach cuiusvis subselii, iako też per officia wykonywaną była,—i. ww. imć pp. posłowie certum adinvenient modum.

Akta tak ziemskie, iako y grodzkie, dla użyteczności województw, ziem y powiatów, ażeby per tractum interregni otwarte były,—obwaruią imć pp. posłowie nasi.

Podymne, do czasu na dobra ziemskie szlacheckie nałożone, dotąd trwa uciążliwie: zaczym ażeby na królewszczyzny przeniesione było, providebunt i. w. w. imć pp. posłowie.

Aukcya woyska dla umocnienia sił y wziętości narodu, iako iest koniecznie potrzebna; tak imć pp. posłowie promować będą sine onere dóbr szlacheckich, tylko z królewszczyzn, monopoliów pogłownego żydowskiego etc. etc.

Per iura communicativa wiele starostw chleba zasłużonych inutiliter przez płeć niewieścią possyduie się: zaczym aby per totum zniesione były,—vel maxime curabunt imć pp. posłowie nasi.

Przez wprowadzenie się w kray złey monety wielką szkodę obywatele państwa tego ponoszą: zaczym aby mennice były otworzone et per consequens dobre kute pieniądze in aequivalente z pograniczną monetą pretium,—mieć będą curam et sollicitudinem imć pp. posłowie nasi.

Ponieważ liczne materie od dawnych seymów w recessach pozostałe y teraznieysze dosyć gromadne znayduią się: zaczym imć pp. posłowie nasi czas seymowania przedłużyć lub skrócić, juxta exigentiam okoliczności, tenebuntur.

Fundusze duchowne cum alienatione bonorum terrestrium a specialiter fundusz w Nowosiułkach w województwie naszym ichmć xięży Bazylianom uczyniony, aby niemiał approbaty konstytucyiney,providebunt imć pp. posłowie nasi.

Caetera quaeque dexterrimae capacitati et activitati i. ww. imci pp. posłów poruczamy, oddaiemy y konfiduiemy. Na dowód czego tę instrukcyą rękoma własnemi podpisuiemy, umacniamy y auto-

ryzuiemy. Dat w mieście Brześciu Lit., tanquam in solito consiliorum woiewództwa naszego loco, w kościele oyców Bernardynów konwentu tuteyszego, roku tysiąc siedmset sześćdziesiat czwartego, miesiąca Februarii szóstego dnia ut supra.

U tey instrukcyi podpisy rąk tak i. w. imci pana marszałka seymikowego, iako też ww. imci panów patriotów woiewództwa Brzeskiego, assesorów takowe: Józef Sosnowski — pisarz wielki w. x. Lit., starosta y marszałek woiewództwa Brzeskiego mp., Paweł Buchowiecki — pisarz ziemski Brzeski y assesor, Ludwik Stanisław Suzin — sędzia grodzki y kapturowy y assesor woiewództwa Brzeskiego, Franciszek Ursyn Niemczewicz — czesnik woiewództwa Brzeskiego, sędzia sądów kapturowych y assesor do pisania instrukcyi. Która to takowa instrukcya, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podana, iest do ksiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1764 г.

Изъ книги за 1764—1765 годы, стр. 327.

408. Дополненіе къ сеймиковому постановленію дворянъ Брестскаго воеводства.

Дворяне Брестскаго воеводства, опасаясь анархическихъ послѣдствій отъ злонамѣренности и дерзости нѣкоторыхъ изъ обывателей Брестскаго воеводства, которые, вопреки недавнему постановленію конвокаційнаго сеймика, не только не признаютъ властей, назначенныхъ на этомъ сеймикѣ, но сами себя выдаютъ за таковыхъ и распоряжаются администраціей и судопроизводствомъ, какъ имъ вздумается, постановляютъ: заявить объ этихъ злоупотребленіяхъ примасу королевства и поддерживать порядокъ въ воеводствѣ посредствомъ генеральной конфедераціи, для успѣшнаго дѣйствія которой и назначаютъ распорядителей — помощниковъ генеральному маршалку.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Apryla ośmnastego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskiemi y przede mną Karolem Wieszczyckim — podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewództwa Brzeskiego, comparens personaliter ip. Antoni Sawicki, suplement laudi seymiku przedkonwokacyinego woiewództwa Brzeskiego, ad acta podał, który wpisuiąc w xięgi de verbo ad verbum, tak się w sobie ma:

Stosuiąc się ad laudum seymiku przedkonwokacyinego uniwersałami i. o. xięcia imści primasa złożonego y w iednomyślney zgodzie na dniu szóstym miesiąca Februarii w roku teraźnieyszym szczęśliwie odprawuiącego, na którym ścisłym wzaiemney iedności y zgody, oraz braterskiey społeczności spoiwszy się y sprzymierzywszy węzłem, za dyrektora seymiku, tudzież marszałka wyrażoney konfederacyi iw. ip. Józefa Sosnowskiego — pisarza w. w. x. Lit., starostę sądowego woiewództwa Brzeskiego, iednomyślnie y iednoustnie obraliśmy, postanowiwszy, ułożywszy y przedsięwziąwszy mocno u siebie, nie pierwey z tego uwalniać się związku y rozrywać ogni-

wa, aż póki czas niebezpieczny bezkrólewia szczęśliwie przeminie y rzecz-pospolita pożądanym iak nayprędzey y naypomyślniey obraniem króla wzupełney,dostateczney y należytey trzech stanów swoich uyrzy się istocie.

Kiedy w poźnieyszym czasie, zwłaszcza pod zbliżaiącą się samą zbawienną porę konwokacyinego ziazdu, z przerażeniem serc y umysłów naszych, nie bez żalu, boleści, oraz zatrworzenia y zadziwienia powszechnego dowiaduiemy się, iż niektórzy ichmć pp. obywatele po wielu woiewództwach, powiatach prowincyi w. x. Lit. bezprawnym, niezwyczaynym y rozwięzłym sposobem wyzuwaiąc się z mocy prawa y powinności, iakoby odcięte od społeczności braterskiey części, mimo doszłe, to za większością głosów, to za iednostayną zgodą seymiku, pod osobliwym iakimść wykiełznaney zuchwałości hasłem, pokątnie siebie samych acsi posłami na seym, sędziami na kaptury ogłosiwszy, sędziów rite et legaliter obranych zbroyną, gwałtowną y zabóyczą ręką, z rozlaniem krwi szlacheckiey, postrącali y pospichali, a natychmiast sami nastąpiwszy, tytuł, własność, władzę y powagę sędziowską sobie przywłaszczyli, a w tym wpieraniu się rozpościeraią niesłuszne urzędowanie swoie na różnych ustronnych mieyscach, za nic ważąc prawdziwe sądy, y tym samym dwoiąc szafunek świętey sprawiedliwości, z roztargnieniem stron podstępne, wydaią wyroki, a w usiłowaniu utrzymania przy funkcyi pseudo-obranych, a raczey arbitrarie utworzonych y próżną tylko postawą przyodzianych od siebie posłów zabieraią się reprezentować porządną postać charakteryzowanych niby osób, z tym sporem oraz zagmachtwaniem sadzą się seymowe zatrudnić albo zatłumić obrady; takowym tedy okropnym, sromotnym y szkodliwym zabiegaiąc przedsięwzięciom y postępkom, ażeby prześwietna nasza w. x. Lit. prowincya, dziwney, a niemniey smutney y niebezpieczney nie okazywała sceny, a nieprzyzwoitym,sobie szpetney ohydy, okrywszy się niekształtem, nie stała się okazyą zamitrężenia szczęśliwych, day Boże, początków y skutków następuiącego seymu konwokacyinego y wprowadzaiących się widocznie anarchicznych nie naśladowała nierządów, owszem w służących sobie y właściwych była widzianą zaszczytach, obmyślaiąc iak naypewnieysze wczesnego oney ratowania sposoby wspólnie z innemi woiewództwami, ziemiami y powiatami zkonfederowanemi. Jakośmy na odprawionym immediate przed konwokacyinym woiewództwa naszego seymiku za marszałka konfederackiego zgodnemi głosy obrali iw. ip. pisarza w. w. x. Lit. tak wziętym w takowych okolicznościach zdawna sposobem y zwyczaiem do pomocy tegoż iw. ip. marszałka probatae auctoritatis, dexteritatis et distinctionis viros w. ichmć pp. Pawła Buchowieckiego—pisarza ziemskiego, Ludwika Suzina—sędziego grodzkiego, Ignacego Wyganowskiego — pisarza grodzkiego, Franciszka Niemczewicza — czesznika, Zenona Wisłoucha — miecznika y Antoniego Buchowieckiego—koniuszego, urzędników woiewództwa Brzeskiego, za konsyliarzów konfederacyi woiewództwa naszego, obieramy, postanowiamy, naznaczamy, przydaiemy y przystawuiemy. Którzy to ichmć ażeby, zapobiegaiąc wszelkim publicznego dobra przeciwnościom y szkodliwościom, a z przeciwku do iak naypomyślnieyszych dopomagaiąc y przykładaiąc się losów, spólną radą y staraniem nieomieszkiwali wszystkiego tego przestrzegać, cokolwiek do zupełnego y doskonałego ocalenia, ubezpieczenia y uszczęśliwienia tak całey ogólnie prowincyi, iako w szczególności woiewództwa naszego służyć, zmierzać y ściągać się może, znaszaiąc się in omni consilio, opere et

executione z iw. ip. marszałkiem konfederacyi generalney, oraz dalszą sprzymierzoną y ziednoczoną prześwietney prowincyi w. x. Lit. bracią przez gorliwą miłość oyczyzny, oraz na własną uczciwość godnego charakteru, iak nayusilniey y naygoręcey upraszamy, obowiązuiemy y zaklinamy. A na dowód lepszey wagi y pewności, rękoma naszemi własnemi podpisuiemy się. Datum w mieście Brześciu, roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Kwietnia szesnastego dnia.

U tego suplementu laudi podpis ręki tak iw. ip. Józefa Sosnowskiego — pisarza w. x. Lit., starosty sądowego Brzeskiego, marszałka konfederackiego województwa Brzeskiego, iako też podpisy rąk ww. ipp. urzędników, szlachty, patriotów województwa Brzeskiego, takowe: Józef Sosnowski—pisarz wielki w. x. Lit., starosta sądowy y marszałek konfederacki województwa Brzeskiego, Alexander Buchowiecki—woyski województwa Brzeskiego, Teodor Tarkowski— kasztelanicz Brzeski, Karol Wieszczycki — podstoli y podstarości sądowy grodzki województwa Brzeskiego, Ludwik Stan. Suzin—sędzia grodzki województwa Brzeskiego, porucznik Petyhorski w woysku w. x. Lit., Franciszek Ursyn Niemczewicz— czesznik województwa Brzeskiego y sędzia kapturowy, Zenon Kazimierz Wisłouch—miecznik województwa Brzeskiego, Romuald z Hanuszow Leparski— podstoli powiatu Lidzkiego, Jan Kościa Zbirahowski—półkownik i. k. mości, Ignacy Paszkowski—rotmistrz y sędzia kapturowy, Ignacy Maleszewski—sędzia kapturowy, Ignacy Oziembłowski—skarbnik Brzeski, mp., Jerzy z Hanuszow Leparski — podstoli powiatu Upitskiego, Jan Józef Kłokocki — starosta Kołaczewski, Marcelin Ursyn Niemczewicz—sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Woyciech Hornowski, Xawery Hornowski — sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Faustyn Suzin—kapitan i. k. mości, Paweł Dąbrowski—sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Tomasz Sterpiński, Józef Fiedziuszko, Tadeusz Skokowski—regent grodzki, Grabowiecki, Adam Suzin—kapitan mp., Maciey Suzin—rotmistrz i. k. mości, Józef Suzin—rotmistrz województwa Brzeskiego, Józef Kościuszko—sędzia kapturowy, Franciszek Janiszewski— sędzia kapturowy województwa Brzeskiego, Franciszek Hornowski—chorąży i. k. mości, Franciszek Buchowiecki—pisarzewicz ziemski mp., Andrzey Buynicki—stolnik Połocki, Rafał kniaź Massalski—sędzia ziemski Wołkowyski, starosta Płocki, czesznik Orszański, Józef Bęklewski, Dominik Bęklewski, Wiktory Hornowski — chorąży i. k. mości, Wawrzyniec Suchodolski, Marcin Lachowicz Hanczewski, Antoni Przyszychowski, Henrych Pełka mp., Michał Rzeuski mp., Jan Kościuszko, Grzegorz Turski, Zygmunt Korczycki, Jan Dąbrowski—rotmistrz województwa Brzeskiego, Piotr Połoński, Woyciech Kościuszko, Florian Bęklewski mp., Wincenty Kościuszko, Piotr Bęklewski mp., Felix Laskowski, Józef Laskowski, Heronim Laskowski mp., Marcin Witanowski mp., Jan Ratold Zadarnowski mp., Antoni Sawicki, Felician Laskowski, Mikołay Laskowski, Jakób Laskowski, Marcin Imieniński, Antoni Grodzki, Piotr Grodzki, Ludwik Hohol—starosta Dąbrowski, Jan Grodzki, Franciszek Grodzki, Mateusz Grodzki, Kaietan Rogowski, Antoni z Pogończyków Patynski, Franciszek Deboli, Franciszek Michał Jarkowski, Ignacy Bobr mp., Jan Pluszczewski, Gabriel Błocki Snieżko, Symon Onichimowski, Jan Ruszczyc, Wincenty Sawicki, Dominik Bosiacki, Jakób Długopolski, Ignacy Wróblewski, Antoni Sienkowski, Ignacy Rodziewicz, Daniel Laskowski mp., Tymoteusz Laskowski, Mikołay Laskow-

ski, Ludwik Karpowicz, Walerian Rutkowski, Łukasz Hrenkowski — starosta Dąbrowski, Józef Jahołkowski, Filip Bielski, Marcin Andronowski, Adam Rosiński — starosta Zdzitowiecki, Kazimierz Buchowiecki, Jan Węgłowski mp., Jan Nowicki, Jan Rotkiewicz, Dominik Oladowski, Wincenty Franciszek Bogusławski, Ambroży Łukaszewicz, Teofil Ancuta, Symon Muszyński, Kazimierz Chiżewski, Jan Bogusławski — woyski woiewództwa Brzeskiego, Mateusz Boratyński, Andrzey Korzeniewski, Benedykt Wierzbicki, Michał Żeleznicki, Kazimierz Zdzitowiecki, Felix Onichimowski, Karol Mikołay Bohusz, Paweł Wysocki, St. Hornowski, Adam Hornowski, Ignacy Hornowski, Łukasz Bosiacki, Bonawentura Wróblewski, Emmanuel Wisłouch — rotmistrz woiewództwa Brzeskiego, Dominik Wisłouch — sędzia woiewództwa Brzeskiego, Kasper Łazowski, Antoni Bęklewski, Eliasz na Andronowie Andronowski, Józef Osipowski — chorąży w. x. Lit. Który to takowy suplement laudi, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podany, iest do xiąg grodzkich Brzeskich przyięty y wpisany.

1764 г.

Изъ книги за 1764 — 1765 годы, стр. 997.

409. Инструкція депутатамъ Брестскаго дворянства, отправляемымъ на коронаційный сеймъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на коронаційный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) По принесеніи теплыхъ молитвъ Всемогущему Богу, за прекращеніе безкоролевья и избраніе новаго короля, послы обязываются—ходатайствовать предъ рѣчью-посполитой объ утвержденіи уставовъ, составленныхъ на сеймахъ совѣщательномъ и избирательномъ и о внесеніи въ volumina legum актовъ междуцарствія и конфедераціи в. кн. Литовскаго.

2) Разсмотрѣть и предложить вниманію рѣчипосполитой проэктъ коммиссіи, назначенной для исправленія судебныхъ законовъ съ тѣмъ, чтобы дополненія, могущія возникнуть во время его разсмотрѣнія, были обсуждены на будущемъ сеймѣ.

3) Ходатайствовать объ открытіи монетнаго двора, о предоставленіи коммиссіи короннаго и литовскаго скарба права слѣдить за достоинствомъ чеканенной монеты, и о передачѣ права чекана монеты послѣ смерти царствующаго короля въ вѣденіе республики.

4) Ходатайствовать объ открытіи въ Вильнѣ дворянской школы, при содѣйствіи короля.

5) Просить короля объ ускореніи дѣйствій коммиссіи, назначенной для разбирательства обидъ, причиненныхъ короннымъ и литовскимъ провинціямъ войсками Россійской императрицы.

6) Домогаться уничтоженія новыхъ фундушей, а именно въ Новоселкахъ фундуша ксендзовъ базиліанъ.

7) Наблюдать, чтобы право подачи вольныхъ голосовъ, какъ священнѣйшее право вольнаго народа, не было ничѣмъ нарушено.

8) Ходатайствовать объ утвержденіи конституціи 1764 г. относительно гетманской власти на Литвѣ и объ оставленіи гетманской булавы въ рукахъ настоящаго гетмана.

9) Объ увеличеніи войска и о составленіи коммиссіи съ цѣлію изысканія средствъ къ лучшему обезпеченію его продовольствія.

10) Просить короля о составленіи коммиссіи, назначенной конституціей 1764 года, для установленія коммерческихъ дѣлъ съ Гданскомъ.

11) О разрѣшеніи воеводству безпошлинной соляной торговли съ заграницей.

12) О составленіи закона, вмѣняющаго въ обязанность владѣльцамъ возвращать назадъ чужихъ бѣглыхъ крестьянъ помимо земской давности, изъ воеводствъ Браславскаго, Волынскаго и др., подъ страхомъ взысканія 1,000 марокъ и 12-ти недѣльнаго тюремнаго заключенія за неисполненіе.

13) Ходатайствовать о назначеніи новой люстраціи для корчемъ, съ цѣлію исправленія тарифа чоповаго шеляжнаго и объ оставленіи этой подати въ распоряженіи воеводства.

14) Домагаться установленія одинаковаго курса въ монетѣ.

15) Просить, чтобы имѣніе Желѣзковизна, расположенное въ Городненскомъ уѣздѣ и находящееся во владѣніи Франциска Грабовскаго, было перечислено изъ имѣній вѣчно ленныхъ въ вѣчно-земскія.

16) Просить о таковомъ-же перечисленіи и имѣній Велямовичъ и Яновичъ, или Воробьева для Горновскаго, въ Брестскомъ воеводствѣ.

17) О возвращеніи Костямъ имѣнія Ижоры, неправильно пріуроченнаго къ имѣніямъ экономическимъ—брестскимъ и кобрынскимъ.

18) О разрѣшеніи ксендзамъ Базиліанамъ перенести ихъ церковь и монастырь изъ мѣста подверженнаго наводненію въ мѣсто другое, болѣе удобное и о выдачѣ имъ строительнаго матеріяла изъ экономическихъ лѣсовъ.

19) О подтвержденіи правъ Мелейчицкому костелу, дарованныхъ ему королемъ Яномъ Казиміромъ.

20) О вознагражденіи наслѣдниковъ Хржановскаго—Брестскаго подкоморія за заслуги ихъ отца.

21) Объ утвержденіи за ксендзами Маріанами фундуша, завѣщаннаго имъ Стоклинскимъ старостой Матусевичемъ въ его имѣніи Руснѣ.

22) О справедливомъ окончаніи процесса, находящагося въ реляцiйныхъ судахъ, между Львовской и Краковской академіями.

23) Просить для одного изъ нижепоименованныхъ лицъ вакантнаго мѣста Виленскаго воеводы, какъ то: Массальскаго, Флеминга, Бржостовскаго и Огинскаго.

24) Для Пшездзецкаго и Сосновскаго — меньшей печати в. кн. Литовскаго.

25) Просить также о почтеніи заслугъ и другихъ знаменитыхъ лицъ.

26) Во вниманіе къ особеннымъ заслугамъ Де-Оберна, Дедрковса, Пирриса а Varilaсо, просить о дарованіи имъ индегенатовъ и шляхетскихъ правъ.

27) Также точно ходатайствовать о дарованіи шляхетскихъ правъ и Высоцкому—коронному метриканту.

28) О возвращеніи уволокъ Мысковщизны ихъ законному владѣльцу.

19) О воспрещеніи фундуша, завѣщаннаго Костею въ Брестѣ-Литовскомъ двору.

30) О воспрещеніи возводить изъ монастырей ксендзовъ Базиліанъ въ провинціяхъ в. к. Литовскаго въ архимандріи и объ утвержденіи за поименованными монастырями фундушей.

31) Объ утвержденіи за ними-же Виленскаго св. Троицкаго монастыря фундуша и находящейся при немъ типографіи.

32) О назначеніи Тороканскаго монастыря резиденціей для Базиліанскаго генерала.

33) Объ исполненіи неисполняемыхъ предписаній законовъ, какъ древнѣйшихъ такъ и новѣйшихъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Oktobra trzydziestego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim Brzeskim, przed aktami starościńskiemi y przede mną Karolem Wieszczyckim—podstolim y podstarościm sądowym grodzkim woiewództwa Brzeskiego, comparens personaliter imć pan Tobiasz Brzozowski, instrukcyą i. ww. ichmć panom posłom, inferius wyrażonym od woiewództwa Brzeskiego na rzecz w nim wyrażoną, na następuiący seym koronacyiny daną ad acta podał, która, wpisuiąc w xięgi, de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

Instrukcya iww. ichmć pp. Józefowi na Sosnowicy Sosnowskiemu—pisarzowi w. x. Lit., staroście sądowemu Brzeskiemu y Antoniemu Buchowieckiemu—koniuszemu Brzeskiemu, posłom z woiewództwa Brzeskiego na seym coronationis w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym obranym, dana w Brześciu, anno ut supra,

miesiąca Oktobra trzydziestego dnia.

Iako we wszystkich sprawach y powodzeniach naszych dziwną moc Bożą każdy żyiący widzieć, uznawać y wielbić powinien, tak w cudownych skutkach osobliwszey nad oyczyzną naszą, tegoż Pana zastępów opatrzności ramie iego wszechmocne czcić nam y adorować należy. W codziennych prawie doświadczeniach doznaiemy, zyskuiemy y niemal rękami dotykamy się niewysławionych Naywyższego Dawcy darów y dobroczynności; osobliwszym iednak wymiarem uradzeni iesteśmy podczas przeszłey bezkrólewnego stanu naszego sytuacyi, kiedy, przez wszystkie grożące nam przeprowadziwszy trudności y niebezpieczeństwa, bezprzykładnym prawie zrządzeniem pożądanego domieścił kresu, dawszy nam w zgodnie obranym nayiaśnieyszym Stanisławie Auguście głowę narodu, rządcę osierociałego tronu, króla y pana dla wiernego ludu, a ieszcze takowego króla, który, w wyrównywaiących naywyższym w Europie monarchom będąc ugruntowanym w doskonałościach y zaszczytach, słodkie y szczęśliwe rokuie nam panowanie. Cała oyczyzna uradowana nad pomyślnością swoią gorące wysyła ku niebu dzięki y nabożne wznosi ręce. Przewyższaiącym iednak sposobem województwo nasze, (które poprzedzaiącym żądaniem swoim in laudo instrukcyi na seymiku przed-elekcyinym ichmość pp. posłom swoim daney y zaleconey, tego szczególnie wytknęło za nayprzednieyszego między innemi kandydata) za uiszczone nad nim w spełnionym iuż dziele przeyrzenie Bozkie iak naygorliwszą ku maiestatowi Jego świętemu zapala się wdzięcznością y pokornego dziękczynienia ofiarą. Od Boga tedy (nayporządnieyszą we wszystkich czynach koleią y powinnością) począwszy zagaienie obrad naszych w dalszym onych biegu przystępuiemy do niższych instrukcyi punktów.

Primo. Ustawy rzeczy-pospolitey na seymach przeszłych konwokacyinym y elekcyinym przezornie uchwalone, treść pożytków oyczyzny w sobie zawieraiące, aby per constitutionem seymu coronationis stwierdzone były y do swoiey przyprowadzone exekucyi y dopełnienia w tym wszystkim, co dla pożytku rzeczypospolitey potrzebnego będzie, tudzież acta interregni et sancita konfederacyi w. x. Lit. approbowane et in Volumen Legum wprowadzone zostały, usilnie domówią się imć pp. posłowie nasi.

Secundo. Ponieważ rzecz-pospolita na seymie convocationis chcąc znieść zagęszczone abusus praw do ułożenia proiektu poprawy processu w sądowych iuryzdykcyach, naznaczyła kommissyą; więc imć pp. posłowie nasi dzieło tey kommissyi w produkowanym stanom rzeczy-pospolitey proiekcie correkturę iurium rozważą y cokolwiek potrzeba będzie dla pośpiechu s. sprawiedliwości umówią y postanowią. A iako na utrzymaniu w kraiu sprawiedliwości państw naywięcey należy, tak to lege obwaruią imć pp. posłowie, iż w przyszłym czasie ieżeliby in re iudiciaria poprawy iakie potrzebne były, one rzecz-pospolita na seymach następuiących opatrywać y skutecznie ustanawiać będzie, y do stanowienia tego niezawodne sposoby obmyślą y opiszą.

Tertio. Ponieważ rzecz-pospolita dobrze to uważyła, iż mennica, a iure regio uwolniona, tak dla niedostatku nakładów na iey otworzenie, iako też dla zaniedbania przyzwoitych do tego dyspozycyi, żadnego rzeczy-pospolitey nie przynosiła pożytku, a swoiey dobrey monety niedostatek był przyczyną wprowadzenia złey zagraniczney z niezmierną szkodą publiczną: więc iako rzecz-pospolita otworzenie mennicy y bicie monety iuri regio przywróciła, tak upra-

szać będą imć pp. posłowie nasi nayiaśnieyszego króla i. mości, pana naszego miłościwego, aby do nayprędszego otworzenia mennicy uczynić raczył dyspozycyę, aby przez to kray do używania swoiey w sprawiedliwym walorze monety mógł przyiść iak nayprędzey. Gdyby zaś walor sprawiedliwy nowey monety był dla rzeczy-pospolitey ubezpieczonym ostrzegą to imć pp. posłowie prawem, iż inspekcya y dozor, aby moneta sprawiedliwy miała walor, do kommissyi skarbu koronnego y litewskiego należeć będzie; postrzegą oraz ichmość pp. posłowie, iż ius regium bicia monety trwać będzie do życia teraźnieyszego nam szczęśliwie panuiącego króla, a w czasie ad ius reipublicae mocą praesentis legis wrócić się powinno będzie.

Quarto. Edukacya młodzi, iako iest nasieniem mnożącym pożytecznych oyczyznie obywatelów; tak curabunt imść pp. posłowie, aby sposób ufundowania y utrzymania szkoły rycerskiey w mieście stołecznym Wilnie był dostatecznie namówionym y aby i. k. mość, pan nasz miłościwy, do tego dzieła podług obowiązku Pactorum Conventorum przyłożyć się raczył, instabunt.

Quinto. Kommissya w krzywdach obywatelom prowincyi koronney y litewskiey poczynionych od woysk rossyiskich, deklaracyami Imperatorowey iey mości assekurowana, aby do exekucyi przyprowadzoną była,—instabunt o staranie i. k. mości.

Sexto. Fundusze nowe aby approbacyi nie miały, iako przeciwko praw czynione,—instabunt; osobliwie fundusz w Nowosiołkach w woiewództwie naszym ichmć xięży Bazylianów aby był skasowanym—dopraszać się będą.

Septimo. Exercitium głosu wolnego na seymach y seymikach, iako nayszlachetnicyszy zaszczyt wolnego narodu, aby na następuiącym seymie coronationis było nienaruszenie ubezpieczone,—ichmć pp. posłom naszym curam et solicitudinem zalecamy.

Octavo. Konstytucya seymu convocationis anni millesimi septingentesimi sexagesimi quarti, względem władzy hetmańskiey w Litwie, aby approbowaną była,—insistent imść pp. posłowie dla wielkich zasług teraźnieyszego iw. imć pana hetmana wielkiego w. x. Lit.

Nono. Siły rzeczy-pospolitey zbyt szczupłe nawet opatrzeniu wnętrznego bezpieczeństwa nie dostarczaią: zaczym insistent imć pp. posłowie, aby, nie przyczyniaiąc chorągwi y regimentów, też same, które per constitutionem tysiąc siedmset siedmnastego są ustanowione, kompletowane były, to iest, aby w komplecie woyska litewskiego sześć tysięcy gemeynów znaydowało się. Ponieważ zaś pretia rerum są w wyższey cenie, iak były przedtym: przeto domówią się imć pp. posłowie, aby płaca woysku ad iustam proportionem powiększoną była, a do ułożenia tabelli woyska y ustanowienia temuż woysku płacy, kommissya z senatu et ex equestri ordine aby wyznaczoną była,—domówią się.

Decimo. Ponieważ constitutia tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego convocationis kommissyą do Gdańska dla ułożenia commerciorum determinowała; więc aby tę kommissyą nayiaśnieyszy król iegomość wyznaczyć raczył bez odwłoki, instabunt imć pp. posłowie.

Undecimo. Soli zamorskiey wolne prowadzenie dla woiewództwa Brzeskiego procurabunt imć pp. posłowie, gdyby zaś skarb królewski nie miał decessu iak nayzupełniey to ubezpieczą.

Duodecimo. Zbiegłych poddanych z prowincyi w. x. Lit. do woiewództw pogranicznych Wołyńskiego, Bracławskiego y innych, iż swoim panom odbierać wolno będzie mimo dawność ziemską,—lege obwaruią imć pp. posłowie; a

possessores, pod któremi ci zbiegli poddani osiędzą, extradere ich ad primam instantiam powinni będą, podług dawnych konstytucyi sub poenis mille marcarum et sessione turris dwanaście niedziel; nowo zaś wychodzących ludzi z tamtego kraiu dla wyprowadzenia naszych poddanych tu przybywaiących, że każdemu łapać wolno będzie, opiszą.

Decimo tertio. Ponieważ przez dawność czasu iedne karczmy poupadały, drugie nowe stanęły, przez co podatek czopowego uregulowanym być nie może: zaczym domówią się imć pp. posłowie, aby lustracya czopowego y melioracya taryfy wyznaczona była; kontrahencya zaś czopowego podług prawa do dyspozycyi woiewództwa że należeć będzie, obwaruią.

Decimo quarto. Kurrencya monety aby uregulowaną była y iednostayny bieg miała w całym kraiu, domowią się ichmć pp. posłowie.

Decimo quinto. Dobra Żelazkowizna nazwane cum attinentiis, wieczystolenne, w powiecie Grodzieńskim leżące, w possessyi wieczysto lenney w. imci pana Franciszka Grabowskiego z Konopnice—obożnego woiewództwa Brzeskiego, aby in naturam dóbr wieczysto-ziemskich dziedzicznych zamienione były,—instabunt iak nayusilniey ichmć pp. posłowie.

Decimo sexto. Dobra wieczysto lenne Wielamowicze y Jakowicze alias Worobieiów nazwane cum attinentiis, w woiewództwie Brzeskim leżące, w possessyi wieczysto lenney w. imć pana Xawerego Hornowskiego zostaiące, aby in naturam dóbr wieczysto-ziemskich dziedzicznych obrócone były in favorem moderni possidentis,— gorąco instabunt ichmć pp. posłowie.

Decimo septimo. Dobra Szara Wieś, Żerebiey Lehatowski ante unionem przywileiami nayiaśnieyszych królów, domowi ichmć pp. Kościów w zamian nadane, a per iniuriam temporum totaliter do ekonomii i. k. mości Brzeskiey y Kobryńskiey przyłączone, aby tymże imci pp. Kościom przywrócone były,—domówią się imci pp. posłowie.

Decimo octavo. Ponieważ cerkiew y klasztor w Kobryniu xięży Bazylianów między rzekami Muchawcem y Kobrynką położony, dla nizkości mieysca zalaniu iest podległy: przeto instabunt imć pp. posłowie, aby inne mieysce suche y zdrowsze w tymże miasteczku Kobryniu do zabudowania cerkwi y klasztoru wyznaczone było z pozwoleniem materiału do zabudowania z lasów ekonomicznych.

Decimo nono. Przywileie nayiaśnieyszego Jana Kazimierza kościołowi Mieleyczyckiemu nadane aby potwierdzone były,—instabunt ichmć pp. posłowie.

Vigesimo. Zasługi niegdy w. imci pana Zygmunta Chrzanowskiego—podkomorzego Brzeskiego w legacyi publiczney do dworu Moskiewskiego, z azardem własney substancyi wypełnione, przez reces seymu tysiąc siedmset dwudziestego szóstego przyświadczone, aby sukcessoribus nadgrodzone były,—instabunt ichmć pp. posłowie.

Vigesimo primo. Fundacya ś. p. w. imć pana Jerzego Matusewicza—starosty Stokliskiego ichmć xięży Marianóm w dobrach iego dziedzicznych, Rasna nazwanych, a w woiewództwie naszym leżących, uczyniona, ażeby na następuiącym seymie approbowaną była, starać ichmć panowie posłowie będą.

Vigesimo secundo. Akademia Lwowska w sprawie swoiey z akademią Krakowską w sądach relationum wiszącey, ażeby pożądany bez naruszenia praw swoich otrzymać mogła skutek, instabunt ichmć pp. posłowie.

Vigesimo tertio. Chwalebne w oyczyznie wielkich w rzemieśle woyny y

pokoiu ludzi i. w. imci pp. Massalskiego—kasztelana Wileńskiego, hetmana w. w. x. Lit., Jerzego Fleminga—podskarbiego w. x. Lit., Michała Brzostowskiego—koniuszego w. x. Lit., marszałka konfederacyi generalney w. x. Lit., Michała Ogińskiego — pisarza polnego w. x. Lit., z przyzwoitym wielkim czynem, szacunkiem przełożoną, imci pp. posłowie nasi iusto meritorum aestimatorum nayiaśnieyszemu królowi imci, panu naszemu miłościwemu, y quemvis dignum currenti do wakuiącego woiewództwa Wileńskiego krzesła rekomendować będą imci pp. posłowie nasi.

Vigesimo quarto. W tym że szacunku zasługi, y wielością y wielkością czynów naywiększych w oyczyznie mężów wyrównywaiące i. ww. imci pp: Przezdzieckiego—referendarza w. x. Lit., Sosnowskiego—pisarza w. x. Lit., zalecą imci pp. posłowie i. k. mości panu naszemu miłościwemu, y do pieczęci mnieyszey w. x. Lit., rekomendować będą.

Vigesimo quinto. Chwalebne czyny i. w. imci pana Sapiehy— woiewody Połockiego, hetmana polnego w. x. Lit., wielkiego, w oyczyznie domu swoiego tot meritis iaśnieiącego, blask w sobie noszące, tudzież zasługi i. ww. imci pp. Mostowskiego — woiewody Pomorskiego, Platera—woiewody Mścisławskiego, imci xiędza Karskiego—sekretarza koronnego, imci pana Karasia — cześnika Liwskiego, sprawiedliwey łasce i. k. mości rekomendować będą imci pp. posłowie.

Vigecimo sexto. Szacunek szlachectwa polskiego iest tak w ozdobach swoich wspaniałym, iż tego kleynotu osiągnienie nie może być, tylko cnoty y załug dziełem: przeto aby cnota y zasługi w osobach imć pp: De Obern—kapitana gwardii i. k. mości y braci iego, De Dercows—kapitana y chorążego gwardii i. k. mości y braci iego, prawem obywatelstwa do czynienia pożytecznych oyczyznie usług zachęcone były, o pozwolenie indygenatu tymże ichmć, y zacnością urodzenia y własnemi zasługami znakomitym, ichmć pp. posłowie nasi dopraszać się będą, o toż instabunt za imć panem Pirrysem a Varilaco.

Vigesimo septimo. Do tegoż kleynotu szlachectwa polskiego, aby imć p. Nowicki—metrykant korony, przez nobilitacyą był przyięty, instabunt imć pp. posłowie.

Vigesimo octavo: Włoki Mystkowszczyzna nazwane, w dobrach Przyłukach y Nalesie, w woiewództwie Brzeskim leżące, lennością quondam imieniowi imci pp. Buchowieckich nadane, a teraz w possessyi dziedziczney w. imć pana Bogusława Wereszczaki—łowczego Brzeskiego będące, aby w naturę dóbr ziemskich szlacheckich in perpetuum transformowane były,—recommendamus staraniu i. ww. imć pp. posłów naszych.

Vigesimo nono. Fundusz dworku z placem w Brześciu Litewskim przez imci pana Koście uczyniony, aby był skasowany instabunt imci pp. posłowie.

Trigesimo. Klasztory xięży Bazylianów prowincyi Litewskiey, aby na opactwa nie były erigowane, instabunt imć pp. posłowie, a klasztory: Dermanski, Dubeński, Swiętokrzecki, Połocki, aby ad naturam funduszów swoich przywrócone były, curas gerent.

Trigesimo primo. Klasztor Wileński świętey Tróycy tychże xięży Bazylianów z funduszem swoim, z drukarnią, aby był approbowany instabunt imć pp. posłowie, iako też szkoła Włodzimierska pod dyrekcyą tychże xx. Bazylianów będąca.

Trigesimo secundo. Klasztor Torokański, na rezydencyą generała Bazyliańskiego naznaczony, aby był secundum institutum suum approbowany, instabunt.

Trigesimo tertio. Prawa w. x. Lit. generaliter wszystkie, tak dawnieysze, iako y noviter uchwalone, per abusum sine executione będące, aby ad suum rigorem omni cura przywiedzione były, imć pp. posłowie sposób opiszą y ustanowią.

Trigesimo quarto. In reliquo ciż imć pp. posłowie nasi, cokolwiek by pro commmodo woiewództwa naszego et utilitate publica rozumieli być nayprzyzwoitszego, summa activitate et dexteritate sua starać się będą ad effectum przyprowadzać. Datum w Brześciu ut supra.

U tey instrukcyi podpis rąk tak i. w. imci pana marszałka seymikowego, iako też ww. imci pp. assesorów, patriotów woiewództwa Brzeskiego, podpisy takowe: Józef Sosnowski—pisarz wielki w. x. Lit., starosta sądowy y marszałek seymiku woiewództwa Brzeskiego mp., Paweł Buchowiecki—pisarz ziemski Brzeski, do instrukcyi assesor mp., Ludwik Stanisław Suzin—sędzia woiewództwa Brzeskiego, porucznik Piatyhorski w woysku w. x. Lit. y assesor, Franciszek Ursyn Niemczewicz—czesznik y assesor do instrukcyi, Kazimierz Wygonowski—assesor do instrukcyi woiewództwa Brzeskiego, Zenon Kazimierz Wisłouch — miecznik woiewództwa Brzeskiego assesor, Hiacynt Zbirochowski Kościa — generał-adiutant buławy polney w. x. Lit., assesor do instrukcyi, Antoni Henrik mp., Laskowski—komornik woiewództwa Brzeskiego, assesor do instrukbyi mp. Która to takowa instrukcya, przez wyż wyrażoną osobę ku aktykowaniu podana, de verbo ad verbum iest do ksiąg grodzkich Brzeskich przyięta y wpisana.

1765 г.

Изъ книги за 1764 — 1765 годы, стр. 1745.

410. Тарифъ доходовъ со всѣхъ староствъ, державъ и войтовствъ магдебургскихъ, находящихся въ Брестскомъ воеводствѣ.

Тарифъ доходовъ со староствъ, державъ и войтовствъ Брестскаго воеводства, составленный люстраторами 1764 года, на основаніи инвентарей, бирчихъ листовъ, квитанцій и другихъ источниковъ для Брестскаго гродскаго суда и для скарбовой коммиссіи.

1) Староство Брестское, какъ пользующееся только титуломъ, безъ жалованья, отчисляется къ скарбовой коммиссіи.

2) Староство Каменецкое съ арендъ, чиншей данинъ имѣетъ доходу 34,984 зл. 1 грошъ и 1 шелягъ; издержки—4,107 зл.; кварта—7,719 зл. и 7 грошей.

3) Староство Шерешевское — 32,069 зл. 17 грош. и 2 шеляга; издержки—1,853 зл. и 10 грош.; процентъ отъ суммъ—1,200 зл.; кварта—7,254 зл. и 2 гроша.

4) Староство Блуденское — 20,928 зл., 2 гроша и 2 шеляга; издержки — 1,200 зл.; провізія—320 зл.; кварта—4,852 зл. и 2 шеляга.

5) Староство Зеловское — 6,323 зл., 19 грошей и 1 шелягъ; издержки—300 зл.; кварта—1,550 зл., 27 грошей и 1 шелягъ.

6) Староство Ревятицкое — 4,110 зл.; издержки—754 зл.; кварта—839 зл.

7) Держава Бакуны—1888 зл., 17 грош.; издержки—503 зл. и 10 грошей; кварта—346 зл. и 10 грошей.

8) Держава Думники—1,050 зл., 5 грошей и 1 шелягъ; издержки — 200 зл.; кварта—215 зл., 1 грошъ и 1 шелягъ.

9) Держава Клепачи съ Самной — 800 зл.; кварта—200 зл.

10) Девжава Радость — 454 зл.; издержки — 54 зл., кварта—100 зл.

11) Войтовство Мелейчицкое магдебургское—

317 зл. 28 грош.; кварта—79 зл., 14 грошей и 1½ шеляга.

12) Войтовство Песчатске магдебургское—120 зл.; кварта—130 зл.

13) Войтовство Ломазское—80 зл.; кварта—20 зл.

14) Войтовство Дивинское—60 зл.; кварта—15 зл.

15) Войтовство Кобринское—110 зл., 4 гр.; кварта—27 зл. и 16 грошей.

16) Войтовство Городецкое—77 зл.; кварта—19 зл., 7 гр. и 1 шелягъ.

17. Войтовство Пружанское—12 зл.; кварта—10 зл. и 15 грош.

Итого: доходъ—103,415 зл., 5 гр. и 1½ шел.
издержки—8,971 зл. и 20 грошей.
процентъ—1,520 злотыхъ.
кварты—23,278 зл., 11 грош. и 1 шел.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątego, miesiąca Nowembra dziewiątego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim y przed aktami starościńskiemi woiewództwa Brzeskiego, comparens personaliter w. imć pan Ignacy Wyganowski—pisarz grodzki woiewództwa Brzeskiego, starosta Oziatski, taryfę kwarty wszystkich starostw, dzierżaw y woytowstw magdeburskich, w woiewództwie Brzeskim sytuowanych, vigore konstytucyi tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego roku seymu convocationis sporządzoną, ad acta podał, która w xięgi wpisuiąc słowo do słowa, tak się w sobie ma:

T a r y f a w s z y s t k i c h s t a r o s t w, d z i e r ż a w y w o y t o w s t w m a g d e b u r s k i c h, w w o i e w ó d z t w i e B r z e s k i m s y t u o w a n y c h, p r z e z n a s l u s t r a t o r ó w k o n s t y t u c i ą r o k u t y s i ą c s i e d m s e t s z e ś ć d z i e s i ą t c z w a r t e g o s e y m u c o n v o c a t i o n i s n a z n a c z o n y c h: P a w ł a B u ł h a r y n a—m a r s z a ł k a W o ł k o w y s k i e g o, I g n a c ę g o W y g a n o w s k i e g o—p i s a r z a g r o d z k i e g o B r z e s k i e g o s p o r z ą d z o n a, a z i n w e n t a r z ó w c i r c a f u n d u m t y c h ż e s t a r o s t w y d z i e r ż a w z o s t a w i o n y c h, p r z e z n a s l u s t r a t o r ó w p o p r a w i o n y c h, z r e g e s t r ó w b i r c z y c h, z k w i t ó w y z e w s z y s t k i c h d o w o d ó w d o s t a t e c z n i e w r o k u t y s i ą c s i e d m s e t s z e ś ć d z i e s i ą t p i ą t y m z w e r y f i k o w a n ą y t a k o w ą t a r y f ę a d m e n t e m k o n s t y t u c i i t e y ż e k o n w o k a c i i i e d n ą, a d a c t a g r o d u w o i e w ó d z t w a B r z e s k i e g o, d r u g ę d o p r z e ś w i e t n e y k o m m i s s y i s k a r b o w e y o d d a i e m y.

Starostwo sądowe Brzeskie, żadney nie maiące intraty, oprócz drągowego, te oddaiemy ad decisionem prześwietney kommissyi skarbowey, in fundamento konstytucyi seymu convocationis sub titulo: «cło generalne w. x. Lit.»

Starostwo Kamienieckie całey intraty z krescencyi, arend, czynszów, danin wszystkich — złot. trzydzieście cztyry tysiące dziewięćset ośmdziesiąt cztery, grosz ieden, szeląg ieden; expensu fundi—złot. cztyry tysiące sto siedm; kwarty — złot. siedm tysięcy siedmset dziewiętnaście, groszy ośm.

Starostwo Szereszewskie całey intraty z krescencii, arend, czynszów y danin wszelkich—złot. trzydzieście dwa tysiące sześćdziesiąt dziewięć, groszy siedmnaście, szelągów dwa; expensu fundi—złot. tysiąc ośmset pięćdziesiąt trzy, groszy dziesięć; prowizyi od summy wniesioney—złot. tysiąc dwieście; kwarty—złot. siedem tysięcy dwieście pięćdziesiąt cztery, groszy dwa.

Starostwo Błudeńskie całey intraty z krescencyi, arend, czynszów y danin wszelkich—złot. dwadzieście tysięcy dziewięćset dwadzieście ośm, groszy dwa, szelągow dwa; expensu fundi—złot. tysiąc dwieście; prowizyi od summy wniesioney—

złot. trzysta dwadzieście; kwarty—cztery tysiące ośmset pięćdziesiąt dwa, szelągów dwa.

Starostwo Ziołowskie całey intraty z krescencyi, arend, czynszów y danin wszelkich—złot. sześć tysięcy trzysta dwadzieście trzy, groszy dziewiętnaście, szeląg ieden y pół; expensu fundi—złot. trzysta; kwarty—złot. tysiąc pięćset piędziesiąt, groszy dwadzieścia siedm, szeląg ieden.

Starostwo Rewiatyckie całey intraty z krescencyi, arend, czynszów y danin wszystkich—złot. cztery tysiące sto dziesięć; expensu fundi—złot. siedmset piędziesiąt cztery; kwarty—złot. ośmset trzydzieście dziewięć.

Dzierżawa Bakuny całey intraty z krescencyi, arend, czynszów y danin wszystkich—złot. tysiąc ośmset ośmdziesiąt ośm, groszy siedmnaście; expensu fundi—złot. pięćset trzy, groszy dziesięć; kwarty—złot. trzysta czterdzieście sześć, groszy dziewięć.

Dzierżawa Dymniki całey intraty z krescencyi, arend, czynszów y danin wszystkich—złot. tysiąc piędziesiąt, groszy pięć, szeląg ieden; expensu fundi—złot. dwieście; kwarty—złot. dwieście piętnaście, grosz ieden, szeląg ieden.

Dzierżawa Klepacze z Samną całey intraty z krescencyą—złot. ośmset; kwarty—złot. dwieście.

Dzierżawa Radość całey intraty z krescencyi, arend etc.—złot. cztyrysta piędziesiąt cztery; expensu fundi—złot. piędziesiąt cztery; kwarty—złot. sto.

Wóytowstwo maydeburskie Mileyczyckie—czyni złot. trzysta siedmnaście, groszy dwadzieście ośm; kwarty—złot. siedmdziesiąt dziewięć, groszy czternaście, szeląg ieden y pół.

Woytowstwo Pieszczackie maydeburskie—czyni złot. sto dwadzieście; kwarty—złot. trzydzieście.

Woytowstwo Łomazkie maydeburskie—czyni złot. ośmdziesiąt; kwarty—złot. dwadzieścia.

Woytowstwo maydeburskie Dywińskie—złot. sześćdziesiąt; kwarty—złot. piętnaście.

Woytowstwo maydeburskie Kobryńskie—czyni złot. sto dziesięć, groszy cztery; kwarty—złot. dwadzieście siedm, groszy szesnaście.

Woytowstwo maydeburskie Horodeckie—czyni złot. siedmdziesiąt siedm; kwarty—złot. dziewiętnaście, groszy siedm, szeląg ieden y pół.

Woytowstwo maydeburskie Prużańskie—czyni złot. czterdzieścia dwa; kwarty—złot. dziesięć, groszy piętnaście.

Summa summarum facit intraty całey—złot. sto trzy tysiąca cztyrysta piętnaście, groszy pięć, szeląg ieden y pół.

Expensu fundi—złot. ośm tysięcy dziewięćset siedymdziesiąt ieden, groszy dwadzieścia.

Prowizii od summ—złot. tysiąc pięćset dwadzieścia.

Kwarty—złot. dwadzieścia trzy tysiące dwieście siedmdziesiąt ośm, groszy iedynaście, szeląg ieden.

U tey taryfy, przy wyciśnionych dwóch na czerwonym laku pieczęciach, podpisy rąk w. imć pp. lustratorów temi słowy: Paweł Bułharyn—marszałek powiatu Wołkowyskiego, lustrator mp., Ignacy Wyganowski—pisarz grodzki woiewództwa Brzeskiego, lustrator mp. Która to takowa taryfa, przez wyż wyrażoną osobę, to-iest, przez w. imć pana Ignacego Wyganowskiego—pisarza grodzkiego woiewództwa Brzeskiego, starostę Oziatskiego, ad acta podana, iest do xiąg grodzkich Brzeskich spraw wieczystych przyięta y wpisana.

1766 г.

Изъ книги за 1766 — 1771 годы, стр. 479.

411. Универсалъ короля Станислава Августа о назначеніи сейма и о предметахъ его дѣйствій.

Король Станиславъ Августъ, доводя до всеобщаго свѣдѣнія необходимость открытія предстоящаго сейма, указываетъ въ тоже время въ общихъ чертахъ и на современныя нужды государства въ сферахъ—политической, административоной судебной, военной, духовной и др.; при этомъ онъ изъявляетъ надежду, что провинціи рѣчи-посполитой вышлютъ на сеймъ такихъ пословъ, которые своимъ единодушіемъ, свѣтлостію взгляда и любовію къ отечеству помогутъ ему сдѣлать ей дѣйствительную пользу.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego, miesiąca Julii szesnastego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim, przed aktami starościńskiemi y przede mną Karolem Wieszczyckim — woyskim y podstarościm sądowym grodzkim województwa Brzeskiego, comparens personaliter imć pan Ignacy Wołczecki, uniwersał i. k. mości, pana naszego miłościwego na seymik przedseymowy poselski województwa Brzeskiego ad acta podał, który w xięgi wpisuiąc słowo do słowa tak się w sobie ma:

Stanisław August, z Bożey łaski król polski etc. Wszem w obec y każdemu z osobna, komu wiedzieć należy, mianowicie wielmożnym urodzonym senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, y całemu rycerstwu województwa Brześciańskiego, uprzeymie y wiernie nam miłym przy ofiarowaniu łaski naszey królewskiey do wiadomości podaiemy. Wielmożni, urodzeni, uprzeymie y wiernie nam mili! Ta iest panuiących własność y dostoieństwu królowania przywiązana konieczność—chcieć usiłować y żądać dla ludu, swemu rządowi powierzonego, naywiększey szczęśliwości pomnażania; ale inne ieszcze żywsze są chęci nasze y pieczołowitsze troskliwości o ten naród, który na swym wypielęgnował nas rowienictwa łonie y wolnemi głosami do władania berłem, na tron królewstwa tego wyniosł, a zatym gruntowne na swey wierności y poddaństwie zasadza nam panowanie, żebyśmy zacnych iego w ogólności obywatelów, a wespół rodaków naszych, doskonałym publicznego dobra urzędnikiem do tey pory uszczęśliwienia przyprowadzić mogli, którą nam położenie kraiu, przykłady sąsiedzkich chwalebnych rządów y prawa oyczyzny y miłość rozkazuią y zalecaią. Tego tedy uszczęśliwienia y sławy narodowey natężanych myślą pragnąc, usilnie ku temu nasze oycowskie kieruiemy starania, aby wiara święta katolicka rzymska w tym państwie kwitnęła, prawa y prerogatywy rzeczy-pospolitey w swym obrębie nienaruszenie zostawały, a z niego wypadłe do swoich karbów wróciły, sprawiedliwość święta, naymocnieyszy panowania filar, w swey zupełności zachowana, bezpieczeństwo zewnętrzne y wewnętrzne utrzymane były, zkądby ozdoba kraiu, za potrzebnym udziałaniem porządku, do wzrostu swoiego niezawodnie przychodziła. Że zaś zupełnieyszych chęci y żądań takowych uskutecznienia, a chwalebnego dla publicznego pożytku dzieła y potrzeb oyczystych nieochybne wsparcie naywięcey na

wspólney stanów rzeczy-pospolitey radzie y pomocy zależy: na ten więc cel y koniec, według prawa, seym ordynaryiny na dzień szósty miesiąca Października przypadaiący, w Warszawie roku teraźnieyszego składamy. Seymiki zaś na mieyscu zwyczaynym w Brześciu na dzień XXV miesiąca Sierpnia, a generałowi ziem pruskich na dzień miesiąca Września uprzeymościom y wiernościom waszym naznaczamy y determinuiemy za treść y istotę tey walney narodowey rady, dobrego porządku ułożenie, praw oboiętnych obiaśnienie, i onychże potrzebne przetrznąśnienie dla wyięcia z xiąg zbioru ich,— tych, które lub kilkokrotnie iuż są zaniesione, lub w iedney istocie powtórzone, a to ku nowemu porządnemu dla snadnieyszego w potrzebie użycia tychże praw zebraniu, w ustawach kommissyi ekonomicznych y woyskowych niektóre dołożenia potrzebne, płacy woysku sprawiedliwe powiększenie y oneyże obmyślenie uprzeymościom y wiernościom waszym podaiemy, obliguiemy. Zatym, na miłość oyczyzny, wszystkie woiewództwa, ziemie y powiaty, ażeby na ten seym takich zpośrzód siebie obrali posłów, którzyby iedynie powszechne przed oczyma maiąc dobro, wymyślnemi y ku własnemu pożytkowi w szczególności zmierzaiącemi czasu zbawiennego nie wycieńczali interessami, lecz do utrzymania y wymienionych materyi y innych, które dla pożytku oyczyzny za potrzebne uznane będą, usiłowanie swoie przykładali; iako zaś nie wątpiemy, że zacne woiewództwa, ziemie y powiaty, naszą w tym szczerą iednomyślność z nami zachowaią. Tak dobrego w seymikowych obradach uprzeymościom y wiernościom waszym życząc powodzenia y zdrowia, ten uniwersał nasz, aby do wiadomosci wszystkich przyiść mógł, po grodach, parafiach y mieyscach zwyczaynych publikować zalecamy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego piątego miesiąca Czerwca, roku pańskiego tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego, panowania naszego wtórego roku.

U tego uniwersału przy wyciśnioney in cera rubra pięczęci wielkiey w. x. Lit. podpis ręki króla i. mości, pana naszego miłościwego, y w. imć p. sekretarza temi słowy: Stanisław August król. Józef Dulęba — horodniczy Brześciański, i. k. mości pieczęci wielkiey w. x. Lit. sekretarz. Który to takowy uniwersał, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podany, iest do xiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1766 г.

Изъ книги за 1766 — 1771 годы, стр. 525.

412. Инструкція дворянъ Брестскаго воеводства, данная депутатамъ отправляемымъ на ординарный сеймъ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись въ г. Бресть на сеймикъ, дали своихъ посламъ, отправляемымъ на ординарный шестинедѣльный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) Благодарить короля за открытіе предстоящаго сейма и тѣ спасительныя предложенія, которыя выражены имъ какъ въ универсалахъ, такъ и въ инструкціи, сообщенной дворянству его посломъ.

2) Для скорѣйшаго дѣлопроизводства, ходатайствовать объ установленіи, кромѣ обыкновеннаго (ординарійнаго) особаго реестра, подъ названіемъ изгнаній, исключеній и сопротивленій, (expulsionum, exemptionum et contraventionum etc.)

3) Позаботиться объ изысканіи средствъ къ развитію экономическаго состоянія края, но только съ условіемъ, чтобы крестьяне оставались на прежнихъ основаніяхъ и чтобы имъ не навязывали другихъ повинностей кромѣ тѣхъ, которыя они несутъ по отношенію къ своимъ владѣльцамъ.

4) Ходатайствовать о назначеніи особыхъ депутатовъ для собранія древнѣйшихъ законоположеній, которыя или уничтожены позднѣйшими, или же замѣнены въ пользу рѣчи-посполитой.

5) Принять участіе въ умиротвореніи спорныхъ дѣлъ курляндскихъ, между курляндскимъ княземъ и шляхтой, но съ тѣмъ, чтобы этому княжеству сохранены были его права и прерогативы.

6) Ходатайствовать о распущеніи послѣдней конфедерація и объ утвержденіи ея постановленій.

7) Наблюдать, чтобы на сеймѣ не было постановлено ничего такого, чтобы нарушало права в. кн. Литовскаго, полученныя имъ на основаніи уніи.

Ходатайствовать, чтобы въ сеймовыхъ засѣданіяхъ былъ наблюдаемъ должный порядокъ.

8) Чтобы послы, послѣ опубликованія отчетовъ скарбовой и войсковой коммиссій, въ своей избѣ подвергли ихъ обсужденію.

9) Чтобы Россія, согласно съ трактатами 1686 и 1704 годовъ, ратификованными въ 1710 году, уступила Польшѣ Лифляндію, или же вознаградила ее другимъ способомъ, какъ за эту провинцію, такъ и за издержки, понесенныя рѣчью-посполитой на содержаніе ея войска, и чтобы войска Русскія были выведены изъ предѣловъ Польши.

10) Требовать утвержденія постановленій сеймовъ конвокаційнаго и коронаційнаго относительно назначенія коммиссій скарбовой и войсковой и открытія ея дѣйствій.

11) Благодарить короля за желаніе его и заботы о лучшемъ устройствѣ монетнаго дѣла.

12) Благодарить также и за учрежденіе коммиссіи для опредѣленія границъ рѣчи-посполитой.

13) Въ виду возрастающей дороговизны предметовъ, ходатайствовать объ увеличеніи войску жалованья изъ суммъ, назначенныхъ конституціей 1717 года.

14) Ходатайствовать также объ увеличеніи войска, но съ тѣмъ, чтобы на содержаніе его не назначалось новыхъ податей и чтобы съ имѣній шляхетскихъ сложена была подать подымная.

15) Требовать, чтобы, по примѣру воеводствъ коронныхъ, чоповое-шеляжное оставалось въ распоряженіи воеводства, или же поступало въ скарбъ безъ всякихъ исключеній.

16) Чтобы содержаніе двухъ татарскихъ пословъ, присланныхъ въ предѣлы княжества, было наравнѣ распредѣлено между Литвой а Короной.

17) Чтобы ксендзамъ Базиліанамъ былъ отведенъ въ Кобринѣ другой плацъ для перенесенія ихъ церкви и монастыря, расположенныхъ въ мѣстности, подверженной наводненіямъ; но чтобы спорный фундушъ въ Новоселкахъ не былъ утверждаемъ, а равно и прочіе, неосвованные на законѣ.

18) Чтобы тяжебное дѣло между Яблоновскимъ и наслѣдниками Огинскаго было разрѣшено справедливо.

19) Благодарить короля за желаніе его открыть въ Подольской землѣ кадетскій корпусъ и позаботиться объ изысканіи средствъ къ его существованію.

20) Ходатайствовать о вознагражденіи за заслуги Райскаго посредствомъ уплаты ему 22,469 тынфовъ, или же посредствомъ отдачи ему саксонскаго дворца.

21) О разрѣшеніи Острожской ординаціи въ пользу законныхъ наслѣдниковъ.

22) О защитѣ римско-католической вѣры и ея правъ.

23) Объ оставленіи диссидентовъ при правахъ, дарованныхъ имъ конституціями 1717 и 1733 гг. и о воспрещеніи давать имъ новыя права.

24) Объ удовлетвореніи просьбъ воеводствъ по дѣламъ частныхъ лицъ.

25) О подтвержденіи прежнихъ законоположеній относительно бѣглыхъ крестьянъ.

26) О разрѣшеніи воеводству безпошлинной соляной торговли съ Гданскомъ.

27) Объ отчисленіи въ распоряженіе воеводства излишка въ 1,800 злотыхъ, предназначавшихся на содержаніе почтъ.

28) Все прочее поручается благоусмотрѣнію пословъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego, miesiąca Augusta dwudziestego szóstego dnia.

Na urzędzie i. k. mości grodzkim y przed aktami starościńskiemi woiewództwa Brzeskiego, comparens personaliter imć p. Daniel Laskowski, instrukcią i. w. imć pp. posłom woiewództwa Brzeskiego, na seym ordynaryiny sześcioniedzielny, w roku teraźnieyszym tysiąc siedmsetnym sześćdziesiąt szóstym, miesiąca Septembra szóstego dnia zacząć się maiący, na seymiku antekomicyonalnym w mieście i. k. mości Brześciu, za uniwersałami nayiaśnieyszego króla i. mości Stanisława Augusta, pana naszego miłościwego, unanimiter obranym, daną, ad acta podał, która w xięgi wpisuiąc słowo do słowa tak się w sobie ma:

I n s t r u k c i a, i. w. imć p a n u J ó z e f o w i S o s n o w s k i e m u — p i s a r z o w i p o l n e m u w. x. Lit., s t a r o ś c i e s ą d o w e m u B r z e s k i e m u y i. w. imć p a n u J ó z e f o w i B y s t r e m u — ł o w c z e m u n a d w o r n e m u w. x. Lit., p o s ł o m w o i e w ó d z t w a B r z e s k i e g o, n a s e y m o r d y n a r y i n y s z e ś c i o n i e d z i e l n y, w r o k u t e r a ź n i e y s z y m t y s i ą c s i e d m s e t s z e ś ć d z i e s i ą t s z ó s t y m, m i e s i ą c a S e p t e m b r a s z ó s t e g o d n i a z a c z ą ć s i ę m a i ą c y, n a s e y m i k u a n t e k o m i c y o n a l n y m w B r z e ś c i u w m i e ś c i e i. k. m o ś c i, z a u n i w e r s a ł a m i n a y i a ś n i e y s z e g o k r ó l a i. m o ś c i S t a n i s ł a w a A u g u s t a, u n a n i m i t e r e t n e m i n e c o n t r a d i c e n t e o b r a n y m, d a n a r o k u t y s i ą c s i e d m s e t s z e ś ć d z i e s i ą t s z ó s t e g o, m i e s i ą c a A u g u s t a d w u d z i e s t e g o p i ą t e g o d n i a.

Było pierwszym uszczęśliwieniem y uradowaniem całego powszechnie narodu, kiedy zanoszące się podczas bezkrólewia burze odwrócone y uciszone, bezpieczeństwo publiczne wewnętrznie y zewnętrznie opatrzone, porządek elekcyi y celnieysze przymioty, do wyboru przyszłego pana przepisane, y głównieysze części naprawy rządu kraiowego zaszczepione przez ustawy seymu konwokacyinego pożądanie stały się. Pomnożoną obficiey została taż radość y ukontentowanie generalne, gdy to, co się w życzliwych ukrywało żądzach y w początkowych tylko zaymowało się układach, ziściło się w samych dowodnych skutkach podczas seymu elekcyinego, dawszy nam do rozróżnienia umysłów, bez rozmnożenia elektów, bez rozdwoienia stron y bez szafunku krwi braterskiey nad wszelkie od wieków przykłady naylepszego z dobrych, naydoskonalszego z mądrych, naychwalebnieyszego z sławnych, naywspaniałszego z godnych króla y pana, rodaka, oyczyca y wespół obywatela naszego, który nam zaraz świątobliwie przyrzekł y obowiązkami sumienia potwierdził, a

to przymierzem wzaiemney umowy warunki swobody y zaszczytów narodowych, dopełniły się te losy pomyślności y uweselenia ogólnego nayzręczniey na seymie szczęśliwie doszłym coronationis, kiedy wszystkie prace, czyny y usiłowania stanów uwieńczone zupełnie stały się włożywszy koronę na skronie tego, którego z pomiędzy siebie, dla siebie y nad siebie wyniosły, y który iuż pierwiey w zniewolonych sobie sercach y umysłach ziomków, a niżeli na tronie królował, dopełniły się nie tylko to nayznacznieysza kończącego się sieroctwa interregni uroczystością, ale uchwalonemi uięta zbawiennych dla dobra publicznego praw ustawami: nie masz bowiem tey treści y istoty w rządach y porządkowych maxymach tak co się tycze cywilnego iako sądowego, woyskowego y ekonomicznego uregulowania, żeby wyrażonego seymu opisy, nie tylko znacznie nie dotknęły, ale też wyraźnie nieokresliły y nie zgruntowały. Te wszystkie tak pożyteczne roboty y szczęśliwe słodkim władania berłem początki, iakośmy nikomu innemu winni, tylko pierwszey głowie rządzącey y prawie dzielney duszy, wszystkie w żywym ciele rzeczy-pospolitey sprawuiącey ruszenia; tak a naypierwszy punkt instrukcyi dla i. w. w. imć pp. posłów naszych kładniemy, winne nayiaśnieyszemu panu za wszystkie tak szczęśliwe na nas spływaiące owoce dziękczynienia; uniżonności y uszanowania wzaiemnie, od nas poddanego ludu iego powinney wierności, gorliwości y posług oświadczenie y ofiarowanie. A że tenże nayiaśnieyszy pan nieustaiąc w biegu pieczołowania swego y życzliwych chęci ku dobru teyże oyczyzny, złożywszy seym następuiący ordynaryiny tak przez cirkularne uniwersały swoie, iako też w szczególnych listach, do pierwszych obywatelów woiewództwa rozpisanych, a niemniey przez żywy głos posła swoiego, do ziazdu naszego seymikowego użytego, y podane przez onego na pismie do instrukcyi poselskiey,— propozycyi, zbawienne swoie odkrywa y przekłada zamysły, oraz do skutecznych y przezornych ku dobru publicznemu zmierzaiących obrad zagrzewa y prowadzi: zaczym do dalszych instrukcyi naszey w ten sposób przystępuiemy punktów.

Ponieważ w subseliach ziemskich grodzkich regestra ordynaryine mnóstwem aktoratów są napełnione, a przeto iniuritati, mianowicie w sprawach expulsionum, exemptionum, inscriptionum, contraventionum, dekretem oczewistym de recenti wynikłych, cadente regestro ordinario, spraw takowych doczekać się nie mogą: zaczym, dogadzaiąc celeriori cursui, i. w. ichmość pp. posłowie nasi domówią się, ażeby regestr osobliwy praenominatarum causarum, idque expulsionum, exemptionum, inscriptionum et contraventionum dekretem oczewistym, tymże subselliom ziemskim grodzkim był pozwolony, do którego regestru inne sprawy wpisywane być nie maią sub poenis legum. Regestr zaś pomieniony na każdey kadencyi sądów ma być przewołany. Także insistent i. ww. ichmość pp. posłowie nasi, aby punkt o exempciach sub titulo: dyllacie, w konstytucyi tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego iaśniey był ułożony, sine gravamine dziedziców.

Urządzenie gospodarstwa kraiowego iest potrzebne y wielce mogące być użyteczne państwu, iako to wprowadzenie manufaktur, rozkrzewienie handlów, uprzątnienie rzek portowych, iako to w woiewództwie naszym rzeki Muchawca, tudzież złączenie oney z rzeką Piną: przeto naradzać się będą i. ww. ichmość pp. posłowie nasi o sposobach skutecznych, aby takowe urządzenie gospodarskie mogło effectuari, hoc praecustodito, ażeby sub titulo generico urządzenia kraiowego gospodarstwa poddaństwo szlacheckie,

żadnymi partykularnościami y osobliwościami de novo emergentibus nad ich dawne obowiązki y powinności panom swoim, nie było implikowane y opisane.

Zebranie praw, które lub są poślednieyszymi prawami zniesione lub in melius rzeczy-pospolitey powtórzone, ieżeliby na tym seymie effectuari nie mogło, insistent i. ww. ichmość pp. posłowie, aby w czas następuiący do tego zebrania praw tak z senatu, iako też ex ordine equestri deputaci naznaczeni byli.

O uregułowaniu interessu między xiążęciem Kurlandskim a szlachtą Kurlandską wspólnie z innemi województwami, ciż i. ww. ichmość pp. posłowie naradzać się będą z ucaleniem prerogatyw et dominii rzeczy-pospolitey pactorumque subiectionis et formulae regiminis.

Gdy i. k. mości, pana naszego miłościwego, tron y panowanie iest zupełnie y mocno ugruntowane, zdaie się województwu naszemu mniey potrzebne dalsze trwanie w związku konfederacyi, o exwinkulacii którey spólnie z drugiemi województwami y powiatami i. ww. ichmość pp. posłowie nasi po podniesieniu nowey laski consulent; akta zaś konfederacyi aby approbowane były domówią się.

Spoiła nierozdzielnie dwa narody, polski y litewski, nastąpiona unia; cokolwiek tedy przez tę unią iest dla prowincyi w. x. Lit. obwarowano, aby to bez żadnego naruszenia miało wieczne trwanie,—i. ww. ichmość pp. posłów naszych attencyi polecamy.

Ponieważ z doświadczenia pokazuie się, że sessye na seymach po dwa razy na dzień odbywane, to-iest, ranne y wieczorne, a osobliwie poobiednie nie były regularnie zasiadane: przeto polecamy to i. ww. ichmość pp. posłów naszych staraniu, żeby raczey iedna sessyia na dzień była ustanowiona, trwać maiąca od dziewiątey godziny do drugiey lub trzeciey po południu; tego także ichm. pp. posłowie dopraszać się będą, żeby proiekta na seymie imć panu marszałkowi podawane, nie prędzey były decydowane, aż wprzód przez trzy dni każdego dnia po razu będą w izbie obrad publicznych czytane y roztrząsane, a tak decydowane y podpisane przez marszałka y deputatów, zaraz gdy to być może do druku podawane były.

Po expediowanych zaś materiach kommissyi skarbowey y woyskowey, tudzież po prawie sprawiedliwości, aby dla dopełnienia plenae libertatis sentiendi ichmć pp. posłowie do swoiey izby powrócili y tam konsultacye swoie odprawowali, insistent ichmość pp. posłowie.

Traktaty z Rossyą in annis tysiąc sześćset ośmdziesiąt szóstym et tysiąc siedmsetnym czwartym ubezpieczyły dla rzeczy-pospolitey sąsiedzką tego państwa przyiaźń, że iednak ostatnim traktatem tysiąc siedmsetnego czwartego było dla rzeczy-pospolitey ubezpieczone wrócenie nam Inflant, od Szwedów zawoiowanych, y pod tą kondycyą za requirowaniem samegoż Piotra pierwszego, oba zwyż wyrażone traktaty rzecz-pospolita przez konstytucią anno tysiąc siedmsetnego dziesiątego ratyfikowała et in volumen legum wpisać kazała, żeby wspólny y równy mieć miały effekt: więc instabunt ichmć pp. posłowie, żeby obowiązek ostatniego traktatu nie był powinny y bez skutku, aby przynaymniey żeby iaka za Inflanty była od Rossyi dla rzeczy-pospolitey kompensacya. Tylekrotne przez wspaniałość nayiaśnieyszey Imperatorowey Rossyiskiey mieliśmy upewnienia, że na uznanie y nadgrodzenia szkod przez woyska Rossyiskie, do Szląska na ten czas idące, kommissia determinowana będzie reassumowano: więc dopraszać się maią ichmość pp. posłowie o tę kommissią, iako też o nadgrodę szkod, recentius przez te woyska poczynionych, tudzież o zupełną

z kraiu naszego tychże woysk dotąd tu cum gravamine będących ewakuacyą.

W ustawach seymów konwokacyinego y koronacyinego zaszczepione ku pożytkowi rzeczy-pospolitey urządzenia w postanowionych kommissyach skarbowych, y woyskowych z skutków swoich pożyteczne, aby utwierdzone były y kommissarze do nich przez elekcyą podług dyspozycyi seymu convocationis substituantur, domówią się imć pp. posłowie. cokolwiek zaś do urządzenia tychże jurizdykcyi potrzebnym będzie się zdało postanowią.

Zysk powszechny z ustanowienia dobrey kraiowey monety naylepiey ukazuie się przez porównanie tey straty, którą naród poniósł, z okazyi zagęszczenia złey monety zagraniczney, którey nikczemność była przyczyną do redukcyi tychże monet żarłocznym uszczerbkiem obywatelów; gdy zaś i. k. mość, pan nasz miłościwy, to zrzódło bogactw kraiowych przez bicie dobrey monety otworzyć raczył, oświadczyć ichmć pp. posłowie powinną nayiaśnieyszemu panu wdzięczność, gdyby zaś moneta nowa kraiowa srebrna, miedziana y czerwone złoto w przyzwoitey wnętrzney dobroci, podług ustawy teraznieyszey kommissyi skarbowey koronney y litewskiey, nieustannie z mennicy wychodziła, aby to czułemu dozorowi kommissyi skarbowey oboygu narodów zalecono było, domówią się. Wezmą oraz mensuras, aby w państwach sąsiedzkich moneta przez kommunikacią handlów do nas wypływaiąca w sprawiedliwey ważności y szacunku podług traktatów bitą była.

Pieczołowitość i. k. mści o uspokoienie granic państwa y na ten koniec wyznaczone do województw pogranicznych rewizie są materie pokornego podziękowania i. k. mości, panu naszemu miłościwemu, które imć pp. posłowie złożą, oraz dopraszać się będą, aby przez to uspokoienie całość granic rzeczy-pospolitey żadnego nie ponosiła uszczerbku.

Podniesione w kraiu pretia rerum iawno ukazuią potrzebę powiększyć płacę woysku komputowemu, na to obmyślenie sposobów committit na naradzeniu się imć pp. posłów z innemi posłami województw y powiatów; do tego podwyższenia płacy służyć może summa konstytucią tysiąc siedmset siedmnastego na largicią woysku naznaczona.

Gdy potrzeby kraiowe, ubezpieczenie granic, miast sądowych praesidiis osadzenie, potrzebuią uwiększenia liczby woyska, obmyślenie na to sposobów zostawuie się naradzeniu imć pp. posłów naszych z drugiemi imć pp. posłami, z tym iak naymocnieyszym warunkiem, aby te sposoby nie rozciągały się do ustanowienia nowych podatków na dobra ziemskie, do stanowienia których imć pp. posłom adimimus potestatem. O zniesienie podatku podymnego z dóbr ziemskich insistent imć pp. posłowie, ile że ten podatek zastąpić może z starostw kwartą lub pół ustanowioną, lub drugą ustanowić się mogącą; gdy zaś podymne zniesionem będzie, na to mieysce woiewództwa, prezydyą sądom swoim obmyślą.

W nagłey rzeczy-pospolitey potrzebie na zapłatę woysku prowincya w. x. Lit. czopowe szelężne in certo quanto destynowała; że zaś czopowe w prowincyach koronnych ad usus proprios województw iest zachowanym: przeto o porównanie w tym rodzaiu podatkowania, domówią się imć pp. posłowie, aby wszystkie prowincye ten podatek pro commodo sui miały, albo do skarbu rzeczy-pospolitey równie wnosiły. Gdy zaś ten podatek czopowego na zapłatę woysku destynowanym będzie, aby taryffa sprawiedliwa ułożona była, wezmą przed się srzodki imć pp. posłowie hoc praecauto, aby ten podatek nie rozciągał się tyl-

ko do miast y prowincyi w karczmach.

Ponieważ skarb litewski czuie się być obciążonym płaceniem dwóm pułkom tatarskim, Bielaka y Koryckiego, przybyłym nad komput woyska: więc domówią się imć pp. posłowie, aby ieden pułk z skarbu koronnego, drugi z skarbu litewskiego odbierał płacę. Fundacyą imć xx. piiarów Lubieszewskich, użytecznych kraiowi przez edukacyą młodzi, polecamy staraniu imć pp. posłom, aby approbowana była.

Ponieważ ichmć xięża Bazylianie w Kobryniu, między rzekami dwóma położeni y wylewom tychże rzek podlegli, na tym mieyscu subsistere nie mogą: więc instabunt ichmć pp. posłowie, aby plac do zabudowania kościoła y klasztoru w tymże mieście Kobryniu wygodny y sposobny był wyznaczony. Fundusz ichmć xx. Bazylianów w Nowosiółkach, o który iako z sukcessorami praeiudicium sobie mieniącemi trwa u sądu proces, aby approbowanym nie był, iako y inne wszystkie przeciwko prawu poczynione fundacye, invigilabunt imć pp. posłowie.

Pretensye i. o. xięcia imć Jabłonowskiego — woiewody Poznańskiego, iako też sukcessorów i. w. Hrehorego Ogińskiego — hetmana wielkiego w. x. Lit., do skarbu rzeczy-pospolitey regulowane, aby sprawiedliwy wzgląd miały, instabunt imć pp. posłowie nasi.

Czyn wspaniałego umysłu i. k. mości o założeniu szkoły kadetów pod pilnym a miłym narodowi dozorem i. o. xięcia imci generała ziem podolskich, gdzie obywatele pożytecznie formować się mogą, ściąga wyrażenie powinney od narodu wdzięczności y na utrzymanie tego pożytecznego funduszu naradzać będą sposoby ichmć pp. posłowie nasi.

Zasługi ś. p. wielm. Zygmunta Chrzanowskiego — podkomorzego Brzeskiego, przez odprawione pokilkakrotne z azardem substancyi do Moskwy legacie, ad mentem recessu konstytucyi tysiąc siedmset dwudziestego szóstego, aby sukcessorom tegoż były bonifikowane ze skarbu w. x. Lit., instabunt imć pp. posłowie.

Imć pan Jan Rayski — stolnik Chełmski, meritissimus woiewództwa naszego patriota, kiedy tam longo temporis intervallo za reskryptem ś. p. nayiaśnieyszego Augusta wtórego summy sobie należące, in quantitate, dwadzieścia dwa tysiące cztyrysta sześćdziesiąt dziewięć tynfów iustissime qua liquidum debitum exposcens, dotąd tak kapitału iako y prowizyi odebrać od komory nie mógł: przeto instabunt ichmć pp. posłowie do stanów rzeczy-pospolitey, aby ta pretensya umieszczona być mogła na pałacu Saskim, y aby oney exekucya cum provisione nastąpiła.

Ordynacya Ostrogska w rozrządzeniu swoim nie rezolwowona, aby ad jus naturalis successionis wrócona była, instabunt imć pp. posłowie.

Religia ś. katolicka, która nas bezbronnych w znacznym błogosławieństwie Bozkim y w nienaruszoney wolności utrzymuie, aby w całości wiary św. rzymskiey y praw oney opisanych zostawała, ante omnia utrzymywać będą imć pp. posłowie nasi.

Ichmć pp. dyssydenci w prowincyach naszych, polskiey y litewskiey, będący, tylko ad mentem konstytucyi tysiąc siedmset siedmnastego, tysiąc siedmset trzydziestego trzeciego y tysiąc siedmset trzydziestego szóstego, przy swoich praerogatywach maią bydź zachowani, nowych onym praw y zborów fundować w miastach y wsiach nie dozwalaiąc, ani też publicznego exercitium nabożeństwa nie dopuszczaiąc, insistent ichmć pp. posłowie.

Privata desideria obywatelów prześwietnego w. x. Lit. naszego, które in

scriptis są dane ichmć pp. posłom, ciż imć pp. posłowie nayiaśnieyszemu panu wyremonstruią y ich krzywdy przełożą, oraz rezolucyi łaskawey na też krzywdy od nayiaśnieyszego maiestatu dopraszać się będą. Sukcessorowie ś. p. i. w. Siedlnickiego — podskarbiego w. koronnego, niosą suplicem libellum do stanu rzeczypospolitey o klemencyą y kompassią in ordine liquidacyi z nimi, za któremi imć pp. posłowie nasi na seymie przymówić się raczą.

Caetera activitati et dexteritati i. ww. ichmć pp. posłów ad puncta w instrukcyi expraessa poruczamy praecavendo, iż w materiach status przeciwko prawom kardynalnym y ustawom rzeczypospolitey, iako też w tych, które do wiadomości województw nie przyszły y assensu onych rezelwowane nie są, mocy stanowienia imć pp. posłowie nasi mieć nie będą.

Insuper recomendant i. ww. ichmć pp. posłom naszym, ażeby reassumendo dawne konstytucie o zbiegłych poddanych domówić się raczyli, aby ten, u którego by się znaydował zbiegły poddany, ad requisitionem primam inquantum by wydać nie chciał, takowy wszystkie szkody hoc motivo wynikaiące zapłacił y nadgrodził dziedziców, tudzież instabunt i. ww. ichmć pp. posłowie, aby commercium soli zamorskiey Gdańskiey było wolne w województwie Brzeskim, gdy z soli suchedniowey nie bierze.

Ponieważ województwo nasze vigore konstytucyi convocationis tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego pocztę opłaca, pieniądze zaś z czopowego szeléżnego idące złotych tysiąc ośmset na opłacenie teyże poczcie z województwa naszego były destynowane: zaczym takowe tysiąc ośmset złotych, iako nad komput trzydziestu tysięcy złotych będące, aby do dyspozycyi województwa należały y przywrócone były, domówią się imć pp. posłowie.

U tey instrukcyi podpisy i. ww. imć pp. dygnitarzów, urzędników y obywatelów województwa Brzeskiego temi słowy; Józef Sosnowski—pisarz powiatowy w. x. Lit., marszałek konfederacyi y starosta województwa Brzeskiego, Alexander Buchowiecki—podkomorzy województwa Brzeskiego, assesor, Felician Józef Weraszczaka — chorąży y assesor województwa Brzeskiego, Xawery Hornowski — sędzia ziemski województwa Brzeskiego y assesor, Ludwik Suzin — stolnik województwa Brzeskiego, Zenon Wisłouch—podstoli województwa Brzeskiego, assesor, Paweł Buchowiecki— pisarz ziemski Brzeski y assesor mp., Paweł z Woroney Czyż—sędzia grodzki, podczaszy województwa Brzeskiego, assesor mp., Ignacy Oziembłowski s. b., Antoni Ratolf Zadarnowski—marszałek województwa Brzeskiego, chorąży Petyhorski, Józef Dulęba—horodniczy województwa Brzeskiego, Antoni Henryk Laskowski— komornik ziemski województwa Brzeskiego, assesor mp., Antoni Buchowiecki—komornik województwa Brzeskiego, Józef Matusewicz—półkownik i. k. mości, Ignacy Sierakowski, Ignacy Paszkowski — rotmistrz województwa Brzeskiego, Władysław Dunin Mieczyński s. z., Hiacynt Zbirowski Kościa—g. ad. b. p. w. x. Lit., Bernard Buchowiecki—g. ad. b. p. w. x. Lit., Ioachim Laskowski— chorąży i. k. mości, b. p. w. x. Lit., Józef Grzegorz Bęklewski— rotmistrz wojewoiewództwa Brzeskiego, Stanisław Niepokoyczycki, Jan Włodek— r. g. województwa Brzeskiego, Ignacy Hruszewski — r. z. województwa Brzeskiego, Antoni Korowiecki—sędzia mp., Józef Kraiewski—komornik województwa Brzeskiego, Adam kniaź Szuiski—starosta Zapolski, Ignacy Borcysza—starosta Lewkowicki, Woyciech Turski, Stani-

sław Żardecki, Franciszek Kostka Junosza Zawadzki, Wincenty Hurynowicz, Tokarzewski, Tomasz Suchodolski, Michał Bagieński—i. z. p., Franciszek Janiszewski, Michał Boreysza mp., Zygmunt Karczyc, Andrzey Worotynicki—w. cześnik, Franciszek Michał Jankowski mp. Która to takowa instrukcya, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podana, iest do xiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego przyięta y wpisana.

1766 г.

Изъ книги за 1766—1771 годы, стр. 533.

413. Пункты въ дополненіе къ предыдущей инструкціи посламъ, отправляемымъ на сеймъ.

Прибавленіе къ предыдущей инструкціи, заключаетъ въ себѣ слѣдующіе пункты:

1) Послы обязываются ходатайствовать предъ королемъ: о возвращеніи обывателямъ захваченныхъ земель, луговъ и бортей въ Бѣловѣжской пущѣ, которые до уніи были во владѣніи шляхты.

2) О возвращеніи разнымъ лицамъ деревъ изъ Бѣловѣжской пущи, оплаченныхъ при королѣ Августѣ III и не выданныхъ имъ по принадлежности.

3) Просить о внушеніи ловчему этой пущи Вольскому болѣе приличнаго обхожденія со шляхтой.

4) Просить также о разрѣшеніи воеводству пользоваться казеннымъ лѣсомъ на дрова и постройки.

5) Настаивать, чтобы диспозиторамъ столовыхъ королевскихъ имѣній было воспрещено, подъ предлогомъ емфитевтическаго права, взимать незаконныя пошлины со всѣхъ вообще товаровъ, привозимыхъ въ мѣстечки и города.

Roku tysiąc sedmset sześćdziesiąt szóstego, miesiąca Augusta dwudziestego szóstego dnia.

Na urzędzie i. k. mści grodzkim y przed aktami storościińskiemi woiewództwa Brzeskiego, comparens personaliter i. p. Daniel Laskowski, punkta desideriorum i. pp. obywatelów woiewództwa Brzeskiego iww. i. pp. posłóm do remonstrowania nayiaśnieyszemu królowi iego mości, panu naszemu miłościwemy, przy instrykcyi dane ad acta podał, które, w xięgi wpisuiąc słowo do słowa, tak się w sobie maią:

Punkta desideriorum ichmościów panów obywatelów woiewództwa Brzeskiego, iaśnie wielmożnym ichmościom panom posłom przy instrukcii dane do remonstrowania nayiaśnieyszemu panu naszemu miłościwemu.

Primo. Różnym kompatriotóm naszym nad rzeką Lsną y na innych mieyscach, z puszczami y dobrami i. k. mości pana naszego miłościwego graniczącym, pozabierano gwałtownie puszcze, barcie y łąki w uchodach puszczy Białowiezskiéy, za przywielciami ante unionem w possesyi szlacheckiéy będące, w takowéy okoliczności i. ww. posłowie nasi maią adire maiestatem y suplikować, ażeby obywatele woiewództwa Brzeskiego przy swoich dawnych przywileiach et circa possessiones et usus wchodów swoich zostawali.

Secundo. Drzewa oprawne, ieszcze sub regimine nayiaśniéyszego Augusta

trzeciego zapłacone, rożnym obywatelom woiewództwa Brzeskiego w puszczy Białowiezkiéy pozabierano; w takowym pokrzywdzeniu iaśnie wielmożni i. panowie posłowie suplikować maią maiestat i. k. mści, ażeby swoią satysfakcią w odebraniu drzewa otrzymać mogli.

Tertio. Tych wszystkich wiolencyi y wielorakiey uciążliwości iest instrumentem pan Wolski, łowczy puszczy i. k. mości, który aby przez zwierszchność administracyi do lepszego obchodzenia się był upomnionym, suplikować będą iaśnie wielmożni imci panowie posłowie.

Quarto. Woiewództwo Brzeskie, w zapolach położone, ani na budowisko, ani na opał drzewa niema, dotąd za ułożoną taxą swoie potrzeby z puszcz i. k. mości miało; teraz, z dyspozycyi iaśnie wielmożnego imci pana podskarbiego nadwornego wielkiego xięstwa Litewskiego, puszcze są zamknięte, taxa nadzwyczay droga ustanowiona, tak iż obywatele ani drew na opał, ani drzewa do budowli mieć nie mogą. Te primae necessitatis potrzeby zabronione nieznośną uciążliwość obywatelom przynoszą: przeto suplikować będą iaśnie wielmożni posłowie i. k. mości, aby raczył uczynić zalecenie, gdyby opał et necessaria, bez których mieszkancy obeyść się nie mogą, za taxą sprawiedliwą, bez uciążenia obywatelów było wolne, tak iak za nayiaśnieyszych praedecessorów i. k. mości było.

Że po miastach y miasteczkach dóbr stołowych i. k. mości, pana naszego miłościwego, ichmość panowie dyspozytorowie bez żadnego prawa wynayduią sobie iakowe wyderkafy, prócz cła generalnego konstytucią novellae legis w. x. Lit. oznaczonego od soli, wołów y różnych żywności na targi, nie tylko przez żydów, chłopów królewskich y ziemskich, ale etiam y przez szlachtę sprowadzanych, z wielkim od każdey rzeczy zdzierstwem; dokładnemu staraniu iaśnie wielmożnych ichmość panów posłów, ażeby odtąd takowe inkonweniencie nie były, prześwietne woiewództwo rekomenduie.

U tych punktów desideriorum podpisy rąk iaśnie wielmożnych imci pp. dygnitarzów y urzędników tymi słowy: Józef Sosnowski—pisarz polny w. x. Lit., marszałek konfed. y starosta woiewodztwa Brześciańskiego, Alexander Buchowiecki—podkomorzy woiewództwa Brzeskiego y assesor mp., Felician J. Wereszczaka—chorąży woiewództwa Brzeskiego mp., Xawery Hornowski—sędzia ziemski woiewództwa Brzeskiego, Paweł Buchowiecki—pisarz ziemski Brzeski y assesor, Ludwik Suzin—stolnik woiewództwa Brzeskiego mp., Zenon Wisłouch—podstoli woiewództwa Brzeskiego, Paweł z Woronney Czyż—sędzia grodzki y podczaszy woiewództwa Brzeskiego mp., Józef Dulęba—horodniczy woiewództwa Brzeskiego, Antoni Ratolt Zadarnowski—mieczny woiewództwa Brzeskiego, Antoni Buchowiecki—koniuszy woiewództwa Brzeskiego. Które to punkta desideriorum, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podane, są do xiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego przyięte.

1773 г.

Изъ книги за 1772—1774 годъ, стр. 1241.

414. Универсалъ генеральной конфедераціи Короны польской и вел. кн. Литовскаго въ которомъ отвергается образъ дѣйствій Барской конфедераціи.

Маршалки генеральной Варшавской конфедераціи обоихъ народовъ, полагая, что причиною ослабости и неминуемаго распаденія Польши были какъ упадокъ и сокращеніе войска, такъ и дѣйствія Барской конфедераціи, образовавшейся вслѣдствіе интригъ и происковъ враговъ рѣчипосполитой, симъ универсаломъ увѣдомляютъ всѣхъ вообще обывателей, что они назначили 12-ти-дневный срокъ для принятія участія въ ихъ конфедераціи лицамъ, находящимся за границей и 6-ти-недѣльный—лицамъ, проживающимъ внутри государства, съ тѣмъ, что въ случаѣ неявки ихъ, или неувѣдомленія, всѣ они какъ враги отечества, будутъ лишены должностей, имѣній, чести и будутъ изгнаны изъ отечества.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt trzeciego miesiąca Julii dziewiętnastego dnia.

Uniwersał generalney konfederacyi oboyga narodów, do województwa Brzeskiego przysłany, podług zalecenia iaśnie oświeconego xięcia imci Michała Radziwiła—miecznika marszałka generalney konfederacyi w. x. Lit. w akta grodzkie województwa Brzeskiego wprowadza się, w te słowa pisany:

My marszałkowie generalney konfederacyi oboyga narodów, przybranemi y przysięgłemi konsyliarzami związkiem nierozerwaney iedności spoieni, wszem w obec y każdemu z osóbna, komu o tym wiedzieć należy, do wiadomości podaiemy. Niech każdy, kto tylko znał postać kwitnącey rzeczy-pospolitey, kto iey wzrostu y chwały z mocy, bogactw y konsyderacyi własną zasiągnął pamięcią, lub w niepodchlebnych wyśledził pismach żywą y nieparcyalną zastanowi się uwagą, a przyzna zaiste, iż stan dzisieyszy, okropny kształt rzeczy wyrażaiący, z stanem przed lat kilkunastą upłynionym, żadnym wyrazem porównany bydź nie może: ostatnie bowiem podniesienie broni nayistotnieyszą było przyczyną upadku tey tak wielkiey y sławney rzeczy-pospolitey naszey, które po utracie sposobności odparcia cudzoziemskiey, a nas przemagaiącey mocy po wyniszczonych siłach w orężnym żołnierzu, po wycięczeniu dochodów publicznych, po straconey nadziei pozyskania iakiey kolwiek obrony determinować nakoniec będzie rzecz-pospolita, iż kraie wiekami przez nią dzierżane pod podział przemagaiących siłami potęgi podobno poddać będzie musiała. Niech sądzi ten, który nayskrytsze serc y myśli ludzkich przenika skrytości; niech sądzi cały naród, w oczach którego wszystkie nasze stawiamy czynności; niech sądzi Europa cała, kto tych powszechnych nieszczęśliwości, ucisków, gwałtów, bezprawiów, nakoniec obawianych rozdziałów y rozerwania korony winnym w oczach całego zostaie świata: zapewno nie teraznieysza konfederacya w prawnym spoiona y zostaiąca związku, która podług doswiadczań oyczystych, wziąwszy środki do ratowania iuż zgubioney prawie całey oyczyzny, z ostatniey onę wyrwać usiłuie przepaści, do którey ią smutne zbliżyły nieprawego spisu y zbroynych ludzi intrygi, nienawiści y prywatne ułożenia. Te to podniety, stawszy się sprężynami

machiną, Barskiego spisku utrzymuiącemi, dały niesfornemu y do słuchania nieprzywykłemu ludowi broń w ręce, która na wydarcie bogactw, maiątków, obalenie sprawiedliwości, a nawet życia samego obywatelów zażyta była y moc swoię bezprawną, bardziey nad swemi, niżeli nad temi, których za nieprzyiaciół liczyła, rozpostarła; ten to nieszczęśliwy spisek zrumieniwszy wprzód różne części kraiu krwią braci y obywatelów swoich, na ofiarę przemagaiącey mocy wystawionych, niesłychanym postępkiem swoim, okropne ogłosił bezkrólewie, a tym samym okazał cel prywatnych myśli y zamierzenia czynności, iż nie dobro publiczne, ale ambicia rządu uroczyście obranego króla y pana znosić nie chcąca, było prawidłem iego. Nie wspominamy szkaradnego królobóystwa, do popełnienia którego publikowane dało okazię bezkrólewie y gdyby króluiącego nad królmi wszechmocna nie wstrzymała ręka, zapewne od wyrodków narodu iaszczurczą iadowitością uskutecznione by było. Te powody y poprzednicze dzieła Barskiego spisku, coż miały lepszego sciągnąć za sobą, ieżeli nie wygubienie obywatelów, zruinowanie miast, zniszczenie bogactw, rozlanie krwi braterskiey, obalenie prerogatyw narodowych, a nakoniec oderwanie y dyzmembracią kraiu, iako bezsilnym y wszelkiey obrony pozbawionym? Tak więc szkodliwy spisek gdy dotąd w swoiey zostaiąc zaciętości, istotnie y prawnie złączonemu narodowi przez skargi y zażalenia tak dawniey, iako też teraz pod dniem dziesiątym Kwietnia uczynione nieprawnie y nieprzyzwoicie drogę zawierać stara się y za granicą przyduszony, dotlewaiące wypuszczać waży się iskierki, a niemi nieiako troskliwy podpalać naród usiłuie: więc generalna konfederacia korona y w. x. Lit. uchyliwszy wszelkie dzieła spisku Barskiego y iego nieprawnych marszałków, konsyliarzów, y iakimkolwiek imieniem wymyślnych, cywilnych y woyskowych urzędników mieć chce, ażeby wszyscy iakiey kolwiek kondycyi y stanu, w spisku Barskim zostaiący, w czasie niedziel dwunastu od daty ninieyszego uniwersału rachować się mianym, recessa uroczyste (podług kopii do tego uniwersału przyłączoney) czynili, a uczynione do kancellaryi generalney konfederacyi, w Warszawie będącey, odsyłali, który to czas niedziel dwunastu dla osób za granicą będących służyć ma; co się zaś tycze osób w kraiu zostaiących, ci w sześć niedziel od daty ninieyszego uniwersału zadosyć onemu uczynić powinni. Gdyby zaś ninieyszemu rozkazowi generalney konfederacyi zadosyć uczynić nie mieli y tym wyrokom sprzeciwili się; tedy onych po upłynionym czasie, w teraznieyszym uniwersale zamierzonym, za nieprzyiaciół oyczyzny ogłosiemy, urzędy ich za wakuiące podamy, dobra tanquam post perduelles et hostes patriae ad fiscum deklarować będziemy, osoby pro exulibus ogłosiemy. Który to uniwersał, ażeby wszystkich iak nayprędzey doszedł wiadomości, do wszystkich grodów, w koronie y Litwie będących, sposobem oblaty podać y onego z ambon publikować deklaruiemy. Dan w Warszawie dnia dwunastego miesiąca Czerwca roku pańskiego tysiąc siedmset siedmdziesiąt trzeciego.

U tego uniwersału przy wyciśnioney na czerwoney massie pieczęci, podpisy i. w. i i. o. marszałków generalney konfederacyi korony Polskiey w. x. Lit., tudzież w. i. p. sekretarza konfederacyi koronney y seymowego drukarskim pismem wyrażaią się w te słowa: Adam Łodzia Poniński—marszałek konfederacyi generalney koronney y seymowey, kuchmistr. koronny mp., Michał Radziwił—miecznik, marszałek konfederacyi generalney w. x.Lit. mp., Florian Janusza Drew

nowski—cześnik ziemi Łomżyńskiey, generalney konfederacyi koronney y seymowy sekretarz. Który to uniwersał podług zalecenia wyż wyrażonego w xięgi grodzkie woiewództwa Brzeskiego spraw wieczystych iest wpisany.

1775 г.

Изъ книги за 1775—1776 годы, стр. 505.

415. Универсалъ ликвидаціонной коммиссіи, установленной сеймовой конституціей для погашенія долговъ рѣчи-посполитой

Коммиссія, назначенная рѣчью-посполитой для ликвидаціи государственныхъ долговъ, постановила раздѣлить ихъ на двѣ категоріи:

Къ первой отнести: 1) 7,000,000 злотыхъ, назначенныхъ королю государственными сословіями на настоящемъ сеймѣ; 2) 1,500,000 на удовлетвореніе войска и обывателей, понесшихъ отъ него обиды; 3) жалованье департаментское за 1768 г.; долги эти должны быть уплачены безотлагательно и непремѣнно.

Ко второй—всѣ частные долги, которые коммиссія подвергнетъ предварительному своему разсмотрѣнію и потомъ уже предложитъ на утвержденіе будущаго сейма.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego, miesiąca Julii dwudziestego czwartego dnia.

Do urzędu i. k. mości grodzkiego wowoiewództwa Brzeskiego Litewskiego y akt tegoż grodu przysłany uniwersał od kommissyi, likwiduiącey długi rzeczy-pospolitey, konstytucyą seymową wyznaczoney podług injunkcyi, w nim znayduiącey się do xiąg tegoż grodu woiewództwa Brzeskiego Lit. od słowa do słowa wprowadza się, którego tenor sequitur estque talis:

Kommissya likwiduiąca długi rzeczy-pospolitey, gdy seym swieżo zakonczony przyzwoite podał śrzodki uspokoienia zadawnioney obywatelów troskliwości—winną każdemu własność dostatecznie nadgrodzić sposoby obmyslił, fundusz umarzaiący długi rzeczy-pospolitey niezawodny uczynił z naypotrzebnieyszych expens pewne dochody na zaspokoienie tak dawnych y licznych pretensyi odłączyła, a dla dokładnego poznania słuszności y wielości tycżże długow rzeczy-pospolitey ustanowił prawo w następuiącey osnowie.

Actum in curia regia Varsaviensi, feria quinta magna Coenae Domini, videlicet die decima tertia mensis Aprilis, anno millesimo septingentesimo septuagesimo quinto. Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Varsoviensia personaliter veniens magnificus Florianus Junosza Drewnowski, pocillator Łomzensis, confoederationis generalis et comitiorum extraordinariorum regni secretarius, eidem officio et actis eius sancitam commissionem infra scriptam obtulit et ad ingrossandum in acta praesentia porrexit tenoris talis:

Kommissya do likwidacyi długów rzeczy-pospolitey dla rozeznania y zaspokoienia długów rzeczy-pospolitey. Wszystkie dawnieysze quorumvis actum likwidacye uchwalaiąc, kommissyą z senatu et ex ministerio z osób sześciu, z stanu rycerskiego po iedney osobie z każdego woiewództwa składać się forma iudiciaria et pluralitate secretorum votorum de-

cydować maiącą do ieneralney likwidacyi wszystkich rzeczy-pospolitey długów y pretensyi, do skarbu oboyga narodów reguluiących się ustanawianym, wszelkich wywodów, dowodów y odwodów iey urzędowi potrzebnych, nakazania władzę nadaiemy y do wykonania przez tę kommissyą ninieyszego prawa, z senatu: i. wielm. Jerzego Mniszka — kasztelana Krakowskiego, wielmożnych Wacława Rzewuskiego, Krakowskiego, Ludwika Dombskiego Brzeskiego, Kuiawskiego, Józefa Podolskiego Płockiego, Józefa xięcia Radziwiła Mińskiego woiewodów, Józefa Tyszkiewicza--kasztelana Mscisławskiego; z stanu zaś rycerskiego: z Korony—urodzonych z woiewództwa KrakowskiegoRychtera—szambelana i. k. mości, z woiewództwa Poznańskiego Lubę—starostę Sławiszyńskiego, z woiewództwa SędomirskiegoKrasnowskiego—podstolego Opoczynskiego, z woiewództwa Kaliskiego Miaskowskiego — starostę Gnieznieńskiego, z woiewództwa Sieradzkiego Mostowskiego—czesznika Piotrkowskiego, z ziemi Wieluńskiey Sucheckiego—stolnika Sierackiego, z woiewództwa Łęczyckiego Saryusza Gomolińskiego—instygatora koronnego, z woiewództwa Korzeckiego Kuiawskiego Chełmickiego—podczaszego Rypińskiego, z woiewództwa Kiiowskiego Kwaśniewskiego—starostę Wierzchowickiego, z woiewództwa Inowrocławskiego Łuszczewskiego—sędziego ziemskiego Szukłaczewskiego, z woiewództwaRuskiego Szydłowskiego—szambelana i. k. mości, z woiewództwa Wołyńskiego Jozefa Drzewieckiego—szambelana i. k. mości, z woiewodztwa Podolskiego Alexandrowicza, z woiewództwa Lubelskiego Jakuba Radziewicza — podsędka Sendomirskiego, z woiewództwa Bełskiego Sadowskiego—starostę Robczyckiego, z woiewództwa Płockiego Bromirskiego—starostę Płockiego, z ziemi Dobrzyńskiey Ośmiałowskiego—łowczego Rypińskiego, z woiewództwa Mazowieckiego Drewnowskiego—podczaszego Łomżyńskiego, z woiewództwa Podlaskiego Czarnockiego—łowczego Drohickiego, woiewództwa Rawskiego Mikorskiego — podkomorzego Gostyńskiego, z woiewództwa Chełmińskiego Małowieskiego—regenta Wyszogrodzkiego, z woiewództwa Malborskiego Czapskiego—podkomorzego Chełmińskiego, z woiewództwa Bracławskiego Zabłockiego—pisarza ziemi Gostyńskiey, z woiewództwa Pomorskiego Gurowskiego—podkomorzego Gnieznieńskiego, z woiewództwa Inflantskiego Bachińskiego—dworzanina i. k. mości, z woiewództwa Czernihowskiego Bogatka—podczaszego Winnickiego, z woiewództwa Gnieznieńskiego Korytowskiego—podsędka Gnieznieńskiego; z prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego: urodzonych—z woiewództwa WileńskiegoAlexandraHoraina—woyskiego Wileńskiego, z woiewództwa Trokskiego Józefa de Raes—sędziego ziemskiego, z xięstwa Żmudzkiego Dominika Kossakowskiego—stolnika Żmudzkiego, z woiewództwa Smoleńskiego Andrzeia Malczewskiego—podczaszego Smoleńskiego, z woiewództwa Połockiego Józefa Sielickiego—woyskiego Połockiego, z woiewództwa Nowogrodzkiego Chryzostoma Radułtowskiego — starostę Kazimierzowskiego tegoż woiewództwa, z woiewództwa Witepskiego Hurko—podkomorzyca Witepskiego, z woiewództwa Brzeskiego Litewskiego Jacka Paszkowskiego—koniuszego tegoż woiewództwa, z woiewództwa Mscisławskiego Józefa Ciechanowickiego—ienerała adiutanta w woysku w. xięstwa Litewskiego z tegoż woiewództwa, z woiewództwa Mińskiego Samuela Horwat—chorążego hussarskiego w woysku w. x. Lit. z tegoż woiewództwa,—za kommissarzów wyznaczamy. Którzy w grodzie Warszawskim (wykonaią) przysięgę in eam rotam: JaNN przysięgam Panu Bogu wszechmogącemu w Tróycy Swiętey ie-

dynemu, iako przy likwidacyi, rozeznaniu y postanowieniu długów y pretenzyi, do rzeczy-pospolitey reguluiących się, szczegulnie na prawo y sprawiedliwość wzgląd mieć będę; żadnych od kogo kolwiek darów directe vel indirecte, teraz lub na potym ofiarowanych, nie przyimę, faworem lub nienawiścią uwodzić się nie będę; sekret dawanych sententii, zdań, zachowam, y ten urząd kommissarski wykonywaiąc ściśle prawa o nim przepisy sprawiedliwie sprawować będę, tak mi Panie Boże dopomóż y niewinna męka Syna iego. Wykonawszy, tu w Warszawie u prezyduiącego iuryzdykcią ab actu publicati prawa tego za niedziel sześć, w komplecie naymniey osob pięciu, zafunduią ordinacią urzędowi swemu potrzebną, ułożą do likwidacyi wszelkich rzeczy-pospolitey długow y pretensyi, którą, cum rigore szkod skarbom publicznym powrócenia, iak nayscisleyszą y nay sprawiedliwszą mieć chcemy w dopilnowaniu się urodzonych instygatorów koronnych y plenipotentów skarbu koronnego przystaiąc ieneralność onych na dwie klassy podzieliły. W pierwszey klassie ma być,—primo: summa siedm milionów złotych polskich nam królowi od stanów rzeczy-pospolitey prawem seymu teraznieyszego offiarowana; secundo: summy milion pięć sto tysięcy in recompensam zaległych summ w woysku na umorzenie zobopólnych pretensyi tak woyska do rzeczy-pospolitey, iako też obywatelów do woyska postanowioną; tertio: pensie cywilne tylko departamentowe ab anno millesimo septingentesimo, sexagesimo octavo zaległe; inne zaś tąż konstytucyą millesimi septingentesimi sexagesimi octavi na różne expensa cywilne naznaczone summy, osobnym regestrem teraz opisane, uchwalone mieć chcemy, etiam cum subsidio duo milliona pięciu kroć sta tysięcy złotych polskich, wtenczas od stanów rzeczy-pospolitey nam królowi ofiarowaney, którey na seymie teraznieyszym tam pro praeterito quam pro futuro odstępuiemy. Kommissya zachowuiąc ścisłą y sprawiedliwą zaległych pensyi cywilnych likwidacyą onych wielość postanowiwszy wszystkie te pierwszey klassy summy za niewątpliwe rzeczy-pospolitey długi w równey proporcyi rocznie wypłacóne być maiące deklarować powinna.

W drugiey klassie chcemy mieć umieszczone wszystkie inne, do pierwszey nie wchodzące wszelkiego tytułu y prawa nawet konstytucyami wsparte pretensie, których kompetytorowie in spatio pół roku, od daty reassumpcii kommissyi rachować się maiącego, prawa y dokumenta swoie, pod zupełną onych utratą, przed urzędem teyże konstytucyi produkować maią, z których reprodukcyi y innych wszystkich potrzebnych wywodów y dowodów kommissya, non obstantibus legibus, in favorem cuiuscunque latis, takowe pretensie likwidować, wszelkie kompetytorów iura petendi nie decisive, ale demonstrative rozeznawać będzie. A tak wylikwidowane, rozeznane y rzetelnie opisane, drugiey klassy pretensie do decyzii seymu przyszłego ordynaryinego pluralitate zdań odeszle. A w nadgrodę tey pracy kommissye skarbowe rzeczy-pospolitey oboyga narodów od wszystkich summ pierwszey klassy, przy wypłaceniu onych, grosz sześćdziesiąty odciągać y ten kommissarzom likwiduiącym, exclusis a iurisdictione absentibus, wypłacać będą. A że długi rzeczy-pospolitey teraz do rozeznania y postanowienia likwidacyi przychodzą, więc przez wzgląd na powszechność różnemi klęskami uciśnioną, wszelkie od długów rzeczy-pospolitey prowizye, choćby onych kto żądać miał, prawo lege praesenti generalnie abroguiemy. Antoni Ostrowski b. k. y p. praeses, Adam Łodzia xiąże Poniński — marszałek generalney konfede-

racyi koronney y seymowey mp., Michał Heronim Radziwił m. m. k. g. w. x. Lit. y seymowy mp. Post cuius quidem sancitae commissionis superius per insertam in acta praesentia ingrossationem, originale eiusdem eidem offerenti praevia officii quietatione est extraditum: przeto z mocy takowego prawa na dniu dwudziestym czwartym miesiąca Maia roku bieżącego iuryzdykcyą naszą w mieście i. k. mości w Warszawie otworzywszy, ordinacyą potrzebną seymowym postanowieniem nam zleconą ułożywszy, dwie kadencyi sądów naszych postanowiliśmy: iedną dla długów pierwszey klassy, nieodstępnie ab actu reassumpcyi iuryzdykcyi swoiey zlikwidować determinowane; drugą zaś dla powtórney klassy długów, na dniu piętnastym miesiąca Października roku teraźnieyszego tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego przypadaiącym, rozpocząć się maiącą wyznaczaiąc. Dla czego wszystkim w ogólności y szczególności każdemu z osobna oboyga narodów obywatelom, żeby się nikt na potym pozorem niewiadomości nie zasłaniał, do powtórney klassy, podług prawa wyżey wciągnionego mieścić się maiących zalecamy, aby w czasie kończącego, prawem pozwolonego półroka na drugiey kadencyi sądów naszych przez siebie lub umocowanych do plenipotentów prawo swoie przed urzędem sądu naszego, pod utratą onych, produkowali y, w regestr sądowy spisawszy się, tak podług wyrażoney konstytucyi, iako stosuiącey się do teyże ordynacyi naszey rozeznania pretensyi swoich y decyzyi sądowey pilnie attentowali obowiązuiemy; a tak w regestra tey klassy wprowadzone y wpisane sprawy że porządkiem aż do skończenia zupełney likwidacyi y obrachowania dostatecznego długów rzeczy-pospolitey wołane będą, obwieszczamy. Który uniwersał z kancelaryi naszey wydać rozkazuiemy y onego do wszystkich grodów rozesłać zalecamy, obowiązuiąc urodzonych regentów lub na mieyscu przy aktach będących susceptantów, aby go zaoblatowawszy do wszystkich parafii dla publikowania nieodwłocznie rozesłali, ku powszechney wiadomości podali y ogłosili. Działo się na sessyi w Warszawie, dnia dwudziestego ósmego miesiąca Maia, tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego roku. U tego uniwersału podpisy takowe: Józef Podoski— woiewoda Płocki, kommissarz z senatu prezyduiący mp., Stanisław Łuba— starosta Stawiszyński, kommissarz z woiewództwa Poznańskiego mp., Ignacy Sariusz Gomoliński—instygator koronny z woiewództwa Łęczyckiego, komissarz mp., Józef Antoni na Łuszczewie Łuszczewski— starosta Szczonowski, sędzia ziemski Sochaczewski z woiewództwa Inowrocławskiego, kommissarz mp., Adam Szydłowski— podkomorzy nadworny i. k. mości, z woiewództwa Ruskiego kommissarz mp., Józef Drzewiecki — podkomorzy nadworny i. k. mości, z woiewództwa Wołyńskiego kommissarz mp., Onufry Bromirski— starosta Płocki, z woiewództwa Płockiego kommissarz mp., Florian Junosza Drewnowski — podczaszy ziemi Łomżyńskiey, z woiewództwa Mazowieckiego kommissarz mp., Jan Czarnocki—łowczy z ziemi Drohickiey, z woiewództwa Podlaskiego komissarz mp., Józef Mikorski — podkomorzy Gostyński z woiewództwa Rawskiego kommissarz mp., Antoni Czapski—podkomorzy Chełmiński, z woiewództwa Malborskiego komissarz mp., Alexander Gurowski—podkomorzy Gnieznieński, z woiewództwa Pomorskiego komissarz mp., Samuel Horwat, z woiewództwa Mińskiego kommissarz mp., Ignacy Bachmiński, z woiewództwa Inflantskiego kommissarz mp. U tego uniwersału drukowanego podpisy rąk iaśnie wielmożnego komissarza, pióro trzymaiącego y regenta przy pieczęci kommissyi likwidacyiney długów rzeczy-

pospolitey takowe: Jan Czarnocki—łowczy ziemi Drohickiey, komissarz pióro trzymaiący mp., Moszkowski—komornik Brzeski-Litewski, regent kommissarz likwiduiący długi rzeczy-pospolitey mp. Który to uniwersał, od kommissyi likwiduiącey długi rzeczy-pospolitey dla publikowania w województwie do grodu województwa Brzeskiego-Litewskiego przysłany, iest do xiąg tegoż grodu przyięty y wpisany.

1775 г.

Изъ книги за 1775—1776 годы, стр. 887.

416. Универсалъ короля Станислава Августа объ отъисканіи поіезуитскихъ имѣній и имуществъ, захваченныхъ разными лицами.

Король Станиславъ Августъ симъ универсаломъ доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія, что по удаленіи іезуитовъ изъ предѣловъ рѣчи-посполитой, всѣ ихъ имѣнія и движимости были предназначены для воспитательныхъ цѣлей; съ этою цѣлью была учреждена особая распорядительная коммиссія. Но какъ въ настоящее время оказывается, что многія изъ имѣній и богатствъ поіезуитскихъ утаены не безъ вѣдома люстраторовъ, не смотря на ихъ присягу; то король и предлагаетъ въ этомъ универсалѣ вопросы: гдѣ и какіе находятся инвентари означенныхъ имѣній, описи движимостей и денежные счеты? и проситъ обывателей обо всѣхъ этихъ пунктахъ сообщить все, что они знаютъ сначала распорядительной, а потомъ эдукаціонной коммиссіямъ.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego, miesiąca Oktobra piątego dnia.

Przysłany z prześwietney kancelaryi nayiaśnieyszey rady nieustaiącey uniwersał nayiaśnieyszego króla i. mości Stanisława Augusta, za zdaniem rady przy boku iego nieustaiącey, końcem odzyskania alienowanych funduszów z dóbr exjezuickich na edukacyą narodową wyznaczonych, do kancelaryi grodzkiey województwa Brzeskiego w akta grodzkie tegoż województwa ingrossatur, którego tenor sequitur estque talis:

My Stanisław August, z Bożey łaski król polski, etc. Za zdaniem rady nieustaiącey wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, przy ofiarowaniu łaski naszey królewskiey oznaymuiemy ninieyszym uniwersałem naszym. Iż widząc zbawienną rzeczy-pospolitey intencyą obrócenia funduszów wszystkich suppressae societatis Jesu w Koronie y wielkim xięstwie Litewskim na edukacyą narodową, gdy pomimo dozoru y staranności kommissiów rzeczy-pospolitey, rozdawniczey y sądowey, niezbyte są ślady y dowody przeświadczaiące, że z okazyi niektórych urodzonych lustratorów, mimo przysięgi swoiey, niedokładney dosyć w spisaniu funduszów ex-iezuickich adtencyi zachowuiących, tudzież xx. ex-iezuitów fundusze niektóre zataiaiących y bezprawnie iura quaesita do summ y dobr funduszowych alienuiących, część argentarii y kościelnych prywatnie sobie przywłaszczaiących, wywiezienie z kollegiów y dobr ruchomości wszelkiego gatunku sobie y innym dozwalaiących, rektorom kollegiorum lub innych iakiego kolwiek na-

zwiska dochody przeszło iezuickie powierzone sobie maiących osób chciwością między niemi y innemi condictitie do tego zażytemi donacyami, kwitami umownie utworzonemi, tranzakcyami y innemi zakazanemi sposobami znacznie ubliżoną y w nayistotnieyszych srzodkach upodloną, lub quocunque litulo zataioną y alienowaną, chcąc wskrzeszać y utrzymywać skuteczność naszey ku dobru całego narodu troskliwości przez naydokładnieysze tych na tak zbawienny koniec wyznaczonych funduszów ściganie y ocalenie, kommissyą do rozsądzenia spraw ex-iezuickich od rzeczy-pospolitey wysadzoną,iuż prawem na to upoważnioną y do nayściśleyszey investygacyi takowych malwersacyi obowiązaną, do tey powinności wykonania zachęcamy, to-iest, aby taż kommissya, sub nexu wykonaney przysięgi swoiey tu w Warszawie, osobliwy do tey czynności wyznaczywszy regestr osobom cuiuscunque status et conditionis, bądź duchownego, bądź świeckiego stanu, o bezprawne alienowanie lub posiadanie funduszów in ante-iezuickich obwinionym za poprzedzaiącemi pozwami przed sobą stanąć nakaże, y rewindykowanie tychże funduszów, niżey wyrażonemi drogami uskutecznić y dochodzić powinna będzie nieodwłocznie, sądy swoie reassumuiąc y bez limity kończąc, to-iest:

Primo. Gdzie miedź, cyna etc. z kollegiów litewskich?

Secundo. Srebra kościelne, które ieszcze nie są oddane, tak iako y śrebra, ukryte w różnych mieyscach, gdzie się znaydowały?

Tertio. Domy, ogrody kollegiów, które ieszcze w różnych mieyscach powinny bydź przedane przez licytacyą.

Quarto. Ruchomość domów ex-iezuickich, bielizna, stoły, szafy etc. w różnych kollegiach.

Quinto. Summy y dobra w ogólności, których cessie przez rektorów lub innych iezuitów są uczynione condictitiae.

Sexto. Zbytek apparatów y śreber mniey potrzebnych kościołom y których dostatkiem zostawiono dla osobliwych względów w różnych mieyscach, y które wszystkie via licitationis powinny bydź plus offerenti sprzedane.

Septimo. Rachunki lustratorów z administracyi dóbr, stante functione ich przez dziewięć miesięcy, y summ remanentowych w lustracyach wyrażonych.

Octavo. Rachunków inwentarskich oddanie, iako to: bydła, narzędziów, porządków rolniczych y sprzętów gospodarskich w każdych dobrach.

Nono. Magazyny żywności w każdym kollegium, wina, korzeni et cetera gdzie się podziały?

Decimo. Instygacya magazynów zbożowych osobliwie z roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt trzeciego, w każdych dobrach.

Decimo primo. Summy za kordonem, dla czego powtórzenia nalegania o rekuperacyą onych iest zaniechane.

Decimo secundo. Odkrycie różnych innych summ na bok wyszłych y dla czego?

Decimo tertio. Zważenie expensy y examinowanie rachunków lustratorów.

Decimo quarto. Ułożenie tabelli wszystkich kapitałów z oznaczeniem dla kommissyi edukacyiney, gdzie są lokowane? tudzież tabelli pozostałych prowizyi od tych wszystkich kapitałów, oraz inwestygacya: kto powinien zapłacić prowizyą od świętego Jana millesimi septingentesimi septuagesimi quarti ad millesimum septingentesimum septuagesimum quintum, tudzież prowizye należące edukacyi y dóbr przez kommissyą rozdawniczą rozrządzonych?

Decimo quinto. Ułożenie osobney noty kapitałów lub iuż odebranych, lub destynowanych, zakupne iuż ustanowie-

ne domów, ogrodów y funduszów ex-iezuickich, zupełnie do kollegiów należących.

Decimo sexto. Do teyże należeć będzie uformowanie tabelli summ nie podzielonych ieszcze, ściganie onych y lokacya in bonis mundis.

Decimo septimo. Biblioteki kollegiów czy są według przepisu prawa rozrządzone?

Z takowych inwestygacij przewiedzionych ratae fidei possessores, ukaże y do powrócenia funduszów przyciśnie, adhibito post binas condemnatas brachio militari. Wszystkich zatym obywatelów koronnych y w. x. Lit. nayusilniey napominamy y zachęcamy, aby z powodu winney nam y oyczyznie wierności, maiąc lub powziąwszy o takowego rodzaiu, w wyżey opisanych punktach opisanego, lub innych malversaciach wiadomość, niebawnie o tym kommissyi rozdawniczey, póki trwać będzie, a potym do edukacyi narodowey, do tego od nas y rzeczy-pospolitey upoważnioney, donieśli, a za to z takowych powróconych a przez ich delacyą doszłych y odzyskanych funduszów pochodzącey summy nadgrody po pięć od sta vi gratitudinis delatori wyznaczamy; vicissim zaś, iż ci, którzy by maiąc teraz lub w przyszłości o takowych malwersacyach wiadomość, oney zamilczali lub ukrywali, qua complices prawem opisaney karze podpadać maią, kładziemy rygor. List ten nasz uniwersał podpisaliśmy y on wydrukowany per copias pod pieczęcią rady przy boku naszym nieustaiącey, z podpisem urodzonego sekretarza teyże rady rozcsłać po grodach Lit. rozkazaliśmy.

Dan w Warszawie, dnia dwudziestego piątego, miesiąca Sierpnia roku Pańskiego tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego, panowania naszego iedynastego roku:

Stanisław August król.

U tego uniwersału, drukiem exprimowanego, przy wyciśnioney na czerwoney massie pieczęci nayiaśnieyszey rady nieustaiącey, podpis ręki iw. sekretarza Lit. y teyże rady takowy: Andrzey Ogiński w. x. Lit. y rady nieustaiącey sekretarz mp., a niżey podpisu i. w. ichmć adskripcya takowa: Uniwersał nayiaśnieyszego pana, za zdaniem rady przy boku iego nieustaiącey końcem odzyskania alienowanych funduszów z dóbr exiezuickich, na edukacyą narodową wyznaczonych. Który to uniwersał iest do xiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego wpisany.

1778 г.

Изъ книги за 1777 — 1778 годы, стр. 1095.

417. Постановленіе дворянъ Брестскаго воеводства на Срѣтенскомъ сеймикѣ.

Дворяне Брестскаго воеводства, собравшись на громничный сеймикъ въ костелѣ ксендзовъ Бернардовъ Брестскихъ, постановили:

1) Во исполненіе конституціи послѣдняго сейма объ избраніи для воеводства военной формы мундировъ, принять слѣдующую форму: бѣлый жупанъ, голубой кунтушъ съ амарантовыми отворотами съ золотыми пуговками, бѣлый поясъ и бѣлую шапку.

2) Вмѣсто Станислава Бѣльскаго, назначить ротмистромъ Забужнаго тракта Осипа Буховецкаго.

3) Вслѣдствіе неисправности почтовыхъ сообщеній съ Бѣльскомъ, а чрезъ него и съ Варшавой, производящей опаздываніе на цѣлую недѣлю, увѣдомить почтъ-генерала и просить объ устраненіи этого зла; въ случаѣ же отказа, съ его стороны просить самого короля.

4) Въ вознагражденіе трудовъ земскаго регента Игнатія Грушевскаго по регистратурѣ земскихъ актовыхъ книгъ, которую онъ обѣщаетъ сдѣлать въ теченіи трехъ лѣтъ, назначить для него подать по мѣдному грошу со всѣхъ имѣній земскихъ и духовныхъ, во время этихъ трехъ лѣтъ.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt ośmego, miesiąca Februaryi dziesiątego dnia.

Na urzędzie i. k. mości przed aktami grodzkiemi woiewództwa Brzeskiego, przede mną Tadeuszem Laskowskim—regentem przysięgłym grodzkim tegoż woiewództwa, comparendo personaliter imć p. Antoni Grodzki—komornik woiewództwa Brzeskiego, laudum seymiku pogromnicznego gospodarskiego woiewództwa Brzeskiego do akt ksiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego podał, które, od słowa do słowa w też xięgi wpisuiąc, w następuiącym iest wyrażeniu:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy y grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewództwa Brzeskiego, stosuiąc się do prawa w. x. Lit., o seymikach pogromnicznych opisanych, na dzień dziewiąty miesiąca Februaryi w roku teraźnieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmym, do miasta i. k. mości Brześcia, do kościoła xx. Bernardynów, zwyczaynego obradom naszym mieysca zgromadziwszy się pod prezydencyą i. w. imć pana Józefa na Bystrach Bystrego—kasztelana woiewództwa naszego, i. ww. ichmć pp. sędziów na trybunał główny w. x. Lit., w kredensie wyrażonych obraliśmy, na dniu zaś dzisieyszym, to iest, dziesiątym Februaryi do obrad gospodarskich woiewodzkich wyznaczonym.

Stosuiąc się do konstytucyi seymu ostatecznego, w roku tysiąc siedmdziesiąt szóstym zaszłey, mundury woiewództwom obierać determinuiącey, mundur woiewództwu naszemu, to iest: żupan biały, kontusz błękitny z wyłogami amarantowemi y guzikami złotemi, szlifami złotemi, pas biały, czapkę z wierzchem białym unanimiter uchwaliliśmy.

Oraz na mieysce w. imć pana Stanisława Bielskiego—teraz sędziego grodzkiego woiewództwa naszego za rotmistrza do traktu Żabużnego w. imć pana Józefa Buchowieckiego obraliśmy.

Tudzież, ponieważ wszyscy obywatele województwa naszego w interessach swoich w prowincyonalnych iurisdykcyach w Grodnie sądzących się, iako to: w kommissyi skarbowey, w assesoryi y w trybunale częstego zawodu ztąd doznaią, że poczta z Bielska do Brześcia y na odwrót nie prostym traktem iest udysponowana, lecz z publicznego przez Kuszculę, Połousie, Wołkowicze, Wysokie, Lutę, Juszynie, traktu na obydwie strony do różnych dworów wstępuiąc, mil trzy drogi przyczynia y w niektórych na stronie dworach bywa bawiona, przez co nie tylko że zawsze w Brześciu ieno na noc przychodząc y bardzo tam odchodząc, krótki czas do odebrania listów y odpisywania zostawuie, ale też często kroć opóźnia swóy powrót do Bielska y tam niedostawiona na przeyście poczty Warszawskiey, idącey do Grodna, aż do nadeyścia drugiey Warszawskiey poczty zalega do tygodnia, iako w przyszłym roku czasu sądzącego się trybunału dwa razy, a czasu kadencyi oktobrowey kommissyi skarbowey drugie dwa razy zdarzyło się; więc obliguiemy i.w. imć p. kasztelana naszego, ażeby imieniem wszystkich nas obywatelów województwa Brzeskiego doniósł i. w. imć p. generałowi poczty o to y kursu iey nieregularności, y dopraszać się raczył o nayprędsze oney na trakt wyżey wymieniony uregulowanie, a za niezyskaniem uczynności i. w. imć p. generała poczty, aby o też u nayiaśnieyszego pana naszego miłościwego y u przyiaciół iego rady dopraszał się.

Demum, ponieważ w. imć p. Ignacy Hruszewski — regent akt ziemskich województwa naszego, zacząwszy regestraturę tychże akt od początku onych, to iest, od roku tysiąc pięćset sześćdziesiąt ósmego, ieden tom teyże regestratury swoiey na dniu dzisieyszym przed nami prezentował y kontynuacią oney, ieszcze we trzech tomach zawierać się maiącey, w spisaniu zupełnym wieczystych akt dopełnić w przeciągu trzech lat od daty ninieyszey przyrzekł y zintroligować tomy regestrowe y xięgi akt wszystkich ziemskich przed nami obowiązał się; więc premiando takową pracę, pro commodo publico przedsięwziętą, y expens do oney stosuiący się compensando, temuż imć p. regentowi ziemskiemu z każdego dymu dóbr wszelkich duchownych y świeckich po groszu iednym miedzianym na rok przez trzy następuiące lata, w racie marcowey wypłacać się do kancellaryi grodu województwa naszego niezawodnie maiącym, determinuiemy.

Datum w Brześciu roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmego, miesiąca Februaryi dziesiątego dnia. U tego laudum podpisy rąk są takowe: Józef na Bystrach Bystry—kasztelan Brzeski Lit. mp., Ignacy Wygonowski—podkomorzy Brzeski Lit., Ignacy Morikoni—sądowy województwa Brzeskiego starosta, Bernard na Buchowiczach Buchowiecki—chorąży województwa Brzeskiego, Xawery Hornowski — sędzia ziemski województwa Brzeskiego, Paweł z Woronney Czyż—stolnik Brzeski, Hilary Puszka—pisarz ziemski Brzeski, Adam Antoni Ancuta — sędzia grodzki województwa Brzeskiego, Bogusław Wereszczaka—łowczy województwa Brzeskiego, Stanisław na Bielsku Bielski — sędzia grodzki województwa Brzeskiego, Ignacy Laskowski—cześnik województwa Brzeskiego, Jan Wereszczaka—rotmistrz województwa Brzeskiego, Ignacy Snieszko Błocki—rotmistrz, Paweł Dąbrowski—rotmistrz województwa Brzeskiego, Stanisław Laskowski — chorąży Petyhorski w w. x. Lit., Antoni Grodzki—komornik województwa Brzeskiego, Jan Kulesza, Ignacy Laskowski—r. w. sm.,

Michał Tokarzewski, Jacek Laskowski mp., Franciszek Wołkowicki, Jan Płuszczewski, Józef Solecki, Tadeusz Krasucki mp. s. m., Truchnówski—d. i. k. mości, Bałtromiey Radecki, Jakób Nacewicki, Antoni Mańkowski, Stanisław Jankowski, Brunon Skulski mp., Krzysztof Jundził, Dominik Zaiączkowski, Adam Krahelski, Wawrzyniec Tokarzewski, Faustyn Dworzecki, Maciey Radecki, Gabryel Radecki, Franciszek Antuszewicz, Antoni Lasota, Konstanty Szulc—s. w. sm., Ludwik Starowolski, Ignacy Buchowiecki, Adam Bielski, Ignacy Piotr Laskowski mp., Augustyn Starowolski, Ignacy Terpiłowski, Adam Czerniewski. Które to laudum, przez wyż wyrażoną osobę ad acta podane, iest do xiąg grodzkich województwa Brzeskiego przyięte y wpisane.

1780 г.

Изъ книги за 1779—1780 годы, стр. 1655.

418. Инструкція депутатамъ Пинскаго уѣзда, отправляемымъ на ординарный Варшавскій сеймъ.

Дворяне Пинскаго воеводства, собравшись на предсеймовый сеймикъ въ г. Пинскѣ, дали своимъ посламъ слѣдующую инструкцію:

1) Благодарить короля за сохраненіе ихъ свободъ и вольностей;

2) домогаться институціи постановленія относительно соединенія рѣкъ Мухавца съ Пиною;

3) стараться о скорѣйшемъ окончаніи аппелляцій въ трибуналѣ;

4) требовать, чтобы складъ податныхъ суммъ оставался при гродской канцеляріи;

5) войти въ соглашеніе съ провинціями объ уничтоженіи процентной подати;

6) позаботиться о благосостояніи литовскаго скарба посредствомъ уменьшенія торговыхъ пошлинъ, препятствующихъ торговлѣ.

Roku tysiąc siedmset ośmdziesiątego, miesiąca Augusta dwudziestego szóstego dnia.

Przed urzędem i. k. mości y aktami grodzkiemi województwa Brzeskiego, przede mną Tadeuszem Laskowskim—regentem grodzkim tegoż województwa, stanąwszy osobiście imci p. Michał Kołb, instrukcyą powiatu Pińskiego na seym ordynaryiny warszawski iaśnie ww. ichmć pp. Kaietanowi Korzeniewskiemu—regentowi kancelaryi w. x. Lit., kawalerowi orderu ś. Stanisława, y Ignacemu Kurzenieckiemu—podstaroście sądowemu grodzkiemu powiatu Pińskiego—porucznikowi kawaleryi narodowey woysk koronnych, posłom obranym wydaną, ad acta podał, w te słowa pisaną:

Instrukcya od nas urzędników, szlachty, obywatelów powiatu Pińskiego na seymiki przedseymowe do miasta i. k. mości Pińska, na dzień dwudziesty pierwszy miesiąca Augusta, tysiąc siedmset ośm-

dziesiątego roku ad locum solitum consiliorum zgromadzonych iaśnie w. imci p. Kaietanowi Korzeniewskiemu—regentowi kanclerzowi w. x. Lit., kawalerowi orderu ś. Stanisława y w. imci p. Kurzenieckiemu— podstaroście sądowemu powiatu Pińskiego, porucznikowi kawaleryi narodowey woysk koronnych, pluralitate votorum legalnym posłom dana.

Nayprzód. Ciż iaśnie w. posłowie nasi winną maiestatowi uczynią rekognicyą y za troskliwę y prawdziwę oycowską i. k. mości około pomnożenia dobra narodu staranność za świątobliwe praw dochowanie y swobód naszych ochronę, głosem serc, miłością króla swoiego napełnionych dzięki uczynią.

Secundo. Uskutecznienie konstytucyi względem połączenia rzek Muchawca y Piny promować będą.

Tertio. Sprawy commissionum z regestrów termini tacti w trybunał wpłynione, że cały czas tey registratury zabieraią, a obywatele prowincyi z regestru appellationum ku punktowi ostatniemu sprawiedliwości zbliżeni na niey długim oczekiwaniem osychaią, aby ad fora competentia podług gatunku spraw etiam praecisa appellatione odesłane były, starać się będą.

Quarto. Skład podatków powiatowych, że prawem y zwyczaiem do kancellaryi grodzkich należał, aby tymże był powrócony, dopraszać się maią.

Quinto. O zniesienie podatku procentowego do zdania prowincyi stosować się będą.

Sexto. Skarb wielkiego xięstwa Litewskiego aby w naylepszym był urządzeniu; cła handel trudniące, zmnieyszone były, dopomnią się.

Resztę dexteritati iaśnie ww. posłów polecamy y takową instrukcyą podpisuiemy.

U tey instrukcyi podpisy ww. imci pp. obywatelów powiatu Pińskiego temi wyrażaią się słowy: Ludwik Orzeszko—podkomorzy powiatu Pińskiego, Michał Płaskowicki— sędzia ziemski powiatu Pińskiego, Antoni Uszak Kulikowski—kray-czy powiatu Pińskiego, Samuel Olesza — budowniczy powiatu Pińskiego, Benedykt Orzeszko— marszałkowicz powiatu Pińskiego, szambelan i. k. mości, Klemens Orzeszko— strażnik powiatu Pińskiego, Karol Orzeszko—starosta powiatu Pińskiego, Wincenty Orzeszko — podkomorzyc powiatu Pińskiego, Andrzey Kiniawicz— rotmistrz powiatu Pińskiego, Marcin Łotocki— komornik powiatu Pińskiego, Stanisław Kierdey — czesznik powiatu Pińskiego, Stefan Siemaszko, Wawrzyniec Klepacki, Jan Koławar, Józef Ciemierzyński, Marcin Lubański, Antoni Jarmański, Jan Komornicki, Ferdynand Ramuld, Symon Ciemierzyński, Michał Kołb, Gabryel Szulakowski, Kazimierz Pałchowski, Tadeusz Żegliński— łowczy Lat., Jan Protasewicki, Michał Kiniewicz, Antoni Butman— porucznik, Jan Weremicz Stachowski, Jan Junkiewicz Płotnicki, Jan Kołb m., Franciszek Karpowicz, Jan Hoffman, Samuel Komar, Antoni Baryczewski, Witalis Hoffman, Paweł Płotnicki, Samuel Mokdok, Józef Piotrowski, Michał Wyłaski, Bazyli Szpakowski, Ławrenty Kaczanowski, Józef Poźniak, Piotr Krupecki, Maciey Boryczewski, Samuel Wabiszczewicz, Mateusz Kozaryn, Józef Songayło, Hrehory Dzikowicki, Roman Nozdryna, Benedykt Komar, Piotr Szoldmicki, Teodor Weremicz, Paweł Szołomicki, Bazyli Połchowski, Bazyli Lipski, Alexander Massalski, Mikołay Lemieszewski, Hryhory Kuradowski, Jan

Łozicki, Andrzey Nozdryna, Andrzey Karpowicz, Paweł Niekraszewicz, Paweł Szołomicki, Benedykt Dubayski, Stefan Wysocki. Która to instrukcya, od obywatelów powiatu Pińskiego iw. w. ichmć pp. posłom na seym ordynaryiny Warszawski obranym wydana, przez wyż wyrażonego imć p. Michała Kołba ad acta podana, iest do xiąg grodzkich woiewództwa Brzeskiego przyięta y wpisana.

Конецъ IV-го тома.

ОГЛАВЛЕНІЕ.

II.

Акты, относящіеся къ администраціи Западнаго края.

(Продолженіе).

1694 г.

1695 г.

1696 г.

1697 г.

1698 г.

1699 г.

Опечатки.

		Напечатано.	Слѣдуетъ читать.
Стр.	V, 13 ст. св.	отторгнутыся	отторгнутыя
—	— 23 — —	въ инструкцію	въ инструкція
—	VIII, 21 — —	въ v lumina legum	въ Volumina Legum
—	— 28 — —	mnem	omnem
—	XV, 13 — сн.	непредвидѣть	не предвидятъ
—	XXIX, 19 — св.	нужныя извѣстія	ложныя извѣстія
—	XXX, 12 — —	отчанія	отчаянія
—	XXXII, 13 — сн.	подписываться	подписывается
—	XXXIV, 18 — —	кое-гдѣ же	кое-гдѣ уже
—	XXXV, 20 — —	и изъ Стежицы	а изъ Стежицы
—	XXXVI, 4 — —	Пошлиын	Пошлины
—	— 3 — —	Юрборгѣ	Юрбургѣ
—	— примѣч. 1)	Ком.	Ком. III,
—	XXXIX, 20 ст. сн.	сословіемъ	сословіямъ
—	— 15 — —	который	котораго
—	XLVI, 6 — св.	подъ Муховцомъ	надъ Мухавцомъ
—	XLVII, 19 — сн.	Теофилъ Гудебскій	Теофилъ Годебскій
—	XLVIII, 9 — св.	по ходательству	по ходатайству
—	XLIX, 4 — сн.	Буховцы	Быховцы
—	L, 3 — св.	подтверждаема	подтверждаемы
—	— 17 — —	мѣщанами, не	мѣщанами не
—	LI, 8 — сн.	удовлетвотенія	удовлетворенія
—	LII, 7—8 — св.	34,9843 зл.	34,984 зл.
—	LIII, 2 — сн.	*сзами*	*езами*
—	LIV, 8 — —	гиберны—20 злотыхъ.	гиберны—20 злотыхъ. 3)
—	LVI, 5 — св.	ни кіевскій	ни кіевецкій
—	LVII, 5 — —	статей 32,0693;	статей 32,069 зл.;
—	21, 1-й столб., 11 стр. сн.	za instrukcią	na instrukcią
—	— 2-й — въ изл. сод. 5 ст. сн.	за набилизацію	за нобилизацію
—	23, въ заглавіи	Августа III	Яна Казиміра
—	26, въ излож. сод. 2-й столб. 1 ст. св.	изъ	съ
—	93, 2-й столб. 15 ст. сн.	разшигится	разширится
—	182, въ изл. сод. 2-й столб. 13 ст. сн.	завладѣніяхъ	за владѣнія
—	248, 1-й столб. 21 ст. св.	важное	важчое
—	273, въ изл. сод. 1-й столб. 5 ст. св.	1699-го года	1698-го года,
—	283, 1-й столб. 23 ст. сн.	elementia	clementia
—	294, въ изл. сод. 2-й столб. 1 ст. сн.	откладаетъ	откладываетъ
—	360, — — 1-й — 15 — св.	виновники	виновницы
—	375, — — 2-й — 4 — —	пренія	прѣнія
—	407, — — 1-й — 9 — сн.	по профессія	профессія
—	413, — — 2-й — 2 — —	къ 22 и къ 23 Февраля	къ 22 Января и къ 22 Февраля
—	— 2-й столб. 6 ст. сн.	,vero die	vero—die
—	458, — — 3 — —	Telalycki	Talatycki
—	493, въ изл. сод. 2-й столб. 11 ст. св.	польской булавы	польной булавы
—	505, — — 1-й — 2 — сн.	подтвержденномъ	подтвержденному
—	521, 1-й столб. 17 ст. сн.	Zardeckiego	Zardeckiego
—	540, въ изл. сод. 1-й столб. 21 ст. св.	Лиловскаго	Лотовскаго
—	— — — — — 18 — сн.	захватывалъ	захватывая
—	552, — — — — 4 — —	въ слѣдоющихъ	въ слѣдующихъ
—	554, — — — — 17 — —	не совѣтами.	но совѣтами).
—	558, 2-й столб. 17 стр. св.	propedycyi	prepedycyi

Изданія Виленской Археографической Коммиссіи:

1) **Томъ I.** Акты Гродненскаго Земскаго суда. Вильна, 1865 г., въ 4-ю д. листа. Стр. XXIV, 377. Ц. 1 р., пересылочныхъ за 3 ф.
2) **Томъ II.** Акты Брестскаго Земскаго суда. Вильна, 1867 г., въ 4-ю д. листа. Стр. X, 361. Ц. 1 р., пересыл. за 3 ф.
3) Ревизія пущъ и переходовъ звѣриныхъ въ бывшемъ Великомъ Княжествѣ Литовскомъ, съ присовокупленіемъ грамотъ и привилегій на входы въ пущи и земли, составленная старостою Мстибоговскимъ Григоріемъ Богдановичемъ Воловичемъ въ 1559 году, съ присовокупленіемъ другой актовой книги, содержащей въ себѣ привилегіи, данныя дворянамъ и священникамъ Пинскаго повѣта, составленной въ 1554 году. Вильна, 1867 г., въ 4-ю д. листа. Стр. V, 381. Ц. 1 р., пересыл. за 3 ф.
4) Краткія таблицы, необходимыя для исторіи, хронологіи, вообще для всякаго рода археологическихъ изслѣдованій и въ частности для разбора древнихъ актовъ и грамотъ западнаго края Россіи и Царства Польскаго. Вильна, 1867 г., въ 4-ю д. листа. Стр. II, 49 (объяснительнаго текста) и 17 таблицъ. Ц. 50 коп., пересыл. 2 ф.
5) **Томъ III.** Акты Брестскаго Гродскаго суда. Вильна, 1870 г., въ 4-ю д. листа. Стр. XX, 416. Ц. 1 р. 50 коп., пересыл. за 3 ф.
6) **Томъ IV.** Акты Брестскаго Гродскаго суда. Вильна, 1870 г., въ 4-ю д. листа. Стр. LXIV, 617.

2007044655